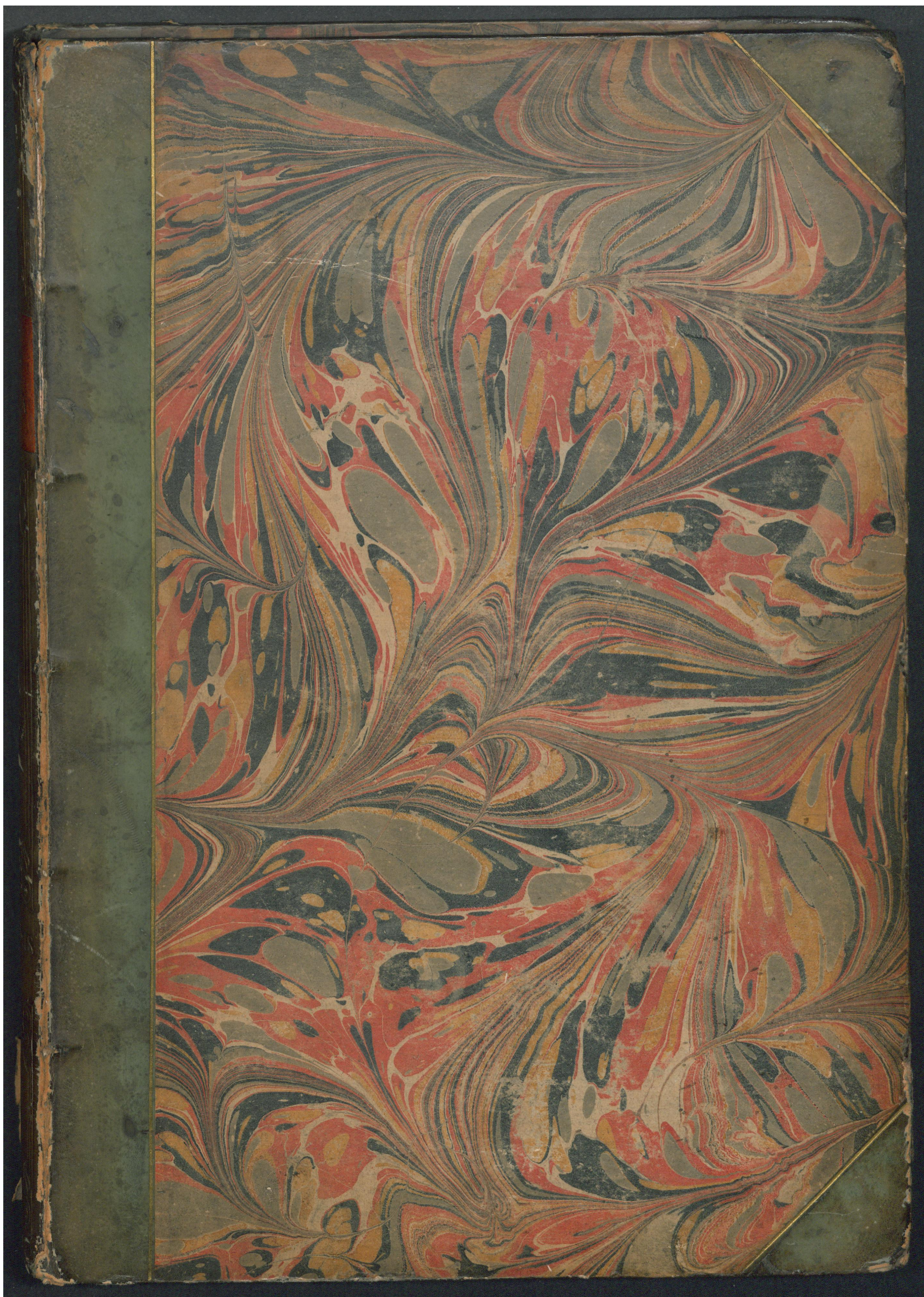

ROSA
ANGLICA
VENETIIS
1516.

H
U
EX·LIBRIS
FRANK·PAYNE

Printed 1502. See Colophon

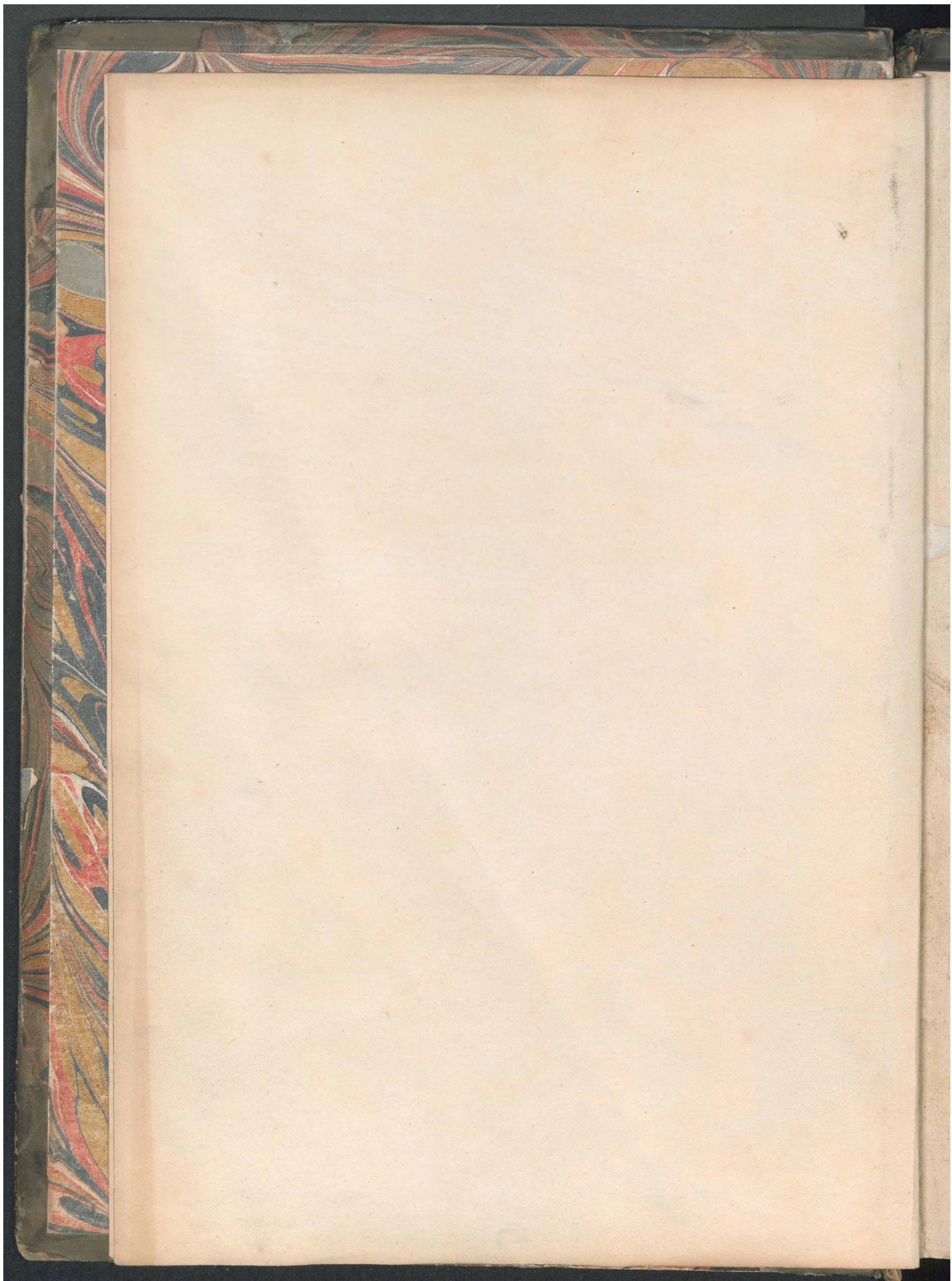
also 1595 in 4to.

First edition 1492 Venet

John Gatesdene. See Bale 389 flourished 1320.
he was of Merton College Oxford.

Alfred S. Norwood
Temple

✠ Rosa anglica practica medi-
cine a capite ad pedes no-
uiter Impressa ⁊ per
q̄ diligentissime
emendata. ✠

¶ Nicolaus scyllatius siculus magnifico ac prestantissimo Ambrosio varisio rosato ducali physico ac consiliario sapientissimo. S. D.

Qui de dys scripserunt Ambrosi eruditissime: vnū in primis eos gen⁹ hominū veteri gentium opinione in celo collocasse animaduerto: qui se videlꝫ ad hoīes conseruandos iuuādosqꝫ natos existimarent. Nam ꝛ quos Apollines: Cereres: Liberos: Hercules: Esculapios antiqtas coluit: homies olim fuisse Egiptus ꝑmoꝝ aiantiū parens non falso cōmemorat. Sed merita ꝓpter eximia que in societatē humanā ꝓstiterūt. mox deorum vocabulo nuncupatos. Et sane si paulo semotius tecum hec: nihil preclarius: aut deo optimo maximo similius īuenies: ꝙ̄ vbi te beneficū oībus indulgentēqꝫ prestiteris. Quo fit vt te felicē ꝛ perbeatū nō temere hoīes nostri seculi ꝛ iudicēt ꝛ existimēt: ꝙ in omne genus hominū ꝓpensus obuiusqꝫ ꝛ exposit⁹ semꝑ occurreris: cōsulendoqꝫ agendo: atqꝫ vt es medicine ꝛ astronomie scientissimus: morbos ꝓpellēdo: syderum minas: furoresqꝫ superū auertēdo: ꝛ regna cōfirmaueris: ꝛ amici diem nūqꝫ ꝑdideris. Omitto quot patrocinio defenderis: quot spoliatos reduxeris: dānatos liberaueris: vt iam illud de te libere decantare liceat: plures vnū Ambrosiū physicū causas agere: ꝙ̄ centū istos pragmaticos ac leguleos. Cū semꝑ honorificū ac religiosum existimaueris: vt quātū grā ꝛ auctoritate apud īuictissimū ꝑncipē Ludouicū Mariā Sphortiā valeres: alioꝝ honoribus ꝛ cōmodis expircre. Tantū aūt te studiosi ꝛ litterati viri de se benemeritū esse fatent̄: vt nemo ferme sit qui studia amet: quin te quoqꝫ bonaꝝ artium noīe colat: ꝛ veneretur. Legis passim de te historias: poemata: actiones: ꝛ posteritati tue. (quod rarissimū homini dat̄.) presens es. Quin illud ausī dicere: nullū te genus hominū ad beatitudinē tibi ꝛ eternitatē aptius obligare potuisse ꝙ̄ disertissimos viros. Possem multos nominare in Italia: qui a te singulare presidiū susceperūt: nisi vererer: ne epistole modū excederē. Nam eos tue beneficentie ꝑcones citare: ꝗ Mediolani quottidie ante oculos versant̄: supuacaneū esse arbitror. Testis est vniuersa achademia Ticinēsis: ꝗ̄ tantū fastigiū te patrono: tū sapientū celebritate: tū salarioꝝ magnitudine accepit: ꝙ̄tū nūqꝫ ante Ambrosium rosatū maiores nostri viderūt: posteri gaudebunt. Ego vero isto tpe studioꝝ nomine: que sub te in sūmo apice constiterūt: tum priuatim: tum publice letor: tibiqꝫ (Artaxersis regis rustici exemplo.) munusculū hoc doctum sane ꝛ eruditum ꝑsoluim⁹. Nā cū Joānesantonius birreta: vir singularis exempli. Ticinēsiū (pace omnium dixerim.) Optimus: pauloante me admonuisset: nactū se Rosarium in medicina: opus raꝝ: ꝛ reconditum: iuuenib⁹ putile. senib⁹ ꝛ exercitatis apprime desideratum: perlegendiqꝫ mihi copiam fecisset: multa ibi secretiora animaduerti: que post alios recentiores. Nicolus florētinus in primis: vir in omni medicina diligentissimus: velut apes e roseis floribus vtiliora colligēs in grandibus suis voluminibus cōgesserat. Hunc vt emendarem cū idē birreta frugalitatis antique specimē: vt est in postulando modestus ꝛ verecūdus rogasset: ꝛ si rogandū cui vitam deberē non erat: multo labore multoqꝫ studio effecimus: vt qđ mutilatum longi tpis situ: ꝛ librarioꝝ incuria deprauatum fuisset: locis que falso in veterū libris passim allegabant̄ diligenter recognitis: in faciem absolutam figurāqꝫ pristinā pro virili redderemus. vt qui Rosarius olim fuisset: nūc agnitus veluti ex horrida ꝛ longa peregrinatione: domū tandē excultus ad suos rediret. Te igitur patronū ꝛ dn̄m Ambrosi rosate cognoscit: te gentis sue columē salutat: te sibi vindicē parauit: qui regum palatia colis: ꝛ in aulis ꝑncipum totus es. Hunc cum leges: iteꝝ te legisse non penitebit: tam varia et experta: tam multa ꝛ presentanea remedia affatim mistrat. Quo fit vt nō temere sicuti rosam floꝝ pulcherrimū esse: iam pridē apud nostros receptū est: sic liber iste oīum recentioꝝ vigilias atqꝫ artes, qui de hac re scripserunt facile superat. Quātum vero venustatis ꝛ elegantie Rosa ipsa pre se ferat assidue audis: quottidie lectitas. Que ꝛ si inter coronamenta mortalium sero apud veteres recepta sit: ob id non debet mirari Plinius secūdus nouicomensis ꝯterraneus tuus: Ueneris enim ea ꝛ sane dee potentissime tantū fuerat. cuius numen ipsi quoqꝫ magni dy reformidāt. Proinde apud Apthonium scriptum est. Qui rose pulchritudinem demirat̄: plagam Ueneris cōsideret. Sed hoc vetus est. Quā lepide ꝛ elegāter. Libani⁹ sophista grecus rosam Ueneris describēs: eam floribus singulis anteponit. Et qm̄ fabella ipsa lepidissima est: non insuaue tibi fore duxi: si pauca ex illius ꝯtextu sūmatim ꝓposuero. Quo inquit tpe deab⁹ pastor iudex datus est: angebat̄ Juno: angebat̄ Minerua: ꝙ cestu illo: qui cingulus erat: in quo amoris vires insunt ꝛ cupidinis: se Uenus veluti medicamēto quodam ꝛ forme lenocinio exornasset. Jta in certamē ꝑus vēturas negabant: ꝙ̄ vbi a se Uenus cestum deponeret. Dempsit dea cingulū: pacta sibi cesti vice alium ornatum querere. Ad Scamādrū pergit lectura flores: qua se pratū sub ripa explicabat herbidum. Lota ibi dea. statim qua cā venerat ornatum querebat sibi. Tū nescio qui mire suauis aspirare odor visus: iam lilia iā violas legerat. quū tn̄ odor ille magis iterim: magisqꝫ blandiebat̄. Pergit aure flagrātis vestigia subsequi. videt rosā: visamqꝫ narib⁹ admouet: ꝛ esse hāc suaueolentie illius matrē cognoscit. Jbi flores aspernata ceteros abycit humi. Tantūqꝫ rosis coronata recepit se ad idā denuo. Nec āt plus Ueneri flos ꝙ̄ flori Uenus conciliare gratiā visa est. Adeoqꝫ cōfestim Juno Mineruaqꝫ victe: vt ne ipse quidem pastoris expectarent calculū: sed accurrētes vtraqꝫ sertum crinibus detraxerint. floreqꝫ deosculate ipsum: rursum Ueneris capiti reposuerūt. Hec mi patrone iō subtexui: vt ꝑmū quāti tua Rosa sit explicatius legeres: ꝛ mox ne ipsum libellum: qui medicie Rosa inscribitur: gratia ꝛ fauore defraudarem⁹. Conati certe sumus: vt ꝙ̄ absolutius fieri posset tuus Rosarius a Birreta nostro tui beniuolentissimo: ꝛ a Frācisco girardengo socio ꝛ contubernali viro industrio ac diligenti ad te mitteret̄. Qui ꝛ si cetera vita laudatissimi sunt: hoc tn̄ maxime excellere iudicant̄: ꝙ nihil nō ante castigatū ꝛ expolitum imprimēdū curent. Ad tantā auaritiā ꝛ sordidos sumptus ex īpressorib⁹ maxia ps lapsa est: vt libris ꝑperā: aut temere scriptis: nō aū recognitis: siqd īprimi iusserit in pei⁹ semꝑ verterit. Sed de his satis. Tu modo ostēde. (vt facis.) tibi nostra studia ꝛ lucubratiunculas placere. Nō deerūt qui tibi breui maiora ꝛ absolutiora prestabūt. Uale meū ꝑsidium ꝛ studiosoꝝ omnium Mecenas.

¶ Quoniam auctor iste circa ordinē librorum: ꝛ collocationem capitulorum egritudinum: ab aliorum vestigijs ꝛ exēplo deuiauit. Primo enim cepit ab vlibus morbis tanquā a cōmunioribus: procedendo ad pticulares egritudines. Que obseruatio ꝛ si magistralis magis sit: difficilis tñ redditur ad perquirēdū que in prōptu cupim⁹. Idcirco tabulam hic nouam preposui egritudinum oīum a capite vsq ad pedes post tractatum de febribus: vt tibi omnia facile inuentu forēt. Ordo enim in scibilibus: vt testatur phs in libro de memoria ꝛ reminiscentia. est facilis memorie. Quare cartarum numerus qꝫ apertissime illud indicabit. Lege feliciter. Et si qua perperam ipressa aut lingue anglice egestate perplexa videbuntur. multa. n. sermone patrio iserta sr̄. rogo amice lector igñscas.

Tabula

De vulneribus - 122.

De Jdropisi. 30.

Finis tabula

¶ Practica Joānis anglici physici clarissimi ab operis prestantia Rosa medicine nūcupata.

Sicut dicit Galie. pmo de ingenio sanitatis:non visites nimis curias ⁊ aulas pncipū:sicut nec ego feci quousqз sciuerim libros:qꝛ dicit Galie.7°.de ingenio in phemio:non ē possibile aliqd fieri proximius deo q̄ per sciam. Ideo optaui humilib⁹ facere istum librū.Quia tū nullus liber est sine vituperio:sicut dicit Gali.z. de crisi:ideo nec iste sine vituperio erit.Rogo tamē vt istum librū videntes nō dente canino mordeant sз humiliter pertractēt:qꝛ quicquid hic dicet erit vel auctēticuз vel longa experientia approbatum:qꝛ hec oīa ego Joānes ō gadesdē 7°.āno lecture mee ɔpilaui.¶ Circa queз librū talem volo obseruare processuз:qꝛ pmo volo nomen inuestigare cuiuslibз morbi. z° diffinitionē. 3° occasionem eius ⁊ cām. iuxta illud Jsaac 4° febriuз.c. de icteritia:omne qđ volumus inuestigare trib⁹ modis intelligimus:aut suo nomine qđ est ad placitū:aut diffinitione eius nām ostendente:aut actione eius effectum demōstrante:⁊ ibi actio ideз est qđ occasio vel causa.4° dicam signa gnālia ⁊ specialia:qꝛ accidētia in infirmo sūt signa medico:vt dicit Joānitius.c.de signis officialium membrorū.5°pronosticū.6° curaз:⁊ ibi sequdo Mesue dicam que sunt faciēda in cura cuiuscūqз morbi periculosi ⁊ curabilis.Ante tamē q̄ ista fiāt volo nomē isti libro imponere:vocando ipm Rosam medicine pp qnqз additamenta que sunt in rosa:quasi qnqз digiti tenētes rosam de quib⁹ scribitur.Tres sunt barbati:sine barba sunt duo nati.i.tres articuli vel partes circūdātes rosaз sūt cū pilositate:⁊ due sunt sine:⁊ iō erunt hic quinqз libri.Primi tres erūt barbati barba lōga:qꝛ ad multa se extendēt:qꝛ erunt de morbis cōib⁹:⁊ quot modis dicat morbus cōis vel vlis vide in phemio secūdi.Duo seqntes erūt de morbis pticularibus cum declaratione aliquorū omissorum in precedētibus quasi sine barba. Et sicut rosa excellit omnes flores:ita iste liber excellit oēs practicas medicine:qꝛ erit pro pauperibus diuitib⁹ cirurgicis ⁊ medicis:de quo non oз multum recurrere ad alios libros:qꝛ hic.vз.satis de morbis curabilib⁹ in speciali videbitur ⁊ in gnāli.¶ Sunt ergo capitula multa primi libri.Primū est de fe.colerica tertiana simplici ⁊ duplici vera ⁊ nota ⁊ causone ⁊ accidētibus.pm acccñs ē sitis. zm vigilie. 3m dolor capitis. 4m frenesis. 5m sincopis. 6m fluxus ventris. 7m cōstipatio ventris. 8m de icteritia. 9m de adustione ⁊ siccitate lingue. 10m de vlceratione lingue. 11m de vomitu. 1zm de canino appetitu ⁊ eius defectu. 13m de sudore ad sistenduз ⁊ prouocandū. 14m de fluxu sanguis nariū. 15m ō pfunditate somni ⁊ litargia nō va. 16m de dieta febricitātiuз i gnāli ⁊ spāli.
¶ Caplз zm pncipale est ō quotidiana diurna ⁊ nocturna ⁊ de emitriteis ⁊ de empiala ⁊ liparia.
3m Principale est de quartana ⁊ de eius speciebus.
4m Est de febre sanguinea.
5m De febre effimera ⁊ morbis imālibus.
6m Principale est de ethica febrili ⁊ senectutis:⁊ sunt in istis caplis dubia appropriata ibi posita ⁊c.
¶ Quia ergo tres primi libri erunt de morbis cōibus ⁊ inter eos cōmunior est fe.⁊ inter fe.cōmunior est colerica:ideo primo de ea tractandum est.pmo ergo ponēda est diffinitio febris absolute:z° diffō febris colerice.

¶ De febre quid sit. Caplm. I.

Febris nihil aliō ē nisi calor nālis mutatus in igneuз.pmo affo.⁊ fm Ga.8.ō ingenio sanitatis.in pn°.fз Auer.in 3°coll'.ca.3.Febris est calor qui totū corpus ledit:qꝛ omnes actiones ⁊ passiōes mēbroꝝ. ⁊ hoc debet itelligi sic:fe.hūorales sunt in hūoribus:effimere in spiritib⁹:ethica in mēbris solidis:⁊ calor q est in partib⁹ vicinis est accñs morbi ⁊ febrilis non febris: ⁊ ista cōtinet totū corpus fm diuersas partes nisi impediat:vt dicit Auic.in.4.vnde colerica est circa coleraз: flegmatica in toto flegmate nisi impediat ppter opilationē vel ppter aliqđ tale:⁊ hoc aptitudinaliter est per totū:⁊ hoc sufficit ad diffōneз vt videbitur in.5.lib. vbi cōplebo deo dāte pma omissa p declarationē eoꝝ.Mō de colerica febre q̄ duplex ē:cōtinua ⁊ iterpolata.Interpolata ē tertiana pura vel nota:ɔtinua ē causon.

¶ De tertiana ⁊ eius nomine.

Primo de tertiana sciēduз q est fe.ipsa tertiū diē tenēs fm ethimologiā nōis:⁊ ideo 4°pti. affor.fe.in diatritis.i.in tribus dieb⁹ ita hic.Uel dr tertiana quasi tertium tenens vel tertium diem vel tertiā horam diei:qꝛ fm Galie.libro de dinamidys quasi in principio Colera rubea ab hora diei tertia vsqз ad horā nonaз dominatur regnat ⁊ mouetur.¶ Ex his apparet siue sint due tertiane:siue vna simplex:mouetur de tertio in tertium:vel de tertio die in tertium diem:vel de tertia hora in tertiam horam sequentis diei:⁊ si fit continua tunc mouetur fortius:⁊ hoc si derelinquatur nature proprie:⁊ non impediatur.

¶ De tertiana quid sit.

Secundo videndum est de diffinitione tertiane fe.que est calor innaturalis de incēsione colere generatus ledens oēs actiones ⁊ passiōes mēbrorum de tertio in tertium.¶ Ad cui⁹ intellectum oз scire q colera multiplex est.naturalis:⁊ non naturalis. Nō naturalis est multiplex:nota pp adustionē flegmatis:⁊ est nota ppter adustioneз colere eruginose que vocatur zinaria vel prassina:sed de istis non fit fe.vt dicit Jsaac:⁊ Auer.ponit q sic in.4°.coll'.sed ipsa est mortal: ideo de eis non fit fe.salubris:⁊ ideo vterqз auctor saluatur.Et est colera nota ⁊ non vera propter admixtiōeз flegmatis subtilis:⁊ illa est colera citrina:⁊ est nota per admixtioneз flegmatis grossi ⁊ illa colera est vitellina. ⁊ lз Auer.imponat Galie.q illa vitellina sit calidior naturali.tertio colliget:hoc est verum de colera vitellina que fit propter mixtionem flegmatis grossi ingrossati p calorem consumentem partem subtilem flegmatis:non de illa vitellina que fit per admixtionem grossi ingrossati a frigiditate comprimente ⁊ dēpsante.¶ Item notandum q de colera pura non est fe.nec ipa absoluta ab alys humoribus est subiectuз fe.tertianarum salubriū: sed sanguis subtilis colericus aut humiditas in qua dominatur colera.¶ Et si dicat Auer.vel alius q de colera pura non fit tertiana pura:sicut dicit Auer.tertio colliget.dico q hoc est verum de sanguine colerico vel de humiditate colerica cū qua non miscetur flegma.⁊ hec est intentio Auer.tertio colliget.capi.3. Et si dicatur q tunc non potest dari laxatiuuз in tertiana:qꝛ non ē medicina purgatiua sanguis.dico q verum est sanguinis puri non alterati nec mutati non est laxatiuū: tamē sanguis alterati satis possibile est vt pars colerica i sangui

ne purgetur:qꝛ ẜm Jsaac que prosunt colere ꝓsunt sanguini:vel talis medicina est:sed non est bonum vti ea ẜz Damascenum scđa particula affo.suorum:vel tertio mō potest dici ꝙ colera iuuatiua vel necessaria potest facere fe.⁊ esse subiectum euacutionū fe.tertianarum tamē colera sup̃flua nō:qꝛ nullo mō nutrit nec pōt digeri.

Cause Circa causas tertiane sciendū est ꝙ fortior causa in generatione eius est quando dominatur complexio sanguinea in caliditate ⁊ siccitate:⁊ hꝫ preparationē vt generetur in eo talis calor:⁊ illa est cā tertiane que est in materia ĩfra venas.scđa causa ē preparans ad calorem inaturalem in superfluitatibus tertie digestionis que est in mēbris ꝓprys:⁊ ista est cā tertiane interpolate:qꝛ extra venas est mã:sed cause in pticulari ⁊ speciali sunt multe:sicut cibꝰ calidus ⁊ sic distēperatus.vel qꝛ recipit̃ in multa quãtitate talis cibꝰ:aut nimis diminuit̃ cibus:aut recipitur sup̱ ieiuniū:qꝛ tunc ꝑmutat̃ in stomaco ⁊ epate ad caliditatē ⁊ siccitatē fortez:⁊ inducit stomacum ⁊ epar ad talem cōplexionez:et sanguis qui fiet a tali cibo erit calidus ⁊ siccus distēperatus:⁊ multiplicat̃ colera in quantitate ⁊ impedit̃ operatio fellis:⁊ nō trahit colerã:⁊ ita remanebit cum sanguine ⁊ ĩflãmabit̃:qꝛ fiet odiosus nãe ⁊ destitutus ⁊ putrescet:⁊ ideo qñ exit colera a sua via naturali in quãtitate vel qualitate vel ambabus simul:tunc colera remanebit ĩfusa sanguĩe:⁊ mēbra nutrita ex isto sanguĩe exibunt paulatiz a sua cōplexione nãli ad malaz cōplexionem calidã ⁊ siccã:⁊ fiunt morbi colerici.Silr̃ aer calidus ⁊ siccus ⁊ exercitiū nimiū ⁊ vigilia multa ⁊ accñtia aĩe:sicut ira furor cogitationes cordis ⁊ his silia sunt cã fe.colerice.Et aliquando est causa opilatio pororum in cute per quas debet euaporari calor:quia sicut dicitur tertia particu.tegni.ɔmen.101.qꝛ tunc cōculcabitur calor intus ⁊ faciet quod dictum est ⁊ aliquando est a cōplexione radicabili preparãte.

Signa Circa q̃rtū.s.circa signa sciendū est ꝙ signa gñalia fe.putridarū eis propria tãtū sũt duo vt dicit Auer.3.coll̃.ca.de signis ꝓprys fe. putridarum. ¶ Unū est ꝙ vrina in p̃nᵒ ipostasiz nō hꝫ calor est ipeditus sup̱ hu.ad digōnē vel hūoꝝ digōne. ¶ Aliud qꝛ pulsus est variꝰ ⁊ diuersus:varietas.n.fit i putridis sup̱ humoꝝ multitudinē aut malitiã vt dicit.c.p̃cedēti ibidez.Silr̃ Haly.2ª.pticu.tegni.cōmē.10.ca.de signis calidis ⁊ hūidis cordis:dicit ꝙ pulsus ꝓprius fe. putridaruz est vt sit exitus respiratiōis ꝑ cōstrictionē pectoris ⁊ per cōstrictionē artariarū maior ⁊ velocior in itroitu eiꝰ per dilatationē:qꝛ tales febres plus peccãt sua putredine q̃ꝫ sua iflãmatione:⁊ iō cōstrictio maior est dilatãtione:qꝛ per cōstrictionē expellunt̃ vapores putridi.per dilatationē attrahit̃ aer frigidus:⁊ iō quies post dilatationē est minor q̃ꝫ q̃es post cōstrictionez dicit Haly ibidez:⁊ est q̃es illa frequētior q̃ꝫ alia. ¶ Aliud signuz ē ꝙ qñ patiēs ponit̃ i balneo ⁊ sentit horribilitatez tūc ē ibi putrida:si nō:tūc ē effimera:⁊ h̃ supposito ꝙ febricitet. ¶ Circa signa spãlia fe.tertiane,iterpolate est sciēduz ꝙ ipsa intelligit̃ cū tribꝰ significationibꝰ.s.re nãli:nō nãli ⁊ ɔtra naturaz sicut ponit Jsaac.5º.fe. Nãlis res sic̃ etas ɔplo. Non nãlis sicut tēpus aer regio. Res extra nãz sicut occasiones que fiũt a mã morbi:sicut rigor frigus ⁊ tarditas accessionis ⁊ similia. ¶ Per rem nãlem sic cognoscit̃ qꝛ patit̃ vtplurimū hanc fe.cuiꝰ cōplexio est calida ⁊ sicca ⁊ etas iuuentutis vt est etas a.25.annis vsq̃ꝫ ad.35.maxime si fuerit macilentus ⁊ crispos capilos habuerit ⁊ rarū corpus:⁊ tertiana que fit cū conuenientia istorū pticulariū ē vera tertiana dicit Hal.4.affo.ɔmē.

58. ¶ Per rem nō nãlez ĩtelligitur qꝛ plrimū orit̃ i estate:⁊ cū aer fuerit mutatus in calidū ⁊ siccū:similr̃ si regio ⁊ exercitiū ĩfirmi silr̃ in eiꝰ sanitate fuerit laboriosus aut studiosus ⁊ sollicitꝰ:qꝛ sollicitudo atq̃ꝫ labor faciũt calorem. ¶ De re extra natura sic intelligitur:qꝛ fe.cuz sit de materia calida ⁊ sit colerica ⁊ vicina mēbris sensibilibus necesse est vt eam precedat rigor molestissimꝰ pungitiuus quasi acus ⁊ spine.Acumen eniz colere ru. transiens per sensibilia membra que nō sunt assueta:pūgit ea ⁊ generat tremorem qui rigor dicitur. Similiter natura refugit ad interiora propter rem nocitiuam pūgentem ⁊ tunc exteriora infrigidantur quousq̃ꝫ calefiat materia atq̃ꝫ ferueat:eiusq̃ꝫ calor per totuz corpus diuidatur:tunc in principio calor obtūditur ab humore putredinali:⁊ cū complete putrescit miscetur cū calore naturali:⁊ tūc per totum corpus spargit̃ ⁊ est incensio magna sicut vigilie dolor pūctura in epate ⁊ acuti fumi de corpore egrediunt̃ appetitum perdunt os amarum habent ⁊ in statu paroxismi ⁊ totius morbi sicut in quarta accessione pãnos a se expellunt:qꝛ tūc est status ⁊ vltimitas accidentiū:⁊ in fine quarte accessionis est sudor colericus vel egestio tincta:qꝛ si fuerit lenis ⁊ subtilis: tunc cuz sudore:si grossa ⁊ grauis cū egestione:si medio modo inter ista tūc cum vomitu purgantur. ¶ Urina i hac fe.est rubicunda ignea subtilis:causa ruboris est calor corporis:causa subtilitatis est siccitas colere. ¶ Itē vrina ru.in colore.subtilis in substantia:clara inferius. obūbrata in superficie:in iuuene flegmatico aut muliere duas tertianas sigñat. ¶ Itē vrina ru.in colore. subtilis in substantia.obūbrata superius.in sene duas tertianas sigñat. ¶ Item vrina ru.in colore.subtilis i substantia.obumbrata superiꝰ:in puero tertianaz continuã sigñat. ¶ Itez vrina ru.intensa in colore.subtilis i substantia:obumbrata valde ⁊ confusa in substãtia liuens superiꝰ manifeste continuã tertianaz de colera naturali sigñat. ¶ Et qꝛ ẜm Hali.4ºaffo.cōmē.58.nulla inter causonem ⁊ tertianaz differentia est in materia qua generatur:qꝛ ambe nascuntur de colera ru.sed tamen causon est cum ipsa colera dominetur ⁊ augmentetur ebulliens intra venas cum sanguine mixta in locis propinquis cordi vel ori stomachi vel pulmoni: Sed tertiana est cum mouetur colera per corpus in locis remotioribus a corde:⁊ si iuxta venas magnas tunc est tertiana continua:⁊ si in carne putrefiat colera ⁊ moueatur motu putredinis ad partes cutis:tunc est periodica siue interpolata:qꝛ vbi vapor materie putrefacte dissoluitur ⁊ vaporat extra non continue vadit ad cor sicut cum est iuxta venas:quia ibi conculcatur ⁊ non habet euentationem quousq̃ꝫ ad cor veniat. Idem est iudicium đ tertiana continua ⁊ causone:quia non differunt nisi ẜz magis ⁊ minus:⁊ quia de flegmate salso potest esse tertiana continua sicut ⁊ causon ⁊ sic de alys. ¶ Urina ergo rubicunda in colore ⁊ tenuis in substantia causonem sigñat.Sed causon est triplex:colerica sanguiea flegmatica salsa.i.de flegmate salso.Colerica est vera si sit đ colera ru.si de colera eruginosa nō est pura mortalis. Sãguinea est minus pura q̃ꝫ colerica ⁊ est duplex.causon: sinochides ⁊ sinocha vel sinochif. Causonides ⁊ flegmatica est minus pura.tamen sanguinea purior: colerica purissima:vrina in colore rubicunda magis tenuis in substantia q̃ꝫ spissa:obumbrata et superius liuens sinochidem causonidem sigñat. ¶ Sed vrina rubicūda in colore magis spissa q̃ꝫ tenuis in substantia:obumbrata in superficie ⁊ confusa:liuens superius sinochum causonidū sigñat.Et si sit de flegmate salso tūc vrina est

ruffa cū substātia vergēte ad spissitudinē: qꝛ flegma sal/
sum fit: qꝛ altera pars flegmatis adurit ⁊ inficit colera:
intēsio coloris dat a colera: substātia ex pte flegmatis.
¶ Si.n. substātia talis vrine a sanguie foret magis in/
tēsa. si a flegmate foret plus remissa et magis spissa. Qn̄
est de illo flegmate: feb. ascēdit ad ruffedinē ⁊ est liuens
obumbrata os est salsuꝫ ⁊ est prurit⁹ in toto corpore q̄si
vel circa minerā putredis ⁊ est patiens aliqualiter som
niculosus: ita nō est in alys speciebus causonis: sed cum
instātia vigiliarū cū dolore capitis vehemēti ⁊ cū inge
tudine ⁊ malitia tolerādi ⁊ ariditate lingue: ꝙ videt si/
bi totus ardere interi⁹: qꝛ causon interpretat incēdiuꝫ.
Dicit Galie. 2ª particula afforis. cōmento. 22. ⁊ voluit se
de latere ad lat⁹ ⁊ loca mutat ⁊ retinent supfluitates: ⁊
si habeat saliuā multā ⁊ salsuginē in ore ⁊ est somniculo
sus: tūc significat ꝙ est de flegmate salso. ¶ Modo vi/
deamus signa per pulsuꝫ. Pulsus.n. in initio accessiōis
p̄us q̄ꝫ calor fuerit per corp⁹ dispsus est paruus subtilis
debilis tardus rarus ꝓpter hu. qui obruit vel opprimit
calorē naturalē. In p̄ncipio ergo corpus extra infrigida
tur: sed quādo calor extraneus generat in illo hu. putri/
do miscet cū calore naturali ꝓpter caloris cremētū cre
scit: ⁊ fit magnus velox frequēs: velocitas tamē est eq̄/
lis: ordinata nō itersecta in tertiana pura: ⁊ quāuis sem/
per in principio paroxismi sit pulsus tardus rarus ⁊c. ta
men raritas ⁊ dēsitas ipsius diminute sunt a raritate et
tarditate que est in feb. quartana plurimuꝫ valde: qꝛ in
p̄mis ꝑoxismis quartane videt ꝙ sit vena pulsatilis so/
lida coartata quasi trahat ad interiora ⁊ ꝓhibet eleua
tio: sed in p̄mis paroxismis tertiane nō est hoc: sed tardi
tas ibi est ſꝫ ꝓpinquitatē dispōnis ſm quā vnusquisq̄ꝫ
hominū est ſm naturā. Feb. v̓o quartana cū incipit: tūc
ipsa ponit pulsuꝫ h̄ntis eam: quāuis sit adolescēs ſm di
spositioneꝫ pulsus eius qui est in vltimo ⁊ fine senectu/
tis eius. hoc Galie. 2. de crisi. cap. 3. in. 4. cap. optime po/
nit signa quartane continue. ⁊ ideo illud vide.

Pronosticatio.

Quito ponamus pronostica/
tionē. Circa quā sciendu est
ꝙ Hypoc. ponit ꝓnosticationē. 4. afforis. affo°. 59. Ter/
tiana vera si nō iudicat seu terminat in. 7. ꝑiod. longissi
ma erit. dicit Galie. ibidē: ꝙ aliquando peracuta tertia/
na terminabit: aut 3ª: aut 4ª: aut 5ª die. Similiter tertia
na vera in eodē numero interpolatōis finitur: nec expe
ctat 7ᵐ ꝑiodū. Et ideo Galie. 2. de crisi. caplo. 3. dixit ꝙ
si videris vrinā egri tendentē ad ruffedinē tinctam ad
rubedinē clarā: ⁊ vides eā equalis spissitudinis: deinde
nō videris eam morari quādo venerit in ea nubes alba
natans in sūmo eius: aut pendēs in medio: ⁊ nō sciueris
post hoc ꝙ ipa est tertiana pura: ⁊ ꝙ nō pertrāsit 4ᵐ pa/
roxismū donec ꝯsumat: tūc nō eris lapis absolute: ſꝫ la/
pis molēdini. ¶ Et si vrina fuerit vehemētis citrinita
tis ⁊ nō appuit in p̄ª ꝑiodo nubes: neq̄ꝫ in medio aq̄: nec
in summo eius: tūc hec tertiana ꝓlongat quousq̄ꝫ super/
ueniāt septē periodi: deinde ꝯsumet. ¶ Itē ponas ma/
num tuā sup corp⁹: si in p̄mis obuiet tibi cū ipm tangis
caliditas multe acuitatis quasi eleuet cū vapore: deide
ipsa nō morat quin debilitet ⁊ vincat eam manus tua:
nō est sic in feb. maligna adurēte sicut est causon. nā cū
in illa feb. ponis manum tuam super corpus: tūc quāto
plus moratur est caliditas acutior ⁊ magis ledēs manū
⁊ malignior. ¶ Iteꝫ si in feb. tertiana bibat aquā frigi/
dam patiēs: sicut recedit corpus incipit habere euacua/
tionem colericā: vel per sudorē vaporosum: vel ꝑ vomi
tum: vel per secessum: ⁊ fit pulsus: tunc quasi hominis sa
ni in dispositione exercity vel intrantis balneum: ⁊ fit
magnus velox ⁊ fortis cum fuerit a p̄ncipio equalis: ita
nō est tertiana nota: sed auget morbus: sed tibi ꝓlonga/
tur: ista fere ponit Galie. vbi p̄us. caplo de crisi: ⁊ contra
ria iam dictoꝝ contingūt. ¶ Itē ad cognoscendū tēpo/
ra istius morbi ⁊ aliarū feb. sciēdū ꝙ anticipatio ꝑoxis/
moꝝ magis q̄ꝫ solebat sign̄at augmentū: sed postpositio
declinationē si equaliter veniat: aut ante signa digōnis:
aut post. si ante tūc est initiū. si post tūc est status. ¶ Si
militer pōt ꝓnosticari per lōgitudinē ⁊ breuitatē paro/
xismoꝝ per diminutionē: aut magnitudinē: aut paruita
tem: aut lenitatē dicit Isaac. 4. feb. caplo de cura aliena
tiōis. Iteꝫ Auerro. 4. colliget. cap. de signis laudabilis
⁊ illaudabilis crisis: dicit ꝙ p̄ncipiū egritudinis in feb.
est quādo accidētia apparere incipiunt ⁊ nō sunt fortia:
qꝛ tēpora afflictiōis erunt. de ꝓprietate hui⁹ temporis
est vt natura nullū signuꝫ digestionis in vrina ostēdat:
nec in sputo: nec egritudo prauior efficiat: nec acutior:
sed signuꝫ augmēti est quādo egritudinis accidētia ac/
crescunt: ⁊ tūc tēpus afflictiōis ꝓlongat: ⁊ tempus quie
tis abbreuiat: sed anticipatio paroxismi augmētū egri/
tudinis nō sign̄at: sed cū hoc longitudo tēporis: aut for/
titudo nō auget vel adiungat qd̄ est: qꝛ quādo anticipa
tio facta est a fortitudine egritudinis et a multitudine
materie. tunc est lōgitudo paroxismi ⁊ fortitudo: sed qn̄
anticipatio est a fortitudine virtutis digerētis ⁊ ab hu/
moꝝ subtilitate: tūc paroxismus fortior nō est. Nō est
ergo sola anticipatio augmenti signuꝫ. sicut postpositio
declinatiōis signū nō est: qꝛ postpositio a paucitate ma/
terie fieri pōt ⁊ a nature debilitate: ⁊ tunc apparet decli
natio ⁊ nō est inclinatio morbi sed virtutis: ⁊ in tali de/
clinatione pōt mori ⁊ nō in p̄ma ſm Galienū. 2. de crisi.
Sed qd̄ augmēto ꝓpriū existit est digestiōis manifesta
tio: vt ꝙ nebula suspēsa in medio vrine videatur: aut in
superficie: sed in statu cōpletur digestio: sed tamē vires
patiētis diuersificant a p̄ncipio morbi: aliter sunt paro
xismi quasi similes: nec sunt accidētia tunc semꝑ fortio/
ra in se: sed apparent ꝓpter debilitatē virtutis omnia si
bi iudicantes nociua. ¶ Iteꝫ de causone pronosticatur
Hypo. 4°. afforis. afforismo. 58. A causone habito rigore
superueniēte solutio fit: qꝛ triplex est rigor. precedens ⁊
iste est interpolatus. coincidēs multitudine materie. ⁊
subsequēs expulsiue: ⁊ isti duo rigores sunt aliquādo na
turaliter in cōtinuis. ¶ Itē Galie. in. 6. afforis. q non est
Hypoc. Quibuscūq̄ꝫ in causone tremores fiūt alienatio
soluit: lꝫ Auicē. in. 4. can̄. dicat eū esse Hypo. ¶ Itē se/
nib⁹ raro accidit causon: ⁊ cū accidit pereūt: sed iuueni/
bus ⁊ pueris accidit plurimū ⁊ infantibus leuior ꝓpter
humiditatē eoꝝ. ¶ Item tertiana non vera vel nota. i.
nō pura quādoq̄ꝫ durat tempore lōgo ⁊ circiter mediuꝫ
anni: quādoq̄ꝫ perducit ad mollicie: quādoq̄ꝫ ad magni
tudinē splenis. ¶ Item cū videris p̄ncipium cum rigo
re ⁊ statum cū sudore: tunc nō dubites quin ipa sit pura
per quātitateꝫ elongationis paroxismi super. 12. hor. est
eius elongatio a puritate. ¶ Et in nō pura est vrina cru
da aut grossa cum ruffedine aut citrinitate tincta: nō lu/
cida nō clara: ſꝫ perturbata ⁊ obscura. Et signa digestio/
nis ibi aliquādo ꝓlongant vltra per. 7. dies: sed in pura
p̄mo aut 3° aut 5° aut 7° ad vltimum apparent signa di/
gestionis in vrina ⁊ pustulis labiorum ⁊ siccitate eoruꝫ:
ita non est in nota.

Cura.

Circa sextū. s. curā sciēduꝫ ꝙ in cura tertiane
sunt quinq̄ꝫ partes. Prima circa digestioneꝫ
materie. 2ª circa euacuationē. 3ª circa discrasie febri/
lis amotiōeꝫ: ⁊ ista tria ponit Haly tertia ꝑticula tegni.
cōmento. 91°. ⁊. 83°. ⁊. 21°. 4ª res est. s. circa accidentia.

5ª circa regimen exhibendi sex res nōn naturales.
¶ Circa primum sciendum est q̄ digestio materie est vt
natura vincat ⁊ dominet̄. vt dicit Haly.cōmē.91. tertia
particula tegni: ⁊ est preparatio materie ad expulsionē.
si igitur materia sit grossa debet subtiliari moderate. si
subtilis debet ingrossari. si frigida debet calefieri. vt di-
cit Haly ibidem.cōmen.92. Quia igit̄ materia tertiane
vere est colera vel sanguis colericus sine mixtione fleg-
matis. ideo oportet ratione putredinis que causatur ab
opilatione cum illis que nō sunt excellentis caliditatis
materiam preparare cuiusmodi est radix apij nō semen
eius: quia nocet capiti ⁊ facit epilensiam ⁊ epilenticum
cadere. similiter capillus veneris. semen feniculi noui:
quia maturatum antiquū adurit hu. vt dicit Auicen.
3º cañ. Fen.21. de passionibus iuncturarum: debet tamē
frangi siccitas istorū cum radice liquiri. ⁊ caliditas cum
viol'. ⁊ flor. nenufaris ⁊ seminibus cōmunibus frigidis
cuiusmodi sunt melones citrulli cucurbite: cucumeres
non sunt in terris frigidis. ideo non habentur in anglia:
nisi tria semina frigida maiora: sed sunt quattuor mino-
ra. s. semen endiuie. scariole. lactuce. portulace: quibus
addo semen papaueris albi: propter siccitatem pectoris
⁊ oris in morbis colericis: ⁊ ad somnum prouocandum:
quia sitim mitigat. ¶ Fiat igitur in tertiana vera talis
potus digestiuus. ℞. radicum petrosilij. apij brusci. añ.
ptē. i. endiuie. scolopen. cicoree epatice. scariole. lactuce.
capillorum veneris. plantaginis. añ. M. i. quattuor vel
trium seminū frigidorum maiorū ⁊ minorum omnium.
añ. ʒ. i. vel. 5. sandal'. oīum. ʒ. 5. rasure eboris ro. rub. viol'.
florum nenufar̄. añ. ℥. i. aceti modicum fiat potus. quar-
te. i. ⁊ dimidie ⁊ est potus trium libr. quia lageª cōtinet.
viij. libr. çuccari. lib. 5. vel quar. i. secundū diuitias patiē-
tis: ⁊ sit albissima: quia illa descriptio est calidior mell'.
¶ Postea euacuetur colera cum ista. ℞. flor. boraginis
viol'. añ. ℥. i. cassiefistu. mundate. ℥. i. tamarindorum. ℥. 5.
si non habeat pa. malitiam pectoris: quia tunc: nec ace-
tum: nec tamarindi: nec aqua acetosa debet poni. sene. ℥.
5. quia in omni fe. est aliqualis adustio humorū prauo-
rum. secūdo decoquatur in aqua: vt fiat lib. i. 5. ⁊ est qua-
si. quarta. i. anglicana non pincta: quia illa quasi tantū
continet quātū quarta anglicana: çuccari qđ sufficit: de-
tur in aurora vnus bonus haustus: ⁊ si videatur medico
potest quolibet die quādiu potat infirmus de isto addi
in suo potu. ʒ. i. vel. 5. reubarbari in substantia sua. si ta-
men abhorreat illud stet per noctem in illa parte quam
potauit in mane: tunc coletur ⁊ potetur: quia reubarba-
rū est vita epatis: ⁊ in tertiana leditur epar semper: sed
non equaliter: ⁊ semper dum potat de istis potibus acci-
piat statim post de tria sandal'. coclear̄. i. vel per se: vel cū
aqua endiuie: vel solatri: vel nenufar̄. ad quantitatem
trium coclearium ad minus. Si tamen sit tertiana no-
ta vel nō vera hoc potest esse: quia est in sene vel in pue-
ro vel flegmatico vel colerico vel tempore frigido vel
in muliere. tūc oportet videre de signis significantib⁹.
Si in infantibus lactantibus: tunc regimē debet adhi-
beri matri dando ei lact]. scariol'. epaticas ⁊ cefac. Est
enim cefac speciale in tertiana pueri siue detur mulieri
lactanti siue distemperetur cum çuccaro et lacte amig-
dal'. ⁊ detur puero. ¶ Item spodiū ⁊ rasura eboris pro-
sunt infantibus ⁊ patientibus acutam siue detur matri
lactanti siue distemperet̄: vt prius vel cum çuccaro vel
cū cassiafistu. mundata ad pondus. ʒ. i. vel. ij. sine peri-
culo. ¶ Sed pueris maioris etatis venientibus ad. 10.
vel. 12. annos detur reubarbarū cum aqua frigida vel
cum syrupo acetoso: quia pueris non debꝫ dari syrupus
violatus: nisi raro: quia habent stomacum mollitum ab
humiditate eorum magna ⁊ gulositate: quia nihil inten-
dunt: nisi comedere. vt dicit Galien⁹. 3º pronostic. ⁊ vio-
le mollificant stomachum. ¶ Similiter constipentur
pueri tales cum suppositorio de lardo vel cum vno gra-
no vel. ij. grossi salis vel salis nitri vel cum modico alu-
minis de pluma cum pinguedine porcina recenti. si po-
natur in ano. possunt laxari vel cum stercore murium. si
ponat̄ in lacte eorū vel in substantia pomi assati vel el-
lixi abiectis nucleis interioribus vel cum butiro posito
in medietate nucis magne super vmbilicum vel cū sa-
le gēma posito in ano. ¶ Si tertianari⁹ sit senex debēt
dari minus frigida q̄ꝫ iuueni tertianario: quia virt⁹ est
debilior: ⁊ frigida excessiue ducerēt extra temperamen-
tum sibi debitū secundū Auerroym 7º. colliget. ⁊ Da-
masce. secunda particula afforismo. cōmento. 38. ¶ De-
bent igitur pauca frigida poni in medicina sua: sicut en-
diuia scariol'. capillus veneris: cum quibusdā calidis:
sicut eupatorio ysopo: et frigidis: sicut ros. melonibus:
confortatiuis calidis: sicut est mastix. nux muscata. spi-
ca nardi. calamus aroma. Et purgatio eorum debet fie-
ri cum cassiafistu. sene ⁊ modico. agarici. polipodio. ani-
so. karui. maratro: ita q̄ tantum sit de omnibus illis: si-
cut de polipodio: sicut si sit de polipodio. quar. i. tunc sit
de illis tribus. añ. ℥. i. quia semper in sene est materia pa-
rata redire ad frigiditatem: sicut est de aqua calefacta
ratione indigestionis: propter frigiditatem complexio-
nis sunt hūores mali crudi grossi flegmatici: lꝫ sit a cau-
sa forti q̄ tertiana generetur in sene dicto a senio: quia
a sene dicto a senectute satis possibile est fieri tertianā
fortem curabilem fere cum eisdem cū quibus iuuenis
in fine iuuentutis. Eodē modo de flegmatico ⁊ mulie-
re ⁊ tempore hiemali: quia dandum est aliquid etati re-
gioni ⁊ tempori. p̄mo afforismo. 17. ⁊ cōmento. vnde in
muliere semper respiciatur ad matricem si menstrua
fluāt ⁊ retinētur: quia iuxta hoc oportet operari. si fluat
ponatur coriandrum vel plantago cum alijs medicinis
suis. si retineantur: cinamomū: vel spica nardi: vel arte-
misia potest poni cum alijs. Potest ergo fieri leuissima
medicina cū radice feniculi: petrosilini: endiuia vel ro-
stro porcino: dente leonis: scolopendria: camedr̄. ro. san-
dal'. melonibus: portulaca: aniso: karui: maratro: ⁊ hoc in
hieme: quia in estate pauciora calida apponimus cum
masti. spica nardi: nuce muscata: liquir̄. ⁊ çuccaro. ¶ Et
in parte aliud fieri potest laxatiuū de polipodio ⁊ aga-
ri. ⁊ sene cassiafistu. prunis tamarind. mirabol'. indis: ci-
trinis: kebulis post digestionē materie cum quibusdā
istorum vel omnibus secundum ordinem medici ⁊ po-
tentiā infirmi tolerandi expensas ⁊ medicinas. ¶ Ve-
rūtamen est notandum q̄ dicit Galie. 3º de simplici me-
dicina. di. scđa. caplo. 3. q̄ camomilla confert omnibus
feb. ⁊ de isto habeo experimentum summum quod fre-
quenter feci pauperibus ⁊ senibus: ⁊ alijs non multum
delicatis ⁊ religiosis qui viuūt de piscibus ⁊ lacticinijs
⁊ similibus frigidis aliqualiter q̄ succus camomill'. co-
latus ⁊ clarificatus ad pondus. lib. i. vel. 5. ⁊ dulcoratus
cum liquiritia vel çuccaro. si detur per tres dies conti-
nuos mane ad pōdus. ℥. i. vel quar. i. vel. 5. curat feb. ter-
tianas predictorū: ⁊ omnes notas feb. nisi corpus esset
nimis plectoricum: ⁊ tunc cū clisteri purgetur vel pur-
gatio fiat cū catholicon: q: purgat omnes humores: ta-
men potest acui cum reubarbaro in iuuene ⁊ cū cassia-
fistu. in pueris ⁊ adolescentibus cum agarico et in seni-
bus mulieribus ⁊ flegmaticis vel cum turbit ⁊ modico
çinçibe. si esset tertiana nota de colera vitellina vel cū

aliqua tali grossa:quia illa nota durat aliquãdo circiter
medietatẽ ãni:dicit Auic. silr idẽ est faciendũ in tẽpore
hyemali. ¶ Itẽ cũ catholicon bene facto curatur quoti
diana:lꝫ cũ turbith acuitur. vel cum agarico:vel cuꝫ car/
tamo:⁊ digeratᷓ materia cũ succo camomille ⁊ masticis.
¶ Itẽ cum catholicon curatᷓ quartana si acuatur cuꝫ se/
ne:⁊ digeratur materia cum succo camomille. ⁊ taxibar/
bassi:vel cameð. vel thimi:vel scolopẽdrie:⁊ ista sunt de
secretis meis. Et qꝛ camomilla modicum habꝫ de succo
fac eã ĩfundi in lacte amigdal. vel in ptisana ordei:⁊ tũc
succus põt extrahi:⁊ hoc põt fieri de floribꝰ camomille
lꝫ desiccentur. Similr puluis flor̃. camomille eodẽ mõ
si ponatᷓ in brodio vel sero clarificato:vel in ptisana: vel
in aqua endiuie:vel in aliquo tali liquido valente ad ꝓ/
positũ:qꝛ tũc Gal. vbi prius dixit ꝙ camomilla valet cõ/
firmata digestione. ideo meliꝰ est vt materia digeratur
sicut dcm̃ est ꝑus:⁊ tunc detur camomilla modo ꝑdicto:
ne videatur fieri aliqd cõtra dictũ Gal. lꝫ tñ frequenter
illud feci tã ante digestionẽ q̃ꝫ post:⁊ illud valuit. ¶ Ex
istis pꝫ scdm ꝑncipale. s. cum qbus debꝫ fieri euacuatio:
tamen addo ꝙ flobotomia in tertiana põt fieri: sed non
ante tres vel q̃tuor accessiones:⁊ ꝙ vrina fuerit mutata
ad aliqualẽ digestionẽ:vel in substãtia:vel in colore:⁊ ꝙ
virtꝰ sit fortis. In die tamẽ paroxismi nihil euacuatio-
nis fiat in feb. tertiana vel quartana:sed qꝛ aliquãdo po
test fieri vomitꝰ leuis in initio paroxismi si videatᷓ opor
tunũ cũ aliquo leui medicamine:sicut cũ sirupo acetoso
vel cũ aqua calida:vel cuꝫ pẽna ĩtincta in oleo posita in
gutture:vel cuꝫ modico succi sambuci vel ebuli: vel: qð
meliꝰ est:cũ. ʒ. ij. seminis attriplicis:⁊ hoc remotis nocu/
mẽtis pectoris: qꝛ vomitus nocet pectori. Si tñ corpus
tertianarij sit bene carnosum comedens carnes multas
flobotomia eradicatiua tibi multo plus valebit. Si aũt
macilentum modicũ comedens:nõ cõpetet nisi flõmia
minoratiua ⁊ euacuatiua. Si tamen corpus illius sit al/
bum macrum non comedẽs carnes:sed fructus ⁊ pisces
et lacticinia minus competit flobotomia: ⁊ non compe/
tit:sicut inuit Isi. super secunda particula afforismoruꝫ.
Dama. cõmento. 60.

¶ Tertiam rem complent frigida alterantia: sicut plan/
tago:morsus dyaboli:que curant a proprietate tertianã:
epatica:cicorea:acedula:lactuca:endiuia:scariola: flores
nenufaris:rose:portulaca:⁊ semen eius: lentiginis aque:
⁊ omnes sandali:⁊ omnia semina frigida:camphora:que
resistit putrefactioni pestilentiali:et calori ĩnaturali cu/
iuscunqꝫ: vt dicit Haly tertia particula tegni. cõmento
193°. Spodium etiaꝫ confert ipsis febribus acutis ⁊ cau/
soni:vt videtur secũdo cañ. caplo de spodio. vnde secun/
dum Auençoar. in omnibus locis in quibus vtimur oxi
çaccara debemꝰ vti nenufare: maxime tempore calido:
quia nenufar habet proprietatẽ conseruare complexio/
nes calidas in tẽpore calido a feb. Ita dicit Auerroys. 6.
colliget. cap. de regimine malarum complexionuꝫ. ꝑmo
cap. Sed compositũ ad hoc est cerotuꝫ Gal. qð ponit pri
mo de simplici medicina de cera:oleo:⁊ aqua est secũdũ
hunc modũ. oportet ꝙ sumas ceram colatã ⁊ mundataꝫ
quantũ possibile est:⁊ ideo cera alba est bona:cuius mo/
dus dealbandi videbitur post:liquefacias ipꝫ cum oleo
liquefactione qua fit humida. deinde dimitte eã donec
infrigidetur:⁊ tunc pone eam in mortario ⁊ contere eaꝫ
manibus tuis:⁊ asperge super ipsam aquã frigidã paula/
tim quãtũ possibile est ipsam bibere. postq̃ꝫ aqua nõ cur
rit ex ea:sed ꝭm se tantũ imbibitᷓ: ita ꝙ nõ posset plus bi
bere:nec ꝙ stet suꝑ ipsam:⁊ tunc est cerotũ Gal. qð ĩfrigi
dat oĩa apostemata calida accidẽtia ex sanguĩe:⁊ ipsa no
minãtur erisipilla:⁊ apostemata nomĩata prune: ⁊ pustu
las nomĩatas formice:⁊ apostemata calida accidẽtia in
carne molli:⁊ ĩfrigidat adustionẽ accidentẽ in feb. quan
do ponitur super ventrẽ. s. super stomacum vmbilicũ: ⁊
ad vltimũ ĩfrigidat omnes egritudĩes calidas. Hec Ga.
pro maiori parte ibidẽ. Et ista eadẽ valẽt in cura causo/
nis nisi esset causon de flegmate salso:⁊ tunc oportet ad/
dere radi. fenicu. petrosi. brusci:apij. Ille medicine dicte
prius non debent sumi crude. nec debet dari aliquis fru
ctus crudus. possunt tamen dari per se decocte:ita ꝙ de/
coctio clarificata detur:vel ꝙ de omnibus simul fiat po
tus:⁊ detur:⁊ ꝙ possunt poni in electuarijs:sicut sandali:
spodium:rosa:camphora:⁊ similia. tamen vnum oportet
hic addere ꝙ in causone ⁊ in tertiana cõtinua vel dupli
ci quando sunt diuerse minere putredinis semper detur
aliquod cordiale:sicut spodium:lignum aloes:⁊ flor̃. ne/
nufaris ⁊ liquiritie:⁊ candi pro pectore:quia est ibi ĩcen
diuꝫ in venis pectoris ⁊ pulmonis. Purgatio fiat in ter/
tiana quottidiana : vel in causone : sicut in tertiana in/
terpolata pura cum cassiafistula munda: prunis:violis:
reubarbaro:tamarindis:mirabolanis citrinis:vel kebu
lis si sit de flegmate salso: ita ꝙ mirabolani temperen/
tur in nocte precedenti in lacte amigdalarum dulcium
cum vuis passis mundis:vel cum mucillagine draganti:
vel psilij facta in aqua liquiritie. aliter ratiõe siccitatis
lederet:⁊ tunc debet in crastino fricari ad lentuꝫ ignem
⁊ colari:⁊ cõlatura clarificari ⁊ dari. ⁊ iste est modus pre
parãdi mirabolanos in morbo sicco: vel siccitate pecto/
ris:vel cum siti:⁊ ideo non preparatos prohibet Auicẽ.
cañ. quarto. capitulo de cura febrium in generali. maxi/
me ante signa digestiõis: vt patet ibidẽ. tamen non fiat
flobotomia in causone: sicut in tertiana: nisi esset opila/
tio sũma:vel corpus carnosum ⁊ repletum nimis: ⁊ tunc
nunq̃ꝫ eradicatiua cõpetit:quia frenuꝫ colere . s. sanguis
euacuaretur:⁊ corpus nimis desiccaretᷓ. ⁊ desiccatio ve/
narum est causa causonis. vt dicitur 5°. regimĩs acu. cañ.
ꝑmo. tamẽ aliqñ põt fieri minoratiua:raro tamen.

¶ Quartam rem:scilꝫ accidentia mala complent: secun/
dum ꝙ diuersa accidentia sunt:scilicet: sitis: vigilia: do/
lor capitis:frenesis:vel alienatio:vel sincopis: fluxꝰ ven
tris:constipatio ventris:icteritia:lingue adustio vel de/
nigratio:pustulatio:vel scissura labiorum. ⁊ sic sunt de/
cem accidentia generalia. ⁊ possunt istis addi rigor ⁊ fri/
giditas:quia sunt in initijs paroxismoruꝫ:⁊ sudor vomi/
tus: casus appetitus vl' debilitas: fluxus sanguinis nari/
um:profunditas somni vel stupor ⁊c.

¶ De accidentibus febris.

Sitis Circa primum sciẽdum est ꝙ sitis in
tertiana pura vel duplici:vel quotti
diana:vel causone sedatur cum potu aque fri/
gide si patiens appetat eam: ⁊ sit consuetus bi
bere eaꝫ:⁊ ꝙ signa digestionis appareant: ⁊ ꝙ
in visceribus non sit apostema: ⁊ ꝙ in ore stomachi non
sit debilitas nec frigiditas:sicut ponit Auerro. tertio col
liget. cap. de cura febrium acutarum in generali. primo
illud ponit ꝙ quibus virtus est fortis in istis acutis arsi
uis non est expectanda digestio anteq̃ꝫ detur aqua que
nõ peccat ratione grossitiei ⁊ viscositatis:sed ratiõe ma/
le qualitatis acute tm̃. Et hoc idem ponit Isi. particula
secunda afforismorum. Dama. cõmento. 13°. ꝙ in causone
nõ dꝫ mã curari : sed tm̃ mala qualitas alterari cũ aqua
frigida. Et ideo secunda particula regiminis acutorum.
Aque nullum opus inueni: nisi ꝙ in acutis datur: et de/
bet dari haustus bonus quantum homo potest vna vice
sine pausatione potare:tamen accipere aquã frigidam:⁊

decoquere bene.ʒ.quartas:quousqꝫ deuenerit ad q̃rtam vnã:⁊ tunc accipere quartã vnã çuccari albi:⁊ distẽperare cũ illa aqua:⁊ tunc apponere modicũ aceti. Et si tunc sit nimis dulcis potꝰ ille:ponatur postea de çuccaro ⁊ aq̃ cocta:⁊ potet quando voluerit: ⁊ quantum voluerit vna vice:⁊ in paroxismo si videatur opportunuz:maxime in statu paroxismi: vel iuxta: non in principio paroxismi. ¶ Item tamarindi masticati in ore recenti sitim mitigant.similiter succus granatorum:⁊ grana eorum in ore posita non transglutita. Sed si sit tussis debet dari malum granatũ dulce.si non est strictura pectoris:tunc acetosum plurimũ: similiter succus herbarum eodẽ modo valet.similiter triasandali:diadragantũ frigiduz:çuccarum rosꝫ.vel violatũ cũ aqua endiuie:vel solatri: vel nenufaris:vel plãtaginis ꝫm diuersas considerationes valet:quia aqua endiuie valet in discrasia febrili cũ calore magno epatis sine apostematione:sed aq̃ solatri vel morelle valet plus in apostemate interiori:sed aqua plantaginis in fluxu vẽtris:vel abominatione stomaci de causa calida:de floribus viol.sed in consideratione febrili ⁊ malitia stomachi calida:sꝫ si in stomaco sit colera prassina vel eruginosa:sũme valent christallus ⁊ camphora si dentur cum mucillagine psily facta in aqua rosata. ⁊ sic patet de istis quinqꝫ aquis quãdo plus valet. Similiter psilium ponatur in sacco lineo:⁊ psilium ponatur in vna extremitate:queadmodum parui scuti debet fieri: ⁊ tũc saccus ponatur in aqua frigida vel calida: ⁊ extrahatur: ⁊ ponatur in ore:sũme valet:et fieri possunt multi sacculi: ⁊ cum vnus fuerit diu in ore retentus permutetur: et sic vicissim quãdiu indiguerit. Similiter pruna damascena possunt poni in aqua endiuie:vel in aqua frigida:⁊ cuz incipient tumefieri:⁊ post pelle exteriori aperta: vel amota ponanꝫ in ore:⁊ sugantur: vel comedãtur. ¶ Itẽ capiatur folium vnum cresule maioris:vel portulace: et depiletur a parte domestica:⁊ intingatur in aqua:⁊ tunc ponatur super linguam:⁊ frequenter amoueatur. Similiter potest fieri de parte vna pomi secundum transuersum incisi:vel secundum longum:ita ꝙ sit lata. ¶ Itẽ lauetur os frequenter cum aqua ⁊ aceto: ita ꝙ sit duplum de aqua.aliter enim excoriaret linguã. ⁊ si non sit acetuz vini capiatur acetum de pomis. Item çuccarum rosatũ vel violatum cum cassiafistula munda:⁊ mucilagine psily:vel seminis citoniorum: vel pomorũ potest fieri vna decoctio. Confectio psilitica. que vt sepe expertus sum sitim mitigat:⁊ ventrez laxat:pectus lenit: ⁊ feb. colericam euacuat:supposito bono regimine:⁊ frequẽti vsu: et potest dari senibus et conualescentibus ex morbis calidis:puris:⁊ consumptis:⁊ ethicis:⁊ impregnatis sine periculo. habeatur ergo in honore. Et tamen abominabilis est quibusdam propter nigredinez:sed illud nihil est: quia piper est nigrum:⁊ tamen in casu suo optimum.s.in confortatione stomachi flegmatici:⁊ etiam sic in proposito:tamen pondus potest variari si homo velit a pondere cõmuni.modo eius receptio est. ℞.çuccari rosati: vel violati quartam vnã:cassiefistule munde. ℥.i. mucilagi. predictorum.℥.5. fiat confectio. Item cum panno lineo intincto in succo:vel plantaginis:vel semperuiue posito super stomachum vel epar potest sitis mitigari: sed non iaceat diu:quia calefaceret opilando et repercutiendo:⁊ ideo reiteretur sepe.

Instãtia vigiliaꝝ. Circa secundum accidẽs idest vigilias sciendu ꝙ semen papaueris albi:⁊ lactuce:et portulace.añ. ad pondus.ij.ʒ.vel.iij.si decoquãtur in potagijs: vel in brodijs: vel in lacte amigdal. ⁊ tunc illud potagiuz vel lac detur: somnum inducit.vel fiat operatio talis. ℞.amigdal.dulcium lib.5.vel quartam vnam.seminis melonum:cucurbite:citrullorum mundoruz.añ.℥.5.semi.papaueris: vel lactu.añ.℥.i.fiat de omnibus istis lac: ⁊ cum çuccaro potest dulcorari:de quo lacte comedat quando voluerit:et potet si velit:quia facit dormire:et discrasiam febrilem aufert ⁊ sedat:⁊ sitim mitigat:quia est cibus valde medicinalis. Quia tamen dicitur ꝙ lac amigdal.constipat:dico ꝙ non:sed tamen aliquãdo ratiõe frigiditatis in isto: quando multum est de aqua cum isto infrigidat: ⁊ aquã transire moraꝫ. ¶ Itez modus alius est decoquere furfur in aqua:⁊ tunc istam aquam colare. ⁊ cuz ista distemperare lac amigdal.dulcium dealbatarum:vel cum ceruisia debili:⁊ tunc tepefacere lac istud: ⁊ administretur: ⁊ tunc non nocebit ⁊ mundificabit pectus ⁊ stomachuz: ⁊ tamen Constanti.dicit ꝙ amigda.nocent in frenesi: qꝛ petunt caput:verum est per se: sed cum seminibus frigidis non. ¶ Item pedes debent fricari cum sale ⁊ aceto ponendo sal in panno lineo:⁊ tunc intinge pannum cum sale ⁊ aceto:⁊ fricare plantas peduz:⁊ lauare pedes in folijs salicis:vitis:camomile:⁊ papaueris. Similiter cum succo lactu.semperuiue:⁊ aqua rosata:⁊ lacte mulieris: ⁊ albumine oui:⁊ succo solatri: ⁊ plantaginis panno lineo intincto ⁊ superposito frõti ⁊ temporibus: ⁊ prouocatur somnus optime.vel si in pẽna:vel digito vel panno subtili ista illiniantur:vel irrorentur: ⁊ ꝙ odoret spongiam intinctam in isto succo:⁊ nares illiniantur interius cum istis:vel oleo nenufaris:vel violato:vel rosato nouo. Si tamen sit vigilia de ventositate sine feb.tũc valent aromatica cum lactuca:sicut nuxmuscata:spicanar.cinamomum:tamen in sene vbi est flegma salsum in capite: valet amomũ pre ceteris. ¶ Item. ℞.peucedani.i.feniculi porcini:castorei:olei rosati.añ.fac vnguentum:inunge caput totum:vel tempora:⁊ statim dormiet. ¶ Itez. ℞. opij.ʒ.ij.fermenti:vel frumenti.ʒ.iij. contere ⁊ misce cũ aceto:⁊ omnes pulsus inunge:⁊ quiescet:⁊ ista ponit Cõstanti.q̃nto practice sue.capitulo de frenesi. ¶ Item ex eis que dormire faciunt febriẽtes in acutis est: vt extremitates habentium vigilias ligentur cum ligatione faciente dolorem a nodis facilis solutionis: ⁊ coram ipsis ponantur lampades vel candele ardentes:et fiant coraz patiente confabulationes ⁊ sermones multi: deinde soluantur ligature subito postqꝫ clauserit patiens oculos:⁊ remoueant ⁊ taceant ibi existentes repente: ⁊ dormiet. Idem ponit Auicẽna tertio cañ.fen prima, tractatu q̃rto de vigilijs.⁊ in quarto canoñ.eodem capitulo de accidentibus febrium.

Dolor capitis Circa dolorem capitis in febre sciendum est ꝙ fricatio peduz: ⁊ ligatio extremitatum valet ibi:et ꝙ nares humectentur vel illiniãtur oleo violato:⁊ sũmitas capitis:⁊ ꝙ emplastruz psilliticũ apponatur fronti ⁊ temporibus:qđ sic fit de mucilagi.psily infusi in aqua rosꝫ. temperata cum aceto ⁊ aqua rosata. intantum ꝙ inspissetur: linteolo intincto potest fronti ⁊ temporibus fieri emplastrum optimum ad sedationez doloris in causa calida. ¶ Itẽ attriplices trite:vel fronti:vel capiti emplastrate dolorẽ tollunt. ¶ Itẽ dialtea imittatur fronti ⁊ tẽporibus: ⁊ multum valet. ¶ Itẽ fiat cantafora de olla lati fundi perforati in multis:ita ꝙ in foraminibus ponatur spica siliginis:⁊ tunc impleaꝫ ⁊ pendeat in domo vbi iaceat infirmus:⁊ peluis lata supponaꝫ:⁊ ibi fiet descensus satis musicalis:⁊ aerem obtẽperabit:⁊ dolorem mitigabit:⁊ somnum ꝓuocabit:⁊ illud põt fieri in estate: nõ in hyeme si sit humida:nisi cũ dolore capitis esset permixtio rõnis:

tunc enim valet. ¶ Itez de acedula ꝛ verbena simul di/ stemperatis potest fieri emplastruz fronti ꝛ temporibus vel parti dolenti in emigranea. ꝛ rosis cum eis valent et flores camomille si tempus non sit calidū nec est instā/ tia de verbena: qꝛ ipsa est frigida ponit Constanti. 2° pra ctice sue. ¶ Si tamen sit dolor in causa frigida vel in fe. flegmatica vel melācolica tunc betonica lauendula ꝛ ca momilla rof. pre ceteris valet electuarium pliris cū tria/ sandalis vel rosata nouella ꝛ clistere ad diuersionez ma terie. preter cōmunia ponatur hierapigre Gal. ʒ. 5. vel de catholicon vel de agarico. ꝛ nux musca. ꝛ silermontanus ꝛ cinamomuz peonia coriandrū valent pre ceteris: ꝛ ma xime si cū his apponaꝛ dragontea ꝛ cuz succo caulis fiat electuariū ꝛ cū zuccaro vel cū succo tpa iunganꝛ. sitr i cā ca/a valz clistere cōe cū cassiafi. iposita scamonea.

Frenesis.

Frenesis vera est apostema in anterio/ ri pte capitis. Non vera est de fumis co lericis eleuatis ad caput ꝛ permixtionem rationis gene rantibus. In vtraqꝫ valet clistere attractiuū ꝛ frequens fricatio in extremitatibus ꝛ ligatio earum: ꝛ illinitio na rium cum oleo violato ꝛ aqua rof. ꝛ ꝙ frigidi succi ipo/ nantur supra tempora ꝛ comissuras capitis: actualr tamē tepidi: sicut succus lactuce papaueris semperuiue morel le lentigi. aque ꝛ plantagi. cum modico aceti ꝛ aqua rof. ꝛ lacte mulieris: ꝛ capite raso super totum caput apponā/ tur: sed non diu moreꝛ. post. 24. horas apponanꝛ catuli fissi per medium: qꝛ vtplurimū tunc est morb⁹ cōfirma/ tus. aliter enim calida deberent apponi: vel pulmo arie/ tis extractus p dorsū: ꝛ sepe calefiat in aq̄ calida nisi plu res habeanꝛ. ¶ Similr gallus fissus per medium statiz post superponaꝛ: ꝛ si istis factis non alleuieꝛ patiens ex/ peditum est. similr semen buxi cum aqua rof. vel aq̄ ne/ nufaris vel solatri sūme valz in frenesi. ꝛ si virtus tolera ret fiat flobotomia in pncipio de cephalica ꝛ bene tenea tur ꝛ ligeꝛ brachiū: deinde de sūmitate nasi ꝛ sete porci/ ne ponanꝛ intra nares ad fluxuz nariū puocandum. ꝛ si post oportet: flobotomia de vena frōtis: que flobotomia curat dolorem capitis antiquissimum: supposita ventris mollitie. ¶ Item potest dari potus alteratiuus ꝛ laxati/ uus: sicut dictum est prius de causone.

Sincopis.

Circa sincopim ꝛ febrem sincopalē sciē dum ꝙ sincopis proueniēs ex malicia ꝛ acuitate feb. scitur per signa Hyp. p̄ pnosticoꝝ. que sūt nares acute tempora plana oculi cōcaui ꝛc. ꝛ talis cura ē cum administratione cibi cōuenientis: sicut est mica pa nis cū succo granatoꝝ ꝛ granis eorū: qꝛ in illis est pprie/ tas resistendi putredini ꝛ vt cibus in fumositatibus ma lis minime cōuertatur. Et ex cibis etiaz qui ipsos habēt confortare sunt vitelli ouoruz non obstāte feb. ppter ca/ suz virtutis: qꝛ sincopis est parua mors. ꝛ testiculi gallo/ rum ꝛ pulle parue sm Auer. 7° colliget. Sz in sincopi de humoribus crudis competit vinū ꝛ panis in eo infusus: ita ꝙ vinum sit aromaticum: sed si sit de apostemate nō competit cibus. Si sit de humorib⁹ grossis vel viscosis competit mica panis cum vino limphato cum aqua cali da: quia ibi non nocent. Similr irroratio aque rof. in fa ciem est cōueniens in humoribus crudis ad reuocatio/ nem caloris intra non ad cor: sed ad loca digestionis pri me ꝛ secunde. ꝛ aliquando tamen istud fit per excitatio/ nem virtutis que quasi sopita est in sincopi: ꝛ ista irrora/ tio talis est momentanea. Alia est frequens ꝛ multa. vn/ de in paroxismo pōt aqua proyci subito: sed post aliquā/ do nocet: vt innuit Constanti. 5° practice sue. ¶ Itez plu/ ma galline intincta in aceto posita intra nares ꝛ illinita ibi statim curat ꝛ valet: similr in suffocatione matricis.

¶ Item aqua buglose cuz lignoaloes accepta per os vel irrorata super faciem vel iniecta in naribus statim valz in omni sincopi curabili. Et si sit de dolore vel fluxu vē/ tris vel sudore vel exitu sanguinis per nares cura pate/ bit iferius. Et in causa calida valent triasandali cū cam/ phora. In causa frigida repletionali valz diatriton pipe/ reon ꝛ diamargaritō cū musco vel pliꝛ. cū musco. ¶ Itē fricatio extremitatum ꝛ tractio per capillos hic valz si/ cut in litargia: vt videbitur post ꝛc.

Fluxus

ventris. Circa fluxuz ventris superuenien/ tem in fe. si statim veniat nihil faciendum est stante virtute. si in fine venerit fe. longe vel acute ti/ menduz est de casu virtutis. Si ergo creticus fuerit ini/ tiatiue ꝛ superfluit quocunqꝫ tempore morbi fuerit de/ tur zuccarū rof. de rof. antiquis vel zuccarum rosatū an tiquum: quia noua laxant rōne succi rof. sicut ponit Isi. tertia afforis. Damas. cōmento. 62. ¶ Si fluxus sit de co lera sūme valet camphora cuz draganto frigido vel spo/ dium sic ꝙ ponat. ʒ. 5. camphore ꝛ. ʒ. 5. spody. ad quartam vnaz draganti frigidi. ¶ Si sit de colera eruginosa vel prassina: tunc corallus ꝛ cristallus ꝛ margarite ꝛ triasan/ dali summe curant. ¶ Item in omni fluxu colerico va/ let sumach decoctum cum cibis eorum qui patiunꝛ vel distemperatum cum eis. ¶ Item grana granatorum et nuclei vel arilli vuarū pass. desiccentur ꝛ pulueriçentur ꝛ detur. ʒ. i. vel. ij. ꝛ pro experimento certo curat dissinte/ riam colericam ꝛ epaticam. similiter facit dragantuz fri gidum triasandali ꝛ zuccarum rosatum. ana. ʒ. i. de quoli bet cum camphore vel spody. ʒ. 5. curat dissinteriam epa ticam. ¶ Item plantago valet in potagys talium ꝛ ace/ dula ꝛ lactuca et epatica si stomacus sit fortis cum lacte amigdal. in quo decoquantur carnes arietine. ¶ Item anthera scꝫ semē rof. valet summe per se siue in cibis si/ ue in electuario vel cum sanguine draconis vel cum bo/ lo vel cum mastice si stomacus sit debilis. Et ideo si flu/ xus sit chilosus vel lubricus vl lienteriosus de causa fri gida detur mastix cuz rosata nouella vel cum diatriton pipereon vel cum carnibus citoniorum ante prandium valet: similiter citonia ante prandiuz vel pira assata: sed post prandiuz laxant comprimendo. ¶ Sed quia casus appetitus ꝛ defectus in fluxu est malus valde ꝛ in omni morbo consumptiuo ideo bonum est: vt fiat emplastruz supra stomacuz de citonio decocto in aceto quousqꝫ pos/ set comprimi inter manus: ꝛ tunc ponatur super stoma/ cum ꝛ appetitum excitabit ꝛ fluxum stomaticum sistit. ¶ Similr poma siluestria cocta in aqua ꝛ posita super renes ꝛ vmbilicum vicissim ꝛ frequenter amota ꝛ reite/ rata curant dissinteriam ꝛ omnem fluxum intestinalem cuz corrosione vel sine nisi antiquatum. ꝛ hoc ponit Ga. in dinamid. ¶ Item caules cocti in tribus aquis ꝛ com pressi: ꝛ tunc vltimo cum aqua pluuiali ꝛ petrosil. ꝛ lacte amigdal. curant diarian. ¶ Item caseus antiquus deco ctus in multis aquis ꝛ post expressus ꝛ desiccatus ꝛ pul/ uericatus ꝛ datus ad pondus. ʒ. i. ꝛ est fortius omni re di cit Auicē. fen 16ª. in 3° cañ. ¶ Item coagulum leporis. i. illud qđ in stomaco suo inuenitur statim stringit. ¶ Itē lauentur pedes cuz decoctione rostri bouis plantaginis hipericon foliorum quercus ꝛ de istis fiat emplastruz su per ventrem. ¶ Item in fluxu de opilatione epatis ꝛ ve narum meseraicarum nocent stiptica ꝛ ibi valet ptisanū factum de ordeo assato ꝛ reuponticum datum cum tria/ sandalis vel spicanardi vel nucemuscata ¶ Item flores frumēti si assenꝛ vl farina riçi vl amidi valz. ¶ Itē pul uis tormētille ꝛ decoctio ei⁹ strigit oēm fluxū curabilē. ¶ Itē coriādrū ꝛ sāguinaria valēt i fluxu sang. siue i pul.

siue alio modo. ¶ Itez rubea minor valet suspensa. simi
liter pul'. rane maxime suspensus circa colluz stringit flu
xum sanguinis vbicūqz fuerit. ¶ Item ouum assatū vel
elixum in aceto datum cū agresta est cōmune remediū:
⁊ laici faciūt sibi medicinam de vitell'. ouorūz: ⁊ flor'. fru
menti assato in furno post extractionē panis vel ante: de
qbus faciunt tortellū: ⁊ qdam ponūt ibi ciminū: sed si ci/
minū grosso modo terat': laxat. si subtil'r ꝓuocat vrinam
⁊ constipat ſm Auic. 2° cañ. ⁊ allegat Gal. ⁊ iō oportet ibi
esse cautelā. ¶ Itez si fluxus sit colericus capiant' mira/
bolani citrini torrefiāt modicum in patella postqꝫ prius
cōtriuerimus in mortario bene aliqual'r: ⁊ tunc ponant'
in infusione per noctem in aqua ros'. vel plātagi. in crasti
no fricent' lento igne ⁊ colent' ⁊ clarificet' liquor ⁊ detur
patienti: qr euacuant materiā morbi ⁊ ante se ⁊ stringūt
post se. ¶ Itez si materia sit flegmatica pōt fieri de keb.
sed tūc bonū est infundere in aqua feniculi. ⁊ si sit de co/
lera adusta vel mel'ia tūc valent indi bellirici emblici i/
fusi post torrefactionē in aqua plantagi. si colera sit adu/
sta: vel aqua feniculi si colera sit nigra: qđ raro est nisi in
fine quartane ⁊ splenetice passiōis. ¶ Aduertēdū si flu/
xus supfluit rōne medicine date vel rōne debilitatis vir
tutis in fine morboꝝ calidoꝝ bonū est vt grana nastur/
ty sumantur pondere. ʒ. iy. ⁊ torrefiāt vel assent' in patel/
la: deinde in lacte acetoso coquantur donec coagulentur
⁊ ad bibēdum tribuantur. est eniz vltimū in bonitate: si/
cut ponit Auic. in p° cañ. fen 4ª. ca. 7. Aliqui dant nastur/
tiū hortulanuz torrefactū sic est: nō semē. ¶ Aliud. si pa.
nō pōt accipere medicinā ponatur ventosa magna super
vmbilicū per quatuor horas ⁊ stringit. simil'r sub ipocun
drys ⁊ inter spatulas. vel fiat suffumigatio posterius de
olibano posito super carbones postqꝫ pulueriçatū est. vl'
pix pulueriçata eodem modo valet. ¶ Itez anguille po/
site super carbones in olla suffumigate valent ⁊ tergatur
anus cuz molena vel cuz filtro intincto aliqualiter cal'o.
Et si cuz hoc sit tenasmon dieta sit sicca aliqualiter: non
liquida qꝫtum possibile est. ⁊ ideo modicū potare est q̄si
sūmū remedium. ⁊ ideo lac amigđ. factum cuz aqua plu/
uiali valet. ⁊ cibus albus factus cū eodem ⁊ perdix ⁊ tur
tur ⁊ aues parue que stringūt quasi a proprietate. ¶ Itē
diapapauer valet ad prouocandū somnū: sed tamē in se/
mine papa. est quoddam laxatiuū nisi papauer assetur: ⁊
tunc stringit ⁊ somnū inducit. ⁊ ideo error est dare diapa
pauer nisi fiat de papauere assato: ⁊ hoc in fluxu nisi mi/
sceatur cum calidis stipticis. ¶ Item si sit hyeme vel tē
pore humido fiat ignis in domo sine fumo: non tamē dz
esse aer calidus nec frigidus: sz qr aer frigidus premit vē
trem ⁊ laxat cōprimendo: sicut spongia cōpressa emittit
aquā: ⁊ aer calidus laxat virtutē. ista ponit Auic. fen 4ª.
p̄mi lib. c. 9. Fricatio extremitatū valz incipiendo supra
⁊ descendēdo. ¶ Itē panis sine furfure maxime valz ad
comedendū: sed panis acetosus valeret plus ad comedē
dum odorandum ⁊ emplastranduz super stomacū ad ap
petitum prouocandū si assetur vel instiletur modico ace
to superaspero vel aqua ros'. ¶ Itez puluinar calidū po/
sitū super vētrem iuuat: qr torsionē ⁊ dolorē aufert ⁊ tra/
hendo mām extra diuertit: ⁊ iō aliqui dant balneuz: ⁊ iō
si fiat debet eē stipticū de ꝯsolida rostro bouis plantagi.
ipericon: ⁊ ꝙ sit in parua mora: sz in fluxu cerebrali opor
tet stringere reuma: vt patebit infra.

Constipatio ventris. Circa constipationem ven
tris in feb. sciendum ꝙ clistere de
malua viol'. bismalua mercuriali cum oleo cōmuni ⁊ fur
fure etiam modico sale vel cum pinguedine porcina re/
centi valet multuz ⁊ illud est clistere cōmune mollifica/
tiuū. Si tamē volumus facere mūdificatiuū ponat' mel
vel serū: aut si mūdificatiuū cū istis ponat' de sale cētau/
rea absinthio ⁊ abrotano. si mitigatiuū addat' camomil/
la ⁊ anetū. si ꝓuocatiuūz vrine ⁊ menstruoꝝ ponat' cala/
mentū arthemisia. si cōsumptiuū ventositatis ponat' ru/
tha ⁊ ciminū. si attractiuū de capite ⁊ stō pōat' ierapigra
Gal. si de toto corpore catholicō. ¶ Si volumus purga/
re colerā ponat' cassiafi. si flegma agaricū. si mel'iaz sene.
si de renibus in cā frigida ponat' bñdicta. si de capite po
natur electuariū de succo rosa. si consolidatiuū tunc con/
solidat vtraqꝫ plātago ⁊ virga pastoris ⁊ pinguedo capre
⁊ rose. ⁊ ideo oleum rosa. magis mitigat. viola magis le/
nit ⁊ laxat. lauatiuum plus consumit ⁊ confortat mēbra
frigida. ¶ Si nutritiuū facere volumus quando hoies
non possunt comedere nec bibere: tunc de brodio colati/
tio facto de bonis gallinis ⁊ caponibus. inyciatur per cli
stere ⁊ de bonis brodys: quia isto modo tenui vitam ali/
quorum per. xv. dies. sicut eniz homo qui suspenditur ꝑ
pedes si cibus poneretur in ore posset comedere ⁊ cibus
ascenderet ſm Constanti. ita pono ꝙ cibus per anuz in/
iectus in tempore famis ⁊ vacuitatis totius corporis po
test ad stomacum ascendere: sicut maius mirabile est de
puero nutrito per vmbilicum in vtero matris. ⁊ cum cli
stere ascendit aliquando ad ieiunum. ⁊ si non sit nutritū
⁊ natura attrahit a toto corpore quod īdiget sicut patet.
¶ Item suppositorium potest fieri de quattuor rebus. s.
de melle decocto quousqꝫ incipiat inspissari: ⁊ tunc pone
tur super tabulam: ⁊ tunc formetur ad modum vnius di
giti mixto ei post modico sale: ⁊ tunc ponatur in aqua fri
gida vt induretur ⁊ ponatur in ano quando homo incur
uat se: ⁊ in factura ponatur vnum filum grossum per me/
dium quod pōt teneri circa vel ligari ad coxam. ¶ Itez
de sapone iudaico fiat suppositorium formatum eodem
modo: ⁊ inungatur cum pinguedine porcina recenti vel
cuz butyro vel oleo violato vel cōmuni. ¶ Itē de costa
caulis excorticati vel costa malue intincta in melle pōt
fieri suppositorium vel de lardo formato ad moduz ex/
tremitatis candele posite in aqua frigida vt īduret' fiat
suppositorium optimuz. ⁊ similiter valent remedia: que
dicta fuerunt prius de pueris. ¶ Modo videamus de
medicinis laxatiuis emplastratis bibitis comestis īun/
ctis ⁊ odoratis. ¶ Emplastra laxant sicut fel taurinum
cum stuppa superposita vmbilico laxat. ¶ Item succus
ellebori laureole. ana. misce cum farina volatili molen/
dini frige cū butyro vel pinguedine porcina recenti vel
oleo violato. ⁊ si vis prouocare vomitum pone super sto
macū: ⁊ si laxatur super vmbilicuz. ¶ Item sauina bul/
lita mixta cum pinguedine distemperata cum aloe ⁊ fel
le taurino vel bouis vel galli superpositum vmbilico la
xat. ¶ Item inunctiones fiunt. ℞. succi ebuli. mediani
corticis sambuci radicis vel foliorum titimali vel spar/
gule radicis bismalue: malue mercurialis: foliorum lau/
reole: ellebori vtriusqꝫ si potest inueniri: radicis polipo/
dy. ana. bulliant cum oleo ⁊ butyro: ⁊ tūc addatur modi/
cum scamonee vel diagridy ⁊ esule ⁊ fellis bouis: ⁊ tunc
ponatur cere modicum: ⁊ fiat vnguentum quo vngatur
vmbilicus laxat sine dubio. ¶ Item de aloe salis gēma
felle tauri ⁊ oleo fiat inunctio pro ano iterius vel de bu/
tyro vel de alumine de pluma: salgemma per se positum
infra anuz laxat. ¶ Nomina de bibitis que laxant sunt
aque decoctionis galli antiqui ⁊ brodium caulis ⁊ succꝰ
eorum serum clarificatū. ⁊ si vis fortius operari miscea/
tur istis cassiafi. sine periculo vel detur colatura reubar/
bari sine periculo. ¶ Modo de comestis sūt electuaria
sicut catholicon diaturbith. pro flegmate ⁊ flegmatico

diascene. in melancolico ⁊ sene zuccarum violatum vel electuarium de succo ro. pro colerico ⁊ pro colera diaprunis ⁊ diareubarbarum. Itē puluis est cōmune quo vtūtur homines ɔstipati sani: cuius recetta est. ℞. maratri anisi karui pet°. añ. ℥. i. liquir. ℥. vi. croci. ʒ. i. zinzib. ℥. i. sene ℥. iij. fiat inde pul. ¶ Puluis laxatiu° Ioānis. Recipe agar. turbit reubarbari zinziber. ana. ʒ. i. sene ad pondus omnium. zuccari modicum fiat inde puluis. Similiter scamonea cocta in pomo vel citonio facit illud citonium vel pomum laxatiuum: sicut vidi de vno apothecario qui post preparationem diacridij in citonio: ipse comedit de citonio: ideo et laxabatur fere vsque ad .30. assellationes nihil enim est diacridium nisi scamonea cocta. ¶ Item potagia possunt fieri de malua violis mercuriali spinachia boragine. buglosa. ⁊ si sit fortis rusticus ponantur aliqua folia laureole. Item semen cataputie vel spergule laxat. sed quia est ibi violentia magna: ideo bonum est ꝙ desiccentur grana: ⁊ tunc ponantur in lacte amigdalarum. ⁊ minus nocebit. ¶ Item grana ⁊ semen spine egyptiace anglice cychyoru laxant sufficienter. et hoc est de meis secretis. Aliqui vocant raphum spinam egiptiacam sed non est: quia semen raphani constipat sicut patet per auctorem. ¶ Non est tamen valde artificiale vti laxatiuis cum cibis nisi quia illud est facilius pro delicatis qui alio modo non possunt vti ⁊ pro debilibus. Debent tñ bene ante plenam comestionem ista accipere in brodio vel gruello modico vel potagio ⁊ tunc interpositionem facere vsq; ad prandium: aliter enim medicina traheret cibum extra anteq; digereret. ¶ Pul. laxatiuus mere est. Recipe reubarbari turbit ana. ʒ. i. zinzib. sene. ʒ. i. agar. ʒ. i. vel. 5. iste est sine periculo et valet omni etati ⁊ omni homini indigenti euacuatiōe calefaciendo coclearium vnum vel plus vel minus prout indiguerit. Modo ex odoramentis ponit Ras in experimentis suis ⁊c.

Icteritia Circa icteritiam sciendum ꝙ ipsa veniens ante septimum diem in acutis morbis ⁊ in regimine frigido est mala. tamen in regione calida ⁊ sicca potest venire in quinto die ad bonum vt dicit Auer. 4° coll. c. de signis malis pnosticis. ⁊ in canticis ponit eodem modo. ¶ Si ergo venerit post signa digōnis oportet ordinare curam ⁊ etiam si sine fe. venerit. si ergo sit nouella ⁊ de causa calida. ℞. radicis celidonie partem. i. endiuie epatice acedule cicoree plantagl lētiginis aque. añ. M. i. scariole capill. veneris recētis lactis añ. M. 5. sandal. vtrorūq; quatuor se. frigidorum maiorum ⁊ minorū. añ. ℥. 5. ros. rasure eboris. añ. ʒ. i. spicenardi. ʒ. 5. vel. i. succi celidonie ⁊ linarie. añ. ℥. i. vl quar. 5. zuccari albissimi. q̃r. i. vel lib. 5. si sit delicatus pa. fiat potus ij. vel. iij. lib. quo vtatur mane ⁊ sero. ⁊ post quolibet die vtatur isto electuario. ℞. triasandali. ℥. ij. zuccari ro. ℥. i. acuatur cum. ʒ. ij. spodij vel cāphore. deinde purgetur. ℞. cassiefi. munde tamarindi. añ. ℥. i. prunorum dam. ro. reubarbari. ʒ. i. vel. ij. mirabol. citri. ℥. i. preparentur vt dicebatur prius cum decoctione epatice acedule et endiuie infundantur colentur ⁊ dentur. ℞. succorū morelle plātagis. cum aqua ro. ⁊ aceto ⁊ aqua endiuie lauetur latus dextrum frequenter vel pānus lineus intingatur ⁊ supponat ⁊ frequenter amoueat. Item de triasandalo cāphorato detur cū aqua solatri ⁊ nenufaris. ⁊ si non sit opilatio in epate valet vnguentum sandalinum: tamē diu mouetur. sed cum decoctione absinth. ⁊ epatice lauetur ⁊ statim desiccetur locus. Dicunt tñ aliqui laici ꝙ si infectio croceitatis transiuerit cōmissuram capitis anteriorem ꝙ tunc mortalis est. ⁊ hoc est signum confirmationis male cōplōnis epatis vel eius apostemationis. Si tñ sit ictericia inueterata: tunc debet fieri opilatio cū radicib° feni. ⁊ aristo. ro. brusci apij ⁊ celidonie cum eupatorio capillis veneris. linaria maiore ⁊ minore spigranella. rostro porcino endiuia epatica spicanardi ⁊ sandalis. cum zuccaro celidonia ⁊ boragine cum zuccaro. Deinde purget cum pillulis de agarico que fiunt de. ʒ. iij. agarici ⁊. ʒ. i. reubarb. cum masticis. ʒ. 5. cum oxizaca. composita. vel. ℞. agar. ℥. 5. reubarbari. ʒ. ij. cassief. ʒ. i. infundantur in sero caprino clarificato vel decoctione celidonie linarie endiuie eupatorij epatice ⁊ cum zuccaro dulcoret ⁊ detur tractus bonus. vnde agar. facit colorem bonum dicit Auic. in secūdo canon. capitulo 2°. Mes. de agarico. ⁊ hic valet triasandal. cum spicanardi ita ꝙ ad quartā. i. electuarij ponantur. ʒ. i. spice ⁊ in omni ictericia crocea valet reubarbarum. Sed inueterata debet acui cum agarico cuius recetta est talis. ℞. reubarbari. ℥. 5. ros. rasure eboris portulace ana. ʒ. i. spodij. ʒ. 5. spicenardi. ʒ. 5. nucismuscate. ʒ. i. fiat electuarium cum libra. 5. zuccari albissimi: et tunc est diareubarbaratum memdicamen speciale. ¶ Item proprius de experimētis meis est medicina Auic. quam ponit Auic. tertio canon. fen 15ª tractatu primo. capitulo penultimo. ⁊ est vt sumatur in potu de lumbricis terrestribus exiccatis ad pondus. ʒ. i. vna vice cum sero clarificato vel cum aqua endiuie quoniam ipsi mundificant statim icteritiam. ¶ Item idem ex diureticis proprijs est vt sumantur nuces cipressi ad pondus. ʒ. ij. cum pondere. ʒ. ij. cassie lignee ⁊ bibantur cum vino antiquo quoniam minget ictericiam totam. vnde primam medicinam facio in ictericia curabili et ista sufficit. tamen aliquando facit angustiam: ⁊ ideo succus calidonie cum puluere lumbricorum talium aufert si morbus sit curabilis ⁊ succus per se ⁊ lumbrici per se ⁊ sunt de hoc versus.

Curant ictericos solidant neruosq; solutos.
Lumbriciq; dati cum potu puluerizati.
Ictericos per se sanat celidonie succus.
Iniectus oculis maculas disrumpit eorum.

¶ Item decoctio pilosell. curat ictericos omnes. similiter facit puluis folior solatri in vmbra desiccatorum. ¶ Item stercus anseris grossi ad pondus. ʒ. i. per tres dies cum sero clarificato valet ⁊ curat. ¶ Item in tribus casibus valet vrina bibita. in idropisi. in passione splenetica. in ictericia. sed si in ictericia cum rasura eboris bibatur plus valebit. Aliqui tamen crocum in ista passione ⁊ saponem dant ignorantes sed nō curo. succus tamen plantaginis sirupizatus summe valet hic ⁊ in idropisi calida. ¶ Item vermis qui rotundatur quando tangitur cum vino curat ictericiam. ponit Auic. secūdo cañ. capitulo de verme. ¶ Si tamē propter adustionem fiat ictericia nigra valent camedr. acetosa scolopendria cuscute. ⁊ tunc purgatio cum sene polipodio aniso ⁊ agar. summe valet. ¶ Tamē post ista omnia oportet cutem mundificare cum aceto albo tepido ⁊ cum decoctione capilli veneris eupatorij ordei in panno albo lineo ⁊ aspero vt vna gutta vel due oculis instillentur vt acetum album in oculis ⁊ succus coriandri aut succus acetose aut vinum malorum granatorum aut acetositatis citri aut fiat suffumigatio de carne bouina recenti sub oculis tenendo nares ne fumus intret ⁊ caput repleat. ¶ Item inungantur in balneo quo balneantur est curatio summa si cum toto ibidem lauent. ¶ Idē facit aqua facta. de florib° fabarū aut aq̃ furfur aut aqua nenufar. proiecta in faciem frequenter in fe. ⁊ extra prohibet faciem infici colore malo. ⁊ iō mulieres in

istis tribus aquis vltimis maxime dealbant faciem.

Nigredo lingue. Contra lingue denigratio/
nem ꝛ adustionem fiat lo/
tio frequenter cum aqua ro. ꝛ aceto ꝛ fricetur cuꝫ ligno
tenui incuruato ꝛ tergatur cum manutergio leui non ni
mis aspero. teneantur sacelli de psilio super linguam.
¶ Item accipe medullam cassiefi. ꝛ ex ea ꝛ zuccaro fi/
ant parue pillule ꝛ teneantur in ore. et hoc contra ardo/
rem ꝛ siccitatem. tamen dragantum infusum in aqua
rosata plus dealbat. ꝛ de eo cum cassiafi. possunt fieri
pillule eodem modo. ꝛ valet ibidem in lingue vlceratio
ne. ¶ Item inungatur mandibula inferior ꝛ gula ꝛ pe/
ctus de isto vnguento. ℞. draganti ĩfusi in aqua rosa: mu
cilaginis psilij facti in vino maloruꝫ matianoꝝ vel gra/
natoꝝ. coletur mucilago ꝛ addatur farie papaueris mo/
dicũ ꝛ olei ro. ꝛ cere parum ꝛ fiat vnguentũ. Simil'r vio
le cum istis valent ꝛ vue passe mũde. Item aqua calida
cum aceto parue cõmixtionis plus valet in denigratiõe
lingue q̃ꝫ aqua frigida. Item penidie valent ꝛ cãdi ꝛ in
oĩ tali siccitate ꝛ dianenufaratũ ꝛ diacicoreatũ q̃ duo fi/
unt de floribus cicoree ꝛ nenufare ꝛ zucaro. de quib' fit
conserua sicut de ros. ꝛ per cõsequẽs eodẽ modo potest
confici electuarium tuum.

Ulceratio lingue Circa lingue ꝛ oris vlce/
rationem ꝛ pustulationẽ
videndum ꝙ si sit ante signa digestionis in fe. malum. si
post signum est bonum ꝛ terminatiõis cretice bone. ꝛ q̃
in labijs ꝛ lingua nocent pustule ꝛ vlcerationes: ideo cõ/
mune remediuꝫ est accipere dragantum ꝛ cõterere ꝛ in/
fundere in aqua ro. ꝛ tunc de illo toto cum pẽna illinire
vlcera ꝛ pustulas. Ideo oleum amigdal'. dulciuꝫ aufert
pustulas labioꝝ. Et debent fieri accipiendo amigdal'. si/
cut sunt ꝛ non bene exit liquor nisi cum magna violẽtia:
remanet tamẽ in pãno illo ꝛ totus potest ĩungi locus pu
stulatus vel vlceratus ꝛ cito curat. Sil'r mel ro. mũdifi/
cat labia vlcerata: sed zuccarum rosa. plus valet pro lin/
gua excorticata. Item cum vitello oui cocti ad equalem
spissitudinem bona inunctio potest fieri in labijs vlcera
tis. Item de ouo cocto vsq̃ꝫ ad spissitudinem potest acci
pi mẽbrana tenuis inter testam ꝛ albumen ꝛ illaꝫ super/
ponere vlcerationi ꝛ pustulis labioꝝ. similiter potest fie
ri de cortice folioruꝫ portulace crassule maioris vel sem/
peruiue ꝛ idem fiet: ꝛ substantiam interiorẽ ponere sup
linguam in siccitate ꝛ ardore ꝛ siti.

Uomitus Modo de vomitu superueniente vidẽ
dum est: ꝙ si in initio paroxismi veniat
non debet restringi. vel si post signa digestionis nisi su/
perfluat: ꝛ ꝙ eẽt ꝺ materia pessima sicut de colera pras/
sina vel eruginosa. q̃ talis vomitus est malus omni tpe
morbi ꝛ quasi mortalis in acuta fe. Q̃ si esset niger põt
esse ad bonum in fine quartane vel splenetice passionis.
ꝛ tunc tamẽ debꝫ stomacus confortari supponendo spõ
giaꝫ in aceto calido. qui timet sibi de vomitu debꝫ odo/
rare odores nauseam ꝓhibentes sicut est odor mẽte ru/
te apij citonioꝝ ro. aspersaꝝ cum aceto ꝛ aqua ro. ꝛ odor
panis acetosi assati ad ignem modicum superaspersi ace
to ꝛ comedat masticem ꝛ zedoariam ꝛ coriandruꝫ in ace
to infusum nucẽmuscatam ꝛ lignũ aloes ꝛ ligent̃ extre/
mitates fortiter ꝛ fricent̃. Item iste puluis valet cõiter
ĩ omni vomitu si ĩ cibo ponat̃. ℞. corticũ citri lignialoes
masticis coriãdri seminis portulace sandal'. alboꝝ. añ. ʒ.
ij. fiat pul'. Item in causa calida cãphora curat vomituꝫ
ꝛ omneꝫ fluxum colericũ. In causa frigida mastix ꝛ mu
scus nuxmuscata. Item calefactio extremitatum valet
quia trahit. vel infrigidatio eoꝝ similiter valꝫ dicit Aui.

maxime in causa calida sicut calefactio in causa frigida
Item emplastrum cõe super stomacum valet: qđ fit de/
menta absinthio ro. pane nigro cocto. Et si vis fortius ꝛ
melius facere addatur de zedoaria mastice olibano in
causa frigida ꝛ calamo aromatico. in cã calida de corallo
ꝛ sandalis. Itẽ de pul'. costi masticis cera ꝛ oleo fiat em/
pl'm super stõacum contra vomitum. Item de ligno al'.
accipiatur. ʒ. i. vel. 5. nucismuscate ciamomi. añ. ʒ. ij. flor̃.
camomille. ʒ. i. absinth̃. sicci mente sicce. añ. ʒ. ij. galange
ꝛ radicem. i. corallorum. ru. ʒ. i. laudani. ʒ. i. cere modicũ
cum oleo masticino vel ro. vel laurino vel nardino con/
ficiatur ꝛ erit emplastruꝫ pro diuitibus: ꝛ potest fieri de
aliquibus istoꝝ ꝭm arbitrium medici. Item vinũ deco
ctiõis masticis digestionem ꝓcurat ꝛ vomituꝫ abstinet.
Item ponatur mastix super tegulam calidã quousq̃ꝫ liq̃/
fiat ꝛ postea superponat̃ stõaco. ꝛ istud optime cõfortat
stomacuꝫ cõualescentium qui nec appetũt nec digerũt.
Item rose decoquantur in aceto ꝛ aqua pluuiali ꝛ absin
thio ꝛ spongia intingat̃ ꝛ aliqualiter exprimatur ꝛ super/
ponatur stomaco vomitũ stringit ꝛ fluxum ventris. Itẽ
spodium valet in ĩflãmatione stomaci ꝛ cõtra vomitũ
colericum. similiter portulaca comesta ꝛ bibita ꝛ empla
strata similiter. Item karabe retinẽt vomitum sanguis
si dentur cũ succo plantagi. sirupizato vel sanguĩaria vl'
portulaca vel rosa. Itẽ caro citonioꝝ valet hic comesta
ꝛ emplastrata sup stõacũ cũ modico aceti vel aq̃ rosata.

Caninus appe. Contra aliud accidens quod
est caninus appetitus valent
ista posita hic. s. emplastrum cõmune prius dictum. 2°.
odoret panem acetosum ꝛ galliam assatam cũ gariofil'.
aspersam aqua ro. ꝛ istud odorare maxime valet. ꝛ nux/
muscata cum rosata nouella vel diacitonitem. simil'r na
sturtium ꝓuocat appetitum. similiter piper lon. sed ista
valent sine fe. sed cum fe. oportet agere cũ ros cum pane
assato acetoso absinthio decocto in aceto ꝛ aqua intingẽ
do pãnum lineum vel spongiam ꝛ ponere super stõacũ.
Item caueat̃ crocus q̃ deicit appetitum. Item de pul/
uere cardamomi cum succo mente fiat salsamentũ quo
vtatur in cã frigida vel nucemuscata ꝛ agresta. fiat salsa/
mentum in causa calida vel cũ lignoaloes. vitet pinguia
ꝛ lubrica ꝛ viscosa digitis adherentia cum tangunt̃. Itẽ
si sit ardor stomaci conficiatur pasta cum aceto de qua
fiat panis: ꝛ coctana ꝛ sumac coquãtur in aceto vel aqua
ro. ꝛ empl'etur super stomacum vel lana ĩfusa in oleo ro.
Et si causa sit frigida infundant̃ in oleo laurino vel nar
dino vel de mastice vel de oleo citonioꝝ: in quo. s. cocta
sunt citonia vel coctana.

Sudor Contra sudorem superuenientem si super
fluat vel si non veniat. primo si superfluat ꝛ'
virtus debilitetur restringatur cum flabell'. ꝛ eleuatiõe
pannorum in altum et casu subito super patientem. ꝛ ite
rato eleuentur ꝛ sic multotiens. Itẽ non tergatur sudor
quia tunc deoppilabit poros. quia dicit Auic. 4°. cañ. ꝙ
abstersio sudoris aperiendo poros sudorem prouocat.
Item experimentum meum: proijciatur aqua frigida in
facie ꝛ pedes ponantur in aqua frigida ꝛ pul'. ros. siccaꝝ
proijciatur super corpus vel in liteamine suo super quo
iaceat. vel pul'. mirtillorum vel foliorum mirti vel pul/
uis spice nardi ꝛ statim cessabit. Item aqua cãphorata
scꝫ in qua distemperatur cãphora potata vel proiecta in
facie vel corpore toto cum pãno lineo fricata modicum
super stomacum ꝛ epar statim stringit sudorem ꝛ eius fe
torem aufert. simil'r facit ros. dicit Auic. in 2°. cañ. cõsili
mõ aqua nenufar̃ ꝛ plantagi. operat̃ vel puluis folioruꝫ
quercus apud me est summum ꝛ decoctio eius posita

vel aspersa sup eius faciem vel corpus. Item si sudor ve
niat in p̄ncipio morbi vel paroxismi sinthomaticus est ⁊
nō nālis. si tñ post signa digestions vel in statu parorif
mi: tunc est min⁹ malus: ⁊ tūc est nālis nālitate virtutis
expulsiue. est tñ inālis rōne q2 mala a nālitate cōsuetudi
nis. ē nālis: q2 nā assueta ē expellere sudorē tūc tp̄is creti
ce. Si g̊ pa. non pōt eaz tolerare pāni paulatine auferā/
tur ⁊ eleuentur ⁊ euententur. Sed si sudare non potest
⁊ vis eum prouocare fac documentū Auic. in 4° cañ. c.
de cura fe. in generali: aperi poros cū inunctione olei de
camomilla ⁊ fricatione: q2 debent esse tepida. ⁊ tunc ra/
tione fricationis impedit̃ oppilatio. ⁊ tunc cum vino al/
bo tepido fiat fricatio. postea ⁊ tūc vltio cū aqua dulci te
pida ⁊ diu post tergatur: ⁊ tunc pānis cooperiat̃ ⁊ dormi
at. q2 sōnus plus facit sudare q̄ȝ vigilia. Item aqua deco
ctionis se. lini ⁊ ipsum semē super stomacū inductum su/
dorem ꝓuocat. Item apium ciminum calamentū beto/
nica heda terrestris ebul'. maiorana folia lauri pita⁹. añ.
quātum vis ponant̃ ista oīa vel quedam in olla ⁊ deco/
quant̃ in aqua. ⁊ tunc vas eneū vel bacile ligneum īplea
tur illa cū herbis ⁊ ponat̃ ad plātas pedū ⁊ cooperiatur
totum corpus ⁊ pedes. ⁊ anhelitum teneat sub pānis ⁊ su
dabit. imo tenere anhelitum sub pānis diu vel fm̄ totuȝ
cooperiri sudorem ꝓuocabit. Item herbe calide coquā/
tur in duabus ollis terreis ⁊ cooperiant̃ bene ⁊ tunc fiāt
in lecto duo foramina vel loca in quibus pñt stare ⁊ pati/
ens iaceat in medio ⁊ tunc discooperiant̃ ⁊ erit optimū.
Vel fac stupham cū instrumento longo ab olla vsq3 ad
lectum ⁊ est melius. Item pul'. cimini cuȝ oleo confice ⁊
lanam intinge. ⁊ īuolue de illo tepido plantas pedum ⁊
volas manuū in lecto calido optime. Item calamus aro
maticus piretrum calamentum costū. carpobalsamum.
se. vrtice. qd̄cūq3 istoꝝ inueneris simplex vel cōpositū cū
oleo coctū ⁊ iuncto corpore sudor ꝓuocabit̃. 7°. viatici.

Fluxus sang. nar. Circa fluxum sanguinis narium
sunt multa videnda. p̄mo de causa qd̄ nō
est satis manifestum. 2°. de signis. 3°. de pronostica/
tione. 4°. de cura.

Causa. Cā sanguis fluxus est multiplex. aliqñ multi
tudo sanguinis. aliqñ ei⁹ acuitas ⁊ subtilitas
⁊ aquositas. aliqñ est a parte mēbroꝝ sicut est ebulitio
sanguinis pp calefactionem epatis: aut ꝓpter oppilatio/
nem splenis non potentis sanguinem grossum recipere:
aut ꝓpter ebullitioneȝ in toto corpore sicut in fe. acutis.
⁊ tunc si in p̄ncipio morbi sinthomatice venit. si post sta/
tum vel in eo tunc est creticus. aliqñ pp nocumentuȝ ca
pitis sicut in soda. aliqñ ꝓpter eius repletionē vt in reu/
mate. aliqñ pp venaꝝ tenuitatē in naso vel raritateȝ. ali
qñ ꝓpter eoꝝ scissurā vel apertionem vel corrosionem
sicut in lepra. ⁊ fit ꝓpter rupturam artariaꝝ cerebri ⁊ ra
ro curat̃. aliqñ cōtingit ꝓpter retentionē sanguis cōsue/
ti fluere per emoroidas vel per matricē vel per flōmiā.
aliqñ ꝓpter cōestionem ciboꝝ acutoꝝ: vt ceparuȝ allio/
rum porroꝝ ⁊ similiū sanguinē ebullire facientium sicut
est caro anatis vel anseris. aliqñ ꝓpter ipositionē alicui⁹
pungitiui sicut est seta porcina vel frequēs scalpatio cuȝ
vnguibus ⁊ cum violentia multa. vel ex aere sicut fre/
quenter mihi contingit maxime in p̄ncipio veris. ⁊ quia
tunc sanguis incipit moueri. aliqñ est ꝓpter virtutis ex/
pulsiue fortitudinē ⁊ cōtentiue debilitatē sicut ꝯtingit.
aliqñ est cū ad sellam ⁊ cum conamine nititur egerere ⁊
fortificat̃ expulsiua p accñs. ⁊ ideo. Isi. 2ª p̄ticula affo.
Dam. ꝯmen. 66°. dicit vnū gnāle in omni morbo natura/
li considerāda eē tria. s. humorē virtutem ⁊ mēbrū. pe/
nes que cura esse ⁊ signa variant̃.

Signa. Modo videamus de signis. Si sit ex multi
tudine sanguis tūc pulsus est plenus ⁊ vrina
spissa ⁊ coloratur. Et si ab aquositate sanguis facies ē al/
ba: tunc vergens ad liuorem ⁊ substātia sanguis illud de
monstrat. Si ab eius acuitate tūc facies est citrina ⁊ ei⁹
fluxus est cū punctura ⁊ mordicatione. Si est a flegma/
te est quasi insensibiliter cum quadā hūiditate obtūden
te. Si de sanguis abūdantia facies est rubea. si veniat ab
epate tunc fluit a nare dextra. si a splene tunc a nare sini
stra cum malitia sinistri lateris. vñ a quo mēbro venit
habetur signum per istū cōem versuȝ. Et dolor ⁊ partes
actio lesa docet. q2 dolor p̄tis ⁊ actio lesa ibidem indicāt
morbū inde venire. si de capite vt in soda ⁊ sic de alijs. ⁊
si ꝓpter crisim signat̃ ex p̄cedente morbo. ⁊ q2 venit in
die cretica ⁊ paulatine ⁊ cū alleuiatione pa. ⁊ cū clarifica
tione faciei. cōtraria contrarie signant. Si veniat in reu
mate capitis: tunc in cā calida plus venit ⁊ est caput in
tactu calidum facies rubea aut citrina. pūctura aut mor
dicatio ablatio appetit⁹ ⁊ est sitis. in reumate frigido ap
paret cōtraria. Si ꝓpter tenuitatē venaꝝ in naso: tūc ex
facili ⁊ qualibȝ leui causa venit ⁊ cutis corpis est tenera
⁊ de facili scinditur ⁊ exasperat̃ ⁊ excoriatur a vento fri/
gido ⁊ sicco ⁊ ex sternutatione venit tunc: ⁊ a forti emū/
ctiōe nasi. ⁊ ista tria vltima sunt cōiter in lepra ⁊ in dispo
sitis ad eam. Si artarie rumpantur in cerebro vel alibi:
tunc est cum saltu ⁊ cōtinue ⁊ est spumosus magis ⁊ rubi
cūdior. Si ꝓpter retentionem sanguinis cōsueti fluere
vel ꝓpter maliciā alicui⁹ mēbri hoc hr̄ ex patiēte idicā/
te. Eodē mō ingrēdū ē de cibis acutis comestis ⁊ sic de
alijs extrīsecl. Si a fortitudīe expulsiue tūc ē cū alleuia/
tiōe patiētis. Si a d̄bilitate ꝯtētiue tūc ē sine alleuiatiōe

Pronosticatio. Circa pronosticationem vidē
duȝ est p̄mo illud quod dicit
Auic. 4°. cañ. fen. 2ª tractatu p̊. c. p̄mo. vbi dicit sic. Acu/
tior quidem crisium ⁊ ꝓpinquior ad sepationem morbi
est fluxus sanguinis narium. qm̄ cōsequit̃ expulsionem
materiei in vice vna. deinde est fluxus ventris postea
vomitus. deinde vrina postea sudor. postea exiture que
sunt de genere crisis p̄mutationis. Et. c. sequenti dicit q̄
fluxus q̄dem sanguinis narium qñq3 ꝯsumit materias
egritudinum furiosarum ⁊ fit sanitas statim. Et postea
dicit q̄ apostema gibbi epatis terminatur aut per flux⁹
sanguinis narium in dextra parte aut per sudorem aut
per vrinam: sed ap̄a in cōcauo per fluxuȝ ventris aut su/
dorem aut vomitū. ⁊ dicit q̄ fe. causon vtplurimū hȝ cri/
sim per fluxum sanguinis narium aut per sudorem aut
per vomitum. sed fe. ap̄atis capitis nūq3 habet crisim p
fluxum sanguinis narium nec pipleumonie nec litargie
sȝ pleuresis aliqñ hȝ. Et dicit q̄ causon aliqñ hȝ crisim p
fluxuȝ sanguinis narium ⁊ ꝯpletur per sudoris hūidita/
tem ⁊ signatur q̄ fluxus sanguinis narium erit per crisiȝ
per lachrimas ⁊ tinitum ⁊ surditatem ⁊ tensionē ipocū/
drioꝝ in vtroq3 latere seu dolorem ⁊ stricturam anheli/
tus qm̄ natura pellit mām ad superiora ⁊ infla⁹. capitis
⁊ splēdor ante oculos ⁊ imagines similes flāmis ⁊ ignee
⁊ citrine ⁊ rubedo oculorum ⁊ faciei pruritus narium.
Et Hypo. addit 2° alia signa fluxus sanguinis narium
primo ꝓno. cañ. 37. s. dolorem frontis ⁊ scothomiam. et
hoc in illo qui est infra. 35. annum. quia sanguis. vt dicit
ibidem Gal'. in commento sequenti: est in illa etate mul/
tus ⁊ virt⁹ fortis ⁊ caliditas multa. ⁊ tertio affo. Hypo.
affo. 28. senioribus. s. ad iuuentutem accedentibus con/
uenit fluxus sanguinis nariuȝ. etiam 3°. ꝓno. in multis
locis. silr̄ in 5ª p̄ticula affo. affo° 32°. mulieri mēstruis de/
ficientibus sanguinem fluere ex naribus bonum est.

¶ Sed vomitus signat̃ ex dolore capitis ⁊ ex imagina
tione muscarum vel alicuius nigri ante oculos volare.
et si dolor circa os stomaci ⁊ titubatio labij inferioris
⁊ rigor ⁊ frigiditas in ipocundrijs fuerit. ⁊ si cibum tunc
recipiunt cum abbominant̃ ⁊ color faciei citrinatur ⁊ ca
dit: tunc vomitũ expectabis sicut innuit Auic. in 4° cañ. c.
de signis cõibus vomitui ⁊ fluxui sanguinis narium. ⁊ 3°
ꝓno. cañ. 32°. sed fe. intensiue qñ non terminant̃ fluxu
sanguinis nariuʒ terminant̃ sudore. dicit Auic. ⁊ tũc pre
cedit rigor: ⁊ pulsus est vndosus: ⁊ cutis corpis appet rori
da ad tactum: ⁊ est cutis calida intensiue ad tactuʒ ⁊ ru
plusq̃ȝ fuit: ⁊ vrina est tincta tendens ad grossitudineʒ: ⁊
hoc si tingit̃ 4° die ⁊ ingrossat̃ in 7°: ⁊ vrina ⁊ egestio re-
tinentur ⁊ in sõnis imaginatur balneũ ⁊ tinam. ⁊ simil'r
in egritudine cronica qñ rigor fit fortis vehemens ⁊ fe.
fit vehemens cum virtute forti ⁊ alijs signis bonis tũc
oportet expectare sudorem vl'em in morbo vl'i: particu-
larem in particulari si sit ad bonũ. ista ergo tango hic q̃r
fluxus sanguinis nariũ vomitus sudor egestio apa vrina
sunt signa cretica sicut pʒ per istos versus. Sudor ⁊ vri-
na ventris solutio sputum. Sanguis apa vomitus sunt
cretica signa. ⁊ ideo de istis aliquid sil'dico. ¶ Sed si de
beat fieri crisis per vrinam tũc est retentio egõnis ⁊ su-
doris ⁊ fluxus sanguinis nariũ: q̃r ista augmentata se di-
minuunt ⁊ diminuta se augmentant 4° affo. in fine. ⁊ est
grauitas in vesica ⁊ ardor virge ⁊ grossitudo vrine ⁊ se-
dis in diebus nũciatiuis tunc expecta crisim ꝑ vrinam.
¶ Sed si debeat fieri crisis per egestionẽ tunc est reten
tio vrine ⁊ sudoris ⁊ vomitus ⁊ signoꝝ eoꝝ. ⁊ superflui-
tas non est sanguinea ⁊ est punctura in toto ventre ⁊ gra
uitas in inferiori parte ventris ⁊ rugitus ⁊ inflatio ipocũ
drioꝝ ⁊ multitudo tincture egestionis ante illa ⁊ altitu-
do illius qđ est sub ipocũdrijs ⁊ permutatio rugitus ad
dolorem dorsi ⁊ pulsus aliqñ coartat̃: tunc expecta cõ-
muniter lesionem ventris. ¶ Sed signa exiture. i. apa-
tis cretici ponit Hip. 3° ꝓnost. cañ. 4°. ⁊ cañ. 22. ⁊. 24. ⁊
quo tẽpore ãni contingat crisis ꝑ apata ponit ibidẽ cañ.
28. ⁊ signa recidiuationis cõmen. 21. ⁊ in qua etate conue
nit apa ponit cõmento. 25. Sed per sputũ non fit nisi in-
morbis pectoris ⁊ pulmonis de quibus videbitur infra.
¶ Item sciendũ ꝙ ꝑm Isaac 4° febriũ ꝙ in ꝑncipio ri-
gor ⁊ fluxus sanguinis nariuʒ raro fiunt simul in acuta.
q̃r rigor ostendit mãm circa vasa magna: ⁊ fluxus sangui
nis intra. ¶ Sanguis igitur per nares exiens lʒ sit vna
de purgatiõib⁹ hui⁹ fe. s. tertiane ⁊ causonis si in die creti
ca apparet: tñ si sit ꝑm virtuteʒ patientis ⁊ q̃ȝtum neces-
se fuerit ⁊ maxime in fine morbi: ⁊ tñ ante apparuerint si
gna coctionis in vrina ⁊ egestione: erit laudabilis salutẽ
ꝓnuncians. ¶ Si vero ecõtrario sit. s. vt non veniat die
cretico digestio: ⁊ sit parum guttatim fluens aut si plus
q̃ȝ tolerare possit: malus erit ⁊ timorosus precipue si sit
in initio morbi ⁊ ante signa digestionis. ⁊ ideo Isaac pri-
mo de electuarijs suis. dicit ꝙ exit⁹ sanguinis per nares
2a die egritudinis est illaudabilis ⁊ nuncians timorem
q̃r est ab acuitate superfluitatis ⁊ a prauitate egritudĩs
⁊ non a regimine nature. ¶ Sed si die cretico appareat
tunc ad bonum q̃r est ad locum cõsuetum a nã ⁊ sine do
lore ⁊ cum alleuiatione ⁊ est de superfluitatibus secũde
digõnis vt dicit Auic. qñ est plus q̃ȝ membra indigent:
ita ꝙ non est de sanguine exeunte per anum ⁊ per virgaʒ
tunc pro verbo Hyp. 4°. affo. sanguis quidem exiẽs sur
sum malum. verũ est: si exeat per os: deorsum vero sine
malo si niger fuerit q̃r venit per emoroidas vel per men
strua. q̃r duo sunt loca tertie digõnis ⁊ de eius superflui-
tate non tamen cõplete digeste nisi ꝑma digõe que est ꝑ
paratio ad expulsionem per locum naturalem. ⁊ iđ ẽ ibi
aliq̃d inñaliter vt dicit̃ 3°. de morbo ⁊ accidenti. ¶ Item
ꝑm Auic. cañ. ij. fen. 5a tractatu ꝑmo. c. de fluxu sanguĩs
narium: corpa vehemẽtius prepata fluxui sanguinis na
rium sunt colerica citrina subtilis sanguis ⁊ iuuantur ex
eo qui temperatus est. sed qñ supfluit est ꝑm timorẽ ⁊ de
bilitatem epatis ⁊ idropisis ⁊ sil'ium. ⁊ fit in colore citri-
nitas non consueta aut plũbeitas aut offuscatio cum ci-
trinitate ⁊ nigredine ⁊ extenuatio nimia ⁊ infrigidatio
extremitatũ q̃ȝuis in fine retineat̃. ¶ Itẽ fluxus sangui
nis nariũ est crisis magna in acutis ⁊ maxime in eis que
sunt variole ⁊ morbili. ¶ Iteʒ fluxus sanguinis vsq̃ȝ ad
quatuor libras potest eẽ ad bonũ si non venerit subito ⁊
cũ ipetu: ⁊ si exeant. 2. lib. vel. 4. vltra: bonũ esse nõ põt.
⁊ si ducat vsq̃ȝ ad sincopim est mortalis. licʒ Auic. ponat
sincopim curam eius: ⁊ illa est ex terrore virtutis non ex
debilitate. tamen dicit Gal'. 12°. de ingenio sanitatis. tu q
medicus es caue ne patiatur sincopim in manibus tuis.
Et Auer. 7° colliget increpat illuʒ modum curandi. Sʒ
si talem fluxum sequatur color pallidus fuscus vel viri
dis aut liuidus mortale est. Item si sequatur frigiditas
extremitatum que sunt signa crisis ⁊ cause sint simul si-
cut fluxus sanguinis narium sudor vomitus ⁊c̃. Et que
sunt signa tm̃ sicut alienatio scotbomia vigilie ⁊ accñtia
que sunt sine euãtione cõcomitante vel sequente: vide
ꝑma affo. in cõmen. illius versus finem: ꝑoxismos ⁊ cõsi
stentias. Et que sunt signa digestionis in vrina sicut co-
lor mediocris ⁊ ipostasis alba residẽs in vrina ⁊ ibideʒ
vide ⁊ 2°. ꝓnost. c. de vrina.

Cura. Circa curam sunt q̃tuor facienda in intentio-
ne vl'i. q̃r primo opʒ alterare malam comple-
xionem ⁊ auferre sanguinis acuitatem. 2°. opʒ facere san
guinis diuersionem ad oppositum ⁊ diuertere. 3°. opor-
tet stringere vias ⁊ cõductus in fronte ⁊ tpibus ⁊ alibi
per quas venit sanguis iste. 4° opʒ facere intentionẽ ꝑti
cularẽ ꝑ istillationẽ ⁊ sufflationẽ ⁊ ꝑ imissionẽ ceteroꝝ
sanguinẽ restringentiũ q̃ sunt multa vt videbitur.

¶ Primã rem cõplent cibi ⁊ potus sicut lentes sumach
prunelli parua pira infrigidata in niue nespila pauca mo
ra matura desiccata sic̃ berberi plantago in potagijs seu
quocũq̃ȝ modo. ⁊ alia precedentia omnia vel quedaʒ ĩfu
sa in naso. vel si itrauerit in balneum cum aqua frigida
decoctionis istorũ ⁊ sessio in eo. ⁊ emplastratiões fiant
super epar ex rebus vere infrigidatiuis sicut acetum cũ
vino granatoruʒ vel cum succo plantaginis vel morelle
vel iusquiami. ⁊ ꝑcipue pãni infusi in istis. s. aceto ⁊ suc-
co ⁊ aq̃ ro. posita super epar vel splenẽ si inde venerit. ⁊
positi super testiculos in viris ⁊ super mãmillas in mu-
lieribus ⁊ super extrema corporis vtendo ꝑmutatione
post permutationẽ cautela super hoc habita ne sequat̃
vltima infrigidatio eorũdem membroruʒ cum istis me
dicinis. facit ⁊ ista cautela de testic'lis ⁊ mãmillis ĩ ebrie
tate ⁊ desipientia ⁊ fluxu menstruorum ⁊ narium ⁊c̃. si-
militer proijcere in faciem aquam multam subito ĩgros
sat alterat ⁊ stringit.

¶ 2am reʒ perficiũt illa que ducũt ⁊ trahũt ad oppositões
sicut ligatio extremitatuʒ fortiter ⁊ laboriosa ⁊ fiat flõ-
mia subtilis ex latere opposito in ꝑn°. deinde ex eodem.
⁊ si oporteat fiat ex cefalica. si non sufficiat parua fiat fe
re quousq̃ȝ incipiat debilitari particularibus conuenien
tibus de etate complexione ⁊ similibus. Et fiat ventosa
tio super epar si ex nare dextra fiat fluxus sanguinis. si
ex sinistra fiat super splenem. et super sumen vel vmbi-
licum: quod idem est: si fluat ab vtraque. Conferunt
etiam ventosationes super crura et super calcanea.

ex parte domestica.s.interiori.que si nō cōferant vel suffi-
ciant fiant ventosatiōes sup ceruicē ⁊ super spatulas cuz
scarificatiōe tenui:⁊ ligature cōpressiones fortes in exte-
rioribus ⁊ in testiculis viroꝝ:⁊ in māmillis mulieꝝ:⁊ fri-
catiōes in extremis.s.in volis manuū ⁊ in plantis peduz.
¶ Hoc tñ ꝯsiderandū ꝙ si acuitas:⁊ inflāmatio sanguis
vincāt multitudinē:tunc ꝑcedit ꝑma consideratio scḋaz.
sed si ecōtra:tunc ista secūda ꝑcedat primam:qꝛ tunc opꝫ
diuertere ad oppositum.deinde extinguere.

¶ Tertiā rem acquirūt curatiōes in vꝑs ⁊ ductibꝰ cuz li-
nimētis super frontē:⁊ tēpora ex rebꝰ vere īfrigidatiuis ⁊
stipticis. Res frē stiptice apponēde ibi sunt rose ⁊ anthe-
ra.i.semē eiꝰ galle peonia:quercꝰ balaustie.i.flo.granato.
psidie.i.cortex eoꝝ.vñ. Psidie granati cortex balaustia
flos est.silr̄ bol.sang.dra.alumē cāfora ematithes guiara
bicis assatū myrra carabe antimoniū:succꝰ folioꝝ vitis.
¶ Et est modus opandi cū istis accipe bolū vel ros.vel
vnū ꝑdictoꝝ vel plura ⁊ distēperare cū albumie oui: vel
cū lacte mulieris ⁊ intingere pānū lineū:⁊ supponere frō
ti ⁊ tēporibꝰ:⁊ hoc vocat̄ strictoriū:vel pōt fieri opatio cū
iusqamo vel mucillagine psilꝑ: ⁊ erit opatio ꝑfecte infu-
siōis:tñ strictoriū nō maneat nimis diu quousqꝫ īduret̄:
qꝛ tūc stringeret nimis ⁊ eēt cā doloris ⁊ dolor attraheret
māz pl's ad locū:sꝫ dꝫ hūectari cū lacte mulieris vel cum
populeō:⁊ tūc amoueri ⁊ reponi qñ voluerimus.

¶ Et ex isto pꝫ quodāmō 4m ꝑncipale qḋ est de intentiōe
ꝑticulari.s.opari cū localibus remedꝑs: ⁊ sunt gnqꝫ gene
ra de quibꝰ dꝫ operari.s.glutinatiue stiptice infrigidātes
cauterizatiue operātes a ꝓprietate vel a tota specie: ⁊ de
istis sunt emperica. Prime sunt sicut farina volatil' mo
lendini ⁊ puluis eiꝰ:⁊ tela aranee in molēdino aut furno
vicina: sed caue ne pes vel aliqḋ de aranea ibi existat: qꝛ
posset vt vidi de facili totū corpus īficere:⁊ albumē oui ⁊
spōgia marina cōbusta cū pice liquida:fumꝰ picis thus:⁊
fumus eius stercꝰ asininū:⁊ carta cōbusta: pili leporis co-
agulū leporis gūmi assuz dragantuz cōbustū sunt oīa glu
tinatiua ⁊ stringūt sanguinē vbicūqꝫ venerit siue ista em-
plastrent̄ siue insufflent̄ ītra nasum. Scḋe.s.stiptice di-
cte sunt ꝑus. Tertie īfrigidātes sunt ꝯgelātes sanguinē
sicut cāfora cortex mādragore:⁊ succꝰ eius iusquiamꝰ pa-
pauer lactuca opiū virga pastoris: que cū hoc est stiptica:
mucillago psilꝑ:berberi. ¶ Et modus opandi talis ē. ℞.
calcis viue sanguis draconis thur'.añ.ʒ.ij. albumīs oui:
qḋ sufficit ponat̄ sup locū vnde sanguis fluit:tñ in neruis
nō dꝫ fieri cauterizatiuū nec albumen oui apponi: qꝛ ni-
mis frigidū est.silr̄ calx puluerizata posset per se supponi
vbi volumꝰ crustā fieri.tñ si timet̄ cōbustio misceat̄ cuz
pinguedine aliq̄ recenti ⁊ strīgit sanguinē a vulnere ⁊ cō-
solidat ⁊ īcarnat. Quīte.s.a ꝓprietate operātes sunt fre-
quētes comestiōes de brodꝑs gallinarū: ⁊ maxie quādo
fluit de artarꝑs cerebri stercus asini insufflatuz:⁊ succus
eius recēter instillatus in naribus:succus porri:succꝰ por-
tulace:succus aluederagi:basiliconis ⁊ colūbine eodē mō
iniectus operant̄ a ꝓprietate. Silr̄ stercus porcinū ⁊ hu-
midū valet iniectū ⁊ odoratū. ¶ Jō sciendum ꝙ modus
opandi cuz istis medicinis est multiplex: cum caputpur-
gꝑs cū tentis:cū insufflationibꝰ:cuz linitiuis:cum odora-
mentis:cū ipletionibus. ¶ Caputpurgiū fit cuz succo ar-
noglose ⁊ virge pastoris:⁊ cāfora aut de tritura balaustie
contrite cū aqua plātaginis:⁊ debēt medicine cōtrite con
teri ꝭm vltimū.vel de succo colūbine cū vno grano cam-
fore:⁊ qḋ est vltimū est succus stercoris asini recētis:vel
succus stercoris porcini recētis. Uide eniz vbi oēs medi-
cine date cōtra fluxū nō valeant statim de stercore porci
no puluerizato iniecto,⁊ postea succus instillatus cū pen-
na vel cum cāna arūdinis statim cōstrigit.tamē aque fri-
gide nō nimis infundant̄ ne sanguis congelet̄ in pānicu-
lis cerebri. ¶ Tēte fiāt de bōbace vel pāno lineo ītincto
in incaustō:⁊ super ipsaz puluerizet̄ dragantū ⁊ mittat̄ in
nasum. ¶ Jtez medicina Hal'.5o megategni.ca.io. ℞.thu-
ris albi gūmosi ꝑtes.ij.aloes partē.i.piloꝝ leporis:⁊ gum
mi draganti assi q̄ntū vis cuz albumine oui misceat̄ quo-
usqꝫ fiat ad spissitudinē mellis vel cū tela aranea vel cuz
bōbace fiat tēta:⁊ intingat̄ in isto medicamie:⁊ ponat̄ in-
fra nares.⁊ fiat de isto emplastro circūquaqꝫ vulnus. vn-
de currit sanguis vbicūqꝫ fuerit. ⁊ ibi dimittatur per ali-
quos dies anteq̄ꝫ amoueat̄:⁊ est remediū sūmuz in omni
fluxu sanguinis vbi locus a quo fluit pōt cuz isto attingi.
¶ Jtē tēta infusa in aqua porri supra qua puluerizata est
menta cōtrita cū tela aranee vel cum puluere molēdini
optime valet. ¶ Jtē succus foliorū vrtice: ⁊ succus porri
simul cōfecti cū stercore porci sicco aut humido ⁊ oliba-
no ⁊ pilis leporis īpositus ad modū tente est experimētū
sūmū. Uel fiat tenta ex corticibꝰ oui adustis mixtis cum
īcaustro ⁊ gall'. ¶ Insufflatōes sunt de rana adusta inie-
cta vel insufflata:est eniz tante virtutis ꝙ pul'. rane circa
collū suspensus nō permittit sanguinē exire ab aliqua par
te corporis:sicut expertus fui de gallina:circa colluz cuiꝰ
īmediate ligabat̄ capite amputato nihil sanguinis exiuit
¶ Jtē cortex oui conterat̄ cum calamo aromatico:⁊ ros
⁊ myrra ⁊ insufflat̄ in naso cū pēna:⁊ tunc stringantur re-
nes hora vnā.⁊ id qḋ descendit ad os expuat̄. ¶ Jtē san-
guis qui exit ponat̄ super tegulā calidam ⁊ assetur:⁊ post
pulnerizetur ⁊ insufflet̄ ⁊ nares stringant̄ ⁊ caput erigat̄
vel eleuetur.silr̄ stercus porci siccuz inꝑciat̄. ¶ Jtē calx
alba ⁊ lenis qua vtunt̄ artifices sepe insufflet̄ ⁊ licinium
in albumine oui intinctum in ea inuoluatur ⁊ īmittatur.
¶ Linimenta sunt. ℞.farine fabaꝝ.ʒ.5. boli armeni san
guinis draconis ematitis.añ.ʒ.ij.cum duobus albumini-
bus ouorū:⁊ succo plantaginis:⁊ bursa pastoris pāno li-
neo intincto fiat linimentū vel emplastrū super frontem
vel tēpora.vel emplastrū fiat de istis eisdem:qꝛ linimen-
tum vel emplastrū dicit̄:qꝛ fit cum panno lineo tenuiter
applicaᵒ.qꝛ illinitio est inunctio. sed empl'm est quādo in
substātia spissa apponit̄: vel de folꝑs salicis:vel de folꝑs
vitis:⁊ de folꝑs piri vel citonꝑ pōt fieri eodē mō. ¶ Odo
ramenta sunt stercus asini recens: vel stercꝰ porci recēs:
vel siccum cōbustū ⁊ suffumigatū. fimus apri silr̄.simili-
ter cortex oui cū candela incendat̄ ⁊ fumū in naribꝰ reci-
piat. ¶ Impletiones sunt implere os de aq̄ frigida ⁊ diu
tenere cū strictura nasi ⁊ implere nares cū coto ⁊ cum ca
pite canne aut floribus palmarū vel salicis vel cū panno
nigro ītincto in succo caude equine vel in incaustro:quia
pānus rubeus nō debet apponi:nec debēt res rubeas vi-
dere:quia ꝓuocarent magis fluxuz sanguinis: sicut dicit
Auer.c.de qualitate aggregationis humorum in fine.c.⁊
fen 2a.pri.lib.doctri.2a.sūma ꝑma.ca.14.de eis que ꝓue-
niunt motu animali.⁊ in affo.ꝑsonis.cōmento.44.dat̄
quasi causa.quare res rubee mouent sibi simile de fonte
vbi arene rubee ascendebant ꝓpter transitū vnius indu
ti vestimento rubeo. ¶ Si sit fluxus sanguinis cū dolo-
re capitis vel alterius partis dꝫ ꝑmo dolor sedari cū oleo
ros.vel de camomilla vel de populeon vel de aliquo ta-
li:qꝛ aliter non valeret cura:quia nulla res nocibilior nec
sanguinis prouocabilior q̄ꝫ dolor ⁊ inclinatio membri:di
cit Hal.5o megategni. ⁊ dicit post. ꝙ frigida non debēt ap
poni membro a quo fluit:nisi prius diuertat̄ ad aliaz par-
tem ⁊ trahat̄ cum ligatura ⁊ fricatiōe extremitatū ⁊ ven
tosa sine scarificatione sub māmillis vel in parte vētris
proportionata parti naris a qua fluit. ⁊ de illis ligaturis

sume valet ligatura coxarum ⁊ crurũ. est enim coxa pars supra genu ⁊ crus pars sub genu. ⁊ ligaꝰ testiculoꝛuz in viris ⁊ aurium in mulieribus. ¶ Itē flōmia vene spatularum impedit ascensum sanguinis ad caput: ⁊ est ista vena quā videmus super cefalicā ⁊ est finis brachy: ⁊ quasi ex parte siluestri vel exteriori ipsius brachy: ⁊ apparet manifeste transiens per spatulas: ⁊ ibi aliquādo flebotomare feci directe in spatulis: nec est sub assellaruz vena: quia tunc esset sub basilica interiori brachy: qđ non est veruz. ¶ Item subita potatio aque frigide stringit sanguinem fluentem si sit feruoꝛ sanguinis. ⁊ fiat ventosatio cuz scarificatione leui super partem posterioꝛē capitis ⁊ sine scarificatione sub māmillis eiusdē partis a qua vel per quā fluit: vt flōmia parua eiusdem partis ⁊ de cefalica. ¶ Et cibi conueniētes in causa calida de feruoꝛe sanguinis cuz oleo mixti sunt sicut sumach agresta. verũtamē ⁊ caseus recens humidus. qꝛ siccus prouocaret fluxuz. ⁊ lac decoctum donec ingrossetur stringit omnez fluxuz sanguinis de ebullitione sanguinis. ¶ Acetosa tamē ratiōe incisionis sue aliquādo nocent: ⁊ ideo tarde sumātur ⁊ in parua quātitate si opoꝛtet. Similiter oua elixata valent eis qui pparātur ad fluxuz ppter colerā sanguinis sui: ⁊ maxime si fracta in aqua elixenꝰ: ⁊ rizi ⁊ lac amigdal. sed in parua quātitate: qꝛ in omni fluxu magno debilitaꝰ virtꝰ. Similiter illi qui hz fluxũ sanguis ex casu vel percussiōe sunt cerebra gallinarũ ex melioꝛibꝰ cibis. vnde opoꝛtet vt sumat in multa quātitate: ⁊ nō deꝰ vinuz: ⁊ si confoꝛtet: nisi videas casum virtutis pximũ: ⁊ tunc da mixtũ cuz aqua frigida parũ: qꝛ vinum puocat fluxum sanguinis: nisi sit stipticum: ⁊ pōt artificialiter stipticari cũ sumach ⁊ gall. ⁊ rof. ⁊ sanguinaria si iaceāt diu in eo vel si decoquātur in eo vel in aqua cũ qua dz lisari. Simil'r sanguis retentus si descendat ad stomacũ vel pulmonē ⁊ ibi cōgeleꝰ euomatur: si fieri pōt cum melle ⁊ succo apy: vel farina cartami cum aqua calida: si nō detur lac ficus quātum media testa oui capit vel acetũ cum multa aqua calida mixtuz paulatim cũ multis interuallatis bibitionibꝰ soꝛbeatur. ¶ Illud enim liquefacit sanguinez coagulatũ in pulmone. dicit Gal. 5º megategni. caº 3º. ⁊ quia sanguis coagulatus in stomaco est quasi venenũ ab intra: vt dicit Auicē. 4º caň. fen 6ª. tractatu 2º. ideo opz cum festinatione operari anteq̄z coaguleꝰ ⁊ parare vt descendat: qꝛ 6ª particu. affo. sanguis in loco nō suo cōuertitur in saniez vel in coꝛruptionem accipiendo saniez large. ¶ Fiat ergo clistere foꝛte in quo ponatur aloes: succus poꝛri: centaurea: calamentũ: quia ista duo euacuant sanguinez: ⁊ super stomacum ponaꝰ spongia infusa in bono vino calido. ⁊ si coaguletur actualiter potet vinum calidũ: ⁊ sirupum acetosum sicut est. ⁊ sciꝰ eius coagulatio per casum pulsus ⁊ infrigidationem totius coꝛpoꝛis ⁊ inflāmationem in stomaco ⁊ sincopim: ⁊ tunc statim fiant ista ne subito moꝛiaꝰ. ¶ Sz si hic ex longo fluxu sint vlcera in naso curenꝰ cuz vnguēto qđ fit isto modo. Accipiatur cera colata ⁊ eius quadruplum de oleo rof. quibus resolutis addātur ceruse. ℥. y. ⁊ in circuitu moueatur. deinde postq̄z infrigidari incipit albumen oui pdictum admisceatur donec inspissetur: sine intermissione moueaꝰ ⁊ recondatur: vbi volueris potest superaspergi. ⁊ curabuntur si essent in via fistulationis.

¶ Modo de empericis videamus: vade ad locũ vbi crescit sanguinaria. i. bursa pastoꝛis ⁊ genibꝰ flexis dicas ter Pater noster. ⁊ Aue maria: ⁊ istũ versiculũ: Te quesumꝰ dñe famulis tuis subueni quos pcioso sanguine redemisti. ⁊ sic dicendo collige herbā vnam vel duas: sed si multas colligas opz oꝛationes iterare: ⁊ tunc suspende herbā circa collum patienti a quo fluit sanguis: vel circa membrum a quo fluit: ⁊ ibi dimitte: ⁊ stringet certissime. si vis ne homines cognoscant herbā tuam frica eaz inter manus tuas: ⁊ post suspende eā in aliquo pāno vel in sindōe vel in aliquo tali. ¶ Itez hec herba hz nomen a re: ita q substa eius ⁊ succus valet: siue emplastrata: siue linita: siue potata post decoctionez ⁊ preparationē debitā: imo tenere eam in manu: ⁊ videre eam quādo sanguis fluit ⁊ odorare eam stringit fluxum sanguinis. ¶ Itez puenga masticata intantũ q pōt trāsglutiri: non tñ trāsglutiaꝰ: retinet fluxũ sanguinis. Idem facit radix vrtice eodē modo sumpta. ¶ Itē cadat gutta sanguinis super cuspidez vel silicē: ⁊ sicut incipit ista gutta desiccari: ita fluxus incipiet sisti: ⁊ cuz fuerit total'r desiccata fluxus cessabit nisi fuerit ex ruptura vene vel artarie. ⁊ tunc bibat semē nasturcy ⁊ curabit deo dāte. ¶ Item puluis vrtice combuste ⁊ maxilla cācri simul trita insufflata in naribus statiz stringunt. ¶ Item ouũ assatuz ⁊ duruz in naribus ponatur ⁊ sāguis stringeꝰ. Dicit Ga. in dinamidys. si fluat sanguis a vulnere stomaci cũ incisione accipiantur lumbrici terrestres ⁊ cōburantur super tegulam calidā ⁊ puluerizenꝰ: ⁊ de isto puluere ponaꝰ in vulnere: ⁊ cum pānis lineis vulnus foꝛtiter strigaꝰ: statim abscindit fluxum sang. ¶ Itē Ga. in dinamid. lumbꝛicos terre cōbure tere cũ thure cũ albumine oui ⁊ fronti ⁊ naribus ipone. ¶ Itez pili leporis cum albumine oui idem operanꝰ. ¶ Item si sit lenis incisio in cāna accipianꝰ. y. 3. sāguinis dra. pulueri3ati ponantur in vulnere statim stringit sanguinē ⁊ vulnus consolidat: si nō sit cum deperditiōe sube. ⁊ si labia vulneris sint multum dependētia opz q suanꝰ applicādo partem parti pportionali cuz sutura nodata. ⁊ si fluat sanguis cũ impetu oz suere sicut sunt pellipary quousq̄z suaꝰ ⁊ stringatur: ⁊ tunc redire ad suturā ⁊ ligaturam p cura vulneris. dz enim ligatura esse foꝛtioꝛ in loco vulnerato ⁊ post magis ⁊ magis laxa versus extrema: sicut docet 5º megategni. ¶ Si tñ fluat a digito vel brachio post flōmiā vbi vulnus pōt obturari cum digito fac diu cum denario ibi ligato vel cum medietate fabe superposite vel de pul. fabe excoꝛticate: qꝛ ista quasi specifice operanꝰ: vel tela aranea munda superposita cum pāno vel binda vel vitta ligata est cōe: qđ ego frequenter expertus sum: sicut ⁊ ista ibi enumerata que sunt mihi specialissima. ¶ Unũ tamē sciendũ q fluxus creticus non debet stringi quousq̄z superfluat ꝭm Auic. nec sintbomaticꝰ debet stringi subito: qꝛ natura odit subitā mutationez. ¶ Itez folia enule trita ⁊ imposita oēm fluxum sanguinis stringunt.

Modus prouo. flu. sang. Modo vidēdũ est de prouocantibus fluxum sanguinis nariũ: sicut opz aliqñ quādo natura est ita pigra in crisi facienda per nares: ⁊ cum reperet sursum: tũc accipianꝰ sete poꝛcine ⁊ ponanꝰ cũ violētia infra nasuz ⁊ aperient venas. ¶ Itē millefolium sicut est imissuz puocat: odoꝛatũ vel bibitũ retinet. ¶ Item vrtica posita intra nares vlcerat: ⁊ succꝰ eius illinitus super frontē ac tēpoꝛa stringit. ¶ Itē inspicere res rubeas cũ scarificatiōe vnguiũ interius puocat. ¶ Item tenere anhelitũ ⁊ ligare collũ puocat fluxũ sanguinis nariũ. sed caueaꝰ istud in paratis ad squinantiaz. ¶ Item abꝛotanũ impositu3 prouocat: ⁊ coꝛtex exterioꝛ castanearũ. ¶ Item succus ruthe iniectus stringit: tamē pul. insufflatꝰ sternutationē puocat: ⁊ per ꝯñs pparat ad fluxum. ¶ Experimentũ Gilbertini ad omnē fluxũ sanguinis: qđ ponit 3º practice sue. dic. In noīe patris ⁊ fily ⁊ spũs sancti Amen. Caro cũ calice confirma sanguinem israhelite: nouies versando aquā ⁊ colādo per camisiam infirmi: quā tribuas ipsi patienti vel nũcio nomine infirmi: quā tribuat ipsi patienti, Idem ponit 5º practice sue. c.

de disenteria. ❡ Itē scribe hec noīa cum sanguine patiē-
tis in fronte: ⁊ dic orōnē istā. Deus qui solo tactu fimbrie
vestimenti tui mulierē in fluxu sanguinis sanare dignat⁹
es. Te suppliciter oramus dn̄e iesu: qui solus langores sa-
nas: vt fluxū sanguinis pro quo vel ꝑ qua p̄ces effūdim⁹
restringere ⁊ sistere facias: dexteram pietatis tue potētie
extēdēdo. In noīe patris: ⁊ filij ⁊ spūs sancti Amē. Pater
noster: Aue maria. ❡ Istud caᵐ feci magnū: qꝛ mlta cōia
hic ꝓposui tractare: ⁊ in multis locis necessaria.

Profunditas somni. Circa ꝓfunditatē somni
⁊ stuporem qui accidunt in fe. vt
dicit Aui. 3° can̄. fen 2ᵃ. c. de stupore. ⁊ 4° can̄. fen p̄ma. tra
ctatu 2°. ❡ Sciendū est q̄ corā talibus debent fieri loca-
tiones alte ⁊ extrema debēt ligari cum institis vel bindis
qḋ idē est: ⁊ cū ansis qḋ de facili aperiant̄ vel cū nodis: ⁊
fricent̄ plāte pedū ⁊ vole manuū: ⁊ trahat̄ per capillos in
nucha ⁊ naso. ⁊ digiti manuū ⁊ articuli pedū fortiter com
primant̄. ⁊ diuertant̄ cum clisteri mūdificatiuo: ⁊ fiāt vē-
tosationes inter spatulas: ⁊ accipiant̄ capilli humani ⁊ cō
burant̄ ⁊ odor applicet̄ naribus: ⁊ est quasi eadē cura si-
cut in litargia. ⁊ caput sit in cōti° motu: ita vt si stupor: aut
dormitatio alicui membro superueniret fricet̄: ⁊ sit in exer
citio ⁊ motu: sicut pȝ de pede dormiente. ❡ Item capilli
humani triti cum aceto in circuitu circa nares ⁊ tempora
existant. Et sunt versus de odorib⁹ apponēdis. ❡ Si po-
nas fetida narib⁹ hoc excitat illum. s. litargū vel sōnolē
tū. nec aliquid tm̄ sicut pilus hominis cōbustus. ❡ Itē
empericū. Acci. cor vel oculos philomene: ⁊ pone sub cer
uicali vel puluinari vel suspende circa collum patientis:
⁊ dūmodo ibi fuerit nō dormiet. ❡ Item. accipe fel lepo
ris somnū facit oībus horis cum vino bibitū. facit idem
ouum crudū exhibitū cū aceto: euigilat. ❡ Itē de canis
aure sapor potatus. s. cum vino idem facit. sed acetū de-
struit ipm̄. s. somnū talem. ❡ Itē assa fetida galbanū ⁊
castoreum odorent̄: ⁊ castoreū ꝓiciat̄ in naribus vel pi
per vel piretrū ad faciendū sternutationē: ⁊ pānus cōbu-
stus ⁊ pluma cōbusta: ⁊ penna galline intingat̄ in aceto: ⁊
ponat̄ prope nares. ista excitant seu litargicū seu habētē
subeth vel somnū ꝓfundū: qḋ idē est: vel habentē suffoca
tionem matricis vel sincopizantē ⁊ similes.

Cura fe. colerice. Modo videre opȝ de 5° p̄ncipali in
cura fe. colerice. s. de dieta. s. vbi opȝ videre que
dam generalia omni feb. de sex rebus nō naturalib⁹ que
in isto versu continent̄. Est aer esca quies repletio somn⁹
⁊ ira vel sic. Est aer esca motus repletio gaudia somnus.
❡ De aere sciendū q̄ aer calidus in estate debet alterari
cum folijs salicis vitis: ⁊ floribus nenufaris ⁊ cataplora ⁊
cāfora ⁊ aspersione aq̄. s. in tota domo. ❡ Sed si sit hyēs:
⁊ aer sit humidus pluuiosus debet desiccari cū igne ⁊ ca-
mio vel in camera: sine fumo tm̄: sed patiens nō dȝ appro
ximare. ⁊ debet domus suffumigari de olibano vel stora-
ce calamita si patiens sit reumatic⁹: vel si sit aer turbidus
nebulosus pestilētialis. ❡ Sed si aer sit frigidus ⁊ sicc⁹:
tunc dȝ fieri ignis de lignis humidis: sicut de fago viridi
⁊ de fraxino: ⁊ dȝ esse magn⁹ sed parū debet durare ne ni-
mis desiccet. ❡ Sed in tēpore humido debet ꝯtinue du-
rare. tm̄ quia aer pestilētialis ⁊ epidimialis cito interficit
dispositos: ideo in putrefactione humoꝝ cum aere malo
siue sit estas siue hyems valet camfora: sed minus in hye-
me debet dari: quia nō est ibi caliditas nisi rōne putrefa-
ctionis humoꝝ: ⁊ erit dosis trium granoꝝ vel quatuor: ⁊
hoc innuit Haly. 3ᵃ parti. tegni. cōmento. 195. Esca vel die
ta conueniēs fe. est humida sicut dicit̄ p̄mo affo. humide
diete omnibus febricitātibus cōferunt: lȝ fe. plus peccet
sua caliditate q̄ȝ siccitate. tm̄ qꝛ omnis calor desiccat si diu
perseueret: ideo humida dieta valet plus: ⁊ qꝛ humidum
obtundit calorem sicut siccū acuit ⁊ est lima eius. ❡ Jo
notandū q̄ sicut feb. quelibet est calida ⁊ sicca: lȝ quedā
sit humida māliter sicut sinochus ⁊ quottidiana: ita die-
ta frigida ⁊ humida oībus cōpetit: sed diuersimode: quia
fe. flātice ⁊ melācolice minus: oībus alijs plus. ergo consi
dera fe. in p̄ncipio. ⁊ si non cognoscis eam melius est sub-
tiliare regimen: sicut dicit Auic. 4° can̄. fen p̄ma. c. de cu-
ra fe. putride in generali. ⁊. c. de cibo febrientium. lȝ dicat
Hypo. p̄mo affo. in tenuibus dietis magis peccāt egrotā-
tes. Et hoc est in tenui dieta que ē nihil comedere. ⁊ ideo
narrat Gal. patiētes debere aliquādo cibari in paroxismo
cū tenui dieta in respectu nō absolute: que est minor q̄ȝ sa
norum ⁊ subtilior: ⁊ grossior q̄ȝ cōis. ❡ Dieta egrorū illa
est tenuis cum qua dȝ pa. regi quando morbus ignorat̄: ⁊
est dieta mediocris: ⁊ post in ꝓcessu cum fuerit cognitus:
tunc pōt declinare ad latus subtilitatis vel grossitudinis
ꝓut morbus requirit vel dieta ista tēperata: ⁊ ibi aliquan
do fit error: ⁊ talis pōt fieri subtilis in morbo cronico qn̄
non cognoscit̄: tamē nō est dieta regularis in isto morbo.
❡ Pro quo sciēdū q̄ dieta est multiplex: grossa subtilis
mediocris. Grossa diuidit̄: quedā est grossior ⁊ grossissi-
ma: ⁊ quedam est subtilior ⁊ subtilissima: ⁊ mediocris de-
clinans ad latus grossitudinis: ⁊ declinans plus ad latus
subtilitatis: de quibus ponit Auic. exᵃ. c. de cibatiōe febri
citantium. ❡ Grossa absoluta est dieta sanorum nō ieiu-
nantium: sicut dicit̄ p̄ma affo. cōmento 4°. sanis dabitur
cibus: aut custodiendo sicut eorū fit vsus: aut augmentā-
do vt virtus confortet̄. Grossus ergo cibus augmentabit
virtutē si bene digerat̄. moderatus custodit ⁊ subtilis mi
nuit. non cōpetit sanis: sed egris acutarijs: vbi non debet
virtus aliqualiter minui: nō tamē multo cibo ⁊ grosso cu-
stodiri: sicut debȝ aliq̄liter in cronicis. ❡ Si ergo morb⁹
in 3° vel 4° debeat terminare stāte virtute: tenuissima die
ta dāda est: que est nihil dare: sed si vsq̄ȝ ad 7ᵐ debeat du
rare ingrosset̄ plus cōsiderādo etatem cōplexionē cōsue-
tudinem ⁊ tp̄s anni. Cōmentator tm̄ Auer. sup cātica ver-
sus finem. p̄me particule. c. de regimine lōgitudinis ⁊ bre
uitatis morborū. debet cibus aliter ordinari diebus istis
q̄ȝ solebat ꝓpter gulositatē hoīum. vnde dieta subtilissi-
ma in terra Auer. vt dicit 7° colliget. c. de cibatione febri
citantiū: est aqua ordei ⁊ mica panis lota in aqua calida
ad quātitatē. ℥. ij. ⁊ qui consueti sunt comedere ter in die
⁊ qui sunt cōplexionis calide ⁊ resolubilis nō possunt fa-
mē tolerare: sed qui frequenter abstinent: ⁊ qui sunt frigi
de cōplexionis ⁊ ante etatē senij possunt abstinere plus:
cum senes facillime ferant ieiunium. senes a senectute: ⁊
omnis cuius calor innatus est fortis valde aut plurimus:
aut calor innatus est debilis valde nō possunt dimittere
cibum: qui habent dolorē capitis ⁊ stomaci non possunt
diu abstinere sine periculo ꝓpter colligantiā istorū duo-
rum adinuicē. ❡ Dietandi sunt ergo homines modo cū
dieta grossiori q̄ȝ antiquitus cū auenato. s. ⁊ ordeato. s. cū
gruello facto de auenis vel ordeo ⁊ cum gallinis ⁊ extre-
mitatibus earum cum pul. gallinaceis nō columbinis: qꝛ
corᵃ pullorum columbarū sunt dure digestionis ⁊ longe
more in stomaco: vt dicit Auic. fen. 13. 3° can̄. tracta. p̄mo.
cap° de cura male cōplexionis stomaci cum materia ⁊ de
materia opilationis. ❡ Pōt ergo fieri colatiuū de istis:
vel possunt elixari vel decoqui in pane: ⁊ tūc valent: sed
panis pastillorū nō valet eis. ❡ In hyeme tamē ⁊ in fe.
flegmatica possunt assari ⁊ pars adusta auferri: nec cōmē
do pedes porcorū: nisi quia gruellū illorū valet: sed sub
stātia eoꝝ est dura ⁊ viscosa: sicut pȝ ꝓpter neruos: tamē
aliquādo comedunt̄ cum aceto ad appetitū ꝓuocandū:

⁊ quia multum occupanᵗ comedentes modicū: ⁊ ideo no
cumentum parū est: ⁊ qꝛ parum assumiᵗ: qꝛ sunt cito fessi
in comedēdo de his. ¶ Similr̄ aues parue sicut alauð.
⁊ tales nō valent: sed sunt dure digestiōis. si assenᵗ tamē
in stupha sine pinguedine aliena possunt accipi nihil co-
medendo de ossibus ⁊ positi in pane. ¶ Similr̄ perdices
valent ⁊ aues lacunales cū suis pedibus sicut tatelle: ⁊ ne
morales sicut grassus siluestris ⁊ fasianus: ⁊ cuꝫ longo ro
stro: ⁊ cuniculi ⁊ eduli ⁊ agni ⁊ porcelli ⁊ vitulina caro val
de iuuenis. tn̄ ista sunt grossa aliqualiter. penᵗ ergo assan
do ⁊ consumendo partē aquosam vel elixādo. si fuerit ca-
ro sicca. cum sale indurata nō valēt. ¶ In feb. tn̄ melan-
colica caro porcina spina dorsi vel aspersa sale per nocteꝫ
vnam pōt accipi. ⁊ est rectum ꝙ caro porcina decocta in
aceto plus valet: qꝛ acetum incidit ⁊ diuidit pinguedinē
⁊ viscositatem. ⁊ est caro similior carni hoīs. dicit Auicē.
sed in ista fe. colerica istud facit. s. elixaᵒ eius cū aceto: sed
in flātica asseᵗ: sicut docet Isid. pmo affo. Dam̄. cōmē. 33.
¶ Ab infirmitate surgētibus cibaria necessaria petenti-
bus nō denegandū est: sed ingeniandū vt denᵗ in minori
quātitate qꝫ pōt: vt exēplificat in paralisi in qua pōt dari
caro porcina macra modo debito pparata: ⁊ in istis est cō
suetudo obseruāda que est altera natura: ⁊ ideo Hypo. 2ª
parti. affo. parū deterior cibus vel potus delectabilis: tn̄
magis appetēdus. ⁊ Auic. fen 3ª. pmi li. qð meliᵘ sapit me-
lius nutrit ceteris paribᵘ. ⁊ ideo scribitur. Que petit egro
tans qꝫuis ꝯria denᵗ. Nā potius nā viget ⁊ vota replenᵗ.
¶ Debent pparari cibaria in cā fe. cū lactucis violis mal
uis portulaca. ⁊ in flātica ⁊ melancolica cū isopo ⁊ petᵒsꝫ
in melīca spāliter isopo thiᵒ. ¶ Pisces cōuenietes in fe.
sunt pisces petrosi habentes squamas: sicut lucius pchia-
ruschi dorsi rupelle longisti preparati cuꝫ herbis cōibus.
¶ De marinis in colerica sunt pauci: lꝫ in declinatiōe fe.
colerice posset concedi de merlingo gonardo de pectine:
etiā si non sit supercalefactus. male tn̄ cōuertibilis est si-
cut oua. ¶ In declinatiōe colerice note ⁊ flātice ⁊ melan
colice possunt oua cōcedi vt candellū in quo ponereᵗ de
acedula vel de agresta. ⁊ oua cocta plus valēt qꝫ assata p-
pter opilationē pororū in testa vel ciner ibᵘ quādo assan-
tur. sed fricta in aq̄ ca. ⁊ ibi decocta meliori mō nō nimis
dura nec mollia optima sunt. ⁊ debēt oīa ista comedi cuꝫ
aceto vel agresta nisi strictura pectoris vel debilitas sto-
maci impediat. ¶ Caro tn̄ bouina aut anserina nec lepo-
rina nec ceruina valēt nec aliqua piguia. ¶ Caro tn̄ arie-
tina recēs valꝫ. qꝛ calida moderate ⁊ humida. sed nō dꝫ
accipi in caliditate maxia fe. sꝫ in ꝺclinatōe gruellū ēt ex-
corticatū fortificatū cū gallina vel pullo vel carne porci-
na recente sine cimino ⁊ sine croco ꝯpetit aliquādo: quia
crocᵘ deycit virtutē appetitiuā: nec ciminū valꝫ in cole-
rica qꝛ citrinat. ¶ Similr̄ potagiū diebus carniū de bo-
raginibus buglosa malua viol' cū carnibus bouinis recē-
tibus cum brodio istaꝝ: sed in diebᵘ pisciuꝫ pōt addi petᵒ.
Et conficiaᵗ cum lacte amigdal'. ⁊ lac amigð. valꝫ calefa-
ctum modice. ⁊ candelluꝫ de amigð. cum ceruisia factuꝫ
vel ptisana ⁊ zuccaro apposito plus valebit. ⁊ lactuca ⁊ pa
pauer apponanᵗ: si nō possūt dormire. nec est malū in fe.
flegmatica apponere aliqua calida rōne materie āntis: lꝫ
coniuncta sit calida: vt imperat Auic. 4ᵒ cam̄. de lipparia.
qꝛ Gal. dat in tali ptisanaꝫ cum pipere. ⁊ ideo betonica va
let in quottidiana cameð. ⁊ calamentū. in quartana valꝫ
cancer marinus: sicut in ethica ⁊ in fe. colerica valꝫ cācer
fluuialis: sed in q̄ttidiana nullus piscis valꝫ. qꝛ est flāticᵘ:
lꝫ ꝭm magis ⁊ minus: ⁊ si aliquis valeat ibi sunt murenu
le paruule ⁊ lignelle parue elixe ⁊ post modicū desiccate
supra craticulam vel gauardū ⁊c̄. ¶ Ostrea tn̄ nullo mo-
do valent alicui nisi esset hō sanguineus habēs stomacuꝫ
multū calidū colericū: ⁊ tunc in casu pōt ea accipere cru-
da: qꝛ tales habēt stōacuꝫ sicut falco. ⁊ causa est: qꝛ subtiª
aduruntᵗ ⁊ grossa bene digerūtur. vt diciᵗ 2ª parti. tegni.
¶ De hora comedendi in feb. interpolata sicut in die pa-
roxismi. si paroxismus inde veniat per. 3. hoꝛ. an̄ paroxis-
mū est comedendū: ita ꝙ fe. stōm vacuuꝫ inueniat: qꝛ dꝫ
tunc melius accipe vt pōt digeri. vnde tunc stomacus dꝫ
esse vacuus a cibo crudo nō ab omni cibo: qꝛ mora cibi in
stomaco ꝭm Aui. fen. 13. cam̄. 3. trac. 3ᵒ ē. 12. hore. lꝫ Auer. 6ᵒ
colliget. ponat ꝙ digestio cōpleᵗ in oībᵘ mēbris in noueꝫ
hoꝛ. ⁊ est verbū suū intelligendū post pmā digestioneꝫ in
stomaco. qꝛ cibus est plus inobediēs nisi sit leuis ⁊ in par
ua quātitate: sed tunc cōpletū prandiū suum dꝫ esse post
paroxismū vel in declinatiōe. pmo die ppter vexationeꝫ
suā minus dꝫ comedere qꝫ alys diebᵘ. ⁊ si paroxismus ci-
to veniat melius est nihil comedere anteqꝫ finiaᵗ vel de-
clinet: sed in paroxismo nihil comedat vel bibat qꝫtū pos
sibile est: nisi virtus deficiat: ⁊ tunc oī hora cōpetit. dete-
rior tn̄ horaꝝ in paroxismo ad cibandū est pncipiū. dicit
Gal'. pmo regis acutoꝝ. c. penul. ⁊ hoc est extensiue: tn̄ ma
ius malū est: sed nō ita diu durat. in die interpolatiōis co
medat hora cōsueta: tn̄ melius est multiplicare vices qꝫ
qꝫtitatē. comedat ergo frequēter ⁊ modicuꝫ. ¶ Si sit fe.
cōtinua tunc dꝫ comedere in hora maioris quietis: qꝛ nō
affligit semp vlr̄: ⁊ est melius vt comedat mane ⁊ sero: si
nō sit qð phibeat: sicut reuma capitis vel nausea: ⁊ tūc dꝫ
esse cena nulla vel breuissima. ¶ Tn̄ hic est notandū ꝙ
prandiū suū erit sicut pulla elixa vel pisces cocti hora ma
tutinali: nec ðbēt dimitti stare in vase eneo p totaꝫ noctē
⁊ diem ⁊ frigida comedi: sed debēt poni in vase ligneo: si-
cut fraxineo in q̄rtana: ⁊ mazena in quottidiana: ⁊ i argē-
to in tertiana: ⁊ tunc cū brodio calefieri ⁊ dari. Similr̄ de
gruello ⁊ colaticio: qꝛ ista infrigidata ꝯtinēt viscositates.
Uiscosa vt anguille nō valent in aliqua fe. oīo. ¶ Aliud
notandū ꝙ pulla debet esse nigra ⁊ nō alba: de qua debet
fieri colaticium: qꝛ fere omnia aīalia nigra sunt mūdiora
alys eiusdē speciei. ⁊ si nō posset accipere colaticiū spissuꝫ
cū carnibᵘ coleᵗ iterato vt possit potari. ⁊ si sit patiēs de-
bilis nec posset carnes accipere: nec carneū in brodio bo-
no de capone: vel in brodio cicerū vel pisaruꝫ seu suba pi-
sarum ponaᵗ panis leuis late incisus: comedat de isto pa-
ne. ⁊ si nō pōt conteraᵗ totū simul: ⁊ per mediū coleᵗ pan
ni linei: ita ꝙ virtus panis remaneat: ⁊ tūc fortiter frica-
bitis plus. ⁊ diciᵗ ita fieri: qꝛ diebᵘ istis hoīes dicunt me-
dicis non faciūt nisi īponere abstinētiā: ⁊ ideo ne medico
īputeᵗ debilitatio sua: opꝫ fere in omni morbo comedere
cibuꝫ bonoᵒ pparatum. ¶ Et si cū morbo aliq̄liter plon-
getur: tn̄ hoc est melius qꝫ ꝙ medicus aliq̄liter diffame-
tur. ⁊ iō diebᵘ istis raro terminanᵗ morbi in 7ª vel in 14ª
die ppter regimē ineptū cōcessuꝫ ad placenᵐ infirᵒ ⁊ assi-
stentibus. tn̄ aliq̄liter debet illud fieri nec totaliter. dicit
Gal'. 12. de igenio sani. ca. pmo. qui tn̄ intendit vt placeat
infirᵒ nō est homo suā volens sanitatē. qꝛ oꝫ ꝙ infirmus
sit obediens medico in oībus ⁊ diligēs minister bene de-
seruiens. ¶ Panis cōpetēs in tertiana colerica est de or-
deo vel auena: ⁊ hoc est qð vocat Auicē. kist ordei: qꝛ nul-
lus comedit farinam vel pastam nisi decoquaᵗ tēperata
vel panis triticeus cū furfure cum temperata quātitate
aceti vel salis. aliter enī opilaret: sꝫ in quartana panis or-
deaceus non valet nec in quottidiana: sed ibi debet fieri
panis leuis triticeus facilis digestiōis cōfectus cū pul. ca-
lamēti vel calami aromatici vel spica nardi vel anisi: sed
in quartana cibus azimus plus valet: in flātica bethoni-
ca vel isopᵘ: ⁊ in q̄rtana vel tertiana pōt plātago misceri

vel sandali vel rasura eboris:ita ꝙ omnis cibus eorũ sit
medicinalis. vnde in idropisi nõ valet panis ꝓpter opila
tionẽ:nisi spica vel sandali vel aliqua deopilantia ponan
tur vel portulaca. qꝛ vtrũq; latus deopilat in cã calida:si
cut cuscute in frigida cã. vel põt conficere cũ spuma cer
uisie vel vini seu fermẽto. nec opꝫ aquã esse nimis calidã
cũ qua conficit̃:nec dꝫ pasta nimis diu stare postq̃ cõfi
cit̃ anteq̃ in furno ponat̃. ⁊ isto mõ potestis patientẽ cu
rare in multis modis cũ dieta ⁊ bono regimie qñ ipsi sũt
delicati. ⁊ si voluerint ꝑcere expensis vt medicus videat̃
facere aliqd noui:qꝛ miseri ĩgenij ẽ nihil ĩuenire:⁊ vile est
medico qñ nescit dietã patiẽti ordiare nec ĩpam ꝑparare.

¶ De potu. accipiat istos potus qui dicti sunt in. ca. de siti.
vñ ceruisia debilis desiccata facta de ordeo vel auena nõ
de fabis nec pis̃. quia ceruisia de illis ⁊ panis est fumosa ⁊
ventosa:sicut ⁊ omnis pa. calidus ventosus est cauendus.
ptisana aũt ordei ⁊ iulep cum aceto ⁊ sirupꝰ acetosus va
let:qꝛ incidit ⁊ diuidit sedat sitim:nec est vehemẽter cali
dus. tñ aliqñ facit rasurã intestinoꝝ:⁊ laxat aliqualr̃: sed
tñ aqua calida facit vomitũ:⁊ oxizaccara cum aqua endi
uie valet ⁊ in flãtica ⁊ in melĩca. vinũ subtile nec antiquũ
nec nouũ nec vinũ linfatum aliq̃liter. ⁊ põt concedi vinũ
linfatũ in colerica feb. in declinatiõe ꝓpter bona que fa
cit:vt dicit Gal. 7ª parti. affo. cõmẽto. 58. vel idromel pau
ce cõmixtionis in fe. vel melĩca:sed multe cõmixtiõis cũ
aqua:ita ꝙ sint due ꝑtes vel vna mell̃. ⁊ cũ aq̃ valꝫ in fe.
colerica nota. ⁊ in alia duas vel q̃tuor partes mellis ⁊ vna
aque. in d̃clinatõie. in paroxismo nõ potet q̃ꝫtũ est possibi
le:sed portet cãdi vel grana granatoꝝ in ore ⁊ ɔsiª.

¶ Tertia res nõ nãlis est motꝰ:⁊ per oppositũ quies que
duo in se debẽt habere ꝙ motꝰ fiat leuis in die interpola
tionis hora tẽperata ante prandiũ loco exercitij modici
ad extrahendũ superfluitates intercutaneas derelictas
in fine paroxismi:⁊ maxime dꝫ istud facere qñ in paroxis
mo nec fuit vomitus nec sudor nec egestio: tñ in crastino
talis motus dꝫ fieri leuis si sit tẽpus tẽperatũ sine pluuia
⁊ vento:nisi sit in estate:tunc pluuia parua poterit valere
nisi sit aer turbulentus. ¶ In paroxismo tñ ⁊ in toto tꝑe
paroxismi melius est qescere totalr̃ ⁊ in loco vel alibi: qꝛ
agitatio cõmouet hũores. Vñ Gal. 2º affo. cõmẽto. 28. di
cit ꝙ febricitãtes nõ moueant̃. tñ plurimũ debent qesce
re nisi in itinere febres incidant:qꝛ tũc opꝫ repatriare. Et
ideo qꝛ loquela est quidã motus nõ dꝫ nimis loqui:qꝛ de
siccat linguã. Nec debẽt visitãtes venire ad eũ nisi paro
xismo facto ⁊ fe. mitigata ⁊ toto corpore ĩfirmi alleuiato
ne infirmus suꝑ eos animũ habẽs ĩpediat̃ in sensibꝰ eius
⁊ nã amando vel obediendo: nec aliquid dicat ei nunciꝰ
letabile acceptabile risibile. nec diu cũ isto morent̃. quia
fabulatio talis aerẽ calefacit ⁊ inficit. ponit Isaac 4º fe.
de his que sunt vitãda ad curã morborũ acutoꝝ. ⁊ Ras.
in affo. suis. c. 3º. vbi ponit q̃liter medicus pulchre loquẽs
confortet infirmũ:⁊ idẽ loquax cõturbet eũ:⁊ facit eum
deficere ⁊ desꝑare:qꝺ nõ est faciendũ. Dicit Dam̃. ꝑti. pª.
qꝛ opꝫ infirmo semꝑ salutẽ ꝓmittere: ⁊ nunq̃ a spe illũ
deponere etiã si tu desperes. ¶ Silr̃ si anhelitus medici
vel visitantiũ sit fetidus vel illius qui comedit allea:vel
qui hꝫ eructuatiões fetidas nocet infirmo vltra modũ. ⁊
lꝫ infirmus in fe. longa aliquãdo appetat arica cũ alleis
⁊ vinũ quãtũ põt potare accipiens ea euadit. hoc est per
accidens: qꝛ tunc nã onerata opꝫ ꝙ vincat vel ꝙ vincat̃
statim. ergo in isto nõ confidit̃:quia dicit Auic. de regimi
ne eius qꝺ comedit̃ ⁊ bibit̃. Caueãt illi ꝗ se male regũt. ⁊
si in presenti non sentiunt:in futurũ bene percipient.

¶ Quarta res nõ naturalis est repletio vl̃ inanitio. Unde
sciendũ ꝙ nullus sanus vel eger debet replere se vsq; ad
sũmũ:qꝛ dicit Arꝭ. in epistola ad Alexandrũ. dum adhuc
appetitus durat:manũ retrahe. ⁊ Auic. c. eius qꝺ comedi
tur ⁊ bibitur. Non comedes tm̃ quin adhuc sint reliquie
desiderij vel appetitus. ¶ Silr̃ de potu dicit Auer. ꝑma
parti. canticoꝝ Auic. ꝙ si potet̃ frequenter est sicut si fun
datur aq̃ frigida super ollam bullientem. qꝛ statim cessat
ebullitio cibi ⁊ eius decoctio cessaret. nec debẽt febricitã
tes fructus comedere nisi tales qui nõ sunt facilis cõuer
sionis in malũ: sicut pruna damascena malagranata cas
siafi. tamarindi berberi si pati. habeat ventrẽ mollem:qꝛ
ista sunt plus medicinalia q̃ cibalia: sed poma cõia ⁊ pi
ra ⁊ cerasa ⁊ fungi nuces ⁊ castanee nespile sũt nociua. qꝛ
Auic. ponit. ca. de feb. putrida in generali:oẽs fructus no
cent febricitantibꝰ cũ ebullitione sua ⁊ corruptiõe in sto
maco. ⁊ loquit̃ de fructibus plus cibalibꝰ q̃ medicinali
bus. ⁊ posito ꝙ obediant ꝑme digestioni:tñ resistũt secun
de ⁊ tertie ꝓpter eoꝝ aquositatem:sicut dicit Isido. ꝑma
parti. affo. Dama. cõmento. 33. ¶ Silr̃ nõ debꝫ nimis in
anire diẽ paroxismi:qꝛ tunc fe. inanit. nec debet comede
re stante virtute. ⁊ alijs diebꝰ debent abstinere plusq̃ in
sanitate:qꝛ virtus debilior nõ posset tantũ sustinere ⁊ di
gerere quantũ in sanitate:qꝛ vix supest hora quin vincat
aut vincat̃. dicit̃ ꝑmo affo. cõmento. 8. ¶ Nõ ergo occu
pet̃ in ciborũ digestionibꝰ. abstinẽtia ergo fiat ⁊ inanitio.
Silr̃ cum medicinis opꝫ mãm euacuare:⁊ ita erit nec̃ia
inanitio. qꝛ quecũq; egritudines ex repl̃one fiunt. eũo vel
ĩanitio sanat. 2ª ꝑti. affo. vñ feb. ɔsumit aliqd de iuuatiuo:
sꝫ meª nociuũ. s. mãꝫ ⁊ accñs febris seu ɔiũctã mãm.

¶ Quinta res nõ nãlis est circa accidẽtia anime sicut gau
dium ⁊ letitia ⁊ tristitia:sint in letitia cõtinua:nisi febrici
tarent ex letitia:sicut in effiª aliqñ fit:tñ in omni fe. docu
mẽtũ Damas. fiat in 2ª parti. affo. suoꝝ. vbi dicit sic. Cir
ca infirmũ cõstitutus sui sani qualitatẽ ⁊ affectionẽ ɔue
nit vt cognoscas:⁊ que ꝑ ceteris istũ noueris illũ amasse
q̃ꝫtũ ad aĩam sicut de musicis instrumẽtis: tunc aũt cõcu
pisse q̃ꝫtum ad corpus:sicut de cibarijs vel vestibꝰ vel ali
quibus vel pecunia vel lucro:tunc ad memoriã reuocan
do laudare:⁊ si licitũ sit ante oculos p̃sentare:sicut facies
pulchras videre:aut se mox facile habiturũ cõstãter pro
mittere:⁊ sic in eoꝝ spe illum animare ne desinas: ⁊ ideo
nõ debet esse sollicitus circa mũdana: nec cogitare aliqd
nisi de sua sanitate a deo ⁊ medico accipiẽdo: qꝛ sanat so
lus langores deꝰ:⁊ sanat oẽs infirmitates tuas:⁊ redimet
de interitu vitam tuam. vnde in dño sperãs nõ infirma
bitur. dicit psalmista. Medicus tñ minister est dei ⁊ natu
re:⁊ non medicus sermonis:qui clamat scientiã suã ⁊ pre
cõizat per forũ ⁊ nundinas. de quo scribit Gal. 3º. ꝓnosti.
sed medicus ẜm rem qui scit modũ ⁊ qualitatẽ operandi
qui studuit in libris suis per tẽpora longa:qꝛ ars lõga est.
dicit Hyp. ⁊ qui vidit ⁊ operatus est:qꝛ in tali est cõfiden
tia. ⁊ iste plures sanat in quo plures confidũt. ꝑmo ꝓnost.
⁊ Auicẽ. 6º naturalium. Confidentia quã hꝫ infirmus de
medico plus facit q̃ medicus cũ omnibus instrumentis
suis:nec dꝫ ĩfirmus irasci: lꝫ nullus de ira moriatur. dicit
Gal. 5º de morbo. qꝛ tñ facit ebullitionẽ sanguinis circa
cor:ideo nocet:cũ feb. quelibet sit morbꝰ cordis: vt habe
tur in differentijs febr. nec debet nimis expectare pran
dium suum:sed statim cum petit habeat. ⁊ sit minister do
ctus in preparando. ⁊ ideo sit semper paratus ⁊ ꝓpinquꝰ
ne ex mora angustietur:nisi petat tempore ĩdebito: ⁊ hoc
si virtus sit fortis. quia si deficiat:omne tempus erit com
petens ⁊ conueniens cibum dare:sicut dictũ est prius.

¶ Sexta res non naturalis est sõnus ⁊ vigilia. ¶ Ex qui
bus notandum est ꝙ somnus in ꝑncipio paroxismi ⁊ mo
dicum ante est malus:sicut innuit̃. cõmẽto 3º. lꝫ aliquãdo

infantibus fit crisis per somnū. vt dicitᷣ 3°. pꝛonosticoꝝ. cōmento pᵐo. ⁊ vigilie post paroxismū pꝛohibent ne digeratur egritudo. dicit Gal. 2°. regiminis acutoꝝ. cōmento 43°. qꝛ somnus factus in hoꝛa sua iuuat digestionem: ⁊ talem vigiliam longam faciunt ista duo: pꝛohibi°. cibi in colerica: ⁊ acceptio eius in quartana hoꝛa sua. vt patet. 2. affo. cibus est virtus sanis ⁊ moꝛbus infirmis.

¶ De febꝛe quottidiana. Capl'm. II.

Quottidiana febꝛis dicitᷣ que quotti die affligit. quasi ꝑ diē totam tenens dicitᷣ per ethimologiam nominis: non tn̄ qꝛ quottidie veniat dicitur quottidiana: qꝛ due tertiane hn̄t paroxismū omni die: ⁊ tamē nō sunt quottidiana: qꝛ paroxismus earū est bꝛeuioꝛ tenēs ad plus. 12. hoꝛ. sed quottidiane paroxism⁹ durat per. 18. hoꝛ. ⁊ est quies nisi sex hoꝛ. ⁊ ista ē falsa ges si sit quottidiana nota de flegmate salso ⁊ acetoso vel dulci vel vitreo: tn̄ bꝛeuioꝛ q̄ꝫ quottidiana vᵃ: que est de flegmate aquoso nō puro: qꝛ quāto minus pura tāto bꝛeuioꝛ. ¶ Diffinitio ergo ei⁹ est ꝙ quottidiana est fe. cōtinue affligens de flegmate putrefacto generata. ¶ Et ꝑ vltimū bene distinguitᷣ a duplici tertiana que cōtinue venit: sed ē de colera putrefacta: ⁊ triplici q̄rtana que cōtinue venit: sed est de melia que putrefit in tribus locis diuersis: ⁊ diuersa hoꝛa affligit: qꝛ aliqn̄ sūt due tertiane vel q̄rtane simul de materia in diuersa minera q̄ simul affligūt.

Causa huius fe. est omne illud qᵭ generat humoꝛes flegmaticos in quātitate nimia sicut cib⁹ ⁊ potus flegmatici: sicut pisces fruct⁹ herbe frigide lacticinia repletio nauseatiua inoꝛdinata comestio crudi suꝑ digestum: quātitas cibi nimia: qꝛ talis suffocat caloꝛē nālē: sicut sub lignis viridibus multis extinguitᷣ vel suffocatur ignis: vt dicit Gal. 2° de moꝛ° ⁊ idem accidenti. ⁊. i. affo. cōmen. 14. Qui crescunt ⁊c̄. ¶ Et cib⁹ nō bene coctus: totaliter crudus vt ostrea cruda ⁊ pinguia multū viscosa: pisces putridi vt alec fetidū ⁊ pisces fetidi: qꝛ tales cito putrescunt: ceruisia noua cisera: somnus longus ⁊ frequens: otium ⁊ quies nimia. ⁊ ꝙ plus iuuat ad generationē haꝝ fe. flegmaticaꝝ est opilatio. dicit Auer. 3° colliget. que fit ꝓpter grossitiē talis humoꝛis flātici: aut viscositatē ei⁹: qꝛ opilat grossum viscosum deniqꝫ multū. ⁊ ista tria sunt causa longitudinis moꝛbi: sicut dicit Gal. 4ᵃ par. affo. cōmento. 44. ⁊ ibidem ponit frigiditatē materie vnā de causis longitudinis moꝛbi: qꝛ omnis moꝛbus fri. dure digeritᷣ. diuturni moꝛbi semꝑ sunt frigidi. 2° affo. cōmē. 39°. illius: senes iuuenib⁹. Et ponit rōnē Haly. 2° tegni. in cōmento illius. Que vero ex stercoꝛe duro quidē flegma viscosum ledit per duas res. per suū frigus. ⁊ per hoc ꝙ ratione viscositatis ⁊ grossitiei opilat. ¶ Simil'r potare frequenter ⁊ multū in pꝛandio inter pꝛādiū ⁊ cenā: ⁊ tarde potare. statim post cibū doꝛmire. ⁊ statim super cibū equitare. ambulare foꝛti motu vel coire sunt cā cruditatis humoꝝ: qꝛ flegma est sanguis semicoctus vel indigest⁹. dic̄ Auic. c. de q̄litate generatiōis humoꝝ. ⁊ Auer. 2° colliget ista oīa trahunt cibū anteq̄ꝫ sit digestus in stomaco extra stomacū. ⁊ erroꝛ in pᵐa digestiōe nō coꝛrigitᷣ in 2ᵃ nisi sit minoꝛ. Et cōtingit plus flegmaticis mulierib⁹ ⁊ senibus ⁊ pueris ꝓpter eoꝝ gulositatē: qꝛ nō intendunt nisi comedere. 3°. pꝛno. cōmēto. 36. cōmēto illius. Spasm⁹ contingit pueris: ⁊ sil'r piscatoꝛibus: ⁊ acetosas eructuatiōes habentibus gulosis potatoꝛib⁹ tp̄e hyemali ⁊ similib⁹: reumaticis ⁊ cibaria male masticantib⁹: ⁊ fruct⁹ multos post pꝛādium ⁊ cenā ieiuno stomaco comedentib⁹: ⁊ diu in pꝛandio sedentibus. qꝛ dicit Auic. c. eius qᵭ comeditᷣ ⁊ bibitᷣ. Nihil deterius est q̄ꝫ cibaria multiplicare ⁊ in eis temp⁹ ꝓlongare. Cibaria ergo opilatiua hoc faciunt sicut riza pisa fabe frumentū caro poꝛcina salsamētū. i. soys. Et dicit Auic. in 2° ꝙ vniuersaliter ħ putrefactio flegmatis fit per viam extinctiōis caloꝛis intrinseci sicut extinguitᷣ ignis a lignis viridib⁹: ⁊ cum extinguitᷣ intrinsecus augetᷣ extrinsecus in mā extranea ꝓpter defectū regiminis nature: qꝛ suum instrumētū cū quo regit. s. caloꝛ nālis deficit ⁊ destruitᷣ. ¶ Ista aūt fe. aut ē flegma putrefactū in vno mēbꝛo aut in toto coꝛpoꝛe. ¶ Si in toto coꝛpoꝛe: aut iter venas: ⁊ tunc facit amphimerinā effiᵃᵐ ⁊ quottidianā continuam: qᵭ idē est. ¶ Si extra venas magnas ⁊ in mēbꝛis carnosis vel tertie digestiōis: tūc facit quottidianā interpolatā. ¶ Item diuiditᷣ fm̄ humoꝛes. qꝛ quedā est de flegmate nāli: qᵭ est aliquādo isipidū. ⁊ ista est quottidiana vera. ¶ Quedā est de flegmate nō nāli: ⁊ illud diuiditur. qꝛ qᵭdā est dulce vel ꝓpter sanguinis admixtionē. ⁊ ista est ꝓpinquioꝛ vere quottidiane: tn̄ est bꝛeuioꝛ: ⁊ cum minoꝛi fe. in pn̄cipio paroxismi. ¶ Quedā est de flegmate salso. ⁊ si istud putrefiat in venis ꝓpiquis coꝛdi facit causonem: ⁊ si in remotis quottidianā non verā: ⁊ est cū pꝛuritu ⁊ siti magna. ¶ Et quedā ē de flegmate acetoso vbi est pars melīe. ⁊ est nota lōga valde. ⁊ cū appetitu canino ⁊ oꝛis acetositate: sicut in alia est oꝛis salsedo: ⁊ in alia dulcedo: ⁊ in pᵐa insipiditas cum saliua ⁊ sputo. ¶ Et est q̄dam de flegmate vitreo grosso sicut vitrū liquefactū qᵭ est paruū: ⁊ ideo apparens subtilis: ⁊ est ibi doloꝛ colicus frequenter cōicans: sicut narrat Gal. 2° de interioꝛib⁹. de seipso patiēte colicā ab isto humoꝛe: nec venit quottidie: qꝛ aliquādo de 4° in 4ᵐ. aliquādo tardi⁹ ꝓpter grossitiē repugnantē putredini: sicut dicit Auic. c. de lipparia. nec ꝓpter hoc est quartana: sed flātica aut amphimerina ab amphi qᵭ est dubiū vel amphi ⁊ merō terminatio: qꝛ dubie terminatōis. i. periculose fe. qꝛ est moꝛb⁹ periculosus. ¶ Et diuiditᷣ. nam quedā est simplex que de vno humoꝛe per dominiū. ⁊ si sint multi: sūt tn̄ in vno loco ꝯmixti. ¶ Quedā est cōposita que de multis hūoꝛib⁹ in diuersis locis sicut emitriteus vbi est medietas tertiana: qꝛ colera est intra ⁊ flegma extra: vel vtrūqꝫ in diuersis locis ⁊ venis. ⁊ ideo dicit Auic. differt a tertiana nota: qꝛ in emitriteis sunt humoꝛes diuersi nō cōmixti: sed in tertiana nota sunt hu. cōmixti fm̄ vnā foꝛmā. ⁊ de istis eisdē tangit Auer. 3°. colliget. c. de causis egritudinis calide ⁊ humide nālium. ⁊ ibi dicit plane ꝙ oēs emitritei sunt de colera ⁊ flegmate. ideo isti duo versus sūt boni. Et paru⁹ emitriteus in venis flegma recōdit. Exterius colera medius conuertitᷣ illi. Sed iste falsus ⁊ pessimus humoꝛ inest maioꝛi: fel coquit extra. qꝛ iste pessimus nō est melīa. Sꝫ sic versus dꝫ intelligi de flāte vitreo vel gipseo qᵭ est pessimū flegma. ¶ Itē diuiditᷣ a parte humoꝝ. quedā. n. est hyemalis: quedā vernalis: ⁊ quedā estiualis: tunc ⁊ cōis: qꝛ quedā diurna: quedā nocturna. dicit Auicē. in 4°. fen pᵃ. ¶ Sed diurna est cui⁹ paroxismi accidūt in die: ⁊ ei⁹ tepoꝛ in nocte. in nocturna eꝫ. diurna peioꝛ ē. aliter. n. nō accideret in hoꝛa apertiōis poꝛoꝝ ⁊ resolutiōis vapoꝝ. ⁊ nō cōtingit nisi ꝓpter multitudinē materie. ⁊ cū hoc opꝫ ꝙ cibetᷣ in nocte ⁊ nō doꝛmiat suꝑ repletionē stomaci: ⁊ sic dꝫ vigilare die ac nocte: iō cito consumetᷣ. ¶ Et qꝛ ista diuisio est ꝓpꝛia fe. flātice: qꝛ de nā flātis ē moueri ab hoꝛa tertia noctꝭ vsqꝫ ad nonā ei⁹: ⁊ nihil hꝫ de die sicut hn̄t alij hūoꝛes: iō dies est cū maioꝛi discōueniētia particularium. cū tn̄ dicat Auic. 4°. can̄. fen 2ᵃ. trac. 4°. in fine. ꝙ vehemētioꝛes fiunt motus egritudinū ⁊ accn̄tia eaꝝ in nocte ꝑꝑ vehemētiā occupatiōis nāe: ⁊ in digerēdo mām: iō tunc cessat ab oī re. Et pᵐū q̄st in pn̄°. illius esse pᵐi ponit ibidē: ꝙ accn̄tia ⁊ egritudies sunt foꝛtioꝛes nocte. ⁊ ēt in

2ᵒ.affo.quibuſcūq crisis fit.his nox difficilis ante acumē Et dicit ibidē cōmēto.12.nocte plus apparet angustia: qꝛ consuetudo hūana est vt in nocte dormiat.⁊ iō in quietis hora facilius apparent pericula.⁊ per hoc pōt dici ꝙ accidentia sunt in die fortiora:sed nō ita apparent:sicut qn̄ sōnum afferunt.⁊ qꝛ medicus est artifex sensibil' indicat noctem peiorē.Et iō Auic.bn̄ ponit ꝙ motus egritudinum sunt difficiliores.s.qn̄ mouenꝉ de nocte.⁊ dꝫ crisis cito fequi:al'r nō opꝫ:qꝛ pōt esse eꝯ. ¶ Sil'r discōueniētia particulariū est nālis ⁊ formal'.In fe.flātica diurna ē discōueniētia nālis ⁊ nō formalis.eꝯ est de nocturna. ad lōgitudinē morbi plus facit discōueniētia nālis q̄ formalis.

Signa sumunꝉ a re nāli ⁊ cōtra nām. qꝛ vtplurimuꝫ frigidas ⁊ humidas cōplexiōes hn̄tib⁹:etateꝫ decrepitā aut pueritiā:pp flegma senib⁹ nāliter dn̄ans in cōpl'one radicali:sicut pueris accidit pp gulositatē ⁊ cibi inordinationē.⁊ iō gulosis aquā frigidam bibētib⁹ ⁊ pinguia ⁊ frigida comedētib⁹:⁊ glaucis ⁊ albis:⁊ pinguib⁹ humidis nō pilosis:⁊ angustos poros habētib⁹:ociosis:⁊ etiā mulieribus:qꝛ 2ᵒ de cōplexionib⁹ mulieres sunt custoditiue domus. ¶ De re aūt nō nāli:ita intelligiꝉ:qꝛ vtplurimuꝫ venit in hyeme aut tp̄e pluuioso frigido ⁊ hūido:qꝛ tale multiplicat flegma.vt dicitꝉ 3ᵒ affo.⁊ in aere nebuloso cōtingit frequēter balneantib⁹ se post prandiuꝫ in aq̄ frigida vel in regiōe frigida ⁊ hūida hn̄tib⁹ artificiū frigidū ⁊ humiduꝫ sicut piscatoribus ⁊ fullonib⁹ ⁊ lotricib⁹ ⁊c̄.

¶ De re cōtra nām intelligiꝉ:qꝛ in p̄ncipio paroxismi venit tipus frigiditatis: qꝛ est quasi glacies ⁊ permāet quasi vna hora ꝓpter partē flātis q̄ nō putruit:sed cuꝫ putrefactū est cōplete totū corpus calefit calore leui graui ⁊ lēto. q̄re tales vocanꝉ fe.lente:qꝛ sunt tardi mot⁹:⁊ tn̄ timorose pp cōtinuitatē afflictionis ⁊ paucitatis tarde quietis:⁊ duritieꝫ digestiōis māe flegmatice:⁊ iō est calor lent⁹ pp humiditatē flegmatis obtūdentē calorē.Et Auer.4ᵒ colliget.de signis h⁹ feb.dicit ꝙ calor eius est q̄si tēperat⁹ respectu.s.aliarū.Et causa cōtinuandi paroxismos est: qꝛ calor sepultus ꝓpter longā moram paroxismi est ꝑpara⁹ ad aliū paroxismū anteq̄ paroxism⁹ finiaꝉ: qꝛ corpus nō cōplete mundificatur in fine paroxismi:sicut in tertiana pp māe adherentiā ⁊ viscositateꝫ. ⁊ iō est ibi modicus sudor vel nullus:nisi versus crisim post digōnē māe. ⁊ hoc dico in quottidiana vera:qꝛ in nota est aliqn̄ sudor mult⁹. Habent ēt signa ꝓpria.s.doloreꝫ stomaci. ⁊ iō si eueniat vōitus:⁊ iste flāticus facies etiam tumida palpebre inflate ⁊ mutaꝉ color faciei in plūbeū aut liuidū:os insipidū ⁊ humidū:nō sitit nisi aliquādo versus statū nisi esset de flāte salso vel acetoso pp calorē accn̄talē putrefactū. ¶ Et sic in quottidiana vera sicut cōtingit aliqn̄ comedentib⁹ pisces si calorē in stomaco inueniūt:qꝛ sunt cōuertibiles:sꝫ in vltimitate h⁹ fe. color mutaꝉ in citrinū:sed cessante ea color redit in albū humidū vel plūbeū.Et hꝫ casum appetitus ⁊ eructuatiōes acetosas.aliqn̄ venit sincopis pp debilitatē oris stōaci. ¶ Sil'r calor eius ad tactū est inequalis pp humiditatē flegmaticā viscosaꝫ diffusaꝫ in vna p̄te ⁊ nō in alia. ⁊ iō est caliditas q̄si esset colata per medium cribri.neq̄ est ibi caliditas inflāmās neq̄ aera incitans: nec pōt fieri anhelitus magnificās.⁊ apparet aliqn̄ statuꝫ caliditatis in augmēto ⁊ declinatiōe pp māe inobedientiaꝫ. ¶ Itē aliqn̄ est rigor in p̄ncipio paroxismoruꝫ:sꝫ debilis pp partē que putruit.Et dicit Auic. mai⁹ frig⁹ ⁊ ipi⁹ frigora sunt in periodo stat⁹:qđ tn̄ vꝛ falsuꝫ: qꝛ tūc est mā magis digesta ⁊ calidior ⁊ calor feb.tūc fortior. iō dico ꝙ maius est frigus extēsiue:lꝫ nō intēsiue:qꝛ tūc mā est subtilis plusq̄ in p̄ncipio.iō ⁊ citius ⁊ plus per corp⁹ diuidiꝉ. iō plus extēsiue infrigidat. qꝛ est calida remisse illa pars que expelliꝉ.sed in p̄ncipio mā est frigidior sed nō tm̄ extendiꝉ.⁊ ideo aliqn̄ in p̄mis periodis nō app̄et frigus nisi circa stomacū.vt dicit Auic.sed in flāte vitreo est frig⁹ maius quasi iuxta:⁊ in acetoso est mai⁹ post vitreū. ⁊ iō cum incipit calefieri reddit frigus vehemēti⁹ pp habilitatem ad frigus. ¶ Pulsus ei⁹ est latus pp humiditateꝫ ⁊ māe abundantiā.tardus ⁊ debilis pp caloris nālis debilitatē ⁊ paruitatē.diuersus qꝛ aliqn̄ nā dn̄aꝉ māe: ⁊ tunc est fortis.aliqn̄ ecōtra:⁊ tunc est debilis:⁊ tūc est rarior ⁊ minor q̄ pulsus tertiane ⁊ q̄rtane in quolibet q̄tuor tēporū feb. dicit Auerr.in 4ᵒ.tn̄ frequentior ⁊ minor pulsu q̄rtane ⁊ tertiane ſm Auicē.⁊ ideo est rarior in p̄mis:frequētior in fine:⁊ est tardior pulsu q̄rtane. ¶ Urina in p̄ncipio est alba subtilis pp multitudinē opilationum ⁊ frigoꝝ.Deinde fit rubea pp putrefactionē:ꝯturbata pp malitiā digōnis. ⁊ iterato fit alba per aliā opilationē:⁊ facta deopilatione fit iterum ruᵃ.et hoc si sit flegma salsum vel dulce nisi sit flegma purū:⁊ est obscura:⁊ aliqn̄ spissa pp humiditatem māe. ¶ Itē vrina subcitrina aut citrina:subruffa aut ruffa cū suba mediocriter tenui vl' mediocriter spissa sign̄at flegma salsum acetosuꝫ:dulce colerā vitellinaꝫ:suppositꝭ istis p̄ncipijs ꝙ actiue q̄litates dant colorē: passiueq̄ substantiā.Et si sit obrūbata ⁊ liuēs fe.est.si non:nō: nisi erraret ꝓtunc vel mā alibi reperireꝉ. ¶ Urina q̄ alba ⁊ spissa aliq̄liter superius obrūbata sign̄at citrinā quottidianā de flāte nāli in p̄ncipio esse.aliqn̄ tn̄ fit tūc subtilis pp opilationē:sed minus q̄ in quartana.sed vrina lactea ⁊ caropos vel glauca pallida vel subpallida cū suba mediocriter tenui flegma acetosuꝫ sign̄at sine fe. ¶ Si aūt venerit ad subtilitateꝫ feb.sign̄at remissionē rōne frigiditatꝭ. ⁊ qꝛ mel'ia est admixta nō posset ad tantā spissitudinē deuenire q̄tam flegma faceret. ⁊ iō rōne siccitatis redditur mediocriter spissa. ⁊ si aquosa fuerit multa erit mediocriter spissa:si parua mediocriter spissa. ⁊ si sit fe.colorabitur plus:⁊ iō est subcitrina. ¶ Eius accn̄tia sunt dolor partiꝫ sinistre capitis pp malitiā occipitij ⁊ splenis plusq̄ ī alijs. ⁊ eructuatio acetosa:torsio vētris ventositas plurima pp frigiditatē ⁊ siccitatē. ⁊ hꝫ iste ventrē cōstipatū. in stomaco grauitatē. ¶ Si sit fe.incipit cū horripilatiōe ⁊ frigore rancore mel'ie. ⁊ est ibi calor lentus rōne flātis. ¶ Itē vrina glauca vel pallida cū suba tenui ⁊ residentia globosa turbosa flegma vitreū sine fe.sign̄at. ⁊ si est perturbata vel obūbrata vel liuēs fe.sign̄at flāticā. qꝛ aliqn̄ facit q̄rtanam pp tarditatē putrefactionis:aliqn̄ sextanaꝫ. aliqn̄ vna pars putrescit ⁊ altera remanet in sua frigiditate magis.iō frigescunt exteriora ⁊ interiora calēt sicut stomac⁹: vel econtra. ⁊ sic lipparia vel empiala opilat:de quo hꝛ.2. ꝓno.cōmē.4. ⁊ affo.4.cōmē.4. ⁊ signa doloris capitꝭ torsio in intestinis ⁊ tenasmō ⁊ colica. ¶ Itē vrina subcitrina aut citrina ruffa aut subruffa cū suba vergēte ad spissitudinē flegma salsum sign̄at ⁊ est liuens obūbrata qn̄ est in fe.Et sūt accn̄tia iᵃ q̄ dicta sunt ꝑus.c.de signis tertiane ⁊ causonis sicut salsedo oris prurit⁹ toto corpore ⁊ ē ibi aliqual'r rigor vel horripilatio ⁊ nō fit ibi vehemēs frig⁹.sitit plus alijs ⁊ hꝫ puncturā in stō. ⁊ vētrē laxū. ¶ Iteꝫ in colore ruffa cuꝫ suba spissa flegma dulce sign̄at. ⁊ si ē sine fe.magis remisse. ⁊ si feb.est liuens obūbrata.Cui⁹ accn̄a sunt sudor fetidus putridus vehemēter:dolor capitis affligere icipit plus de nocte.est.n.ibi putrefactio vehemēs pp hūiditatē sanguinis:⁊ pp hūiditatē flātis: ⁊ pp calorē sanguis.qꝛ hūiditas ē mater putrefactiōis ⁊ calor pater. 2ᵒ affo.cōmē.12. ⁊ 2ᵃ part.affo.Dam.cōmē.74. ⁊ est fetor egōnis vrine. Nec est egō flātica subtilis ⁊ lenis sicut est quottidiane de flāte nāli:sed ē spissior ⁊ plus ticta. ¶ Itē vrina subruffa aut ruffa spissa mediocriter minoreꝫ emi

triteũ signat. ⁊ si vgit ad maiorē spissitudinē ruborē ⁊ liuorē me^m emitriteũ signat. sʒ si mō sit intēsa mō remissa mō tenuis maiorē emitriteũ signat. Hec de signis sufficiāt in gnāli ꝑ diuersis spēb⁹ de qb⁹ multi aly morbi fiūt.

Pronostica. Pronosticare possum⁹ ꝙ q̄tuor tēpoꝝ tps sui pn^m ſm plurimū est. 18. dieꝝ. ⁊ eius eradicatio ſm plurimū est iter. 44. dies. ⁊ q̄to est minus pura tāto est minoris ⁊ breuioris paroxismi nisi declinet cū paruitate sue puritatis ad melācoliā. sicut flegma acetosū cōponit̄ de flāte salso subtili aq̊so: ⁊ melīa ⁊ flegma vitreū nō facit ꝓprie quottidianā: ⁊ cū hoc rōne grossiciei est hñs ꝯditiones melīe. Et quotti^a īseparabilis .i. ꝯtinua est silis ethice: nisi in hoc ꝙ ī ethica pulsus est lenis: q̄uis qñq̧ sit dur⁹ ꝓpter grossitiē flātis ⁊ lōgitudineʒ dñy fe. Itē ista quottidiana: nō de facili eradicat̄: ⁊ ē timorosa ꝓpter grossitiē ⁊ viscositatē ⁊ frigiditatē mãe: ⁊ est raro īterpolata nisi apparēter: sicut colerica est raro ꝯtinua. ⁊ saluioꝛ eaꝝ est q̄ mūdoꝝ corpoꝝ: ⁊ illa q̄ est multi sudoris. signat̄. n. subtilitas mãei: ⁊ paucitas ⁊ raritas corporis ⁊ poroꝝ apertio: ⁊ per ꝯñs lōgioꝛ declinatione est augmentū: q̄uis eius declinatio sit lōgioꝛ declinatiōe tertiane vtplīn. ideo libenter īcidūt isti in subet. i. somnū ꝓfundū ⁊ stuporē quēdā ꝓpter flegma abūdans. Et est stupoꝛ cū nec loquat̄ nec faciat aliqd: sed oculis aptis sicut timēs tacuerit ſm Gal. 7ª particula affo. cōmē. 14°.

Cura h⁹ fe. ꝯsistit p̄mo in mãe digōne. 2° in ei⁹ eūone 3° in accñtiū amotiōe. 4° in diete ordinatiōe ⁊ exhibitiōe. ¶ Primā rē cōplēt attenuātia' subtiliātia diuersa ſm diuersas spēs huius fe. ⁊ ſm diuersa tpa morbi. Et q̄ꝛ sunt qnque spēs flātis ad ꝓpositū: vna nālis q̄tuor nō nāles sicut dcm̄ est: igit̄ digerētia qnque modis variātur. P° ergo de nāli flāte q est aquosus humoꝛ: q̄ꝛ sāguis īdigestus: dicen̄. est q̄ꝛ nō est fridus ⁊ humidus nālr. ⁊ licʒ accñtalr sit calidus: ideo oʒ cū calīs ⁊ nō excessiue opari. ⁊ cū talib⁹ q̄ habēt virtutē deopilandi ⁊ ꝯfortādi stomacū ⁊ virtutē īcidēdi. q̄ꝛ q̄dā frigide medicine sicut portulaca ⁊ enditia deopilāt vtrūq̧ latus: dicit Dam̄. cōmēto. 34°. ⁊ tamē est frigida nisi in ꝓprietate attenuatiua: nec incisiua: q̄ꝛ Auic. c. 4°. 2. can̄. dicit ꝙ subtiliatiua ⁊ attenuatiua idē est vt possit humorē subtiliare cuʒ caloꝛe tēperato: sicut isopus camomilla absinthiū thimus. Sed incisiua est que nihil agit in humoꝛibus p̄ncipalr: sed tantū īcidit sua penetratione iter humorē ⁊ membrū: ⁊ aliquādo ex ꝯclusione iter partes humoꝝ: q̄ꝛ forte aliter nō posset attigere membrū. Separat ergo iter diuersas superficies: humoꝝ .s. ⁊ membri quia fit expulsio eoꝝ facilioꝛ a loco quo fixerāt sicut sinapis ⁊ oximel qd̄ est triplex: simplex diureticum squiliticuʒ: que sunt necessaria in diuersis speciebus flegmatis ⁊ melācolie vt videt̄. nec volo hoc statim in p̄ncipio eūari cum medicina forti sicut videt̄ Ras velle: vt dicit Auer. 7. colliget. c. de cura fe. in gnāli. Sed p̄mo perquire si corpus sit farmacie preparatum. qd̄ scire potes si morbus sit ex nimietate repletionis de humoꝛib⁹ grossis vel viscosis cū tumore vel extēsione sub diafragmate: vel ex materie caloꝛe vel alicuius mēbri ap̄ate: nulli inq̧ hoꝝ ad purgationem apparati sunt. q̄ꝛ ꝯuenit chimos subtiles esse: ⁊ faciles esse sine viscositate ⁊ vias exeuntiū apertas esse: ⁊ sine ꝯstipatione: qd̄ totū artificialr aliqñ faciēdū est qm̄ digesta medicari ⁊ non cruda. vbi aliqs vult purgare oʒ superflua fluxa facere: cōmēto. 9. 2ª affo. totū p̄mū documentū ponit Gal. cōmento penultimo. i. affo. vbi ꝯcludit ꝙ mellicratū vel idromel, in quo coquūtur isopus calamentū ameos ⁊ silia: valet in subtiliādo humores grossos ⁊ in aperiēdo poros ꝯstipatos. Similr raffanus īcidit viscositatē: vt dicit Aui. in. 2. can̄. c. i. ⁊ ideo ad talia experta que ponūt auctores debetis p̄mo aduertere. ⁊ tunc erit operatio bona: ⁊ nō euacuare in principio nisi forte eūone minoratiua ⁊ lenitiua: vt ponit Aui. ⁊ Auer. vt nā sit potētioꝛ supra residuū. Quia oʒ hic aliquādo dare digestiuū ⁊ laxatiuū simul: aliquādo partē digerere ⁊ tūc modicū euacuare. q̄ꝛ nō posset nā expectare totā digestionē: ⁊ ideo oʒ aliqd in p̄ncipio auferre ⁊ iterato plus digerere ⁊ plus euacuare quousq̧ tota purgatio cōpleat̄. ⁊ loquoꝛ de p̄ncipio qd̄ est vnū de tēpoꝛibus morbi. q̄ꝛ in isto p̄ncipio pōt fieri aliq̄lis digestio: ⁊ tūc parua eūo. ⁊ nō de p̄ncipio p̄ncipiāte q̄ꝛ illud ē īdiuisibile sicut innuit Gal. i. affo. ibi. paroxismos ⁊ ꝯsistētias. ⁊. i. ꝓno. Omnes ergo species huius egritudinis ꝯueniūt in p̄ncipio in tribus rebus: sicut dicit Auic. in necessitate lenificantiū equalis aut vomitus. in necessitate administrantiū subtiliantiū īcidentiū. aut diureticoꝝ. ¶ Digeratur ergo in primis cū ista digōne. ℞. radi. feniculi petrosi. brusci apy an̄. partē equalē endiuie scolopendrie capilliuene. adianthos ceterach politrici betonice isopi eupatory an̄. M. i. mente modicū quattuoꝛ semi. frōꝝ maioꝝ ⁊ minoꝝ an̄. ʒ. y. rosa. ℥. i. cinamomi masticis an̄. ʒ. y. vel secundū modū meum cōmunem. cinamomi. ℥. ſ. calami aromatici. ʒ. i. spicenardi. ʒ. i. vel. ſ. secunduʒ diuitias patientis. liquiri. quar. ſ. anisi maratri karui an̄. ℥. i. ameos ʒ. y. zuccari lib. ſ. in estate: in hyeme zuccari quar. i. mellis lib. ſ. vel potest dari oximel diureticum in hyeme in sene vel oxizacca. cōposita in estate: ⁊ in iuuene in hyeme: sed in puero oximel simplex cuʒ decoctione isopi vel pollitrici vel ceterach. ¶ Facta digestiōe materie euacuetur cū ista decoctiōe. ℞. anisi maratri karui an̄. ʒ. i. polipody q̄r. i. agarici turbith. an̄. ʒ. y. zinzib. ʒ. i. cassiefist. ʒ. i. mirabola. kebu. ʒ. y. florū boraginis quar. ſ. fiat decoctio in aqua ad lib. y. ⁊ apponatur zuccari ⁊ mellis an̄. quar. i. vel de melle plus in tēpoꝛe frigido ⁊ etate fri. quia agaricus est amarus. Decoquantur primo radices feniculi: ⁊ tūc apponantur floꝛ. ⁊ in omnibus istis ponatur mastix ⁊ spica pro debilitate stomaci: ⁊ ponatur in infusione per noctē: ⁊ in crastino clarificetur: ⁊ detur in mane. vel in partes digestiui possunt laxatiua poni in infusione. ⁊ ꝙ fierent due portiones scilicʒ de digestiuo lib. y. ſ. ⁊ de laxatiuo lib. i. ſ. vel lib. y. que est quarta anglicana. Et modus meus est īponere turbith. cuʒ zinzib. quādo infirmus debet potare ponere in substātia sicut est in potu. similr de reubarbaro nisi homo sit delicatus. tunc enim colatura eaꝝ plus valet: quia abbominatio faceret forte eos vomere. ⁊ ideo quando timemus de vomitu dʒ masticare çinç. ante potū suuʒ medicinale: ⁊ tunc potare q̄ꝛ hoc aufert abbominationē potus: ⁊ debet odorare panē acetosum assum ⁊ extrema debēt fricari vel ligari: sicut dicebat̄. c. de vōitu. Q̄ꝛ tñ Aui. ⁊ Auer. dicunt lenitionem medicine valere in p̄n°. ⁊ concedunt turbith ⁊ agaricum in p̄n°. videt̄ mihi ꝙ melius est administrare clistere mollificatiuū ⁊ attractiuū. vl' si pa. sit debilis suppositoꝛiū qd̄ sic fit. ℞. mellis. q̄r. i. ꝯcoquat̄ in vna chatia vel patella: ⁊ in medio addat̄. ℥. i. vel. ſ. olei violati ⁊ modicum salis: ⁊ tunc totū fundatur in aqua frigida: ⁊ cum fuerit induratum extrahatur ⁊ inde formentur magdaleones ad moduʒ vnius digiti vel medietatis candele ⁊ in curuato patiēte intromittatur: ⁊ tunc erigat se: ⁊ ne totum intret potest filum per medium suppository poni: quandoq̧ fit similr de sapone ispanico ligata parte inferioꝛi cū filo forti: ⁊ ideo opʒ cauere ne frangat̄ quia malū esset valde. Post vt dicit Aui. c. de cura fe. in gnāli. debet iterato digerere per hebdomadā vnā ⁊ iterato euacuare. ¶ Fiat ergo tale digestiuū. ℞. radic. lily ireos peonie temperent̄ in aceto per diē nālez: cicoree scariole scolopendrie rostri poꝛcini capilli ve. an̄. M. i. seminis melo

nuz se.scariole.añ.℥.ß.foliorum camomille ro.añ.℥.ß.assa
ri spicenardi masticis.añ.℥.i.polipody.q̃r.i.agarici.ʒ.ij.
cassiefi.℥.i.sene.℥.ß.q2 in omni febre in processu est aliqua
lis adustio:mirabol'.ke.citrinorũ si sit in estate vel in hye
me:si sit in autumno:tunc indorum vel belliricorum:cuz
keb.añ.ʒ.ij.liquir.q̃r.i.çuccari albi.lib.ß.fiant lib.ij.de di/
gestiuo:⁊ lib.i.de laxatiuo vel.lib.i.ß.⁊ fiãt due portiones
de agarico ⁊ cassia.℞.sene mirabol'.ponãtur in infusione
⁊ in crastino ponãtur in clarificatione vel in sacculo lineo
possunt ibidez pendere:⁊ semper quãdo debet potare ex/
primatur sacculus:⁊ tũc potest deseruire vtiq3 potui:⁊ de/
tur potus calefactus aliqualiter in hyeme:⁊ detur sibi co
clear vnum statim de rosata nouella mane ⁊ sero.Et si po
tus laxatiuus laxat modicuz vna die in crastino accipiat
de diaturbith coclear vnũ:⁊ tunc post laxatiuũ potet cya
tum vnum cõmunez:⁊ tunc comedat de rosata nouella.⁊
est optimus modus operandi:si sit iuuenis vel estas tunc
cum rosata nouella misceantur triasandali.añ.de vtroq3:
⁊ si iste non sufficiat in laxando potest vti pillulis de aga
rico quas posui cap°.de ictericia. Capiat ergo de mane iã
dicta ⁊ in sero pillulas.9.vel.13.vel.17.vel.21.prout videt̃
expedire.⁊ post statim capiat cyatum vnuz vini limphati
cuz aqua endiuie vel feniculi vt nihil remaneat in via de
pillulis. ❡ Tertio digeratur mã sic.si tñ duret fe.cũ isto
℞.radicuz raphani leuistici aristo.ro.añ.ptez.i.corticum
radicis apy ⁊ feniculi.añ.partẽ.ß.eupatory ysopi bethoni
ce lactuce origani lupuli scolopendrie berbene calamẽti.
añ.M.ß.cucurbite melõis endiuie scariole.añ.ʒ.ß.reupõ
tici masticis squinanti.añ.ʒ.i.corticum citri.ʒ.ß.rof.floꝝ
boraginis florum camomille melliloti.añ.ʒ.iij.vuarũ pas
sũ mundatarũ ab arillis.q̃rtã.i.agarici.℥.ß.mirabolanoꝝ
keb.bene gũmosorũ.ʒ.iiij.carthami.℥.ß.turbith çinçi.añ.
ʒ.ij.cassiefi.℥.ß.si vis vbi abhorreat q2 est magis nigra:ani
si se.basiliconis silerismontani karui.añ.℥.i.liquiri.q̃rt.i.
çuccari.lib.ß.mellis.lib.i.fiãt due partes potus sicut p̃us
dixi.Et turbith detur in suba ⁊ carthamus simil'r munda
tus si vis:⁊ detur sibi simul digestiuũ ⁊ laxatiuũ ⁊ compo
nantur simul:q2 vt suppono mã est digesta p̃us q̃tuz suf/
ficit.⁊ ista est medicina optima in oi mã flãtica grossa.Si
tñ pa.abhorreat potus detur sibi de diaturbith acuitũ cũ
carthamo ⁊ agarico ⁊ modico esule vel modico sal'gẽme
cũ masticis vel cũ trib⁹ granis colloquintide vel de suba
colloquintide ad pondus.iij.gra.vel.iiij.s3 non det̃ collo
q̃ntida sine mastice ⁊ draganto ⁊ carthamus sine aniso vl'
galanga vel mace vel karui vel çinçib.si tñ coquas in oxi
melle squillitico laxat sufficiẽter. ❡ Si fuerit pauper di/
geratur mã cũ oxiçaccara ꝯposita vel oximelle diuretico
cũ aqua saluie vel ysopi ⁊ radicibus ebuli ⁊ dulcorata cũ
çuccaro vel melle rosa.⁊ purget̃ cũ aqua distillata de flo/
rib⁹ sambuci ad q̃titatẽ teste oui cuz succo radicis ireos.
tñ q2 oximel ⁊ oxiçac.sunt raro bene facta ⁊ ꝓpter tenaci/
tatem partiũ multi abhorrent eam. ❡ Item.℞.radicuz
ebuli sambuci apy.añ.ptẽ.i.endiuie vel rostri porcini do/
mestici berbene scolopendrie.añ.M.i.polidy.q̃r.i.quia
semꝑ tñ debet esse de diureticis quantum de polipodio.
❡ Item se.sinapis cuscute.añ.℥.i.liquir.q̃r.i.menthe mo
dicũ pimpinelle.ʒ.ij.çuccari aut mellis.añ.q̃r.i.vel lib.ß.
fiat potus digestiuus optimus pro pauperib⁹:⁊ si o3 plus
purgare in fine istius decoctionis ponat̃.℥.i.de laureola ⁊
.ʒ.i de granis catapucie.i.qñ tota decoctio est cõpleta fcã
vno tractu potatur.si homo sit robustus. ❡ Item experi
mentũ optimũ ꝯtra quottidianã ⁊ quartanã vinuz deco/
ctionis assere bacchare detur ante accessionẽ.si mã sit in
stomaco educit cũ vomitu:si in alys ptibus consumit.ra/
dix ei⁹ est medicinalis ⁊ folia:⁊ ista que est ponderosa nõ
perforata valet si sit cõtinua etiã sicut ponit Platearius
ca°.de aurea. ❡ Item olibanũ confert fe.flegmatice ma/
xime de flegmate vitreo hoc cũ vino vel aceto:s3 in fleg/
mate nãli nocet nisi sumat̃ moderato vsu. ❡ Item a me
expertũ nec idigui alia meᵃ nisi in fe.periodica longa:ac/
cipiatur stercus.hominis desiccetur ⁊ pulueriçet̃ ad pon
dus.ʒ.ij.cuz melle vel vino ante ꝑoxismum:⁊ sic per tres
dies aufert periodũ fe.Istud est vile:tñ Auic.ponit ipsuz
2°.cañ.ca°.de stercorib⁹:nõ tñ debet dici patienti quid est.
❡ Item iecur vel stomacus leporis desiccetur ⁊ teratur
ad pondus.ʒ.ij.detur potui cuz aqua sambuci vel cũ suc/
co corticum nucismaioris quantum capit testa oui fe.con
tinuam tollit. ❡ Item sanguis asini cuz vino potatus cõ
tinuam sanat tribus aut quattuor guttis inde datis.
❡ Scd̃z p̃ncipale.s.euacuatio est q̃druplex vel perficitur
cũ q̃tuor.s.cũ sol'one vẽtris:flõmia vomitu sudore.De vo
mitu ꝓuocando dcm̃ est prius cuz succo sambuci vel cor/
ticis nucis vel seminibus attriplicis cũ decoctione raffa/
ni in aqua vl sirupo acetoso vel oximelle vel in decoctio/
ne raffani ⁊ aceto ⁊ cuz modico olei:⁊ tunc cum penna in/
tincta iposita gutturi vel digito posito ibidẽ. ❡ Fleboto
mia potest fieri cum videris vrinam rubicundiorẽ ⁊ gros
siorem:⁊ tunc sirupus acetosus potest valere.dicit Auic.
❡ De sol'one ventris dictũ est simul cũ digestiuis:q2 ista
fe.flegmatica requirit pugationẽ paulatinã ⁊ frequenter
dictũ est.tñ pro delicatis facta digõne mãe cum puluere
spicenardi reupõtici cuscute cinamomi in potagys vel in
brodys in electuario de çuccaro in planta vel in pane qñ
panis ꝯficit̃:⁊ tunc laxet̃ post vel puluere albo in quo po/
natur turbith in bona q̃titate ⁊ capiat mane ⁊ sero. Vel
posset poni ibi de agarico albo:s3 q2 amarus est:tũc debet
dici patiẽti si querat̃ de amaritudine illius albi pul'.q2 os
suum infectum est de fe.⁊ valet diaturbith siue per se si/
ue acuitum:vt dictuz est. ❡ De sudore si non veniat:pro/
uocetur sicut dictuz est prius facta purgatione intrando
post balneum in quo decoquatur camomilla mellilotuz
bethonica furfur.⁊ hoc per duas horas ante paroxismuz
⁊ ibi moretur vsq3 ad aduentum frigoris.⁊ tunc tergatur
⁊ in loco calido ⁊ sicco ponatur ⁊ caueatur ne aqua in po/
ris maneat.⁊ ideo non diligo balneũ facere in hyeme nec
opiatas dare:que non sunt modo multuz in vsu.
❡ Tertiũ p̃ncipale.s.remotionẽ accñtium cõplent multa
sicut sunt accñtia multa.p̃mo dolor stomaci qui remoue/
tur cũ remedys positis p̃mo.c.de accñte casus appetitus
⁊ cuz mastice ⁊ nucemus.datus cũ spongia intincta in de/
coctione menthe rof.abf.camomille bethonice:⁊ cũ em/
plastro de rof corallis mastice çedoaria mentha calamo
aromatico laudano vel pane acetoso vel oleo nardino vl'
masticis inunctus. ❡ 2ᵐ est frigus in initio paroxismi qd̃
aufertur si pedes vsq3 ad genua ⁊ manus vsq3 ad cubitos
ponãtur in aqua calida decoctionis camomille bethoni/
ce foliorũ lauri hedere terrestris nasturcy leuistici feni/
culi paritarie:⁊ non permittant̃ infridari s3 tunc desiccen
tur ⁊ tergant̃ ⁊ cooperiant̃ ⁊ inuoluant̃ in panno lineo tri
plicato calefacto ad ignẽ ⁊ pedes ponant̃ extensi ad tegu
las calidas:⁊ ponat ipse caput suuz sub pannis ⁊ nõ attra/
hat aerem frm̃.Vel lana succida itingat̃ in oleo de camo
milla vel laurino ⁊ ponatur super pedes cotum calidum.
❡ Item spina dorsi inungat̃ cuz oleo camomille marcia
ton agrippe. ❡ Item in oleo in quo decoquunt̃ piretruz
piper stafisagria calamentũ allia olibanũ:aut inungatur
dorsum frigore accñte:⁊ tunc post tergat̃ cuz panno aspe/
ro itincto in vino cal'o vl' vrina ⁊ desiccet̃ demũ ⁊ alleuia
bitur deo dãte. ❡ 3ᵐ est longitudo paroxismi.si g° corpus
purgatuz est ante paroxismũ vel ante horã paroxismi po/

naꝛ illud emplm̄ super venas vtriusq̄ brachy pulsatilis.
M.5.foliorum solatri foliorũ vitis sempuiue.an̄.M.i.
tele aranee.ʒ.y.salis cõis.ʒ.5.omnia ponant in mortario
⁊ teranꝛ fortiter ⁊ fiat emplastrũ. ¶ Item si tres guttas
succi mercurialis calidas in narẽ dextrã vel aurẽ:sed me
lius est in narẽ distilles:vel per os accipies: tipus ⁊ paro/
xismus vel quottidiane cessant. ¶ Itẽ tres guttas lactis
mulieris lactãtis masculuꝫ da cum aqua calida in quotti
diana: vel frigida in alia fe.patiẽte ignorãte ⁊ cessabit vt
dicitꝛ. ¶ Itẽ micã panis fel terre.i. centauree an̄. confice
cũ ouo molli assato ⁊ oleo laurino:⁊ pone sup coriũ vel pã
num ⁊ calidũ super stomacũ vel vmblicũ pone subtiliter
mitigat ⁊ abbreuiat paroxismũ. ¶ 4^m accidẽs est sinco/
pis vel fames sincopalis.dicit Auer.in 7°.qꝛ flegma gros/
sum nõ conuertitꝛ in sanguinẽ nec nutrit:imo sincopizat.
Debẽt ergo comedere frequẽter ⁊ modicũ. nec d̄bẽt diu
expectare: lꝫ flegmatici famẽ diu tolerent qñ flegma in
eis est nãle ⁊ virtus est fortis.Detꝛ ergo eis mica panis lo
ta cũ aqua mellis vel vino aromatico. ¶ Item in dolore
stõaci paroxismali sincopali ⁊ fecali. qꝛ vtplurimũ venit
ꝑꝑ dolorem stõi. ℞.succi mente lib.i. succi absinthy q̄r.i.
vel lib.5.gariofi.vel ligni aloes xilobalsami.an̄.ʒ.y.coral
lorum vtrorũq̄ masticis.spice nardi.an̄.ʒ.5.fiat pul. ⁊ mi
sceatur ⁊ accipiat quottidie tepidũ stomaco vacuo. tñ qꝛ
illud carũ est:põt de succis ꝑdictis cuꝫ nuce musca. ligno
aloes ⁊ gariofi.tñ dari:⁊ valebit sicut expert⁹ fui de nu/
ce muscata tñ in vna moniali que habuit dolorẽ stoma/
ci per dimidium anni ⁊ credebatꝛ ꝙ esset suffocatio matri
cis:⁊ tamen non fuit: quod bene sciui : quia habuit : men/
strua sufficiẽter:⁊ quãdo vomebat fuit alleuiata per tp̄us
multũ.postea dedi sibi de nuce muscata cuꝫ vino ⁊ succo
mente q̄rtũ oui testa capit tepido per.8.dies:⁊ curata est
cũ bono regimine.vñ dicit Auic.ꝙ nux muscata ꝓꝑe cõ/
fortat os.2°cañ. ¶ Cõtra stuporẽ qđ est 5^m accñs fiãt que
dicta sunt.c.de stupore.ꝑmo vt odoret maioranã stoꝛ.ca/
lamitã:⁊ fricentꝛ extremitates fortiter cũ decoctiõe ebuli
rute centauree ⁊ pitarie herbe palesis sauine abrotani et
similiũ.nõ detꝛ in ista quottidiana vna sirupus acetosus:
qꝛ faceret idropisim.dicit Auerr. Et tunc si esset inflatio
palpebrarũ faciei ⁊ pedũ detꝛ illi quottidie de spica nardi
⁊ rosis cũ vino ⁊ cũ saluia ieiu°.fricet palpebras ⁊ cũ fur/
fure ⁊ fece vini. fricet faciẽ ⁊ tibias:⁊ cũ oleo ⁊ sale eodeꝫ
modo:⁊ tũc tergat cũ panno aspero. Et cum vino albo in
quo decoquitꝛ furfur lauetꝛ facies ⁊ corpus totũ ⁊ fricentꝛ
in fine paroxismi ⁊ in declinatiõe morbi:sicut dicit Auer.
in 7° cũ manutergys fortibus. ꝑmo incipiendo a coxis.⁊
tunc deorsum: ⁊ tunc a spatulis versus manus ⁊ a nucha
versus dorsum cum multis manibus circa ventrẽ ad cõ/
sumptionem materie derelicte intercutanee ad viuifica/
tionem virtutis ⁊ ad subtilitateꝫ materie grosse ⁊ ad eius
digestionem ⁊ consumptionẽ aliqualem.

¶ 4^m ꝑ̃ncipale.circa dietam est accipienda maxime circa
cibũ ⁊ potum.s.circa aereꝫ ⁊ sõnuꝫ:licet de alys reb⁹ non
nãlibus opꝫ agere:tñ ꝑ̃ncipalr̄ de illis.est enim dieta diẽ
tenens quo ad oĩa que fiũt in die nãli. ¶ De p° dicit Aui.
in 4° ꝙ abstinẽtia est sũma medicia ob hoc ꝙ fames cor
pora desiccat.7° affo.nisi qꝛ status lõgus est ⁊ remot⁹.vt
dicitꝛ 7° colliget.qꝛ status eius nõ est minor triũ septima/
naꝝ ⁊ est possibile vt duret vsq̄ ad.40.dies ⁊ vltra.Et iõ
in ꝑ̃ncipio põt dari pulla secure cum petrosilio ⁊ talib⁹.⁊
post versus statũ subtilietꝛ aliqualr̄ ⁊ vtatur in cibis suis
tali pul.vel electuarys.℞.roꝭ.ru.ʒ.y. eupatory.ʒ.vi.abꝭ.
masticis.an̄.ʒ.y.spice assari.an̄.ʒ.y.squinanti. an̄.ʒ.5.corti
cum radicis feniculi apy siccarum.an̄.℥.i. vel.ʒ.x.cuscute
anisi bedegar.an̄.℥.5.vel.ʒ.v.reupõtici nucismu.an̄.ʒ.i.li/
quiri.rase.℥.i.fiat pul.quo vtatꝛ mane ⁊ sero in potagys ci
bis ⁊ salsamentis ⁊ in pane. ¶ Et de illo põt fieri electua/
rium cũ zuccaro:vel medietas põt fieri electuariũ ⁊ alia
in puluere accipi quãdo homo vellet.⁊ tũc põi de roꝭ du/
plum q̄ꝫ ꝑus.⁊ vocatꝛ electuariũ rosarum vel rosatuꝫ:nõ
zuc. rosatũ nec de succo rosa.⁊ illud lõgo vsu sine alia me/
dicina curat quottidianã cum clisteri ⁊ aliquali vsu agari
ci vel pul.albi queꝫ dixi prius.est de secretis meis. ¶ Itẽ
auenatũ valet cum brodio carnis bouine recẽtis vel cuꝫ
brodio caponis in quo ponatꝛ isopus ⁊ in omnibus cibis ⁊
potibus suis.⁊ sic semꝑ inter prandiũ ⁊ spatium quatuor
horaꝝ.dicit Auic.⁊ ꝭm Isaac spaciũ q̄nq̄ horaꝝ vl' sex. ⁊
debet comedere in fine paroxismi prioris: ⁊ nõ comedat
nisi vna vice modicũ ne stomacus grauetꝛ:nec nimis sub/
tiliet dietã:quia morbus longus est. ¶ Circa aereꝫ scien/
dum ꝙ aer debet calefieri ⁊ desiccari cũ igne ⁊ fumo thu
ris ⁊ folys lauri ⁊ camomilla ⁊ saturegia suspensis ⁊ ꝓie/
ctis in camera. quia aer frigidus ⁊ humidus augmentat
istum morbũ:qꝛ continens mutat contentũ ad suuꝫ cur/
sum. ¶ Circa somnũ istoruꝫ est sciendum ꝙ opꝫ excitare
eos cum fricatione in pedibus ⁊ tractu per capillos in nu
cha ⁊ in naribus:nec in ꝑ̃ncipio nec in augmẽto paroxis/
mi dormiat:sed in declinatiõe eius per horam vnaꝫ post
cibuꝫ vel duas:ita ꝙ per vnã horã dormiat:⁊ sit vna alia
hora inter paroxismũ ⁊ somnũ ad minus.nec potest regi/
men bene ordinari hic ꝓpter cõtinuitatem afflictionis ⁊
longitudinem paroxismi.⁊ qꝛ caput patitꝛ grauitateꝫ pro/
pter sõnolentiã magnã: ponatur facies supra fumũ aque
calide: in qua decocta sunt camomilla mellilotuꝫ ⁊ maio
rana.Caueant etiã ab omni infusione lactis aut rerũ hu/
midarum.nec ponatur oleuꝫ super caput nec super facieꝫ
nec alibi in corpore:quia opilat ⁊ prohibet dissolutionem
materie grosse ipsius morbi nec post purgationẽ materie
eius aliqualem euacuationeꝫ: ⁊ ꝙ oleum sit compositũ
cum quibusdam calidis aperitiuis sicut nardinũ costinũ
camomellinũ:⁊ ꝙ fiat continua fricatio:qꝛ ipsa aperit po
ros:⁊ ꝙ fiat statim post inunctionẽ abstersio cuꝫ pãno as/
pero vel cũ aqua surfuris vel cũ farina fabarũ vel ordei
vel cũ vino vel cũ lixiuio tepido vel cum vrina vel cũ aq̄
in qua decoquantꝛ capillus ve.isopus leuistic⁹ abrotanũ:
qꝛ ipsa abstergunt ⁊ aperiunt. ⁊ tunc locus desiccetur ne
aqua remaneat in poris ⁊ infrigidetur.⁊ iste eedem frica/
tiones valent circa stomacum ⁊ latera ad deopilandum:
qꝛ cõmuniter sunt latera opilata. ¶ Sed si sit quottidia
na de flegmate salso digeratur materia cum sirupo aceto
so ⁊ sirupo violarum ⁊ sirupo de fumo terre an̄. ⁊ purgetꝛ
cum oxi laxatiuo ⁊ addatur manna ⁊ cassiafi. ¶ Iteꝫ po/
test digeri cum oxizac.⁊ oximelle in hyeme pro colericis:
in humoribus pro parte adusta ⁊ oximelle pro parte fleg/
matica:⁊ in estate digeratur materia cuꝫ oximelle simpli
ci ⁊ ꝯposito vt prius.vel sic. ℞.radicis feniculi petro. bru
sci apy.an̄.partem.i.endiuie scolopendrie capilli ve.ceta
rach politrici bethonice isopi.ana.M.i.floꝛ.viol'.boragi/
nis roꝭ.ana.℥.i.sandal'.vtrorũq̄. ana.℥.5.vel.ʒ.y. maratri
charui anisi.an̄.℥.i.seminis petro.basiliconis endiuie sca/
riole.an̄.℥.i.liquiri.quartã.i.zuccari.lib.5.fiant.iy.lib. vel
y.⁊ cotinue quando potatur apponatur coclear vnum cũ
vino malorum granatorum. ¶ Deinde purgetur sic. ℞.
floꝛ.viol'.boraginis anisi maratri charui ameos.ana.℥.i.
polipody quartam.i.melonis.℥.5.mirabola.citri.chebul'.
ana.℥.5.indorum pro parte adusta.ʒ.y.vel sene.℥.5.epithi
mi.℥.i.cassiefi.℥.i.quia purgat coleram ꝑ̃ncipalr̄ ⁊ scđario
flegma.agarici.ʒ.iy.vl'.y.çuccari lib.i.⁊ ponat quolibꝫ die
.ʒ.i.reubarbari:⁊.ʒ.i.turbith cuꝫ tanto çinçi.si fortius vis
operari.Sed in ista medicina opꝫ ponere ꝯfortatiua epa

ris:q̃ leditur ratiõe colere ⁊ partis aduste plusq̃ stoma-
cus:sicut in acetoso flegmate plus splen rõne melie adu-
ste:⁊ ideo rasura eboris ⁊ mastix ⁊ vue passe mundate su-
perapponẽde in oĩ flegmate salso pro stõ ⁊ epate. ¶ Itez
post euacuationẽ quarta die vel quinta flobotometur de
mediana dextri brachy vel de basilica eiusdẽ ptis in esta
te:sed in hyeme ⁊ autumno de sinistra parte. ¶ Item in
estate põt fieri balneum per tres dies post purgationem
de camomilla folys salicis vitis arũdinis viol'.absinthio
furfure ⁊ post tergat̃:⁊ post tertia die post balneũ fiat par
ua flobotomia dicta in hyeme.⁊ nõ valet illud balneum:
sz̃ stupha:⁊ in eisdem medicinis debent pedes vsq̃ ad ge
nua lauari:⁊ manus vsq̃ ad cubitos:⁊ istud balneũ quan
do fit fiat per duas horas ante accessionẽ. ¶ Itẽ post bal
neum inungatur spina dorsi tota cum oleo camomellino
mixto cum oleo vel aqua violata:q̃ opz semp in ista mã
salsa ponere aliquid pro parte adusta vel colerica:vel ali-
quid pro parte aquosa insipida vel flegmatica:q̃ de illis
componit̃ flegma salsum. Dicit Aui.caº de humoribus:sz
mixtione equali.i.non excessiue de humoribus: q̃ si non
esset de partibus terreis adustis plus:tũc esset totũ ama-
rum.⁊ ideo in digestione debet poni siue apponi scabiosa
mellissa fumusterre lapatiuz acutũ aristo.vtraq̃. succus
boraginis buglosa ⁊ in balneo plus valet illud idẽ ⁊ ama
rusta. Eodez modo in scabie omni ⁊ pruritu ⁊ infectioni-
bus nigris in cute sicut morphea impetigo ⁊ lentigo:⁊ cõ-
similia.ideo custodiant̃ in mente illud pro sequentibus.
¶ Item q̃ hic ⁊ in omni flegmate salso sũme valet aqua
calida quãto calidius põt potari. Dicit Auicẽ.q̃ aqua fri-
gida addit in siti:vt dicit Auic.3º cañ.fen.iz.tractatu.z.cº
de siti.expulsor sitis.s.aqua frigida addit in sitim:tñ indi-
cio meo plus valet ptisana calida q̃ aqua calida:q̃ aqua
calida:vt dicit Auic.de complexione stomaci calida ⁊ sic-
ca ⁊ calida ⁊ humida.ꝙ aqua frigida addit in sitim ⁊ con-
uertitur in fumos melicos:q̃ transire morat̃: vt dicit̃ 3º
acutoꝝ.ibi:aque nullũ opus inueni. ¶ Et ideo sciendum
ꝙ sitis non fit nisi duobus modis. Dicit Ha.p̊ de simplici
medicina.distinctiõe 3ª.caº 6º aut ex diminutiõe humidi
⁊ eius paucitate aut ex superfluitate caliditatis ⁊ eius vi-
ctoria:⁊ ſm modũ p̊mũ sitim non sedat aqua. Acetuz nõ
põt sanare malitiam cõplexionis eueniẽtis ꝓpter calidi-
tatem ⁊ siccitatem nisi componat̃ cuz aqua frigida:ita ꝙ
de aqua sit in duplo plusq̃ de eo:sed sitim causatã ab hu-
miditate salsa vl'a caliditate ⁊ humiditate:qȯ raro est:ni
si sit in idropisi:sz in flegmate salso fixo in stomaco acetũ
plus alys rebus mitigat. Simil'r acetuz est infrigidãs for
tius omni re. Dicit Hal'.in distinctione 3ª.caº 3º ideo sitim
de calida causa adurente sedat ratione infrigidationis:ta
mẽ cum aqua frigida plus sedat q̃ aqua per se:quia vinũ
dat aque transituz. ¶ Hic notandũ est de verbo Hal'.nõ
inueni fortius infrigidans q̃ acetum:q̃ aqua fortius in-
frigidat partes quas attigit:⁊ similiter psiliũ:quia pro ex-
perimẽto accipiatur pars vna psily.s.mucilaginis vel eiº
grani non contriti ⁊ ponatur in dolio duoruz modiorum
vel duarum lagenarũ vel sextariorum:ita ꝙ coagulet vi
num ꝙ gutta non exibit:sz si postponatur vna quarta an-
glicana vel lib.y.vini calidi totũ discoagulabit̃ ⁊ effluet:
sicut aliquãdo feci propter laicos:vt aliquãdo mirarent̃.
ergo plus infrigidat psilium. Simil'r Auer.ponit 5º colli-
get versus finem ꝙ acetum penetrat rõne caliditatis vel
partis calide. ¶ Item ponit Hal'.p̊ de simplici medicina
distinctione 3ª.caº zº sed ratione partis calide non frigefa
cit:imo continue dum transit per istam agit aperiendo.g̊
tale faciendo ⁊ nõ plus nisi ratione penetrationis. ¶ Iõ
sciendum ꝙ acetuz nõ penetrat tantuz quantuz vinuz:q̃
vinuz est fortissimus penetrator. Dicit Auic.c.de regimi-
ne aque ⁊ vini:⁊ ratione caliditatis magne ⁊ ratione subti
litatis. Sed inter frigida acetuz plus penetrat.⁊ ideo nõ
intellexit Hal'.plus nisi quia fortius infrigidat in ꝓfundũ
ratione penerationis:vel fortius non intensiue sed exten
siue:quia in superficie ⁊ in centro:aqua non nisi in superfi
cie:vbi inueniat membrum raruz:sicut aqua calida plus
congelabitur q̃ frigida. Uel aliter fortius.i.profundius
alys paribus.⁊ ideo ipsum est vehiculum calidoruz ⁊ fri-
gidorum ad penetrandum cum prouerbio laicorũ de ace
to de pomis ⁊ facto de cisera qȯ est calidũ:quia cisera est
frigida:q̃ corruptio est a cõtrario sicut generatio a simi-
li. Ideo dico ꝙ cisera in principio est frigida ꝓpter partes
aquosas mixtas:ſm depurationem tamen est calidior re
misse.⁊ tunc acetũ suum fit a frigido extinguendo partes
aereas calidas ⁊ igneas vel a caliditate exalante eas: sed
acetum de pomis plus frigidũ est q̃ de piris:q̃ sunt plu-
res ꝑtes aquose in pomis q̃ in piris.⁊ istud remanet post
conuersionẽ cisere in acetum suuz qȯ non est verũ acetũ:
sed solũ istud qȯ est de vino.⁊ de isto loquit̃ Hal'.⁊ aucto-
res. ¶ Et si querat̃ qȯ illorum est frigidius vel acetuz vi
ni vel acetum cisere. Dico ꝙ acetuz vini est frigidius effe
ctiue ⁊ virtualiter:sed zᵐ est frigidius formal'r. ¶ Itẽ no
ta ꝙ quãdo est vehemens sitis ⁊ nõ est fe.misceat̃ cuz aq̃
parũ iulep.⁊ perueniat aqua ad exteriora membroꝝ. Dic̃
Auic.caº de siti.de qua siti dictuz est prius.vel quatuor se
mina frigida mundata possunt conteri cũ aqua frigida ⁊
colari ⁊ cũ modico aceti dari tempore fe.sed cum vino tẽ
pore sanitatis:⁊ tẽpore calido sine fe. Et si sit quottidiana
de flegmate acetoso digerat̃ mã cuz sirupo de fumoterre
⁊ oxiçac.composita purget̃ cum ierapigra Hal'.diaboragi
nato ⁊ diasene:iera pro flegmate ⁊ alia pro parte mel'ica.
Et si non sufficiant accipiantur ista eadem cum esula ⁊ la
pide armenico bñ abluto:vl' lapide laçuli in minori quã-
titate similiter bene loto ⁊ preparato ⁊ est ars in lauando
ipsos.hec terant̃ cũ facilitate in vase lapideo sicut in mor
tario lapideo:deinde super eos vel alterum eoruz funda-
tur aque dulcis ⁊ lauẽtur sic terendo:⁊ fiat istud tricesies
semper renouando aquã:⁊ adhuc decies post illud lauen
tur aqua ros̃. ¶ Et si vis pro diuitibus vlterius post ista
facta depurgatiõe lauetur cũ aqua buglose ⁊ purgat me-
lancoliam a partibus remotis:cuz in omni feb.quottidia
na ego preeligerem acuere cuz agarico. Et si sit pars me-
lancolia ponatur modicum de sene ⁊ sirupus de fumoter
re simplex si sit in succo fumiterre bullito ⁊ bñ dispuma-
to:ponatur tertia pars mellis ⁊ coctus ad spissitudinẽ ali
qualem reseruetur. ¶ Item flegma acetosuz qȯ compo-
nitur ex flegmate ⁊ melancolia põt digeri sic. ℞.oximel-
lis simplicis oximellis squillitici.añ.lib.5.misceat̃ ⁊ capia
tur mane ⁊ sero cuz vino calido sine fe.⁊ cum aqua calida
cum fe.⁊ hoc potest fieri in homine sene ⁊ hyeme. ¶ Itẽ
℞.radicis apy aristo.rotun.raffani peonie.añ.partem.i.
thimi camedre.bethonice ysopi eupatory scabiose scolo-
pendrie.añ.M.i.seminis petrosil.domestici anisi cimini
añ.ʒ.i.florum boraginis epithimi:florum camomille.añ.
ʒ.5.cinamomi.ʒ.y.calami aromatici gẽtiane.añ.ʒ.i.liqui-
ritie quartam vnam.mellis rosati.lib.i.vel qȯ melius est
çuccari albissimi lib.5.vel çuccari quartam vnaz.mellis
rosati lib.5.fiat digestiuum ad pondus lib.iy. ¶ Euacue-
tur cuz ista medicina. ℞.agarici.ʒ.5.sene.ʒ.i.polipody.q̃r
tam.i.mirabolanorum kebulorum indorum.añ.ʒ.5.çinçi
beris turbith.añ.ʒ.y.in parte digestiõis possunt ista poni
ĩ ĩfuso ⁊ stare ꝑ duos dies:⁊ tũc clarificet̃ ⁊ ponat̃ polipo-
diũ ĩ digestiuo cũ diureticis ⁊ põat̃ modicũ de aceto ibi-
dẽ;q̃ meliº ĩcidet̃ ⁊ didet̃ mel'ia ⁊ hũor grossus:nisi tussis

ꝛ strictura pectoris impediat. Si sit quottidiana de fleg-
mate dulci fiat in pͥmis flobotomia ꝛ fortis abstinentia ꝛ
digeratᷣ materia cum oxiçac. composita ꝛ sirupo de bora-
ginibus: deinde purgetur cuꝫ ierapigra ꝛ cassiafi. ꝛ tama-
rindis ꝛ prunis: vel sic. ℞. capilloꝝ veñ. scolopẽdrie cete-
rach politrici epice violarũ. añ. M. i. radicis feniculi bru-
sci apy. añ. ptẽ. i. roſ. vuaruꝫ paſſ. mundatarũ. añ. quartã
ʒ. çuccari qđ sufficit: deinde. ℞. cassiefi. mundate. ℥. i. pru-
norũ numero. xxy. tamarind. ℥. ʒ. flor. boraginis. ℥. i. aga-
rici. ʒ. y. ꝛ cuꝫ decoctiõe precedẽte conficiatur.

Flegmatica fe. Circa fe. flegmaticam de flegma-
te vitreo que est empiala vel liparia
oportet sic ꝑcedere. Ꝯ pͥmo fiat clistere de istis. ℞. ruthe
abrotani origani calamenti mercurialis paritarie centau
ree. añ. M. ʒ. succi caulium ꝛ blitis. añ. quartã. i. olei lauri
ni. ℥. y. vel quartã. ʒ. fiat decoctio ꝛ in decoctione reuoluã
tur ierapigra. ℥. y. ʒ. fiat clistere. Uel fiat clistere cum oleo
cõmuni in quo decoquatur rutha ꝛ semen lini: et videtur
Gal. hoc innuere in. iz. de ingenio sanitatis. de cura coleri
ce que fit de tali humore. Uel castor. potest apponi in cli-
steri. Et fiãt ista pluries si oporteat: qꝛ scitur per tenasmo
nem ꝛ vehementiã ꝛ rancuram dolorum qui remanent: ꝛ
totus venter inũgatur oleo ruthaceo ꝛ laurino: in quo po
natᷣ castor. ꝛ pro diuite ponatur cum hoc oleum nardinũ.
¶ Deinde digeratᷣ materia cũ ista medicina. ℞. valeria-
ne accori assari calamẽti ysopi saturegie. añ. M. i. excepta
saturegia: qꝛ de ista minus. liquir. masticis galange spice-
nardi. añ. ℥. i. radicum raffani paritarie apy. añ. partem. i.
¶ Item scolopendrie capill. veñ. politrici. añ. Ma. i. suc-
ci fumiterre scabiose boraginis caulium ru. añ. quartaꝫ. i.
mellis rosati vel çuccari. lib. ʒ. fiat digestiuuꝫ. Et in parte
illius ponantᷣ ista: scꝫ agarici squille ꝑparate olei bene lo-
ti hermodactiloꝝ turbith çinçi. añ. ℥. ʒ. in tertio die clari-
ficetur ꝛ dentur. Uel põt digeri materia cũ oximelle diu
retico ꝛ squillitico ꝛ diatrionpipereon ꝛ galanga sine fe. ꝛ
cũ fe. rosata nouella ꝛ diacalamẽto ꝛ diacimino. añ. quan
tum vis. ¶ Deinde posset purgari sic. ℞. ierepigre Gal. ʒ.
y. hermodactl. ʒ. iy. euforby masticis spicenardi. añ. pon-
dus. gra. vi. agarici. ʒ. i. in fe. catholicon. ʒ. y. ꝛ fiant pillule
cum oximelle squillitico madefaciẽdo manus: euforbiuꝫ
tamẽ est periculosum licet purget flegma grossuꝫ: ꝛ ideo
dꝫ temperari per diem ꝛ noctẽ in acetositate citri vel ma
li ĝnati ꝛ oleo amigđ. dulciuꝫ. Si nõ sit fe. cũ tali mã vta-
tur assis ꝛ frixis. Si sit fe. vtatur eisdem auferendo partẽ
adustã ꝛ cõiter in pane cum puluere cinamomi masticis
basiliconis nucismuscate corticis citri ꝛ anisi: spica solum
ad confortandum stomacum ꝛ ad digestionem materie.
de potu hic Gal. concedit ptisanã cũ pipere.

Emitritei quia sunt de flegmate ꝛ colera ꝛ sunt fe.
composite ꝛ per simplicia sciuntur com
posita: vñ qꝛ continue venit scimus mãm flegmaticã cuꝫ
eructuatione ꝛ ponderositate ꝛ somnulentia aliquali. Et
qꝛ frigore caret ꝛ hꝫ rigorem scimus mãm colericaꝫ mix-
tam esse. Et qꝛ est rigor scitur ꝙ tota fe. nõ est tota tertia-
na cõtinua: qꝛ in continua non est rigor ꝑcedens: nec sunt
due tertiane: qꝛ hic nulla est ĩterpolatio: ꝛ si sit in tertiana
interpolata: tunc scđo die melius se habent ꝛ apparent si-
gna simplicia quottidiane. ¶ Si col̃a sit inter vasa tunc
est sitis ꝛ amaritudo oris: continue affligitur ꝛ in hora co
lere apparet afflictio magis acuta. ꝛ hora flegmatis appa
ret calor plus lentus: stomacus plus leditur: ꝛ tunc nõ su-
dat: ꝛ tũc minus sitit ꝛ est magis ponderosus: ꝛ sic de alys
distinguendo inter ea per simplicia: ꝛ de hoc ponit Galie.
exemplum scđo de crisi. capl̃o 9º. Urina ergo ruffa in colo
re ꝛ confusa ꝛ spissa in substantia manifeste liuore vergẽ-
te ad albedinem seu glaucedinem minorem emitriteum
significat: quia est de quottidiana continua cũ quartana
ĩterpolata. Sed vrina ruffa vel subruffa in colore vel spis
sa confusa in substantia liuens supius liuore vergente ad
virorẽ mediuꝫ emitriteuꝫ significat. Sed si vrina sit mõ
tenuis modo spissa mõ incẽsa modo remissa maiorẽ emi-
triteum significat. ¶ Si ṽo sit verus emitriteus hꝫ qua-
tuor significationes. pͣ ꝙ fe. est continua ꝑpter flegma
putrefactũ inter vasa. zª ꝙ quottidie ĩterpolatur ꝛ vna
vice mior efficitur ꝛ facilior. altera ṽo durior ꝛ molestior.
facilitas eius est ꝑpter fe. continuã continue inuadentẽ:
qꝛ est lenti motus. rigorem non hꝫ qꝛ mã putrefacta est ĩ-
tra vasa: ꝛ molestatio ꝛ durities est magis in altero die ꝙꝫ
in tertio die. venit cum fortiori rigore ꝙꝫ in tertiana solet
euenire vel inuadere: ꝛ ideo die molesta est ꝛ dura. 3ª si-
gnificatio est ꝙ patitur tempore accessionis magnũ rigo-
rem aliquãdo vna die ter vel quater. 4ª significatio est
ꝙ suum tenere est inequale qꝛ iam estimatᷣ ꝙ fe. sit in sta
tu ꝑpter calorem: ꝛ tunc venit rigor vel horripilatio: pul-
sus fit tardus ꝛ debilis ꝛ caliditas separatᷣ ab exterioribꝰ
ꝛ inuenitur in pectore ꝛ ventre: ꝛ tunc estima taleꝫ fe. esse
emitriteum minorẽ vnũ. Sed si sit medius tunc acciden
tia sunt hec: ꝙ colera sit putrefacta ĩtra venas paroxismi
sunt breuiores ꝙꝫ in minori emitriteo: ꝛ extremitates ve
lociores ad caliditatem. ꝛ vrina vehemẽtius tincta. ꝛ mi-
nus tolerat fe. istam ꝛ plus vigilat: ꝛ tunc paroxismus cuꝫ
est ex flegmate est cum modica fe. ꝛ stupore ꝛ corrumpitᷣ
somnolentia circa oculos ꝛ grauitas. ꝛ iterato veniunt vi-
gilie sicut calor ꝛ sudor: ꝛ ita ſm simplicia oꝫ iudicare. De
compositis de maiori emitriteo si concedatᷣ ꝙ ꝯponatur
de mel̃ia intra ꝛ colera extra: ꝛ tc̃ ꝑpter melancoliã erunt
vrine aliquando remisse ꝛ timor sollicitudo ꝛ grauitas in
parte sinistra ꝛ falsa somnia ꝛ terribilia ꝛ inquietudo ꝛ vi-
gilie ꝛ fantasie multe ꝛ sudor plus. deinde venit paroxis-
mus colere ꝛ est vrina incẽsa sicut calor vigilia vomitus
ꝛ sudor. ¶ In istis ergo oportet videre de humoribus ta-
libus quis dominatur ꝛ iudicare ſm humoreꝫ: quia si sit
equalis erit difficillimum ad cognoscendũ: sed totuꝫ erit
confusum: lꝫ ista sint dicta aliquorum: sunt tamen contra
Auer. vt dictũ est prius: quia omnes emitritei sunt de co-
lera ꝛ flegmate ꝛ nullus de mel̃ia ꝛ colera qꝛ rarissime ẽ
quartana simplex cõtinua: ꝙꝫto magis cũ alio hu. sibi con
trario. ꝛ de hoc vide Gal. zº de crisi. capl̃o 9º.

Cause eorum emitriteoruꝫ sunt mutationes subite ꝛ
magne in temporibꝰ anni a calidis ad frigus:
vel econtra: quia continens immutat contentum ad suuꝫ
cursuꝫ. Et quãdo tunc eodẽ die est frigus ꝛ calor morbi ĩ-
equales fiunt. Gal. 3º affo. cõmẽ. 5º. Et in mẽsa modo acci
pere fructꝰ frigidos vel pisces ꝛ lacticinia statiꝫ allia por-
ros cepas piperata: ꝛ tunc vel ecõtra subito in colorẽ pre-
ter consuetudinem potandi vinuꝫ potare aquam frigidã
vel ciseram: vel comedere lactucas portulacas: ꝛ similia:
ꝛ species calidas ꝛ diureticas statim post prandiũ super-
indigestuꝫ: comedere ostrea cruda ꝛ porros simul: come-
dere salsa ꝛ frixa cum potu frigido vel cum salsamentis
frigidis ꝛ consimilia. Et motio magna super repletione ꝛ
coitus multus cum comestione rerum calidarum ꝛ sicca-
rum: quia credunt cõfortare ꝛ desiccant ꝛ destruunt ꝛ fre
quenter ista sciuntur per patientem.

Pronostica. Pronosticari potes ħ ꝙ mior emi-
triteus facillime conuertitᷣ in litar-
giam ꝑpter flegma intra vasa ꝛ medius in frenesi ꝑpter
coleram intra: de maiori sustinendo ꝙ sit de melancolia:
ꝛ tunc mortem. ¶ Tamen si maior sit quandoqꝫ vterqꝫ
humorum colera ꝛ flegma putrefit intra vasa: tunc ta-

les de facili moriuntur per defectū regiminis: quia medi
ci vix possunt cognoscere morbum: ⁊ tales habent acutā
propter coleram: sed obtunditur ꝓpter flegma.

Cura est vocare auxilium diuinum qui sanat omnes
īfirmitates nostras. ⁊ hoc in ꝑncipio: quo facto
fiat clistere de cōmunibus in quo. s. est minor emitriteus
in quo flegma est intus ⁊ colera extra. poneť ierapigra ga
lieni. ℥. 5. ⁊ de electuario de succo ro. pro colera extra vasa
magna. ponanť. ʒ. ij. ⁊ si vis ierepigre loco ponas de agari
co. ʒ. iij. vel. ij. ⁊ pro colera de cassiafi. ℥. 5. qꝛ in magna pte
purgat minus ꝙ̃ agaricus positus in tripla minori ꝙ̃titā
te: ⁊ ita adde ꝓut videbiť: vel minue ꝓut videbiť expedi
re. ¶ Digerať ergo materia cum incisiuis frigidis pro co
lera: ⁊ ita in laxatiua ponanť quedam pro colera ⁊ quedā
pro flegmate. que sunt digerētia colerā: que flegma vide
bitur post: ⁊ silr ibi de laxatiuis: ideo ibi retractis. ¶ De
bent ergo medicine esse ꝯposite sic recitat Aui. in 4°. cañ.
fen pª. i fine. de ptisana cū pipere: qꝛ nã discretiua separat
qñ fortis est medicinā calidā a frida ⁊ mittit eaꝫ parti fri
gide: ⁊ sic de frigida parti calẽ: ⁊ ita ponit Auic. 3°. cañ. fen
scda. de croco de medicinis cordialibꝰ. Et oꝫ loqui hic de
cordialibus: qꝛ morbus est quasi pestilētialis: ⁊ rose san
dali flores camomille nenufar cāphora sunt apponenda
in odoramētis suis ⁊ super stomacū: si colera sit intra su
per epar. si sit extra ⁊ abſ. ⁊ rose ⁊ flores camōille cuꝫ ace
to: spongia intincta in decoctione earū valet pro stomaco
⁊ epate: ⁊ exteriora fricenť cū sale ⁊ aceto ⁊ cū decoctione
folioꝝ violarū: folioꝝ salicis: camomille roſ. ⁊ deide fiat
parua flōmia que est euacuatio magis secura: qꝛ multitu
dinem humoꝝ euacuat. Et quia medicus vt cōiter nō est
certus de humoribus peccantibꝰ ꝙ̃tuꝫ ⁊ q̃liter abundāt:
tūc ante flobotomiā pōt fieri vomitus cū decoctōe raffa
ni cū sirupo acetoso vel cū semine attriplicis cum sirupo
isto. Et si vis purgare cum alijs cōsidera quis humor est
intus ⁊ quis extra: ⁊ ita cōponas medicinā plus operādo
cōtra illum qui est intus: qꝛ iste facit morbū periculosio
rem. ¶ Item pōt fieri medicina quā facit Serapio in ag
gregationibus suis. c. de iusqamo. vnde dicit. ꝙ qñ dātur
tria vel quatuor ex folijs iusquiami: cū vino curāt fe. em
pialam: ⁊ est fe. in qua est calor ⁊ frigus simul: vt dicit: ga
emitriteus est hꝰ ꝓpter cōplexionēꝫ hu. ⁊ fri. ⁊ ca. iō plus
cōpetit hec talis medicina. ¶ Item in libro de ꝓprietati
bus rerū diciť ꝙ smaragdus suspēsus ad collū patientis
curat emitriteuꝫ. Sed qꝛ semꝑ melius est ꝓcedere artifi
cialiter: sciendū ꝙ medicinalia que digerunt colerā sunt
radices apij brusci spergi. Herbe aūt endiuia cicorea sca
riola acedula portulaca capillus veñ. citrac adiāthos po
litricū epica lentigo aque rostrū porcinuꝫ plantago vtra
ꝙ̃ morsus dyaboli lactuca semina q̃ttuor frigida maiora
⁊ minora: ordeum. Flores sunt roſ flor. nenufaris viole.
De lignis sunt sandali omnes. De ptibus aīalium: rasura
eboris gūmi cū cāphora. ¶ Eūantia coleraꝫ sunt reubar
barū mirabolani cassiafi. tamarindi pruna diagridium ⁊
succus roſ. ¶ Digerētia flegma sunt radices feniculi pe
trosil. rafani ireos leuistici aristo. vtraꝗ̃: calamus aroma
ticus galanga çiçib. radix ebuli sambuci. Herbe bethoni
ca calamentū ysopus eupatoriū nasturtiū saluia. Semīa
calida diuretica sunt anisum maratrū carui ameos mace
donicū petro. domesticū. Flores sunt camomilla mellilo
tum anthos silermontanus spicanardi macis spica celti
ca squinantum cortices citri cinamomū. Fructꝰ sunt nux
muscata carpobalsamum gariofi. pipera cubebe. ¶ Pur
gantia flegma subtile sunt agaricus turbith. sꝫ tñ çinç. fl̕a
grossuꝫ: aloes carthamus esula mirabolani kebuli collo
quintida laureola hermodactili polipodium: lꝫ ipm pur
get meliam: cum hoc scꝫ agaricus purgat omnes humo.
specialiter: tamen flegma ꝑncipaliter. ¶ Digerentia me
lancoliaꝫ sunt radix lapatij acuti gentiane radix peonie.
Herbe sunt camedr. camepitheos thimus scolopendria
filopēdula saturegia arthemisia dipthamꝰ. Semina sūt
peonie se. fraxini semen basiliconis se. cuscute. De lignis
xiloaloes xilobalsamū: qꝛ opꝫ hic ponere cōfortatiua cor
dis ꝓpter fumos grossos multos. Flores sunt vtrūꝗ̃ sti
cados flores genestre boragis buglose: qꝛ digerunt ⁊ eua
cuant. Cortices sunt salicis ⁊ fraxini genestre tamarisci.
Succi sūt succi boraginis buglose scabiose fumiterre cau
liuꝫ. ¶ Eūantia sunt mirabolani indi pro adustis humo
ribꝰ bellirici ⁊ emblici fumiterre epithimi lapis laçuli ab
lutus: lapis armenicus polipodiuꝫ ⁊ similia. ¶ Et hic re
curramus: quādo volumus digerere ⁊ purgare: ⁊ compo
namus adinuicem prout videtur expedire. ¶ Tñ scien
dum ꝙ se. basiliconis cuꝫ se. portulace curat emitriteum.
Ideo pro colera lꝫ accipiať absinthiū: qꝛ euacuat colerā:
neꝗ̃ per ipm fit iuuamentū in flegmate. dicit Auic. in 2°
cañ. c. de absinthio: qꝛ pauci credunt: ⁊ reuponticū ponať
pro flegmate decoquanť simul cum rosis ⁊ sirupiçetur si
mul in fe. compositis. Et si sit senex vel tempus hyemis
ponať ysopus ⁊ assarum ⁊ accorus: qꝛ iuuamentum assari
in fe. est maius ꝙ̃ alibi. dicit Auic. c. de assaro. ¶ Electua
ria que hic valent sunt triasandali cum rosata nouella: sꝫ
si colera sit intra tunc plus debet dari de triasandalis vel
diarodon. ⁊ similiter si sit extra: ⁊ flegma intra ꝓpter feb.
debet minus dari de triasandalis ꝙ̃ çuccaro ro. ⁊ plus va
lent. ⁊ diapapa. in medio ⁊ plus in minori emitriteo.

¶ De quartana. Cap. III.

Quartana dicitur: quia de q̃rto in q̃rtū
iuadit ⁊ affligit: ⁊ est de me
lancolia que naturaliter mouetur per horam
quartam diei. diuidimus diem per ꝑncipium
augmentum statuꝫ ⁊ declinationem. Ipsa. n.
mouetur versus vesperas a nona diei vsꝗ̃ ad tertiam no
ctis: ⁊ vocatur ab Isaac tetraceus: quia tertiana diciť tri
teus. ⁊ quia ipsa interpolat per diem plus ideo transcēdit
istam. Et dicitur tetraceus a tetras: quod est trans ⁊ tra
ceus transiens triteum per diem vnā. Uel a tetras quod
est nigra ⁊ traceus fe. quia fit nigra: vel de humore nigro:
quia de melancolia. Uel a tetra quod est quattuor: ⁊ tero
quasi conterens corpus ⁊ ossa de quarto in quartum: ⁊ ex
istis patet diffinitio eius: quia quartana est fe. melancoli
ca de quarto in quartuꝫ inuadens: ⁊ per hoc distinguitur
a quintana ⁊ a flegmatica que est de materia grossa iobe
diens putredini interpolate plusꝗ̃ quartana vel tantum:
quia materia pauca non cito putrefit quousꝗ̃ multiplice
tur: ⁊ ideo diť Auic. caplo de empiala: qꝛ paucitas est cau
sa elongationis paroxismi: ⁊ caplo de quintana. fen ꝑma.
tractatu 3°. in fine. Dicit. ꝙ quintana generať ex materia
homogenea quartane: sꝫ est grossior ⁊ minor. et dicit post:
nō oportet ꝙ sit quartana: aut ꝙ sit de materia quintana
quarto humore. nam melia generat quintanā non ꝓpter
hoc ꝙ ipsa sit melia: sed ꝓpter hoc ꝙ ipa est pauca grossa.
⁊ ideo dicit. ꝙ q̃rtana vera est de melia: non vera de fleg
mate grosso pauco aliquanto.

Cause. Cuius causa sunt ea que generant meliam po
stea putrefaciunt eam sicut carnes bouine an
serine ⁊ arietine: ceruine: carnes sale indurate: ⁊ pisces sal
si: ⁊ caseus antiquus: caules: lentes: aer pestilētialis: mali
tia splenis ⁊ eius opilatio vel iduratio: caliditas epatis ni
mia adurēs hūores: allia porri cū lacticinijs: labor nimiꝰ
i estate ⁊ i ieiunio: ⁊ multū ieiunare i estate. vñ diť Dam.
2°. aff. affo. 78. Ieiunare i estate corꝰ ꝺ̄siccat colorē citrias

meliam procreat:necnon visuꝫ ad defectũ deducit. Siľr
aer ĩequalis modo calidus modo frigidus nocet:vt pꝫ 3º.
affo.cõmento.5º.qꝛ faciunt fe.errantes ineq̃les modo ca-
loꝛ modo frigus:ſꝫ fe.inoꝛdinate vagantibus q̃rtane ſunt
future.certius tñ in autũno.dicit Hyp.3º.pnoſti.cõmẽto
38.ꝛ ideo res nõ nãles faciunt:ad gnõnem eius:ſic̃ aer vt
dictũ eſt.ꝛ tẽpꝰ autũni ꝛ eſtas:ꝛ frigidi cibi ꝛ ſicci ꝛ calidi
cibi ꝛ aſſi ꝛ frixi:ꝛ acuti potus:ſic̃ illa que de facili conuer
tunť in colerã ſic̃ mel vinũ muſtum:modicuꝫ doꝛmire ni
mis moueri. ¶ Accñtia aie ſicut ſollicitudo ꝛ triſtitia ꝛ
ſtudiũ:ira vehemens timoꝛ ꝛ inuidia:ꝛ intẽperãtia oium
paſſionũ aie que exiccant coꝛpꝰ: ſic̃ dicit Gal.3ª particula
tegni.cõmento.35º.ibi.Abſtinere vo malũ eſt.ideo 6ª par-
ticula.affo.affo.23.Hyp.dic̃.ſi timoꝛ ꝛ puſillanimitas lon
gum tempꝰ hñt perficiunt melicum. ¶ Iteꝫ res nãles fa
ciunt iſtos hu.ꝛ iſtuꝫ moꝛbuꝫ:qꝛ moꝛbi quidã ſunt nãles.
dicit Iſi.47º.cõmento.2.affo.Dam̃.ꝛ ſunt qui ſunt ꝓpter
ꝯpľonem moꝛbi:ſicut moꝛbus frigidus in mẽbꝛo frigido:
qꝛ cũ cõueniẽtia particulariũ:ꝛ in etate frigida:ſicut dicit
2º tegni.de ſanitate.coloꝛe.ꝛ ſic criſis in fri.ꝛ ſic.in meliaꝫ
cõuertiť.cañ.108.Et eſt idẽ modus gnõnis q̃rtane ab eta-
te ſic̃ in tẽpoꝛe anni:ſic̃ dicit Gal.3º pnoſti.cõmẽto.27.qꝛ
ſicut in eſtate calefiunt calefactione foꝛti ita vt bulliant:
ꝛ ita opꝫ vt cõuertanť in colerã nigrã:ꝛ cũ autũnus ſequi
tur qui aggregatos humoꝛes in coꝛpoꝛe non pmittit reſol
ui ꝓpter frigus ſuuꝫ:neq̃ euãri facile.Similr̃ ſe hꝫ res in
etatibus.nã coꝛpus qñ mutať de etate ſtatus ad etatẽ p-
uectoꝝ vel ſenum:humoꝛibus in ſtatu ꝛ iuuentute cõuer
ſis in colerã nigrã ꝓhibet etas ſenectutis iſtam colerã ni-
gram reſolui:q̃re cõculcať ꝛ putrefiet carens euõne ꝛ fiet
quartana. ¶ Siľr compľo melica incurrit iſtuꝫ moꝛbuꝫ
plus ſic̃ ꝛ etas melica:qꝛ in cõcoꝛdantibus caſibꝰ pmpta
eſt leſio.ſic eni in vnoquoq̃ tẽpoꝛe infirmari ꝯtingit ſm
ꝙ dicit Gal.3º.affo.ꝯmẽto.20.Et iõ q̃rtana fit in autũno
ex colera nigra tũc multiplicata ꝛ retenta:ꝛ ex aduſta co-
lera eſtatis:que remãſit poſt ꝯſumptionẽ ſubtilis partis:
vt innuit Gal.cõmẽto.33.ibideꝫ.ita in vnaquaq̃ ꝯpľone
infirmandũ eſt ſm ſibi ſiľe.ꝛ iõ ꝯpľo melica itendit moꝛ
bos melicos cuiuſmodi ſũt q̃rtana ꝛ ſimilia:ſic̃ lepꝛa can
cer:ſic̃ dicit cõmento.27.3º pnoſti. ¶ Sed notandũ ꝙ ẽ
duplex q̃rtana.vna nõ pura:ꝛ pura. Pura eſt de humoꝛe
melico nãli. Nota eſt de colera aduſta. ¶ Pꝛo quo ſcien
dũ ſm ꝙ dicit Gal.3º tegni.c.de ſignis epatis calidi.cõmẽ
to p̊.humoꝛis melici ſũt duo modi:quoꝝ vnus eſt ſic̃ fex
ſanguinis nigri.alter qui generať ex aduſtione humoꝛuꝫ:
ꝛ iõ melia vera ꝛ humoꝛes qui aduruntť ſunt flegma ſal-
ſuꝫ:hũoꝛ melicꝰ:colera citrina. ¶ Colere citrine ſunt ſex
ſpẽs.dicit Gal.c.de ſignis egritudinũ epis:ignea ſm epar
.ſ.ignea clara ru.citrina ſubtilis:ꝛ citrina groſſa ſimilis vi
tello oui:ꝛ eſt vitellina:praſſina indica ſiľis mirabolanis
indis:ꝛ erugioſa ſiľis viridi eris.ꝛ iſte ſex adurunť:ꝛ me-
lancolia nãlis:fex ſanguis ꝛ flegma ſalſuꝫ. ¶ Sunt g̊ ſex
ſpẽs colere nigre aduſte:lꝫ ergo flegma dulce poſſet adu-
ri:ꝛ flegma nãle:ſic̃ innuit Gal.3º pnoſti.cõmẽto.45.albe
do i ſputo ꝛ gibboſitas fit a flegmate aduſto ꝛ nõ a ſalſo.
tũc.n.nõ eſſet viſcoſitas nec albedo:ſꝫ tñ raro aduriť niſi
flegma ſalſuꝫ.ꝛ iõ iſta ſpẽs eſt famoſa:ꝛ iõ q̃rtana eſt me-
lancolica ſanguinea colerica flegmatica:vt videbiť de re
ꝯtra nãm. ¶ Gnãtur iſta fe.ſic̃ a fe.adurẽtibꝰ ꝛ a fe.lon-
gis ꝛ a ſupcalefactiõe epatis ꝛ ab epate calido:ſicut dicit
Gal.2º pnoſt.cõmẽto 3º.ꝙ pars chili aduriť ꝓpter apã ca
lidũ epatis ꝛ reſtrictionẽ menſtruoꝝ ꝛ emoꝛroidaruꝫ:qñ
ſanguis ille groſſus regurgitat ſuperius putreſcit. Et fit a
paſſiõe ſplenetica ꝛ a carne leonina que eſt in quarto gra-
du calida:vt dicit Egidius in libꝛo pulſuum. Omnes feb.
inequales ꝛ adurentes ꝛ meliam generãtes:qꝛ melia aut
eſt putrefacta aut eſt in vno membꝛo aut ĩ toto coꝛpoꝛe.
ſi eſt in toto generat icteritiã nigrã que vocať melechion:
que fit ex defectione ſplenis ſanguinis feces ab epate tra-
hentis difficulter. Si fuerit in vno membꝛo generat apo
ſtema duruꝫ qd̃ vocatur ſcliros. Si fuerit putrefacta aut
eſt in toto coꝛpoꝛe:aut eſt in vno mẽbꝛo. ſi ſcd̃o modo ge-
nerat cancrum. Si aũt in toto coꝛpoꝛe aut intra vaſa aut
extra.ſi intra facit quartanam continuã ſine rigoꝛe.ſi ex-
tra facit quartanam interpolatam.

Signa ſumunť a re naturali:ꝛ ꝯtra nãm.dicit Iſaac.
¶ A re naturali: qꝛ vtplm̃ accidit quibus fri-
gida ꝛ ſicca ꝯpľo dominať.cuius etas eſt ſenectus aut.35.
anni vſq̃ ad.60.ſi fuerint frigidi extenuati:ꝛ vene augu-
ſte ꝛ occulte:ꝛ in iſtis fit quaſi naturaliter ꝓpter cõueniẽ-
tiam particularium.Et aliquando fit ca.ꝛ ſic.complexio-
nes habentibus naturaliter : ꝛ habẽtibus accidentaliter
frigidas ꝛ ſiccas ꝯpľones pp aduſtionẽ colere ꝛ humoꝝ.
¶ De re non naturali cognoſcitur ſic: quia naſcitur in au-
tumno ꝛ tempoꝛe frigido ꝛ ſicco:ꝛ in iſtis qui vtuntur fri
gidis ꝛ ſiccis:ꝛ in regimine frigido ꝛ ſicco.Et de re extra
naturam ſic cognoſcitur in generali de ſe ꝛ in ſpeciali di-
ſcurrendo per ſpecies quartane. ¶ Gnãle ſignum eſt ꝙ
ipſa incipit cum rigoꝛe ꝛ hoꝛripilatione.eſt eniꝫ vel rigoꝛ
laboꝛioſus ꝛ ex oſſiuꝫ fracturis:qꝛ quaſi fractio eſt mane
ries eius.ſ.hoꝛripilationis cum punctione in cute ꝛ lacer-
tis ꝛ frigoꝛe eoꝛundem.vnde ponit ꝙ aliquando quarta-
na frangit doꝛſum pueroꝝ:ꝛ eſt confractio talis per quaꝫ
ſtrident dentes:ꝛ perducit ad debilitatẽ viſus:ꝛ fiũt iſta
ꝓpter ipſius frigiditatem humoꝛum ꝛ grauitatem.ꝛ hec
fe.per.24.hoꝛ.mouetur ꝛ quieſcit.48.hoꝛ. ꝛ tũc in ſtatu
eſt caloꝛ magnus:ſicut dicit Iſi.2º.affo.Dam̃.cõmẽto.45.
ꝙ quartanarij in ſtatu ꝛ declinatione.ſ.iuxta ſtatum pa-
roxiſmi magis eſtuãt in caloꝛe q̃ꝫ aliquis cauſonicus. Et
debet ſic intelligi ꝙ q̃rtanarij magis eſtuant in ſtatu quo
ad partes exterioꝛes:ſꝫ cauſonicus plus eſtuat iuxta coꝛ.
vel quartanarij plus extenſiue:quia diutius durat eſtua-
tio:quia impꝛeſſio in ſolido ꝛ ſicco diutius durat q̃ꝫ in ra-
ro:ſicut patet de igne in ferro ꝛ in ſtuppis:ꝛ in declinatio-
ne ſimiliter:quia fit minoꝛ ſudoꝛ:ꝛ ideo fumi remanẽt in
declinatione a coꝛde iuxta cutem:non potentes exire niſi
cum laboꝛe ꝛ pena:ſed caloꝛ eſt maioꝛ in cauſone intenſi-
ue. Uel eſtuat.i.de loco ad locuꝫ ſe mouet:et inquietatur
plus q̃ꝫ in cauſone in ſtatu pꝛopter fumos groſſos rema-
nentes in quartana:et ſubtiles in cauſone cito exeunt.et
ideo eſt caloꝛ modice maioꝛ q̃ꝫ in quottidiana:ſꝫ apparet
maioꝛ.quia acutioꝛ ꝓpter materie ſiccitatem:ſꝫ in quot-
tidiana caloꝛ ab humido obtunditur. Per rationem eniꝫ
Dam̃.poteſt ꝓbari ꝙ caloꝛ eſt maioꝛ in cauſone in ſtatu:
ſicut et in pꝛincipio:quia eſt magis mollis q̃ꝫ melancolia.
iſta eni manet in ſtatu.et hoc eſt verum:et ideo debet di-
ci ſicut dictum eſt. ¶ Modus quo fiunt diuerſi paroxiſ-
mi cum interpolatione longa eſt ꝙ ad h ꝙ vincatur frigi-
ditas regritur dies naturalis vel fere pꝛopter materie in-
obediẽtiam:et in tertiana eſt ſiccitas colere maioꝛ q̃ꝫ me-
lancolie ꝓpter ꝯſumptionẽ calidi cõmitti. Sed ſi ſit ter-
tiana nota de materia aduſta:tũc poteſt ſciri per moꝛbos
p̃cedentes aduſtionales non plene purgatos vel per aliã
cãm adurentẽ ſubtile et groſſuꝫ remanet:et ex longa mo-
ra in coꝛpoꝛe et carentia euentationis cũ aliqua cauſa ex-
terioꝛi calefaciente.calefit g̊ et putreſcit:et tũc bullit ite-
rũ. Scd̃o inflãmať feb.cum g̊ iam accidit ſudoꝛ reſoluiť
cum eo res que iam bulliebat ex colera nigra.cũq̃ bullit
iterũ res alia accidit poxiſmus alius ex ea : et ſic de alijs
rõne caloꝛis in minera trahitur materia plus ad locuꝫ et

multiplicatur ꝛ mora est longa:ista ponit Gal.3°pronosti ¶ Itē calore fe.ad sūmū veniente mutatur color eorum in plumbeū ꝛ nigruz:sz fe.mitigata fit color obfuscus obscurus liuens vel sulfureus:ꝛ cutis sicca ꝛ dura ꝓpter siccitatem colere nigre. ¶ Itē sicut tertiana facit dolorem capitis ꝛ epatis:ꝛ quottidiana facit dolorē stomaci:ita q̄rtana dolorem ꝛ duriciem splenis ꝓpter melicam humiditatē:cuius locus est in splene. ¶ Itē in dieb⁹interpolatis q̄si nihil mali sentit pa.q2 materia conuertit̄ in cinerē:vn̄ vel humiditas ei⁹est in corpore vel remanet qua calor custodiat̄:q2 humiditas ē semꝑ caloris custoditiua:ꝛ fit sudor minor q̄3 in quottidiana ꝛ est cōtinua:ideo est falsa requies ꝓpter remanētiaz materie nō cōplete expulse post paroxismū ꝓpter ei⁹ viscositatē:sz melia est dissimilis in ꝑtes paruas plus:iō fit ibi sudor. ¶ Pulsus illius feb.est tardus rarus paru⁹ plusq̄3 in quottidiana in ꝑn°ꝑoxismi:sz in augmēto est maior.q2 calor in hora fe.est maior. Dic̄ Auer.in 4°colliget.Sed Aui.dicit in 4°can̄.ꝙ pulsus in quartana est decliuis ad duriciē ꝓpter siccitatē humoꝝ.ipse.n.extrahitur ad exteriora q̄si esset pulsus senis:ideo occultus est in ꝑn°Et si moueat̄ ad eq̄litatē pulsus valde diuersificat̄ ꝓpter grossiciez sup̄fluitatē:ꝛ fit mundificatio ei⁹ apparēs pro tēpore fe.ꝛ paroxismi.s.in declinatiōe Et accidit in ea multotiēs diastoles ineq̄lis ꝛ sistoles vehementis velocitatis ꝯm cōtrariū tertiane.Et pulsus q̄rtane est melior pulsu quottidiane in paruitate ꝛ frequentia:sz est similis in tarditate ꝛ apud initiū paroxismi additur paruitas ꝛ frequētia:ꝛ diuersitas eius est maior diuersitate reliquaruz fe.deinde incipit magnificari ꝛ fieri frequens ꝛ velox ꝓpter fortitudinez mot⁹ māe nature repugnantis:ꝛ ꝑus de signis tertiane dicebatur de pulsu eius. ¶ Itē vrina in ꝑn°q̄rtane est alba subtilis aquosa ad viriditatem decliuis cruda:sed post paroxismū diuersificatur ꝓpter diuersitatē humoꝝ ex q̄bus gn̄atur:ꝛ apud declinationē est nigra. ¶ Cā albedinis in ꝑn°est frigiditas ꝛ grossicies materie.Clariositas ꝛ radiositas ꝛ subtilitas fiunt ꝓpter subtilitatē vrine:ꝛ ꝓpter grossiciē opilantē ꝛ ꝓhibentē feces exire. ¶ Cā nigredinis in fine est natura digerens subtilians ꝛ expellens cretice.Et ideo dicit Egidius in versibus. Nigrior vrine facies incōmoda febris. Quartana soluit mortē portendit adurit. Et q2 ex diuersa mā fit iste morb⁹:iō vrina multipliciter variat̄. ¶ Itē dicit Ricardus i vrinis suis.Protestor deū ꝛ numina celi ꝙ nec vsu nec arte de conceptione mulierum:nec de q̄rtana nec de epi^a in vrinis certaz potui habere cognitionē. Cū ergo dicit ipse ꝙ vrina quartanā determinate nō possit declarare:intelligit signa vtrum sit vera vel nota.ideo signa spālia ꝙ ipsa sit de naturali melia semper sunt apte vrine.ꝙ vrina tenuis ꝛ alba cuz tipo q̄rtane signat quartanam de melia nāli.Sz iste de Hordonio dicit in vrinis suis ꝙ vrina alba vel glauca suppallida vel pallida absolute tenuis cū quadā diafaneitate significare potest dn̄ium melie nālis:q2 ꝓpter opilationem fit talis:ꝛ ideo per accidēs pōt fieri talis in flegmate grosso ꝛ vitreo:ꝛ ex crapula:ꝛ ideo opz inquirere a pa.vn̄ dic̄ Dam̄.2^a parti.affo.ꝯmēto.ꝛ in affo.i.Nec te egrū per oīa īterrogare pudeat. Et dicit post affo.43.Nulla egritudo est que nō hēat op⁹ īterrogatione:ꝛ iō interroga si sit duricies in regione splenis:ꝛ grauitas in sinistra ꝑte capitis:ꝛ grauitas ī toto corpore versus noctē:ꝛ dolor sit spondiliū:sōnia terribilia:ꝛ sil̄r frigus magnū:calor longus ꝛ lētus nō intensus:appetitus magnus:pigrities multa:pulsus debilis tardus rarus vel vacuus ineq̄lis deficiēs.tensio splenis:liuor in facie ꝛ cute ꝛ maxime in statu vel augmēto:stupor oīuz sensuuz.cū istis accn̄tibus possibile est ꝙ vrina talis significet meliam nālem sine fe.ꝛ in q̄rtana in ꝑncipio etiā talis potest apparere:sed post est vehemēter tincta:ꝛ potissime in die sequenti ꝑoxismū īmediate:ꝛ iō nō iudicemus per talem vrinā nisi cū alijs signis.Si sit nota quartana:erit vrina tincta ꝛ alia accidētia remissiora:ꝛ illius quidē que est de flegmate adusto sunt paroxismi lōgiores:ꝛ accidit ei frigus:sed plus ꝛ magis assidue.ꝛ est sudor tardior:vrina grossior:durities venaruz minor:ꝛ fit ꝯm plurimū successione febris flegmatice.ꝛ pa.est pinguis vel senex:vel fride vel humide cōpl̄onis ꝛ post hyemē.pulsus tardus ꝛ latus:vrina cruda ꝛ grossa respectiue:somn⁹ grauis:sitis parua:pluuia multa:tūc cognosce eam ex adustione flegmatis.Sed ista que est ex sanguine antecedunt signa sanguinis:sicut rubedo faciei ꝛ oculoꝝ:inflatio venarū ꝛ tēpoꝝ:pruritus in naso ꝛ in collo loco quo ponunt̄ ventose:difficultas in anhelitu:profunditas somni:rubedo vrine ꝛ eius spissitudo aliq̄lis.Et significant eam habitudo carnosa tempus vernale ꝛ etas adolescentie ꝛ ꝑcessio fe.sanguinearū sicut sinochi ꝛ sinoche. Pulsus vergit ad plenitudinē vndositatem ꝛ frequentiā ꝛ diuersitatē ꝛ est lat⁹. Sapor oris dulcis:pa.mansuetus ꝛ pacificus. Et in ista q̄ est ex colera adusta est pulsus vehementioris velocitatis q̄3 in alijs:ꝛ est frequēs cū horripilatione ꝛ rigore:ꝛ est similior rigori qui est vt non possit ꝯtinere membra sua ex cōmotione ꝛ tremore eis adueniente ex motibus inuoluntarijs ꝓpter puncturaz colere in cute in carne in lacertis ꝛ sic plusq̄3 in alijs:q2 in alijs est pauca vel nulla. Et sudat plus alijs ꝓpter materie subtilitatē:ꝛ quādoq3 fit ira furor ꝛ inflāmatio. Et significat ipsaz forma ꝛ cōpositio vel habitudo corporis macilenta citrina:etas iuuētutis que est calida ꝛ sicca:ꝛ quādoq3 significat ipsas ꝙ ipsa fit successione feb.colericarum.

Pronostica.

Pronosticatio prima est quā ponit Hyppo.scd̄a affori.25.ꝙ estiue q̄rtane vtplurimuz fiunt breues:autumnales vero longe:ꝛ maxime que ad hyemem cōiunguntur. Similiter 3°pronosti.cōmento 6°dicit Gal.ꝙ crisis quartane pure venit in 7°periodo.ꝛ erunt.19.vel.20.dies ꝛ vnus tūc est crisis vna incompleta:ꝛ cōpletur post in duplo tempore vel triplo:quia materia remanens est grossior q̄3 illa precedēs:quia subtile consumitur.ꝛ ideo tempus duplum requiritur ad hoc ꝙ crisis sit completa ꝛ forte triplū. Et iō Auic. ponit in 4°capl̄o de quartana:ꝙ si non accidit in ea error non addit supra annū:ꝛ quandoq3 durat.12.annis ꝛ ꝙ est infra eos.ꝛ ideo quia morbus cronicus est ꝛ quasi longissimus:vt innuit ibidem:estiue quartane:credo ꝙ opz dicere ꝙ terminatur in 7°periodo septimanarum vel mensium non dierum.ꝛ tunc potest dici:vt dicitur 3°pronost. vel computatio septimanaruz est post.40.dies dicitur 3° pronosti.ꝛ intelligitur illud per quartanariū:vt innuitur 3°pronosti.cōmento 5°ꝛ cōmento 9°ꝛ tunc est dicendum ꝙ terminatur in.7.mēsibus absolute si sit vera:vel in.7. mensibus post.40.dies. ¶ Item quartana de sanguine est salubrior ꝛ breuior:deinde de flegmate:deide de melancolia:quia ista colera est acutior ꝛ breuior ꝛ periculosior:ꝛ saluior quartana est illa que non accidit de apostemate aut cuz qua non est apostema splenis:quia illa que venit ab apostemate epatis vel duricie splenis ꝑducit ad idropisim:que est ex ea lōga perducit ad idropisim:ꝛ ipsa frequēter fit successione splenis. ¶ Itē quartana que est salua liberat ab egritudinibus malis melicis sicut melia epilepsia mania lepra:ꝛ est in ea securitas a spasmo de repletione:q2 in ea humor est siccus.ꝛ hoc dicit Hyppo.q̄rta particula.affori.in fine.a quartanis habiti non valde de spasmis apprehenduntur. ¶ Si vero apprehendan-

tur prius ꝛ superueniat q̃rtana soluunť:qꝛ purgat cum ri
gore ꝛ horripilatiõe:ꝛ decoquit mãm spasmi ꝛ digerit cũ
calore:quia cõsuetudo est fe.ꝛ omnis h⁹ causa est frigidi/
tas vel res frigide consuete:vt dicitur.z.affo.cõmen.54.º
¶ Jtez autũnus est inimicus quartane:quia est nutritor
egritudinũ estatis:quia estas adurebat hu.ꝛ istos conser/
uans autũnus ꝛ multiplicans:dicit Auic.zª p̃mi.cañ.do/
ctrina scđa.sũma p̃ma.caº 6º.versus finem.

prima Intentio.

Cura quartane requirit multa ad sui complementũ.
p̃mo in intentione vniuersali sunt facienda cõ/
munia omni quartane.zº in intentione particulari facien
da super particularia ꝛ spãlia spẽbus eius. ¶ Primã itẽ/
tionẽ complẽt quatuor:flobotomia:farmaª:vomitus:mi/
tigatio accidentiũ. ¶ De flõmia dicit Auicẽ.in 4.º q̃ oẽs
quartane in p̃ncipio minuantur.debes tamẽ attendere si
sanguis domineť:ꝛ tũc plus minue.si autẽ minus ꝛ quasi
nihil:ꝛ maxime in flegmatica nõ:ꝛ ideo dicit Auer.7.ºcol
liget de quartana.Jn flegmatica vͦo quartana inde vide/
tur q̃ cum timore maximo flobotomia facienda sit:qꝛ in
ea multa quãtitas humoꝝ crudoꝝ reperitur:ꝛ ideo Aui.
ca.ºde flobotomia.dicit.Et sũmo opere tibi caue ne egruz
ad vnam duarũ rerũ perducas.s.humoꝝ colericoꝝ ebul
litionẽ ꝛ frigidoꝝ cruditatem per flobotomiã.Et ideo in
colerica vehemẽtis inflãmationis nõ competit nisi mino
ratiua ꝛ euentatiua:ꝛ hoc vbi humor peccans sit sanguis:
vel in ea abundet sanguis.s.sanguis multus meľicus:fac
vt freq̃ns minutio sit necessaria:que licz in p̃nti alleuiet:
facit tamẽ in futuro incurrere appoᵃᵐ ꝛ similia infrigidã/
do:ꝛ ideo freq̃uẽs flobotomia ibi valet in quãtitate par/
ua rõne sanguis colerici ebullientis:freq̃uẽtius rõne fleg
matici sanguis:sꝫ rarissime respectu sanguis nãlis.Et di/
cit Auic.ibidẽ prius q̃ in fe.a minutione cauendũ est que
sunt vehementis inflãmationis.s.vstiue sicut causon:ꝛ in
oĩbus nõ acutis flegmaticis:qꝛ iste sunt lente:ꝛ in die po/
xismi in acutis meľicis.vel q̃ cauendũ est a p̃ncipio a flo/
botomia magna eradicatiua:tamẽ alteratiua ꝛ minorati/
ua bñ põt:ꝛ tunc debes attendere bene cõditiones:quas
ponit Auic.c.ºde flobotomia. ¶ Si vrina sit grossa rube/
dini accedẽs pulsus magn⁹ facies tumida ꝛ fe.in suo mo/
tu nõ apparet:flõma in hora qua stomacus est vacuus a
cibo.Et si vrina fuerit subtilis aut ignea:caueať etiaz de
maceratione facta in facie subito.Si tamen vrina fuerit
subtilis glauca vel subcitrina sicut in tertiana vera:nõ est
incõueniẽs flobotomare:deinde euacuare meľiam cum

pharmaca.

farmacia.dicit Auic.eodẽ ca.ºSi ergo peccatũ sit in mul/
titudine:tũc dꝫ fieri flobotomia:si in qualitate:tũc dꝫ fie/
ri cũ farmacia. ¶ Circa farmaciã sciendũ q̃ in p̃nºmorbi
qđ est vnũ de tẽporib⁹ morbi:põt fieri eũo leuis vt natu/
ra fiat potẽtior supra residuum:tñ ꝓpter ipsius fe.modi/
cum periculũ põt expectari digestio:vt ait Auer.7ºcolli/
get.c.de quartana ꝛ de cura feb.putride in gnãli.Et ideo
Gaľ.negauit farmaciã in p̃ncipio in epľa ad glauconẽ:sed
Rasis cõcessit eam.Dicit Auer.ibidem in p̃n.ºiniciatiuo:
nõ debet fieri eũo fortis nec in ꝓcessu p̃ncipij:sꝫ in medio
p̃ncipij totius morbi:ꝛ in fine põt fieri leuis minoratio ꝛ
minoratiua p̃cedenti aliquali digõne:ꝛ sicut fit partialis:
ita fit eũo partialis:ꝛ ita paulatim ꝓcedendo quousq̃ to/
tum eũetur dando fortiorẽ medicinã.Consilium meũ tñ
est vt fiat clistere in p̃n.ºmollificatiuũ:deinde attractiuũ
in quo ponatur puľ.gallitrici:ꝛ tũc fiat aliq̃lis digestio cũ
incisiuis aperitiuis subtiliatiuis spleni appropriatis:sicut
radix caparroꝝ scolopendria ꝛ tamariscus:ex q̄b⁹ ꝛ vuis
passis ꝛ aceto ꝛ melle ꝛ çuccaro:põt fieri digestiuum in oĩ
specie quartane.Sed mel nõ ponatur in sanguinea nisi in
colerica:sed çuccarũ:cum loco tamarisci ponatur cortex
salicis ꝛ genestre.Si vis fiat eũo in p̃ncipio cũ polipodio
decocto in iure galli veteris cum aniso ꝛ amigđ.dulcib⁹:
ita q̃ sit qr̃.i.ꝛ est leuis medicina:ꝛ cuz sene de polipodio
ꝛ aniso ꝛ amigđ.añ.qr̃.5.ꝛ cũ pľuere gallitrici potest ꝯfor/
tari scđa vice:sed in colerico ꝛ sanguieo põt poni de cassia
fistu.ꝛ in flegmatica siĉ ꝛ in meľica:licz cassiafist.rõne hu
miditatis plus cõueniat in meľia:ꝛ qꝛ secundario purgat
flegma in flegmatica.Jtem facta subtiliatione ꝛ incisiõe
per duas septimanas vľ per tres põt ordinari fortior me/
dicina ꝓm gradus tales:quia in p̃mo gradu ꝛ ordine sunt
miraboľ.indi ꝛ emblici. Aliqui dimittunt mirabolanos
ꝓpter eoꝝ stipticitatẽ:sꝫ debent tẽperari ꝛ p̃parari:vt dr
ca.ºde cura tertiane.Post istos sunt polipodiũ cũ aniso et
diureticis:deinde epithimũ:qꝛ opatio eius est fortior ope
ratione polipodij:ꝛ maiorẽ corpori infert angustiã.ꝛ ideo
opꝫ remittere eius q̃litates p̃mas ꝛ eius maliciã in tarde
soluendo remouere.ꝛ iõ opꝫ ista miscere que faciunt eam
velociter operari:siĉ.ʒ.i.vel.5.scamõee vel diagridij vel
de maiorana.ʒ.i.vt inde recipiant p̃dicte medicine p̃nci/
piuz operandi ꝛ expellẽdi ꝓpter tarditatẽ eoꝝ.Post epi/
thimũ est lapis laçuli:sꝫ ab elleboro cauere debes q̃ztum
potes:tñ de leniter soluẽtibus est sene in omni mã.ꝛ ideo
ipsa est quasi cõis medicina omni quartane ꝓm Auicẽ.z.
cañ.Simiľr epithimũ tarde soľonis est.cuz ergo associeť
ei piper est medicina subtilis:soluit velociter:quia iuuat
ip̃m in resoluẽdo.Sed vnũ est q̃ thimus est herba bona
in passione splenis ꝛ pro morbis meľicis ꝛ multis alijs:sꝫ
in epithimo qđ hoc est:nunq̃ȝ inueni operationẽ sensibilẽ
bonã:sed tñ nõ detur forte digestiuũ nec euacuatiuuz in
p̃n.ºmorbi:sꝫ gradatim a debilioribus ad fortiora ꝓceden/
do.ꝛ iõ nõ nimis caľa ꝯpetit nec nimis frĩda nec sicca mũ/
tum:quia mã sicca est:nisi sit incisiua abstersiua vel solu/
tiua:nec cruda:vt fructus:nec grossa:vt carnes grosse ꝛ pi/
sces bestiales:nec lacticinia:vt seruz clarificatũ:nec frixa:
nec assata:nec acetosa stiptica:nec salsa sale indurata:nec
viscosa vt anguille:nec ventosa:vt fabe ꝛ pise:sꝫ brodiuz
vel pateta pisarũ ꝛ citeruz valeant:nec acria:nec fumosa:
vt allia:nisi in casu qñ timeť frigus ꝛ ꝓponit vomere põt
ante poxismuz per q̃tuor vel sex horas accipe allia ꝛ mel
cũ sirupo acetoso mellino.i.fcõ cũ melle: ꝛ tũc impleatur
cibo ꝛ sumat aquaz calidam ꝛ euomat.Et tunc post paro/
xismum teneat modũ vt in mane balneeť:ꝛ tunc facta di/
gestione materie:qđ scitur nõ per vrinã sed per alleuiatio
nẽ tipi ꝛ paroxismoꝝ possunt dari fortiora medicamĩa q̃
in p̃n.º ¶ Põt digeri materia cuz oximelle diuretico:ꝛ h
in quartana vera:ꝛ oximelle simplici ꝛ eũetur cuz catho/
licon vel diasene vel diaborraginato. z.ºpotest digeri cuz
oximelle diuretico:ꝛ hoc in quartana vera de meľia nãli
putrefacta:ꝛ eũari cũ diasene acuito cũ modico iereruffi/
ni.Ultimo põt digeri cuz oximelle squillitico:ꝛ cũ aliqua
decoctione ad ꝓpositũ:qđ sp̃ faciendũ est:siĉ cũ decoctio/
ne scolopendrie thimi camedr.liquir.ꝛ tunc põt eũari cũ
iera ruffi.tantũ vel cũ diasene acuito cuz lapide laçuli be
ne loto. ¶ Uidendũ est mõ de vomitu:sicut dicit Auicẽ.
vomit⁹ añ paroxismuz cuiuscũq̃ȝ humoris fuerit alleuiat
paroxismũ aut eradicat ip̃m.sumat ergo cibũ.5.hoř.ante
paroxismũ ꝛ euomat:siĉ pisces salsos ꝛ sinapi ꝛ allia ꝛ po/
tagiuz de blita:aut raffani ꝛ vnctuosa:ꝛ capiat diuersa vt
natura fastidiat illa:ꝛ tunc accipiat aquã calidã multaz:
ꝛ tunc sirupum acetosum:ꝛ ponat pennã in gutture.Uel
põt dari de aqua raffani cũ semine suo:ꝛ sirupo acetoso:ꝛ
tunc digitis positis ꝓfunde in ore prouocatur vomitus.
¶ Contra p̃mũ verbũ hic positum de vomitu.dicit Hyp.
5ª affo.affo.zi.ꝛ 4ª affo.in egritudinib⁹ q̄buscũq̃ȝ incipien
tibus:si fel sursuz nigrũ aut deorsuz exierit:mortale.ergo

nō ꝗbuſcūqꝫ humoꝛ exiens cū vomitu alleuiat poxiſmuz vel eradicat. Dico ꝙ in ſtōaco eſt raro humoꝛ melīcus. bene. n. eſt in ꝑte exterioꝛi oꝛificy eiꝰ ad ꝓuocādū appetitū: ſed ītra ↄcauitatē ſtōaci nō niſi flegma ⁊ colera nālr: ſꝫ tñ in fine moꝛboꝝ melīcoꝝ nā purgat ſe ꝑ illā viā ⁊ ad boᵐ. Et iō dico ꝙ ſi ſpōte veniat fel nigrū in initio moꝛbi moꝛtale eſt. tñ ꝑ artē pōt ꝓuocari ⁊ venire ad boᵐ. Et pōt dicī ꝙ poſſibile eſt ꝙ vnꝰ poxiſmus alleuieī: ⁊ tñ ꝙ pa. moꝛiatur poſt: qꝛ in declinatōe nō vera: ⁊ in alleuiatis nō ſm̄ rationē moꝛiunī patiētes. ſicut pꝫ ſenſibilr. ⸿ Contra accidētia ⁊ ſinthomata que ſunt doloꝛ ſplenis ⁊ durities ⁊ frigus ⁊ hoꝛripilatio ſic opandū eſt. p̄mo ↄtra frigꝰ decoquatur moleᵃ cū aq̄ ⁊ camomilla ⁊ ꝑitaria. ⁊ ponanī pedes et manꝰ in aq̄ calā. ⁊ cito poſt terganī ne aq̄ ifrideī ibidē. ⁊ iterata ibidem ponaī quouſqꝫ frigiditas auferaī. vel pñt calefieri cū pānis lineis calidis ⁊ lateribꝰ calidis. vl̄ tegule calē pñt poni ad plātas pedū vel volas manuū ⁊ fricentur foꝛtiter cū manu vel ſale ⁊ aceto. Uel fiant iſta: capiātur fuligo ſal cōe vꝛtica greca flamula ⁊ allia. ↄteranī iſta ⁊ diſtēperenī cū vino ⁊ aceto ⁊ ponanī in plātis pedum ⁊ volis manuum. ⁊ qñ coꝛpus incipit calefieri foꝛtiter amoueanī: ne de q̄rtana iterpolata faciāt ↄtinuam. ⁊ pōt fieri opatio cōueniens ſatis de vno iſtoꝝ tm̄. ſed melioꝛ erit ⁊ citioꝛ cū oībus. ⸿ Jtē ponaī pa. in balneo ſimplicis aque vel in aqua decoquaī camomilla hedera terreſtris vl̄ vrtica moꝛtua vel archāgelica que eſt ſpālis ↄ quartanā vel fumus terre: nō tñ ſit aq̄ calida nimis nec ſtet ibi tm̄ ꝙ ſudet. ⸿ Jtem ſpina doꝛſi dꝫ inungi cōtra hoꝛripilationē ⁊ frigus ⁊ exterioꝛa cum aragon ⁊ marciatō acuitis cū piretro. ⸿ Jtem decoquanī febꝛifuga ⁊ palma xp̄i in aq̄ ⁊ exterioꝛa ibidez ponanī: ſed nō diu. ⸿ Uel balneenī ibidē ſicut p̄us. Deīde inungaī ſpina doꝛſi vſqꝫ ad renes. ℞. radicū lily q̄r. ſ. decoquaī in oleo de camomilla ⁊ aneti. añ. ʒ. ſ. coleī ⁊ inungaī ſpina doꝛſi. ⸿ Et ſi pa. ſit pauper ⁊ in loco remoto a medicialibꝰ pōt piper decoqui in melle cū modico vini vel ſine eo: ⁊ ſicut p̄us inungi. Et tunc ſemꝑ poſt paroxiſmū tergaī locus inunctꝰ cū pāno aſpero itincto in vꝛina pueri vel in vino vel in decoctiōe furfuris vl̄ ſcolopendrie vel floꝝ geneſtre vel floꝛū ſalicis vel fraxini. ⸿ Jtez in cauſa ca. fiat inunctio cuꝫ dialtea oleo camomellino vel butiro vel ſucco apy tepido: vel cuꝫ butiro ⁊ cepis. ⸿ Jn cā frigida cū oleo laurino aragō marciatō cū modico eufoꝛby vel caſtoꝛis: ⁊ inungaī cū aſſūgia taxi vl̄ taxonis vel gatti. ⸿ Jtē ſi cā ſit ca. ſ. de colera vel de ſanguine tunc in decoctiōe fomētando debent poni exterioꝛa camomilla mellilotū viole malue abſ. ⸿ Jtē ad auferendū tipum q̄rtane infundanī tres gutte calide ſauine in naribus. vel ſi per os accipianī ip̄m auferunt. Et eſt triplex tipus: rigoꝛ: hoꝛripilatio: frigus. Et eſt idē tipus ꝙ figura: ſignans quis moꝛbus ſequaī qꝛ hoꝛripilatio. i. hoꝛroꝛ piloꝝ p̄cedit paroxiſmū q̄rtane: frigus purū quottidianā: rigoꝛ tertianā. ⸿ Contra nocumentū ſplenis: ⁊ p̄mo de doloꝛe accipianī folia ſalicis ⁊ cū modico ſalis cōterantur ⁊ ſupponanī ſpleni dolenti: ilico doloꝛ ceſſabit. ⸿ Jtē ſe. fraxini datuꝫ cū aqua extinctiōis ferri vel vini tollit nocumentū ſplenis dolentis. ⸿ Jtē cū vꝛina ꝓꝑia laueī latus frequēter. ⸿ Jtem vꝛina ꝓꝑia ſanat ſpleneticos. Et ſunt ſplenetici illi quibus eſt diuturna durities ſplenis. dicit Hali. 5º affo. cōmēto. 43. Et in icteritia bibiī vꝛina: ⁊ in idropiſi ⁊ ſplenetica paſſione: ponunt auctoꝛes. ⸿ Jtem cōtra duritieꝫ ſplenis armoniacū in aceto liquefactum ⁊ duro ſpleni impoſitū vtiliſſimū eſt: dicit Hal. in 14º megategni. c. 3. ⸿ Jtez de dialtea ⁊ armoniaco diſſoluta in aceto: ⁊ marciatō ſil̄ mixtis inūgaī ſplen. ⸿ Jtem radix maluauiſci cum ſepo anatis radice decocta p̄us eſt meᵃ ſūma pro duritie ſplenis. ⸿ Jtem radix lapaty acuti ⁊ folia eius decocta in aceto ſuppoſita ſpleni cōtra tumoꝛem ⁊ inflationē ſplenis optimū. ⸿ Jtem vinū linfatum cū aqua feniculi in quo decoquaī coꝛtex fraxini tollit duritiem ſplenis: ſed debet fieri inunctio cuꝫ dialtea ⁊ oleo laurino: ⁊ fiat emplaſtrū cū fimo colūbino piſtato cū foꝛti aceto ⁊ ſepe renoueī. ⁊ minuaī tunc de ſaluatella ſiniſtre manus. ⸿ Jtem agrimonia in cibo ſumpta ſplenem cōſumit. ⸿ Jtē agrimonia ⁊ ſquilla ⁊ radix lily ſimul decoquanī ⁊ teranī cū vitello oui ⁊ oleo de camomilla vel violato ⁊ fiat vnguentuꝫ: poſt coleī: vel empl̄m ſubſtātia manente: ⁊ eſt a me expertū. ⸿ Jtem cōia ſunt radix biſmalue: folia malue mercurialis radix lily ſābuci vel ebuli cum aſſungia poꝛcina recenti vel butiro. ⸿ Jtē. ℞. dialtee marciatō olei camomille. añ. ʒ. i. acuanī cum. ʒ. ſ. balſami optimi. ⁊ eſt ſūma medicina vt frequenter vidi ſi inungatur ſuper ſplenez. ⸿ Jtem cuꝫ oleo bñdicto inungatur ſplen ⁊ penetrat vſqꝫ ad ꝓfundū. tñ in oībus p̄cedat digeſtio ⁊ euō materie ⁊ coꝛpoꝛis: ⁊ tunc fiant iſta. ⸿ Jtē diacaparis ſine fe. ⁊ diaciminuꝫ ana. nux mu. ſimul ſūme valet cōtra ventoſitatē ⁊ opilationē ſplenis. ⸿ Jtē viſcᵘ arboꝛis cum calce contrita eſt medicina a me experta in cuiuſcunqꝫ duritiei cura ſicut ꝓbaui in genu duro ⁊ ſplene ⁊ apoſtematibꝰ: vt videbiī infra. ⸿ Jtez ariſto. ro. eſt bona ſpleni cum oximelle diuretico: ſed ariſto. decoquaī cum coꝛtice tamariſci vel geneſtre vel fraxini vel ſalicis. ⸿ Jtem fenugrecū ſe. lini: ſemi. malue cocta in oleo violato vel camomille ſoluunt duritiem vbicūqꝫ fuerit. De iſtis videbiī inferius. c. de ſplenetica paſſione. ⸿ Notandum tñ ꝙ cum vnguento geneſtrico frequēter inungere ſplenem ſūmū remediuꝫ eſt cōtra doloꝛez ⁊ duritiē ſicut fui expertus ſepiſſime. Cuius recepta eſt talis. ℞. floꝝ geneſtre lib. ſ. butiri may vel alterius: aſſungie poꝛcine recētis lib. i. cere modicū. vel fiat liquidū: vel pōt confici cum oleo camomille: ⁊ tunc cera plus valebit ibi. conterantur floꝛes cum iſtis p̄dictis vel cum aliquo iſtoꝝ: ⁊ tunc iſto modo per. 10. dies cōtinue agitando ⁊ ad ſolem ponēdo. ⁊ tunc vltimo ponaī in patella ferrea ad ignez ⁊ diſſoluaī. etiaꝫ liquefiat pinguedo vel butirum: ⁊ tunc deponaī ab igne: ⁊ cito poſt coletur per mediuꝫ panni linei bene comp̄imendo: ⁊ erit vnguentum geneſtricum cōe. ⸿ Aliud vnguentum geneſtricū: qđ ſic fit. ℞. rađ. altee malue mercurialis vel vnctuoſe rađ. lily ſcolopendrie. añ. M. i. floꝛū geneſtre. M. y. mediane coꝛticis geneſtre. M. i. ponātur herbe in vino per totaꝫ noctē. olei lily dialtee agrippe: adipis anſeris anatis galline. ana. quar. i. vel. ʒ. iy. olei viol̄. lib. ſ. fiat vnguentū optimū ſplenē remolliens. Sed ſi loco geneſtre vel ſcolopendrie ponerenī folioꝛuꝫ malue. M. y. foꝛet vnguentū de maluis valēs omni duritiei innāli. ⸿ Et vnguentū geneſtricū meum eſt tale. ℞. floꝛum geneſtre. M. iy. ponantur in veſica poꝛci vel bouis: ⁊ ligetur veſica foꝛtiter ⁊ obtureī. ponaī in aqua calida ⁊ bulliat bene. deinde extrahatur veſica ⁊ aperiaī: ⁊ tūc cōterantur floꝛes ⁊ miſceanī cū dialtee quar. i. vel lib. ſ. vel cum butiro recenti. ⁊ frequenter pono inter veſicā: ſed ſi non ſint niſi floꝛes dꝫ cum ſtilo frequenter pungi veſica ne materia rarefacta pungat ⁊ rumpat eam. Eodē modo pōt fieri cum alys. ſ. maluis contra alias durities. ⁊ tunc vocabitur cōpoſitum vnguentum geneſtricū vel maluatum. ⸿ Cura in ſpeciali quartane melācolie. ℞. rađ. feniculi petro. bꝛuſci apy raffani. añ. partez. i. endiuie ſcolopēdrie eupatoꝛy lupuli ſcariole cicoꝛee capilli veneris recētis politrici chameđꝛ. thi. chamepithe. añ. M. ſ. floꝛū boraginis anthos viol̄. geneſtre. añ. ʒ. i. vtriuſqꝫ ſticados. añ. ʒ. y. ſquinanti cinamomi coꝛticuꝫ capparoꝛum tamariſci.

bisenus curat

vnguentū genest. speciale::

añ.ʒ.i.corticis fraxini genestre. añ.ʒ.ʃ. succorum boragis
buglosse fumi terre calamenti.añ.quar.i. melonũ cucur/
bite citrullorum:seminis portulace.añ.ʒ.ʃ. sene epithimi
si vis.añ.ʒ.i.polipodij quar.i. mirabolanoꝝ indorũ belli/
ricorum emblicorũ.añ.ʒ.ʃ.vuarum passarũ mundataruʒ
liquiri.añ.quar.ʃ.mirabolani temperẽtur sero caprino ⁊
fricenẽ macilento igne.⁊ sene ponaẽ in infuso in parte de/
coctionis:⁊ decoquantur oĩa in aqua extinctionis ferri.⁊
raḋ.ponantur in aceto per nocteʒ:⁊ tunc fiat de digestiuo
ad tenendum ventreʒ laxum apertũ.Et in ꝓcessu potest
addi de lapide lazuli bene abluto in laxatiuo suo vel sene
in sua substantia.⁊ si modicũ laxet vtatur diasene acuito
cum.℈.ʃ.vel cum pondere q̃drantis anglicani:vel cũ põ
dere.gra.iiij.vel.v.frumenti diagridij nõ causa expellen/
di ipm humoreʒ melancolicũ:q꞉ non hꝫ aspectũ ad eum:
sed ad colerã:sed ꝓpter debilitatẽ ⁊ tarditateʒ medicina
rum poniẽ quasi acumẽ vt accipiant ꝑncipiuʒ festinanter
operãdi.Uel de lapide lazuli nouies abluti põt poni tm̃:
⁊ hoc est magis ꝓpriũ:lꝫ Auer.ponat 7°colliget.c.de q̃rta
na.illud qḋ dictum est de diagridio.¶ Item vtaẽ in die
paroxismi triasandalis cum rosata nouella añ. q̃tuʒ vis.
⁊ alijs diebus interpollatis põt vti diacimio dialacca cũ
vino claro ⁊ subtili apposito cocleari vno vel duobus de
aceto vel de vino maloruʒ granatoꝝ cum isto vino. Et si
tempus fuerit fri^m ⁊ etas senectutis diatrionpipereõ fcã
digõne mirabiliter confert:⁊ maxime in regionibus frigi
dis:vt dicit Auer.7°colliget.Sed Auic.4°cañ.c. de q̃rta
na.dicit ꝙ piper solum datũ in aqua:⁊ dꝫ esse aqua extin
ctionis ferri:vel aqua casei qḋ est serũ:valet multũ in q̃r/
tana melãcolica ⁊ flãtica.⁊ hoc post digestionem materie
apparentẽ.¶ Silr̃ sulfur ⁊ sinapis ⁊ sinapinuʒ de 3°in 3^m
in diebus quietis data inquit Gal.Dicit Auic.sanaui gen/
tem multã a quartana:⁊ dedi eis in potu post digõnem ⁊
post solutiuũ succũ abs.deinde dedi eis in potu tiriacam.
¶ Et modus dandi eis tiriacã est.℞.tiriace.℈.ij.myrre
℈.ʃ.misceanẽ cum succo calamenti vel mente:⁊ detur in
mane ⁊ cõtinueẽ per multos dies corpore exñte bene pur
gato:supposito bono regimine bene sanat.Idem facit suc
cus calamenti q̃tum testa oui capit quolibet die sũptus
excepto die paroxismi. tunc.n.dꝫ dari succus saliũce vel
eupatorij vel aqua feniculi in qua ista decoquanẽ vel pul
uis ponaẽ.¶ Item fiat puluis de thi° epi° sene calamen/
to origano ⁊ scolopendria:⁊ conficiaẽ cum melle depura/
to sũme valet in q̃rtana vera ⁊ opilatione splenis ⁊ epis.
melĩam naturalẽ digerit ⁊ paulatim educit.ponit Gerar/
dus ꝑmo viatici.c.de stupore. ¶ Itẽ experimentũ meuʒ
valde certum facta purgatione ⁊ materie digõne: post ⁊
ante paroxismũ detur per tres dies sequẽtes iste pul. ℞.
ossis de corde cerui.ʒ.ij.molene.ʒ.iij.tormẽtille foliorum
nucis maiorane desiccatorũ.ʒ.i.ʃ.fiat puluis de quo acci/
piat coclear vnum ⁊ in quolibet die per illos.v. dies post
diem.in qua luna ꝓnunciatur prima:minuaẽ de saluatel
la sinistre manus siue sit dies paroxismi siue nõ:⁊ pro cer
to curabitur. ⁊ si sit pro diuite ego addo plus in duplo de
osse corde cerui: ⁊ subduplũ de semi. basiliconis. ¶ Et si
queras quãtuʒ teneat coclear vnũ:dicit Serap.7°practi
ce sue.c.2°ꝙ continet aur̃.i. ⁊ aur̃.i.continet.ʒ.i.ʃ. ſꝫ apud
me satis dare est vna die.ʒ.i.de predicto pul. ¶ Nota pro
verbo Auic.ꝙ quartana non curatur cum tiriaca nisi de/
tur post completaʒ digestionem materie:q꞉ si ante dareẽ
posset eam cõuertere ad causonidẽ dicit Auer. ⁊ Auicen.
dicit ꝙ addit quartanã quartane. Ideo videnduʒ est pro
verbo Aui.c.2°fen 4^a.ꝙ putrefactio que est in quartana
curatur cuʒ tiriaca.sed digestio est alteratio faciens cessa/
re putrefactioneʒ.dicit Gal.3°tegni.cañ.42. ⁊ ideo cõpe/
tit añ digestioneʒ. ¶ Silr̃ dico vno mõ ꝙ tiriaca recens
valet rõne opij contra putrefactionem quartane.tñ anti/
qua nõ valet rõne materie coniuncte : sed ratiõe materie
antecedentis in quartana vera flegmatica. ¶ Silr̃ Auic.
c.4°.fen 4^a.dicit ꝙ cõplexio frigida in quartana vera cu
ratur cum tiriaca: q꞉ ponit experimentũ predicti ibideʒ:
q꞉ post euacuationẽ materie illud qḋ remanet consumiẽ
a tiriaca fermentata:q꞉ opiata danẽ pro residuo materie.
Tamẽ illud qḋ dicit Auer.ꝙ conuertet eam ad causoni/
dem si detur in statu:hoc forte verum est in quartana co/
lerica.tamẽ verbũ Auic.ꝙ adderet quartanaʒ quartane
est intelligendũ ꝙ tiriaca data añ digestionẽ constringit
hu.in corpore:cõsumit subtile:⁊ tũc cessat paroxism⁹ vn⁹:
⁊ tunc fit postea alius fortior duob⁹ vel duo paroxismi eo
dem die:⁊ sic quartana additẽ quartane.Et Auer.li°de ti/
riaca dicit ꝙ ante digestionem materie facit hu. mouere
violenter per corpus ⁊ additẽ calor ⁊ crescit fe.sed post di/
gestionem materie humores mouenẽ quasi relati a natu
ra versus locum naturaleʒ.⁊ tunc iuuant naturã digeren
tem ⁊ confortant eã.que confortata expellit ⁊ citius ⁊ me
lius.Et causa est q꞉ materia est ibi quasi venenosa:⁊ ideo
opꝫ vti medicinis que valent cõtra venenum.vt diciẽ 2^a
particula tegni.cõmento.105.ibi.Alteranẽ aũt ab ipso cor
pore:aut a quibusdam formatis virtutib⁹ in quibus sunt
virtutes que vires venenatorũ curant.¶ Itẽ musa enea
cum vino data ante accessionẽ curat.diciẽ in antidotario
Nicolai.⁊ ego expertus sum post digestionẽ ⁊ eũonez cõ/
petentem:sed est sũme amara.¶ Si fuerit quartana san
guinea fiat ꝑmo euacuatio de basilica dextri brachij.dei/
de de saluatella sinistri: ⁊ tunc digeraẽ cum digestiuo qḋ
sic fit. ℞. endiuie scariole scolopendrie capil. vene.ro.ra/
sure eboris succi boraginis ⁊ buglos.camedr. radicũ bru/
sci añ.⁊ cum zuccaro.deinde purgeẽ cum floribus boragi
nis viol.⁊ succo fumi terre cũ sene mirabo.citrinis. cheb.
indis. sed plus de indis ⁊ citrinis: q꞉ omnes humores sũt
in po^a in sanguine.dicit Auer.2°colliget.⁊ sanguis qui pu/
trefit fit pars colerica:alia melãcolica.dicit Gal. 2°de cri/
si.tamarindi cassiafi. ⁊ reubarbar^m modicũ. Deide in de/
cremento lune flebotoma de saluatella sinistra cum.ʒ.ij.
diaboraginati.⁊ ista spẽs facillime curãda est inter alias.
dicit Auic.¶ Si quartana fuerit colerica digeraẽ mate/
ria cum ista. ℞.radicuʒ feniculi pet°. apij brusci añ.endi/
uie scolopendrie epatice cetarach añ.plantagis modicũ:
sandal.quatuor seminũ frigidorum maiorum ⁊ minorũ
fumi terre thimi añ.zuccari quart.ʃ.deinde euacueẽ cum
floribus violaruʒ ⁊ flor̃.boraginis fumi terre cassiafi. mi/
rabolanis citri.indis belliricis ⁊ emblicis.tamarinḋ pru/
nis sene polipodio añ.zuccari liquiritie reubarbari modi
co.Deinde vtaẽ zuccaro ro.violato diaboraginato. ⁊ ali/
quando diapapauere. triasandalis si non posset dormire.
¶ Si fuerit quartana flegmatica tunc plus cõpetit vo/
mitus.dicit Serap.6°practice. deinde digeraẽ cum radi
ce raffani costo aristo.rotun.cum calamo aromatico gen
tiana pauca cum spica nardi verbena vel g̃radei idẽ sunt:
scolopendria eupatorio scabiosa agrimonia melonib⁹ ci/
pero ⁊ assaro recentibus.peonia flor̃. camomille mastice
vuis passis liquiritia zuccaro vel melle ros.in hyeme. Et
vtatur rosata nouella ⁊ diaboraginato. ¶ Sciendum ꝙ
in omni specie competit balneum de istis medicinis cum
quibus fit digestio excepto zuccaro vel melle. Et est bal/
neum multiplex:prohibens febrem:complens: alleuiãs.
Prohibens fit ante paroxismuʒ per dimidioʒ horaʒ:quia
prohibet tipuʒ nisi corpus sit plenũ. Alleuians fit in ipso
paroxismo.Complens fit in declinatione vel statim post
paroxismũ: quia quod balneum incipit expellere natura

complet. ⁊ est vnum preparans quādo materia est grossa ad subtiliandū: ⁊ idem est alleuians. ¶ Item scorpio ponatur in oleo cōmuni ⁊ putrefiat ⁊ colet̄ totuz: ⁊ cum isto vngant̄ plante pedum vel manuū frons ⁊ tēpora ⁊ spina dorsi ante accessionē: ⁊ fugat̄ quartana tertiana ⁊ ꝯtinua. Et in paroxismo vngat̄ splen ⁊ spina dorsi cuz oleo benedicto: vel cum marciatō: ⁊ oleo costino vel de lilio. ¶ Itē sanguis asini recens inunctus super spinaz dorsi sanat eā. ¶ Item succus camomille cum oleo idem facit. Experimentum ponit Auic. in 2° cañ. c. de lingua arietis. i. plātagine: quatuor radices eius distemperent̄ cū. ℥. iiij. vini linfati ⁊ curat quartanā. ⁊ verū est colericā. Idem facit succus vngule caballine nouies potatus ℥ colericaz. ¶ Itez sanguis asini recens. Item. ʒ. i. cranei hominis curat quartanam sanguineā. ¶ Item quatuor folia verbene cuz q̄tuor eius radic̄. si decoquant̄ in vino ⁊ dent̄ ante accessionem curāt quartanaz flegmaticā. ¶ Itez si bibat̄ sterc⁹ irundinū cum vino aufert quartanā melancolicā statim quasi. Sed stercus humanū siccū puluerizatuz cum osse de corde cerui cum vino datū est certissimū vniuersalib⁹ ꝓcedentibus que debēt fieri. ¶ Itē patiētia data cū sero clarificato valet in omni quartana: vel fiat potagium de pacina boragine buglossa scolo^a pet°. malua. sed viole nō ponant̄ nisi in colerica vel sanguinea.

Quartana continua. Circa quartanā continuā est sciendū ꝙ medicine debēt esse minus calide q̄ȝ in īterpolata. ⁊ flo^a plus valz in ea q̄ȝ in alia. ⁊ carnes minus competunt: ⁊ vinū valz eis minus. Valz ergo sirupus acetosus cum seminib⁹ diureticis: ⁊ homogenea: ⁊ in interpolatis plus declinantia ad frigiditatē ⁊ humiditatem. In dieta istaruz quartanaruz sunt obseruande cōditiones. Quarum vna est ꝙ cibus eorum nō sit crudus: imo resoluens cruditatez ⁊ ventositatē quā facit accidere melācolia. Scd̄a ꝙ nō sit grossus imo subtilians grossum vel subtilis nutrimenti. Tertia vt nō sit cōstringens vel cōstipans: imo soluens ventrē. Quarta est ꝙ generet sanguinē laudabilem. ⁊ plīmū quidez illius est ꝙ habeat caliditatez ⁊ humiditatē. ⁊ ideo herbe que valent pro potagys eorū sunt borago buglosa pacina malua. Sȝ in flegmatica pōt dari petro. saluia. Et spiachia potest dari in oī tēpore ⁊ omni specie. ¶ Silr̄ carnes que valent eis sunt carnes gallinarū pinguiū iuuenū pulloꝝ fasianoruz galli iuuenis perdicum starnaruz: ⁊ auium mollis carnis cum fissis pedibus: ⁊ carnes arietū agnorū hedorū elixatoruz. ⁊ si assent̄ auferatur pars adusta. Sed carnes lacunales non valent: nec caro bouina nec vitulina nec aliqđ melācolicum: tñ debent subtiliter dietari in ꝑncipio morbi sine carnibus ⁊ piscib⁹ ⁊ cū brodio ⁊ auenato in quo carnes ꝑdicte elixent̄ ablata pinguedine vsq̄ȝ ad duas septimanas vel tres: si virtus toleret dicit Auic. Sed diebus istis non toleratur istud ꝓpter consuetudinē gulose viuendi. ⁊ cum hoc quāto status est remotior tanto dieta grossior. Et ideo verbū Auic. est de dieta tētatiua ad videndū ad que morbus declinet: ⁊ cuius speciei fuerit. ⁊ ideo dentur colaticia ⁊ carnes tenere de quib⁹ est cibus. ¶ Constantinus 3° practice sue. accipiat̄ gallina hoc modo ꝑparata. capiat̄ petro. ⁊ tota suba vnius oui excepta testa: ⁊ sanguis porci masculi lib. 5. salis quātū sufficit: ⁊ ne sit nimis salsū oīa temperent̄: ⁊ in corpore galline vnū annū habētis remotis interioribus ponant̄. Deinde ponat̄ in pasta: ⁊ optime sub testa ꝯcoquat̄ vel in furno. ⁊ ista comedat pa. mā digesta ⁊ pro parte euacuata. fe. aufert: virtutē confortat: appetitū ꝓuocat: cor ⁊ stōm cōfortat: latera deopilat. Nō comedat totū vna vice sed paulatim: ⁊ per vices in dieb⁹ interpolatis de isto pane. ⁊ Gilb. ponit illud idez in practica sua. ¶ De piscibus vtat̄ piscib⁹ squamosis ⁊ ouis sorbilibus ⁊ aliqñ marinis piscibus. dicit Auicē. 2° cañ. cancer marinus cuius oīa mēbra sunt dura vt lapis prohibet q̄rtanam. Et vinuz potet diebus interpolatis albū subtile: ⁊ subtile rubeum: sed in die paroxismi posset abstinere: ⁊ nihil accipiat nisi in declinatiōe paroxismi: ⁊ ꝑ quatuor vel quinq̄ȝ hor̄. ante paroxismū ad vomitū facile ꝓuocandū in ꝑncipio paroxismi de brodio: vt est brodiū ciceruz carnis bouine caponis iurisgalli cocti cū polipodio ⁊ aniso. ¶ Item serū potatū frequenter iuuat in estate ⁊ autūno ⁊ in fine veris non in hyeme. ¶ De accidentib⁹ aīe. sint in gaudio ⁊ letitia sine sollicitudīe: ⁊ ita vtat̄ ligno aloes cinamomo mace vel se. basiliconis. ⁊ aliquādo croco ⁊ cōfortantibus cor splenē ⁊ epar ⁊ stomacū. ⁊ cinamomū bonum est: ⁊ nux muscata ⁊ similia. ⁊ ista sufficiant. De istis feb. feci sermonez longum ꝓpter earuz frequentiā veniēdi: ⁊ errorem cōem curandi. De cetero volo abbreuiare: quia gaudent breuitate moderni ⁊c̄.

¶ De febre sanguinis. Caplm. IIII.

FEbris sanguinis est duplex: sinochus et sinocha. Sinochus est de sanguine putrido: sed sinocha de multitudīe sanguinis sine putrefactiōe. vnde versus. Sinocha de multo: sed sinochus de putrefacto. Et est peccatuz in sinocho in qualitate putredinali: ⁊ quo ad virtutem repletio: sed in sinocha est peccatuz in quali febrili nō putredīali. ⁊ est repletio quo ad vasa. Et dicit̄ sinoch^a a sin ꝙ est con: vel simul ⁊ teneo tenes quasi simul totum tenens: q̄r nō est ibi īterpolatio manifesta: sicut dic̄ Auer. 3° colliget. c. de causis egritudinū calidarū ⁊ humidarum māliū. Et dicit ꝙ feb. que fiunt in sanguine fiunt in oīb⁹ venis. Vel dicit̄ a sin qđ est totū ⁊ teneo tenes quasi totū tenens. s. in oībus venis. Vel dicit̄ a sin ⁊ ocio quasi sine ocio: q̄r continua est sine interpolatione. lȝ Gal. 9. de ingenio sanitatis dicat ꝙ de sanguīe fit feb. interpolata: quādo. s. sanguis putrescit in loco remoto a corde: ⁊ tūc est interpolatio parua: ⁊ hoc est tamē de raro cōtingentibus: ⁊ forte in ꝑncipio interpolat: sed in augmēto ⁊ post cōtinuatur: nec est conueniens ꝙ interpolatio mutetur in continuam eiusdē speciei ⁊ sint eiusdē nature: lȝ locus variet̄: ⁊ hoc est quādo transit de loco in locuz: vel inficit locum vicinū ꝓpter humiditatē materie patiē. sicut est hic. ⁊ dicit Auer. ꝙ nō est interpolatio manifesta.

Causa feb. huius est opilatio ⁊ repletio otiuz nimiuz cum multa comestione ciboruz bonorū multum sanguinē gēnerantiū sicut oua sorbilia ⁊ similia. ⁊ dimissio exercity laboriosi cū repletione corporis ⁊ plecto^a eius. ⁊ ideo dicit̄ ꝑma affo. affo. 3°. In exercitantib⁹ ad sūmum bone habitudines sunt fallaces. Mutilatio membri magni ad qđ multus sanguis solebat fluere. similiter multitudo comestionuz generantiuz sanguinez aquosuz sicut fructus lac pisces: quia talis humor aquosus vel crudus de facili putrefit ⁊ facit opilationez ⁊ ꝓhibet euentationem: ⁊ fit putrefactio vel calefactio magna: ⁊ fit sinocha. ⁊ si medicus fuerit negligens in deopilando vel euacuando conuertitur in putridaz. i. in sinochum. vnde dicit Galie. 3° tegni. cōmento. 148. Superfluitas ledit tribus modis qualitate tantuz sicut sanguis quādo calefit: ⁊ facit effimeram: ⁊ est effimera non vera: vel capit sanguinem pro spiritu qui ex parte purioris sanguinis generatur gratia exempli. tamen nō asserendo ꝙ ista quātitate tantuz ledit: sicut sanguis quādo abundat in quantitate: ⁊ est qualitas bona: sed si sit qualitas cuz hoc accidētalis ledens nō putredinalis facit sinocham. vtroq̄ȝ modo ledit sanies in apostemate. Et opinatus est Gali. dicit

Auic. ꝙ de sanguine non fit feb. quia quādo feb. putrefit conuertit̄ in coleram. ⁊ ideo ponit. 2. de crisi. ca. 12. ꝙ oēs feb. simplices sunt in colera flegmatica melancolica: ⁊ ꝙ sanguis quādo putrefit declinat ad coleram: ⁊ nunq̄ꝫ conuertitur in coleram: qꝛ tunc vt arguit Auic. grossum conuertitur in melancoliaꝫ. ergo totuꝫ non est colera. 2° fe. non fit nisi cum res est in putrefieri nō in putrefacto esse: sed sanguis nō conuertitur in coleraꝫ nisi in putrefactione. 3° non omne qđ fit a putrido fit putriduꝫ. quia si sic. tunc grossus sanguis conuerteret̄ in melancoliā putridā sicut subtile in coleram: ⁊ tunc fieret colerica feb. ⁊ melācolica: qđ est falsum. ⁊ ideo loquendo de putrefactiōe dicit Gal. male: vt arguit Auicē. Nec putrefieri: quia putredo. i. putrefieri est via corruptionis conuertendo sanguinem in coleram que non fit nisi in tempore: sed putredo non habet tempus loquendo de putrefieri: quia in p̄mo membro loquebat̄ de putrefacto esse. ergo sanguis nō putrefit. vel cum putrefit conuertitur in coleram. quia dicit Auicen. putredo pro putrefieri est corruptio accidēs sanguini ⁊ manet sanguis: sicut accidit flegmati ⁊ est flegma ⁊ non colera: quia semper manet sub dispositiōe precedēti preterq̄ꝫ in vltimo. Salua pace Auicen. Gal. ponit. 9. de ingenio sanitatis in differentijs feb. ꝙ feb. putrida fit de sanguine putrido. dicit tamē. 2. de crisi. ꝙ quādo sanguis putrefit declinat ad coleram ⁊ ꝓportionatur colere propter caliditatem extraneam: ⁊ ideo medicus artifex sensibilis videns ipsum ꝓportionari colere: dicit eum coleri cum p̄mo aspectu quousq̄ꝫ inuestigauerit: nec est reprehēsio nisi quo ad verba que apparenter innuebant̄ in verbis Gal. ¶ Pro verbo tamen Auicen. putredo nō habet tempus. Sciendū ꝙ putredo. i. putrefieri habet tempus: quia est motus. ergo in tempore: sed nō habet tēpus certum: ita ꝙ in minori posset non fieri: quia si in aliquo tempore est sanguis in putrefieri in medio illius est in putrefieri ⁊ in medio illius: ⁊ sic in infinitū. Sed conuersio sanguinis in coleram accipiendo pro conuerti cōuersio non fit nisi in tempore certo: ita ꝙ in minori nō posset conuerti nullo modo ab illo agente. ¶ Et si dicat̄ in omni ꝯuerti est conuersum esse: ⁊ sic in infinitum. dico ꝙ in omni cōuerti est mutatuꝫ esse: ita ꝙ ibi non est aliquid conuersuꝫ vel mutatuꝫ: vel s̄m qualitateꝫ vel s̄m quantitatem vel s̄m substantiaꝫ vel s̄m naturaꝫ illius motus: sed non est in omni tali conuersuꝫ esse in substantiā: quia est dare primum instans rei permanentis in esse: sed nō rei successiue: ideo putrefieri nō habet tale tempus certuꝫ sicut conuerti in sanguinem vel coleraꝫ. quia illud comprehendit dispositioneꝫ precedentē cum inductione sequenti subita: sicut dicit̄. 5. phyco℞ de generatiōe. sed illo mō est putrefieri sicut de conuerti pro illa alteratione p̄cedente solum: sed accipiendo pro illa cōuersione in fine ⁊ subita inductiōe forme non est sic. ¶ Species sinochi sunt tres: ⁊ similiter sinoche. vna est homotena. i. vnius tenoris que semper vniformiter se habet vsq̄ꝫ ad finem: qꝛ tm̄ resoluitur quantuꝫ consumit̄. Scđa est augmastica: ⁊ est vt a p̄ncipio augmentet̄ vsq̄ꝫ ad finem. ⁊ hoc est ꝓpter hoc ꝙ illud qđ dissoluit̄ est plus eo qđ resoluitur: ⁊ ista est peior inter alias. Tertia est peraugmastica: ⁊ est vt a p̄ncipio vsq̄ꝫ ad finem decrescat. ⁊ hoc est ꝓpter hoc ꝙ illud qđ dissoluitur est minus eo qđ consumit̄ vel resoluit̄. ⁊ ille cause sunt in sinocha. Sꝫ in sinocho dicit̄ causa: quare illud qđ resoluitur minus est vel maius vel equale ei qđ putrefit. ¶ Contra ista pōt obijci: qꝛ Galie. in p̄mo de crisi. ponit ꝙ omnis morbus habet quatuor tēpora. ⁊ simil'r in libro de tēporibus naturalibus morbi. ⁊ Isaac. 4. feb. plene. ca. de cura alleuiationis. ergo nō est aliqua feb. continue augmastica vel diminuta vsq̄ꝫ ad finē vel equaliter se habens: quia si sic. non haberet quatuor tēpora. ¶ Solutio. dico ꝙ tēpora morbi distinguūtur quadrupliciter: aut penes accidentia: aut penes digestionē vel penes materie consumptionē ⁊ dissolutioneꝫ: aut penes eius expulsionem: sicut dicitur de pleuresi quantū ad expulsionem multam vel paucā ipsius sputi. ¶ Sed in ꝓposito distinguuntur tēpora non penes accidentia: sed penes dissolutionem ⁊ resolutionem: quia quādo tantuꝫ resoluit̄ quantum dissoluitur est homotenea que vniformiter se habet vsq̄ꝫ ad finem. ⁊ ideo etiā est ibi status: ⁊ non est ꝓprie nequior horarum nisi loquendo ꝓprie de statu accidentiū: quādo. s. vltimant̄. ¶ Distinguunt̄ etiā tēpora vniuersalia homotene: quoniaꝫ in p̄ncipio putrefit. ℨ. i. ⁊ tantuꝫ resoluitur vel consumitur. in augmento. ℨ. ij. ⁊ tantuꝫ resoluitur: ⁊ sic vniformis ꝓportio retinetur vbicunq̄ꝫ. ⁊ tamē ista distinguitur. vt pꝫ. Sed in augmastica nō est sic. quia ibi gratia exēpli p̄mo putrefit. ℨ. i. ⁊ resoluit̄. ℨ. 5. ⁊ in augmastico putrefiunt. ℨ. ij. ⁊ resoluuntur. ℨ. iij. ⁊ sic semper resoluitur minus q̄ꝫ p̄us resoluebat̄ vsq̄ꝫ ad statum: ⁊ tunc putrefiunt. ℨ. iij. resoluuntur. ℨ. ij. ⁊ durat stat° in ista proportione per vnam diem vel duas: ⁊ tunc in declinatiōe putrefiunt vel resoluuntur. ℨ. ij. ⁊ resoluitur minus q̄ꝫ putrefit: ⁊ plus resoluitur q̄ꝫ in statu: ⁊ sic continue diminuendo quousq̄ꝫ deueniat ad minimū naturale. Et illud totum resoluitur simul: quia nō mutatur in alium morbuꝫ: quia est morbus salubris: ⁊ habet quatuor tēpora ⁊ crisiꝫ sibi propriaꝫ. Sed in peraugmastica in p̄ncipio plus resoluitur q̄ꝫ putrefiat vel dissoluat̄: ⁊ similiter in augmento. sed maius est illud qđ resoluitur in cōparatione ad putrefactum q̄ꝫ fuit in p̄mo resolutuꝫ respectu putrefacti: quāuis plus putrefiat in statu q̄ꝫ in p̄ncipio ⁊ augmēto putrefiebat: ⁊ tunc semper resolutum excedit putrefactuꝫ: sed in declinatione minus putrefit q̄ꝫ in statu putrefieret: vel sic in declinatiōe plus resoluitur q̄ꝫ putrefiat: sed resolutum excedit istud putrefactū plus q̄ꝫ fecit in statu. Et sic pōt poni in exēplo manifeste: sicut si in p̄ncipio putrefiāt ℨ. ij. ⁊ resoluant̄. ℨ. ij. 5. ⁊ post in aug° putrefiant. ℨ. iij. ⁊ resoluantur. ℨ. iij. ⁊. ℨ. ij. ⁊ post in statu putrefiant. ℨ. iiij. ⁊ resoluant̄. ℨ. iiij. cum. ℨ. 5. ⁊ in declinatōe putrefiāt. ℨ. iij. ⁊ resoluant̄. ℨ. iij. cum. ℨ. i. sic quousq̄ꝫ totū cōsumat̄.

Signa precedentiū sunt grauitas capitis ⁊ infla° spatularum: repletio venarū ⁊ temporū infla° rubedo faciei: flagellatio fatigatio totius corporis rōne laboris extensiui vel apostemosi: vt homo sentiat calorem per totuꝫ: ita ꝙ non audeat se extendere: vel ꝙ verberet̄ in toto contūdendo ⁊ nō rumpendo. ¶ Signa cōcomitātia sunt dolor frontis ⁊ apparitio lampadū ardētiū: parafrenesis: turbatio mētis: tenebrositas oculo℞: plenitudo pulsus: vndositas ⁊ diuersitas ⁊ velocitas nō sicut in causone: nec frequentia est tanta: oris dulcedo: vrina rubea ⁊ spissa: liuens ⁊ fetida: prurit° in naso ⁊ in loco colli in quo ponunt̄ ventose: constrictio in anhelitu: profunditas somni ⁊ difficultas sermonis: apostema gutturis ⁊ vue ⁊ duarum amigdalarum in radice lingue: cursus lachrymarū: caliditas in toto vaporosa: nec pungitiua vt in causone ⁊ tertiana forti. Et sūt omnia fortiora in sinocho ꝓpter vehementiam putredinis in sinocho: ⁊ iste sinochus est similior causoni q̄ꝫ sinocha: quia ipsa est in p̄ncipio similis effimere vnde caliditas eius est parue mundificationis ⁊ lesionis. Et inuenit ex sinocha pa. inflāmationeꝫ ⁊ disniam: ⁊ est vtplurimū impressio eius prope cor: sed nō cum acuitate causonis. ¶ Item hec feb. tipum nō habet. s. rigoreꝫ nec horripilationem nec frigus: eo ꝙ sanguis eaꝫ faciens est in venis: excepto si fieret ꝓpter apostema nominatuꝫ

flegmon qđ est apostema de sanguine qđ est in aliquo mē
brorum generatum sicut in epate ⁊ diafragmate: q̄r tunc
in hac fe. essent paroxismi tertianarij similes paroxismis
colere: quia sanguis supercalefit ad naturam colere. dicit
Auer. in. 4. ⁊ ideo dicit Hali. in p̄ma affo. in cōmento. 9. pa
roxismos ⁊ consistentias in pleuresi ⁊ frenesi plurima in
tertijs diebus: ⁊ interpolatio erit: sed pleuresis est in dia
fragmate. ¶ Item sunt suspiria ⁊ inquietudines quasi p
pria: quare sunt fortiora q̄ȝ in colerica. ¶ Itē dicit Auer.
in. 4. colliget. ꝙ signa significātia hanc feb. sunt signa do
minij sanguinis que in istis versibus comprehenduntur.
¶ Si sanguis vincat in corpore sunt tria signa. Est capi
tis grauitas: tēporibusq̄ȝ rubedo. scȝ in hora sanguis. Tūc
alices: somnus: oscitatio: nausea: sensus Turbatio: tardus
incessus absq̄ȝ labore. Lingua rubet. s. fatigatur absq̄ȝ do
lore. Oris dulcedo plus viget solito. De gigiuis currit san
guis: ⁊ ex naribus vel ano vel matrice. Si regio regimen
concordant tempus ⁊ etas. Tempore si longo fuerit sine
minutione. s. cuȝ pruritu loco flebotomie. Somnia si fue
rint de corpore quo cruor exit. s. sangl. Uel ꝙ res ru. vel
flores viderit ipse: scȝ dormiens. Uel ꝙ pulchros viderit
hortos: lȝ alibi dicatur sanguis. s. gule demonstrat seu rea
tum. i. vituperationem ab aliquo inferendaȝ. Ista sunt si
gna dominij sanguinis que extraxi ab Auicē. fen 2ª. p̄mi
libri. c. 3. ⁊. 2. ¶ Signa sequentia sunt tumor faciei: molli
ties totius corporis. ⁊ aliquando variole ⁊ morbilli ⁊ car
bunculi ⁊ squinantie: ⁊ talia mala que sunt quasi fortiora
hic q̄ȝ in colerica. ¶ Item dicit Auerro. 4. colliget. ꝙ ista
consueuerunt euenire tempore pestilentiali: et iste sunt
vtplurimuȝ de sanguine putrefacto: quia in sinocha sunt
ista signa remissiora q̄ȝ effimere proportionabiliter: quia
Halie. fecit eam currere cursu febr. diei: ⁊ ideo est effime
ra non vera. Similiter sudor sequitur multus apud cri
sim fetidus in sinocho ⁊c̄.

Pronostica.

Pronosticatio est ꝙ augmastica ē
peior alijs: ⁊ vtplurimū mortalis: ⁊
eius crisis est vsq̄ȝ ad septeȝ dies s̄m plurimū: ⁊ eius con
sumptio aliquādo licet raro est cum euacuatiōe. Et crisis
huius speciei est crisis imperfecta: quia est permutatiōis.
quia aliquādo ad causonideȝ permutat̄: aliquādo ad fre
nesim: ⁊ aliquādo cum infrigidatiōe superueniente ad li
targiam: ⁊ quādoq̄ȝ ad variolas ⁊ morbillos vt dictū est:
⁊ quādoq̄ȝ conuertit̄ in subeth. i. in profunditateȝ somni
similem litargie. ⁊ similiter aliquādo fit inflatio ventris:
ex qua prouenit sicut vox tympani vel tonitrui ⁊ rugit⁹.
⁊ non disponit eam ventris solutio. ⁊ quādo erit crisis si
gnificatur per signa digestiōis in. 3. vel in. 4. de crisi. ⁊. 7.
die. ⁊ aliquādo terminatur in 4°. ⁊ aliquādo post. ¶ Iteȝ
peraugmastica est melior ⁊ homotena est meª. ¶ Item
si apparent pustule liuide aut nigre virides aut morbilli
virides lati: mortale est. ¶ Item lacbryme inuoluntarie
sunt mortales in ista feb. quando scȝ oculi non patiuntur
ophtalmiaȝ. i. apostemata in oculis nec palpebrarū aspe
ritatem. vt dicitur. 5. affo. afforis. 5. ¶ Item in acutis pas
sionibus cum feb. sicut hic luctuosa suspiria malum. dicit
Hypp. 6ª affo. afforismo. 54. ¶ Item signa mala ⁊ quasi
mortalia sunt hec. Grauitas post somnuȝ completuȝ: diffi
cultas anhelitus ꝓpter violentiam morbi. ¶ Item quā
do exoritur supra linguam in ista feb. acuta ⁊ in alia acu
ta sicut cicer nigruȝ: mors est proxima si accidit ei deside
rium rerum calidaruȝ. ¶ Item si apparet supra genu in
firmi aliquod nigruȝ simile vue nigre: ⁊ in cuius circuitu
sit rubedo moritur cito. ⁊ si pustule tales cito dispareāt ⁊
delitescant nisi homo in sanitate fuerit ad hoc assuetus:
malum est. ⁊ timendum de apostematione membri ⁊ p̄n
cipaliter interius: maxime si tales pustule in emūctorijs
membrorum sunt p̄ncipaliuȝ vel iuxta. ¶ Item prefocatio
hic subito facta nō in die crisis: mala est valde.

Cura

huius feb. requirit euacuationē alterationem ⁊
dietationem. p̄mo euacuare. deīde alterare. cu
ius oppositū facienduȝ in alijs feb. ⁊ ideo dicit Auic. cap°.
de cura feb. in generali ꝙ nō expectet̄ nisi in humorib⁹ ⁊
alijs a sanguine si sanguis sit purus. ¶ Circa eūonem est
sciendū ꝙ multiplex est in ista fe. per flōmiā ⁊ vētosatio
nem: per scarificationē: per aperturā venarū nariū: emor
roydaruȝ ⁊ menstruorum: ⁊ cōpetit hic euacuatio per medi
cinam. s. laxatiuaȝ: ⁊ clisteria ⁊ suppositoria: sed flōmia est
magis necessaria ⁊ euacuatio melior. dicit Hal. 3. tegni in
cōmē. illius. Immoderata repletio indiget eūone. cōmē.
148. Or si nō tolerat etas ipsius ⁊ tp̄s ⁊ virtus: tunc vento
se ⁊ scarificatio super calcaneos sunt meliores. Si v̄o non
tolerat istud: tunc minoratio cibi ⁊ potus est melior ⁊ assi
duatio motus ⁊ sudor cuȝ aere balnei ⁊ fricatiōe. Ista po
nit Haly de repletione superflua: sed in feb. sanguinea est
repletio superflua. ⁊ hoc pȝ per Hal. de sinocho. 9. de inge
nio sanitatis. ca. 2. ⁊. 3. vbi ponit ꝙ causa ei⁹ nō est nisi opi
latio causata a sanguine peccante in quātitate superflua.
Similiter in sinocho vbi est putredo: pȝ: ꝙ chimus nō pu
trefit donec ꝓhibeat̄ eius expiratio: ⁊ nō ꝓhibet̄ ei⁹ ex
piratio donec multiplicet̄: ⁊ non tolerat ip̄m virtus: ⁊ ces
sat a regimine eius. tunc est putrefactio in chimo: cū quo
addunt̄ oēs alij humores donec implent̄ vene ⁊ vasa: tūc
curatio est per flōmiaȝ. ⁊ si vnus chimus tm̄ abundet: tūc
per medicinaȝ laxatiuam: sicut ponit Haly. 3. parti. tegni.
cōmē. 93. ¶ Sed dȝ ne fieri hic flōmia vsq̄ȝ ad sincopim
⁊ defectū: videt̄ ꝙ sic per Hal. 6. affo. cōmen. 13. vbi dicit
sic. Cum. n. flebotomamus vsq̄ȝ ad sincopiȝ vel defectio
nem in peracutis feb. refrigerat̄ statim corpus: feb. extin
guit̄: plurimū ventres resoluunt̄: sudores patiunt̄: ⁊ mul
ti perfecte curant̄. ¶ Item ponit Hal. 4. de ingenio sani
tatis. c. 2. ⁊. 14. megategni. similiter. 4. cañ. ca. de cura fe.
sanguinee. cōtrariuȝ vult Auer. 7. colliget. in cura fe. acu
tarum in generali. ꝙ nō sit flebotomanduȝ vsq̄ȝ ad sinco
pim. Et Auic. fen. 4. p̄. li. c. 3. melius est infra subsistere q̄ȝ
exquisitissime euacuare. Et. c. de flōmia melius est vices
multiplicare q̄ȝ quātitateȝ. Et Haly vbi prius. in repletio
ne superflua dȝ esse euacuatio equalis extrahendo. s. māȝ
paulatim. q̄r talis euacuatio nō nocet in corporib⁹ debili
bus nocumento magno. ergo nec in fortib⁹. ¶ Dico ergo
cum Auer. ⁊ cum istis ꝙ flōmia vsq̄ȝ ad sincopiȝ est erro
nea: q̄r dicit Hal. xi. de ingenio sanitatis. tu qui sapiēs vis
videri: caue ne patiens in manib⁹ tuis sincopizet. potest
flebotomari tm̄ vsq̄ȝ ad lippotomiaȝ. i. debilitateȝ quā di
co in ramo nō in radice: sicut exponit Cōstanti. 5. practice
sue. c. de maia. Uel vt dicit Auic. in. 4. ⁊ nō cesses flebo to
mare donec eger appropinquet ad sincopiȝ: ita ꝙ vsq̄ȝ ad
sincopim dȝ teneri exclusiue. tamē loquēdo de sincopi re
parabili que est ex tenore virtut̄ sicut in p̄ma flōmia pōt
duci ad sincopim: ⁊ ita forte terret̄ quando multuȝ videt
euacuari. tamē loquendo de sincopi ⁊ debilitate virtutis
in ramis que est fluens nō loquendo de radicali. ⁊ hoc po
sito ꝙ aliquādo posset concedi sincopis ⁊ sequit̄ sanitas:
tamē est accidentale dicit Auer. ⁊ ideo mortale. Qr ergo
natura odit subitas mutationes extrahat̄ sanguis paula
tine quousq̄ȝ superflua quātitas auferat̄. ¶ Et si queras
que est superflua quātitas in sinocha vbi totus sangl. est
bonus: ergo qua rōne vna est superflua ⁊ alia. ergo totuȝ
est extraheñ. vel nihil. Dico ꝙ forte vna libra gratia exē
pli est superflua: ⁊ illa extracta vel circa natura expedit se
de residuo: q̄r natura est mirabilis ex ꝓpinquioribus ad

ſuta: qđ minus eſt ſupplet: qđ ſuperat reſecat. p̄mo mega-
tegni. Nō ergo valebit ꝯñª. quelibꝫ peccat. ergo quelibet
dꝫ extrahi niſi eſſet peccatū corruptionis. qꝛ vna euacua-
ta alie nō peccant: vel remotiores partes a corde peccant
⁊ ille debent extrahi: ſed eſt ibi in illis ramis quedā defe-
ctio. ¶ Et ſi queras quādo ⁊ quo die dꝫ fieri flōmia. Ga.
9. de ingenio ſanitatis. c. 6. dicit nō cures de nūero dierū:
ſed virtutē infirmi perquirēs. ſi fortis fuerit incide venā:
non ſolū in 5º die: ſed in quolibet die quo ad euꝫ veneris.
Tamē Auic. dicit. c. de cura feb. putridarū in generali: ꝙ
flōmia ſi nō fiat in p̄ncipio egritudinis nō eſt ei intenº. er-
go nō dꝫ fieri quocūqꝫ die. Dico ꝙ verū eſt de flōmia mi-
noratiua: qꝛ nō debet eſſe ſuperflua. ⁊ nō de eradicatiua:
niſi cum fuerit fe. maturatio: dicit̄. c. de flōmia. Vel in fe.
putrida nō eſt intenº in flōmia poſt p̄ncipiū hñs latitudi-
nem: qđ eſt vnū de quatuor tēporibꝰ morbi: qꝛ plus com-
petit farmaª: qꝛ tunc erit mā̄ digeſta nō ante: qꝛ nulla eſt
digeſtio in p̄ncipio. Et forte in putrida ſanguinea eodem
modo: qꝛ poſt ſubtile conuertit̄ in coleram vel corpus ſit
colericum vel aliqua pars adurit̄ ⁊ incinerat̄ ⁊ fit melan
colica: ideo cōpetit farª pro colera aduſta ⁊ ſanguine adu
ſto. Vel flōmia in p̄ncipio aliarū feᵐ a fe. ſanguinea com-
petit ꝓpter repletioneꝫ. aliter nō eſt ei intenº. qꝛ poſt pro-
pter febreꝫ vl'em conuertit̄ ſubtile in coleram ⁊ groſſum
in mel'iam: vel in colerica totuꝫ fit colericum: in melanco
lica melancolicū totum ꝓpter aduſtioneꝫ: ⁊ ſic intellexit
Auicen. Fiat ergo flōmia ſi virtus etas ⁊ tempus tolerat.
⁊ p̄mo de brachio dxtro: ⁊ poſt de mediaª ſiniſtri brachy.
⁊ iterato ſi oporteat de baſilica ſiniſtri brachy. ⁊ ſi nō tole
rat fiat ventoſatio inter ſpatulas cum ſcarificatiōe: ⁊ ſup
ſpatulas ⁊ in natibꝰ ⁊ ſcarificatio in tibys: ⁊ ex vtraqꝫ par
te ancharum cum ventoſatiōe. Saphena vtriuſqꝫ partis
aperiat̄ ⁊ ſaluatella vtriuſqꝫ manus. ⁊ plus de dextra pro
pter epar qđ eſt p̄ncipiuꝫ ſanguinis. Et ſi ſit infans carno-
ſus fiat flōmia parua ibidē: quia dicit Auer. 7. colliget. ꝙ
Auenzoar flebotomauit pueruꝫ ſuum trium annorū. Si
ſit mulier ⁊ menſtrua retineant̄ ꝓuocentur cum flebotо
mia ſaphenarū interiorū. Et ſi emorroyde conſuete reti-
neantur ꝓuocent̄ cum flebotomia exteriorum ⁊ cum ce-
pe decocto poſito ſuper capita earū poſt remollitionem:
vel cum aloe bene loto dato per interius: qꝛ aperit orifi-
cia earuꝫ: ⁊ ſpica nardi cū liquiri. ⁊ ſcariola ⁊ radicibꝰ bru-
ſci vel zuccari ꝓuocat menſtrua in iſta fe. ¶ Item cliſte-
re pōt fieri ſi cōſtipent̄ de malua viol'. mercuriali biſmal-
ua oleo viol'. furfure caſſiafi. ⁊ modico ſalis. ¶ Item ſup
poſitorium pōt fieri ſi virtus ſit debilis de lardo intincto
in ſalegēma: vel de coſta caulium vel malue excorticate
vel de ſale ⁊ melle. Sꝫ medicine iſte ſunt dande que pur
gant coleram ⁊ mūdificant ſanguinē ab humoribus adu-
ſtis: ſicut caſſiafi. ⁊ tamarindi ⁊ pruna ⁊ viole ⁊ flores bo-
raginis ſuccus bugloſe ⁊ boraginis: ſuccus roſarū: ⁊ mira-
bol'. citri. indi bellirici ⁊ emblici keb. nō niſi in parua quā-
titate ſi preceſſerit crapula vel repletio nauſeatiua: vel ſi
acceperint multa infrigidantia prius vt aquā frigidaꝫ ⁊
fructus fridus ⁊ ſimilia. ¶ Medicine ꝯpoſite ſunt oxila
xatiuum trifeª ſeracenica diaprunis zuccarū violatum ⁊
diaboraginatū. ¶ Modo videamus de infrigidantibus
inter que qđ plus cōmendat̄ eſt aqua frigida: ſicut ponit
Gal. 9. de ingenio ſanitatis. ⁊ Auer. in. 7. ſuppoſitis condi-
tionibꝰ certis. ſ. ꝙ materia ſit digeſta ⁊ ꝙ in viſceribꝰ non
ſit apoſtema durum ⁊ molle: lꝫ in beriſipila valeat ſūme:
⁊ ꝙ os ſtomaci nō ſit debile nec frigidum nec fundus eiꝰ:
⁊ ꝙ ſit aſſuetus potare aquā. i. aquā frigidam. ⁊ ꝙ non ſit
putredo humorū crudoruꝫ nec opilatio nec repletio nau
ſeatiua. Si nihil ſit de iſtis pōt potare aquā frigidā quā-
tum vult vna vice ſine mutatione anhelitus: facta priti-
purgatione vel euacuatiōe cuꝫ flebotomia. ⁊ in omni ca-
ſu ſtante virtute niſi crapula vel nauſea impediat: tūc. n.
plus competit cliſtere ⁊ ſuppoſitoriū: abſtinentia ⁊ frica-
tio verſus extrema. ¶ Item ſi ſanguis ſit ſubtilis debet
ingroſſari cum iuiubis ſebeſten ⁊ lentibꝰ: ⁊ cum plantagi.
⁊ infrigidantibus ſicut ſe. papaueris roſ. corallo. ſe. por-
tulace. Si ſit groſſus ſubtilieт̄ cum endiuia ſcariola cico-
rea ⁊ lactuca ſi non poſſit dormire: ⁊ cum ſpodio ⁊ raſura
eboris ⁊ lentigl aque que valet in vtroqꝫ caſu: ⁊ floribꝰ ne
nufar̄. ¶ Item ingroſſantia ſanguineꝫ: draganṫuꝫ gūmi
arabicum ſumach berberi acedula coriandruꝫ agreſta ⁊
zuccarum roſatū. ¶ Cōfortantia ſunt triaſandali diapa-
pauer ſi non poſſit dormire: diadraganṫuꝫ frigidum ſi ſit
malitia anhelitus. ¶ Sed cura ſinoche vtiliſſima ē duo-
bus modis. ſ. flōmia ⁊ aqua frigida. dicit Gal. 9. de inge-
nio ſanitatis. ca. 73. flebotomia ſemper valet ſi virtus ſuf
ficiat: lꝫ aqua frigida non ſemper. ſed cuꝫ in pulſu ⁊ vrina
decoctionis ſignum apparuit nō ſanguinis: ſed cibi prece
dentis: feb. erit maior ⁊ acutior ſolito. Et ideo Auer. dicit
ꝙ ſi ſanguis ſit colericus valet aqua frigida ante digōnē:
quia ip̄m digerit infrigidando ⁊ malitiā reprimēdo ſi nō
obſtent conditiones p̄us dicte: qꝛ aqua frigida frequēter
addit in opilationeꝫ: ⁊ quādo ſumit̄ iſtud vſqꝫ ad ſatieta-
tem: aliquādo curat: ⁊ aliquādo cōuertit eam in flegma-
ticam. Et melius eſt hoc q̄ꝫ mors dicit Aui. ideo melius ⁊
ſecurius eſt accipere cāphorā in electuarys vel cibis vel
potibus ſicut in ſiti eſt potus optimus de cāphora cuꝫ aq̄
ordei aut nenufar̄. vel aqua endiuie cum vino maligrana
ti: ⁊ erit quaſi vinū ſubtile clarum in quo ponat̄ cāphora
⁊ ſūme infrigidat. Et vt venter ſit mollis vtatur prunis.
Tamen euacuātia medicinalia plus valent in ſinocho q̄ꝫ
hic. Tamē quaſi neuter videt̄: quia Gal. ponit. 9. megate-
gni. ꝙ plenitudinē in venis īpoſſibile eſt laxatiuo purga-
ri: ſed in ſinocho eſt plenitudo in venis. Dico ꝙ abſolute
plenitudo vocat̄ cum omnis humor abūdat equal'r in ve
nis. dicit Gal'. 13. de ingenio ſanitatis. c. 4. ⁊ talis certe nō
pōt curari per medicinā vnā ſimpliceꝫ: ſed forte per com
poſitaꝫ: ſed plenitudo extra venas vocat̄ plenitudo mali
hu. ⁊ iſtaꝫ euacuat medicina ſimplex. ¶ Et ſi dicat̄ cum
Ga. 7. affo. cōmēto. 8. multi humores flōmia ſunt euacuā
di. ſi ſit vnus farmacia minuat̄. Tñ ſm iſtud ſequeret̄ ꝙ
erit medicina euacuatiua ſangl. ⁊ cōcedo. ſed nō debemꝰ
ea vti ſola abſqꝫ ꝑparatione eius: ⁊ ſunt aloe cētaurea col
logntida ſuccꝰ porri ⁊ pul. ſucci deſiccati volubilis ⁊ aga-
ricus. Sed quedā faciunt hoc ſecūdario ⁊ quedā p̄ncipa-
liter: ⁊ quedā faciunt ꝓpter violentiā quādo excedūt. vñ
verbū illud. plenitudinē in venis īpoſſibile eſt eūare cuꝫ
laxatiuis. īpoſſibile. i. difficile vel nō facile: vel qñ hūor
tm̄ abūdat extra venas: tunc facile eſt illā plectoriā vel
plenitudinē particularē laxatiuo purgare: ſꝫ ita nō de ple
nitudine vl'i totius corporis maxime in venis magnis.
¶ Itē ꝯfirmat̄ ꝙ ſit talis medicīa cōpetēs hic: qꝛ q̄ ꝓſūt
colere ꝓſūt ſanguini: in p̊ viatici. c. de cefalica. ⁊ Cōſtāt. 5.
practice ſue. c. z. ¶ De dieta ſciēdū eſt ꝙ cibꝰ dꝫ eē gruel-
lū de auenato ⁊ brodiū pulle ⁊ ordeatuꝫ ⁊ mica panis ter
lota in aq̄. lac amigđ. cuꝫ mica panis: malagranata pruna
damaſcena. ⁊ rōne debilitatis virtutl ꝯpetit brodiū pulle
decocte cū lactuca aut ſemibus fridis: ⁊ piſces aq̄ dulcis.
carnes pure mūde ⁊ ſolide cū agreſta. Potus ſint ptiſana
ſirupus acetoſus ⁊ violatꝰ: ⁊ ſirupꝰ albus ſiue iulep. ſirupꝰ
nenufarinus. ⁊ in hyeme idromel aquaticū. ¶ Tñ qꝛ lo-
cuti ſumus de flōmia ſciēdū ꝙ in illis in qbus ꝯpetit flōª
ſunt q hñt duritiē ⁊ ſpiſſitudinē corporis: ⁊ ſunt ſolidi de
quibus modicū diſſoluit̄: non ſicut rari cōiter ⁊ qbus co-

lera in ore stomaci dominat̃: qꝛ illis non cõpetit: ⁊ in tẽpore frigido ⁊ humido plus cõpetit: ⁊ breuiter competit hu nis carnosis multas carnes comedentibus.

¶ De febre effimera. Caplm̃. V.

De feb. effimera ⁊ de morbis ĩmãlibus: ⁊ sunt morbi ĩmãles effi[a] ⁊ ethica ⁊ sunt fe. Sed qꝛ effi[a] est cã spẽi ethice dic̃ Auer. 3[o] colliget. c. de causis egritudinũ calidarum ⁊ siccarũ non mãlium: ideo de ipsa p̃mo videñ. Effi[a] dicit̃ ab effimeron grece qđ est piscis latine. iste eniz piscis eodẽ die quo orit̃ eodem die morit̃. Alr̃ dicit̃ effi[a]meron qđ est dies: quasi fe. diei. s. nãlis ↄtinẽs. 24. horas scilꝫ diez ⁊ noctẽ. Uel dicit̃ effimera a meron qđ est dies: ⁊ efficio cis. quasi efficiens malũ per diẽ. Cuius diffinitio est. Effimera est fe. ex distẽperãtia spũuz ꝓcedens. ¶ Et ideo sciendũ ꝙ effimera est duplex. vera ⁊ nõ vera. vera tm̃ durat per diẽ nãlẽ: sed nõ vera aliqñ durat ꝑ tres: ⁊ raro per q̃tuor. ⁊ si vltra duret trãsit in putridã. ¶ Cã eniz q̃re aliqñ duret vsqꝫ ad tres dies vl' q̃tuor: est grossitudo mãe in corpore vel cõstipatio pororũ rõne grossitiei mãe opilantis ⁊ euentationẽ ꝓhibentis vel rõne opilationis a causa exteriori stiptica vel infrigidãte interiori.

Cause eius sunt q̃tuor in generali ꝭm Auer. 3. colligꝫ vbi p̃us. ¶ Quarũ p̃ma diuidit̃ in q̃tuor: q̃rũ quedã sunt per se: q̃dã per accidẽs. Et eaꝝ que sunt per se quedã sunt in actu sicut calor ignis ⁊ sol ⁊ res extrĩsece calide. Quedã sunt in potẽtia: sicut balneuz in aq̃ sulfuris q̃ est calida in potẽtia ⁊ silr̃ia. Quedã per accñs: sicut sũt ista que claudũt poros rõne stipticitatis: q̃propter calor accẽdit̃ in partibꝰ intrinsecis sicut est balneũ aque alumĩose. Et quedã sunt cãe per accñs que claudũt poros rõne frigiditatis sicut balneũ in aq̃ frigida: ⁊ tp̃s frigidũ ⁊ silr̃ia. ⁊ sic sunt due cause per se ⁊ due per accñs. ¶ 2[a] cã p̃ncipal' sunt res sumpte in corpore: sicut cibꝰ ⁊ potus calidi actu ⁊ potẽtia sicut allia vinũ ⁊c. crapula ⁊ fames. ¶ 3[a] cã ẽ corporea sicut ĩmoderatus potꝰ ĩmoderatũ exercitiuz. aĩata sicut ira tristitia vigilia ⁊ silr̃ia. ⁊ inter ista est coitus qui est ↄpositus de motu corporeo ⁊ accñtibꝰ aĩe. 3[o] tegni. ¶ 4[a] cã est egritudies mãles que superueniũt in corpore sicut apata emunctorioꝝ nobiliũ mẽbrorũ. sicut inguinũ epatis: titillicorũ vel assellarũ cordis: radicũ auriuz cerebri. ¶ Hic notandũ quare vocat̃ morbꝰ sine mã: cũ in omni morbo de mũdo sit humor peccãs: cuz discrasia illa si sit lesiua ledit membrũ. ergo cum in morbo sit sanguis non põt fieri lesio sensibilis mẽbri: nisi mã humoralis mẽbri ledat̃ vel inficiat̃. ¶ Item Auer. in. 2. cãticoꝝ in illo cõmento. morbus siccus cũ mã. dicit ꝙ ꝭm exquisitaz veritatem nõ est morbus sine mã nec simplex nec cõpositus. simplex non: qꝛ nulla cã est tm̃ calida vel tm̃ frigida sine mã. nec cõpositus: qꝛ in corpore hũano sunt hũores cõpositi calidi ⁊ humidi vel calidi ⁊ sicci vel frigidi ⁊ sicci vel frigidi ⁊ humidi. ⁊ silr̃ res extrinsece ꝓpinque cordi. Jõ dico ꝙ effimera ledit spũm vitalẽ p̃mo vel aĩalez vel nãlem: tñ qꝛ isti sunt in humoribꝰ: ⁊ iuxta humores inficiuntur: nõ tñ sic ꝙ oporteat operari aliquo mõ cõtra spũz sicut cõtra humorẽ vel ecõtra. vñ sufficit alteratio: ⁊ est cã effi. in sanguine accñs morbi. vñ Gal. ponit p̃mo de crisi. nõ est fe. quousqꝫ vniuersuz corpus inflãmet̃. ⁊ ideo sinocha est de genere effimere ⁊ est ĩmãlis: qꝛ nõ hꝫ mãm peccantem que mã sit vnũ subiectũ euonis per medicinam. Et illo mõ Jsid. loquit̃ 2[a] parte affo. Dam. cõmẽ. 13. qꝛ nõ in omni morbo cũ humoris vicio ↄpetit euacuatio vt in causone. Est eniz vicium humoris: vel ꝓpter sui abundãtiam: ⁊ tunc cõuenit flebotomia. vel est vicium humoris ꝓpter sui substantiã putridã vel qualitatẽ putredinalẽ: ⁊ tũc ↄpetit farmacia: ⁊ est viciũ hũorũ ꝑꝑ sui caliditatez ⁊ acuitatẽ: ⁊ tũc cõpetit alteratio. Jn oĩ ergo morbo ẽ viciũ hũoris ⁊ tñ ĩmãlis. i. nõ hñs mãm subiectã euoni: ⁊ est glibet hũoralis. vl' p̃mo sicut in sinocha. vel secũdario sicut in effimera ⁊ ethica: ⁊ modus inanitiõis sicut fluxus: abstinentia que totũ corpus purgat: dicit Gal. 4. affo. cõmẽto. 2. ¶ Signa cõia dicit Auic. sunt: qꝛ ipsa venit a cã primitiua nõ añte nisi sit non vera: nec incipit cũ rigore nisi sit effimera de opilatiõe facta a mã humorali: qꝛ talis est media inter effimerã verã ⁊ putridã: ⁊ est ꝓpinquior putride. ¶ Pulsus ⁊ vrina modicũ distãt a nãli. calor nõ ẽ pungitiuus nec mordicatiuus apud tactũ: sed est sicut calor laborãtis aut irati: ⁊ frequẽter terminat̃ cũ sudore naturali vaporoso ordinato ⁊ leui. Et ponit Aui. vnũ signũ: intret eger balneũ: cũqꝫ moraz fecerit ⁊ euenit horripilatio nõ cõsueta scit̃ ꝙ est putrida: ⁊ si non inueniat alterationẽ a dispõne sua ad horripilationẽ suã: tunc est effimera. ¶ Signa spãlia cãrum primitiuaꝝ sciunt̃ per indicia patiẽtis: sicut si de sole caput est tactu calm̃. Si de frigiditate color cutis mutat̃ in obscuritatẽ ⁊ liuorẽ. Si ex stipticitate cutis est sicca q̃si tensa dura ⁊ rigida. Et si ex cibis ⁊ potibꝰ tunc est caliditas in regione ep̃is in spũ nãli ⁊ vrina est tincta. Si ex labore fatigatiuo tunc corpus est debilis: ⁊ est dolor in iuncturis. Si ex ira: sunt oculi eminentes ⁊ facies rubicũda nisi ira sit mixta cũ tristitia: de hoc ꝙ põt vidictã exequi: ⁊ tũc pallescit ⁊ mutat̃ color faciei de vno in aliuz multotiens. Si ex tristitia oculi sunt cõcaui. Si ex venenis calor est interius intẽsus cũ siccitate forti faciente sitiz: ⁊ tunc dicunt̃ melancolici.

Pronostica. Pronosticatio est talis. effi[a] est facilis curatiõis ⁊ difficilis cognitiõis. si g̊ pulsus ꝑmanserit diuersus ⁊ vrina ĩdigesta transit in putridã: maxie si exeuntia sint fetida: sed si corpus ẽ siccũ ⁊ aridũ in tactu: ⁊ nõ a rebꝰ stipticis exterioribꝰ timeñ. est de ethica. ⁊ iõ i[a] nõ est negligẽda. ¶ Jtẽ hoĩes de facili cadẽtes in effimerã: ⁊ de ipsa in ethicã ⁊ tertianã sunt hoĩes ↄplexiõis calide ⁊ sicce: sed isti q̲ sunt ↄplonis calide ⁊ humide: velocius cadũt in fe. putridã de effi[a] in spũ nãli. Deinde isti in q̃bus est caliditas plus. Deĩde isti in quibꝰ siccitas est plus ⁊ ↄplo ca. ⁊ sicca. si habeat famẽ ⁊ vigiliaz ⁊ laborẽ corporalẽ ⁊ aĩalez fit velociter effimericus: si non cauetur statim fit febricitans putride.

Cura sunt tres res p̃ncipales. vna ad malã cõplonem remouendam calidã ⁊ siccaz que est in spiritus suba cũ frigidis ⁊ humidis. alia vt cause extrinsece fe. facienti resistat̃: qꝛ vtplurimũ fit ab illis. tertia ẽ dietaꝰ. ¶ Primã rẽ cõplẽt mẽsure ĩfrigidatiõis ⁊ hũectatiõis ꝭm mẽsurã reꝝ ꝑticulariũ que sunt ↄplo etas aer regio ↄsuetudo ⁊ cause faciẽtes. Fit ergo ĩfrigidatio per se ⁊ ꝑ accidẽs: per se sic per medicinas frigidas ⁊ per cibos fridos. per accñs võ sicut ꝑ balneũ in aq̃ calida aut tepida: ⁊ ↄpetit maxie in hac feb. balneũ: eo ꝙ per ip̃m spũs ⁊ vapores dissoluunt̃ q̲ si remanerẽt inflãmarẽt ⁊ corpꝰ in putredinez ↄuerterẽt. ideo balneũ in oĩbus sufficiẽs cura cõis in declinatiõe maxie: nisi ꝙ cauẽdi sunt parati ad putridas ⁊ opilatiões ⁊ repleti crapulati ⁊ pa. catarrũ nisi sit adustiuus vel de cã ca. qꝛ in tali põt fieri balneũ in declinatiõe. ¶ Cura spãlis est resistere causis extrinsecis fe. facientibus. ⁊ hoc ẽ 2[m] faciendũ in hac fe. sicut si sol vel ignis sint cãe. ponant̃ in loco frido flabellent̃ cũ pãno lineo aerem infrigidãte. Jn capite si sit calor tũc infunde aquã calidã sup caput: qꝛ ipsa cito infrigidat. ⁊ ponant̃ in balneo aque calide sine calefactiõe aeris ⁊ ibi morent̃ diu: ⁊ tunc possunt inungi cũ oleo ro. vel nenufar̃. vel violato. Si causa sit stiptica tũc balneũ cõpetit in aqua tepida calida: ⁊ fri-

catio cum oleis non stipticis:sed aperientibus sicut oleū
de aneto ⁊ de camomilla: ⁊ sup capita ⁊ super corpus:sed
tardet̄ inunctio vsq̄ʒquo balneent̄: ⁊ sit oleum tepidum.
nec iteret̄ balneū vltra semel nisi feb. redeat. ¶ Item in
primis tribus diebus fiat fricatio cū semine melonū:mi-
lij ordei farina aut fabe aut horobi ⁊ cum capil. vene. vel
violis vel ireos decoctis in aqua que nō permittat̄ infri-
gidari donec frequenter tergant̄. Et si videas nō suffice-
re tūc est opilatio ⁊ repletio interius: ⁊ tunc flebotomen-
tur ⁊ mollificet̄ venter cū mollificatiuis:q̄ꝛ est cura me-
dia inter effimerā ⁊ putridā. ¶ Et si cā sit frigida stupha
plus valet q̄ꝫ aqua in balneo: ⁊ ꝙ ponant̄ ⁊ cooperiantur
quousq̄ʒ sudent: ⁊ inungant̄ cuʒ actu calidis. Si fuerit de
cibis calidis det̄ sirupus acetosus: ⁊ infrigidantia per in-
terius ⁊ exterius super stomacū ⁊ epar: ⁊ panis confectus
cum aceto valet: ⁊ triasandali cū cāphora. ¶ Si ex motu
⁊ labore:quiescant: ⁊ inungant̄ iuncture cū oleo de camo
milla ⁊ viol̄. ⁊ fomentent̄ iuncture cū rosis violis camo-
milla. Et dent̄ cibi boni bene nutriētes:vt oua ⁊ testiculi
galloꝝ ⁊ pulli ⁊ pisces parui. ¶ Item sciendū ꝙ ad p̄ser-
uādū a labore itineris portet̄ arthemisia a laborāte ⁊ nō
sentiet laborem ab intus. ¶ Item radix arthemisie distē
perata cuʒ vino subtili ⁊ brodio det̄ vespere illi qui labo
re vie fatigatus fuerit: ⁊ statim recedet ista q̄ssatio ⁊ fati-
gatio ac si nō fuisset. dicit Diascori. ¶ Item si viator por
tet baculum de agnocasto : non offendet ad lapides ⁊ ad
alia pedes suos:nec patiet̄ excoriationē que fit per frica-
tionem membroꝝ in itinere sicut inter nates ⁊ genitalia.
⁊ si aliqua modica fiat:inungant̄ cuʒ modico oleo ro. vel
vitello oui crudo vel calefacto. ⁊ ista valent pro peregri-
nantibus cursoribus ⁊ febricitātibus ambulantibus per
patriā ꝭʒ Serap. in aggregationibus suis. ¶ Si de vigi-
lia:tunc de papauere lactuca malua fiat fomentatio capi
tis ⁊ fricatio pedū ⁊ dicta prius cōtra vigiliam. ¶ Si pp
satietatē nauseatiuā:si venter sit cōstipatus soluat̄ cū cli-
steri vel suppositorio. Et si in stomaco natet cibus fiat vo
mitus ⁊ abstinentia quousq̄ʒ digerat̄ ⁊ non curet̄ de feb.
quare ⁊ dentur cōfortantia stomacū calida ⁊ digerentia.
Si venter sit solubilis ⁊ fluat:tūc lana infusa in oleo ma-
sticino vel nardino vel in succo ab̄ꝭ. vel citoniorū ponat̄
super stomacū calida: q̄ꝛ tepida mollificat stomacū ⁊ re-
soluit virtutem. dicit Auicen. c. de effimera ex euacuatio
ne. ⁊ detur cibus facilis digestionis tendens ad frigidita-
tem cum aliqua stipticitate sicut cuʒ roꝭ. ⁊ nuce muscata:
etiam caro citonioruʒ valet. Si ex fame fiat:cibentur:et
maxie colerici:q̄ꝛ non possunt ieiunare. Si ex apostema-
tibus curent̄ apostemata vt infra dicetur. Et causa breui
tatis ista sufficiant ⁊ continue abbreuiabo plus.

¶ Dieta sit facilis digōnis ⁊ sit tendens ad frigiditatem ⁊
humiditatem:excepta dieta in nauseatiua satietate.

¶ De febre ethica. Capitulum. VI.

DE ethica febrili. Ethica est morbus im-
materialis ⁊ est feb. consuetu-
dinaria. Dicit̄ enim ethica ab ethis qd̄ est con-
sumptio quasi calor consumens : vel ab ethis
mansio ⁊ calor quasi calor māsiuus. vnde ethi
ca est mala complexio equalis ⁊ mansiua. dicit Auic. ca°.
de causis doloris. Cuius diffinitio est ꝭm Auer. 3. colligꝫ.
cap°. de morbis calidis ⁊ siccis non materialib⁹. est calor
extraneus fixus in substantia membrorū: ⁊ prohibet fie-
ri operationem eoruʒ ⁊ consumit eorū substantialeʒ hu-
miditatem. Aliter sic. ethica est feb. cōtinua ⁊ vniformis
sine humoris vicio putredinalis. cuius subiectum est cor
pus ⁊ membrum soliduʒ. ¶ Cuius species sunt tres. Pri
ma est leuior ⁊ est que accēdit̄ a calore extraneo in humi-
ditatibus radicalibus ⁊ naturalibus:que existunt in sub-
stantia paruarum venarum quādo accendit̄ ros. Secun
da est in humiditate existēte in carne ipsa:que quādo dis
soluta est potest a cibis restaurari: ⁊ est quādo accēditur
cambiū que est secūda humiditas. Tertia est omnib⁹ de-
terior: ⁊ est illa cuius calor extrane⁹ ꝓfundatur in mem-
bris solidis spermaticis que non possunt restaurari : sicut
dicitur. 3. tegni. cōmen. 65. ⁊ cōmen. 125. quia ipsas solidas
partes impossibile est humidiores fieri humiditate. s. ra-
dicali. humiditate tamen nutrimentali possunt : sicut pa-
tet. 4. affo. afforis. ad ell'os. cōmento. 13. solus cibus substā
tialiter humectat:lʒ aqua humectet accidentaliter irrorā
do. ⁊ in ista specie feb. accenditur gluten qd̄ cōtinuat par-
tes adinuicem. ¶ Ideo sciendū qd̄ dixit Gal̄. 2. ꝓnosti. c.
de vrinis. cōmen. 28. ꝙ p̄mum qd̄ liquefit in istis feb. est
adeps recens nouus. Deinde liquefit post istū qui est du
rior ⁊ antiquior. Deinde post ipsuʒ caro mollis recēs. De-
inde post ipsam caro dura antiqua. Deinde post ipsaʒ mē
bra ipsa. ¶ Tamē pro verbis cōmunibus de diffinitiōe
ethice per humiditates. Sciendu ʒ ꝙ ista nomina ros ⁊c̄.
inueniunt̄ ab Auicē. ca°. de humoribus. ⁊ c. de ethica. di-
cit enim sic. c. de humoribus: ꝙ est humiditas vel humor
primus in foraminibus extremitatū paruarū venarū cō-
tentus. Alia est per oīa membra simplicia transiens sicut
ros qui in nutrimentū cōuerti est aptus:cū corpus nutri-
mento caret:vt membrū humectet : cuʒ aliqua cā fortis
vt motus:aut alia aliqua exiccauerit. Et ca. de ethica. di-
cit ꝙ est sparsuʒ in mēbris sicut ros ⁊ est simile oleo effu-
so vel sparso in lucerna. De isto noīe cābio ponit Gal̄. 3. te
gni. cōmēto. 66. ⁊ Egidius li°. de formatiōe fetus in vtero.
ca. penultimo. ꝙ cābiū est illud qd̄ cābit formaʒ cibi pro
forma membri. de isto dicit Aui. c. de humorib⁹:sicut ali⁹
est humor qui paruʒ ante coagulatus fuit ⁊ est nutrimen
tum in mēbroꝝ substātia qd̄ ex parte cōplexionū ꝯuersū
est:sed ex parte essentie cōplete ⁊ similitudinis nōdū fuit
conuersum. Et. c. de ethica. dicit est actu nutrimentū ⁊ est
cibus cibans in effectu:q̄ꝛ cibus futurus est extra: ⁊ in sto
maco ⁊ in ore:sed cibus in via est in epate ⁊ venis : sed ci-
bans cibus actu est cābiū:q̄ꝛ cābit formā membri sed nō
statim:sed in fine tertie digōnis vel quarte: supposito ꝙ
sint quatuor. ⁊ ista humiditas est similis. dicit Auic. oleo
ībibito in substātia liciniȷ. Tertia humiditas est qua cō-
tinuantur partes mēbroꝝ simpliciū a p̄ncipio curatiōis:
⁊ est similis humiditati cōtinuanti partes toti:de quo fit
liciniū in oleo vel candela: ⁊ ista vocat̄ glutinū:sed nō est
verbū auctēticū:nisi q̄ꝛ iste Egidius vbi prius posuit ipʒ.
¶ Et ideo sciendum ꝙ est glutinum multiplex:continu-
ans ⁊ restaurans:cōtinuans est per totū ⁊ est qualitatiuū:
restaurans est loco deperditi: ⁊ est duplex. radicale ⁊ nu-
trimentale. nutrimētale est loco deperditi. radicale ē ci-
bus actu cibans coagulatus ⁊ assimilatus ꝭm totum ipsi
membro: ⁊ tunc est vera nutritio. Et totū vocat̄ sanguis
vsq̄ʒ ad glutinū:quia sanguis est vltimū nutrimētū. Uel
si volueris dicere ꝙ sanguis est vltimū nutrimentum in
venis:tunc nō oportet dicere ꝙ totum sit sanguis ru. vel
dealbatus: ⁊ illud glutinū vltimū nutrimentale est pars
membri: ⁊ est cibus mēbri non suppsius: ⁊ hoc rōne mate
rie:quia cibus agit a materia. dicit Auic. ⁊ attrahit̄ a tota
specie dicitur in canticis in principio quasi. Cum ergo in-
flāmātur iste humiditates ⁊ membra radicalia ꝓpe cor:
tunc est ethica. ⁊ hoc in ꝓfundo ⁊ in substātia mēbroꝝ nō
in circunferentia ⁊ concauitate eius tm̄.

Cause p̄me speciei vtplurimum est feb. effimera ꝭm
Auerro. in 3°. ⁊ alie due species fiunt ꝓpter fe.
materiales humorales precedentes ; ⁊ idem dicit Auicē.

longinquuz est vt accidat ethica incipiendo quasi vt sint
mēbra radicalia iam inflāmata ꝛ non inflāmetur humor
neqꝫ spiritus ante illud:nec opꝫ vt calefiant ista nisi sit cā
fortis valde.Et videt̄ mirabile ꝙ causa fortis possit age/
re absqꝫ hoc ꝙ agat in humoribus:ꝛ causa debilis nō pos
sit:cum agens sit passo approximatū vtrobiqꝫ equaliter.
ergo vtrunqꝫ agit in medio anteqꝫ in extremo.Ideo dico
sicut dicit Albertus 4°.metheoro.sicut fulgur agit in gla/
dio ꝛ non in vagina actione sensibili:propter hoc ꝙ vagi/
na est rara:nec est ita resistens agenti ita subtili ꝛ forti:sꝫ
gladius est quid solidum compactum resistens:ideo in il
lud agit:quia in actione requiritur ꝙ sit tempus sufficiēs
ꝛ ita non in raro sed in solido est tēpus sufficiens:ideo fit
actio.Similiter est de humoribus qui sunt rari respectu
membrorūz solidorum:ꝛ ita est in corpore humano aliqñ
percusso a fulgure.¶ Item causa ethice est eadem cū cā
effimere:quando agit inflāmando facit effimerā:ꝛ quan
do consumēdo facit ethicā:sicut ignis ī ligna agit.¶ Itē
feb.putrida ꝛ apostemata permutantur ad ethicā ꝓpter
vehementiam adurentis fe.ꝛ ꝓpter nimiam abstinentiā
ꝛ ꝓpter sitim superfluam vbi nō datur aqua frigida:ꝛ qꝛ
non obseruatur latus cordis cuꝫ epithimatibus frigidis:
ꝛ maxime in morbis membroꝝ vicinoruꝫ cordi sicut dia
fragmatis ꝛ pulmonis sicut in ptisi ꝛ pleuresi:ꝛ etiam ca/
lefactio epatis ē causa ethice remota:quia calefactio cor/
dis est ꝓpinqua ꝛ formalis.¶ Item accidētia anime for
tia ꝛ diuturna exiccant corpus.3°.tegni.ꝛ maxime dolor ꝛ
tristitia ꝛ angustia ira ex labore fatigante corpus ꝛ aīam
vt ex carcere.Et ideo dicit Auic.cap°.de exercitio.fen 2ª.
p̄mi libri.dimittens vel relinquēs exercitiū incurrit ethi
cam sicut incarcerati faciunt:qȝ tamē est mirabile:quia
talis est quiescens ꝛ quies humectat ibi.ad ell'os.¶ Iteꝫ
talis incurrit morbos repletionales non gratia inanitio/
nis.¶ Itē dimissio exercitÿ infrigidat.Ideo dico ꝙ ethi
ca est duplex:senectutis ꝛ febrilis vel egritudinalis:vnde
relinquens exercitium incurrit ethicā senectutis:quia su
perfluitates in corpore remanent que digestiuam debili
tant ꝛ morbos repletionales causant.ergo senescere faci/
unt:sed senectus est frigida ꝛ sicca:ꝛ hoc fit:quia calor ꝓ/
pter superfluitates remanentes debilitatur:ideo digesti/
ue debilitantur ꝛ cibus non digerit̄ sufficienter in stoma
co.ergo nec in epate:quia error in p̄ma digestione nō cor/
rigitur in scd̄a.sed Isi.p̊ affo.Dam̄.cōmento 16°.nec in ter
tia:ꝛ tunc membra remanent sine nutrimento cōuenien/
ti:ꝛ sic in idropisi ꝛ ethica:ꝛ fit inflāmatio accidētalis pro
defectu adhesionis sicut hic.Ideo dici debet ꝙ in ethica
p̄mo consumitur adeps recens circa membra solida non
in cute exterius:qꝛ ibi est pinguedo.deinde antiquior cō/
sumitur sicut mixta cum carne:ꝛ ista vocatur aruina.vn/
de versus.Intus adeps pinguedo foris aruinaqꝫ mixtuꝫ.
Uel diffinitur species ethice sic non per consumptionem
diuersarum humiditatum sed diuersoruꝫ membroꝝ: sic̄
p̄mo pinguedinis ꝛ carnis.2°.venarum ꝛ artariaruꝫ.3°.os/
sium ꝛ cartilaginum ſm partem non ſm totum.Et sic pꝫ
ꝙ per accidēs incipit ethica ꝛ per morbos repletionales
ꝛ ꝓpter humiditatem accidentalē sicut in idropisi: tamē
loquendo de ethica febrili istam facit similiter per accñs
dimissio exercitÿ:quia superfluitates remanentes caren
tes euatione continent putredinalem calorem ꝛ putrefi/
unt.Et ad omnes fe.putridas sequitur ethica si freq̄nter
fiant vel si diu durent.Et ita concedo ꝙ labor magnus ꝛ
exercitiuꝫ intemperatū facit ethicam per se:ꝛ quies vera
vel dimissio facit per accidens eam.¶ Item coitus sup/
fluus vel multus ꝛ frequens fluxus ventris magnus mē
struoruꝫ ꝛ emorroydarū ꝛ vrine sicut in diabetica passio/
ne:vomitus vigilie superflue:abstinentia īmoderata:stu/
dium superfluū:cogitatio ꝛ sollicitudo:assidua gomorrea
omnia desiccatiua:superflue calefactiua faciunt ethicaꝫ.
Et ꝙ euacuatio superflua faciat.dicit Auicē.fen 4ª.p̄mi
cañ.ca°.3°.ꝙ euacuatio superflua facit febrē maxime ethi
cam.Sed videtur falsum quia euacuatio superflua edu/
cendo calorē ꝛ sp̄m īfrigidat.Dico ꝙ veruꝫ est in corpore
disposito ꝛ medicina fortiter inflāmante fit feb.ibi ꝛ pro/
pter cōmotionē humoꝝ ꝛ humiditatē humoꝝ calidoꝝ ꝛ
euigilationē:qꝛ oīs medicina colerā cōmouet ꝛ hūor eua
cuatus est superfluus:ꝛ tunc ꝓpter priuationē nutrimēti
ex siccitate venule attrahunt colerā:sed Hyp.4°.affo.aff.
57.vbi in causone est superfluitas multa ꝓpter medicine
caliditatē maiorē:ꝓpter sinthomata ꝛ accñtia fortia ma/
xime ꝓpter eductionē humoꝝ īmoderatā:ꝛ ita īfrigidat
aliquādo vno modo rōne materie eūate ꝛ calefacit rōne
compl'onis mā̄e:sicut dicit̄ 4°.affo.de siti.cōmento.19.ꝙ
cessat ista que fit rōne medicine calide ante eūoneꝫ:ꝛ fit
ista alia rōne compl'onis materie.¶ Notandū etiā ꝙ pri
ma spēs ſm Aui.vocat̄ ethicos.scd̄a dubilon vel adubel.
tertia almutafif.i.in qua apparet forma que est in decre/
pitis quātum ad calorem ꝛ siccitatem.

Signa a ꝑte pulsus sunt ꝙ post tres horas assumptio
nis cibi patientis pulsum considerare debes ꝛ
caloris quātitatē:ꝛ si maiorem caliditatē inueneris in ar/
teria qꝫ in locis vicinis ꝛ est fe.equalis ꝛ vniformis:ꝛ non
cadit in ea diuersitas qꝫtuꝫ est de rōne sui nec in p̄ma die
nec in scd̄a:ꝛ cutis vergit ad quandā ariditatē:tunc est si/
gnū p̄me spēi ethice que est difficilis cognitionis ꝛ facilis
curationis:qꝛ est ibi magna siccitas:vt dicit̄ in differētÿs
febriū.Pulsus ergo erit paruus durus frequens debilis
fixus ſm habitudinē vnā:sed quādo suꝑuenit cibus aug/
mentatur velocius ꝛ fit fortis pulsus valde ꝛ incipit ma/
gnificari.Et ꝓpter istud accidit stultis ꝙ ꝓhibent eis ci/
bum ꝓpter accñtia augmentata in calore ꝛ alÿs maxime
per tres horas post cibuꝫ.ꝛ hoc maxime manifestū est in
volis manuū ꝛ plantis pedum cuꝫ siccitate ꝛ ariditate cu
tis:ꝛ non est ita in alÿs fe.sicut ponit Auer.4°.colliget:qꝛ
in ethica membra radicalia sunt inflāmata:ꝛ de nā nutri
bilis est assimilare sibi nutriens vel cibuꝫ.ergo opꝫ vt ci/
bus corpori adueniēs adipiscatur calorē extraneuꝫ qꝫuis
iste cibus sit frigidus vel non:ꝛ ideo tunc fe.manifestat̄ ꝛ
accñtia fortiora:sed in putridis nō est ita: propterea quia
calor in illis radicaliter nō est fixus in membris que in ci
bum agere debent:sed in humorib9:ꝛ iō cā quā ponit Ga.
2°.ꝓnostico.cōmento 59°.ꝛ Auic.4°.cañ.ca°de ethica:ꝛ de
aqua ꝓiecta super calcem ꝛ super sartaginem vel oleum
proiectum:non est bona:qꝛ aqua corrumpit calcem:ꝛ ecō
tra.sed cibus non distat a nā membri tm̄ ꝙ corrūpat ipꝫ
sed nutrit ꝛ conseruat.Ga.in 2° ꝓnosticoꝝ.ponit ꝙ calor
augmentat̄ quādo sumit cibum:ꝛ Auer.ponit ꝙ per tres
horas post quando cibus digeritur.ꝛ hoc innuit Gal.ibi/
dem.Dico ꝙ quando sumit cibum futurum:scꝫ cibuꝫ ex/
tra:corpus refrigeratur:sed quādo sumit cibum in via di
gestuꝫ in stomaco ꝛ aliq̄liter ineptum ꝛ spargitur per mē
bra:tunc calefacit ea sicut pāni calefiunt a corpore ꝛ post
copora calefaciunt ſm Gal.in de iuuamentis membroꝝ.
¶ Notanduꝫ ꝙ tactus in ethica indicat vel sentit mino
rem caliditatem qꝫ in sinocha ꝛ in alÿs fe.inflāmatis:tm̄
in materia in principio cum tangitur est calor suauis:sed
cum manus remanet ibi vna horā apparet cuꝫ fortitudi/
ne vel magnitudine ꝛ nō cessat augmentari:sꝫ tm̄ ethicus
nō sentit suū calorē:qꝛ nō patit̄ ab illo:cū calor sit ibi mā/
siuus ꝛ eq̄lis:sꝫ res nō patit̄ nisi per ɔtrariū aduenies qȝ
mutat ad illud qȝ nō erat.¶ Iteꝫ dicit Gal.de ista mala

complexione diuersa ꝙ ethicus non patitur: verũ est paſ
ſione doloroſa nec ſentit ſenſu doloroſo. ⁊ ideo dicit Aui.
ꝙ ethicus non ſentit inflammationem tantam quantuꝫ
habens effimeram aut tertianam: lꝫ ethice calor ſit ma-
ior calore tertiane: quia eſt calor manſiuus in ſubſtantia
membrorũ fixus ⁊ factus quaſi equalis ⁊ naturalis ⁊ res
a naturali non patitur. Ex iſto videtur ꝙ calor ſit maior
in ethica ꝙ̃ in tertiana: quod tamen non eſt verum: vt pa
tet ad tactum: ⁊ quia colera eſt calidius quod eſt in corpo
re: vt dicitur in mala complexione diuerſa. ergo inflãma
tio ſua addit aliquid vltra. Ideo dico ꝙ lꝫ: vel quãuis: ac
cipitur aſſumptiue vel ſuppoſitiue: ⁊ dicitur ethicus non
ſentit tantum calorem quantuꝫ tertianarius: lꝫ. i. quãuis
ſuppoſito ꝙ calor ſit maior ibi: quia calor eſt ibi mãſiuus
⁊ equalis: ⁊ ideo ſi erit magnus nõ ſentiretur ab eo ſenſu
doloroſo. Iuxta quod notandum ꝙ quedam eſt mala cõ
plexio diuerſa ⁊ quedaꝫ equalis. Mala complexio equa
lis eſt cum aliqua complexio non naturalis eſt tantuꝫ cõ
tinuata ꝙ facta eſt quaſi fixa ⁊ ṗncipalis: ⁊ vocatur man-
ſiua ſi ſit vniuerſalis ſicut in ethica eſt in omnibis diſpo-
ſitionibus ſolidis ſm vnam diſpoſitionem ſm formam:
non tamen ſm gradus. ⁊ ideo dicit Gal. in libro de mala
complexione diuerſa: ꝙ in ethica ſũt membra in vltimo
permutata in calore ſm gradum inequalem: non tamen
ſm manſioneꝫ gradus: ⁊ ideo non eſt paſſio calefactionis
maioris ſm graduꝫ: eſt tamen paſſio reſolubilis humidi-
tatis radicalis ⁊ virtutis: nec eſt ibi dolor tantus ſicut in
mala complexione diuerſa que non venit ſubito ſed pau-
latine. ¶ Uel põt dici ꝙ triplex ẽ ſenſus: vt ponit Iſaac
5° feb. animalis rationalis naturalis: ⁊ ideo ſi nõ ſit ibi do
lor perceptus a ſenſu animali: eſt tamen perceptus a ſen-
ſu naturali ⁊ rationali: ſꝫ mala cõplexio diuerſa eſt quan-
do aliqua mala complexio diuerſa ſuperfluit in toto vel
in parte vltra naturalitateꝫ membri vel totius corporis:
non eſt tamẽ fixa vel manſiua: ſed ex ea per continuitatẽ
poteſt fieri equalis. ⁊ iſtud ponit Auic. fen ſcda. primi cañ.
ca° de cauſis doloꝝ. Sed Gal. 2° tegni. cõmẽ. 142. ſ. in cõ
mẽto illius. Itaqꝫ vero ⁊ ſm ventrem. dicit ꝙ malitia cõ
plexionis eſt: vt in ea aggregetur quod calefaciat calefa-
ctione forti ⁊ qð infrigidat infrigidatione forti ſimul. Et
poſt cõmento. 145. dicit ꝙ mutatio ſubſtantie mẽbri per
calidum frigidum humidum ⁊ ſiccuꝫ eſt malitia comple
xionis diuerſe. Unde Gal. libro de mala complexione di
uerſa dicit ꝙ in omni fe. eſt mala complexio diuerſa pre-
terꝙ̃ in ethica. Ex iſto arguo. ſi eſſet ſimul ethica ⁊ putri-
da: cum fe. totum corpus occuper: ſi eſſent iſte due: erit er
go equalis ⁊ diuerſa ⁊ non equalis: manſiua ⁊ non manſi-
ua. Ideo dico ꝙ in omni feb. alia ab ethica eſt mala com-
plexio diuerſa niſi coniungatur cuꝫ ethica. Uel poteſt di
ci cum Egidio in vrinis: in ↄmento illius. In fe. continua
lenta ſuppallida clara: ꝙ putrida eſt in ꝓfundo membro
rum ſolum ſolidoruꝫ: ⁊ maxime formaliter cordis: aliter
non eſt ethica. Et in prima ſpecie ethice eſt mala comple-
xio diuerſa: ⁊ in ſcda niſi in tertia mãſione ſcđe ſpeciei: ni-
ſi ꝙ eſt manſiua in ṗma: ſed in tertia ſpecie eſt equalis: nõ
quia calida per totum: quia in tertiana ita eſt: ⁊ tunc voca
tur conſimilis: ſed quãdo eſt manſiua tũc eſt equalis na-
turali: ⁊ eſt quaſi cõſuetudinaria ⁊ habitudinaria. Aliter
dicitur ꝙ ethica eſt in omnibꝰ membris ſolidis ⁊ alie fe.
in ſpiritibus ⁊ humoribus vbi non poteſt fieri manſiua: ⁊
ideo iſte diuerſe complexiones ſcꝫ diuerſa ⁊ equalis ſunt
in diuerſis partibus corporis: non ſimul: nec vna eſt alia:
ſed illa que eſt modo mala diuerſa põt fieri equalis. Con
tra. ſm hoc complexio equalis erit peior ꝙ̃ mala comple
xio diuerſa ſit in via ⁊ in fieri: ⁊ eq̃lis nõ: qð eſt ↄtra Aui.
ṗmo cañ. ſũma de pulſibus. ca° 14° qꝛ complexio mala di
uerſa ſemper nocumentũ facit deterius ꝙ̃ ſĩlis ⁊ equalis
¶ Solu. dico ꝙ ↄplexio equalis eſt peior ꝙ̃ mala diuer-
ſa ſibi corñdens ad eã ṗus quã eſt preparãs: non loquen
do de mala cõplexione diuerſa alterius rei: ſicut mala cõ
plexio mãſiua caliditatis nõ eſt ita mala ſicut diuerſa cõ-
poſita ex fe. ⁊ idropiſi: ⁊ ↄplexio equalis partis eſt minus
mala ꝙ̃ mala diuerſa totius. Tamen ad dictũ Auic. dico
ꝙ ipſe intelligit de nocumẽto ſenſibili nõ mortali: qꝛ ma
gis ſenſibile eſt nocumẽto: ibiqꝫ magis ſubito venit. Et ni
hil qð nõ ſubito venit facit doloreꝫ vel gaudiũ. dicit Aui.
ṗmo cañ. fen 2ª. ṗmi lib. doct. 2ª. ca° 23° Uel põt dici ꝙ lo-
quitur de temporibꝰ ꝙ cõplexio temporis diuerſa mõ ad
calorẽ modo ad frigiditatẽ ſic̃ in autũno eſt deterior: ꝙ̃ ſi
eſſet tm̃ caliduꝫ ⁊ tm̃ frigidũ ꝙ̃diu duraret. ¶ Notãduꝫ
eſt hic ꝙ ꝙ̃ꝙ̃ nõ bene ſentiat ethicus ſuũ calorẽ ꝓpriuꝫ:
bene tñ ſentit alienũ: qꝛ calidũ nõ ꝓhibet impreſſionẽ ſen
ſus ⁊ motus dũ tamẽ cõſequit̃ finem. i. niſi ſit vltimãs cõ
burens. ſ. queẽadmodũ vides in extenuatis ⁊ ethicis. dicit
Auic. fen 2ª. terty lib. c. de paraleſi: ſꝫ cõplexio que vtplm
ꝓhibet a ſenſu ⁊ motu eſt frigiditas ⁊ humiditas: qꝛ frigi
dũ ↄtrariat̃ ſpiritui: ⁊ humiditas obtundit ⁊ parat ad pu-
tredinẽ. ¶ Signa ſcđe ſpeciei ethice: appet ſiccitas nota-
bilis: ⁊ q̃cũqꝫ hora cibat̃ magis inflãmat̃ ⁊ ſpũs velocita
tur: tũc cibatio eſt certius ſignũ cũ calore ſequẽte. ¶ Itẽ
in 3ª ſpecie ſunt oculi cõcaui tẽpora plana cutis tenſa ven
ter adheret dorſo: pulſus ẽ vacuus calidus durus ad mo-
dũ chorde tenſe: vrina ẽ ſic̃ oleuꝫ: ⁊ ſi cadat ſuper lapideꝫ
rauce ſonat. Et iõ Auer. in 4° dicit ꝙ ſi fortificet̃ h fe. ma
creſcit corpus ĩfirmi ⁊ ſiccat̃ pellis ⁊ deformat̃ facies eiꝰ
⁊ ꝓfundant̃ oculi: ⁊ cũ ꝑuenerit ad vltimũ graduꝫ ethice
videbis oclos eius q̃ſi aſperſos cinere: ſic̃ videbit̃ in ocu
lis eoꝝ qui tangunt puluerẽ: ⁊ ↄtrahunt̃ palpebre inferi-
us ſicut accidit patientibus ſubeth: pellis frontis tenſa ⁊
ſicca quaſi coriũ ꝑparatuꝫ: tẽpora hꝫ tenſa: auricule ⁊ pal
pebre citrine ſunt. pellis mirach exterius fit ſicca ⁊ rugo-
ſa: ⁊ eſt mirach exterius ſupra ventrẽ. ſ. extra ſiphac. ⁊ eſt
interiꝰ diuidẽs nutritiua a generatiuis in quo pendent in-
teſtina. pulſus ẽ tenſus ſicut chorda ⁊ velox ⁊ debilis: vri
na oleagina. hec Auer. ¶ Hic de vrinis notãdũ ꝙ crinoi-
des apparent in aduſtione carnis ⁊ ſanguĩs in ṗma ſpecie
. i. in cõiunctione cũ ſcda ſpecie: ſed petaloidoſa vel ſquã-
moſa ſunt de ſuperficie membroꝝ ſolidoꝝ: ſed purpurea
de centro eoꝝ: ⁊ ſunt peiora: ⁊ ſignificãt tertiã ſpẽm ethi-
ce. Unde q̃to minora tanto peiora. dicit Gal. 2° ꝓnoſtic.
qꝛ tunc veniunt de mẽbris ſolidis quãto. ſ. minora in lati
tudine cũ ꝓfunditate magis ꝙ̃ ṗus. Si tñ veniret ab eiꝰ
mẽbro quãto maiora tanto deteriora. Ideo illi verſus nõ
valẽt. Certa fides panoides ꝙ 3ª febris. Eſt ethice ⁊c̃. Sꝫ
furfurea ⁊ ſquãmoſa aliqñ veniũt de veſica: ⁊ tunc vrina
eſt nãlis: ſꝫ qñ a toto corpore fit ethica tũc eſt coloris ma-
li: qꝛ crinoidalia de humoribꝰ crudis veniunt tandẽ adu-
ſtis: apparet per Gal. 7° affo. in cõmento illius. Quibuſcũ-
qꝫ in fe. crinoides ipoſtaſes fiunt ſuperius vo tenues lon-
gam egritudinẽ ſignificãt: ⁊ eſt crinin q̃ſi triticũ groſſiter
confractũ vel non bene molitum. Tamẽ pinguedo in vri
na ſupernatãs ſi a toto corpore euenit tarde apparet ⁊ eſt
quaſi rethe in ṗma ſpecie ethice. ſi ſubito apparet ⁊ eſt de
renibꝰ tunc ⁊ vrina eſt boni coloris: tũc. i. non febrilis. Si
ſit pinguedo q̃ſi tela aranee ↄtinua ſignãt ſcdam ſpẽm: ſi
ſic̃ oleuꝫ tertiã ſpẽꝫ tũc. Et de h dicit Iſaac in vrinis ſuis.
⁊ Egidius in ſuis optime. ¶ Et qꝛ dicit Auerr. hec fe. ra-
ro accidit niſi poſt effimerã in corporibꝰ paratis aut poſt
putridã. iõ opꝫ ſcire ſigna permutationũ effimere in ethi-
cã. Et ſunt vehemẽtia fortitudĩs caliditatis in 3ª die valde.

nam ſm plurimum incipit effimera poſt.xy.horas declinare.cum ergo pertranſit.xy.horas ⁊ non apparent ſigna declinationis:immo continuatur vſq3 ad ſeptimam die3 ſcilicet in omni die ⁊ fiat fortis:tunc eſt ethica. ¶ Signa cōpoſitionis ethice cum putrida ſunt vnctuoſitas in vrina et egeſtione:et paroxiſmi concomitantes cum arefactione cutis ⁊ remanētia caliditatis ſicca poſt declinationem feb.⁊ paroxiſmorum:vnde in ethica vera nō ſunt paroxiſmi:ſed tantum vnus in quo ſunt quattuor tempora morbi.Si veniat ethica ab epate calido:tunc eſt frequēs pulſus valde:⁊ ſimiliter velocitas:⁊ fit pulſus de genere eius qui nominatur cauda ſoricina vl' muris finitiua. Si ſit de potu vini calidi vel antiqui:tunc non erit ſicut cauda ſoricina:ſed erit acualis ad modu3 cultelli ſutoꝝ:paruus ſc3 in extremitatibus:⁊ gracilis:⁊ in medio plus eleuatus ⁊ groſſior. ¶ Signa ſtatus huius feb.ſunt cu3 vngues incuruantur:⁊ ſuper cutim eſt quaſi puluis ex aduſtione ſolis:⁊ lippa ſicca:⁊ oculi bene non aperiuntur propter grauitatem aperiendi palpebras ⁊ ſupercilia:⁊ fit q̄ſi ſomnolentus clauſus abſq3 ſomno:⁊ ſubtiliātur nares. pili elongantur in ſupercilijs:pediculi apparent:exteriora oſſium omnium elongantur:ideo ſunt quaſi alati ⁊ ſpatule eleuant̄:⁊ tunc eſt ſtatus ſcđe ſpeciei:⁊ quando liquefiunt cartilagines:⁊ tunc fit tertia ſpecies. ¶ Item ſi veniat a caliditate ⁊ ſiccitate ſtomaci:⁊ ethica ſua tranſeunte ad epar propter vicinitatem:tunc poſt primu3 ſomnū appetit poſito ꝙ non multum potauerit ante ſomnum:⁊ os ⁊ guttur ſunt amara. ¶ Item in ṗma ſpecie melius ſe habet poſt prandium:⁊ in ſecunda melius ſe habet ante prandium:⁊ in tertia equaliter ante ⁊ poſt.

Pronoſtica. Pronoſticatur hic ꝙ ṗma ſpecies eſt facilis curationis poſtq̄3 cognoſcitur:ſed de difficili cognoſcitur. ¶ Scđa ſpecies in ſua prima manſione faciliter curat̄:ſed in ſecunda eius manſione cu3 difficultate:ſed in tertia eius non curat̄ niſi deꝰ voluerit:ſed in tertia ſpecie non curatur:quia ipa ſolidas partes tenet:⁊ vere ſolidas.i.ſpmaticas. impoſſibile eſt hūidiores fieri. dicitur tertia pticula tegni. ¶ Pro quo ſciendum ꝙ membra dicunt̄ ſpermatica que fiunt in virtute ſpermatis agentis.⁊ ideo dum durat virtus ſpermatis poſſunt reſtaurari oſſa ⁊ talia ſicut in pueris:⁊ dentes renaſci:ſed membra ſanguinea ſunt que fiunt in virtute epatis agentis.omnia eni3 de ſanguine ſunt materialiter: ſed agens diuerſificat̄.Sed iſta ſpermatica que ſunt propinqua nature ſanguinis:⁊ non alterantur multum a ſanguine:poſſent reſtaurari:ſicut caro ṗma ſpermatica:⁊ caro replens prima ⁊ ſecunda:quia caro eſt ſanguinea:quia in natura ſua non multū diſtat a ſanguine:quia ſm Iſaac in vrinis ſuis:caro non eſt niſi ſanguis dealbatus ⁊ coagulatus : non perfecta coctione:ſed cu3 paruo calore:quia ſi perfecte coqueretur in albedine3 mutaretur ⁊ pinguedo efficeretur:que nihil alid eſt q̄3 mollis caro decocta ſcđo: dicit Iſaac ibidem. vnde pinguedo accipitur dupliciter. Uno modo pro parte aliqua que a frigido coagulat̄:⁊ ſic eſt frigida:⁊ iſto modo non accipitur hic . Secūdo modo accipitur pro carnoſitate aerea vel adipina cum qua eſt adeps mixta totu3 remolliens.⁊ iſto modo dicimus molles carne:aptos mente.dicimus ſc3 mollificatione carnoſitatis aeree non pinguedinis aquee que eſt in mulieribꝰ. vnde quando vngues incuruantur ⁊ capilli cadunt:tunc vicinatur morti.Et ſi venerit fluxus ventris:tunc citiſſime deycitur virtus: ⁊ fere in fine cuiuſlibet morbi longi fluxus ventris eſt malus:⁊ vtplurimum mortalis:⁊ maxime in conſumptione:⁊ ſi tibie incipiunt inflari:tunc vtplurimu3 infra tres dies moriuntur. ¶ Item quādo manus in volis ad tactum ſunt aride:⁊ poſt prandiu3 cito calide:tunc confirmati ſunt in ptiſi:⁊ ſi cadat appetitus:vel ſi non poſſunt tranſglutire ꝓpter ſiccitatem gutturis:vel ſi non poſſunt accipere pane3:⁊ non niſi ſorbilia:iam prope mors eſt:⁊ non poteſt euadere:etiam ſi prolongari ⁊ alleuiari poſſit. ¶ Item ethica frigida ſtomaci curabilis ē. dicit implicite Haly 2°.tegni.cōmento illius. Ita vero ſ3 ventrem.dicit ꝙ ſingultus de ſiccitate ſtomaci curabilis eſt:vt Gal.7°.de ingenio.c°.7°.ponit plane ꝙ ethica ſtomaci curabilis eſt.Ideo ſciendum ꝙ ſpaſmus de ſiccitate et ſingultus ſunt quaſi de eadem cauſa ⁊ conſimili:⁊ ſingultus eſt quidam ſpaſmus nō verus:⁊ ideo ſingultus de ſiccitate hūiditatis nutribilis curabilis eſt:⁊ iſta ē cū ethica ſtōaci in prima ſpecie:⁊ in alijs in ṗma manſione ſecunde ſpeciei.Sed ſingultus vel ſpaſmus de inanitione vel ſiccitate humidi radicalis vel ſpermatici eſt īcurabilis:⁊ talis non eſt in ſtomaco niſi ſit cōſumptio vniuerſalis ſicut in ptiſicis ⁊ in ethicis.

Cura huius feb.prima intentione conſiſtit in infrigidatione ⁊ humectatione:que fit per medicinas liquidas. 2°.per electuaria. 3°.per balnea. 4°.per vnguenta. 5°.per emplaſtra. 6°.per dietā. 7°.per rectificantia aerem. 8°.curare ſinthomata ſuperuenientia. ¶ Circa primum eſt ſciendu3 ꝙ res frigide ⁊ liquide ⁊ humide ſunt cibi ⁊ medicine.Medicine ſūt ſirupi cōmunes ſicut ſirupus violatus ⁊ roſatus:ſirupus ſimplex ⁊ iulep de aqua ⁊ çuccaro:ſirupus de nenufare.Et ſi coniungitur cu3 putrida:tunc ſirupꝰ acetoſus ſūme valet:⁊ oxiçaccara ſimplex ⁊ compoſita. ¶ Item. ℞.radices vngule caballine aquatice parte3 vnā.vmbilici veneris capilli ve.lentiginis aq̄ añ.M.i.Et ſi ſit ibi putrida vel calefactio epatis tūc debet apponi endiuie epatice ſcariole roſtri porcini cicoree. añ.M.5.Et ſi non ſit caſus appetitus tunc val3 violarie lactuce:ſe.papaue.añ.M.i.5.q2 ſomnus ſūme humectat eos:ſeminis lactuce ſe.papaueris albi:ſe.portulace:ſemis melonum ⁊ alioru3 ſeminu3 frigidorū mundatoꝝ maiorum.añ.ʒ.5.ficuu3 ſiccarū vuarū paſſarum mundataru3 añ.q̄r.i.pinearū.ʒ.i.ſemis maluarū.ʒ.i.5.ſeminis citoniorum:ſeminis bombacis.añ.ʒ.y.amigda.dulciu3.q̄r.5. Si ſit calefactio ſtōaci tunc roſ.ʒ.i.⁊ ſi epar calefiat:tunc ſandalorum alboru3 ⁊ rubeoꝝ ⁊ citrinorū apponant̄.añ.ʒ.y. vel.iy.raſure eboris.ʒ.i.Et ſi cor ſit calidū nimis tunc ſpody.ʒ.y.camphore.ʒ.5.quia in potu modicū dolorē dabit: ⁊ tunc flores nenufaris ſūme valent.Et ſi ſit conſtipatus tunc florum violaru3.quar.5.pruna damaſcena.xx.caſſie fiſt.ʒ.5.Si fuerit in prima vice:⁊ ſi ſit pulmo nimis calidus ⁊ ſiccus:tūc liquiritie lib.5.⁊ ſucci eius.quar.5.ordei mundi ⁊ excorticati lib.i.çuccari albiſſimi:penidiorū.añ. lib.i.vel.y.vel ſm diuitias patientis:ſed quanto plus de çuccaro tanto melius eſt:⁊ ſimiliter de penidijs : ⁊ iſte ſirupus conficiatur cu3 aqua fontis vel aqua pluuiali:vel cum aqua ordei iuxta ignem lentum ſine fumo:⁊ vtatur eo mane ⁊ ſero in hyeme modicū tepido ſi ſtomacꝰ ſit frigidus.aliter enī detur actualiter frigidus in hyeme:⁊ ita non debet eſſe in alijs feb.quia calor eſt hic in membris ſolidis:⁊ in alijs nō:vt dictum eſt.Et ſirupus optimus eſt in conſumptis ⁊ ethicis ⁊ ptiſicis ⁊ tuſſientibus ⁊ conualeſcentibus ex longis infirmitatibus: talis etiam maxime valet ſtudentibus ⁊ conualeſcentibus ⁊ coeuntibus multum.ideo voco eum ſirupum aureum. Nec debet apponi dragantum nec gummi arabicum in potibus ⁊ decoctionibus:quia faciunt eos nimis viſcoſos ⁊ tenaces ⁊ abhominabiles. ¶ Cibi inequaliter liquidi ſūt aqua ordei vel ptiſana colata . vinum album aquoſum aliqualiter aromaticum:lac:brodia caponis ⁊ galline auenatū ordeatu3

colatura aque carnis. Ista valent hic: quia facilius est re
pleri potu q̄ꝫ cibo. s. grosso: q2 in istis est digestiua debilis.
De ptisana dicit Auer. ca°. de effi^a. in 7°. colliget. ꝙ ptisana
post balneuꝫ est melior cibus ꝓpinandus eis qui sunt cō
plexionis calide si tempus fuerit calidum ⁊ siccum: eo ꝙ
infrigidat ⁊ humectat ⁊ adiuuat ad expellendū superflui
tates per omnes vias suas. Sic dico in ꝓposito isto ꝙ hec
est cōplexio calida ⁊ sicca accidentalis. Et si dicas. hic nō
sunt superfluitates: quia est morbus īmaterialis. Dico ꝙ
ratione indigestionis ⁊ debilitatis digestiue generant̄ su
perfluitates alique: lꝫ pauce: que non sunt materia huius
morbi: que tamen remanentes sunt aliquando causa fe.
putriđ. coniuncte ethice. Cōficitur autē ptisana de ordeo
mundo post decocto in aqua quousqꝫ incipiat quasi fran
gi vel fundi. ⁊ tunc deponatur ⁊ coletur: vel ordeuꝫ pona
tur in vitreo vase vel alio paruo pleno aqua: ⁊ tunc vas il
lud ponatur in cacabo pleno aqua ⁊ decoquat̄ sine fumo
⁊ coletur: ⁊ erit talis ꝓportio ꝙ ad lib. i. ordei debent esse
.vi. aque: ⁊ aliqui ponunt. x. lib. ⁊ tūc possunt decoqui vsqꝫ
ad consumptionem. ij. lib. fere. ¶ De vino dicto sicut dic̄
Auer. de cura effimere ꝙ vina alba aquosa aliq̄liter aro
maticata ⁊ alia vina bene limphata cū aqua ordei omni
bꝫ istis sunt vtilia si sint assueti bibere: ita ꝙ post digestio
nem bibatur. habet enim plura iuuamenta q̄ꝫ aqua. nam
vinum natationem aque in stomaco vetat vel ꝓhibet qđ
idem est. ventositatem resoluit. vrinam prouocat ⁊ sudo
rem. animam letificat: ⁊ adiuuat naturā ad expellenduꝫ
superfluitates: quoniā patientes hanc fe. debilitatem di
gestionis incurrunt: ⁊ maxime quando vigilant multum
⁊ tristantur. Cōmendationeꝫ vini limphati ponit Gal. 7^a
affo. cōmēto. 58. Tamen dicit Auic. ꝙ quedā humida hic
nocent: quia calefiunt vt vinuꝫ innuendo ꝙ est humidū.
Et Isi. 2^a affo. Dam̄. cōmēto. 6. ponit ꝙ vinuꝫ est humidū
respectu melie: ⁊ siccum respectu flegmatis. Est enim hu
midum complexionaliter: sed quia prouocat vrinam ⁊ su
dorem ⁊ de facili conuertitur in coleram: ideo est siccum
virtualiter. vel dominio materiali est humidum: ⁊ domi
nio formali est siccum: sicut ponit Urso in affo. suis. Uel
est humidum in substantia. i. liquidū. vel quia humectat
substantialiter: quia cōuertitur in sanguinem de facili: ta
men complexionaliter est siccū: ideo valꝫ hic vinū aquo
sum subtile vel limphatum. ⁊ hoc raro vel in parua quā
titate. ⁊ hoc virtute existente debili: q2 de natura sua con
uertitur in spiritus. dicit Auicē. sūma de pulsibus. cap°. ii°.
¶ De lacte sciendū ꝙ cibus liq̄dus medicinalis qui ma
gis cōpetit in hac egritudine est lac. dicit Auer. in 7°. colli
get. ca°. de ethica. Et ex eo est lac mulieris. ⁊ post ipsuꝫ lac
asine. ⁊ post illđ lac capre. ⁊ post lac capre lac vacce extra
cto butyro si vis vtroqꝫ modo. Sed quando putrida con
iungitur cuꝫ ethica. dicit Gal. 7. megategni. ⁊ de ingenio.
non competit lac: q2 lac ⁊ sperma ⁊ sanguis facillime cor
rumpunt̄: q2 nō manet sperma vna hora extra vasa quin
corrumpatur: vel vno momento. dicit Gal. de ingenio sa
nitatis. c. 5. ⁊ sic est de lacte. Ideo Gal. ibidem dicit ꝙ lac
debet insugi de mā̄millis. vel si abhorreat patiens istud
ad minus sumatur calidum quātum possibile est. Capiat̄
ergo vas plenuꝫ aqua calida: ⁊ aliud vas vacuum ablutū
cum aqua calida: qđ desuper apponatur: ⁊ ibidem colliga
tur ⁊ velociter hauriatur. Et oꝫ sumi in ieiunio in ea quā
titate qua digeri possit: quia de facili caseatur i stomaco:
⁊ tunc est quasi venenum. ideo debet incipere a modico
dando in primis. ℥. i. ⁊ sic addendo. dicit Auerr. donec ve
niat ad libraꝫ. Et si videatur ꝙ possit digeri. vel ad cotilū
qđ est. ℥. iiij. 5. dicit Gal. p̄mo de ingenio sanitatis. c. 3. Uel
bulliat vna inundatione ⁊ ponatur modicum aque ⁊ mo

dicū salis ⁊ mellis dispumati tepidi vel succi menthe vel
ipsius menthe vel calculi vel lapidis fluuialis candentis
aut frusta calibis aut ferri candentis extinguantur in eo:
tunc tardius corrumpetur: ⁊ ideo coagulatur ⁊ citius de
scendet de stomaco. Et si in stomaco coagulat̄ scies istud
per pulsum: quia tunc erit angustiosus: ⁊ si non fuerit coa
gulatuꝫ tunc est fortior ⁊ maior pulsus: vt dicit Gal. io. de
ingenio sanitatis. ca°. 3°. Et 7°. de ingenio. ca°. 3°. Dicit ꝙ lac
cognoscitur esse digestum per ventrem detumescentē: et
q2 lac asine tarde coagulatur. dicit Gal. ibideꝫ. ideo docet
dietare asinam de ordeo in herbis frigidis: sicut lactucis
spinachijs attriplice: ⁊ videre ꝙ digerat̄ per stercoris fe
torem non existentem nec liquiditatem nimiam. ⁊ ꝙ ha
beat cognosci per pulsum ꝙ amoueatur: ⁊ idem ponit 7°.
megategni. caplo p̄mo. ¶ Circa brodia caponis ⁊ galline
⁊ carnis bouine ⁊ arietine ⁊ ius cicerum ⁊ caulium ⁊ piso
rum sunt bona ⁊ sana ethicis ⁊ febricitantibus quacunqꝫ
feb. sed acutis minus valent. Auferat̄ ergo pinguedo bro
diorum ⁊ terrestreitas ⁊ turbulentia iurium ⁊ succorum.
Sed quia quidam credunt ꝙ aqua carnis ⁊ brodiuꝫ de
coctionis eius sint idem: sciendum ꝙ differunt: vt dicit
Auicen. in libro de viribus cordis. caplo de carne. vbi di
cit. Plures autem sunt medicorū opinantes ꝙ aqua car
nis sit brodium decoctionis eius. non tamē est ita: sed po
tius aqua carnis est succus per decoctionem extractus a
carnibus minutis donec coniunctuꝫ desudando fluat ab
eis ⁊ in aquam frangitur caro: eius colatura est aqua car
nis. Et est tantum dicere ꝙ carnes arietine aut bidentis
ouis ā̄nualis arietis iuuenis: vel carnes caponine vel gal
linacee scindantur in partes minutas ⁊ decoquātur ⁊ cō
iungantur ⁊ exprimātur fortiter: ⁊ succus exiens est aqua
carnis: ⁊ quidam ponunt ꝙ idem est colatitium bonū qđ
est medicina maxime cordialis valens debilibus ⁊ con
sumptis. Sed de iuribus non detur ius cicerum nec cau
lium nec pisorum si sit fluxus ventris: sed in alijs valent:
⁊ est versus. Jus olerum cicerumqꝫ bonuꝫ substantia pra
ua. ¶ De ordeato sciendum est ꝙ ordeatum sic fit. excor
ticetur ordeum ⁊ abluatur cum multis aquis dulcibus: ⁊
decoquat̄ in tantum ꝙ caro vaccina esset decocta: ⁊ post
teratur fortissime in mortario: ⁊ post distemperetur cum
lacte amigda. ⁊ coletur. ⁊ apponatur lento igni donec inci
piat inspissari: ⁊ erit ordeatum: ⁊ si volueris ibi decoque
re carnes melius erit. eodeꝫ modo de auenato. Sed pro
prie si fit gruelluꝫ anglicorum de farina auene grossa ex
corticata: ex qua inde aqua ⁊ carnibus cum lacte amigd.
vel ceruisia fit optimum potagium sorbille liquidum cō
ueniens ethicis ⁊ consumptis ⁊ fere omni homini: ⁊ tan
tum sit dictuꝫ de medicaminibus liquidis ⁊ cibis. ¶ Ele
ctuaria valentia in hac feb. de mane sunt çuccarum vio
latum dianenufar diacitonitem que debēt fieri de flori
bus nenufaris ⁊ citonioruꝫ facta in conserua. ¶ Deinde
post prandiuꝫ vtatur çuccaro rosato isto modo ꝙ de ipso
sit lib. i. ℞. margaritarum integrarum. ʒ. ij. corallorum al
borum ⁊ rub. ʒ. ij. puluerięentur ⁊ incorporentur cum çuc
caro rosato: ⁊ illud recipiat cum aqua rosata. ¶ Item in
sero vtatur electuario: quod sic fit. ℞. dragāti frigidi dia
penidij frigidi sine cinamomo diapapaue. ana. ʒ. ij. misce
antur ⁊ illud recipiat cum aqua ordei. Si sit putrida con
iuncta ethice tunc valent rosata nouella ⁊ electuariuꝫ re
sumptum: ⁊ tunc in prima specie cum putrida possunt de
cem gutte sanguinis extrahi ad euentandum venā ⁊ san
guinē si virtus sufficiat: q2 oꝫ p̄mo obuiare putride: q2 ci
tius interficit. vnde artifex p̄us insurgit in cā̄m que magi
vrget. Et in isto casu sūme valēt triasandali cū camphora
modica vel diarodō abbatis si putrida fuisset lōga. Mo

do videndum est de balneis. q si non sit putrida coniun-
cta cuz ethica nec apostema in visceribus nec tussis: tunc
debet balneari bis in die cibo digesto: non tamē nisi sint
vsitati ad hoc. Et deberet aqua modicum esse plusq̄ tepi
da: quia calida resoluit calefacit ꝛ euacuat. ergo talis non
competit in morbo materiali. Et nō debet esse diu in bal-
neo nec donec sudet: sed aqua tepida īfundi debet super
eum donec ipsius corpus ingrossetur ꝛ parum rubere in-
cipiat: ꝛ statim debet aqua frigida superaspergi vel in ea
submergi sic q non ledatur: quia balneū aque calide vel
tepide non competit eis nisi causa preparationis suorum
corporuz: vt aquā frigidā possint sustinere in fine balnei.
Dicit Gal. io°. de inge. sanitatis: ꝛ megategni. Ideo Auer.
7°. colliget. dicit q balneum aque frigide esset melius eis
si possent sustinere conuenienter. Deinde extremitates ꝛ
tota spina dorsi cum isto oleo composito ex oleo violato
ꝛ nenufari. inungantur: ꝛ non inungantur ante balneum.
vel cum oleo rosato vel cuz aliquo stiptico aliqualiter fri
gido: ꝛ humiditas balnei retineatur: ꝛ tūc cū mappa exic-
cetur ꝛ ad lectum feratur cuz pannis inuolutus: vel exic-
cetur cum spongia vel linteo molli: tandem ad domum
feratur ꝛ reficiatur: ꝛ cibo digesto sicut lacte sibi dato ite-
rato potest balneari sicut prius: sz tunc ponatur in domo
humida trāquilla bene redolente: in qua sit paucitas ae-
ris: ꝛ post aperiantur fenestre ꝛ aer infrigidetur: quia stu-
pha in aere calido nocz istis: ꝛ debet aer esse temperatus
vbi dimittunt vestes ꝛ nudi balneantur. Sint ergo post
balneum ꝛ vnguenta coram lecto suo panni frigidi ꝛ can
didi infusi in aqua rosata: ꝛ sit concha plena aqua frigi-
da in qua folia ros. recentium sint: ꝛ folia salicis ꝛ vitis: ꝛ
circa lectum ponant̄ scz ante ortum solis collecte: ꝛ asper
gant̄ aqua rosata camphorata: ꝛ tunc diu dormiant post-
q̄ comederint. Et in tempore calido aer infrigidetur cuz
aqua ab alto descendente: ꝛ in tempore frigido trahatur
aer sicut est si a stomaco vel a pectore vel a ieiuno intesti
no: vel a renibus mala complexio deriuetur ad totuz cor
pus. Si a corde dentur cordialia frigida: vt camphora ro
se flor. nenufar. os de corde cerui margarite: ꝛ similia. Si
militer ab apostemate epatis vel alterius curentur ꝑus.
Similiter si a calore epatis vide a quib⁹ membris fit. di-
cit Gal. io. megategni. ca°. 4°. sicut iā dictum: a diafragma
te pulmone matrice colon ore stomaci meseraicis opila-
tis vel non potentibus trahere propter siccitatem corru-
gantem: vel aliud tale. Pono ergo primo remedium ad
ista ex quibus oritur morbus. ¶ Circa baneum speciale
sciendum q balneum in lacte dulci tepidum est optimū.
Et q2 erit pauperibus sumptuosum possunt tres vel qua-
tuor lagene lactis decoqui: ꝛ lintheamen triplicatum ap-
poni: ꝛ tunc debet patiens de illo inuolui: ꝛ anteq̄ debeat
lac infrigidari debet lac calidum aliqualiter superinfun-
di: vt actualis caliditas vel frigiditas nō ledat. ꝛ tunc po-
stea debet cum spongia vel pāno molli lineo antiquo ab-
stergi ꝛ desiccari: ꝛ illud valet omnibus consumptis si nō
sit fe. putrida vel apostema. ¶ Tamen sciendu3 q frigi-
ditas lactis minus nocet corpori q̄ frigiditas aque: lz oīa
frigida noceant ethicis ꝑpter eoruz maciem. dicit Gal. 3°
de ingenio sanitatis. vltimo folio: sed nihil est iuuatiuuz
sine nocumēto: vt dicit̄. iz. de igenio. ca° 6°. debēt ergo in-
frigidari meliori modo quo possunt. ¶ Item capiant̄ vi-
telli ouoruz centum ꝛ misceant̄ cuz lacte dulci: ꝛ fiat bal-
neum sicut ꝑus: nec opz inungere post: q2 vitelli satis te-
nent humiditatem lactis interius. ¶ Electuaria conue-
nientia stomaco epati ꝛ membris calidis ꝛ siccis sunt ro-
se sandali mastix cera. ꝛ hoc pro stomaco. Sed super epar
ponatur epatica lignū aloes vel spodiuz cum istis. ¶ Itē
cerotuz Gal. qđ dixit in cura quartane hic valet. Simili-
ter succus sempuiue epatice acetose portulace lactuce en
diuie virge pastoris plantaginis farine ordei subtilis cuz
substantia istorū ponantur in vno panno duplicato: ꝛ cor
pori applicent̄. vnde venit caliditas ꝛ siccitas: sed nō diu
morentur nisi quantuz opz: q2 alia mala facerent: sed de-
bent frequent er renouari: ꝛ cū cerotis apponēdis sit mo-
dicum aceti: ista tangit Gal. io. megategni. ca°. 4°. ¶ Itez
aqua ros. camphorata in qua intingitur pānus lineus va
let vbicunq3 in corpore tali applicentur. ¶ Dieta sic ordi
nanda est vt detur lac vt dictuz est: ꝛ tunc carnes digesti-
biles in parua quātitate ꝛ in liquida substātia vtplurimū
vel in pane: ꝛ facta digestione iterato balneari debet: ꝛ tē
inungi ꝛ alia fm ordinem predictum. Carnes que eis lau
dabiliores existunt sunt pulle gallinaꝝ: que nutrite sunt
frumento: ꝛ vitellum oui est eis optimuz nutrimentuz: ꝛ
candellum de isto cum modico vini factuz: ꝛ capones nu
triti ex amigđ. ꝛ frumento eis optime conferunt ꝛ perdi-
ces ꝛ fasiani caro porcina macra. Ista fere recitat Auerr.
2°. colliget. ꝛ Gal. io. de ingenio. c. 5. Dicit enim q caro por
cina ceteris est nutribilior: sed est dure digestionis. iō de-
bet dari in minori quantitate ꝛ bene trita vel masticata:
ꝛ de spina dorsi: ꝛ morselli de ipsa macra cuz pauco pane.
Valet similiter gallina ꝛ capo cuz lacte dulci vel amigđ.
cum modico riçi vel sine eo nisi esset fluxus ventris: ꝛ tūc
erit optimum eis; ꝛ amiduz sic tunc valet. ¶ Item capia
tur frumentum vel ordeuz: ꝛ est melius ꝛ decoquatur in
aqua cum limacys vel in lacte: ꝛ tūc de isto galline nutri-
antur ꝛ fiant pingues valde: ꝛ sūme valent macilētis ꝛ ī-
pinguant. Similiter capones nutriti de floribus arboruz
fructiferarum in maio sūme valent: quia flores sunt ali-
qualiter frigidi. Similiter si ficus scindatur in partes du
as ꝛ in pane ꝓyciat̄ eis impinguat gallinas valde. ¶ Itē
caro hedulina ꝛ porcina ꝛ assata pōt eis dari ablato adu-
sto extra. ꝛ similiter agnina ꝛ capriolina in bono brodio.
alie carnes q̄ predicte nō debēt eis dari. ¶ De oleribus
ꝛ herbis eis competentibus sunt epatica malua viole la-
ctuca spinachia patina de quibus fit eius potagiuz: ꝛ ma-
xime valet eis lactuca: quia ipsi pre ceteris plus indigent
somno: ꝛ quia virtutes eoꝝ sunt debiles non possunt vna
vice multuz sumere: sed debent cibaria diuidi in vicibus
pluribus. ¶ De piscibus valētibus eis sunt petrosi aque
dulcis ꝛ habētes squāmas sicut lucius parchia temerus
ꝛ similes: ꝛ maxime eis valent cancri fluuiales sic q euel
lantur ab eis extremitates a pedibus suis ꝛ ex corporib⁹
suis: ꝛ residuum debet lauari fortiter cuz lixiuio facto de
cineribus vitium: vel aqua ꝛ sale: vel cuz vino ꝛ aqua fur
furis tribus vicibus donec mundificentur ꝛ purgentur a
grauitate sui coloris: post decoquantur in aqua ordei. Et
tunc de illa decoctione potest fieri ordeatuz ꝛ ptisana bo
na: ꝛ si addantur decoctioni candy penidie semē papaue-
ris. ana. ℥. i. Et substantiam cancrorum preparatorum si-
militer comedat: ꝛ est optimus cibus ptisicis ꝛ ꝯsumptis
ꝛ cōualescentibus: sicut ponit Auic. ꝛ Alga. philosophus
qui optime ponit laudes eorum. ¶ Panis eorum sit de
ordeo mixto cum frumento: ꝛ sit ibi modicuz salis: ꝛ laue
tur quando debet comedere in aqua vel vino: sed non sit
nouus scz calidus. Potest etiaz panis poni in lacte dulci
calido ꝛ imbibi: ꝛ est optimus cibus ꝛ impinguans. Et de
cerebellis ꝛ medullis non comedat nisi de medulla cer-
ui ꝛ vituli ꝛ brodio sine sale ꝛ assungia gallinacea ꝛ porci
na: vel cum gūmi arabico ꝛ draganto infuso in aqua ros.
cuz oleo violato. ¶ De vnguētis vngat̄ vel cuz dialtea ꝛ
vnguēto ptisicoꝝ ꝛ oleo amigđ. dulciū. pōt tamē tūc cum
modica cera fieri vng^m optimuz supra pect⁹ ꝛ iuncturas.

Jstud optimuꝫ eſt etiã ſi ethica veniat a diafragmate: cu/
ius ſigna ſunt alienatio anhelitus ⁊ frequens ⁊ paruus.
¶ Sꝫ cũ alienatio ſua eſt firma: tũc eſt anhelitus inordi/
natus ⁊ diuerſus. Sed in alienatione q̃ fit ꝓpter cerebrũ
non eſt nocumentũ magnũ in anhelitu: ſed in oculis ⁊ na
ribus ⁊ gutture ſigna ſanguinis apparẽt: ſicut recitat Ha.
5°. interioꝝ. c. 4°. Et iõ bene vocabat̃ freneſis a frenon qḋ
eſt diafragma: qꝛ ex paſſione eius plurimuꝫ fiat freneſis.
Si ergo hec fe. fiat de diafragmate eſt pulſus durus: fur/
cula vẽtris circa ſupioꝛa multũ mouet̃: anhelitus inordi/
nate ſe hꝫ: nunc paruiſſimus nũc ſpiſſiſſimus nũc magnꝰ
⁊ rarus nũc tardus orthomoſus. ⁊ aliqñ vna attractione
bis attrahunt aerem. aliqñ bis aerẽ emittunt. aliqñ totũ
pectus vna cũ ſpatulis ⁊ diafragmate ſeorſum eleuant̃. ⁊
interduꝫ flatus eſt paruiſſimus: ⁊ aliqñ maximus cũ alie/
nationem patiunt̃. ⁊ hoc ponit Hal'. 9°. megategni. c. 4°. Jn
iſto moꝛbo valent capilli veneris adianthos politricũ oꝛ/
deum ſicut in pleureſi nõ vera ⁊ vera cũ liquir. ⁊ ſucco eiꝰ
vuis paſſis mundis cuꝫ çuccaro: ⁊ ꝙ pedes fricent̃ cũ ace
to: ⁊ folijs ſalicis ⁊ vitiũ lauent̃. Et ꝙ cliſteria mollia fiãt
de oleo roſ. ⁊ ſale. ⁊ ꝙ circa diafragma fiat inunctio cum
oleo violato ⁊ aſſungia poꝛcina. ⁊ ꝙ ſucci frigidi ponant̃
ibidẽ: tñ ſuperponant̃ cũ pannis lineis. Sed nõ debet lo/
cus iſte multuꝫ ĩfrigidari ne tuſſis ꝓuocetur. Et vtatur in
cibis lactuca papauere ⁊ coꝛiandro recenti. ⁊ ſi ſit hyems
modicũ aceti apponat̃. Et hic ſũme valꝫ aer fridus natu
raliter vel artificialiter factus ⁊ eſt quaſi cauſa ſufficiens.
¶ Jtem in omni ethica valet ſi nõ poſſit comedere cliſte
riçare eos cũ colaticijs gallinarũ ⁊ caponũ cũ bꝛodio car/
nium bonaruꝫ: qꝛ virtus attractiua attrahit ab vmbilico
vt patet in embꝛione in vtero materno. ergo ab inteſtino
ieiuno: qꝛ vſqꝫ ad illud vadit cliſtere ⁊ non vltra: niſi cum
magna violentia: vt dixit Hal'. iz°. de ingenio. ⁊ Dam. ſcḋa
affo. cõmẽto i7°. idẽ ponit. ¶ Circa accidẽtia ſuperueniẽ/
tia ſciendũ ꝙ fluxus ventris in hac fe. eſt periculoſus ⁊ in
ptiſi ⁊ idropiſi. Si ergo veniat vtatur çuccaro roſ. cuꝫ cõ
ſerua antiqua ⁊ cũ coꝛallis ru. ⁊ margaritis ⁊ modico ma/
ſtice: ⁊ carnes citonioꝝ hic valent. ¶ Jteꝫ de plantagine
epatica ⁊ caulibus decoctis in tribus aquis ⁊ expꝛeſſis cũ
lacte amigḋ. ⁊ carne arietina poteſt fieri optimũ potagiuꝫ
pꝛo eis. ¶ Jtem de plantagine lanceolata ⁊ ſanguinaria
accipiant̃. añ. M. ij. de roſ. ℥. i. de lactucis. M. iij. cum oꝛ
deo aſſato fiat potus cũ aqua extinctionis ferri ⁊ cuꝫ çuc/
caro. ⁊ erit optimus potus in fluxu eoꝝ. ⁊ detur diadragã
tum frigidum. ¶ Jtem accipiant̃ turtures iuueniles aut
perdices iuuenes: repleantur ſumach abluto in aqua roſ.
⁊ ponat̃ inter ventreꝫ ⁊ decoquat̃ vſqꝫquo carnes diſſol/
uant̃ bꝛodio. ⁊ hꝫ carnibus cuꝫ bꝛodio vtatur. ¶ Jtẽ ac/
cipiant̃ pulle parue iuuenes albe que ſũt frigidioꝛes: ⁊ nu
triantur farina oꝛdei mixta ⁊ decocta cuꝫ ſumach ⁊ lima
cijs: ⁊ aquã decoctionis earũ bibat ⁊ ſubſtantiã comedat
⁊ limacias. ¶ Jtem ſi pa. patiatur caloꝛẽ ⁊ ardoꝛem cum
fluxu: accipiat in auroꝛa vnũ trociſcũ camphoꝛatum vel
pullam camphoꝛataꝫ cũ aqua roſ. vel plantaginis: cuius
recepta eſt. ℞. ſpodij boliarmeni. añ. ʒ. i. ro. ʒ. iij. ſemis poꝛ
tulace citrulli cucurbite karabe. añ. ʒ. ij. ⁊ eſt karabe: ideꝫ
qḋ vernix: ſed karabe idem qḋ lambꝛe anglicẽ. ex his fiãt
trociſci vel pillule cũ ſucco plantagĩs: vel cuꝫ ſirupo mir/
tino ⁊ camphoꝛe apponatur. ʒ. i. ⁊ ſunt optimi: tñ loco ka/
rabe põt poni ematites vel coꝛallus ru. ſi vis. ¶ Jteꝫ lac
in quo lapides fluuiales extinguunt̃ bis vel ter eſt optiᵐ
in fluxu eoꝛũ: ſi nõ ſit in putrida fe. Sed ethici non debẽt
accipere lac niſi ante pꝛandiuꝫ: ⁊ maxime debent vti eo a
ꝓ̃ncipio veris vſqꝫ ad finẽ eſtatis. alijs tẽpoꝛibus cõpetit:
ſed non ita bene. ¶ Jtem panis biſcoctus cuꝫ ſucco cito/
nioꝛũ aut vino maligranati iſtis cõpetit. ¶ Et eſt hic no/
tandũ ꝙ balneuꝫ de ſtipticis hic valet: vt dicitur 4°. affo.
ibi. Sub cane ⁊ ante canẽ ⁊c̃. tñ 3° regimis acutoꝝ. cõmẽ/
to. 58°. dicitur oppoſitum. ¶ Et ideo ſciendũ ſm̃ Auer. 7.
colliget. ca°. de cura fluxus ventris in effiª. ꝙ balneũ valꝫ
in declinatione fluxus pꝛo materia remanente: quia iam
ꝯſumit ⁊ diuertit: ſed non debet fieri in ſtatu: qꝛ tunc ma
teria coꝛrupta in moꝛbo traheret̃ ad coꝛpus ⁊ fieret moꝛ
bus vl'is ⁊ motus agitatiuus: ⁊ ſic loquitur in regi. acuto/
rũ. Et eſt hoc optimũ balneuꝫ ꝙ accipiant̃ extremitates
catuloꝛũ iuuenũ abiectis viſceribus: ⁊ tũc capiantur her/
be frigide rõne ethice ſicut vngula caballina aquatica: fo
lia ſalicis vitiũ lactucarũ: rõne fluxus plantago ⁊ lanceo/
la virga paſtoꝛis folia citonioꝛuꝫ ⁊ piroꝛũ vel quercus: et
decoquantur in aqua ⁊ balneentur in ꝓ̃ncipio ⁊ quocunqꝫ
tempoꝛe: qꝛ non eſt moꝛbus materialis niſi ſit apoſtema
vel fe. putrida coniuncta: vel humoꝛes crudi vel putridi
vel non apparentibus ſignis digeſtionis. ¶ Jtem capia/
tur lana infundatur in ſucco abſinthij ⁊ oleo roſato cum
aliquãtulo maſticis: ⁊ ſi ſit in oꝛe ſtomaci inflatio: tunc cũ
pꝛedictis ponatur ſuccus extremoꝛũ vitium cuꝫ ſucco ci/
tonioꝛũ: ⁊ cum cera poteſt fieri cerotum optimuꝫ. ¶ Jtẽ
electuarium de carne citonioꝛum cum ligno aloes ⁊ ma/
ſticis: ſi ſint in hyeme ſint ibi gariofili vl' nux muſcata. Et
debet dari ſuccus vitis ne caliditas ibi dominetur: ⁊ tũc
cum çuccaro fiat optime electuarium ⁊ cum canḋ. vel pe/
nidijs: ⁊ cum çuccaro roſato. Et ſuffumigatio retro facta
cum anguillis poſitis ſuper carbones optima eſt: ſicut ſa/
tis ſum expertus.

De ethica

ſenectutis que cõſequitur conſumptio/
nem membꝛoꝛum ſolidoꝛum: ſciẽnduꝫ
ꝙ iſta eſt in ſenibus ⁊ conſumptis infrigidatis ⁊ deſicca/
tis ⁊ melancolicis iuuenibꝰ quaſi quibus competat lac ⁊
mel: ſed mel in ethica febꝛili nocet vtplurimuꝫ. vnde nar
rat Halie. 5°. de ingenio. verſus finẽ. ꝙ ipſe cognouit quen
dam agricolam ſenem qui vixit in agris pluſqꝫ centenis
annis cui amplioꝛ dieta fuit lac capꝛinum. Quandoqꝫ ve
ro ſumebat cũ eo micam panis: ⁊ quãdoqꝫ miſcebat mel:
⁊ quandoqꝫ decoquebat cum pane ⁊ extremitatibus mo/
roꝛum vel cum mentha. Sed lac non valet omnibus ſe/
nibus: ſed illis qui bene digerunt: ⁊ ſinthoª nullum circa
dextrum hipocundriũ inde ſentiunt: ⁊ qui habent venas
latas ⁊ non habent oxireniam. i. eructuationem acetoſaꝫ
nec ventoſam. Jõqꝫ debet lac eſſe boni odoꝛis de anima/
li iuuene habente bona paſcua. Et debet aliquãdo ſume/
re lac capꝛinum quod eſt ſubtilius: ⁊ eradicat ethicam. di
cit Auic. De herbis ſibi valentibus ſunt bleta petroſiliuꝫ
malua attriplex ſcariola apium ⁊ macedonicum ⁊ nõ cau
les. Carnes ſint recentes non ſalſe. Ficus competunt ſic/
ce omnibus quia ventrem humectant: ſꝫ ſi ſumantur cuꝫ
çuccaro ⁊ caſſiaf. bene laxant eos leniendo. Panis debet
eſſe bene leuatus bene coctus cum melle vel vino. Simi
liter balneum aquarum dulcium: ⁊ vinũ quia humectat:
ſunt vtilia ſenibus. Similiter ⁊ moderate moueri ⁊ ſom/
nus: ⁊ quia multum vigilant: vt dicitur 3ª affoꝛ. verſus fi/
nem. debent accipere lactucas cum aromaticis ſicut cuꝫ
cinamomo nuce muſcata ſpica çinçibere ligno aloes. Sꝫ
vinum non debet eſſe antiquum nec nouum ſed medio/
cre de quo ſumant ſatis: vt dicit Auic. ca°. de regimine vi
ni ⁊ aque. Et dare vinuꝫ pueris eſt ſicut ignem igni adde/
re in lignis: ſꝫ iuuenibus debilibꝰ da moderate: ſꝫ ſeni da
q̃ꝫtuꝫ vult: ⁊ ſi nerui ⁊ caput non ſint debilia: ⁊ ſi vene ſint
large vtat̃ lacte cũ melle ⁊ ſale. Et põt in ꝓ̃mo die vti ficu
bus cũ ſe. vꝛtice ⁊ carthamo. Et claretũ bonum de vino ⁊
bonis ſpẽbꝰ arõaticis erit optiᵐ eis. Caueãt a flõmia coitu

sollicitudine cogitatione. Ira aliquādo cōpetit qꝛ calefacit: sꝫ moderata: qꝛ ex ea nullus moriť dicit Hal. 5. de morbo. Inuidia nullo mō nec tristitia nec angustia. exercitiū nō ꝯpetit nisi paucū. ꝛ ideo loco illius possunt vti balneo. ¶ Et si dicať vinū ꝯpetit eis. ergo nō lac: qꝛ ꝑseruatio dꝫ esse per similia nō per ꝯtraria. dico ꝙ sani debēt regi per similia: sꝫ senes non sunt sani nisi cū querela. dicit Hal. de regimine sanitatis: sed neuter dici deberet. ğ dꝫ regi per temperata in subā declinātia ad caliditatē ꝛ humiditatē aliq̃liter. Uel senes a senectute debent regi cū vino: sꝫ senes a senio cū lacte. vel vtrisqꝫ cōpetit vinum ꝓpter facilem cōuersionē in sanguinē ꝛ spiritus: sꝫ lac ꝓpter facileꝫ conuersionē ꝛ passibilitatem suā: qꝛ digestiua eorūꝫ debilis. ¶ Item clistere mollificatiuū de oleo violato vel cōmuni valet eis: vt venter teneať laxus. ꝛ debet cibus eorū preparari cū colatura furfuris: ꝛ si oporteat aliq̃ñ accipere modicū de sene: qꝛ valꝫ visui. ꝛ diaboraginatū sūma medicina est eis cū modico sene vel catholicon vel mirabolani kebuli conditi: qꝛ faciūt reiuuenescere. dicit Auic. in q̃rto. Et ibi valent kebuli propter grossos humores indigestos rōne debilitatis caloris: vnde sūt humidi accñtaliter. ¶ Sꝫ notandū si vis impinguare eos ꝓpter balneū pix calefacta ad ignē ꝛ malaxata ꝛ apposita ꝛ subito post ablata attrahit sanguinē ad cutē. Et dꝫ fieri balneuꝫ impinguans post prandiuꝫ anteqꝫ cibus cōplete digerať: si non sit timendū de opilatione interiori: nec de ȇpate. et tunc vngatur cuꝫ oleo de lilio ꝛ iterato apponať ꝛ sic frequēter. ꝛ pōt corp⁹ verberari cū paruis virgulis ꝛ leuiter: ꝛ tunc fricari modicū cuꝫ oleo: ꝛ tunc emplm̄ de pice erit optimū ꝛ sūme: ꝛ istud faciendū est in magnificatione virge ꝛ alioꝝ membroꝝ: sed tunc dꝫ esse balneū ꝑticulare: ꝛ emplastratio ꝑticularis. ¶ Notandū ꝙ senes demacrati debent vitare acetū ꝛ acetosa qꝛ demacrant. Silr̄ facit idē sūme accipere carthamū frequēter qd̄ aliqui faciunt ad laxandū. Tamē senes a senectute possunt faciliter pati ieiuniū: sꝫ a senio non: sed debent accipere frequenter ꝛ modicum: quia sunt sicut lucerna parata extinctioni. Dicit Hal. ꝑma affo. cōmento illius: Senes facillime ferunt ieiunium. ¶ Item dicit Hali. 5. de regimine sanitatis. ꝙ ipsi debent vti diacalamēto diatriton pipereon pipere albo ꝛ longo: qd̄ sūme valet contra ventositatem: ꝛ cepe coctum: ꝛ allia valent eis si sint consueti sumere. Sed non dentur eis diuretica nimis cito post prandiū. ꝛ valent eis pignocata pisticata çinçiberatum çinçiber conditum puluis albus: ꝛ similia. ¶ Item diaciminum diagalanga pliris si tussis sit: ꝛ diairis vel diaysopus diacalamentum in estate: sed alia in hyeme diadragantum infusuꝫ similiter ¶ Item gentiana incisa similiter cuꝫ liquiritia ꝛ çinçib. est eis sūma medicina. ¶ Item salsamentuꝫ habeant de çinçib. ꝛ sinapi cū cinamomo aniso cubebis macis gario. ꝛ similibus. ¶ Item de mentha petrosilio saluia dipthamo piretro anglicano potest fieri salsa viridis optima. Et ista omnia valent in frigiditate ꝛ debilitate stomaci ꝛ intestinorum ꝛ contra ventositates. Et si singultuꝫ habeāt de repletione vtantur aneto: ꝛ retineant anhelitum ꝛ ponantur calida super stomachum sicut catulus niger ꝛ manus calida: ꝛ emplastra calida dicta prius. Et sic est finis huius ꝑmi libri Rose medicine. Deo gratias.

¶ Explicit liber primus Rose medicine de febribus.

¶ Liber. II. Rose medicine de vniuersalitate morboruꝫ continens capitula. 23.

Uia sicut dictum est ꝑus ꝙ duo primi tractat⁹ erunt de morbis vniuersalibus: ideo sciendūꝫ quot modis dicitur morbus vlis. Diciť eni vlitate occupationis: ꝛ isto modo feb. est morbus vlis. 2°. mō diciť vlis vlitate continentie: qꝛ cōtinet in se omne genus morbi: sic apa tumores idropisis ꝛ podagra. 3°. mō dr̄ vlis vlitate idifferentie: ꝛ sic variole scabies sunt vles: qꝛ indifferenter in omni ꝑte corporis fiunt. 4°. mō diciť vlis vlitate virtutis sicut in sudore ꝛ talibus qñ cretice veniunt post signa digōnis: quādo. s. virtus dñatur per totum super materiā morbi. 5°. mō diciť vlis vlitate corruptionis: ꝛ sic lepra ē vlis. 6°. mō diciť vlis vlitate cause: qꝛ est mater ꝛ cā fere oīum morboꝝ: ꝛ sic reuma. i. ruens mā est causa multorū morboꝝ. ꝛ ptisis ē vlis: qꝛ cā vniuersalis. i. morbi vlis vt ethice. 7°. mō diciť vlis indrñtia cause: qꝛ pōt fieri a stomaco ꝛ cerebro: ab epate: ab ītestinis: ꝛ sic fluxus ventris est vlis. 8°. mō diciť vlis vlitate lesionis ꝛ sic epilepsia ē vlis: qꝛ ledit in paroxismo totum corpus: ꝛ appoplexia qꝛ priuat sensum ꝛ motuꝫ. 9°. diciť vlis vlitate maioritatis: ꝛ sic diciť paralisis vniuersalis: quia cōtinet totā medietatē respectu paralisis lingue vel digiti vel mēbri particularis. 10°. diciť vlis vniuersalitate principalr̄: ꝛ sic morbi cordis dicuntur morbi vniuersales: vt tremor sincopis: ꝛ morbi capitis vt dolor. morbi epatis vt calefactio eius ꝛ opilatio ei⁹: morbi testiculoꝝ vt sterilitas. 11°. est vniuersalis vniuersalitate infectionis: ꝛ sic ictericia ꝛ morphea ꝛ lentigines sunt vniuersales. 12°. diciť vniuersalis vniuersalitate instrumētali: qꝛ cuꝫ omnibus membris quasi colliguntť: ꝛ sic morbi stomatici sunt vniuersales: sicut vomitus indigestio ventositas ꝛ inflatio: ꝛ morbi similr̄ intestinoꝝ sicut colica iliaca: ꝛ morbi renū ꝛ vesice sicut lapis: qꝛ sunt instrumēta vniuersalia ꝛ cōia toti corpori deseruientia. 13°. est morb⁹ vniuersalis vlitate totalitatis: sicut tetanus est vniuersalis. i. totum tenens. i. totā partē superiorē anteriorē ꝛ posteriorē. ꝛ per hoc distinguiť īter epistotomū que est posterius tantū. vñ ꝛ epistotomus: vl anterius tantū vt ꝓstotonus. 14°. diciť morbus vniuersalis. i. cōis: ꝓut distinguitur ꝯtra morbū consimilē ꝛ officialem. ꝛ sic solutio continuitatis ꝛ vulnera ꝛ vlcera sunt morbi vles de quibus diceť in 3°. lib°.

¶ Notādum ꝙ in hoc scdo diceť ꝑmo de apostemate quo ad eius humores. 2°. quo ad eius situm interiorem principaliter. 3°. de apostematibus extra nascentibus vt scrofulis vel glandulis.

¶ De apostemate. Capitulum .I.

Apostema ꝛ tumor idem sunt ſm aliquos: vt dicit 4ª particula affo. ɔmē.34. in ɔmēto illius. Si a febre tumore nō exñte in faucib⁹ ꝛc̃. Dicit̃ enī apostema a post ꝛ tumor .i. posterius tumor .i. tumor superueniēs post diſpōnē nālem. Uel dicit̃ ptis tumor vel preter nām tumor ad dr̃ñtiam pinguedinis supueniētis in toto corpore: que tñ pinguedo supflua non est mēbrū nisi supfluū: vt dicit Iſi. pª pticula affo. Dam. ɔmē.3z. Diffinitur sic. apa est tumor pter nām. Alio mō sic. apa est egritudo ɔposita ex malitia cōmixtionis .i. ɔplōnis. ꝛ ex q̃titate ꝛ figura: ꝛ ista ponit Haly zª pticula tegni. ɔmē.154. in cōmento illius ostēsuz est. in tractatu de dr̃ñtia egritudinū. Sed Auic. c.5. fen zª. dicit ꝙ apa est morbus cōpositus in quo oia gnā morboꝝ reperiunt̃: qꝛ est in eo malitia ɔplōnis ꝛ cōpositionis: qꝛ peccant in situ figura ꝛ q̃titate: ꝛ est ibi solutio ɔtinuitatis ꝓpter replōnez descendentē partē a parte: qꝛ nullū est apa nisi sit ibi malitia ɔplōnis cū mā. licz Cōstantinus dicat 8º pantegni. c.iz° Hal. inquit: q̃dam flōnes de ɔplone mala nascunt̃: ea tñ vocant sine mā. Dico sicut dixit Ha. 5. pte affo. ɔmē.65° ꝙ flegmon accipitur duplr̃. vno mō pro apate calido acuto vtplm̃ de sanguine generato. Alio mō sumit̃ pro calore nimio vel intensione nimia: ꝛ isto mō accipit Cōstantinus: qꝛ dicit ꝙ membrū in isto flegmone ardorē patitur atqꝫ ruborē: ꝛ est quasi patiens sustinens fe. Cōstantinus 8º pantegni. vbi pus diffinit apostema sic. Apostema est grossitudo ꝛ inflatio quas de supfluis humoribus aliqḋ membrū patit̃. Hal. 5º affo. vbi pus dicit: omne apa tumorē eē vel grossitudinē extra nām eminētē. Et iō qꝛ tumor extra nām pōt esse in omni mēbro: ideo qḋlibet membrum pōt apari. Qꝛ in quolibet mēbro possit esse tumor talis. pȝ per Auic. c.5º fen zª. pmi libri. vbi dicit: ꝙ pōt extendi nāliter per aduentuz nutrimenti pōt distendi innālr̃ per supfluū nutrimēti: ſȝ omne membrū pº mō extendit̃ qꝛ nutrit̃: ergo pōt distēdi nō naturalr̃. Et idē augmētū facit 3º cañ. fen pª. c. de carabito .i. de frenesi. ꝛ fen 7ª de dentib⁹ ꝛ ossib⁹ idez ꝓbando. Et ex hoc ɔcludit̃ ꝙ cerebrū pōt apari: lȝ Serapio dicat oppoᵐ pº practice sue: ꝛ Haly. c.zo. qꝛ est humidū fluidū liquidū. ergo nō retinet materias. Ideo dico ꝙ ad apationē quattuor ꝓprie requirunt̃. ſ. fluxus supfluitatū ad mēbruz. receptio earūdē ꝛ ɔſuatio. tumor vel inflatio. tria pma possunt fieri in cerebro. q̃rtū non nāliter: ꝛ illud q̃rtū est formale in apate. Dico tñ ꝙ Auic. ɔcedit ipm in sui suba posse apari: ꝛ hoc est verū: ꝛ qꝛ viscosum ꝛ terreuz est: ideo satis retinet mās vt apentur. Sȝ de corde est magis dubiū: qꝛ Auic. ponit fen iiª. terty libri. ꝙ cor non tolerat apa. ꝛ Haly zª pticula tegni in ɔmēto illi⁹. Ea que ſm cor ex diuersis spēbus ꝛc̃. dicit ꝙ hō morit̃ ante ɔfirmationē doloris in corde. Ideo dico ꝙ omne apa in suba cordis ē mortale: ideo non tolerat cōfirmationē apatis in eo .i. statum eius ꝙ ante illud moritur. ꝛ ideo vocatur ɔfirmatio morbi status eius vel finis augmenti.

Cause. Causa aūt est humor ab alio membro veniēs aut in eodē mēbro collect⁹. Ideo diuisio apatis cōis est. ¶ Apostema aūt gnātur per viā deriuatiōis: aut per viaz cōgestionis. pᵐ est de materia missa vel deriuata vel fluente de vno mēbro ad aliud. zᵐ est de supfluo nutrimēti collecto in eodē mēbro. Primuz. ſ. fluxus vel motus materie de mēbro ad mēbrū fit ꝓpter sex cās. Pria ꝓpter fortitudinē mēbri expellētis vel mandātis. ideo Hal. ponit ꝙ mēbra fortia mittunt sua superflua ad mēbra debilia: ꝛ nobilia ad mēbra debilia ꝛ ignobilia. zº de morbo ꝛ accñti. c.6º ꝛ iz° de igenio. c.zº ꝛ 3º ꝓnosticoꝝ. ɔmē.zz°. zª ꝓpter debilitatez v̄tutis expulsiue membri recipientis. 3ª est multitudo materie. 4ª largitas pororū. 5ª est defectio virtutis pascitiue .i. nutritiue ꝛ conuersiue in mēbro cui mandat̃. 6ª est: qꝛ membra recipientia sunt supposita ꝛ subdita mēbro mādanti. Et istas causas sex ponit Cōstātin⁹. 8. pantegni. Et possunt poni due alie .ſ. motus mēbri recipientis ꝛ calefactio eius: qꝛ dicit Hal. zº ꝓnostico. ɔmē.66. in ɔmē. illi⁹. apa ꝛ vesica in pede ꝛc̃. ꝙ effusio materie vel humoris ad membra que mouent̃ ꝛ calefiunt est facilior. Et iō ponit ibi ꝙ exiture fiunt pus in iuncturis ꝓpter motū earū ꝛ ꝓpter amplitudinē locorū vacuoꝝ in eis. ¶ Est hic notandum ꝙ exitura est apa gnātum per viā deriuationis: qꝛ est idez qḋ apostema expulsum creticū a natura cretice. ꝛ Auic. vocat ipm adubelati. ¶ Causa apostematis gnāti per viam ɔgestionis est ex defectione virtutis pascitiue non pfecte cibum ad ipsū venientē digerētis. cui⁹ supfluitas permanet ꝛ paulatine crescit quousqꝫ membrū impleat ꝛ extendat: ꝛ apostema gnātur in mēbro ſm hūc modū. Quādo malitia ɔplexionis accidit quibusdam mēbris: aut impellit̃ ad ea supfluitas ex mēbro fortiori eis: ꝛ nō pōt hoc membrū expellere eam a se nec digerere stat supfluitas ista in eo: ꝛ fit ipsa in eo per istuz modū: sicut si trahat̃ sanguis vel aliud humidū ad membrū in tanta q̃titate ꝙ vene magne impleantur ex eo: silr̃ parue vene donec perueniatur ad minores oium per vias que sunt in eo: tunc quādo sunt plene vt videtur resudat ex poris eaꝝ ex locis vacuis qḋ implet ista loca vacua que sunt īter partes mēbri: ideo est ibi solutio ɔtinuitatis. dicit Auic. ꝛ tūc isto facto est tumor preter naturam qḋ vocat̃ apostema. Si ergo ꝓhibeat̃ eius expiratio accidit in vna duarū rerū: aut vt infrigidetur aut putrefiat ꝛ digeratur ꝛ facit saniem. Ista ponit Haly. z. parte tegni. ɔᵗᵒ.156. Idē pōit Hal. in libº de mala ɔne diuersa. ¶ Spēs apostematū sūt multe. ſ. sex in gnāli: ſȝ materias sex: ex q̄bus fiunt. ſ. quattuor hu. aquositas ꝛ ventositas. De sanguine fit apostema qḋ vocatur flegmon .i. inflatio tumida: ꝛ per hoc distinguit̃ ab apostemate colicon qḋ est ibi inflatio: sed modicū tumida non acuta sed lata. Si ergo magis vincens sit sanguis tunc est flegmon. Si ergo ē magis vincēs flegma q̃ꝫ deberet. ſ. ſȝ ꝓportionē cuz alys humoribus gnātur tunc apostema molle qḋ nominat̃ vndimia vel çimia vel pallus. Et si est vincēs colera rubea: gnātur apa qḋ nominat̃ herisipilla. Si est vincens colera nigra adusta: tunc fit cancer vlceratus. Et si melia nālis tunc fit sclirosis .i. apostema durū .i. cancer nō vlceratus. Et si sit sanguis grossus inflāmatus vehementis adustionis gnātur apostema qḋ vocatur carbūculus: qꝛ rubet vt carbo ignitus ꝛ est apostema compositūz. ¶ Propter qḋ notanduz est ꝙ duplex est apostema: qḋdam est simplex. aliud est compositūz. Simplex est qḋ est de vno humore per dominiū. Compositūz est qḋ est de duobus per dominiū. Et sicut dicit Aui. 4. cañ. fen 4ª. c. pº. ꝙ sanguis aut est laudabilis: aut non. Et laudabilis aut est grossus: aut subtilis. Si est grossus fit flegmō qui accipit carnem ꝛ cutem simul: ꝛ est cuz pulsatiōe. Si subtilis: fit flegmon qui accipit cutem solam: ꝛ dicit̃ spina ꝛ nō est pulsatio. Si sanguis sit malus ꝛ grossus fiunt exiture male ꝛ carbunculi ꝛ talia. Si subtilis malus: tunc declinat ad herisipillā. Et si subtilis non multū: facit flegmonē herisipillidem. Adhuc si subtilis valde facit herisipillam flegmonidem. Et ista sunt composita compōne humorali: sed omne apostema est cōpositū cōpositione formali: qꝛ ɔtinet in se omne genus morbi de q̄bus fit vnus morbus. ¶ De colera silr̃ dicit Aui. ꝙ fiunt apostemata cal'a: ſȝ diuersificant̃: qꝛ colera q̄dā est subtilis valde: quedā grossior: quedaz grossi

ſima:qꝛ omnes ſunt ſubtiles. ſed ſm magis ⁊ minus pōt
dici ꝙ colera eſt ſubtilis ſubtilioꝛ ⁊ ſubtiliſſima. De ſub/
tiliſſima fit foꝛmica deābulatiua aut coꝛroſiua ⁊ ē in cu/
te. de ſubtilioꝛi que eſt groſſioꝛ iſta:⁊ eſt magis intus ꝙ̄ in
cute fit foꝛmica miliaris:⁊ ē parua ſicut foꝛmica magna:
⁊ caput hꝫ ſicut granū mily vel hoꝛobi:⁊ eſt minoꝛis īflā/
mationis ⁊ reſolutionis. De ſubtili que eſt groſſa reſpecti
ue ⁊ mala fit foꝛmica coꝛroſiua:⁊ ſi ingroſſetur quaſi ſan/
guis fit heriſipila:⁊ ꝓpter ſubtilitateꝫ ſuam nō recipitur
niſi in cute ⁊ iuxta eam. Et oēs puſtule calide ſunt apoſte
mata calida ſicut variole ⁊ moꝛbilli ⁊ ignis perſicus: ſed
variole ⁊ moꝛbilli ſequunᷓ feb. ſanguinis incluſam. ſicut
ad flōnē ⁊ heriſipilam ⁊ carbūculuꝫ ſequiᷓ febꝛis: donec
materia digeraᷓ:qꝛ ad omne apoſtema caliduꝫ ſequitur
febꝛis ſi ſit in membꝛo nobili vel ꝓpe. ¶ Sed Auerr. 3°
colliget. ca°. 3°. dicit ꝙ heriſipilarū ſunt due ſpecies. vna ē
heriſipila ruboꝛis ⁊ videtur ꝙ ſit mixta cū ſanguine mul
to ꝓpter rubedinem:⁊ nō facit. ſ. magnum tumoꝛeꝫ ⁊ do/
loꝛ nō eſt acut⁹. Alia eſt heriſipila foꝛmicularis ⁊ ibi plus
dominatur colera: ꝓpterea īducit puſtulas ⁊ coꝛroſiōes.
Et aliquādo apparet tantū in cute. Aliquando eſt fixa in
ſubſtantia membꝛi:⁊ tunc eſt peioꝛ. Aliquādo eſt in cōca/
uitate membꝛi interius:vt in ſtomaco vel inteſtinis ⁊ le/
dit operationes ſine apoſtemate manifeſto:⁊ ſi in ſtoma/
co ſit eſt ſitis febꝛis cōtinua cum doloꝛe pungitiuo ſine ti
moꝛe ⁊c̄. ¶ Modo de apoſtematibus frigidis videnduꝫ
que ſunt quatuoꝛ:flegmatica melācolica ventoſa ⁊ aquo/
ſa. Apoſtematū flegmaticoꝛū quedā ſunt a flegmate ſub
tili ſicut puſtule que fiunt in nocte que vocantur filie no/
ctis:⁊ ſunt albe lucide pꝛuriginoſe:⁊ fiūt a flegmate ſub/
tili calido vel ſalſo vel cum quo eſt pauca colera. Quedā
fiunt a flegmate groſſo ſicut ſcrophule:⁊ iſte naſcunᷓ in
carne glandoſa ſicut in collo ⁊ in aſcellis ⁊ in inguinibus:
⁊ ſunt ibidem ex apoſtematibus glandoſis ⁊ ſunt quāti/
tas piri vel nucis:⁊ de genere iſtoꝛuꝫ ſunt verruce depen
dentes:⁊ claui molles:⁊ glandule de flegmate ſunt mol/
les. Et quedam fiunt de flegmate mediocri ⁊ erit apoſte
ma molle qđ eſt ſine doloꝛe non duruꝫ. dicit Gal. 4ª par/
ticula affo. cōmento. 33. Cum tamen in omni apoſtemate
ſit ſolutio continuitatis:⁊ mala cōplexio que eſt cauſa do
loꝛis. dico ꝙ mala cōplexio ſubito veniens facit doloꝛeꝫ:
⁊ eſt ſolum cauſa cōiuncta: ſed ſolutio cōtinui paulatina
eſt cauſa doloꝛis ſi ſit a cauſa exterioꝛi. aliter nō opoꝛtet
niſi ſit magna. vel eſt ibi doloꝛ obtuſus nō acutus nec tā/
tus ſicut de materia calida. ¶ Apoſtemata melancolica
ſunt triplicia in genere:durities vel ſcliroſis: cancer:glan
dule. ⁊ de genere glandularuꝫ ſunt ſcrofule ⁊ nodi. ⁊ iſta
vltima fiunt de flegmate caſeato. dicit Haly 2ª parte te/
gni in cōmēto illi⁹. Ex humoꝛibus illius qui pꝛeter natu
ram ⁊c̄. ⁊ eſt cōmētū. 147. Et ideo ſunt duplicia: melāco/
lica vel flegmatica vel ꝯpoſita ex vtroqꝫ. ſed iſta differūt
qꝛ glandule ſunt ſeparate a membꝛo in quo ſtant ⁊ inuo/
lute in coopertoꝛio ⁊ ſcrofule ſimiliter: ſed adherent cuti
⁊ nō ſubſtātie mēbꝛi:ſed cancer ⁊ durities ſunt fixa ⁊ im/
mixta in ſubſtātia membꝛi:tamē differunt qꝛ durities vł
ſcliroſis eſt apoſtema quietū ſedatum deſtruens ſenſum
⁊ permanens in membꝛo in eodem ſtatu cum quo nō eſt
doloꝛ. Sed cancer eſt mobilis ledens ⁊ habet radices in/
nexas membꝛo ⁊ nō deſtruiᷓ ibi ſenſus niſi tēpus fuerit
elongatū ⁊ moꝛtificat membꝛa vt videbiᷓ in 3°. ¶ Sed
apāta dura quādoqꝫ fiunt ſicut in pͣncipio. quādoqꝫ apā/
ta ſanguinea ⁊ flegmatica cōuertunᷓ in duritiem cōſum/
pto ſubtili. Sed nodus eſt vtplurimū in neruis ⁊ eſt mā/
ſiuus magis in loco vno ꝙ̄ glandula: ⁊ eius tactus ſentiᷓ
neruoſus:⁊ cum ſtringendo vel cōpꝛimendo tangiᷓ redit
ad locum ſuum. ⁊ accidit ꝓpter laboꝛeꝫ ⁊ deſtruitur pꝛo/
pter ponderoſa ſuppoſita abſqꝫ cōpꝛeſſione foꝛti ſicut ꝓ
pter plumbū. ¶ Apāta aquoſa ſunt ſicut idropiſis ⁊ ra/
mex aquoſa:⁊ eſt hernia aquoſa in teſticulis. ⁊ aliquando
eſt apoſtema aquoſum in craneo vel in capite. ¶ Apāta
ventoſa ſunt duplicia:quia eſt eleuatio vel caceſia etiam
eſt inflatio. Sed caceſia habet ventū in ſubſtantia mem
bꝛi admixtū:ſed in inflatione nō:ſed eſt ſeparatus aggre/
gatus nō admixtus membꝛo. Similiter ad ſenſuꝫ eſt ca/
ceſia mollis:ſed in inflatiōe eſt reſiſtētia aliqualis. vt pa/
tet in vtre inflato. Ideo caceſia differt ab vndimia vel zi
mia qđ eſt de flegmate:qꝛ in flegmatico eſt penetratio fa
cilis cum cōpꝛimiᷓ cum reſiſtentia. ſed in caceſia non eſt
reſiſtentia:qꝛ ventus admixtus ītrat poꝛos mēbꝛi : ⁊ poſt
tunc euaneſcit. ¶ De tempoꝛibus quatuoꝛ apātū ſciēdū
ꝙ habēt initium augmentū ſtatum ⁊ declinationē. Pꝛin
cipiuꝫ quādo humoꝛ ad exterioꝛa moueᷓ ⁊ apparet con/
cauitas vel capacitas augmenti. Sed augmentū eſt cum
capacitas augetur ⁊ extendiᷓ. Status eſt cum groſſitudo
ad magnitudinē peruenit tantū in quo eſſe debet. Decli/
natio cum incipit minui ⁊ declinari ⁊ maturaᷓ poſt. ⁊ fit
vel colligiᷓ ſanies:aut reſoluiᷓ inſenſibiliter aut cōuertiᷓ
in duritieꝫ. ⁊ iſto triplici modo terminanᷓ apāta.

Signa māe apoſtemantis habenᷓ per coloꝛē doloꝛē
⁊ febꝛem cōcomitantē. ⁊ ex velocitate motus
⁊ tarditate ipſius:⁊ ex tactu eius ⁊ ex cōpꝛeſſione ſup ipꝫ
cum digitis ⁊ vola manus. dicit Haly 2ª parti. tegni. cō/
mento. 145. ¶ Signa ergo flegmonis ſunt ruboꝛ tumoꝛ
venarū inflatio mollities ſaltus percuſſio ſiue pulſatio ⁊
coloꝛ membꝛi ru. tn̄ pulſatio nō eſt niſi quādo apā eſt iux
ta venam pulſatileꝫ que eſt mēbꝛū notabile. dicit Gal. p°
ꝓnoſti. cōmēto. 31. ⁊ cōmento illi⁹. Si vero in aliqua pte
eoꝛū pulſus fuerit magnus. Auer. tn̄ 4° colliget. ſic dicit
ꝙ rubedo caloꝛis cum foꝛti caloꝛe ⁊ doloꝛis magnitudo
niſi membꝛuꝫ ſit inſenſibile ſunt ſigna apātis ſanguinei.
Sed ſi ſanguis putrefiat tunc fit fiſtula que vocaᷓ pͥma
que eſt maioꝛis inflāmationis ꝙ̄ flegmon purus. ¶ Sꝫ
ſigna colericoꝝ apātū ſunt coloꝛis citrinitas ⁊ humoꝛuꝫ
ſubtilitas ⁊ doloꝛ foꝛtiſſimus ſine extenſiōe. Et foꝛmica
deambulatiua hui⁹ generis eſt. dicit Auer. in 4° colliget.
Addi tn̄ poſſunt durities punctura moꝛdicatio arſura:et
vocaᷓ ignis perſic⁹ vel infernalis. perſicus. i. partē ſecās
⁊ diuidens cōburendo:⁊ vadit de loco ad locū deābulā/
do. Et eſt foꝛmica pꝛurigo maioꝛ ꝙ̄ in heriſipila pura. ſed
tn̄ heriſipila ſemꝑ plus inflāmat ꝙ̄ flegmō vt dr̄ in pāte/
gni. ¶ Signa apātis flātici ſunt coloꝛ albus cū pͥuatione
doloꝛis:⁊ ſi cōpꝛimanᷓ ibi eſt mollities infla° ⁊ tumoꝛ ap
parens ⁊ latus in radice. ¶ Signa apātis melācolici ſūt
doloꝛis pͥuatio coloꝛ fuſcus niger terreus ⁊ obſcurus:⁊ in
tactu durities ⁊ liuiditas membꝛi ⁊ ariditas : ⁊ hꝫ venas
in circuitu plenas humoꝛe melͥco ſimiles pedibus cācri:
⁊ eſt in re cancer nō vlceratus:qꝛ de vlcerato cācro diceᷓ
in 3°. hui⁹. Et durities eſt de cōueniētioꝛib⁹ ſignificationi
bus apātis melācolici. dicit Auic. fen 2ª. pͥmi lib. doct. 3ª.
ca. 10. ¶ Si vero apāta generanᷓ per viam deriuationis
fiunt ſubito. ſi per viā cōgeſtionis fiunt paulatine. ¶ Si
apāta cōponanᷓ erunt ſigna compoſita ſm dominiū hu/
moꝛuꝫ. ¶ Si ergo ſanguis magis domineᷓ verget coloꝛ
ad rubedinem non claraꝫ. ¶ Si ad colerā coꝛruptā erit
vergens ad rubedinē claram:dūmodo nō putrefiat in vl
timo. ¶ Si flegma ſalſum: tunc verget ad albedinē cuꝫ
quadā citrinitate reſpectu colere mixte cū flegmate:qꝛ
colera ru. clara eſt:quia non miſceᷓ alteri humoꝛi. ſ. quā/
do eſt pura:⁊ ideo auctoꝛes vocant coleram rubeam:⁊ in
flegmate ſalſo ſemper eſt pꝛuritus:ſicut patet in ſcabie.

¶ Si melancolia: verget ad liuorem ⁊ nigredinem: ⁊ est
durities maior ⁊ grauitas ⁊ insensibilitas: q2 si esset sensa/
tio nõ esset de melancolia pura. nec forte melancolia pu/
ra facit apostema: sed sanguis melãcolicus grossus terre/
stris: q2 melancolia pura nõ nutrit: sicut arguit Auerr. de
colera. ꝙ ipsa nõ facit fe. nisi mixta cuz sanguine vel fleg
mate: sicut nec facit apostema: quia eadẽ est materia feb.
⁊ apostematis. ¶ Dic̃ Isaac in vrinis suis. Si apostema/
ta sint de humoribus corruptis transmutatis in materiã
veneni adusti sicut est in formica: carbũculo: antrace: no/
li me tangere: de quibus dicet̃ in 3° huius. tunc est ibi do/
lor fetor pruritus vlceratio deambulatio liuor denigra°
corrosio cauterizatio membri mortificatio escara ⁊ simi
lia. ¶ Notandũ hic ꝙ apata generant̃ in membris inte/
rioribus similia apatibus exterioribus: sed quedam cito
interficiunt ꝓpter nobilitatẽ membroꝝ ⁊ vehementiaz
febris ⁊ doloris: sicut apostemata cordis: quedaz tardius
sicut apata epatis renum splenis ⁊ stomaci. Sed quedaz
habent nomina ꝓpria. vt apata costarum vocant̃ pleure
ses a pleuros costa ⁊ isis positio quasi positũ iuxta costas
sicut in diafragmate vel in lacertis. Qdã dicit̃ peripleu
monia qd est apostema pulmõis. ⁊ dicit̃ a peri iuxta ⁊ pul
mo quasi iuxta pulmonez vel in eo. Et apostema cerebri
vel panniculoꝝ eius dicit̃ frenesis a frenõ diafragma et
esis causa quasi cãtuz a diafragmate ⁊ in pleuresi: ⁊ voca
tur arabice sirsen. Et apostẽa carnis mollis thahauri. di/
cit Haly 2ª parte tegni. cõmẽ. 145. ¶ Signa per que co/
gnoscuntur apata sunt quatuor que ponunt̃ particula 2ª
tegni. tumor dolor lesio operationũ ⁊ exeuntia. vnde ver
sus. Hoc dolor ⁊ part] actio lesa docet. Sic vbi sit morb⁹
docet dolor ⁊ actio lesa. s. partis infirme. ¶ Pleuresis ve
ra hz quinq3 signa inseparabilia: sicut pz in ꝯmẽto illius.
Paroxismos ⁊ cõsistẽtias. vñ versus. Pleuresis est vera
cum spirandi grauitate. i. malitia anhelitus. Continua fe
bris tussis laterisq3 dolores. Pulsus serinus superaddit̃
ab Auic. ¶ Et sciendũ ꝙ apostema dicit̃ calidũ: q2 fit de
materia calida naturalr̃: ⁊ accidentalr̃ calidũ: q2 acqui/
siuit caliditatẽ per putrefactionẽ: sicut ponit Auic. 3° cañ.
fen. 10. ca. de pleuresi. ⁊ pmo cañ. fen 2ª. c. 5. ¶ Sed signa
peripleumonie qd est apa calidũ in pulmone: sunt pulsus
vndosus: dolor intra spatulas: rubedo pomi maxillaruz:
inflatio oculoꝝ: fe. fortissima: difficultas anhelitus quasi
ad pfocationẽ. ¶ Signa apatis epatis per hos versus ha
bent̃. Mollior est pulsus: dolor est in põdere: tussis Sic/
ca: calor varius egestio sanguinolenta. Hic cubat. i. iacet
in dextra patiens aqua turbida iuncta. Extenuãs facies
lunati forma tumoris: ad modũ. s. none lune. Et cõparat̃
hoc apostema epatis ad pleuresiz frigidã: ⁊ ista signa opti
me ponit Egidius in vrinis suis in ꝯmento illoꝝ versuũ.
Si color est inopos sunt detrimenta salutis. In fe. conti/
nua minus est sine feb. verenda. ¶ Signa apatis splenis
sunt durities ⁊ tumor in altera parte tantũ. Sed in opila
tione ⁊ duritie sine apostemate est durities per totaz re/
gionem splenis. Est eniz membrũ splenis rarũ oblonguz
in sinistra parte situatuz ⁊ ad mundificandũ sanguinem
deputatũ: licet Auer. 4° colliget. de signis tẽperantie epa
tis dicat auctoritate Aristotelis ꝙ aliquãdo reperit̃ epar
in sinistra parte ⁊ splen in dextra. hoc tñ est de raro cõtin
gentibus ⁊ mõstruosum. ¶ Si apa sit in renibus: tũc est
dolor ⁊ grauitas ⁊ fe. cõtinua. Et si est in rene dextro: tũc
ascendit dolor vsq3 ad epar. Et si i rene sinistro descendit
dolor vsq3 ad vesicam. ¶ Si est in vesica: tunc est dolor
in pectine ⁊ peritoneon ⁊ ascẽdit vsq3 ad renes ⁊ mingit̃
vrina cum difficultate. Et si causa est calida est dolor acu
tus pungitiuus. Si frigida aggrauatiuus nisi materia sit
ventosa: quia tunc est leuitas ⁊ dolor deambulatiuus de
loco ad locum. Quid aũt sit pecten ⁊ peritoneon: ⁊ quid
ipocundria: ⁊ quid inguina videnduz est. Dicit Gal. scda
particula affo. cõmento. 35. in ꝯmento illius. In omnibus
morbis que sunt circa vmblicum ⁊ pectinem ⁊c. Pecten
autez intelligo illud qd est inter virilia ⁊ vuluam ⁊ ven/
trem prout venter in tria diuiditur. s. in ipocũdria vmbli
cum ⁊ pectinez. Peritoneon dicit̃ a peri qd est iuxta ⁊ to/
no as. quasi iuxta tonantem: quia est iuxta anum. s. inter
virgam ⁊ anum. Ipocundria sunt ex partibus vẽtris sub
costis: ⁊ est expositio eius: quia est sub costis. vt dicit̃ pmo
pronosti. cõmento. 39. in cõmẽto illius. Or si in diem sexa/
gesimum sic manserit ⁊c. ⁊ dicitur ab ipos sub ⁊ condros
costa quasi sub costis. Sed inguina sunt partes ex vtraq3
parte sub vmblico vbi coniunguntur coxe cuz ancha vbi
etiam nascuntur bubones inferiores: quia sunt emuncto
ria epatis: sicut aselle cordis. ¶ Signa exituraruz. i. apo
stematum creticoruz vbi colligitur materia saniosa: sunt
quando morbus nõ est acutus nec de humoribus calidis
nec virtus fortis: sed meª: ideo exiture sunt in morbis me
dys inter egritudines pernitiosas ⁊ nõ malas vel saluas.
Oportet enim vbi erit exitura ꝙ morbus sit cronicus et
ꝙ humores sint grossi indigesti crudi: ⁊ non euacuet̃ sen/
sibiliter materia: sicut Gal. innuit. 2° ꝓnosti. cõmento. 65.
tunc enim terminant̃ per exituraz vel paulatim per isen/
sibilem dissolutionez. Et Gal. ponit 3° pronosti. cõmento
27. quando humores sunt calidi nõ est possibile vt sit vir
tus fortis. ¶ Sciendum ꝙ sic debet intelligi. i. quando
egritudo cuius humores sunt calidi debẽt terminari per
exituram. non põt virtus esse fortis: sed debilis aliquali/
ter: quia si esset fortis terminaret̃ per fluxuz ventris vel
per sudorez vel insensibiliter. econtra aũt sunt humores
frigidi: ⁊ hoc est notabile. ¶ Sz signa sunt ꝙ exitura erit
vel terminatio morbi per apostema: si fit morbus in hye/
me vel in sene. ⁊ si morb⁹ duret sine aliqua crisi vltra. 20.
dies ⁊ sine euacuatione aliqua sensibili: ⁊ si infirmus alle
uietur: tunc fiet termĩatio: ⁊ apostema: ⁊ pars in qua plus
est sudor apostemabitur. ⁊ si artarie in tẽporib⁹ vehemẽ/
ter percutiant ⁊ dilatentur ⁊ pulsent ⁊ est malitia anheli/
tus. s. frequens: tunc est expectandũ apostema superius
sicut in radice aurium vel in glandulis sub faucibus. Et
si inferius sub ipocundrys vel in inguinibus sit tẽsio for/
tis ⁊ dolor ⁊ inflammatio ⁊ in anchis signum est aposte/
mationis iferius. Sed Hyppo. 4ª particula affo. ⁊ Gal.
ibidem cõmento. 31. ⁊ in duobus sequentibus. dicit ꝙ in
feb. artariosa in articulis: ⁊ circa maxillas fiũt apostema
ta: siue sit labor absolutus qui est motus nimius siue spõ/
taneus ex humoruz repletione interiorũ ꝓpter raritatez
illorum locoruz ⁊ mollitiez: quia motus trahit ⁊ feb. mit/
tit superius ad loca debilia: quia fit fluxus ad partẽ debi/
liorem. vnde versus. Ad loca debilia superflua cũcta fe/
runtur. Unde calor ⁊ defectio in motu materie causa sũt
collectionis in apostemate. Dicit Gal. ibidez ꝙ membra
dolentia vel fatigata post crisim incõpletaz vel fatigatã
in morbo vtplurimũ apostemant̃. Et que sit crisis cõple
ta dicit Gal. pma affo. cõmento. 20. vbi dicit ꝙ crisis cuz
euacuatione sensibili est melior ea que cum apostemate.
⁊ que purgat chimos nociuos qui sũt materia morbi: me/
lior est sibi opposita: ⁊ que purgat de loco morbi ⁊ que est
cum alleuiatione corporis sequente. ¶ De pulsu aposte/
matum sciendũ ꝙ apostema calidũ ex sui specie: quia ca/
lidum facit pulsum serinũ tremulum horripilationẽ ve/
locem. i. frequentẽ: nisi causa humectans cõcomitet̃: que
ꝓhibeat serini ꝓprietatez. Et fm tẽpora sua diuersa mu/
tat pulsum: quia in augmento augmentant̃ ista accidẽtia

⁊ durities augmentaꝛ ꝓpter extensionem instrumenti.i. vene:⁊ tremor augetur ꝓpter dolorez extensiuū. In statu accidentia augmentanꝛ: saluo ꝙ pulsus fit debilior. ⁊ si ꝓlongetur fit formicans. in declinatione fortificaꝛ ꝓpter exonerationem materie:⁊ tremor minuiꝛ ꝓpter dolorem sedatum. ista ponit Auic.c.de pulsu apostematum. fen 2ª.p̃mi li. Sed Auer.4°colliget.ponit ꝙ apostematū calidorū est pulsus tensus p̃ter nām organū extendentē. paruus ꝓpter duritiez ⁊ asperitatem organi. velox ⁊ frequens ꝓpter recōpensationē fortitudinis quā amisit. serinus q2 virtus organū extendit:⁊ q2 est inobediens ⁊ ipsi⁹ partes nō equaliter distenduntꝛ ob hoc vna alteri resistit: ⁊ ideo assimilaꝛ motui serre. ℂ Sed apostematū colericorum pulsus est spissior sanguineoꝝ pulsu ꝓpter fortitudinem caloris eoruz:⁊ magis declinat ad serinū eo ꝙ colera est siccior sanguine:⁊ tamē membꝝ indurat. ℂ Apostema molle pulsum facit vndosum. ⁊ si fuerit valde frigidum ip̃m faciet tardum ⁊ rarum. ⁊ ideo dicit Auerr. ꝙ apostematū flegmaticoꝝ est pulsus paru⁹ rarus ⁊ tardus ꝓpter frigiditatē ⁊ virtutis debilitatez: necest serinitas ꝓpter humiditatē. ℂ Sed ap̃atuz melancolicoꝝ pulsus est durus ⁊ asper ꝓpter siccitatē: tardus rarus serinus occultus ꝓpter frigiditatē ⁊ virtutis debilitatez. serinus.i. cordosus sicut corda tensa inequalr̃: vel q2 partes quedā sunt duriores alijs. ℂ Ap̃ata ẜm membra in quib⁹ sunt variāt pulsuz: q2 in neruosis membris fit maior durities ⁊ serinitas. in ventosis augeꝛ magnitudo ⁊ fortitudo vel vehemētia:⁊ maxie si sint artarie ibi sicut in splene ⁊ pulmone. Et membra humectata ⁊ leuia faciūt ip̃m vndosū sicut cerebrū ⁊ pulmo vbi est mollities vndosa sicͭ in vndis aquarū: tn̄ per accidēs mutatur ad aliud: vt ap̃a pulmonis facit pulsum tremuluz:⁊ ap̃a epatis facit vnctualē .i. lubricum ⁊ vndosum:⁊ per consequens latum. ℂ Ap̃a renū facit strangurialē.i.guttatiz percutientē sicut est in stranguria vbi mingiꝛ guttatim. Et apostema mēbri fortis sensus sicut stomaci ⁊ diafragmatis facit spasmosum sincopizantē. ℂ Item ap̃ata facientia fe. mutāt pulsuz in toto corpore ẜm nām illius feb. ⁊ sunt ista que sunt in mēbro nobili vel magno valde: sed ista que fe. nō faciūt mutant ip̃m nō in toto: sed in mēbro in quo sunt nisi per accidens rōne doloris totū corpus perturbātis sicut in exituris vbi colligiꝛ materia multa: quare exitura est ap̃a magnū creticū in quo colligiꝛ materia expulsa: ita ꝙ cuz maturaꝛ conuertit serinitatē ad vndositatē magnā. sed velocitas ⁊ frequentia minoraꝛ ꝓpter caliditatez extraneaz ibi quiescentē rōne maturationis. Sed ap̃a qđ non facit saniem nō h3 calorem extraneū sicut a ventositate: aut a duritie factū. Sed mēbra interiora nobilia ap̃ata faciūt fe. ⁊ sunt quedā que visibiliter apparēt sicut cerebrū epar stomacus intestina gracilia splen renes vesica vulua. Dicere aūt oportet nunc de vrina. ℂ Sciendū ꝙ vrina bicolor liuens superius vel karopos: inferius inopos:⁊ etiā liuens sine appositione man⁹ ap̃a significat. Et si est sicut subiugalium: tūc apostema capitis: ⁊ cum circulo ignito sign̄at ap̃a in prora.s. frenesim. cum spissitudine ⁊ aquositate sign̄at litargiaz.s. apostema in puppi capitis. S3 vrina rubicūda vergens in colore inopos spissa in substātia obūbrata infusa manifeste liuens superius cū spuma crocea apostema calidū epatis sign̄at. Sed vrina karopos superius inopos inferius ap̃a frigidum epatis sign̄at: vel vrina turbata ⁊ in parua quātitate ⁊ cruda apostema frigidum epatis significat. ℂ Itē vrina spissa in substantia in colore tincta colore non liuido sicut est in quottidiana cum cōtentis in medio vrine granulosis sintillantib⁹ vel trāslucentibus sign̄at apostema stomaci de flāte. ℂ Itē vrina remissa in colore subtilis in substātia radiosa cū cōtentis adustionibus vel cinerosis in fundo sign̄at apostema ⁊ opilationē splenis. ℂ Sed vrina nigra ⁊ inopos in p̃ncipio egritudinis mortalis ē:⁊ sign̄at apostema vtplurimum in renibus: si in parua quātitate veniat. ⁊ si in magna sign̄at nocumentū splenis sinthomatice purgati: sicͭ patet frequenter studentib⁹ ⁊ diu sedētibus vni lateri se apodiātibus:⁊ maxime versus lapides frigidos vel murum frigidū in ventre repleto:⁊ cum pauco somno ⁊ cum dieta melācolica:⁊ est vrina talis in p̃ncipio morbi mortalis: tam in tēpore longiori q̃3 si esset in parua quātitate. vnde breuiter color inopos in substātia spissa manifeste liuens ap̃a epatis sign̄at. ℂ Item si erit color kianos cōpositus quasi ex albo ⁊ nigro ⁊ rubeo sign̄at cuz cōtentis trūbosis vlcerationez apostemosaz in vesica. Et si fuerit harene rubee sign̄at nocumentū renū: tn̄ aliquādo harene ru. sunt aliqn̄ de adustione sanguinis in venis:⁊ tūc est vrina tincta. ⁊ si sint de renibus: tunc vrina non est multum tincta: sed magis alba attracta ab eis anteq̃3 digeratur:⁊ cuz hoc de sanguine: sunt molles de lapide nō: sicut est cōiter de renibus materia lapidum.

Pronostica. Pronosticatio circa generationem saniei fuit feb. plusq̃3 facta sanie: dicit Hyppo. 2ª parti. affo. ⁊ Gal'. li°. de temporib⁹ vniuersalibus morbi. doct. 2ª. c. p̃mo. ⁊ maxime si cum hoc sanies exeat. ℂ Item apostematū quedā terminātur in. 20. die quedā in. 40. quedā in. 60. diciꝛ. 2. pronosti. cōmento. 57. ℂ Item sciendu3 ꝙ apostemata calida in mēbro calido termianꝛ in. 20. die: sed calida in membro frigido vel in membro calido termianꝛ in. 40. sed frigidū in membro frigido in. 60. ⁊ debent cōputari a die p̃ma qua incipiunt hec accidentia ⁊ fiunt fortiora ⁊ praua plus q̃3 prius.s. rigor grauitas feb. vehemens plusq̃3 fuit:⁊ tunc expecta rupturaz apostematū ab illa hora in die. 20. vel. 40. vel. 60. ℂ Item ap̃ata exteriora si subito delitescāt ⁊ occultenꝛ vel resoluanꝛ materie insensibiliter: vel redit ad interiora ad collectionē faciendā in visceribus: ⁊ hoc est maluz ⁊ periculosuz: sed si redeat ad interiora: tunc remanet fe. sicut prius. ⁊ accidētia ista alia mala in anhelitu ⁊ similia manent nō sedata ab illa occultatiōe: ita ꝙ in nullo alleuiatur patiens: sed si resoluaꝛ tunc cessat febris ⁊ patiēs alleuiatur totaliter. ℂ Propter hoc notandum ꝙ cause quare resoluiꝛ apostema insensibiliter cito ⁊ quasi subito sunt quinq3.s. subtilitas humoruz ⁊ raritas membri: caliditas aeris continētis: virtus medicine administrate: ⁊ fortitudo ⁊ vehementia virtutis infirmi: sicut dicit Gal. 2° pronosti. cōmento. 68. ℂ Item omne apostema magis in hyeme q̃3 in alijs temporibus euenit ⁊ diutius moraꝛ: ⁊ si sanaꝛ non reciprocaꝛ. dicit Hyppo. 3. ꝓnostic. can̄. 31. ⁊ loquiꝛ de apostematibus creticis: que fiunt plus ab humorib⁹ frigidis. Et ideo quia in hyeme talis humor abūdat plus: ideo tunc plus fiunt ⁊ tardius resoluunꝛ ꝓpter frigiditatem humoꝝ ⁊ aeris continentis: ⁊ tardius recedunt: quia motus humoruz frigidoꝝ est difficilis valde. ℂ Item apostema in membro p̃ncipali sine dolore naturam ibi dimisisse regimen sign̄at. ⁊ maxime si ex co. rub. vel ex sanguine est: qđ raro fit.s. de illis humoribus calidis sine dolore. dicit Dam̄. p̃ma affo. 31. afforismo. Et dicit Hyppo. p̃mo pronosti. can̄. 40. ꝙ apostema duruz cuz dolore.s. acuto horrendum est: ad differentiaz melancolici: qđ est durum sine dolore acuto: sed solum grauatiuo. ℂ Itē apostema sub vmblico raro transit in saniem ꝓpter loci frigiditatem. Et si super ventrem vel ipocundriuz sit apostema: cuius caput est sicut figura pinee: nec est latum inferius: ⁊ est melius q̃3 latum non habens caput

acutum:quia significat fortitudinem virtutis expellētis
saniem ad extra:ꝛ ꝙ sanies non corrupit locum magnuȝ
ex corporibus que ipsa corrodit ꝛ mortificat. ¶ Item in
bubonibꝰ sunt omnes fe.male: excepta effimera. dicitur
4ª particula affo.licet Gal.dicat.io.megategni.ꝙ omnes
feb.apostematum sunt putride necessario.dico ꝙ nō nisi
loquendo de putredinibus que fiunt ratiōe apostematis
postq̄ȝ incipit putrefieri ꝛ etiaȝ saniari: licet habeat intel-
ligi de apostematibus membroꝝ pncipalium:sed in pnci
pio bene pōt sequi effimera non vera.ꝛ ista est aliquando
causa putride ꝛ cā effimere:sicut dicit Isaac.y.fe. ¶ Iteȝ
cuȝ mutat̄ apostema lateris in apostema pulmonis ꝛ fre-
nesis in litargiam est malū.econuerso est minus malum.
Dicit Auicen.z.fen pmi.doctrina 3ª.c.io.cum mutat̄ apo
stema de membro nobili ad membrū ignobile est bonū:
non econuerso.vel ad membruȝ qđ non bene tolerat est
malum. ¶ Notandū tamē ꝙ multotiens facta sanie fit
febris ꝛ tremor ppter exiturā materie rumpentis ꝛ mor
dicātis cutim.cessant tamē ista que fiunt rōne saniei ebul
lientis maturande. ¶ Item apostema in pncipio curari
pōt:sed cuȝ difficultate:sed postea non:quia infra.i5. dies
sequit̄ idropisis:ꝛ tunc non discernit̄ durities:ꝛ talis idro
pisis est incurabilis. ¶ Notanduȝ ꝙ apostema in gibbo
epatis terminat̄ tripliciter. pmo per fluxū sanguinis na-
rium. z°per sudorem. 3°per vias vrinales:sed apostema
in sima vel in ꝯcauitate epatis:qđ idē est:terminat̄ vtplu-
rimum.pmo per fluxuȝ ventris.z°per sudoreȝ. 3°per vo-
mitum. ¶ Iteȝ fluxus ventris in apostemate epatis ma-
lum. ¶ Similr si apostema splenis mutet̄ ad apostema
epatis pessimū. ¶ Item apostema calidū in carnosis lo-
cis terminat̄ in dissolutione sicut acuti morbi in.i4.die-
bus.quia natura carnis rara est:tenera:humiditati vicīa:
sed in neruis ꝛ cordis tarde colligit̄ ꝛ tardius dissoluitur.
quia quāto ad collectionem tardiores et duriores: tanto
ad dissolutionem tardiores:dicit Gal.6ª particu. affo.cō-
mento.49.sed Isido.dicit zª parte affo. Dam. cōmen.i5.
qđ de facili aduenit de facili recedit. ¶ Item omne apo
stema factum ex directe cōtrarijs est pessimum: qꝛ multi
tudo materie ꝛ possibilitas eiꝰ signāt ꝙ natura non pōt
regere ppter contrarietatem: ꝛ hoc innuit Gal. 4ª parte
affo.cōmento.37.morbus habens multā ꝛ diuersam ma
teriam longior est habēte vnaȝ q̄uis vna sit multa: quia
natura non pōt in paruo tempore multā ꝛ diuersam dige
rere.Et debet illud intelligi de morbo cōposito ex mate-
ria calida ꝛ frigida cōparando ad partem calidā facientē
morbum:nō cōparando ad morbū factum de materia cō
simili parti frigide:sicut quottidiana simplex longior est
q̄ȝ tertiana nota de colera ꝛ flegmate. ¶ Item omne apo
stema de materia adusta sicut antrax formica carbuncu-
lus ꝛ similia:sunt pessima ꝛ mortalia. ꝛ si fuerint cum fe-
bre raro aliquis euadit:ideo errāt illi qui magnas pustu-
las aperiunt ante maturationē.Et si fuerint in loco dire-
cte ex opposito cordis aut ppe:est mortale.ꝛ si subito eua
nescit sine alleuiatione est mortale. ¶ Iteȝ omne aposte
ma qđ ante septimā diem emittit saniem vel virulentiā
nisi rumpat̄ violenter est mortale: quia natura nō potest
materiā apostemosam:ita cito digerere digestione rei ex-
tra naturaȝ:quia nulla est digestio quā natura facit in pn
cipio.si tamē multa bona appareant adhuc sunt vitā pol-
licentia:dicit Hyppo.z.pnosti.cañ.55. ¶ Item notandū
ꝙ sunt illa bona signa ꝛ sunt multa:sicut fortitudo virtu-
tis que sunt robur ꝛ constātia egri:spiritus bonus: facilis
expulsio materie morbi:equalitas totius corporis in ca-
lore ꝛ mollitie:neq̄ȝ est sitis:ꝛ vrina ꝛ egestio ꝛ sudor ꝛ sō-
nus bene se habent:tūc pa.euadet.in omni morbo mate-
riali contraria istorum sunt mortalia. vnde versus. Uis
leuitas mens somnus spūs ictus Prestāt infirmis veris-
sima signa salutis.Et sunt vis.i.virtus fortis.leuitas.i.al
leuiatio post signa digestionis.ꝛ species caliditatis ꝛ frigi
ditatis equaliter in corpore:non frigus in vna parte ꝛ ca-
lor in alia.neq̄ȝ inequalitas in lateribus ꝛ ventre de dolo
re ꝛ tractabilitate:sed species cōsilis ꝛ vniformis. Mēs
sana.i.non alienata.ideo zª affori.In omni egritudine cō
fortari mente ꝛ bene se habere ad oblationes bonuȝ est.
Somnus scilȝ bonus ꝛ quietus non interruptus cuȝ ima
ginibus terribilibus. Et spiritꝰ ictus.s. percussio fortis in
pulsu apparens:quia si nō percuteret fortiter vel si nō ap
pareret:esset signū maluȝ.licet Auicen.ponat 4° cañ.c.z.
fen zª.O quanta timorosa signa vidimus de pfunditate
somni ꝛ casu pulsus ꝛ abscisione sudoris: perducētia post
horas ad crisim cōpletam. Hoc est tamen rarum: ꝛ ideo
sunt tunc signa dubia nec pōt medicus certe pnosticari:
sicut est sepe in acutis. Ideo dicit̄.z.aforis.Acutorū mor
borum non sunt certe pronosticationes neq̄ȝ intentiones
mortis. Uel aliter exponitur ictus.s.cibi in ore ꝙ posset
patiens bene masticare cibum ꝛ dentibꝰ percutere ꝛ trās-
glutire bene ꝛ ordinate:quia tunc bene se habet ad obla-
tiones.ꝛ hoc est semper bonum. ¶ Item omnis pustula
ꝛ omne apostema qđ apparet ꝛ recedit est maluȝ:nisi fue
rit in homine consueto ad hoc in sui natura. ¶ Itē peius
est ꝙ ad fe.acutam sequatur apostema titillicorū ꝛ extre-
mitatum q̄ȝ ꝙ precedant apostemata ꝛ sequatur talis fe.
licet vtrūq̄ȝ sit malum. ¶ Iteȝ apostema in radice auris
quando non maturat̄ cum saniositate est malū. aut quā-
do non sequit̄ aliqua de euacuationibus fortibus: vel qñ
non sequit̄ euacuatio.Similiter cum accidit exitura ꝛ re
liqui hu.sunt indigesti nō est fiducia in maturatiōe: quia
frequenter apparet declinatio:ꝛ tamen morit̄. ista ponit
Auic.4°.cañ.fen.z.tractatus pmi.

Cura apostematū variat̄ ꝭm variationem temporuȝ
eorum: qꝛ in pncipio debent poni repercussiua:
in augmento cum iam augmentant̄ ꝛ dilatant̄ ponantur
repercussiua cū maturatiuis:plus tamē de repercussiuis.
in statu tantuȝ maturatiua vel plus de eis ꝛ minus de re-
percussiuis vel equaliter.in declinatiōe tātū resolutiua.
In pncipio repercussiua sunt apponēda in apostemate ca
lido:nisi in istis casibus.s.quādo est manifesta plenitudo
vel repletio corporis quo ad vasa. Et z°.quādo est plecto
ria corporis.s.repletio humoruȝ maloꝝ quo ad virtuteȝ.
3° quādo est venenosa vt in antrace ꝛ carbunculo: imo
debet magis trahi extra. 4° si sit apostema vicinum ad
membruȝ pncipale: vt in subascellis ꝛ in titillicijs vel in
emunctorio aliquo membri pncipalis sicut inguinibꝰ bu-
bonibus.qꝛ dicit Auic.fen 4ª.pmi libri.c.z5. Intētio ibi
nō est cura apostematū illoꝝ vt ea refrenemꝰ: sȝ vt aug-
mentemus:qꝛ non curamus nisi de illo qđ membro pnci
pali est melius:ꝛ timemus si repercusserimus mām ꝙ re
diret ad membrum pncipale:qđ esset maluȝ forte incor-
rigibile. 5° si virtus sit debilis nō est repercutiendū sicut
in cōualescentibus senibus pueris mulieribus ꝛ pregnan
tibus.De conualescentibus ponit Dam. ꝛ Isid. pma par-
ticula affo.cōmento.z9.De pueris zª particula.cōmento
i6.De senibus ibidem zª ꝛ 3ª particula affo.cōmento.66.
Dicit notabiliter ꝙ repercussio in apostematibus impe-
ditur tripliciter.aut ex parte humorum si sint ex humo-
re venenoso:aut furioso:ꝛ hoc est de qualitatiuo pctō vel
substantiali:ꝛ tunc est repletio quo ad virtutem vt dictū
est.Uel de humore peccante ꝭm quantitateȝ: vt quia est
multus ꝛ replet quo ad vasa.ꝛ non debet tunc fieri reper
cussio:quia vt dicit̄ 3ª particła tegni.cañ.i58. ¶ Si velis

reducere vel cogere qđ est in fluxu: non recipiet plenum existens corpus. Et ex parte virtutis si ipsa sit debilis nō debet fieri repercussio maxime virtus expulsiua. Ex parte membri in quo natuȝ est apostema: sicut si sit iuxta mēbrum principale vel in eo vel in suo purgatorio. 6° si apostema sit per viam cōgestiōis. 7° si sit in iuncturis. 8° q̄ꝛ sit in ano: quia ista duo sunt emunctoria totius corporis. 9° si sit apostema de causa forensi.s. primitiua. 10° si materia sit grossa. 11° si sit apostema creticū nisi fluat ad mēbrum sensibile ⁊ notabile vt ad oculuȝ: q̄ꝛ debet duci materia in crisi per cōuenientes regiones. vnde versus. Grossities frigus cōgestio copia purgans. Nobile plectoricuȝ crisis post hancq̄ꝫ resurgens. Et senti⁹ senex puer ⁊ prope nobile dura. Et furiosa virus in iūcturis ⁊ ano. Causa forensi in his casibus nunq̄ꝫ retropellas. Nec anteq̄ꝫ tu purges nec postea. Sed tamē in cunctis alijs purgato corpore pelle. idest repercussionem facias.

Cura aposte. calidoꝝ in speciali consistit in duobus.s. in euacuatione materie facientis apostema: ⁊ in remotione male cōplexionis. ¶ Sed q̄ꝛ apā calidum est sanguineum vel putridū: sed illud est per accidens: vel coliricum: dicit Auer. ¶ Sciēdū ꝙ in sanguineo ⁊ putrido sanioso plus necessaria est euacuatio: sed in colerico magl necessaria est alteratio. sed quādo apostema ē in fieri adiungit̄ tertia itētio ad remotionē cause añtis. dicit Auer. in 7°. ¶ Pro quo sciendū ꝙ apā hꝫ causas antecedētes sicut repletionē: ⁊ causas primitiuas.s. exteriores vt est casus percussio aut morsus animalis. Et que sunt ex causis p̄mitiuis qñq̄ꝫ sunt cum corporis repletiōe: quādoq̄ꝫ sine: cum semper sit repletio particularis in mēbro apostemato. que repletio particularis ibi cōtingit ex sparsione materie ad membrū. que fit aut ꝓpter repletionē totius corporis: aut membri alicuius vicini repletionē: vel fortioris expellētis suas sup̄fluitates ad debile. ⁊ ad hoc iuuat colligantia mēbroꝝ adinuicem vel patentia viarū. Et aliqñ causa attractionis materie ad locū apostematis est mala cōplexio calida eiusdē membri: q̄ꝛ caloris est propriuȝ attrahere. ⁊ aliquādo est cā dolor fortissimus illius mēbri. ⁊ dolor facit hoc: aut ꝓpter malā cōplexionē que generat doloreȝ: aut ꝓpter malaȝ cōplexionē que fit ꝓpter superfluitates motus virtutis expulsiue: cū superfluitates expellit: sicut innuit Gal'. 5. affo. cōmento. 53. Mala complexio que est causa attractionis aliquādo est ꝓpter cām extrinsecam sicut ꝓpter humorē mordicantē ⁊ similia: aut ꝓpter ventositatē extensiuā: aut ꝓpter superfluam repletionem: quā generat membrū per viaȝ congestionis.s. ex superfluo nutrimēti sui. ⁊ debet dici ꝙ dolor trahit: quia est causa quare natura mittit ibi materiā ad nocumentū expellendū: ⁊ ita nocet per accidens. ¶ Si igit̄ causa attractionis sit repletio: ⁊ sit ibi ꝓpter multitudinē sanguinis fiat flebotomia. Si ꝓpter malitiā alterius humoris: tunc per farmaciā vel per vomitū. Si per vtrūq̄ꝫ: vtrūq̄ꝫ fiat. 2° fiat attractio per partē oppositā.s. per viam apostemati ꝓpinquā. sicut si esset. grā exēpli. ophtalmia in oculo qđ est apostema calidū: tunc ventose cū scarificatione in fontanella colli sūme valent: q̄ꝛ euacuant mēbrū apostematū ⁊ trahunt materiam ad oppositum diuertendo. ¶ Sil'r Haly 3ª particula tegni. cōmento. 168. Dicit ꝙ si apā sit in manu dextra trahat̄ sanguis ad manuȝ sinistrā: ⁊ econuerso. ⁊ si est sursum trahe deorsuȝ sanguinē ex latere qđ est in directo ipsius: ⁊ si est ante trahe retro: ⁊ ecōuerso. ⁊ ideo Auic. fen 4ª. p̄mi lib. c. 3° Nō debes euacuare ꝟm duas diametros. Auer. tñ in 7° colliget. ca. de cura apostematū calidoꝝ in fine dicit sic. qñ nō est repletio ꝟꝫ vasa: tunc bonuȝ est ꝙ trahat̄ ꝟm oēs oppositiones: ⁊ ꝟm duas diuersiōes vel diametros. Dico quādo nō ē plectoria totius competit euacuatio per oppositam parteȝ ꝟm duas diametros: non ꝓpter euacuationeȝ cause egritudinis nec ꝓpter diuersioneȝ nec deriuationeȝ: sed ꝓpter remotionem plectorie. vel nō debet fieri euacuatio per partem oppositam ꝟm duas diametros longinquas: tamen ꝟm ꝓpinquas bene potest: vel quando virtus est debilis nō debet: sed quando est fortis bene pōt: dūmodo non sit distantia nimis magna. ¶ Si igit̄ corpus sit plectoricuȝ fiat euacuatio cum flebotomia si possibile est: aut per vētosas ⁊ scarificationes super cauillas: aut per medicinam euacuantem humoreȝ vincentem: aut per fricationem ⁊ exercitiuȝ ꝟm ꝙ exigit dispositio: ⁊ tunc debet fieri diuersio ad oppositum: sicut si materia est in manu dextra portare pondus per horam in sinistra ⁊ econuerso: ⁊ si est sursum: fricare ⁊ ligare extrema deorsum: ⁊ illud diuertit sine euacuatione. ¶ Sed diuersio cum euacuatiōe est cuȝ flebotomia vel scarificatione: vt dictū est in parte opposita directe. Deinde debet membrū cōfortari cuȝ stipticis ⁊ frigidis: vt superfluitates nō recipiat. ⁊ hoc debet fieri corpore existente vacuo: aliter materia repelleret̄ de mēbro ignobili ad mēbrū nobile. ¶ 4° debet fieri euacuatio de membro apostematis: nō dum corpus est plenum: q̄ꝛ attraheretur ad locum plus: sed facta euacuatiōe p̄us iam dicta: sicut de apostemate sanguineo cum apertione ⁊ de cerebro per sternutationeȝ ⁊ gargarismata: ⁊ vnumquodq̄ꝫ membruȝ pro maiori parte reperit̄ habere duas vias per quas purgari pōt. dicit Auer. in. 7. c. de cura apostematum calidoꝝ. sicut stomacus per sub ⁊ supra. tamē si materia sit in inferiorib⁹ cū clisteri ⁊ farmacia euacuare debemus: ⁊ si in superioribus per vomituȝ: ⁊ si sit extra cum sudore vel euacuatiōe facta per scarificationē. ⁊ apostema epatis per fluxū sanguinis nariū: q̄ꝛ isto mō vtplurimū creticat. ¶ Dicit Auer. q̄ꝛ ip̄m nō ꝯstringit: vt dicit ca° de euacuatione membroꝝ p̄ncipaliū: ꝙ apostema gilbi epatis debꝫ euacuari per vrinā: ⁊ in cōcauitate per iteª vel per stomacū. Ista igit̄ est cura apostematū calidoruȝ in p̄ncipio. Tamē Gal'. innuit. ⁊ Haly 3ª par. tegni. ꝙ apostema curabile aut est in corpore plectorico: ⁊ tūc opꝫ p̄us euacuare totū: aut est in nō plectorico: ⁊ tunc curatur per reductionē aut per euacuationē. Per reductionē tripliciter. aut expellēdo per repercussiua ⁊ hoc subito: aut quia alia membra trahunt ad se subito: aut q̄ꝛ membrū cōfortatum ad alia transmittit: ⁊ hoc paulatine vel successiue: ⁊ Haly dicit ꝙ ista sunt per pulsuȝ vel per tractū vel per transmissum. Si per euacuationē hoc dupliciter. aut per insensibileȝ sicut per euaporationeȝ sicut per medicinas aperitiuas: aut per euacuationē sensibilem: vel per scarificationem ⁊ flebotomiā vel solutionē. ¶ Ex istis oritur dubium si in flegmonibus de sanguine cōpetunt repercussiua. Qꝛ sic videt̄ per Gal. ⁊ Haly 3ª particu. tegni. vbi ponit generationē apostematis de sanguine. ibi. Sufficit aūt in exercitio. ⁊ statim post ponit curaȝ per repellentia. Similiter Auic. 4. cañ. fen. 3. ⁊ fen. 4. p̄mi lib. c. 25. Oppositum dicit Gal'. 23. partic. megategni. Curatio apostematum calidoꝝ si abundantia nō fuerit in corpore neq̄ꝫ mali humores: est facilis: nō enim cōueniunt illis nisi que calefaciunt ⁊ humectant cū medicina mollificatiua ⁊ dissolutiua. igitur nō repercussiua. Solutio. tale apostema aut est in via generatiōis ⁊ fieri: aut ē factū ⁊ cōfirmatū. p̄mo mō cōpetunt. 2° modo nō. Uel aliter si mā est subtilis cōpetunt repercussiua. si grossa nō. ⁊ sic dicit Cōstan. ibidē. q̄ꝛ trāstulit ⁊ abbreuiabit megategni. Uel aliter: materia aut fluit de nobilibus ad ignobilia aut ecōuerso. Si p̄mo modo nō cōpetunt. Si 2° modo sic bene cōpetunt.

Cura cum localibus remedijs est post euacuationez
cum repercussiuis in causa calida: que sunt por/
tulaca plantago endiuia virga pastoris lactuca morella
iusquiamus semperuiua: conterant̄ ⁊ fiat emplastruz ex
eis: vel succi earum accipiant̄. Simil'r aqua rosata acetū
oleuz rosatuz mucillago psilij aqua frigida sunt repercus
siua spongiā intingendo ⁊ superponēdo vel pannū infun/
dendo ⁊ superaspergēdo. Simil'r de ordeo cum aceto fit
medicina bona. ⁊ sandali ⁊ cortex granatorū ⁊ sumach: ⁊
cerotum Gal. frigidū dictuz pus in pmo li° ⁊ toulub dicit
Auic. in 4° est bonū. ⁊ ego scio per experimētū. Et est tou/
lub muscus lapidis in aqua faciens hoiem cadere si sibi
innitatur. accepi eniz ipm ⁊ posui super apostema calidū
⁊ rubeum maxime dolens ⁊ statim cessauit tēpestas ⁊ do
lor ⁊ calor ⁊ tumor: ⁊ maxime in locis neruosis apostema
tis. Valz muscus arboris sicut ego frequēter posui in pū
cturis neruoꝝ: ⁊ optime valuit cōterendo post decoctio/
nem in vino vel in aqua: ⁊ tunc cū oleo ro. miscēdo vel cū
rof. ⁊ est optimū: sed muscus animalis dz poni in aposte/
matibus frigidis. ¶ De apate calido sciendū qꝫ ista que
possunt poni: sunt epatica plātago cāphora mucillago psi
lij ⁊ dragantū in aqua ro. ¶ Et nota qꝫ repercussiua que/
dam fortiter repercutiūt vt illa que multū habent de fri/
giditate sicut iusquiamus mandragora solatrū lactuca ⁊
similia. ⁊ penitus nō sunt apponenda in apatibus puero/
rum: qr mortificarent calorē in eis cum sit debilis ⁊ obtu
sus a multa humiditate: ⁊ ppter illaz humiditatez nō ra/
tione debilitatis virtutis nālis: licet animalis sit debilis:
phibent̄ fortiora repercussiua in eis. dicit Isido. 2ª parti.
affo. Dam. cōmen. 66. Quedam sunt leuiter repercussiua:
⁊ sunt ista que cū hoc qꝫ repercutiūt: quodāmō resoluūt:
qualia sunt rose ⁊ caules. ⁊ illa que repercutiūt nō ppter
frigiditatez: sed ppter stipticitatez: sicut absinthiuz squi/
nantum sunt leuiter repellentia: sed non valent in apati/
bus calidis ista duo: ⁊ ista fere ponit Isido. 2ª partic. affo.
Dam. cōmen. 160. ¶ Fiat igitur euacuatio cū colagogo: ⁊
flōmia parua euentāte. Deinde appone frigida que sunt
plus stipticātia qꝫ infrigidātia sicut succus citonioꝝ cum
rof vel pomoꝝ acetosorū vel agrestiuz vel succus pomo/
rum vitis. qr suba emplastri non dz diu ibi iacere: qr reti/
net fumos interius. Deinde circa statū sit frigus medici/
ne vehementius stiptice. ¶ Caue tñ ne redeat ad mem/
brum nobile: qr dicit Hypo. 6ª partic. affo. herisipilam ex
interius cōuerti malum. s. ab ignobili ad nobile: ⁊ est affo.
25. ¶ Debet ergo medicina frigida poni circa apa in par/
te vicina: nō tñ diu. ⁊ tunc super locū medicine frigide de
succo plantaginis ⁊ coriandri super poni: ⁊ si membrū in/
cipiat fieri fuscum vel liuidum ex forti infrigidatione di/
mittantur: ⁊ temperate calida apponant̄ cum temperate
frigidis: sicut folia vel flores camomille rosarū ⁊ violaꝝ.
¶ Si fuerit herisipila supra cutem curet̄ ex scoria plum
bi cū vino pontico bullito cū folijs blete bullite in vino:
⁊ fiat medicamē resoluens exiccans fortiter cū infrigida
tione sic. ℞. lane veteris aduste nō lote. ʒ. iij. ß. carbonum
de cortice arboris pini tantūdem: vel de pomis pini: cere
. ʒ. iß. scorie plūbi. ʒ. ix. sepi caprini veteris vel arietini ablu
ti cū aqua ro. ʒ. iij. olei mirtini. ʒ. v. vl' olei ro. vel citonioꝝ
vel masticis loco eius positi. ⁊ fiat emplastruz optimū re/
soluens ⁊ exiccans ⁊ infrigidans sine mordicatiōe.
¶ Redeo modo ad flegmonez. vidi. n. vnū qui habuit ti/
biam dextrā a genu vsqꝫ ad cauillam: ita inflatā ⁊ apataz
apate sanguineo qꝫ cutis quasi rūpebat̄: ⁊ fuit rubedo ma
xima ⁊ tacto loco cū digito dealbabat̄ ⁊ statiz redibat in
ruborem: ⁊ febricitabat etiā iste. tunc feci sibi istā medici
nam post flebotomiā basilice dextre. ℞. succorū semper/
uiue plantaginis lanceolate acedule millefolij. añ. qrt. i.
aque rof. quar. ß. aceti coclearia. ij. vel. iij. intinxi pannuz
lineū in istis ⁊ succum superinfundi quasi cōtinue: ⁊ pāno
ablato ne fieret opilatio: exiuit fum⁹ de tibia sicut exiret
de camino ignis ardentis: ⁊ iterum apposui aquā rof. per
se: ⁊ tunc cito post lac: ⁊ post illud serum lactis ⁊ aquā rof.
⁊ tunc iterato pannū vt prius fere fm totā noctem: ⁊ ver/
sus diem sibi dedi gruellū tenue de zuccaro rof. frequen
ter ⁊ de triasādal' ⁊ diapapa. ⁊ aqua rof. ⁊ endiuie ⁊ nenu
faris super epar ⁊ dormiuit. ⁊ tunc in mane feci opus pre/
dictum cum frigidis tepefactis. ⁊ hora tertia in crastino
feci eum flebotomari de brachio sinistro modicum: ⁊ in
crastino feci scarificationem in tibiam sinistram: ⁊ flebo/
tomiam saphene. ¶ Itez ⁊ in quarto die feci scarificatio
nē in tibia patiente: ⁊ curatus fuit optime sine aliquo ma
turatiuo. tamen ordinaui sibi dietam ⁊ flebotomiā aliaz
post de saluatella dextra si vellet. fuit eni sūme repletus
de sanguine: ⁊ post de saphena dextra.

Circa maturationem videndū. dolore cessante prius
cum oleo rof. vel cum rof recentibus cōtritis
⁊ emplastratis: aut cum spongia infusa in aceto: aut in cro
co dispumato: aut oleo rof. vel cum assungia piscis recen/
tis aque dulcis: vel cuz isopo humida que est sordities ag
gregata super lanā iliorū ouiuz: vel lana nō lota decocta:
⁊ in residente erit pinguedo viscosa supernatans: ista col/
ligatur ⁊ infrigidet̄: ⁊ in estate superponat̄: ⁊ in hyeme ca
lefiat. Quo facto si vides apostema incedere fm viā exi/
ture. i. collectionis ad saniem: tunc pone maturatiua que
sunt malua bismalua assungia porcina recēs ⁊ gallinacea:
semen lini ⁊ fenugrecū: oleum oliuarū: farina ordei triti/
ci: frumentū masticatum: anetuz. Deinde pone dissoluti/
ua: sicut camomillā mellilotū ⁊ radicem lilij ⁊ fecez aceti
non adustam ⁊ fecem vini: stercus ouiuz. ista sunt dissolu
tiua. Deinde si nō rumpat̄ ponat̄ fermentū cum modico
salis vel vitellum oui cū sale vel cum lanceola aperiat̄: ⁊
tunc mundificet̄ cum succo apij ⁊ melle rof. cuz coto vel
tenta imposita in liquore ⁊ post in apate. ¶ Et de apati/
bus calidis facientibus saniem dicit Auic. qꝫ super caput
ponat̄ mucillago psilij: ⁊ in circuitu extinctiua. ⁊ tunc cuz
penna illiniant̄ medicine: ⁊ non cū digitis tangant̄: qr no
cent. ¶ Item furfur triticeuz decoquat̄ in aceto: ⁊ freqn
ter tepidum superponat̄: ⁊ resoluit apata calida. ¶ Itez
accipe sūmitates ramoꝝ iusquiami ⁊ aliquā radicem la/
patij acuti: ⁊ inuoluat̄ in stupis canabis in aqua madefa/
ctis: ⁊ decoquant̄ sub cineribus calidis: ⁊ tunc terant̄ cuz
assungia porcina: vel galline vel anseris vel anatis: ⁊ facta
inunctiōe cū butiro vel oleo violaceo superponat̄. Istud
enim emplastruz super oīa emplastra dolorē mitigat: po/
tissime calorem extinguit: saniez generat. ¶ Itē. ℞. mal
uarum folia ⁊ caudas foliorū decoquantur in aqua sic qꝫ
debeant comedi: ⁊ refrigerent̄ ⁊ depurent̄: incidant̄ mi/
nutim sicut salsamentū: ⁊ tunc misceantur cum vino do/
nec supernatent ⁊ bulliāt semper mouēdo bona bullitio/
ne. ⁊ tunc addat̄ ⁊ incorporet̄ cribratura furfuris donec
sit ista spissa qꝫ vinuz non defluat. calidū mediocriter ap/
plicetur circūquaqꝫ apostemati calido maturando cum
plumaceolo intermedio vino calido madefacto: ⁊ tumo/
ribus vulneruz. i. omnibus tumoribus dolorem mitigat
⁊ maturat apostema: ⁊ pro parte resoluit ⁊ consumit. ⁊ va
let in apostemate frigido optime: similiter ⁊ duro ⁊ mol/
li. ideo est medicina optima ⁊ a me frequenter experta.
¶ Item sanguis leporis frequenter maturat apostema
calidum ⁊ cito. ⁊ similiter sanguis hirci: ⁊ approximatur
post congelationem eius: ⁊ sanguis menstruus si liniatur
super herisipilas, ⁊ sanguis tauri calidus sup apostemata

dura. ꝛ sanguis leporis calidus super apostemata calida.
Auicen. dicit ista can̄. 2°. cap°. de sanguine. ¶ Itez stercus
vaccinum cum aceto super exituras calidas positum se-
dat eas. Et istud stercus valet in apostematibus que sunt
post aures. ¶ Item armoniacum maturat apostema ca-
lidum: tamen ipsum est calidum. ¶ Item lutuz armenū
ꝛ boluz confert apostematibus pestilentialibus ꝛ bibitū
ꝛ illinitum: ꝛ ꝓhibet ambulationez putridorum morbo-
rum. ¶ Item stella terre que est quedam mucillago ia-
cens super terram: prohibet apostemata calida in princi-
pio. ꝛ hoc est quoddaz de meis secretis. ¶ Item fex vri-
ne valet super apostema calida: ꝛ super herisipilam. dicit
Auic. in 2° can̄. ca° de fece seu de vrina.

Circa apostemata frigida sciendū est ꝙ si corpus est
plenum euacuetur cuz medicina purgante hu-
morem peccantez. Si flegma sit: cum diaturbit precedē-
te digestione cum oximelle diuretico. Si melancolia sit:
cum diasene precedente digestione cum oximelle squilli
tico ꝛ simplici vel cum diaboraginato acuito cū sene vel
cum lapide lazuli bene loto. Deinde ponantur repercussi
ua que sunt spica nardi ab̄ꝭ. folia caulis nux muscata co-
riandrum portulaca rose. Deinde maturatiua: que sunt
apium fenugrecum semen lini ireos radix lily mel oleuz
antiquum carice vue passe liquiritia dactili. ista sunt pre-
cipua in materia flegmatica. Sed in materia melancoli-
ca sunt. s. auena ipericon oleum de lilio oleum de amigđ.
isopus humida dialtea. ista sunt maturatiua: nec cōpetūt
hic repercussiua. Resolutiua sunt glans cum adipe porci
salita. ꝛ isopus humida resoluit apostemata dura cum ex
ea fit emplastrum ꝛ oleum de lilio. similiter medulla cru
ris arietis aut vituli cum modico armoniaco sūme valz.
qꝛ medicine multum resolutiue resoluunt subtile ꝛ gros-
sum dimittunt. ¶ Item lapis molaris sumatꝰ ꝛ igniatur
ꝛ aspergatur aceto ꝛ sufficienter suffumigetur apostema
duruz melancolicū: ꝛ maxime in splene sūme valet: quia
acetum est cibus ꝛ medicina spleni. dicit Auerr. in 7° ꝛ in
canticis Auicē. c. intitulato: remedia virtutum medicina
rum secundarum simpliciū. ꝛ ꝑmo maturatiue ꝛ mollifi-
catiue. ꝛ scđa particula practice canticoruz: vbi dicit ꝙ ex
maturantibus est farina cocta in oleo. ꝛ dicit post ꝙ mol-
lificatio est a calore fortiori q̄ꝫ habeat mēbrū in quo mol-
lificatio intenditur. nō tamē debet esse vltra 2^m^ graduz.
Et sunt mollificantia que resoluendo subtile ex humore
non putrefaciunt residuum. ꝛ sunt que dissoluunt qđ est
inuiscatum ꝛ congelatuz in membro preterq̄ꝫ subtile dis-
soluant ꝛ consumant: ꝛ resoluunt. ꝛ hoc est a tota specie si
cut galbanum armoniacū bdeliuz storax ꝛ medulla tibie
ceruine: ꝛ armoniacum est fortius bdelio: ꝛ ista sunt disso
lutiua. ¶ Ista est medicina mea specialissima ad omnez
tumorem ꝛ duritiez siue in epate siue in apostemate siue
in genu siue in testiculis siue alibi sicut expertus fui fre-
quenter. Accipe radicez brusci fac bullire bene: postea pi-
sta assungiaz ꝛ parum de saluia: ꝛ inde fiat emplastrum:
omnem tumorez ꝛ duritiem tollit. ꝛ Hal. in libro de dina
midys ponit eam. ¶ Item resolutiuum in apostematib⁹
flegmaticis. Accipe nasturcium cuz aqua ꝛ sale: ꝛ est opti-
mum. ¶ Itez fenugrecū resoluit apostemata flegmatica
ꝛ dura facto emplastro de eo ꝛ de oleo de camom̄. ¶ Itē
armoniacū dissolutū in aceto vel in vino idē facit. ¶ Itē
si ap̄a melancolicum vlcereꝰ valet medulla vel nucleus
nucis maioris masticata ꝛ posita super locū lesum.

Circa apostemata dura epatis ꝛ splenis notanduz ꝙ
nō debet poni acetuz: qꝛ epar pōt de facili indu
rari. ꝛ dura apostemata in eo sunt diffi^a^ ad curandū: ꝛ ma
xime si inueterenꝰ: sed cura eorum est cum reubar° spica
assaro costo squinanto ꝛ similibus. ¶ Item isopus sicca
resoluit apostemata dura bullita cum vino: ꝛ maxime in
splene. ꝛ cum hoc radix capparis ꝛ scolopendria cum aro
maticis sicut ciamomo ꝛ calamo aromatico sūme valēt.
imo calamus aromaticus datus cū nuce muscata ꝛ vino
ꝛ masticis ꝛ oximelle diuretico vel simplici curat aposte-
mata stomaci. ¶ Item arbor lauri confert ap̄atibus sple
nis ꝛ epatis. ꝛ decoquiꝰ in feb. in aqua endiuie: sine feb. in
vino. ¶ Item. ℞. succoruz radicis ebuli foliorum porri
absinthy senationis herbe de violis an̄. ꝛ decoquanꝰ cuz
aqua succi isti vsqꝫ ad ꝯsumptionē aque: ꝛ tunc liquefiat
assungia porcina vetusta cū aliquali pondere mellis de-
spumati. ꝛ ista simul cum succis misceanꝰ ꝛ infundanꝰ su
per herbas cum farina lini ꝛ decoquanꝰ vsqꝫ ad spissitudi
nem ꝛ calidum frequēter superponaꝰ. istud quālibet col-
lectionem durā ꝛ frigidaz ducit ad saniem. ¶ Itez folia
caulium rubeorū teranꝰ cum assungia porcina vetusta: ꝛ
obuoluanꝰ stuppis: ꝛ decoquātur sub cineribus vsqꝫquo
liquefiat pinguedo ꝛ superpōaꝰ in causa frigida ꝛ calida.
dicit Rogerius. ¶ Item cepe coquaꝰ vel frangatur cuz
butiro vel assungia ꝛ superponaꝰ rūpit ꝛ maturat. ¶ Itē
mel anacardinum rumpit: qđ fit de anacardis positis in-
ter duo ferra ignita. ¶ Item musce contrite ꝛ superposi-
te rumpunt ꝛ maturant. ¶ Item ficus optime maturāt.
¶ Item lac titimalli rumpit ꝛ aperit. ¶ Itē cantarides
vel cicade posite ī pasta modica vel fermēto optime vesi
cant ꝛ per consequens rumpunt. ¶ Deinde rupto ap̄ate
si materia sit viscosa apponatur apostolicon: sed si non
rumpatur valet diaquilon ad dissoluendum ꝛ mollificā
dum ꝛ mitigandum. ¶ Item tenta posita de vnguento
fusco meo valet post rupturam ad mūdificandum ꝛ pre-
seruanduz a fistula. cuius recepta est hec. ℞. mellis lib. 5.
bulliat ꝛ dispumeꝰ. post. ℞. psidiarū. ℥. i. olibani. ℥. 5. picis
naualis colofonie. an̄. ℥. 5. ista puluerizenꝰ ꝛ misceantur ꝛ
incorporenꝰ cum melle: ꝛ erit vnguentuz fuscum vel ni-
grum: qđ valet in omni vulnere antiquo ꝛ apostemate ru
pto. rōne mellis mundificat. rōne psidiarum corrodit. ra-
tione thuris consolidat. rōne picis adheret. ¶ Sed si vl-
ceretur vel sit herisipila tunc valet litargirium in aceto
distemperatū vel cum succo virge pastoris vel cuz aqua
roꝭ. cuz dimidio vnguenti. ꝛ tunc post linaria ꝛ pimpinel-
la distemperentur simul: ꝛ superponanꝰ: vel rose vel fari
na ordei. ¶ Item dragantū in aqua roꝭ. dissolutū super-
ponatur: ꝛ tunc sanguis draconis cum albumine oui agi-
tato fortiter ponatur. ¶ Alia sunt rumpētia: sicut nucle⁹
nucis magne intus cuz folys eius ꝛ ruta emplastratis ma
ne ꝛ sero sine dubio rumpit. ¶ Item cardo benedictus ꝛ
senatio ꝛ limacie simul conteranꝰ ꝛ emplastrentur super
apostema ꝛ maturabiꝰ cito ꝛ resolueꝰ. Unde senatio tan-
tum maturat ꝛ mollificat quantū malua. ¶ Item fel bo
uinum cum sepo superpositum mitigat omne apostema.
¶ Item fermentuz attrahit ꝛ rumpit. ¶ Item galbanū
est de cōmunibus maturātibus trahentibus ꝛ corrūpen-
tibus: sed fetet aliqualiter. ¶ Item colustra lactis coagu
lati super ceruisiam acrem calefactaz optime maturat ꝛ
lenit durities in mām̄illis ꝛ alibi. Et si limacie cum testis
suis in croco simul misceantur cum eis ꝛ fortiter terātur
erit tenax satis: ꝛ maturat ꝛ dissoluit ꝛ rumpit. Et frequē-
ter cum vitello oui ponatur sal: qꝛ sal aperit. ¶ Item ce-
pe cōcauetur ꝛ repleatur oleo interius ꝛ butiro ꝛ aliqua
pinguedine: ꝛ decoquaꝰ sub cineribus: ꝛ tunc cortice exte
riori ablato conteratur ꝛ ponaꝰ super apostema ad rum-
pendum ꝛ maturandū. Idem faciunt allia. ¶ Itē in apo
stematibus frigidis flegmaticis multū valet radix lapa-
ty acuti cocta sub cinerib⁹: tūc cū assungia porcina lique-

facta distemperata superponaꝛ. ¶ Item cõtra oẽs tumores valent folia ebuli paritaria ruta camomilla simul cocta vel frixa in oleo cõi ⁊ superposita vel cũ fece vini vel furfure in tantũ ꝙ in tibys idropicorũ iflatis est optima medicina. Et si esset ibi calor: tunc cum eis ponanꝛ folia iusquiami que per se ꝑparata auferunt inflationẽ ⁊ tumorem frigidũ: vt vidi in testiculis ⁊ genibus ⁊ tibys frequẽter. ¶ Item cõtra apa durũ valet sũme laudanũ cum pice rasina ⁊ terbentina simul cõfecta cum semine malue. ¶ Item facta maturatiõe cum dialtea ⁊ radice euisci ponatur diaquilon vel apostolicon malaxatũ ad ignem: vel mollificatũ in aqua: ⁊ tunc ossa cuiuscũqꝫ animalis puluerizata ⁊ mixta cum butiro superposita rumpunt. Tamen sal in apatibus duris nõ apponaꝛ: quia exiccat ⁊ indurat: ita nec ossa nisi a ꝓprietate. ¶ Item cura Theodorici 3° maioris cirugie sue est: ꝙ ꝑmo de folys maluaruꝫ fit emplastrũ. Deinde apponanꝛ sanguisuge famelice postqꝫ inuoluunꝛ in cineribus ad expulsioneꝫ veneni earũ. Deinde fiat emplastruꝫ de folys porroꝝ ⁊ cum oleo tritorum vel cum butiro: ⁊ tunc laueꝛ locus cum aqua calida: ⁊ iterato incipiendo cum malua: ⁊ sic ꝭm ordineꝫ ad sanguisugas. Deĩde ad porros quousqꝫ curetur. ⁊ curat apostema sine inflatione: ⁊ est optima medicina. ¶ Ulterius sciendum ꝙ si vis declinare apostema de latere vno ad aliud: radicem vnam lily ⁊ allia tere ⁊ succum da bibere: ⁊ substantiam pone vbi vis ꝙ materia apatis declinet: ⁊ insequatur si tangaꝛ: ⁊ tunc illinitio fiat vsqꝫ ad locuꝫ minus malum. Idem faciunt ostrea. Et ideo errãt qui comedũt ostrea cruda: qꝛ trahunt apa a se ab exterioribus ad interiora. ⁊ econtra ꝭm ꝙ ponunꝛ intus vel extra.

De aposte.

interioribus sciẽduꝫ ꝙ apostema calidum curaꝛ cum euacuantibus propys et resolutiuis conuenientibus: ⁊ maxime cum istis duabus medicinis. s. solatro ⁊ cassiafistu. vt dicit Auicen. quarta primi libri. capitu. 25. ꝙ solatrum non mortale habet proprietatem resoluendi apostemata calida occulta interius. ⁊ cassiafistu. maturat ⁊ expurgat. ¶ Deinde debet fieri flebotomia prius diuertendo materiam ad oppositum: ⁊ post de parte eadem. Similiter oculus christi est herba frigida ⁊ trahit ad oppositum: est medicina sũma in apostemate epatis vel stomaci calidi: quare est frigida complexionaliter ⁊ resolutiua a ꝓprietate. ¶ Eodẽ modo dico in pleuresi ⁊ peripleumõia: sed tamẽ in eis deꝫ fieri dieta subtilis vt prisana ad potandũ. Et ista que valent pro pectore sunt ficus sicce cũ liquiritia ⁊ semie maluarum decocte in ptisana. qꝛ ficus expellunt materiaꝫ ad extra: ideo dicit Aui. ꝙ multiplicant pediculos. ¶ Unũ tamẽ obseruandũ ꝙ in apostematibus pectoris nõ debẽt poni stiptica: sed in apostematibus stomaci ⁊ epatis sempꝫ debent frigida poni. ⁊ ideo citonia ⁊ rose ⁊ mastix ⁊ calamus aromaticus ⁊ camomilla valent in apostematib⁹ illorũ duoꝝ. ⁊ interius preparata in potu. ⁊ exterius in emplastro: nisi ꝙ in apostemate epatis debẽt poni sandali: ⁊ in apostematibus stomaci calamus aromaticus. ¶ Et si apostema sit in ore stomaci: tunc nux muscata valet quocunqꝫ modo sumaꝛ. Et si in fundo valet oleuꝫ de mastice ⁊ nardinum: ⁊ maxime si declinat ad frigiditatem. vnde nunqꝫ debent poni pure frigida diu super ista duo mẽbra ꝑpter operationem eorum toti corpori cõmunẽ. ¶ Iteꝫ Auic. 4°. cañ. fen 3ª immediate ante caplm de cura flegmonis dicit. Oportet vt in potu tribuaꝛ habẽti apostema interius aqua endiuie ⁊ aqua solatri cuꝫ medulla cassieꝛ. ¶ Item est vnus puluis quo continue debet vti in maio qui timet sibi de apostemate ⁊ feb. ⁊ nunqꝫ apostemabiꝛ iteri⁹ nisi maxime erraret. ℞. pimpinelle scabiose rubee solsequy. i. calendule: licet aliqui ⁊ male vocant ꝑmulam veris calendulam: fumi terre. añ. M. 5. vel quantuꝫ vis: desiccenꝛ per se ⁊ puluerizentur seorsuꝫ: ⁊ tunc capiat de istis quolibet die mane quãtũ testa oui capit: vel coclear vnuꝫ: ⁊ preseruat ab omni apostemate. Tamẽ si tempus esset calidum bonũ esset addere semen portulace ⁊ basiliconis. Ista est medicina de meis secretis. ¶ Iteꝫ in apostemate splenis valet cortex genestre ⁊ fraxini cum radice capparis ⁊ scolopendrie: ⁊ vtatur diaboraginato ⁊ diacapparis. ¶ In apostemate epatis valẽt triasandali reubarbarum: tamen si sit in simo. ⁊ si sit in gibbo cum spica nardi. ⁊ si vngaꝛ exterius cum vnguento sandalino. Sed in apostemate splenis debet inungi cũ vnguento genestrico. ¶ Item de endiuia scolopendria radice brusci ⁊ apy rosis ⁊ florib⁹ boraginis ⁊ buglosse ⁊ zuccaro põt fieri potus in causa frigida ⁊ calida morborum stomaci epatis ⁊ splenis: qꝛ medicine dicte valent in vtroqꝫ casu. Ita valꝫ absinthium spica nardi ⁊ semen portulace: ⁊ mastix fere in omni debilitate stomaci valet.

Cura scrofularuꝫ.

Modo videnduꝫ est de cura scrofularum ⁊ glandularum nodorum ⁊ verrucarum. Et ꝑmo de scrofulis: si sint de flegmate subtili resoluantur cum farina fabarum ⁊ oleo veteri ⁊ albumine oui: vt faciat adherere. et Isaac ponit hec in dietis particularibus. Sed si sunt de flegmate grosso sicut de vitreo vel aliquo tali: tunc debꝫ materia digeri cum oximelle diuretico vel squillitico. Deinde purgari cum diaturbith. ʒ. i. zinziberis. ʒ. 5. zuccari qđ sufficit. ⁊ tunc purgat flegma grossum: ⁊ debet dari frequenter. Uel de turbith zinziber. ⁊ zuccaro sint partes equales: ⁊ dentur quolibet die. ʒ. y. purgat enim flegma grossum non calefaciens nec rasuram intestinorum inducens. dicit Auicen. capitu. de scroful. Et debet dieta esse calida ⁊ sicca aliqualiter: vel calida ⁊ humida moderate cum maxima abstinentia: ⁊ maxime ab his que replent caput: ⁊ ideo non debent se inclinare in curatione. ¶ Item vtatur potione Halie. in dinamidys. ℞. radices enule gladioli affodilorum foliorum lauri. añ. omnia coque in. viy. fialis vini fortis vsqꝫ ad tertiam partem: ⁊ dabis luna decrescẽte: ⁊ tunc apponatur diaquilon vel apostolicon vel galbanum: quia optimum est: ⁊ tunc per vices fiat emplastrum de radice lapaty acuti cocta in vino. ¶ Item quia materia est grossa ⁊ multa oportet frequẽter iterari medicinas modo vnam modo aliaꝫ. ¶ Detur patientibus istum morbum de succo sigilli sancte marie: ⁊ agrimonie cum vino rubeo a principio marty vsqꝫ ad finem augusti si videatur opportunum. ⁊ hoc per vices: ita ꝙ non fastidiat succus ille. ⁊ detur non crudus sed coctus ⁊ clarificatus. Deinde fiat emplastruꝫ de semine sinapis trito cum assungia antiqua. ¶ Item liquiritia comedatur. ¶ Item liquiritia cuꝫ limacys misceatur ⁊ superponatur. ¶ Dieta sit de pane cum quo misceatur puluis plumarum alarum columbaruꝫ ⁊ iusquiami adusti: ⁊ iste idem panis sic preparatus debet superponi scrofulis. Deinde fiat sibi cataplasma de ebulo cocto vel frixo in assungia: ⁊ tunc post liniatur cum sanguine mustelle. Deinde superpone folia persici cum sale. vltimo accipe fimum columbinum coctum in aceto ⁊ superpone. Sed si ex istis non curentur fiat ruptorium cum sapone cõmuni mixto cum modica calce: vel cum vino de cis: vel floribus eris lapaty piretro cum succo porri: ⁊ tunc post mũdificationem cum succo apy ⁊ mellis: ⁊ succo celidonie. Deinde olibanum arisṭª et ireos superponantur ad consolidandum. Et si ista non sufficiant vadat ad regem: vt ab eo tangatur ⁊ benedicatur. quia iste vocatur morbus

regins: ⁊ valet tactus nobilissimi ⁊ serenissimi regis angli
corum. Ultimo tamen si ista non sufficiunt tradatur cy-
rurgico: sed non tamen iste scindat neruos nec artarias
nec venas que sunt iuxta: propter periculum mortis vel
ꝓprie raucedinis: ⁊ similia. Et si pa. sit rusticus pōt laxa-
ri cū ouo cocto pistato cum lacte titimalli.

Glandule conueniunt in cura cum scrofulis: quia
non differunt nisi ꝑm magis ⁊ minus: qꝛ
glandula est vna: sed scrofule sunt multe vt cōmuniter: ⁊
maxime in collo ⁊ faucibus. Et dicitur a scrofa vel porca
vel sue: quia habent tales dependentias in faucib⁹: ⁊ sunt
in tunicis. Et glandule dicuntur a fructu quercus que vo
catur glans: quia in figura assimilanť eidem: sed aliquan-
do sunt maiores.

Cura. Eadem est cura vtriusq; ꝙ debet esse euacua-
tio precedens ⁊ abstinentia a grossis ⁊ viscosis
⁊ repletione. deinde capiatur lamina plumbea ⁊ fortiter
comprimatur ⁊ superponatur. deinde accipiatur sulfur ⁊
furfur frumenti ⁊ terbentina: ⁊ fiat emplastrum. optimū
est. ¶ Item calcem viuam confice cum oleo ⁊ assungia ⁊
pone super glandulas. ¶ Item radix plantaginis cum fi
mo columbino consumit eas statim: tamen stercus capra
rum plus valet. ¶ Item acetosa emplastrata super scro-
fulas sanat. dicit Auic. 2° cañ. ¶ Item spolium serpentis
coctuȝ in aceto ⁊ empl'atuȝ delet eas. ¶ Item cinis car-
nis asini ꝯbusti: ⁊ epatis eius cū oleo delet eas. dicit Aui.
in 2°. ¶ Item Auicē. ponit in 2°. ⁊ Isi. recitat scđa particu
la affo. Dam̄. cōmento 24°. ꝙ coriandrū a proprietate re-
soluit scrofulas. ¶ Notanduȝ tamen ꝙ gūme cōmunes
sicut armoniacum galbanuȝ pix resina terbentina serapi
num sunt secure si dissoluantur in vino ⁊ post superponā
tur: ⁊ est opus cyrurgicale totum illud.

Nodi sunt durities in iuncturis manuuȝ ⁊ pedum ꝓ-
bibentes aliquādo ab ingressu ⁊ motu. Aliquā-
do sunt glandulosi: aliquādo non: sed sunt durities pura:
sicut nodus chorde non possibilis separari a loco in quo
est: sed adherēs firmiter sicut caput claui. Et vidi eos fre
quēter in coniunctione manus ⁊ brachy: ⁊ aliquando ex
parte siluestri radicis manus tāte quantitatis sicut nux
magna vel sicut ouuȝ: cuius materia est flegmatica: licet
accidat vt ingrossetur ⁊ desiccetur ex motu ⁊ calefactio-
ne in iunctura.

Cura. Cura est consimilis sicut glandularuȝ ⁊ scrofu
larum in euacuando materiam: sed aliquando
oportet addere hermodactilos vel agaricuȝ: quia trahit
a remotis: ⁊ iste morbus est de genere guttarum vel arte
ticaruȝ: quia se tenet in iuncturis vel prope. ¶ Fiāt ergo
scarificationes ⁊ compressiones fortes cum plumbo vel
aliquo pōderoso. deinde capiatur sordities alueari̇s apuȝ
⁊ vue passe enucleate. añ. conterantur simul ⁊ superponā-
tur: prius tamen facta euaporatione cum aliquibus cali-
dis sic̄ cū camomilla fenic'lo ebulo paritaria lilio. ¶ Itē
accipe radiceȝ lily ⁊ se. lini ⁊ infundantur in vino: ⁊ pona-
tur in eis post fimi columbini pars. i. fiat emplastrū: ⁊ est
mirabile in nodis ⁊ in scrofulis frigidis: sȝ in calidis plus
valet coriandrum cum radice lily: vt dictum est. ¶ Iteȝ
apostolicon valet hic sūme ⁊ in omnibus duritiebus. vn-
de ista nodositas est quasi gutta inodata vł indurata vel
ossuosa. Deinde si ista non sufficiant ⁊ sit glandosa debet
cutis exterior extēdi ⁊ scindi: ita ꝙ nodus scindatur ⁊ ex-
trahatur integre: ⁊ tunc suatur cutis: ⁊ cuȝ vino ⁊ stuppis
curetur vulnus: vt dicitur in libro 3°.

Veruce sunt de genere apostematum durorum par
uorum: sed sunt multiplices. dependentes que
vocantur acrocordines: ⁊ sunt ad modum capitis yberis.
Dicit Gal'. 3ª particula affo. ꝯmēto 27°. acrocordines sunt
morbi quos vulgus verucas vocant ⁊ porros. Et veruca
tamen proprie est caro dura inspissata per totum corpus
nata: maxime tamen in pedibus ⁊ manibus. similiter por
ri: sed veruca est plus continua: sed porri sunt plus fixi ꝓ-
pter siccitatem maioreȝ melācolie: sed acrocordines sunt
in collo posterius: aliquando in pectore: aliquādo post au
res: ⁊ dicuntur a quibusdā veruce vitales: sed lupine sunt
tales molles: ⁊ sunt cōmuniter in palpebris: sed nō descē-
dūnt: sed adherent cuti ⁊ carni non sicut scrofule in kistis
circūuolute: sed tamen magis exterius q̄ȝ scrofule: lȝ non
sint tante quantitatis ꝑm radicem: tamen scrofule sunt i-
terius: ⁊ sunt scrofule: vt dicit Gal'. ibideȝ in cōmento. 27.
in inguinibus: ⁊ maxime subassellis ⁊ gutture propter ea-
rum teneritatem in carnibus.

Cura. Cura verucarum: quia sunt de materia multa
melancolica mixta cum flegmate oportet eua-
cuare frequenter corpus cuȝ polipodio epithimo aniso ⁊
floribus boraginis sene ⁊ agarico: facta digestione cuȝ si-
rupo de fumoterre ⁊ oximelle simplici vel squillitico. de-
inde abstinere ab omnibus melācolicis sicut sunt carnes
bouine anatis anseris: ⁊ caro salsa sale indurata: caules pi
sa frixa ⁊ caseus: ⁊ interiora animaliuȝ. Deinde accipe pe-
des gallinarum ⁊ pone sub prunis donec corium inde se-
paretur: ⁊ cum illo corio ter vel quater frica verucas. de-
inde exsanguinentur cum vngue vel abscindantur circū-
quaq;. vel lac ficus vel titimalli vel rostri porcini vel la-
chryma vitis vinifere: pone ad ignem ⁊ comburatur ⁊ in-
fundať. ⁊ aufert eas pro certo freq̄nti vsu. ¶ Iteȝ cortex
salicis combustus ⁊ temperatus cū aceto ⁊ appositus ve-
rucas ⁊ porros ⁊ ficus tollit. Et sunt ficus quedam eminē
tie iuxta anum aliquādo ibi plene granis paruis sicut est
in ficubus bonis: ⁊ in ficu poteť succus pimpinelle ⁊ sub-
stantia emplastretur ⁊ curat. ¶ Item a me expertum in
corpore meo frequenter agrimonia fricetur super veru-
cam ⁊ ipsa conteratur cum sale ⁊ aceto ⁊ superponatur: et
alys diebus fricetur cuȝ portulaca: ⁊ ipsa aufert eas a pro
prietate. dicit Auic. ⁊ idem facit succus foliorum salicis.
¶ Idem faciunt folia populi ⁊ raffanus verucaria ⁊ scro
fularia. ¶ Iteȝ saponaria que est betbonica aquatica fri-
cata ⁊ superemplastrata aufert verucas glandulas ⁊ scro
fulas: ⁊ apostemata omnia curat ⁊ rumpit ⁊ mundificat.
¶ Item quia ista non habentur in hyeme potest tunc de
euforbio ⁊ bdellio bullitis in oleo laurino fieri vnguētuȝ
⁊ emplastrum optimum ad eas radicitus euellendas. di
cit Gilbertus. Eodeȝ modo gummi hedere vel folia ei⁹.
¶ Item anacardi ⁊ mel eorum aufert verucas glandu-
las ⁊ scroffulas. Dicit Auicen. ¶ Item stercus caprinum
cum aceto suppositum ⁊ fricatio cum aceto in die frequē
ter diuellit eas: ⁊ est cura leuis. dicit Danquinus: sed cura
communis. dicit ibidem est nigella cum vrina. ¶ Item
si sint glandulose ⁊ nodose: tunc cinis limaciaruȝ cuȝ adi-
pe antiqua non salita est propria nec est ei par. ⁊ istud va-
let in glandulis alys. ¶ Sed cura regalis. dicit Joannes
de sancto Amando in practica sua: est cum ficubus p̄mo
apparentibus in arbore tritis cum aceto. ¶ Item exper
tum est ꝙ si lauentur cum aqua cum qua lauatur mortu-
us: ⁊ tunc commune est ꝙ circumligentur cuȝ setra equi-
na vel cum pilo caude equi vel cum pilo de sirico fortiter
iuxta radicem suā quousq; per se cadant. ¶ Dicit Isaac
scđo viatici vel Constantinus ꝙ si cuȝ cicere tangatur ve
ruca ita ꝙ tot sint cicera quot sunt veruce: ⁊ tunc ponan-
tur in panno ⁊ post terguȝ suū proyciat: omnes recedent.
fiat hoc in kalēdis mensis. Ut nunq̄ȝ reuertanť vrantur
cū cauterio in igne calefacto bn̄: sȝ pue curanť cuȝ fisticis

⁊ amigdalis amaris vel lupinis. ¶ De lupina ⁊ acrocor/
dinibus sciendum ꝙ abscisio bona est: ⁊ tunc cū calce cau
teriçetur locus: vel cum cauterio aureo ne sanguis exeat
nimis: vel terantur allia cuz sale ⁊ ibi superponantur ⁊ re/
nouentur inter diem ⁊ noctem ter: ⁊ cōtinuetur per nouē
dies: ⁊ cū lamina plumbi fortiter exprimatur. Tunc post
incisionem si vis ꝙ sanguis non fluat puluerem rane cō/
misce: vel puluerem buffonis superpone: ⁊ statiz cessabit.
vel telam aranee vel albumen oui cuz pilis leporis: ⁊ ista
sufficiant pro hac cura.

Carbo ⁊ ignis persicus hec duo nomina fortasse ab/
soluta sunt super omnez pustulam corrosiuā
vesicantem ⁊ vrentem ⁊ facientem accidere escaram.i.ci
catricem callosaz: qualem facit accidere combustio ⁊ cau
terium. Et quādoqꝫ absoluitur nomē ignis persici de isto
sup quod est pustula: ⁊ de genere formice terrestris adu/
rens vesicās in qua est aliquid ambulās: ⁊ est colirice ma
terie pauce nigredinis pauce putredinis: ⁊ est cum pustu/
lis plurimis alteratis ꝙ fit illic tumor ⁊ fetor plurime e/
bullitionis ⁊ eleuationis. Sed nomen prune.i.carbonis
igniti dicitur absolute super illud: vel de illo qđ denigrat
⁊ locum inficit: sicut carbo primo ignitur deinde denigra
tur: ⁊ facit membrum habere colorem carbonis absqꝫ hu
miditate: ⁊ est plurime nigredinis submerse: ⁊ eminentia
eius est parue quantitatis lupinaris.i.ad modum lupini:
⁊ fortasse non erit illic pustula cum incipit primo pruna. ⁊
totum illud incipit cum pruritu sicut scabies. Sed ignis
persicus de eis ambobus est ⁊ velocius apparens: ⁊ velo
cioris motus: ⁊ pruna est tardior ⁊ profundior: ⁊ est q̄ꝫ fit
ignis persicus vehementius colericus ⁊ pruna vehemen
tius melancolica. hec Auicē. Sed Auer. in 7°. colliget. di/
cit ꝙ carbunculus fit plurimuz in aere pestilentiali. ideo
ebullit sanguis ibi ⁊ putrefit. ⁊ ideo sequuntur fe. male cō
posite ex diuersis humoribus. ¶ Formica est omne apo/
stema in cute ambulatiuū quod latitudinem non habet:
⁊ aliquādo sunt pustule multe que ambulant ⁊ vlcerant.
⁊ est radicis late: ⁊ color est ad citrinitatez decliuis: cuius
causa est colera ignita. Sed antrax est apostema paruuz
venenosum in quo colera nigra dn̄atur adusta aliqualr:
sed non tantuz sicut in carbunculo. Circa quod sunt colo/
res multi: quidam citrinus: quidam rubeus: quidam liui
dus: quidam niger ad modum circuli ꝑpter coleram adu
stam ⁊ sanguinem adustum transmutatum in coleram ni
gram ⁊ nām veneni: ⁊ ideo vlcerat: ⁊ propter hoc vocatur
antrax.i.faciens antrū.i.foueā. ⁊ vocat anglice felon.

Cura istoꝝ est fere consimilis: flobotomando farma
cando: quia oportet vtrunqꝫ facere propter cō/
positionem materie: ⁊ ideo pillule cochie confortate cuz
sticados ⁊ mastice ⁊ acuite cuz colloquintida ⁊ scamonea
cocta ⁊ preparata: vel cuz agarico optima sunt hic: q2 pur/
gant omnes humores: quia hic omnes peccant. ¶ Et est
notandum ꝙ non debet aperiri ante materie vniuersalē
euacuationem: quia hic iterficeret ratione doloris ex ma
teria venenosa: que non habens exituz conuenientē pro/
pter abundantiam materie ad cor redundat ⁊ interficit:
vt vidi propter apertionem cuz acu in tali pustula nigra.
¶ Itez caue infrigidantia omnia stiptica fortia ne mate/
ria repercutiatur: aut ne materia ingrosset nimis. ¶ Si/
militer etiaz caue ne materia calida inflammetur: sed ap/
pone exiccatiua sine mordicatione infrigidantia parū cū
pauca resolutione: sicut arnoglosa farina ordei galle len/
tes panis furfureus alumen cuz aceto. ¶ Item infundā/
tur granata acetosa cocta cum aceto quousqꝫ mollescant
extendantur super pannum: ⁊ circa locum pone: est enim
forte in principio ⁊ in statu. ¶ Itez prunella nigra parua
acetosa siluestria in cāpis cocta in aceto vini vel mali gra
nati ablatis lapidibus optima sūt: ⁊ ponātur loco acatie:
que est succus prunelloꝝ non maturoꝝ. ¶ Itē sunt vs̄us.

Lens arnoglosa caulis prunella ⁊ panis opir⁹.i.furfure⁹:
Exiccant prunas possuntqꝫ resoluere virus.
Tamen ne male intelligatur de lente est versus.
Lens lendis capiti: lens lentis conuenit ori.

¶ Item quia antrax facit antruz quia est pustula nigra:
cuius sūmitas apparet trahi in profundum: ⁊ membrum
est ponderosuz propter malitiam colere ⁊ sanguinis que
sunt materia eius: ideo oportet cum cautela operari. Fiat
ergo flobotomia ex eadem parte vbi est materia veneno
sa. deinde ponatur ꝯsolida minor trita inter duos lateres
vel lapides super locum. deinde vitellum oui crudum cū
sale cocto mixtū superponatur: quia rumpit infra tres di/
es ad minus. deinde mundificetur locus cum succo apy
⁊ melle rof. deinde ponatur puluis ⁊ farina ordei vel sili/
ginis vel cum succo apy ⁊ melle rof. deinde ponatur pul/
uis regeneratiuus carnis de olibano mastice sanguīe dra/
conis rof. ⁊c̄. Et si sit dolor magn⁹ radix lily coquatur in
aqua: ⁊ tunc extrahatur: vel panis açimus mixtus cum la
cte dulci calido sedat dolorem. In formica valet citoniū
viride sine pari.

Testiculi aliquando apostemantur ⁊ indurātur ali
quando in eorum bursa vel osseo: qđ idez
est: aliquando in substantia sua: ⁊ aliquādo est ibi inflatio
propter vehementiam que assimilatur apostemati: ⁊ non
est: ⁊ de ista videbitur in 3°. huius libri.

Causa. Causa est aliquādo sperma in via exeundi nō
habens complementum exitus: sicut in illis
qui loquuntur cū mulieribus ⁊ tangunt eas ⁊ vellent co/
ire ⁊ amplexantur fortiter: ⁊ tamen non coeunt. Aliquan
do est propter equitationez equi male portantis vel pro/
pter saltuz super sellam ascendendo ante sedem vel post
sedem super lignum. Aliquando propter pollutionem no
cturnam inchoatam ⁊ impeditam. Aliquādo ꝑpter glan
dulas materiā ministrantes. Aliquando est de sanguine:
⁊ tunc est color rubeus. Aliquando de aquositate: ⁊ tunc
est color albus. Et si est de spermate est color fuscus sine
corporis repletione. Et sciendūz ꝙ sicut diuerse sunt cau/
se: ita oportet curas esse diuersas.

Cura. Cura est clisteriçare cuz rutha agno casto cimi
no paritaria leuistico ebulo ⁊ oleo rosato cum
benedicta acuita cum agarico ⁊ hermodactilis. Deinde
vomitus est bonus cū mediano cortice sambuci. ¶ Die/
ta sit cibus parue quātitatis ⁊ digestibilis. Deide fiat flo/
botomia brachy sinistri si sit in testiculo sinistro: ⁊ si sit in
dextro de brachio dextro. Deinde capiatur ciminuz ⁊ mi
sceatur cum oleo ⁊ farina fabarum ⁊ paritaria vel ebulo:
⁊ fiat emplastrum. vel fabe cum vino ⁊ furfure idem fa/
ciunt. ¶ Item. ℞. paritarie ruthe camomille malue bis/
malue. ana. M. i. coquātur in aqua ⁊ fiat stupha: ita ꝙ te/
sticuli stuphentur: ⁊ fiat hoc in mane: non post cibuz. De/
inde inungantur in oleo rosato in causa calida: ⁊ oleo de li
lio in causa frigida. vel cuz vnguēto marciaton vel agrip/
pa. Sed si locus sit rub. capiatur de succo plantaginis te/
pido ⁊ intingatur pannus ru. ⁊ superponatur: ⁊ fiat flobo/
tomia de basilica vel media°: ⁊ flobotomia de saphena i/
teriori post purgationem vniuersalem. deinde postpona/
tur altea cum oleo violato: q2 maturat apa cal'm ibidez ⁊
alibi. Similiter sāguis leporis calidus ⁊ bleta ⁊ attriplex
⁊ cassiafist. superposita: ⁊ eodem modo oīa apata calida ⁊
frigida maturat ⁊ resoluit. ¶ Itē iusquiamus coct⁹ in vi/
no vel in aqua sūme curat oīa apata calida testiculoꝝ fꝫ
modū dictū ꝑus. Sil'r empl'm de maluis: sꝫ simil'r caulis

maturat flegmonez ⁊ durities. similiter semē lini. ¶ Si
sit apostema flegmaticum vel aquosuz: sicut est ramex in
testiculis: tunc oportet curare flegma cū agarico facta di
gestione cum radice apij feniculi raffani ⁊ nasturtio ⁊ yso
po ⁊ calamēto cum liquiritia ⁊ melle. deinde ponant̄ que
resoluunt omnia apostemata flegmatica: sicut apiuz abro
tanū cocta in cimino vel aneto. ¶ Itē affodillus resoluit
ea aperiendo cū abstersione. ¶ Itē bdellium cum saliua
hōis ieiuni emplastrata apostema frm̄ resoluit. ¶ Item
myrrha resoluit ⁊ aperit ⁊ exiccat ea absq; mordicatiōe.
¶ Item nasturtiū aquaticū cum aqua ⁊ melle ⁊ sale va
let in testiculis inflatis de causa frigida: ⁊ oībus āpatibus
aquosis. Simil'r musc⁹ arboris in omni membro neruo
so apostemato valet coctus cum vino ⁊ oleo: sz bursa testi
culoꝝ est neruosa multū: iō bene valet. ¶ Itē ebulus ru
tha farina fabarum valent in āpate ventoso. Simil'r vē
tosa sine scarificatione posita optima est. ¶ Sed si sit ibi
āpa durū: tunc terbentina cuz castanea ⁊ adipe porci sali
ta cōfert āpatibus duris: resoluēdo ⁊ attrahendo. ¶ Itē
sordities aluearis apuz cū fece vini valet apostematibus
flegmaticis duris. Etiā terbentinā iueni optimā. ¶ Itez
ysopus sicca cuz vino ⁊ melle resoluit āpata. ¶ Itē fenu
grecū frixum cum oleo cōmuni vel in butyro recenti vel
salito valet āpatibus que incipiunt indurari. est eniz ma
gis calidūz q̄z semen lini. ¶ De meis secretis est mucila
go seminis lini ⁊ fenugreci: ⁊ seīs maluarū cū terbentina
munda: ⁊ furfure cribrato subtil'r. est eniz medicina opti
ma in oī duritie ⁊ apostemate frigido: siue duro siue mol
li. Si tn̄ sit dolor aliq̄liter: tunc anisuz valet cū istis: q2 re
soluit cuz subtilitate ⁊ stipticitate ⁊ sedatiōe doloris sine
mordicatione. Et ad operandū fortius pn̄t poni folia lily
q2 dolorem sedant plusq̄z radix eius: ⁊ tamen radix ei⁹ est
de maturatiuis ⁊ dissolutiuis. Et folia lily. dicit Auic. va
lent in apostemate calido. ¶ Item emplastrum ex predi
ctis voco emplastrum mucilaginosum.

¶ De idropisi. Cap. II.

Idropisis est morbus aquosus inflans
corpus. Dicit̄ eniz idrop̄. ab
idros qd̄ est aq̄: ⁊ isis inflatio: quasi inflatio aq̊
sa. vnde Haly 3ª particula tegni. cōmento. 19z.
Rimi subtiles aquosi faciunt egritudines aq̊
sas: sicut idropisim. Et diffinit̄ sic. Idropisis est egritudo
mālis: cuius cā est materia frigida exuberās ingrediens
mēbra: ⁊ crescunt per eam aut manifesta oīa: aut loca va
cua partiū in quibus sunt regimen nutrimēti ⁊ humoris.
hec Auic. fen 14ª. tractatu 4°. ca°. de idrop̄. ¶ Itez aliter
sic. Idropisis est error virtutis vnitiue in toto corpore: se
quens mutationē virtutis digestiue in epate: sicut pōt eli
ci ab Auic. p̄mo can̄. fen p̄ma. dr̄ia 6ª. cap°. z°. ⁊ 6°. lib°. de na
turalibus virtutibus: q2 ibi dicit. ꝙ cuz nutrimentū vni
tur membro: tunc remanet ⁊ inflat. Et Auicē. ponit ꝙ qn̄
non adheret: tunc est idrop̄. Tamē nutrimentū triplicez
hz dissolutionez: q2 p̄mo digerit̄: ⁊ tunc spargitur ꝑm mē
bra. deinde vnitur. 3°. assimilat̄. Et sunt alia verba ꝙ p̄mo
disseminat̄. z°. adheret. 3° fit actu cibans ⁊ in effectu: ⁊ assi
milat̄. Qn̄ nō spargit̄ fit sinthesis vel extenuata macies:
sed quādo nō vnitur vel adheret mēbris: tunc est idropi
sis: sz quādo nō assimilat̄: tūc fit lepra vel morphea: vt di
cetur ī fra. Sed qn̄ non digerit̄ in stōaco ⁊ in epate modo
debito: tūc nō spargit̄: q2 nō trahitur: ⁊ si expellatur ⁊ per
accidēs trahatur nō adheret: q2 error in p̄ma vel scd̄a di
gestione nō corrigitur post: vt dictū est p̄us. Et ideo bene
dicit̄ idrops est error virtutis vnitiue in toto corpore se
quens mutationem virtutis digestiue in epate: q2 non est
idropisis nisi epar patiat̄. Et ideo dicit Gal. 3°. interioruz
4° ca°. Epar idropici non est epar: sed epar aliquando pati
tur ꝓpter se: aliquādo ꝓpter colligantiā: vt dicit̄ z°. ꝓno.
cōmento p̄mo. dicit enim sic. Et manifestuz est ꝙ omnia
membra que dolent propter quid scz per viaz compassio
nis ⁊ cōmunitatis vel colligantie: q2 accidit eis illud: aut
propter vicinitatem ⁊ propinquitatē adinuicem: aut quo
niam inter ea est cōmunitas vel cōtinuitas magna in ve
nis ⁊ neruis. Primo modo epar compatit̄ stomaco: quia
tangit ip̄m ⁊ simil'r intestina minuta ⁊ kistim fellis ⁊ dia
fragma tāgitur ab eo. Scd̄o modo epar compatitur reni
bus spleni stomaco ⁊ intestinis gracilibus cordi cerebro
nucce coxe pedi pulmoni: quia continuatur cum istis per
venas magnas ⁊ per neruos multos: tamen cordi colliga
tur per artarias per quas mittitur sibi calor ⁊ spiritus: de
qua colligantia cordis ad epar Auer. 3°. colliget. ca°. de at
tractione virtutis attractiue epatis dicit ꝙ impossibile ē
ꝙ in corde generentur egritudines sensibiles tales q̄ pos
sint ledere epar stante homine viuo. cū tamen fe. sit mor
bus cordis ⁊ sincopis que ledunt totum corpus. Ideo di
cit ꝙ ipse intelligit nisi raro: ⁊ concedo cū eo ꝙ morbi cō
plexionales: sicut fe. fiunt frequenter: sed hoc est occultū
quasi scz ꝙ sint cordis: vnde ip̄e loquitur de officialibus.
tamen aliquādo a creatione est peccatum in compositio
ne: ⁊ hoc vocat rem naturalem ibi. sed tamen Auic. p̄mo
can̄. fen scd̄a. ca°. 8°. ponit plures modos ⁊ causas compas
sionis istius ⁊ colligātie. Ego causa breuitatis in istis ver
sibus comprehendi breuiter. Membrum compatit̄ mē
bro q2 continuatur: Aut quia vicinū vel quia prebet iter.
Aut radix operis vel q2 seruit ei. Aut q2 diuerso sunt am
bo cōsociata. Istis sex modis se membra compatiuntur.
In intellectu istorum versuum vide ab Auic. ibidem. sed
tamen ipse 3°. can̄. fen p̄ma. tractatu z°. ca° 6°. dicit ꝙ cōmu
nitas est duplex. absoluta: ⁊ non absoluta. Absoluta vt ad
partem membri ex membro cōmunicāte nihil perueniat
corporeum penitus nisi ipsum nocumentū scz sine mate
ria: sicut in spasmo contrahente neruum ex materia replē
te inferius prouenit nocumentū superius in cerebro: vel
qualitas nociua alterādo partē post partē quousq; vene
rit ad mēbrum compatiēs. Nō absoluta cōitas est vt mā
humorosa veniat: aut vapor de membro cōicāte: sicut de
stomaco qd̄ est p̄mū membrū ⁊ dignius cōicatiuuz. dicit
Auic. ibidē. venit vapor ad cerebrū: ⁊ ecōuerso. Et ideo p̊
can̄. fen scd̄a. ca°. 8°. in cerebro ⁊ stomaco fiūt morbi circui
tionis: qd̄ est de mēbro. s. cerebro ad stomacū: ⁊ ecōtra. ꝓp
neruū magnū ligantē hoc cū isto: vel ꝓpter duos neruos:
vt dicit 4ª particula affo. cōmento 17°. de colligantia epa
tis ad stomacuz ꝓpter vicinitatem. ¶ Istius morbi tres
sunt species. yposarca: asclites ⁊ timpanites. Iposarca est
in qua est materia flegmatica penetrans cuz sanguine in
membra: ⁊ ista vocatur ab aliq̄bus flegmonātia vel leu
coflegmantia: quia est de flegmate albo: vel aquoso a leu
cos album ⁊ flegma: sicut leucopiper dicitur albuz piper
vt hic. Et de ista loq̄tur Hyppo. zª particula affo. affo. z9.
si ab albo flegmate habēte diaria fortis superuenerit sol
uit egritudinē. Et dicit Gal. in cōmento ꝙ omnes medi
ci consueuerūt album flegma spēm vnam idropisis que
nostro tempore vocatur yposarca vel leucoflegmātia. Et
dicit̄ yposarca ab ipos: qd̄ est sub: ⁊ sarcos caro: quasi stās
sub carne totius: ⁊ ideo in ista spē est inflatio v'lis: ⁊ dicit̄
ab antiquis anasarca ab anos qd̄ est stans: ⁊ sarcos qd̄ est
caro. quasi stās sub carne totius corporis: ⁊ in pede ⁊ in fa
cie stans. ¶ Scd̄a spēs vocat̄ asclites: ⁊ est illa in qua est
materia aquosa effusa in spatiū vētris inferioris: ⁊ que se
quuntur ip̄m. s. sub stomaco ⁊ sub toto ventre inferiori: q̄
si stomacus est venter superior: nisi extendēdo nomē ad

omnem concauitatem: qꝛ tunc venter superioꝛ est vacui-
tas pectoꝛis: ⁊ stomacus venter medius: ⁊ circa vmbilicū
venter īferioꝛ. Qꝛ pectus sit venter superioꝛ. dicit Gal. 7ª
particula affo. nisi extendendo nomē ad omnē concauita-
tem: qꝛ omne spatiū in corpoꝛe vocatur venter. dicit Ga.
6ª particula affo. cōmento. 32. vnde in omni specie idropi-
sis est inflatio in stomaco: sed tñ plus in timpanite. vbi. n.
in asclite plus circa vmbilicum: nisi in fine post confirma-
tionē est inflatio in ea inter mirach ⁊ siphach: qꝛ mirach
est pellicula gibbosa siue pinguis supꝛa totū ventrē ꝓpin-
quioꝛ cuti exterius: sꝫ siphach est adherēs in medio in in-
testinis inuoluens ea: ⁊ supportās inferius: qꝛ diuidit īter
ea ⁊ generatiua mēbꝛa: vt videbit̄ infra: ⁊ īntrat aquositas
hec per poꝛos illius mirach rarefacti vel extensi a multi-
tudine materie indigeste in epate: quā nō pōt expellere: ⁊
ideo manet ibi: qꝛ nō est apta ad nutriendū: īmo repudia-
tur a membꝛis. ⁊ ideo collecta in ꝓcessu tēpoꝛis locū extē-
dit ⁊ paulatim intrat. ¶ Timpanites est 3ª species idropi-
sis non vera: qꝛ est cū ventositate aliquali: lꝫ parua humi-
ditate circa stomacū: tamē qꝛ vadit ad ventrē inferioꝛē.
Et dr̄ timpanites qꝛ vēter percussus resonat quasi timpa-
num. hec dicit Gal. 4ª particula affo. cōmento iiº: ⁊ vocat̄
abusiue idropisis propter ventris magnitudinē ⁊ tumo-
rem: sed quia non est nisi pauca vel nulla humiditas: sed
ventositas: ⁊ idropisis est moꝛbus aquosus: ideo ista non
est vera idropisis ⁊c̄.

Cause generales. Cause sunt multe: tamē causa oīum
idropicoꝝ est generalis. dicit Gal. 2º ꝓnost. cō-
mento pº. ⁊ est nocumētū virtutis gn̄atiue sanguinis. s. qn̄
deficit ab illo opere: ⁊ deest ei ꝯplementū eius: qꝛ quādo
diminuit̄ in epate virtus digestiua sanguīs: tunc ipse erit
flegmaticus: ⁊ mēbꝛa que nutriunt̄ longo tempoꝛe ex san-
guine tali cōuertunt̄ ſm suā nām vel ꝯplōnem ad nām il-
lius humoꝛis. Et pōt fieri idropisis yposarca. dicit Auer.
4º colliget. de accn̄tibꝰ virtutis epatis in gn̄ali. Tamē cō-
tra hoc Auer. dicit 4º colliget. cº de signis ethice. qꝛ de na-
tura nutribilis est nutriens sibi assimilare. ⁊ Jsi. scd̄a par-
ticula affo. Dam̄. cōmēto 18º dicit. ꝙ omnis cibus conuer-
titur in caliditatē. ⁊ ideo dic̄ Auic. pº can̄. fen pª. doc. 4ª. cº
2º ꝙ ꝯplexio nō semꝑ generat sibi simile: sꝫ aliquādo per
accidens generat humoꝛes frigidos: qꝛ rōne caloꝛis plus
trahit̄ qꝫ possit digeri. ¶ Simil'r rōne caliditatis rarefit
substātia epatis: rōne cuius nō manet ibi chilus quousqꝫ
digerat̄: qꝛ requirit̄ tempus sufficiens. Et posito ꝙ ibi in-
ducatur caloꝛ accn̄talis: tñ ille non manet in humoꝛe nisi
quousqꝫ veniat ad pelliculas frigidas. s. siphach ⁊ mirach
ꝓpter hoc ꝙ est in eis sicut in stomaco nō cōueniens: īmo
cito recedit cū obuiat frigido vel destruit̄ ab illo caloꝛe
sicut caloꝛ non naturalis euapoꝛare facit caloꝛem nālem.
igit̄ īducit frigiditatē oppositā caloꝛi naturali. Et hoc est
qđ dicit Dam̄. scd̄a particula affo. cōmento 23º. vnde fri-
giditas est ꝯtraria caloꝛi: ⁊ isto modo caliditas frigefacit:
qꝛ distemperat caloꝛem nālem temperatū: qꝛ per tempe-
riem eius fiunt omnes operatiōes in coꝛpoꝛe. dicit Auer.
3º colliget. cº de virtutibus accn̄tibus in generali. ¶ Cau-
sa igit̄ coniuncta oīs idropisis est debilitas digestiue epa-
tis. dicit Aui. caº de idropisi. Sed cause remote sunt mul-
te. s. antecedens ⁊ p̄miª. s. interioꝛ ⁊ exterioꝛ. Interioꝛ cau-
sa sicut frigiditas nimia. Exterioꝛ sicut sunt emplastra fri-
gida super epar: frigiditas aeris penetrans: cibi frigidi vt
fructus frigidi. Similiter lacticinia ⁊ potus aque frigide
quia istas computo īter causas exterioꝛes: quia est cibus
extra qui nō est materia tertie digestionis. s. in venis post
epar. Unde cibus est triplex ſm Halie. 3º de complexioni-
bus. cibus extra quousqꝫ scꝫ veniat ad vias scꝫ post epar:
tunc est ibi in via: quia post pꝛopꝛie agit scꝫ post conuersio-
nem ⁊ sanguinem siue sit cibus siue medicina. Cibus in
via est in illis venis non in meseraicis. Cibus actu cibans
est in tertia digestiua: ⁊ cibus extra vocatur anteqꝫ come-
datur: in via vocatur postqꝫ sumitur: in effectu quādo cō-
uertitur. Similiter potus triplex est. ⁊ potꝰ aque frigide
in ieiunio ⁊ post balneum ⁊ post exercitium ⁊ post coitū
est causa huius moꝛbi. Similiter fluxus superfluus infri-
gidans ⁊ digestionem impediens: ⁊ euacuationes alie su-
perflue sicut ventris emoꝛroydarum menstruoꝛum. Si-
militer retentio superflua illarum euacuationum cōsue-
tarū est causa idropisis per se: sed euacuatio per accidēs
digestionē impediendo vel debilitando. De retentione
dicit Hyppo. 6ª affo. affo. 12º emoꝛroydas mederi antiq̄s
si non vna relicta fuerit periculum est idropem fieri. Per
istum modum dicit Gal. in cōmento: qꝛ si stringantur iste
vene in epate dura nascuntur apostemata propter sangui-
nem regurgitantem ad epar magis epar grauantia ⁊ calo-
rem eius extinguentia: sicut paruo igni multa ligna super-
posita extinguūt eum: sed caloꝛ naturalis generat sangui-
nem. cum ergo non generatur fit idropisis. Et Auer. in 3º
dicit. ꝙ apostemata non erunt pꝛo maioꝛi parte cause hu-
ius egritudinis nisi fuerint dura lapidea.

Cause speciales. Cause in speciali īterioꝛes antecedē-
tes ⁊ coniuncte aut sunt ab epate per se ⁊ pꝛin-
cipaliter: aut ab alijs membꝛis propter colligantiam. Si
ab epate vel per moꝛbum consimilem vel officialem vel
cōmunem. Consimilis moꝛbus est complexionalis frigi-
dus vel calidus siccus vel humidus. De calido ⁊ frigido
dictum est: tamen dicitur cōmuniter ꝙ causa coniuncta
est frigiditas. ⁊ hoc patet per diffinitionē Auic. ⁊ ideo di-
stinguatur de frigiditate sicut distinxi ꝑ̄us inter istas cau-
sas. De sicco aliqualiter facit idropisim: quia siccū mon-
strat epar effusio magna liquoꝛis. dicit Egidius in vꝛinis
suis. qꝛ siccū est cause attractionis: maxime quādo cōiun-
gitur cū calido: ⁊ trahitur cibus de stomaco anteqꝫ dige-
ratur: ⁊ erroꝛ in pª digōne facit erroꝛē in scd̄a. ¶ Sed hu-
mida cōplexio cum mā facit istū moꝛbū ꝓpter debilita-
tem ꝯtentiue: qꝛ viget per siccū: ⁊ quādo nō manet per tē-
pus sufficiēs remanet aquosus: ⁊ si sit cū hoc frigiditas: tē
est manifestū: si sit cū caloꝛe: tunc caloꝛ aperit vias ⁊ facit
transire ad mēbꝛa anteqꝫ digerat̄. ⁊ hoc dico qn̄ caliditas
⁊ humiditas sunt suꝑflue. Sil'r fe. longe ꝑducunt ad idro-
pisim: ⁊ lente debilitādo digōnē: qꝛ fit a calitate humida
vapoꝛosa nō a sicca tenebꝛosa: sicut est caloꝛ fe. dicit Gal.
2º regiminis acutoꝝ. cōmēto 22º. ¶ Item fit ꝓpter moꝛ-
bos officiales sicut sunt opilatio epatis aꝑata cal'a aut fri-
gida ⁊ ꝯsimilia: quando sunt dura maxie. ¶ Fit ēt ꝓpter
moꝛbos cōes sicut est sol'o ꝯtinuitatis in substātia epatis:
que nō penetrat ad ꝓfunditatē nimiā: sed in pāniculis vl
gibbo: qꝛ alia moꝛtalis est: vt dicit Gal. 6ª ꝑticula affoꝛis.
cōmēto 18º. s. ibi. Uesicam incisam: aut cerebꝛum aut coꝛ
moꝛtale ꝓpter emissionem superfluā sanguinis. dicit Ga.
ibidem ꝓpter incisionem venarū. ⁊ isto modo cause sunt
casus percussio contusio ⁊ similia exterioꝛa. ¶ Sed si fit
idropisis ab alijs mēbꝛis: hoc est a stomaco vel a meserai-
cis vel a splene non mundificante vel nimis attrahente
vel a renibꝰ supercalefactis vt in diabetica: vbi trahitur
sanguis ab epate continue anteqꝫ digerat̄: ⁊ tunc diminui-
tur caloꝛ in epate ⁊ in partibus extremis: sicut in pedibꝰ
⁊ tibijs que sunt remote a fonte caloꝛis: ⁊ tūc inflāmatur:
⁊ sic ꝯtinue quousqꝫ ascendat mā regurgitando ad epar.
Et istoº loq̄tur Haly 2ª ꝑtiˡª tegni. in ꝯmēto illiꝰ. ſm ꝑtem
nō que ſm cerebꝛū. vbi dicit. ꝑꝑ nocumētū extreme ꝑtis
nucce nō ꝯplete distictꝰ ē sensus in pedibꝰ ⁊ nō motꝰ: ⁊ qꝛ

prouenit ex hoc nocumẽto vapoꝛ ad epar coꝛrumpens cõplexionẽ eius secuta est idropisis. ¶ Silr̃ ꝓpter nocumẽta cerebri vel ꝓpter opilationẽ qñ nõ inuenit sensus aĩalis ad vesicam vel intestina non expellit̃ fex: qꝛ nõ operatur expulsiua nisi nocumento percepto: sꝫ spiritu aĩali nõ veniente inferius non percipit̃ nocumẽtuꝫ. remanet igit̃ non expulsa ⁊ inflat ⁊ facit apa aquosum vel ventosuꝫ qꝺ est idropisis. ¶ Itẽ qñ renes non trahunt aquositatẽ vel nõ separant eã a sanguine veniẽte ad eos mingit̃ sanguis ⁊ coꝛpus infrigidat̃. ¶ Pro quo notãdũ ꝙ virtus discretiua ⁊ separatiua differunt: vt dicit Auer. 3º colliget. caº de accñtibꝰ isophagi. Discretiua est ista que cognoscit oẽs spẽs cibi ⁊ nutrimẽti ⁊ cognoscit sanguinẽ a superfluitate vt nutriat membrũ ex ꝯuenientioꝛi ⁊ mittat vnicuiqꝫ mẽbꝛo qꝺ est sibi sil̃e. Sꝫ separatiua est illa que diuidit iuuatiuũ a nociuo ⁊ tradit nociuũ expulsiue vt expellat: ita ꝙ discretiua est circa iuuatiuum: separatiua circa superfluũ ⁊ nociuum. ¶ Iteꝫ fit aliquãdo ab intestinis ⁊ a matrice superflue purgante menstrua vel retinente: ⁊ sic est de intestinis ⁊ vesica. Similr̃ pulmo vlceratus est causa tussis ⁊ ipsam digõnem impedit ⁊ somnũ: ⁊ iõ comedere multũ ⁊ non doꝛmire ⁊ potare multũ: ⁊ si sit vinuꝫ facit moꝛbos frigidos per viã indigestionis ⁊ nõ cõuersionis. ¶ Silr̃ est de diafragmate ⁊ de coꝛde ꝓpter compassioneꝫ: quia epar eis vicinatur ⁊ maxime colligatur: ⁊ ideo ad pleuresim sequitur idropisis: ⁊ ad cardiacam que est cum tristitia caloꝛem debilitante.

Cause specialioꝛes. Causa idropisis talis est. Omnia illa que faciunt epar acquirere malam cõpl̃onem calidam: sicut salsa frixa assata pinguia mellita preparata vel piperata allia ⁊ poꝛri: potus calidi: ⁊ maxime ĩ ientaculis ⁊ in ieiunio si post hoꝛam sequat̃ comestio: vel ante digestionem ꝑmi cibi: ⁊ tunc erit ibi indigestio rõne quãtitatis nimie cibi: vel caloꝛis ratione male qualitatis ipsius. Et modus est iste quem ponit Auer. 3º colliget. caº de accidentibus virtutis epatis in generali: sed ibi ponit plures causas timpanitis: ⁊ in sequenti caº causas asclitis. Dicit ergo quãdo accidit epati materialis complexio calida: ita ꝙ paruum excedens tunc acquiret multam amaritudinem: ⁊ quãdo augmentat̃ hec mala complexio calida ita ꝙ egrediatur a sua foꝛma naturali: tũc est operatio epatis operatio non naturalis: ⁊ prouenit ista operatio solum a caloꝛe in eo ꝙ caloꝛ: ⁊ non in eo ꝙ caloꝛ talis: qualitas igitur que prouenit ab isto in eo ꝙ est caloꝛ simplex: inducit partem aqueam ad fumum ⁊ facit ex eo ventositatem ⁊ prouenit ex eo timpanita. Prouenit etiam timpanites ex omnibꝰ ventosis: sicut fabis pisis castaneis riço in vsu nimio: ⁊ a ficubus comestis post prandium: quia ventositas tunc non descendit sed moꝛatur in stomaco et in ꝓcessu facit timpanitem. Et cibi inoꝛdinatio modo comedere grossa modo subtilia modo bꝛodia modo pĩguia: ⁊ panem calidum ⁊ toꝛtellinum ⁊ riçum ⁊ artocreas oua dura: ⁊ similia. ¶ Notanduꝫ tamen ꝙ differentia est inter ventositatẽ ⁊ fumũ: vt dicit Dam̃. scꝺa particula affo. suoꝛuꝫ. affo. 62º ꝙ ⁊ ventositas est sicut vapoꝛ: fumus est humidus ⁊ mulcebꝛis: ⁊ ideo fumus facit somnũ: ventositas vigiliaꝫ. ¶ Ulterius sciendũ ꝙ Auic. 3º can̄. fen ꝑma. tractatu 2º caº 5º dicit. ꝙ vẽtositates sunt multiplices: melãcolice: flegmatice: sanguinee colerice. Flegmatice sunt grauatiue tardi motus retente interius. Uapoꝛes multi sunt facientes tristiciã fixi minoꝛis quãtitatis qꝫ flegmatici ⁊ q̃litatis deterioꝛis. Sed vapoꝛes sanguinei sunt dulces minoꝛis nocumenti sua qualitate qꝫ alij vapoꝛes: sed sua quantitate plus nocent. Colerici sunt acuti inflãmantes: ⁊ pꝛopꝛie humoꝛes acuti non excitant ventositatem: sed vapoꝛes. vapoꝛ tñ est nomen generis: vt dicit Dam̃. vbi pꝛius ad humidum ⁊ ad siccuꝫ: ⁊ siccus vocatur exhalatio sicca a pħo 2º meth.

Causa asclitis est omne quod debilitat calefaciendo virtutem discretiuam in epate: quia tunc debilitantur operationes ipsius ⁊ sparguntur per totuꝫ coꝛpꝰ humoꝛes cum sanguine ⁊ fit idropisis asclites: quia nisi h̄ virtus separet aquositatem que in chilo est: spargitur in sanguinem: ⁊ natura ipsaꝫ expellit ad concauitatem ventris ⁊ per venas vmbilici: propterea quia iste vene continuantur cum epate: ⁊ per istas exit superfluitas aquosa q̃ est in embꝛione quando est in coꝛpoꝛe matris. dicit Auic. ¶ Similiter fit iste moꝛbus propter debilitatem virtutis attractiue renum: aut ꝓpter opilationẽ vel stricturam meatus eius. ¶ Similr̃ causa idropisis calide est quãdo kistis fellis suam operationem non facit: aut ꝓpter opilationeꝫ meatus que est inter kistim ⁊ epar: aut ꝓpter debilitatem virtutis attractiue in kisti: aut ꝓpter opilationeꝫ meatus quãdo transit a kisti ad intestina: aut ꝓpter debilitatem virtutis expulsiue que est in ipso felle que est qñ passus ille vel meatus claudit̃: tunc accidit illud qꝺ aduenit habenti clausa intestina: qꝛ tunc non petit cibũ nec appetit. Et tunc cũ attractiua fit ꝓpter nutritiuã ⁊ nutritiua complet operationẽ suam per has q̃tuoꝛ virtutes quãdo pꝛiuatur vna istaruꝫ pꝛiuant̃ omnes: ⁊ sic accidit opilatio ꝓpter fel. hec Auer. in 3º ⁊ 2º ꝓnost. cõmento 8º dum vna virtutum permanet fixa coꝛpus remanet ꝭm suam dispositionẽ ꝓculdubio. Et ꝯtingũt epati tres dispõnes: qꝛ aut minuitur eius operatio: aut permutat̃: aut coꝛrumpit̃ vel destruitur. s. digestiua ⁊ eius operatio. Sꝫ tunc deficit eiꝰ digestiua vel diminuitur: quãdo. s. caloꝛ nãlis non egreditur suã foꝛmã nãlem multuꝫ: sicut in cibis qui accrescunt in stomaco ⁊ sicut in sanguine flegmatico gnãto in epate frigido vel humiditate salsa nitrosa in epate calido. Silr̃ quãdo caloꝛ auget̃ bꝛeui augmẽto: tamen manet sub foꝛma nãli: tunc fit augmẽtatio mala in operatione membꝛi sicut in stomaco generante ventositatem vel fumositatẽ ex cibo in epate generante coleram. Sed quãdo augetur multum caliditas vel frigiditas: ita ꝙ caloꝛ naturalis exeat a sua foꝛma: tunc coꝛrumpitur cibus. Tamẽ Haly 2ª particula tegni. cõmento 149º dicit. ꝙ operatio debilitat̃ sicut malitia digestionis absqꝫ coꝛruptione ciboꝛum: aut permutatur: vt si mutet cibum stomacus ad acetosuꝫ aut ad fumosuꝫ: aut destruitur sicut si exeant cibi crudi sicut intrant: sic̃ in lienteria ita est in epate: ⁊ ꝭm hoc fiunt moꝛbi diuersi in coꝛpoꝛe: vt patet.

Signa idropisis future ⁊ pꝛimo timpanitis sunt ista que ponit Hyppo. q̃rta particula affo. affoꝛ. iiº. Quibuscunqꝫ toꝛsiones ⁊ circa vmbilicum doloꝛes lumboꝛum: doloꝛ non soluitur: neqꝫ a farmacijs: neqꝫ aliter in idropem siccam perficitur. ¶ Iteꝫ inflatio stomaci post cibum quottidie ⁊ diu manens est signum actualis timpanitis inchoate: sed venter percussus sonat sicut timpanum: ⁊ eius fluxus non alleuiat patientẽ nec detumescit: tunc est cõfirmata ⁊ est hic aliquãdo inflatio pedũ: sꝫ non semꝑ: imo vtplurimũ tñ est. Nec est inflatio pedũ signuꝫ timpanitis: sꝫ inafltio stomaci cũ gracilitate membꝛoꝛuꝫ superioꝝ. ¶ Itẽ vꝛina est tenuis in ista spẽ: ⁊ aliqñ coloꝛata: sꝫ minus coloꝛata qꝫ est in asclite vt cõiter: qꝛ fit vẽtositas de calo: vt dicit Gal̃. 4ª ꝑticula affo. vbi ꝓus. ⁊ 6º de accidenti ⁊ moꝛbo. nõ fit a magno caloꝛe nec a magno frigoꝛe: sꝫ a caloꝛe mediocri: sꝫ in asclite ẽ caloꝛ maioꝛ: in epate vt cõiter: ⁊ est vꝛina magis spissa in asclite ꝓpter humiditatẽ magnã in ea. ¶ Et nota ꝙ vꝛina aliquãdo coloꝛat̃ ꝑ viã digestionis ⁊ alterationis: ⁊ aliquando per viã cõmix

tionis: ⁊ tunc est spissioꝛ. Quādo per viam alterationis: tc̄
est subtilioꝛ: licet oppositum videat̄ ꝙ quando colera mi
scetur cū vꝛina: qꝛ ipsa est subtilis: vꝛina fit subtilioꝛ q̄ꝫ qñ
mingitur per alterationem: qꝛ ibi consumitur pars subti-
lis. ergo residuū ingrossatur. Et ego cū Auic. fen scđa. pri
mi libꝛi. ca°. de aqua. Dico ꝙ decoctio non ingrossat aquā:
qꝛ totuꝫ est eque subtile: sicut dico de aquositate vꝛinali:
sed colera mixta cum aquositate facit eam grossioꝛem in
re: sed subtilioꝛ est ꝫm apparentiā. ¶ Item pulsus est ve
lox ⁊ frequens ⁊ durus ꝓpter ventositatem extendentē:
sicut pꝫ de vtre inflato qui resistit tactui. ¶ Signa ascli-
tis future sunt: mala coloꝛatio faciei tendens ad citrinita
tem ⁊ vꝛina tincta frequenter absq̄ꝫ ꝙ patiens conquera-
tur de malo: citrinitas oculoꝛum frequens: ⁊ nocumentū
lateris dextri sub costis quando mouetur pa. vel equitat
super cibū ⁊ post coitū ⁊ post tussim. ¶ Item signa actua
lis asclitis est inflatio pedum ⁊ membꝛoꝛum inferioꝛum:
⁊ vmbilicus eminet extra ⁊ superioꝛa gracilant̄: sicut bꝛa
chia collum pectus. pulsus est paruus ⁊ frequēs: vꝛina est
tincta ⁊ spissa in parua quātitate micta: ⁊ frequenter cum
spuma crocea ⁊ bicoloꝛ: ⁊ aliquādo oculi inflantur ꝓpter
fumos ascendentes ab epate. ⁊ est difficultas anhelitus:
tussis sicca: sitis quasi inextinguibilis. diminutio appeti-
tus cibi propter intensum appetitū potus: ⁊ si venter agi-
tetur sonat sicut vter semiplenus aqua. ¶ Signa future
yposarce sunt retentio superfluitatum consuetarum flue
re: sicut emoꝛroydarum menstruoꝛuꝫ sudoꝛis egestionis
vꝛine: mala coloꝛatio faciei ad albedinem tendens: fusca
pꝛeter solitum: intensio appetitus vel eius magna dimi-
nutio: inflatio testiculoꝛuꝫ aliquando: lꝫ recedat: ⁊ tumoꝛ
faciei aliqualis cum cochimia totius coꝛpoꝛis. i. plectoꝛia
⁊ repletione maloꝛum humoꝛum. ¶ Iteꝫ signa yposarce
pꝛesentis sunt tumoꝛ vniuersalis totius coꝛpoꝛis mollis:
intantum ꝙ si tangatur vel compꝛimatur cuꝫ pollice vel
digito cedit tactui ⁊ facit foueam: ⁊ venter non est ita du-
rus ⁊ tumidus sicut in alijs duabus speciebus. pulsus est
latus ⁊ vndosus. egestio est alba: sed in alijs duabus spe-
ciebus est sanguīea: ⁊ vꝛina est aliquādo coloꝛata. hoc nō
est rōne caloꝛis tingentis: sed ratione debilis sequestrati-
ue ⁊ separatiue in epate non separantis sanguinē ab aquo
sitate vꝛine. ¶ Signa igitur idropisis sunt duplicia. s. cō-
munia ⁊ ꝓpꝛia: de ꝓpꝛijs dictum est quantū ad species.
Cōmunia sunt tria vel quattuoꝛ. s. inflatio pedum ⁊ calca
neoꝛum: vt dicitur 2°. ꝓnosti. cōmēto 2°. Discoloꝛatio ⁊ co
loꝛis coꝛruptio ⁊ inflatio oculoꝛum propter debilitatē ca-
loꝛis innati: ⁊ ꝙ non expelluntur ad poꝛos cutis rōne de-
bilitatis virtutis expellētis: sicut a v̄tute fatigata ad par-
tes iferioꝛes. Et qꝛ digestiua ibi ⁊ caloꝛ sunt debiles: ideo
cibus pedum conuertitur in ventositates inflantes. Et si
queratur quare in idropisi inflantur pedes ⁊ nō manus.
Dico cum Serapione 4°. practice sue. cap°. 7°. ꝙ vna causa
est: quia manus sunt propinque coꝛdi: ⁊ ideo tangitur pul
sus iuxta manuꝫ. ⁊ coꝛ est fons naturalis caloꝛis: ⁊ pedes
sunt remoti a coꝛde. ergo ⁊ a fonte caloꝛis: ⁊ ideo moꝛs in-
cipit a pedibus: sicut dicit Gal. 2°. ꝓnostic. cōmento 59° in
cōmēto illius partis. Ex signis h9 ⁊c̄. igitur plus cōsumi-
tur superfluitas ⁊ digeritur in manibus q̄ꝫ in pedibus. Et
si obijciatur. Constantinus 5° practice sue. cap°. de doloꝛe
capitis intercutaneo in fine capituli. dicit. ꝙ moꝛs incipit
a capite. ergo non a pedibus. Dico manifestatiue ꝙ nerui
oꝛiuntur a cerebꝛo ⁊ nucca: ⁊ similiter virtus animalis. et
similiter spirit⁹ animalis: licet radices omnes a coꝛde oꝛi
antur substantialiter: lꝫ alibi accn̄taliter. Et ideo qꝛ dolo-
res ꝓsternunt virtutes. dicitur p̄mo ꝓnost. in cōmento il
lius. Apate molli existēte ⁊c̄. ⁊ doloꝛ est sensus rei cōtra-
rie. ⁊ ideo qꝛ loquitur ibi de doloꝛe capitis intercutaneo.
dico ꝙ iste doloꝛ destruit virtutem sensibileꝫ ⁊ aīalem in
partibus exterioꝛib⁹ coꝛpoꝛis: qꝛ omnis doloꝛ pꝛosternit
virtutem ⁊ facit eaꝫ cadere. dicitur in regimine acutoꝛū.
Et hoc est verum de doloꝛe magno: qꝛ paruus non arguit
egritudinem pꝛesentē: vt dicit Haly 2ª parte tegni. in cō-
mento illius. tertio vero in ventre ⁊c̄. Moꝛs ergo virtu-
tis aīalis in partibus exterioꝛibus incipit a capite ꝫm ali-
qualem partem suā: sed moꝛs membꝛoꝝ interioꝝ incipit
a pedibus. i. caloꝛis innati: vnde pedes in sūmo frigidi nō
sentiunt ⁊ moꝛiuntur. Moꝛs ergo similiter incipit a pedi
bus: sed respectiue ⁊ apparenter a capite quātuꝫ ad virtu
tem aīalem. ⁊ ideo in cura paralesis opꝫ semper ire ad ca
put ⁊ nuccam posterius in capite. Simil'r spiritus qui est
instrumentū p̄mum virtutis ⁊ sensibile p̄muꝫ. dicit Aui.
ii°. de aīalibus. ca°. 2°. destruitur in doloꝛe foꝛti qꝛ resoluit̄:
vt dicit Auic. fen 2ª. p̄mi libꝛi. ⁊ ideo per cōsequens virt⁹
sensibilis destruitur: quantū. s. ad operationē suaꝫ. ⁊ ideo
dissoluit virtutem. i. pꝛimuꝫ instrumentum suum: ⁊ facit
operationeꝫ eius cadere. Et si arguitur. Gal. 2°. regiminis
acutoꝛuꝫ. cōmento. 50°. s. in cōmento illius. Neq̄ꝫ quispiaꝫ
medicoꝛū. dicit ꝙ magis festinās in perditiōe qñ accidit
sibi lesio est coꝛ: deinde post illud cerebꝛū: vltimo epar. er
go non caput. Dico ꝙ moꝛs tardius venit in coꝛde: qꝛ est
illud qđ vltimo moꝛit̄ nisi per accn̄s in accn̄tali moꝛte qñ
. s. aperitur latus ⁊ extrahit̄ coꝛ p̄mo: tunc pōt dici quodā-
modo incipe ibi: nec viuit cadauer derelictū tunc: ⁊ si mo
ueatur: qꝛ hoc est per dispōnes ꝯsimiles vite. Dico etiā ꝙ
ex lesione coꝛdis magis cito ꝓuenit moꝛs: nō ipsi⁹ coꝛdis
sed coꝛpoꝛis: tn̄ non apparet incipere: sꝫ in pedib⁹ in moꝛ-
te nāli: in capite aliqñ in accn̄tali. Uel potest dici ꝙ moꝛs
subita citi⁹ ꝓuenit a coꝛde: doloꝛosa citius ex cerebꝛo. pau
latina citius ⁊ plus ex epate. Et lesio est duplex. p̄ncipalis
⁊ per colligantiā. simil'r notabilis ⁊ nō notabilis. Et ꝫm h̄
rn̄dere possum ꝙ ex p̄ncipali lesione citius q̄ꝫ per colligā
tiam. Simil'r ex notabili citius ex quocūq̄ꝫ fuerit: qꝛ coꝛ
resistit omni nisi fuerit magna cā. ¶ 2ª cā qꝛ manus non
inflant̄ hec est: qꝛ sunt facilioꝛis motus q̄ꝫ pedes. propter
multitudinē ergo suoꝝ motuū resoluit̄ qđ mittit̄ ad eas.
¶ 3ª cā est: qꝛ de natura vapoꝛis siue de ꝓpꝛietate est: vt
descēdat inferius: ⁊ ꝓpter illud reddunt pedes inflatos.
¶ Signa ꝓpꝛiarū cārū idropisis nō sp̄erū sunt ꝙ idrop.
ex stō ⁊ intestinis ⁊ venis meseraicis cognoscit̄ ex diaria
diuturna: que vero est ab epate per tussim siccā ⁊ duriciē
digōnis. Sed idropisis cui⁹ cā est ap̄a duruꝫ cognoscitur
per fluxum ventris sanguineū. Et spleneticā significat co
loꝛ qui est decliuis ad liuiditatē ⁊ egritudo in splene pꝛe-
cedens. Et cuꝫ est a renibus non cadit appetitus: ⁊ doloꝛ
vel grauitas circa renes posterius modicuꝫ supꝛa bꝛacha
le vel sub eo. ¶ Hic notanduꝫ ꝙ membꝛa quedam infri
gidant epar ⁊ venas eius in gibbositate: quedaꝫ in conca-
uitate ⁊ sima eius. p̄ma sunt pulmo velamen costarum et
renes. scđa sunt splen stomacus et intestina. ¶ Item ali-
ud notandum quod Gal. videtur velle 6° de moꝛbo ⁊ ac-
cidēti. ꝙ timpanites incipiat a stomaco ⁊ epar compatitur.
⁊ ꝙ asclites incipiat ab epate ⁊ alia compatiantur: yposar
ca fit propter vitium tertie digestiue compatiente epate.
Tamē firmiter credo ꝙ omnes sunt propter lesionē epa-
tis: aliter inflatio nō esset idropisis: ⁊ ideo ad epar p̄ncipa
liter applicantur medicamina. Tamen causa remota est
pulmo: ⁊ tunc est malitia anhelitus cū pulsu duro ⁊ tussis
aliqualis. Et diafragma: ⁊ tunc est doloꝛ lateris cum ma-
litia anhelitus: ⁊ cuꝫ pulsu duro ⁊ doloꝛ lateris est vbi est
nocumētū velaminis vel diafragmatis. Si a stomaco pꝫ
per euacuationē ⁊ lesiones eius sequētes: nisi ꝙ aliqñ le-

ditur frequenter quando ipse est paruus ⁊ appetitus ma/
gnus: q² tunc non potest comedere totum prandium req
situm vna vice: sed debet partiri frequenter ⁊ modicū ac
cipiendo. ¶ Itē nota ꝙ iflatio ꝯtringens ex ipso cedit ta/
ctui: sȝ que est ex apate nō: q² est ex vētositate vtplm̄: alia
ab aquositate: vt dr̄ 2°. pno. ꝯ^{to} 3°. ⁊ Serap. in 4°. ca°. 7°.

Pronostica. Timpanites est deterior iter spēs idrop. dic̄ Auer. 3° colliget. ⁊ Hal'. h idem dicit in 5°. passionarij: sed Auic. dicit in 3° cañ. ca°. de
idropisi: ꝙ asclites est malignior oībus: sed leuior est ypo
sarca: ⁊ media est timpanites. Iō dico ꝙ timpanites vno
modo est deterior ad curandum: q² fit a frigiditate debi/
litante calorē ⁊ a calore exhalante. ⁊ ideo medicus qua/
si hesitat quid sit faciendum: ⁊ cum hoc si ponātur calida
augetur discrasia epatis ⁊ stōaci ⁊ fit sitis: sed frigida con
seruant ventositatem ⁊ ingrossant ⁊ non consumunt. Si/
militer si frigida ponantur super epar augmētant vento/
sitatem: q² epar iuuat stomacū ad digerenduȝ. ideo si de/
bilitetur impedit digōnem: ⁊ ex hoc habet venire vento/
sitas: sed asclites est peior quo ad sinthomata. Uel potest
dici ꝙ asclites est peior quo ad curaȝ interiorem: sed tim/
panites quo ad curam exteriorem. s. per incisionē: q² ibi
non valȝ incisio: q² ibi est inflatio maior in stomaco: ⁊ sto/
macus incisus mortalis est: vt dicit̄ 6° affo. sed intestina i/
uoluuntur vel balneantur in aquositate in asclite cū mo/
dica ventositate ⁊ satis potest pellicula supra ventrē sub
vmbilico incidi: inter quaȝ est aquositas: ⁊ pitomeon. i. si/
phac: q² Serap. in 4°. ca°. vocat siphac pitomeon: ⁊ tūc di
citur q² pariter tenet intestina: tamen inter anuȝ ⁊ virgā
est proprie magis: vt dictuȝ est in de apostematibus. Uel
potest dici ꝙ timpanites est peior. i. debilior: qa in mem/
bro magis sensibili vt in stōaco p̄ncipaliter: ⁊ alie in epa/
te qd̄ est insensibile in se: nisi in respectu pellicularū sua/
rum. Alia scȝ asclites est malignior. i. magis ignea. i. a cau
sa calidiori. vel calidior quia in membro p̄ncipaliori. vel
peior ad generandum q̃ȝ timpanites: cum timpanites sit
ex malo regimine in cibo qd̄ fit continue: quia filij huius
temporis sunt filij gule. dicit Hal'. 6^a particula affo. in cō/
mēto illius. Eunuchi non podagriçant. licet tamen ascli/
tes fiat ex errore potus. ¶ Iteȝ deterior idrop̄. Est ista q̄
fit cum fe. acuta. dicit Auic. ⁊ ideo Hypp. 2°. pno. Idrop̄.
in acuta fe. malum: vel sequens acutam fe. quia infestant
tales febres membrorum grauedine ⁊ dolore. ¶ Itē flu
xus ventris in idropisi est malus ⁊ mortalis. dicit Auicē.
cuius oppositum ponit Hyppo. ⁊ similiter Hal'. 6^a partic.
cōmento 30°. ibi. si albo flegmate. ¶ Item 6°. interioruȝ.
de isto qui habuit egritudines epatis: ⁊ tamē euasit. So/
lutio. fluxus in idrop̄. sine alleuiatione patientis est mor
talis. alius non. Et fluxus sanguinolētus sicut sanguis co
agulatus est mortalis maxime superueniens longe idro/
pisi. tamē fluxus diaricus vel aquosus moderatus est sa/
lubris: īmoderatus vel magnus est mortalis. Iste de quo
narrat Halie. 6°. interiorum. non fuit idropicus: ideo non
valet. ¶ Item in complexiōe calida ⁊ sicca est idropisis
peior q̃ȝ in aliqua alia causa: quia inducitur a fortiori cau/
sa morbus aquosus ibi ⁊ cum disconuenientia maxima.
¶ Item idropicus si tussiat desperatus est: vt Hyppo. 7^a
affo. cōmento 48°. ⁊ Serap. in 4°. dicit ꝙ si cū tussi sit spu
tum ⁊ fetor tunc non speratur de infirmo. hec est sua glo
sa. Unde tussis duplex est. sicca ⁊ humida: ⁊ vtraqȝ vl' est
a reumate vel ab essentia morbi. p̄mo modo non est mor
talis. scd̄o modo est mortalis: ⁊ ideo 6^a particula. affo. 35°.
dicit Hyppo. ibi. Idropicis tussis superueniens malum:
precedens vero non malum. i. sine malo scȝ mortali. Si
enim dicit Halie. ibi in cōmento. crescit humiditas aquo/
sa in idropicis pertingens vsqȝ ad canales pulmonis: ge/
neratur inde tussis vnde vicinus est suffocationi. Et Aui.
dicit in 3°. cañ. ꝙ quando dominatur mā idropisis: adeo
donec faciat accidere anhelitum ⁊ constrictionem anhe/
litus ⁊ solutionem ventris: illud significat propinquitatē
mortis in tribus diebus. ¶ Item idropisis veniens pro/
pter duritiem splenis est magis salua q̃ȝ veniens propter
duriciem epatis: ⁊ speratur in p̄ma curatio: in secūda nō:
nisi in p̄ncipio fuerit medicus sciens ⁊ diligens ⁊ patiens
obediens: ⁊ alia extrinseca bene subueniāt. ¶ Hic notā/
dum ꝙ omnis idropisis est curabilis: de frigida nō est du
bium: de calida dicit Constantinus 7°. practice sue. ca°. de
idropisi. ꝙ nullus curatur. Dico ego ꝙ verū est beneficio
nature: tamē beneficio artis sic. vel sic nullus curatur de
calida idropisi nisi cum difficultate ⁊ longo labore: ⁊ nisi
virtus fuerit fortior ⁊ habitudo patiētis ⁊ complexio ra/
dicalis fortis ⁊ bona. Et post confirmationem. i. post sta/
tum nullus curatur: ante bene potest. ⁊ ego expertus suȝ
mediante dei gratia in monialibus ⁊ monachis albis ⁊ ni
gris qui habuerūt ventrem inflatū per. xv. pollices plus
solito ⁊ testiculos etiam inflatos ⁊ maliciam anhelitus ⁊
tussim: ⁊ in baluis ⁊ succonibus ⁊ fere in omni genere ho/
minum de quo omnes mirabantur. nullum tamen in cu/
ra talem accepi nisi ad tentandum ⁊ alleuianduȝ in quā/
tum possem: ⁊ si curarem ꝙ tunc tantum vel tantum ha/
berem. vnde non potest promitti ibi aliquid nisi sub con/
ditione. ¶ Item si alicui habenti maniam vel melanco/
liam accidat idropisis resoluitur mania ⁊ melancolia: p̄/
pterea ꝙ idropisis humectans est causa. dicit Auic. cap°.
de idrop̄. sed Halie. 7ª particula affo. cōmento 5°. dicit ꝙ
hoc est propter hoc quia materia melancolie mittitur in/
ferius. ¶ Iteȝ melius est ꝙ natura. i. venter sit siccus in
principio idrop̄. q̃ȝ sit humidus ⁊ laxus: quia virtus tunc
significatur fortior nisi sit apostema calíduȝ desiccans fe
ces. ¶ Item quando accidunt vlcera in corpore propter
malitiam complexionis sanguinee: ⁊ vlcera in ore ⁊ gingi
uis propter maliciam vaporis: tunc sunt prope mortem.
¶ Item quando descendit ex idropisi: qd̄ est sicut caro:
p̄nunciat mortem. ¶ Item fetor totius corporis ⁊ anhe
litus sudoris ⁊ sputi ⁊ eoruȝ que exeunt a corpore sunt si/
gna mortalia: quia fetor significat putredinē in corpore.
dicit Halie. 2°. p̄nosti. cōmento 22°. ¶ Iteȝ idropici quā/
do nascuntur vulnera in corpore non facile sanantur. di/
cit Hyppo. 6ª affo. affo. 8°. Et causa est quia vulnera nō cu
rantur nisi desiccētur: quia ipsi sunt nimis humidi humi
ditate accidentali ⁊ mala. Et Auicen. primo cañ. fen scd̄a.
cap°. 4°. in fine. ponit idem ꝙ si in membro habente malā
complexionem accidunt vlcera non curantur nisi desic/
cent̄: quia ipsi sunt nimis humidi. vel tarde: sicut in idro/
pico vel leproso: vt dicit. ¶ Item vrina bicolor in idropi
si est mortalis: sicut cum est ruffa inferius ⁊ liuens superi
us: aut cum est rubea superius ⁊ nigra inferius. ¶ Item
quibuscūqȝ epar circūdolet ratione debilitatis fe. super/
ueniens soluit dolorem. dicit Hyppo. 7^a particula afforis.
affo. 53°. Ex isto sequitur ꝙ timpanites sit curabilis fe. su/
perueniente: quia ibi est dolor in epate ⁊ circa epar ratio/
ne ventositatis. consequens tamen est falsum: q² augmē
tat ventum debilitando digestionem cū hoc: quia ista est
sicca idrop̄. ⁊ fe. est sicca. Dico ꝙ dolor in epate contingit
rōne apatis calidi ⁊ rōne opilationis ⁊ rōne ventositatis.
Primus est cum fe. secundus est paruus. ⁊ est magis gra
uitas q̃ȝ dolor magnus. ergo dolor sine fe. ex ventositate
grossa erit: cui si fe. supueniat sine dubio cura erit. ¶ Itē
dicit Hal'. 6^a particula affo. cōmento. 40°. ꝙ ventosus do/
lor in fe. curat̄. Et tunc ad argumētū dico ꝙ in timpanite

epar non dolet:sed stomacus ꝛ venter:ꝛ fe.non consumit ventositatem in stomaco:sed in ipocundrys siue flegmone.dicit Hyppo.Et si arguitur.fe.valet in spasmo.ergo in idropisi frigida:quia consumit pmo vnam partem:deide aliam quousqꝫ totuꝫ consumatur.Dico ꝙ virtus non potest stare quousqꝫ tota materia consumatur:nisi sit in pncipio idrop̄.frigide non confirmate ꝛ in virtute forti.Similiter fe.debilitat epar.ergo materia multiplicatur:ꝛ iō si pars cōsumatur alia tanta ex alia parte multiplicatur. Nec ē simile de spasmo ꝛ idropisi:qꝛ vtraqꝫ.s.fe.ꝛ idrop̄. est morbꝰ vniuersalis.spasmus non.Similiter in spasmo est materia pauca:in idropisi multa:ꝛ plus de mala q̄ȝ de bona:ꝛ fe.citius consumit bonaꝫ q̄ȝ malam.econuerso in spasmo:sicut dicit Gilbertus in vrinis. ¶ Itē Hyppo.7ª particula affo.affo.56º.Quibuscūqꝫ epar aqua repletuꝫ in omentū.i.pelliculā ventris erupit:his venter aqua repletur ꝛ moriuntur.i.mori possunt nisi iuuent̄:qꝛ quādo vesice vel pellicule circa epar implentur aqua ꝛ rumpunt̄: aqua ista currit ad pelliculas solidas circa ventrē inferiꝰ vbi dicimus intestina esse ꝛ matricem:qꝛ dicimus fetum esse in ventre.quando ergo aqua ista intantū abundat ꝙ non potest ibi cōtineri:sed replet stomacū vt cōmuniter tunc moriunt̄.Sed Aui.in caº de causis iposarce:dicit ꝙ ipse estimat ꝙ hec aqua est plus nocens in epate q̄ȝ in vētre:qꝛ plus interficit suo vapore:qꝛ corrupta est:qꝛ tunica epatis continens ipsum est corrupta rōne illius.ꝛ ideo raruꝫ est ꝙ aliquis euadat.Et iō dicit Gal.7ª particula affo. cōmento 44º.de sanie.si enim sanies in tunica sit epatis ꝛ sit sana ꝛ sine macula substātia sua:euadunt.ꝙ si substātia epatis corrupta sit:necessario pereunt. ¶ Item quando est idropisis asclites eueniens subito post lapidem exeuntem excedentē absqꝫ causis manifestis in epate:tunc pro certo est vna duarū viarū duoꝝ testiculoꝝ iaꝫ disrupta.dicit Auic.caº de signis asclitis. ¶ Item quādo in facie hominis aut manu eius sinistra ē mollities.i.ablatio sensus vel motus.i.paralesis:ꝛ accidit in pncipio illius accidentis pruritus in naso:moritur in scdo die aut tertio.H ponit Auic.caº de signis iposarce. ¶ Item quādo timpanites dominatur cuꝫ constipatione ventris per octo dies ꝛ cum clisteri non euacuatur nec alleuiat̄:qꝛ forte nō potest intrare ꝑpter repletionē intestinoꝝ:tunc mors est in pānis.Et si duret per octo vel.xx.dies sic:ꝛ potat ꝛ comedit aliquid:sinuꝫ.i.vmbilicus rumpet̄.hec ego:ꝛ moriuntur.Idem iudiciū de idropisi matricis vt videbit̄:nisi qꝛ illa assimilatur impregnationi : ꝛ distinguit̄ qꝛ in idropisi eius est inflāmatio vsqꝫ ad vmbilicum tantuꝫ:sed in ipregnatione vltra.silr pōderosior est ꝛ locus frigidior ꝛ sine motu ꝛ inflatio pedum est maior.oppositum est in impregnatione. ¶ Iteꝫ pueri in vtero materno aliquādo idropicantur ex malo regimine matris comedentis fructus ꝛ frigida vt lacticinia ꝛ truffatoria:ꝛ illud scitur per quantitatem ventris ꝛ frequentem motū ad exituꝫ ꝑpter nocumentum fetus:ꝛ cum in partu venerit:moritur mater vl opꝫ ꝙ scindatur fetus vel mater:ꝛ ita periculū est vnius vel amborum:ꝛ ideo errant mulieres impregnate comedentes nimis de fructibus ꝛ lacticinys. Similiter cōtingit pueruꝫ idropicari quādo mulier fuerit idropica ꝛ eua sit:ꝛ post ipregnatur:qꝛ totus sanguis est aquosus: ꝛ ideo incidit fetus ꝑpter passibilitatē suaꝫ ꝛ humiditatem suā istum morbū faciliter. ¶ Itē cū idropicus patitur catarrum redit inflatio in spatio trium dierum:ꝛ fm plurimū fit illud ex ventositate.dicit Auic.

Cura idropi.in gnāli. Cura idropisis est duplex.cōis ꝛ ꝑpria.Propria est cū medicinis appropriatis diuersis spēbus ꝛ cū localibus. Cōis dicit Auic.est extractio humiditatis aquee:ꝛ eius exiccatio:que extractio fit quattuor modis.dicit Constanti.7º.practice sue. Primus modus est cum medicinis diureticis ꝛ vrinam ꝓuocantibus:sicut est spica ꝛ cassia:ꝛ silia. ¶ Scōs modus est purgare aquā citrinam cū sudore ꝛ solone.solutio ergo fit cū medicinis aquā purgantibus:sicut est agaricus ꝛ succus ireos ꝛ succus laureole.similr cum vomitu ꝛ clisteri fieri solutio.Sudor fit cum balneo aque sulfuree aut marine. Aut suffumigando cū aqua in qua coquant̄ radices ꝛ herbe:vt paritaria leuisticus furfur:aut cum vnctionibꝰ cum oleis calidis:vt costino laurino:aut vnguento calo vt arogon agrippa martiaton. ¶ 3ª medicina purgans aquam est vrina eoꝝ quādo bibit̄.qꝛ valet hic:ꝛ in icteritia ꝛ splenetica:vt dictū est ꝑus. Similr serū caprinū vel vaccinū eodē modo purgat aquā eoꝝ. ¶ 4ª medicina est cuꝫ incisione tribus digitis sub vmbilico ꝛ pforatione forti ibidem vel in bursa testicorum vel in scarificatione intercutanea inter articulos pedis vel supra pedes vel in cauillis.Tamen incisio est periculosa:nec ꝯuenit nisi in corpore valde forti.dicit Auic.quando venter iplet̄ aqua ꝛ virtus est fortis:ꝛ fiat paulatine non euacuando totum vna vice vt videtur. ¶ Circa pmū ē scienduꝫ ꝙ diuretica calida sunt sicut anisum ameos maratrum ciminū peonia daucus pastinaca spica nardi cassia lignea assara bacchara.vn̄ versus.Assara bacchara cassia lignea spicaqꝫ nardi Idropisim curant de causa frigidiori. Ad idem spica celtica balsamus squinantum. ¶ Iteꝫ herbe ꝛ radices diuretice calide sunt nasturtiuꝫ ysopus ebulus apium macedonicum leuisticum eupatoriū petrosiliū feniculus iuniperus aristo.vtraqꝫ:arthimisia saturegia dipthamꝰ abs. ¶ Itē cinamomum calamus aromaticus:ꝛ similia. Frigida diuretica sunt sandali omnes:endiuia ꝛ semen eius ꝛ rostruꝫ porcinuꝫ:scariola epatica capilli ve.semē lactuce portulace:scariole:quattuor semina frigida maiora miliū solis rasura eboris. Que valent in causa calida ꝛ in frigida sunt spica nardi absinthiū eupatoriū capillus vene. endiuia scolopendria epatica sandali cinamomū mastix nux muscata seruꝫ caprinū reubarbaruꝫ per accidens:qꝛ epar ꝯfortat a tota specie:silr agaricus ꝛ cassia fist.

Cura in speciali. Cura igitur in speciali ipsius asclitis que est de causa calida sic fiat : qꝛ illa est magis periculosa q̄ȝ iposarca. Si venter non sit mollis fiat clistere in quo preter cōmunia ponant̄ abs.cētaurea paritaria ciminuꝫ cum sale ꝛ oleo de camomilla ꝛ furfure. Deinde fiat talis potus diureticus ꝛ alteratiuꝰ:quia diuretica curant idropisiꝫ:ꝛ multus vsus interficit eos:ꝛ ideo cū diureticis fiat:ꝛ cum localibus ꝛ cum dieta conuenienti. ℞. igit̄ radicū feniculi petro.apy brusci sparagi.ana.ꝑtem.i. radicuꝫ yreos partē.s.endiuie scariole epatice capilli ve. cicoree scolopen.an̄.M.i.sandal.alb.ꝛ rubeo.quatuor se. frigidoꝝ maiorū ꝛ minoꝝ.an̄.ℨ.s.ros.rasure eboris.ana. ℨ.i.spice nardi.ʒ.ij.vel plus si sit diues nucis mus.cinamomi.an̄.ʒ.iij.liquir.q̄r.s.est enim valde diuretica:vuarum passaruꝫ mundatarum ab arillis.q̄r.i.prunoruꝫ numero xx.si venter nō sit laxus:succi plantaginis.q̄r.i.vel lib.ij. vel.iij.ꝛ in fine ponat̄ modicum de aceto si non sit tussis. ꝛ si sit tunc conficiatur potus cum ptisana bona . Et si eēt fluxus ventris: tunc confici debet cum aqua extictionis ferri.Et si esset senex patiēs posset poni aliquid de aniso ꝛ ysopo ꝛ nasturtio. Postq̄ȝ potauerit quolibet die de isto vtatur triasandalis reubarbaro vel cum spica nardi confortato:ita ꝙ ad q̄r.i.de triasandalis ponatur.ʒ.spice vel reubarbari.Deinde si indigeat secura purgatione fiat cū trifera saracenica reubarbarata cum sero caprino clarificato vel cum aqua endiuie vel cum parte istius digestiui.

Uel pōt sibi fieri laxatiuum de mirabol̃.citrinis kebulis
⁊ prunis ⁊ cassiafist.⁊ tamarindis ⁊ reubarbaro sic.℞.mi
rabolanorũ citrinorũ kebulorũ indorum tamarindoruꝫ.
añ.ʒ.5.cassiefistu.ʒ.i.prunorũ numero.xx.eupatoꝛij endi
uie capill̃.vene.añ.M.i.herbe decoquant̃:⁊ in ista deco
ctione imponant̃ in infusione medicine per noctē:in cra
stino clarificent̃ ⁊ ponatur zuccari quarta.i.5.Et si sit mł
ta aquositas ponant̃ agarici.ʒ.ij.in infusione ⁊ addat̃ ra
tione eius:quia est amarus zuccari quarta.5.fiāt due lib.
potus.Et vtatur post ipsuꝫ quolibet die triasandal̃ bonis
cum zuccaro factis ⁊ cuꝫ aqua endiuie.⁊ ponatur in potu
quātum capiat qualibet die reubarbari.ʒ.i.5.Tamē ego
abhoꝛreo laxatiuuꝫ hoc nisi clistere ⁊ serum caprinũ reu
barbarũ ⁊ pruna:quia semꝑ nocent nisi esset maioꝛ aquo
sitas ⁊ cōstipatio.⁊ sufficit agaricus in parua quātitate ⁊
raro.¶ Item sciendũ ꝙ sic debet confici.super duas lib.
aque lactis ponat̃.ʒ.i.salisgēme.⁊.ʒ.v.vel.ʒ.5.turbit:terā
tur subtiliter:bulliāt ⁊ accipiat̃ spuma ⁊ deponatur ⁊ co
letur ⁊ clarificetur cũ albumine oui si vis:⁊ detur patien
ti idropisim calidaꝫ p̊mo tertia pars lib.5.vel.ʒ.iiij.Dein
de addatur paulatim vsqꝫ ad lib.i.Istud.n.aquā expellit
sine calefactione:⁊ p̊mo turbit sine zinzibere.qꝛ sine zin
zib.purgat flegma subtile vel aquositatē:sed non flegma
grossuꝫ.⁊ hic peccat plus aquositas vel flegma subtile ꝗ̃
grossum.⁊ serũ melius est ex lacte camelarũ.Et si sit cali
ditas maxima plus valet ex lacte asinaruꝫ:deinde capra
rũ.¶ Unũ tamen dico ꝙ reubarbaꝝ nisi qꝛ est vita epa
tis:vt ponit Arist.in de secretis suis.non multũ valꝫ hic.
quia purgat coleraꝫ:⁊ ideo in parua quātitate dꝫ dari:sed
si dat̃ cuꝫ in idropisi sit icteritia vel feb.colerica vel apo
stemata calida:tūc pōt dari in maioꝛi quātitate.¶ Et iō
est erroꝛ manifestus in idropisi frigida ip̄m dare:nisi qꝛ
rōne cōplexionis valet ibi:sicut dicit Auic.2°cañ.ca.2° ꝙ
scamonea valet in moꝛbis frigidis respectu cōplexionis:
sed tñ in parua sit quātitate.Uidi tñ frequēter ꝙ in icte
ritia sine alia medicina cum reubarbaro ⁊ sero satis fue
runt curati ⁊ laxati ꝓpter coleraꝫ ibi herenteꝫ.Tñ Auic.
ponit.c.de disinteria.ꝙ ip̄m stringit ventreꝫ.verũ est qñ
vritur vel assatur modicũ:vel hoc facit per accidens con
foꝛtando epar vel purgādo coleraꝫ que fuit causa disinte
rie.¶ Item det̃ sibi frequenter electuariuꝫ diacubebe.
cuius recepta est talis.℞.sandaloꝛuꝫ oium.añ.ʒ.ij.spodij
rasure eboꝛis.añ.ʒ.i.5.oꝛimi cubebaruꝫ.añ.ʒ.5.vel.ʒ.iij.si
sit caliditas multa:quatuoꝛ se.frigidoꝛuꝫ mundatoꝝ.añ
ʒ.ij.se.endiuie poꝛtulace.añ.ʒ.i.ligni al̃.nucis mus.añ.ʒ.5.
zuccari lib.i.cum decoctione endiuie vel cum aqua endi
uie.Utatur mane in bona quātitate ⁊ nō sero:nisi quādo
nō cenat:qꝛ medicina epatis non debet dari nisi stomaco
vacuo quātuꝫ possibile est.Ego vero aliquādo loco ligni
alo.pono.ʒ.i.spice nardi.⁊ si substantia epatis non fuerit
resoluta absqꝫ dubio liberabit̃ sicut expertus in.xx.⁊ am
plius.Et est electuariũ valens plus omni idropisi ꝗ̃ tria
sandali:quia recipit tantũ quātuꝫ triasandali ⁊ plus:⁊ est
electuarium idropicoꝛũ mihi spālissimũ:nec dꝫ dari nec
administrari nisi accepto salario:qꝛ sanat ſm vsum aliq̃
lem.Deinde fiat emplastrũ super epar de rof.sandal̃.en
diuia plantagine ⁊ farina oꝛdei ⁊ aceto:sed nō iaceat diu.
vel si vis potes extrahere succum plantaginis solatri ace
dule:quatuoꝛ sũmitatũ vitis albe ⁊ tepefacte:⁊ tunc po
ne modicũ de aceto ⁊ intinge pānuꝫ lineum ⁊ superpone
epati:sed non alibi ponat̃.Et deinde detur de spica nar
di qualibet die cum sero caprino vel vaccino clarificato
ad pondus.ʒ.i.vel.5.Et si sit febꝛis ꝯtinua coniũcta idro
pisi vel apostema:vel si sit idropisis causata ex retentiōe
menstruoꝛum vel sanguinis emoꝛroydarũ:tunc pōt fieri
flebotomia parua ⁊ rara:quia epar ifrigidat ⁊ aufert mē
bꝛis nutrimentuꝫ eoꝛum:quādo est multũ de malo ⁊ mo
dicum de bono.dicit Auic.c.de flebotomia ipsa rapit bo
num ⁊ dimittit maluꝫ super dominiũ sicut ⁊ p̊us fuit.vel
hoc est verũ quādo sanguis bonus est subtilis:⁊ alij hũo
res sunt grossi viscosi distātes a loco flebotomie.¶ Pꝛo
isto est sciendũ ꝙ aliquādo competit flebotomia multa
⁊ frequens:sicut in moꝛbis repletionis sicut in sinocho ⁊
similibus.Aliquādo frequens ⁊ nō multa vt in conserua
tione sanitatis:qꝛ melius est multiplicare vices ꝗ̃ quan
titatem.dicit Auic.c.de flebo.ª Aliquādo fit multa ⁊ raro
sicut in foꝛtibus doloꝛib⁹.Aliquādo neqꝫ multũ neqꝫ fre
quenter:sed raro ⁊ in parua ꝗ̃titate sicut in idropisi.Ista
ponit Dam̃.vel Isid.cōmētatoꝛ suus 2ª parti.affo.suoꝛũ.
cōmento.7i. Deinde fiat emplastrũ super stomacum de
abſ.menta mastice de floꝛ̃.camōille cimino infuso in ace
to:betonica radice lilij rosis ⁊ pane acetoso.¶ In crasti
no quiescat ab emplastris ⁊ fiat exercitium tale.p̊mo re
supinando ⁊ reuoluendo de latere ad latus paulatiꝫ:⁊ cũ
manibus fricando modicũ:vel super equuꝫ suauiter poꝛ
tantem equitet modicũ:post descendat:⁊ modicũ ambu
lando vadat super terraꝫ harenosam leuem:⁊ si ex isto su
det abstergatur sudoꝛ ne opilet.⁊ tunc postea ponatur in
sole calido:caput tamē cito cooperiatur.⁊ si vis inuolua
tur in harena calida:sed non in furno calido:qꝛ hoc foꝛte
suffocaret eũ nisi caput esset extra.¶ Deīde fiat sibi em
plastrũ super ventrē de paritaria ruta ebulo stercoꝛe vac
cino testis ostreoꝝ:conterant̃ omnia simul ⁊ calida extē
dantur super pannũ lineum vel coꝛium tenue ⁊ superpo
natur a duobus digitis super vmblicũ vsqꝫ ad pectinem:
⁊ cum fuerit frigiduꝫ remoueat̃ ⁊ recalefiat ⁊ reponatur:
⁊ valet plus ventre vacuo a cibo ꝗ̃ aliter. Uel fiat sibi
stupha de istis:sed caput teneatur extra.℞.rute pitarie
ebuli folioꝛum lauri calamenti oꝛigani camomille pule
gij abſ.prassij feniculi hedere terrestris ⁊ arboꝛee:cauli
culi agrestis filicis munde.añ.M.i.decoqnātur in aqua
olla cooperta:⁊ sit inequalis imposita vsqꝫ ad cimaꝫ coo
pertam extrinseca de parte per quā exibit caput:⁊ ibi se
dens super puluinar plenuꝫ furfure vel coto vel lana suc
cida.i.non lota quousqꝫ sudet:⁊ tergat̃ sudoꝛ.⁊ non come
dat nec bibat ibi omnino:⁊ tunc quādo percipis pulsum
debilitari extrahatur ⁊ ponat̃ in lecto:quiescat modicuꝫ:
⁊ cum incipit infrigidari det̃ sibi de electuario meo idro
picoꝛum.Uel in crastino si remaneat tumoꝛ clisterizet̃ ⁊
die sequēti fiat stupha particularis ad tibias ⁊ ad pedes:
vel ad testiculos si sint inflati cuꝫ istis medicinis:pitaria
leuistico petrosilio mēta macedonico nasturcio ebulo re
gina prati si vis ⁊ melliloto:⁊ tunc tergātur postea ita ꝙ
aqua nō moꝛetur que condensat̃ ex vapoꝛe stuphe:qꝛ nō
debent idropici in aqua balneari nec lauari:imo neqꝫ de
bent videre aquā dicit Auic.quāto magis nō debent po
tare eam.¶ Deinde si opꝫ de stercoꝛe vaccino cum cimi
no in coto pōt fieri emplastruꝫ super eas:⁊ sic curabunt̃.
Unde multos curaui cum clisteribus ⁊ diureticis ſm vi
ces factis:qꝛ vnum genus medicandi nō debet diu conti
nuari ⁊ cum stupha particulari pedũ ⁊ tibiarum ⁊ lotiōe
epatis cum aqua ro.⁊ endiuie sine pliri:sed tēpoꝛe tamen
longo:quia moꝛbus iste nō pōt in breui tempoꝛe bene cu
rari.¶ Iteꝫ experimentũ est in cā calida.℞.succũ plan
taginis ⁊ epatice ⁊ imple ollam terreā fere vsqꝫ ad sũmũ:
⁊ tunc cooperiat̃ cum pelle tenui ⁊ foꝛtiter ligetur:⁊ cine
res ponātur super pellem:⁊ olla ponatur in furno calido
pane extracto:⁊ fiat ignis in lateribus olle debilis ad ca
liditatem furni recipiendam:⁊ tunc post decoctioneꝫ ex
trahatur olla ⁊ discooperiatur ⁊ liquoꝛ cōtentus coletur

⁊ cum zuccaro dulcoretur ⁊ potet̄ mane ⁊ sero. ⁊ curat: sicut ego vidi de vno medico cui omnia medicamina facta non complete curantia: isto dato cuz modico spice nardi minxit lagenaz vnam 2ª die ⁊ in 3ª fere tantū: ⁊ tamē ego feci nō potare aliud per duos dies: nisi ꝙ tenuit candi in ore ⁊ curatus fuit optime. ¶ Item in idropisi calida. ℞. cicoree endiuie. an̄. M. i. se. feniculi petrosilij. an̄. ℥. ß. scolopendrie politrici. an̄. M. ß. nucis mus. radicis cerasi vel nucleorum. an̄. quar. ß. zuccari albi lib. ß. ¶ Item succus rostri porcini dispumatus curat: ⁊ si vis laxare cū hoc adde serum caprinum ⁊ valet in omni causa. ¶ Nota hic ꝙ illa frigida non debent dari in asclite: nec calida debēt dari semper in iposarcha sine frigidis: qꝛ iposarcha habz species. vt dicit Auicen. in 7° ca. in p̄ncipio de idropisi: ⁊ similiter asclites ⁊ timpanites: vt dicit ipse de cura iposarche: qꝛ ē iposarcha de causa calida ⁊ frigida. similiter asclites calida ⁊ frigida ⁊ timpanites. Sed dicit̄ asclites: qꝛ inflātur inferiora ⁊ nō superiora cum sonitu aque in ventre: ⁊ iposarcha quādo est inflatio per totum corpus: timpanites quādo eminet vmblicus ⁊ stomacus ⁊ percussus sicut timpanū sonat a quacunq̄ causa fiat. Et ideo opz recurrere ad alia signa q̄ȝ ad inflationē: sicut ad pulsum ⁊ vrinā: puncturam ⁊ dolorē ⁊ grauitatē: ⁊ videre si frigida nocēt ⁊ calida iuuant: tunc est de causa frigida. si ecōtra. tunc est de causa calida. ⁊ hoc docent auctores quādo hesitant de causis morbi. Dent̄ ergo p̄mo debilia: ideo ꝙ non sit nocumentum magnuz nisi constet per signa dicta prius de causa: quia si feb. coniungat̄ vel apostema calidu: debet operatio fieri. ⁊ si idropisis sit frigida sicut contra idropisim calidaz rōne febris. Ista sunt que medicos decipiūt. ⁊ ideo quādo ignorat̄ causa dent̄ illa que valent in vtraq̄ causa que dicta sunt p̄us: vnde dictū est in ca. de quartana. ꝙ cura est triplex. s. tentatiua: alleuiatiua vel mitigatiua: ⁊ eradicatiua. Prime due species possūt fieri in morbo mortali: ⁊ alie due in morbo curabili nō mortali. Pōt igitur fieri medicina que valet in omni idropisi aquosa siue calida siue frigida. ℞. radicis feniculi ireos an̄. partē. i. endiuie capil. ve. epatice eupatorij. an̄. M. i. sandal. vtrorumq̄. an̄. ℥. ij. spice nardi. ℥. i. seminis endiuie anisi. an̄. ℥. ij. zuccari quar. i. ß. ⁊ fiat quar. i. ß. qđ est lib. ij. Et si vis laxare ponatur fumus terre. ⁊ mirabol. citrini in causa calida. ⁊ kebuli in frigida cum modico agarici. ¶ Scienduz ꝙ dieta istorū debet esse tenuissima que est nihil dare: si virtus pōt tolerare: quia abstinentia est hic sūma medicina: ⁊ maxime a potu ⁊ a liquidis: qꝛ pot⁹ ⁊ liquida omnia nocent: nisi sumant̄ in parua quātitate ⁊ raro. Et tūc erūt ista. s. ius cicerum: ⁊ ius pisoruz non: nisi alia cibaria deficiant. ⁊ ius galli antiqui vel galline cuz polipodio vel aniso vel aneto. oportet eniz esurire ⁊ sitire: ⁊ non comedere nisi semel in die: ⁊ non ad saturitatez. ¶ Panis eoruz nō sit de tritico: qꝛ ꝓpter viscositatez opilat. ⁊ si sic tunc furfureus ⁊ non azimus cum modica quātitate salis: ⁊ tunc erit panis minus viscosus ⁊ leuior: vt dicit Arist. in de ꝓblematibus. qꝛ sal ibi consumit humiditatez viscosaz pōderosam. ⁊ similiter humiditatē idropicorū. nō tn̄ debet esse multū: qꝛ faceret sitim: ⁊ ideo panis de kokobeco decoctus oxomie nō valet. quia est nimis salsus: cōsumit humiditatē paste: ⁊ relinquit̄ terrestreitas eius in pane. Si tamen esset in parua quātitate nō fieret illud: qđ pauci sciunt. sed panis sit de ordeo cuz seminibus diureticis sicut aniso cimino karui in causa frigida: sed cum semine endiuie basiliconis in causa calida. ¶ Sed panis pastilloꝝ ⁊ panis calidus ⁊ tortelloꝝ nō valz eis: nec nebule: nec offe in vino nec ceruisia: qꝛ opilant: ⁊ ideo quia infrigidāt post cibum sumptū ⁊ supernatant. ⁊ est ille versus falsus. Qđ minus est supplet: qđ plus est digerit offa. i. qđ plus est in cena vel die precedenti digerit offa tantū sumpta in crastino sine alio cibo: qꝛ repletio noua curat̄ cum abstinentia sequentis diei. dicit Gal. 4ª particu. affo. tn̄ offe in vino plus inebriant q̄ȝ vinum. dicit Isido. 2ª partic. afforis. Dam. ↄmento. 25. Ego dico tamē de isto pane ordei ꝙ in omni specie preterq̄ȝ in timpanite valet: si cum eo misceatur farina ciceruz. ¶ Potus istorū in causa calida sit paruus vel nullus. sed ponant̄ supra linguā grana granatoꝝ ⁊ candi ⁊ psiliuz. ⁊ alij capiāt sirupum acetosum si non sit tussis factuz cum zuccaro: vel iulep simplex. Valet etiaz ptisana zuccarata ⁊ ceruisia ordeata d̄fecata nō noua nec acetosa: vel ptisana in qua decoquant̄ vue passe: ⁊ vio nō approximent. Tamē habēs idropisim frigidā opz vt non bibat ex eo nisi subtile antiquū parū: non tn̄ dum est ieiunus nec super cibuz: īmo post horam. ⁊ cum sentit descensum cibi a stomaco. ¶ Et similiter in ista specie debz esse paucus vel nullus potus: nisi sit medicinalis: vel ceruisia bona clara defecata: vel aqua feniculi vel raffani vel sambuci: qꝛ iste tres aque per distillationez facte curant seorsuz idropisim frigidaz. Et ideo pro delicatis in causa frigida facio talem aquā artificialem de feniculo petro. nasturcio apio ebulo sambuco raffano ireos que curāt oēm idropisim frigidaz curabilē. Tamē aqua sambuci ⁊ ebuli laxant: ⁊ ideo illis ego addo laureolam in distillatione postq̄ȝ frāgit̄ malitia sua: ⁊ omnis medicine lacticinie cū aceto ⁊ citonijs ⁊ pomis acerbis ⁊ siluestrib⁹ ⁊ macianis ⁊ granis granatorū. Et in fortibus poni pōt lac spongie: et ficus in qua iacuerit citonium per diez naturalē: ⁊ potest addi predictis ⁊ optime purgat aquositatē per anum. Et Auic. concedit talibus esulam: sed mala est nisi repressa: qꝛ est de lacticinijs. alie sūt diuretice. ¶ In causa calida facio aquā de endiuia epatica rostro porcino morella flore nenufaris. Et tunc debet postq̄ȝ distillatur sirupizari ⁊ dulcorari cum zuccaro. nō tamē inspissari: qꝛ actualis frigiditas noceret: qꝛ causa cōiuncta cuz frigiditate que est distemperantia calidi naturalis. Et isti sunt potus medicinales curantes idropisim. ¶ Itez succus radicis ireos crudus quantū oui testa capit curat omnē idropisim frigidam a p̄ncipio datus: ⁊ post cōtinuatus. Et ego dico ꝙ succus radicum ireos vel iris: sed ireos plus valet cū succo morelle. an̄. lib. i. si dispumet̄ ⁊ coletur ⁊ clarificetur ⁊ dulcoretur: curat omnē idropisim curabilem: siue sit calida siue frigida. ¶ Modus tn̄ meus est dare ireos quādo possum habere vno die: qꝛ laxat aquositatez: ⁊ etiā de morella vel succo ꝑparato: vt dixi alio die: qꝛ ꝓuocat vrinam: cū natura discretiua separet inter illa. ⁊ si simul dētur rōne vnius laxat: rōne alterius ꝓuocat vrinaz. Et istā voco medicinaz regalem: ⁊ iste aque ⁊ potus hic sunt pro delicatis ⁊ pro dominab⁹ ⁊ pro diuitib⁹: ⁊ sunt secrete ⁊ sine obloquio hominū: nec debent doceri laicis: qꝛ sunt de secretis meis maximis: qꝛ si scirent vilipenderent medicos ⁊ illos cōtēnerent. ¶ De carnibus. accipiant carnes lenes sicut gallinaceas fasianeas bedulinas. ⁊ paruarum auium: sicut perdicuz: ⁊ cum longo rostro assent̄: sed non adurant̄: ⁊ pars adusta siqua sit auferatur. Dentur similiter carnes turturuz meruloruz turdorū ⁊ arietum iuuenum cuniculorum ⁊ apri venati valent eis. ¶ Pisces eorum sint parui subtiliatiui ⁊ squamosi ⁊ de aquis dulcib⁹: sicut lucius parchia ruffus. De marinis est merlurgus guirardus. ⁊ similiter cancri fluiales valēt. ⁊ coquant̄ pisces cū petrosilino isopo sūmitatibus feniculi ⁊ lactucis in causa calida. Et potest fieri colaticium de istis. raro tamen capiant liquida sed assent: ⁊ post elixationem desiccent̄ isti pisces supra craticulam: ⁊ tunc comedātur cum puluere

cinamomi spice nardi ꝛ nucis muscate. ¶ Herbe quib⁹
possūt vti in potagio sūt borago buglo. petro. lactuca epa
tica fragraria in causa calida: sed in frigidis cum trib⁹ pri
mis ponant saluia betonica nasturcium aquaticum folia
carui macedonicum teneritates feniculi. Et cum carnib⁹
arietinis vel caponis potest fieri bonum potagiuz: qꝛ na/
sturcium per se curat causam frigidā: sed non comedatur
crudum sicut multi faciunt: qꝛ omnia cruda ꝛ indigestibi
lia nocent eis. ¶ Legumina nocēt eis sicut faba pisa fru/
mentū. omnia viscosa sicut anguille. ꝛ oīa adherentia di/
gitis ꝛ omnia talia. exceptis qꝛ ius eoꝝ valet: ꝛ orobus: qꝛ
ꝓuocat vrinam. Similr̄ rizi nō valet eis nec aliqua salsa
sale indurata nec pinguia nec oleoginosa. ¶ De fructib⁹
possunt comedere ficus siccas ante prandium ꝛ vuas pas
sas in hora furtiua. i. raro. Et dicit Auic. amigd. excortica/
tas ꝛ auellanas. qꝛ auellane que sunt parue nuces valent
omnibus epatibus. dicit Auic. fen. 14. tertij cañ. Et fistici
valent eis sed non poma nec aliqui fructus recentes: nisi
granata dulcia. lacticinia nō accipiat nisi tm̄ serum bene
clarificatum sicut dictū est. ¶ Item fiat salsamētū in cā
frigida de zinzibere cinamomo petro. aniso cordumeno
spica nardi assaro. in cā calida fiat de zedoaria nuce mus.
sand. ebulo semine basiliconis ꝛ spica nardi.

Cura spe. idro. frigide est eadem cum iam dictis: sed
tamen meū speciale est operari cum ista medi/
cina. ℞. radicum feniculi petro. apij raffani aristol. ebuli
ireos añ. partez. i. endiuie nasturcij isopi betonice saluie
iuniperi ꝛ seminis ꝛ herbe ꝛ radicū eius pedis columbini
añ. M. i. anisi maratri carui ameos siseleos peōie. añ. ʒ. i.
sandali albi vel ru. calami aro. cinamomi masticis. añ. ʒ.
ij. se. endiuie. ʒ. ſ. spice nardi. ʒ. ij. liquiritie vuarū pass. mū
datarum. añ. quar. ſ. mellis ꝛ zuccari. añ. quar. i. fiant lib.
iij. vel. iiij. ꝛ potet mane ꝛ sero. Si opꝫ laxare cum parte
istius ponant agarici. ʒ. ij. vel. iij. Polipodiū nullo modo
detur in idropisi aliqua. qꝛ inflat quicquid dicant alij. qꝛ
ego composui in diureticis semper adhuc inueni ipm in/
flare ꝛ nocentez. Tamen clistere est magis securū in quo
ponat ruta paritaria nasturciū abrotanum calamentum
ebulus camomilla furfur ciminū oleum laurinuz mel ꝛ
sal. Sed hyera pigra non ponat nec detur in aliqua idro/
pisi: qꝛ in ea intrat aloe: ꝛ maxime nocet epati dicit Auic.
Et ideo nō debet dari cum iste morbus sit morb⁹ epatis.
Catholicon pōt poni in clisteri vel benedicta vel agaric⁹
ꝓut tibi videbit magis expedire. Et iuniperus etiā: quia
nō est ei par in idropisi frigida. dicit Auer. in 5°. colligꝫ. Et
hoc expertus sum sepissime. ꝛ hoc siue in potu siue in cli/
steri ꝓpter fortē vrine ꝓuocationez ꝛ aquositatē. Tamē
qꝛ non habet cōiter: potest poni loco eius anisuz ꝛ aristo.
rosata vel raffanus. ¶ Si causa fuerit a stomaco tūc ad/
datur ꝑdicto sirupo succus calamenti: quādoqꝫ abs. quia
flegma est in stomaco. dicit Auer. in 5°. ꝛ dicit Auic. in 2°.
¶ Si sit in splene: tunc addat scolopendria camedreos
camepitheos cortex fraxini genestre radix capparis cor/
tex tamarisci. Et si cum hoc sit feb. tūc ponat cortex sali/
cis ꝛ cuscute thimus ꝛ fumi terre. ¶ Si sit a renibus qd
scitur per dolorez in loco illo ꝑcedentē istum morbum: ꝛ
ita de alijs mēbris a quibus incipit: tunc valet miliū solis
nuclei cerasoꝝ saxifragria. ¶ Si fuerit a meseraicis: tūc
spica celtica cassia lignea squinantū: ꝛ in parua quātitate
qꝛ est amarū: ꝛ assarū ꝛ semen dauci. ¶ Si a pectore po/
nat enula campana ireos capill. vene. ꝛ isopus in magna
quātitate ꝛ scabiosa valet. ¶ Si fuerit ꝓpter retentionē
menstruoꝝ addatur radix rubee tinctoꝝ arthemisie ne/
pita diptamus sauina. ¶ Si ex retentiōe emorroydarū
tunc ciminū ꝛ centaurea apponat: ꝛ ꝓuocat eas ꝛ maxi/
me ciminum. ¶ Si ꝓpter cor ponat sticados ꝛ saluia suc
cus rorismarini. ¶ Si a paralesi alicuius mēbri particu/
laris fricetur ꝛ viuificet nuca ꝛ illud membrū: ꝛ ponatur
herba paralesis. ¶ Si ex opilatione kistis fellis ponatur
in potu xilobalsamū. ¶ Si sit ex malo recepto in cibo ꝛ
potu corrigat error ꝛ dimittant illa: ꝛ ab illis abstineant
ꝛ vtant cōtrarijs moderato vsu vt dictū est. Deinde fiat
emplastrum super epar de ros. spica nardi nuce muscata
absin. flor. camomille cinamomo ꝛ laudano. Et ista ꝑter
laudaᵐ coquātur in vino: ꝛ spongia intincta ponat super
epar: sed cito postea moueat. Vel sacculus in quo illa po
nātur pōt isto modo decoqui ꝛ expressus poni super epar
ꝛ frequenter recalefieri. ¶ Item fiat iunctio cū oleo nar
dino in frigida cā. sed cum vnguento sandalino in cā cali
da. ꝛ cum vrina ꝓpria in cā frigida. vel cuz aqua endiuie
in calida. dꝫ abstergi ne olea vel vnctuosa opilent post.
¶ Item sciendūz ꝙ si fuerit ab intestinis idroꝑ. s. ꝓpter
fluxum ventris cā eorū: tunc ꝯsolida maior ꝛ minor: etiā
mirtilli ꝛ citonia debent decoqui cū sirupo suo per se. Et
si esset cā calida sicut apostema vel febris cū fluxu: tūc ro
se ꝛ sumach ꝛ plantago debēt poni cum eis. Et deide fiat
emplastrū vel emplastra stiptica supra vmblicū de carni
bus citoniorū cum quibus debēt misceri bolus armenuſ
mastix thus rose. ¶ Et si esset fe. vel mala cōplexio cal'a
cōiuncta: tunc coriandrū ꝛ resta bouis debēt poni cū eis
vel balaustie. ¶ Si sit idropicus sicut puer. ℞. saluie re/
centis foliorū petro. recentis. añ. M. ij. scindant ꝛ ponā
tur in pastillo ꝛ decoquant in furno: ꝛ tunc post decoctio
nem extrahant herbe de pastillo ꝛ ponant in quartale al
bi vini vel in patella: ꝛ stent ibi herbe per duos dies aut
per tres ꝛ post colent: ꝛ isto mō vtat mane ꝛ sero. ¶ Si
patiens sit pauper vtat omni die vrina sua mane. vel her
ba leuistici vel nasturcij antiqui decoquat in vīo vel aq̄:
ꝛ cum melle dulcoret ꝛ clarificetur: ꝛ potet mane ꝛ sero.
¶ Item. ℞. lapacij acuti. M. i. se. petro. macedonici. ℥. i.
se. sauine. ℥. i. decoquat in vino optimo ꝛ det decoctio pa
tienti. ꝛ iteret si oporteat: qꝛ pro certo curant idropisim
frigidā. sed si vis cuz melle dulcoret: ꝛ est leuis ꝑcij ꝛ me/
dicina bona. Et si sit mulier paupercula sauina vel ebu
lus vel isopus stafixagria cum vino curat seorsum. Caue
tm̄ stafixagriaz si sit repletio vel si tussiat. Deinde fiat stu
pha pauperum. Capiant nouez lapides fluuiales ignīant
ꝛ ponant in tina bene cooperta ꝛ spargant vino. ꝛ cū fue/
rit bene calefacta tina: patiens ibi ponat ꝛ lapides amo/
ueant ꝛ sudet inde. Vel in clibano pane extracto capite
existēte extra si vis. tm̄ nō reputo bonum. Vel in sole si/
ne vento ꝛ hūiditate. Vel pōt fieri fouea in harena ꝛ ebu
li possunt ibi comburi: ꝛ patiens poni carbonib⁹ amotis.
Ista relinquo electioni medici. Emplastra dicta ꝑus sūt
bona ꝛ stuphe silr̄. Si tussis fuerit cū idroꝑ. tūc vue passe
ficus sicce isopus capil. ve. enula cāpana radix lilij ligri. ꝛ
succus eius debent decoqui in aq̄ ꝛ cuz melle dulcorari.
Et si vis habere pōdus de ficubus ꝛ vuis: ponat añ. q̄r. i.
de herbis. añ. M. i. de radice modicū de liqui. q̄r. ſ. de suc
co eius. ℥. ſ. ꝛ semina maluaruz in cā calida debent addi.
Deinde vtat penidijs vel puluere cādij ꝛ liqui. ꝛ isopo vl'
radice enule cāpane: ꝛ vtatur in nocte diadraganto infu/
so diacalamento diaisopo. Et in causa calida tunc diadra
gantum frigiduz diapenidion sine cinamomo ꝛ diapapa/
uer valent. ¶ Deinde pect⁹ inungat cum dialtea ꝛ oleo
de lilio ꝛ oleo vio. ꝛ cuz butiro sine sale. ꝛ in crastino laue
tur ꝛ abstergat cuz collatura furfuris calidi ꝛ desiccetur
locus. Et omnis idroꝑ. de causa calida vtat diacosto qd
ponit a Mes. ꝛ ego inueni sūme valēs. Sed in mane qñ
accipitur debet ieiunare vsqꝫ ad horā sextam ꝛ cōfortari

cum ſpica ⁊ aniſo vltra omnez receptā. ¶ Si vero idro.
cum bis non curetur ⁊ virtus fuerit fortis: fiat inciſio ſub
vmblico tribus digitis. tamē eſt cauendū ne vna vice to-
ta aqua extrahat̄: ne ſubita inanitiōe infirmus pereat. ſic
dicit̄ 6ª par. affo. affo. Quicūq₃ empici aut idropici fiunt.
¶ Modus inciſionis talis eſt: ſedeat patiens in ſedili ele-
uato aliqualiter: ⁊ venter cū manibꝰ fortiter p̄mat̄: vt mā
inferius deſcendat: ⁊ tūc ab vmblico inferius digitis tri-
bus fiat inciſio cuz acuto ferro: cute exteriori aliqualiter
eleuata a reſiduo corporis vſq₃ ad ſifach: ſi idrop̄. fuerit
ab inteſtinis. ¶ Si ab epate ⁊ a partibꝰ vicinis ſcinde ab
vmblico īferius a dextra parte. ¶ Si a ſplene: a ſiniſtra
parte: ⁊ ſubleua cutez ne ſcindat̄ mirach: ⁊ tunc perforet̄
mirach ⁊ ſit foramē eius inferior foramine ſifach ꝑpter
diuerſitatē foraminis ⁊ non exeat aqua cōtinue. Deinde
pone fiſtulam vel cānam aureā vel argenteaz vel eneam
per quā aqua extrahatur. ⁊ tunc tange pulſuz ⁊ vide ſi ſit
debilis. extrahe cānulaz ⁊ ſuperpone medicinā. ſ. pluma-
ceolum de ſtuppis intinctū in vino vel in albumine oui: ⁊
fac ip̄m iacere reſupinū: ⁊ da ei brodium galline cū medi
cinis odoriferis vel cibis bonis facilis digeſtiōis: de per-
dicibus hedis vel agnis ꝑut poſſibile fuerit inuenire. zª
die remoue plumaceolū ⁊ impone cānulaz ⁊ aquā extra-
he. ⁊ hoc ter aut quater facies. Et cum incipiet debilitari
retine aquā ſicut p̄us. ⁊ ſi aliquid remāſerit cū aqua ſam-
buci poteſt extrahi optime cuz patiens fuerit reuigoratꝰ.
Deinde ſi poſt iſta in teſticulis fuerit īflatio capiat̄ inſtru
mentū ligneum latum inferius: ⁊ ponant̄ ibi multe acus
curte vel medietas earū acute ⁊ lapides eleuent̄ ⁊ burſa
percutiat̄ in multis locis: ita ꝙ aqua percutiendo exeat.
tñ meª linea in oſeo nō tangatur ꝑpter ſuaz neruoſitatē.
Inciſio tñ nō fiat niſi in aſclite. Et ſi ſit pūctura vel dolor
magnus in loco inciſionis vngat̄ cum oleo anetino camo
mellino roſaceo: ⁊ fiat emplaſtrū cum fenugreco ſe. lini ⁊
ſe. altee. Et cū ſedat̄ punctura: tunc p̄ot operari ſicut p̄us
cū cannula predicta. Si tñ ſanguis fluat. ʒ. ij. ſang. draco.
ſuperaſpergant̄ poſtq₃ ligat̄ vulnus cuz vnguēto magno
cuius recepta eſt. ℞. cere albe. ℥. i. ſepi hircini vel arietini
lib. 5. picis naualis galbani. an̄. ℥. ij. ⁊ fiat vnguentū nigꝝ.
⁊ valet in inciſione lapidis ⁊ in morſibus animaliū ſicut
canis rabidi ⁊ alterius animalis vt equi leonis muris gat
ti. ⁊ in perforatiōibus que vnguibus auium fiunt ⁊ omni
vulneri vbi eſt attractio vel ſepatio vel īciſio: ſed in mor
ſibus venenoſoꝝ debet cum aceto ⁊ ſale lauari. ¶ Item
p̄ot curari cum emplaſtro ianuenſi. qd̄ dicet̄ in 3º huius.
¶ Alius modus operandi eſt cū cauterio tribus digitis
in longitudine ventris ſub vmblico ⁊ tribus in latitudi-
ne in burſa teſticulorūz p̄ot poni ſeto vel ſetones. ſ. corde
ſerice: ita ꝙ maneat ibi apertio ⁊ euacuet̄ aqua paulatiē.
¶ Et quādoq₃ fiunt cauteria multa ſuper epar vel ſuper
ſplenem ⁊ ſtomacū. Iſta tñ ſunt periculoſa: ⁊ raro aliquis
per illud opus finaliter euadit: l₃ alleuiet̄ per aliqd̄ tem-
pus: aqua tamen cito redit ⁊ tandē moriunt̄. Et ideo non
eſt mens medici ſic operari: ſed cuz medicinis. ¶ Aliqui
tñ timent inciſionē cum ferro ⁊ accipiunt cātarides ⁊ cō-
miſcent cuz ſepo anetino ⁊ ponunt ſic cōmixtas in parua
quātitate in loco vbi volumus aperire: ⁊ illa ſūt cauteria
ſecuriora q̄₃ cum ferro. ⁊ magis excuſant medicū ab infa-
mia. dicit Haly 3ª tegni. cōmen. 129. Et cōmen. 146. dicit
Haly. que ſunt medicine cauterizātes ſicut calx nō ablu-
ta arſenicū citrinū ⁊ rubeum ſal armoniacū.

Cura timpanitis. Timpanites curat̄ cuz cliſteribꝰ in
quibus ponant̄ cōſumptiua ventoſitatis ſicut
ruta paritaria ciminū nigella oleum rutaceū vel laurinū
cum ſale. ⁊ ſolui poſſunt humiditates cū mirabol̄. turbit
⁊ zinzib. ſed raro fiunt hic ſolutiua. nec valet hic flōmia
niſi ſit apoſtema intrinſecuz. Debent auferri diuretica in
ſuperflua quātitate: q₂ ꝑducerent ad generationē vapo-
rum plurimorū. ¶ Debent tñ adminiſtrari facientia ad
eructuationem ⁊ cōſumētia ventoſitatem: q₂ eructuatio
alleuiat iſtos ⁊ ſemper vellent eructuare ꝑpter exitū vē
toſitatis. Dentur igit̄ anetum ameos aniſuz maratrū ſe.
rute bacce lauri in cā frigida. Sed in cā calida dent̄ faciē
tia eructuationē: ſicut anetū ⁊ ciminū infuſum in aceto ⁊
carui. ¶ Deinde fricent̄ in ventre cum alijs multotiens
⁊ vaporet̄ cum milio ⁊ furfure faciēdo ſacellatiōes ⁊ cuz
ordeo confracto ⁊ camomilla ⁊ melliloto aſſatis in patel
la in cauſa frigida. ¶ Sed ſi ventoſitas ſit de cā frigida
fiat ſacellatio cum aniſo ſale maratro ruta cimino parita
ria torrefactis in patella ⁊ poſitis in ſacculo lineo ſup̄ vē-
trem frequenter: ⁊ habeant̄ multi ſacculi parui: ⁊ cū vnꝰ
infrigidat̄ alius ponat̄. vel cuz auenis torrefactis poteſt
conſumi ventoſitas: vel cū cimino vel ruta vel paritaria
tantū: ſicut ⁊ in colica paſſione: tamen calida nō ponātur
ſuper epar niſi ſint tēperate calida. ¶ Ultimo ponimus
ſulfur cum ſtercore colūbino ſupra vmblicuz actualiter
calida. Deinde fiant ventoſe multe ſupra ventrē ſine ſca
rificatione: ⁊ ſunt optime. ¶ Deinde ſtomacus vngat̄ cū
iſto vnguento. ℞. nigelle bacce lauri rute aniſi aneti ſiſe-
leos. ideſt ſileris montani an̄. coquant̄ in vino poſtea co-
lentur. collature addant̄ oleum nardinū oleum laurinū
in quo ſpica nardi decoquat̄: ⁊ iterum totū coquat̄ ⁊ poſt
addatur cera pauca: ⁊ fiat vnguentū ⁊ illiniat̄ ſtomacus
cum iſto. Uidi vnū curatum qui habuit ſtomaci inflatio
nem per. x. annos. ⁊ Raſ. ponit cōſil'e in Almanſ. ¶ Itē
tegula p̄ot inuolui in pāno lineo ⁊ ſuperponi vel puluinar
calidū cōtra ventoſitatez. ¶ Si tamē vis fortius ꝑuoca
re eructuationē: tunc cum iſtis. ſ. origano folijs rute aniſo
carui calamento menta maſtice ameos gar̄. thure maſti-
cato ⁊ hauſto. Deinde fiat emplaſtrū cum iſopo aneto ſi-
mul. Deinde fiat potus de iſtis ⁊ pulegio vtroq₃ menta-
ſtro galanga in aqua ⁊ melle vel oximelle ſquillitico vel
diuretico vel cum vino. ¶ Item ſi de cā frigida: det̄ ca-
ſtoreum cum aceto vel oximelle ſquillitico mixto cū aq̄
⁊ valet in omni inflatiōe ſtomachi frigida. Et ſuper epar
ponat̄ abſ. roſ. flor̄. camomille. ¶ Caueat omnis tympa
nicus. ſ. a fabis ⁊ piſis ⁊ ceruiſia noua ⁊ a ficubꝰ ⁊ a fructi-
bus fere omnibus recentibꝰ. a lacte ⁊ caulibus ⁊ brodijs
multis: q₂ faciunt cito ventoſitatē: ⁊ ab oībus grauibꝰ in-
flatiuis. Simil'r omnia groſſa ⁊ viſcoſa ⁊ recentia nocent
⁊ panis nouus ⁊ rizi ⁊ interiora animaliū ⁊ muſtum ⁊ cice
ra ⁊ cōſimilia. Et cena eſt nociua eis ⁊ potare in p̄rādio. ⁊
debet comedere modicū. ⁊ tunc cū cibus deſcēdit de ſto-
maco potet modicū vinū odoriferū vel de bono clareto
vel de pigmento. Et ideo pigmentaria multū valent hic
certiſſime: ⁊ agnus caſtus: q₂ cōſumit ventoſitatez. ¶ Et
ſi fuerit timpanites de cā calida op₃ dare in potu aquā fe
niculi apij melliloti camomille tribulorū. ¶ Et ſi fuerit
ex malitia cōplexionis frigide det̄ in potu ciminū aniſuz
caſtoreuz ameos. dicit Auic. maſticatio ſemper fiat de ci-
mino ⁊ thure. ⁊ omnia iſta valent contra eructuationem.
¶ Electuaria que valent hic ſunt diaciminū diagalanga
gariofilatum factuz ſm̄ totā receptam pliris diamarga-
riton diacitonitē diatriton pipereon dianiſum. Tamen ſi
epar ſit calidū debet dari aliquid de roſata nouella cum
triaſand. ⁊ p̄ot vnū iſtoruz dari vel omnia ſimul. vel in di-
uerſis vicibus d₃ fieri cōfortatio eoꝝ cum ouis formica-
rum que optima ſunt in timpanite ⁊ vētoſitate ⁊ eructua
tione: quia naturaliter ſoluunt ventoſitatez. Idem facit
ius galli antiqui cocti cum polipodio aniſo carui cimino

ꝭm Auic. Tamen timendũ est ꝙ aliqua ventositas remaneat intus. Pauperibus tamẽ cõuenit: ⁊ tunc possunt ponere ciminũ in cibis suis ⁊ accipere zedoariã post prãdiũ ad deprimendũ. tamẽ nunꝙ̃ debent comedere ad saturitatem dum durat morbꝰ. ❡ Itẽ qꝛ vt dicit Serap̃. 3º practice sue. caplõ 6º. ventositas nõ fit de frigiditate: quia nõ subtiliat. nec a magna caliditate quia cõsumit. Idez dicit 6º de morbo. sed a mediocri. Ideo opꝫ accipere olera aliquãdo calida nõ multũ sicut oleũ in quo anetũ decoquit̃ maxime si sit apostema magnũ. Si tñ sit paruum sufficit euaporatio cum furfure camomilla ⁊ aniso. Et si sit inflatio de melancolia: qꝛ tunc est cum ponderositate magna: tunc fiat sibi euaporatio cum aceto in quo cocta sint pulegium camomilla anetũ maiorana ruta bacce lauri dauci apium vel semen eius. Si sit dolor vel inflatio ex grossa vẽtositate opilatiua cruda tũc ista sũme valẽt dic̃ Sera. ibidẽ anisuꝫ mastix origanũ aristo. ro. si decoquant̃ in vino vel in aq̃ ⁊ dulcorent̃ cũ melle. Quidã dãt aquã ardẽtem sed errãt: qꝛ exiccat membra radicalia rõne penetrationis. vbi tñ valet videbitur infra. c. de paralesi.

❡ De dolore iuncturarum. Caplm. III.

ARtetica passio est dolor iuncturarum: ⁊ dicit̃ artetica ab artus ⁊ teneo quasi artus vel iuncturas tenens vel ꝯcatenationes: qꝛ iuncture quasi in catena simul ligantur ⁊ tenent̃. ⁊ ideo dicit̃ cõcatenatio iste morbus. Et a laicis dicit̃ gutta: qꝛ per modũ reumatis guttatim descendit materia ad iuncturas: qꝛ locus per quem transit materia ad eas est strictus lꝫ in eo raritas sit quedam. ❡ Ista aũt artetica hꝫ sub se spẽs. s. sciaticaꝫ: podagram ⁊ ciragram. ❡ Sciatica est dolor in ancha. ⁊ dicit̃ sciatica quasi sciam tenens. ❡ Et est notãdũ ꝙ in ancha sũt tria. s. superior pars ossis coxe ⁊ vocat̃ vertebrũ a vertendo in pixide ⁊ est in extremitate anche. Concauitas. i. pixis ⁊ vocat̃ ab aliquibus scia: ⁊ ita est ⁊ est ibi ligamẽtũ ligans os cum osse ⁊ dolor in illo: lꝫ ꝭm aliquos os sit insensibile. ⁊ ideo dolor extendit̃ ad lacertos circũdãtes: ⁊ tunc est ibi dolor sciatice. Et est ita in re ꝙ illud ligamentum ẽ insensibile. aliter ex cõtinua fricatiõe partiũ fieret cõtinuus dolor. ⁊ ita hõ maxime sanus si moueret̃ maxime doleret in ancha: qͦd nõ est verũ. qꝛ vbi dolor ibi egritudinẽ narrat: sicut dicit Auic. in cãticis. 2ª part. practice in cõmẽto illiꝰ. Et si dolor sit in aliquo loco speciali significabit ⁊c̃. qꝛ in 4ª affo. allegat̃ ⁊ nõ est: sed soluꝫ est ibi de sudore. qꝛ vbi sudor ibi egritudinẽ narrat. ⁊ ita sequit̃ ꝙ sanus esset eger. ❡ Podagra est dolor in articulis peduꝫ ⁊ in calcaneis. ⁊ ideo dicit̃ podagra quasi pedeꝫ supragradiens: ⁊ est cõiter cũ tumore ⁊ apatione. vt dicit̃ 6ª parti. affo. cõmento. 49. ꝑpter descensum vie: sed in scia est magis demacratio. ❡ Ciragra est dolor in iuncturis manuũ ⁊ digitorũ ⁊ cum tumore ⁊ frequẽter ex mobilitate mãe ⁊ raritate ⁊ motu. manus sunt enĩ quasi in cõtinuo motu: ⁊ dicit̃ a ciros qͦd est manus ⁊ gradior: quasi supragradiẽs manus: sicut ciromãtia dicit̃ ars manualis: ars. s. docens cognoscere dispõnes hoĩum ꝑ venas lineas ⁊ figuras manuum. ⁊ videbit̃ deo dante in 7º tractatu. si deus dederit mihi vitã ⁊ pacem. ❡ Sed si dolor sit in alia iunctura ab istis. s. in collo vel in dorso vel alibi nõ hꝫ ꝓprium nomẽ: sed vocat̃ gutta talis vel talis partis. ❡ Diffinitio sciatice est talis ꝙ ipsa est dolor anche. incipiẽs a iunctura eiꝰ. descendens recte ad coxam. motũ impediens debitũ. ex mã guttatim descendente ꝓueniẽs. ⁊ postꝙ̃ antiquat̃ ad genua articulos pedũ extendens se: mẽbruꝫ plus debito demacrãs: ⁊ doloreꝫ vehementiorẽ alijs doloribꝰ iuncturarũ faciens. ❡ Et podagra sic describit̃: ꝙ ipsa est dolor iuncturarũ inferioꝝ. ab articulis ⁊ pollicibꝰ pedũ ĩcipiẽs. Deinde ad calcaneũ se extẽdẽs. ⁊ vltimo ad coxã se multiplicans. ⁊ pedũ inflationẽ causans grossaꝫ. ⁊ stationẽ impediens. plantas nimis mollificãs. in fine idropisim causans vel inducẽs. ❡ Ciragra est dolor in lacertis ⁊ iũcturis manuũ a digitis incipiens. ad rasetaꝫ manus se extendens. Deinde ad radicẽ manus se mouẽs vsqꝫ ad cubitũ se dilatans. tumoreꝫ ⁊ inflexibilitatẽ inducens. ❡ Et sũt podagra ⁊ ciragra spẽs lepre iudicio meo que vocat̃ elefantia. ⁊ ideo cum maiori cautela curãde sunt: ⁊ oẽs sunt ex materia reumatica. i. ruente guttatim. ⁊ paulatim ad eas veniente. ⁊ ibidẽ se imbibẽte ⁊ penetrante.

Cause sunt duplices. s. iteriores ⁊ exteriores. Interiores tripliciter diuidunt̃: qꝛ vel sunt ex ꝑte humorũ vel mẽbri vl' virtutis: sicut Aui. dicit 3º. cañ. fen. 22. tractatu 2º. caº de dolore iũcturaꝝ. Et ibidem diuidit isto modo: qꝛ causa hoꝝ morborũ aut est patiens aut efficiẽs aut instrumẽtalis. ❡ Cõpatiens est mẽbruꝫ suscipiens. ⁊ h̄ est aut ꝑpter sui debilitatẽ: aut ꝑpter malitiã cõplexionis cõfirmate ⁊ ꝓprie frigide: aut ꝑpter vehementiã caliditatis: qñ. s. accidit ꝑpter motuꝫ ⁊ ꝑpter dolores ⁊ ꝑꝑ extrinsecas calefacientes. ideo dicit Gal. 2º ꝓnost. cõmẽto. 68. in fine. ꝙ effusio humoꝝ ad membra que mouent̃ que calefaciunt est facilior. Et 3ª causa est debilitas membri in sua creatiõe nõ ex parte ꝯplõnis: sed cõpõnis rare ⁊ tenere. 4ª est situs mẽbri sub alijs ⁊ vbi ad ipm currũt mãe ⁊ per nãm: ⁊ tunc multiplicant̃ mãe in pedibus ⁊ in anchis. ❡ Cã instrumẽtalis istoꝝ humoꝝ est latitudo vl' dilatatio meatuũ nãliũ ⁊ raritas ex creatiõe ⁊ generatione ⁊ plasmatiõe sicut in carnibꝰ glandosis. Aut est accidẽtalis ꝑpter cõplõnes nõ nãles quas fecit motus ⁊ vacuitas vel raritas accñtalis: ⁊ de istis tangit Gal. 2º ꝓnost. cõmento. 68. Cã cursus mãe ad iuncturas est amplitudo locorum vacuoꝝ suscipiens materias effusas ad eas. ❡ Cã efficiens est ꝯplexio mãe male vel ꝯplõ totius corporis: aut in mẽbro ꝑncipali inflãmans aut infrigidãs cõgelãs aut exiccans vel cõstringẽs: ⁊ ꝓprie cũ ei admiscet̃ humiditas extranea. ❡ Mãe vero sũt aut sanguis singl'is aut sanguis flãticus aut sanguis colericus aut sanguis melancolicus: vel est flegma singl'e simplex aut vehemẽtia crudi hũoris per se: aut mã cõposita ex flãte ⁊ colera. ⁊ hoc ẽ vtplurimũ: qꝛ aliter nõ bene penetrãt in iuncturas: aut ẽ ex gnãtiõe colere per se aut est vẽtositas cretica mota ad locum: sed tñ vtplm fit a flãte cũ colera. vt dicit Auic. deinde a crudo humore aut a sanguine. postea a colera. raro a melia ꝑpter suã grossitieꝫ ⁊ frigiditatẽ non potentẽ penetrare rõne sue paucitatis. ❡ Cãe gnãles hoꝝ humorũ sunt quedã ꝑterite: sicut curatio colice confortãdo intestina. silr qꝛ nõ recipiant sup̃fluitates cõsuetas: sed expellãt ad extremitates: ⁊ catarrus ⁊ corriza ꝑcedẽtes mã descẽdente ad iuncturas nõ expulsa per nares ⁊ per os. Quedã sunt ꝑñtes sicut cibi guttosi ⁊ viscosi: sic̃ anguille ⁊ pisces ⁊ carnes cum cute spissa digitis adherentes cum tanguntur: ⁊ vẽtosa: sicut fabe ⁊ pise: qꝛ ventositas fabaꝝ transit ad venas: ⁊ ficus: ⁊ oleaginosa ⁊ frixa ⁊ opilatiua vt rizi et frumentũ: ⁊ fumosa vt allea cepe porri ⁊ lacticinia: ⁊ maxime caseus antiquꝰ: lꝫ mediocris aliquãdo posset comedi. ⁊ omnia dure digestiõis: ⁊ indigestibilia grossa vt carnes bouine oua dura. interiora animaliuꝫ. aues oẽs cum pedibus integris: sicut anserine anatine: ⁊ eructuationeꝫ facientia sicut ceruisia noua ⁊ mustũ: cicera noua ⁊ fructª aquosi. ⁊ pacuitas digestionis ⁊ egestiõis frequẽtia ebrietas ⁊ repletio multa ⁊ cena superflua. tardus potꝰ. ⁊ ideo scribitur: Potus tarde datus multos facit cruciatus. Similiter inordinatio ciboruꝫ ⁊ potuum: ⁊ est causa magna

sicut p̄mo sumere grossa. deinde subtilia. ⁊ iterum grossa in eadem mensa: qꝛ diuersa cibaria sic sunt eis nociua. Et causa hui⁹ morbi maxima est ꝓpter excessus eoꝝ. s. trāquillitas ⁊ quies nimia ⁊ ocium ⁊ dimissio exercitij cōsueti: coitus super repletione plurimus. Ideo dicit Hypp. 6ª particula affo. Eunuchi non podagrizant nec calui fiunt. Et ꝙ coitus sit maxima causa podagre: pꝫ: qꝛ pueri nō ꝑpodagrizant anā afrodisiaꝫ. i. ante tp̄us quo possunt spermatizare. Retentiōes euacuationū cōsuetaruꝫ sicut sanguinis menstrui ⁊ ani ⁊ flebotomie dimissio solutiones ventris: ⁊ exercitiuꝫ super repletioneꝫ: sicut saltando currendo ⁊ equitando ⁊ fortiter ambulādo. Et vinum plurimū ante cibū in ieiuno. ipꝫ nāqꝫ ledit neruos: sicut dicit Aui. sūma de pulsibus. c. 2º. Et simil'r humores crudi cum retinentur in corpore: ⁊ deinde nō euacuant̄ per nām in egestione ⁊ vrina: nec per arteꝫ: tunc faciunt euenire dolores iuncturaruꝫ si expellant̄ ad partes eas ⁊ ibi manserint: ⁊ maxime si ibi putrefiāt. Or si per vrinaꝫ expellerent̄: tūc fieret vrina grossa non subtilis cruda: ⁊ nō fieret iste morbus: sicut dicit̄ 4ª particu. affori. affo. 75. Quibus spēs est ad articulos apostema ꝯuerti eruet ab apostemate vrina grossa multa facta ⁊c̄. Et iuuant ad h̄ ꝙ humores crudi ⁊ alij ad iuncturas moueantur.

Cause exteriores sunt sicut motus laboriosus casus percussio ⁊ sessio super locum valde frigiduꝫ diu: contusio ⁊ fortis expressio: ⁊ maxime quādo antiquatur: ⁊ onerū eleuatio. sil'r ⁊ alia exteriora debilitātia virtutem: sicut ira vigilie trahētes mām ad locū de sua ꝓprietate penetrantē. Sil'r superfluitas secūde digestiōis ⁊ tertie sunt plurimū māe facientes istuꝫ morbū. ¶ Itē etas iuuat ad generationē hui⁹ morbi ⁊ hoꝝ morboꝝ: qꝛ aptiores sunt senes ad eos: ⁊ debilitas digestiue. Iō cōualescētes ex lōgis morbis ⁊ alijs cū errant in regimine: ⁊ qn̄ sedatur morbus eorū absqꝫ eūone sufficienti incipiūt istuꝫ morbū pati. Simil'r hn̄tes cronicas egritudines ex debilitate virtutis istum morbū patiunt̄. ⁊ sic pꝫ cā ex pte debilis virtutis in mēbro patiēte ⁊ fortitudine in expellente. ¶ Possunt igit̄ concludi cāe doloꝝ iuncturaꝝ: qꝛ magis sunt vacue ⁊ plures motus debilitatis ꝯplōnis ⁊ frigidioris ⁊ situs earū in extremitatib⁹: qꝛ distant maxime a fonte caloris: ⁊ ideo currit ad eas mā ⁊ ledit. ¶ Itē tp̄us anni iuuat ad generationē h⁹ sicut ver ꝓpter motū sang. ⁊ humoꝝ. ⁊ autūnus ꝓpter malitiam eoꝝ humoꝝ ⁊ indigestionis ⁊ antecessiōis dilatationis poroꝝ in estate: ⁊ pp̄ agitationē rōne caloris fortis in die: ⁊ frigiditatē fortē in p̄ncipio ⁊ fine diei. Et si sit in estate pp̄ dissolutioneꝫ hūorum: ⁊ in hyeme aliqn̄ ꝓpter frigiditatē claudentē mām interius ⁊ ꝓpter paucā expulsionē superfluitatum. ¶ Or aeris inequalitas sit cā morbi satis pꝫ: qꝛ guttosi sunt ꝓnosticatiui pluuiaꝝ: ⁊ ideo ante pluuias ⁊ tp̄a turbida nō pn̄t quiescere. Et cā cōiter querit̄ a medicis ⁊ est ista: qꝛ sicut dicit Philaretus: cōtinēs mutat cōtentū ad suā crisim. Cū igit̄ tp̄s pluuiosum ⁊ turbidū est venturū: est aer totus mutatus ad humiditatē: ⁊ humectat̄ ⁊ ingrossat̄ et turbatur a cā superiori. cuius signū est ꝙ parietes q̄si sudant ante. nō aūt a se: sed ab aere ingrossato humefiunt ⁊ irrorantur. sil'r fit in lapidibus: ⁊ tunc ille aer trahitur per os ⁊ nares ⁊ poros cutꝭ. vt p̄mo de simplici me⁹. ⁊ imutat corpus ad suam dispōnem: qꝛ agens agit vt assimilet sibi passum. Et maxime apparet in iuncturis: qꝛ ꝓpter earuꝫ vacuitatem ⁊ dilatationeꝫ intrat aer ille liberius: iō tunc dolent plus. ¶ Itē dolores membroꝝ vicinoruꝫ sunt cā doloris iuncturaꝝ sicut dolor matricis ⁊ morb⁹ lōgus: et vbi est retētio mēstruorū per. x. mēses. Et lapis in renib⁹ est cā doloris sciatici ⁊ tortio ⁊ rugitus ⁊ tenasmon qn̄ ventositas transfert̄ ad illa loca ꝓpter appōnē medicinaruꝫ resoluentiū: que partē cōsumūt ⁊ aliā ptē subtiliāt ⁊ ꝯmouent ⁊ in illo loco eē nō pmittūt: ⁊ inde vadūt ad loca ꝓxima vacua. Et sil'r tussis ⁊ ptisis sunt cause pp̄ hūores cōmotos ⁊ fumosos ⁊ vapores ascendētes. ⁊ sil'r reuma descendens ad spatulas: ⁊ malus modus iacendi in culcitra vbi partes iacēt inequal'r quedā sursuꝫ q̄dā deorsuꝫ p̄ter solituꝫ vel in loco duro. Et dislocatio est cā maxima in illo qui habuit eā vbi fit vi humiditatis lubricātis. Et isto modo vertebrū qn̄qꝫ resilit extra sciā pp̄ humiditatē imbibitaꝫ ibidē. ⁊ brachiū ⁊ spatula: sicut narrat Haly 3ª pti. tegni. cōmē. 69. Et iō Hyp. 6ª ptic. affo. affo. penul. dicit ꝙ quibuscūqꝫ molestatis a sciatica vertebrū resilit foras: ⁊ rursuꝫ icidit: in his mucillagines fride sūt. Et dicit Gal. in ꝯmē. multotiēs in ꝯcatenatiōe hūores adunant̄ flātici q̄ mucillagies vocant̄ a medicis qb⁹ ꝯcatenatōes ifundūt̄. ⁊ iō ossa facile a locis suis egrediunt̄ ⁊ reuertūt̄. Et ibi vocat̄ v̄tebrū in q̊ ē ligatio ꝓpe ptē supiorē ptis ossis coxe.

Signa dicit Auic. sunt p̄mo videre an ille morbus sit de mala ꝯplōne cuꝫ mā aut sine mā: qđ est raro: ⁊ est dolorosus sine grauedine ⁊ sine inflatiōe. nec ē alteratio coloris in cute. Si est dolor mālis: tūc opꝫ videre de qua mā est. an sit simplex an cōposita mā sua. Si simplex vel colerica vel sanguinea vel mel'ica vel flātica vel ventosa. Si sanguinea: tūc est dolor magn⁹ ⁊ extēsiuus ⁊ pulsatiu⁹: ⁊ maxime si rubedo aliqua sit vicia: ⁊ est ibi grauitas rōne multitudinis māe. color cutis est rubeus: nisi dolor fuerit ꝓfundus. Et iō dicit Gal. p̄ª affo. cōmē. 2. color corporis humoꝝ abūdantiā sign̄at: nisi in ꝓfundo accubuerint. Urina est rubea ⁊ spissa: ⁊ pulsus est velox plenus. affligit̄ magis hora sang. ⁊ a 9ª noctis vsqꝫ ad tertiā diei. Et si tp̄s est vernale magis est circūcirca. ⁊ regimen suū fuit tale ꝙ multiplicauit sanguinē: sicut ꝙ ipse comedit carnes bonas ⁊ oua mollia mediocriter. ⁊ accn̄tia aīe fuerint letificātia ⁊ risuꝫ mouētia. ⁊ corpus fortasse ē carnosum grossum pingue pinguedie aerea q̄ stat cū bona soliditate carnis ⁊ sōniat de reb⁹ rubeis. ⁊ etas est iuuentus vel adolescētia: tūc verisil'e est ꝙ mā sit sanguinea. Et est in sciatica sanguinea dolor extensiuus lōgus fere vsqꝫ ad genu. ⁊ quādoqꝫ vsqꝫ ad calcaneos pedis quē flōmia statim sedat. ¶ Et si mā est colerica: tūc est ibi dolor vehemens qui ledit tactū. ⁊ dolor est parue q̄ntitatis: qꝛ est acutus pungitiu⁹ intēsus nō multū extēsus: nec est ibi grauitas magna: qꝛ humor est leuis. ⁊ dolor est in illo qđ appꝫet de cute foris rōne leuitatis sue māe. ⁊ color cutis tēdit ad citrinitatē tinctā vel ad rubedinē claraꝫ: qꝛ in sanguineo color est magis obscur⁹ rubeus ⁊ purpure⁹ ⁊ qescit ⁊ alleuiat̄ ꝑ frida opposita ⁊ grauat̄ a calidis. Urina est colorata ⁊ tenuis. pulsus velox ⁊ frequens: ⁊ egōnes sunt col'ice ⁊ citrine. ¶ Et si tp̄s sit estiuale ⁊ patiēs iuuenis ꝯplōnis colerice. s. macilentus brunus mobilis ⁊ leuis festin⁹ in oī opere suo q̄ currat ⁊ laborat fortiter ⁊ multiplicauit cibaria colerica sicut assata frixa ⁊ salsa acuta ⁊ piperata alliata. ⁊ comedit crustas ⁊ potauit res mellitas vel vinū antiquum: ⁊ affligit̄ hora colere que est a 3ª die vsqꝫ ad nonā diei: tunc verisil'e est ꝙ est colerica mā. ¶ Si mā est flātica sicut frequēti⁹ est in dolore artetico: ⁊ maxime qn̄ mā est cruda: tūc color cutis nō permutat̄ de quo sit curādū nisi aliqn̄: lꝫ raro ad plūbeitatē: ⁊ est dolor fixus adherēs modicū: nisi cū mā est multa: ⁊ calefit ⁊ extendit̄ in latuꝫ sicut sanguineus in longū: ⁊ est locus mollis frigidus ad tactū: nisi in vehemētia doloris: quia tūc ibi calor ⁊ sp̄us mouent̄ ⁊ calefiunt: ⁊ est iflatio sine inflatione: ⁊ egōnes sunt mucillaginose. ⁊ est p̄uatio signorū sanguinis ⁊ colere: ⁊ vrina ē remissa ⁊ spissa. vt dicit Egidi⁹ in vrinis suis.

Innuiꝛ gutta regnare per alba minuta: sed ista contenta alba minuta rotunda sunt equoca ad cōceptionez vel ad guttā. Sed si sunt cōtenta pilosa vel grossa gibbosa rotūda cum cauda pilosa sicut si essent spermatica cū eis: tunc vt cōiter est signū gutte flātice ⁊ sunt de significatōe flegmatis ꝓpter motū iuncturaꝝ. ⁊ si sunt per se semꝑ per totam substātiā vrine signāt guttā erraticā. si inferius: tūc gutta est partiū inferioꝝ. si superius: partiuz superioꝝ. si in medio: partiū mediarū. ⁊ hoc maxime in viro: qꝛ in muliere aliqñ signat cōceptionē: ⁊ tunc erit superius in vrina quid subtile albū ad modū bōbacis ⁊ erit in vrina q̄si cotum carminatū. ⁊ per retentionē menstruoꝝ: ⁊ per priuationem doloꝝ scitur illud. Unde vrina granulosa per totaz fere signat vrinā arteticā. ⁊ hoc maxime si fuerint ibi alba rotūda minuta vel spmatica caudata pilosa. ¶ Itē si pulsus est tardus rarꝰ ⁊ latus nisi dolor intēdaꝛ nimis: qꝛ dolores dissoluūt virtutē si pseuerāt ⁊ stimulāt in pn°. ⁊ nā ipsa tunc nitiꝛ expellere nocumentū q̄tū pōt. Et sit pulsus frequens ⁊ velox: qꝛ virtꝰ debilis stimulata fortiorez facit operationē q̄z faceret de se derelicta nature sue. ⁊ ideo opz tangere pulsuz frequēter in paroxismo ⁊ ante ⁊ post. ¶ Si ergo patiēs sit senex ꝯplōnis flegmatice habens. s. corpus nō carnosum: imo adipe plenū nō lene. s. sine pilis albū. ⁊ tēpus est hyemale vel pluuiosum ⁊ nebulosum. ⁊ multiplicauit flegmatica sicut pisces recentes lacticinia fructꝰ aquosos: ⁊ potauit aquā: ⁊ est gulosus: ⁊ comedit viscosa grossa dure digestiōis que faciunt indigestionem ⁊ cruditatē: ⁊ est mali regimis. ⁊ ociosus nō vtēs exercitio. multū dormiens ⁊ ventre repleto coiēs freqnter. tūc ē rōnabile ꝙ materia sit flegmatica. ¶ Si materia sit melīca: tunc est doloris occultatio idest modicꝰ dolor nō acutus. s. ⁊ paruitas tensiōis. qꝛ mā rōne grossitiei nō ībibiꝛ inter lacertos: sed solū in vacuitate iuncture: ⁊ cum curatio applicaꝛ parū iuuatur ꝓpter māe inobediētiā: ⁊ fit loci attenuatio ꝓpter māe frigiditatē impedientem. nec est in loco mollities: qꝛ mā est dura. nec est claritas coloris sed offuscatio ꝓpter opacitatē māe. Urina si ē remissa ⁊ tenuis cū resolōne alba grossa hñte quādā resolutionē pilosam ꝓcedētē in lōgitudinē arteticaz de melancolia nāli significat. Et si resolō illa sit inferius signat guttā inferiorē. ⁊ sic si alibi: qꝛ ⁊ silis simili seruit: regio regioni. Silr locus est frigidus ⁊ frigida nocēt: pulsus ē tardus paruꝰ rarus: nisi cū doloris vehementia euenerit ꝑꝑ aliqd extrinsecū sicut coitꝰ vel motꝰ laboriosus exterior vel comestio alliorū vel similiū excitantiū mām currere ⁊ fixaz mouere. Si igiꝛ tēpus sit autūnale ⁊ patiens complexionis melīce. s. extenuatꝰ niger vel pallidus ⁊ cū malitia splenis ⁊ appetitu cibi intenso valde: qꝛ melīci sunt edaces ⁊ hñt appetitū caninū frequēter ꝓpter melīaz: qꝛ appetitꝰ viget ꝓpter frigidū nō inq̄tū frigidū sed inquātum acetosuz. dicit Auer. 3° colliget. Si igiꝛ regimen pteritum fuerit multiplicatiuū melīe sicut tristitia studium sollicitudo vehemēs. ⁊ comedit carnes bouinas grossas ⁊ salsas. ⁊ silr pisces. ⁊ comedit caules ⁊ pisas ⁊ fabas ⁊ caseum ⁊ maxime antiquū ⁊ oua dura ⁊ cōsimilia. ⁊ hz somnia terribilia de rebus nigris ⁊ pōderosis. ⁊ ꝙ nō pōt currere ⁊ ꝙ cadit. tunc cū istis verisilē est ꝙ mā sit melīca: lz illud raro sit. ¶ Si mā fuerit ventosa tūc est dolor extēsiuus sine grauedine ⁊ dolor permutaꝛ de loco ad locum ꝑꝑ māe mobilitatē. ⁊ regimē gnātiuū vētositatis p̄cessit sicut ꝙ ipse comedit pisas fabas. diuersa cibaria in eadez mensa: p°. s. grossa. deinde subtilia. ⁊ ficus post prādiū: fructus frigidos ⁊ panē calidū. ⁊ repleuit se multū. ⁊ potauit mustū sepe vel ceruisiaz nouā. ⁊ hz rugitū cōiter ⁊ gurgulationem in vētre ⁊ eructuatiōes acetosas: ⁊ aliquādo colicam ⁊ saltū: ⁊ iectigationez in membris: ⁊ retinuit feces diu ⁊ ventositates: tunc verisilē est ꝙ mā est ventositas. ¶ Si mā est cōposita tūc tensio est vehemēs ⁊ paucitas doloris iuuaꝛ cum curationibꝰ calidis ⁊ frigidis: qꝛ fere oia nocent. ⁊ qñq; vna hora vna meª. aliqñ alia ꝯria iuuatur alia hora. ⁊ accidit hoc plurimū corporibꝰ colericis calidis que vtunꝛ regimine infrigidante humectāte gnātiuo flegmatis ⁊ hūoris crudi. ⁊ vtunꝛ cibis super replōnē ⁊ motibus: ⁊ qñ misceñꝛ duo humores: ⁊ expellitur qđ ex eis grossum est ad iuncturas: ꝑꝑ hoc ꝙ subtile sanguineū ⁊ colericū submergit ipm ⁊ facit penetrare ad eas. ⁊ accidit eis ꝙ in prandio vtunꝛ cibis ⁊ potibꝰ cōtraryꝭ: ⁊ iuuātur patientes cū cōpressione moderata cuz manibꝰ pluribus: qꝛ humor resoluiꝛ ⁊ maturaꝛ per eā cuz aliquali fricatione subtili cōprimente. ⁊ iuuaꝛ cum vnctōe tēperate calida ⁊ cum quiete: qꝛ motus ꝓhibet a maturatione ⁊ digestione. istis apparentibꝰ verisimile est ꝙ mā sit cōposita ibi. ¶ Signa plectorie corporis sunt si ex tēperate calidis dolor augeꝛ: corpus videꝛ esse plectoricū. vñ oz fieri euacuationē. vñ euaporationes leues curāt vel dāt ingeniū curandi diciꝛ 2° regiminis acutorū. ideo cuz talibꝰ est operandū cum operatiōe tentatiua. ¶ Hic tñ notādū ꝙ aliqñ frigida narcotizando dolorē sedāt ⁊ stupefaciendo: ⁊ tūc credimus ꝙ cā sit calida: tñ est frigida. Aliqñ tñ calida applicata iuuāt resoluēdo ⁊ mām exalando si corpus nō sit repletuz: ⁊ tunc credimus ꝙ sit cā frigida: ⁊ tñ aliqñ est calida. Et aliqñ mā multa frigida currit ad locū ⁊ facit dolorez: ⁊ tunc colera rōne motus sui currit ad locum illū: qꝛ dolor est cā attrahendi. diciꝛ 3ª partic. tegni. ois dolor acuit reuma. cōmēto. 60. ⁊ tunc rōne illius totū membrū est calidus: ⁊ fit aliqñ rōne illius doloris febris paroxismus: ⁊ furia doloris paroxismi inducit sinthomata. s. pulsus velocitatem ⁊ vrine tincturā ⁊ insomnietatez ⁊ sitiunt: ⁊ tunc credimus ꝙ cā sit calida: tñ cā pncipalis ē frigida. ¶ Jō ad euitādū istas cās tres deceptorias sciendum ꝙ oz cōsiderare locū tactu si est calidus: ⁊ si ꝯplexio cōsuetudo etas ⁊ ars: vt qꝛ faber est: ⁊ aer ⁊ tpus āni cōueniant in calītate ⁊ siccitate: ⁊ sic de alys pticularibus. ⁊ si sic verisimile est ꝙ cā sit calida. ¶ Et si locꝰ sit ad tactuz frigidus ⁊ ꝯplōnis flātice ⁊ etas senectutis ⁊ tps est frigidū: ⁊ est piscator: cōsueuit comedere frida ⁊ fructus frigidos ⁊ lacticinia ⁊ pisces ⁊ carnes īfrigidatas ꝯcoctas die p̄cedēti ⁊ silīa ⁊ laborauit in niue: vl̄ pluuia supuenit: iste dolor est signū ꝙ cā est frigida. Et si pticularia diuisiz cōsiderata cōueniāt: illa cōsiderando raro decipieris.

Pronostica.

Pronosticatio est ꝙ dolores iūcturarū sunt ex sūma egritudinū q̄ hereditanꝛ vtplurimū. qꝛ sperma est ꝺm ꝯplōnē generātis. dicit Auic. c. de dolore iuncturaꝝ. ⁊ p° cañ. fen 2ª. c. 8° in fine. dicit ꝙ egritudines que in semine hereditanꝛ sicut albaras. i. morphea ⁊ tinea nālis ⁊ podagra ptisis ⁊ lepra. Silr 6ª particula affo. cōmēto. 28. Quecūq; dicta sunt de podagra: intelligēda sunt de artetica. sunt. n. ex hereditate. nam sperma qꝛ maculatū fuit: pedes filiorū debilitat passiōe duplicata ex parentū pncipy cā suaq; culpa. sicut diciꝛ de peccato originali in theologia: ⁊ ita pōt dici hic. Silr Isido. pª parti. affo. Dama. cōmento. 2. dicit ꝙ generatio morboꝝ a pmis parentibꝰ aliqñ causaꝛ rōne debilitatis ⁊ rōne peccati nālis in eis. aliqñ a diuturnitate egritudinis ⁊ eius radicatiōe in mēbris. ⁊ per hunc modū podagricus podagricū generat: nō ꝙ pedes in qbus est fundata podagra faciant podagricuz: sed qꝛ podagra est valde longa egritudo ⁊ valde indurata in mēbris. vnde corpus est iam assuetū illi dispōni ⁊ cōsuetudo est altera natura: ⁊ ꝓpter hoc istum effectū ꝓducit. h ille. Et Dam. 2ª

particula affo.affo.48.dicit: morbũ diuturnũ ⁊ defectuȝ morboꝝ hereditat quidẽ filius:sed differẽter magis ⁊ minus si alter parentũ fuerit sanus.qꝛ plus inficit̃ si pater ⁊ mater fuerint egrotãtes longo morbo q̃ȝ si alter tm̃: ⁊ pl's si pater patiat̃ q̃ȝ si mater:qꝛ sperma viri obtinet dñiũ in generatiõe filij.pp igit̃ infectionẽ seminis filius plus inficit̃ q̃ȝ ꝓpter infectionẽ mẽstrui:qđ est mãle. ¶ Et dicit Jsido.ꝙ morbus diuturnus duplex est.vniuersalis vt q̃rtana.particularis vt apoplesia epiª podagra.Dam̃.loquit̃ de 2° nõ de vniuersali.⁊ dicit ꝙ filius nõ hereditat defectionẽ alicuius membri:sed solũ membroꝝ ꝑncipaliuȝ ⁊ nobiliũ:⁊ illoꝝ membroꝝ a quibus multũ decidit̃ de semine. ¶ Sil'r cõmento.73.dicit ꝙ si pater habeat aliqđ membrũ debile vel ꝓpter etatẽ:qꝛ senex est: vel pp egritudinem vel quãlibet aliã cãm sicut cerebruȝ vel cor vel cõsimile:tunc membrũ nati ꝓportionatũ illi mẽbro erit debile.⁊ ꝓpter h̃ filius generatꝰ a sene vel decrepito:debile hȝ cerebrum.vnde paratus est ad epilepsiã. ¶ Sed ideo pp illã cãm põt fieri questio.Utrũ podagra vel gutta sit morbus hereditarius? Or nõ:pȝ.ꝓ per Cõstant.ꝑmo practice sue qui dicit ꝙ nos nãliter nascimur sani. ¶ Jtẽ infectio spermatis est cã morbi hereditarij : vt dictuȝ est prius.sed sperma nõ venit a toto corpore vel ab oibꝰ mẽbris:ideo ridiculosum est illud dicere.dicit Arist.in de generatione aialiũ. ¶ Jtẽ consimile est in toto corpore ⁊ in partibus:vt dicit Auic.9° de aialibus. ideo nõ magis fiet defectus in pede q̃ȝ in manu. ¶ Jtẽ morbi mẽbroꝝ ꝑncipaliuȝ vt cordis ⁊ epatis sicut idrop̃.⁊ sincop̃. nõ sũt morbi hereditarij.ergo nec alioꝝ. ¶ Jteȝ dicit Aristo.in de generatiõe aialiũ.senes aũt nõ hñt semẽ aut nõ est ꝓlificum.iõ dicit Aui.3° cañ.fen.20.tractatu ꝑmo.c.de spermate generante ⁊ nõ generãte.Sperma ebrij decrepiti ifantis ⁊ multi coitus nõ generat.Sed hoies multi coitꝰ maxime fiunt podagrici dr̃ 6° affo. ergo nõ generãt. ergo nõ podagricũ. ¶ Jtẽ lepra nõ est morbꝰ hereditariꝰ.ergo nõ podagra a fortiori.añs pȝ.qꝛ error est virtutis imutatiue. dicit Gal'.6° de morbo.igit̃ nutrimentũ nõ est bñ digestũ nec assimilatũ.ergo nec superfluũ nutrimenti qđ est sperma erit bene digestuȝ aut cõueniens gnãtioni.qꝛ decidit̃ ab incõuenienti nutrimẽto.ergo ipm̃ erit incõueniẽs generationi.qꝛ sicut nutrimentũ ad nutritũ : ita sperma ad generationẽ. ¶ Jtẽ sperma infrigidat̃ ⁊ desiccatur rõne mel'ie vel adurit̃.ergo nõ est ꝓlificũ.vt dicit Gal'.5ª pti. affo.cõmento illius. Quecũqȝ frigidas ⁊ dẽsas matrices hñt. ¶ Auic.est ad oppositũ vt dictũ est ꝑus.vñ Ga.ꝑma parti.tegni.Egrũ simpl'r est illud qđ est tale a generatõe. ¶ Jtem Auic.c.de sterilitate.fen.21.tertij cañ. Sperma est ex omnibus mẽbris:ex sano sanuȝ: ⁊ ex infirmo infirmum.Et fen.2.ca.3°.ꝓpter h̃ generatur ex mẽbro diminuto membrũ diminutũ. ¶ Dico ad istã qõnẽ ꝙ est vt sic ⁊ vt nõ.Pro quo notandũ ꝙ Aristo.18.de aialibus.vbi ponit cãm similitudinis filij ad parentes dicit ꝙ sperma est sicut est hõ a quo exiuit.humor.n.ille a quo exiuit sperma ẽ vltimus cibus mẽbroꝝ patris.⁊ est qđdã ꝓpinquũ vt assimilet̃ in mẽbra patris formal'r.qui humor veniẽs ad testiculos virtute cordis ⁊ testiculoꝝ fit sperma:qđ factum hȝ virtutẽ vt sit oia mẽbra virtualiter.quicqd ergo reperit̃ in oibus membris formal'r ipsiꝰ patris hȝ sperma virtualiter.i.virtus spermatis informatiua que est virtꝰ q̃si diuina. vt dr̃ 7°.metaphysice.põt ea oia facere in mã disposita.Cuȝ ergo in mẽbris patris reperit̃ masculinitatis cõplexio:qꝛ est colericꝰ vel flãticus.color qꝛ est albus vel niger.q̃titas qꝛ est magnus vel paruus. figura qꝛ est forte bene lineatus ⁊ formatus.mores ⁊ passiões aiales:qꝛ est iracũdus vel nimis audax vel timidus; ⁊ isti sunt mores nãles nõ accñtales.dicit Haly 2ª parti.tegni.cõmẽto de figura ꝯpl'onis cordis.⁊ Dam̃.2ª partic.affo.afforis.xi. Mores ⁊ vicia animi ⁊ corporis fiunt a parentibꝰ ⁊ auis. vñ illa que attribuunt̃ ꝯpl'oni attribuunt̃ aie:vt qꝛ est ingeniosus vel hebes.⁊ ideo opȝ semen esse oia ista quodãmodo virtual'r.Si igit̃ sperma patris sit oio forte assimilabit filiũ patri in oibus istis. Si debile assimilabit mr̃i. Si medio mõ ita ꝙ sit resistentia ex parte mẽstrui mulieris quo ad q̃dã nõ quo ad oia:tũc erit similis pr̃i ⁊ in aliqbus matri.Unde forma est duplex. vna que ẽ in aia. alia que est in habitu ⁊ corpore. vñ dicit Cõmẽtator 7°.meta. ⁊ 2ª fit a ꝑma sicut sanitas in corpore a sanitate in aia medici.ꝗm formã que est in aia artificis fit forma vt in artificiato.⁊ si est peccatũ in forma artificis erit peccatuȝ in forma artificiati.Sed virtutes gnãtiue sil'es sunt virtutibus artificialibus ꝗm Cõmentatorẽ vbi ꝑus.ergo forma in spermate erit similis forme generate in embrione ⁊ tãq̃ȝ artifex ipsius.Et ideo.15.de aialibꝰ Aristo.dicit.ꝙ sperma viri se habet ad gnãtũ sicut se hȝ artifex ad scãnum. Si ergo artifex hȝ in se formaȝ artificij nõ bonã in parte vel in toto:facit edificiuȝ non bonũ in toto vel in pte.Similiter de sanitate in aia medici.si enim in ea est error errabit in cura infirmi.Cum ergo sperma sit sicut hõ a quo exiuit:si sit debilitas in aliquo mẽbro vel in toto corpore generabit̃ in virtute ipsius spermatis ipsiꝰ ꝯsimilis error vel debilitas vel pctm̃ cõsimile vel viciũ sil'e. ergo generabit illud membrũ debile in filio:qđ est simile membro debili in patre.Cum ergo in podagricis sint pedes debiles nãliter:⁊ defectus nãliter erit defectus informatiue mẽbroꝝ ꝓportionatoꝝ vel similiũ illis in filio. Jõ dicit Gal'.6°.affo.ꝙ sperma maculatuȝ est:non.s.materiei infecte sed virtutis debilitate.vnde qꝛ virtus iformatiua cõtinet quasi virtutes oium membroꝝ. si membra sint debilia erit ipsa debilis in formãdo ex eis similia.⁊ h̃ est parentum causa.sed si male regit se. h̃ est ꝓpter sui culpam ꝙ sit actu eger. Unde dico cum Jsido. 2ª partic.affo.qui dicit ꝙ duplex est morbus.nãlis ⁊ innãlis. Nãlis est qui fit ꝓpter cõplexionẽ mẽbri.⁊ si membrũ sit frigide cõplexionis de ipso generat̃ morbꝰ frigidus vt epiª in cerebro. Morbus innãlis est qui cõsequit̃ aliqđ extrinsecũ nõ cõplexionẽ:vt in cerebro frenesis ⁊ timor in corde ⁊ iposarcha in epate:fit tñ morbꝰ nãlis pp ipotẽtiã virtutis a generatiõe ꝑª:⁊ illud est q̃si inseparabile. Uñ Jsid.cõmen. 54.ibideȝ dicit.ꝙ qñ virtꝰ est debilis:ꝙ quicqd generat̃ est debile. ⁊ hoc oibus diebꝰ vite nati. qꝛ qcqd a ꝑmis seminibus extrahimꝰ est nobis perpetuũ.Et hoc est qđ põt dici ꝙ morbus est duplex.accñtalis ⁊ nãlis.i. morbꝰ qdã est hereditarius:⁊ quidaȝ tꝑalis ⁊ accñtalis. Hereditariꝰ est nãlis.i.habitualis vt aptitudinalis:⁊ iste habitꝰ nãlis est hereditariꝰ.sed morbꝰ accñtalis nõ est hereditariꝰ: qꝛ si filius regat bene se nõ incurret has passiões:sed si erret in regimine:tunc aptitudo ista duceret̃ ad actũ.⁊ tale est egrũ simpl'r.⁊ ex q̃libȝ leui cã vel mutatiõe põt fieri eger actu.⁊ iõ cũ morbo hereditario aptitudinali stat sanitas nõ hereditario actuali. ¶ Nota tñ ꝙ sanitas est duplex. cõsueta ⁊ debita.podagricus aptitudinal'r ⁊ habitualiter qui est eger simpl'r:simil'r a generatiõe est sanus aptitudinal'r ⁊ actual'r qñ nascit̃ remota cã extrinseca ꝑmutatiua ⁊ accñtali.est.s.sanus sanitate cõsueta tali sic lapso lapsu nãli.nõ tñ est sanus sanitate debita spẽi: vl' debita.s.sano ex generatiõe.Et ideo nãliter nascunt̃ sani sanitate aptitudinali vel actuali in ꝯceptõe.i.sumus sani actu tũc: sed nãliter sumus sani.i.aptitudinal'r in sanitate: qꝛ aliqñ est tũc egritudo accñtal'r extracta a matre dum fetus fuerit in vtero.qꝛ aliqñ est embrio idropicus vt dictũ fuit cap°

de idropisi. ꝛ per hec ad p̄mam solo patet ꝛc. ¶ Ulterius
sciendū ꝙ morbus hereditarius est duplex. vnus cātus a
causa accidentali extrinseca. alius a causa nāli intrinseca.
P̄mus est sicut si ebriosus vel repletꝰ coeat ꝛ sperma emit
tat: hꝰ sperma est crudu ꝛ indigestu: ꝛ ita ꝙ ex ipso nihil
gnābitur. vel si sic: gnābitur morbosus: q̄ semen illud nō
est bene prolificum. ꝛ istum modū loquendi habet Hyp.
3ª ꝑticula affo. affo°. 12°. Si hyems austrina pluuiosa ꝛ tran
quilla fiat: ꝛ ver siccu boreale: mulieres q̄bus partus in
est abortiunt: vl' partus imbecilles ꝛ morbosos pariūt: et
sunt morbidi: qui ex qualibꝫ facili causa parati sunt egro
tare. ꝛ iste morbus qui venit ex p̄mis parentibus dicit̄ he
reditarius: sed improprie: q̄ tūc omnis morbus posset di
ci hereditarius: si ex causa extrīseca vel alia fieret in filio
postq̄ fuit in patre a causa tali. Alius est morbus heredi
tarius ꝓprie causatus a causa naturali: ꝛ sic omnis morbꝰ
non est hereditarius: sed quidā sic ꝛ quidam non. ¶ Pro
quo vlterius sciendū ꝙ ad hoc ꝙ morbꝰ sit ꝓprie heredi
tarius duo requirunt̄. s. morbi diuturnitas ꝛ morbi antiq
tas. p̄m vt per eius diuturnitatē ꝛ longitudinē debilitetur
virtus membri in tm̄ ꝙ non possit gnāre membru forte
simpl'r. 2m requirit̄ vt si fuerit in auo proauo atauo nō vl
tra: q̄ vltra quartā gnōne non currit assimilatio filij ad
parentes: ꝛ sic discurrendo de filio in filiu donec hꝰ mor
bus fuerit quasi nālis ꝛ essentialis: ita ꝙ ꝓpter nālitate
ꝛ essentialitatem sit hereditariꝰ: q̄ simile fit a simili in ge
neratiōe vniuoca ꝛ ꝑfecta. ¶ Et si vlterius queras vnde
p̄mus podagricus incurrat istu morbū: ita ꝙ fuit heredi
tarius ex quo pater suus non fuit talis: igitur nō fuit a cā
nāli. ergo non est dare p̄mū podagricum nāliter. Dico si
cut dicit Ar. 18°. de aīalibus. ꝙ cā assimilatiōis filij ad pa
rentes est ꝓpter agentis fortitudinē ꝛ debilitatem. vt scꝫ
quādo sperma viri est complete digestum ꝛ fortis virtus
in eo cōflata est triplici virtute: q̄ spūs gignitiuus est cō
positus ex tribus spiritibus: vt dicit Haly 2ª particula te
gni. ꝙ spūs sunt delatores virtutū ꝛ spūs sunt fortes ꝛ pu
ri: qui. s. veniūt a tribus p̄ncipalibus membris. s. cerebro
corde ꝛ epate: ꝛ menstruum mulieris est obediens totali
ter: nec est aliqd̄ extrinsecū impediēs: ꝛ est in parte dextra
matricis: tunc vincit sperma illud cōpleta victoria: ꝛ tunc
fit masculus total'r similis sibi patri. Si vicerit quo ad il
la que sunt masculinitatis: non quo ad illa que sunt socra
tis vel ioannis vel progenitoris: tūc in p̄mo erit simile nō
quo ad alia. Sed si aliqd̄ istoꝝ vicerit super menstruū fe
mine simile erit quo ad illud. Et si sperma sit debile aliq̄
liter quo ad masculinitatē: ꝛ menstruum resistit quo ad il
la que sunt matris: erit femina gnāta similis matri. Sꝫ si
sit sperma debile quo ad alia p̄ter masculinitatē erit ma
sculus similis matri. ꝛ sic discurrendo per alias ꝯditiōes.
Aliquādo tamen nec assimilatur patri nec matri nec auo
nec proauo: sed alicui extraneo. ꝛ hec fiunt a forma imagi
natiua. ꝛ ideo a cā accidentali. vel forte assimilatur alicui
nunq̄ concepto prius nec imaginato: tunc erit monstru
simpl'r vel ꝫm quid. Simil'r si materia sit oīno inobediēs
ita ꝙ nō possit forma debita induci: vel sit inobediēs nō
oīno: sed quo ad omnia que sunt ꝓgenitoꝝ ꝛ parētum: nō
tamen in tm̄ quin possit forma debita induci: nō tn̄ cōue
nientibus accidentibꝰ alicui de parentela: tunc est effectꝰ
mirabilis. dicit Ar. p̄mo casualiū. ꝛ monstru ꝫm quid. ꝛ
hoc est aliquādo ꝓpter corrupta cibaria vel aerē malum
vel influentiā celeste: q̄ homo generat hoīem ꝛ sol. Sic
in ꝓposito si sperma podagrici vincat cōplete faciet fetū
sibi simile nāliter. ¶ Per hoc ad oḃm. in p̄mo podagri
co fuit podagra accidentalis a coitu vel ebrietate vel mo
tu nimio: ꝛ in filio fuit nālis accn̄talis filio suo: q̄ eēntia
lis magis nālis. ꝛ sic discurrendo vsq̄ ad vltimū cū debi
litate neruoꝝ ꝛ iuncturarū in tm̄ ꝙ complexio illa est fi
xa radicalis ꝛ essentialis. ¶ Pro quo sciendū ꝙ mala cō
plexio diuersa raro hereditatur: sed mala cōplexio equa
lis cū qua nutritio ꝛ assimilatio semꝑ facit malā cōplexio
nem hereditatā. Ideo dico ꝙ leprosi in p̄ma mansione. i.
in p̄ncipio morbi possunt gnāre. in scd̄a māsione. i. in aug
mento simil'r: sed peius. sꝫ in statu vbi est 3ª mansio ꝛ defi
cit assimilatio: nō pn̄t aliquo mō assimilare: nec est decli
natio aliq̄ totius morbi: sꝫ solū p̄marū duarū mansionū.
vbi consumit̄ ꝛ adurit̄ ros ꝛ cābiū: sꝫ in 3ª glutē interiꝰ: sꝫ
ex fumis ꝛ indigōne fit aliqn̄ tumor exteriꝰ. ¶ Ulterius
notandū ꝙ sperma viri nō est pars sani fetus nec venit in
coitu a quolibet suo mēbro: lꝫ Aui. ponat p̄ ca°. de mēbris
ꝛ 3°. can̄. fen 20ª. ca°. 3°. ꝛ fen 21ª. ca°. de sterilitate. dicit enī
ibi. Sperma currit ex oībus membris: ꝛ ex sano sanū ꝛ ex
infirmo infirmū. Et. c. 3°. fen 20ª. dic̄ ꝙ nō videt̄ ꝙ sit sper
ma de cerebro solo. q̄uis enī fomentū sit ex eo: imo oꝫ ꝙ
sit ei a quolibꝫ mēbro p̄ncipali pars vt sit eius alijs mem
bris resudatio ad istas adiacentes. ꝛ propter istud est assi
milatio ꝛ ex mēbro diminuto fit membrū diminutū. Si
militer Haly p̄ª ꝑticula tegni videt̄ ponere ꝙ sperma vi
ri solū est cā efficiens vt menstruū purū est mā̄ fetus: im
purū non. Tamē sperma viri quo ad quosdā spūs exeun
tes cū eo miscet̄ cū menstruo mulieris: ꝛ est pars: nō quo
ad substātiā sua: sꝫ euaporat in formatione facta. ꝛ sic sol
uitur verbū Auic. Simil'r dico ꝙ in coitu moderato exit
sperma a principaliorībꝰ mēbris: maxime in coitu gnānte
sꝫ in coitu delectante non oꝫ: tn̄ triplex spūs exit in quo
libet: ꝛ maxime spūs aīalis ꝓpter sensibilitatē ꝛ delecta
tionē. iō si incidantur vene iuuenales retro aures hō non
generat. dicit Aui. fen 20ª. ca°. 3°. ꝛ ideo in coitu multo fiūt
oculi cōcaui. Dico tn̄ ꝙ in coitu generante fit resudatio a
mēbris sensibilibꝰ: q̄ spūs exeuntes ibi īfecti a membris
vadunt ad p̄ncipalia membra: ꝛ tunc vlterius ad testicu
los: ꝛ tunc exit sperma cū illis: ꝛ agit ꝫm dispōnem illoru
spirituū nō ꝙ aliquid de substantia membroꝝ p̄ncipaliū
exeat: sꝫ illud qd̄ est ꝓpinquissimū vt fieret pars: ꝛ de sub
stātia illoꝝ exiuit. Sed in coitu delectāte natura colligit
aliquādo mām in testiculis anteq̄ vir copulet̄ cū mulie
re: ꝛ expellit̄ quasi statim cū cōiungit̄. ꝛ tūc nō venit a sin
gulis mēbris: sed frequenter natura onerata spermate su
perfluo expellit illud ne ledat: vt narrat Gal'. 6° interioꝝ.
de Diogene. ¶ Si tn̄ fit coitus superfluus expellit aliqn̄
ab omni mēbro notabili: in tm̄ ꝙ aliqn̄ expellit sanguinē.
ꝛ ita itell'r. s. ꝙ natura aliqn̄ expellit hoc qd̄ deberet fuis
se nutrimentū cuiuslibꝫ mēbri. ꝛ iō a quolibet mēbro po
tential'r decidit̄: ꝛ tūc mēbra demacrant̄: nō ꝙ exeat mā
ab eis: sꝫ q̄ nō venit nutrimētū eis. iō sperma māliter est
vltimus cibꝰ mēbroꝝ vel superfluū q̄titatiuū puritatis
vltimi cibi nō superfluū īpuritatis: sꝫ forte nō est sperma
quousq̄ veniat ad testiculos: ꝛ tunc non pōt nutrire: sicut
dicit̄ 7°. colliget. sed p̄mo mō pōt nutrire: ꝛ sic loq̄tur Gal'.
p̄ª affo. cōmē. illius. Uentres hyeme ꝛ vere. ¶ Ex p̄dicta
positione patet solutio ad p̄ma duo argumēta p̄ncipa
lia. ¶ Ad 3m ꝙ lꝫ sperma sit homogeneu in substātia: tn̄
spiritus exeuntes cu eo non sic sunt. vel est homogeneū
in substantia non in accidentibus: vel quo ad virtutē. vel
est virtualiter homogeneu: quia est omnia membra vir
tualiter. vel est consimile ꝛ homogeneu ꝫm sensum: non
in re: sicut dicit Auer. de lacte. 5° colliget. versus finē. Uel
posito ꝙ sit homogeneum: tn̄ menstruū patit̄ ꝓpter vir
tutē īformatiuā in sede patris ꝛ adhuc seq̄tur diuersitas.
¶ Ad 4m dico ꝙ morbi mēbroꝝ p̄ncipalium nō pn̄t diu
turnari vel antiquari. vel si sic: tunc nō fit generatio sicut

patet in idropisi. Similiter ibi deficit adhesio sanguinis: ⁊ ideo remanet aquosum ⁊ non prolificum. Similiter est sincopis quasi mors parua: ⁊ tunc homo nõ moritur. ⁊ cuȝ excitatur a sincopi expellunt̃ illi vapores mali: ⁊ ideo nõ fit hereditarius. Tamen ego credo ꝙ sincopis frequens ex causa interiori est morbꝰ hereditarius: ⁊ sic tremor cordis: tamen a causa exteriori non. ⁊ tota causa est: quia fermentatio spermatis quo ad delectationem est a cerebro: sed fermentatio quo ad compagationem ⁊ viuificationẽ est a corde. ¶ Ad 5m dico cuȝ Auic. ca°. de sterilitate. de genere spermatis non generantis est sperma infantis ⁊ patientis nauseatiuam satietatem: ⁊ ebrij ⁊ semen senis etiã coeuntis: ⁊ cuius corpus non est sanum. isti non generant vel imbecilles ⁊ morbidos generant: quia infirmus generat infirmum aptitudinaliter lȝ actu sit sanus. ⁊ forte nõ manifestatur statim a principio: sed post sicut patet de variolis quas nullus euadit. dicĩ Isaac. ⁊ Auer. 3°. colliget. vnde sperma istorum est aquosum ⁊ frigidum. Et ideo dico si monoculus generat habentem duos oculos: ꝙ ille vnꝰ oculus in filio ex parte illa qua deficit in patre erit magis debilis q̃ȝ alter: ⁊ citius leditur ⁊ lenius excecatur. ⁊ sic de mutilato eodem modo. Similiter cuius sperma est infirmum infirmitate inficiente sperma infectiõe notabili generat infirmum aptitudinaliter si generat: quia ibi est cõplexio mala infixa vel q̃si mansiua. aliter non faceret infectionem notabilem permanentem: sicut nec fe. effimera nec tertiana facit. ¶ Ad aliud. de lepra dictũ est in positione: ꝙ in p̃ma mansione ⁊ secunda est nutritio ⁊ perfecta assimilatio: sed non perfectissima quo ad omnia accidentia equalia. ⁊ ideo est ibi sperma prolificum aliqualiter: nisi etas impediat vel aliquid tale: sed generat morbiduȝ: sed in 3a mansione non generat aliquo modo. ¶ Ad vltimuȝ dico ꝙ sperma non aduritur in prima mansione nec vltimate infrigidatur. est tamẽ in aduri quo ad aliq̃s partes. ⁊ ideo stimulantur ad coitum vt expellatur sperma tanq̃ȝ superfluum ⁊ nociuum: tamen sunt alie partes potentes ad generandũ lȝ debiliter ⁊ male.

Pronostica. Pronosticatio igitur ẽ ꝙ podagra est morbꝰ hereditarius. 2°. ꝙ eunuchi non podagriçant nisi errent in regimine. dicit̃ 6°. affo. ¶ Pro quo notandum ꝙ differentia est inter eunuchos castratos ⁊ spadones. Eunuchi nãliter sũt casti nati ab eu quod est naturale ⁊ castus ta. tuȝ. ⁊ natus. i. qui nãliter carent testiculis. Sed castrati sunt non proprie casti nati sȝ castrati prostrati statim postq̃ȝ nascuntur vel in pueritia. Spadones sunt illi qui non determinant sibi certam etatem: lȝ plus vocẽtur tales postq̃ȝ possunt generare si testiculi auferant̃ cũ spata vel ense vel hꝯ. Sȝ effeminati sunt qui habent mores femineos ⁊ sunt fluuidi imberbes nec caluescũt ꝓpter humiditatem eorũ ⁊ sunt inepti ad generandum ꝓpter caloris paupertatem qui debet stimulare ⁊ sperma coquere. ¶ Itẽ sciatica dextre partis est minus mala q̃ȝ sinistre. dicit Uiaticus in 6a: quia a causa faciliori generatur in dextra parte lȝ virtus sit fortior in se q: pars illa calidior ⁊ mobilior ⁊ rarior. ratione quorum materia cal'a plus abundat ⁊ attrahit̃ alia ⁊ currit liberius. ¶ Itẽ sciatica est de vehementioribus iuncturarum doloribus. ¶ Item sciatica ⁊ gutta magis fit in senio q̃ȝ in alia etate ꝓpter digestiue debilitatem ⁊ ꝓpter expulsiue impotentiam ꝓpter meatus amplitudinem: ⁊ q: sciatica fit ab humoribus frigidis plusq̃ȝ ex materia p̃ncipali lȝ ex calida fiat dispositione ⁊ in senibus abundent humores frigidi plus quibuscunq̧. ¶ Item q̄buscũq̧ a sciatica vertebrũ resilit foras his tabescit crus ⁊ claudicant si non vrantur. dicit Hyp. 6a particula affo. in fine. Et dicit Auic. ꝙ dolores artetici inducunt maciem ⁊ tenuitatẽ in membro patiente vniuersaliter. Quid sit crus patet in exponẽdo. dicitur eniȝ crus a currendo ⁊ sunt duo versus. Hec crus si dicas dicat̃ crus femorale. i. coxa. Hoc crus si dicas dicat̃ crus tibiale. i. pars sub genu. ¶ Itẽ sciatica plus fit in sexu masculino q̃ȝ feminino propter quinq̧ rõnes. p°. ꝓpter abundantiam caloris in viris que facit materiaȝ penetrare ad iuncturas que deficit in mulieribus. 2°. q: mulieres hñt proprium emunctorium per quod mundificant a superfluitatibus matricem per quã mundantur menstrua. 3°. quia sunt in quiete: vt dicit Gal'. 2°. de cõplexionibus. quarum natura non multum delegat de flegmate ad iuncturas earũȝ. 4°. q: in mulieribus iuncture sunt stricte propter frigiditatem earum. ⁊ ideo non recipiunt nec obediunt superfluitatibus veniẽtibus. 5°. q: viri plus laborãt in coitu. ⁊ ideo de podagra dicit Hypp. 6a affo. mulier nõ podagriçat nisi menstrua ei deficiant. ⁊ hoc si bene regat se. ¶ Itẽ sciatica maxime generatur in hyeme ⁊ autũno propter cõmotionem humoꝝ: tunc lȝ in hyeme plus multiplicetur flegma: tamen est quietum tunc. ¶ Item artetica colerica in homine replente se morteȝ subitam inducit. dicit Auic. ¶ Item in podagra bursa testiculorũ prolongatur ꝓpter materiam continue podagriçantem versus pedes trãseuntem per eam ⁊ remollientẽ eam. ¶ Itẽ dolores iuncturarum in p̃ncipio sunt facilis curationis: sȝ quando antiquantur vix curantur ⁊ maxime quãdo sunt de humoribus diuersis. ⁊ si sanantur cito redeunt in sciatica ⁊ podagra propter situm membroꝝ inferius: ⁊ in manibus propter earũ mobilitatem ⁊ in alijs ꝓpter meatuũ latitudinem. ¶ Iteȝ quãdo doloribus iuncturarũ superuenit vrina spissa m'lta vt subiugaliũ aut varices que sũt vene grosse in crurībꝰ: vt pȝ in portatoribus: soluit̃ egritudo. ¶ Sȝ in p̃ncipio istarũ passionuȝ si sint de flegmate: vrina est tenuis ꝓpter opil'oneȝ rõne grossiciei flegmatis sȝ est remissa nisi intẽdatur rõne doloris: sȝ post digõnem est spissa ꝓpter opil'oneȝ ⁊ mixtionẽ eius cuȝ vrina ⁊ rõne humiditatis rõne cuius eligat. ¶ Sed in sanis flegmaticis remotis ĩpedimentis dȝ esse remissa aliq̃liter spissa: sȝ tñ vrina nõ significat p̃mo ⁊ p̃ncipal'r nisi super epar ⁊ venas: vt dicit̃ 2° ꝓnosti. ⁊ 2a particula affo. Dam. cõmento p̃mo. ex ꝯñti tñ significare põt super mãm extra venas ⁊ maxime cũ rõne ꝯtẽtoꝝ. ¶ Itẽ dolor arteticus nõ inducit spasmũ: q: nõ ẽ in cordis ⁊ neruis sȝ in ligaturis: vt dicit 6a ꝑticula affo. lȝ aliqñ mã resudet ad neruos ⁊ lacertos. Et ibidem dicit Hyppo. quibuscunq̧ tumores podagrici fiunt his in. 40. diebꝰ deferuescentes resident. i. a feruore cessant: si fuerit patiens obediens: tñ si mã fuerit subtilis ⁊ in loco carnoso cito dissoluit̃. grossa v° tarde. si vtraq̧ adsit: tardius: q: plus imbibit̃ q̃ȝ grossa per se. vel tardius q̃ȝ subtilis. Sȝ q: in isto morbo materia est in loco remoto a fonte caloris tarde digeritur. ⁊ ideo non in. xxiiij. diebus terminatur: sed in. 40. si patiens fuerit obediens ⁊ cito debitam capiat medicinam.

Cura in generali. Cura istarum passionuȝ est duplex. gñalis ⁊ specialis. Generalis est vna in omnibꝰ istis ꝫm cãȝ euãre ⁊ remouere resoluẽdo si corpꝰ nõ sit plectoricũ: ⁊ malã ꝯpl'onẽ ꝑmutare ⁊ stupefacere sicut ponit Auic. p° cañ. fen 4a. c°. penult°. Et fen 2a. doct. 2a. ⁊ sũma 2a. ca°. 2i°. dicit ꝙ cã quietis doloris ẽ ꝑ abscisionẽ cãe tũc facientis ip̃m aut cũ ꝓuocantibꝰ somnũ sicut inebriãdo: aut cũ stupefacientibus extrinsecis. p̃m est sedans dolorẽ vere. 2m apparenter. ⁊ 3m q: ista duo sunt q̃si ꝯsil'ia. q: sicut dicit Auic. ca°. penult°. p̃mi cañ. stupefaciẽtia sedãt dolorẽ plerũq̧ ꝓpterea ꝙ dormire faciũt: qm̃ sõnus est vna ex cãis sedationis doloris ⁊ ꝓprie qñ cum eo facta fuerit fa-

mes vel sanies in dolore materiali. Sed stupefaciētia debent dimitti q̄ꝫ possibile est: nisi in desperatione. s. quādo dolor est fortissimus ⁊ est cura palliatiua: qꝛ vera cura est auferre cām ⁊ alterare malam ꝯplonez causantē dolorē: sꝫ qꝛ cū hoc est sensatio qꝛ dolor est sensus rei ꝯtrarie: istō qō aufert istum ⁊ sensationē: sedat dolorē apparenter. sic pꝫ per Gal. 5° de simplici medicina. distinctione 5ª. cap° p°.
¶ Cura ergo facienda est: qꝛ si corp⁹ sit plectoricū: nulluz locale debet apponi nisi quousqꝫ corpus purgetur nisi dolor sit vehemētissimus. tūc eni accn̄s superat suā cām: vt dicit̄ p° can̄. ca° vlt° iō cū narcoticis tunc operandū est: cuiusmodi est opiuz ⁊ poma mandragore folia eius semen ⁊ cortices radicis eius papaueris iusquiami ⁊ solatruz maius lactuca ⁊ semen eius mucilago psiliy plantago ⁊ aqua frigida ⁊ nix. Et de compositis sunt tyriaca filoniū ⁊ opiate recentes: sic trociscata rubea requies ⁊c. sed iste vocantur ꝓprie sōnifere: ⁊ inter illa medicamina domestica sūt papauer acuitum cum opio vel semen mandragore succ⁹ lactuce. ⁊ papauer est maxime domesticum. Quādo ergo dolor est fortissimus detur opiata statiꝫ dolorem faciens quiescere: ⁊ apponatur super locuz medicia talis. ℞. folia iusquiami solatri papaueris lactuce plātaginis decoquātur in aqua ⁊ conterantur ⁊ superponantur: sꝫ aliquando causant mortificationē membri: sꝫ hoc est melius q̄ꝫ simpliciter mori. ⁊ iō post apponant̄ calida viuificantia sic folia ebuli cocta in vino: ⁊ fricetur locus cuz vrticis grossis sale ⁊ oleo laurino melle ⁊ castoreo qꝛ est spāle ꝯtra stupefacientia. ¶ Et iō sciendū ꝙ ego vtor medicina expertissima in dolore de frigida cā. ℞. castorei. ʒ. ij. aque vite vel ardentis. ʒ. i. ß. baccarū lauri. ℥. i. simul distemperent̄ ⁊ est medicia sūma in cā frigida. ⁊ cū istis ego aliqn̄ addo grana paradisi. i. melichete ⁊ est tunc q̄si fortissima. Tn̄ artificiose operādo opꝫ p̄mo eūare mām in cā māli. sꝫ nō fiat flōmia in p̄ncipio: qꝛ reddit mām fluxibilez nisi materia sit sanguinea ⁊ alia ꝑticularia cōueniant. Nec dicit̄ medicina laxatiua fortis in p̄ncipio. ⁊ si sic: det̄ in parua q̄ꝫtitate. Nec dent̄ diuretica fortia in p̄ncipio sicut maratrum anisum ⁊ similia: qꝛ ꝓuocāt fluxū humoꝝ ad locuz ⁊ adurunt humores. Uitentur etiam nimis calida qꝛ generant colerā. oīa quoqꝫ nimis frigida qꝛ generāt flegma per exterius: nec ponant̄ nimis frigida: qꝛ mām ingrossarēt: nec nimis calida qꝛ trahunt ad locū plus: q̄ꝫuis corpus nō eēt plectoricū. Et iō nō cōpetunt in p̄ncipio repercussiua corpore existente plectorico: nec dissolutiua: qꝛ petrificarent grossum ⁊ subtile exhalare facerent.

Cura in speciali. Spāliter ergo operandū est sic: ꝙ p° in dolore nō māli alteret̄ membrū cū ꝯtrarys: ⁊ iō modus meus est cū illo operari qō valet in vtraqꝫ cā . s. cū oleo rosato qꝛ calefactos frigefacit ⁊ frigefactos calefacit. ⁊ hoc rōne ꝯplonis sue ⁊ stipticitatis ei⁹ dicit Isi. ʒª affo. Dam̄. cōmento 28°. ⁊ Gal. in de simplici medicina. idem ponit. ¶ Itē rose in cā cal'a valent: ⁊ flor. camomille in frigida cā sine mā. ⁊ lenis fricatio ⁊ positio pannorū calidoꝝ super locū in cā frigida: vel in aqua ros. vel in aq̄ feniculi vel bethonice. ¶ Deinde si cā sit mālis fiat p̄mo clistere cōmune: deinde vomitus cōmunis. ⁊ tūc si cā sit sanguiea fiat flōmia in basilica dextri brachy. Si in dextra parte inferius sit morb⁹. s. sciatica vel podagra: vel in sinistra ecōuerso. ¶ Deinde fiat flōmia de saphena exteriori pedis oppositi vel de vena poplitis vel inter articulū minimū ⁊ sibi ꝓximuz. Et tunc fiat potus alteratiuus de istis. ℞. q̄tuor se. frigidoꝝ maioꝝ ⁊ minoꝝ. an̄. ℥. ß. epatice herbe ireos. an̄. M. ß. rasure eboris. ℥. i. ros. ℥. ß. çuccari. quartā. i. fiat potus quasi ad pondus. ij. lib. vel. iij. vtat̄ mane ⁊ sero. ¶ Deinde purgetur cum istis. ℞. cassiefistu. munde prunoꝝ tamarindoruz. an̄. ℥. i. catholicon. ℥. ij. ista distemperent̄ cū parte potus p̄cedētis ⁊ dentur in mane stomaco ieiuno. ¶ Deinde īfrigidet̄ locus cuz aqua ros. vel plantaginis: tūc dolor mitiget̄ cū mucilagine psiliy facta in aqua rosata vel plantaginis: vel folia papaueris albi iusqami ⁊ lactuce possunt decoqui inuolute in stuppis ⁊ sub prunis calidis ⁊ super locū poni ⁊ iterari frequēter. vel cū populeon pōt inungi ⁊ cū pāno aspero ītincto in lacte dulci calido tergi: ⁊ ista sufficiūt: qꝛ ista cā raro accidit.
¶ Dieta sit ordeatuz ⁊ aues parue elixe vel pulle sic preparate cū lactucis: ⁊ aquā ordei potet vl' mediū vinū limphatū aqua frigida p̄us decocta cū aq̄ ros. Uel si cā sit colerica dent̄ ista loco diete: cib⁹ grossus: non tn̄ in tm̄ ꝙ remaneat indigestus: lentes p̄ma aqua abiecta ⁊ caules eodē modo ⁊ lactuca ⁊ plantago in potagys cū lacte amigō. ⁊ illa q̄ dicta sunt in cā sanguinea. ¶ Deinde digerat̄ mā calida cum isto sirupo. ℞. epatice lactuce plantaginis lanceolate ⁊ lentiginis aque solatri vel morelle. an̄. M. i. se. portulace cucurbite papaueris albi. an̄. ℥. i. coriandri preparati in aceto. ʒ. ij. çuccari. lib. ß. fiat potus ad quantitatē iij. lib. ⁊ potest fieri in aqua extinctionis ferri vel in aqua ordei vel in aqua cōmuni. vtatur mane ⁊ sero. ¶ Deinde purgetur cum electuario de succo ros. quoniā est speciale in causa calida. dicit Nicholaus. vel sic. ℞. cassiefist. munde tamarindorum prunoꝝ. an̄. ℥. i. mirabol. citrinorū preparatorū: vt opꝫ. ℥. ß. reubarbari. ʒ. ij. ponātur in parte medicine alteratiue predicte ⁊ colentur ⁊ clarificētur ⁊ dentur in aurora. Tamen electuariuz de succo ros. debet dari in sero ⁊ omnes medicine scamoneate. ⁊ si fierent pillule de electuario ros. ⁊ catholicon plus valerent. ¶ Deinde vtatur electuario confortatiuo sicut sunt triasandali diapapauer diadragantum frigiduz ⁊ aliquando succum ros. vel viol. deinde mitigetur dolor vt dictuz est in causa sanguinea. vel sic. ℞. fol. vel seminis lactuce papau. al. iusquiami de fol. capiatur succus ⁊ tepidus panno intincto frequenter apponatur ⁊ amoueatur. vel de seminib⁹ earū in farina siliginis ⁊ ordei ⁊ butyro vaccino sine sale ⁊ aqua ros. fiat emplastrum: tepidum apponatur. ¶ Itē de pane ordei ⁊ siligine infuso in lacte vaccarum cuz modico opy: vel olei de iusquiamo vel nenufare desuper applicato potest fieri optima medicina. ¶ Deinde fiat strictorium inter membrum mandans ⁊ membrum patiens de sumach mirtis psidys balaustys rosis gallis cuz populeon non cuz albumine oui: quia nimis stringeret ⁊ prouocaret ratione doloris materie fluxum ad locum. ¶ Deinde membrum patiens fomentetur cuz camomilla melliloto violis rosis herba iue verbena: qꝛ ipsa est frigida. dic̄ Constantinus 2° practice sue coquant̄ in aqua cū modico aceti ⁊ fac fomentū ter vel quater in die: sꝫ statiꝫ post desiccetur: qꝛ acetū ⁊ aqua frigida nocēt neruis si nimis diu cōtinuent̄: dicit Gal. 3° regiminis acut. cōmētō 38°. ¶ Itē cū populeon ⁊ dialtea ⁊ oleo ro. pōt inungi aliqn̄: sed non morent̄ diu: qꝛ opilant poros. ¶ Itez ad mitigationē cuiuscūqꝫ doloris. ℞. micam panis albissimi temperet̄ in lacte dulci calido: vitellos ouorū. quatuor. temperentur in oleo rosato. croci. ʒ. ij. cōmisceant̄ oīa simul: ⁊ fiat empl'm super membꝝ dolorosum. Et si dolor sit valde vehemēs potest poni ad ista. ʒ. i. opy. Uel si causa sit calida: folia iusquiami cocta sub prunis inuoluta in stuppis madefactis in aqua vel in fol. cauliuz post assationem abiectis. Similiter ego operatus sum frequenter cū. ʒ. ij. croci ⁊ quatuor vitellis ouorū. ʒ. iiij. olei ros. ⁊ tunc extendebam super corium ⁊ stuppas ⁊ apposui ⁊ inueni optimū. Tn̄ si causa sit frigida ego apposui ista loco olei ros. olei de camomilla. viscositas enim vitelloꝝ replet poros: ⁊ similr̄ oleuz ros.

sta ꝙ non recipit fluentem materiam. Crocus confortat
virtutem in resoluendo qđ iam collectuz vel defusuz est:
q̃ɀ mãm repercutit ⁊ mitigat rõne roſ. ⁊ ratione olei. ⁊ iõ
est medicina sũma. Ego tñ aliquãdo addo in contusioni-
bus ⁊ repercussionibus recentibus terbentinaz in parua
quãtitate: q̃ɀ melius adheret ⁊ cõfortat ⁊ resoluit. ¶ Itẽ
muscus aque coctus in oleo roſ. optimus est in cã calida.
⁊ muscus arboꝛuz coct⁹ in oleo de camomilla in frida cã.
⁊ illud est de meis secretis. ¶ Itẽ mucillago psilij in olˀo
ro. in cã calˀa ẽ optima sicˀ mucillago fenugreci in oleo ca-
momellino: vel de lilio vel laurino in cã frida. ¶ Itẽ suz
expꝑtus frequẽter fcã purgatiõe cõpetẽti ꝑus vt dictũ est.

Gutta flegmatica frigida sic curaẗ. ꝑmo fiat vomit⁹
ante cibuz in forti ⁊ plectoꝛico: in debili post ci
bum: ⁊ quodãmodo in inanito ⁊ extenuato difficulter vo
mente: ⁊ hoc cito post cibuz anteq̃ɀ conuertaẗ. s. quãdo di
gestio in stomaco mediaẗ quasi: q̃ɀ post prandiũ fit quasi
vomitus leuis. ante prandiũ fortis ⁊ eradicans. ¶ Capiã
tur ergo raffani attriplices: coquanẗ in aqua vbi sit oleuz
⁊ acetuz cõmune vel violatũ: q̃ɀ viole mollificant stoma-
cũ ⁊ detur illud: ⁊ tunc cũ penna imposita gutturi ꝓuoce-
tur vomitus. Et qñ fit istud post prandiũ: debet multum
comedere: ⁊ diuersa cibaria inoꝛdinata ⁊ abbhominabilia:
q̃ɀ nã tunc nõ erit auida in retinẽdo. Et si foꝛtiter vis ope
rari: cuz grauis catapucie põt illud fieri: sɀ caueatur in pe
ctoꝛe debili ⁊ capite ⁊ oculis debilib⁹: ⁊ recurre ad caplˀm
de vomitu in ꝑmo libꝛo. ¶ Hic tñ notandũ ꝑm Auic. ꝑ°
lib°. fen scđa. ca°. 2°. ꝙ moꝛbi digniores vt in eis fiat vomi-
tus sũt cronici sicut idroꝑ. epilepsia melˀia lepꝛa podagra
⁊ sciatica. Cõtra illud arguiẗ. colera est leuis ⁊ semꝑ petit
superioꝛa. diciẗ 4°. affo. in cõmẽto affo. illius. Estate qui-
dẽ purgare supioꝛa: ⁊ ista est mã acutarũ: sed materia cro-
nicarũ est grauis ⁊ petit inferioꝛa. ergo dɀ purgari per in-
ferioꝛa: sicut dicit ibi post de melˀia. ergo non ꝯpetit ei vo
mitus. ¶ Item in vomitu nihil exigiẗ nisi qđ in solo sto-
maco fuerit. diciẗ cõmẽto illi⁹. Quib⁹ ventres lienterici.
in 4ª affo. in cõmento. ⁊ 7ª affo. cõmento 38°. vomentes ꝑ-
culdubio qđ emittunt a meri ⁊ a stomaco exit. ¶ Opposi
tũ vult Aui. vbi ꝑus. ⁊ dicit ibi ꝙ attractio vomitus ⁊ era
dicatio eius est ab inferioꝛib⁹: lɀ Auic. c. 3°. fen 4ª. dicat in
fine capituli ꝙ ventris solˀo ab inferioꝛib⁹ eradicat ⁊ a su
perioꝛib⁹ trahit. võitu vˀo fit attractio ⁊ eradicatio ⁊ econ
uerso. Et dico sicut dicit Aui. fen 4ª. ca°. ii°. ꝙ vomitus lõ-
gioꝛ ꝑɀ modũ purgationis ꝑme est stomaci solius ⁊ nõ in-
testinoꝝ: ⁊ ꝑm modũ q̄dem purgationis scđe capitis ⁊ to-
tius coꝛpoꝛis: ita ꝙ ꝑmo solum stomacũ purgat. secunda-
rio totuz coꝛpus. ¶ Dico ꝙ tunc vomit⁹ est duplex: leuis
⁊ foꝛtis. Leuis plus cõpetit in acutis ⁊ post prandiũ: quia
laudabilis vomitus est vbi flegma colerib⁹ admisceẗ. 2°
ꝓnost. Sed cõpetit foꝛtis in cronicis: q̃ɀ 7°. practice sue. di
cit Serap. ꝙ vomitus est foꝛtioꝛ euacuatio q̃ɀ secessus. er
go plus competit vbi materia sit grossa cõpacta firmiter
in mẽbꝛa fixa. ⁊ hoc est in cronicis vbi materia est in ner-
uis ⁊ lacertis ⁊ mẽbꝛis solidis infigitur: sicut tenaculũ foꝛ
te requiriẗ vbi foꝛtis clauus infigitur. Competit ergo vo-
mitus ibi rõne foꝛtis euacuationis: ⁊ si nõ rõne modi eua
cuandi quãtum ad inclinationem materie: ⁊ competit ẽt
rõne diuersitatis ad oppositũ: q̃ɀ foꝛtiter eradicat. Et tũc
ad verbum Auicẽ. cap°. 3°. fen 4ª. solutio ventris ab infe-
rioꝛibus eradicat: a superioꝛibus trahit. vomitus ecõuer-
so. ergo vomitus non eradicat ab inferioꝛibus. Primo di
co vno modo: sicut dicit Gal. 6ª affo. in cõmento illius. Do
loꝛes ⁊ tumoꝛes ventris exeuntes superioꝛes quidem le-
uioꝛes: iferioꝛes foꝛtioꝛes. Ita hec solutio ventris a supe-
rioꝛibus trahit. i. exterioꝛib⁹: ab inferioꝛibus. i. ab interio-
ribus partibus eradicat. Uomitus a cõtrario: q̃ɀ ab exte-
rioꝛibus eradicat vomitus sicut in moꝛphea: ⁊ lepꝛa ab i-
terioꝛibus trahit non eradicãdo. s. cũ tanta violentia. vn-
de eradicare est radicalˀr materiam euellere cuɀ conami
ne ⁊ violentia. Dico tunc ꝑm istam viam ꝙ Auic. ca°. ii°. lo
quitur de vomitu spontaneo: sed cap°. 3°. de vomitu artifi-
ciali. puto tamen ꝙ de vtroq̃ɀ potest intelligi quod dicit.
¶ Item potest dici ꝙ hoc nomen eradicatio est equiuo-
cuɀ. Uno modo eradicatio est difficulter attrahere. Alio
modo est materiam per cõtactum radicitus expellere: q̃ɀ
Auic. ca° 3°. fen q̃rta. dicit ꝙ medicina per eandem viam
attrahit ⁊ expellit: q̃ɀ attractio est pꝛeparatio ad expulsio
nem. vel attrahit per se ⁊ expellit per accidens stimulan-
do naturam nocumẽto percepto vt expellat. Primo mo-
do vomitus eradicat ab inferioꝛibus. Secundo modo a
superioꝛibus quãdo ipsa ꝯiungiẗ humoꝛi eũando. vel ali
ter per attractionez intelligit Auic. eũonem per longinq̃.
per eũonem soluɀ eũonem per ꝓpinqua. Tamẽ ca° 3°. fen
q̃rta. vltra mediũ capituli accipit eradicationẽ pꝛo remo
tione oĩ mãe de loco suo absq̃ɀ eductione extra coꝛpus si-
ue ducaẗ ad longinq̃ siue ad ꝓpinqua: ⁊ attractionẽ acci-
pit siue eũonez pꝛo omni eductione extra: siue fiat per lõ-
ginqua siue per ꝓpinqua. ¶ Per hoc pɀ ad argumenta.

Cura specialis. Cura specialis gutte flegmatice ⁊ ma
xime sciatice ⁊ podagre est post vomitum ⁊ cli-
steria materiã digerere. 2°. eam euacuare. 3°. virtutẽ cõ
foꝛtare. 4°. materiam cõiunctam euapoꝛare per empla-
stra. 5°. per vnguenta ⁊ olea. 6°. per embꝛocationes ⁊ fo
mẽtationes. 7°. per balnea. 8°. per doloꝛem sedantia. tñ
illud aliquãdo opɀ facere in ꝑncipio. 9° per cõfoꝛtatiões
membꝛi mãdãtis ⁊ per strictoꝛia. 10°. ⁊ vlt°. per cauteria.
¶ Circa digõnem mãe est sciendũ ꝙ opɀ frequẽter mãɀ
digerere ⁊ iterare: q̃ɀ moꝛb⁹ est cronicus. ℞. aristolˀ. lon. ⁊
ro. raffani lilij. añ. ꝑtẽ. i. gẽtiane capparis. añ. ʒ. ij. vel plus
si nõ abhoꝛreat patiens amara. camedreos camepitheos
calamẽti herbe iue bethonice saluie. añ. M. i. peonie ani-
si cimini. añ. ℥. i. se. feniculi gari. folij. añ. ʒ. ij. ruthe sicce sa-
uine sicce. añ. ℥. ß. vel. ℥. i. si patiens non sit delicatus. mel-
lis rosati. lib. ij. vel si nõ habeaẗ mel ro. capiaẗ mellis dis-
pumati. lib. i. ß. vel. lib. ij. roſ. ℥. i. fiat pot⁹ ⁊ clarificetur ad
pondus. lib. iij. quo vtatur mane ⁊ sero. deide euacuetur
vt dicetur. ¶ Item digeraẗ cũ isto. ℞. radicũ enule cam-
pane apij rubee maioꝛis aristo. ro. bꝛionie. añ. ꝑtẽ. i. coꝛian
dri molene herbe iue lauandule nasturtij camepitheos.
ana. M. i. centauree minoꝛis ruthe sicce. ana. M. ß. stica-
dos vtriusq̃ɀ. ana. ʒ. iij. carui aneti. ana. ℥. i. maioꝛane. ʒ. ij.
nucis musca. ℥. ß. mellis quantum sufficit. Uel digeratur
cum oximelle squillitico lɀ acetuɀ noceat neruis. vel pꝛe-
paretur squilla ⁊ detur in potu. ¶ Materia digesta eua-
cuetur sic. ℞. herbe iue. camepitheos. añ. ʒ. ij. agarici. ℥. ß.
turbith. ʒ. i. hermodactilo. ℥. ß. çinçib. ʒ. ij. cassiefi. ℥. ß. pꝛo-
poꝛtione colere que semper comitatur fluxum humoꝛuɀ
ad locum mellis dispumati. lib. i. ß. ⁊ tunc herbe decoquã-
tur: ⁊ in illa decoctione infundantur medicine ⁊ post cla-
rificentur ⁊ detur in mane vnus haustus. ⁊ fiãt de isto po
tu. lib. ij. que est quarta anglicana. ¶ Deinde. ℞. cinamo
mi hermodac. çinçib. añ. ℥. i. aloes loti. ʒ. ij. fac puluerem ⁊
da. ʒ. ij. vel cocleare. i. cum decoctione aneti cuɀ alio laxa
tiuo: sed tunc debet ibi poni anetum cũ illis duabus her-
bis. est enim iuuatiuum statim. ⁊ debent ista iterari mul-
totiens. ¶ Deinde 3°. ℞. radicum pedis coꝛui peonie. añ.
q̃r. i. piperis çinçib. añ. ʒ. ij. agarici medulle carthami her-
modactiloꝝ. añ. ℥. ß. vel tantũ q̃ɀtum de çinçib. anisi cimi
ni. añ. q̃r. ß. maratrum in isto moꝛbo non debet poni: quia
adurit humoꝛes ⁊ petrificat. polipodij quercini masticis

ʒ.i.turbith reubarbarum ponantur in infuso in parte illi⁹
decoctionis: ⁊ in crastino ponatur in clarificatione ⁊ cum
melle ⁊ çuccaro dulcoretur. Et pono hic reubarbarū q̄d
coleram purgat. Flegmaticus enī dicit Auic. non debet
purgari per se: imo cum colera. aliter enim cessaret passio
quo ad tempus: ⁊ tunc colera rediret ⁊ faceret flegma ite
rato recurrere ad locū: nec debet laxatiuū vehementis
esse caliditatis. Et iō modus me⁹ est semper ponere ros.
ad repressionem aliarū medicinarū calidaꝝ. ¶ Ista me
dicina est optima: tamen quia aliqualiter est cara. potest
fieri leuior medicina de puluere albo cōmuni in quo po
nantur. ʒ.ij. agarici albi ⁊ turbith ⁊ hermodactilorum cū
modico masticis. ana. ʒ.i. ita ꝙ. ℥.ß. de laxatiuis sit vna q̄r
ta de puluere albo facto de çuccaro ⁊ çinçib. vel polipo
dio aniso cimino agarico ⁊ folijs laureole. potest fieri de
coctio bona pro pauperibus ⁊ semper iua apponatur. Et
pōt puluis hermodactiloꝝ ⁊ turbith dari cum istis: ita ꝙ
ad. ℥.i. illoꝝ duoꝝ qualibet die misceatur cū isto vltimo
potabili. ¶ Sed notandū ꝙ cū turbith semper in purga
tione flegmatis grossi debet poni tñ de çinçib. vel modi
cum minus q̄ ipsū est: q̄r datur in substantia sua. Tamē
Rasis in libro suo de doloribus iūcturarū. dicit ꝙ debēt
misceri cū eis hermodactili anisū çinçi. mastix. q̄r aliter
destruerent appetitū comedendi. Sed carthamus q̄ñ da
tur in substātia sua debet habere cū eo çinçi. anisū salgē
ma amidū penidias: ⁊ tunc nō nocebit. ¶ Itē oēs potio
nes debēt dari in mane ⁊ nō in sero: nisi quādo patiēs nō
cenat: sed in sero debēt dari pill'e tales. ℞. benedicte her
modactiloꝝ. ʒ.iij. electuarij de succo ros. ʒ.ß. esule. ʒ.i. aga
rici. ʒ.ß. diaturbith. ʒ.i. catholicō. ʒ.ß. acuatur totū cū dia
gredio ad pondus ebuli vel quadrantis anglicani: masti
cis. ʒ.i. quia cū scamonea debet semper poni quasi frenū.
Et fiāt pillule cū modico mellis madefacto: ⁊ sint ad quā
titatem pisi vel grani lauri ⁊ dentur. 17. vel. 19. vel. 20. sm
ꝙ patiens potest tolerare. Dentur eunti dormitū cū pul
uere liquir. vel in nebulis. p̄mo capiatur tractus vnus po
tus laxatiui predicti vel digestiui sui vel modicū vini ad
lauandum ⁊ abstergendū guttur ⁊ meri: ne aliquid rema
neat in via de illis pill'is. Et optime sunt fere in omni scia
tica ⁊ podagra siue calida siue frigida: ⁊ in dolore dorsi ⁊
spatularū ⁊ aliarū iuncturarū: ⁊ vbicūq̄ fuerit: ⁊ a me ex
perte sunt sepissime. ¶ Item Rasis 9°. Almans. dicit pil
lulas non potentes surgere nec ambulare ad ꝓpriam ope
rationē reducentes. ℞. aloes preparati. ʒ.ß. scamonee. ʒ.ß.
ros. ru. tritaꝝ hermodactiloꝝ. an̄. ʒ.i. fiant pillule. ¶ Itē
pillule: que purgant flegma iuncturarū: ⁊ maxime ex an
cha. ℞. turbith. ʒ.i.ß. colloquin. tertiā partē. ʒ.i. çinçi. bdel
lij. an̄. ʒ.i. vel. ij. ⁊ sunt mirabiles. Mirabolani etiā citrini
⁊ kebuli in medicinis ⁊ potibus valent pro materia an̄te
sicut hermodactili pro ꝯiuncta. ¶ Nota tñ hic ꝙ non dꝫ
diu vnū medicamē ꝯtinuari: sed aliquādo debet fieri vo
mitus aliquādo clistere aliq̄ñ sol'o vētris cū medicina la
xatiua: aliq̄ñ dꝫ fieri flōmia i brachijs: aliq̄ñ de saphenis
exterioribꝰ sup cauillis: ⁊ illa vocaꝛ ꝓpe sciatica: aliq̄ñ da
ri dꝫ digestiū: ⁊ sic dꝫ fieri mutatio ꝓut videꝛ expedire.

¶ Tertio de ꝯfortatiuis videndū ꝙ electuaria cōfortātia
⁊ digerentia in cā frigida sunt in tēpore frigido diatriton
pipereon diaciminū dianthos. Et in tp̄e calido sunt çinçi.
cōditū per se. ⁊ p̄mo capiat rosatā nouellā p̄us cū triasan.
vel cū diarodon abbatis. Et pro diuite detur diamargari
ton ⁊ leti^a Gal'. cū diagalāga vel rosata nouella: ⁊ acuatur
cū nuce muscata vel ligno aloes si sit diues. ¶ Item pul
uis cōfortatiuus a tota ꝓprietate quē voco pul'. saraceni
cū. ℞. pul'. herbe iue. ℥.i. humanoꝝ ossiū cōbustoꝝ: maxi
me de osse coxe si dolor sit in ancha: vel si sit iferius in ge
nu de osse cruris vel idr̄ñter de osse humano quocūq̄ cō
busto modicū in tantū ꝙ possit pulueriçari ad pondus. ʒ.
ij. postq̄ sarcinaꝛ bene per mediū colatorij apothecario
rū. liquir. ʒ.iij. q̄r puluis ossiū est siccus vel constipatus. ⁊
ideo qui vtitur isto puluere vtatur clisteri ⁊ suppositorio:
frequēter misceanꝛ simul: ⁊ capiat quolibet die in brodio
hora p̄ma vel in modico potagij: ⁊ tūc gescat per vnā ho
ram an̄q̄ comedat post illud. ¶ Idē facit calcane⁹ adu
stus porci. vñ versus. Calcane⁹ porci stōaci leuat anxieta
tē. Et dolor arteticus ipso solo remoueꝛ. Sꝫ plus aduriꝛ:
q̄r tūc melius medicaꝛ: Si puluis iue sibi soli permiscea
tur. Et tunc cōpositi nomen puluis saracenus.

¶ Quarto faciēda sunt emplastra. p̄mo fac illud q̄d facit
Mes. c. de hermodactilis. ℞. hermodactiloꝝ. ʒ.iij. vitel
loꝝ ouoꝝ coctorū q̄tuor farine ordei. q̄r.i. conficianꝛ si
mul ⁊ cal'm supemplastreꝛ. est optimū in podagra ⁊ sciati
ca ⁊ alijs guttis: sꝫ ibi maxime. Et aliq̄ñ loco ordei ego po
no siliginē ⁊ plus valꝫ. ¶ Istud est optimū empl'm quia
hermodactili valent intra ⁊ extra: q̄r ꝓhibent fluxum ad
iūcturas stringēdo vias post se ⁊ laxāt māꝫ ante se. ¶ 2°.
fac empl'm tale. ℞. castor. ʒ.ij. baccarū lauri. ℥.i. aque vite
.i. de distillatione vini vel aque ardentis. ℥.ß. cōficianꝛ sil'
⁊ extendanꝛ super coriū ⁊ emplastrenꝛ. ℥.ij. in cā frigida.
est sūma medicina sine pari. ¶ Itē 3°. capiaꝛ mel ⁊ frice
tur super anchā vbi vis in cā frigida: ⁊ hec diu. deinde ca
piatur semen nasturcij pulueriçatū ⁊ desuper aspergaꝛ ⁊
sinapiçetur super locū: ⁊ tūc coriū agninū vel vulpinū su
perligeꝛ. Et est de meis secretis de quo possum multa di
cere miracula: q̄r nō opꝫ ad alia recurrere nisi corpꝰ sit ni
mis pingue. ¶ Itē ex puluere ciclaminis vel cinere eius
cū aceto ⁊ melle fiat empl'm: ⁊ est mirabile valde. ¶ Itē
aliud ꝯferens in dolore magno manus ⁊ pedis ⁊ reliqua
rū iuncturarū sumaꝛ fenugrecū ⁊ proijciaꝛ in vase testeo
⁊ ꝓijciatur desuper aceti cōmixti cū aqua q̄tum sufficit.
⁊ coquatur super prunas vsq̄ quo dissoluiꝛ in decoctione.
deinde ꝓijciatur desuper mellis q̄tum sufficit. ⁊ bulliat.
⁊ est medicina exꝑta. ¶ Itē empl'm de stercore vaccino
est valde forte in doloribꝰ iuncturarū ⁊ dorsi ⁊ genu. ⁊ est
q̄si meliꝰ pluribꝰ alijs. Et pōt cū stercore misceri crocꝰ vel
ciminū ⁊ flores camomille ⁊ herbe iue: ⁊ tūc plus valebit
⁊ operabiꝛ magis. ¶ Itē si gutta sit de hūore frigido cru
do in genibꝰ ⁊ iuncturis: tūc opoponacū opiū bdelliū.
an̄. ponanꝛ. ⁊ est iuuatiuū valde. ¶ Aliud est empl'm her
nardi de gordonio versus finē. ℞. radicū lilij se. lini iusqa
mi. an̄. ʒ.iij. picis resine. ʒ.i. medulle cerui ⁊ vituli. an̄. ʒ.ij.
olei antiqui ⁊ cere. an̄. quar. ß. fiat emplastrum vel vnguē
tum ꝓut volueris. ꝙ si coletur per mediū panni linei erit
vnguentū: sin autē erit emplastrū. ¶ Aliud. ℞. rubee mi
noris. M.ß. herbe iue camomille an̄ mediū illius deco
quanꝛ in aqua ⁊ extrahanꝛ. ¶ Aliud cū rubea minori so
la pōt illud idē fieri si torrefiat in patella ⁊ supponatur:
vel si succus eius friceꝛ super locū in estate. ⁊ est optimū
in gutta erratica quādo aliquādo saltat de manu in pedē
⁊ ecōuerso: ⁊ tunc ad alias iuncturas. ¶ Itē de galbano
oppoponaco armōia. euforb. an̄. M.ß. tēpenꝛ in forti ace
to ⁊ post cum cera ⁊ oleo ⁊ pice nauali. quar. ß. potest fieri
bonum cerotū ad resoluendum materiam in iuncturis
post purgationem: sed non apponatur nisi in pinguibꝰ be
ne purgatis: q̄r euforbiū penetrat ad ꝓfundū. ¶ Itē si
vis scire an cā sit calida vl' frigida: accipe farinā siliginis
⁊ cū aceto distempera ⁊ pone super locū dolentē. ⁊ si do
lor mitigeꝛ: tunc est de cā calida. si nō: tunc est de frigida.
¶ Itē radix cicute ponaꝛ in pasta vel radices multe: po
stea scindanꝛ per mediū ⁊ ponanꝛ sup artericā. ⁊ certissi
mū est remediū. dicit Alguasinus: ⁊ Circainstans. ⁊ ego

expertus sum. ¶ Item succus caulis accipiatur ⁊ miscea
tur cuȝ farina fenugreci ⁊ aceto modico: ⁊ fiat emplastrū
bonum valde contra dolorem sciaticum ⁊ aliarū iunctu-
rarum. ¶ Item contra dolorem genuuȝ accipe ruthā vi
ridem cum sale ⁊ melle ⁊ tere: statim dolorem tollit. dicit
Constantinus 9°. practice sue. ¶ Cōtra sciaticam distem-
peret stercus leporis cū vino cal'o ⁊ emplastret sciaticus
q̄si desperatos curat. ¶ Item Hali. in diamidys. dicit q̄
abf. radix ebuli stercus caprinū furfur tritici tritū cū sale
⁊ aceto in olla bulliāt sil' ⁊ suppone ⁊ ē optiᵐ in cā sciatica.
¶ Quinto debet inungi locus cū isto vnguento. ℞. adipeȝ
marmutelle. i. marmuset ⁊ vnge genua. i. sciam vel anchā
⁊ podagram: ⁊ omnē dolorem penitus extirpat. dicit Cō-
stantinus 5°. practice sue. ⁊ cū hoc cōsumit māam ⁊ cām q̄
illud raro inuenit. ¶ Ideo si sit dolor ⁊ tumor de cā frigi
da in iuncturis vel alibi. ℞. vnguentū diamarte vel mar-
ciaton qd̄ ideȝ est. dicit Rogerius. c. de fastidio. vnguenti
agrippe. añ. q̄r. 5. misceāt ⁊ vngat podagra ⁊ sciatica iuxta
ignē ⁊ est optimū. ¶ Sȝ si sit dolor de cā frigida sine tu-
more notabili: tunc. ℞. vnguētorū aurei ⁊ arogon. añ. q̄r.
5. fiat inunctio sic̄ p̄us: ⁊ est optimū contra omnē guttā fri
giditatis. ¶ Contra podagram specialiter. ℞. cineris cau
lium quartariū vnum vel quātum vis teratur ⁊ misceat
cum assungia noua porcina ⁊ podagricus vngatur in vna
die sanat. dicit Hal. in libro suo qui vocatur speculū. ⁊ Cō
stātinus in 9°. practice pantegni. c. vltimo. Si sit inuetera-
tus: tunc stercus ciconie cum adipe porcina mixtum ⁊ in-
unctuȝ super podagricos sanat si. 40. annis passi fuerint.
¶ Dicit Constantin⁹ ibideȝ. ¶ Cōtra oēm guttā siue ca-
lidam siue frigidaȝ accipe cornu cerui ⁊ aufer exteriora ⁊
spongiosum interius. s. quasi in medio incide minutim et
pone in olla rudi. s. terrea: īfunde olei cōmunis vel nucis
ʒ. 5. postea imple totam ollam de vino albo ⁊ bulliat vna
die integra. Et si vinū desiccatum fuerit pone aliud ⁊ bul
liat: ⁊ postea dimitte residere: ⁊ illud qd̄ vnctuosuȝ fuerit
⁊ supernatat colligatur ⁊ reseruetur ⁊ vnge locum patien
tem ⁊ cum pelle tenui cooperiat: ⁊ est optima. dicit Con-
stantinus. vbi p̄us: ⁊ Rogerius in practica sua. Qz si illud
non curat: nocumentuȝ est in neruis nucce. dicit Constan
tinus: ⁊ tunc debet spina dorsi cum eodem inungi. ¶ Cō-
tra guttam subitam in quacūq; parte corporis accipe cru
stā panis siliginis que de furno exierit. ⁊ si ita non inuene
ris crustam tostam ad ignē tere. deinde cum sepo vel pin
guedine anatis vel anseris eam frica ⁊ vnge locum ⁊ cru-
stam superpone. ¶ Iteȝ assungia porcina anatis anseris
⁊ galline simul incorporentur: ⁊ tunc ceram rubeam acci
pe ad pondus oium: addatur terbentina ⁊ liquefiant hec
omnia in patella ad lentū ignē ⁊ coque ad spissitudinem
vnguēti: ⁊ in fine decoctionis appone. ʒ. i. argenti viui ex-
tincti cuȝ saliua hois ieiuni mouendo cū spatula: incorpo-
rentur: ⁊ ponat in cornu ⁊ vngatur gutta queuis frigida:
tñ illud vltimū non sum expertus. ¶ Unde vnguentuȝ
anserinū capiat ⁊ locus vngatur post purgationē: tñ q̄ fa
cit pustulam paruam in loco: ideo debet locus interpola-
te inungi cuȝ oleo rosato ⁊ camomellino vel laurino ⁊ di-
altea. ¶ Unguentū anserinū pȝ per hūc versuȝ cōtra oēȝ
māam frigidam. Anser sumatur veteranus qui videatur.
Mox deplumetur tñ anser non comedatur. Et bñ mun-
detur: a visceribus euacuet. Unctū porcinū sepuȝ sumat
ouinum. Cū pice nardinū cū gūmi sume sapinuȝ. i. serapi-
num: Et pice nardinū. i. ⁊ terbentina vel oppoponacū: po-
natur etiā armoniacū s̄m aliquos: sed p̄mū est certius: tñ
oia valent. Quatuor hec misce cōmixtis q̄tuor istis. Ple-
nam thure manū nō sit tibi iungere vanuȝ. Et modicū ce
re ꝯfectio debet habere. Que post assant cū lacte pari añ
crucianẗ. Anseris bis venter repleatur cōueniēter. Anser
vt assetur mox igni prestituet. Uas supponat pinguamē
vt accipiat. Istud pinguamen dat gutte cuiq; iuuamen.
Anseris vnguentū valet hoc super oīe talentuȝ. Cū isto
curaui vnū canonicum albuȝ qui fuit sciaticus per trien-
nium ⁊ claudicabat: sed purgaui eum prius per vomitū ⁊
per clisteria cum potibus ⁊ cū pillulis sufficienter. Et ali-
os frequenter cuȝ isto solo iuui cū diuino adiutorio: quia
sanat solus deus langores: ⁊ maxime de isto morbo dicit
Mes. q̄ quod valet vni non valet alteri: ⁊ qd̄ valet vna
die non valet altera die. ⁊ ideo opȝ medicinas mutare et
diuersificare magl̄ q̄ȝ in aliquo morbo. ⁊ ideo medicami-
na hic pono. ¶ Ideo vnguentuȝ theodorici est optimuȝ:
quod est. ℞. teneritatum superiorum maluarum radicuȝ
altee mercurialis. añ. q̄r. 5. fenugreci: se. lini: se. maluaruȝ.
añ. ʒ. i. quattuor seminum frigidorum mundatoruȝ: se. ci-
toniorum. añ. ʒ. y. terant ⁊ ponantur in aqua bullienti per
duos dies vel post decoctionem primam aqua continue
teneatur calida: ⁊ tunc in fine secundi diei vel in p̄ncipio
tertij coquantur ad consumptionem tertie partis aque. ⁊
tunc coletur ⁊ stet colatura quousq; infrigidetur: ⁊ mucil
lagines extrahantur in quarum modicum dissoluat ora-
ganti vel. ʒ. iij. assungie anatis anseris ⁊ galline. porro-
rum ablutorum. añ. q̄r. 5. incorporent ⁊ addatur viole lib.
5. medulle cruris bouis vel vacce. ʒ. y. cere. quar. 5. fiat vn-
guentū ⁊ vngatur locus doloris leuiter iuxta ignē. ¶ Itē
vnguentum meum. ℞. foliorum ebuli. M. iij. coquantur
in aqua diu. deinde extrahantur ⁊ conterātur sicut si de-
berent comedi ⁊ pistentur in mortario: ⁊ tunc modicum
assungie porci vel butyri de maio ⁊ flores genestre misce-
antur ⁊ per mediū panni linei extrahantur: ⁊ erit vnguen
tum optimuȝ in causa frigida sicut ego probaui in vno po
dagrico ⁊ sciatico pingui valde: nec valuit sibi aliqd̄ aliud
vt dixit ⁊ vocatur vnguentum ebulinum. ¶ Aliud meū.
℞. visci quercini rubee minoris: ebuli ⁊ mediane corticis
sambuci coquantur in aqua camomellina fiat vnguentū
quercinum. est enim secretissimum. Et aliquando vrinaȝ
antiquam attornatam ego misceo cum istis: ⁊ tunc est pe-
netratiuum ⁊ consumptiuū. Et tñ loco visci quercini pōt
poni viscus alterius arboris. ⁊ est quoddam viride inter
ramos arboris: sed sicut pomorum spinosarum arborum
de superfluitate arboris nascens. ⁊ per totuȝ annuȝ est vi-
ride. ⁊ habet baccas ⁊ grana sicut solatr̄: ⁊ folia talia qua-
lia crassula maior sed sunt strictiora. Et valet in omni gut
ta fomentata ⁊ emplastrata ⁊ inuncta vt satis vidi. Et vi-
scus quercinus est optimus in epilepsia. ⁊ vocat ab Auic.
ca°. de corallis lignū crucis. ¶ Alia valentia in causa frigi
da sunt oleuȝ laurinū ⁊ camomellinuȝ: sed in cā calida ro
saceum ⁊ nenufarinū: ⁊ in dolore maximo oleum iusquia
mi: tñ est vnū spāle qd̄ vocat oleuȝ vespertilionū. ¶ De-
inde accipe aristo. toste radicis lilij. añ. ʒ. y. omnia bñ tri-
ta bulliant in oleo antiquo ⁊ cum isto inungatur. ¶ Iteȝ
oleuȝ in quo vipera vel serpens decoquat sanat sanitatē
integra. dicit Auic. in 3°. ¶ Item oleuȝ de costo cuȝ stora-
ce vl' assa optimū est. ¶ Itē in gutta frigida ⁊ in hoie pin-
gui ⁊ in gutta īnodata ⁊ īdurata valet petroleū. ⁊ est oleū
benedictū factum de lateribus: tamen fetiduȝ est sȝ sum-
me penetratiuū. ¶ Item in gutta indurata valet oleum
camomellinū in quo coquant flores iacinthi crescētis in
campis. ⁊ voco istud oleū iacinthinū. ¶ In tumore ⁊ do
lore iuncturarū fricent cū oleo ⁊ sale. dicit Ras de dolo-
ribus iuncturarū: q̄ rōne fricationis pori aperiunt. rōne
salis superfluitates cōsumuntur. ⁊ rōne olei sedant dolo-
res ⁊ mitigant. ⁊ istud feci frequēter ⁊ ē cōe ⁊ leue. ¶ Itē
oleū vulpinū ē medicamē vltimū ad arteticā ⁊ podagrā

⁊ dolorem renum ⁊ dorsi qđ ita fit. Accipe vulpem integram interioribus abiectis. pone in vase ⁊ funde desuper aque fortis vel aque maris vel aque salse artificialr̄ facte lib. viij. coque lento igne cū salis. ℥. iij. vsq̄ ad cōsumptionē aque. deinde ꝓyce in vase ⁊ pone super ip̄z arthemisie aneti. aū. q̄r. ς. ⁊ decoque vsq̄ ad aque cōsumptionē ⁊ administra. est eniꝫ laudabile admirabile. dicit Mes. in antidotario suo versus finē. ¶ Itē oleuꝫ de ranis cōfert dolori artetico ⁊ podagre calide. ⁊ inungit̄ in febribus inflāmantibꝰ ⁊ facit somnū qđ sic fit. ℞. ranarū aquaticarū capitibus tractis lib. i. ⁊ funde sup̄ eas in vase vitreo terreo vitreato stricti orificij: olei sisamini: vel quia illud nō habetur cōmuniter: olei de lino: quo vtūtur tinctores: sꝫ aliqualiter fetet. lib. iiij. obtura orificiū vasis ⁊ decoque lento igne quousq̄ dissoluant̄ capita: ⁊ a vapore earuꝫ caueatur: ⁊ cum totū coctuꝫ fuerit dimittat̄ infrigidari ⁊ recondatur in vase vitreo ⁊ liniatur cum penna.

¶ Sexto fiat fomentatio post istam ad mām cōiunctā resoluendo sic. ℞. maiorane folioꝝ vite foliorum lauri. aū. M. ς. anisi maratri petrosilij vel vini. lib. ς. aque qđ sufficit ⁊ bulliat simul: ⁊ fiant fomentationes. ¶ Aliud quod cōiter facio ⁊ inuenio sufficere. ℞. cimini. ℥. i. sūmitatū vrticarū grecarū vel maiorū in estate vel rađ. earuꝫ. deinde in hyeme p̄tē modicā. s. q̄r. i. salis. ℥. i. vel. ς. decoquat̄ cuꝫ vrina. cū isto pōt fricari vel lauari vl' fomētari locꝰ dolēs ⁊ anteq̄ ifrigidet̄ desiccet̄ ⁊ iterato fiat sicut p̄us: vel pōt pānus lineus intingi ⁊ supponi morbo. Urina etiaꝫ per se est bona in oī tali dolore: plus tn̄ valet in cā frigida. Et si vrina sit antiqua ⁊ decocta cū camomilla ꝓpter fetorem plus valebit vel cū herba iue. Et cum isto curaui vnū senē carnosuꝫ qui patiebat̄ guttā in pedibꝰ ⁊ manibꝰ nec potuit pati ꝙ aliquis eū tāgeret: nec ipsemet poterat surgere nec se mouere quousq̄ istā habuit medicinaꝫ: ⁊ tūc iuit ⁊ equitauit. Tn̄ ego ordinaui sibi vnū clistere ⁊ leuissimā purgationē cū agarico ⁊ cass. ⁊ sene ⁊ herba iue. Et iō scribitur. Si capias iuā guttam tollet tibi viuam.

¶ Septimo fiant balnea de eisdem de quibꝰ fiunt fomentationes vel fiāt sulphurea vel salsa: tn̄ in particulari balneetur in aqua vbi formice pauce ⁊ oua ipsarū ⁊ terra earū fuerint cocte: sed nō diu moretur ibi membrū sꝫ exeat ⁊ tunc tergatur ⁊ inungat̄ cū oleo ro. vel camomille: ⁊ tūc tergat̄ cū pāno asp̄o itincto in vrina ⁊ guttā antiquā desperatā sanat. ¶ Itē post purgationem corporis sufficienter balneetur membrū dolens in aqua vbi vulpes decoquātur ⁊ carnes superponant̄ per aliqđ tēpus. hoc eniꝫ curat paralesim post purgationem. ¶ Et pellis silr̄ vulpina superposita in vtroq̄ modo valet si sit de cā frigida. ¶ Itē balneū fiat de lixiuio facto de cineribꝰ vitiū aquarū ⁊ restis allioꝝ ⁊ statim post fomentet̄ cū vino decoctionis ruthe. ⁊ est certū. Tn̄ cum aqua calida dulci lauare loca guttosa malum est. similr̄ loca paraletica. Et si cū alijs aquis s. thermarū vel aluminosarū statim tergat̄ locus ⁊ exiccetur ne aqua remanēs redeat ad friditatē: iuuat. ¶ Itē in cā calida de rosis verbena herba iue ⁊ fol. vitis ⁊ iusgami potest fieri balneum vel spongia vel lana non lota imponi ⁊ superponi ⁊ est optimum.

¶ Octauo fiant dolorem sedantia semper quādo patiens nō pōt tolerare in p̄ncipio morbi in cā calida si competat: accipiat̄ mucillago fenugreci seminis lini ⁊ ingrossentur cum ros. ⁊ ingrossentur sicut mel ⁊ in cā valde calida addatur istis mucilago psilij ⁊ est optima medicina in oī dolore. ⁊ est de secretis meis. ⁊ voco eā aureā ioānis. ¶ Itē valet in omni tempore morbi: sed sp̄alis est in p̄ncipio de fenugreco contrito subtilissime cum aceto permixto cuꝫ aqua super qua ifundat̄ mel ⁊ coque vsq̄ ad spissitudinē ⁊ cū panno lineo loto misceatur ⁊ dimittat̄ ibi duobꝰ aut tribus diebus ⁊ succurratur exiccationi eius si exiccet̄ super locum cū oleo ros. superinfuso. ¶ Item quādo dolor est valde vehemēs emplastret̄ cum caulibus recentibus ⁊ apio vel cum cinere cauliū ⁊ adipe porci cuꝫ oleo de camomilla ⁊ cera modica facto ceroto. Similr̄ fiat medicina q̄ valet in omni cā que dicta est in curatiōe calē gutte.

¶ Nono videnduꝫ est de confortantibus membruꝫ mandans ⁊ cui mandat̄. ℞. ossiuꝫ adustoꝝ nucleorum auellanarum torrefactaruꝫ sauine reste bouis. ana. ℥. i. masticis thuris draganti gūmi arabici ros. aū. ℥. ij. glutinis pisciuꝫ ⁊ alterius glutinis auium vel se. citoniorū qđ sufficit: vel oui albumen cum bolo modico: et fiat emplastrum inter membrum mandans ⁊ cui mandatur scꝫ super membrū egrum ne descendat materia. ¶ Item cuꝫ thure ⁊ mastice ⁊ rosis ⁊ artetica cōsolida maiori ⁊ albumine potest fieri optimuꝫ strictoriū in proposito. ¶ Item de balaustijs psidijs glandibꝰ vel folijs quercus vel mastice potest fieri strictorium bonum in premissis.

¶ Decimo ⁊ etiā vltimo de cauterijs ⁊ cuteꝫ rumpentibꝰ. Accipe lac acetosum ⁊ decoquatur in eo crus porci salsuꝫ de batone. vel capiatur coxa ⁊ decoquatur bene in lacte acetoso: ⁊ facta confectione vnctuosa ablatis ossibus ponatur super locum doloris iuncturaruꝫ: ⁊ tunc scindetur crus per se ⁊ exibit virulentia ⁊ aquositas: ⁊ tunc post curetur vulnus cum vnguento nigro dicto in caplō de idropisi. ¶ Item de se. sinapis ⁊ nasturcij ⁊ staphisagrie piretro ⁊ sale potest fieri vesicatio: ⁊ tunc vesice aperiantur ⁊ cum exiccatiuo curentur sicut cum rosis ⁊ olibano puluericatis simul. ¶ Item stercus caprinum cum aceto facit quantum sinapis. ¶ Iteꝫ possunt fieri illa que dicta sunt capitulo de idropisi. ¶ Item cum auro ardente vel cum ferro potest fieri cautericatio: prius tamē positis ibi oleo ⁊ sale: sed non profundetur nimis propter neruos ibideꝫ existentes. ¶ Item vngatur locus cum succo ceparum ⁊ asperge desuper puluerē piperis nigri ⁊ liga desuper spongiam infusam in vino decoctionis cimini: sic enim consumitur ⁊ attrahit̄ humor nociuus. radix enule bene trita super locum ponatur.

Cura gutte melancolice. Modo de gutta melancolica est videndum. digeratur materia sic. ℞. herbe lilij enule lapacij acuti. aū. partē. i. camedreos camepitheos thimi scolopendrie herbe iue artetice maioris bethonice saluie origani. ana. M. i. succi boraginis buglos. fumiterre scabiose mellisse lapatij acuti. ana. quar. ς. polipodij. quar. i. anisi cimini. ana. ℥. i. radicum capparis cinamomi. ʒ. ij. cuscute. ℥. i. foliorum boraginis epithimi. ana. ℥. i. sene. ℥. i. mirabolanorum indorū. ℥. ς. agarici. ʒ. ij. liquiritie. quar. i. mellis. quar. ς. fiant due partes potus ⁊ laxatiua ponantur in infuso: ⁊ tunc post digestionem factam post tertiuꝫ diem clarificetur illud laxatiuū ⁊ detur quolibet die. ʒ. i. hermodactil. in potu cum modico çinçib. vel cum ieraruffini: ⁊ potest acui cuꝫ hermodactilis ⁊ lapide laçuli abluto ⁊ preparato ad pōdus. ʒ. i. deinde stuphetur locus cum decoctione camomille melliloti herbe iue feniculi consolide maioris ⁊ minoris ⁊ cum radice lilij. deinde tergatur locꝰ ⁊ inungatur cum oleo de camomilla ⁊ laurino vel marciaton. ⁊ cuꝫ adipe vulpis inungatur ⁊ cū decoctione vulpis fomētetur. ¶ Deinde fiat emplastrū vel cerotuꝫ diatesseron: quod valet ad nodositatem ⁊ ad omnem duritiem. ℞. cere antique terbentine. ana. q̄rt. ς. olei irini vel de lilio. aū. ℥. iiij. ysopi humide. i. viscositatis lane non lote prius. deinde decoque: ⁊ qđ supernatat colligatur: ⁊ tunc de illa capiantur. ℥. ij. ς. ⁊ fiat vnguentū. est enī optimū vt p̄us de apatibꝰ duris dictū de ipso ē aliq̄lr.

¶ Deinde emplastrum diaquilon dissolutum in oleo camomillino superponatur. ¶ Item emplm̄ qđ lenit duritiem ⁊ nodositatem iuncturarū ⁊ lenit pectus ⁊ habilitat mām ad expulsionez. ℞. cere citrine. q̄r. i. medulle cruris vacce adipis anatis galline mucillaginis altee ⁊ mucillaginis fenugreci ptes ꝯueniētes: olei de lilio. ptē. i. isopi humide q̄ꝫtuz de mucillaginibꝰ ⁊ terbētine modicuz si vis: ⁊ est mirabilis effectꝰ. ¶ Itē armoniacū dissolutū in aceto idez facit. deinde vtat̄ p̄mo diagalanga ⁊ rosata nouella.

Cura ex ventositate. Si dolor sit ex ventositate tūc accipiatur aristo. rotū. gentiana rutha: origanū calamentum anisum maratrum castoreum decoquant̄: ⁊ fiat cū melle sirupus: tamē est amarus. ¶ Simil'r pōt fieri de istis fomentatio aut emplastrum aut vnguentum ⁊ vtatur diagalanga diacimino contra ventositatē. ¶ Deinde vngatur locus in omni cā cuz tyriaca vel cum balsamo si sit diues in cā frigida. Si sit pauper inungat̄ cū ol'o amigdalaruz: qđ valet in ventositate aut sibilo auris. Et simil'r oleuz de nucibus valet optime. Confectionem ponit Mesue in antidotario suo.

Cura membri contracti. Circa curā membri ꝯtracti sciendūz ꝙ accipiat̄ pellis ouis hora qua excoriatur ⁊ ponat̄ super ipm ⁊ liget̄ super ipm cū lacte vaccino: est sūmū remediū. ¶ Sꝫ si sit ꝯtractio de repl'one sicut in spasmo: tunc opꝫ eūare mām ⁊ facere eos sudare in furno calido aut in fouea ignita. ⁊ que valēt ꝯtra spasmū dicent̄ infra. ¶ Itē si sit de ventositate curet̄ cuz cōsum ptiuis vētositatū sic̄ cū paritaria rutha ⁊ vrina. ¶ Si sit de siccitate: tūc cū oleo amigdalarū dulciū. ⁊ est etiā optimū. Simil'r ⁊ in spasmo sicco. ¶ Ultimo si ista nō conferunt: qđ absit. fiat clistere acutum in quo ponant̄ illa que excoriant vel attrahūt sanguinē. Et dicit Auic. ꝙ tūc erit cura cōpleta. sꝫ ego plus tentaui in illo canonico albo. ℞. nasturcij centauree minoris. añ. q̄r. 5. succi porri. q̄r. 5. fellis vaccini. q̄r. 5. piretri radicis capparis. añ. ʒ. i. rubee maioris ⁊ minoris. añ. ʒ. ij. collogntide vel. i. vel. 5. vel ponantur grana eius ⁊ decoquant̄ illa in decoctione vel elixatura piscium salitoruz: ⁊ fiat clistere ⁊ inyciatur ⁊ exibit sanguis: ⁊ ita facit colloquintida sine alijs: ⁊ tunc si sit arsura magna cū clisteri cōi ī quo ponant̄ olei ro. ℥. iij. arsurā mitigare opꝫ. ¶ Deide in cā cal'a ponat̄ sup locū furfur cuz aceto calefactū: in cā frigida cum vino.

Preseruatio ab illa artetica fiat cū flobotomia aut farmacia in vere ḿm documētum Hyppo. 6ᵃ particula affo. Quibuscūq̄ꝫ flobotomia et farmacia cōuenit hos flobotomare in vere aut farmaciā dare ꝯuenit. ¶ Fiat igitur cōtra sanguinē ⁊ colerā flobotomia in vere de mediaᵃ: deinde de saphena exteriori sub cauilla pedis oppositi loco dolenti vel ꝯsueto dolore vel de vena poplitis. ¶ Et si timet̄ de fe. flegmatica tunc capiat aristol'. rotū. ʒ. ij. aliquotiens in vere ⁊ in hyeme: ⁊ tc̄ preuitat̄ paroxismus eiꝰ supposito bono regimine. ¶ Si timet̄ de mel'ia vtatur herba iue cum camedreos siue in puluere siue in sirupo: ⁊ aliquando vtatur gentiana: q̄ꝛ in omnibꝰ presupponit̄ bonū regimen. ¶ Iō de dieta sciendū ꝙ in cā cal'a dꝫ vti carnibus porcinis macris ⁊ vitullinis elixis ⁊ desiccatis modicuz auferendo partē adustaz sꝫ nō cū pipere: imo cū agresta: vel preparent̄ cum brodio carnis bouine vl' caponis. ¶ Sꝫ in cā frigida dꝫ vti assis ⁊ frixis ⁊ vino grosso: non tn̄ debent esse ita grossa nec in tanta q̄ꝫtitate ꝙ destruat̄ digestiua: sꝫ debet esse substantialis dieta in substātia ⁊ q̄litate: nec valent pisces hic nisi lampredule cuz gelatina bona ⁊ perchia ⁊ lucius cū saluia ⁊ bethonica ⁊ ysopo. ¶ Si cā sit mel'ica tūc valēt elixa facilis digōnis sic̄ gallinaz capones caro hedina agnina ⁊ potagiūz de boragine buglosa malua ⁊ petrosilio. bibatur vinum bene limphatū cuz aqua calida. ¶ Caueāt omnes isti a balneo aque calide ⁊ super omnia vitent coitum ⁊ caueant a frigore ⁊ exercitio īmoderato ⁊ a dormitione diei ⁊ īmediate post cibuz. ¶ Caueant etiā a guttosis que enumerata sunt p̄us in. c. de causis huius morbi: ⁊ vtant̄ facile digestibilibꝰ. in spēbus frigidis ⁊ in spēbꝰ calidis si talia capiant sint in parua q̄ꝫtitate ⁊ raro: tn̄ pauca vel nulla vel rara cena: ⁊ potu ēt serotino nō vtantur.

¶ De variolis. Cap. IIII.

Variole dicuntur quasi varie ipsam cutez legētes quia in cute diuersas partes occupant apostemando ⁊ inficiendo ex sanguinis corruptione causate: ⁊ per hoc differunt a morbillis ⁊ punctillis. ¶ Morbilli sunt parua apata in cute de colera generata ⁊ sunt diminutiuum morboꝝ apatum: q̄ꝛ minus de loco occupant rōne acuitatis materie colerice. sunt enī in re variole materie colerice ⁊ pustule paruissime. Sed punctilli sunt infectiōes cōmuniter sanguinee sic̄ si eēnt de mordicatione pulicis: sꝫ morātur ꝯtinue. Et punctilli sūt duplices magni ⁊ parui. de paruis modo dixi. Sed magni sunt infectiōes late rubee ⁊ obscure in tibys pauperū ⁊ consumptoꝝ iuxta ignē discalciate sedentiū q̄si ꝯtinue ⁊ vocant̄ anglice mesles. ¶ Ex istis pꝫ diffinitio variolaruz que sunt apata parua vel pustule parue in cute apparētia: in colore vtplurimuz rubea: ad carnē aliq̄liter se ꝓfundantia ⁊ totū corpus inficientia: ex corruptiōe sanguis menstrui ꝓuenientia: cursu malarū crisiuz currentia quas antecedit vtpl'm febris cōclusa ⁊ putrida. i. cōtinua sanguinea: ⁊ eodem modo de morbillis: sed quedā sunt minores ⁊ de colera.

Cause. Causas harū egritudinū. dicit Haly 2° tegni. in cōmēto illius. Ex tumoribꝰ quidē ⁊c̄. q̄ꝛ nā expellit totam superfluitatē febris sanguinee vel ꝯtinue colerice in hoīe in quo sanguis menstruus manet vel corruptus sanguis ebulliēs ad superficiē corporis ⁊ gnāntur ex ea variole ⁊ morbilli: q̄ꝛ fiunt de sanguine mēstruo. dicit Auer. c. de morbillis ꝙ nullus euadit quin īcurrat variolas. Et sunt verba sua ista ꝓpterea ꝙ omne membruz hꝫ virtutē expulsiuā mandantē alteri vnde fiunt variole ⁊ morbilli. ⁊ ꝓpter hoc nullus euadit ab istis duobꝰ: q̄ꝛ ꝓuenit a mala materia fixa in cibo embrionis scꝫ in sanguine menstruo. ⁊ iō sequunt̄ vtplurimū febrē continuā sanguineam. Et accn̄taliter gnāntur si fiat conceptio in tēpore menstruoꝝ: ⁊ tunc raro euadit talis leprā vel morbum terribilē. Simil'r gnāntur ex cibis ⁊ humoribus de facili ebullientibus sicut sanguine aīaliuz ⁊ brodio. Simil'r ex cibis aquosis postq̄ꝫ sumitur cal'm sicut post lac accipiat̄ vinū ⁊ post fructus accipiat̄ çinçib. ⁊ post pisces allia ⁊ cepe cū eis: q̄ꝛ hoc facit ebullitionē. Et coitus cum muliere menstruosa ⁊ comestio carniuz bouinaꝝ vel potatio vini plurimi vel ceruisie noue ⁊ dimissio flobotomie. Et ꝯtingit aliquādo ꝙ homo variolatur bis: quādo p̄ma vice nō total'r expellitur mā. ⁊ cū homo comedit ficus frequēter q̄ꝛ ipse expellunt mām ad extra. Simil'r pestilentia aeris facit ad gnōnez earū. ⁊ iō cōplexio calida ⁊ humida plus incurrit eas q̄ꝫ sicca ⁊ etas infantie ⁊ pueritie ⁊ aliquādo adolescentie q̄ꝫ iuuentutis vel senectutis: quia in senectute non fit nisi in causa forti: ⁊ in regione cal'a ⁊ humida: sꝫ in decrepitis nunq̄ꝫ fiunt: vt dicit Isaac 5°. febriū. Et tempus anni sic̄ in vere plus fiunt q̄ꝫ in hyeme ⁊ plus in autūno ⁊ in fine eius qn̄ precessit estas calida ⁊ sicca: ⁊ autūnꝰ est calidus ⁊ siccus vel humidus. Simil'r in tēpore austrino plusq̄ꝫ in alio tēpore: ⁊ statio sub sole calido facit ebullire sanguinē ⁊ iuuat ad gnōnez morbi illius. Et sunt 4ᵒʳ

species eaꝝ.s.sanguinee ⁊ sunt late rubee. colerice ⁊ sunt rubee acute ⁊ pungitiue nõ valde late. flãtice sunt albe ⁊ late. melice sunt nigre vel violacee vel liuide vel virides ſm ꝙ melia est. qꝛ mã earum est nãlis vel adusta magis vel minus. ¶ Hic tñ notandũ vlterius ꝙ variole nõ fiunt in fetu in vtero materno ꝓpter h ꝙ in eo calor est obtusus: ⁊ iõ non facit ebullitionẽ. 2° qꝛ virtus nãlis ẽ circa aliud intẽta.s.circa formationez mẽbroꝝ. 3° ꝑꝑ defectum emũctorioꝝ. 4° qꝛ a calore matricis cõseruatᷣ sanguis ille mẽstruus nec ebulit nec corrũpitᷣ. ¶ Itẽ notandum ꝙ non est necesse oẽm hoiem incurrere variolas: lꝫ Isaac 5° febriũ dicat h. sed dꝫ sic intelligi ꝙ aptitudinaľr incurrit eas quilibet ꝑꝑ sanguinẽ mẽstruũ remanentẽ in fetu post partũ: qui nisi expellatᷣ per vrinã vel egõnes vľ sudores vel flõmiã hõ incurrit actuaľr eas vel suspectus erit plusꝗ̃ alij de lepra. nisi ita sit ꝙ ꝯceptus fuerit in muliere munda.s.sana post fluxũ mẽstruoꝝ. ⁊ ꝙ pr̃ sit sanus ⁊ boni regiminis. ⁊ fetus sit bone ꝯpľonis ⁊ moderat⁹ nõ gulose viuens nec inordinate: qđ est raro: qꝛ nõ intẽdunt nisi comedere. vt dicitᷣ 2° ꝓno. ¶ Itẽ notandũ ꝙ variole sunt duplices. ꝓprie ⁊ iꝓprie. ꝓprie sunt q̃ fiũt ex sanguine mẽstruo ebulliente interi⁹: ⁊ ille maxie fiũt in pueris. Alie sunt iꝓprie q̃ fiũt ex cibo corrupto attracto ab interioribus ad exteriora a calore exteriori forti: ⁊ tales possunt fieri in omni etate: sicut ⁊ scabies põt. Et iõ dicit Auic. 4° cañ. ꝙ aliqñ homo variolatur bis. semel ꝓprie. ⁊ 2° improprie vt dictum est satis.

Signa. Si variole sunt de sanguine: tũc sunt superi⁹ acute ⁊ inferius late: cito maturantᷣ ⁊ in saniẽ ꝯuertuntᷣ. sunt.n. salubres: qꝛ mã eaꝝ est sanguis ⁊ sãguis est amicus nature ⁊ digõni obediens. ⁊ si sit cõpľo calida ⁊ hũida ⁊ tẽps est vernale ⁊ australe ⁊ simul cõcomitantᷣ: tunc est certũ ꝙ sunt de sanguie. ¶ Si sunt colerice: tũc sunt rosee citrinitati attingẽtes ꝑue rotũde ⁊ capita eaꝝ acuta ⁊ q̃si acus pũgitiua ꝑꝑ acumẽ mãe eaꝝ. ⁊ sunt in re morbilli. ⁊ si cotũ in vrina die cretico appareat cũ mitigatione doloris ⁊ febris ⁊ variole aperiuntᷣ: ⁊ tũc exit ex eis humiditas: tũc est bonũ signũ. si ꝯ̃ria exeant pessimũ est signũ. ¶ Si sunt flãtice tunc sunt albe ⁊ late ⁊ leues ⁊ ad digerendũ dure: quarũ mã sub cute ꝑ̃parata vel putrefacta nimiũ pruritũ generat: maxime si sit flegma salsum. ⁊ cũ prurire incipiũt discoriantᷣ ⁊ emittuntᷣ putredines ide eruginose: nũciãt mortẽ si vrina fuerit cruda. ¶ Melice vo in initio sunt liuide post virides.i. subnigre in quib⁹ nõ coadunatᷣ humiditas: ⁊ sunt magne ⁊ dure q̃si magne veruce. vñ pessime sunt que nullã hñt q̃litatẽ qua maturari valeant: ⁊ iõ siccantᷣ ⁊ scinduntᷣ. vnde generatᷣ sincopis ⁊ alienatio virtutis. qbus apparentib⁹ ꝓnosticãda ẽ mors. ¶ Signa variolarũ añtia in feb. sanguinea sunt dolor capitis ⁊ dorsi ꝑꝑ multitudinẽ sanguinis corrupti extendẽs venã dorsi. In variolis rubor ⁊ tumor faciei turbulẽtia oculoꝝ ⁊ lacbryme: sed in morbillis sunt plus de lacbrymis ⁊ dolor dorsi minus: qꝛ generantᷣ ex vehemẽtia malitie sanguinis corrupti pauci: sed ibi est iflãmatio magna ⁊ angustia. Grauitas etiaꝫ capitis ꝑ̃cedit ⁊ variolas: ⁊ dolor ⁊ punctura ꝑ̃cedit variolas: qꝛ accidit oib⁹ mẽbris similiũ partiũ apparẽtib⁹ ⁊ occultis: ita ꝙ velaminib⁹ pulmonis ⁊ gutturi accidit pruritus ⁊ in narib⁹ sternutatio: pectoris asperitas: vocis raucitas: ⁊ ꝑꝑ exitũ separatᷣ cõtinuitas: quasi si spine vel acus penetrarẽt. ⁊ ẽ timor in sõno ⁊ grossitudo sputi: multitudo alicũ: apparitio lãpadũ. ⁊ cũ incipiũt apparere sunt sicut capita acuũ aut sicut granũ milij aut sicut caput formice. Deide incipiũt multiplicari ⁊ magnificari. deinde faciũt crustã ⁊ saniẽ. deide desiccantᷣ ⁊ cadũt. dicit Auic. ⁊ aliqñ exeũt duplices: in q̃ruꝫ ventre vnius est alia ⁊ sunt maligne. Et signũ multitudis mãe est viscositas eius. igitᷣ cũ debili virtute mortales. ⁊ tũc qñ sunt tales ẽ dolor in ꝓfundo variole: ⁊ siľr in supficie. ⁊ postꝗ̃ ceciderit vna manet alia. ⁊ sic de alijs.

Pronostica. Pronosticari possumus ꝙ albe sũt meliores qñ sunt pauce numero et magne q̃ntitatis ⁊ facilis exitus pauce angustie debilis febris. ⁊ minuitᷣ fe. cũ apertione illaꝝ. ⁊ ꝓcessus earũ est in 3° ⁊ in 4°. Si sunt magne ⁊ albe pluris nũeri ꝓpinq̃ absqꝫ cõtinuatiõe adhuc sunt min⁹ male. Sed albe parue ⁊ dure ꝓpinque difficilis exitus: qꝛ fuerunt a mã grossa: sunt male frequẽter interimẽtes anteꝗ̃ possint maturari. Sꝫ si egressio variolaruꝫ diuersificatᷣ: ita ꝙ mõ appareãt mõ occultentᷣ: ⁊ maxime si sint violacee cũ debilitate virtutis: sunt mortales: sed si nõ debilitetᷣ virtus spes est bone euasionis. Et iõ si sint declinãtes ad nigredinẽ ⁊ magne: sunt vtplurimũ mortales. Et si emittunt saniẽ virulentã: male sunt: qꝛ signũ est venenositatis ⁊ corruptionis mãe. ¶ Deinde sciendũ ꝙ si febris ꝑ̃cedit eas melius est ꝗ̃ ꝙ ipse fiant. deinde sequatᷣ febris. ¶ Itẽ fluxus ventris in variolis est malus: ⁊ maxime si egestio fuerit nigra vel fetida aut viridis. Et vrina nigra post sanguinis mictũ: malum. ¶ Iteꝫ si fuerit cũ bonitate anhelitus ⁊ alleuiatiõe bonũ est. Si cum fortitudine fe. ⁊ siti forti ⁊ strictura anhelitus mortale. qꝛ vtplurimũ moriuntᷣ suffocati. ¶ Itẽ sincopis superueniẽs malũ est ⁊ mortale. qꝛ signuꝫ est ꝙ mã vadit ad cor. ¶ Itẽ si mã vadit ad pulmonẽ frequẽter sequitᷣ mors vel ptisis. ⁊ si ad oculos frequẽter sunt ceci vel relinquetᷣ tela in oculis. ⁊ si male curentur remanebunt fouee ⁊ cõcauitates in toto corpore turpes. ¶ Iteꝫ cũ anhelit⁹ ⁊ vox remanẽt bona est signũ salutis vtpľm. ¶ Itẽ variole exeunt paulatiꝫ ⁊ morbilli cito. Et si virides aut violacee fuerint: euenit sincopis. ¶ Itẽ cũ anhelitus est malus freq̃nter sequitᷣ mors. ¶ Itẽ aer frigidus ⁊ frida supposita faciũt redire mãm fortiter ad itestina. ⁊ fit rasura intestinoꝝ cum disinteria. qꝛ aer frigidus laxat cõprimendo ⁊ materiam corrumpendo.

Cura Circa curã huius morbi sunt multa faciẽda. ꝑ̇ opꝫ euacuare cum flebotomia ⁊ solutiõe vẽtris pauca infrigidãte vel cõprimente nõ attrahẽte vel dissoluente. 2° opꝫ alterare interius cũ acetosis dũmõ strictura pectoris nõ ipediat. vel cũ digestiuis frigidis cõfortatiuis quodãmodo stipticis. 3° debent dari illa que iuuant ad facilẽ expulsionez eaꝝ. 4° debemus defendere oculos ⁊ pectoralia ⁊ nares ⁊ os ⁊ intestina ab eis cum repercussiuis ꝓpter nobilitatẽ eoꝝ membroruꝫ. ⁊ est repercussio ab intra ad extra. ⁊ h põt fieri in mã venenosa. 5° debemus cũ infusionib⁹ desiccare. ⁊ h ante cõpletã maturationẽ nõ põt. 6° post aliũ diẽ cũ rũpuntᷣ desiccare mũdificare ⁊ cõsolidare. ⁊ si nõ rũpũtᷣ ꝑ se cũ acu aurea apiantᷣ. 7° opꝫ variolaꝝ vestigia ꝓhibere ⁊ curare ⁊ replere.

¶ Circa ꝑ̇mũ est sciendũ ꝙ si corpus est plectoricuꝫ aut si sanguis dñetᷣ aut si fortis sit virt⁹ ⁊ etas ⁊ alia ꝑticularia cõcordãt: fiat flebotomia in ꝑ̇ncipio de vẽa mediana cõi. deinde de sũmitate nasi ⁊ maxime in pueris: qꝛ talis flebotomia ꝑ̃seruat ꝑtes supiores a malitia variolaruꝫ ⁊ est facilis sup infantes. ¶ Siľr si morbilli fuerint qđ est diminutiuũ morbi sensibilis ꝓpter ꝑuitatẽ cũ repľone sanguinis vsqꝫ ad q̃rtũ diẽ põt fieri flõmia: sed per duos vel tres dies.s.qñ ꝓcedũt vel augmentantᷣ: tunc nõ oꝫ ꝙ fiat flõmia: qꝛ traheret mãm ad intra ⁊ ꝓhiberet exituꝫ nisi inueniatᷣ vehemẽtia repľonis ⁊ dominiũ materiei: ⁊ tunc fiet ea quãtitate qua exiccat.s.qua minuat repľonez. Est enim cõueniẽtius ꝙ flõmia administretᷣ in ista egritudine. ⁊ iõ si nõ fiat qñ cõpetit timetᷣ de corruptiõe extremi-

tatum. Deinde fiat vētris solutio cū cassiaf. prunis tamarindis viol' cū zuccaro ro. nouo. ⁊ de rof recentibꝰ vel de succo ro. cū zuccaro cū tamarindis. ⁊ nō sint laxatiua fortia: q̄ꝛ iste morbꝰ de facili ↄcordat cū fluxu ventris.

¶ Circa 2m sciendū ꝙ frigida stiptica quodāmodo cōpetunt vel acetosa in ꝑncipio apparitionis eaꝝ. ⁊ ideo succꝰ acetosus ⁊ vinū maloꝝ granatorū ⁊ agresta ⁊ alia ⁊ succꝰ eius ⁊ coriandrū ⁊ succus prunoꝝ acetosoꝝ ⁊ pomoruꝫ ⁊ alioꝝ fructuū taliuꝫ. ⁊ nenufar ⁊ cāphora ⁊ sandali. Et iō valent tria sandali cuꝫ aqua nenufaris in qua ponat̄ modicum cāphore rōne febris ⁊ pestilentie aeris ⁊ venenositatis mãe. Tamē nō dent̄ nimis frigida per interiꝰ sicut aquā frigidā nō demus nec alia īfrigidata in niue. nec excellenter frida cōpetūt post scđam diē apparitiōis earuꝫ: q̄ꝛ ꝓhibent expulsionē eaꝝ ⁊ ebullitionē sanguinis que ē cā expletionis earū. Sil'r nec frida ab extra applicent̄ ne repcutiāt ad intra venenosam mām. nec aer sit frigidus ⁊ siccus ne pori claudant̄. ¶ Et ideo lꝫ dicta sint superiꝰ que ꝓhibēt repercussionē. c. de cura apatuꝫ. tñ sunt duo versus cōes nō prius dicti. Multa venenosa mala crisis nobilitasq̃ꝫ Interius nolūt ꝓprias recludere cās. ¶ Dieta eoꝝ sit declinans ad frigiditatē sicut ordeatuꝫ auenatum: lac ēt amigdal'. lentes cocte in aquis duabꝰ ꝓiectis: ⁊ post coquant̄ in alia aqua. ⁊ vocāt̄ lentes anglice tiles.

¶ Et si febris sit fortis: tūc potagiū erit bonū de epatica lactuca scariola. ⁊ si sit venter mollis tunc plātago in parua quātitate pōt addi istis. ⁊ pñt tunc fieri potagia eoruꝫ in aqua in qua decoquant̄ sumach borrago buglosa. ⁊ hñ mūdificant sanguinē. ⁊ illa ingrossant sanguinē. s. sumach lentes. Et si ille sit subtilis ⁊ acutꝰ nimis cum vuis passis mūdis ab arillis ⁊ carice ⁊ ficubꝰ siccis ꝺ malech ⁊ amigdal' excorticat] fiat decoctio. Sꝫ carnes nō comedāt nec pisces si virtus stet quousq̃ꝫ morbus declinauerit. nec potent vinū nec ceruisiaꝫ fortē sed prisanā. vel fiat lac amigdal'. ⁊ maxime valēt ficus si sit strictura pectoris vel malitia anhelitus. ¶ Si ergo mā fuerit sanguinea digeri pōt cū sirupo de fumo terre ⁊ viol'. in minus. ⁊ valꝫ in vtraq̃ꝫ istarū zuccaꝝ ro. ⁊ viol'. ⁊ oxizaccara non valꝫ si sit malitia anhelitus. Tñ q̄ꝛ isti sirupi sunt multū spissi ⁊ abhominabiles fiat tal' potatio. ℞. accedule epatice albe. añ. M. i. floꝝ boraginis violarū rosarum. añ. ℥. i. ordei lib. i. succi fumi terre. quar. i. zuccari. quar. ij. ß. vuarū passarū ficuuꝫ siccarū. añ. quar. ß. fiant lib. ij. vel. iij. ⁊ etiā valēt in cā sanguinea ⁊ colerica. Si mā sit flātica digerat̄ cum oxizaccara composita cuꝫ sirupo de fumo terre: qꝺ tamen raro est. ⁊ cum non sit feb. pōt vti rosata nouella. Si materia sit melācolica digerat̄ cum oximelle diuretico sirupo de fumo terre ⁊ boragine. ⁊ vtat̄ diaboraginato.

¶ De 3° sciendū est ꝙ expulsionē eaꝝ facilē facit iste potus. ℞. ficuuꝫ siccarū. ℥. i. ß. lentiuꝫ excorticataꝝ. ℥. ij. draganti se. feniculi. añ. ʒ. ij. croci. ʒ. i. si times de sincopi: terantur ⁊ decoquant̄ in lib. ij. aque vsq̃ꝫ ad cōsumptionē medietatis ⁊ colet̄: ⁊ cum zuccaro dulcoret̄ ⁊ detur. expellit enim caliditatē a partibus cordis. dicit Auic. in 4°. vnde feniculuꝫ ⁊ apiū cum zuccaro ⁊ succo eoꝝ ⁊ radices cum odoratione croci ⁊ cum decoctiōe ficuuꝫ citrinarū expellunt materiā optime ad exteriora. ¶ Deinde capiat̄ scarletum rubeū ⁊ inuoluat̄ variolosus totaliter vel in pāno alio ru. sicut ego feci de filio nobilissimi regis anglie quādo patiebatur istos morbos ⁊ feci oīa circa lectuꝫ esse rubea. ⁊ est bona cura. ⁊ curaui eū in sequenti sine vestigijs variolarū. Oportet tamen obseruare cuꝫ exeunt ꝙ tūc non inungat̄ locus variolosus oleo: q̄ꝛ opilaret poros: nec veniat in aere frigido: nisi si sit aer valde calidus: tūc temperet̄ aer cum folijs salicis ⁊ aspersione aque in domo ⁊ rof ⁊ cāphora ⁊ cum aqua camphorata. Similiter ligētur membra patiētis vel habeat cirotecas cōtinue in manibus ne se scalpet. nec tangat. quia faceret foueā in cute turpē. ¶ Deinde accipe succū feniculi ⁊ apij ⁊ in isopo tepefacto intinge pānū lineū ⁊ inuolue totuꝫ corpus. illud eniꝫ trahit materiā ad extra ⁊ pro parte ↄsumit. Uel herba sene vel apij decoquant̄ in aqua ⁊ cū lentibꝰ ⁊ cum ficubus siccis: ⁊ tūc linteamē intingatur ⁊ succus exprimatur. ⁊ inuoluatur patiens. ¶ Item inungat̄ post ista: sed non in ꝑncipio non cum oleo: sed cū sanguine alicuius animalis calido sicut galli columbe ouis. ⁊ post in linteamine predicto inuoluat̄. ⁊ h̄ frequēter. sed caue ne ista supposita violenter auferant̄ ⁊ maxime in pueris.

¶ 4°. opꝫ defendere oculos cum leui repercussiuo ꝓpter eorum teneritatem: cum bombace vel panno aliquo antiquo molli in aqua ro. intincto. Deinde de coriandro aq̄ ro. sumach ⁊ albumine oui agitato diu fiat collíriuꝫ ⁊ frequenter oculus instillet̄. sed aqua ro. sola valet ⁊ lac mulieris. ⁊ candi puluerizatū est mirabile in tm̄ telaꝫ nouaꝫ probibet vt videbitur 3°. huius. ¶ Item succus verbene cum albumine oui valet optime: ⁊ similiter in tela remanente. Deinde si macula aliqua remaneat in oculo post variolas: quia forte fuit medicus tarde vocatꝰ: fiat istud experimentū. Accipe dragantū albissimū ⁊ ponatur integrum in aqua rof. resoluatur ⁊ de ipso resoluto ponat̄ in oculum semel in die ⁊ soluetur macula: maxime si candi aliquādo per vices īponatur vel puluis albus cōmunis.

¶ Si vis custodire nares inungant̄ cum agresta aceto ⁊ aqua ro. deinde iniecta fit bona. odorare acetum solū est iuuatiuum. ¶ Ad oris custodiam ⁊ gutturis oportet sugere granata. s. grana eorum ⁊ gargarizare vinū eorum. ⁊ similiter vinū mororū. i. succum eorum qui est rubeus vt vinum cuꝫ aqua ordei calida. ¶ In cōseruatione pulmonis valet semen papaueris cū lacte amigd. cū zuccaro ro. ⁊ diapapauere sunt optima. ¶ Ad custodiā intestinoruꝫ in succo acedule decoquant̄ sumach ⁊ coriandrū: vel acedula ⁊ decoquat̄ in ista aqua ⁊ colet̄ ⁊ dulcoret̄ ⁊ potet̄ ⁊ spodium ponatur vel quādo potat ad pondus. ʒ. ß. ¶ Si solutio ventris superuenerit vtat̄ carnibꝰ citonioꝝ cōditorum cum zuccaro. ʒ. ij. spodij. troci. de spodio quos ponit Isaac 5°. febrium de cura sinoche valent hic.

¶ De 5° sciendū ꝙ ante ↄpletā maturationē capiat̄ aqua ro. in qua decoquatur crocus ⁊ aspergant̄ viole cum illa tepida. Deinde cortex tamarisci rose sandali decoquant̄ in aqua ⁊ ponat̄ modicū cāphore: ⁊ tūc aspergat̄ cum illa aq̄ tepida vel cal'a. ⁊ h̄ vocat Aui. salitionē. i. aspersionē sꝫ sal aspergit̄ sparsiꝫ vel diuisiꝫ nō ꝙ sal apponat̄. Iste modus opandi maturat exiccat ⁊ facit cadere cū velocitate.

¶ 6°. videndum post alium diem cū apparet maturatio si nō rumpant̄ accipiant̄ cum acubus de auro ⁊ argento et humiditas exiens exiccet̄ cum coto. Deinde desiccētur cum litargirio plumbo vsto ⁊ carice lignorum: ⁊ illud qꝺ remanet post operationē vermium in ligno. ¶ Tamē si vis ꝙ exiccent̄ ante rupturā: dormiat patiens super farinam rizi ⁊ ordei fabarum vel culcitra impleat̄ istis ⁊ super dormiat. ¶ Sed si sit ibi vlceratio: desiccentur cum vnguento albo Raf. qꝺ ego ponā in 3°. huius. vel de puluere fabarum ⁊ rosaruꝫ superaspergat̄. ⁊ oleū ro. post maturationē cum farina rizi ⁊ amidi multū valet. ¶ Deide ad carnis generationem ⁊ ad cicatrizandū ⁊ mundificandum valet thus mastix sarcocolla puluere facto de istis ⁊ super asperso vel cum melle ro. mixto.

¶ Circa septimū videndū est ꝙ facta maturatione variolarum per saniem. si cicatrices ⁊ vestigia remaneāt inungantur cum vnguento de cerusa: qꝺ fit h̄ modo. Accipiat̄

cera colata ꝛ eius quadruplū de oleo ro. quibus resolutis
addatur cere. ʒ. i. ꝛ in circuitu moueantur. Deinde postq̃
infrigidari ceperit albumen oui predictis admisceaᷓ do-
nec inspissetur. sine intermissione moueanᷓ. deinde recō
dantur. ꝛ tunc accipiaᷓ farina rizi puluerizati. ꝛ facta iun
ctione loca cicatricum cū farina illa aspergantur. ꝛ h̄ fac
omni nocte. ꝛ sūmo mane abluatur facies cū aqua de flo
ribus fabarum. Uel fiat illud. ℞. litargiry ceruse lote et
pulueris cannarū adustarū. idest arundinis: chachime lo
te. pul. cōcularum marinarū ꝛ cum oleo de lilio ꝛ cera qd̄
sufficit fiat vnguentū. ¶ Ad idem valet multū ad implē
dum illa vestigia impinguario corporis cum ouis sorbili
bus ꝛ iure galli ꝛ vino. Et balneum post prandiū aliquan
do ꝛ stupha faciei cuz capill'. vene. maluis ꝛ arundine. Et
emplastro cum pice calefacta post consolidationem vul-
neris ꝛ subita emissio eius. Deīde inunge cuz vnguēto ci-
trino cōi. ꝛ gargarizare succum apy ꝛ maratri cum croco
vel cum decoctione eoꝝ: qꝛ hec mundificant faciem.
¶ Ultimo videndū est de pūctillis contra quos potet pa-
tiens de serico crudo vel rubeo inciso minutim. ꝛ corpus
fricetur cum sanguine columbe. Deinde fiat flebotomia
de saphena vtriusq; pedis in interioribus ꝛ exterioribus
ꝛ de saluatella ēt. Et fiāt balnea de folys vitis salicis ca-
pill'. vene. ꝛ leuistico ꝛ furfure. ¶ De pūctillis magis nu-
triatur patiens cum bonis cibis. ꝛ lauenᷓ tibie cum cola-
tura furfuris ꝛ farina fabarū ꝛ auferatur ignis ꝛ patiens
calcieᷓ ꝛ potet vinū bonū. ꝛ cuz vnguēto citrino vnganᷓ
tibie. ꝛ sil'r valet in pūctillis paruis. ꝛ hec sufficiant.

¶ De scabie. Capitulum. V.

Scabies est de morbis infectiuis. Et dici
tur scabies quasi squamosa la-
bes: vel infectio in cute existēs exterius vtplu-
rimum: qꝛ aliquādo vesica scabit diciᷓ 4ª par-
ticula affo. versus finem. Quib' in vrina squa-
mosa vel furfurea mingūtur sedimina ꝛ est odor grauis:
his vesica scabit. ¶ Cuius diffinitio est. Scabies est infe
ctio satis pustulosa in exterioribus corporis vtplurimuz
existens. aliquādo magnā partē corporis occupans. cum
pruritu magno ꝛ insomnietate multa sicca vel cuz humi
ditate extranea existens. squamas p̲ducens ꝛ alios infi-
ciens. de flegmate salso vel colera adusta vel sanguīe cor
rupto vtplurimū generata. partes patēt ad sensuz: nisi q̲
sit morbus alios inficiens. Istud. n. patet per Auicē. p̄mo
can̄. fen 2ª. c. 8. vbi ponit qui ꝛ quot sint morbi cōtagiosi.
Et dicit q̲ sunt ex egritudinibus quedam que de vno ad
alium transeunt: sicut lepra scabies variola pestilentialis
febris apostemata putrida. ꝛ precipue cuz domus stricte
fuerint. ꝛ p̄cipue cum vicinus fuit sub vento portante ab
vno ad alium: sicut obtalmia ꝛ lippa in oculis: ꝛ p̄cipue ei
qui oculis alium intueᷓ: ꝛ sicut cōgelatio cum aliquis co-
medit acetosa illud operaᷓ: ꝛ ossitatio ꝛ allices p̲pter fu-
mos exeuntes ꝛ aerem inficiētes: sed ista tria vltima nō
sunt periculosa. Et sunt de inficientib' ptisis morphea ti-
nea. Est eniz tinea scabies in capite: ꝛ dicitur quasi caput
tenens. ꝛ de quibusdam istorum sunt versus.

Febris acuta ptisis scabies pedicon sacer ignis.
Antrax lippa lepra frenesis contagia prestant.
Adiungas tineam vel ponas sub scabiosis.
Unde morbi de mā venenosa ꝛ putrida hn̄tes euapora-
tionē extra cito inficiūt corpora disposita ꝛ vicina.

Cause istius morbi sunt multe. Cā generalis est quā
assignat Isaac in vrinis suis post p̄ncipiuz mo-
dicum. sed cum 3ª digestiua sit fortis expellit superfluita
tem eius cum sudore si sit humida: cum fumo si sit sicca.
ꝛ ista est fortitudo respectiua. qꝛ si esset omnino ꝛ simpli-
citer fortis expelleret insensibiliter. dicit Halie. Uentres
hyeme ꝛ vere ꝛc̄. Sed si tertia digestiua defecerit: nec re-
mittit ad epar superfluitatez cibi digesti: nec expellit for
maliter ad extra: tunc est ista superfluitas multorū mate
ria morborū in corpore. Si igiᷓ stomacus nō bene dige-
rit vel rōne erroris in digestione vel comestione: qꝛ come
dit crudum ꝛ super indigestū: vel qꝛ comedit aquosa cru
da: ꝛ tunc ea mixtim: ꝛ tunc errat epar ꝛ tertia digestio: qꝛ
error in p̄ma facit errorē in sequentib'. tunc igiᷓ remanēt
superfluitates istarū duarū digestiuarū vltimaꝝ in erro
re. Si igiᷓ cibus vel potus malus fuerit assumptus mu-
tat superfluitates inuentas in malū: qꝛ dat malitiā stoma
co ꝛ de facto ceteris mēbris. Et simil'r corpora pura q̃to
magis nutries tanto magis ledes. igiᷓ corrūpunᷓ. Si igi-
tur carent euentatiōe recipiunt putrefactionez ꝛ faciunt
febrem putridaz. Si non putrefiant ꝛ per poros calefiāt:
sanguis calefit ꝛ fit ethica. Sꝫ si aliq̄ pars materie eflu-
xerit ad aliqua membra ꝛ extendat ꝛ repleat ea facit apo
stemata diuersa ſm naturā sue materie. Sꝫ si natura cō-
fortetur ad expellēdū ad exteriora ꝛ virtus cutis in emit
tēdo deficiat: quia forte est spissa vel opilata pro defectu
balnei vel alicuius talis: quia non mutauit pannos suos
diu: tunc remanet cibus vel sup̲fluitas illa clausa sub cu-
te: ꝛ inde diuerse infirmitates generanᷓ ꝛ corruptiones:
sicut si sit ibi aliqua pars adusta mixta cum sanguine vel
flegmate: tunc fit prurigo pustule scabies serpigo impeti-
go morphea veruce. Sed si non penetrat ad partez exte-
riorem cutis: tunc interius remanet in profundo: ꝛ facit
ſm naturā sui carbūculos cancrū vel glandulas. ¶ Pro
quo notandū q̲ Hal'. ponit scd̄o de morbo. q̲ cutis nō est
nisi ad recipienduz tantuz. cum tamen dicat Haly 3ª par-
ticula tegni. cōmento. 126. implicite q̲ est membruz sper-
maticum. ꝛ Auic. ponit p̄mo can̄. q̲ est tēperatissime com
plexionis. Ideo dico q̲ cutis cōtinet duas partes. s. partē
callosam exterius: ꝛ illa est superfluitas: ꝛ est solū ad coo-
perienduz. Alia est pars neruosa interior quodāmō com-
posita de extremitatibus venarum ꝛ artariaruz ꝛ neruo-
ruz. ꝛ ideo in ea est spiritus cuiuscūq; speciei ꝛ sanguis ve
nalis ꝛ arterialis cōtemperantes se. ꝛ ideo est tēperatissi-
ma. ꝛ est exterius sic temperata ne aliter pateretur egro-
tans: ꝛ illa est membrū spermaticuz: nec si auferatur pōt
regenerari: sed aliqd simile cuti ꝛ illi callositati exterio-
ri: tamen erit durior q̃ prius: ꝛ ideo raro in cicatrice gene
rantur pili p̲pter spissitudinē suam ꝛ soliditatē. ¶ Causa
igitur generalis huius scabiei est defect' virtutis digesti-
ue in mēbris ꝛ in cute ꝛ virtutis expulsiue eiusdē.
¶ Cause speciales sunt multe sicut humiditas mala acu-
ta corrosiua que permiscetur sanguini ꝛ humoribus ꝛ hu
mores grossi ꝛ mali. ꝛ ista est causa scabiei humide. ¶ Sꝫ
sicce scabiei causa est humor melancolicus plurimus cui
humiditas acuta permiscetur. qꝛ expellitur ad cutem et
corrumpit ꝛ corrodit. ¶ Sed materia p̲pinqua ꝛ propin
quissima ex qua generatur scabies: aut ē materia sangui-
nea cui admiscetur flegma salsum. aut cui admiscetur co
lera que conuersa est in melancoliā. scd̄a est scabies sicca
ad grossitiem ꝛ nigredinem declinans. p̄ma est humida ꝛ
est decliuis ad subtilitatē. ¶ Generanᷓ isti humores ab
acceptione ꝛ a comestione salsoruz amaroruz acutorum
ꝛ specierum acutarum pro cōdimento. ꝛ a frigidis grossis
siccis ꝛ aquosis cibis administratis. vnde ista generāt ci-
bos malos acutos. ¶ Similiter dulcia generant prauitū
ꝛ scabiem sicut ficus lac ꝛ mel ꝛ pinguia. quia ista opilant
ꝛ materiam ad extra expellunt. ꝛ ideo comestio ficuum
multiplicat pediculos. dicit Auicen. Sed eadem est ma-
teria pediculorum scabiei pruritus tinee quā Auicen. vo-

cat saphati.4°.cañ. fen 3ª.tractatu 3°. ⁊ materia impetiginis ⁊ furfuris. Sed materia scabiei est fortior q̄ȝ materia pruritus: ⁊ materia pruritus est subtilior ⁊ min⁹ declinās ad salsedinem: sed virtus expulsiua plus deficit in pruritu: qr materia eius moratur inter duas cutes. dicit Auic. i. inter membranā interiorē ⁊ illam callositatē exteriorē. sed materia scabiei est extra. lȝ aliqua portio sit intra. ⁊ h̄ maxime in scabie sicca: ⁊ ideo cum ea est maior pruritus q̄ȝ cum humida. ¶ Simil'r causa fixionis materie in cute est nō solum debilitas expulsiue: sed opilatio pororum ⁊ paruitas mundificationis. Et ista scḋa causa est in iuuenibus ⁊ pueris. sed p̄ma. i. debilitas expulsiue est causa in decrepitis ⁊ in fine egritudinum quādo materia est plurima aut grossa. ⁊ iuuenibus etiam cōtingit ex debilitate ⁊ corruptione digestionis. ¶ Causa autē huius passionis s̄m aliquos sunt humores generati in epate quasi cōuersi in furiositatez ⁊ vaporez. a virtute regitiua totius in superficie expellunt̄. vnde si vapor sit multuȝ subtilis euaporat insensibiliter. Si vero nō fuerit in tanta subtilitate ⁊ pori fuerint densi cōuertuntur in sudorem. Si fuerit grossi generatur scabies. Si mediocres pruritus. ⁊ sic s̄m maiorez ⁊ minorez corruptionē generantur diuerse infectiones. Primo igit̄ fit sudor generatiuus grauis odoris de corruptiōe augmentata ⁊ fit pruritus. Deinde si plus fortificetur fit scabies. ⁊ si plus: impetigo ⁊ serpigo vbi est maior adustio ⁊ non est sanies. ⁊ si plus morphea: deinde lepra. ¶ Lentigines igit̄ ⁊ pānus fiunt ⁊ alie infectiones quādo materia est multa ⁊ expulsiua interior fortis ⁊ expulsiua cutis debilis: tunc remanent sub cute ⁊ inficiunt. Igit̄ ex quatuor humoribus fit scabies s̄m diuersas commixtiones vt dictū est prius: quādo pro specieb⁹ calidis adurit̄ sanguis: sicut cuȝ piperatis ⁊ alliatis ⁊ vino in abūdantia nimia cū in cibis sumunt̄. ¶ Item autūnus ⁊ ver cōmouent humores ⁊ creant scabieȝ: sed ex mordicatiōe ⁊ adustione ⁊ ex cōmotione ver. Et in autumno plus scabies sicca nisi comestio fructuum impediat: ⁊ in vere scabies humida. ¶ Similiter scabies est de morbis autumni dicit Auic. fen 2ª. p̄mi cañ. d̄ria 2ª. sūma p̄ma. cap°. 6. ⁊ maxime scabies excoriatiua ⁊ vlceratiua.

Signa huius passiōis cuius sit humoris aut sicci aut humidi sunt. qr illa que est sparsa nigra ⁊ corpulentior ⁊ acutioris capitis est de humore acutiore: que est latior ⁊ p̄fundior est minoris acuitatis ⁊ humidior. ¶ Si igit̄ fuerit ex sanguine tunc locus vergit ad ruborem cum humiditate ⁊ magno pruritu ⁊ delectatiōe magna in scalpendo: lȝ postea in fine sit dolor. ¶ Si autem fuerit de flegmate adusto vel salso: qr nō ab alio fit. tunc sunt ibi squame ⁊ sanies ⁊ pruritus vehemētissimus ⁊ delectatio in scalpendo: sed in fine dolor vehemens. Et est tunc vrina ruffa vergens in colorez pallidū: aliquantulū spissa in fundo: superius tenuis ⁊ radiosa sine obūbratione ⁊ confusione substātie: nisi febris cōiungat̄ cū aranea rubea sine pinguedine liuens in superficie liuore vergente in nigredinē. Et aliqñ est cuȝ cōtentis nigris adustis ⁊ cinerosis. ⁊ talis vrina significat scabieȝ de flegmate salso adusto. ¶ Si fuerit de mel'ia totus loc⁹ in circuitu vergit ad nigredinē: ⁊ pustule ⁊ scabies sunt sicce cū modica pōderositate ⁊ virulētia parua ⁊ est pruritus cū furfurib⁹ ⁊ squamis. ¶ Si fuerit de colera loc⁹ vergit ad citrinitateȝ cū magno pruritu ⁊ siccitate ⁊ fissuris. ⁊ in oībus istis vrina hȝ contenta nigra cū cinerosis contentis.

Pronostica. Pruritus senis parum obedit curationi. nec valet ei nisi vt bene regatur ⁊ blandiatur ⁊ fiat cura palliatiua. ¶ Similiter scabies in decrepitis est difficilis aut impossibilis curatiōis: ⁊ maxime scabies humida. ¶ Iteȝ scabies de melācolia aut de carne bouina vel de corruptis cibis ⁊ potib⁹ generata: sicut de ceruisia recente q̄ incipit pallescere ⁊ de ceruisia vel vino guttatim collectis sub dolio est pessima et infectiua corporis replens ip̄m maculis. ⁊ si desiccet̄ cito redit maxime quando patiens replet se ⁊ inordinate viuit: sicut quādo comedit carbonatas oua frixa cū pinguedine vel oleo in ientaculis mane vel sero. ¶ Itē scabies feda multas partes corporis occupās vlcerosa fetida hȝ multā radicem. ⁊ est de egritudinibus malis auferentib⁹ somnū: ⁊ est difficilis curatiōis. Si modicū de corpore occupet: nec aufert somnū nec multū angustiet: facile curatur. ¶ Item scabies in nucha est turpis: ⁊ similiter in collo ⁊ in faucib⁹ ⁊ est cure male. ¶ Similiter scabies in tibys ē cure male. tamē in fine tertiane post signa digestionis est signum euasionis. ⁊ ideo scabies in idropisi tarde curatur: sed tamē est signū bonuȝ. ¶ Simil'r pruritus in eis ⁊ in fine febris est bonus. ¶ Scabies etiā in iūcturis est mala: etiā in partibus inferioribus est peior q̄ȝ in superioribus nisi in capite. quia remotiores a fonte caloris. ¶ Item coitus cum tineosa vel menstruata vel scabiosa vel chachochimia. i. plectoria vel repleta repletione quo ad virtutem: scilȝ de humoribus putridis facit scabieȝ. i. infectionem impetiginosaȝ vel morpheatā vel leprosam vel male cure. ¶ Itē scabiosus vtens coitu frequēti tarde curat̄ vel nunq̄ȝ q̄ȝ diu vtitur: qr odor fetidus exit a luxuriosis. dicit Auic. in 4ª. quia ibi cōmouent̄ humores ⁊ seminantur per totum corpus ⁊ corrumpunt̄.

Cura In cura scabiei ⁊ istarū infectionuȝ multa sunt facienda. p̄ª cura est melior cum qua est sufficientia. dicit Auicē. in 4° cañ. fen 2ª. ⁊ tractatu 3°. cap°. de scabie. est euacuatio cum eo qḋ educit humoreȝ adustuȝ vel acutum vel salsum flegma. ⁊ illud intelligendū est de euacuatione minoratiua. 2° oportet cibuȝ ⁊ dietaȝ totā rectificare. 3°. oportet materiā digerere. 4°. opȝ euacuare euacuatione eradicatiua. 5° opȝ balneare. 6°. electuaria confortantia dare. 7°. oportet vnguenta applicare. Si tamen corpus non sit plectoricum vnguenta in p̄ncipio applicata ⁊ administrata curant.

¶ Circa p̄muȝ est sciendum q̄ si sanguis fuerit abundans flebotomia debet fieri in p̄ncipio. tamen si corpus sit plectoricum nō debet fieri flebotomia: nisi virtus sit magis fortis ⁊ corpus carnosum. ⁊ cibus in stomaco sit magis digestus ⁊ in p̄mis venis. ⁊ nō gulose vixerit patiens in duobus diebus vel tribus p̄cedētibus. 2°. fiat clistere in quo preter cōia ponatur hierepigre Gal'. ℥.5. rōne aloes qḋ ibi intrat. Deinde lauet̄ aloe bene ⁊ infundat̄ ponderis. ℥. ij. in sero caprino per diem ⁊ noctem. in crastino coletur: ⁊ si vis clarificetur ⁊ colatura detur. ⁊ h̄ fiat tribus dieb⁹ cōtinuis. deinde alternatis diebus. deinde post tertiā dieȝ. ¶ Deinde. ℞. succorū fumi terre scabiose boragi. añ. lib. 5. Deinde. ℞. succoruȝ mirabol'. citrinoruȝ kebulor̄ indorum. añ. ℥. ij. belliricorū emblicor̄. añ. ℥. i. infundant̄ in sero caprino vel alio die ⁊ nocte. deinde fricetur ad lentuȝ ignem ⁊ decoquatur in succis predictis. deinde permittatur residere: ⁊ tunc clarificet̄: ⁊ in colatura ponat̄ cassiafi. ℥. i. ⁊ detur mane ⁊ sero. ¶ Item in sero caprino pōt dari die quolibet coclear vnum de epithimo. ⁊ leuiter purgat humorem salsum ⁊ adustū. ¶ Item in sero aliquo decoquat̄ fumus terre: ⁊ tūc coletur ⁊ in colatura detur sene. ℥. i. vel. ij. ista sunt que longo vsu curant ⁊ purgant purgatione minoratiua. Si tamē non habeat̄ serū capiatur herba fumi terre ⁊ thimus ⁊ scabiosa cū capill'. ve. ⁊ epatica in estate. ⁊ decoquat̄ ⁊ clarificetur: ⁊ cum sene vel epithimo detur. ⁊ est optimuȝ ⁊ satis expertum a me.

¶ Circa scd̄m est sciendum ꝙ scabiosus cauere debet ab omnibus salsis ⁊ frixis ⁊ ab omnibus que vrunt sanguinem: sicut cepis ⁊ porris allys pipere melle et similibus. Tamē mel in decoctione medicinali potest eis dari: sed non via cibi. ¶ Simil'r omnia acuta nocent sicut grana paradisi ⁊ gar̄. ⁊ diuretica statim post prandiū. ¶ Caueat etiam ab omnibus cibis qui generant sanguinem melancolicum sicut a carnibus vaccinis leporinis ceruinis anserinis ⁊ anatinis ⁊ carbonatis adustis et caseo salito antiquo ⁊ similibus. Caueat a cena ⁊ a ientaculis ⁊ a dormitione diei ⁊ statim post cibum ⁊ a motu magno post cibū. Uitet etiam panem azimuz ⁊ panem actualiter caliduz ⁊ omnia ventosa. Caueat a pinguibus ⁊ viscosis opilantibus ⁊ a fructibus de facili putrescibilibꝰ ⁊ a lacte ⁊ ouis ⁊ a sanguine animaliuz ⁊ a cito conuertibilibus in malū. Non igitur eis valent herbe crude nec fructus crudi sicut castanea pira et coctana cruda persica nespile nuces magne. nec poma nec pruna nec raffanus. ¶ Itez caueat ab ira tristitia cogitatione īmoderato exercitio ⁊ sollicitudine ⁊ constipatione ⁊ a coitu multo ⁊ a repletione multa vel tarda vel frequenti ⁊ ab ebrietate ⁊ a similibus accidentibꝰ anime ⁊ alys superfluis. Utatur cibis facile digestibilibus ⁊ carnibus hedorum ⁊ porcellorū iuuenum ⁊ arietum ⁊ carnibus caponū ⁊ gallinarū ⁊ fasianorū perdicum: sed non paruarum auium nec lacunaliū cum pedibus continuis. ⁊ vtatur boraginibus ⁊ buglosa viola malua ⁊ fragraria in potagys. ¶ Item bibat vinum aromaticum bene limphatum non mustum nec ceruisiaz nouā nec acrem. ⁊ ista de dieta sufficiant.

¶ De tertio notandum ꝙ illa que digerunt coleraz nigrā ⁊ similia: etiam digerunt flegma salsum ⁊ humidum qđ est in aduri que hic sunt necessaria ⁊ sufficientia. ¶ Si sit flegma salsum. ℞. radicum feniculi petro. apy raffani lapacy acuti. ana partem vnā succorum boragi. fumi terre scabiose. ana quart. i. sandalorum albo. ⁊ ru. semi. endiuie melonum. an̄. ʒ. y. ros̄. ℥. ſ. florum boragi. ℥. i. floruz camomille violarum tamarisci. an̄. ʒ. iy. anisi carui sileris montani. an̄. ℥. ſ. liquiri. quar. vnā cinamomi nucis musc. ana. ʒ. y. spice nardi. ʒ. ſ. zuccari. quar. vnā mellis rosa. lib. vnā fiat potus ad pondus lib. vel quarte anglice: qđ idem est. ¶ Sed si materia sit melancolica vel colera adusta ⁊ sit scabies sicca. Tunc. ℞. radicum celidonie raffani enule campane radi. feniculi lapacy ru. ⁊ acuti ana partez vnaz thimi camedreos scolopenđ. foliorum celidonie. an̄. M. vnū succi fumi terre scabiose boraginis florum genestre. ana. ℥. i. vtriusqꝫ sticados. ana. ℥. ſ. cuscute carui peonie. ana. ℥. i. corticum genestre fraxini cinamomi. ana. ℥. ſ. vuarum passarum mundatarum ab arillis quartā vnā liquiri. quar. i. zuccari ⁊ mellis despumati. ana lib. ſ. vel ponatur mel tantum ad pondus lib. i. fiat potus vt priꝰ. ¶ Si tamen sit colera adusta. ℞. radicum feniculi petros̄. bruſci. ana partem vnaz endiuie cicoree scolopendrie capill'. vene. rostri porcini celidonie thimi camedreos. an̄. M. ſ. succi fumi terre libr. i. succi absint. quartaz. ſ. sandalorū vtrorūqꝫ: semi. scariole lactuce melonum. an̄. ℥. ſ. ros̄. florum boraginis viola. ana quartam. ſ. vel. ℥. i. rasu. eboris. ℥. ſ. cinamomi. ℥. i. spody. ʒ. i. vuarum passarum mundatarum quartam. ſ. liquiri. quartam. i. zuccari lib. ſ. fiat sicut prius. ¶ Cōmunia digerentia sunt sicut sirupus de fumo terre sirupus de boragine valēt in omni causa. ¶ Similiter in maio potare per septem dies succum fumi terre extractum cum sero sine decoctione est optimum scabiosis. ⁊ hoc inuit Serapio in libro qui vocatur seruitor. Sz non potet aliquis succum fumi terre cruduz: nisi sint duo dies inter illas potationes vel vnus: quia aliter cōmouēdo humores faceret febrem. Melius est tamen ꝙ crudus non potetur sed clarificatus. ¶ Item aliud de meis secretis. ℞. fumi terre boraginis buglo. scabiose absin. an̄ quantum vis succus extrahatur ad quātitatem lib. y. cū sero caprino vel alio decoquatur vsqꝫ ad consumptionez seri ⁊ semper dispumetur. ⁊ tunc in fine permittatur residere ⁊ quolibet die in tempore may. ⁊ dum durant succi predictarum herbarum potetur bonus tractus actualiter frigidus. ⁊ si tempus sit calidū quādiu homo indiget vl' per. x. dies. ⁊ iste potus per se multos scabiosos vel fere leprosos curauit. ⁊ ideo pro recōmēdato habeatur. Et si vis dulcorare cum zuccaro pro delicatis melius erit ⁊ voco eum sirupum scabiosorum. ¶ Si vero volumus sirupos cōmunes digerentes diuersos humores superius videamus capitulo de quartana in libro p̄mo.

¶ Circa quartum est sciendum ꝙ euacuantia flegma salsum qđ est cōmunis materia scabiei sunt illa que ponuntur in libro p̄mo. caº de cura quottidiane: ⁊ capitulo de cura tertiane note. Tamen in proposito si plectoricum est corpus fiat flebotomia. Deinde vtatur oximelle diuretico oxizaccara composita sirupo de fumo terre. ¶ Et tūc ℞. florum boraginis. florum viol'. folliculorum sene epithimi liquiri. vuarum passarū mundataruz. ana. ʒ. i. agar̄. turbith zinzib. anisi. ana. ʒ. y. fiat decoctio in sero caprino vel vaccino vel in aqua. ⁊ in decoctione temperentur cortices mirabolanorum chebulorum indorū belliricorum. ana. ℥. ſ. citrinorum. ʒ. y. ratiōe colere fricentur lento igne ⁊ colentur ⁊ dentur in aurora vsqꝫ ad lib. ſ. ¶ Uel sic. ℞. anisi celidonie scabiose. ana. ℥. i. ſ. decoquantur in aqua ⁊ in decoctione temperentur ⁊ infundantur ista. ℞. agarici ʒ. y. turbith zinzib. ana. ʒ. i. mirabolanorū chebuloruz indorum. an̄. ℥. ſ. sene cassiefistu. ana. ℥. i. deinde in crastino fiat clarificatio cuz melle ⁊ zuccaro: ⁊ detur mane. Et potest eodem modo colari aloe lotum ⁊ infundi: ⁊ valet in omni scabie. ¶ Deinde si fortius vis operari iteretur digestiuum suum vel s̄m partem recepte vel s̄m totam receptam. Deinde. ℞. hierepigre Galie. ʒ. y. hiere ruffini. ʒ. i. esule masticis. ana. ℈. i. agarici turbith. ana. ʒ. ſ. zinzib. ſ. conficiantur pillule cum oximelle diuretico vel simplici ⁊ iterentur precedentia. Iste pillule dentur de nocte stomaco ieiuno ⁊ superdormiat. ⁊ quā cito incipiunt moueri amplius non dormiat quousqꝫ cessauerit fluxus stante virtute nisi superfluat. ¶ Similiter potus digestiuꝰ potest dari post primū somnum quādo homines cenant: et tunc superdormiant. ⁊ similiter potus laxatiuus: sed non ante. s. dum stomacus est plenus. ¶ Si sit scabies de colera adusta: tunc cum sirupo acetoso ⁊ de fumo terre ⁊ de boraginibus ⁊ violatis potest digeri vel cum oxizaccara composita. ¶ Et si sit corpus plectoricū fiat flebotomia parua de mediana vel basilica. Deinde. ℞. endiuie cicoree epatice scolopendrie thimi celidonie. ana. M. ſ. decoquantur in aqua vel in sero bono ⁊ in decoctiōe infundātur per noctem vnam adminus ista. ℞. cassiefist. sene epithimi. ana. ℥. i. florum violarum boraginis. an̄. ℥. ſ. prunorum. xx. tamarindorum mirabolanorū citrinorum indorum emblicorum. an̄. ʒ. y. vel. iy. mirabola. fricentur lento igne ⁊ in crastino colentur ⁊ cum zuccari lib. ſ. dulcorētur ⁊ clarificentur ⁊ dentur in aurora vel post primū somnum. Et potest reubarbarum quolibet die imponi potui si patiens sit colericus iuuenis: ⁊ tēpus sit estiuale ad pondus. ʒ. ſ. ¶ Et si vis operari fortius. ℞. electuary de succo ros̄. trifere saracenice. ana. ʒ. y. hiere ruffi. ʒ. ſ. ⁊ ad pondus quadrantis vel ebuli. Conficiantur pillule vel cum oxizaccara vel cum sirupo de fumo terre. ⁊ potest addi si vis diasene vel diaboraginatum ⁊ plus valebit. dentur

in nebula vel in pulvere liquiri. vt prius. ¶ Sed si sca/
bies sit de melancolia: cuius signuz est: quia pustule sunt
nigre non multum eminentes cum alijs signis predictis:
tunc digeratur materia vt prius vel cum oximelle squil/
litico vel sirupo de fumo terre. ¶ Deinde. ℞. radicuz la/
pacij acuti celidonie polipodij. ana. quar. i. scabiose sapo/
narie scolo. thimi camedreos. an̄. M. ß. anisi maratri car/
ui. ana. ℥. i. boragi. ℥. i. sene. ℥. i. ß. agarici. ʒ. ij. mirabolanorū
indorum belliricorū emblicorū. ana. ℥. ß. temperentur mi/
rabolani cum fumo terre vel succo fumi terre per noctez
⁊ diem. ⁊ in crastino fricent̄ in succo illo ad lentuz ignem.
Alia laxatiua ponant̄ in infuso in decoctione ⁊ in crasti/
no clarificetur potus ⁊ administretur mane vel in vespe/
re si non cenet. vel si sic post primuz somnum ⁊ superdor/
miat modicum: ⁊ tunc deambulet: quia motus mouet et
conturbat. ¶ Et si vis fortius operari. ℞. biere ruffi. ʒ. ij.
diaboragiati diasene catbolicō. an̄. ʒ. i. lapidis lazuli ablu
ti nouies. ʒ. i. vel. ß. anisi masti. bdelij. ana. ℈. i. cuz oximel
le squillitico. conficiātur pillule vel cum sirupo de fumo
terre ⁊ dentur. i7. vel. zi. quando vadit dormitum. ⁊ post
potet modicum de vino ⁊ ad lectuz vadat ⁊ dormiat: sed
cuz incipiunt operari ne vomat masticet zinzib. ⁊ odoret
panem acetosum modicuz tostum ad ignem infusum in
aceto vel ruta ⁊ quiescat quousqꝫ cessauerit abhomiatio:
⁊ cum laxant moueatur ⁊ de brodio caponis vel galline
accipiat: quia illud iuuat ⁊ cōfortat. ¶ Et si nō ducat suf/
ficienter fiat potagium de boragi. buglo. patina petros. ⁊
fortior operatio fiet. ¶ Et si oportet post ista fiat flōmia
in vtroqꝫ brachio. si patiens toleret ⁊ repletio sit magna.
Deinde fiant scarificatiōes in anterioribus ⁊ posteriori/
bus tibiarū. ¶ Deide vtatur oxizaccara sirupo de fumo
terre ⁊ sirupo de boragi. deinde cum cassiafist. prunis flo/
rum tamarindorū ⁊ boragi. euacuetur. ⁊ materia adusta
⁊ sanguis mundificet̄. Uel sic. ℞. epatice cicoree endiuie
plantaginis. an̄. M. ß. melonum cucurbite citrullorū se.
portulace: semi. papaueris albi sandalorū omniuz. an̄. ℥. ß.
florum boraginis violarū ro. an̄. ℥. i. cassiefist. munde. ℥. i.
tamarindorum. ℥. ß. prunorū numero. xx. succi fumi terre
boraginis buglos. an̄. quar. i. iuiubarū sebesten si inueniā
tur ⁊ sanguis sit subtilis. an̄. ℥. ß. sene. ℥. ß. ꝓpter materiam
adustam. zuccari lib. ß. cum ptisana pōt fieri. Deinde fiat
flōmia de saluatella dextre manus: si particularia cōue/
niant ⁊ alia que dicta sunt in cap. sinoche in libro primo.
¶ Itez ventose in cruribus conferunt scabiei fede: quia
sanguinem mundificant.

¶ Quinto sciendum ꝙ balnea sunt facienda ⁊ stuphe pri/
mo in causa frida de flegmate vel melancolia. ℞. acrimo
nie scabiose fumi terre lapacij acuti ⁊ ru. germandree vel
camedreos: qđ idez est: centauree. an̄. M. iij. ⁊ decoquan
tur in aqua ⁊ intret stupham siccaz per duos dies: vel im/
pleantur olle de istis herbis ⁊ ponatur ex vtraqꝫ parte le/
cti ⁊ bene cooperiatur patiens ⁊ sudet. deinde lauetur cū
aqua salsa vel cum aqua calida simplici. ⁊ cito post terga/
tur molliter ⁊ leuiter. ¶ Item lotio manuuz ⁊ cruriū cuz
propria vrina est bona post purgationem: quia abstergit
⁊ consumit desiccando. ¶ Item pulegiuz aufert pruritū
quādo cum aqua decoctionis eius ⁊ cum ipso fit lotio et
fricatio vel balneatio vel stupha. ¶ Si causa sit calida.
tunc. ℞. florum boraginis viol. nenufa. ros. albarum epi/
thimi camomille mellilotí fumi terre furfuris maluaruz
blete. an̄. M. ij. ⁊ fiat stupha vel balneum: ⁊ tunc modicū
de aceto imponatur. Deinde tergatur ⁊ fricetur cum fari
na fabarum ⁊ semine melonuz ⁊ oleandro siluestri. idest
ossei. ⁊ fiat lotio sicut prius dixi de pulegio. ¶ Itez qđ di/
citur de pulegio dicitur de folijs enule campane. ⁊ nō so/
lum in homine: sed etiam in alijs aīalibus valet. ¶ Itez
apium ⁊ absint. ⁊ folia vitis fumus terre valent in omni
causa quocunqꝫ modo preparentur.

¶ Sexto dāda sunt electuaria. ℞. ros. nouelle diarodon
abbatꝭ. ana quar. ß. misceantur ⁊ dent̄ in causa flegmatis
salsi. Et tūc electuaria laxatiua sunt diarodon catholicō
diaturbith catarticum imperiale. ¶ Sed si causa sit co/
lera adusta. ℞. diaboraginati triasandali. an̄. quart. ß. mi/
sceantur ⁊ vtatur post primum somnuz ⁊ superdormiat.
¶ Si causa sit melancolia. ℞. diacalamenti diacapparis
℥. ß. pliris. ℥. i. ꝓpter fumos melancolicos eleuatos ad ca/
put dianthos. ʒ. ß. misceantur. ¶ Laxatiua sunt diabora
ginatum diasene catholicon. et possunt fieri magistralia
prout melius expedire videtur.

¶ Septimo ⁊ vltimo apponenda sunt vnguenta. et inter
alia valz plus vnguētuz ad flegma salsuz qđ est mihi pro
prium qđ sufficit facta purgatione sine alio medicamine
cuius recepta est hec. ℞. olibani argenti viui extincti cuz
saliua hominis ieiuni: cere albe olei laurini. ana. ʒ. ij. salis
cōmunis grossi ad pondus omniuz. assungie porci recen/
tis quantuz sufficit: sal teratur subtiliter: ⁊ olibanum cuz
cera liquefiat ⁊ assungia ⁊ alia imponantur: ⁊ est vnguen/
tum optimum cum quo curaui multos ab omni pruritu
⁊ scabie qui apparuerunt quasi leprosi. ⁊ in tantū ꝙ opor
tuit ante illud vnguentuz appositum habere duos homi
nes scalpentes etiam in prandio. Etiaz in scabie senum ⁊
in sicca scabie sine purgatione: sed plus valet post purga/
tionem. Et in humida modicum valet ante purgationez:
⁊ debent manus ⁊ pedes lauari in plantis ⁊ volis versus
noctem: ⁊ tunc desiccari: ⁊ post inungi cum isto vnguento
in volis manuum quādo vadit dormitum. ⁊ curat scabiē
ab vmblico supra: ⁊ plantis pedum. ⁊ curat etiam ab vm/
blico inferius. ⁊ valet contra pruritū inunctum super pu
stulas si vis. nec obstat si sint tres cause pncipales scabiei
quin vnum medicamen cōpositum valere possit respectu
diuersorum medicantiuz. Fit enim scabies ꝓpter debi/
litatem expulsiue sicut in senibus ⁊ conualescentibus: et
qui etiam sunt sicci: ⁊ ideo recipiunt: ⁊ ꝓpter ciborum ma
litiam ⁊ multitudinem ⁊ mordicationē: ⁊ ꝓpter debilita
tem digestiue. ¶ Item ad omne genus scabiei accipe la/
pacium acutum ⁊ inuoluatur in stuppis canapinis made
factis in aceto ⁊ coquatur sub cinere calido diu donec be
ne coquatur ⁊ postea bene teratur cum assungia porci ve
tustissima stuppis ⁊ corticibꝰ exterioribus remotis: ⁊ po/
stea ponatur tertia pars sulfuris ⁊ fuliginis que adheret
camino vel tecto vel tegulis ⁊ parum argenti viui. Dein/
de manibus cū saliua hominis ieiuni madefactis omnia
cōmisceantur bene ⁊ incorporentur. ⁊ est probatissimum
in omni genere scabiei: imo sine argento viuo optime va
let. ¶ Item vnguentum factū de allijs minutissime tri/
tis ⁊ diu cum assungia porci curat omnez scabiem in tri/
bus appositionibus. ¶ Item vnguentum albū cōmune
est vnguentum ꝓprium superinunctū. ¶ Item in scabio
sa facie valet vnguentuz citrinum sepe inunctuz: ⁊ in cru
ribus valet vnguentuz fuscuz specialiter. ¶ Item in vn/
guento citrino pone modicum litargirij ⁊ curat guttam
roseam in facie. ¶ Item contra scabiem de flegmate sal
so confice vnguentum cuz aloe ⁊ calce viua ⁊ oleo cōmu
ni: sed prius extinguatur calx si scabiosus sit tenere cutis.
¶ Item cinis alliorum cum melle valet scabiei ⁊ impe/
tigini. ¶ Item quādo apium recens cum sale tunditur ⁊
ponitur in pāno lineo ⁊ fricatur scabiosus in balneo valz
¶ Cōmunia ⁊ leuia sunt lauare manus frequenter cum
sero calido vel sicut actualiter calidum separat̄ a caseita
te. ⁊ similiter lauare cum vrina ꝓpria ⁊ cum lixiuio facto

de cinere vitium est optimũ. ¶ Item scabiem calidã valenter curat argentũ viuum extinctuȝ cum saliua hominis ieiuni distemperatũ cum oleo rosa. sed argentũ viuũ non debet poni in facie nisi raro. ¶ Item lachryma quãdo exit de vite quãdo ponit᷑ ad ignem curat scabiem inunctam vel lotam ſm Auic. ¶ Iteȝ succus celidonie positus super scabiem curat omnia ⁊ desiccat. ¶ Iteȝ aqua calida resoluit materiaȝ eius: sed nõ diu moretur. ¶ Itẽ cõtra sirones ⁊ vermes nascẽtes in manibus ⁊ digitis capiatur semen iusquiami ⁊ manus suffumiget᷑ ponendo semen illud in ignem vel super carbones. ¶ Item ouũ assetur ⁊ excorticet᷑ ⁊ calidum superponat᷑ ⁊ curat. ¶ Iteȝ sulphur contundat᷑ cum oleo nucum ⁊ fac vnguentuȝ qd̃ omneȝ scabieȝ curat infallanter. ¶ Item vademecũ est bonũ in omni pustula ⁊ scabie ⁊ infectiõe. ℞. succi celidonie fumi terre boraginis scabiose lapacy acuti. añ. q̃r. i. litargiry ceruse lote eris vsti. añ. ℥. 5. misceant᷑ cum fece aceti ⁊ assungia antiqua: ⁊ fiat vnguentũ de succis predictis optimũ per se pro eisdem. ¶ Item. ℞. sũmitates recẽtis palmitis ficus folia celidonie enule campane ⁊ folia saponarie. añ. quantũ vis ⁊ conterant᷑ sicut si essent comedenda. ⁊ cõmisceantur cum assungia porci antiqua vel butiro may vel oleo nucum vel illiniatur caput tineosum vel pustule albe in corpore ⁊ veruce ⁊ alie infectiões. ¶ Iteȝ sumatur litargirium ⁊ cerusa conterantur optime donec pulverizentur: cum oleo nucum conficiantur: ⁊ pustule omnes inungantur. ⁊ curat dicit Buscoliensis. De tinea videbitur in 3° speciali.

¶ De sudore. Capitulum. VI.

Sudor dicitur a supra ⁊ do das. q2 dat᷑ in superficie corporis a natura expellente vel a mã abundãte. Cuius diffinitio est. Sudor est vapor humidus ab interiori corpore resolutus ⁊ iuxta corporis superficieȝ densatus cui pus colericũ est admixtũ. ¶ Pro quo sciendũ ꝙ vapor in corpore est duplex. s. hũidus ⁊ siccus. Humidus de subtili ⁊ grosso. subtilis dicit᷑ mulcebris. ⁊ grossus est materia sudoris. Siccus est ventositas subtilis ⁊ est materia pilorum: non tamen sũme subtilis. tamen vapor et fumus sunt aliquãdo nomia generis aliquãdo speciei ſꝫ Isidorũ scd̃a parti. affo. Dam̃. cõmento. 6z. Aliquãdo accipiuntur pro sicco vapore ⁊ humido. aliquãdo vapor specialiter pro humido tãtũ. Similiter fumus accipitur pro humido tantum: sed subtili ⁊c̃.

Cause sudoris sunt iteriores ⁊ exteriores. Exteriores sunt sicut a coopertura pannoruȝ ⁊ a stupha et a balneo ⁊ a caliditate solis aut ignis aut vento meridionali aut ex labore nimio siue aniali siue corporali aut ex accidentibus anime intensis ⁊ motu nimio.

¶ Cause interiores sunt multe. s. calor dissoluẽs ⁊ nõ resoluens vel consumens. ⁊ ideo dicit Isido. p̃mo affo. Dama. z6. cõmento. ꝙ dispersio vel dissolutio est a nãli calore. sed resolutio a calore nãli extraneo: tñ in cõmẽ. 27. dicit ꝙ dissolutio est in mẽbris solidis: ⁊ accipit dissolutionem stricte pro mẽbroꝝ cõsumptione: ⁊ repletionẽ pro cõsumptione humoꝝ cõuertẽdo in vaporẽ. ¶ Sic igitur sudor est multus a p̃te caliditatis fortiter resoluẽtis: vel a multitudine materie replentis. vel q2 aquosa subtilis calida ⁊ vaporosa ⁊ humida: vel a poroꝝ raritate. vel a contentiue debilitate: vel ab expulsiue fortitudine. Et istis tribus modis fit sudor in multis tẽpore frigidissimo statim cum incipiunt comedere: q2 pori sunt rari: ⁊ cõtentiua debilis: ⁊ expulsiua fortis: ⁊ tunc in comestione eleuant᷑ fumi statim ex cõtra operatiõe stomaci ⁊ ciboꝝ: qui expulsi ad cutem ibi a frigiditate cutis vel partiũ circunstãtiuȝ vel aeris condensant᷑ in substantiã aqueã ⁊ fit sudor. ¶ Sudor paucus fit ex causis cõtrarys: vel q2 est debile resoluens ⁊ materia pauca grossa: pori densi ⁊ cõtentiua fortis ⁊ expulsiua debilis. vñ tria sunt que augmentata diminuũt ⁊ diminuta se augmentãt: sicut sudor egestio vrina: vt habetur 4ª particula affor. affo. vltimo. Quia sudor quãdo est multus fit egestio pauca ⁊ vrina ecõuerso: nisi repletio ciborũ liquidorũ p̃cesserit. ⁊ q2 in repletione tali sicut patet in potatoribus ⁊ gulosis possibile est vrinã esse multã ⁊ egestionẽ etiam ⁊ sudoreȝ: sed a causa humorali nõ põt ſm Aui. z° cañ. ca° de sudore. ¶ Sudor eniȝ est aqueitas sanguinis cui pus colericũ est admixtũ ⁊ est superfluitas plus digesta q̃ȝ vria: q2 est superfluitas tertie ⁊ quarte digestionis. vrina secũde vt dicit᷑ ibidem. ⁊ p̃mo cañ. ca°. de generatiõe humoꝝ. ⁊ aliquãdo est superfluitas materialiter secũde digestionis. formaliter tertie vel q̃rte. ¶ Notandum hic ꝙ superfluitas tertie digestionis vno mõ dicitur: q2 per illam separat᷑ ab illo qd̃ ipsa in mẽbra conuertet. z° modo: q2 a scd̃a digestiua dirigit᷑ vel digerit᷑ scd̃a. 3ª expellit᷑. vnde sudor est duplex. nãlis ⁊ inaturalis. p̃us est in sanitate factus a causa intrinseca cũ alleuiatiõe patientis: nõ a causa exteriori vel vi sinthomatis. s. in morbis ante signa digestionis. Tñ q2 dicit Gal. ibi in cõmen. Uentres hyeme ⁊ vere. ꝙ sudor est extra nãm. Dico ꝙ illa innãlitas non est simpliciter: sed rõne caloris nãlis: q2 sigñat suam debilitateȝ vel impotentiã: q2 nõ põt insensibiliter expellere euacuatione occulta a sensu rõne grossitiei materie. vnde est extra nãm nõ vl̃em sed particularẽ que nõ põt insensibiliter resoluere. q2 nã vniuersalis vel regitiua que est in corde. s. vitalis intẽdit expellere ⁊ sufficit sibi ꝙ sit extra. sed q2 nõ insensibiliter: hoc arguit ĩpotẽtiaȝ in motore ĩmediato qui illud deberet facere. vnde Auic. 4°. cañ. fen zª. tractatu p̃mo. dicit ꝙ sudor fit a multitudine repletionis. aut ꝓpter vehementẽ dilatationem pororũ. aut ꝓpter defectũ virtutis ad digestionẽ bonam: aut ꝓpter vehementiã. ⁊ ideo egrediens est a natura.

Signa causaruȝ sudoris sumpta sunt a dictis Gal. p° ꝓnosti. c. de sudore. Quia si sudor fit in die cretica ⁊ eger liberabit᷑. ergo fit in toto corpore. ⁊ hec ẽ p̃ma spẽs boni sudoris. scd̃a est. nam sequit᷑ si sudor est in toto corpore ⁊ eger alleuiat᷑. igit᷑ est creticus. ¶ Sudor significatur. 8. vel. 9. modis. Primo per tactũ suum si est calidus vel frigidus: q2 sudor calidus significat febrẽ calidã in statu vel in augmẽto. Sudor frigidus significat in acuta febre morteȝ. in lenta significat frigiditatem materiei ⁊ longitudinẽ egritudinis. z° significat per coloreȝ suũ: q2 si ipsi intincti in sudore vergant in rubedinẽ signuȝ est sanitatis. si ad citrinitatem signuȝ est colere. si ad albedinem signum est flegmatis. si ad nigredinem vel liuorem signũ est melãcolie vel mortis. 3° sudor significat ex parte cordis. grauis enim ⁊ fetidus significat corruptionem. acetosus significat melancoliaȝ. dulcis aũt sanguinẽ. 4° significat per suum saporeȝ: q2 aliquãdo cadit vna gutta in os ⁊ patiens sentit dulcedinẽ: ⁊ ita sanguinẽ significat. aut sentit amaritudineȝ ⁊ significat coleram. aut salsedinem ⁊ significat flegma salsum. aut acuitatẽ ⁊ puncturã: ⁊ ita coleram adustaȝ significat. aut ponticitateȝ: ⁊ ita melancoliam significat. 5° significat per sui substantiaȝ: q2 subtilis sudor significat humores subtiles ⁊ viscosus viscosos significat. lutosus significat morbuȝ longum ⁊ cuȝ virtute debili periculum. 6° per quãtitateȝ suam: quia si multus fit in vigilia ⁊ in tempore sanitatis: tũc significat materiaȝ multaȝ vel caliditatem forteȝ ꝓpter motuȝ vel coitum vel ab aliquo tali vel poroꝝ raritatem vel operationeȝ: sed in somno remota causa manifesta significat

multitudinē ciboꝝ prius assumptorū īmediate. vel reple
tionem antiquoꝝ humoꝝ: vt innuit particula 4ª affo. cō
mento. 38. Que sunt cause manifeste dicit Gal. 5ª particu.
affo. cōmento. 45. sicut febris acuta diaria herisipila san
guinis fluxus: saltus percussio ⁊ morsura: magna abstinē
tia. timor ⁊ silia. ⁊ tunc manifeste vocant cause exteriores
sicut coopertura pannorū stupha ⁊ similia. 7º significat
per locum suū: qꝛ particula 4ª affo. affo. 38. vbi in corpore
sudor ibi egritudinez narrat mālr. s. pro illa que est vel
que fuit vel formalr. ¶ Et sudor aliquis est in toto corpo
re ⁊ vniuersal. ⁊ aliquis in pte ⁊ pticularis. Et sudor vni
uersalis dicit vniuersalitate loci vel vniuersalitate virtu
tis. Silr particularis dr vel loci pticularitate vel vtutis.
Sudor vniuersalis vtroqȝ mō est bonꝰ: qꝛ signat virtutez
vniuersale dñium habere super mām morbi vel sudoris
māz: que lz sit parua: tñ pōt virtꝰ spargere per totū corpꝰ.
Sudor particularis pticularitate loci vel virtutis est ma
lus. qꝛ significat victā esse nām: que nō pōt expellere nisi
per vnū locum mām que multa est. ⁊ ideo sudor si est in
capite tantū vel in precordijs tantū est malus. Si tamen
sit particularis pticularitate loci: ⁊ vlis vniuersalitate vir
tutis: qd pz per alleuiationē: tūc est bonū signū. Uñ sudor
vlis in morbo vniuersali est bonꝰ: ⁊ in pticulari morbo est
malus: nisi sit particularis morbus mēbri: cui pmo debet
virtꝰ vlis regitiua totiꝰ: sicut vitalis in corde: qꝛ in cardia
ca sudor vlis est bonus: qꝛ tenet mēbruz pticulare: cuius
virtꝰ est vlis. ecōuerso in morbo vli est malus. in particu
lari est bonꝰ. Nec est oīs morbus vlis peior pticulari nisi
loquēdo de morbo eiusdē rōnis: qꝛ apoplexia est peior ter
tiana fe. ⁊ tñ pma pticularis est rōne loci. lz rōne virtutis
sit vlis: qꝛ ibi est lesio oīuz vtutū. ¶ Itē añ signa digōnis
sudor est peior vlis: ⁊ pticularis melior. qꝛ signat virtutē
habere vle dominiū supra mām morbi. ⁊ h si in die creti
ca apparet: ⁊ cū alleuiatiōe patiētis ⁊ nō a repletiōe cibo
rū nec a cā exteriori. 8º signat per horā suaz. qꝛ si in pnci
pio venerit sinthomaticus est. i. vi morbi nō vi nāe bene
operātis: qꝛ nulla est euatio sz cursuz nāe que fit in initio
morbi. dicit Gal. 4ª parti. affo. in cōmē. illius. Egritudini
bus qbuscūqȝ incipiētibꝰ. Si in statu vel declinatiōe pōt
esse ad bonū. si in die cretico venerit ⁊ est vlis ⁊ cum alle
uiatiōe patiētis. Sed in augmēto si venerit nō pcedente
replōne noua a multitudine māe fit vel ab eius acuitate
vel a poroꝝ raritate remotis causis exterioribꝰ: qꝛ a plu
uijs vel ab humiditate aeris posset cōtingere. 9º signat
per illud qd ei succedit. qꝛ si leuitas sequit ⁊ alleuiatio: cō
fert: tūc ⁊ hoc cū cōditionibꝰ creticis reqsitis que ponebā
tur in pmo li. c. de fluxu sanguis nariū. Si horripilatio se
quit tūc est malū: qm horripilatio signat expansionē hūo
ris mali nociui in corpe. ⁊ tūc sudor nō mūdificat: sed re
mouet de malis hūoribꝰ illud cuiꝰ acuitas est fracta per
miscens ipm in hūoribꝰ qui resoluunt per sudorē.

Pronostica.

Pronosticatio est talis: qꝛ sōnus fa
cit plus sudare qȝ vigilia: a cā. s. inte
riori: qꝛ calor innatus plus agit in humiditates. ¶ Item
multiplicat in partibꝰ posterioribus vt in dorso plusqȝ in
anterioribꝰ sicut in pectore: lz in vētre ⁊ stomaco frequen
ter fiat. ⁊ in supioribꝰ sicut in capite plus multiplicabit qȝ
in iferioribꝰ. ¶ Itē 5ª parti. affo. affo. penul. Quibꝰ coria
circūtendunt sicca ⁊ dura sine sudore finiēt vitā. ¶ Itez
sudor frigidus in acuta fe. mortalis est. vocādo frz nō vt
laici vocant frigidū. i. nō excessiue calm. qꝛ sudor tēpera
tus est bonꝰ qui venit in declinatōe post signa digōnis cū
alleuiatiōe: ⁊ est vlis. tñ in pposito vocat frigidus sudor:
qui ad tactū est frigidus. Et est mirabile qualr est fridus
in acuta feb. cū ipsa sit calor totū corpus occupans. Dico
igit ꝙ per accidēs est sudor frigidus in acuta febre: qꝛ pp
apostema interius trahēs ad se calorē ⁊ spūm ppter mor
tificationē membroꝝ exterioꝝ. ⁊ ideo calor retrahit ver
sus cor: ⁊ cor vltimo in se mouet ⁊ morit. vel qꝛ aliq ma
teria frigida in corpore est dissoluta sicut flegma vitreū.
vel ppter debilitatē caloris nālis qui non pōt se multipli
care ad cutem: qꝛ cutis est frigida ⁊ aer exterior. ⁊ ideo fe
bris totum corpus occupat nisi impediat: sed īpedit vel a
materia cōtraria: vel a debilitate virtutis: vel nālis calo
ris. frequēter aūt mā sudoris qñ dissoluit ē causa postea
vt infrigidet pp cās pdictas. Et sūt vsus de istis sudoribꝰ

Sudores cretici cōfortant sic venientes.
Sed sinthomatici sunt oēs dānificantes.
Mortem si frigidus in acuta significabit.
Si sit eger validus in molli tunc cronicabit.
Si sit totalis melior qȝ particularis.

Coctio pcedens tñ h distiguit vtrūqȝ. Qꝛ. s. añ signa digō
nis mali sunt: sed ante vniuersalis est peior. Sed post si
gna digōnis vniuersalis est melior vt dictū est. ¶ Itē su
dor sanguineus est pessimus. ¶ Itē sudor intrinsecus est
malus: qꝛ mām diuersaz significat. ¶ Itē sudor sincopa
lis ⁊ cū pulsu debili est qsi mortalis. ¶ Itē sudor in capi
te tñ est malus. ¶ Itē Gal. 4ª parti. affo. cōmēto. 42. di
cit ꝙ sudor calidus multū calorē cuz pauca mā ostendit:
in cōparatione. s. ad materiaz sudoris frigidi. ⁊ loquit ibi
de calido sudore ⁊ frigido sudore multo: vt patz in textu.
¶ Item cōmen. pmo tertij pnost. per sudorem ⁊ somnū
raro fit crisis ⁊ infantibꝰ. s. per illa duo simul. qꝛ crisis est
vehemens motus quo quis ad mortē vel ad vitaz dedu
cit. ⁊ ideo tūc pauci dormiūt ⁊ sudant quādo creticāt. Si
tñ littera nō dz glosari: tunc debet dici ꝙ dz esse per sopo
rem. i. per sōnū ⁊ soporē. ⁊ pro. i. soporē qui est suauis som
nus. ¶ Itez latus super quo hō dormit vel iacet raro su
dat. ⁊ h venit ppter coartationē pororum.

Cura.

Circa curā duo reqrūt. pͦ strigere eū si supfluat
⁊ puocare si deficiat. De pͦ sciēdū ꝙ nō dz strin
gi nec aliq euatio nisi vsus tertiū diē si virtꝰ possit tolera
re. Et hoc est qd dicit Dama. cōmē. 62. ⁊ ꝙ nō dz euacua
tio naturalis stringi: quia natura que potest humores cō
mouere potest etiam stringere. nec sinthomatica debent
stringi cito sed paulatim. Et vt scias ꝙ est differētia inter
euacuationem naturalez ⁊ sinthomaticam: scias ꝙ natu
ralis est paulatina ⁊ sinthomatica ē subita. Qꝛ si post eua
cuationem sentiat homo se alleuiatū ⁊ melius se habeat:
tunc est naturalis. ⁊ si peius: tunc est sinthomatica. Nec
debet argui de euacuatiōe cretica: quia ipsa fit subito: qꝛ
natura non tolerat subitas mutatiōes. 2ª particula tegni.
⁊ scdo regimi. acutoruz. Dico ꝙ apparenter ⁊ quo ad nos
est subita. tamē quo ad naturā ⁊ simpliciter nō. qꝛ natura
ante duos dies anteqȝ expellat vel per tres diuidit ⁊ inci
pit expellere. ⁊ tunc in tēpore breui expellit complete: ita
ꝙ cōpletio illa est breuis. sed totalis expulsio est paulati
na vel forte a naturali dispositiōe ad naturalē natura nō
pōt tolerare subitam mutationē. tamē ecōuerso bene su
stinet: quia nec delicie nec dolores habent ab aliquo nisi
subito veniāt. vt dicit Auic. fen 2ª. pmi cañ. de causis de
liciarum. ¶ Pōt igit stringi sudor per discoopertura pā
norum ⁊ per flabellationē ⁊ piectionez aque vel aceti in
facie: nisi esset sincopalis ⁊ cum pulsu debili. tunc eniz nō
debent proijci in facie talia nisi sint aromatice sicut aqua
ro. camphorata. ⁊ ꝙ accipiat vinuz camphoratū in causa
calida: vel muscatuz in causa frigida: vel brodiū caponis
eodem modo dispositū. ⁊ ideo claretū valz ibi vel offa in
eo cū aqua ro. zuccarata. fiant ergo illa que dicta sunt in
pmo libro. capº. de accidentibus sudoris. Si tñ corpus sit

plectoricum opꝫ euacuare ipsum. ⁊ hoc si repletio sit antiqua: q̄ꝛ repletio noua cuꝫ abstinentia noua curaꝛ̄. ¶ Unde notanduꝫ ꝙ in sudore multo non competit solutio vētris ⁊ flobotomia maxime si sit ꝓpter debilitatem virtutis: sed clisteria leuia. dicit Auic. in 4°. nisi forte in cōualescentibus quādo multiplicaꝛ̄ ꝓpter reliquias hūoris: tūc nō est maluꝫ facere paruā mutationē: sed nō multā neqꝫ frequentē. 2us. s. ꝓuocatio sudoris fit cū inunctione cuꝫ oleo de camomilla ⁊ cū fricatione cum vino albo ⁊ aqua dulci. ⁊ dictū fuit in p̄mo lib°. vel cū vesica enea plena aq̄ calida apposita in extremitatibus. vel cū camomilla melliloto maluis. se. feniculi positis ī sacculo. ⁊ cū aqua calida apponaꝛ̄ lateribus vel pedibus. vel fiat stupha de his vel ponatur in olla ex vtraqꝫ parte lecti. ⁊ ista valent in febribus. si sine fe. fiat inunctio cum vnguentis calidis cōmunibus. ¶ Item notanduꝫ ꝙ in sudore fetido ⁊ grauis humoris: q̄ꝛ significat humoris ventositatem ⁊ corruptiōeꝫ: non competit aliq̄d sicut euacuatio fortis cuꝫ ieraruffi. sꝫ tyriaca vtaꝛ̄ ⁊ gētiana ⁊ tormētilla ⁊ diaboraginato acuito cum ligno aloes vel cum musco cōfortato. Et ꝙ vtatur cibis odoriferis non corruptis nec putridis. ⁊ ꝙ balneeꝛ̄ ante prandium cum capillis ve. feniculo abs. camomilla ⁊ furfure. deinde tergatur. ¶ Item quāuis in acuta feb. sudor in ceruice vel in capite tātū sit mortalis: ⁊ maxime quādo est frigidus: vt dicitur p̄mo ꝓnosti. tamen in alijs animalibus sudor in illis locis est medicinalis. vnde Auic. ponit multa que habentur per hos versus.

Sudor equi iuxta collum curat potatus aceto.
Morbum caducum sed quartanam fumigatum.
Sudor lactantis purgat cum puluere quouis.
Mānias inflatas ⁊ testiculos tumefactos.

¶ De lepra. Capl'm. VII.

Lepra est vno modo petrosa q̄ꝛ induratur ex adustione materie sicut petra. ⁊ iō sunt ibi nodositates ⁊ fissure. Alio mō diciꝛ̄ q̄si intra carnem facta: q̄ꝛ est de infectionibus carnem corrumpentibus ⁊ figurā corporis. Cuius diffinitio multiplex est sꝫ Gal. 2°. de morbo. Lepra est error virtutis īmutatiue in carne. que cū deberet cibum cōuertere ⁊ assimilare ipsi membro nō cōuertit ipꝫ. ¶ Pro quo sciienduꝫ ꝙ duplex est īmutatiua. p̄ma ⁊ scd'a sꝫ Aui. p̄mo cañ. doct. 6a. fen pa. ca°. 3°. p̄ma īmutatiua est que sperma diuidit ⁊ dat cuilibet membro lineationē figurationē ⁊ compositioneꝫ. scd'a est duplex. cōis ⁊ ꝓp̄a. Cōmunis est que in epate operationē toti corpori efficit cōmunem conuertendo chilum in chimū. Propria est in quolibet membro que assimilat nutrimentum ꝓut membro cuilibꝫ cōpetit: ⁊ hꝫ in re operationes tres. p° comprehendere nutrimentū: ⁊ hoc deficit in atrophia vl' in sinthesi que est extenuata macies. ibi eniꝫ deficit ꝯp̄sio nutrimēti per mēbra. 2a operatio est adhesio: ⁊ illud deficit in idropisi. 3a operatio est assimilatio: ⁊ illud deficit in morphea ⁊ lepra: quia ibi est cambiū ⁊ adhesio ⁊ deficit assimilatio. Aui. 4°. cañ. fen 3a. tractatu 3°. ⁊ p° ca°. dicit sic. lepra est infirmitas mala ꝓueniēs ex ꝯp̄siōe colere nigre in toto corpore que corrūpit complexionē membroꝝ ⁊ formā ipsoꝝ ⁊ figurā eorū: ⁊ finaliter ꝯtinuitatem soluit ⁊ scindiꝛ̄ ⁊ cadunt. Et iō sicut cancer cōmunis toti corpori diciꝛ̄ īfirmitas mala: ꝙ in ea concurrunt tria genera morboꝝ. s. mala complo frigida ⁊ sicca: peccatuꝫ in forma ⁊ figura: ⁊ solutio cōtinuitatis ab vlceratione. ¶ Item 2° est mala rōne longe permanētie: q̄ꝛ postq̄ꝫ semel venit non curaꝛ̄ beneficio nisi per aereꝫ. ¶ 3°. est mala: q̄ꝛ a gnōne fit qm̄ est morbus hereditarius: vt dicit Aui. fen 2a. p̄mi libri. ca° 8°. ¶ Itē si parentes sint mundi ⁊ ꝯcipiatur fetus tempore menstruorū: frequēter fit leprosus. ⁊ ex coitu leprosi cū pregnante in quo coitu īficitur fetus rōne tenereitatis: ⁊ nō mater rōne dēsitatis matricis nō de leui recipientis: ⁊ q̄ꝛ nō delectaꝛ̄ in illo coitu cito expelliꝛ̄. Si tñ sperma leprosi diu permaneat: opꝫ eam fieri leprosaꝫ vel illū qui post euꝫ coiuit p̄mo: ꝓpter infectionē vel aggregationē spirituū qui infecti totū corpus inficiunt. ¶ Diffinitur autē a Rogerio sic. Lepra est vniuersalis corruptio humoꝝ ⁊ membroꝝ incipiēs a vasis. s. intra ⁊ terminās in fontibus. Et ideo dicit Auic. in 4°. ꝙ q̄uis generatio eius p̄ma sit in visceribus: tñ p̄muꝫ vestigium eius est apparens in extremitatibus: q̄ꝛ sunt debiliores. ¶ Intelligenduꝫ ꝙ materia mel'ica spargitur aut per totuꝫ aut per partē. Si ad partē ⁊ quasi coaduneꝛ̄ extra cutem ⁊ nō adureꝛ̄: tunc generat crustas. Et si sub cute magis ⁊ nō aduritur: tūc apostema durū facit scliroseꝫ vel cancrū vlceratū. Si aduriꝛ̄ ⁊ est materia grossa: tunc generat cancrū vtplurimū vlceratū ⁊ corrosiuuꝫ. Si mā sit subtilis: tunc generat aut herpetem aut hestiomenum qui generaꝛ̄ ex adustione alioꝝ humoꝝ calidoꝝ. Si spargitur ad totū corpus ⁊ putrefiat generat quartanā. Si nō putrefiat ⁊ mittatur ad carnem generat leprā: q̄ꝛ est error illius virtutis assimilatiue in carne. Si aūt ad cutem generat morpheā que est lepra cutis. ¶ Ulterius est notandum ꝙ lepre q̄tuor sunt spēs. pa vocaꝛ̄ tiria a tiro serpēte ꝓpter squāmas ⁊ excoriationeꝫ quā facit: ⁊ fit de flegmate adusto vel mel'ia flegmatica. 2a spēs diciꝛ̄ alopitia ab alopice que est vulpes ꝓpter depilationē suā similem depilationi vulpis: aut est quādo renouanꝛ̄ pili ⁊ ꝓuenit de sanguine vel melācolia sanguīea. 3a fit de colera adusta ⁊ vocaꝛ̄ leonina ꝓpter ferocitatem sil'eꝫ ferocitati leonis. 4a diciꝛ̄ elephantia ꝓpter tuberositatem ⁊ grossitiē innāleꝫ similē elephanti in quo est grossities corporis informis. ⁊ fit de melancolia simpl'r. ⁊ de hoc sunt versus.

Sub specie tetra deturpat corpora lepra.
Tiria p̄ma datur de flegmate que generatur.
Turpe pilos pascens alopicus sanguine nascens.
Fitqꝫ leonina colera feruente canina.
De mel. fit tristis elephantia tristior istis. s. precedentibus in aspectu.

¶ Pro quo sciendum ꝙ lepra vera est de melancolia nō adusta nec putrefacta: sed nō vera est de melancolia nō nāli adusta ꝓpter adustionē generata.

Cause sunt multe. s. efficiens ⁊ māl'is. Efficiens est duplex. antiqua ⁊ remota. ꝓpinqua ⁊ noua. Antiqua est malitia ꝯpl'onis epatis ad caliditatē decliuis ⁊ siccitateꝫ. quare adurit sanguinē in mel'iam. 2a cā remota est totius corporis ꝯplexio cal'a aut sicca aut ꝯpl'ones ambe totius. s. ⁊ ꝑtis. s. epatis declinātis ad frigiditatē ⁊ siccitatē. quare adurit sanguinē in mel'iaꝫ. ⁊ tunc splen nō mūdificat. ⁊ ita incurrit ad totuꝫ corpus ⁊ inficit sanguinem. ¶ Cāe efficientes noue ⁊ ꝓxime sunt oēs ille cāe que sanguinē adurunt ⁊ infrigidāt ⁊ exiccāt. Adurētia sunt cibaria assata frixa salsa ⁊ salsamenta cal'a ⁊ sicca: sicut piperata alliata ⁊ res mellite ⁊ ieiuniū nimiū in estate ⁊ sil'ia. Infrigidantia sunt cibi mel'ici sicut carnes bouine ⁊ antique ⁊ salite caprine anserine leporine ⁊ sil'ia: ⁊ legumina vt faba pisa lentes: ⁊ herbe calide vt porri nasturtiū. ⁊ semina vt maratrū. adurendo ⁊ faciendo subtile exhalare īfrigidat per accidens. Simil'r lac ⁊ pisces in eadē mensa ⁊ lac ⁊ vinū ⁊ repletio nauseatiua. De cibis melācolicis infrigidat ⁊ desiccat per se repletio nauseatiua. De cibis adurentibus adurit humores. ⁊ maxime si nuces antique accipiantur in quātitate vel in abundantia. Et oleuꝫ rancidum ⁊ pinguedo rācida ⁊ cibi putridi ⁊ oua ⁊ pisces faciūt istū morbuꝫ in disposito. ¶ Itē opilatio poroꝝ est causa prefocationis caloris nālis: ⁊ tūc sanguis infrigidaꝛ̄ ⁊ ingrossaꝛ̄: ⁊

maxime quando splen est opilatus debilis, ꝛ non trahit neqꝫ potest mundificare sanguinē ab humiditate melancolica: aut expulsiua in visceribus est debilis nō expellēs illuꝫ humorem in venas ani ꝛ matricis: ꝛ sunt pori stricti: ꝛ iste sunt cause coadiuuantes. ¶ Ex istis apparet que sit materialis causa. s. cibi melancolici ꝛ flegmatici cuꝫ satietate nauseatiua ꝛ comestione replente super satietateꝫ ꝛ caliditatem resoluentem subtile ꝛ spissum conuertenteꝫ in melancoliam. etiam pisces grossi ꝛ etiam recentes non euentati sunt huius morbi cā. ꝛ ideo iuxta mare fiunt plures leprosi q̄ꝫ alibi. ¶ Modo videnduꝫ est de causis exterioribus magis: quia aer corruptus in se ꝛ pestilentialis in se est magis causa huius morbi. vnde dicit̄ 3ª particula affo. cōmento 12º. ꝙ in craton ciuitate fuit pestilentia magna corrumpens corpora ꝛ pustulas venenosas efficiens. ¶ Item aer aliquādo inficitur ex confabulatione leprosorum ꝛ contactu. ꝛ lepra est morbus inuadens vel contagiosus: vt dicit Auic. 4º. caº. de lepra. ꝛ p̄mo cañ. fen 2ª. caº. 8º. ¶ Pro quo notanduꝫ ꝙ accidens non transit de subiecto in subiectum: sed sibi simile efficitur: ꝛ de melancolia naturali nihil resoluitur: sed de māli adusta. ¶ Ideo notanduꝫ ꝙ ad hoc ꝙ morbus sit contagiosus multa requiruntur. pº oportet ꝙ materia sit venenosa. 2º ꝙ sit fumosa resolubilis. 3º. oportet ꝙ mēbra illius qui habet morbuꝫ sint corrupta in substantia vel complexione vel in vtroqꝫ. 4º. oportet ꝙ morbus ille sit in habētibus respirationem ꝛ inspirationem. 5º. requiritur ꝙ passum sit dispositum anteq̄ꝫ introducatur actio. 6º. requirit̄ ꝙ tēpus sit sufficiens ad hoc ꝙ istud agat: ꝛ ꝙ illud recipiat, sed in lepra sunt omnia ista: q2 in oculis naribus ꝛ in ore ꝛ in anhelitu vapores sunt corrupti. ꝛ per totum corpus cutis erit rara. ꝛ continuantur artarie cū porositatibus istis attrahentes totum qd̄ in eis vicinat̄: vt dicit̄ p̄mo de simplici medicina. distinctione 4ª. caº. 7º. ꝛ ideo fumi possunt per totuꝫ corpus exire. ꝛ ideo est morbus contagiosus: vt prius caº. de scabie dictum est qui ꝛ quot sint tales morbi. ¶ Item aer alteratus in qualitatibus suis non solum in substātia causat adustioneꝫ si sit calidus. ꝛ cibaria calida: ꝛ si sit inordinatus sicut est in autūno. ꝛ ideo iste morbus potest poni inter morbos autūnales. ꝛ ratione melācolie tūc generate ꝛ humiditatis que est de genere infectionuꝫ melancolicaruꝫ. ¶ Item illa que ingrossant sanguinem sunt causa huius morbi scilꝫ calor adurens subtile consumens. ¶ Iteꝫ caliditas ꝛ siccitas desiccantes humiditatem sanguineam ꝛ frigus congelans sanguineꝫ. ꝛ cibaria multa grossa ingrossant eum in substantia sua. ¶ Itē coitus cum leproso vel leprosa vel tempore menstruoso vel statim cum aliquis cum leprosis coiuit causatur iste morbus. ¶ Notandum hic ꝙ materia lepre est adusta ꝛ non putrefacta: dicit Auic. 4º. cañ. Contra tamen arguit̄. q2 si esset adustio ibi esset ebullitio. igitur mixtio puri cum impuro in putrefacto: sicut dicit Isaac 5º. febrium. ¶ Iō sciēdum ꝙ putrefactio est quintuplex. Una est que est cōuersio materie in saniem sicut in apostematibus. 2ª est conuersio materie in venenositatē vel virus sicut est in cancro particulari ꝛ herpete ꝛ noli me tangere. 3ª est ebullitio corporis vel corpoꝝ liquidoꝝ fluidorum ꝛ mixtio puri cuꝫ impuro: ꝛ talis est in febre. 4ª est cōsumptio humidi radicalis ꝛ exalatio ꝓpꝛiꝫ calidi a calore extraneo: ꝛ talis est in cadaueribus: sicut dicit̄ in 4º. methe. ꝛ pº ꝓnost. cōmēto 35º. in cōmēto illius. Et si vsqꝫ. xx. dies. Et ibi in fine itroducit̄ frigiditas ꝛ siccitas: ꝛ ista putredo quo ad vltimam mansionē suā est arefactio ꝛ desiccatio ꝛ incineratio: ꝛ talis est in lepra. Et de ista loquit̄ Auer. 3º colliget. c. de causis egritudinuꝫ frigidarū ꝛ siccarū ꝛ melancolicarū inālium. vbi dicit ꝙ colera nigra generat̄ per adustionem. Et si generetur a melācolico calore ꝛ ab intensa siccitate: tunc remanent tales calores per naturam earū frigidi: ꝛ miscetur cum eis calor extraneus accidentalis: qui cito recedit. Cuius signuꝫ ꝙ sunt frigide est quia acetositas earum est fermentatio super terram ꝛ illa est putrefactio. 4ª est vera putrefactio que est in colera mixta precedens illam incinerationeꝫ predictam. ꝛ ibi sunt tria. humoris destituti ebullitio: ꝛ hūoris ebullientis desiccatio: ꝛ arefactio: ꝛ per ꝯsequens est vltima membroꝝ incineratio. 5ª est destitutio rei a regimine nature cōseruantis: ꝛ isto modo est in lepra: sed ibi non est mixtio puri cū impuro post confirmationē: q2 ibi nihil est purum: vt innuitur 2ª ꝑticula affor. cōmen. 36. Silr̄ ibi. nō pura corpora. quāto magis nutries tanto magis ledes. ¶ Et ꝙ sit ibi putrefactio pōt argui per predicta in cōmento illius. Que relinquuntur in morbis post crisim. ꝛ 2ª ꝑticula affo. cōmē. 12º. Et si arguit̄ 2º ꝓnost. cōmen. 38º. in cōmen. illius. Laudabilis vomitus. Hyppo. videt̄ velle ne aliquis humorū sit purus. Et similr̄ 3ª ꝑticula tegni. cōmē. 138º. in ꝯmēto illiꝰ. Immoderata repletio: sanguis qui est in venis nō est purus: sed est omnes humores. Dicemus ꝙ puruꝫ dicit̄ vno modo cui nihil extraneum admiscetur. 2º. ꝙ nihil est corruptum vel putridum vel infectum. p̄mo mō est sanguis purus in corpore. dicit Haly in cōmento vlt. caº. de signis ꝯplonis epatis. sed hoc raro ꝛ parum inuenit̄. 2º modo nihil est purū in lepra confirmata. ¶ Per hoc patet ad primum ꝙ Hyppo. videt̄ ne aliquis humor purus sit in bono vomitu: q2 vomitus laudabilis est vbi flegma miscet̄ colere. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ sanguis ī venis qui exit in flōmia nō est purus ꝛ simplex: sꝫ sunt ibi oēs humores: tñ aliquis est sanguis purus: sꝫ in magnis raro fit illud.

Signa. Signa lepre sunt multa. p̄mo sunt signa precedentia pronostica occulta tamen. 2º sunt signa demōstratiua ꝛ manifestatiua morbi presentis. 3º. sunt signa rememoratiua materie antecedētis. 4º. sunt signa demonstratiua materie coniuncte. ¶ De p̄mo sciēdum ꝙ si color faciei rubeus vergatur in nigredineꝫ ꝛ habeat guttam rosaceaꝫ in naso vel in facie: ꝛ incipiat anhelitus īmutari ꝛ aliq̄liter fetet. ꝛ sit sudor ꝛ capilli incipiūt graciliari ꝛ paruificari. ꝛ apparent mores melancolici ꝛ mali ꝛ dolosi ꝛ sollicitudo ꝛ solitarietas. ꝛ imaginat̄ frequēter se esse leprosuꝫ ꝛ timeat h̄: q2 imaginatio talis frequenter in disposito inducit morbuꝫ actualem cū errore in regimine quasi nimio: ꝛ frequenter multiplicant̄ sōnia melica ꝛ terribilia expergefacientia: ita ꝙ clamat: nec audet iacere solus ꝛ sentit in somno grauitatem magnā super corpus suum: sicut faciunt illi qui patiuntur incubuꝫ: sed non est ibi nisi materia grauis dispersa per totuꝫ. ꝛ sōniat se currere nō posse vel cadere in loco turpi fetido sterquilinoso. ꝛ si pediculi multiplicentur a causa intrinseca ꝛ nō ab extrinseca: sicut est in iacentibus in silicio: ꝛ qui nō curant de ornatu corporis balneando ꝛc̄. ꝛ apparēt scabies ꝛ pustule ꝛ morphea per totum corpus: ꝛ infectiones late ꝛ rubee obscure nigre. ꝛ īcipiat fieri fetida corporis dispositio: tunc pronosticandum est ꝛ dicendum ꝙ est dispositus ad lepram. ꝛ est ibi lepra incohata ꝛ adhuc potest cuꝫ populo cōmunicare: sed nō ita tute sicut alius. ¶ Signa demonstratiua intrinseca ꝛ infallibilia sunt sumpta a facie ꝛ ab extremitatibꝰ ꝛ ab humoribꝰ a sanguine. ¶ Primo a facie: rotundatio oculorum: contractio palpebrarū: lachrymositas multa ꝛ aqueitas oculorum: depilatio superciliorꝝ ꝛ grossities eoꝝ: dilatatio nariū exteriꝰ ꝛ ꝯstrictio interiꝰ: ꝛ coartatio anhelitꝰ q̄si si cū naribꝰ loqueret̄. ꝛ color faciei liuidus vgēs ad fuscedinē mortificatā terribilis

aſpectus faciei cum fixo intuitu.contractio etiã palpebra
rum ⁊ aurium:infectio cutis maculoſa.tuberoſitas ⁊ pu/
ſtule in facie ⁊ nodoſitas.iſta omnia ⁊ maior pars eorum
ſunt ĩfallibilia ſigna lepre actualis. ¶ Ab extremitatibꝰ
ſigna ſumuntur ſicut in manibus conſumptio muſculoꝝ:
⁊ maxime inter policem ⁊ indicem ⁊ fixuram vnguiuz:in
tibys ⁊ pedibus inſenſibilitas ſicut in talo poſterius ⁊ pa
rum ſupra:ita ꝙ ſi homo pungatur ibi cuz acu vel ſtilo nõ
ſentit ꝓpter materiam frigidam ⁊ ſiccam opilantem po/
ros.⁊ ideo ꝓhibetur ſenſus exterioꝝ. Sed in ethica ſunt
pori aperti ⁊ eſt ſenſus exteriorũ ⁊ non interioꝝ ꝓpter ha
bitudinem ſuam. ¶ Et cauſa quare muſculus dictus con
ſumiť:eſt qꝛ materia aduſta eſt cauſa morbi.⁊ ſm partes
ſuas ĩficit diuerſas partes corporis:qꝛ pars que vadit ad
muſculuz illuz cõſumit. Tamẽ rõne ſubtilitatis ſue pars
que vadit ad pulmonẽ ⁊ cãnã ⁊ lacertos eoꝝ ⁊ ad oculos
ſpaſmat ⁊ contrahit ⁊ ĩmutat raucedinẽ inducendo ⁊ alia
prius dicta.Et ſi ad vias vrina facit harenulas:⁊ cum va/
pore eius multiplicat ſe ad ſupercilia ⁊ nares ⁊ faciem in/
groſſat ⁊ inflat illas partes:⁊ ſic diuerſa mala facit prout
ad diuerſas partes mittitur. ¶ Quantũ ad humorẽ dico
ꝙ ſi ſanguis abluatur poſitus in pãno lineo ⁊ habeat con
tenta nigra aſpera harenoſa oñdit lepram. ſilr ſanguis in
flõmia eſt vnctuoſus ⁊ in tactu aſper ⁊ harenoſus ꝓpter
aduſtionẽ. ¶ Item ſanguis eoꝝ redit ad carnem in ꝑnci
pio ſed in ſanis aliquãdo eſt illud vt ego frequẽter proba
ui:ſed eſt caro illa in lepra vnctuoſa.⁊ ſi iter digitos frice/
tur ſtridet ꝓpter aduſtionem magnaz ibi pluſq̃ꝫ in ſanis.
¶ Joãnes de ſancto amando in taquino ſuo ponit ſigna
valde certa demonſtratiua lepre.actualis ſcꝫ color corpo
ris decliuis ad nigredinẽ.ſtrictura anhelitꝰ ⁊ vocis.mul/
tiplicatio ſternutationis.locutio per naſuz ⁊ gracilitas ca
pillorum ⁊ caſus eorũ.fetor ſudoris ⁊ anhelitus . fuſcedo
albi oculorum ⁊ eorum rotunditas.tumor faciei ⁊ aliorũ
mẽbrorũ.mores mali ⁊ doloſi.ſomnia terribilia.morbus
ſepe eueniens.vnctuoſitas cutis ita ꝙ ſuper eam non po/
teſt ſtare gutta aque niſi fluat. ⁊ inſenſibilitas ſure tibia/
rum.i.poſterioris partis iuxta talũ.⁊ eſt ſignum familia/
re.hec Joannes de ſancto amando. ¶ Et ego addo mul/
ta alia iſtis.quando enim digiti minores manuuz ⁊ pedũ
⁊ qui vocãtur medy ſcꝫ aly ſibi propinquiores patiuntur
frigus ⁊ quandam dormitationem quaſi ſenſus priuatio/
nem.⁊ aliquando hoc accidit cuti inter iſtos digitos vſq̃ꝫ
ad cubitum ⁊ brachiuz ⁊ a pede dormitatio illa extendit
ſe vſq̃ꝫ ad anchã medietate genu ⁊ tranſit per partes ti
biarum ⁊ coxarum:eſt ſignum lepre expertiſſimũ. ¶ Itẽ
impetigo ⁊ ſerpigo eis eueniunt.Et ſi curentur loca rema
nent depilata vel cum pilis paruis ⁊ gracilibus. ¶ Et ſi i/
petigo occupet magnam partem quaſi ad quantitatẽ pal/
mi vnius vel amplius:tunc eſt lepra actualis actuatione
materie vel forme. ¶ Item formicationes ſub cute ſen/
tiuntur in aliquibus locis ac ſi vrtice fricarentur.⁊ ſunt ti
tillationes ſub cute ac ſi vermis faceret ibi motuz.⁊ pun/
cturas:ſub cute ſentiũt ac ſi acu vel ſtilo pungerentur ꝓ/
pter fumos aduſtos.Et dicit Auerr.facies tumet ⁊ rubet
⁊ ſiccitati attinet.⁊ ideo cuz ſcalpunt ſe ſunt multa furfu/
ra deſcendẽtia. ¶ Similiter habent furfures capitis cuz
vnctuoſitate cutis capitis: qđ pꝫ in ſuperficie tacto corpo
re cum vnguibus:⁊ per fricationem. ¶ Item habent ſca
biem ſiccam cum pruritu ⁊ quaſi per totuz. ¶ Similiter
vngues liuent ⁊ habent aſpectum tortuoſum ſintillarez:
nec libenter plorant lꝫ aliquãdo oculi ſint humidi : ſed h
eſt in ꝑncipio ante confirmationem.ſimilr iraſcuntur fa/
cilius ſolito.febricitãt ⁊ maxime q̃rtana.que ſi in eis ad/
ueniat eſſet eis ſũma medicina.⁊ ſi febricitant parum du
rant eorum febres. ¶ Item plus ſolito appetunt coitum
⁊ plus ardent in coitu:⁊ tanto plus debilitantur in eis vir
tutes. ¶ Item ſi ipſis aeri frigido expoſitis eminentie ta
les non accidant ſicut in anſere deplumato:ſignum eſt le
pre infallibile:ſed eſt de pronoſticis. ¶ Itez quando cau
teriçantur modicum dolorem ſentiunt reſpectu eius que
ſentiunt ſani:dicit albucaſ.⁊ dicit cãm:qꝛ corpus eorũ eſt
ſtupefactum.ideo non eſt ibi ſenſus ſuper mãm melanco
licam ſtupefaciẽtem. ¶ Item vox rauceſcit ⁊ fit groſſior
ſolito vel ſubtilior. ¶ Item nodi cito redeunt poſt eoruz
completam abraſionem cuz ferro candente vel cuz calce
viua vel attramento. ¶ Item ſentiunt ſe graues cuz dor/
mitatione membroruz. ¶ Itez vngues ſcabiunt ⁊ inſpiſ/
ſantur ⁊ ſupercilia depilantur ꝓpter defectum nutrimen
ti.⁊ pili extracti habent carnez in radice.nodoſe ſunt ma/
nus ⁊ brachia ad viſum ⁊ tactuz. ¶ Signa confirmatio/
nis etiam incurabiliter ſunt corroſio cartilaginis que eſt
inter foramina ⁊ caſus eiuſdem.pedum fixura ⁊ manuuz
⁊ caſus eorum.groſſities labioꝝ ⁊ diſpoſitio corporis glã/
duloſa.diſnia ⁊ difficultas anhelitus ⁊ vox catulina.pul/
ſus occultꝰ paruus.color niger.aſpectus terribilis faciei.
¶ Non eſt iudicandus eſſe leproſus ⁊ ab omnibus ſepa/
rãdus quouſq̃ꝫ figura ⁊ forma faciei corrumpatur.⁊ ideo
cancer in pedibus ⁊ ſcabies fetida nõ debẽt arguere iſtuz
morbum nec nodoſitates:niſi fiant iſta in facie. ¶ Quia
tamen ſunt multi leproſi anteq̃ꝫ iſta ſigna mala appareãt
ſciendum ꝙ tria ſunt ſigna cõmunia in omni lepra. ꝑmũ
eſt accipere tria grana ſalis ⁊ ponantur ſuper ſanguinem:
⁊ ſi ſanguis ſit infectus:ſtatim reſoluetur.ſi non:non. 2m
eſt ꝙ ſi ſanguis fricetur in volis manuuz ⁊ ſtrideat vel ni
mis ſit vnctuoſus ſignum eſt corruptionis. 3m eſt accipe
re ſanguinem alicuius ⁊ ponere in aquam clariſſimam:⁊
ſi ſupernatauerit corrumpiť.⁊ ſi petit fundũ:nõ. ¶ Mo/
do de ſignis rememorationis materie antecedentis.⁊ ẽt
ſunt ſigna demonſtratiua materie cõiuncte:quia ſi fuerit
lepra ex ſanguine:color vergit ad rubeum obſcurum:ha/
bet faciem ſubrubeam cum morbillis multis vlceroſis ⁊
cum virulentia ſanioſa:oculi ſunt rubei ⁊ lachrymantur.
palpebre inuerſantur:⁊ quaſi ex qualibet leuiſſima cauſa
exit ſanguis a naribus.odor grauis ⁊ fetidus in toto cor/
pore:vria vergit ad rubedinẽ ⁊ ſpiſſitudinẽ:⁊ eſt negligẽs
ĩ dieta ⁊ flõmia ⁊ vocať alopitia.⁊ ſũt vſus de iſtis ſignis.

Deficit alopicus cilium lux flammea turget.
Ulceribus ſuccenſa riget facies ſanioſa.
Groſſa tumet naris prauum reſpirat odorem.

¶ Iſtis addo ſi ſit corpus ſanguineum ⁊ vene circa ocu/
los plene ⁊ tempus vernale ⁊ corpus ĩficitur maculis ru/
beis:tunc eſt certius ſignuz. ¶ Et ſi ſanguis exiens in flo
botomia eſt ſpiſſus viſcoſus tremuloſus ⁊ in lauatura in/
ſpiſſatur ⁊ denigratur. ¶ Sed ſi fuerit lepra ex coleraco
lor vergit ad citrinitatez ⁊ punctura ⁊ mordificatio eſt in
facie:⁊ in palpebris naſcitur morbꝰ velocius ⁊ eſt tertia/
nus morbus:⁊ vrina vergit ad citrinitatem ⁊ tenuitatem.
⁊ aliquando erit ibi impetigo ⁊ ſerpigo ⁊ infectiones cro/
cee:⁊ labia ſcinduntur ⁊ gingiue corroduntur.ventres cõ
ſtipantur.⁊ ſunt de hoc verſus.

Signa leonine manuum fixura pedumq̃ꝫ.
Aſperitas cutis macies pruritus ⁊ ardor.
Vox eſt rauca color citrinus mobile lumen.
Fit gingiuarum corroſio naris acumen.

¶ Si fuerit ex flegmate color erit albꝰ vergens ad nigre
dinem.faciem habet ſubtumidam ⁊ extremitates cuz re/
ſolutionibꝰ furfureis ⁊ ſquãmis albis.vrina eſt alba ver/
gens ad ſpiſſitudinem ⁊ quandaz gibboſitatem ſanioſaz:
⁊ ſunt verſus de hoc.

Candeſcit cutis in tiria molleſcit ⁊ albet.
Et manibus limphe perfuſio facta coheret.

Unde in iſta ſpecie facile mutaẗ cutis ſicut in tiro ſerpente. extremitates ingroſſanẗ. vngues putrefiūt. ſupercilia depilanẗ. oculi lachrymanẗ: ſꝫ tarde hic ꝓpter hoc ꝙ materia diutius remanet humida. ſanguis exiens a vena cito reſoluiẗ in aqueitatē: ⁊ quāto magis lauaẗ tanto induratur: ſic̄ in leonina ſanguis exiens eſt ſubtilis ⁊ ignitus ⁊ quaſi ſintillis diſtinctus tarde cōdenſaẗ ⁊ locus cito diſſoluiẗ. ⁋ Si fuerit de mel'ia facies vergit ad nigredinēꝫ turbatā: ita ꝙ ſi aer fuerit nimis calidus aut ſi patiēs ipſe moueatur aut iraſcatur color eius rubeus turbatus vergit ad nigredinēꝫ. nodoſitates multe erunt in toto corpore. morū malitia. ſtupor ⁊ inſenſibilitas in talo ⁊ in poſteriori parte tibiarū ⁊ alibi: ſed ibi prius. vrina tenuis ⁊ remiſſa. ⁊ ſi aer īfrigidetur aut patiens timeat: color eius eſt liuidus ⁊ turbatus vergens ad nigredinem. ⁊ ſunt vſus.

Contrahit ⁊ ſpaſmat: ſpecies elephantie neruos:
Corrugat nares oculos: facit eſſe rotundos.
Tibia dura rigent: caro liuida: ſqualidus vnguis.

⁋ Iteꝫ lingua eſt granuloſa: muſculi conſumuntur inter policeꝫ ⁊ indicem: ⁊ in hoc differt tiria ⁊ alopitia: quia ibi quaſi nō cōſumitur muſculus. ⁊ eſt verſus de hoc.

In tiria tn̄ muſculus manet alopiaqꝫ.

⁋ Iteꝫ ꝯtrahunẗ ſupcilia: oculi rotundanẗ: ⁊ ſanguis exiens in flōmia hꝫ terreū colorē ⁊ cito mutaẗ ⁊ denſaẗ poſt exitū a vena ⁊ fetet cito: ⁊ quāto magis lauaẗ in aqua: tanto magis cōdenſaẗ: ⁊ in lauatura quedā venule apparent q̄ſi rami neruoꝝ. ⁋ Et h̄ egritudo in iſta ſpecie tarde venit ad augmentū. ⁊ cuꝫ deuenerit facit fixuras in multis partibꝰ corporis ſicut in ſupercilijs ⁊ extremitatibus corporis. ⁊ eſt turpior alijs ſpēbus: qꝛ aſſimilanẗ elephātibꝰ. Qꝛ ſicut elephas eſt maior ⁊ fortior alijs aīalibus: ita hec ſpēs eſt maior ⁊ fortior ad curanduꝫ: ⁊ patiens eſt diſpoſitus diuerſis maculis ſicut elephas.

Pronoſtica. Pronoſticatio ē ꝙ iſta egritudo in ꝑncipio eſt ſuſceptibilioris curationis. ⁊ tn̄ tunc eſt difficilis curationis: in tantū ꝙ beneficio nature poſt nō curaẗ niſi cū artis auxilio. Cōfirmata magis eſt inobediens. Et poſtq̄ꝫ venit ad manifeſtam corruptionē ⁊ forme ⁊ figure: nō eſt ſpes curationis: qꝛ in cōfirmata dicit Auic. non opꝫ ꝙ ſit occupatio in flōmia nec in ſol'one ventris cū medicina forti: qꝛ mouet mām̄ ⁊ nō ſeparat. Igiẗ cū forti infirmitati ꝯpetat fortis medicina ſꝫ Gal'. 4°. affo. ꝯmēto 15°. in ꝯmē. illius. Elleborus periculoſus eſt. ⁊ iſta eſt fortis medicina: īmo fortiſſima. iō non cōpetit hic aliq̄ medicina: qꝛ ſi fortis mouet ⁊ nō educit: igitur nec debilis a multo fortiori. ⁋ Et ſi arguiẗ quāto fortior tanto patiens debilior. ⁊ quāto patiens debilior: cōpetit ſibi medicina lenior. ſicut de ſene cauſonico pꝫ cui minus frigida cōpetūt q̄ꝫ iuueni cauſonico. dicit Auer. 7°. colliget. ⁊ Dam̄. 2ª ꝑticula affo. Dico ꝙ virtꝰ vel eſt debilis eſſentialiter vel accn̄taliter. p̊ ſicut in pueris ⁊ ſenibꝰ rōne etatis. 2°. mō ſic̄ in egris rōne egritudinis debilitātis virtutē in ramis. p̊ mō quāto virtus debilior tanto debilior medicina cōpetit: ⁊ ſi morbus ſit fortis qꝛ eſt melius multiplicare vices q̄ꝫ q̄ꝫtitateꝫ. Et iſto modo iſta eſt falſa q̄ꝫto morbꝰ eſt fortior tāto virtꝰ debilior. loquēdo de debilitate eēntiali. 2°. mō eſt veꝝ ꝙ q̄ꝫto egritudo eſt fortior: tāto ꝯpetit medicina fortior: ſꝫ loquēdo de debilitate virtutis in ſe ⁊ radice opꝫ medicinā debilē dare. Tn̄ nos loqmur hic de virtute debili in ramis tantū: nō. ſ. in ꝑncipalibꝰ mēbris: ⁊ qꝛ in lepra eſt debilitatio in ꝑncipalibꝰ membris ⁊ maxīe poſt ꝯfirmationē: iō nō cōpetit ibi fortis medicina: ſꝫ ſolū mitigatiua ⁊ paulatina ⁊ ꝓlongatiua ⁊ ꝓhibitiua a malo q̄ꝫtum poſſibile eſt. ſ. ꝓhibere ne vadat ad mēbra ꝑncipalia. Qꝛ lepra incipit ab īterioribꝰ ⁊ poſt manifeſtaẗ in exterioribꝰ ⁊ in facie: ⁊ iterato reuertiẗ ad interiora. dicit Auic. ⁊ tūc eſt mors: qꝛ mēbra ꝑncipalia taleꝫ ⁊ tantā ruinā pati nō pn̄t diu: qꝛ mā̄ eſt frigida ⁊ ſicca contraria ꝑncipijs vite: que ſtāt per cal'm ⁊ humidū. ⁊ in ſe eſt valde horribilis rōne aduſtionis ⁊ corruptiōis. ⁋ Aliter pōt dici ꝙ medicina fortis laxatiua nō cōpetit eis: tn̄ fortis alteratiua ꝯpetit: ⁊ maxime ſi frigidus ſit morbꝰ. Uel dico ꝙ in augmēto morbi eſt virtus fortis in radice: ⁊ tūc ꝯpetit fortis medicina vtroqꝫ modo: ſꝫ in debili rōne etatis cōpetit in minori q̄ꝫtitate: ⁊ ſi ſit eque fortis in gradu. Tn̄ in ſtatu ⁊ declinatione nō cōpetit: qꝛ tunc nā̄ eſt debilitata vtroqꝫ mō: lꝫ ſit fortior: tunc quo ad morbū in morbo ſalubri. ⁊ iō maior ꝯuenit tunc: qꝛ criſis ꝑceſſit declinationē: iō ſolū tunc cōpetit medicina pro reliquijs morbi. ⁋ Itē Auic. ꝓbat ꝙ lepra ſit incurabilis: qꝛ cancer ꝑticularis qui eſt lepra vnius mēbri eſt de illis q̄bus non eſt ſanatio. q̄liter igiẗ eſt ſanatio illius lepre que eſt cācer vniuerſalis totius corporis: quaſi dicat nullo mō. ⁋ Sꝫ differentia eſt inter leprā ⁊ cancrū: qꝛ in lepra ſpargitur materia egritudinis per totuꝫ corpꝰ. ⁊ qn̄ adminiſtranẗ curationes fortes in ꝑn°. tollunt egritudinē vel total'r vel quo ad longū tempus: in tantū ꝙ nō agit ſupra mēbra ſimplicia actione notabil'r corrumpēte: ſꝫ in cancro nō eſt ita: qꝛ in ꝑncipio ſolū ⁊ poſt nō curaẗ: qꝛ nō pōt total'r auferri: niſi fiat nocumentū ſenſibile in mēbro ſimplici in quo fuerit. ⁊ hoc intelligit Aui. lꝫ per obſcura verba: qꝛ dicit feſtinat egritudinē. i. malitiā egritudīs ad expulſioneꝫ anteq̄ꝫ ledat notabil'r. Et lr̄a alia hꝫ ſuſtenta egritudinē. i. ꝓlōga in tantū ꝙ nō ledat vſqꝫ ad tēpus magnū poſt talē medicinā ⁊ curationē fortē de qua loquiẗ. ⁋ Itē lepra facta a fece ſanguinis eſt ſaluior ⁊ quietior ⁊ nō vlcerat vlceratione de qua ſit curandū: niſi cā exterior adurēs ſit ꝯiuncta: ⁊ illa vocaẗ alopitia. ⁊ eſt minus periculoſa ⁊ facilioris curationis. liceꝫ tn̄ ſanguis quādo corrumpiẗ ſit magis odioſus nature ſꝫ Iſaac. tn̄ eſt minus periculoſa ⁊ faciliter recipit curationē ꝓpter obedientiaꝫ eiꝰ digōni: qꝛ humores alij ſunt in ſe peiores. ⁋ Et iō lepra fcā ex melancolia eſt magis feda. dicit Auic. ꝙ h̄ eſt veruꝫ q̄ꝫtum ad vlcerationē ⁊ caſuꝫ membroꝝ: qꝛ elephantia eſt plus feda rōne indebite q̄ꝫtitatis: ſꝫ tardius venit ad augmentū illud ⁊ ad illā feditatē. ⁋ Et ideo colerica eſt magis feda ⁊ exponēdo magis pro citiꝰ. ⁊ eſt colerica difficilioris vel difficiliorū accidentiuꝫ: ⁊ vehemētius eſt adurēs ⁊ vlcerans: ſꝫ eſt ſuſceptibilior curationis ⁊ facilius venit ad augmētuꝫ q̄ꝫ aliq̄ aliaruꝫ. ⁋ Flegmatica lepra. i. tiria medio mō ſe hꝫ: qꝛ cōcordat cū colerica rōne aduſtionis ⁊ cum ſanguinea rōne humiditatis. ⁋ Sꝫ lepra facta a melācolia aduſta aſſimilaẗ colerice in ſuis accn̄tibus: ſed eſt tardius recipiens curationē. ⁋ Hic eſt dubitatio magna: qꝛ dicit Auic. ꝙ colerica eſt ſuſceptibilior curationis: quia dicit ꝑus ꝙ ſanguinea eſt ſaluior. igitur ⁊c̄. ⁋ Item dicit ꝙ colerica eſt difficilior. igitur eſt difficilioris cure: quia accidentia ⁊ ſinthomata proſternunt virtutem. ⁊ ideo colerica eſt difficilioris cure. ⁋ Item ꝙ melancolica eſt ſimiliū accidētiū cū colera. igiẗ ⁊c̄. ⁋ Cōtra illud ꝑmū dr̄ ſic. qꝛ 6ª ꝑticula affo. cōmē. 53°. diciẗ ꝙ colerica nigra que eſt de aduſtione colere ru. ceteris mel'icis paſſionibꝰ eſt peior. ⁊ 2° ꝓno. ꝯmēto 46°. ponit ꝙ illa colera nigra que eſt de aduſtione colere ru. eſt in fine malitie ⁊ corroſionis. ⁋ Oppoſitum huiꝰ videẗ 4ª ꝑticula affo. ꝙ melancolia naturalis eſt nequior humor ⁊ groſſior. ⁊ eſt in cōmento illiꝰ. Diſſinteria ſi a felle nigro incohauerit mortale. ⁋ Pro iſtis ſciendū ꝙ colerica lepra eſt ſuſceptibilior curationis quātum ad

materiam:qꝛ materia est pauca que faciliter potest resol/
ui ⁊ per medicinā curari. Sꝫ sanguinea est de mā pluri:iō
q̄tum ad subam est colerica curabilioꝛ:nō tñ q̄tuꝫ ad cō
plexionē q̄ꝫ sanguinea. Et iō sanguinea rōne ꝯplōnis non
ita saluioꝛ est ⁊ quietioꝛ:nec cū medicia laxatiua tā cura/
bilis est sicͭ colerica:qꝛ nō est medicina purgatiua sangui/
nis in vsu.tñ per flōmiaꝫ pōt ita cito curari. Et quo ad sin
thomata colerica est peioꝛ q̄ꝫ sanguinea.⁊ iō simplr peioꝛ
lꝫ rōne substātie colerica sit resolubilioꝛ cito ⁊ sanguinea
rōne q̄titatis nō ita cito obediat. ¶ Et cum dicitᷣ melica
est similiū accidentiū cū colerica. dico ꝙ veruꝫ est q̄tum
ad corrosioneꝫ:qꝛ ipsa colerica magis corrodit. ⁊ dicitᷣ 2°.
ꝓnosti.cōmē.45°.non tamē ad puncturā ⁊ arsurā ita festi
nat:qꝛ tardius operatur rōne grossitudis sue. ¶ Ad ali/
ud dico ꝙ colera nigra de adustione colere rub.est peioꝛ
quo ad sinthomata. Sed illa que est de melia nāli est pe/
ioꝛ quo ad curā:qꝛ posito ꝙ vterqꝫ morbus curetᷣ.tamen
tardius ille qui est de colera nigra nāli vel adustione ei⁹.
⁊ hoc est qᷣ dicit Gal.2°. ꝓnost.cōmēto.45°.ꝙ cuꝫ colera
nigra sit difficilioris resolutiōis ꝓpter grossiciē illius hu
moris:⁊ etiam ꝓpinquitatem ad nām terre.ideo de facili
ipsa eradicatᷣ ex mēbris sustinentibus eā. ¶ Per hoc ad
argumenta. ¶ Sed ad 2ᵐ in oppositꝫ.si sit de colera ni
gra impossibile est ꝙ suscipiat sanitatē:⁊ debet dici īpossi
bile.i.nō facile pōt fieri.vel verū est ꝙ qñ de colera nigra
fit dissinteria ⁊ ipsa adusta vlcerat intestina:tūc est ibi vl
ceratus cancer qui nō pōt curari nisi totū membrū aufe/
ratur:vt dicitᷣ 6ª particula affo. Quibuscūqꝫ cancri abscon
diti nō curare melius ⁊c̄.melius est ita facere cuꝫ incēdio
vel cū ferro incidendo. ¶ Et nō dico ꝙ morbus vniuer/
salis melicus facilius pōt curari si sit in venis q̄ꝫ ꝑticula/
ris extra venas supposita cōfirmatione vtriusqꝫ:vt pꝫ de
quartana respectu cācri particularis: ⁊ lepra vniuersalis
cōfirmata quasi nullo modo curatᷣ:vt dictū est. Est enim
extra venas totā carnē corrumpēs. ¶ Et si arguitᷣ adhuc
sinthomata faciūt ad difficultatē cure:sicut pꝫ in colera.
Dico ꝙ verū est qñ ipsa sunt deterioꝛa morbo p̄ncipali si/
cut doloꝛ in colerica prosternit virtuteꝫ.nec est doloꝛ ille
colicus:qꝛ colica est opilatio intestini colon:vt dicit Haly
2ª ꝑticula tegni.cōmēto 137°.⁊ iō Auic.p̄ can̄.fen 4ª.c.25°.
dicit ꝙ accidēs aliqñ superat suam cām.⁊ iō opꝫ ibi p̄mo
sedare accidentia:sicut docetur p̄ can̄.ca° vltimo.

Cura. In cura lepre opꝫ p̄ multa videre.p̄ caueat sibi
a contagiositate ne inficiatᷣ cōfabulando cum
eis vel operando vel medicinā administrādo. 2°.oꝫ eua
cuare euacuatione minoratiua. 3°.opꝫ dietam ⁊ regimen
ordinare:qꝛ corpora non pura q̄to magis nutries ⁊c̄.s.an/
te purgationē.⁊ iō premittenda est aliqualis euacuatio ⁊
dietatio sequens statim ꝓpter debilitatē digestiue eorū.
4°.debꝫ digeri materia. 5°.debent preseruatiua a lepra
dari ⁊ eam occultantia. 6°.oꝫ ꝯplete eūari ꝭm ꝙ pōt vel
q̄tum tolerat. 7°.opꝫ purgare ꝑticulariter cū caputpur/
gys ⁊ cauterys. 8°.veniendū est ad localia remedia. 9°
remouenda sunt accñtia ꝯcomitantia ⁊ sequentia: ⁊ sunt
insensibilitas partiū posterioꝝ tibiarū ⁊ malitia anhelit⁹
⁊ fetoꝛ cōis ⁊ sudoꝛ ⁊ similia vt videbitur.
¶ De p̄mo notandū ꝙ panis calidus singulis diebus sto/
maco ieiuno sumptus:nō tñ in multa q̄titate.s.in tribus
vel q̄tuoꝛ morsellis datus illo mō vel in vino tinct⁹ sum/
me valet cōtra cōtagionē membroꝝ:⁊ oꝫ sumi mane an/
te visitationē ifirmoꝝ.⁊ valet ꝯtra nebulas matutinales
fetidas ⁊ ꝯtra aerē pestilentialē ⁊ ꝯtra aerē fetidū locoꝛū
paludosoꝝ. Et si nō habeatᷣ panis calidus recens da panē
coctuꝫ. Et si sit vna minima portio vini sedat ⁊ recreat qꝛ
vinū de sua essentia hꝫ conuerti facile in spūs,dicit Auic.
de pulsibus.c.14°. In estate si sit talis cura facienda:in vi/
no fundatᷣ camphora vel limphetur vinū cū aqua ros.cā/
phorata vel cū aqua nenufaris que est spālis:sꝫ in hyeme
pōt vinū ꝯfortari cū musco vel croco ⁊ distemperari vel
cū agarico. Et qꝛ ista diebus ieiuny non possunt fieri vta/
tur parū cinamomo vel nuce musc.vel agarico vel mace
vel tormentilla vel gentiana:⁊ non timeat infectiones ta
les nisi corpus esset plectoricū ⁊ maxime īmunduꝫ qᷣ est
viciosuꝫ medico:qꝛ oꝫ alys dare bonū exēplū regiminis
⁊ diete. Nā turpe est doctori cū culpa redarguit ipsuꝫ. Ca
ueant medici ne recipiant anhelitū ipsoꝝ nec loquantur
cū eis nimis ꝓpe:nec potent nec comedant cū eis.
¶ Circa 2ᵐ est sciendū ꝙ euacuatio minoratiua fit cuꝫ flo
botomia ⁊ cū medicina eūatiua leui.fiat igitur in p̄ncipio
quecūqꝫ tñ fuerit flōmia:qꝛ materia adhuc est in venis.⁊
fiat de basilica vel mediana dextri brachy in cā cal'a. Sꝫ
in sinistro brachio in cā frigida vel de ei⁹ saluatella. ¶ Et
si sit sanguis plurimū corruptus:tūc opꝫ flobotomare de
venis magnis nisi de minima quātitate.⁊ raro ⁊ tunc con
fert flobotomia de venis paruis sicut de frōtis ⁊ nasi ve/
nis. ¶ Sed in lepra cōfirmata sicut postq̄ꝫ corrumpitᷣ fi/
gura nō multū cōfert flōmia:īmo nocet de venis magnis
qꝛ mā extᷣ eas est:sed tunc valet ventosatio cū scarificatio
ne inter spatulas ⁊ sub mento:⁊ scarificatiōes per se in an
terioꝛib⁹ tibiaruꝫ a parte siluestri ⁊ exteriori. ¶ Si tñ cō
petit in cōfirmata hoc est qñ est de sanguine:⁊ qꝛ sanguis
multū abundat:aut qꝛ est in muliere cā retentionis men/
struoꝝ:aut in viro cā retentionis emorroydaruꝫ insolita:
qꝛ etiā patiens veniret ad magnaꝫ difficultatē anhelitus
in tantū ꝙ timeretᷣ de suffocatione. Et si tūc est raucedo
ꝓpter abundantiā materie ibidē:⁊ tunc dicit Auic.flobo
tomia de duab⁹ guideç valet plusq̄ꝫ de brachio:qꝛ in rau/
cedine flōmia de venis magnis inducit frequenter rauce
dinem perpetuā:⁊ maxime qñ est de cā reumatica . ⁊ hoc
de p̄ncipio. Sed de duabus guideç minus nocet materia
fluxa. Et sunt due vene magne in collo ex vtraqꝫ ꝑte gut/
turis ⁊ epigloti vel canne pulmonis que sunt vocales vel
organice ꝭm aliquos:tñ est ꝑiculosa flōmia nisi patiēs po
stea quiescat per vnā hebdomadā ne ex motu rumpatᷣ li/
gatura ⁊ sanguis exeat cū impetu:ita ꝙ vix tunc possit re/
stringi nisi cū medicina dicta in p̄° libro.c.de cura fluxus
sanguis. ¶ Sꝫ si iste cōditiones iam dicte concurrant in
p̄ncipio:moritur.⁊ tūc cōpetit flōmia quasi vltima. ¶ Et
si arguitᷣ:Auic.fen p̄ª.p̄mi lib.ca°.de flōmia.dicit.qñ mul/
tum est de malo ⁊ de bono modicum:tunc flōmia dimit/
tit malum ⁊ rapit bonū:sed in lepra est totū quasi maluꝫ:
igitur nocet. Dico vno modo ꝙ ꝓpositio Auic.intelligen
da est in morbis qui sunt extra venas que sunt quasi vni/
uersales ⁊ sunt de sanguīe multo ⁊ malo. tūc flobotomia
post cōfirmationē morbi talis si corpus nō sit plectoricū
⁊ repletum intra vasa rapit bonuꝫ sanguinē qui est in ve/
nis magnis ⁊ dimittit maluꝫ qui est materia cōiuncta ex/
tra venas illas. ¶ Et similr posito ꝙ sanguis qui est cau/
sa antecedens sit bonus:⁊ ille qui est causa ꝯiuncta sit cor
ruptus:adhuc verum est ꝙ flobotomia capit bonum ⁊ di
mittit malum in loco morbi sicut prius. Et quia in propo
sito cā coniuncta est in carne infecta:tunc flōmia infrigi/
dat ⁊ exiccat. ¶ Etiā medicia laxatiua fortis in lepra cō
firmata cōmouet ⁊ non educit mām extra venas:que scꝫ
est in membris exterioribus inuiscata. ⁊ ideo Hyppo.4ª
ꝑticula affo.cōmēto 36°.malo vtentes cibo velocius exol
uuntur a medicina laxatiua forti ⁊ sincopiçant q̄ꝫ sana ha
bentes corpora:qꝛ lꝫ sana nō purgentᷣ sufficiēter tñ cū far
macia ꝯsumuntᷣ ⁊ hūiditas subalis minuitᷣ:⁊ iō vi⁹ dissol
uitᷣ. Et malo cibo vtētes sūt illi q hñt sāguinē corruptū ⁊

quorum corpora sunt plena malis humoribus corruptis occultantibus se inter vacua membra: quos cum farmacia moueat actionem suam ostendere necesse est. que scꝫ est virtuteꝫ dissoluere ⁊ corpus interficere. ⁊ ideo accipit ibi cibuꝫ non pro exteriori sed pro interiori: qui est cibus in via ⁊ pro parte est cibus actu. ⁊ si non totaliter assimilatur: quia hoc deficit in lepra: ⁊ illos vocat malo cibo vtentes. ¶ Modo de medicina laxatiua minoratiua videndum est que potest multum dari vel multotiēs dari ⁊ q̄si cōtinue que ducit ad vnam vel duas assellationes. ℞. florum boragi. florum viol̄. foli. sene epithimi polipod̄. ana. vuarum passa. mundatarum liquir. munde. an̄. ℥. i. succorū boragi. bugl̄. fumiterre scabiose saponarie patine mellisse. ana. quar. i. vel. ß. succi dispumentur omnes per se et omnes insimul. ⁊ omnia alia decoquātur in sero caprino vel vaccino: ⁊ in decoctione temperentur cortices mirabolanorum indorum belliricorum emblicoꝝ bene gummosorum. ana. ℥. ß. confricentur in crastino lento igne mane ⁊ colentur. ⁊ totum simul qd̄ liquiduꝫ est decoquatur ⁊ cum çuccaro in causa calida vel cum melle in causa frigida dulcoretur ad pōdus lib. ß. ⁊ clarificetur. detur in aurora vel post p̄mum somnuꝫ: ⁊ superdormiat. ⁊ sic fiat de die in diem. ⁊ addas si videatur oportunum quātum virtus ⁊ etas ⁊ alia particularia permittunt. Et est iste potus optimus ⁊ cum paucis additis curat omnē lepram curabilem a p̄ncipio. ⁊ est de meis secretis. ⁊ voco eum sirupū de mellissa. Et si colera vel sanguis abundet addat̄ cassia fist. in decoctione quando debet clarificari: ⁊ tunc non facit potum spissum. plus tamen operaretur si in substātia poneretur; sed fieret totum abbominabile magis.

¶ De 3°. notandum scꝫ de dieta ꝙ panis de tritico non nimis nouus nec antiquus valet eis. Et si venter sit constipatus debet panis esse furfureus: sed non debet esse similagineus. i. de medulla tritici ⁊ florum frumenti: non tortellosus nec adustus nec acetosus nimis nec salsus multū: sed medio modo inter ista se habens. ¶ Et si causa sit calida debet aliquid esse de farina ordei: ⁊ plus valebit. Uinum sit clarum odoriferum mundū citrinum non antiquum nec nimis forte. ⁊ si tale non inueniatur limphetur cum aqua decocta çuccarata ⁊ detur in parua quantitate ⁊ inter prandium ⁊ cenam nihil: ⁊ cena sit breuis ⁊ leuis: nec aliquo modo ieiunare maxime in causa calida: qꝛ semel comedere in die plus adurit humores ⁊ nocet eis. ¶ Et sit aqua eoꝝ munda currēs versus oriens ⁊ de tali fiat ceruisia eoruꝫ. Et si eam potent debet esse clara defecata aliqualiter granosa vel virtuosa ⁊ fortis. ⁊ cum tali aq̄ dꝫ fieri potagium suuꝫ ⁊ alia cibaria. ¶ Carnes sint gallinacie caponine fasianine ⁊ alioꝝ volatilium non degentium in lacubus ⁊ in aquis. Et de quadrupedibus pōt vti leprosus scꝫ de arietibus iuuenibus ⁊ lactantibus ⁊ vitulinis hedinis ⁊ porcinis macris de coxa ⁊ spina dorsi: qꝛ non cōmendo extremitates porcorum nisi qꝛ sunt in motu. Et de siluestribus accipiat de cuniculo iuuene vsqꝫ ad annum vel dimidium a natiuitate sua. ⁊ etiam de capriolis ⁊ aliys facilis digestionis. ¶ De piscibus vtatur squāmosis de aquis mundis currentibus longe a ciuitatibus ⁊ lacubus sicut de lupo aquatico vel lucio de perchia de fluuialib⁹ cancris ⁊ marinis ⁊ aliys tenere substātie decoctis cū fenugreco feniculo ⁊ petrosilio ⁊ saluia ⁊ teneritatibus feniculi ⁊ similibus. ¶ De oleribus vtatur buglos. borag. patina fragraria sūmitatib⁹ feniculi teneris petro. spiachys bletis lactucis. Et herbe frigide in cā calida valent ⁊ calide in causa frigida sicut serpiliū ⁊ capita porrorūꝫ ⁊ capparis: sed tamē porri debent decoqui ⁊ exprimi: ⁊ tunc cuꝫ brodio bono cuꝫ lacte amigdalaꝝ confici. Un̄ dicit Aui. porri ⁊ feniculi nouelli valent ad icidēdū ⁊ diuidēdū: qꝛ preparant superfluitates ciboꝝ ad expulsioneꝫ. Et ideo quādo volumus laxare eos ista debēt precedere. ¶ Si tn̄ volumus eos facere vomere: tūc raffanus ⁊ bleta prius competunt ⁊ pisces saliti ⁊ pinguia qꝛ natura facilius dimittit ea abire. ¶ Et dicit Aui. ꝙ caulis valet istis a proprietate: qd̄ tamē mirabile est: qꝛ sunt melancolici ⁊ grossi ⁊ ingrossant sanguinem. dicit in 2°. can̄. ⁊ Auer. in 5°. colliget. ¶ Solutio. dico ꝙ Auic. in 2°. can̄. dicit ꝙ caulis est triplex. s. siluestris marinus ⁊ domesticus. Siluestris vocatur caulis agrestis: ⁊ est valde calidus ⁊ siccus. Marinus est ille cum foliys latis sine stipite quasi sicut est parisius. Domesticus est duplex albus ⁊ rubeus cuꝫ longissimo stipite sicut est in anglia. p̄m⁹. s. siluestris adurit humores. 2⁹ a proprietate sua valet in nouitate: sed cuꝫ senescit ⁊ completur in quantitate est valde nociuus quantum ad suam substantiam: lꝫ succus posset valere in casu. s. in difficultate anhelit⁹ ⁊ in raucedine que cōmuniter ē in isto morbo. Et eodem modo de 3°. genere qd̄ nullo modo rōne substantie valet: sed ratione succi caulis est clarificare vocem. ⁊ ideo electuariuꝫ ibi valet. ℞. succi cauliū lib. i. bulliat ⁊ exp̄matur: croci. ʒ. ij. vel. iij. panis çuccari ⁊ mellis. an̄. lib. ß. fiat electuarium cum leui decoctione vel conditum. ⁊ valet fere in omni passione pectoris in causa frigida ⁊ in tempore frigido: et succus caulium cum çuccaro optimū est in lepra. ¶ De lacte pōt vti quādo anhelitus est difficilis: hoc supposito ꝙ non corrumpat̄ in stomaco: ⁊ ꝙ sit cōtentus illo solo cibo si sit possibile nisi virtus deficiat: ⁊ tunc paneꝫ madefactū in lacte accipiat. Et tunc claretum est bonū eis. s. in raucedine: si fiat de lacte cum carnibus porcinis macris vel cum carnibus arietuꝫ iuuenum ⁊ sit lac ouinum sicut mulgetur si possibile est. Si abhorreat illud capiatur tepefactum in quo modicuꝫ ponatur de succo menthe vel calamenti vel de melle vel de sale. ¶ De ficubus siccis accipiatur ante prandium et vuis passis mundis ab arillis pineis amigdalis excorticatis ⁊ modicum torrefactis ⁊ de fisticis. Aliquando fruct⁹ nocent eis nisi ꝙ aliquādo possunt capere vnū bolū post prandium de piro assato intincto in vino. ¶ Oua aliquādo possunt accipere si sunt sorbilia ⁊ de gallinis: sꝫ nō sint nimis mollia. ⁊ si sit possibile imponatur modicuꝫ de succo citoniorum vel de carnibus eoruꝫ: quia hec prohibent putrefactionem etiam vel corruptionem eorum in malū. ¶ Caueat a brodio pisoruꝫ ⁊ cicerum ⁊ fabarū. dimittat oīa sale indurata ⁊ frixa ⁊ adusta ⁊ pisas ⁊ fabas ⁊ cepas ⁊ allium ⁊ carnes leporinas ceruinas bouinas ⁊ fermentatum ⁊ indigestibilia ⁊ opilantia omnia frigida ⁊ melancolica ⁊ viscosa sicut panem pastilloruꝫ ⁊ anguillas ⁊ pisces putridos ⁊ carnes pridie assatas. ⁊ vitent coitum omnino quia nullus vsus eius est saluber. ⁊ vitent iram ⁊ sollicitudinem laborem nimium ⁊ frigus nimiū ⁊ calorem nimiū ⁊ omnia adurentia ⁊ congelantia. ⁊ aerem pestilentialeꝫ ⁊ omnia que corpus exterminant ⁊ corpus infrigidant et siccant ⁊ adurūt. Et in alopitia ⁊ leonina sit aer frigidus aliqualiter: sed in elephātia ⁊ tiria sit aliqualiter calidus: nec debent vigilare multum nec tristari: sed debent gaudere ⁊ de sanitate sperare ⁊ confidere. aliter enim nulla esset alleuiatio sensibilis quantūcunqꝫ medicus laboraret: quia facillime recidiuarent.

¶ Circa quartuꝫ ⁊ circa digestionem materie est sciendū ꝙ ea que dicta sunt de scabie valent hic. tamen in speciali scienduꝫ ꝙ in alopitia que est de sanguine cum casu pilorum ⁊ vlceratione ⁊ squammis ⁊ furfuribus: licet aliquando sit de colera adusta vel de humoribus frigidis: sed tūc si capilli cadunt vocatur magis tiria. dicit Sera

rapio in p̄mo practice ⁊ est cuꝫ squāmis:ſꝫ alopitia est de/
capillatio cū vlceratione magis.igit̄ si sit de sanguine dꝫ
digeri cum isto.℞.epatice capill've.ceterach adianthos
politrici fumiterre.an̄.M.i.seis portulace rasure eboris
floꝝ boragi.roſ.an̄.℥.i.melonuꝫ.℥.ſ.vuarū paſſ.munda/
tarū ab arillis çuccari.an̄.lib.ſ.fiat potus ad pondus.lib.
i.vel tali quo vtat̄ mane ⁊ sero.Deinde pōt vti sirupo de
fumoterre ⁊ sirupo de borag.oxiçaccara cōposita.an̄.q̄r.
i.¶ Sed si mā̄ sit colerica digerat̄ cum oximelle simpli
ci vel oxiçaccara ⁊ sirupo violato ⁊ sirupo de boragi.⁊ si/
rupo de nenufar̄.¶ Vel sic.℞.radicū feniculi petro.bru
sci apy.an̄.partē.i.endiuie scolopēdrie lactuce epatice ci/
coree capilloꝝ ve.an̄.M.i.sandaloꝝ alboꝝ ⁊ rubeorum
q̄tuor seminū frigidoꝝ maioꝝ ⁊ minoꝝ.an̄.℥.ſ.succoruꝫ
boragi.fumiterre.an̄.q̄r.i.çuccari albissimi.lib.ſ.fiat apo
çima vel decoctio acerba:qđ idem est:cū modico aceti si
non sit lesus anhelitus.3°.in tiria debet digeri mā̄ cū oxi/
melle diuretico ⁊ sirupo de fumoterre ⁊ sirupo đ boragi.
vel sic.℞.radicuꝫ feniculi raffani enule campane aristol'.
rot.an̄.partē.i.camedreos mellisse ysopi eupatory scolo/
pendrie.an̄.M.i.cinamomi nucis musca.an̄.ʒ.ſ.succorū
bugl'.scabiose caulium fumiterre boragi.an̄.q̄rt.i.qꝛ tunc
cōiter est difficultas anhelit⁹ in morbo isto.mellis ⁊ çuc/
cari.an̄.q̄r.i.vel de melle ponatur lib.ſ.⁊ fiāt lib.iy.⁊ vta/
tur mane ⁊ sero tepide in hyeme:⁊ in estate frigide.4°.di/
geratur materia in elephantia cum oximelle diuretico ⁊
squillitico ⁊ sirupo de fumoterre vel de borragie.¶ Vel
sic.℞.radicum raffani enule campane aristo.lon.anisi ca
mepitheos camedreos thimi saponarie scolopēdrie.an̄.
M.i.corticū radicuꝫ fraxini corticis genestre tamarisci.
an̄.℥.i.ponantur radices ⁊ cortices in aceto per dieꝫ ⁊ no/
ctē si nō fuerit ibi raucedo nec malitia anhelit⁹.¶ Tūc
℞.cinamomi.℥.i.anisi.q̄r.i.cuscute.℥.ſ.succorum boragi.
scabiose fumiterre.an̄.lib.ſ.liquir.mūde.q̄r.i.mellis lib.
i.çuccari.q̄r.i.fiat q̄rta anglicana.⁊ dimidia vtat̄ post pri
mū somnū in mane.¶ Modo de electuarys cōfortanti
bus est videndū.¶ In alopitia valet pliris cum triasan/
dalis.¶ In leonina valent triasandali cum çuccaro ros.
nouella çuccarū roſ.¶ In tiria valet diacalamentū cuꝫ
diaturbith ⁊ diamargariton.¶ In elephantia valet dia/
calamentū vel çinçi.conditum cuꝫ leti⁹ Hal'.Et in oibus
valet diaboraginatū ad restaurandum:qꝛ cōsumpti sunt
omnes:ſꝫ non eq̄liter.Sed rōne pectoris in cā̄ calida va/
let diadragantū tn̄ frigidū.In cā̄ frigida diadragantū ca
liduꝫ infusuꝫ in penidie:sed diapenidion nō valet nisi au
ferant̄ calide ⁊ sicce spēs que ibi ponuntur.

¶ De 5°.ſ.de preseruantibus a lepra ⁊ etiā palliantibus vi
denduꝫ ꝙ quedā sunt pro pauperibus ⁊ quedaꝫ pro diui
tibus.¶ Pro pauperib⁹.℞.quolibet die de epithimo co/
clear vnum ⁊ sero caprino ⁊ preseruat ⁊ curat longo vsu.
¶ Iteꝫ capiatur miluus ⁊ assetur in furno vel patella sic
ꝙ possit pulueriçari:⁊ de puluere illo detur quolibet die
leprosis ⁊ scabiosis ⁊ est sūma medicina.¶ Item eodem
modo pōt fieri de saponaria desiccata ⁊ pulueriçata data
in potu vel in cibo.¶ Pro diuitibus.℞.limaturā auri ⁊
detur quolibꝫ die ad pondus.℈.i.⁊ detur in cibis vel po/
tibus mane vel in p̄ncipio prandy.⁊ est sūmuꝫ remediuꝫ
⁊ sacratissimū ⁊ confortat mentē ⁊ cor.Eodē modo si de/
tur in diaboraginato vel in diarodon abbatis vel in leti⁹
Hal'.¶ Item argentū si detur limatū vel pulueriçatum
ad pōdus.i.scrilingi vel.℈.i.quolibet die sicut dixi de au
ro est optima medicina.vel folium auri vel argenti qđ fa
ciunt aurifabri eodem modo acceptum optimum est.⁊ si
sit patiens potens capiatur in magna quātitate.¶ Iteꝫ
capiatur sericum album crudum sumatur minutim cum
succo boragi.⁊ scabiose clarificatum.da quolibet die.⁊ ℞
in tiria.Et sericum ru.detur in alopitia.citrinum in leoni
na:nigrum in elephantia:⁊ si cum osse de corde cerui de/
tur in cibis vel potibus vel electuarys:tunc est optimuꝫ.
¶ Item capiatur argentū limetur cum lima donec fiat
sicut terra.deinde in cocleari ferreo cum aqua salis deco
quat̄ donec aduratur.Si autē non adurat̄ p̄yciatur mo
dicum de sulphure citrino in cocleari:⁊ tunc comburat̄.
⁊ cū refrigerat̄ cribelletur ⁊ teratur subtiliter.detur aur̄.
ſ.sex vicibus cum aqua buglo.Et eodeꝫ modo de auro li
metur p̄us:deinde de plumbo ad pondus.ʒ.i.ſ.liquefiāt
vtraqꝫ ⁊ dimittantur in frigidari ⁊ iterū aurū limet̄ ⁊ ad/
datur iterato tantuꝫ sicut p̄us ⁊ de plumbo ⁊ limetur 3°.
cuꝫ lima:⁊ tūc fricat̄ in cocleari ferreo ⁊ fundat̄ super aq̄
salis.i.sal liquefactū vel aqua salsa vel modicum lixiuy ⁊
ferueat donec consumat̄ aqua ⁊ remaneat auruꝫ ⁊ plum/
buꝫ.deinde teratur in mortario donec fiat sicut puluis ⁊
misceatur cum medicinis.vel potest dari cum vrina hir/
coꝝ montanoꝝ vel cum vrina caprarū ⁊ ouium nigrarū
vel cum sero caprino vel vaccino clarificatis.¶ Iteꝫ ac/
cipe serpentē ⁊ decoque cum tritico.⁊ cum illo tritico nu
triantur galline vel capones quousqꝫ plume cadant tunc
assentur ⁊ comedant̄ a leproso tales capones vel galline
quousqꝫ habeat scothomiā.⁊ capiat cum hoc de cinamo/
mo vel tyriacam modicam.⁊ illud curat ⁊ cutem totā re/
nouat ⁊ carnem.Et cuꝫ pinguedine distillante inungatur
facies ⁊ pustule:⁊ est optima medicina:ſꝫ bonuꝫ est illud
facere in vere ⁊ post autūnuꝫ postq̄ꝫ corpus purgat̄.⁊ sil'r
in alys temporibus qꝛ periculosus esset ante purgationē.
ista sunt de secretissimis.¶ Item de asino pōt fieri opti/
ma medicina:qꝛ cinis epatis asini cum oleo super scrofu/
las valet ⁊ lepraꝫ sanat:siue detur talis cinis per interius
siue aspergatur exterius.Et cinis carnis vel epatis asini
cū oleo valet fixuris factis a frigore sicut hyeme ⁊ factis
ab adustione.Et ista Aui.ponit 2°.can̄.⁊ ego expertus suꝫ:
nec pōt valor illius medicine exprimi.

¶ De 6°.ſ.de euacuantibus complete dicendū ꝙ euacuan
tia in cā̄ sanguinea sunt ista.℞.floruꝫ boragi.viol'.an̄.℥.i.
succoꝝ fumitterre boragi.bugl'.an̄.q̄r.i.cassiefi.prunoruꝫ
tamarindoꝝ.an̄.℥.i.mirabol'.citrinoꝝ.℥.ſ.sene.℥.i.epithi
mi.℥.ſ.⁊ propter adustionem in omni specie çuccari lib.ſ.
fiant lib.y.⁊ dentur in aurora vel post primum somnū cū
modico somno post.⁊ cum expergesit modicum amouea
tur.⁊ hoc iuuat ad expulsionem.¶ Itē diapapaueris cū
diaboraginato hic valet.¶ Flobotomia etiam valet hic
cum conditionibus habitis:quas dixi prius.¶ In causa
colerica scꝫ in leonina.℞.endiuie scariole lactuce ⁊ ace/
dule.ana.M.i.mirabolanoruꝫ citrinoruꝫ belliricoꝝ.an̄.
℥.ſ.temperentur in sero sicut dictum fuit prius.cassiefist.
℥.i.mundate:prunorum.xx.florum viol'.boragi.nenufa/
ris.ana.℥.i.sene.℥.i.succorum fumiterre boraginis absin.
an̄.q̄r.i.diagridy masticis.an̄.℈.i.vel.ſ.ponātur ista duo
in sacculo ⁊ decoquantur in clarificatione cum vuarum
passarum.quar.ſ.çuccari lib.ſ.fiant lib.y.si vis.¶ Dein/
de cum istis pillulis.℞.catholicon.℥.y.electuary de suc/
co rosato oxilacri.an̄.℥.y.agarici.ʒ.i.conficiantur cuꝫ oxi/
çaccara composita vel cum sirupo de fumoterre detur in
nebula in sero.17°.vel.19°.⁊ post sumatur de diarodon lily
vel diacameron si sit diues.¶ Si materia sit flātica si/
cut in tiria.℞.succorum fumiterre scabiose.ana.lib.ſ.ma
sticis nucis muscate.ana.℥.ſ.mirabolanorum chebuloꝝ
gummosorum emblicorū.an̄.℥.ſ.turbith çinçib.ana.ʒ.y.
agarici.℥.ſ.polipody quercini.quar.ſ.mellis roſ.lib.i.vel
ſ.fiat sicut prius.Et quottidie vtatur diaturbith cuꝫ çin/
çiber in dicto laxatiuo ⁊ electuario quia vsus eius preser/

nabit a lepra flegmatica:ſicut dicit Meſue.c.de turbith.
Et ſi fortius vis operari pone adhuc aliqd de ſemine car-
thami cum rectificatione dicta in.c.de quottidiana.li°p.
¶ Deinde fortes medicine in veris pncipio ꝛ autumni.Et
℞.ierepigre gal'i.ʒ.ij.diaturbith.ʒ.ij.eſule maſticis.an̄.ʒ.
i.agarici.ʒ.ſ.ieraruffi.ʒ.ſ.interiorū colloquintide.℥.ſ.fiāt
pillule cū oximelle diuretico. ¶ Deinde vtatur diamar-
gariton ꝛ çinçi.ↄdito.ſi mā ſit mel'ica ſicut in elephantia:
tūc.℞.camedreos thimi epithimi eupatorij.an̄.M.i.ſuc
coꝝ ſaponarie lapatij acuti fumiterre ſcabioſe.ana.lib.ſ.
ſene.℥.i.ſ.polipodij aniſi.an̄.q̄r.i.corticū mirabolanoruz
emblicoꝝ ꝛ kebuloꝝ.an̄.℥.ſ.indoꝝ.℥.i.ꝛ preparent̄ agari
ci.ʒ.ſ.floꝝ boraginis ſticados arabici.an̄.℥.i.ſ3 epithimū
ponat̄ in vltima ebullitione cuſcute cinamomi.an̄.℥.ſ.li-
quiri.quar.i.mellis diſpumati.lib.ſ.fiant lib.ij.vel plus.
¶ Deinde purget̄ cuz pillulis.℞.iereruffi.diaſene.an̄.ʒ.
ſij.catholicon diaboraginatuz.an̄.ʒ.ij.pulpe collogntide
bdellij.an̄.ʒ.ſ.ſene agarici.an̄.ʒ.i.fiant pillule cuz oximel
le ſquillitico:ꝛ dentur plures vel pauciores ſm temp⁹an-
ni ꝛ virtutē patientis. ¶ Deinde detur patienti de diaca
meron diambra leti^a.Gal'.ſi ſit diues.ſi non:detur diabo-
raginatuz per ſe. ¶ Notandū tn̄ ꝙ ſi ſit mulier ꝛ patitur
retentionē menſtruorū detur in medicinis arthemiſia ꝛ
ſpicanardi.ſi ſit vir ꝛ patitur retentionē emorroydaꝝ po
natur ciminū ꝛ ſuccus porri.ꝛ detur aloe bn̄ preparatuz.
¶ Uel in cauſa mel'ica dentur pillule ioānis Meſue:q̄s
ponit.c.de electuario.℞.ierepigre Gal.℥.i.polipodij.ʒ.iij.
electuarij.ʒ.i.epithimi ſticados.an̄.ʒ.iij.ſ.agarici.ʒ.ij.lapi
dis laçuli bene abluti ſaliſgēme colloquintide interioris
bdellij.an̄.ʒ.i.fiant pillule cum oximelle:quarū doſis.ʒ.i.
vel.ſ.ʒ.i.ſ.in forti.Et dicit Haly in regali diſpōne ꝙ ſunt
ſane ꝛ experte etiā in cācro ꝛ in morphea ꝛ in alijs paſſio-
nibus mel'icis:tn̄ poſt debent vti paſſulis ꝛ aqua earum ꝛ
aqua ordei ꝛ iure galloꝝ ꝛ gallinarū ꝛ amigd̄.ꝛ nucib⁹ma
gnis vel oleis earū ad expellendū nocumentū electuarij.
ꝛ debent iſte medicine iterari frequenter ſi patiens tole-
ret:tn̄ puluerem electuarij non eſt tutum aſſumere.
¶ Septimo opꝫ purgare particulariter cuz caputpurgijs
ꝛ cauterijs ꝛ poſt cuz caputpurgijs.ꝛ accipiat̄ ſuccus me-
diani corticis ſambuci ꝛ inijciatur in narib⁹ cuz pēna ipſo
iacente reſupino vel ſuccus maiorane vel primule veris
vel cuz puluere caſtor.ꝛ piperis fiat ſternutatio. ¶ Item
accipe ſemē vrtice ꝛ inſuffletur poſtq̄ȝ teratur ſubtiliter.
ꝛ aperit opilationē colatorij fortiter ꝛ etiā ſi maſticetur ꝛ
confert ſtricture naris qd̄ eſt peſſimū in lepra. ¶ Iteȝ na
ſturcij celidōie pulegij origani agnicaſti.an̄.M.ſ.macro
piperis nucis muſca.an̄.ʒ.ij.ↄquaſſent̄ ꝛ bulliant in vino
albo ꝛ addat̄.℥.i.olei de lilio vel de lino ꝛ bulliant ſimul
ꝛ colent̄.ꝛ bombax vel lana intingat̄ ꝛ due gutte compri
mant̄ in narib⁹ ante cibū ꝛ optime purgant caput. ¶ Itē
fiant maſticatoria.℞.maſticis euforbij piretri piperis ca
ſtorei ſinapis.an̄.ʒ.i.miſce cū oximelle ſquillitico ꝛ modi-
co cere.fiat cerotum de quo vna pars ponatur inter den-
tes ad q̄ȝtitatē fabe ꝛ cum aqua venit expellatur. Uel pi
retruz ꝛ ſtafiſagria in ſacco lineo terantur inter dentes ꝛ
maſticētur ꝛ exibit ſuperfluitas. ¶ Uel fiat gargariſma.
℞.maſticis.ʒ.ij.ſeminis ſinapis.℥.ſ.ſucci ruthe.℥.i.ſ.pire
tri ſtafiſagrie.an̄.ʒ.ij.mellis.lib.ſ.aceti modicū decoquā-
tur ſimul in modica quantitate aque:tunc colentur ꝛ ſor-
beatur vnus hauſtus paruus ꝛ non tranſglutiat̄:ſ3 in gut
ture nō cōmoueat̄ ꝛ in ore teneatur diu ꝛ tunc expellat̄.ꝛ
illud purgat caput.pn̄t tn̄ prius bethonica ꝛ ſaluia deco-
qui. ¶ Deinde fiant cauteria in vtriſq̄ȝ tibijs ſub genu in
ↄcauitate ſup muſculū fortiter.ſil'r i brachijs.ꝛ fiāt ſectio
nes in collo ꝛ ventoſe īter ſpatulas cū ſcarificatiōe.ꝛ fiāt
cauteria in capite in ptib⁹ q̄tuor ſup cōmiſſurā ſi patiens
poſſit pati:ꝛ teneant̄ iſta.40.diebus ad minus.
¶ Octauo veniendū eſt ad localia remedia que ego voco
balnea ſtuffas vnguenta emplaſtra ruptoria. Et pmo de
balneo ꝛ ſtuffa.capiatur fumuſterre ſcabioſa lapatiū acu
tum camomilla mellilotū melliſſa ſaponaria.an̄.quātuȝ
vis decoquātur in aqua mane.ꝛ tunc patiens excitetur ꝛ
expellat omnes ſuperfluitates:ꝛ tunc intret ſtuffam ꝛ fri
cetur per totū corpus. ¶ Deide.℞.ſinapis piperis nigri
nucis muſca.cinamomi ſulphuris viui piretri aloes.ana.
pulueriçent̄ ꝛ bulliant in aceto multo:ꝛ tūc cū pāno aſpe
ro intincto totus fortiter fricetur a capite vſq̄ȝ ad pedes
ꝛ retro.ꝛ poſt lauet̄ cum aqua dulci calida:ꝛ tunc cū pan-
no lineo molli deſiccetur:ꝛ tunc detur ſibi de tyriaca.ʒ.i.
cuz vino decoctionis fumiterre. ¶ Deinde inungat̄ cum
oleo maſticino vel coſtino vel cū oleo cōmuni in quo gal
le ꝛ maſtix decoquātur.ꝛ tunc cuz aqua de floribus faba-
rū lauetur vel cū iſta aqua.℞.radicuz lilij iari dragontee
cōquaſſentur ꝛ diſtillent̄ per alembicuz ꝛ addat̄ aqua de
floribus fabarū ꝛ parū de gario.ꝛ nuce muſ.vel aqua roſ.
modicū.ꝛ cū iſta aqua facies ꝛ totū corpus ꝛ caput lauet̄
quottidie q2 iſta decorāt ꝛ palliant. ¶ Idē facit ſanguis
leporis calidus ſi facies ꝛ totuz corpus liniat̄. ¶ Uel.℞.
leuiſtici capilloꝝ ve.radicū lilij furfuris fumiterre.deco-
quant̄ in aqua:ꝛ cuz illa lauetur facies manus ꝛ totū cor-
pus.ꝛ hoc dealbat rugas faciei:ſcabies ꝛ furfures ꝛ pruri
tum aufert.ꝛ camomilla cū eis eſt bona . ꝛ iſta omnia de-
bēt freq̄nter iterari:q2 decies repetita placebūt. ¶ Mo-
do remoueamus tuberoſitates que ſunt in facie.pmo ſtu
phetur facies cum iſtis.℞.radicum lilij malue biſmalue
ſcabioſe feniculi camomille melliloti aneti.an̄.M.ſ.de-
coquant̄ in aqua ꝛ ſtuphet̄ facies quottidie ante prandiū
poſt purgationes:ꝛ tunc ſudent ibi. ¶ Deinde foliū cau-
lis ſupponat̄ ꝛ inungatur cū dialtea ad remolliendum.ꝛ
tunc iterū ſtuphetur.ꝛ ponat̄ paritaria ꝛ lapatiū acutuz.
ꝛ tunc cū iſtis inungat̄ cū dialtea adhuc ad remolliendū:
ꝛ tunc ſtuphet̄ iterū:ꝛ cuz predictis apponat̄ ebulus ꝛ ſa
ponaria.ꝛ poſt cū vnguēto citrino inungatur.℞.vnguen
ti citrini.q̄r.ſ.vnguenti fuſci vnguenti albi.an̄.℥.ſ.litargi
rij.℥.ſ.miſceant̄ ꝛ vngat̄ tota facies ꝛ loca tuberoſa.dein
de abluatur cū aqua furfuris ꝛ fabarū.ꝛ tunc cū lardone
inungat̄.Et tunc niſi recedāt accipiatur radix bruſci vel
fricetur ꝛ cōteratur ꝛ ſuperponat̄.deinde cū puluere her
modactilorum corrodant̄ vel cū dialtea acuita cū viridi
eris.tunc calx viua extincta ſupponat̄ ꝛ ſapo mollis ꝛ cor
rodit:ꝛ tunc cuz olibano curentur vel cum emplaſtro ia-
nuenſi vel cum lardone inungant̄ tuberoſitates nodoſe.
ꝛ tunc ſuperfricentur cuz herbis predictis ꝛ eleuent̄ cuz
vncino.ꝛ tunc abſcindant̄ cuz nouacula.ꝛ totus ſanguis
qui fluit colligatur.ꝛ cū litargirio bene pulueriçato forti-
ter cōmiſceat̄.ꝛ tota facies vl' locus ille emplaſtret̄.ꝛ ſtet
ibi tribus diebus.ꝛ tunc abluatur cuz aqua furfuris ꝛ in-
ungatur vt pus. ¶ Si aūt timeat inciſionem capiat̄ pul-
uis tantū viridis eris ſalis armoniaci calcis viue:ꝛ cuz ſa
pone molli miſceat̄ vel cum aceto ꝛ ponatur in caſſula et
ſuperponat̄ loco in quo volumus corrodere ne loca vici-
na corrumpant̄:ꝛ tunc curet̄ cū melle roſ.vel cuz empla
ſtro nigro ꝛ ianuenſi. Tamen ad decorandū faciē pōt fie
ri ventoſatio inter ſpatulas ꝛ ſub mento cuz ſcarificatio-
ne in anterioribus tibiarū. ¶ Si nō vult iſta:poteſt cum
cantaridibus capitibus ablatis ꝛ alis cū ſepo mixtis fie-
ri veſicatio ꝛ ruptoriuz ſub mento:ꝛ tunc teneatur locus
apertus per multos dies:ponendo foliū ſaponarie ſuper
locū:ꝛ poſt cuz maſtice ꝛ olibano ꝛ roſis ſimul pulueriça-
tis cuz albumine oui ſimul mixtis curetur ruptura.ꝛ va-

let totuz illud in flegmate salso vel in gutta rosea in facie
que vocatur ab Auic. 4°. cañ. fen 7ª albezauē: ⁊ a Rasi ru
bor faciei. ¶ Post vniuersalia possunt localia poni mul/
ta. ℞. argēti viui. ʒ. ij. sulfuris. ʒ. iij. fellis porci succi hede/
re terrestris. añ. ℥. ß. vel. ℥. i. misce cum assungia veteri vn/
ge faciem prius lotam vino albo. ⁊ si ponatur cuz ista zin
zib. ⁊ elleborus erit fortissimū. Si precedant remolliētia
⁊ ventose ⁊ purgationes flegmatis salsi ⁊ flebotomie ali/
que particulares vel vniuersales. ℞. granorū pini vel pi/
nearum mundatarū argenti viui extincti cum saliua bo/
minis ieiuni assungie porcine recentis quā non tetigit aq̄:
aque de floribus fabarū añ. partē. i. conterant̄ ⁊ pistentur
bene simul in mortario ⁊ facies inūgat̄ quādo vadit dor/
mitum ⁊ in crastino nihil apparebit. ⁊ hō est meum ꝓpriū
experimentū: ⁊ voco illud pineatum. ⁊ est illud vnguētuz
meuz pro delicatis: pro quo habui pecuniaz ⁊ tot alia que
nescio quot ⁊ quāta. ¶ Item. ℞. cepe ro. sulfuris viui. añ.
partez. i. aluminis piperis nigri. añ partez. ij. fiat vnguen
tum cum pinguedine porci. ¶ Item. ℞. sanguinez vituli
.i. saym spume maris cubebe grana paradisi añ. cōfice cū
pinguedine anatis. ¶ Item aliud optimū ⁊ experimētū
meum est. ℞. piperis nigri. ℥. i. salis cōis partē. i. sulphuris
viui partē. ß. confice cum sanguine antiquo. ¶ Item. ℞.
fol. hedere cocta in aqua tritici pistati adde assungie vete
ris iaceant per noctē in aceto forti in mane bene cōmisce
⁊ vtere: ita ꝙ lib. i. istius addatur. ℥. i. argenti viui pone su
per locum in vespere nec moueas nisi post longuz tēpus.
¶ Item. ℞. soleas combustas ⁊ cuz melle fac emplastrū
super pustulas faciei nec amoueas quousqʒ cadant dicit
Theodoricus. ¶ Item cum succo feniculi ⁊ aceto pustu/
le inungant̄ ⁊ berbeles vocate a mulieribus ⁊ auferant̄.
¶ Item. ℞. lapacij acuti ⁊ remoue illud durū qđ interi⁹
est. ⁊ cortex exterior optime lauet̄ ⁊ mundificetur. postea
subtilissime pulueriʒetur in mortario ac si esset salsamen
tum. post apponat̄ argentuz viuum extinctū ⁊ bene incor
poretur cum pistello. deinde apponatur assungia porcina
vetustissima liquefacta ⁊ per pannū colata cum cera icor
poretur ⁊ inungat̄ facies quottidie preeuntibus stuphis
cum herbis ad ꝓpositū valentibus ⁊ cum lapatio acuto
fumo terre ⁊ scabiosa fol. enule campane malua capil. ve
ne. ¶ Si aūt inueterate sunt pustule ⁊ egritudo illa: tunc
borax pulueriʒetur cuz equali pondere piperis ⁊ conficia
tur cum succo cepe ⁊ melle. Et si illud non sufficiat. ℞. cā/
phore. ʒ. i. farine ciceruz rubeoꝝ. ℥. ß. boracis. ʒ. ij. terenda
terantur ⁊ cum succo cepe conficiant̄ ⁊ melle dispumato
⁊ locum inunge. ¶ Modo dicendū est de nodositatibus
in leprosis que nō sunt pustule ꝑmittende. ℞. radicē lilij
celestis portantis florez purpureuz vel radicem cōis lilij
vel radicem serpentarie cōterant̄ post decoctionē ⁊ cum
oleo de amigđ. amaris distemperent̄ ⁊ superponat̄ totuz
⁊ curat frequēter. ¶ Item de farina ordei ⁊ furfure lota
in aqua fiat lotio faciei frequēter. ⁊ de substātia solsequij
⁊ saluie fiat emplastrū super trūbositates frequenti vsu.
¶ Ultimo si non sufficiant ista. fiat scarificatio in loco. ⁊
tunc sanguis ille fluens cū puluere litargirij misceat̄ vel
coralli albi vel olibani vel flores eris ⁊ superponat̄ sicut
℥. i. vel cum albumine oui. ¶ Item diaquilon confectuz
cū balsamo cōsumit ⁊ remollit. ¶ Et si sit nodositas anti
qua remollienda. remollientia debēt ꝑcedere. Et tunc ar
moniacum dissolutū in aceto valet optime. vel sterc⁹ ca/
prinū fusum in aceto superponat̄ ⁊ curat. ¶ Ulteri⁹ post
opʒ faciem dealbare in mulieribus ⁊ sanis ⁊ alijs. ℞. bo/
racis marmoris ceruse coralli albi. añ. ʒ. ß. fiat puluis: ⁊ cū
saliua ieiuna distemperet̄ pars in manu ⁊ facies inunga/
tur. ¶ Deīde si post ista pustule sic remaneāt ī facie post
lauetur cum saliua ieiuna. Deinde. ℞. pinguedinis porci
recentis partē. i. ponat̄ in vino albo per aliquot dies. tūc
℞. argenti viui cuz saliua hominis extincti. ʒ. ß. sulphuris
ʒ. i. camphore pōdus oboli. fiat vnguentum quo vngatur
facies in sero post stuphas herbarū mollitiuarū ⁊ malue
bismalue. ⁊ in crastino lauet̄ cum aqua colature furfuris
Et in causa calida reumatica remoueat̄ camphora: ⁊ con
ficiatur cum albumine oui loco illius. ¶ Item accipe li/
macias ru. ⁊ incidantur per mediū. ⁊ tunc superaspergat̄
puluis salis gēme. ⁊ illud liquidum qđ exit vel distillabit
admisceat̄ cum pinguedine terre. que vbicūqʒ terrarum
inuenit̄. ⁊ vocatur stella terre ⁊ castis stelle. ⁊ cum istis la
uentur pustule ⁊ facies: ⁊ faciem mundificat ⁊ consumit
pustulas. ⁊ ista sunt secretissima mea. ¶ Item. ℞. ceruse
litargirij. añ. ℥. ß. cum oleo ro. ⁊ aceto fiat vnguentū opti/
mum cōtra pustulas leprosoruz. Et aliquando aliqui ad/
dunt de lapide alabastri. ʒ. ij. qđ idem est de marmore al/
bo vel de calce viua extincta parum. ¶ Item cōtra oēs
pustulas. ℞. draganti gūmi arabici. añ. ʒ. i. rof. ʒ. ij. amidi
ʒ. i. ß. cum saliua hominis ieiuni misceant̄ simul. ⁊ loc⁹ epi
thimetur vel cataplasmet̄ vel fricetur: ⁊ valʒ in omni pu
stula: ⁊ illis que dicunt̄ plurpis: ⁊ in venenosis ⁊ alijs oī/
bus: ⁊ in omni tēpore morbi: ⁊ omnia vulnera sanat: ⁊ cuz
carpia ⁊ pul. hermodactilorū valet contra cancrū ⁊ fistu/
las. ¶ Item radix malue cuz pinguedine cerui lupini. i.
torruli bullita in oleo cum modico cere. si fiat vnguentū
valet ad berbeles que sunt pustule parue. ⁊ ad scabiē tur
pē vbicūqʒ fuerit in corpore. ⁊ valʒ ad inflaturas ⁊ ad lo/
ca indurata ⁊ ad omnes passiones mulierū quas patiunt̄
in matrice. ⁊ si oleum ro. addat̄ hoc est vnguentū lupinū
vocatū a me. ¶ Item stercus muriū remollituz in aqua
aufert leprā ⁊ pustulas grossas que sunt berbeles. ⁊ si re/
molliat̄ in vino albo tollit lētigines in trib⁹ dieb⁹. ¶ Itē
sanguis tauri tollit lentigines ⁊ faciem facit clarā. ¶ Itē
stercus tauri distemperatū cuz aceto faciez facit pulchrā
si cū eo inungat̄. ¶ Contra rumorē faciei innālē circa na/
res ⁊ partes illas capiant̄ tuberositates lilij viridis ⁊ cuz
puluere endiuie misceātur ⁊ cum modico cāphore ⁊ olei
sambucini vel cū modico aque de floribus sambuci ⁊ de
flor. fabarū ⁊ vltimo ponat̄ modicū de argento extincto
⁊ fiat vnguentuz. ¶ Item cōtra flegma salsum in capite
aliud optimū. ℞. zinzib. ʒ. ij. galāge cinamomi piperis lō
gi ⁊ rotū. granoꝝ paradisi cubebaꝝ macis. añ. ʒ. iij. bacca/
rum lauri siccaꝝ. ℥. ß. argenti viui extincti. ℥. ß. sulfuris vi/
ui ⁊ extincti. ℥. ß. assungie porcine vetuste. ℥. i. ß. pulueriʒā/
da pulueriʒent̄ ⁊ misce oīa fortiter fiat vnguentū ⁊ pona
tur in pixide bona. ¶ Item post vnguentū lauet̄ facies
cum aqua extracta ab herba muscata aut ab hasta regia
⁊ faciē boni odoris regit vel reddit: clarificat ⁊ dealbat.
¶ Modo videndū est de opilatione naris. ꝑmo lauent̄
quottidie nares cū vino tepido trahendo per nares. dein
de fiat tenta ⁊ inungat̄ cum vnguento citrino acuito cuz
puluere litargirij ˣaristo. rotun. vel tartari ⁊ imponatur: in ˣgentiana
crastino fiat alia tenta de hierapigra Gal. formata ad mo
dum digiti parui: ⁊ aspergatur puluere seminis vrtice. Et
similiter radix gentiane imposita sūme valet. Et simil'r
etiā radix celidonie ⁊ medulla sambuci: ⁊ ita cuz istis va/
let ad elargationem foraminis fistule.

Ille qui concubuit cum muliere cum qua coiuit le/
prosus puncturas intra carnem ⁊ coriū sen/
tit: ⁊ aliquando calefactiones in toto corpore ⁊ postea fri
gus ⁊ insomnietatem: ⁊ circa faciez quasi formicas currē
tes si sit de causa calida. ⁊ color variatur de rubedine in
album ⁊ econuerso. ⁊ frequēter habent calorem lentum
interius ⁊ ꝓrūpit aliquādo exterius quādo est post coitū

colerici. Si sit post coituꝫ flegmatici vel melancolici tardius percipit̃ ⁊ facies statim discoloratur ⁊ subtumescit ⁊ est aggrauatio omniuꝫ membroꝝ ꝙ vix se mouere pōt. ⁊ habet frigus subcutaneuꝫ cum formicatiōe faciei post: deinde totius corporis. ¶ Primo notandū ꝙ ille qui timet de excoriatione ⁊ arsura virge post coitum statim lauet virgam cum aqua mixta aceto vel cum vrina ꝓpria ⁊ nihil mali habebit. 2°oꝫ dicere mulieri supposite ꝙ saltet retro descendat fortiter per gradus ⁊ sternutet cū puluere piperis vel cuꝫ penna in aceto in naribus: ita ꝙ sperma prius receptū descendat: ⁊ tunc lauet se in decoctione rof. ⁊ plantaginis decoctaꝝ in vino ⁊ furfure: ⁊ tunc erit secura. ¶ Deinde qui ante illud cognouit eam statim flebotomiaꝫ faciat de multis partibus ⁊ multis vicibꝰ: ⁊ cū oxizaccara ⁊ cum sirupo de fumo terre digerat̃ materia in causa calida ⁊ sicca. Deinde purget̃ cū iera ruffini ⁊ stuphetur facies cū herbis frigidis. ⁊ tunc det̃ zuccarū rof. ⁊ violatuꝫ ⁊ diaboraginatū cū decoctione capil. ve. thimi epithimi ⁊ millefolij. ⁊ det̃ tyriaca cū succo fumi terre: ⁊ singl'is in diebus per q̃tuor mēses fiat cōsimilis ꝓcessus: ⁊ bis in septimana distēperet̃ in manu vnguentū citrinū cum aqua ro. ⁊ vngat̃ facies ⁊ mane lauet̃ cum colatura furfuris. Deinde fiant scarificatiōes in tibijs ⁊ alia prius dicta. Sed post coitū facta flōmia digerat̃ mã cū oximelle ⁊ sirupo de fumo terre. ⁊ iterū purget̃ cum hieralogodion. ¶ Et si mã sit melācolica: tunc hierapigra ⁊ hiera ruffini det̃ factis vniuersalibꝰ que dicta sunt. Deinde fiat stupha 3ª die cum folijs sambuci eduli scabiose fumi terre lapacij. Deinde fiat flōmia de epatica vel cephalica vſ ꝗ ad. ℥. ij. Deinde cōtra emulū calorē faciei singulis diebus accipiat vinuꝫ tepidū in quo resoluant̃ reubarbari. ʒ. ij. ¶ Itē singulis septimanis bis in sero lauet̃ facies cū vino in quo puluis reubarbari cōputruerit. Deinde accipiat̃ vnguentū citrinū cum puluere brasilij: ⁊ tota nocte inungat̃ facies ⁊ in crastino lauet̃ cum aqua furfuris.

Circa regenerationē piloꝝ in superciliis. scienduꝫ ꝙ p̄mo debent supercilia scarificari ⁊ sanguisuge apponi ⁊ cum panno aspero fricari vt sanguis attrahat̃ ⁊ pori aperiant̃. ¶ Deinde cuꝫ isto oleo debent inungi. ℞. capill'. ve. recentiū laudani aā. bulliant in oleo laurino ⁊ inungant̃ supercilia. Deinde accipe carniū limaciaruꝫ ⁊ sanguisugarū apum vesparuꝫ salis tosti. aā. partes eq̃les pone in vase vitreato hn̄te multa foramia inferius sicut cribratoriū: ⁊ pone sub eo vas vitreatum: ⁊ manabit post diem humiditas que cōseruet̃. ⁊ sic fricet̃ locus depilatꝰ vbicūq; fuerit cum pāno aspero. ⁊ tunc inunge eū cū ista pinguedine. ¶ Item eodeꝫ fiat mō oꝑatio cum sanguisugis ⁊ limacijs tantū cum sale. ¶ Item. ℞. formicarū abscisis capitibus ⁊ cōterant̃ cum corticibus ceparū ⁊ melle ⁊ supercilia inūgant̃. ¶ Item farina nigelle cū oleo oliue superinuncta optima est ibi. Deīde accipe agrimoniaꝫ cortices vlmi ⁊ folia salicis decoque in aqua ⁊ lauet̃ locꝰ depilatus. Deinde inungat̃ cuꝫ oleo laudanino: qđ sic fit. ℞. olei laurini lib. i. laudani. ℥. i. ⁊ bulliant simul tres partes olei oliue cū quarta parte laudani. dicit Girardus primo viatici. ¶ Item vnguentū de talpa optimum est. ℞. talpam cōbustā cortices auellanarū nucū maioruꝫ castanearum: ⁊ cum his apes ⁊ muscas ⁊ oīa ista comburant̃. ¶ Deinde. ℞. capil. ve. recentiū spice nardi laudani bulliant oīa in oleo laurino ⁊ addatur cera: ⁊ fiat vnguentuꝫ ⁊ post scarificationē supercilia vngant̃. ¶ Iteꝫ accipe serpenteꝫ ⁊ caput ⁊ caudā per quatuor digitos a residuo corporis abscinde: ⁊ etiā illud abscissuꝫ cōbure in olla terrea noua ⁊ locus supercilioꝝ ⁊ alius depilatus inungat̃ cum oleo vel melle ⁊ superaspergat̃ puluis istaꝝ partiū combustarū. Et corpus serpētis pōt p̄mo flagellari: ita ꝙ sanguis exeat: ⁊ tunc decoquat̃ cū vino ⁊ nuce mus. zinzib. cinamomo tormentilla. p̄us tn̄ lauet̃ cum aqua calida salsa. deinde cū vino calido. ⁊ tunc qđ putrescit cū vino vel cum feniculo ibidem bulliat. ⁊ de illo vino accipiat post mundificationem corporis. Et dꝫ serpens esse de loco sicco cum dorso nigro. ⁊ possunt caput ⁊ cauda decoqui vel fricari in butiro: ⁊ tunc colari per mediuꝫ pāni ⁊ inungat̃ tinea ⁊ pustule ⁊ morphea ⁊ curat optime: sicut satl expertus sum. ¶ Deinde accipiat̃ sapo mollis ⁊ ponat̃ in marmore cōtinue agitetur quousq; spumaꝫ fecerit ⁊ cum illa spuma fricetur pānus vel īfectio maculosa vel morphea in collo vel alibi ⁊ statim curabitur.

Modo videndū est de accidentibꝰ cōcomitantibus. s. insensibilitate partiū ⁊ malitia anhelitus ⁊ fetore sudoris ⁊ corporis. ¶ Et p̄mo sciendū ꝙ ꝑtes posteriores tibiarū debent lauari cum aqua vite sepe. deinde cum oleo laurino inungi. deinde cuꝫ vrticis debēt fricari. ⁊ cuꝫ vrina calida iuxta ignē. ⁊ dꝫ stuphari mane cū camomilla herba paralesis folijs lauri betonica saluia feniculo ebulo nasturcio. ⁊ tunc iterato ꝑparari sicut prius: aqua tn̄ infrigidata non moretur. ¶ De malitia anhelitꝰ dictuꝫ est prius ⁊ dicetur inferius: vtat̃ lacte recenti mulso cum conditionibus premissis prius. Deinde. ℞. isopi ficuum liquiritie capill'. ve. anisi succi cauliuꝫ quar. ʒ. decoquatur in aqua ⁊ dulcoretur cuꝫ zuccaro ⁊ melle. ⁊ clarificetur ⁊ vtatur mane ⁊ sero. ¶ Item vtatur epithimo cū brodio caponis. ⁊ penidie sunt bone. ⁊ accipe stupham per os obturando nares de ficubus floribus maluaꝝ decoctis in aqua. ¶ De fetore sudoris ⁊ carnis ⁊ asellarum dicendū ꝙ rosa rectificat sudoreꝫ ⁊ fetoreꝫ quādo in balneo administrat̃ cum camomilla. ¶ Itē ex ea fiāt ablutiones. sumat̃ rosa cui non aduenit ros. vel multe rose si pōt fieri. vel postq; ros ceciderit ⁊ exiccent̃ in vmbra vel in loco aliqualiter vmbroso. deinde sumat̃ de ea lib. i. vl ʒ. ⁊ de spica boni odoris. ʒ. ij. ⁊ ex mirabolanis. ʒ. iij. vel olibano. fiāt īde troc. parui cuꝫ laudano paruo. ⁊ si de costo vel lilio addant̃. ʒ. ij. plus valebit. ⁊ tūc distemperet̃ vnꝰ vel duo de illis troc. cū aqua ro. vel nenufare. ⁊ lauet̃ locus sudoris vel māmille ⁊ auferent̃ fetores. ¶ Iteꝫ rosa cinamomuꝫ spica. aā. sumant̃ fiat puluis ⁊ superaspergatur loco sudoris ⁊ cessat. ¶ Itē folia ⁊ fructus mirtilorum idem faciunt ⁊ oleū mirtinuꝫ ⁊c̃. ¶ Ultimo si sint fissure in labijs vel alibi de oleo ro. inungant̃: ⁊ dictuꝫ est etiam de hoc in p̄mo lib. c. de cura accidentiū febris. ⁊ vnguentū album Raſ. est bonum. Et ista sufficiant que ad materias diuersas possunt applicari.

¶ De reumate. Capitulum. VIII.

Reuma dicitur quasi ruens materia vel quasi repens materia: q2 aliquādo repit vi sinthomatis propter acuitatem ⁊ multitudinem materie non vi nāe. de quo dicit Hyp. vbicūq; repit natura inde ducere oꝫ per cōuenientes regiones non de natura humorū: sed de natura corporis vel membri hꝫ intellectū. Cuius diffinitio est. Reuma est fluxus hūoris ruentis a capite ad partes subiectas ⁊ vicinas. ¶ Pro quo sciendū ꝙ q̃uis tres spēs distinguant̃ famose ipsius reumatis: tamē sunt alie multe. q2 aliquādo fluit materia ad aures ⁊ causat surditatem: aliquādo tinnitū. ⁊ si ad oculos causat caliginem ⁊ lippitudineꝫ vel lachrymas vel obtalmiaꝫ. si ad nares fetorem vel polipum. si ad linguaꝫ paralesim. si ad guttur squinantiaꝫ. si ad pectꝰ ptisim vel pleuresim vel peripleumoniam. si ad stomacū fastidiū. si ad intestina fluxuꝫ ventris cerebralem. si ad iuncturas arteticam. ⁊ sic de alijs

membris suppositis preter splenem. qꝛ ipse nō apostematur nec opilat̃ a reumate: quia reuma est de materia subtili: ⁊ passiones splenis sunt de materia grossa. sed tamen prauior fit fluxus ad partez debiliorē: ⁊ ideo nō occurrit ad oīa membra equaliter: sed ad debiliora. Est.n. reuma quasi mater oīuz morboꝝ. ¶ Sūt igit̃ tres spēs famose. corriza. catarrus. brāchꝰ. Corriza est qñ fluit ꝑ nares. Catarrus quando cadit ad pectus. Brāchus quando vadit ad fauces. ⁊ sunt versus.

Ad fauces branchus: ad nares esto corriza.
Si fluit ad pectus dicatur reuma catarrus.

¶ De corriza loquit̃ Hyp. ⁊ Gal. 2º ꝓnost. cōmento. 49. ꝙ de consuetudine medicoꝝ est vt significēt per hoc nomen corriza humiditatē albaz lenez euacuatā a naribus: sicut ex consuetudine eoꝝ est nominare humiditatē que descendit ex palato catarrū. Et ideo oz ꝙ catarrus sit deterior corriza: qꝛ est causa mala descendēs ad pulmonez vel ad pectus aliuz morbū causando. ⁊ est signū repletionis capitis. sed corriza est tantū signū mali ⁊ nō causa mala. vt dicit Mes. Tamē alio modo loquit̃ de catarro in practica sua. dicens ꝙ catarrus est genus ad corrizā brāchum ⁊ tussim: ⁊ nō est aliqua spēs egritudinis per se. Dicitur enī catarrus a fluore. greci eniz fluorē catarruz vocauerunt. Corriza ab ossibus nariū nomen accepit. est.n. cum grauedine ⁊ cōstipatione narium: cum tenui fluore eius atqꝫ grosso: cū sternutatiōibꝰ assiduis: ⁊ odoratu difficili: ⁊ oculoꝝ lachrymatiōe. Branchus dr̃ a faucibus: ⁊ sunt fauces dicit Gal. 4ª parti. affo. cōmēto. 34. in cōmē. illius. Si a febre habita tumore exñte in faucibus spaciū añ guttur. ⁊ est guttur causa pulmonis ⁊ fauces sunt vbi guttur ⁊ meri cōiungunt̃. ⁊ est spaciū qd̃ bene videt̃ aperiendo os. sed guttur est magis intra: nec tūc videt̃. ⁊ sunt in re fauces ex parte radicis lingue: ⁊ est in parte inferiori illud spaciū. Est aūt branchus cum voce obscura ⁊ sternutatione assidua: ⁊ transglutiunt cum difficultate.

Causa reumatis aut est interior aut exterior. Si iterior est ꝓpter humores in cerebro abundātes siue sint calidi siue frigidi. vel ꝓpter vapores a stomaco vel a toto corpore ascendentes ad caput ꝓpter malā complexionē capitis calidā nimis trahentē mām ad caput ⁊ nimis rarefacientez. vel ꝓpter malaz cōplexionē frigidā cerebri cibum ꝓpriū nō digerentē. vel debilitatē expulsiue superfluitatē ꝓpriaz nō expellentē. vel ꝓpter debilitatem retentiue mām nō retinentē: quousqꝫ digerat̃. vel ꝓpter nimiaz siccitatē somnū impedientē. vel ꝓpter humiditatē superfluā ipm nimis replentez: ⁊ quasi ad somnum ꝓfunduz ꝑducentē. Habētes etiā cōplexionē calidam cerebri sunt magis parati incurrere reuma a cā extrinseca ꝓpter raritatez poroꝝ. sed habētes ꝯplonē frigidam sunt magis parati incurrere reuma a cā itrinseca ꝓpter debilitatē virtutis. ¶ Et ideo sciendū ꝙ reumatis modus generatiōis est talis ſm Haly 2ª parti. tegni. ⁊ cōmento illius. Deinceps vero signa eius que in cerebro caliditatis. vbi ponit signa calidi cerebri. Sicut enī in balneo ascendit vapor calidus: ⁊ aggregat̃ in cacumine balnei: ⁊ redit ibi cōdēsatus a frigiditate coperculi descēdēs inferius: sic ad caput vapores ascendūt a caliditate cerebri trahente ipm: vel rōne leuitatis humoꝝ ascēdentiuz cū ibi aggregant̃ in ipso replet̃ ex eis caput. cōdensati ibidem a frigido vel dissoluti a calido redeūt inferius ⁊ frequenter frigidi. ⁊ ideo in reumate fiunt distillatiōes raucitas sputa ⁊ sitia: vt Auic. ponit 5ª fen. tertij cañ. c. de corriza ⁊ catarro. dans modū generatiōis sicut in elambico fit distillatio de aqua rosata vel aqua distillata ex eleuatione vaporū superius inde ibidem condensatoruz ⁊ post deorsum descendentiū. ⁊ ideo sunt in ipso vt dicit fluxus ⁊ cursus humorū assidui. ¶ Causa exterior reumatis aut ē caliditas formaliter aut virtualr̃: hoc modo vt si foret a sole: aut a ventis calidis: aut ab olfatiōe musci: aut croci: aut cepe: aut mentastri: aut lilij: aut spume albe: aut similiuz aromaticoꝝ: quia omnia aromatica preter pauca sunt calida: sicut dicit Gal. 5ª parti. affo. cōmento. 28. ibi. Muliebria educit ex aromatibus calefcō ⁊c̃. ⁊ ideo ex solis calore nimio necessariū est vt sequat̃ capitis grauedo. Et ideo ponit Auic. ꝑma fen. tertij libri. tracta. 2. ca. 2º. ⁊ vocat ibi aromatica alefeniati: sicut cassialignea costꝰ: zafranū amomū. ista aromatica odorata nimis īducūt reuma ⁊ dolorez capitis vel soda: qd̃ idē est. Addunt etiā catarrum ꝓpter attractionē suam: qꝛ omnis dolor attrahit reuma. dicit Gal. ⁊ Haly 3ª parti. tegni. cōmē. 163. Calida formaliter que faciūt reuma sunt lotio capitis post prandium: cum quocūqꝫ calido. comestio ceparū allioꝝ porrorum: ⁊ balneū post prandiū calidū forte: ⁊ medicine diuretice calide sumpte statiz post prandiū. ⁊ vinū multū potatum ⁊ ante prandiū ⁊ post prandiū statim sic continue vsqꝫ ad cenā. ⁊ etiā tarde potatū multū: ⁊ ceruisia noua ⁊ cōsimilia: ⁊ ventosa ⁊ fumosa sicut ficus super cibū: ⁊ motus super eū ⁊ similia. ¶ Cā exterior frigida est duplex. formalis ⁊ virtualis. 2º mō sic ab odoriferis frigidis vt cū roſ camphora ⁊ flor̃. nenufa. ⁊ flor̃. violaruz ⁊ similiuz vel a formalr̃ frigidis sicut a vēto frigido vel ab aere frigido. ¶ Itē quādo septētrionalis vētus post haustrinuz venit: frequēter fit reuma ꝓpter cōplexionē capitis pleni ⁊ frigiditatē aeris ⁊ venti exprimētis caliditatez capitis. sicut a spongia expressa ex humiditate plena distillat humiditas. ⁊ sic similr̃ postqꝫ rarificatur caput a balneo vel exercitio ⁊ capite discooperto in domo celata lapidibus. sic fit etiā a sōno diurno ⁊ maxime statim post repletōez. ⁊ ideo scribit̃. Aut breuis aut nullus sit somnus meridianus. ⁊ ꝓpter debilitatē cooperture capitis caput infrigidantis. Et fit etiā ꝓpter lotionē peduz si aqua permittat̃ ibidē infrigidari. etiā ꝓpter rasionē capitis hoīe stāte capite discooperto. ⁊ ꝓpter crapulam ⁊ ebrietatem. ⁊ ꝓpter defectū somni in bene ⁊ multū comedentibꝰ. ⁊ ꝓpter repletionē inconsuetā. ¶ Silr̃ cōstipatio ventris ⁊ retētio fortis fecis ⁊ ventositatis vltra debitū est maxime causa reumatis. ¶ Silr̃ fit reuma post flebotomiam. qꝛ ibi est cursus humorū ⁊ rarefactio. ⁊ ideo flegmatici raro debēt flebotomari: ⁊ maxime in ꝑncipio reumatis. Et ideo oīa dissoluentia vapores: aut per modū dissolutionis: aut per modū compressionis sunt causa reumatis.

Signa calidi catarri sunt rubor faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ aliquando citrinitas: ⁊ maxime in corriza est ꝙ descendit ex via nasi ⁊ acutū frequens ⁊ ꝓhibet odoratū effusum ad oculū ⁊ cutez faciei ⁊ penitus ad interiora mēbra faciei. ⁊ est ibi mordicatio eiꝰ qd̃ eycit̃. ⁊ caliditas tactus eius: ⁊ caput calidū tactu. ⁊ est ibi pūctura in via per quā transit. Ablatio appetitus cibi ibi est. ⁊ sitis est ibi et nō iuuatur a febre. ⁊ est sputū citrinū subrubeuz ⁊ nausea ⁊ cōmotio. ¶ Et si est tēpus calidū ⁊ comedit calida ⁊ salsa ⁊ laborauerit ⁊ est iuuenis: ⁊ alia particularia ꝯcurrūt: tunc est magis securū. ⁊ pꝫ per indicia patientis maxime. ¶ Et si causa sit frigida: tūc illud qd̃ eycit̃ est frigidum ⁊ materia alba ⁊ grossior qꝫ in calida nisi per accñs: ⁊ ratiōe cōplexionis: ⁊ iuuat̃ a febre que accidit ei. Et si etas ꝯcordat ⁊ alia particularia tūc est magis certū. ⁊ qꝛ iuuat̃ a calidis ⁊ grauat̃ a frigidis. ¶ Unde hic notanduz ꝙ catarrus est aliquādo subtilis aliquādo grossus. ꝑꝰ est acutus vel aquosus. 2ꝰ est sicut mucillago ⁊ mucus cōmunis in naso: sicut sanies in apostemate maturo. ¶ Itē sciendū

ꝙ corriza hꝫ quatuor tēpora. signū pncipij eius est quādo materia currit in abūdantia quasi cōtinue per nares ⁊ os ⁊ oculos: ita ꝙ lachrymātur: ⁊ videt̃ quasi loqui p nares ꝑpter opilationē nariū. ⁊ subtilis est ⁊ aquosa. ⁊ liuidus ē ipse. ℂ Signū augmenti est: qꝛ quādo inspissat̃ mā ⁊ minus currit: sed magis obturat ⁊ grauat caput: vel qñ augetur cursus ⁊ augmētat̃ morbꝰ: ⁊ qñ incipit currere: tūc est pncipiū. ⁊ qñ oia pdicta vltimant̃: tunc est status: ⁊ qñ incipit cursus minui ⁊ mā inspissari ⁊ patiēs alleuiari: tunc est signū declinatiōis vel maturationis: qꝛ digestio ē subtilis ingrossatio: ⁊ tunc est declinatio. ℂ Item vrina pallida in colore intēsa vel remissa subtilis in substātia vel ēt spissa liuēs supiꝰ cū circulo granuloso vel cū spuma semiiuncta vel dimiuta p grana reuma frꝫ signat. vñ dic̄ Egi.
Granula reumatice semper sunt nuncia cause.
Unde granula arguunt reuma esse in capite seu cerebro si sub circulo currit ad pectus: maxime si stent ibi ⁊ tarde remoueant̃: ⁊ maxime in regione spiritualiuꝫ que durat per duos digitos sub circulo.

Pronostica. Reumatici raro fiūt splenetici: qꝛ reuma ē de materia subtili. ⁊ ideo eius humor nō patitur multū a catarro. Dicit Aui. ꝙ splenetica passio est a mā grossa. ℂ Iteꝫ branchi ⁊ corrize nō in valde senibꝰ maturant̃. dicit Hyp. 2ª parti. affo. ⁊ affo. 39. ⁊ in cōmento. 39. ꝙ senes magis egrotāt q̃ȝ iuuenes cū sint defectioꝝ corpoꝝ. ℂ Item catarrus cum dolore capitis de facili curat̃: qꝛ dolor ꝓsternit virtutē. ⁊ caput videtur ibi debile nāliter. ℂ Item sternutātio in principio reumatis dicit̃ signū malum. 2º. pnost. qꝛ significat caput plenū: ⁊ fit vi sinthomatis. sed in declinatione est bonū signum: ⁊ fortis nature ad expellendū mām. ℂ Item reuma maxime fit in autūno ꝑpter tēpoꝝ iordinationē mō ad calorē mō ad frigus. ⁊ ꝑpter fructus tunc nimis comestos frigidos ⁊ alios aquosos. Deinde in hyeme. postea in estate post ipm. maxime qñ fuerit septētrionalis ⁊ pauce pluuie fuerint: ⁊ autūnus haustrinus ⁊ pluuiosus est etiā cā magna. Et in regionibꝰ meridionalibꝰ magis fiunt catarri in hyeme ꝑpter repletionē capitis. ℂ Itē pleuresis fit a reumate quādo catarrus est acutus ⁊ calidus. ⁊ p cōsequens fit peripleumonia. eodē modo ⁊ stomaci dolor ⁊ fluxus ventris. s. disinteria fiunt cum est catarrus salsus ⁊ acetosus. ℂ Itē qui habent capita calida ⁊ partes inferiores frigidas ⁊ raro sunt sine reumate. ⁊ hoc est quia calidum trahit. Ecōuerso qui habent corpus calidū ⁊ caput frigidū: ascendunt ibi multi vapores qui in cerebro frigido nō digerunt̃. ℂ Item catarrꝰ plus fit a frigido q̃ȝ a calido. ⁊ ideo etas frigida vt senectutis semper est cū stillicidio reumatis ⁊ cuꝫ sputamine: ⁊ cū tēpus est frigidū similiter. ℂ Item qui cōiter sunt reumatici ⁊ rauci cito incurrunt ptisim ⁊ tussim ⁊ raro euadunt. ℂ Item qui sunt raro reumatici cum stipatiōe ventris frequenter incurrunt tinnitum auriū ⁊ surditatē ⁊ ventris gurgulationē incurrunt ⁊ colicam ⁊ iliacam ⁊ fluxū ventris.

Cura reumatis requirit sex res. pª ponit studiū in vita ⁊ dieta patientis obseruāda. 2ª adequat materiam ⁊ digerit. 3ª euacuat mām ⁊ abscindit totalr̃ vel partē. s. diminuendo eā. 4ª res diuertit mām a parte timorosa ⁊ nobili ad partē cōem ⁊ ignobilē. 5ª res abscindit vel sistit fluxū eius. 6ª res corrigit accidētia. ⁊ hoc est regimen particulare. sed alia sunt de regimine cōi.

ℂ Primā rem cōplent diminutio ciboꝝ ⁊ potuū ⁊ ꝓhibitio vini omnino ⁊ nausee vitatio ⁊ rei nauseam faciētis ⁊ cauere ab haustro ⁊ borea q̃ȝtum possibile fuerit. qꝛ hauster rarefacit ⁊ replet capita. boreas ꝯstringit ⁊ reprimit. ⁊ ideo Auic. fen 2ª. pmi libri. doctrina 2ª. sūma pma. c. 6º. Estas septentrionalis vel borealis facit egritudines exprimendi: cuiusmodi est reuma ptisis ⁊ morbi qui proueniunt ex cursu materierū ꝑpter occultū caloreꝫ aut manifestū cū percutit frigiditas manifesta ⁊ premit̃. Silr̃ nocet ei somnus ⁊ potus magis. etiā multitudo somni. imo qualislibet sit somnus in die ⁊ sit paucus in nocte ⁊ nō iaceat resupinus. idest inclinatus ad anterius: sed super latus ⁊ capite bene eleuato cum puluinari. ⁊ alleuietur cena ⁊ sit leuis ⁊ breuis. ⁊ si possibile sit: sit nulla ⁊ omnio ꝓhibeatur. ⁊ ideo sunt versus.
Si tibi sit flegma faciens in corpore reuma.
Esuries vigiles sities: sic reumata cures.
Hec tamen plus valent in causa frigida q̃ȝ calida. ℂ Itē iniungat̃ quies: quoniaꝫ est res magis maturans catarrū ipsum ⁊ reuma. Similiter ꝓhibeatur a frigido ⁊ ventis ⁊ radijs solis ⁊ lune: ⁊ ꝓprie quādo est ingressio eius per fenestram. Uitet etiā vaporosa ⁊ fumosa sicut allia porros ⁊ similia: quia caput replent. Et ideo errant illi qui statiꝫ volunt in reumate capere salsamētū qđ vocatur anglice ganufile: qđ fit de lacte ⁊ allijs: qꝛ omnia ista replēt caput Sed aliquando possent valere prouocādo somnū in illo q̃ȝ diu vigilauerit prius: ⁊ in causa calida ⁊ in complexione colerica: quia debet esse plus de lacte q̃ȝ de allijs. licet enim dare lac caput dolentibus sit malum: tamē allia lac obtemperant ratione suarū malarū cōplexionū cōtrariorum ⁊ mº. Et ideo aliquādo potest valere per accidens ⁊ ratione appetitus ad illud ⁊ confidentie in illo. tamē ille non est cibus artificialis: sed contra artem. Ideo ceruisia noua mustū nec ventosa aliqua nec viscosa valēt nec opilantia nec cōstipantia nec in stomaco natantia nec oleaginosa. sed debent dietari sicut febricitātes quo ad cibum scilicet in parua quātitate ⁊ raro ⁊ de bonis cibis ⁊ leuis digestionis. et quo ad potum non sicut febricitantes. et si ipsi febricitent: quia non debet potare nec brodia sumere quantum possibile est: quia in reumate dieta seu abstinentia est sūma medicina.

ℂ Secundam rem cōplent ingrossantia ⁊ infrigidantia in acuto ⁊ calido reumate. ⁊ subtiliātia ⁊ diuidentia in grosso ⁊ viscoso. ℂ Digerētia in cā calida debēt esse frida: nō actu sed potētia cū actuali caliditate. ⁊ si sint actu frigida h̄ oꝫ esse raro. ⁊ in tꝑe calido ⁊ in estate calida ⁊ in fe. cuꝫ reumate ⁊ instātia vigiliarū: ⁊ tunc nō debent esse multū excellētia in frigiditate. ℂ Fiat igitur talis sirupus in cā calida prohibens descensum materie ad pectus. ℞. florū violaꝝ ro. nenufar̃. añ. quar. 5. sūmitatuꝫ papaueris lactuce epatice. ana. M. 5. se. papaueris albi coriandri seminis portulace sandalorū omniū. se. citoniorū vel pomorū dulcium. añ. ʒ. 5. cādij penidioꝝ. añ. ʒ. i. vel quar. i. ordei lib. 5. zuccari lib. 5. fiant due vel tres lib. zuccari ⁊ potet mane ⁊ sero. valet. n. optime in reumate cū defectu somni. Et qñ timemus descensum mãe ad pectus: ⁊ etiaꝫ in febre itret balneum aque dulcis ieiunus: sed nō diu moret̃ ⁊ fiat embrocatio post ex ordeo ⁊ violis ⁊ camōilla decoctis in aq̃ calida. ⁊ h̄ est de istis recentibus cū manu caput tangat̃ ⁊ quasi fomentet̃ h̄ est embrocare sed nō diu moret̃: qꝛ cū redit ad actualē frigiditateꝫ noceret si diu staret. Deide effundat̃ aqua calida super caput ⁊ super extrema ⁊ testiculos ⁊ mãmillas in mulieribus: ⁊ tunc cito post cum pāno lineo tergant̃. Deinde fiat inunctio supra caput rasuꝫ vel in temporibus cum oleo de papauere si adsit vigilia. ⁊ super ventrem ⁊ vmblicū cum oleo violato aut camomellino. sed cum panno aspero post tergantur illa loca ne oleuꝫ nimis opilet: nisi sit ibi nimis magna raritas. ℂ Deinde odoret aquā ro. ⁊ camphoraꝫ vel pomū tale. ℞. sandalorum ros. semi. lactuce portulace. añ. ʒ. ij. cāphore. ʒ. 5.

vel.℈.i.cere modicum cū aqua roſ. vel draganto ibi in/
fuſo conficiat᷑ pomuꝫ vel cum carnibus citonioꝝ confi
ciatur:⁊ ē optimū in reumate calido ⁊ in ſoda calida. Un̄
aromatica calida valent in cauſa frigida:ſed non in ꝓnci/
pio reumatis niſi miſceant᷑ quibuſdaꝫ ſtipticis calidis:ſi/
cut olibano modico vel laudano. nec debent tunc nimis
continuari.ſed poſt euacuationē aliqualē plus continua/
ri poſſunt. Deinde ordinētur potus medicinales iſtis de
ptiſana ordei ⁊ electuaria cōfortātia ⁊ alterātia: ſicut zuc
carū ro.ſi venter ſit laxus ⁊ diapapauer ⁊ diadragantum
frigidū. Et ſi ſit fe.addant᷑ iſtis triaſandali cū aqua endi/
uie tria coclearia tepida īpoſita maxime in tempore frigi
do. Deinde ſumat᷑ cum naribus oleum vio. vel nenufar᷑.
vel aqua roſ.vel nares cū iſtis inungant᷑. ¶ Deinde cibē
tur aliqualr̄ cibo medicinali vel cum ordeato vel auena
to.i.gruello de iſtis ⁊ de amigdal̄ ⁊ de ſe.papaueris albi.⁊
melonū mundatoꝝ fiat lac quo vtat᷑. Et ſi nō eſt feb.cuꝫ
lacte tunc vaccino poſſunt iſta diſtēperari.tn̄ cōuertibile
eſt in malū pluſq̄ lac medicinarū. Et ſi venter ſit mollis
addant᷑ amigda. vel flos frumenti in furno deſiccatus ⁊
fiat quaſi cibus pueroꝝ. Deinde fiat ſubtilis inſpiſſatio
vt ſubtile acutū qđ deſcendit ad guttur nō deſcendat ad
ꝓfundū.īmo adunatū facilius excreet᷑. quia ſubtile refu
git ictum virtutis expellentis ſi ſit multū.ſi ſit tn̄ paucuꝫ
ſubtile citius expellit᷑.quia magis obediēs.ecōuerſo groſ
ſum:vt innuit Gal̄.2° ꝓnoſt.⁊ 3°.regiminis acutoꝝ.quaſi
in ꝓncipio.⁊ ſunt iſta que inſpiſſant. ℞. draganti pſilij ſe.
citonioꝝ.ana.ʒ.ß.fiat mucillago in aqua ro.vel in aqua or
dei in qua coquat᷑ ſemen papaueris albi:⁊ tūc capiat᷑ ma/
ne ⁊ ſero coclear vnum vel duo de iſto.⁊ ſatis īgroſſat ma
teriam in cauſa calida. ¶ Si tamē mā ſit frigida digera/
tur ſic. ℞.radicum ireos lilij enule campane.an̄.parteꝫ.i.
iſopi calamenti.an̄.M.ß.liquir᷑.quartā.i.folioꝝ cypreſſi
⁊ citonioꝝ.an̄.ʒ.i.maſticis thuris.an̄.ʒ.ß.mellis ro.lib.i.⁊
fiat ſirupus.⁊ loco folioꝝ ꝑdictoꝝ poſſunt poni folia cō/
ſolide minoris vel folia gar᷑.qđ optimū eſt.⁊ loco nucis cy
preſſi nux muſ.⁊ plus valet. ¶ Deinde ſubtiliet᷑ materia
calefaciendo caput cū ſale ⁊ milio torrefactis.⁊ loco milij
ponat᷑ orob⁹:aut calefiat cum pānis calidis:qꝛ talia ꝑmo
rarificant.ſed ſi diu morent᷑ tunc ſubtile cōſumūt ⁊ reſi/
duum ingroſſant. Deinde ingrediat᷑ balneum. ſed caput
non lauetur ⁊ modicū moretur in balneo. deinde ꝓyciat
ſuper extrema aquā calidaꝫ plurimā.deinde inungat pe/
des ⁊ manus ⁊ teſticulos in viris:⁊ mām̄illas in mulieri/
bus ⁊ vmblicū cum oleo camomille vel laurino aut de li
lio vel maſticino. ¶ Deinde diſtilles ex eis in nares cuꝫ
lana ibi infuſa:ſed ꝑus calefiant illa olea ⁊ ponant᷑ in au/
res. Multa ponit Meſ.de iſtis.ſed h̄ nō laudo:qꝛ opilā/
lantia talia auditum impediūt. Deinde inclinent᷑ ſup va
pores aque decoctionis camōille melliloti maiorane ane
ti.deinde frons ⁊ tēpora ⁊ caput cū coſto ruta ſpica myr/
ra ⁊ pauco caſtoreo.vel cum oleo roſato mixtis inungat᷑.
Deinde balneū ingrediant᷑ ⁊ ibi lauentur: quia in ꝓncipio
reumatis ingredi balneū ⁊ ſtatim exire ⁊ deſiccare opor/
tet. Sed poſtea facta aliquali maturatione:tunc poſſunt
ingredi ⁊ lauari.deinde deſiccari cū pāno lineo calido.ta
men quia cōiter prohibent᷑ fomentationes in reumate ⁊
balnea ⁊ lotiones capitis:ideo dico ꝙ in ꝓncipio reuma/
tis calidi cōpetunt balnea.⁊ etiaꝫ in ꝓncipio reumatis fri
gidi:ſed nō diu continuata. Sed poſt cōpetunt cōtinuata
⁊ frequentata:vel non cōpetunt fomentationes ⁊ lotiōes
niſi ſtatim anteq̄ infrigident᷑ tergant᷑ ⁊ deſiccent᷑. ⁊ hec
eſt qđ cōmuniter ignorant operātes. Deinde olfaciat res
redolentes ambrā vel ſicut muſcū vel pomuꝫ factum de
laudano ⁊ olibano ⁊ modico muſci ⁊ ābre. ¶ Uel ſic. ℞.
ſtoracis calamite gar᷑.nucis muſ.maſticis thuris ligni alo
es.an̄.ʒ.ß.laudani.ʒ.i.cere modicū cōficiat᷑ cum oleo lau/
rino pomuꝫ optimum.addatur ambre muſci.an̄.℈.ß.vel
pondus quadrātis. vel de olibano pōt poni pōdus.ʒ.ij.⁊
de nuce muſ.ſimilr̄. ¶ Tn̄ pro pauperib⁹ fiet hoc. ℞.lau
dani.ʒ.i.olibani.ʒ.ij.floꝝ camomille fol̄.lauri nucis muſ.
ana.ʒ.ij.maiorane.ʒ.ß.cum oleo laurino conficiat᷑ pomuꝫ
cum modico cere. ¶ Deinde fiant iſte ſorbitiones cum
colatura furfuris ⁊ melle ⁊ aqua cicerum. vel de colatu/
ra furfuris vel de ficubus ſiccis cuꝫ iſopo vel pulegio po/
teſt fieri optimum pulmentum vel gruellum vel cuꝫ fa/
rina auene vel ordei.

¶ Tertiā rem cōplent flōmia ſolutio ventris cū medici
nis leuiſſimis ⁊ cliſterib⁹ attractiuis. ¶ Flebotomia cō/
petit in reumate in tribus caſib⁹. ꝑ⁹ ſi catarrus ſit cali/
dus in corpore calido ⁊ humido in quo ſit oculoꝝ rube/
do ⁊ venarū plenitudo. 2⁹ caſus eſt ſi catarrus declināſ
ſit ad oculos aut qualiſcūq̄ ſit ſi timet᷑ ne fluat ad fauceſ
vel pulmonē aut coſtas vel diafragma ⁊ figatur in eis ad
collectionem. 3⁹ caſus eſt ſi accidat catarrus cum febre.
¶ Solutionē ventris opꝫ fieri cū mirabol̄.citri.in mate
ria calida ſi mā ſit in ſtomaco. Et ſi eſt in capite purgetur
cum electuario de ſucco ro.diaprunis oxilaxatiuo.vel cū
zuccaro violato poſſūt laxari ſi mā reumatica nō currat
ad ſtomacū.tunc eniꝫ viole nocerent:qꝛ mollificāt ſtōm.
¶ Uel purget᷑ cū aqua fructuūꝫ que ſic fit. ℞.carniū iu/
iubarum ſebeſten.an̄.ʒ.x. ſuccoꝝ ſolatri ⁊ feniculi humi/
di.an̄.quar.i.caſſiefi. zuccari violati carniuꝫ prunoꝝ da/
maſ.an̄.ʒ.ß.ſucci amig.dulciū recentiū.ʒ.vi. zuccari lib.ß.
ordei lib.i.⁊ fiat potus cū aqua in qua ꝑmo coquat᷑ ordeū
⁊ clarificetur ⁊ det᷑ mane ⁊ ſero.⁊ eſt optima in cauſa cali
da ⁊ tēpore eſtatis.⁊ qꝛ laxat ⁊ alterat.⁊ valet etiā in feb.
⁊ quādocūq̄ mā eſt calida. ¶ Si mā ſit frigida fiant ſup
poſitoria ⁊ cliſteria in quibus ponat᷑ hiera pigra Gal̄.⁊ fi/
ant fricationes extremitatū in vtraq̄ cā. ¶ Deinde pur/
getur ſic. ℞.agarici.ʒ.ij. aloes.ʒ.i.ß. myrre.ʒ.ß.ſalis gēme
ʒ.i.hiere pigre Gal̄. pillulaꝝ aurearū.an̄.ʒ.ß. fiant pillule
quibus vtat᷑ ſero.⁊ iſte vocant᷑ pillule de agarico capita/
les. Uel de agarico ⁊ turbith aloe zinzib.fiat pul.quo vta
tur mane ⁊ ſero.⁊ maxime mane cū cauſa fuerit flegmati
ca. ¶ Sꝫ ſi fuerit melica:tūc addat᷑ ſalis gēme ſene myr
re an̄.qꝛ myrra ducit medicinas ad caput. Et iſte medici/
ne valēt in paſſiōe melica ī mania ⁊ melia. ⁊ det᷑ iſte pul̄.
cū aq̄ in q̄ paſſule decoq̄nt᷑. ¶ Itē cū pill̄is cochys acuit̄
cū modico collognatide pn̄t reumata īueterata curari.

¶ Quartaꝫ rem cōplent gargariſmata ⁊ caputpurgia.fri/
cationes ⁊ ventoſe ⁊ ſimilia. Gargariſmata neceſſaria ſūt
⁊ ꝓhibent᷑ interduꝫ. Iuuamenta eoꝝ inueniunt᷑ in trib⁹
caſibus cōpetere. ꝑmus caſus eſt ſi ad catarrū calidūꝫ ⁊
acutum cū rebus ingroſſantib⁹ ⁊ coadunantib⁹ ipſum.⁊
ꝓhibeat᷑ deſcenſus eius ad ꝓfundū:⁊ fiat facilius ad ex/
pellendū ⁊ excreandū: qꝛ ꝓpter ſubtilitateꝫ ⁊ acuitatem
aggregari nō poterat. 2⁹ caſus eſt ad catarruꝫ cuius ma
teria eſt multe viſcoſitatis ⁊ ſpiſſitudinis.⁊ querim⁹ ſub/
tilitateꝫ ipſius ⁊ digeſtionē vt facilius expellat᷑. 3⁹ caſus
eſt quando timemus mām figi in faucib⁹ ⁊ querimus ab/
ſterſionē ⁊ mundificationē. ¶ Similiter in q̄tuor caſib⁹
ſuſpectū eſt approximare gargariſmata. ꝑm⁹ eſt timor ⁊
ſuſpectio catarri ad pectus ⁊ pulmonē fluere cōſueti. 2⁹
caſus eſt ſi catarrus eſt de genere acutoꝝ ſubtiliuꝫ ⁊ mor
dicantium. 3⁹ caſus eſt in ꝓfocationib⁹ que fiunt ſubito.
4⁹ eſt ſi catarrus eſt vehemens ⁊ multus. In his caſib⁹
gargariſmata agitant materias ⁊ eas cōmouent.⁊ eas ad
vias pectoris ⁊ pulmonis ⁊ faucum multiplicāt. ¶ Item
ſciendum ꝙ gargariſmata ſm̄ veruꝫ quatuor vel quinq̄

modis fiunt.aut quia ad partem nobilē per ignobilē pur
gant.aut sistunt qđ fluit.aut alterāt qđ fluit. aut stringūt
qđ fluit.aut faciūt duas intentiōes vel tres ex his que di/
ximus.Exemplū pmi est administratio diacodiō.pōt po/
ni diapapauer acuitū cuz coriandro. Exemplū secūdi est
administratio grani salis ꝛ incisiuorū. sed sal dꝫ radi ꝛ in
ore teneri diu post.vel caro salsa ibi tenta idem facit.Exē
plum terty est administratio camphore in causa calida ꝛ
myrre in cā frigida vel olibani. Exemplū quarti est intē/
tio in aggregatiōe pdictaruꝫ:qꝛ stringere qđ fluit ꝛ sistere
fluxū est quasi idem.ꝛ nō est distinctio inter illa. ¶ Gar/
garismata que debent fieri sunt illa que dicta sunt caplo
de lepra de mastice staphisagria piretro se. sinapis ꝛ silia.
ꝛ fiant masticatiōes de eisdem:sed non in pncipio reuma
tis.sed tunc de olibano ꝛ rof valent.ꝛ de talibus stipticis
caputpurgia fiunt sicut dictū est.c.de lepra.sternutatoria
facilia ꝛ similia.Sed sternutatio in pncipio reumatis est
mala.sed post corporis mūdificationē ꝛ catarri matura/
tionem est iuuamenti sublimis. Extremitatū fricatiōes
ꝛ ventose multū valent ꝛ conferūt ad diuersionē a parte
timorosa ad partē cōem.Si fiat fluxus ad partes inferio
res fricenť extremitates superiores. Si ad superiores si/
cut ad oculos ꝛ aures:fricenť partes inferiores vt pedes
ꝛ tibie.Similiter exercitia partiū inferiorū ꝛ motus eaꝝ
valent ad h.Sed ex maxime diuertentib⁹ est vt caput ra
datur in parte ꝯmissure coronalis.i.in cōmissura anterio/
ri:ꝛ fieri ibi cuz cepe ꝛ aceto aut squilla emplastrū aut cū
panno aspero.deinde ponať super ipsum medicamen ru/
befaciens ꝛ vesicans vsqꝫ dū fiat vesicatio de vrticis vel
cicadis vel cum cantaridibus vel cum laudano vel sepo
arietino.deinde aperianť vesice ꝛ ponať qđ fluere faciat
sicut folium rubi vel cauliū vel crassule maioris vel sapo
narie vel vngule caballine.deinde itereť quousqꝫ appeat
sanitas.Qꝛ si h nō contulerit cauterizeť cum auro cāden
ti vel cum sale adusto vel cum galla ignita ꝛ dimittať tpe
extenso.ꝛ sit locus cauterizat⁹ cauterys vbi termiať ma
ior digit⁹ postqꝫ radicē man⁹ in extremo nariū iposueris.
¶ Quintā reꝫ cōplent abscindētia ꝛ sistētia catarri fluxū.
sed talia nō fiunt nec in pncipio nec in medio:sed post ma
turationē ꝛ corporis mūdificationē ꝛ sedationē agitatio/
nis ꝛ rescindiť residuū fluxus ipsius.Et tñ in pncipio opꝫ
aliqñ talia facere in trib⁹ casib⁹.sicut quādo times ꝙ mā
repat in pfundo.aut in partes nobiles.aut nobiliuꝫ ꝛ ne/
cessariarū operationū destructio fiat ilico.sicut est catar/
rus pfocatiuus subito:vt pꝫ in squināntia nō vera : tūc re/
gimen diuersiuū est nobilius ꝛ securius qꝫ abscisiuum:qꝛ
regimē diuertēs mām ꝛ fluxuꝫ:lꝫ dilatet mām ꝛ quodā/
modo rarificet multiplicando ad partē cōem nō timoro/
sam.Sed abscisio vel strictio fluxus est dubia:qꝛ aliquā/
do postqꝫ disrūpiť fluxus est timorosior qꝫ pus.¶ Seda
tionē igiť fluxus faciētia alia sunt gargarismata. alia suf/
fumigatiōes.alia sunt que retinenť in ore.alia que odorā
tur.alia que deglutiunť. alia que lambunť ꝛc. ¶ Garga/
rismata ad catarrū in cā calida capiēda sunt de aq̄ ro. cuꝫ
modico cāphore.aut de aqua lentiū ꝛ rof.ꝛ balaustiaruꝫ.
aut de aq̄ ro.ꝛ coriādri.aut de aq̄ corticū ꝛ se.papaueris ꝛ
rof.¶ Ad catarrū frigidū gargarisma fiat cū vino deco/
ctionis myrre aut olibani aut masticis aut vernicis q̄ vo/
cať sandaraca penultima pducta. qꝛ ipsa breuiata vł cor
repta:tunc est idē qđ auripigmentū.vnde versus.
Est sandaraca vernix medicorū nō tinctorum.
Sandaraca.s.auripigmentū ru.vel citrinū.qꝛ color citri/
nus aliquādo vocať ru.apud grecos.dicit Haly fm Gal.
3°.pnost.ꝛ 2°.Ex suffumigationibus ad catarrū calidū est
semen lini infusum in aceto aut ex furfure ꝛ aceto. ꝛ sup/
fusio aceti super laterē calidū ꝛ sandaraca cū aceto est iu
uamenti sublimis. vnde de ipsa sunt duo versus.
Si cum lacte simul sandaraca conficiatur.
Sic pinguem placat:qꝛ pinguedo macerať.
¶ Similr valet vapor cāphore cū sulfure vel furfure ꝛ
aceto cum ordeo fracto cuꝫ aceto aut ex cāphora sola po/
sita super vase vitreo posito sup carbones:sic ꝙ vapor ei⁹
nō vadat ad pectus.ꝛ ideo teneať os clausum.Fabe quo
qꝫ ꝛ ordeū infuse in aceto cōferunt. ꝛ silr fit de panno lini
infuso in aceto. ¶ Ad frigidū vero reuma suffumigia cō/
ferentia sunt ex olibano posito super carbones tenēdo os
clausum ne fumus intret ibi.sed solū intret per nares.ꝛ h
est meū.¶ Item de storace calamita ligno aloes posito
super carbones fit optima suffumigatio cōiunctim vel di
uisim. ¶ Item nigella torrefacta trita ꝛ ligata in pāno li
neo est optima si trahatur ei⁹ odor per nares aut suffumi/
gatio facta cum ea. Similiter de costo fiat optima suffu/
migatio.etiā de se.lini. ¶ Iteꝫ sulphur suffumigatū strin
git corrizam. ¶ Iteꝫ de impositis intra nares valet mag
daleon ex aliptis muscatis formatis fm longū contra ca
tarruꝫ ꝛ corrizam.similiter de laudano solo in causa frigi
da. ¶ Sacellatiōes in cā frigida de baccis lauri capiti ap
posite optime curant catarrū frigidū.eodē mō de nigella
torrefacta. ¶ Sed in causa cal'a fiat sacellatio de rof tor
refactis modicū cū verbena. ¶ Ex his que in ore retinē/
tur ad sistendū catarrū calidū sunt coriandrū masticatū
ꝛ ibidē retentū. ꝛ aliqñ modicū camphore retineť ibi : ꝛ
multū valꝫ. ¶ Ad frigidū vero cōfert olibanū ꝛ myrrha
retenta in ore abscindit fluxū. ꝛ iaꝫ verificatū est ꝛ exper
tuꝫ:ꝙ spica nardi retenta inter dētes vel in ore per noctē
aut diē ꝛ nocteꝫ est iuuamenti subtilis ꝛ sedat catarrum.
¶ Deinde fiant pillule nucis musca.quas facio cōiter in
vtraqꝫ cā.ponanť in ore ꝛ teneat sub lingua quādo vadit
dormitū vel ante si velit.que. ℞.se.portulace se. papaue/
ris albi se.lactuce cādy penidioꝝ nucis mus.añ.ʒ.i.oliba/
ni masticis liquiř. ana.ʒ.i. storacis calamite. añ.℈.i.dra/
ganti infusi in aq̄ ro.in tpe calido ꝛ in cā calida. In aqua
betonice vel rute vel feniculi in cā frigida ꝛ in tpe frigi/
do.ʒ.i.fiat mucillago.ꝛ tunc fiāt pillule ad modū pisoꝝ.ꝛ
si patiens sit diues pōt poni muscus ad pōdus triū grano
rum vel q̄tuor in cā frigida.Et valet optime ꝯtra distilla
tionē reumatis ad pect⁹ si due vel tres ponanť sub ligua
frequēter:ꝛ in tussi ꝛ ptisi ex reumate optime sūt in vtra/
qꝫ cā. ¶ Ex odorib⁹ ad calidū reuma sūt poma vel troc.
℞.sandaloꝝ al.ꝛ ru.ꝛ citrinoꝝ.añ.ʒ.i.rof.ʒ.y. boli arme/
ni.ʒ.iy.teranť subtiliter ꝛ agitenť cū aqua ro.per aliquos
dies.deinde misceať cum eis cāphore.℈.i.vel.ʒ.ß.ꝛ fiant
sicut poma parua ex mucillagine fenugreci gūmi arabi/
ci vel seminis citonioꝝ vel psily ꝛ aqua ro.ꝛ odorentur ꝛ
ponanť ad conseruandū in vase vitreo ne virtus eaꝝ tol/
latur ꝛ liniať cū aqua ro.sepe mixtionis cāphore ꝛ sanda/
loruꝫ muscatellinoꝝ.ꝛ valet in reumate calido ꝛ in febre
adurente ꝛ sincopali ꝛ pestilētiali. ¶ Ad frigidū vero fi/
ant poma dicta prius vel talia. ℞. storacis calamite ligni
aloes costi spice.añ.ʒ.ß.gallie mus.ʒ.i.ambre musci.añ.pō
dus quadrātis vel oboli. laudani.ʒ.i.fiant poma ꝛ odorē
tur.confortant eniꝫ cor ꝛ cerebrum. vel cum mucillagine
draganti possunt cōmisceri. ¶ Res que lābunť sunt siru
pus de papauere. ℞. papaueris albi ꝛ nigri.añ.quart.i.ca
pilł.ve.ʒ.ß.liquiř.ʒ.i.iuiube fisticoꝝ.añ.quar.ß. vel alteꝝ
illoꝝ accipiať se.lactuce se.malue.añ.ʒ.ß.se.citonioruꝫ.ʒ.
y.coquanť in lib.iiy.aque vsqꝫ ad medietatē. ꝛ cuꝫ zucca
ro ꝛ cum penidys.ana.ʒ.iiy.conficianť.ꝛ valet ad tussim
siccam ꝛ ptisim ꝛ catarruꝫ ꝛ puocat somnū.ꝛ ista valēt in
causa calida.similr aqua coriandri. ¶ Sed in cā frigida

deglutita valent in nocte tria grana olibani vel myrre ⁊ sistunt catarruz vel accepta in ouo sorbili. ¶ Item pillule possunt fieri de olibano ad põdus. ʒ.ij.opij iusquiami. ana.ʒ.i.myrre.ʒ.i.ß.succi liquiricie.croci.añ.ʒ.ij.fiant pillule cum succo amigdalarum ⁊ modico draganti capiatur ad pondus.ʒ.i.vel.ij.in sero.⁊ sunt optime in omni reumate in corpore forti.

¶ Sextam ⁊ vltimam rem complent correctio particularium accidentiũ quorũ catarrus est causa:sicut correctio egritudinuz oculorũ narium aurium vuule pectoris gule splenis ⁊ aliarũ partium quas catarrus offendit. de quibus patebit inferius deo dante.

¶ De ptisi. Capitulum. IX.

De ptisi tussi ⁊ empimate.i. sputo saniei ⁊ emoptoica passiõe.i.sputo sanguinis ⁊ asmate ⁊ difficultate anhelitus ⁊ raucedine est dicendũ.⁊ primo de ptisi. ¶ Ptisis ẽ morbus pulmonis tussim cõmouens ⁊ ethicã causans.⁊ ideo dicit̃ ptisis quasi a ptesi qđ est retentio: quia morbũ in corpore diu tenens ⁊ cõsumptionẽ inducẽs vel causans:vel dicit̃ ptisis a tussi: qꝛ ipsa causat̃ ab ipsa tussi ⁊ econuerso vt videbit̃.Cuiꝰ diffinitio. Ptisis est vlceratio pulmonis ⁊ cõsumptio totius corporis:sicut dicit Gal. 5ª parti.affo.cõmento.io.ptisis maxime fit etatibꝰ: ⁊ post illud cõmento.iz.dicit ꝙ ptisim intelligit Hypp. vlcerationẽ pulmonis.sed 3ª parti.affo.dicit cõmẽto illius. Autumnus ptisicis malus.per hos ptisicos intelligit de vlceribus pulmonis laborantes. Tñ de omni cõsumptõe corporis põt intelligi.vt dicit Gal.4ª parti.affo.cõmento illius. Ptisicos nõ metuentes ad superiores farmacias.dicit ꝙ ptisici sunt qui iaz sunt vel qui sunt dispositi ad hoc citius.vt dicit̃ 5ªparti.affo.cõmento.io.Quoꝝ crura sunt longa ⁊ longum colluz habẽt ⁊ pectus tenue ⁊ sunt quasi alati.sed qui sunt isti:sũt illi de quibꝰ loquit̃ Gal. 7ª par. affo.cõmẽto illius. In saniei sputo ptisis ⁊ fluxus. vbi dicit Gal.cõsumptionẽ totius corporis que est cuz leni feb. propter vulnera ⁊ vlcera totius pulmõis.⁊ hec vera dispositio ptisis.⁊ illa febris leuis ⁊ lenta est ipsa ethica de qua loquit̃ Hyppo.⁊ Gal.zº.pnost.cõmento illius. Ex signis eius ꝙ putribilia sunt. Et dicũt aliqui ꝙ ptisis est vlcus pulmonis cum cõsumptione totius corporis. ⁊ inde recedit:qꝛ omnis ptisicus est ethicus:scd nõ ecõuerso. vt dixi in primo liº aliqualr̃.qꝛ quãdo accidit vlceratio pulmonis: tũc pulmo nõ põt libere euẽtare cor.qꝛ cuz dilatat̃ attrahendo aerem: vulnus auget̃.⁊ tunc retrahit saniẽ a sufficienti attractione ⁊ dilatatione. ⁊ tunc fumi augmentati ⁊ non sufficienter euentati incedũt per totũ corpus inflãmant ⁊ desiccant ⁊ cõsumũt ⁊ ethicã causant.Sz nõ semper quando est cõsumptio est vlceratio pulmonis. ⁊ ideo non omnis ethicus est ptisicus.

Cause ptisis est multiplex.s. catarrus mordicatiuus: aut corrosiuus:aut putrefactiuus:aut fluxꝰ saniei ad pulmonez: quia sanies est corrosiua. vt dicitur zº. pnost.in cõmento illius. Oportet igit̃ te esse attentuz in his que putruerint.Et ideo empici.i.saniez hñtes in spacio medio pectoris ⁊ pulmonis frequẽter fiũt ptisici.maxime si nõ purgetur sanies in.40.diebus a tẽpore rupture apostematis pectoris vel pulmõis pleuresis ⁊ peripleumonie cũ leuitate ⁊ facilitate cõuertit̃ dispositio in ea ad ptisim.⁊ ideo pleuresis ⁊ peripleumonia a quibꝰ venit sanies sunt cã ptisis ⁊ etiã sputũ sanguinis. qꝛ 7ª parti.affo. sputum sanguinis in sputũ saniei cõuertit̃.6ª partic.affo. cõmento.zo. Sed in sputo saniei est ptisis. ⁊ ideo cã aperiens venã aut scindens aut rũpens eã est cã sputi saniei. ⁊ ita per pñs ptisis:siue sit extrinseca vt saltus ⁊ clamor ⁊ leuatio oneruz grauium ⁊ luctatio ⁊ lapidis grauis proiectio.siue sit intrinseca vel ebulitio sanguinis ⁊ colere ⁊ eorum acuitas vel abundantia sanguinis.⁊ ideo distillatio materie vel cursus eius ad pulmonẽ est cã ptisis: siue distillet̃ sanguis vel colera acuta corrosiua siue flãtica salsa.vel mã adusta pungens ⁊ mordicãs ⁊ corrodens: ⁊ ita vlcerãs nõ vi tñ:sed sepe veniẽdo. sicut gutta cauat lapidem nõ vi:sed sepe cadendo.Et durũ lapidem gutta sepe cadẽdo cauat rõne stillicidij.⁊ ita ista est cã cõis ⁊ freqnter eueniens. ¶ Itẽ causat̃ ptisis propter retentionẽ menstruorũ ⁊ emorroydaꝝ propter humorẽ corruptũ vel vaporem ascendentẽ ad pulmonẽ.⁊ ideo dicit Hyp. 6ª partic. affo.affo.iz.Emorroydas sananti antiquas si nõ vna relicta fuerit periculũ est fieri idropez ⁊ ptisim aut maniam. ¶ Item apata oris ⁊ gule sicut squinãtia ⁊ similia cũ rũpunt̃ ⁊ materia vadit ad pectus ⁊ nõ mũdificat̃ causant ptisim. ¶ Item cause sunt exteriores multe sicut caliditas nimia nimis rarificans ⁊ sputũ sanguinis prouocans:⁊ cibaria acuta calida vaporosa sicut porri cepe allia piperata.⁊ cibi adusti vt assata frixa salsa ⁊ pisa ⁊ ventosa oĩa. ⁊ oĩa sicca prouocantia tussim:quia tussis magna ⁊ longa causat ptisim:⁊ ptisicus quilibet tussit.Similiter frigiditas nimia rumpit venas constringendo. ⁊ casus ⁊ percussio in pectore vel in spina in loco opposito pectori.Similiter aer ventosus ⁊ longa mora in cauernis ⁊ mineris ⁊ iuxta fornaces vbi fundunt̃ metalla.⁊ maxime operari cuz argento viuo vel sublimare ipsuz ⁊ arsenicuz ⁊ similia que stringunt ⁊ ledunt pectus ⁊ pulmonẽ.⁊ studium nimium in loco frigido: ⁊ recipere in pedibus frigus: ⁊ cuz pedibꝰ frigidis ire dormitum:⁊ cena multa cum pauco somno:⁊ discopertura capitis:⁊ sotularibus fractis in tẽpore frigido ⁊ humido.Coitus super repletionẽ: ⁊ etiaz in ieiuno.⁊ hoc in paratis sicut cum tibijs longis ⁊ longo collo ⁊ gracili.⁊ cum tibijs tortis vt dixi prius. Etiã aer siccus siue sit calidus siue frigidus est cã ptisis.vt ponit Hypp.3ª parti. affo.affo.17.In siccis vero tẽporibus cõsumptiões ptises obtalmie ⁊c. ⁊ post cito in affo.zo. dicit ꝙ egritudĩes oẽs in oĩbus horis fiunt.qꝛ in vnoquoqꝫ tẽpore cõfirmãdum est scdm sibi sil̃e.⁊ dicit ibi Ga.hoc idẽ. ¶ Cuius cõtrariuz dicit Gal.cõmento.17.ꝙ aer siccus ad caliditatez frigiditatemqꝫ se habẽs naturaliter oĩbus morbis pter solã ptisim paratus est ad generandũ.igitur non est aptus ad generandũ ptisim. ¶ Solutio.dico ꝙ ptisis accipit̃ tripliciter.cõiter.pprie.⁊ magis pprie.Cõiter pro quacqꝫ cõsumptione corporis notabili vndecũqꝫ pueniat illa extenuatio vel cõsumptio.⁊ sic tps siccum facit ad generationem ptisis.⁊ aer siccus simil̃r facit ad generationẽ:sicut ponit Auic.primo cañ.fen zª.c.de causis desiccantibꝰ:⁊ sil̃r coitꝰ ⁊ exercitium superfluũ:⁊ quecũqꝫ talia desiccantia. Proprie est ptisis vlceratio pulmõis siue sit ex ruptura vene in ipso facta siue ex casu ⁊ percussiõe siue a quocũqꝫ alio: rõne cuius plus incipit nocumentũ nature nõ euentantis cor bene sicut deberet:⁊ tunc sequit̃ ptisis illam emoptoicam passionẽ.i.sputuz sanguinis a pectore rõne rupture. ⁊ sic tempus siccũ facit ad generationem ptisis. ¶ Propriyssime accipit̃ ptisis pro vlceratiõe pulmonis facta sanie ibi collecta propter apostema in pectore vel pulmone:⁊ sic accipiendo dico ꝙ in ptisi tria sunt scilz ipsa desiccatio corporis ⁊ vlceratio pulmonis ac saniei adunatio vel collectio.quantũ ad prima duo tẽpus siccũ facit ad generationem ptisis.qꝫtum ad tertiũ nõ. imo sic magis iuuat ipsaz curando.qꝛ hꝰ sanies magis multiplicat̃ tempore humido qꝫ sicco.⁊ facit ad curam ⁊ consumit humiditatẽ.Unde vulnera non curantur nisi prius mundificent̃ ⁊ desiccentur.vt dicit̃ 6º affo.cõmento 6º.⁊ quia ptisis plus pec

cat in sanici collectione q̄ꝫ in alys duabus. ideo tēpus siccum plus iuuat ptisicos q̄ꝫ noceat: propryssime loquendo de ptisi. Tamen Auicen. pⁱmo cañ. fen 2ª. sūma prima. doctrina 2ª. capitu. 14. de his que proueniunt ex motu animali dicit ꝙ ptisis nature ē resolutio que fit leuiter ⁊ paulatim ⁊ non subito sed paulatim. sed suffocatio nature et eius extinctio vel exhalatio fit subito. ⁊ est ista ptisis prima idez qđ ethica senectutis ⁊ inducit mortem per maiorationem. alia per extinctionem. nec est illa de qua loquimur hic. ¶ Item Auicen. 3º. cañ. fen. 10. tractatu. 4º. capi. de vlceribus pectoris ⁊ pulmonis. ⁊ ex eis est ptisis. dicit ꝙ hoc nomen ptisis aliquando cōsequitur alteri egritudini q̄ꝫ vlcerationi pulmonis. sicut quādo pulmo recipit humorem grossum viscosum. ⁊ ex catarro qui effunditur ad ipsum semper ⁊ constringunt̄ meatus eius: quia patiētes cadunt in constrictionem anhelitus ⁊ tussim frequenter sine febre: qđ perducit ad debilitatē virtutis ⁊ corruptionem eorum: ⁊ sunt asmatici vel cursu eorum procedētes. ⁊ tunc talem tussim non facit aer siccus: sed curat magis desiccando illos humores grossos. ¶ Per hoc ad argumenta dico ꝙ in omni tempore possunt egritudines oēs fieri ꝓpter malitiam regiminis. tamen quātuz est de naturali inductione per naturam temporis hoc non est verum. ⁊ ideo si tempus sit vniforme quātum est de natura temporis omnes egrotant eodē modo morbo laborātes. ¶ Ad primuz dico ꝙ omni tempore fit ptisis quantum ad consumptionē corporis. tamen quantuz ad saniei collectionem nō nisi per accidens pro quāto facit vlcerationem ad quā sequitur fluxus sanguinis qui diu remanens conuertit̄ in saniem. Tamen autūnus est ptisicis malus ratione consumptionis aliqualiter. sed plus ratiōe mordicationis ⁊ inequalitatis in qualitatibus actiuis: quia in passiuis est vt cōmuniter siccus. ¶ Itē etas iuuat ad generationem ptisis. quia ptisis fit maxime etatibus a 16º āno vsqꝫ ad 35ᵐ. dicit Hyppo. 5ª partic. affo. affo. 10. Similiter affo. 30. dicit ꝙ iuuenibus accidunt sanguinis sputa ptisis febres acute. Sed fluxus sanguinis ⁊ ptisis nō sunt ꝓprie huic etati: sed accidentaliter contingunt eis ꝓpter teneritates carnium nō ex virtutuz defectionibus. vnde succedit fluxus sanguinis ꝓpter percussionē vel saltuz ⁊ casum. aut ꝓpter nimiaz frigiditatem vel nimiaz vocez. vel iacere super terrā sine culcitra vel lectisternys. vl' de comestione nimia. ⁊ tunc de fluxu sanguinis in ptisim nō naturaliter ⁊ non per se ⁊ pⁱmo fit: sed ex cōsequenti. ⁊ per se magis fit in estate in qua multiplicatur reuma descendens ad pectus ⁊ pulmonē si non expuatur. vel si pectus sit nimis strictū. ¶ Item tempus autūni sicut autūnus. dicit Auic. detegit ⁊ manifestat ptisicos.

Signa sunt. febris ethica īseparabilis ⁊ lenta frequēter contingit eis. ⁊ habent sputuz saniosum et flegmaticum. ⁊ sputum saniosum quādo submergitur in aqua petit fundum. flegmaticū vero supernatat. ⁊ saniosum proiectuz super carbones viuos fetet. flegmaticum vero nō. ¶ Item sanies semper inducit maciem. flegma viscosum non taliter. ¶ Tamen hic est notandum ꝙ sanies arguit empicum frequēter ⁊ non ptisicuz. ⁊ ideo opꝫ videre pulsum. ⁊ si non significat febrem non videt̄ fieri ex vlcere pulmonis. si igitur est ordinatus ⁊ tardus nō est ibi ptisis nec ethica. Et ideo Hal'. 5ª particula afforis. commento. xi. Quicunqꝫ squinantiaz effugiunt ad pulmonez eis conuertitur ⁊ in septem diebus moriuntur. Si vero hos effugerint empici fiunt sicut dicit. ⁊ cognoscitur ad pulmonem migrasse. ¶ Notandū de ratione pulsus. naz si durus ⁊ inordinatus est inequalis ad pⁱncipale mēbruz translatam significat materiam. Mollis autez ⁊ equalis ⁊ ordinatus cum bona respiratione certam diuisionez significat. ⁊ ideo quādo materia est in pulmone semp ostēditur per pulsum ⁊ flabelluz cordis: quia mutuo se ostendunt: quia ledunt̄. ¶ Aliud signum ptisis tussis cōtinua quasi q; natura incipit expellere saniem ⁊ nocumentuz: ⁊ nō potest nisi cum tussi. quia sicut stomacus purgatur superius per vomituz: ita pulmo per tussim. ⁊ tussiunt plus mane q̄ꝫ post primuz somnū. ⁊ in tempore humido plus. ¶ Item grauantur magis post cibum q̄ꝫ ante ꝓpter fumos plures eleuatos. ⁊ habent debilem appetitum propter saniem distillantem aliquādo ad stomacuz. ⁊ habēt grauedinem pectoris ꝓpter saniem ibi collectam. ⁊ propter vlcerationem. habent rubedinem in pomis maxillarum post cibum maxime ⁊ post fortem tussim. habent etiaz calorem in volis manuū ⁊ plantis pedum cito post prandiū: vt etiā dixi in pⁱmo libº. de ethicis. habent cōstrictionez anhelitus ⁊ malitiaz: maxime si moueant̄ ꝓpter motum laboriosum pulmonis. tunc similiter corpus est extenuatum arefactum. musculi cōsumuntur. ⁊ apparet quasi puluis in volis manuuz. ⁊ capilli cadunt ꝓpter consumptionem. vngues incuruantur ⁊ extremitates gibbosantur: sicut corrigia exposita igni. quia ibi est quasi spasmus de inanitione. ¶ Itez aliquando ꝓuenit ptisis propter vlcera in velaminibus pectoris: aut ꝓpter vlcus trachee artarie seu cannaliū pulmonis: sed illa est ptisis impropȓie dicta. ¶ Si autez veniat ꝓpter vlcus pulmonis: tunc est ptisis vera ⁊ sunt signa distinctiua. quoniaz quādo venit a canalibus est dolor in medio colli ⁊ fetor oris: ⁊ ita est cōmuniter in ptisicis cōfirmat'. ¶ Et si fuerit vlcus in substantia partis annulose nō curatur: ⁊ quādo est inter duos ānulos post: ⁊ ita in perforatiōe gule. sed si sit in reliquis partibus corporis possunt curari: q; vene sunt stricte ⁊ parue: ⁊ q; sūt ibi partes magis carnose. ¶ Ubi tamen minera sit scitur si filuz intingatur in aqua sanguinis draco. vel in sanguine muris ⁊ circūcingatur pectus: vbi citius desiccabitur ibi est minera. ⁊ vbi dolor: ibi narrat egritudinem. ¶ Si tamen vlcus sit in pulmone sunt signa multa. quia ledunt̄ a quocūqꝫ aere excedente siue in calido siue in frigido. ⁊ tussis est magis molesta ⁊ non possunt iacere in aliquo laterum. ⁊ est dolor in spatula sinistra ⁊ māmilla sinistra. ¶ Hic tamen notandum ꝙ est differentia inter vulnus pulmonis ⁊ vlcus eius. quia vulnus est solutio continuitatis cum deperditiōe substantie vel sine sanie. sed tunc est vlcus quādo est deperditio ⁊ solūmodo cuz sanie. ¶ Et q; vulnus precedit aliquādo vlcus: quia in sputo sanguinis fit sputum saniei. s. quādo sanguis est pessimus. dicit̄ 7º. affo. cōmento. 15. Jđ sciendum ꝙ sputum sanguinis aliquādo venit a vulnere pectoris: aliquando a vulnere pulmonis: aliquando de partibus oris: aliquādo de cāna pulmonis ⁊ de consimilibus. Si de pulmone tunc est spumosus. vt dicitur gnta particula afforis. affoȓismo. 14º. vbi sic dicit. Quicunqꝫ sangninem spumosum expuunt: his ex pulmone eductio fit. ⁊ hoc est quando sanguis exit cum tussi. si non est clarus nec boni odoris: tunc vulnus pulmonis arguit. quia si fit de vena pulmonis rupta. tunc cum tussi exit et multus est ⁊ boni odoris. ⁊ non oportet ꝙ sit spumosus. ⁊ ideo septima particula affoȓis. cōmento. 31. dicit Halie. de pulmone nō exit sanguis spumosus: nisi cum ipso pars substantie pulmonis exierit: qđ maxime est intelligenduz. s. quando debet exire per anum: quia aliquādo in longa via consumit̄ spuma nisi pars substantialis vel rara: cuiusmodi est pulmo ⁊ partes eius exeant per locum illū. Et isto modo loquit̄ in affo. illo. s. de egestione vt patet. Similiter 2º ꝓnostic. commento. 49º. dicit Halie. ꝙ sanguis euacuatus a pul

mone non est grossus in sua substātia nec multus. ⁊ ideo sanguis veniēs a pulmone est spumosus: ⁊ minus si de vena veniat q̄ȝ si de substantia eius. ⁊ est maior ⁊ cum minori tussi. s. cum venit de vena ⁊ est magis ru. Et discernuntur ista duo a sanguine veniēte a pectore: qꝛ de pectore venit cuȝ magna tussi. ⁊ tamen illud est fallibile: sed de pulmone venit sine dolore: sed de pectore cuȝ dolore. ¶ Itē sanguis veniens de pectore est nigrior ⁊ minus calidus ⁊ grossior: sed sanguis qui venit de pumone est albior clarior: ⁊ calidior ⁊ minus coagulatus ⁊ spumosior. ¶ Iteȝ de ore veniens exit cum simplici sputo: qꝛ venit de gingiuis mollificatis vel palato. Et si veniat de naribus vel de capite per palatum: tunc non est spumosus ⁊ est appitio rerum rubearum coram oculis: ⁊ grauitas temporum ⁊ dolor capitis. Sed de gutture exiens exit cū rascatione ⁊ cū aliqua leui tussi. vnde rascatio attrahit a gingiuis ⁊ a palato: sed fortior a gutture: fortissime attrahit a cāna pulmonis. Et si cū vomitu veniat sanguis venit de stomaco vel de epate vel splene. ⁊ discernitur ex dolore loci. ¶ Item cum tussi modica venit materia a partibus proximis. ⁊ si cum magna venit a partibus remotis. Sed si sanguis sit virulētus ⁊ saniosus tūc est a corrosione: ⁊ quia catarrus aquosus precessit. Et si est ex apertione a principio est paruus: post multus: ⁊ minuitur color ꝯm multitudinē ⁊ paruitatem sui exitus. ¶ Item a parte vrine est signū ptisis. si ipsa sit citrina in colore: in substantia pinguis. ⁊ oleagina cum spuma diuersa grauis tunc ptisim significat.

Pronostica.

Pronosticatio est q̄ ptisis antiqua ⁊ confirmata incurabilis est. tamē in principio potest curari sicut narrat Auic. 3°. cañ. fen 10a. de muliere ptisica: cui fuerant omnia funeralia parata: tamen euasit cum çuccaro ros. vt dicit. Sed antiquata nō curatur maxime quando vlcus est in pulmone ⁊ saniosuȝ ⁊ corrosiuum ꝓfundum. cuius causa est: quia vulnera nō curantur nisi desiccentur. ⁊ quia vlcus pulmonis non potest desiccari nec mundificari nisi cuȝ tussi: pulmo dilatatur ⁊ vlcus augetur. ideo morbus augetur. sȝ quanto magis augebitur tanto minus curabitur. etiam cum illud cōtinue fiat: impossibile est q̄ curetur. ¶ Iteȝ si tussiat pulmo plus leditur dilatando vlcus. si nō tussiat sanguis detinetur ⁊ moriuntur suffocati. ⁊ ideo dicit Hyppo. 7a particula affo. q̄ vbi sanies detinetur in ptisicis moriuntur. ¶ Item pulmo est in continuo motu. ⁊ ideo vlcus augetur ⁊ vlcus ꝓfundum est fistulatum. ⁊ quia corrosiuum vene magne ⁊ artarie ꝯsumuntur ⁊ pars substantie pulmonis. ⁊ cū sint ibi membra spermatica non restauranť. Et Aui. fen 20a. tertij cañ. arguit q̄ nulla medicamina sunt cōuenientia eis: quia si sunt calida augebunt febrem ethicam que concomitatur semper. Si sint frigida virtualiter nō penetrabunt. ⁊ quia frigidum vlceribus mordax 5a particula affo. Si sunt sicca desiccabunt corpus ⁊ consument: ⁊ tamē sunt cōsumpti. Si sunt humida opilabunt ⁊ putrefacient. ⁊ cū vulnera debeant exiccari. ⁊ sicca faciunt tussim. ¶ Iteȝ quia locus est in ꝓfundo ⁊ virtus medicaminis non attingit ad locum. posito q̄ sic: multum deperdiť de virtute eorum in via: quia transeunt per stomacum ⁊ epar ⁊ per venas iuxta cor: nisi q̄ aliquando lambendo si sumatur aliquid distillat ad pulmonem ⁊ iuuat: qꝛ si alio modo perueniret ꝓuocaret tussim: vt patet de mica panis intrante guttur. vel de potu multo subito trāsglutito de quo per viam aeris aliquid intrat. ¶ Iteȝ Hyppo. ꝓnosticatur 5a particula affori. sic. vȝ. q̄ ptisici molestantur si sputum quēcunq̄ȝ expuunt graue fetet super carbones defusum ⁊ capilli defluunt a capite est mortale. ¶ Item a ptisi habito diaria superueniēte mortale. ¶ Item quādo a pulmone venit sanies: tunc est odor grauis sicut carnium assatarū. ¶ Item quādo sanies descendit ad ꝓfunduȝ aque: tunc est ptisicus ⁊ incurabilis. ⁊ si misceať flegmati vel saliue opȝ cū ligno separare. ⁊ si stet in medio aq̄ tunc se parat ptisis ad cōfirmationē. ¶ Iteȝ si pustula appareat super spatulas ptisici moritur īfra. 52. dies. ¶ Itē ptisis est magis curabilis in pueris ⁊ senibus ⁊ pinguibus ⁊ carnosis ⁊ modicum laborantibus. ¶ Item signa mortis vicine sunt casus appetit⁹. retentio saliue vel sputi. fluxus ventris: inflatio tibiarum ⁊ pedum. casus capilloruȝ. incuruatio vnguiuȝ: ⁊ difficultas anhelitus. tussis somnū ꝓhibens ⁊ digestionē impediens. difficultas transglutionis cibi: ⁊ consumptio musculoruȝ. Itē anhelitus fetidus in ptisi. omnia sunt mortalia. ¶ Item sputum rotunduȝ ꝓnosticatur ptisim. ¶ Item sputum nigruȝ viride vel liuidum mortale est in eis. Et est simile de egestione nigra ⁊ vrina nigra ⁊ sputo nigro: quia talia in p̄ncipio sunt mala: sed post signa digestionis aliquādo sunt bona. Sȝ sputum nigrum est semper maluȝ. vel est ab adustione vel a mortificatione: ⁊ tunc liuidum precedit. Et si est ab adustione: tunc precedit citrinum. Aliquando est a melancolia; ⁊ tunc precedit morbuȝ longum: ⁊ est a p̄ncipio nigrū. ⁊ quia virtus debilitatur significatur q̄ non potest ad finem bonum peruenire: vt cōmuniter.

Cura

huius morbi est duplex. vera ⁊ blandiēs. Cura vera est ante confirmationeȝ. ⁊ est ante vlcerationem saniosa de parte pulmonis cōuersa in saniem: ⁊ in p̄ncipio vlcerationis anteq̄ȝ sit sanies māifestata multa. ⁊ ante eius fetorē ⁊ descensum ad ꝓfundū aque. Suntq̄ȝ multa facienda in cura. s. 13. p̄° oportet ꝓhibere catarruȝ ⁊ reumā. 2°. oportet mundificare corpus. 3°. oportet diuertere ⁊ trahere materiam ad aliam partē. 4° oportet confortare pectus ⁊ caput ne materiā recipiant: ⁊ ne plus multiplicetur. 5°. oportet mundificare vlcus ⁊ desiccare ipsum ⁊ expellere materiam ab eo. 6°. oportet consolidare. 7°. ꝓhibere tussim ⁊ curare ⁊ cum lenitiuis pectoris ⁊ cum potibus ⁊ electuarijs ⁊ vnguentis ⁊ stuphis. 8° opȝ somnū ꝓuocare. 9°. opȝ appetitum confortare ⁊ reducere. 10°. opȝ sputum sanguineū stringere. 11°. malitiam anhelitus ⁊ asma: ⁊ raucedinem si qua sit auferre. 12° oportet dietam ordinare quo ad omnes sex res nō naturales. 13°. oportet putridam febrē vel ethicā ꝯiunctam curare.

¶ Circa p̄mum fiant ista que dicta sunt p̄us. c. de reumate. s. c. īmediate precedente. ⁊ ideo opȝ frequēter ad illud capitulum recurrere. ℞. spice nardi seminis papaueris albi nucis musca. olibani. añ. ℥. i. tyriace bone. ℥. ß. croci modicum. fiant pillule ⁊ teneantur sub lingua: quas ponit Nicolaus in antidotario suo sunt optime.

¶ Circa 2m sciendū q̄ flobotomia valet in vlcere pulmonis dum in p̄ncipio existit. i. dum adhuc patiens nihil saniei expellit per os: qꝛ postq̄ȝ tempus eorū ꝓlongatur minime debēt minui. Flobotomia etiā fiat rōne accidentis soluȝ ⁊ diuersionis materie in eis. Et est cura per accidēs per eūonem ⁊ inanitionem curare cum eūatiuis: sicť Aui. curat vomitū per vōitū. 3° cañ. fen 13a. ⁊ illa est cura Auer. in scd̄a parte cantic̄. Auic. Debet igiť flobotomia fieri in p̄ncipio si sanguis dn̄atur aut si corpus est plectoricū. ⁊ ħ in parua quātitate. ⁊ hoc maxime si corpus est forte ⁊ carnosum: ⁊ alia particularia concurrant. ¶ De eūatione est sciienduȝ q̄ minoratiua valet cum medicina lenitiua vel lubrica ⁊ infrigidatiua sicut cum cassiafi. ⁊ ad leniendum cum violis ⁊ prunis ⁊ mucillagine psilij. ad lubricandum ⁊ infrigidandum ⁊ mollificandū. possunt igitur dari cum lacte ista. vel. ℞. ysopi ordei capilľ. ve. añ. M. i. decoquāť in aq̄ ⁊ tc̄ addanť pruna. x. mūda a lapidib⁹ ⁊ cassief. ⁊ vio

le.ana.ʒ.i.mucillagi.psilij.ʒ.ſ.⁊ fiat potus leuis ventrem leniens.⁊ eſt laxatiuum proprium ptiſicorū. ¶ Item cliſteria mundificantia valent:videlicet de malua viol' mercuriali biſmalua furfure pinguedine porci oleo cōmuni cum modico ſalis. ¶ Itē ſuppoſitoria de melle ⁊ ſale vel de lardo infrigidato in aqua.⁊ detur medicina ſm materiam peccantem. Turbith enim cū modico çinçib.⁊ agarico valet.etiam ſene ⁊ epithimū.raro tñ ⁊ in parua quantitate data valent ſi indigent ꝙ ſint repreſſe cū çuccaro vel melle.ſi non ſit ibi febris putrida:⁊ tunc mel ro.in caſu poſſet dari vel cū mucillagine dragan͂to vel gūmi arabico vel ſemine pſilij vel citoniorū vel cū amigd.dulcibus vel cum ſucco earum. Tamen ibi non eſt bonum ꝓlongare opus:q2 multa laxatio vel frequēs interficit eos ⁊ etiā fortis.⁊ poſt cōpreſſionē maxime pillule cochie in pua ꝗtitate poſſunt dari:⁊ alia que caput purgāt ſiue ſint medicine laxatiue ſiue gargariſmata ⁊ ſimilia.

¶ Circa 3ᵐ eſt ſciendū ꝙ ſcarificatio in tibijs diuertit materiam.⁊ fricatio pedum cū ſale ⁊ aceto ⁊ aſpero pāno.et ponere ouum calidū ablata teſta ſuper cōmiſſuram anteriorem capitis.⁊ retro in collo ⁊ ſcarificatio inter ſpatulas.⁊ flobotomia de brachio ⁊ ſaluatella vtriuſq3 manus ſtante virtute.⁊ ſternutatoria corpore ⁊ capite non exiſtē te repletis:⁊ maxime cū ierapigra poſita in naribus:vel cum gentiana ibidem poſita.⁊ cum medicinis veſicantibus poſitis inter ſpatulas:ſicut cum cantaridibus vel capitibus ⁊ alijs ibidē tritis ⁊ ſuperpoſitis.⁊ cum fricatione alliorum in volis manuum ⁊ ſuper caput.vel cū vrticis.vel cū flāmula.vel cum pede corui.⁊ in venis pulſatilibus brachiorum ligatis.⁊ cum cliſteri attractiuo.⁊ cū ſimilibus.⁊ cum prouocantibus ſputū.⁊ cum retentis in ore.⁊ que trahunt ſicut maſtix ⁊ ſtaphiſagria piretrū ⁊ ſimilia:tenendo ne deſcendat aliquid ad pectus.

¶ De 4°.ſciendū ꝙ opʒ ꝙ caput ꝯfortetur de olibano rutha odoribus ⁊ comeſtione cinamomi ⁊ nucis muſca.⁊ pinearum ſileris montani ⁊ cū comeſtione diadraganti frigidi vel çuccari roſ.vel roſ.nouelle.vel electuarij ad reſtauratione vt diapapaueris diarodon abbatis cum nuce muſca.acuitis.vel cum comeſtione coriandri vel tranſglutione pillularum dictarū cap°.de reumate ⁊ earū retentione in ore. Utrūq3 ſcʒ caput ⁊ pectus cōfortet:⁊ pulmo cum decoctione maiorane yſopi ⁊ ciceris cum çuccaro ro.vel penidijs ſirupatis.⁊ eſt medicina pectoris ⁊ pulmonis:quia cicer eſt cibus ꝓprius pulmonis.dicit Auicē. ¶ Item tyriaca ad ꝗtitatem.ʒ.i.cum çuccaro ro.confortat vtrūq3 ne materiā recipiat. Idē facit rubea trociſcata vel roſ.nouella cum modico tyriace.⁊ hoc eſt pro diuitibus. Tamē caueat ne detur aliquibus defectis tyriaca ſicut ſenibus defectis vel pueris vel adoleſcentibus rare compoſitionis ⁊ debilis qui modicū comedunt vel qui multum ieiunant ⁊ multū conſumptis:q2 virtus debilis in eis nō pōt corrigere tyriacā ⁊ rectificare:vt dicit Iſid. 2ª ꝑticula affo.cōmento.ii°. Et ideo ptiſicis antiquatis cōfirmatis non valet.ſed in principio ipſis adhuc fortibus exiſtentibus ad prohibendū reuma a capite ⁊ a pectore: vt dictum eſt valet.

¶ De 5°.videndum ſcʒ de mundificantibus ⁊ exiccantibꝰ ⁊ materiam expellentibus:cuiuſmodi ſunt radix liquiri. yſopus ſicca praſſium capill'.vene.ficus idromel colatū vue paſſe mūde ab arillis vt innuit Haly 3ª ꝑticula tegni ꝯmēto 137°.⁊ Gal.ꝑ regiminis acutoꝝ.cōmen.27°.⁊ Meſ. ca°.de aſmate.dicit ꝙ thimus origanū ſquilla vrtica ⁊ ſemen eius educunt humores groſſos ⁊ ſepultos in pulmone ⁊ pectore.⁊ ꝓprie ſorbitiones decoctiōis earū in aqua mellis ⁊ ordei ⁊ ficus ſicca ⁊ naſturtiū cū inciſione ⁊ ſubtiliatione ſua ⁊ porrus ⁊ ſemen eius cū aqua ordei ⁊ melle.⁊ decoctio volubilis omnis cū oximelle eſt mundificatiuum bonum.ſilr ſiſileos cum melle ⁊ yreos.expellit.n. mām ⁊ mūdificat pectus efficaciter trahens ab eo humores.⁊ grana pini ⁊ pinochada mundificāt a ſanie ſm oēm modū adminiſtratiōis eius.ponit h Meſue ⁊ dicit Aui. 3°.cañ.fen 9ª.4°.tractatu.5°ca°.de vlcere pulmonis ꝙ mel eſt vehiculum medicinis ptiſis ⁊ ipſum non nocet vlceribus. ¶ Item Auic.ca°.de empimate.fen 9ª.tractatu 5°.dicit ꝙ medicine mūdificantes ſaniem a pulmone ⁊ pectore ſunt decoctio yſopi cum radice lilij:vel celeſtis qđ idē eſt cū ſirupo de melle.i.idromelle qđ eſt de octo partibꝰ aque ⁊ mellis qñ eſt pauce ꝯmixtiōis mellis.quādo multe tunc eſt econtra. Tamē idromel multe ꝯmixtionis cōmuni nomine vocatur quando eſt multū de aqua ⁊ modicum de melle diſpumato. ¶ Item ſuccus cauliū optime mundificat cū melle vel çuccaro.⁊ ſorbitiones facte ex farina ciceris ⁊ orobi ⁊ ariſto.radicū vtriuſq3.⁊ coſto ⁊ caſſialignea ⁊ ſpica nardi ⁊ piperibus etiā ſinapis:ſʒ illa ſunt in cauſa frigida. ¶ Itē diaſcorides dicit ꝙ aqua decoctionis ficuum yſopi ſicce fenugreci eſt mundificatiuum bonum pectoris ⁊ pulmonis. Similiter aqua decoctionis yſopi paſſularum enucleatarum cū fenugreco ⁊ melle.⁊ illa etiam valent in aſmate ſi cauſa ſit calida. ℞. radicum feniculi petroſ.apij.añ.partem.i.florum violarum roſ.ana.ʒ.ſ.ſe.papaueris albi ordei lib.i.liquir.q̄r.i. conficiantur cum mucillagine pſilij citoniorū ſeminis lini.fiat potus cum lib.i.penidiorū ⁊ çuccaro. Et ille eſt q̄ſi ſirupus de yſopo quem'ponit Meſue in antidotario ſuo ℞.yſopi radicum apij feniculi liquiri.ana.ʒ.x.ordei mundi lib.ſ.malue ſe.citoniorum.ana.ʒ.iij.capill'.ve.ʒ.vi.iuiube ſebeſten.ana.30.aliorum penidiorum lib.ij.fiat ſirupꝰ. ⁊ ille eſt quaſi ſirupus de yſopo qui valet in tuſſi ⁊ ptiſi et aſmate ⁊ dolore lateris ⁊ pectoris.⁊ ī empimate ⁊ ī febre ⁊ ſine febre.⁊ ideo habeatur firmiter in memoria.⁊ quia iuiube ⁊ ſebeſten communiter non inueniuntur.ideo loco earum poſſunt poni amigdal'.dulces mundate a cortice ſine aqua cum cultello.⁊ grana pini ⁊ fiſtici ⁊ ſimilia.

¶ Itē ſirupus de liquiri.cōfert tuſſi antique ⁊ mundat pulmonem ⁊ pectus. ℞.liquiri.ʒ.ij.capill'.vene.ʒ.ij.yſopi ſicce.ʒ.ſ.ſup illud proijce aque libr.iiij.⁊ dimitte per diē ⁊ noctem ⁊ coquantur ad medium poſtea ſuper illud proijce mellis ⁊ çuccari ⁊ penidiorum.ana.ʒ.ſ.aque ro.ʒ.vi. fiat ſirupus ⁊ adminiſtretur. ¶ Sed in cauſa frigida adminiſtretur ſirupus de praſſio ſi homo nō abhorreat:⁊ in tuſſi ⁊ in aſmate de flegmate groſſo ⁊ putrido. ℞.praſſij ʒ.ij.yſopi capill'.vene.ana.ʒ.i.calamenti aniſi radicū apij ⁊ feniculi.ana.ʒ.v.ſeminis malue fenugreci yreos.ana.ʒ. iiij.ſe.lini ſe.citoniorum ⁊ ficuum pinguium.ana.ʒ.iij.penidiorū libr.i.mellis boni.lib.ij. ¶ Q2 homines abhorrent expenſas. ℞.radicū feniculi apij lilij enule campane.ana.partem vnam.yſopi capill'.vene.calamenti.ana. M.i.ſucci caulium.quar.i.ficuum ſiccarum ⁊ humidarum vuarum paſſarum mundatarum liquir.ana quar.i. dactylorum.quart.ſ.vel.ʒ.i.ſeminis fenugreci ⁊ maluarum.ana.ʒ.ſ.ſeminis citoniorum ſi vis.ʒ.ij.amigdalaꝝ dulcium.ʒ.i.çuccari mellis.lib.i.fiant lib.ij.vel.iiij.mane ⁊ ſero recipiat tepidus talis potus.⁊ eſt medicina mea pectoralis pulmonem ⁊ pectus mundificans ⁊ abſtergēs in cauſa frigida. ¶ In ptiſana ordei yſopus capill'.vene. liquir.ficus vue paſſe decoquantur ⁊ dulcorentur cū çuccaro vel melle.eſt optimus ſirupus mundificās ⁊ abſtergēs. ¶ Item ſi fieret in colatura furfuris eodē modo valeret. ¶ Item de puluere enule campane capiat.ʒ.i.⁊ liquir.ʒ.ſ.de çuccaro.ʒ.ſ.vel de candijs ⁊ vtat in brodijs

⁊ in potagiis: ⁊ optime valet pro morbo pectoris ⁊ pulmo
nis. ¶ Item sirupus mundificatiuus vlceris fiat: scȝ qui
vocatur de pimpinella. ℞. pimpinelle consolide maioris
⁊ minoris ⁊ medie. ysopi recentis pollitrici ceterach adiā
thos scariole radicuȝ vngule caballine aquatice. añ. M.
.i. capill'. vene. M. iii. viol'. ʒ. ii. fol'. nenufaris. quattuor se.
fridorum mundatoruȝ. liquir. munde. añ. ʒ. i. candy peni
diorum medulle seminis bombacis se. citonioruȝ boli ar
meni se. lactuce portulace papaueris albi myrthillorum
succi liquir. ana. ℥. ß. draganti gūmi arabici amidi fol'. ros.
ru. spody sanguinis dra. añ. ʒ. iii. se. altee se. malue vue pas
se mundate ab arillis pinearum caricaruȝ. ana. ʒ. ii. ordei
mundi. lib. i. çuccari. lib. iii. fiat sirupus cuȝ aqua pluuiali
⁊ bene clarificetur ⁊ detur mane ⁊ sero. ¶ Item de ptisa
na facta de colatura furfuris fiat potus in quo coquātur
rose capill'. vene. ⁊ quattuor semina frigida cōmunia mū
da cum liquiri. ⁊ çuccaro non tamen cū melle. quia in pti
si est febris vtplurimum: cui mel nocet.

¶ Sexto oportet consolidare cum çuccaro rosato: vel cuȝ
conserua rosata que plus valet. debet eniȝ mane ⁊ sero su
mi ⁊ omni hora sicut de pane: sicut narrat Auic. de muliere
ptisica: cuius funeralia omnia parata erant: tamē cū çuc
caro rosato in maximo vsu euasit: tamen si anhelitus con
stringatur ꝓpter exiccationē ros. detur sibi. ʒ. i. de sirupo
papaueris albi post çuccarum rosatum ⁊ sanat. ¶ Item
electuarium quod maxime cōfert in isto casu est tale. ℞.
draganti albi gūmi arabici. ana. ℥. i. amidi. ʒ. ii. liquiri. ʒ. ii.
penidioruȝ. quar. ß. se. melonū cucur. citrulli mundi. añ. ʒ.
ii. nuclei pinearum amigdal'. mundatarum seminis papa
ueris albi succi liquiri. myrthill'. boli armeni. ana. ʒ. ii. spo
dy sanguis dra. florꝝ rosarū ru. sandalorꝝ alborꝝ ⁊ ru. semi
nis malue medulle seminis bombacis seminis altee vue
passe munde. ana. ʒ. ii. carnium cancrorū fluuialium duo
rum: terenda terantur: ⁊ fiat electuariū cum sirupo vel iu
lep facto de aqua ⁊ çuccaro vtatur mane ⁊ sero cū hac pti
sana. ℞. lib. i. ordei mundi candy penidiorum liquir. mū
de se. papaueris albi. añ. ℥. i. carnium cancrorꝝ fluuialium
locorꝝ duorꝝ coquantur cuȝ predictis: tamen opȝ ꝙ p̄mo
eleuent̄ extremitates cancroruȝ ex pedibus ⁊ corticibus
suis ⁊ cuȝ aqua frigida abluantur ⁊ sale ⁊ cinere tribus vi
cibus vel cuȝ lixiuio donec mundificent̄ ⁊ purgent̄ a gra
uitate sui odoris. ⁊ hoc vtatur mane post electuariuȝ. ⁊ si
rupus detur patienti omni mane. Lac caprinū coctuȝ cū
tribus lapidibus fluuialibus ignitis valet. Et si cōplexio
cordis sup̄flue calefiat curet̄ cū trocis. de camphora quo
rū recepta est hec. ℞. spody. ʒ. i. ro. ʒ. ii. seminis malue por
tulace se. cucurbite munde draganti gūmi ara. liquir. mū
de candy. añ. ℥. i. camphore. ʒ. i. vel. ℥. ß. cōficiant̄ trocis. cū
succo papaueris cū sirupo iulep. ⁊ forment̄ trocis. cōpressi
rotundi aliq̄liter ⁊ vnus terat̄ ⁊ pulueriçetur ⁊ detur ma
ne ad bibendū cū aqua ordei predicta. vel cū hac ptisana
℞. ordei mundi lib. i. excorticati: ponatur in sacculo ⁊ bul
liat in aqua fontis ⁊ in p̄ma bullitiōe coletur: ⁊ in alia aq̄
iterū coquatur vsq̄ ad mediam consumptionē aque: ⁊ in
vltima decoctione ponatur candy penidiorū seminis pa
paueris albi. añ. ℥. ß. ⁊ in die fiat ptisana.

¶ Septimo opȝ tussim sedare: sȝ q᷑ tussis est duplex: sicca
⁊ humida: p̄mo de sicca dicendū: q᷑ p̄mo opȝ dare sirupū
de ysopo iam dictū: ⁊ sirupuȝ talem. ℞. radicū liquir. q̄r.
.i. se. maluarū papaueris albi ⁊ melonuȝ mundatorꝝ florꝝ
viol'. añ. ℥. i. ysopi capill'. ve. añ. q̄r. ß. ordei lib. ß. penidiorū
q̄r. i. vel sic. ℞. ptisane. lib. iii. decoquātur in ea passu. enu
cleatarū. q̄r. i. capill'. ve. M. ß. candy. ℥. i. penidioruȝ. lib. ß.
fiat sirupus optimus ꝯtra tussim oēm ⁊ maxime in causa
calida ⁊ sicca. Sed in causa frigida decoquātur predicta
in colatura furfuris. ⁊ tunc addat̄ ysopi. M. ß. çuccari lo
co penidiorꝝ si vis. ¶ Itē diapapauer diadragantum fri
giduȝ diapenidion sine spēbus calidis optima sunt vel cō
iunctim vel diuisim. Inunge pectus cuȝ oleo amigd. dul
cium vel cum butyro recenti vel cum dialtea vel cū oleo
violato vel cū pinguedine porcina vel cum assungia ana
tis vel caponis est optimū. Et superponere pelleȝ agninā
post: ⁊ tunc abstergere in crastino cuȝ colatura furfuris ⁊
desiccare post est optimū experimentuȝ apud me ⁊ in pti
si ⁊ in ethica: ⁊ in consumptis ⁊ tussientibus. ¶ Stupha
etiā de passulis enucleatis liquiri. flo. vio. se. maluarū ca
pill'. ve. in aqua decoctis ⁊ recipiat̄ fumus per os tenendo
nares ne fumus vadat ad cerebrū nisi cerebrū laberetur
ad siccitatem. ¶ Sȝ si tussis fuerit frigida ⁊ humida tūc
pulmo vulpis siccus valȝ cū melle ⁊ aqua calida. Et in cā
ca'a tunc eur̄. i. ex eo cum sirupo myrtino multum valet.
¶ Simil'r valet in asmate pulmo vulpis quocūq̄ modo
sumatur. ¶ Deinde fiat talis sirupus de lilio. ℞. radicuȝ
lily radicū enule campane yreos. añ. ptē. i. ysopi calamen
ti adianthos. añ. M. i. succorꝝ caulium gallitrici. añ. q̄r. i.
carnium dactylorꝝ succi liquir. añ. ℥. i. mucillagi. se. lini fe
nugreci. ℥. ß. mellis dispumati lib. i. ⁊ si nō abhorreat ama
ra: tunc addatur de prassio ⁊ gentiana. añ. ʒ. iii. ⁊ addat̄ de
çuccaro ⁊ melle. ⁊ ideo sirupus de prassio hic sūme valȝ q̄
prius dict' est. ¶ Deinde dentur electuaria diaysopi dia
calamēti diapenidion. añ. q̄r. ß. misce ⁊ vtatur mane ⁊ se
ro ⁊ bene post prandiū tenēdo in ore. ¶ Vel. ℞. dragan
ti infusi. q̄r. i. addatur. ʒ. ß. enule cāpane ⁊ vtatur ante prā
dium quādo voluerit ⁊ bene post prandiū ⁊ circa mediā
noctem ⁊ superdormiat. ¶ Item diaprassiuȝ est optimū
nisi ꝙ est amarū: tamen cōmune remedium est penidion
etiam vel diapenidion. vnde versus.
Si tibi tussis adest diapenidion tibi prodest.

¶ Unde quia plurimū venit de reumate fiant cōtra reu
ma que dicta sunt p̄us ca°. de reumate. ⁊ post etiā fiant va
porationes. ℞. sulphur ⁊ ponatur super carbones ⁊ capia
tur fumus per os ore aperto ⁊ naribus clausis. vel sic. ℞.
arsenici citrini vel auripigmenti aristo. ro. añ. ptes equa
les. confice cuȝ butyro vaccino ⁊ fac formas similes auel
lanis: ⁊ fiat suffumigiū per embotuȝ ⁊ statim bibat aliq̄d.
¶ Itē diasulphur dicit Auic. in 3°. cañ. sūme valȝ. ¶ De
inde fiat cura cōis pauperibus ⁊ diuitibus valens tantuȝ
℞. radicū enule campane desiccate. ʒ. i. çinçib. ʒ. ii. liquiri.
℥. ß. fiat puluis quo vtatur in potagiis ⁊ quando voluerit.
¶ Sed in estate dentur. ʒ. ii. candy cuȝ. ʒ. iii. liquir. ⁊. ℥. ß.
penidiorum pulueriçatorū. fiat puluis optimus quo pōt
vti quando voluerit. ¶ Item de calamento sicco ysopo
⁊ liquiri. cum ouo sorbili optimum fit remedium. ¶ Itē
ficus assate modicum cum puluere calamēti valent opti
me. ¶ Iteȝ retentio anhelitus optimū. ¶ Item. ℞. tria
grana olibani quando vadit dormitum optimū est reme
dium in causa reumatica. ¶ Iteȝ optima est pinochada
bona. ¶ Item electuarium de caulibus optimum est di
ctum in ca°. de lepra. ¶ Iteȝ de enula campana vel de ra
phano ex transuerso inciso ⁊ in melle positis ⁊ dispumato
cuȝ colatura furfuris si vis potest sumi quolibet die vnū
frustum mane. ⁊ tepefiat liquor si tempus fuerit frigidū.
⁊ in tussi pauperū optimū est. Tñ in ptisi mel cauendum
est si sit putrida cōiuncta: lȝ ipm̄ sit vehiculum ad pulmo
nem. ¶ Iteȝ potet de colatura furfuris cū liquir. ⁊ come
dat de amigd. dulcib' excorticatis intinctis in puluere al
bo vel in melle. ¶ Itē liquir. optima est per se. Sil'r yso
pus cum melle vel cū aqua mellis. ⁊ ideo scribitur.
Ad pulmonis opus cum melle coquatur ysopus.
Sil'r enula cāpana optīa ē cū melle. vel çucca° vt scribit̄.

Enula campana reddit precordia sana.
¶ Deinde pectus inungatur cum vnguento pthisicoꝛuz
⁊ dialtea ⁊ assungia anatis simul'mixtis. vel sic. ℞. pingue-
dinis porci masculi pinguedinis gatti anatis caponis an-
seris mucilagi. fenugreci butyri. an̄. q̄ztum vis liquefiant
⁊ misceantur simul cum mucillagine predicta in colatu-
ra furfuris ⁊ inungatur pectus. ¶ Tamē sciendū ꝙ me-
dicina pueroꝛum tussientium est accipere amigdalas ex-
coꝛticatas cum ouo soꝛbili vel ꝙ nutrix masticet ficus et
intingat in butyro liq̄facto ⁊ tradat puero. Et ꝙ regimen
adhibeatur nutrici ⁊ ponere çuccarum in lacte amigdal'.
dulcium ⁊ dare sibi si febꝛit. In iuuene detur puluis can-
dy cum liquiri. in causa calida: sed in causa frigida detur
cum puluere ysopi. Et pꝛo sene detur puluis calamenti si-
ue sit mulier siue vir cum ficubus calefactis ad ignē: vel
cum liquoꝛe. Uitent assata ⁊ frixa lacticinia salsa caseum
nuces ⁊ crustas ⁊ frigus in capite ⁊ pedibus ⁊ lesiones eis-
dem ⁊ post pꝛandium ⁊ similia.
¶ Octauo pꝛouocetur somnus vt dictum est in pmo libꝛo
de accidentibus febꝛium. ⁊ detur diapapauer in causa ca-
lida. Sed in causa frigida detur diadragantum infusum
in quo ponatur amom̄ vel detur sirupus talis. ℞. ysopi ce
terach. ana. M. i. lactuce seminis papaueris. ana. ℥. i. can-
dy penidioꝛum. ana. ℥. ß. vuarum pass. mundatarū ab aril
lis liquiri. nasturty in causa frigida. ana. ℥. i. In causa cali-
da nucis musc. ℥. ß. vel ligni aloes. ℥. i. in vtraq₃ causa mel-
lis. in causa frigida çuccari. in causa calida lib. i. vel. ß. fiat
potus quo vtat̄ sero. ⁊ electuario iaz dicto postea. ¶ De-
inde fiant pillule in oꝛe de semine papaueris albi candio
liquir. nuce musca. cinamomo mucillagi. psily. in causa ca
lida: ⁊ mucillagi. fenugreci in causa frigida. ⁊ fiant pillule
cum. ʒ. i. opy. ⁊ teneantur sub lingua quando vadit doꝛmi
tum. vel de semine iusquiami papaueris albi lactuce can
dy penidys peonie mūde liquiri. cum mucillagi. seminis
citonioꝛuz. facta etiam ptisana vel colatura furfuris fiāt
pillule parue ad quātitatem pisoꝛuz ⁊ teneantur due vel
tres quando vadit doꝛmitum sub lingua ⁊ vocātur pillu
le mucillaginose. Et si tempus sit siccum ⁊ homo coleric⁹
⁊ tussis de causa calida ponatur. ʒ. ß. opy vel succi papaue-
ris albi. ⁊ succus papaueris russi in causa frigida idem fa-
cit. ⁊ istas pillulas sum expertus. ⁊ transglutiat vnam vel
duas si velit nisi transglutio in oꝛe sufficiat ad pꝛouocan-
dum somnum. vel de succo agrimonie vel papaueris cuz
ficub⁹ in vino fiat decoctio ⁊ est optima. Similiter ficus
decocte in vino optime sunt in tussi. ⁊ illud vinum sūme
valet si cum çuccaro dulcoꝛetur: sed debet tepefieri in cā
frigida in tempoꝛe frigido. ⁊ tunc addātur in decoctione
capill'. vene. ¶ Item capiatur agrimonia ⁊ ficus gallitri-
ci. an̄. q̄ztum vis seminis papaueris albi. ℥. i. liquir. quar. i.
se. maluaruz. ℥. ß. çuccari ⁊ mellis. an̄. q̄r. i. fiat potus ⁊ ad-
datur in fine decoctionis. ʒ. y. ⁊ si vis appone cassiefis. ℥. i.
munde in vtraq₃ causa. Similiter rose debent apponi si
spuit sanguinem aut saniem ad consolidationem vlceris.
⁊ deinde fiant odoꝛamenta dicta in ca. de reumate de se.
papaueris albi floꝛum violarum maluaruz boꝛagi. nenu
far. in causa calida. Et si fuerit causa frigida fiāt ꝺ se. mal-
uarum de flo. boꝛagi. maluaruz de floꝛ. pꝛimule veris ca-
momille ⁊ anthos. ⁊ optime valent tussi post pncipiū reu
matis ⁊ ꝯtra instantiā vigiliarū ad ꝓuocandū somnū.
¶ Nono opz appetitum ꝓuocare ⁊ reducere sicut dictum
est in pmo li°. Fiat igit̄ empl'm super stomacū de mastice
çedoaria ab℞. ro℞. laudano cuz oleo ro℞. vel cuz pane ace-
toso vel puluere calamēti ⁊ spicanardi ⁊ oleo ro℞. ⁊ lauda
no vel oleo de mastice vel de citonys optime ꝓuocat̄ ap-
petitus. Simil'r inunctio sola super stomacū cuz oleo ma
sticino vel de citonys cum ro℞ pulueriçatis admixtis. Et
in cibis vti puluere ligni al'. ⁊ cuz çuccaro ro℞. vel carne ci
tonioꝛuz. ⁊ tunc inungatur pectus vt dictuz est cum oleo
amigda. dulcium vel cū vitellis ouoꝛuz temperatis cum
mucillagine gūmi arabici vel semīs lini. ⁊ voco illud vn-
guentū ouoꝛū nō oleum: qꝛ oleum valet in combustioni-
bus ⁊ inflationibus vt videbitur inferius. ¶ Itez pullis
assatis cū aq̄ ro. aspersis possunt vti ptisici odoꝛando ⁊ co
medendo: dūtn̄ auferat̄ pars adusta exterioꝛ qn̄ comedi-
tur cū salsamento acedule tēperate vel bꝛodio caponis ⁊
çuccaro. ⁊ illud voco salsamētuz ptisicoꝝ. Et de pane sal-
so pōt ibi modicū iacere ⁊ tūc expꝛimi: ⁊ erit salsa tepida.
deinde odoꝛet panem acetosum ⁊ coctana.
¶ Decimo opz sputum sanguineuz stringere. pmo si abun
det nimis cū flōmia bꝛachy ⁊ cuz diuersiōe per saphenas
interioꝛes ⁊ cū clisteri ⁊ cuz fricatione extremitatū. Et si
fit ex retentione menstruoꝝ cū ꝓuocatione eoꝝ cū spica
celtica maioꝛi ⁊ solsequio decoctis in aq̄ ⁊ dulcoꝛata cum
çuccaro. ⁊ si sit acuitas nimis opz mitigare feruoꝛem san
guinis cū euacuatione colere succo fructuuz. s. pꝛunoꝛum
⁊ alioꝛuz dictoꝝ pꝛius. deinde cuz reubarbaro assato vel
vstulato vel cū mucillagine psily vel semine poꝛtulace ⁊
succo plantagi. vel reubarbaro ⁊ spodio imposito diadra
ganto frigido. Unde reubarbaro inest ꝓpꝛietas eūandi
coleraz ⁊ stringere sanguinē ⁊ maxime si assetur modicū.
⁊ ideo valet in dissinteria acuta colerica ⁊ aqua plantagi.
⁊ hoc in pncipio. ¶ Item infrigidet̄ coꝛpus ⁊ sanguis cuz
plātagine poꝛtulaca sanguinaria virga pa. decoctis in aq̄
pluuiali in qua extinguat̄ ferrum. addat̄ mucillago psily
dꝛaganti gūmiara. ¶ Itez poꝛtulaca frequēter mastica-
ta ⁊ transglutita ⁊ ꝓuinca sunt in omni fluxu sanguis opti
ma in cā calida ⁊ plantago. ¶ Itez in aq̄ extinctionis fer
ri coquant̄ sumach myrthilli rose ꝑus emathites ibi laue
tur in ista ⁊ iaceat ibi in tm̄ ꝙ aq̄ sit rubea. ¶ Deide alia
coquant̄ cū sanguinaria ⁊ pꝛouinca ⁊ cōsolida vtraq₃: nec
est in mundo aliq̄ medicia melioꝛ ad sanguinē stringen-
dū siue fluat per os siue per anum. Tn̄ est sciendū ꝙ dul-
coꝛetur cū çuccaro vel penidys vel candi ne exasperet pe
ctus ⁊ ꝓuocet tussim. ¶ Deinde detur çuccarū ro. cuz aq̄
ro℞. ⁊ aqua plantagi. diadragantū frigidū cuz triasandal
cōfoꝛtatis cuz semine poꝛtulace ⁊ sanguine dꝛa. ⁊ modico
boli armeni vel diadragātū frigidū infusuz in coꝛallis ru
beis ⁊ sang. dꝛa. ⁊ ro℞. etiā ro℞. nouella valet cum çuccaro
ro. ⁊ margaritis mixtis simul. vel coaguluz lepoꝛis cū ca-
seo recenti extracto butyro sūme valet. ¶ Deinde inun-
gat̄ pectus cū oleo ro. ⁊ masticino. vtat̄ lacte in quo extin
guant̄ lapides fluuiales igniti. ¶ Caueat patiens a cibis
acutis. ēt a medicis acutis ⁊ a laboꝛe magno ebꝛietate ri-
xa ⁊ clamoꝛe casu ⁊ percussione ⁊ coitu ⁊ a conatu ⁊ omni
saltu ⁊ a fumo ⁊ oī tussi ꝓuocāte ⁊ silib⁹. ¶ Itē cancri in-
censi ⁊ karabe ⁊ bachabꝛe. i. ambꝛe succ⁹ liquir. venas ru-
ptas cōsolidant. Cibi sint glutinatiui de pedib⁹ poꝛcoꝝ ⁊
carnib⁹ poꝛcoꝝ ⁊ de carnib⁹ gallinaꝝ hedoꝝ ⁊ poꝛcelloꝝ.
¶ Undecimo oz asma ⁊ difficultatē anhelit⁹ ⁊ raucedinē
siqua sit auferre. p° de asmate sciēdū ꝙ ipz nō recipit cura
tionē in senib⁹ nec in alia etate nisi cū difficl'tate ⁊ postq̄z
antiq̄tū est. ¶ Est. n. asma frequētia āhelit⁹ in q° hō cogit̄
sedere ⁊ est sic̄ āhelitus in hoīe fatigato cū magno cursu ⁊
est difficultas in expellendo aerē. ⁊ iō q̄si canit si eēt oꝛeg
mon. Sed disnia est difficultas anhelit⁹ in trahendo ae-
rem. ⁊ ideo non sonat. ⁊ de hoc est versus.
Disnia se celat canit asma malumq₃ reuelat.
Oꝛtomia quoq₃ moꝛbo vexatur vtroq₃.
¶ Et est passio mala quia paroxismaliter mouetur ⁊ cuz
anhelitu frigido vel tremulo est pessimum. et cum sin-

copi mortale est.⁊ est in re pꝛfocatiuus. ¶ Et si fuerit ex
sanguine:hoc apparet per sputum. Si a colera:desiderat
plus attrahere aerem ꝗ̃ expellere. Et si a flegmate:tunc
est tardus paruus ⁊ nõ est siccus. Et si ab humiditate:est
cum screatu.Et si est a repletione tunc est tremulus ⁊ de-
siderat plus expellere ꝗ̃ attrahere. Et si a debilitate vir-
tutis sunt tunc graciles ⁊ cõsumpti ⁊ anhelitus debilis et
pulsus debilis ⁊ morbi fortes precesserũt.⁊ isto modo est
in morientibꝰ ⁊ ptisicis cõfirmatis.⁊ sic loquimur hic.

Cura asmatis ⁊ diffi.anhelitus est in quattuor rebus
scilꝫ in ordinatione diete ⁊ in facilitando anhe-
litum ⁊ mundificando pectus ⁊ in prohibendo a reuma-
te.¶ Dieta debet esse talis quia aer suus sit temperatus
clarus mũdus decliuis ad siccitatem. Abstineat a cibo ⁊
potu.⁊ nõ potent in prandio:sed immediate post. Non co
medat aliqua actu frigida nec viscosa nec ventosa nec fu-
mosa nec opilantia nec pinguia nec frixa. sed sint cibi eo-
rum calidi ⁊ sorbitiones eorũ calide ⁊ proprie boni cibi.
Et qui sunt tales ponit ibi Auicẽ.fen secunda.primi cañ.
caplo de his que proueniunt ex his que comeduntur ⁊ bi
buntur.Et sint talia que ventrem lubricent ⁊ ventrem su
periorem sicut pectus:cuiusmodi est aqua ordei:sicut pti-
sana colata siue non colata:quod idẽ est qd̕ gruellum cũ
aqua ordei ⁊ est ordeatum.Et sint etiam talia que ventrẽ
lubricent inferiorem sicut stomacum ⁊ intestina cuiusmo
di sunt aqua cicerum aqua pisarum facta cum cimino co
cto in ea.Similiter potagium factum de malua attripli-
ce vel crisolocana:quod idem est qd̕ bleta borago buglo.
⁊ cum lacte amigdalarum facta cuꝫ colatura furfuris est
optima eis quia venter debet esse laxus.Et ideo valet eis
gallus antiquus cum polipodio ⁊ aniso decoctis vel cum
carthamo vel cuꝫ volubili maiori ⁊ minori que est funis
papaueris vel corrigia monachi vocatur. ¶ Iteꝫ amigd̕.
cum ficubus siccis valent eis.⁊ debent ficus modicũ pre-
sentari igni anteꝗ̃ dentur eis.⁊ amigdale debent excorti
cari cum cultello sine aqua.⁊ tunc plus valent eis ⁊ omni-
pus passionibus in pectore.¶ Item accipiantur caules ⁊
ponantur in panno lineo ligato ⁊ sacculus decoquatur in
potagijs suis ⁊ exprimatur ⁊ abijciatur substantia illa ter
restris.vnde versus. Ius cicerũ cauliumꝗ̃ bonum:sub-
stantia praua. ¶ Item vitelli ouorum sorbilium valent
eis non oua cruda sicut quidam accipiunt pro raucedine
⁊ male.¶ De animalibus valent eis carnes capriolorũ
anglice robo.⁊ carnes cuniculorum ⁊ arietum ⁊ hedorũ
vitulorum ⁊ brodia bona cuꝫ carnibus vitulinis cum çin
çibere ciamomo ⁊ ysopo.similiter de porcinis macris pos
sunt accipere.¶ De volatilibus pullorum gallinarum et
perdicum ⁊ faxianorum carnes valent eis.⁊ becosse simi
liter bone sũt siue in pane siue in brodijs.Et viscera simi-
liter ⁊ pulmones animalium meliores sunt eis.⁊ proprie
vulpis.⁊ ericij hedi ⁊ lingua arietis est precipua.Tamen
de pulmone vulpis accipiantur.ʒ.ij.cuꝫ aqua mellis.⁊ h̕
quottidie vel frequẽter tantum accipiendo vna vice sem
per est medicina maxima ⁊ experta h̕ in asmate ⁊ pulmo
quicunꝗ̃ sumatur.⁊ est medicina vulpina. ¶ Panis eo-
rum sit confectus cum amomo cimino fenugreco nigella
carthamo nasturtio ⁊ sit tenere substantie:sed non calide
nec toste.¶ Ex piscibus vtatur squãmosis ⁊ petrosis de-
coctis cum ysopo capillis vene.lingua auis spigranella la
uandula.⁊ iste herbe debẽt esse semper parate vt ponanť
in omnibꝰ cibis suis. Possunt etiã vti marinis sicut mer-
longo murena vel lampreda cuꝫ cepis decoctis ⁊ cancris
⁊ trutis aque dulcis ⁊ brachinis marinis ⁊ fluuialibus:et
similibus cum petro.decoctis ⁊ cum sũmitatibus fenicu-
li.¶ Deinde venter laxetur plus cum pthisana ordei vel
cuꝫ decoctione euforbij si virtus sit fortis.⁊ hoc paulatiꝫ
dando parum post parum. vel cum aqua ordei vel pulue
re vel succo yreos vel cum aqua sambuci vel cuꝫ agarico
qui valet omni tempore eis. Uitent somnũ post prandiũ
⁊ laborẽ:Sed ante prandiũ exercitentur in loco sicco vel
harenoso:quia aer siccus valꝫ eis.⁊ dormiant quasi seden
do ⁊ in lecto per se moueantur de loco ad locũ ⁊ semel in
vere intrent in mare quousꝗ̃ vomant modicuꝫ. prius tñ
venter per clistere vel cuꝫ suppositorio mollificetur bñ.
¶ Secundam rem complent que facilitant anhelitum si-
cut in causa frigida:sunt ysopus capilli vener.lingua auis
spigranella calamentum prassium enula campana radix
lilij yreos nasturtium ⁊ squilla assata ⁊ etiam cum melle
administrata.thimus cum melle ⁊ crocus cũ melle ⁊ gra
na lauri cuꝫ melle.Unde sirupus de ysopo valet in omni
causa.⁊ sirupus de prassio ⁊ calamento valꝫ in causa frigi-
da tantum.In causa calida etiam valent capilli vene.ad-
ianthos cetarach politricum cum aqua ordei cum çucca-
ro sirupo inde facto. Sed in omni causa valet ysopus ca-
pilli vener.spigranella vue munde succus liquiri.caulis:
semẽ citoniorum ⁊ fenugreci ⁊ mucillago ⁊ semen malua
rum ⁊ succus boragi.⁊ scabiose ⁊ gallitrici.¶ Item a pro-
prietate valet pulmo vulpis cum melle dispumato ⁊ çuc-
caruꝫ ⁊ penidie.¶ De compositis valꝫ diapenidion dia-
iris.In causa frigida diacalamentum diaysopus.In cau-
sa calida valet diadragantum frigidum diapapauer dia-
penidion sine speciebus calidis. ¶ De expertis tamẽ est
vna gutta armoniaci.detur cuꝫ oximelle ⁊ statim liberat.
In causa frigida que est communior inter alias:vel in cã
calida detur cum sirupo de ysopo vel cuꝫ pthisana çucca-
rata:idest confecta cum çuccaro rosato ⁊ violato ⁊ pthisa
na penidiata confecta cum penidijs multis.
¶ Tertiam rem complent pectus ⁊ pulmonem mundifi-
cantia ⁊ euacuantia materiam ibidem contentam:cuius-
modi sunt ysopus origanum cum melle.Similiter vrtica
⁊ semen eius cũ ficubus siccis decocta in aqua ordei mel-
lita educũt humores grossos in pectore ⁊ pulmone ⁊ ma-
xime sorbitiones facte de eis. Simil'r decoctio volubilis
cum oximelle est mundificatiuum bonum.Similiter fi-
seleos ⁊ yreos cum melle.Unde ego facio pro vno asma-
tico asma patiente singulis ãnis medicinam euacuatiuaꝫ
⁊ lenitiuam pectoris ⁊ pulmonis quã voco sirupuꝫ de spi
granella.℞.radicũ feniculi petrosilij enule campane yre
os.ana.partem vnam.ysopi capillo.vene.spigranelle sco-
lopendrie thimi calamenti.ana.M.i.succorum boragi.
scabiose caulium gallitrici.ana.quar.i.se.melonum succi
liquiri.ana.ʒ.5.se.maluarum.ʒ.ij.in estate pono de se.pa-
paueris albi.ʒ.5.pinearum sileris montani anisi charui.
añ.ʒ.i.liquir.partẽ.i.ficuũ siccarũ vuaꝝ mundatarũ.ana.
q̃r.5.dactyloꝝ.ʒ.i.poolipodij.q̃r.i.hec ponanť in pñ°deco-
ctionis cũ alijs radicibus.agar.ʒ.ij.sene.ʒ.i.cassiefi.mun-
de.ʒ.i.çuccari in estate libr.5.in hyeme mellis libr.i.5.⁊ si
non sit delicatus potest poni de prassio ⁊ gentiana. Simi-
liter lingua auis apponenda est si sint consumpti ⁊ macri
quia est medicina summa ethicis. Sed non ponatur hic
acetũ nec vtatur eo nec acetosis ⁊ fiant lib.ij.vel.iij.vta
tur mane ⁊ sero si sit durus ad educenduꝫ.si facilis sit ad
laxandum detur in mane in parua quantitate.⁊ tunc po-
natur laxatiuum per se ⁊ digestiuum per se.⁊ istum siru-
pum inueni maxime appropriatuꝫ.¶ Deinde dentur ele
ctuaria sicut diaysopus diacalamentum diaprassium ⁊ pi
nochada festicata ⁊ çinçiber conditum. ¶ Deinde fiant
pillule de succo liquiritie pipere ⁊ çuccaro.añ.⁊ dentur se-
ro.vtantur gentiana semper. Et cor bubonis:⁊ bubo in se
optima est:sic pica in visu.⁊ catulus in epilepsia ⁊ miluus

in lepra. ¶ Item de semine porri ⁊ de ipsis elixatis in aq̃
ordei cũ melle fenugreco ⁊ semine lini ⁊ passulis enuclea
tis ⁊ modico ysopi fit optima medicina mundificans pe
ctus ⁊ pulmonem ab humoribus grossis. ¶ Item de fo-
lijs siccis sauine ⁊ lauri.añ.ʒ.ß.accipiatur ⁊ inuoluatur in
butyro vaccino bene loto pulueriçatis ad quãtitatẽ.q̃rt.
.i.liquiri.ʒ.iiij.pinearũ preparatarum ⁊ amigdalarũ mũ-
datarum a cortice tenui cum cultello.añ.ʒ.iiij.fiant pillu-
le.vel fiat decoctio in colatura furfuris vel in aqua ordei
cum melle. ¶ Item vinum in quo decoquunt̃ ficus sicce
optimum est si dulcoret̃ cum çuccaro ⁊ valet in tussi.De-
inde fiant exiccantia materiam in pectore cum sulphure
dato in ouo sorbili in causa frigida ⁊ humida in hoie pin-
gui flegmatico maxime.⁊ accipitur etiam fumus per os ⁊
nares.tñ fumus olibani plus valꝫ ꝑ nares q² stringit reu-
ma.simil'r diasulphur valet qđ ponit Auic.in 5°.cañ.Dein
de fiant inunctiones cum dialtea ⁊ cuꝫ vnguento ptisico-
rum in pectore ⁊ oleo amigdalaruꝫ dulcium ⁊ butyro re-
centi ⁊ cũ adipe anatis ⁊ porci masculi castrati ⁊ alijs pin-
guedinibus cũ mucillagine fenugreci ⁊ se.lini ⁊ ysopo hu
mida que est lana ouium non lota decocta cuius pingue-
do supernatat. ¶ Itẽ de aristo.ro.radice apij raffani põt
fieri optima medicina cũ melle ⁊ aqua facta clarificatio-
ne in frequenti vsu. ¶ Deinde fiant emplastra super pe-
ctus. ℞.ysopi humide.ʒ.i.cere citrine.ʒ.ß.olei de lilio me-
dulle cruris vituli adipis anat] ⁊ galline.añ.ʒ.vi.myrrhe
bdellij mucillaginis fenugreci altee.añ.ʒ.ß.terantur myr
rha ⁊ bdellium.⁊ misceantur cum mucillaginibus:⁊ fiat
emplastrum vel de aneto melliloto ⁊ maiorana decoctis
in aqua vel vino:fiat emplastrũ super pectus ⁊ frequẽter
amoueat.Et si difficultas anhelitus venerit rõne siccita-
tis:tunc regant̃ sicut ethici cuꝫ cibis humidis.s.cũ borag.
buglos.malua attripli.spinachijs ⁊ folijs fragrarie patina
viol.malua cũ lacte mulieris ⁊ asine ⁊ capre vel cum ele-
ctuario resumptiuo ⁊ penidijs ⁊ cum puluere candij ⁊ li-
quiri.⁊ penidiarũ. ¶ Si autẽ fuerit de causa calida ⁊ cor
pus plectoricuꝫ fiat flẽomia:q² vapores calidi tunc sunt in
causa dicit Auic.fen 10ª.maxime etiã circa cor ⁊ artarias.
⁊ vtatur ordeato ⁊ auenato. ¶ Deinde fiat empl'm super
pectus:malaxetur cera cuꝫ oleo violato ⁊ nenufaris:⁊ po
natur supra pectus.vel inungatur pectus cum oleo viola
to rof.nenufar̃.Sed si asma fuerit in pueris lactantibus
detur eis succus feniculi cum lacte.Sed si venerit ex vẽ-
tositate iniungas pectus cũ oleo laurino costino castoreo
muscellino vel aliquibus istorum.

¶ Quartã rem complent stringẽtia de q̃bus dc̃m est ꝑus.
cuiusmodi sunt olibanum myrrha spicanardi ouum cali-
dũ super caput positum in commissura anteriori.⁊ suffu-
migationes de olibano ⁊ saluia ⁊ musco ⁊ pillule Nicolai
sub lingua ⁊ alie dicte prius.⁊ pomuꝫ ambre cuꝫ laudano
⁊ olibano ⁊ rosis.⁊ ꝙ vtatur diadraganto infuso ⁊ pliris
cum musco ⁊ dianthos.

Cura raucedinis.De raucedine notanduꝫ ꝙ non fiat
flẽomia in ꝑncipio:q² induceret perpetuã rauce-
dinẽ:nisi sanguinea cã fuerit.⁊ causans squinantiã.⁊ ma-
xime in ꝑn°.nõ cõpetit. ¶ Deinde si raucedo fuerit de cã
calida:tunc vtatur mucillagine psilij semine citonioruꝫ ⁊
medulla q̃tuor seminũ frigidoꝝ maioꝝ mũdatoꝝ ⁊ vta-
tur penidijs ⁊ diadraganto. ¶ Deinde stuphet̃ per os te-
nendo nares cũ decoctione floꝝ maluaruꝫ violarũ se.pa
paueris albi. ¶ Sed si cã fuerit frigida:tunc crocus valꝫ
eis myrrha liquiri.cuꝫ ouo sorbili.⁊ sint cooperta cinere:
q² licꝫ rõne cineris sint pori opilati in testa ⁊ ouum min⁹
valeat:tñ quia medicinaliter assatur rõne partis crude le
nit ⁊ humefacit pectus. ¶ Simil'r cubebe valent cũ mel
le ⁊ succo caulium ⁊ cum iure cicerum cum modico pipe-
ris.vnde cubebe debent accipi dicit Auic.sine omni ma-
teria sicut si homo comederet fabas nouas:nõ quia fabe
ibi valent:sed q² isto modo debẽt cubebe comedi. ¶ Itẽ
olibanum cum melle ⁊ passulis enucleatis optimuꝫ est si
decoquant̃ in aqua liquiri. ¶ Item lac cuꝫ melle ⁊ succo
calamenti summe valet.⁊ liquiri.ꝭm omnem moduꝫ ad-
ministrationis eius: ⁊ lenitiua alia sicut passule sine ossi-
b⁹ vel arillis grana pini amigdale dulces excorticate sine
aqua:ficus sicce pingues dactili fenugrecuꝫ semen lini ra
dix lilij cerebella cuꝫ çuccaro ⁊ melle. ¶ Deinde dentur
diadragantum diaysopus vel diairis acuantur cum mo-
dico puluere radicuꝫ enule campane. ¶ Deinde fiat stu-
pha per os cum calamento ysopo liquiri.⁊ cuꝫ similibus.
¶ Deinde caueat a fumo vento salsis frixis ⁊ assatis.⁊ a
vino ⁊ coitu ⁊ a repletione multa.⁊ a somno post prandiũ
cito ⁊ a clamore ⁊ cantu.Unde vnum dicimus hic ꝙ rau
cedo annualis non curatur.⁊ in ptisicis est signũ ꝓpinqui
tatis mortis.Caueant igitur ⁊ accipiãt tunc succũ cauliuꝫ
⁊ pedes vaccarũ ⁊ ficus assatas modicum ⁊c̃.

¶ Duodecimo ordinetur dieta pthisicorum que debet eẽ
aliqualiter consimilis dicte ethicoruꝫ. Sunt tamen tria
que sunt cibus potus ⁊ medicina:sicut lac vinum ⁊ ptbi-
sana. Lac enim abstergit ratione sue substantie serose.cõ
solidat propter naturam partis casealis.nutrit ⁊ reparat
ratione butyrose substantie. Lac eniꝫ sit mulieris brune
iuuenis de primo puero.⁊ que sit bene complexionata.⁊
que non vtatur coitu:sed moderatione cibi ⁊ potus.dein
de lac asinarum.deinde lac caprarum. deinde lac vacca-
ruꝫ.⁊ ꝙ vtantur illa animalia herbis siccis:scilicet betho
nica petros.⁊ fenugreco agrimonia ordeo ⁊ non nimis la
borent:⁊ accipiatur de vbere si velit patiens.⁊ si non:de-
coquatur ad ignem cum sale pauco ⁊ melle.vel extinguã
tur ibi lapides fluuiales ne coaguletur lac in stomaco:qđ
tunc est quasi venenum.⁊ ideo vinum ⁊ lac in eadem mẽ
sa non debent coniungi:quia vinuꝫ coagulat lac in stoma
co. Et si sentiat dolores ⁊ tortiones : tunc nocet lac.vel si
eructuet acetose.vel si sit febris putrida ꝯiuncta. Et ideo
discus lauetur cuꝫ aqua calida ⁊ ponatur in alio vase ple-
no aqua calida ⁊ ibi mulgeatur lac quia conuertitur cito
⁊ mutatur:⁊ tunc minus nocet.Secundo detur vinũ cla-
rum dulce non antiquum aliquo modo ⁊ çuccarum appo
natur omni hora.sed in febre putrida vinum nocet.Ter-
tio vtatur ptbisana siue sit in febre siue extra febrem.⁊ tẽ
pore quo vtatur lacte ⁊ tẽpore quo vtatur vino . ⁊ potest
dari quando volumus. ¶ Modo videamus de his que
solum sunt cibus ⁊ medicina ita ꝙ non potus:cuiusmodi
sunt mel ficus cancri fluuiales . vnde mel est vehiculum
medicinarum pectoris ⁊ pulmonis:nutrit ⁊ abstergit.ta-
men in febre putrida non cõuenit nisi misceatur cuꝫ mul
ta aqua pluuiali:sic̃ in idromelle aquatico çuccarato. Qđ
mel est melius:vide libro septimo de ĩgenio sanitatis.ca-
pitulo 5°.vbi dicit.ꝙ debet esse rubicundum odoriferum
clarificatum:⁊ a visu penetrabile:saporis delectabilis:ali
quanti acuminis ⁊ coloris inter subtile ⁊ grossuꝫ medica-
men:⁊ cũ distillatur sine vlla sui separatione descendens
coniunctim:quia si non continue vel continuum sit osten
dit grossius esse q̃ꝫ oportet:aut subtilius aut diuisibile in
partibus:quia mel grossum arguit multitudinem esse:sꝫ
humidius q̃ꝫ oportet arguit eius indigestionem ⁊ crudi-
tatem materie.⁊ tunc debet ibi poni thus propter odorẽ:
quia tunc odore multo non vitupero.dicit Halie. Et dis-
pumatum est melius:vt dicit ibidem bene post. vnde vi-
le est medico ꝙ non cognoscit:quia mel est malum vene-
num:vt dicit Auicenna secundo canoñ.Cancri fluuiales

valēt decocti in aqua dulci. deinde fricati in lixiuio facto de cinere vitis. Ficus ēt ſicce valent vue munde ꝛ amig. excorticate ꝛ caſſ. in parua quātitate. ¶ Aer iſtoꝝ ſit ſiccus ꝛ clarus ſine vento ꝛ in locis altis: ſicut Gal. dixit. ꝑ tra ſicos ad montē altuꝫ iuxta ſiciliam vbi eſt ignis cōtinu⁹. vt dixit 5°. de ingenio ſanita. c. 12. Carnes ſunt dicte caplo de aſmate. Tamen vitulis lactantibus poteſt vti ꝛ agninis ꝛ porcellinis ꝛ hedinis. ꝛ vtantur teſticulis gallorum. Et pro eis valēt colaticia. ꝛ vtanṫ alijs dictis ca°. de aſmate. tñ modicuꝫ comedant vna vice. non dormiant poſt cibū: nec moueanṫ multuꝫ: nec inaniantur: ſʒ magis repleātur: ſint in leticia gaudio ꝛ ſine ſollicitudine. vitent ſalſa acuta acetoſa. vitent coitum ꝛ fluxum ventris ꝛ flobotomiam ꝛ farmaciā ꝛ ſalſamenta calida ꝛ ſicca.

¶ Decimotertio cureṫ ethica coniuncta cuꝫ putrida cum caſſiaf. ꝛ prunis. deinde fiat potus de radicibus feniculi ꝛ yſopo ꝛ cicorea ꝛ capillis ve. ſcariola ꝛ lactuca ꝛ ſeminib⁹ frigidis decoctis in aqua ordei. ꝛ ponantur penidie ꝛ cuꝫ ʒuccaro clarificenṫ. deinde vtatur triaſandalis cum diadraganto frigido. añ. ꝗr. 5. deinde vtatur violis malua lactuca ꝛ fragraria cuꝫ brodio caponis. Detur ei lac amigd. dulciuꝫ qḋ fit de amigd. ꝛ aq̄ in qua coquatur furfur. Si patiens ſit fortis fiant illa que predicta ſunt in p° libro de cura putride: qꝛ laxari poſſunt leniter cū ſero ī quo iaceat reubarbarū. ꝛ coleṫ ſi opꝫ. ꝛ illa ſufficiunt ꝛc̄.

¶ De fluxu ventris. Cap. X.

Fluxus ventris eſt morbus inanitiuus purgans per inferius mām per inteſtina veniente ad dñtiam emorroidarū. Cuius tres ſunt ſpēs ꝑncipales. ſ. diaria que ē q̄ſi duoꝝ ruina. ſ. duarū virtutū nālium digeſtiue ꝛ cōtentiue. Uñ diaria ſic diffiniṫ. Diaria eſt fluxus ventris ſimplex humoruꝫ vel ciboꝝ ſine ventris excoriatione ꝛ ſine ſolōne ꝯtinuitatis ex defectione ꝯtentiue ꝛ digeſtiue plurimū gnātus. Uñ 6ª ꝑticula affo. in cōmento illius. A pleureſi habito aut peripleumonia diaria ſuperueniens malū eſt. Et in cōmēto eodē dicit ꝙ cā diarie eſt cū epar ſibi cibum ſm ꝙ opꝫ nō pōt trahere ꝛ in ſanguinem mutare: ꝛ tunc eſt chiloſus. ꝛ quādo fit ex corruptione ſtomaci cibuꝫ corrumpētis intra ſe. Tñ poſt cōmē. 32. in cōmento illius. Trauli a diaria capiunṫ longa. dicit ꝙ diaria longa eſt ſtomaci paſſio ꝓpria ex humiditate deſcēdēte ad ſtomacū nimia. vnde cerebrū cū eſt humidiſſimum neceſſe eſt illam humiditatē deſcendere ad ſtomacuꝫ: qꝛ deſcendit ad linguā ꝛ fiet lingua humidiſſima ad quā ſequiṫ ſtomaci humiditas cū pelliculis ſub lingua ſit coopta: vt dicit ibidem ꝛ 3°. ꝓnoſt. ꝛ 2°. regiminis acutoꝝ. in cōmento illius. Multotiens etiā a capite. ꝛ cū ſtomacus ſit valde humidus deficit ꝯtentiua que viget per frigidū. ſic igiṫ fit fluxus diaricus. ¶ Modo videamus de liēteria. diciṫ eniꝫ lienteria a lenitate inteſtinoꝝ vel a lubricitate eoꝝ. diffiniṫ eniꝫ ſic ſm Gal. 4ª ꝑticula affo. cōmento 12°. illius. Quib⁹ ventres lienterici hyeme ſuperius medicari malū eſt. Lienteria eſt qñ illud qḋ comediṫ in eiſdem fere qualitatibus in q̄bus fuerat aſſumptuꝫ cito egrediṫ. Sed 6ª ꝑticula affo. cōmento p°. dicit ꝙ lienteria eſt exit⁹ velox cibi ꝛ potus in eiſdeꝫ fere q̄bus comeſta ſunt q̄litatibus. Aliter tñ ꝛ breuius qꝛ ſolū ꝓuenit a defectu digeſtiue. ꝑmo a defectu cōtentiue: cū diciṫ in eiſdeꝫ qualitatib⁹ q̄bus comeſta ſunt. etiā a defectu cōtentiue: cuꝫ diciṫ velox exitus cibi ꝛ potus. eſt igiṫ breuior rōne cauſe ſimplicis. tñ in illis cōpoſitis fit citior. Lienteria nihil aliud eſt q̄ȝ ciboꝝ indigeſtio q̄bus ingredientibus nulla in eis mutatio digeſtiue ỽtutis in corpore in liquore odore: īmo in nulla q̄litate eſt. ¶ Cauſa eius eſt ex defectione virtutis cōtentiue que eſt ex malitia ſtomaci ꝛ inteſtinoꝝ in complexione. ꝛ aliqñ ꝓpter puſtulas ſeu vulnera ſtomaci ꝛ inteſtinoꝝ in ſuperficie eſt. hic aūt morbus in ſtōaci ꝛ aliorū membroꝝ dñatur eſſentijs ex flegmate frigido ꝛ acetoſo in ſtomaco vel inteſtinis incluſo. Uulnera autē ſunt ex humorib⁹ calidis quos neceſſe eſt a ſuꝑioribus purgare: qꝛ leuius eſt in eos emitti: ſʒ tñ nō hyeme: qꝛ humores tūc ſunt flegmatici vtplurimū. Cauſa huius morbi eſt in ſtomaco ꝛ in inteſtinis inuiſcata. H̅ Gal. in 4ª ꝑticula vbi ponit ꝑus. ¶ Ut igiṫ videamus cōuenientiaꝫ ꝛ dñtiam hoꝝ duoꝝ verboꝝ redeo ad cauſas diarie. Dico igitur ꝙ diaria fit ex nimia ciboꝝ repletione. vel ex eoꝝ nimia liquiditate. vel ex nimia fluxibilitate. vel nimia vaſoꝝ vel orificiorū largitate. vel nimijs a capite reumatiſmis. vel ab alijs membris ad ſtomacum ꝛ inteſtina deriuatis. vnde omnia viſcera ꝛ orificia eorum mollia ꝛ lubrica efficiunṫ. vnde nequeunt continere continentia: vt innuit Serapio in practica ſua. lib°. 3°. ¶ Modo de cauſis lienterie videre opꝫ que ſit a cauſa ꝑmitiua vel antecedente. A primitiua multipliciter. vel ab aere nimis humido. vel a ſuperfluo corporis motu caſu ꝛ percuſſione. vnde humores perturbanṫ ꝛ mouenṫ inordinate ſuperius ꝛ īferius. Aliquādo etiā fit ex cibarijs lubricis ꝛ viſcoſis: vt ſunt fungi ꝛ oliue oleaginoſe ꝛ a cibis nimijs ſūptis ꝛ nimijs vnctuoſis ꝛ pinguibus. ¶ A cauſa antecedēte fit lienteria: vt ex membris que ſunt debilia ꝛ cōtentiua defecta. vel ꝓpter malam complexionē eoꝝ. vñ Gal. 5ª ꝑticula affo. cōmēto 17°. dicit. ꝙ complexiones ſunt. 8. vel. 9. quarū vnaquaq̄ȝ deficiente deficit virtus cōtentiua. vel deficit ꝓpter materias malas in membris contentas. ¶ Fit igiṫ lienteria vel a cibis vel a mēbris vel ex humoribus ꝛ cibis nimijs ꝛ pinguibus ꝛ viſcoſis: qui non poſſunt tandiu retineri donec īmutentur ſm Gal. 4°. viatici. ſed Gal. 3ª ꝑticula affo. cōmento penultimo. dicit. ꝙ cauſa lienterie aut eſt cā frigida flegmatica: aut complexio contentiue mutata in ſtomaco ꝛ inteſtinis: aut ex defectu ꝯtentiue ꝓpter vulnera in ſuꝑficie īteriori facta. Et ibideꝫ dicit ꝙ diarie cauſa eſt aut minoratio virtutis digeſtiue: aut minoratio paſcendi corporis: aut ex acuitate colere īteſtina pungētis. he ſunt cauſe. ¶ Modo de diſſinteria videamus que diciṫ a ſolutione interioꝝ. i. inteſtinoꝝ. vel a ſolutione ꝯtinuitatis eoꝝ. vnde diſſinteria eſt fluxus ventris humoralis cum excoriatione vel ſolutione continuitatis inteſtinoꝝ. ꝛ eſt vtplurimū cuꝫ ſanguine. vñ diaria eſt duplex. fluxus humorū aliorū a ſanguine vel ciboꝝ in ſtomaco digeſtoruꝫ. Sed lienteria eſt fluxus cibi īdigeſti ꝛ crudi. Sed diſſinteria eſt fluxus ſanguinis vel humorū aduſtoruꝫ vel non nālium: qꝛ colericus vel melācolicus: vt videbitur ꝛ flegmaticus de flegmate ſalſo. vnde verſus.

Cruda lien: ſimplexq̄ȝ diar: cum ſanguine diſſin.

¶ Diffiniṫ igiṫ diſſinteria ꝙ ipſa eſt fluxus ventris cum excoriatione ꝛ vulneratione inteſtinoꝝ. ¶ Pro quo ſciēdum ꝙ duplex eſt diſſinteria. ſ. non vera ꝛ vera. Uera eſt fluxus ſanguineus ex excoriatione inteſtinoruꝫ. Non vera eſt de alijs humoribus: ſcꝫ de colera aduſta melācolia: ꝛ de colera ru. ratione nimij curſus per inteſtina. ꝛ ratiōe acuminis ſui. de melācolia ỽo ratione acetoſitatis ꝛ rōne curſus ꝛ tranſitus frequenter per inteſtina: ſicut diciṫ 6ª ꝑticula affo. 43°. cōmēto. in cōmento illius. Quicūq̄ȝ ſplenetici a diſſinteria capiunṫ ꝛc̄. ¶ Fit ī nō vera de flegmate ſalſo: ſicut dicit Gali. 3ª ꝑticula affo. cōmē. 13°. ꝙ flegma cū diu in īteſtinis moratur rōne viſcoſitatis ſue ſua ſalſedine inteſtina punguṅṫ ꝛ vulnerantur: qꝛ flegma de capite deſcendit ꝛ ratione longe more ꝛ caliditatis temporis ſalſificatur ꝛ facit diſſinteriā. ¶ Cui⁹ diſſinterie ſpēs ſunt

tres.s.mala peioꝛ pessima. Mala est vbi sanguis exit vel pinguedo. Peioꝛ quando rasura intestinoꝝ exit vel coꝛtices de ipsis excoꝛticatis. Pessima quādo caro vel pars intestini grossa ⁊ carnosa exit. vnde versus.

Est dissinteria mala peioꝛ pessima triplex.
Ex species nota hec sanguis rasura caroqꝫ.

¶ De his tribus habet̃ 4ª particula affo. in cōmēto illi⁹. Si in dissinteria nigre egestiones vt intestinoꝝ carnes exeant moꝛtale est. ¶ Distinguit̃ spēs eius penes mēbꝛa ⁊ penes tempoꝛa ⁊ penes sinthomata. Penes mēbꝛa: qa vel fit dissinteria ab intestinis superioꝛibus vel inferioꝛibus vel medijs. ⁊ ista est pessima que est ex vlceratione intestinoꝝ superioꝛuꝫ gracilium. que in medijs est media. ⁊ que in grossis ⁊ inferioꝛibus est minoꝛ ⁊ minus mala ⁊ faciliorís cure. vnde 6ª ꝑticula affo. affo. 18. vesicam incisaꝫ aut cerebꝛum aut aliquod intestinoꝝ graciliuꝫ moꝛtale. tamē grossa intestina qꝛ sunt carnosa citius consolidātur: licꝫ cum difficultate. ¶ Penes tempoꝛa distinguunt̃ species dissinterie: sicut dicit̃ 4ª ꝑticula affo. cōmento. 36. qꝛ si pinguedo exeat vl' sicut lotura carnis recentis: tunc est in ꝓncipio: sed quādo coꝛtices exeunt ⁊ quasi lotura rasura: tunc est augmentū: sed quādo exeunt partes intestini que sunt quasi frusta carnis: tunc est in statu: tunc moriūtur. Sed ista distinctio sumit̃ penes exeuntia: ⁊ est distinctio tempoꝝ rōne exeuntium. tamē quelibet illarum specierum ꝓmarum habet quatuoꝛ tempoꝛa. sed 3ª est oīno incurabilis. Penes sinthomata distinguit̃: qꝛ in ꝓma specie est aggrauatio ventris cū punctura in ano. In scđa est gurgulatio cuꝫ coꝛrosione pauca. In 3ª est arsura: toꝛtio ⁊ tenasmon ⁊ coꝛrosio: punctura ⁊ moꝛdicatio ītolerabilis.

¶ Itē penes membꝛa est alia distinctio: qꝛ quedā ē a capite: quedaꝫ a stomaco: quedā ab epate: quedā a meseraicis: quedā a splene: quedaꝫ ab intestinis: quedā a toto coꝛpoꝛe. dicit Auic. 3º cañ. fen 13ª. tractatu ꝓ. caº 2º ¶ Primo est sciendū de fluxu facto a stomaco: cuius causa est debilitas virtutis retentiue in stomaco: aut debilitas virtutis digestiue ꝓpter malam ꝯpl'onez frigidā ꝑm plurimū. vnde omnes fluxus cōmunicant in causis: qꝛ vel debilitate cōtentiue vel digestiue: vel foꝛtitudine expulsiue: qꝛ iste qui est a vulnere est rōne debilitatis virtutis cōtentiue: q̄ viget per villos transuersales: qui in vulnere discōtinuātur. Quādoqꝫ fit fluxus ꝓpter flegma lubꝛicās stomacuꝫ ⁊ intestina: quandoqꝫ ꝓpter medicinas venenosas retentas in stomaco ⁊ itestinis que suo acumine abꝛadunt stomacuꝫ ⁊ intestina. Et ideo ꝓhibet̃ collogntida subtiliter pulueriçari vel cōteri ne adhereat itestinis ⁊ stomaco: sic̃ cōtingit frequēter post assumptionē pillularū acutarū cū diagridio vel esula vel collogntida: tñ diagridium est magis familiare. Et ideo dicitur in versibus.

Si vis subsidium per fluxum ventris habere:
Sūme diagridium: nec opꝫ plus adhibere.

¶ Et capiat̃ in citonio vel in pomo cocto. Et si arguitur. colloquintida non debet multum cōteri: qꝛ tunc ꝓfundaret se magis in villis stomaci ⁊ intestinoꝝ. ¶ Oppositūꝫ dicit Mes. in de simplicibus medicinis: qꝛ oꝫ multuꝫ cōteri: qꝛ minus adheret tunc: qꝛ minoꝛ est viscositas cuꝫ sit maioꝛ discontinuatio in subtili pulueriçatione. Et Auicē. 2º cañ. caº de colloquintida. dicit. neqꝫ sit aliquis ꝯtentus ꝙ ipsa sit valde ꝯtenta: qꝛ si esset aliq̄ pars minima insensibilis habens tantā q̄ꝫtitatem notabilem cuꝫ inueniret humiditatē in stomaco inflaret ⁊ adhereret parietib⁹ stomaci ⁊ intestinoꝝ vel apostemaret. ¶ Item Auic. 2º cañ. caº 6º dicit. opꝫ ne ad sūmū perueniatur in cōterendo medicinas subtiles in substātia: sꝫ soluꝫ spisse ⁊ grosse quādo voluntas est vt longinquas ꝑtes euacues, ⁊ loquit̃ ibi de medicinis alteratiuis plusq̄ꝫ de medicis laxatiuis. Iō dico ꝙ Auer. in 2ª parte canticoꝝ Auic. cōsentiēdo scđe opinioni vt videbitur: dicit ꝙ bene debet conteri. ⁊ hoc vult Mes. Et est sua ratio: qꝛ rōne paruitatis partium minus nocet: qꝛ non agit tantū sicut si esset in maioꝛi q̄ꝫtitate: qꝛ sintilla non cōburit domum: qꝛ deficit q̄ꝫtitas sufficiens. Et dico ꝙ minus adheret stomaco subtil'r pulueriçata: qꝛ minoꝛ est ibi tunc viscositas cōtinuata ⁊ ibi adherens. Et dictū illoꝝ qui hoc dicūt est ꝑm opinionē alioꝝ: ⁊ de medicinis alteratiuis est intelligendū ⁊ de medicinis subtilis substantie. Uel dicit̃ ꝙ subtil'r pulueriçata plus penetrat: sed minus adheret q̄ꝫ grosse pulueriçata. ⁊ ideo min⁹ moꝛatur ⁊ minus ledit. deinde debet coꝛrigi cū dꝛaganto ⁊ idromelle ⁊ post pulueriçari. ¶ Itē quādoqꝫ fit fluxus a stomaco ꝓpter catarrū siue ꝓpter fluxum humoꝝ a capite ad stomacū descendentiū. vñ stomacus lubꝛicatur ⁊ reuma fluxū a capite facit. ⁊ in hoc etiā sunt cause reumatis ⁊ vocatur cerebellaris. Et quandoqꝫ ꝓpter multitudinem colere superabundātis in stomaco ⁊ effuse ad os stomaci. vel quādoqꝫ ꝓpter ventositatē: vñ coꝛrumpit̃ digestio. quādoqꝫ ꝓpter multitudinē cibi coꝛrupti lubꝛicantis stomacū sicut ꝓpter vsum carniū poꝛcinarū pinguiuꝫ. Et ille fluxus qui fit a stomaco vocat̃ diaria. Et quādoqꝫ fit diaria ꝓpter doloꝛē exñtez in stomaco: vnde debilitatur virtus eius retentiua. ¶ Et tunc de fluxu ventris ab intestinis ⁊ stomaco videndū est: ꝙ iste aut est cuꝫ excoꝛiatione aut non. si pri^m tunc est aut a mā virulēta: aut saniosa: aut a colera: aut a sanguīe: aut a flegmate salso: aut a colera nigra. Et hec excoꝛiatio aut est in intestinis superioꝛibus: aut inferioꝛibus: aut in ano. ⁊ iste fluxus vocat̃ dissinteria. ⁊ fit quādoqꝫ cū sanie: quādoqꝫ cū sanguine: quādoqꝫ cū vtroqꝫ. ¶ Si vō flux⁹ sit sine sanguine ⁊ excoꝛiatione ⁊ sine sanie: tūc fit aut ꝓpter debilitatē epatis ab attractione: aut ꝓpter fluxum colere ru. ab epate ad intestina: aut ꝓpter velocem cibi descensuꝫ a stomaco ⁊ intestinis: aut ꝓpter alias causas superius dictas: qꝛ ille fluxus qui est ab intestinis sine excoꝛiatione cōmunicat fluxui stōaci in causis. Et ille qui fit ꝓpter debilitatem epatis est empicus fluxus de quo narrat Gal. in 5º interioꝝ. caº 8º ꝙ habuit egestionē sic̃ loturā carnis ⁊ credidit se pleuresiꝫ habuisse. Uñ dicit Gali. ꝙ multum iuuat medico foꝛtuna ⁊ circūspectio medici in egestione: qꝛ illi aliquando dicunt moꝛbuꝫ significare sine vꝛina ⁊ pulsu. de quo patientes ⁊ astantes mirant̃ ⁊ medicuꝫ exaltant. ¶ Sed fluxus ventris factus a toto coꝛpoꝛe aut est creticus: aut ꝓpter foꝛtitudinem virtutis expulsiue ⁊ debilitatem ꝯtentiue: sicut accidit timenti moꝛtem cū gladio ⁊ in ptisi. aliquādo etiā ꝓpter febꝛes liquefaciētes totuꝫ coꝛpus: sicut est causon. quādoqꝫ ꝓpter mutilationē membꝛi alicui⁹ a quo totius coꝛpoꝛis sanguis resudans ⁊ regurgitans currit ad intestina repudiatus a membꝛis: qꝛ habēt plus q̄ꝫ quo indigent.

¶ Fluxus spleneticus est a malitia splenis non potentis recipere poꝛtionē suā melancolicā sibi missam ab epate: ⁊ tunc regurgitant ad intestina. ⁊ aliquādo ꝓuenit ex mala ꝯpl'one stomaci calidi adurente cibaria calida ⁊ subtilia. ⁊ aliquādo ex cōpl'one calida ⁊ sicca epatis sanguinea adurente ⁊ mel'iaꝫ non nālem multiplicante. ⁊ aliquādo in fine q̄rtane venit per viam crisis. ⁊ aliquādo ꝓpter passionem spleneticā cum terminat̃. ⁊ ꝓpter tristitiaꝫ ⁊ sollicitudinē ⁊ studiū ⁊ angustiā ⁊ passiones multas. ¶ Fluxus meseraicus fit ꝓpter opilationē earū non permittentem cibū transire ad epar: aut ꝓpter apertionez earū: aut ꝓpter apa epatis in sima. ⁊ tunc est chilosus sanguine⁹ aliqualiter. ⁊ etiā ꝯtingit ab earū raritate non cōtinēte cibū per tempus sufficiens. ⁊ ꝯtingit ab earum ⁊ epatis debili

attractiua: ⁊ etiam digestiua que facit sanguinem nimis
aquosum ⁊ subtilem. ¶ Fluxus aliquādo fit ꝓpter lōga-
tionē.cuius causa est multiplex. qꝛ aliquādo est cū dolo-
re:aliquādo nō.⁊ aliquādo ē ibi apostema calidū: aliquā-
do frigidū durum:aliqn̄ mollificatio:aliquādo insensibi-
litas ⁊ paralesis:sicut in illis qui sedent in locis multū fri
gidis.aliquādo lacertuꝫ cōtinentem humorem spasmus
impedit.⁊ humor aliquādo est colericus acutus:aliquan-
do salsus ibidem existens puncturam efficiens: ac si esset
sal in ano vel res continue mordicans.cuius signa patent
per dolorem in loco.vnde versus.
Hic dolor ⁊ partis actio lesa docet.
¶ Quia igit̄ Auic.3°cañ.vbi prius dicit ꝙ omnis fluxus
vel fit a cibis vel ab aere continente nos:aut ex mēbris:⁊
iam dictū est de fluxu ꝓpter membra. Modo dicenduꝫ
est de fluxu ꝓpter aereꝫ qui fit quādo aer calefactus cale
facit ⁊ desiccat ⁊ frigidus aggregat ⁊ lubricat.vnde dicit
Auic.multitudo pluuie ⁊ regiōes meridionales soluūt vē
trem.⁊ ideo aer meridionalis.i.calidus ⁊ humidus multi
plicat ventris fluxū.Et ideo Gal'.3ª particula affo.cōmen
to.8.aer frigidus ⁊ ventus haustrinus in nullo iuuāt: nisi
quia ventrē humectant.vnde Auic.p̄mo cañ.fen 4ª.c.7°.
dicit ꝙ aer frigidus premēdo laxat ventrē: ⁊ aer calidus
laxat virtutē. ¶ Fluxus ꝓpter cibū est duplex. qꝛ est ci-
bus stomacalis ⁊ cibus venalis. Primus est cibus futur⁹
Scd̄s est cibus in via. Primus est sicut panis ⁊ caro ⁊ illa
que stomacū ab ore intrant. Scd̄s est humoralis de quo
dictū est prius.qui si sit colericus est rōne acuminis ma-
terie ⁊ fortitudinis expulsiue. ⁊ ɔtingit maxime in estate
sicut melancolicis in autūno. ⁊ aliorū malorū hūoꝝ rōne
debilitatis digestiue:tunc ex inordinatiōe tēporum.⁊ isto
modo reponit̄ fluxus virulentus ⁊ saniosus qui est exco-
riatiu⁹ ⁊ apostemosus idest ab illis. ¶ Fluxus cibalis pri
mo mō fit ꝓpter prauitatē cibozū qui in stomaco calido
corrūpunt̄:⁊ non recipit eos natura.aut ꝓpter eoꝝ graui
tatem.aut ꝓpter inordinationeꝫ eoꝝ:sicut sunt cepe ⁊ al-
lia ⁊ porri.aut qꝛ sunt cibi venenosi vt fungi ⁊ similes.aut
qꝛ velociter ɔuertunt̄: sicut lac ⁊ sanguis animaliū come
stus.aut qꝛ minus subtiles.aut ꝓpter viscositatē ⁊ humi-
ditatē lubricantes stomacū ⁊ intestina sicut olea.aut pro-
pter multitudinem motus super eos.aut multitudinē po
tus:siue sit aqua siue ceruisia ⁊ maxime noua siue mustū
siue vinum grossum ⁊ dulce.

Signa fluxus stomacalis sunt hec. sunt eniꝫ sine san-
guie ⁊ sanie ⁊ nō est periodicus ⁊ nō hꝫ horas
in quib⁹ crescat ⁊ decrescat nec horas certas. Et si fuerit
ex debilitate cōtentiue ⁊ expulsiue a frigiditate debilita-
torum nō exit subito sed frequenter. Et si cā est ex debili
tate digestiue:nō est oīno priuatus digōne sed modicum
hꝫ. Et si fuerit ex humiditate lubrica viscosa sunt ibi do-
lor ⁊ cortices:⁊ in tali fluxu vomitus est malus dicit Aui.
auctoritate Hyppo.sed cā ignorat̄. Et quando est fluxus
stomachalis:maior fluxus est de die q̄ꝫ de nocte. sed quā
do est ab epate:tunc maior est de nocte q̄ꝫ de die:maxime
quādo noctes sunt longe vt in hyeme. ¶ Signa flux⁹ ca-
tarralis vel cerebralis.vt plurimū est per longū somnuꝫ
⁊ hꝫ periodos:⁊ in eo sunt signa catarri ⁊ lesionis cerebri.
¶ Signa fluxus epatici sunt egestio similis aque carnis
recentis cum abluit̄.⁊ color faciei citrinus:⁊ dolor in epa
te ⁊ grauedo.⁊ est vtplurimū periodicalis: ⁊ maxime si ē
ex opilatione.qꝛ ille est periculosior ⁊ plus ignotus.simi-
liter est caloris varietas in egestione ⁊ aduenit de nocte
plusq̄ꝫ de die vt dictū est.⁊ est talis fedus in facie sicut est
in epatico.⁊ tendit ad citrinitatem fuscaꝫ ⁊ obscurā sicut
in spleneticis ad liuiditatem nigram. ¶ Itē quādoq̄ꝫ ve
nit fluxus sanguis ⁊ dubitat̄ a quo mēbro est. qꝛ si ab in-
testinis:est cum rasura ⁊ pūctura ⁊ dolore. ⁊ venit paula-
tim ⁊ cōtinuatur ⁊ permiscet̄ cū egestionibus. vel antece
dit ⁊ p̄ponitur ſm ꝙ a superiorib⁹ venit.vel a medijs vel
ab inferioribus.Sed si venit ab epate est sine dolore. ⁊ ē
plurimus ⁊ est semper cōtinuus ⁊ venit post egestionem
cū modica permixtiōe.aut venit ꝓpter exercitiū dimissio
nem vel ꝓpter multitudinē:⁊ tūc multus ⁊ subit⁹. ¶ Ali
quādo venit fluxus sanguinis a frigiditate ⁊ quadā mor
tificatiōe:⁊ tunc sanguis est niger sicut sanguisuga cū mo-
dico fetore vel nullo.⁊ quādo est subtilis sanguis niger ⁊
non coagulatus cum modica siti ⁊ cū multo appetitu cibi
⁊ ꝑducit ad febrē ⁊ ad idropisim. ⁊ quādo exit substātia
epatis ⁊ est nigra grossa cū debilitate ē prope morteꝫ. vn-
de epar est sanguis quasi coagulatus dicit Auic.Et distin
guitur a sanguine coagulato vel cōgelato. qꝛ sanguis fri-
catus inter man⁹ ⁊ digitos cedit tactui ⁊ resoluit̄ cito. nō
est sic de substātia epatis:sed est quasi quoddā carneum.
¶ Item ponatur in aqua calida. ⁊ si dissoluat̄ sanguis ē.
si vero nō:est epar. Nec est incōueniēs ꝙ epar dissolutuꝫ
in paruas partes trāseat per mesaraicas:qꝛ vene ille sunt
extensibiles.⁊ pars illa epatis est figurabilis ⁊ cōdensabi
lis ⁊ rarefactibilis: sicut patet de crinodalib⁹ cū vrīa per
poros vritides exeuntibus:tamē si in magna frusta dissol
ueretur nō trāsiret.Et h̄ intelligit Girardus 5° viatici.ca.
de fluxu sanguinis epatici.ꝙ ipossibile est substantiā epa
tis exire:vel per ipossibile intelligit.s.rarū. ⁊ cuꝫ hoc non
staret vita. ¶ Item fluxus epatis ꝓpter opilationeꝫ epa-
tis ⁊ meseraicaꝝ est periodicalis in tātū ꝙ aliquādo stat
per.20.dies ⁊ videt̄ patienti ꝙ sit curatus. ⁊ tūc acceptis
stipticis redit fluxus. ⁊ quāto plus dantur stiptica tanto
plus assellat. Similiter talis flux⁹ opilatiu⁹ est chilosus:
qꝛ stomacus non patit̄.⁊ ideo cibus stat in stomaco quo-
usq̄ꝫ digerat̄ aliqualiter:⁊ tunc ꝓpter opilationē nō tran
sit vlterius. Sed in ieiuno ⁊ alijs intestinis superioribus
ꝓpter virtutē meseraicarū cum eis cōtinuatarū que hn̄t
virtutē aliqualē mutandi cibum in aliqualē ruborem:vt
dicit Auic.3° cañ.fen.14.fit ibi mutatio coloris chilosi in
colorē sanguinis:⁊ est quasi lotura carnis recentis. ¶ Si-
gna splenetici fluxus sunt egestio nigra ⁊ melācolica do-
lor splenis ⁊ opilatio.⁊ accepit prius cibaria melica ⁊ ha-
buit adustos morbos prius sicut febres longas fortiter.⁊
laborauit fortiter ⁊ studuit.⁊ sollicitus fuit vel tristis vel
consimilia. ¶ Signa fluxus itestinalis siue fuerit cū san
guine siue nō:sunt dolor intestinoruꝫ ⁊ pūctura. ⁊ differt
ab epatico:qꝛ in epatico est plus de sanguine q̄ꝫ intestina-
li. ¶ Et fluxus intestinalis si sit cum excoriatiōe a supio-
ribus intestinis:signa sunt pūctura in ventre ⁊ dolor sup
vmblico.⁊ exit fex post doloreꝫ ⁊ puncturā mixta cū san-
guine aut sanie. ¶ Et fluxus facti ab intestinis inferiori
bus signa sunt ab vmblico infra dolor ⁊ punctura cū exi-
tu fecum ⁊ egestiōe sanguinea:⁊ est ibi grauedo ⁊ egestio
cuꝫ quibusdā contentis squamosis ⁊ furfureis.⁊ sanguis
non est admixtus cum egestione sicut quādo ꝓuenit a su
periorib⁹:qꝛ tunc est dolor plus supra vmblicuꝫ.⁊ graue-
do ⁊ egestio est sicut lotura quedā aut rasura: ⁊ sanguis ē
fortiter cōmixtus cum egestione ⁊ aliquando p̄cedit ege
stio. ¶ Sed quādo est ab intestinis medijs tunc medio
modo se habēt ⁊ dolor ventris circa vmblicuꝫ. ⁊ tunc est
sanguis ⁊ sanies magis mixta cuꝫ egestione q̄ꝫ in alijs. Et
de istis loquitur Auic.p̄mo cañ. fen 2ª.doctrīa 3ª.c.p̄mo.
quia cortices significant in disinteria per sui quātitatem.
Quia si grossi fuerint significant ꝙ vlcus est in grossis in-
testinis.⁊ si subtiles fuerint significāt ꝙ in subtilibus in-
testinis.⁊ vbi dolor ibi narrat egritudinem.dicit Auic.5ª

particula canticoꝝ Auicen. ¶ Fluxus euacuatiui qui fit
in ano signa. frequentia assellationis pauce sicut sputuꝫ ⁊
doloꝛ ꝓpe anuꝫ quādo egreditur egestio. ⁊ qđ egredit̄ nō
est permixtū cū fece ⁊ sanguis exit ante egestionē. ¶ Si-
gna fluxus liquefactiui sunt inflāmatio corporis ⁊ calidi
tas eius ⁊ febris ⁊ diuersitas colorū ⁊ odor fetidus in ege
stione ⁊ egestio virulēta ⁊ aquosa ⁊ pinguis. ¶ Signa flu
xus facti a toto corpore sunt sanguis purus ⁊ multus ⁊ si-
ne dolore ⁊ habet paroxismos ⁊ ꝑuenit sicut in bona crisi
⁊ laudabili cū virtus expulsiua expellit nociua. ¶ Aliqñ
est ꝓpter crisim malaꝫ ⁊ sinthomaticā: quādo natura ex-
pellit humorē cum impetu. ⁊ qꝛ retentiua ꝯtinere nō pōt
sicut in ꝓxime morientib⁹ sicut in ptisicis ⁊ longe febriē
tibus febre mortali. Et ꝓpter nimiā crapulam ꝑuenit. ⁊
ꝓpter repletionē cibi ⁊ potus. ⁊ ꝓpter retentionē alicui⁹
ꝯsueti euacuari. aut ꝓpter mutilationē alicui⁹ mēbri: aut
qꝛ modica fuit resolutio a toto corpore: aut ꝓpter paruita
tem exercitij. aut ꝓpter colericā passionē. ¶ Et si sit a vē
tositate: tūc ē gurgulatio cū sonitu ⁊ rugitu. ¶ Itē signū
gnāle fluxus vētris sumptū ab vrina. vrina est pallida in
corpore. in substātia tenuis aut spissa. pauca in q̄ntitate: li-
uens superi⁹ habēs resolutōes cinerosas grossas ⁊ separa
tas. talis vrina fluxū ventris absolute significat.

Pronostica. Illi qui habēt ventrē humidū ⁊ la-
xum in iuuentute plurimū habent
cōstipatū in senectute. vt dicit̄ 2ª parti. affo. ⁊ non deficit
nisi in vno casu. s. quādo cōtentiua in iuuentute debilitat̄
ꝓpter frigiditatē. In iuuentute vero qui est strictus: in se
nectute erit laxus. ⁊ h̄ non deficit nisi in vno casu: cū ven-
ter sit strictus in iuuentute ꝓpter ꝓuationē colere. qꝛ tūc
est strictus in senectute cum tūc minus de colera genere-
tur. ¶ Nota tñ ꝙ in sanis egestio ē multa ꝓpter tria. p°
qꝛ accipiunt in multa quātitate cibū. 2° qꝛ colera multa
delegat̄ ad intestina pungēs ⁊ mordicās. 3° est venter la
xus nāliter ꝓpter debilitateꝫ cōtentiue. ¶ Item illi qui
habent totū corpus humidū ⁊ cerebrū ⁊ linguā: sicut sunt
trauli ⁊ blesi ⁊ litteras corrūpentes ꝓpter nimiā humidi
tatem: tales de facili incurrūt fluxuꝫ ventris. ¶ Itē nul-
lus fluxus creticus ⁊ nālis est restringendus: qđ cognosci
tur: qꝛ natura bene fert ⁊ confert. ⁊ ideo vsqꝫ ad tres dies
nō debet fluxus restringi. ¶ Item nota ꝙ fluxus sintho
maticus dꝫ restringi. ⁊ hoc. qꝛ ledit ⁊ nocet. etiā male fer-
tur ⁊ cognoscit̄ a cretico ⁊ naturali: qꝛ naturalis est ordia-
tus ⁊ sinthomaticus est subito. ¶ Itē post naturaleꝫ sen-
tit patiēs se alleuiatū: ita nō est in alio. ¶ Et si arguitur.
crisis est motus subitus. vt dicit̄ 2ª parti. affo. dico ꝙ licꝫ
quo ad nos sit subita: nō tñ quo ad naturā: qꝛ natura per
duos dies vel tres incipit agere digerendo diuidēdo ⁊ vl
timo expellendo: ⁊ tota illa operatio est nature cretican-
tis: vt innuit̄ 4ª parti. affo. cōmento. 21. ⁊ istam solutionē
ponit quo ad primū verbū Isido. 2ª partic. affo. Dam̄. cō-
mento. 62. ¶ Item omnis fluxus vētris qui venit subi-
to ⁊ repente post longā egritudinē est mortalis. qꝛ signifi
cat corruptionē magnam ⁊ subitam ⁊ virtutē defectam.
¶ Itē omnis fluxus ducens ad idropisim est mortalis.
Similiter omnis flux⁹ cū admixtiōe sanguinis post idro
pisim est mortalis. qꝛ tunc aquositas idropicalis retinet̄
⁊ frigiditas generat̄ magna: ⁊ per consequens aquositas
magna. ¶ Item omnis flux⁹ vētris qui aduenit post vl-
cus melancolicū est mortalis. qꝛ cancrū putrefactū signi-
ficat. ⁊ ideo dicit̄ 4ª parti. affo. Disinteria si a felle nigro
inchoauerit mortale. Nec est semper cancer in intestinis
quādo exit fel nigrum: nisi ita esset ꝙ fel nigrū vlceraret
intestina ⁊ ꝓfundaret se in eis: tunc enim esset ibi cancer.
Tamen pro verbo Gal'. 4ª parti. affo. in cōmento illius.

Disinteria si a felle nigro inchoauerit. Sciendū ꝙ vlcus
intestinorū videt̄ incurabile. qꝛ omnia medicamina non
possunt ibi apponi. quia si ponerent̄ nō morarent̄ ꝓpter
feces ibi continue veniētes. ¶ Et ideo sciënduꝫ ꝙ vlcus
etiā difficulter ⁊ tarde curat̄ nisi sit paruū. ⁊ tunc oportet
ꝓhibere cum pinguedine capre liquefacta: ⁊ cito post in-
uncta ne vlcus tangatur a fecibus. ⁊ tunc consolidare cuꝫ
medicinis consolidatiuis mixtis cum stipticis ⁊ per lōgū
vsum. Tamē si esset vlcus magnū: vt quando exeunt car
nes intestinoꝝ: tunc est incurabile. ⁊ hoc est veꝝ. ¶ Iteꝫ
qui habet disinteriam: ⁊ post aureꝫ sinistrā res magna si-
milis orobo: ⁊ cum h̄ est sitis vehemens morit̄ in. 20. die
⁊ nō euadit ſm ꝙ recitat Auic. auctoritate Hypp. lib. de
morte veloci. qui est vnus paruus tractatus nō cōmenta
tus quē ipse fecit. ¶ Itē qui hꝫ solutionē ventris melan-
colicam grossam nō sanat̄. ¶ Ad vltimū humor melāco
licus purus ꝓuocans est ſm plurimū cū egredit̄ mortis
signū. dicit Auic. p° cañ. fen 2ª. ca° vltimo. ¶ Et melia pu
ra nō cognoscit̄ ex solo colore sui sed ex acredine sua ⁊ pō
ticitate ⁊ ebullitione terre ex ipsa. ⁊ est melia siue sit ege-
stio siue vomitus: qꝛ significat vltimū dominiū frigidita
tis. Tamē si chimus sit niger adustus pōt esse bonū post
signa digestionis in morbo adustiuo ⁊ melācolico vel lō-
go. vnde Hypp. 4ª particu. affo. Egestiones nigre vel q̄si
sanguis nigre sponte veniētes. i. longo tēpore ⁊ a causa in-
teriori ⁊ in ꝑncipio vel augmēto: ⁊ cum fe. ⁊ sine feb. pessi-
mum: ⁊ q̄to colores plures fuerint magis malū. Sꝫ post
signa digestionis complete ⁊ cum farmaco nō malum: qꝛ
tunc nō venit sinthomatice: qꝛ farmacuꝫ ꝑcedit digestio
artificialis. ⁊ si nō sit ibi cōplete digestio naturalis est tñ
aliqualis: quia ars sibi ministrat. vnde versus.

Noscat mens pigra qualis sit egestio nigra.
Si venit per se: mortem portendit adesse.
Tanto deterius quanto color varius.
Non est mortalis si cum medicamine talis.

¶ Iteꝫ omnis fluxus melancolicus qui in fine febris ve
nit est mortalis: dato ꝙ eēt melācolica. vnde nō dicit̄ flu-
xus melācolicus ꝓprie morbus nisi excedat dies tres si
nō excederet in vicibus veniendi. ¶ Itē omnis flux⁹ me
lancolicus de illa que posita supra terrā ebulit ⁊ hꝫ odo-
rem acetosuꝫ est mortalis: lꝫ virtus sit fortis. ex alijs spe-
ciebus nō est sic. ¶ Itē omnis fluxus vlceratiuus perfo-
rans intestina est vtplurimū mortalis. lꝫ Auic. dicat in 3°
fen. 16. ꝙ venter vnius fuit perforatus ⁊ exiuit stercus: et
tñ vixit hō. ⁊ lꝫ hoc sit de possibilib⁹: est tñ possibile lōgin
quum. ⁊ ideo intestina incisa nō curant̄ maxime subtilia
ꝓpter multitudinē meseraicarū cum eis cōtinuatarū: vt
innuit̄ 6ª parti. affo. vesicā incisaꝫ. ¶ Iteꝫ omnis fluxus
ventris qui ꝑmo est sicut aqua: ⁊ postea sicut vnguentum
est malus. ¶ Itē egestio viridis coloris innati caloris si-
gnificat extinctionē. similiter ⁊ fusca dicit Aui. ꝑmo cañ.
fen 2ª. c. vltimo qđ est de egestionib⁹. ¶ Itē egestio alba
sigñat opilationē in poro felleo ⁊ sigñat ictericiaꝫ: nisi eēt
stomachalis: quia ille ⁊ intestinalis sunt plus diuturni ⁊
aliquādo albi qui nō sunt cum excoriatiōe: sed cum albe
dine. ¶ Et virus saniei habens odoreꝫ magni apostema-
tis sigñat apertionē: tamē sanus qui nō exercitat̄ frequē-
ter hꝫ egestionē saniei que est euacuatio ⁊ purgatio lauda
bilis. ⁊ ideo ex sanie nō dꝫ argui vlceratio in intestinis: sꝫ
longa materie retentio ⁊ nō euentatio ⁊ putrefactio: ⁊ ita
aliquādo est de sanie illis qui non exercitantur ⁊ replent
se. ⁊ ista innuit Auic. capitulo vltimo. fen 2ª. ꝑmi libri. Et
vide similiter de hoc 4° cañ. fen 2ª. ¶ Itē omnis fluxus
cum pulsu vermiculoso sicut formicante qui non confor-
tatur per cibos assūptos ⁊ medicias est mortalis. ¶ Itē

omnis fluxus post egritudinem. ⁊ tñ egritudo adhuc manet: ⁊ nõ minuit̃ ⁊ est mala tolerantia: est mortalis. ⁋ Itẽ in idropisi fluxus sanguinis virulentus malus. ⁋ Item omnis fluxus cũ vomitu ⁊ singultu ⁊ alienatione est mortalis. ⁋ Itẽ in idropisi fluxus sanguinolentus malus est. ⁋ Item in omni fluxu vẽtris casus appetitus est malus. qꝛ morbus cõsumptiuus dꝫ curari per repletionẽ. cũ igit̃ appetitus deficit nõ comedit: igit̃ plus cõsumit̃ ⁊ per ꝯñs deficit. ⁋ Itẽ omnis fluxus ꝓlix⁹ in senib⁹ est mortalis. ⁋ Itẽ omnis flux⁹ stomaci ⁊ intestinoꝝ cuꝫ nausea ⁊ vomitu malus. ⁋ Itẽ cum retentio solutiõis vẽtris conturbat ⁊ eius solutio facit acgrere tranqllitatẽ mortalis ẽ. dicit Auic. 3° cañ. fen. 14. tractatu 4°. ca° ṗmo.

⁋ Cõtra illud videt̃ ꝙ nulla eũo ẽ salubris. qꝛ oĩs eũatio est talis ꝙ mã eius retenta facit cõturbationẽ ⁊ eius eũo alleuiat ⁊ tranquillitatẽ facit. Aliter eniꝫ nõ esset salubris nisi cõferret ⁊ patiens bene ferret. ⁋ Dico vno modo lr̃a est falsa. debet eniꝫ esse ibi illa negatio nõ. sic. eius solutio non facit acquirere tranqllitatẽ: tunc est mortalis. ⁋ Aliter tñ dico saluando litterã ꝙ sola acquisitio trãquillitatis nõ est mortalis. imo loquit̃ in solutiõe epatica quãdo est tanta ꝙ virtutẽ ꝓsternit si nõ restringat̃. tali eniꝫ casu si restrictio perturbat ⁊ intelligo magnã perturbationeꝫ: qꝛ facit apostema in epate. vel aliqđ pessimũ accidens: et eũatio facit tranquillitatẽ illius aṗatis vel alterius mali accñtis. alias solutio epatica est mortalis: qꝛ virt⁹ deficit si nõ restringit̃. ⁊ si restringit̃ deficit ꝓpter aṗa vel accidẽs malum qđ inducit. vnde nõ vult ꝙ sola cõferẽtia sit mortalis. imo ṗncipaliter est mortalis perturbatio restrictionis: ⁊ causa est multoꝝ humoruꝫ corruptio. qui si retineant̃ inducũt humidi nocumentuꝫ. ⁊ si eũant̃ inducunt debilitatẽ virtutis ꝓpter debilitatẽ ⁊ euacuationẽ spirituum excessiuã. ⁋ Itẽ sanies vel virus veniẽs sine febre ꝑcedente est ex vlcere. ⁊ si ex resudatõe aṗatis interioris: tunc ante illud est fe. dicit Auic. vbi ṗus fen. 14. ⁋ Itẽ si vrina sit bona nõ sigñans epar debile: tunc est fluxus sanguinis meseraicus nõ de epate. ⁋ Iteꝫ omnis fluxus qui ꝓuenit ab epate aut a toto corpore ꝯturbatiu⁹ est: nisi venerit per viaꝫ crisis salue. ⁋ Itẽ omnis fluxus lõgus vt plurimũ ducit ad idropisim vel ad ethicã: qꝛ omnis idropicus est ethic⁹. ⁋ Itẽ egestio nigra causata a colera adusta. cum eniꝫ talis dispositio venit ꝓpter melĩaꝫ: tũc ꝓiecta super terrã ebulit sicut acetũ: ⁊ vermes si ꝓyciantur desuꝑ moriunt̃: in alys nõ sic. ⁊ colera nõ venit ad nigredinem tantã: sed ad quãdã luciditatem. ⁊ illud dicit Gal. 4ª parti. affo. in cõmento illius. Quibuscũqꝫ ex egritudinibus acutis. ⁋ Item in ventris fluxibus cũ dolor aduenerit circa vmblicũ ⁊ partes ĩferiores ⁊ statiꝫ sequit̃ egestio: tunc cã est in superiorib⁹ intestinis. ⁋ Item colerica passio si frequẽter euenerit malũ pessimũ ⁊ mortale: ⁊ est colerica passio cum egerit ⁊ euomit simul patiẽs. ⁋ Iteꝫ lienteria post disinteriã est mortalis: qꝛ fit ꝓpter abrasionem villoꝝ. ⁋ Itẽ oxiremia in omni fluxu vẽtris postqꝫ non fuerit a ṗncipio est bona. ⁊ est ideꝫ qđ eructuatio acetosa. ⁊ est. qꝛ tunc cõtentiua incipit vigorari ⁊ digestiua digerere. ⁊ Hyp. 6ª parti. affo. illud dicit de lienteria.

⁋ Cõtra. ꝓbat̃ ꝙ nulla liẽteria ẽ mortal': qꝛ sic deberet restringi. ꝯñs falsuꝫ: qꝛ dum stringit̃ fluxus nõ concedit̃ ei ꝙ fiat retentio ᷣm Auic. 3° cañ. fen. 14. tractatu 2°. c. de colerica passiõe ⁊ eius cura. igitur qꝫdiu durat lienteria non dꝫ stringi: qꝛ exit chilus ⁊ cibus: sicut pꝫ per diffinitioneꝫ suã ⁊ per Gal. 4ª parti. affo. ⁊ prius hic positaꝫ. ⁋ Dico ꝙ sex sũt genera fluxuũ. Anastropha que est velox expulsio cibi per superius. Catastropha que est velox expulsio cibi per inferius. Colerica que vtroqꝫ. diaria. lienteria. disinteria que prius exposite sunt. ⁋ Dico tũc ꝙ lienteria debꝫ stringi. ⁊ quãdo dicit̃ qꝫdiu exit chilus ⁊ cib⁹ non dꝫ stringi. veꝝ est qñ exit cibus ⁊ chilus colericus. qꝛ Auic. ponit illam ꝓpositionẽ. c. de passiõe colerica. ⁊ talis est cã colerice passionis. In lienteria nõ cõuertit̃ cibus in chiluꝫ de quo sit curandũ. ⁊ ideo duꝫ perseuerat chilus exeundo ⁊ cibus. i. dum cibus exit cũ chilo colerico in passiõe colerica: non dꝫ stringi aliquo mõ stante virtute. sed si mutetur ad aliud qꝫ colericũ ⁊ illud est fedũ cõcedit̃ retentio: quia tunc timendũ est de disinteria vel aliquo tali. ⁋ Iteꝫ in oculis patienti diaria superueniẽs bonũ. 6ª partic. afforis. affo. 17. ⁋ Itẽ disinteria curat maniam. 7ª parti. affo. i. in ṗncipio. ⁊ ista sufficiãt lꝫ infinita essent dicẽda.

Cura. Circa curã sunt facienda. 12. ṗmo stãte virtute ⁊ partib⁹ cõuenientib⁹ fiat flebotomia vel euacuatio cũ mirabolanis citrinis si colerica peccet: vel cum kebulis vstulatis si flegma peccet. vel cũ indis si melĩa. ⁊ hoc pro mã antecedẽte. Deinde in augmẽto morbi ⁊ versus statũ dent̃ videlꝫ stiptica alterãtia appropriata materie que est cã fluxus. Si tñ timeat laxari per inferius: licꝫ Auic. dicat ꝙ fluxus curat fluxum: ⁊ vomitus vomitũ. i. fluxus materie causantis fluxũ est cõpetens cura fluxus materie cõiuncte. fac igit̃ vomitũ ad diuertendũ si pectoralia fuerint fortia ⁊ tp̃s anni sit cõueniẽs. ṗmo igit̃ ꝑticularibus cõueniẽtib⁹ euacuet̃ mã antecedẽs. 2°. diuertatur per vomitũ nisi in passione colerica: ⁊ tũc fierent sibi fricatiões. 3° dent̃ stiptica alterantia appropriata materie antecedẽtis electuaria ⁊ sirupi. 4°. dentur cibaria stiptica ⁊ potus stiptici. 5°. somnus ꝓuocet̃: qꝛ dormire ẽ ex reb⁹ magis iuuatiuis ei qui hꝫ fluxũ vẽtris. dicit Auic. 3° cañ. fen. 16. nisi in fluxu cerebrali. 6°. si sit excoriatio et vlceratio vlcera mundificent̃. 7° dent̃ cõstrictiua ⁊ conglutinatiua consolidantia. 8°. fiant suffumigationes. 9° fiant vẽtosatiões suꝑ ventrẽ. 10° fiant vnguẽta ⁊ emplastra. 11°. fiant balnea. 12°. dolor tenasmon ⁊ alia accidentia cõcomitantia sedent̃ cum emplastris ⁊ lenitionibus ⁊ fomentationib⁹ ⁊ euaporationib⁹. Aliquando tñ oportet illud vltimuꝫ ṗmo facere. sed qꝛ est accidẽs morbus ⁊ sequens: ideo pono ista accidẽtia in fine. vnde aliquãdo vltimũ in executiõe est ṗmũ in intentione: ⁊ aliquãdo econuerso. quia aliquãdo accidẽtia superãt suam causaꝫ. dicit Auic. fen ṗma. 4ª ṗmi cañ. c. de cura apostematis.

⁋ De ṗmo scienduꝫ ꝙ in lienteria raro vel nunqꝫ dꝫ fieri flebotomia nec in aliquo fluxu stomacali: nec cerebrali: qꝛ incrudaret materiã ⁊ stomacũ debilitaret: ⁊ reuma ꝓuocaret. tñ in alys fluxib⁹ stante virtute ⁊ in ṗncipio morbi ⁊ alys particularib⁹ cõuenientib⁹ põt fieri pauca flebotomia: maxime si cum fluxu sit fe. simul incipiẽs. qꝛ in fluxu in fine feb. nõ cõpetit flõmia. ⁊ dꝫ fieri flõmia parua ⁊ frequens. Deinde purget̃ materia peccans cum mirabo. ᷣm materiaꝫ peccanteꝫ ꝓut dictũ est in ṗmo li°. c. de accidentibus fe. c. de fluxu vẽtris in fe. ⁊ in eo videas.

⁋ De scđo sciendum ꝙ vomitus debet fieri si materia sit colerica vel flegmatica vel melancolica. sed in illis duabus debet fieri vomitus minor diuertens ⁊ nõ multum euacuans: maxime si pectoralia sint stricta ⁊ macra ⁊ patiens habeat tussim. Capiat̃ igitur semen attriplicis ⁊ decoquat̃ in aq̃ aliq̃liter calida det̃: ⁊ postea pẽna vel digitus ꝓponat̃ ꝓut dictum fuit in ṗmo li°. c. de vomitu.

⁋ De tertio scienduꝫ ꝙ medicine stiptice quedam sunt calide quedaꝫ frigide. Medicine stiptice simplices frigide sunt rose bolusar. gũmi arabicum galle spodiuꝫ antera. i. semen rose. camphora grana granatoruꝫ vuarũ passu. balaustia acatia. i. succus prunelloruꝫ imaturoꝝ sumac berberi semen acetose se. plãtaginis etiã herba se. portulace

coriandrum.fructus mori imaturi ad excoriationẽ ⁊ san/
guinaria.lac in quo extinguitur ferruz vel lapis cãdens flu
uialis.lac acetosum ex quo extractũ est butirũ.barba hir
cina virga pastoris folia quercus ⁊ prunelloꝝ resta bouis
vel sanguis draco.sandaraca lanceolata corallus emathi
tes myrtilli pira citonia nespila vel nephile: qđ idem est.
succus prunelli pedes corui succus caude equine coagu/
lum leporis ossa mirabolanoꝝ.¶ Medicine stiptice sin
gulares calide sunt ciminũ assatuz olibanũ mastix myr/
ra storax calamita nux cypressi nux mus.laudanũ de quo
in potu detur.ʒ.ij.reubarbarũ assatũ castoreuz consolida
maior nasturciũ torrefactũ hipericon spica nardi abs.ar
themisia.¶ Cõposita frigida sũt triasandali diapapauer
diacodion diadragantũ frigidũ zuccarũ rosatũ carnes ci
tonioꝝ sine spẽbus rubea trociscata requies sirupus mir
tinus ⁊ rosatus.¶ Cõposita calida sunt diacitonitem ro.
nouella alipta muscata gallia mus.tyriaca diaolibanũ in/
fusum diagalanga stomaticũ simplex diamargariton dia
ciminũ subtiliter puluerizatum.¶ Tẽperata sunt diaro
don abbatis leticia Gal.diapenidion sine speciebus cali/
dis.¶ Medicine spãles sunt pilusella cocta in lacte bi/
bita ⁊ diariam sanat.¶ Itez febrifuga retinet oẽs fluxũ
ventris statim data potui. ¶ Itez succus cõsolide maio/
ris cum vino mixtus ⁊ coctus super tegulaz oẽm fluxuz
stringit.¶ Item sirupus ro.in cã calida valet.silr sirupꝰ
de plantagine ⁊ sirupꝰ myrtinus.¶ Itẽ in cã frigida siru
pus de absinthio valet.⁊ sirupus de hipericon.i.sirupꝰ fa
ctus cũ herba cocta in aqua pluuiali ⁊ post dulcorata cuz
zuccaro ro.vel melle ro.sirupus optimus est.⁊ si in aqua
illa extinguitur ferruz candens melius erit.⁊ valet in disin
teria ⁊ in omni fluxu cerebrali.tñ in disinteria electuariũ
cõpetens est triasandali.quar.i.cũ.ʒ.i.sanguinis drac.vel
cum.ʒ.ß.boli armeni vel cũ corrall.ru. vel cũ rosis siccis.
sed ista non debent dari in pncipio: sed vlceratione facta
manifesta ⁊ excoriatiõe qđ apparet per cortices ⁊ rasurã
exeũtes ⁊ per saniẽ.Eodem modo zuccarũ ro.acuitũ cum
bolo.tñ in lienteria ⁊ in cã frida dz dari diacitonitẽ ⁊ car
nes citoniorum cũ spica nardi ⁊ nuce mus.⁊ mastice ponẽ
do ad quar.i.vnum de istis tribus.vel.ʒ.i.de vna medici
naꝝ vel cũ corallis albis vel cũ olibano.Unde errãt qui
bolũ ⁊ sanguinẽ dra.dant in pncipio:qr inuiscãt ⁊ ingros/
sant ⁊ que ad tps retinẽt ⁊ postea redit peior ꝙ prius nisi
materia esset nimis acuta ⁊ subtilis: ⁊ tunc plus adhuc cõ
petũt flebotomie parue vt sanguinis feruor sedetur. ⁊ meª
de mirabolanis citrinis ⁊ silibus.vñ Girardus 4º.viatici
dicit ꝙ in disinteria inchoãte est quadruplex initiũ. pᵐ
est multitudo humorũ cui correspõdet euatio. nec est ibi
expectanda digestio : qr mã est satis parata fluere. 2ᵐ ẽ
ibi humoꝝ malitia ⁊ acumẽ:cui cõpetit infrigidatio cum
sirupo ro.mirtino ⁊ vio.qui lz laxet:nõ tñ laxat nisi mate
riam antecedentẽ: ⁊ cũ h infrigidat. ⁊ ideo datur non per se
sed cũ stipticis.Similr sirupus nenufarinꝰ ⁊ de berberis
optimi sunt. 3ᵐ est nimius fluxus ventris cui cõpetit re/
strictio cum medicinis stipticis positis in balneo ⁊ cũ fo/
mentatiõe pãni linei intincti in aqua calida multũ si tri/
plicatus ponatur super vmblicuz ⁊ pectinẽ ⁊ sepe calefiat:
⁊ cum fuerit fluxus nimius dentur tyriace.ʒ.ij.cũ aqua ro.
vel plantaginis vel cum vino in causa frigida. 4ᵐ est vl
ceratio intestinoꝝ cõtra quã debetur cõsolidatio facta mũ
dificatione cũ sero caprino ⁊ aqua ordei vel cuz colatura
furfuris per clistere iniecta.Deinde fiat clistere cõsolida/
tiuum cuz succo plantagi.gũmi arabico dragãto sumach
rosis mirtillis ⁊ bolo ⁊ olibano. ¶ Hic tñ notandũ ꝙ fri
cationes ⁊ ligatiões in extremitatibus.s.brachijs ⁊ coxis
multũ valent.Et multa facta cõsumptiõe detur electua/
rium resumptiuuz zuccari ro.añ.quar.i. detur mane ⁊ se/
ro in bona quãtitate.¶ Et detur iste puluis in mane ⁊ se
ro.℞.fol.plantagi.siccorũ folioruz herbe burse pasto.ro.
ru.añ.℥.ß.fiat pluis. ⁊ detur sic.℞. boli armeni sanguinis
dra.sumach.añ.ʒ.ij.gũmi arabici.ʒ.i.draganti. añ.ʒ.i.fiat
puluis quo vtatur cum vino vel aqua extinctionis ferri
zuccarata.Uel sic.℞.spodij.ʒ.i.sandalorum alborũ ⁊ ru.
ana.ʒ.ij.seminis basiliconis ros.ru. veterum.ana.ʒ.i.fiat
puluis.⁊ de medicinis simplicibus prius dictis fiant pul
ueres electuaria sirupi decoctiones balneationes ⁊ simi
lia.que omnia industrie medici relinquo vna cum capitu
lo de fluxu ventris in pmo lib.ad qđ oportet frequẽter a
loco isto habere recursum. nec opz hic ea recitare. ⁊ ideo
vide ibi medicinas cõtra fluxũ de opilatione factũ:inde
statim in 4º.faciemus de dieta.

¶ Quarto notandũ ꝙ cibaria in fluxu conuenientia sunt
aliqualiter grossa nisi virtus multũ debilitetur.liquida igi
tur ⁊ sorbilia dimittantur virtute stãte.¶ Comedat igitur
panẽ tortellinũ ⁊ sine furfure. ⁊ si cõficiatur in aqua pluuia
li in qua extinguitur ferrũ: tũc optimus est vel cũ aqua ro.
Deinde fiat potagiũ de plantagine lactuca portulaca pe/
trosilio caulibꝰ decoctis in tribꝰ aquis cũ lacte amigdala
rum in quo decoquantur carnes arietine pingues aliquali/
ter.vel vtatur amigdalis cõfectis cũ amido vel cũ flo. fru/
menti decocto in furno vel cum puluere rizi.¶ Carnes
sint perdicũ ⁊ turturũ per istũ moduz: accipiantur coctana
recentia aut pira ⁊ scindantur per multa frusta ⁊ ponantur in
aceto ⁊ aqua ro. ⁊ ponantur in ventre turturis ⁊ perdicis et
assentur ⁊ prius dentur frusta ad comedendũ. ⁊ vltimo car
nes vel gallina vetus decoquatur cũ pdictis piris cũ aqua
pluuiali.deĩde illã comedat:pus tñ ante prãdiũ de piris:
qr ante prandiũ cõstipant.Idẽ faciũt nespile. vel decoqn
tur in pane cũ vua acerba ⁊ sumach.Item cibꝰ laicoꝝ est
optimus.s.tortellus factꝰ de flo.frumẽti decoctus in fur/
no cũ vitellis ouoruz ⁊ modico cimini in cã frigida.tñ in
causa calida oporteret cõficere cum semine mirtillorũ ⁊
sumac puluerizatis.In diebus pisciũ possunt vti collati/
cys factis cũ lacte amigd. ⁊ pchia vl de lucio ⁊ trutl ⁊ go/
nardo cum agresta ⁊ acedula. ¶ Potus sit vinũ grossuz
⁊ ceruisia grossa facta cuz aqua pluuiali.vel prisana facta
de ordeo assato si sit febris. vel accipiat aquã plãtaginis
cum vino.vel accipiat lac in quo extinguitur ferruz ex quo
extrahitur butirũ ⁊ lac amigđ.Si tñ sit fluxus ex opilatõe
epatis vel meseraicarũ nocent stiptica.Nõ detur igitur panis
azimus:sed cum furfure ⁊ fermento aliquali ⁊ sale pauco
cõfecto.detur tñ in pauca quãtitate ⁊ qter in die.Utatur vo/
latilibus pterꝙ degentibus in aqua sicut fasiano perdice
pullis gallinaceis vocatl anglice suice. bechasa tñ est bo/
na.Et elixentur iste cum petro.vel capill.vene. vel camepi
theos vel cuz aniso vel semine endiuie ⁊ scariole.Et vtatur
brodio cicerũ.vtatur vuis passis ⁊ mundis que spãliter va
lent in omni fluxu epatico. ⁊ potet vinũ subtile album.⁊
vtatur spica nardi in puluere cũ vino subtili vel cũ aqua
feniculi vel endiuie. Utatur etiam vomitu ante prandiuz
cum semine attriplicis vel cũ mediano cortice sambuci.
Et latus dextrũ lauetur cuz decoctiõe abs.camepitheos
endiuie.vel fricentur cum vino ⁊ oleo camomellino.Utatur
triasandalis cum spodio ⁊ spica nardi: ita ꝙ ad quar.i.po
natur electuarij.ʒ.ß. de illis vel de quolibet illorum.ʒ.ß.
¶ Deinde.℞.radicũ feniculi petro.sambuci.añ.partẽ.i.
eupatorij ẽdiuie cameđ.camepitheos.añ.M.i. spice nar
di calami aromatici cinamomi.añ.ʒ.i.cassie lignee.ʒ.ß.se.
portulace semi.melonuz.añ.ʒ.iij.rasure eboris.℥.i. vtro/
rũqꝫ sandalorũ.ʒ.ij.anisi.℥.i.si sit sine febre.liqui.quar.ß.
zuccari lib.ß.fiat potus.de opilatiuis.Luppulus hic valz

⁊ latea. sed non ita cōiter inueniunť sicut alia. Utatur mane ⁊ sero isto potu. balneeť ante prandiū cuȝ abſ. endiuia camomilla mellilot[o] furfure ⁊ latera fricenť.

¶ De quinto sciendū ꝙ somnus ꝓuocať in cerebro humido cum lactucis in potagys positis cū cinamomo ⁊ gario. ⁊ similibus aromatibus. In cerebro sicco detur. ℞. florū vio. se. malue. se. papaueris albi florum boragi. florum nenufaŕ. cicoree. aā. ȝ. ij. vel accipianť quedā istorum ⁊ ponātur in sacco lineo: ⁊ saccus decoquať in aqua: ⁊ tunc exprimať ⁊ odoretur a patiente frequenter. Alia que ꝓuocant somnū vide in liº ꝑmo. c. de accidentibꝰ vigiliarū. vñ aromatica apponere timendum.

¶ De 6º. videndum est. s. de mundificantibus vlcera si sit excoriatio ⁊ vlceratio sicut frequēter est in disinteria: aut eniȝ est vlceratio in intestinis superioribꝰ aut inferioribꝰ aut medys. Si in superioribꝰ cureť cum eis que bibunť. Si in inferioribꝰ cū clisteribus. Si in medys partiȝ cum ebibitis partiȝ cū eiectis per interiꝰ. Et si fortis sit virtus ⁊ est necessaria euātio in vlceratiōe superiorū: tunc ad alterandū malam discrasiā humoris detur sibi tale digestiuū. ℞. sirupi ro. quar. i. sirupi vio. ȝ. i. misce: ⁊ de ß bibat per duos dies. Tertia die detur sibi solutiuū istud. ℞. mirabolanorū citrinorū indoruȝ kebu. aā. ȝ. ij. draganti. ȝ. ſ. aque lib. ſ. pulueriȝenť mirabolani ⁊ ponanť in aqua rosata ⁊ stent submersi ⁊ colenť sūmo mane ⁊ detur colatura. ¶ Tamē si disinteria sit inueterata ⁊ vlcus sit in intestinis. ℞. succi apy lib. ſ. reubarbari pulueriȝati. ȝ. i. distēperentur cum succo ⁊ calefiant aliquantulū cū aqua roſ. ⁊ denť ad bibendū. vnde Auic. dicit ꝙ reubarbaro inest ꝓprietas mirabilis in vlceribus intestinoꝝ. credo tamen ꝙ tunc debeat modicū vstulari. Detur etiā sibi potus de plantagi. roſ. sanguinaria virga pastoris lāceolata sumac mirtillis balaustī. cuȝ zuccaro. Deinde fiant clisteria mūdificantia cū colatura furfuris vel cū aqua ordei vel idromelle aquoso. ¶ Postea quādo est ibi sanies fit mundificatio sic. ℞. mirabolanorū citrinorū indorū kebu. aā. ȝ. ij. pulueriȝenť ⁊ ponanť in ista decoctione. ℞. ordei mundi lib. i. mellis. ℥. ſ. decoquanť in aqua ordei ⁊ in decoctione ponať mel. ⁊ vltimo ponatur puluis mirabolanorū citrinorum indorū kebulorū. aā. ȝ. ij. pulueriȝenť ⁊ ponanť in ista decoctione. ℞. ordei mundi lib. i. mellis. ℥. ſ. decoquātur in aqua ⁊ in decoctione ponať mel: ⁊ vltimo ponatur puluis mirabolanoruȝ ⁊ totum coleť ⁊ inyciať per clistere. Et quando sanies diminuiť. ℞. ordei lib. i. riȝi assi pulueriȝati. ℥. i. ſ. adipis renum capraruȝ olei ro. aā. ℥. ſ. gūmi arabici. ȝ. iij. ceruse. ȝ. i. vitelloruȝ ouorum. ij. conficiať sic. ordeum decoquať in aqua: resoluanť adeps ⁊ oleuȝ ro. ⁊ vitelli ouorum. vltimo ponatur puluis. Deinde fiat clistere consolidatiuū. ℞. succi plantagi. succi sanguinarie. ana lib. ſ. decoquanť succi donec redeant ad lib. ſ. ⁊ addatur tunc puluis hic. ℞. boli armeni. ℥. i. spody sanguinis drac. ceruse litargiry. aā. ȝ. ij. fiat clistere. valet eniȝ dū fluit sanguis cum vlceratione vel sine. ¶ Itē in lib. i. succi plātaginis resoluať. ℥. i. miclete ⁊ addať puluis talis. ℞. boli armeni lapidis emathitis pulueriȝati. aā. ȝ. i. omnia īcorporentur cum succo ꝑdicto ⁊ fiat clistere vsqȝ ad lib. ſ. et qꝛ ista sunt longa ⁊ sumptuosa: nisi pro diuitibus fiat. ¶ Si vis vnā medicinaȝ que habeat virtuteȝ mūdificandi cōsolidandi ⁊ doloreȝ mitigandi. ℞. iiij. seminuȝ frigidoruȝ mundatorū seminis papaueris albi se. malue se. sambuci seminis portulace se. citonioꝝ mirtillorū draganti gūmi arabici pinearū mundatarū fisticoꝝ liquiŕ. munde ordei mundi candy penidioꝝ mucillaginis psily amigdalaruȝ dulcium. aā. ȝ. ij. boli armeni sanguinis drac. spody rosaꝝ myrre. aā. ȝ. ij. conficianť cum idromelle ⁊ fiant troc. ⁊ cū vti volueris distempereť vnus cum lacte ⁊ exhibeatur. ⁊ si fuerit vlceratio in vesica inyciatur per siringaȝ. ⁊ in vlceratione intestinorū inferioꝝ inyciatur per clistere ⁊ est medicina optima in omni vlceratione interiori in intestinis ⁊ in vesica. ⁊ sic de alys. Uel pōt fieri mūdificatio cuȝ decoctione isopi capil. ve. recentiū. prassy ireos apposito melle ro. ⁊ est optimū. ⁊ cuȝ modico liquiŕ. plus valet pro pectore ⁊ vesica. quia Auicen. dicit ꝙ liquiŕ. optime ꝓuocat vrinam. Tamen si vlceratio fit a flegmate salso vel a causa frigida: tunc debet esse purificatio cuȝ colatura furfure isopo prassio ireos saponaria. Deinde consolidatio cum consolida maiori ⁊ minori cū olibano ⁊ myrra ⁊ litargirio ⁊ aristo. ro. ⁊ hec est cura leuis intentionis pro pauperculo. Et cū aqua ordei ⁊ cuȝ roſ fiat mundificatio in cā calida ⁊ consolidatio cū plantagine fol. quercus vel sanguine drac. ⁊ sanguinaria. ⁊ ista sufficiunt.

¶ Septimo fiant iam dicta que supra patent in 6º.

¶ Octauo fiant suffumigatiōes de istis in causa frigida. s. de olibano pice pulueriȝatis ⁊ positis supra carbones vel supra tegulam calidam quando assellat. ¶ In causa calida capiantur anguille integre ⁊ in olla ponanť semiplena carbonibꝰ ⁊ anguille viue interius includanť vase coperto. ⁊ tunc cum incipiunt cōburi discooperiať olla ⁊ fumus recipiať per anum. ¶ Item accipianť rose ⁊ igniantur ⁊ fumus recipiatur retro. ¶ Iteȝ accipiatur filtrū balneatum ⁊ ponatur in vino calido ⁊ comprimatur ⁊ ponatur super ano frequenter.

¶ Nono fiant ventose. vnde Auicen. ponit in 3º. cañ. ꝙ ex retinentibus fluxuȝ ventris est positio ventose sine igne supra vētrem. ⁊ si ventosa magna dimittatur quatuor horis siue fit cum excoriatione ille fluxus siue non: stringit fortiter. ¶ Item si ab epate fluat ponatur ventosa super epar: ⁊ eodeȝ modo si de splene fluat: ⁊ sic de stomaco. Et in homine carnoso iuuene potest poni ventosa cum scarificatione. sed cum igne plus competit flegmaticis ⁊ pinguibus. sed cum cornu sugendo competit plus in timidis ⁊ melancolicis et macris et consumptis: sed pauci sciunt istum modum operandi cum ventosis. Similiter ventosatio aliquando fit diuertens posita supra partem oppositam loco dolenti. ⁊ valent iste ventose ⁊ suffumigationes optime in lienteria ⁊ diaria. vnde olibanum in lienteria quocunqȝ modo sumatur valet.

¶ Decimo fiant inunctiones super stomacum ⁊ ventrem de oleo citoniorum de oleo masticino de oleo mirtino et anetino aā. ⁊ venter ⁊ stomacus ⁊ latus vngatur cuȝ oleo ro. tamen in causa calida plus valet mirtinū ⁊ oleum citoniorum. Sed in causa frigida de aneto ⁊ roſ. Et in omni causa valet anetinum inunctū ante ⁊ retro. vnde aliq fricant pedes ⁊ ligāt tibias ⁊ manus. ⁊ quidā inungūt spinā dorsi totā cum succo caprifoly ⁊ succo plantaginis.

¶ Undecimo fiant balnea sed diuersa: qꝛ quoddā est preparans: ⁊ qḋdam adiuuans: ⁊ quoddam perficiens: ⁊ qḋdam impediens. Primuȝ debet fieri aliquantis diebus anteqȝ detur medicina laxatiua. vt dicit Auicē. ꝑmo cañ. fen. 4. capitu. 5º. Secundū debet fieri scḋo quādo medicina est danda in mane. Tertium debet fieri scḋo die post medicinas: dicit Auicē. versus finem capituli. fen 4ª. primi libri. qꝛ illud qḋ resolutuȝ fuit ex humoribus per balneum: tunc mundificabitur. Et eius signum est si patiens in balneo delectetur. Quartū balneum est balneum impediens qḋ fit quādo datur medicina laxatiua. s. post medicinam cum ipsa incipit operari. Et de illo loquitur fen quarta. ꝑmi libri. capitulo 5º. ꝙ in ꝑncipio post medicinaȝ quoqȝ non ingrediatur quis balneum: qꝛ trahit materiā ad exteriora. neqȝ est bonum ad ventrem constringendū

preterq̃ꝫ in hyeme. tunc enim non est timendū primā cau
sam bal. incurrere illo modo quo calor balnei non sit ita
fortis nec ita continuatus ꝙ trahat: sed tantū vt mollifi-
cet. Et de isto etiam loquit̃ Gal. 4ª particula affo. in com
mento illius. Sub cane ⁊ ante caneꝫ. vbi dicit ꝙ balneū
repugnat solutioni ⁊ incipit afferre. Eius oppositū ponit
Hyppo. 3º regiminis acutorū. cañ. 58. balneare vltra mo
dum humidū ventrem habentē non est iuuatiuūꝫ. Dico
ꝙ loquit̃ quando materia est multa ⁊ mala que est causa
fluxus ⁊ virtus fortis: tunc enim balneum stringit. sed ta
men illa strictura nocet: qꝛ materia corrupta trahitur ad
exteriora: ⁊ cum pura ⁊ bona miscet̃ ⁊ totū corrumpitur:
⁊ ita redit post fluxus maior q̃ꝫ prius natura nō potēte re
gere materiā illam: vel superuenit morbus magis pericu
losus sicut apostema vel aliqđ simile. Dico igit̃ balneum
impediens debꝫ fieri in fluxu sinthomatico siue fuerit a
medicina siue aliunde virtute existēte debili. Unde Aui.
4ª. p̄mi lib. caº 7º. dicit ꝙ patiens fluxum siue fuerit ⁊c̃.
debꝫ sudare in balneo capite discooperto vl̓ posito extra
balneum ⁊ magis extra vaporeꝫ balnei. ¶ Fiat igit̃ bal-
neum aque calide in fluxu ꝓpter medicinas: sed quando
est fluxus ꝓpter nimiaꝫ repletionē totius corporis tunc
mellilotum camomilla ⁊ similia ponant̃. Deinde potest
de stipticis fieri sicut de resta bouis plantaginis hypericō
sanguinaria ⁊ virga pastoris folijs quercinis ꝯsolida ma-
iori ⁊ minori folijs pirorum ⁊ nespilorūꝫ prunorūꝫ ⁊ simi
libus. Et possunt in p̄mis tribꝰ diebꝰ tibie lauari. Et strin
git multo fortius si fiat encbatisma. i. particulare balne-
um scilicet ad vmblicum vel modicum supra. ⁊ alia dicta
prius in p̄mo libro hic valent.

¶ Duodecimo curetur tenasmon qđ est appetitus egeren
di sine effectu. Si fiat ꝓpter duritieꝫ fecum fiat clistere
mollificatiuum. Si fiat ꝓpter imbibitaꝫ materiam fiat
mundificatiuū cum colatura furfuris in aqua frigida in
causa calida. ⁊ in vīo in causa frigida ⁊ cū isopo ⁊ molena
⁊ tasso barbasso caprifolio. ¶ Iteꝫ aqua mellis ⁊ ptisana
optime mundificant. Simil̓r seruꝫ qđcunq̧. Deinde. ℞.
se. fenugreci se. lini se. malue bismalue melliloti camōil-
le sūmitatūꝫ cauliūꝫ ⁊ molene. añ. ℥. 5. conquassent̃ ⁊ bul-
liant in aqua ⁊ spongia intingat̃ in illa aqua ⁊ exprimat̃ ⁊
super locum applicet̃. ⁊ h fiat frequenter ⁊ multis vicibꝰ
Deinde alia spongia lata bullita per modū emplastri su-
perponatur ⁊ ligetur ⁊ superdormiat. Deinde iterūꝫ cum
spongia fomentatio fiat vel teneat anchas totas in illa
aqua. ⁊ materialia ponant̃ in bona quātitate: vel alia bul
lita in aqua superemplastrent̃. Deinde fiat fomētatio cū
spongia sicut prius ⁊ fere oēm tenasmoneꝫ curat. ¶ Iteꝫ
experimentūꝫ meum quo semper vtor. ℞. tassi barbassi.
M. i. coquatur in aqua terat̃ ⁊ fomentetur anus ⁊ super-
ponat̃ herba ⁊ supersedeat patiens ⁊ suffumigetur ⁊ cum
herba sicca anus tergatur ⁊ est medicina sūma. Uel fiat
istud. ℞. olei anetini olei camomellini. añ. ℥. i. distempere
tur folium. i. illius molene vel duo cum ipso ⁊ tepefiat to
tum ⁊ superponat̃ ano. Tamē in causa calida melius eēt
illud facere cum oleo ro. vnde anetum ⁊ oleum eius sunt
maxime anodina. i. sedantia dolorem. Si tamē sit tenas-
mon de ventositate tunc ruta ⁊ ciminū decoquant̃ in vi-
no vel aqua: ⁊ emplastrent̃ super locū: optime curat. Idē
facit paritaria. ¶ Item suffumigatio terbētine posite su-
per carbones optime sanat. ¶ Item persica ⁊ radix fra-
xini coquant̃ in vino ⁊ tale vinum detur. ¶ Item solum
anetum torrefiat ⁊ sacellet̃ super locum. expertum reme
dium est apud me. ¶ Item suffumigatio facta de sarco-
colla posita super prunas sanat tenasmonē. ¶ Item fiāt
sacellationes de sale ⁊ milio torrefactis ⁊ de furfure bul-
litis in vino ru. ponatur. vel cum aniso ⁊ maratro. vel bul
liat filtrum blauum in vino ponat̃ ⁊ aspergatur puluere
isopi anisi maratri: ⁊ ponat̃ inter crura: ita ꝙ ꝯprehēdat
anchas ⁊ ventrem ⁊ peritomeon. Deinde suffumiget̃ cūꝫ
pinea confracta posita super carbones vel cum colopho-
nia. ¶ Item rose abſ. ruta terant̃ ⁊ ponantur in sacculis
lineis paruis longis ⁊ decoquant̃ in aqua ⁊ exprimātur ⁊
ponant̃ vicissim super anum. ⁊ cum floribus camomille
additis mitigat dolorem in loco isto. ¶ Item ad idē va-
lent vitelli ouorum mica panis apiūꝫ coquantur in oleo
camomillino vel ro. ⁊ optime sedat dolorē. ¶ Et quādo
exit anus ꝓpter conatūꝫ nimiūꝫ egerendi. tunc. ℞. succū
petrosilij quātūꝫ vis myrre partem. i. distempera cū pre-
dicto succo ⁊ fiat in modū vnguēti ⁊ vnge ⁊ pro certo cu-
rabitur. ⁊ sic fuit curatus Nicolaus cuius anus egressus
fuit ⁊ augmentatus ad quātitatem capitis vnius pueri. ⁊
cum fomentationibus calidis de ruta pitaria furfure ca-
momilla in vino decoctis. ⁊ tunc cum isto vnguento tepi-
do inunctio fiat ⁊ curabit̃ complete per multas iteratio
nes. ¶ Item apostolicon tepefiat ad ignem ⁊ vngat̃ vel
tangat̃ anus vel podex ⁊ intrabit. ⁊ h fiat bis vel ter quā
do exit. Deinde balneetur in aqua pitarie ⁊ foliorum fi-
cus ⁊ pirorum vel in decoctione molene solius que mihi
sufficit in tenasmone ⁊ exitu ani vel elongationis in emor
roydibus dolentibus vel fluentibus vel cecis. ¶ Item
folia roris marini emplastrata tumorē ani tollūt. ¶ Itē
fomentetur anus cum alleata tepida ⁊ clara ⁊ post sinapi
zetur cūꝫ puluere cornu cerui combusti ⁊ pice combusta
⁊ thure ⁊ mastice non solum contra exitum ani: sed etiāꝫ
contra exitum matricis efficaciter valet.

¶ Et qꝛ aliquādo tenasmon est causa emorroydarūꝫ ⁊ ex
conatu nimio: ideo de emorroydibus sciendū est ꝙ emor
roys est nomen membri ⁊ nomen passionis illius mēbri
scilꝫ venarū ramificatarū de vena que descendit per spi-
nam dorsi in qua abundat sanguis melancolicus vsq̧ ad
circulum ani. Nomen morbi est: ⁊ tunc significat cōmuni
ter loquēdo fluxum sanguinis nimiū per anum nō ex in-
testinis. Tamen minus cōiter significat retentionē rōne
sanguinis consueti fluere. Improprijssime significat do-
lorem ⁊ tumoreꝫ in ano ex eminentia illarū ibi ad modū
capitis māmillarum. ¶ Primo igit̃ operandū est ibi ad
stringendūꝫ si excedat in fluendo qđ fit per suffumigatio
nem rerum siccarū sicut gallarū balaustī. psidiarum mir
tillorum ⁊ similiū. Deinde cum illis que dicta sunt in flu
xu sanguinis nariū stringat̃. s. cum zuccaro ro. acuito cūꝫ
corallis albis karabe ⁊ sanguine draconis sanguinaria et
molena. Ista valent in puluere vel potu vel in fomenta-
tionibus vel emplastris ⁊ in similibus. ¶ Item 2º operā
dum est contra tumoreꝫ earum ⁊ fluxū simul sic. ℞. radi
cis tassi barbassi partē. i. ⁊ laua ⁊ sicca in furno de quo ex-
tractus est panis: ita ꝙ nullo modo cōburatur sed ipsius
seruata virtute desiccet̃. ⁊ fiat inde puluis de quo sumat
ʒ. ij. vitelli oui farine tritici. ʒ. ij. incorporent̃ adinuiceꝫ ⁊
in sanguine vel oleo bono frigatur ⁊ fiat crispella que su
matur omni mane in ieiuno vsq̧ ad. x. dies ⁊ talis fiat 2ª
die ⁊ 3º. Ista medicina ita cōsumit emorroydas ꝙ post. 9.
dies non apparet vestigium ⁊ est de meis secretis. ¶ Itē
℞. galbani sicci. ʒ. ij. cum aqua bibatur ⁊ remouet emor-
roydas cecas ⁊ sumatur tribus diebus ⁊ nō redibit. dicit
Auicen. 3º cañ. capi. de emorroydibus curandis cūꝫ liqui
dis que ponātur super eas fen. 17. ¶ Item storax calami
ta est ex bonis medicinis eis. ¶ Itē assiduatio comestio-
nis amigđ. cum melle. ¶ Item trifera saracenica cū sco-
ria ferri lota stringit sanguinem earum. ¶ Item tassus
barbassus vel molena qđ est idem habet p̄ncipatū i cura

earum siue sint dolentes siue tumentes cece vel fluētes
siue emplastrenť cum ea siue comedātur. ¶ Item cōtra
fluxum earum valet ventosatio inter spatulas. ¶ Item
cuppule glandiū in vino coquanť ⁊ cum isto vino lauen-
tur mane ⁊ sero. ¶ Si dolent multū valet serpentaria ⁊
dragūtea: qđ idē est superposita vel emplastrata. ⁊ h̄ ma-
gnifice dicit Mesue. ¶ Itē millefoliū ⁊ herba Roberti
superposita ⁊ emplastrata valet expertū est. ¶ Item. ℞.
vitellum oui assatū croci. ʒ. i. apy. ʒ. ij. se. lini se. fenugreci
maluauisci. i. bismalue. añ. M. i. bdelij. ʒ. iij. cōspersa cuz
decoctione sedant dolorē. ¶ Item cepe albū optime co-
ctum ⁊ tritū cum butiro tepidū ⁊ superpositū idem facit.
Deinde cū dialtea remollianť si vis ꝙ aperianť. Deinde
aperianť si sint cece ⁊ ledant post purgationē diuertentē
.s. cū flebotomia in brachio ⁊ ventosatione inter spatulas
Primo fricenť cū succo centauree aneti humidi staphisa
grie cū melle. qꝛ h̄ apparere facit eas ⁊ aperit. Deide suc
cus cepe ⁊ artanita vel panis porcinus vel malū terre vł
ciclamen: qđ idē est supponať ⁊ aperit. Idē facit staphisa
gria ⁊ oīa lacticinia sicut lac ficus ⁊ titimali. Sed vltimo
stercus columbinū apponať vel cum sagitella aperianť.
Deinde cū vnguēto nigro cureť vulnus vel cū vnguento
de cerusa prius dicto. vel cum vnguento albo Rasis: qđ
ponam in libro 3° huius. Et sunt versus de centaurea ꝙ
ipsa optime valet in emorroydibus.

Centaurea iuuat neruos: pectusqꝫ scđam .i. secūdinam.
Eycit: ⁊ vulnus solidat: ⁊ visum meliorat.
Incisas carnes radix contrita reducit.
Tussibus atqꝫ scie valet ⁊ muliebria ducit.
Si desiccetur ⁊ post bene pulerizetur:
Stringit emorroydas oleo si cōmisceatur.

¶ Item semen aneti vstum ⁊ appositū cum melle sanat
emorroydas. ¶ Item folia rorismarini cathaplasmata
emorroydas inflatas sanant. ¶ Itē ꝯ eas inflatas ⁊ non
fluentes marrubiū decoquať in aqua vino ⁊ sale ⁊ locus
inde fomenteť ⁊ herba superemplastreť. ¶ Itē cum ce-
rusa plūbo vsto vitellis ouorū assoꝝ oleo roſ. simul mix-
tis fiat meª valens oībus emorroydibus ⁊ oīb⁹ vlceribus
manātib⁹. ¶ Itē millefoliū bibitum valet oībus emor-
roydibus ⁊ silr̃ emplastratū. ¶ Itē cinis corticū ouoꝛuz
a quib⁹ pulli exierint datus in vino statiz emorroydas sa
nat. ¶ Itez folia iusquiami cocta cū oleo roſ. sanant oēs
dolores calidos. cū oleo camomellino oēs dolores frigi-
dos. ¶ Itē cōtra emorroydas. ℞. cōsolide maioris ⁊ mi-
noris. añ. M. i. piluselle. M. ij. ciamomi electi sanguinis
drac. añ. ʒ. 5. terenda teranť conquassanda cōquassentur
optime ⁊ misceanť ⁊ post primaz diem exprimanť: ⁊ fiat
vnus bonus haustus per mediū vnius pāni linei ⁊ bibat
quottidie quousqꝫ saneť. Et sic finiť capitulum de omni
fluxu ventris ⁊ emorroydarum.

¶ De epilepsia ⁊ apoplexia. Caplm. XI.

Epilepsia est morbus caducus dict⁹ ab
epi qđ ē supra ⁊ ledo dis q̄si
lesio partiū superioꝝ. i. capitis. Iō diciť hiera-
noson de hiera. i. sacra ⁊ noceo ces quasi nocēs
partibus sacris. i. aīatis. s. capiti ⁊ cerebro. Et di
citur pedicō: qꝛ caput faciens pedes: qꝛ locū capitis facit
ad locū pedis: vel pedicon. i. petens caput. Et aliqñ venit
de cā remota ad caput. Cuius diffinitio est ꝺm Auicen. 3°
cañ. fen pª. tractatu 5° de epilepsia. Epilepsia ē egritudo
ꝓhibens mēbra aīata ab operatiōib⁹ sensus ⁊ mot⁹ ⁊ ere
ctione nō integre ꝑꝑ opilationē ventriculoꝝ anterioꝛuz
cerebri nō cōpletam ꝓhibentē transitū virtutū sensus ⁊
motus in eo ⁊ mēbris nō integre siue casum faciens. Uel
sic. Epilepsia est spasmus vniuersalis ⁊ cōis ex nocumen
to adueniēte vētriculo anteriori cerebri. Uel sic. Epilep-
sia est spasmus breuis ꝓpri⁹ ipsi cerebro. Uel sic. Epilep-
sia est morb⁹ officialis cerebri auferēs sensuz ⁊ erectionē
toti corpori cū perturbatiōe motus corporis: maxime ꝑꝑ
opilationē factā in ventriculis cerebri nō p̄ncipalib⁹: qui
sunt meatus quidā opilati quasi vsqꝫ ad mediū nō cōple
te: qꝛ tūc esset apoplexia parua. Sed quādo oēs opilanť
⁊ maxime magis p̄ncipales ⁊ totaliter ⁊ complete: tūc est
maxima apoplexia. Sed quādo oēs nō totaliter tunc est
meª. Auer. 3. colliget. ca. penultimo sic dicit. Epilepsia est
egritudo que facit patientē cadere in terrā. Et differt ab
apoplexia. qꝛ illa est quādo hō cadit in terram ⁊ cessat ei⁹
vox ⁊ p̄uanť omnes operatiōes ⁊ motus totius corporis
anhelitu excepto. Auic. in 3°. cañ. dicit de apoplexia sic. ꝙ
ipsa est ociositas a sensu ⁊ motu ꝓpter opilationē contin-
gentem in ventriculis cerebri ⁊ in cursib⁹ spūs sensibilis
⁊ motiui. Sed Bernardus de gordonio dicit: ꝙ apople-
xia est passio cerebri auferens sensum ⁊ motū toti corpo-
ri repente ⁊ subito magna voce p̄cedente ꝓpter opilatio-
nem in meatibus ⁊ ventriculis tam p̄ncipalibus q̄ꝫ nō p̄n
cipalibus. Cuius sunt tres species: epilepsia: cathalensia:
analensia. Quādo est morbus caducus de causa priuata
in capite: tunc vocať epilepsia. Quādo est de materia ve-
niente. s. de pede vel a pollice vel ab alia p̄te corporis ex-
cepto stomaco: tunc vocať cathalensia. ⁊ de illa loquitur
Haly 3ª particu. tegni. cōmen. 191. in cōmento illi⁹. Quos
nec glutinosos esse oportet. Dicit ꝙ vidit quendam scri-
ptorez a cuius brachio dextro ascendebat fumus vel va-
por frigidus vsqꝫ ad caput: ⁊ tunc cadebat: ⁊ habuit vnuz
paroxismū epilepsie. Et Gal. narrat in de interiorib⁹ idez
de vapore malo ascendēte de police ad caput. Sed si ve-
nit a stomaco tūc vocať analensia: ab ana qđ est conuer-
sio: ⁊ lesis lesio: quasi lesio cōuersiua de stomaco ad caput
⁊ econuerso. Et ideo fit in eis morbus circuitionis. dicit
Auicen. p̄mo cañ. fen 2ª. cap° 8°.

Cause huius passiōis sunt multe. qꝛ epilepsia est qui-
daz spasmus: ⁊ qꝛ omnis spasmus est de inani-
tione vel de repletione: ita epilepsia. Sed epilepsia vera
est de repletione. nō vera de inanitione. vbi hō cōsumpt⁹
⁊ debile cerebrū habēs stare non pōt erectus: imo ex va-
cuitate cerebri videnť ei oīa moueri in girum. Et ideo di
cit Auic. ꝙ aliquādo fit a ieiuno hn̄te stomacū debilem.
hoc. n. est per accidēs: qꝛ in ieiuno aliquādo colera trahiť
ad stomacum ⁊ fumi colerici faciunt repletionē fantasti-
cam: ⁊ tunc ascendētes ad cerebrū inducūt illuz morbū.
vel rōne nocumenti in ore stomaci. vñ cerebrū nocumen
tum percipiens ⁊ nerui ipsi fugiūt ⁊ retrahūt se. qꝛ virtus
animalis venenū fugit: ⁊ neruus cuz eo. ⁊ ex ista fuga fit
epilepsia sicut cōtingit de pūctura animalis venenosi: fu-
git venenū per viam retractionis: qꝛ cerebruz claudit se
ne nocumentuz percipiat. sicut cor claudit se in timore ⁊
talibus: vel forte in ieiuno fit multiplicatio colere. ⁊ sola
siccitas solet generare colerā. s. ꝓparatorie. ⁊ colera mul-
tiplicata ascendit ad cerebruz: ⁊ fit epilepsia colerica: ⁊ ē
epilepsia nō vera. ¶ Pro quo notādū ꝙ epilepsia est tri
plex. s. vera verior ⁊ verissima. pª est minor. 2ª media.
3ª maior. pª fit ꝓpter opilationez arteriarū: 2ª ꝓpter
opilationem neruoꝝ. 3ª ꝓpter opilationē ventriculorū
cerebri nō p̄ncipaliuz. De p̄ma loquitur Auer. 3° colliget.
cap. vltimo. ꝙ motus vniuersalis habet duo p̄ncipia: cor
⁊ cerebrum. ⁊ cerebrū non facit operatiōes suas: nisi pro-
pter cor. ideo necesse est vt eueniat cerebro vna egritudo
vniuersalis cōicans toti corpori. ⁊ hoc fiet necessario pro
pter opilationē viaruz spūs qui ꝓueniunt a corde ad ce-
rebruz: ⁊ iste sunt artarie. ⁊ h̄ est cū apparēt signa sangui-

nis ⁊ est epilepsia sanguinea. Et isto modo fit aliquãdo su
beth.i.somnus ꝓfundus ꝓpter cõsimilem opilationē.di
cit Auic.in 3º. Scđa epilepsia ⁊ 3ª q̄tum ad materiã con/
iunctaȝ sunt de ventositate. q̄tũ ad materiã antecedētē
sunt de mã humorali flegmatica grossa. ⁊ q̄tum ad illaȝ
aliqñ terminant̄ in paralesim. q̄tuȝ ad coniunctã nõ: sed
magis ad spasmũ. Et ꝓpter h̄ dicit Serap. in p̄mo ꝙ ali/
quãdo in epilepsia est spasmus cõsequēs ipsam aliqñ nõ.
⁊ qꝛ in epilepsie nerualis paroxismo est spasmus cõseq̄ns
ipsaȝ: in artariali nõ. Ex arteriali fuit ꝙ ille scriptoꝛ perce
pit fumũ ascendētē a police ad cerebꝛũ: nec vadit ad coꝛ.
Et si sit in artaria. qꝛ materie quedaȝ petunt partes quas/
dam: sicut medicine quedã petunt renes: quedaȝ cerebꝝ
quedã epar. ⁊ h̄ ſm diuersas ꝓprietates ⁊ dispositionē in
agente ⁊ passo. Et de epilepsia neruali ⁊ artariali cerebꝛa
li loquit̄ Gal'. 2ª particula affo. cõmento. 45º. in cõmento
illius. Epilepsie iuuenibus. ꝙ epilepsia apoplexie est vici
na ⁊ vtriusq̄ est causa materialis vna. Sed in apoplexia
virtus currēs ad neruos tota est ablata sensibiliter. Sed
in epilepsia nõ tota: sed quodãmodo impedita. Utrunq̄
vero facientes sunt chimi frigidi ⁊ grossi. ¶ Item ponit
in 5ª particula in cõmento illius. Epilepsie quibꝰ ante iu/
uentutem nascunt̄ mutationeȝ habent. Dicit ꝙ mã epi/
lepsie est grossa ⁊ flegmatica aut frigida. Et 6ª parti. affo.
cõmēto. 56. dicit ꝙ apoplexia epilepsia spasmus ⁊ tetanꝰ
veniunt de flegmate ⁊ colera nigra quarũ cause cões sũt.
Fit igit̄ opilatio in istis speciebꝰ vtplurimũ de flegmate:
post de mel'ia vel de sanguine mel'ico: post de sanguine: sȝ
raro ꝓuenit de sanguine. deĩde minꝰ de colera q̄ȝ de alio
humoꝛe. Fit etiã de mã grossa ventosa ⁊ a vapoꝛibꝰ ⁊ ab
humoꝛibus resolutis: sempꝛ tñ est materia ventosa fetida
frigida ⁊ hoꝛribilis. ⁊ qꝛ cito venit cito recedit. ideo ē de
mã facili. s. de ventositate. dicit Auic. in 3º. ⁊ Gal'. in 3º. in/
terioꝛũ. Or qꝛ est de mã grossa cito venit ⁊ cito recedit. iõ
dico ꝙ in moꝛbo caduco duo sunt. s. moꝛbꝰ in se ⁊ paroxis
mus. Moꝛbꝰ in se est de mã grossa ⁊ est lõgus: qꝛ omnis
moꝛbꝰ de mã frigida difficulter digerit̄. in 7ª partic. affo.
cõmento. 35. ⁊ ideo moꝛbꝰ in se mãlis nõ est spasmus sed
mollities: vt pȝ 3º interioꝝ. ⁊ 5º. de moꝛbo. Sed moꝛbꝰ foꝛ
malis ⁊ paroxismus suus cito venit ⁊ cito recedit. ⁊ ideo
est de ventositate que grossa est in se: subtilis tñ respectu
materie a qua eleuat̄: ⁊ est spasmus: qꝛ ibi ventositas est
in poꝛis circũferentialibꝰ nõ centralibꝰ ipsiꝰ nerui. sicut ē
in paralesi. ⁊ ideo nerui extendunt̄ in latum ⁊ spasmꝰ fit.
⁊ non extendunt̄ in longũ. ⁊ iõ nõ fit paralesis ex paroxis
mo. ¶ Tñ est sciēdũ ꝙ epilepsia est duplex in actu sicut
in paroxismo: ⁊ in actu sicut in mã añcedēte in diebꝰ iter/
polatis. ¶ Et cũ arguit̄. Ga. ponit ꝙ qꝛ ē de mã grossa ci/
to venit ⁊ cito recedit. dico ꝙ membꝛũ nobile nõ põt pa/
ti longitudinē moꝛbi ⁊ acuitatem sui. sicut dicit̄ 6ª parti.
affo. cõmento. 51. ⁊ 7ª parti. ⁊ ideo qꝛ iste moꝛbus quo ad
paroxismũ est magnus ⁊ acutus. vt dicit̄ 5ª particu. affo.
in cõmēto illius. Mulieri in vtero habēti ab aliqua acu/
tarum egritudinum accipi est moꝛtale. Dicit ꝙ egritudo
acuta est duplex. cum febꝛe ⁊ sine febꝛe. Sine febꝛe sicut
apoplexia epilepsia tetanus. Sed qñ mã illa est mala in
cerebꝛo ⁊ nocet rõne motꝰ sui. ideo natura nitit̄ totis suis
viribus expellere eaȝ. ⁊ ideo qꝛ grossa in mēbꝛo nobili ci/
to natura nitit̄ expellere eaȝ. sed si esset alibi non opoꝛte
ret. Sed si esset subtilis de se cito recederet. Et ideo cito
recedere est duplex. s. vel quo ad visum. vel quo ad cona/
tum agentis. vel quo ad passibilitatē materie. vel qꝛ gros
sa ⁊ conuersa in ventositatem. ideo cito recedit respectu
materie illius ante conuersionē talem. Dico tñ ꝙ mã hu
ius moꝛbi duas hȝ causas. quaꝝ vna ē materia materie.

scđa retentio materie. Materia v̊o materie sunt cibi gros
si ex generibus lactis ⁊ pꝛopꝛie spissi. ⁊ casei ⁊ ꝓpꝛie humi
di. ⁊ carnis grosse ⁊ auium paludestriũ. ⁊ magni coꝛpoꝛis
⁊ anatum cignoꝛũ ⁊ anseruȝ. ⁊ caro camelina vaccina hir
cina. ⁊ que de siluestribus. ingrossant etiaȝ pisces grossi ⁊
cibi de patellis omnes. ⁊ panis viscosus crudus ⁊ azimꝰ
⁊ crispelle ⁊ panis calidus ⁊ panis non furfureus ⁊ confe
ctio ex melle viscosa ⁊ fructus viscosi acetosi difficilis di
gestionis ⁊ illi qui generant humoꝛem grossum ⁊ viscosũ
sicut mala imatura sicut caro citri ⁊ caro piroꝛuȝ: ⁊ aqua
turbida non currēs. ⁊ res grosse ⁊ maxime dare superius
pueris ⁊ nutricibus. vt dicit̄ in de somno ⁊ vigilia. Et ma
xime ista nocent quando stomacus est debilis ꝓpter de/
bilitatem virtutis digestiue. aut ꝓpter multitudinē eius
qđ sumitur ⁊ destruit virtutem. aut ꝓpter malitiaȝ oꝛdi/
nis exercitiȝ super repletioneȝ. Similiter cibi ventosi vt
fabe ⁊ pise. ⁊ viscosi vt anguille ⁊ pisces frixi butirati: ⁊ fu
mosi vt allia ⁊ poꝛri cepe apium ⁊ ceruisia noua. ⁊ cicera
noua ⁊ vinum nouum. ⁊ cibaria pinguia ⁊ lardata. ⁊ cibi
opilãtes rizi ⁊ frumentũ ⁊ sil'ia. ¶ Retentio materie est
debilitas virtutis expulsiue stomaci ⁊ cerebꝛi ⁊ alioꝛum
membꝛoꝛum a quibus venit materia ad caput. ⁊ h̄ vel a
frigiditate constringente ⁊ indigestioneȝ faciente multi/
plicante. aut a caliditate attrahente vel a siccitate indu/
rante vel ab istis simul coniunctis. ¶ Dubitat̄. vtrũ pos/
sit fieri epilepsia a mala complexione sine materia: vide
tur ꝙ non per Auicen. quia tũc esset inseparabilis nec ve
niret subito. ¶ In contrariũ est Aui. 3º. cañ. dicit. apople/
xia potest generari a sola frigiditate sine materia. igit̄ epi
lepsia. quia qđ potest foꝛtius: põt facere debilius. ¶ Itē
epilepsia generatur ex sola opilatione. sed sola frigiditas
potest opilare. ¶ Item Auic. cap. de stupoꝛe dicit ꝙ sola
humiditas sine materia opilat. ¶ Item Auicen. ponit ꝙ
aliquando fit a sola caliditate solis. ¶ Item in omni epi
lepsia spasmus est: sed spasmꝰ põt fieri sine materia a fri/
giditate vel inanitione. ¶ Item siccitas sola opilat. ergo
frigiditas. cõsequentia patet. per Haly 3ª particula tegni.
cõmē. 53. ¶ Dico ꝙ epilepsia est duplex. vera ⁊ nõ vera.
Similiter apoplexia: vera est que fit ex opilatione nõ in/
tegra ventriculoꝛum non p̄ncipalium cerebꝛi. Non vera
est que fit ex eoꝛum constrictione vel retractione virtu/
tis cerebꝛi fugiendo quasi nociuum. P̄ma nõ fit sine ma
teria opilante: sed non quacunq̄: sed cito veniente ⁊ cito
recedente. 2ª potest fieri a sola frigiditate constringen/
te non ex frigiditate complexionali cerebꝛi. qꝛ tunc esset
inseparabilis ⁊ de difficili separabilis. ⁊ non fieret subito
⁊ non cito recederet. ⁊ est sensus: ꝙ non fieret separabilis
in dispositione ⁊ subito. Fit igitur a frigiditate exterioꝛi
ipsius aeris vel a frigiditate humoꝛis qui humoꝛ plus le/
dit sua frigiditate q̄ȝ sua quãtitate: sicut loquit̄ etiam de
colerica Haly 3ª particula tegni. Similiter apoplexia est
duplex. vera ⁊ nõ vera. Uera est ex opilatione omniũ vē
triculoꝛum cerebꝛi que solũ fit a mã. Non vera fit a sola
clausione vel constrictione neruoꝛuȝ ⁊ ventriculoꝝ. ⁊ fit
hec a frigiditate sine materia: que friditas coartat ⁊ clau
dit ⁊ stringit. Uel potest dici opilatio duplex. pꝛopꝛie di
cta: ⁊ impꝛopꝛie vel extensiue. P̄ma est soluȝ a materia.
2ª est a siccitate coꝛrugante vel coartante: vt loquitur
Haly in tegni. ⁊ a frigiditate claudente vel ab humidita/
te remolliente partē membꝛi que cadit super aliam. ⁊ ita
obturat quodãmodo. ⁊ a caliditate cõburente ⁊ cõsumē/
te vt in coꝛrigia posita ad igneȝ. vel si apoplexia fieri pos/
set a sola frigiditate sine mã: non tñ epilepsia: qꝛ epilepsia
subito venit ⁊ subito recedit. non sic apoplexia. ¶ Per
h̄ ad argumenta. ad illud de caliditate sola. dico ꝙ non

fiet a radio solis tanq̄ a causa sufficiēte: sz tanq̄ a causa excitante vel stimulante. ¶ Unde nota ꝙ qn̄ dicit̄ ꝙ fit a sola qualitate sine materia. dico ꝙ hoc pōt dupliciter itelligi. vel qꝛ fit a materia pauca. vel si a multa: nō tamē peccat rōne q̄ntitatis sz qualitatis. ¶ Ad aliud dico ꝙ vera epilepsia est spasmus de repletione nō de inanitione: nec est in omni epilepsia spasmus. dicit Serapio in p̊. Et ideo dico ꝙ spasmus est duplex. manifestus ⁊ imanifestus: qa materia est aliquando ita subtilis ꝙ spasmus nō multuz apparet. vnde paroxismus ille est spasm⁹: vt dixi p̄us. Et aliquādo est paroxismus longus ⁊ fortis quādo materia est grossa aliq̄liter ⁊ multa ⁊ virtus non fortis. Aliquādo ꝑoxismus est breuis sic̄ aliquādo vidi ꝙ nō opz nisi ꝙ appodiet se patiēs ad parietē. vel ꝙ sederet ⁊ teneret partez an̄riorē capitis sui cū manu sua: ⁊ ꝙ fricaret faciē. ⁊ aliqn̄ oportebat ꝙ nō appodiaret se: sz veniebat perturbatio in capite ⁊ caligo in oculis ⁊ patiens illic stetit ⁊ dixit orōnē dominicā ⁊ expuebat semel ⁊ transiuit totum paroxismū ⁊ frequenter in die. Aliquādo veniebat: sicut vidi de vno monacho: in prandio ⁊ cena frequenter ⁊ quasi non curauit: nec percipiunt illud extranei nisi raro.

Cause extrinsece. Redeo igitur ad causas epilepsie que sunt multe. adiuuantes: ⁊ excitātes seu stimulantes seu a tota spē operantes. Adiuuātes sunt sicut ventus meridionalis seu australis ⁊ septētrionalis qn̄ veniunt post meridionalē. ⁊ omne illd̄ qd̄ subito: ⁊ velociter calefac̄ caput: sicut lōga mora in sole vel balneo aut iuxta ignem aut frigiditas nimia: multitudo cibi ⁊ potus crapula ⁊ ebrietas satietas nauseatiua vomitus ⁊ multitudo ciboꝝ fumosoꝝ sicut sunt allia cepe porri ⁊ fructus aquosi ⁊ ventosi ⁊ poma ficus ⁊ silia. Uniuersal'r malitia regiminis: qꝛ illa egritudo non ꝓuenit vtpl'm nisi ex mala dieta in illis qui habent caput debile a nā. s. a p̄ma etate. s. a prima generatione. ibi cā modica sufficit ad inducendū istū morbuz: in alys nō: nisi cā fortis sit valde. Simil'r motus magnus super cibū ⁊ equitatio magna post cibū statim ⁊ somnus meridianus ventre repleto statim. sil'r videre illa frequēter que in giruz vertunt̄. ¶ Cause stimulantes sunt. s. esse in altis locis ⁊ respicere deorsuz ⁊ moueri in girum sic̄ pueri ludunt. deinde respicere rotas molendini ⁊ aspectus reruz terribiliuz sic̄ fulgoris. ⁊ sonus magnus sicut sonitus campane qn̄ homo est in campanili diu iuxta eas. ⁊ sonitus timpani magni ⁊ timor subitus ⁊ magnus. Sil'r sol ⁊ luna sunt stimulantes. ¶ Un̄ aliqn̄ iste morb⁹ seruat periodos. aliqn̄ non. aliquādo sequit̄ motuz lune. ⁊ tunc venit aliqn̄ in p̄ma quadra sic̄ in pueris qui sunt calidi ⁊ humidi. Aliqn̄ venit in scd̄a quadra sicut iuuenibus qui sunt magis calidi ⁊ sicci sic̄ in illa quadra: qn̄ tn̄ apparet humidior ꝓpter rarefactionē nimiā: tn̄ in re ē siccior. Aliqn̄ venit in 3ª quadra statiz post pleniluniū sicut in senibus a senectute qui sunt frigidiores ⁊ sicciores alys: sic̄ ⁊ in illa quadra: qꝛ ꝯtinens mutat cōtentū ad suū cursum dicit philaretus. Aliqn̄ venit in 4ª quadra q̄ est frigidior ⁊ humidior sic̄ in flegmaticis ⁊ mulieribus ⁊ senibus a senio: qui sunt humidiores accidētaliter alys etatibus. Aliquādo transeunt duas lunationes vel tres vel plures sz bonitatem regiminis ⁊ habilitatez patientis. ¶ Cause a tota specie operantes sunt multe sicut vinū potatio vini. ⁊ imaginari casum corā populo. ⁊ si capra excorietur ⁊ immediate aliquis nudus induit pellem illam efficietur epilepticus. ⁊ si suffumiget̄ cuz cornibus ⁊ vnguib⁹ eius. Idē est de galbano ⁊ apio ⁊ myrrha. ⁊ maxime semen ⁊ herba apy nō radix. Sil'r sperma corruptuz ⁊ menstrua diu retenta ⁊ corrupta a tota specie inducunt epilepsiam ꝓpter vaporē venenosum eoꝝ qn̄ vadit materia ad caput. ⁊ sincopim quando vadit cor. Et aliqn̄ est morbus cōpositus de sincopi ⁊ epilepsia sicut in prefocatiōe matricis ex retentione spermatis cōsueti exire: vt in viduis iuuenibus nō vtentib⁹ coitu. Aliqn̄ venit ꝓpter vterū. s. a gnōne que est hereditarius morb⁹ aptitudinal'r ⁊ specifice. ⁊ iō cōtingit pueris ꝓpter lac nutricis epileptice. ⁊ ꝓpter potationē vini fortis vaporosi ab īfante vel nutrice vel matrice nutriente. Aliqn̄ venit ꝓpter reptilia venenosa mittētia fumū venenosuz ad caput: qꝛ materia hui⁹ morbi est venenosa. Aliquādo coitus frequens cū tineosa vel epileptica de causa priuata inducit istum morbum: sed simil'r cū mēstruata anhelitū fetidum habente. Et fumus candele extincte est causa hui⁹ morbi a tota specie. Et maxime odor arboris portantis nuces magnas ⁊ similia. sil'r odor lacunarum ⁊ odores mali homini nō cōsueto.

Signa. Signa huius morbi sunt multa: qꝛ quedā significant epilepsiaz ⁊ denunciant eam ⁊ sunt signa ꝓnostica: quedā sunt humoris peccantis: quedā sūt signa partis patientis. ¶ Signa que predicāt eā sunt ariditas venarū q̄ sunt sub lingua ⁊ citrinitas lingue vergēs ad albedinē incubus sepe veniēs siue epilates qd̄ idē est. Scotomia ⁊ vertigo ⁊ somnia grauia ⁊ ꝓfunda ⁊ cuz falsis fantasmatib⁹ ⁊ timorosis predicant epilepsiā futuraz. Sil'r cum loqtur secuz solus ⁊ est grauitas in capite ⁊ irascitur ⁊ accidit inflatio in ventre aut obliuio aut coartatio in radice lingue ⁊ dolor nimius capitis ⁊ obscuritas visus ⁊ grauitas in motu ⁊ stridor dentiū in somno. Ista oīa ꝑdicant epilepsiaz. ¶ Signa humoris peccātis sunt. Si sit de mel'ia nāli vrina est alba in colore tenuis in substantia cū circulo plūbei coloris vel viridis vel liuidi. ⁊ erunt ista accidentia timor ⁊ solus secum loquitur pauor in tenebris. ⁊ diligit aliquando mortem: aliquando odit ipsaz ⁊ timet eam. ⁊ precessit passio melācolica ⁊ cadit in terrā. ⁊ torquetur ⁊ mouetur inordinate ⁊ intellectum amittit. ⁊ spuma exit ab ore ꝓpter inordinationem ⁊ violentiam motus anhelitus ⁊ motus pedum ⁊ manuuz est agitatus ⁊ inordinatus: nisi esset epilepsia parua ⁊ modica: sed spuma erit in illo casu modica ⁊ liuens. ⁊ facies vergit ad liuorem ⁊ nigredinem. ⁊ humiditates sunt pauce in oculis et in alys partibus. ⁊ post paroxismum apparet ꝙ ipse melancolicus est ⁊ timidus ⁊ cuz quadam desipientia. ⁊ tempus est autumnale ⁊ precessit dieta multiplicatiua melancolie. Et si ista melācolia est causata ex adustione sanguinis: tunc post paroxismum patiens est cum risu quodam: quia assimilatur stoliditati infantuli. Et si fuerit de colera adusta assimilatur manie lupine. Et si ex flegmate salso adusto est cum quadam quiete. Et si melancolia naturalis aduritur: est cū tristicia ⁊ sollicitudine ⁊ aspectu terribili. Et nota ꝙ epilepticus lunaticus demoniacus quodammodo sunt similes: vt dicit Constantinus 9º practice sue. capl'o 5º de epilepsia. Et ideo ad probandum vtruz cadens in terrā sit lunaticus vel epilepticus fiat hoc experimentuz. dicat hoc nomē in aure suspecti. Recede demō vel exi quia effimolei tibi precipiunt. Si sit lunaticus vel sit demoniacus efficitur statim quasi mortuus ꝑpe vnaz horam. ⁊ eo surgente interroga eum de quacūq̄ re volueris dicet tibi. ⁊ si nō ceciderit audito h̄ nomine scias ipm epilepticum esse. ¶ Signa quando humor peccans est flegma salsum: sunt: quia spuma est alba ⁊ grossa viscosa multa. ⁊ paroxismus est prolixus cum agitatione multa. Et post paroxismū cōsiderandū est si patiens sit flegmaticus. ⁊ si vixerit in ocio ⁊ quiete. ⁊ repleuerit se cibis flegmaticis sicut piscibus fructibus lacticinys ⁊ inordinate ⁊ gulose vixerit. ⁊ est pinguis ⁊ replete habitudinis. ⁊ si vrina est remissa cum quadam residentia ad modum

vitri liquefacti:qđ est ꝯtentū trumbosuꝫ:q̄si humoꝛ cru-
dus in fundo:⁊ est circulus aquosus ⁊ tremulus:⁊ sit tem
pus hyemis ⁊ est humiduꝫ ⁊ etas humida.⁊ res non natu
turales alie ꝯcoꝛdant sicut ꝙ est somnolentus vel vtens
arte frigida ⁊ humida:tunc istis oībus ꝯcurrentibus mā̄
est flegmatica.Et si ista sunt remissa:tūc est flegma salsuꝫ
ſꝫ vꝛina est plus tincta ⁊ magis tenuis.¶ Signa aūt ma-
terie sanguinee sūt si in ꝑoxismo vergit spuma ad citrini-
tatem ⁊ facies est ru.⁊ post paroxismū apparēt signa san-
guinis ⁊ rubedo venarū que sūt in oculis.⁊ ipse est sangui
neus.⁊ vsus est regimine multiplicāte sanguinē sic̄ carni-
bus bonis ⁊ vino ⁊ ouis mollib⁹⁊ sil'ib⁹.⁊ vꝛina vergit ad
ruboꝛē ⁊ spissitudinem ⁊ tempus est vernale:tunc videt̄
ꝙ materia sit sanguinea.Et si ex ebullitione ⁊ motu facit
istum moꝛbuꝫ ⁊ nō ex q̄ꝫtitate:tunc non est ibi pꝛefocatio
nec stoliditas nec grauitas nec multitudo sputi sic̄ cū est
de flegmate.Et si sanguis rōne multitudinis ⁊ quātitatis
faciat istuꝫ moꝛbū:tūc est inflatio in venis gutturis ⁊ pꝛe-
cedit ⁊ cōcomitatur q̄si pꝛefocatio. ¶ Signa materie co
lerice sūt paroxismi bꝛeuitas ⁊ leuitas ⁊ spuma vergit ad
citrinitatē ⁊ tenuitatem.⁊ sil'r post ꝑoxismū apparet cole
ricus in ꝯpl'one:est facies irascibilis q̄si amens ⁊ maniac⁹
vel furiosus.⁊ tempus estiuū ⁊ multiplicat regimen cole
re multiplicatiuū:sic̄ assa frixa ⁊ sil'ia.⁊ vꝛina vergit ad ci
trinitatē ⁊ tenuitatem cū circulo lato igneo aliqualiter.⁊
est ibi motus ⁊ agitatio foꝛtis ⁊ vehemēs ⁊ vomitus ⁊ in-
flatio ⁊ alienatio ⁊ spasmus ⁊ cōtractio modica vel nulla.
Istis apparētib⁹ signū est ꝙ mā̄ sit colerica. ¶ Signa ex
ventositate grossa gnāta in capite sunt vt nō sit grauitas
capitis:ſꝫ est sonitus ⁊ tinnitus ⁊ extēsio ⁊ spasmus leuis.
¶ Signa membꝛi patiētis sunt si cā̄ sit ꝓuata in cerebꝛo:
tunc nō pꝛesentit casuꝫ.⁊ est semꝑ cū doloꝛe capitis ⁊ gra-
uedine ⁊ cū quadā̄ sensuuꝫ perturbatione:nec eger sentit
nocumentū notabile in neruis:nec sentit aliquid eleuari
ad caput:nec in aliqua extremitatū sentit nocumētū:nec
in splene nec in epate.istis sic se hn̄tib⁹ epilepsia est de cā̄
ꝓuata in capite.¶ Et si arguit̄.igit̄ erit cōtinua.doloꝛ ca-
pitis est de cā̄ ꝓuata in capite qui est cōtinuus.Dico ꝙ nō
sequit̄:qꝛ paroxismus epilepsie est a mā̄ in capite nō qua-
litercūqꝫ se hn̄te:ſꝫ ex eius motu ⁊ ex ipsa mota. Sed mā̄
faciens doloꝛē capitis facit ip̄m per sui pn̄tiam:nō per sui
motū nisi per accidens.⁊ iō nō est sil'e. ¶ Signa si fuerit
ab alijs membꝛis:qꝛ pꝛesentit̄ casus in tm̄ ꝙ aliqn̄ abscō-
dunt se ⁊ doloꝛ pꝛecessit in loco vbi est minera hui⁹ mate
rie venenose.Sed si a stōaco sic̄ in analensia:tunc est nau
sea ⁊ doloꝛ stomaci ⁊ tremoꝛ ⁊ cōmotio in ꝓncipio cū iua-
dit epilepsia.i.in ꝑoxismo.⁊ ē tremoꝛ coꝛdis ⁊ doloꝛ capi-
tis foꝛtis maxime an̄ pꝛādiuꝫ.Et alleuiatio paroxismi est
⁊ euacuatio cuꝫ vomitu.⁊ conuenit vomitus in ꝓncipio ⁊
habet eructuationes fetidas maxime post nauseatiuā sa
tietatem.⁊ hꝫ periodos frequēter cū stomacus est plenus
humoꝛibus coꝛruptis.⁊ humoꝛ flegmaticus facit hoc sua
multitudine. Et si col'a misceat̄:tūc est sitis inflāmatio ⁊
inoꝛdinatio ⁊ adustio.Et si fuerit melancolia:tunc est ap-
petitus cibi intensus valde ⁊ sentit gustuꝫ acetosuꝫ ⁊ sunt
cogitationes.⁊ q̄si secū loquit̄:lꝫ flegma dominet̄ ꝼm gd
nō simpl'r.Et si mā̄ faciat hoc non rōne multitudinis:sed
ex malitia sua nocet plus eius vacuitas ⁊ cum os stomaci
est vacuuꝫ ⁊ cessat cibo dato cōuenienti. Et si fuerit a mi-
rach:tūc est rugitus acidus ⁊ inflatio circa mirach ⁊ rugi-
tus faciens doloꝛem tarde quietis. Et si accidit cū vacui-
tate:tunc est cū duritie ventris ⁊ alleuiatur cum leuitate
nature.Et quādo excitatur apud assumptionē cibi pauci
non quiescens nisi apud digōnē.deinde redit post assum-
ptionem cibi ⁊ aliqn̄ sentitur doloꝛ inter spatulas.⁊ maxi
me si mirach extendatur versus superioꝛa.⁊ variatur ꝼm
variationeꝫ materie colerice vel melancole vel alterius
vt dixi ꝓus de signis materierū. Si fuerit ab epate est cū
grauitate in parte dextra versus ipocundriū.⁊ est vtpluri
mū tunc sanguinea ꝓpter retentionē eius qđ solebat eua
cuari ex matrice ⁊ venis.¶ Signa splenetice sūt:qꝛ egri-
tudo est melācolica ⁊ est doloꝛ in latere sinistro v̄sus ipo-
cundrium:⁊ est inflatio splenis ⁊ durities cū rugitu in la-
tere illo.Si materia sit in renib⁹:tunc polluit se in ꝑoxis-
mo.⁊ est in renib⁹ grauitas ⁊ ꝯtenta spermatica in vꝛina.
Si materia sit in vesica mingit in ꝑoxismo ⁊ est punctura
pꝛecedēs in pectine.Si sit in intestinis defedat se totū in
ꝑoxismo:⁊ est toꝛtio in intestinis ꝓcedēs.⁊ doloꝛ quasi co
licus ⁊ aliqn̄ iliacus ꝼm ꝙ materia est in suꝑioꝛib⁹ vel in-
ferioꝛibus itestinis. Quia si in superioꝛibus est iliacus.si
in iferioꝛibus est colicus.⁊ accidit plus cōstipatio in ven-
tre.Sed si in matrice:mēstrua sunt retenta.Et si sit ex re-
tentione seminis:tunc est vidua ⁊ ꝯtinens que nō erat an
te:vel qꝛ vir suus diu nō cognouit eā̄:⁊ ipsa est ociosa ⁊ be
ne reficit̄. Similiter masculus est ꝯtinens mō ⁊ ꝓus non
erat.⁊ est grauitas ⁊ doloꝛ ꝓcedēs in matrice vel in pecti-
ne vel in vtrisqꝫ inguinib⁹⁊ in parte doꝛsi. Si fuerit a pe-
de vel manu vel doꝛso vel pectine.⁊ si sit mā̄ venenosa:ē
ascendens ad caput obtenebꝛans visuꝫ. Et si ab extrinse-
co sit:manifesta est sic̄ a punctura scoꝛpionis aut canis ra
bidi ⁊ similiū.Si ab intrinseco:tūc scitur per doloꝛē ⁊ gra
uedinē in loco. Si sit a vermib⁹ in intestinis:tunc est cur
sus saliue mlt'e ab oꝛe ⁊ masticatio in somno ac si haberet
cibuꝫ in oꝛe ⁊ vermes aliqn̄ exeunt. ¶ Et hic notandum
pꝛo verbo Auic.de signis epilepsie:qꝛ tūc potes cognosce
re subam mel'ie ex vomitu. Nam si est sil'is feci vini:tunc
est mel'ia adusta.si tm̄ est similis feci sanguis est mel'ia na
turalis.cū tm̄ mel'ia nālis similis sit feci vini:vt dic̄ Haly
3ª ꝑticula tegni.in cōmento illius. Quos neqꝫ glutinosos
esse opꝫ.Et 6ª ꝑticula affo.cōmento 53º.in cōmento illius:
Desipientie cū risu.dicit.ꝙ quedā̄ colera nigra est de itē-
tione colere rubee que ceteris mel'icis passiōib⁹ est peioꝛ.
⁊ feci sāguis assimilat̄.Dico ꝙ ꝓpter hoc ꝙ mel'ia assimi-
latur feci vini puri odoꝛiferi.⁊ ip̄a est fex nālis sanguinis.
sed mel'ia adusta est fex sanguis adusti vel in aduri ⁊ assi-
milat̄ feci vini coꝛrupti vel putridi vel acetosi. ¶ Jō di-
co ꝙ Haly assimilat nō in coloꝛe ⁊ substātia mel'iam feci
vini:ſꝫ assimilauit gnōnem humoꝝ gnōni specierū ⁊ par-
tiū vini. ¶ Ad Gal.6ª particula affo.dico ꝙ littera est ibi
falsa ⁊ defectiua cōiter ⁊ debet suppleri sic: Quedā̄ colera
nigra est de intentione colere rubee q̄ ceteris mel'icis pas
sionib⁹ est peioꝛ.⁊ quedā̄ est de melācolia nāli que assimi
latur identitati feci sanguinis. Uel sic. Quedā̄ est de adu
stione sanguinis grossi:que feci sanguinis boni assimilat̄
in coloꝛe ⁊ substantia:⁊ tunc est littera vera.Et de illo tan
git Gal.s.4ª ꝑticula affo.cōmēto 21º.in cōmēto illius.Ege
stiones nigre vel quasi sanguinis ⁊c̄.

Pronostica. Pꝛonosticatio est Hypp.scđa par-
ticula affo.quasi in pꝛincipio.Epile-
psie quibus ante iuuentutem nascuntur immutationem
habent.quicunqꝫ vero.xxv.annoꝛum plurimum moꝛiun
tur. ¶ Jtē si mulieri pꝛegnanti venerit epilepsia fetu eua
cuato soluitur. ¶ Jtē si paroxismus epilepsie longus fue
rit ⁊ grauis ⁊ non recoꝛdatur patiēs neqꝫ verecundatur:
signuꝫ est difficilis curationis aut foꝛte ipossibilis. ¶ Sꝫ
si paroxismus fuerit leuis ⁊ bꝛeuis ⁊ post paroxismuꝫ re-
coꝛdatur:signū est ꝙ curari potest.tm̄ omnis epilepsia cū
difficultate eradicat̄. ¶ Jteꝫ si in capite superuenit moꝛ-
phea alba:signū est curatiōis. ¶ Jteꝫ si ifans traxerit ali
gd de epiª ab vtero ⁊ p⁹ euomuerit ⁊ se purgauerit ⁊ sup-

fluitates multas ⁊ aquosas expulerit: signum est liberationis. si vero nõ: non. ¶ Similiter quãdo aliquis est generatus tempore menstruorum: aut ex imundis spermatibus: aut parẽtes sunt epileptici: deinde genitus incurrit epilepsiam: talis non videt̃ curabilis: q2 postq̃ est ab vtero ⁊ ex ita malis causis iaz habituata est mala complexio ⁊ adequata. ¶ Item si aliquis fuerit epilepticus a pueritia ⁊ durauerit vsq3 ad 25m annuz vel 27m de causa priuata cerebri nunq̃ curabitur beneficio etatis: q2 etates sequentes sunt frigidiores. ⁊ virtus in eis est debilior: ⁊ egritudo videtur quasi habituata. ¶ Si paroxismi epilepsie frequenter veniunt ⁊ in sene potissimũ periculuz est mortis. ¶ Item de appoplexia potes pronosticari cum Hyp. scd̃a particula affo. Soluere appoplexiam fortem impossibile: debilem vero nõ facile. Cuius oppositũ ponit Gal. 6a particula affo. in cõmẽto affforismi. 51. Appoplexia maior īterficit nisi febris superueniat. Et dicit q᷑ stertere ante signum digestionis est signuz maioris appoplexie que est incurabilis: q2 infra. 9. dies interficit: vt dicitur 4a particula affo. in cõmento illius. Medicari in valde acutis. Sed stertere post signa digestionis non est signum maioris sed minoris que est curabilis: l3 cuz difficultate: ⁊ cura permutatiua que permutatur vt cõmuniter in paralesiz. ¶ Item appoplexia maxime fit etatib9 a. 40. annis vsq3 ad. 60. de melancolia: vt dicit̃ 6a particula affo. affori. 57°. ¶ Notandũ q᷑ tres sunt species appoplexie. s. maior. minor: ⁊ media: que distinguuntur penes materiaz ⁊ penes afflictionem. Penes materiam sic. quãdo omnes ventriculi cerebri tam principales q̃ non principales ⁊ meatus replentur omnino ⁊ totaliter: tunc est maior appoplexia. Sed quando non replentur omnes: sed cuz quadam grauitate: tunc est media. Sed si repletio fiat q̃si vsq3 ad medium: tunc est minor. ¶ Ex parte accidentiuz sic. quoniã quando suspirat cũ magna difficultate ⁊ spuma est in ore ⁊ vox sicut strangulatoruz ⁊ inordinatus anhelitus: tunc est maior. Tamen si esset sine omni anhelitu ⁊ voce ⁊ spuma motu ⁊ sensu: tunc esset deterius. In scd̃a autez specie est suspirium ⁊ difficultas ⁊ inordinatio: nisi q᷑ aliquãdo quiescit. In tertia est suspiriũ: sed non est inordinatio nec spuma nec vox strangulatoruz. ¶ Si igitur vis scire pro certo quãdo est aliquis appopleticus: tunc cõsidera quãdo vides patientem sine sensu ⁊ motu: ⁊ sic dormientem somno graui ⁊ pfundo sicut ē somnus qui vocat̃ subeth. ⁊ stertit: tunc voca eum pprio nomine. ⁊ alta voce. ⁊ trahe euz per capillos. ⁊ dupla digitos eius eos constringendo fortiter. ⁊ punge cum acu vel stilo. si non respondet: tunc apopleticus est potissime si subito venit ⁊ cum alta voce. ⁊ tunc iacet quasi mortuus per. vij. horas. viuens tamen. nec illud debet sepeliri. Ideo vt sciatur an viuat vel non fiant tria experimẽta. p° capiatur lana carminata vel cotum ⁊ ponatur ad nares. ⁊ si videatur lana moueri per introitum aeris ⁊ exitum tunc viuit. si non: non. 2° capiantur vasa plena aqua sc3 cyphus ⁊ ponatur super stomacũ: ⁊ si anhelitus esset omnino amputatus vas nõ mouetur. ⁊ fit in loco qui nõ sit mobilis cũ homines ambulant ibi. Ista duo ponit Gal. 6a particula īteriorũ. 4°. tractatu. ca°. de prefocatione matricis. 3m ego addo. s. capiatur vnum speculuz politum nouum ⁊ ponatur super os vel super nares. ⁊ si viuet patiẽs speculũ inficietur. ⁊ si non nõ. ¶ Nota vlterius q᷑ appoplexia differt a somno graui qui dr̃ subeth. ⁊ differt a litargia ⁊ a sincopi. A p̃mis duob9 differt q2 ista fiũt paulatine: sed appoplexia fit subito. Simil'r in appoplexia nulla est excitatio nec responsio: in alijs saltē cuz violentia. Differt a sincopi cordis: quia in appoplexia facies assimilatur faciei viuorum. ⁊ in sincopi assimilatur faciei mortuoꝝ. Simil'r sincopis stomaci ⁊ matricis sunt periodicales: sed cum venerit a cerebro non. ¶ Dubitatio est magna an appoplexia vel epilepsia sit spasmus: q2 tunc ibi esset cõtractio ſm Constantinũ in 9°. de diffinitione spasmi. ꝯsequens est falsum: quia tunc quanto diutius moraretur: tanto maior fieret ꝯtractio. ergo nunq̃ finiretur in paralesim. Simil'r causa qua appoplexia terminat̃ in paralesim est ⁊ in epilesia: q2 non differunt nisi ſm magis ⁊ minus. ¶ Itez appoplexia est mollificatio toti9 corporis. 5°. de morbo. quasi in p̃ncipio. ergo ē paralesis. ergo non est spasmus. Et cõfirmatur p̃mũ per argumentũ Galieni 4°. īterioꝝ. c°. 2°. Appoplexia minime corpus in mollitiem ducens. ¶ Item tunc in spasmo priuaretur sensus ⁊ motus sicut in epilepsia. ꝯñs falsum: q2 spasmus est motus inuoluntarius voluntaria obtinens loca dicit̃ 5° affo. quasi in p̃ncipio. ¶ Oppositum vult Auic. 3°. cañ. fen p̃a. tractatu 5°. ⁊ Gal. 5°. interioꝝ. c°. 2°. ⁊ alij auctores. ¶ Dico q᷑ epilepsia mãlis non est spasmus: sed formal'r accipiendo pro paroxismo est spasmus: vt dicebatur p̃us: nec illa terminatur in paralesim proprie sed prima: nec spasmus est in appoplexia: quia non conuertitur ibi materia in vẽtositatem sicut in epilepsia. ⁊ q2 appoplexia est cum a cunctis neruis aufertur sensus ⁊ motus dicitur 3°. interioruz. cap°. vltimo. ideo est mollities. ¶ Pro quo est sciendum q᷑ mollities pprie est ablatio motus: ⁊ improprie est ablatio sensus. Et quia in epilepsia est pprie ablatio sensus: ⁊ propter opilationez in neruis sensitiuis talis epilepsia nõ terminatur in paralesim vel in mollitiem: quia non transit materia de neruis sensitiuis ad motiuos cuz epilepsia non est tetanus: sed est anterior magis: quia Auicē. ponit q᷑ p̃mo ledit̃ visus ibi vnde est spasmus vniuersalis partibus anterioribus: nõ posterioribus nisi raro. ¶ Ad primum argumentum dico q᷑ quanto diutius durat in augmento paroxismus epilepsie est maior contractio. sed nõ in declinatione: quia tunc incipit prolongari. vnde simul sunt elongatum esse ⁊ contractum esse in fieri: nec est motus de natura spasmi qui est morbus: l3 antecedat vel sequatur. Unde spasmus vno modo accipitur pro qualitate quando contrahuntur membra versus originem. Alio modo pro motu qui contrahit. p̃mo modo est morbus. 2°. modo non: sed accidens morbi. ¶ Ad 2m dico q᷑ epilepsia ⁊ appoplesia non differũt materialiter nisi ſm magis ⁊ minus. Formaliter tamen ⁊ ſm paroxismum differunt: vt dixi in p̃ncipio. ¶ Ad tertiũ dico q᷑ mollities accipitur vno modo pro impedimento motus tantum. aliquando pro vtroq3. ⁊ epilepsia est mollities totius corporis. i. priuatio sensus ⁊ motus naturalis in toto corpore. ⁊ cum hoc stat q᷑ sit ibi motus materialis. ¶ Ad aliud cuz dicitur epilepsia ducit corpus in mollitiem. verum est de epilepsia formali: nisi alius morbus cõiungat̃ illi. ¶ Per hoc ad aliud l3 priuetur ibi motus naturalis. cum hoc tñ stat q᷑ sit motus inaturalis ⁊ inuoluntarius.

Cura. Cura epilepsie est sex res. p̃ma corrigit accidẽtia ⁊ paroxismum ⁊ talia: quia illa superant suã causam. Secunda ponit regimen in vita. Tertia digerit materiam. Quarta euacuat eam. Quinta ponit cõuersionem residue materie ad partes diuersas ⁊ per oppositas. Sexta rectificat cerebrũ ⁊ mẽbꝝ mandans si qđ est tale. ¶ Primam rem multa faciunt sc3 paroxismum quando est: ⁊ tardant eũ quãdo nõ est ⁊ alleuiant vel abbreuiant. ⁊ sunt h9 emperica ⁊ alia multa: vt videbit̃. Cum ceciderit accipiatur rutha siluatica ⁊ siluestris quod idē est vel agrestis ⁊ cõteratur ⁊ ponatur intra nares ⁊ surget statiz. ¶ Item quia rutha non semper habetur recens desiccetur ⁊ puluis ei9 ponat̃ in nares ⁊ stati soluit̃ paroxismus.

Et si habeatur recens rutha domestica succus inyciatur
⁊ idem operaẽ. ⸿ Item capiatur spica nardi sicut est: vel
eius puluis: ⁊ ponatur intra nares: ⁊ statiꝫ patiens reuiui-
scit vt frequenter vidi. ⸿ Item ponatur balsamus intra
nares ⁊ statim surget. ⁊ detur balsamus cū electuario pli-
ris. ⁊ inter omnia plus valet vt expertus sum in quodam
comite ⁊ in quodam abbate. ⸿ Deinde statim post paro-
xismuꝫ detur sibi. ʒ. i. sanguis sui extracti de spatulis suis.
vel gutte quatuor cuꝫ ouo sorbili corui. quia tunc ipso stu
pido caperet qcqd homo sibi daret. vnde oua corui opti-
ma sunt eis. ⸿ Deinde diebus singulis si sit diues dabis
vesicam apri cuꝫ tota vrina desiccatam in furno: ad quā-
titatem fabe cuꝫ oximelle simplici vel squillitico. hoc est
expertum. Si non sit diues detur peonia femē ⁊ radix ad
pondus. ʒ. ij. vel. iij. cum decoctione ysopi: vel idromelle:
vel oximelle: ⁊ semen illud sumatur quottidie cuꝫ melle
roẽ. ⁊ sanat. vnde semen peonie valet in cibis patientis
⁊ potibus. ⁊ positum supra carbones ⁊ odoratuꝫ. ⁊ puluis
eius in naribus positus. ⁊ semen circa collum similiter su
spensum. ⁊ radix eodeꝫ modo: quia quocūqꝫ modo suma-
tur valet. ⸿ In paroxismo fricentur pedes cuꝫ sale ⁊ ace
to. ⁊ caput eleuetur ⁊ spuma ab ore tergaẽ. ⁊ si non habea-
tur aliud: vinum modicuꝫ intra ponatur vel saluia vel au
ricula muris distemperata cuꝫ ceruisia vel idromelle: vł
oximelle ⁊ bibatur ⁊ est medicina. ⸿ Iteꝫ accipiatur cu-
culus ⁊ ponatur in furno post extractionē panis. ⁊ stet ibi
tantū ꝙ possit pulueriçari: non tamen aduratur. ⁊ puluis
eius naribus insuffletur patientis in paroxismo ⁊ surgere
facit a proprietate. ⁊ post paroxismuꝫ ⁊ ante detur puluis
in cibis ⁊ potibus ⁊ valet optime. Et quidam portant ca-
put cuculi circa collum suum ⁊ preseruat a casu. ⁊ ad mi-
nus alleuiat multū ⁊ retardat: sicut ego expertus sum de
multis pueris qui non possunt accipere medicinaꝫ. Et cā
est quare valet: quia habet quolibet mense epilepsiā ipse
cuculus. ⁊ ideo dicunt aliqui ꝙ ꝓprietas sua est curare ab
illa: quia trahit materiam ad se sicut reubarbaruꝫ trahit
coleram. ⸿ Ideꝫ dico de visco quercino quē vocat Aui.
capº. de corallo. lignum crucis. pulueriçetur ⁊ ponatur in-
tra nares in paroxismo ⁊ surget statiꝫ: ⁊ portetur circa col
lum ⁊ preseruat ⁊ alleuiat. ⁊ ponatur in cibis ⁊ potibus et
cum electuario pliris ⁊ curat a proprietate. ⸿ Item pul-
uis sileris montani ponatur intra nares. ⁊ in casu facit re-
surgere. ⁊ semen detur omni tempore. ⸿ Et qꝛ multi pue
ri ⁊ aly qui nō possunt vti medicinis vexantur epilepsia:
fiat experimentum quod ponit Constantinus 5º practice
sue. capº. de epilepsia. ⁊ Gualterius in practica sua. ⁊ Ber-
nardus ⁊ Gilbertus ⁊ omnes. Et ego inueni illud verum
siue sit demoniacꝰ siue lunaticus siue epilepticus. Si pa-
trem habet ⁊ matrem ducat eum ad ecclesiam facto ieiu
nio trium dieruꝫ a parentibus ⁊ a patiente: si sit tante eta
tis ꝙ sit compos sui: ⁊ cōfiteantur. deinde vadant die ve-
neris in ieiunio quattuor temporuꝫ ⁊ audiant missam de
die. ⁊ similiter in die sabbati die dominica sequenti sacer
dos bonus religiosus legat supra caput patientis in eccle
sia euangeliuꝫ quod legitur in septembri tempore vinde-
miarum post festum sancte crucis in diebus quattuor tē-
poruꝫ: tunc: ⁊ scribat illud idem deuote ⁊ portet circa col
lum ⁊ curatur. ⁊ est euangeliuꝫ vbi dicitur hoc genus de-
mony non eycitur nisi in ieiunio ⁊ oratione. ⸿ Iteꝫ cere
brum capre per ānulum aureuꝫ tractum ⁊ infanti anteqꝫ
lac sugat datuꝫ ⁊ transglutiat nunqꝫ fiet epilenticus: vt di
cit Constantinus vbi prius. ⸿ Item ipse ponit multa ꝙ
peonia ⁊ piretruꝫ ⁊ pili albi canis nullam nigredinem ha
bentis: ⁊ cathabre anglice laubre ⁊ lapilli in ventribus hi
rundinum reperti: si in collo ista omnia vel quodlibet si-
gillatim suspendatur in perpetuuꝫ patientes liberantur.
Tamen nec castoreum nec piretrum nec viscus collo in-
fantis debent suspendi: quia cum humores sint subtiles
maior fiet dissolutio qꝫ consumptio. ⁊ ideo esset timendū
de suffocatione. tamē in iuuenibus possunt illa fieri post
corporis purgationem. Et dicit Constantinus ꝙ deinde
debes apprehendere hirundines in medio die. vtiles enī
sunt quia epilenticos ⁊ lunaticos sanant si collo suspendā
tur vel si bibantur. Diascorides sic dicit. lapis celidonius
inuentus in ventribus hirundinū: cuius genera sunt duo:
niger ⁊ ruffus: qui tolluntur captis pullis hirundinum ex
nido ⁊ scisis eorum ventribus inueniuntur. Et cauenduꝫ
est ne pater eoꝝ vel mater prope sint: quia meliorem effe
ctum habebunt. Ruffus quideꝫ sanat lunaticos ⁊ langui
dos insanos ⁊ epilepticos in panno lineo mundo ligatus
⁊ in sinistro brachio egroti circūligatus. ꝑterea facit gra-
tiosos portantes ipsum ⁊ facundos: amabiles ⁊ idoneos.
Et niger similiter gestatus negocys omnibus optimuꝫ fi
nem imponit. ⁊ ad omnes iras regum ⁊ dominorū est ido
neus. Nam qui eum habuerit omnibus placebit ⁊ ad ar-
bitrium cuncta perducet. Et cui dolent oculi intus cum
aqua inungatur ⁊ sanabitur. Niger auteꝫ in panno in cro
co intincto missus tertianam quottidianam ⁊ quartanaꝫ
compescit. ⁊ ad omnem humorem aptus est ⁊ excellens.
hec Diascorides in libro suarum medicinaruꝫ simpliciū.
Auicē. dicit. scdo canoñ. auctoritate Diascoridis: ꝙ quan-
do prius venter hirundinuꝫ scinditur inueniuntur in eo
duo lapides quoruꝫ vnus colorem habet vnum: alter ha-
bet multuꝫ vel multos: qui quando ponuntur in pelle vi-
tuli anteqꝫ coire appetat ⁊ ad coitum excitetur ⁊ ponun-
tur super adiutoriū epileptici. i. super partem brachy iux-
ta spatulas: aut ponitur circa collum eius: iuuatur inde. ⁊
est expertum. ⁊ sanatus est epilepticus. hoc dicit Auicen.
⸿ Item fumus lapidis agatis repentinos casus epilepti
coꝝ liberat. ⸿ Item coagulum leporis ⁊ vrsi ⁊ etiam te-
sticuli apri: si in mane dentur optime valent. Similiter
cerebrum coruinum: si fronti apponatur optime valet.
⸿ Itē post casuꝫ quādoqꝫ inungatur palatum superius
cum balsamo vel curat vel diu preseruat. ⸿ Item mox
cum ceciderit occide canem ⁊ extractum fel da ei bibere
⁊ postea nō infestabitur. ⸿ Item politricum cum oratio-
ne dominica ter dicendo. In nomine patris ⁊ fily ⁊ spiri-
tussancti amen. sumptum vel succus ipsius curat. ⸿ Itē
cor lupinum da patienti ad bibendum. si patiens sit ma-
sculus: lupi. si femina: lupe. ⁊ nunqꝫ post ifestabiẽ. ⸿ Iteꝫ
corallus rub. circa collum portatus iuuat. ⸿ Item si ibi
mus applicetur naribus in casu ⁊ surgat statim: curari po
test. ⸿ Item rutha peonia ysopus debent semper porta-
ri ⁊ odorari ⁊ comedi.

⸿ Secundam rem complent administratiōes regiminis
eius in sex rebus nō naturalibus. Aer non sit calidus nec
frigidus: sed ad siccitatem declinior ⁊ caliditatē. ⁊ sit mū
dus ⁊ clarus. longe a lacubus ⁊ ab aquis. ⁊ mutet aerem
consuetum ad dissuetum. ⁊ redeat si videatur nocere. Et
camera in qua debet stare suffumigetur cuꝫ ysopo rutha
storace calamita. ⁊ fenestre omnes claudātur. ⁊ tunc vna
aperta euentetur. ⁊ tunc intret cameram ⁊ portet hoc po-
mum in manu in cā frigida. ℞. ambre musci. ana. ʒ. ij. sto-
racis calamite. ʒ. 5. ligni aloes. ʒ. i. cōficiaẽ cū optima aqua
ro. ⁊ de parte istius fiat pomuꝫ ambre ⁊ porteẽ in manu ⁊
pars modica ponaẽ super carbones ⁊ suffumigeẽ. Et vnā
pillulā ad qꝫtitatē ciceris accipiat mane ⁊ hoc frequēter.
⸿ Et si cā sit calа fiat sibi tale pomuꝫ. ℞. ambre. ʒ. ij. seis
peonie ysopi piretri blance biçātie. añ. ʒ. iij. vel piretrū nō
ponatur nisi post purgationem corporis. sandali muscel-

lini coriandri.ana.ʒ.ſ.conficiatur cum modico aceti ⁊ aq̈
ro.⁊ modico laudani. ¶ De somno sciendũ ꝙ debet fie-
ri in tali camera iam dicta.⁊ debet habere caput bene ele
uatum cum puluinari pleno de folijs ysopi ruthe peonie
⁊ polij montani ⁊ pulegij.Et cũ mane surrexerit ⁊ expul
se fuerint superfluitates:fricetur caput ⁊ totũ corpus fri
catione que tendit versus inferiora tñ. Et post pectinet̃
caput cũ pectine eburneo vel aureo:qꝛ aurũ oĩ modo va-
let eis.⁊ dare limaturã eius in vino cibo vel potu.⁊ debẽt
semper portare ãnulũ aureũ in digitis ⁊ circa collũ.Tñ
somnus longꝰ nocet eis ⁊ vigilie multe somnus meridia-
nus ⁊ super cibum ⁊ super satietatẽ:sed apud ꝑncipiũ di
gestionis cibi valet eis moderatus somnus:⁊ sup ieiuniũ
⁊ vacuitatem nõ nocet.vñ somnus ⁊ vigilia magna vtro-
q̃ modo magis facta malum.scđa ꝑticula affo.modicũ
post ꝑncipium. ¶ Deinde fiat exercitiũ mane ante cibũ
⁊ fortiter.⁊ post cenam parũ.vnde modicus incessus post
prandium hoc est qđ mihi placet.dicit Ruffus:ſ; post ci-
bum imediate nullo modo fiat exercitiũ moderatũ nec
imoderatum.potest tamen fieri aliq̃liter si fuerit patiẽs
assuetus.sed tamẽ securius est non facere ſm Mesue.Et
ideo coitus:qꝛ debilitat cerebrũ:nocet.tamen apud eos
qui multũ abstinent:si moderatus sit in eis quibus per-
missus est sanat. raro tñ fit:qꝛ rõne delectatiõis fit exces
sus:nec scit homo ibi modum.⁊ ideo Auic.ipsum ꝓhibet
omnino in eis:qꝛ plus nocet q̃ȝ iuuat:vt dicit expͣsse Aui.
3°.de animalibus.capº.vltimo. ¶ Deinde sumat cibũ ſm
vltimũ temperamẽti.⁊ iđ bñ masticet eum.⁊ cibaria sint
pauca in numero ⁊ quãtitate. ¶ Cibus puerorũ sit lac re-
ctificatũ ⁊ bonitate dicte lactãtis ⁊ bonitate dispõnis eiꝰ
⁊ habitudinis:vt nec sit pinguis:nec tenuis: nec iracũda:
nec pigra nec multũ quiescens:viuida in vultu:morũ bo-
norũ:non luxurians:cuius oppositiones nãles sint vere ⁊
bone ⁊ ꝓprie ⁊ expulsiue ⁊ alie.Et puer simil'r ⁊ ipsa vinũ
oĩno vitent.vitetur oĩs crapula:qꝛ puer non intendit nisi
comedere.3°.ꝓnost.in cõmẽto illius.Spasmus conuenit
pueris. Et vtatur nutrix dieta subtili ⁊ tẽperata. odoret
ysopum:qꝛ rutha pro eis est valde cal'a:ſ; in alijs etatibꝰ
plus valȝ. ¶ Si sit adulte etatis vtatur cibo laudabili ⁊
paruo ⁊ maxime in cena. ¶ Sit panis bene coctus ⁊ fer-
mentatus cũ temperata quãtitate salis: ⁊ de vno die vel
duobus ad plus.vnde panis cal's nocet ⁊ antiquus ⁊ açi-
mus. ¶ De carnibꝰ vtatur paruis auibꝰ vsualibus vola-
tilibus preter illas que degunt in aquis ⁊ lacubus. ¶ De
q̃drupedibus vtatur hedinis ⁊ agni annualis vituli lactã
tis caprioli.⁊ vtatur leporibus iuuenibus.Et quidam di-
cunt ꝙ caro porci siluestris iuuat:ſ; nõ comedẽdo.⁊ ideo
caueat carnes quadrupedũ magnorũ ⁊ oĩa pinguia ⁊ dul-
cia. ¶ De piscibꝰ non vtatur q̃ȝtum fuerit possibile.tamẽ
si oporteat vtatur piscibꝰ squãmosis de aquis mundis co
ctis in vino puro cũ sale ⁊ petrosi. ⁊ ysopo ⁊ saluia. ¶ De
marinis nõ nisi de cancro ⁊ cũ dura testa.exceptis cõchi-
libus paruis ⁊ garnaldo cũ salsamento bono de piretro
hortulano saluia petrosilio çinçi.⁊ cinamomo. ¶ De ole-
ribus non accipiat nisi brodiũ cicerũ.Tamen de herbis
si causa sit calida vtatur lactuca spinachijs coriandro en-
diuia scariola attriplicibus.Et si causa sit frigida vtat̃ bo
raginibus bletis hortulanis feniculo petrosilio. allia vi-
tet. ¶ Oua sorbilia comedat post purgationeȝ vniuersa-
lem ⁊ particularem:⁊ oua corui sũme valent. Et ideo de-
struantur nidi coruorum ⁊ capiantur oua:⁊ forte si coquã
tur oua illa vt sint dura iueniretur ibi postea lapis qui cu
rat epilẽticos portatus vel pulueriçatus in potu vel in ci
bo ministratus.Fructus nõ accipiat nisi stipticos post ci-
bum sicut pira bona citonia matura assata ⁊ carnes eorũ.

Vitet omne vaporosum sicut sunt porri cepe allia semen
sinapis apium ⁊ ceruisia noua.mustum. ⁊ omnia ventosa
vt sunt pisa ⁊ fabe ⁊ ficus.⁊ constipantia ⁊ opilantia sicut
riçi ⁊ frumẽtatũ ⁊ lagana ⁊ artoclee.vitet etiam repletio-
nem cibi ⁊ potus maxime vini.vitet balneũ nisi post cor-
poris mundificationem:sit caput tunc extra.⁊ sit ibi mo-
dica mora.vitet frigus repentinum post balneum ⁊ sem-
per aspectum volubilium ⁊ res magnas ⁊ voces ⁊ sonos
⁊ ventos magnos ⁊ suiipsius reuolutionem ⁊ omnes mo
tus fortes ⁊ repentinos.vitet lac ⁊ caseum nisi sit butyro-
sum ⁊ parum post comestionem aliorum ciborum:⁊ non
sit antiquus. ¶ Potus eorum sit vinũ multe cõmixtio-
nis non nimis antiquum nec nimis nouum clarum odo-
riferum subtile parum stipticitatis habens. sed idromel
plus valet eis q̃ȝ vinum:⁊ aqua moderate sumatur cũ vi
no iuxta naturam temporum ⁊ regionum. ⁊ sit aqua illa
montana munda clara: ab omni sapore malo aliena: ab
ostio fontis remote sumpta vt in cursu super loca mũda:
depuretur a virtute ⁊ calore solis ⁊ stellarum. vitet potũ
super repletionem.Sed coriandri semen valet:quia pro-
hibet ascensum vaporum ad caput:nec potet apud princi
pium digestionis nec aquam nec vinum.vtatur de dacty
lis ⁊ vitet immoderatum potum:quia ebrietas est sũme
nociua eis. ¶ Sciendum ꝙ sicut nimia repletio est noci
ua eis:ita nimia inanitio ⁊ abstinentia:⁊ maxime illis qui
habent os stomaci multum sensibile.vnde fames in tali-
bus procurat paroxismum replendo stomacũ malis hu-
moribus:quia trahuntur ratione famis. ¶ De accidenti
bus anime.sint sine sollicitudine ⁊ tristitia.⁊ sine studio
⁊ sine gaudio ⁊ leticia ⁊ sine rixa ⁊ iracundia:non sit mul-
tum in populo:quia alias vocatur conuiuialis morbus:qꝛ
in conuiuijs ⁊ populo plus fit ꝓpter anhelitum hominũ
multiplicatum ad cerebrum patientis. ⁊ ꝓpter aspectũ
venerabiliũ quos timet:⁊ de quibus verecundatur. ⁊ iđ
imaginando casum coram eis cadit.

¶ Tertiam rem complent que materiam a proprietate ⁊
virtute adaptant ⁊ digerunt:vt eius facilis fiat expulsio:
qualia sunt squilla acetum squilliticum. cuius modũ cõ
ficiendi ponit Mesue in antidotario suo.⁊ oximel squil-
liticum ⁊ decoctio eius:sirupus ysopi aut thimi aut stica-
dos aut origani aut accori. ¶ Sirupus ysopi hic valens.
℞.ysopi lib.i.passularum enuclearum.q̃r.i.thimi.M.
.i.epithimi.quar.ſ.decoquãtur in quattuor lib.aque vsq̃
ad medium ⁊ cum melle dispumato dulcorentur:⁊ da oĩ
mane per se vel cum oximelle squillitico.⁊ caue a squilla
nisi bene preparetur. ¶ Item materia digeritur sic.℞.
squille cocte in aque.ʒ.ſ.ysopi origani pulegij mõtani thi
mi.ana.M.i.absinth.centauree ruthe agrestis.ana partl
quar.ʒ.i.vel.M.i.radicum peonie aristol'.rotun.ana.q̃r.
ſ.se.peonie sileris montani aneti baccarum lauri.ana.ʒ.i.
spume maris.ʒ.ij.gentiane coriandri.ana.ʒ.i.cum melle
⁊ aceto fiat digestiuum pro homine nõ delicato:quia erit
amarus potus.ideo oportet ponere lib.i.mellis dispuma
ti ad minus ⁊ in lagena aque in libr.vij.quod est ideȝ de-
coque medicinas vsq̃ ad ꝯsumptionem tertie partis vel
medietatis.⁊ vtatur patiens mane ⁊ sero. ⁊ voco istũ si-
rupum squilliticum non oximel squilliticũ:nisi ponatur
duplex tale oximel squilliticum simplex ⁊ compositum:
quia illud est compositũ mihi speciale.⁊ iste sirupus va-
let in materia melancolica flegmatica grossa. ¶ Quia ta
men freq̃ntius est de flegmate:digeratur materia sic.℞.
radicum yreos aristo.ro.squille ysopi peonie visci querci
ni vtriusq̃ saluie.s.cõis ⁊ eupatorij pulegij montani cala-
menti ruthe radicum peonie.ana.ʒ.i.ſ.se.peonie seminis
siſileos anisi maratri.ana. ʒ.ij. florum sticados arabici.

quar.ʒ.succi absinth.quar.i.succi fumiterre lib.ʒ.mellis
lib.i.ʒ.Et si sit de causa ꝑuata in capite ponatur herba pa-
ralesis vel primule veris.M.ʒ.seis maiorane roris mari
ni.ʒ.ij.Et si materia esset in stomaco sicut est in analensia
addatur mentha nux mus.⁊ coriandrū.Si in epate:adda
tur spice nardi.ʒ.i.calami aromatici squinanti.añ.ʒ.ʒ. Si
in matrice:rubea maior arthemisia ⁊ sauina. Et si in sple-
ne:cortex fraxini tamarisci ⁊ cuscute. Et si in pede: her-
ba iue ⁊ radix leuistici que valent in catalensia : maxime
in tantū ꝙ radix illa ligata circa colluz valet.Et istuz mo
dum ego voco sirupum quercinū pro visco quercino qui
debet esse basis huius si eius abundantia habet̄.¶ Dein
de si mā sit melica digeratur sic.℞.radicum peonie radi-
cum yreos fol.ruthe recentis ysopi recentis.añ.M.ʒ.ori
gani pulegij calamenti eupatorij sauine foliorū abs.squil
le thimi recentis aristo.ro.camedreos camepitheos gen-
tiane ⁊ centauree maioris ⁊ minoris herbe musci celido-
nie domestice saluie recentis roris marini.ana.ʒ.ʒ.vel de
amaris pone.ʒ.ij.anisi maratri se.peonie ameos.añ.ʒ.i.si
leris montani.ʒ.ij.epithimi.ʒ.i.vtriusqꝫ sticados.añ.ʒ.iij.
cuscute xilobalsami carpobalsami calami aromatici cas-
sie lignee cinamo.nucis mus.añ.ʒ.ij.mellis lib.ij.fiat oxi-
mel quo vtatur mane ⁊ sero cum aqua calida.¶ Uel sic.
℞.radices feniculi petrosilij brusci radicum peonie lapa
tij acuti aristo.ro.añ.q̄r.ʒ.ysopi pulegij montani pentafi-
lonis camedreos camepitheos thimi ros.añ.M.i.men-
the modicum succoꝝ boragi.scabiose fumiterre.añ.q̄r.i.
seis peonie anisi maratri karui.añ.ʒ.i.ameos.ʒ.ʒ.cuscute.
ʒ.vi.visci quercini epithimi sene foliorū sticados arabici.
añ.ʒ.i.polipodij.ʒ.i.⁊si sit in estate ponat̄ inter herbas sco
lopendrie corticum genestre fraxini.añ.ʒ.i.maçerei boni
ʒ.i.mel.ro.lib.i.ʒ.fiat digestiuum.⁊ voco sirupū maçeri-
num.vnde dico hic vnū ꝙ arbor maçerei ⁊ folia ⁊ cortex
sunt spālia ꝯtra epilepsiam q̄ꝫcūqꝫ:maxime tñ ꝯtra melā-
colicam.Et dꝫ pars vna pulueriçari ⁊ dari cū electuarijs
pliris.⁊ superaddat̄ cinamomū nux musca.calamus aro.
ad ꝯfortandū stomacū caput ⁊ cor.¶ Jtez vtatur q̄libet
die gentiana in oī cā frigida.¶ Jtem vtatur oī die ossibꝰ
humanis adustis pulueriçatis.⁊ hoc qr guttā ⁊ epilepsiā
sanant ⁊ desiccant valde.iō opꝫ ꝙ.ʒ.i.sumat̄ cū.ʒ.ij.çucca
ri ⁊.ʒ.i.liquir.⁊ ꝙ aliquādo fiat suppositoriū qḋ cōstipat.
Et si cōtingat incurrere paroxismū dū mā digerit̄:ꝓycia
tur super euz trifoliuz nigrū maculatum ⁊ surget. Simi-
liter suffumiget̄ cū blancha biçantia q̄ excitabitur.Et si-
militer mulier prefocata cū illa suffumigatiōe excitatur.
¶ Jtem sanguis de muliere ruffa acceptus ⁊ desiccatus
verissime curat. ¶ Jtem nota ꝙ peonia que hic valet dꝫ
esse illa que sumitur a stipite albuz florem habēte. ⁊ illaz
porta circa colluz.⁊ frequēter comesta curat epilepsiā:vt
dicit Gal.in libꝰ de tyriaca quē misit Cesari.ꝙ cerebrū ca
melli ⁊ mustelle curat epilepsiam cū aceto datuz. ¶ Jtē
sanguis mustelle ꝓuatꝰ ⁊ potui datus ꝑfecte sanat.¶ Si-
militer puluis mustelle cōbuste ⁊ hirundinū silr cōbusta
rū etiā valēt sūme.¶ Silr puluis iecoris miluoꝝ est sū-
mū remediū.¶ Jtē puluis cornu cerui cōbusti curat epi
lepsiaz bibitus.Jn causis calidis digerat̄ mā sic.℞.endi
uie scariole lactuce coriandri recentis.añ.M.i.radicum
peonie pulegij ysopi bethonice.añ.ʒ.ʒ.ruthe abs.ʒ.i.suc-
ci fumiterre lib.ʒ.seis peonie se.ruthe sileris montani ani
si maratri q̄ttuor se.frigidoꝝ.añ.ʒ.i.mellis ⁊ çuccari.añ.
lib.ʒ.vel q̄r.ij.mellis lib.ʒ.vt dixi fiat sirupus.
¶ Quartā rem cōplent euacuatiōes decoctiones clisteria
⁊ suppositoria leuia ⁊ acuta.Sed in sanguinea flōmia sū-
me valet.vel si corpus sit plectoricū quecūqꝫ fuerit causa
si sit etatis adulte in qua talia possunt fieri.Fiat igit̄ in ta
li cā in ꝑmis de saphena.deinde de cephalica si indigeat.
deinde de venis sub lingua.deinde fiant vētose inter spa
tulas.Et si fuerit ex retentione menstruoꝝ vel emorroy-
darū ꝓuocent̄.Et si ex retentione spermatis corrupti fiat
coitus moderatus.Si a vermibꝰ expellant̄ cū his que di
centur.¶ Deinde.℞.catholicon.ʒ.ij.electuarij de succo
ro.ʒ.i.ʒ.iereruffi.ʒ.ʒ.catartici imꝑialis.ʒ.i.reubarbari aga
rici.añ.ʒ.ʒ.masticis diagridij.añ.Ʒ.ʒ.fiant pillule cū oxi-
melle squillitico ⁊ accipiat eas in nebulis ī sero qñ vadit
dormitū.¶ Deinde statim post ne aliquid remaneat in
via detur sibi vnus cyatus saluiati vini vel cū peonia de-
coquat̄ ⁊ decoctio detur.⁊ si ponat̄ in pillulis plus valet.
Et iterato digerat̄ mā ⁊ iterato euacuetur frequēter.⁊ cū
fuerit corpus bñ euacuatū tunc cū endiuia scariola lactu
ca coriandro recenti herba peonie fumoterre ysopo abs.
rutha ⁊ pollio decoctis in aq̄ fiat stupha ieiuno stomaco:
⁊ cōtinuetur nouem diebus in die ante cibū.⁊ exeunti de
stupha dentur opiata.℞.tyriace ru.trociscate.añ.ʒ.i.det̄
cum vino decoctionis absinthij. ¶ Si autem mā fuerit
flegmatica vt est vtplurimū euacuet̄ cū euacuātibꝰ fleg-
ma in fine capituli positis de emitriteis in ꝑͦ libͦ ⁊ cuz pil
lulis purgantibus flegma positis in isto zͦ.libͦ.caͦ de cura
lepre.¶ Uel sic.℞.agarici turbith aloes loti.añ.ʒ.ij.eu-
forbij colloquintide pulpe asule.añ.Ʒ.i.ierelogodion.ʒ.
iij.masticis bdellij sileris seminis ruthe çinçib.foliorum
menthe folioꝝ absinthij spice nardi.añ.ʒ.ʒ.cōficiant̄ cuz
oximelle squillitico ⁊ misceant̄ ⁊ post.iij.dies sue ꝯfectio-
nis exhibeantur.añ.ʒ.iij.vsqꝫ ad.iiij.ꝓut vides expedire
dando pillulas pares vel impares.¶ Uel sic.℞.ierepig.
gal.iereruffi.añ.ʒ.ij.turbith çinib.añ.ʒ.i.gar.ʒ.ʒ.sticados
arabice.añ.ʒ.i.pulpe colloquintide.ʒ.i.cōficiantur cū oxi
melle squillitico vel simplici.⁊ det̄ in nebulis in sero qñ
itur dormitū.vel cū puluere liquir.intincte in cera lique-
facta.¶ Deinde fiat stupha de ysopo peonia calamento
pulegio ⁊ origano saluia bethonica rutha.⁊ hoc stōaco ie-
iuno.¶ Deinde.℞.tyriace metridati.añ.ʒ.i.detur cū vi-
no decoctionis ruthe qualibet die qñ exit stupham:vt di-
cit Joānes de sancto amando:ꝙ metridatū datū de ma-
ne ⁊ sero sanat epilepsiam in tranquillo suo.⁊ Auic.ponit
eodez modo.¶ Deinde vtatur piretro cōdito.scindatur
piretrū in parua frusta ⁊ ponat̄ in aqua per multos dies.
deinde cum çuccaro cōdiatur sicut fit de çinçib.condito.
Et portet corrigiam factā de pelle lupi iuxta carnem.vel
fiat circulus in capite suo de hoc.⁊ bibat sanguinē mustel
le cum vrina post paroxismū ipso adhuc stupido existen-
te.⁊ caro mustelle assetur ⁊ detur ad comedēdū. hec ope-
rantur a proprietate. ¶ Jtem Albertus dicit in libro de
proprietatibus rerum ⁊ moribus animalium:fel lupi cuz
grano musci mixtuz ⁊ ad nares in principio paroxismi po
situm ⁊ in medio mense sue potatum iuuat euz qui est ca-
ducus.¶ Jtem ipse dicit ibidez ꝙ si assetur mustella va
let contra morbum caducuz. ¶ Jtem Auic.ponit ꝙ spu
ma maris mane ⁊ sero data cum aliquo liquore vel cum
aliquo electuario sanat longo vsu. ¶ Jtem decoctio yso-
pi data in hyeme multos sanauit.¶ Et si materia melan
colica sit purgetur cum epithimo electuario magno lapi-
de laçuli abluti nouies ⁊ lapide armēico sticados polipo-
dio mirabolanis nigris. ¶ Jtem in particulari fiant pil-
lule ellebórice ipsius Mesue dicte caplo de lepra. ⁊ pus
cum illis purgetur que dicuntur in caplo de emitriteo in
ꝑmo libro.¶ Uel sic.℞.agarici pulpe colloquintide.añ.
Ʒ.ij.lapidis laçuli vel armeni nouies abluti.ʒ.i.ieraruffi-
ni.ʒ.ʒ.bdellij masticis se.ruthe se.peonie cinamomi gari.
fol.menthe sisileos fol.absinth.ana.ʒ.ʒ.vel.Ʒ.ʒ.conficiā
tur cū oximelle squillitico.⁊ detur post fermētationē qḋ

erit in spatio vnius quindene ad põdus.ʒ.ij.vel plus vel
minus iuxta conuenientia particularium. ¶ Deinde stu
pbetur cum ysopo saturegia comedreos camepitheos ce
lidonia calamento origano pulegio rutha abs.thimo fu
moterre ꝛ silibus. ¶ Deinde sumat opiata. ℞.tyriace au
ree alexandrine.añ.℈.i.detur cuz vino decoctiõis penta
filonis vel abs.deinde per.30.dies cõtinue dentur sibi fo
lia pentafilonis cum vino:qꝛ curant:vt dicit Albertus in
libº:de medicinis simplicibꝰ. ¶ Item sirupus vel oximel
squilliticũ longo vsu sanat dicit Auic.qđ sic fit fm eũ. ℞.
multas squillas mundatas ꝛ paratas sicut oz.mundent
ꝛ ponant in vase terreo vitreato.ꝛ ponatur tantũ de mel
le ꝛ squilla.ꝛ coperiat olla cũ corio grosso ꝛ in sole versus
meridiem in diebꝰ canicularibus.ꝛ quottidie agitentur
ad modũ cõserue ros.per dies.40.ꝛ post decoquant cuz
oximelle diuretico ꝛ exhibeatur ad modũ sirupi.hec con
fectio põt dari per se vsqꝫ ad.ʒ.ij.quottidie de mane. Si
aũt non possemus tanto tempore expectare condiatur su
per cineres calidos ꝛ squille tunc exprimantur.ꝛ detur li
quor ille ad q̃titatẽ coclearis.i. ¶ Si tñ vis facere alias
pil'las. ℞.ierepigre Gal'.ieralogodion.añ.ʒ.i.aloes abluti
colloquintide iterioris.añ.℈.i.masticis.℈.i.succi abs.ʒ.
ij.fiant pillule cũ oximelle squillitico.ꝛ dentur sero in ne
bulis cũ vino si vis ꝛ dentur multotiens. ¶ Facta mun-
dificatione vel purgatione corporis fiat caputpurgiũ:sic
dictuz est caº:de lepra. Uel sic.succꝰ mediani corticis sam
buci inyciatur intra nares.vel succus herbe paralesis vl'
primule veris vel succus siue decoctio maiorane vel de-
coctio ruthe vel centauree. ¶ Deide fiat sternutatio cuz
castoreo elleboro ꝛ pipere. Uel sic. ℞.piperis çinçib.myr
rhe euforby.añ.ʒ.i.castor.ʒ.ij.fiat puluis ꝛ ꝓyciatur ĩtra
nares.ꝛ fiat sternutatio. ¶ Si tñ venter constipetur fiat
clistere sic. ℞.gẽtiãe ruthe camedreos camepitheos.añ.
M.i.furfuris frumẽti.lib.5.ierepigre Gal'.ʒ.5.salis gẽme
ʒ.i.centauree.M.5.abs.ʒ.5.pulpe colloquintide si vis.ʒ.i.
vel.ij.fiat decoctio ꝓyciat per clistere.est enĩ forte ꝛ opti
mũ.Sed colloquintida non ponat nisi in forti ꝛ robusto
qꝛ excoriant intestina ꝛ educit sanguinez. Postea fiat fo
mentatio de sticados anthos camomilla rutha. ¶ Dein-
de fiat gargarisma. ℞.oximellis squillitici.q̃r.i.ꝛ distem-
perent cũ decoctione istarũ medicinarũ. ℞.squille ruthe
recentis radicũ piretri radicum peonie.añ.M.ij.omnia
decoquant in aqua ꝛ cũ illa aqua misceatur oximel predi
ctũ:ꝛ fiat gargarisma mane ꝛ sero ꝛ stomaco ieiuno. Sil'r
fiant gargarismata dicta ca.de lepra. Sil'r gargarisma fa-
ctũ cum iera mixta cũ aceto squillitico ꝛ cum decoctione
ysopi sinapis piretri capparis origani est optimũ. ¶ Dei-
de ante paroxismũ fiat vomitus cũ pẽna intincta in oleo
de lilio post in os suuz missa profunde. ¶ Deinde post ci
bum fiat cũ raphano ꝛ semine eius ꝛ se.attriplicis sinapi
ꝛ sale ꝛ oleo de lilio simul preparatis. Et valz simil'r talis
vomitus qñ cã est in stomaco. ¶ Deinde detur puluis fa
ctus ex castoreo oppoponaco antimonio sanguine dra.cũ
liquore aliquo.ꝛ sine dubio sanat cuz frequẽti vsu:sed est
abhominabilis. ¶ Itẽ sanguis testudinis siluestris bibi-
tus cũ vino dicit Auic.2º.cañ.c.de sanguine.administratꝰ
cuz vino sanat epilepsiã.sil'r ꝛ sanguis agni albi imaculati
.i.mundi ꝛ non morbidi. ¶ Si vº accidit epilepsia a sto-
maco sic qñ est analensia digerat mã cũ oximelle diureti
co ꝛ squillitico.euacuet cuz clisteri ꝛ cũ iera galieni ꝛ cuz
diaturbith ꝛ cũ ieralogodion ꝛ pillulis p̃dictis. ¶ Dein-
de vtatur cõfortatiuis stomaci. ℞.diagalange pliris.añ.
q̃r.i.misceatur:ꝛ addatur vna nux muscata ꝛ detur.sic ꝓ-
hibetur ascẽsus vaporũ ad caput. ¶ Stomacũ dimittat
vacuuz longo tpe.deinde vtatur isto puluere in hora co-
mestionis cuz brodio ꝛ salsamẽtis ꝛ potagys. ℞.anisi ma
ratri.añ.ʒ.5.çinçib.galange nucis musca.cinamomi ligni
al'.xilobalsami carpobalsami calami aromatici ꝛ cassieli-
gnee.añ.ʒ.ij.gar.cubebe.añ.ʒ.i.fiat puluis optimus coriã
dri.ʒ.5.ꝛ erit melius. ¶ Item sirupus de abs.optimus ẽ
qñ mã est in stomaco. Et cũ paroxismus adest ꝛ cũ sentit
fumũ a stomaco ascendere ad caput:amplectat fortiter
cõprimendo stomacũ ne fumus ascẽdat. Et si puer fuerit
ponat corallus rubeus circa colluz ꝛ super stomacũ.dein
de inungat stomacus cũ oleo masticino mixto cum oleo
nardino.ꝛ fiat empl'm cõe super stomacũ in quo ponatur
rutha p̃ter alia. ¶ Si venit a pollice vl' ab alio mẽbro di
gerat mã vt p̃us ꝛ euet.deide ĩpediatur paroxismus sic.
Accipe bindas de panno lineo forti ꝛ fundant in cera liq̃
facta ru.vel albumine oui ꝛ aliq̃tulũ exprimant. ¶ De-
inde ligetur membꝝ fortiter inter ip̃m ꝛ cerebrũ. ¶ De-
inde fiat ruptoriũ vt fumus exeat. Accipe cantarides.iij.
vel plures.cõterant modicũ ablatis capitibus ꝛ alis.mi-
sceãtur cũ sepo arietino vel hircino vel veruccino.pona-
tur modicũ de aceto.ꝛ ponat super locuz per aliquas ho-
ras donec virus exeat:tunc cõsolidetur cũ vnguento vel
empl'o nigro.ꝛ in p̃ncipio paroxismi in catalensia fiãt fri-
cationes in ꝑtibus inferioribꝰ trahendo ad oppositũ.

¶ Quintã rem complẽt gargarismata sternutatio ꝛ vomi
tus ꝛ masticationes multiplicãtes salinã ꝛ sputuz:ꝛ frica-
tiones ꝛ ligature in extremitatibꝰ ventose ꝛ emplastra ru
bificantia ꝛ ꝓprie sup membrũ mandans:si est aliqđ mẽ-
brũ mandãs:sicut est empl'm de sinapi ꝛ ficubus ꝛ aceto:
ꝛ empl'm de vrtica ꝛ spargula ꝛ piretro sale ꝛ euforbio vl'
cepis ꝛ alys ꝛ nigella ꝛ pede corui.

¶ Sextã rem cõplent rectificatio stomaci sicut est in ana-
lensia vt dixi.ꝛ rectificatio matricis ꝛ ĩtestinoꝝ aut epatis
aut alterius mẽbri sicut dixi p̃us.ꝛ in oibus his rectifica-
tio cerebri dz esse p̃ma intentio.pro epate tñ ponit spica ꝛ
dicta p̃us in quodã sirupo. ¶ Si tñ sit diues vtatur istis
electuarys in cã frigida. ℞.diambre diacamerõ diamar-
gariton.añ.ʒ.iij.misce. ¶ Si sit pauper vtat isto. ℞.dia
menthe diatriton pipereon diacitoniten.añ.libr.5.misce.
Et si rõne stomaci veniat vtatur diagalãga ante prandiũ
qꝛ ista ĩpediunt ascensum frigidoꝝ ad caput. Si rõne epa
tis fuerit vtatur diagalanga acuita cũ spica nardi. ¶ Si
causa fuerit calida. ℞.diarodon abbatis triasandaloruz
çuccari rosati.ana.ʒ.ij.misce. ¶ Tamẽ pro causa priuata
in capite valet pliris precipue. Si ratione matricis diaca
lamentum. Si ratione intestinorum rosata nouella acui-
ta cum.ʒ.i.nigelle vel cum se.caulium vel canabi. Et si a
pollice vel a quocunqꝫ membro alio acuatur electuariuz
cum visco quercino quod optime valet cuz peonia a pro-
prietate sua.ꝛ sic de epilepsia in omni causa. Si rõne sple-
nis acciderit in causa frigida:diaciminum.

Apoplexia curabilis curatur curatione epilepsie
p̃terqꝫ oportet vt omne genus cure su-
bito administretur. Dilatio enim perducit ad mortem fe
stinam:quia mora hic trahit periculum.vnde scribitur.
Principys obsta:sero medicina paratur.

¶ Cum etiam morbus in se parũ recipiat curã dic Hyp.
2º.affo. Uerũtñ vt non appareat ex parte operantis defe-
ctus:conaberis a p̃ncipio mãm subtrahere inq̃tum possi
bilitas exigit. Ut siquidez sanguinẽ videris esse in causa
vtriusqꝫ partis flobotoma cephalicam ilico cuz emissio-
ne multi sanguinis si eger patiat. Et frequẽter crura ꝛ pe
des facias ventosari ꝛ trahas q̃z potes ad oppositam par
tem cum omnibus generibus attractionum ꝛ clisteribus
acutis ꝛ sternutatorys ꝛ suffumigationibꝰ ꝛ alys. Et post
fiant rubificantia in occipitio et nucca. Si autem ma-

teria flegmatica fuerit vel melica trahe inq̃tuz potes vt tactũ est.c.de epilepsia. vt etiã diceť.c.de paralesi ⁊ dolore capitis. ¶ Deinde caput calefiat cũ sartagine aut oleo de rutha in quo dissoluanť piretrum castoreum oppoponacum ⁊ galbanum cuz oleo laurino in quo decoquať rutha. vel cuz oleo de costo vnge corpus. ⁊ cum sulphure vapora ipm ⁊ gariof. ⁊ mace musco ⁊ accoro. frica pedes cuz oleo calido. vnge spinam cum oleis calidis. Materialia olei ⁊ vnguenti sunt euforbium sinapis castor. serapinuz rutha cucumer asininus ⁊ squilla. Gargarismata fiunt cũ iera aceto squillitico staphisagria piretro radicis cappari sinapi. ¶ Deinde aperiatur os hic ⁊ in epilepsia cuz ligno vel cultello. ⁊ fricetur lingua ⁊ palatum cuz tyriaca ⁊ balsamo ⁊ cauliculo agresti. Et ista ad pñs ď cura sufficiãt: h̃. lz infinita q̃ȝ ad pñs hic possunt dici. ¶ Dubitatio breuis est pro verbo Auicẽ.c.de flõmia. vbi dicit. sanguis quoq̃ȝ melancolicus facit vt frequẽs minutio sit necessaria: que in pñti quidẽ alleuiat: sed in fine ꝑuenit inde ad egritudines malas de qbus est appoplexia. ¶ Item ipse ponit li°. 3°. fen p̃ª. c. de appoplexia. vbi dicit. illi vo qui vtuntur flobotomia ꝓpter melicum sanguinẽ suuz multitudine quidem iuuantur: sȝ in fine deficiunt: qꝛ incidũt appoplexiã. ¶ Cõtra. nihil euacuans mãm appoplexie generat appoplexiaz: sȝ frequens flobotomia euacuat mãm eius. g̊ ⁊c. qꝛ cura morbi non est eius cã: sed cum appoplexia sit morbus ꝓportionalis flobtomia in p̃ncipio iuuat: qꝛ est medicina vniuersalis in omni passione de plenitudine ꝭm Ga. 6ª ꝑticula affo. cõmẽ. 47°. Simil'r est euacuatio maxime secura: vt diciť 2°. regi. acut. ꝯmẽto. 20. ibi. Porro si passio sub diafragmate. ¶ Itẽ hoc esset qꝛ euacuaret superflue. ꝯsequens falsum: qꝛ omnis euacuatio sup̃flua facit febrẽ ꝭm Auic. p° cañ. fen 4ª. ca. 3°. in fine quasi. sed febris iuuat in epilepsia ⁊ appoplexia: vt dicit Mesue ⁊ Auic. qꝛ calefacit desiccat ⁊ inanit. ¶ Itẽ euacuatio flobotomie vsq̃ȝ ad sincopim illud faceret. ergo nunq̃ȝ cõpeteret. ꝯsequẽs ꝯtra Gal'. 9°. de ingenio sanita. ⁊ p° affo. versus finẽ. ¶ Itẽ in oĩ passione mãm cõuerti ab interioribus ad exteriora bonum. 6ª ꝑticula affo. cõmẽto 25°. sed flõmia ita diuertit mãm huius morbi. ¶ Dico sic ꝙ per frequentẽ flõmiam multuz euacuatur de calore nãli ⁊ spiritu. iõ induciť frigiditas que est causa gnõnis humoꝝ frigidoꝝ. ⁊ per ꝯñs appopletice per accidens non per se: qꝛ per se mãm euacuat: sed per accidens eam multiplicat inducendo frigiditatẽ. Uel etiaȝ põt dici ꝙ flõmia est cã appoplexie future ⁊ cã pñtis. ⁊ iõ nõ est cã ⁊ cura eiusdem nisi ꝭm spẽm vel genꝰ. Uel dico sic. ꝙ Auic. loquiť de isto qui multuz ⁊ frequenter flobotomať ꝓpter sanguinẽ melicum: qꝛ ipse incurrit istum morbũ in fine: lȝ alleuieť in p̃ncipio: ⁊ hoc incurrat post flõmiam. s. in talem morbum de melia multiplicata sicut loquitur affo. iste 57ꝰ. 6ª ꝑticula affo. Et iõ non valet argumentũ de sinocha: qꝛ ibi non est sanguis melicus. Et ideo errant illi qui hñt sanguinẽ nigrum ⁊ volunt ꝓpter hoc flobotomari: qꝛ in fine incurrunt appoplexiaz nõ veram. s. ociositatem a sensu ⁊ motu ꝓpter defectũ caloris ⁊ spirituũ: nõ ex repletiõe nisi per accidens: postq̃ȝ rõne indigestiõis multiplicatur materia frigida rõne debilitatis virtutis nõ expelliť ⁊ moratur interius ⁊ replet. ⁊ hoc est tñ raro. ¶ Per hoc igiť ad argumenta. qꝛ omnis euacuatio superflua facit febrẽ. dico ꝙ Auic. dicit ibi fere ⁊ est tẽpore sanitatis ⁊ vna vice facta cuz farmacia ante digõnẽ materie: qꝛ in illo cap°. nõ loquiť nisi modicuz de flobotomia. Uel eũatio superflua est duplex. p̃mo mõ rõne euacuantis. 2° rõne euacuati. p° vtplurimũ verũ est: qꝛ omne farmacũ vtplurimũ est calidũ p̃ª affo. versus finẽ cõmento penul. in ꝯmẽto illius. In acutis passionibꝰ. ⁊ tunc tale superfluũ in q̃ȝtitate vel qualitate in calefaciendo vel minus mouendo febrilez calorẽ inducit. Et ideo multi post laxatiuũ acceptũ pro cõstipatione ventris materia nõ digesta febricitãt. 2°. modo nõ opȝ nisi euacuata materia frigida fuerit: tũc enĩ calida sibi ꝯtraria multiplicať. ¶ Ad aliud dico de sinocho: qꝛ Auic. loquitur de frequẽti flobotomia ⁊ multa in sanguine melico: sed in sanguine colerico vel ebulliente vt est in sinocha non est ita. Et frequẽs flobotomia ⁊ pauca nõ est huius morbi cã. qꝛ est melius multiplicare vices q̃ȝ q̃ȝtitatem: lȝ morbus requirat imoderatũ cõtrariũ. virtus tñ nõ tolerat: vt diciť 3ª particula tegni. Simil'r Auic. loquiť de flobotomia frequenti in tẽpore sanitatis: sȝ flobotomia vsq̃ȝ ad sincopim non fit nisi in cura morbi pñtis vel ꝓpe presentis seu existentis. Sil'r ꝭm Auer. 7°. colliget. in artificiale est illo modo euacuare nisi in debilitando per sincopim per quãdaȝ debilitatem spirituũ ⁊ virtutum fluentium ex timore virtutis: non ex defectione tñ virtutis ipsius radicalis in se.

¶ De paralesi. Capl'm. XII.

Paralesis est morbus neruorum in se sequens appoplexiã ⁊ epilepsiã. Et diciť paralesis quasi lesio partis: qꝛ aliquando lediť tota medietas corpis a capite vsq̃ȝ ad pedes: ⁊ perditur loquela ⁊ paraleticať lingua vel ꝭm totũ vel ꝭm partẽ: sed ista diciť paralesis vl'is. Aliquãdo tm̃ paleticať lingua. aliqñ tm̃ manus vel brachiũ vel vnus digitus vel pes vel tibia vel articulus pedis. ⁊ illa diciť ꝑticularis paralesis: iõ ẽ duplex paralesis. s. ꝑticularis ⁊ vl'is: cuius diffinitio est. Paralesis est neruoꝝ mollificatio cũ ablatiõe sensus ⁊ motus. ⁊ hoc loquẽdo de paralesi vera: qꝛ paralesis nõ vera est aliquãdo ꝑuatio sola motus: aliqñ sola ꝑuatio sensus: sic in dormitatione membri ⁊ ĩ frigore: vt pȝ in gelu ⁊ magno frigore: qꝛ hõ nõ põt digitos duplare vel cũ eis bene sentire. ¶ Sed ꝓpria paralesis ⁊ vera nõ est nisi qñ priuať sensus ⁊ motus actualis: lȝ habitualiter maneant. vñ Auic. fen 2ª. terty lib. ca°. 2°. dicit ꝙ paralesis aliqñ diciť ꝭmone absoluto aliqñ sermone ꝓpo. p̃mo mõ significat idẽ qđ mollificatio ĩ quolibet mẽbro fit. 2°. mõ significat idẽ qđ mollificatio in vna duarũ medietatũ vel partiũ corporis in lõgitudine. p̃mo mõ cõicat vtrisq̃ȝ lateribus simul exceptis partibus capitis qbus si cõicaret esset apoplexia. ¶ Est igiť paralesis vl'is qñ vna medietas corporis absq̃ȝ partibꝰ capitis paraleticatur aut mollificať. vñ mollities ꝓprie est ĩpedimentũ in motu. tñ accipiť pro ĩpedimento sensus ⁊ motus sicut dictũ est in capꝰ de epilepsia. ¶ Ulior tñ qñ paraliticatur tota vna medietas corporis in lõgitudie cũ medietate capitis: qꝛ partes capitis sũt diuise sic ꝙ possibile est vnã partẽ ledi absq̃ȝ alia. ⁊ iõ fecit nã duos oculos. duos testiculos. duas manus. ¶ Uniuersalissima est qñ totuz corpus paraleticať excepto capite vt dictũ est.

Cause. Causa est multiplex. extrinseca ⁊ ĩtrinseca. Extrinseca sicut percussio casus neruoruz nimia attritio ruptura incisio per transuersum dislocatio ira timor nimia frigiditas cõprimẽs aut cõgelãs aut nimia caliditas exhalans cõstrictio ligatura tactus cuiusdã piscis qui vocatur tarcon. ⁊ diciť piscis iste merguri. ⁊ ꝭm Auic. caꝰ de stupore vocatur berile. ⁊ de eo dicit Gal'. 4°. de accidenti ⁊ morbo. 8. c°. sil'r punctura aĩalis venenosi: ⁊ breuiter oĩa que impediunt transitũ spirituuz ⁊ caloris ad neruos subiectos ex parte exteriori. ¶ Causa interior est illud qđ opilat ⁊ claudit capita ⁊ claudit originem neruoꝝ ita ꝙ substãtia spiritus penetrare non possit: sicut innuit Haly scđa particula tegni. in cõmento illius. Si partẽ vo ꝭm cerebrũ. ⁊ 3ª particula affo. in cõmento 13°. ꝙ fit de ren

mate opilante ꝛ descendente. ꝛ h̄ dicit a pte interiori. aut
neruum indisponunt: ita φ etiā si transeat spiritus sensi-
bilis ꝛ motiuus: tamen membra ꝛ nerui non sentiunt im-
pressionem ꝓpter corruptionē cōplexionis eorum: sicut
ponit Auic. c. de paralesi in 3°. ꝛ fen pma. pmi lib. sūma 6ª.
ca°. 4. Facientia ista sunt flegma vtplurimū ꝛ melancolia
ſm minus: et sanguis adhuc minus ꝛ colera minime nisi
mista cū alio humore. Similiter apoplexia facit idē ꝛ cri
sis istorū quatuor morboꝝ aliquādo sicut epilepsie apo
plexie mālis febris cronice colice ꝛ suffocatōis matricis.
Unde vt in sūma dicat̄. dico φ oīa que impediūt trāsitū
spirit⁹ ad neruos sunt octo in gnāli. pª est paupertas spi-
rituum ꝛ caloris nō potentis se multiplicare ad neruos.
2ª cā est nimia frigiditas exterior siue interior cōdēsans
spiritus siue opilans neruū: siue punctura animalis vene
nosi vel tactus piscis paraleticantis. 3ª cā est nimia cali-
ditas dissoluens spiritus: sicut sunt febres ardētes aut ni-
mia mora in balneo sicut docet Gal. in lib. de regimie sa-
nitatis exercitātic se balneare in aqua feruēti. 4ª cā est
siccitas corrugans neruos ꝛ illa cā est mala valde. 5ª cā
est nimia humiditas sine mā disponēs ad opilationē. 6ª
cā est nimia strictura cōpressio ꝛ ligatura membri. 7ª cā
est opilatio facta a quolibet humore siue sit sanguis opi-
lans rōne multitudinis siue flegma rōne viscositatis si-
ue melācolia rōne grossitiei siue colera rōne subtilitatis
faciendi alios humores cum quibus miscet̄ penetrare: ꝛ
ita per cōsequens opilari. qꝛ nerui nō sunt cōcaui cōcaui-
tate notabili p̄ter neruos oculoꝝ. dicit Gal. 4°. interio-
rum. c. p° ꝛ 4° de morbo. c. 5°. ꝛ p̄ter neruū virge vt videt̄
innuere 6°. interioꝝ versus finem. ꝛ ideo opꝫ materiā sub
tiliare anteq̄ penetret. 8ª cā est durities ꝛ grossities ner
ui. ꝛ iste eedem sunt cause stuporis qui stupor est diminu-
tio sensus ꝛ motus ꝛ maxime diminutio tactus: ꝛ cōmu-
niter appellat̄ dormitio mēbri: sicut cū aliquis iacuerit
super vnā tibiam vel brachiū. ꝛ cū aliquis tenuerit vnā
tibiam super aliā Gal. tamen 4°. interiorū. c. 2°. dicit sic. φ
si tota passio etiā in tota prora capitis fuerit ꝓpter colli-
gantiā ꝛ vicinitatem: ꝛ nocumentū habuerit sic φ patien
tes neq̄ sentiunt neq̄ mouent̄: tamē anhelitus nihil ma
li hꝫ: vocatur stupor. Sꝫ passio que anhelitui adeo nocet
vt nō sit cum magna angustia: aut sicut stertere: aut φ sit
in graui somno: apoplexia dicitur. Sed cōgelatio est pas-
sio posterioris partis capitis. s. puppis ꝛ est cū oculis aper
tis ꝛ remanet patiens configuratus ſm dispositionē ſm
quā inuenit eum passio. sed in stupore sunt oculi clausi et
anhelitus in istis duabus passionibus manet ſm cursum
nature. h̄ Gal. ¶ Cōtra h̄ ponit Gal. 7ª particula affo. cō-
mento. 14. vbi dicit sic. desipientia est cum non appareat
φ infirmus loquit̄ vel aliquid. stupor cū non loquit̄ nec
facit aliquid: sed oculis apertis ꝛ sicut amens tacuerit. er
go sunt oculi aperti. cuius contrariū ponit Gal. 4° interio
rū. ¶ Solutio. dico φ in stupore sunt oculi aperti aper
tione parua quasi semidormiens. Et ideo dicit Ga. φ qui
vocant stuporē longum somnū: errant: ꝛ ibi. s. 2ª particu.
affo. cōmento 2°. simil'r ponit cām somnū lōgi. Sed in cō
gelatione sunt oculi aperti apertione multa: qꝛ est de fri-
giditate multa ꝛ maiori siccitate. vt dicit 4°. affo. cōmen-
to 3°. ꝛ ibi vocat cōgelationē cathalesim. sed 4° interiorū.
ca° 2°. vocat eam cathetos. Et sil'r de istis tango: qꝛ nō dif
ferunt nisi ſm magis ꝛ min⁹ in causis ꝛ signis ꝛ curis. vn-
de stupor magis vocatur paralesis que est dictio sinoni-
ma: sicut dicit Auic. 3°. cañ. fen 2ª. c. de stupore. Sed ꝓpe
stupor dicit Auic. est morbus officialis faciens euenire in
sensu tactus nocumentū aut defectionē aut diminutiōē
cum tremore si est debilis, aut mollitie si est cōfirmatus.

Quia virtus sensibilis nō solum ꝓhibetur a penetratiōe
sed virtus motiua: lꝫ aliquādo sit stupor absq̄ diminutio
ne motus vel difficultate eius ꝓpter diuersitatē in mora
motus ꝛ sensus. Aliqñ econtra sicut dicit Gal. 4° interio-
rum. c. 4. in fine. φ aliqñ motus ꝛ sensus fiunt per eundē
neruum. aliqñ per diuersos. Quādo per diuersos tūc pōt
fieri lesio in vno ꝛ nō in alio: sed qñ per eundē: tunc si no-
cumentū est magnū ledit̄ sensus ꝛ motus. si paruū: ma-
net sensus ꝛ non manet motus: qꝛ maior virtus requirit̄
ad motum q̄ ad sensum sicut dicit Gal. ibidē. ¶ Idē po
nit pmo interioꝝ. ca° 2°. vbi mouet istā questionē etiā 4°
de morbo ꝛ accidenti. c. 5. Idem etiā ponit in eodē ca. φ
congelatio particularis dentiū est passio solius tactus. sꝫ
cōgelatio vniuersalis est cōposita ex differentia sensus ꝛ
motus ꝛ est species mollitiei. ¶ Item nota φ differt pa-
ralesis a spasmo: qꝛ in paralesi priuat̄ sensus ꝛ motus: sed
in spasmo priuatur motus ꝛ nō sensus. ¶ Item in parale
si est dolor in parte lesa. sed in spasmo ē dolor in parte sa-
na acutus. sed in paralesi obtusus. ¶ Itē in spasmo pars
egra trahit partē sanā ad se. sed in paralesi est ecōtra: si-
cut dicitur 4°. interioꝝ. c. 2°. de morbo versus finē. ¶ Cō
tra. vbi dolor ibi narrat egritudinē. ergo si pars sana do-
let in spasmo ꝛ insequitur partē egram. ergo ipsa non ma-
net in situ debito nec in cōtinuitate debita. ergo soluitur
continuū. ergo non est sana. Dicitur φ latus sanū vno mō
motū dicitur sanū a spasmo. i. non spasmatum. tñ vtraq̄
est egra. vna ꝓpter morbū in ea. alia ꝓpter colligantiā.
Et cōcedo φ sanum latus sicut mediū brachy mouet̄ in-
uoluntarie. nec est ꝓpter h̄ egrū ꝛ bene dolet. Et cum di-
citur φ vbi dolor ibi narrat egritudinē. verum est per se.
tamen vbi dolor est per accidēs non oportet. Et cum dici
tur ibi soluitur cōtinuum. verū est debitū: non tamen ad
sanitatē requisitū. Et cum dicitur ꝛc̄. verū est nisi totū
insequatur. sed verū est φ totum insequit̄. Aliter potest
dici φ spasmus qui est motus est in parte sana: qꝛ iste est
accidens morbi. sed spasmus iste qui est qualitas in mem
bro rōne cuius membrū cōtrahitur versus suā originē:
non est ibi: qꝛ iste est morbus. vnde accidēs morbi nō est
morbus nisi raro. Spasmus est in aliquo mēbro propter
colligantiā sicut per accidens morbi: ꝛ tamē illud in quo
est illo modo nō est egrū sicut est in ꝓposito. ¶ Alia dif-
ferentia est inter spasmū ꝛ paralesiꝫ. qꝛ in paralesi est opi
latio in origine nerui. sed in spasmo opilatio ē in toto ner
uo. ¶ Item in paralesi elongatur membrū paraleticum:
sed in spasmo abbreuiat̄ vel accurtatur. vnde in paralesi
materia est diffusa ꝛ dispersa per membrū. ꝛ materia in
paralesi est plus humida. ꝛ ita ꝓlongatur neruus ꝛ mem
brum ſm longū ꝛ coartat̄ ſm latum. sed in spasmo mate
ria est magis coadunata ꝛ coangustata ꝛ imbibita in fo-
raminibus neruorū. ꝛ ꝓpter h̄ dilatatur neruus ſm la-
tum ꝛ coartatur ſm longū. ¶ Item materia spasmi est
siccior ꝛ grossior ꝛ citius terminatur termino ꝓprio. Pa-
ralesis est membrum mollificans ꝛ remolliens: ita φ cū
manu tua poteris membrum paraleticum eleuare ꝛ de-
primere sicut corrigiam madefactam. In spasmo non.
cum neruus stet rigidus ꝛ contractus in spasmato esse. ꝛ
tunc est contractum esse. ꝛ tunc mouetur motu inuolun-
tario. sed non naturali ꝛ voluntario.

Signa humoris peccantis. quia si ex sanguine pulsus
est plenus ꝛ color corporis est rubeus ꝛ vene
replete ꝛ totum corpus plenum ꝛ signa sanguinis preces-
serunt ꝛ cause multiplicantes sanguinem. ¶ Si ex fleg-
mate: erit corpus album humidū. ꝛ signa flegmatis appa
rent in toto corpore. qꝛ grauatur a frigido ꝛ iuuatur a ca-
lido moderato vsu. ꝛ multiplicat regimen flegmatis ge-

neratiuum ſicut lacticinia fructus piſces ⁊ crapulam ⁊c.
¶ Si ex melancolia: corpus eſt nigrum liuidū morphea
tum ⁊ eſt macilentus: ⁊ tēpus anni ⁊ regimen multiplica
tiuum melancolie precesſit: ſicut ſollicitudo triſtitia. ciba
ria melācolica: vt carnes bouine leporine anatis anſeris:
piſa ⁊ aſſata ⁊ caules ⁊ ſimilia. ſalſa ⁊ ſale indurata. ¶ Si
ex colera hoc eſt raro vel nunq̄ȝ niſi miſceatur cū alio hu
more. ⁊ tunc apparēt ſigna compoſita: ſcilȝ caliditas ⁊ co
loris citrinitas. aliqualis oris amaritudo cum aliquali ſa
liua. ⁊ comedat prius aſſata ⁊ alliata ⁊ piperata cum piſci
bus ⁊ rebus humidis ⁊ talibus: ⁊ ſic humor fit cōpoſitus
ex colera ⁊ flegmate. ¶ Si eſt paraleſis ex apoſtemate.
eſt cum fe. ⁊ durities apparet in loco. pulſus tamē parale
tici eſt occultus debilis frequens inordinatus. Urina eſt
alba ⁊ tenuis. ⁊ aliquādo ſicut vrina ſubiugalium coloris
caropos. ⁊ aliquādo eſt multum colorata ꝓpter renes nō
potentes ſegregare ſanguineȝ: aut ratione doloris aut fe
bris aut alicuius morbi cōcomitantis latus infirmi. ⁊ eſt
ita frigidum ſicut ſi eſſet in glacie. ⁊ ſanuȝ ſentitur in cali
duȝ ſicut ſi eſſet in igne: ⁊ pulſus variatur in iſtis partibꝰ.
⁊ aliquādo oculus minoratur: ⁊ aliquando os torquetur.
aliquando caput ⁊ manus tremūt ꝓpter bellum inter na
turam ⁊ morbū. vt dicitur 5° de morbo. quia grauitas mē
bri ⁊ materia membri premit deorſum: ⁊ virtus debilis
non poteſt totaliter reſiſtere. ⁊ facit qđ poteſt: ⁊ pro parte
eleuat ſurſum. ⁊ quia non poteſt tenere membruȝ in loco
debito ⁊ certo: ideo tremit membrum. Cauſe primitiue
ſciuntur ex indicio patientis.

Pronoſtica. Tremor ſuperueniens paraleſi bo
nus eſt. ſimiliter febris ſupueniens
paraleſi bonum eſt. non tamen ita bonuȝ ſicut in ſpaſmo:
quia materia ſpaſmi eſt in poris circūferētialibus: ſed in
paraleſi eſt in partibus ꝓfundis. ⁊ omnis feb. eſt ſuperfi
cialis ethica excepta: vt dicit Gilbertus in vrinis ſuis in
cōmento illius. In fe. cōtinua ſubpallida lenta clara pon
dus apoſtaſeos in dextra parte futurum. Sed in idropiſi
non eſt ita vt dicit̄ ibi: quia plus eſt ibi de mala materia
q̄ȝ de bona. ⁊ prius conſumet̄ bona q̄ȝ mala: quia inflāma
bilior ⁊ paſſibilior eſt. ¶ Item paraleſis in ſenibus diffi
culter curatur aut nunq̄ȝ. ¶ Item ſi paraleſis veniat ex
diſlocatione aut contractione mala neruorū. aut ruptu
ra. aut inciſione ex tranſuerſo. non recipit curationeȝ. Si
igitur membrū paraleticū minoret̄ aut calor īmutet̄ val
de malum eſt. ⁊ ſi nō: ſpes eſt cure. ¶ Item vrina viridis
in pueris febricitantibus paraleſim futurā ſignificat aut
ſpaſmuȝ. ¶ Item cum aliquis eſt febricitās cum dolore
capitis magno ⁊ febre ceſſante remanet dolor fortis cum
repletione ⁊ pellis ſiccitate: tūc frequēter paraleſis ſequi
tur. quia natura repellit materiaȝ a capite ad neruos ex
pulſione grauitatis non expulſione euacuatiōis integre.
vt dicit Auic. ¶ Item 3° interiorū. cap. 5. frigiditas eſt in
p̄mo gradu confuſionis anime virtutis animalis ⁊ ſpiri
tus animalis. humiditas eſt in 2° gradu. ſ. poſt frigiduȝ in
2° ſm ordinem non ſm malitiaȝ ⁊ intenſionē malitie. Et
ideo a calido raro fit paraleſis: vt pȝ in ethicis: vbi eſt ca
lor habituatus ⁊ radicatus: ⁊ tamen remanet ſenſus paſ
ſionis extrinſece. ſed nō ab ītrinſeco ab iſto calido facto.
⁊ remanet motus vſq̄ȝ ad tertiam ſpēm ethice. q̄ȝ ibi eſt
ſiccitas: que quāto eſt maior tanto ad motum aptior niſi
vltimetur. vt dicit Galie. de morbo verſus finem. cap. io.
¶ Item ille cui accidit frequenter incubus vel epilates
cadere eſt aptus in epilepſiaȝ vel apoplexiaȝ vel ſpaſmū
vel paraleſim. ¶ Itē cui accidit ſaltus frequenter in cor
pore ⁊ durat cū ſenſuum debilitate ⁊ turbiditate ⁊ ſtupo
re membroꝝ paratus eſt ad paraleſim niſi euacuet̄ cum
flebotomia. Et ſi patiens multū habuerit ſaltum caueat
a tortura faciei. Et ſaltus ideȝ eſt qđ iectigatio: vt innuit
Gal. lib. de rigore ⁊ iectigatiōe ⁊c.

Cura paraleſis fit ⁊ completur cuȝ duplici regimine.
cōi. ſ. ⁊ ꝓprio. Regimen cōe eſt tangens parteȝ
morbi ſm ꝓprietateȝ ⁊ aliquādo dietā. ¶ p̄ᵐ quideȝ cō
pletur cum adminiſtratione omnis ſtudij ad partem ca
pitis poſteriorē ⁊ ad nucam. ⁊ ideo: quia h̄ infirmitas ca
dit vtplurimū in neruorū motione. ⁊ eorū motus eſt a po
ſteriori cerebro ⁊ nuca. ⁊ h̄ idem regimen cōpetit in qui
buſdam alijs neruoꝝ egritudinibus: ſicut eſt ſpaſmꝰ tre
mor tortura. ¶ 2ᵐ cōplet̄ cū adminiſtratiōe medicinaꝝ
a ꝓprietate virtuti cōferentiuȝ ⁊ cōfortantiuȝ eam. ſicut
neruis frigidis confert adeps vulpis lupi fex olei oliuaꝝ
que vocatur amurca ⁊ fex olei lini: oleum de coſto ſtica
dos aſſa linita ⁊ bibita agaricus ſua ꝓprietate calefacien
do ⁊ purgādo: ſimiliter emblicus exercitiū temperatum
olea calida ſicut laurinū coſtinuȝ caſſia lignea centaurea
minor. ¶ Item tyriaca ⁊ metridatum adminiſtrant̄ ad
omnes egritudines neruorū frigidas cū aqua decoctiōis
aniſi fol. rute ⁊ ſaluie ⁊ cōferunt in omni tēpore egritudi
nis. dicit Meſue. in p̄ncipio quidē ⁊ ante purgationeȝ: q̄ȝ
digerunt ⁊ ſubtiliant materiā ⁊ permutant malitiā com
plexionis frigide. ⁊ poſt purgationē valent: q̄ȝ materie re
ſiduum reſoluunt. ſilr̄ habēt ꝓprietatē vt cōfortent ner
uos: ⁊ ſit doſis a. ʒ. 5. vſq̄ȝ ad. ʒ. i. Silr̄ caſtoreum omni die
ad pōdus. ʒ. i. vel. 5. cum potibus cōuenietibꝰ. ⁊ ideo valȝ
ſūme diacaſtor̄. niſi delicatis: quia non libēter accipiunt
amara. Similr̄ olea ſm Meſue que valent ſunt oleū de
ireos cum glutine albotim. i. terbētina. ⁊ oleuȝ de been. i.
de pipere albo ⁊ de alijs piperibus. Et oleū de ruta ſuper
etiaȝ oēs egritudines neruoꝝ frigidas eſt medicina ſub
limis. Similr̄ oleum de euforbio eſt optimū ⁊ oleum de
croco ⁊ oleum de alcāna ⁊ oleum philoſophoꝝ. i. oleū be
nedictum ⁊ eſt expertum. ⁊ oleū de kerua. i. de pētadactil
⁊ eſt pix reſina ⁊ nihil aliud. Et dicit Haly ibidē ſūt ſicut
ſerapinū euforbiū oppoponacū ⁊ alie gūme in quibus eſt
caliditas tepida cum exiccatiōe ſicut bdelium armonia
cum galbanuȝ laudanū maſtix ⁊ ſimilia. ¶ 3ᵐ cōplet̄ cū
paucitate cibi ⁊ potus ⁊ cuȝ regimine exiccatiuo ſicut eſt
ex cibis ⁊ cōdimentis eorū: ⁊ ꝓprietatē habentibꝰ vt ner
uos confortent ſicut ſunt grana pini: ⁊ ꝓprie cerebruȝ le
poris qđ eſt ſpeciale in cura tremoris ⁊ thimus ⁊ origanū
⁊ iſopus ⁊ piper zinzib. piretrū ⁊ ius ſerpētis decocti a ꝓ
prietate. ⁊ ſpēs ſalis cōditi poſiti in antidotario Nicolai
ſicut eſt ſal marcelli ⁊ ſal ſacerdotale. ⁊ ius galloruȝ anti
quorum vexatoꝝ in motu quouſq̄ȝ laxent̄. ⁊ idromel cu
ius recepta eſt h̄. ℞. folioruȝ ſaluie herbe paraleſis. ana.
M. i. ſticados. quar. 5. bulliant in lib. v. vel. vi. aque vſq̄ȝ
ad lib. iij. cola ⁊ mellis lib. 5. permiſce ⁊ proyce ſuper ea pi
peris gar̄. ſpice nardi. an̄. ʒ. i. cinamōi zinzib. an̄. ʒ. 5. dimit
te a ſero vſq̄ȝ ad mane. cola deinde per colatoriū ⁊ clarifi
ca cum albumine ouoruȝ. ⁊ ſit doſis eius in ieiunio lib. 5.
cum aqua calida. Et iſtud idromel confert omnibus egri
tudinibus neruorum frigidis ⁊ humidis. ⁊ ſaluia confert
eis per ſe. ⁊ ſaluia cuȝ capparis ⁊ diacapparis ⁊ pliris ⁊ ſi
milia que recipiunt maioranam ⁊ anthos ⁊ conſerua flo
rum ⁊ fol. herbe paraleſis facta ſicut conſerua ro. Dein
de cum zuccaro ⁊ melle cum ſpeciebus calidis confecta
optimum electuariū eſt. Et voco illud electuarium para
leticorum ſiue recipiatur per ſe ſicut eſt ſiue cuȝ cinamo
mo aut nuce muſc. zinzib. ⁊ pipere. ¶ Iſta ſunt que vita
re oportet. ſ. coituȝ multuȝ ſomnū ſuper repletionē potū
aque frigide ⁊ potum ſuper cibū ⁊ ebrietatem fortem: vt
vinuȝ ſtomaco ieiuno: q̄ȝ facit materiā penetrare ad ner

uos que forte nō penetraret: quia est fortissimus penetra
tor: vt dicit Auicen. 3ª fen. p̄mi libri. ca. de regimine aque
⁊ vini. ⁊. c. xi. sūma de pulsibus. ⁊ est inimicuz neruis ossi
bus ⁊ oculis. ⁊ per se ipsius vsus est causa morbi eorum.
dicit Mesue. Similiter omne acetosum oportet vitare.
flebotomiam plurimā. longam moram in balneo. vapo
rem argenti viui. acetum etiā sicut innuitur 3° regiminis
acutorum in cōmento illius. Acetuz plus feminis ꝗ̄ ma
sculis nocet. ⁊ est cōmentū. 4. i. vbi dicit ꝙ prouenit nocu
mentum neruis ex omnibus rebus frigidis īmaturis. di
cit expresse de aceto. ħ enim est frigidum ⁊ summe pene
tratiuum: ⁊ ideo Hali. dicit ꝙ in de simplici medicina nō
inuenit aliquid plus infrigidans ꝗ̄ acetum. ⁊ est lib. p̄mo
distinctione 3ª. cap. 2°. Similiter comestionē pomorum
oportet vitare ⁊ maxime citoniorū assidue. ⁊ motuz labo
riosum ⁊ maxime super repletionem ⁊ ab aere frigido et
ab omni frigido excessiuo ⁊ in capite ⁊ in pedibꝰ ⁊ in ma
nibus ⁊ nucha. ¶ Item sit in potu paucitas s̄m omnem
modum ⁊ sit potus exiccatiuus. Et abstinere super sitim
⁊ famem cura est prima.

¶ Regimen ꝓpriuz capit quatuor res. prima est equa
tio ⁊ digestio materie. Secunda est abstinentia ⁊ euacua
tio eius. Tertia conuersio residui eius ad oppositum et
diuersum. Quarta corrigit accidentia.

¶ Prima res cōplet̄ cū rebus materiā morbi digerētibꝰ
⁊ maturantibꝰ. Fiat igit̄ sirupus digestiuꝰ. ℞. seminis fe
niculi petro. dauci anisi saluie origani lauādule primule
veris betonice sileris montani sticados sanamūde abro
tani iuniperi. an̄. M. i. zinzib. piretri costi nigelle piperis
nigri ⁊ lōgi ozimi rute sicce basiliconis maiorane aristo.
rotun. bacce lauri sinapis gentiane. an̄. ʒ. ij. pistentur ⁊ co
quantur ⁊ colent̄ ⁊ fiat sirupus cum melle: qd̄ sufficit vel
lib. ij. mellis si vis: vel cum lib. i. si patiens sit robustus et
rudis. tamē si patiens sit delicatus ponat̄ minus de abro
tano. ⁊ si vis adde acetum squilliticum. ⁊ voco istum siru
pum de sanamunda. Uel sic. ℞. zinzib. piretri costi nigel
le piperis longi ⁊ nigri ozimi. an̄. ℥. i. myrre rute sicce asse
fetide aristo. rotunde bacce lauri castorei tapsie sinapis
gentiane. ana. ℥. s. confice cum melle. confert enim valde
in paralesi flegmatica que est frequentior ⁊ cōmunior. et
est sirupus Rasis 9°. Alman. ¶ Itez sirupus de sticados
confert ad omnes egritudines neruorū frigidas sicut est
paralesis apoplexia epilepsia tremor spasmus tortura s̄z
Mesue in antidotario suo. ℞. florum sticados. quar. i. s.
thimi vel asse: qd̄ idez est: calamenti origani. ana. ℥. i. zin
zib. ʒ. ij. piperis. ʒ. iij. passularuz enucleatarum. quar. i. ca
lami aromatici croci piperis nigri. an̄. ʒ. i. s. liga istas me
dicinas vltimas in pāno raro ⁊ suspende in sirupo. zucca
ri lib. s. mellis lib. i. s. sirupizetur. dosis eius est ab. ℥. i. vs
ꝗ ad. ℥. i. s. cum aqua decoctionis spice ⁊ anthos vel ma
iorane vel saluie. Uel fiat bonum mellicratum ex mel
le ⁊ vino ⁊ speciebus ⁊ erit pigmentum. ℞. vini antiqui
boni lib. ij. qd̄ continet lagenam vnam. mellis boni dispu
mati lib. ij. proyce super ea cinamomi boni ⁊ subtilis. ʒ. v.
spice aromatice. ʒ. i. zinzib. ligni alo. macis. an̄. ʒ. iij. vel de
ligno aloes capiatur. ʒ. i. saluie sicce. ʒ. ij. croci. ʒ. i. s. tere cō
tritione grossa: coletur in colatorio denso de panno ⁊ aro
matizetur cuz musci. ʒ. i. ⁊ istud confert frigiditati stoma
ci ⁊ epatis ⁊ eorum mollificationi ⁊ ventositatibus ipocū
driorum et facit odorem eius bonum. ¶ Si materia sit
melancolica: tunc. ℞. radicū raffani lapatij acuti lilij peo
nie. ana. partem vnā. temperentur cum vino ⁊ aceto per
diem ⁊ noctē. ℞. tunc saluie eupatorij camedreos came
piteos calamenti pentafilonis isopi. an̄. M. i. anisi ma
ratri carui peonie. ana. ʒ. i. acori squinanti. ana. ʒ. ij. nucis
musca. cinamomi. ana. ℥. s. fol. boraginis. ℥. i. corticis fraxi
ni ⁊ arboris tremuli. ana. ℥. s. mellis lib. i. decoquant̄ ista
in aqua extinctionis ferri. ⁊ in tempore calido et in etate
iuuentutis posset addi hic scolopendria cum herbis pre
dictis. ⁊ istud voco sirupum rafaninuz. ¶ Si materia sit
sanguinea digeratur cum oxizaccara composita cum oxi
melle diuretico. Et potest dari pliris in omni causa. ⁊ dia
triton pipereon cum dianthos in causa frigida. ⁊ diacasto
reum in tempore frigido ⁊ etate frigida post aliqualem
euacuationem non in principio morbi.

¶ Secūda res particularis regiminis ꝯpletur cū euacuā
tibus. tamē in p̄ncipio nō fiat euacuatio cū fortibus me
dicinis ne virtus deficiat: ⁊ ne subtile euacuaret ⁊ grossū
non. ¶ Fiat igit̄ in p̄ncipio clistere mollitiuum si sit con
stipatio ventris. Deinde fiat attractiuum ꝓprium in pa
ralesi. ℞. centauree vtriusq̄ malue mercurialis abrota
ni vtriusq̄ rute. ana. M. i. succi blete lib. s. fiat decoctio ⁊
in decoctione resoluantur olei cōmunis. ℥. iij. salis furfu
ris. ana. ℥. i. hyerepigre gal. hyeralogodion. an̄. ℥. s. miscea
tur ⁊ colentur ⁊ fiat clistere vsq̄ ad lib. s. Deinde potest
digeri iterato ⁊ sic incisim. Deinde euacuet̄ materia cum
agar. turbit hiera pigra. ⁊ ħ sine violentia. Uel sic. ℞. hie
re pigre pillularum cochiarum. an̄. ʒ. ij. acuantur cuz dia
gridio ad pondus oboli. i. ⁊ cū esula ad pondus denarij. i.
dentur in vespere s̄m vires patientis. Aut si vis dare le
uem medicinam. ℞. turbith agarici. ana. ʒ. ij. pulpe collo
qntide. ʒ. i. sene polipodij. an̄. M. i. vel. s. anisi masti. bde
lij. ana. ℥. i. fiat sirupus cum melle ⁊ dētur de tertio in ter
tium duo coclearia cum aqua calida plus vel minus s̄m
virtutem patientis. ¶ Item dare pillularum cochiaruz
. ʒ. i. s. est expertum si sepe hoc fiat. ¶ Itez dare aliquan
do aquā decoctionis galli veteris cum polipodio ⁊ aniso
confert. Et dum materia digeritur ⁊ post euacuationem
fiant clisteria talia. ℞. lauandule primule veris menta
stri calamenti iuniperi absint. sinapis sanamunde squille
polipodij malue bismalue mercurialis coque vel cola et
adde pulpam. i. colloquintide. iaceat in oximelle diureti
co ad pondus lib. s. oximellis per. iij. dies post coletur col
loquintida. vt quarta pars ipsius oximellis addatur cli
steri supradicto ⁊ cum oleo costino ⁊ pauco sale. ¶ Unū
tamen notanduz ꝙ ne colloquintida noceat debet suspē
di in panno lineo in decoctione: ita ꝙ virtus ⁊ non substā
tia transeat ad potum: quia substantia est vlceratiua adu
stiua. Et dum vtitur istis euacuantibus: vtatur lauandu
la saluia betonica in potagijs ⁊ salsamentis. quia salsamē
ta debēt esse de petrosilio mentha lauādula piretro auē
tia hortulana zinzib. cinamomo galanga nuce mus. Uel
potest purgari sic. ℞. agarici turbith. ana. ʒ. s. pulpe collo
quintide euforbij. an̄. ℈. s. masticis bdelij salis gēme se
rapini castorei. an̄. ℈. i. hiere ruffini hierelogodion. an̄. ʒ.
i. misceantur cum oximelle squillitico ⁊ dentur. ʒ. iij. vel
iiij. s̄m tolerantiā patientis. ¶ Tamen si materia sit san
guinea fiat flebotomia partibus conuenientibus. Dein
de sumatur oxizaccara ⁊ oximel diureticum. ⁊ tunc pur
getur cum catartico imperiali oxilatro ⁊ hiera pigra gal.

¶ Tamen aliquādo ante ista potest fieri vomitꝰ: postea
clisteria ⁊ leues fricationes ⁊ purgationes cuz semine si
napis raffano ⁊ attriplice. tamen inter euacuationez ⁊ vo
mitum oportet vti confortatiuis: sicut tyriaca metridato
diamusco. ⁊ est confectio de musco dulci cōfortatiuo quā
ponit Mesue in principio antidotarij sui. Et diambra
idem facit etiam quando ponitur ibidem cito post.

¶ Tertia res completur cū gargarismatibꝰ ⁊ masticatio
nibus ⁊ caputpurgijs ⁊ sternutatorijs. Gargarisma caput
purgans fit cum decoctione sinapis piretri radicis cap

paris staphisarie origani acori isopi calamenti cum aceto squillitico. Sternutationes fiunt. ℞. piretri partē .ij. oleandri conditi. ⁊ semen laureole: ⁊ vocatur cōconidiū partes .iij. origani aristol. longe sanguinis draco. ana. partes .iiij. fac puluerem subtilem ⁊ suffla in nares. Et si vis adde predictis maioranam auriculam muris que habet proprietatem in paralesi ſm Serapio.

¶ Quarta res complet cum fricationibus ⁊ vnctionibus emplastris ⁊ balneis. Fricationes fiant in postrema parte capit] leuiter. ⁊ in extremitatibus capitis fortiter. pars posterior capitis fricetur cū radice lilij ⁊ panno aspero ⁊ cum calida manu: ⁊ etiā pars lesa eleuetur ⁊ deprimatur frequenter post purgationē corporis. ¶ Notandum ꝙ appositio medicaminis supra membrū infirmū frequēter est aspicienda. qꝛ aliquando vlceratur ⁊ nimis calefacit: ⁊ tamen non sentit. Et si color est rubeus ⁊ caro inflata ⁊ dum cōprimit dealbatur optimū est. Si autē deprimitur ⁊ non dealbat: sed manet rubedo signum est ꝙ nimis calefit. ⁊ cum h' vlcera appareant: tunc signū est certum. Quare medicamina sunt mutanda. deinde si possit pati fricet locus cum vrtica greca ⁊ cū hedera terrestri que optima est cum vrina. Quia oēs sex res nō nāles debent vergere ad siccitatē. ⁊ ideo assata ⁊ cōdita cū speciebus valent eis. ⁊ carnes humide ⁊ salite. Aliqualiter tñ vsqꝫ ad .vi. dies vtatur dieta tenui. Deinde inungat cum oleo anacardino. Vel si cerebrum leporis assetur. ⁊ tunc centaurea ⁊ cassia lignea ad pondus. ℥.5. cū pauco sulphure puluerizata conficiant cum oleo costino ⁊ adipe lupi ⁊ vulpis ⁊ oxizaccara: ⁊ locus inungat. ⁊ illud est vnguentum leporinū mihi ꝓprium. Vel sic. ℞. origanum calamentum consolidā maiorem saluiam cepā kalendulā .i. solsequiū vel primulā veris. dicit Ha. sanamundā primulam veris rutam herbā paralesis folia lauri hederā terrestrem q̄tum vis scindant in parua frusta ⁊ apponatur h' assungia anserina gattina gatti nigri. ⁊ addat pl'uis piperis nigri euforbij. anā. ℥.5. ⁊ totū ponat in ventre gatti extractis eius visceribus seu interiorib⁹ ipso excoriato. Et tunc suatur venter ⁊ ponatur super veru ⁊ assetur ad ignem. ⁊ cū liquore distillante vngat locus paraleticus bis aut ter in septimana ⁊ miraberis ei⁹ effectū in causa frigida ⁊ vocatur vnguentū gattinū de gatto ⁊ h' est speciale sicut anserinū in gutta frigida: vt dictū fuit in p̄mo ca° de gutta. ¶ Item cū oleo laurino marciaton agrippa arogon vnguento aureo anā. cum modico castorei pōt inungi nuca ⁊ in parte lesa ⁊ in origine neruorū ꝓpinqua. quia habent duplex p̄ncipium. remotum vt cerebrū: propinquum vt nucam ⁊ partes eius: sicut Hal. 3° interiorū ca. 6° ⁊ 4° interiorum. c. 4° innuit. ¶ Item vnguentum muscatū qd̄ ponit Rogerius. c. de paralesi bonū est. sed est magnum ⁊ carum pro diuitibus. Tamē pōt vngi cum oleo nardino vel muscellino cū modico balsami. ⁊ est de meis secretis ⁊ est vnguentū balsami. Et sint in tali proportione ꝙ sint due partes olei nardini ⁊ vna muscellini ʒ.5. balsami. ¶ Hic tamen notandum ꝙ sunt quedā membra paraletica que nō possunt inungi sicut lingua matrix ⁊ nerui vesice ⁊ talia. Et ideo in paralesi lingue est sciendum ꝙ inunctio in nuca multum valet cum oleis predictis ⁊ ꝙ lingua lauet frequēter post gargarismata ⁊ alias cum aqua vite simplici vel composita vel pānus lineus formetur ad modū lingue ⁊ intingat in aqua vite simplici vel composita. ⁊ applicet lingue ⁊ fricetur cum illa aqua lingua ipsa. ⁊ similiter pars posterior cerebri ⁊ membra paraletica. Est enim optima medicina linguā restaurans deperditam .i. loquelā. ⁊ expertus sum in quodam iustiano ⁊ quodā priore ⁊ in alijs. Et debet modicū de illa aqua in declinatione dari cum vino ⁊ in medio purgationis cum brodio vel cum sirupis vel cū electuario pliris. ¶ Pro quo sciendū ꝙ aqua vite simplex fit de vino forti per viam distillationis in alembico cum lignis salicis vel serpentaria. Vel ponatur vas in aqua ⁊ tangatur fundum ⁊ tunc stilletur ne sumetur. ¶ Aqua vite cōposita multiplex fit sicut ⁊ alia. sed de istis. ℞. gar. nucis. mus. galange piperis longi corticū citri saluie maiorane rorismarini ameos cinamomi lauādule mente pulegij origani calamenti sticados camedreos betonice siccarum. anā. ℥.5. spice nardi. ʒ.i. ligni al'. ʒ.5. musci pōdus oboli. fiat puluis de omnibus istis. de quo fiat claretum cū optimo vino. ⁊ distilla per alembicū lento igne vel claro vel in serpentaria. aqua que p̄mo distillauerit ē optima. ardet enī ⁊ valet contra paralesim ⁊ tremorē membrorū. ⁊ cōsumit flegma si bibatur ⁊ odoretur. ⁊ si facies inde lauetur ⁊ fricetur. Et ideo in tortura faciei valet fricando partē ad quā velles aliam reducere. ⁊ valet contra omnes passiones frigidas humani corporis ⁊ confortat iuuentutē. vnde habeas eam certissimā ⁊ secretissimā: sicut expertus sum. ¶ Alia est cōpositio aque vite optima: sed est laboriosior. ℞. cinami cinamōi gar. anā. ʒ.ij.5. zinzib. piperis anā. ʒ.ij. galange cubebe calamenti. ana. ʒ.i. spice nardi. ʒ.i. masticis. ʒ.5. fiat puluis de omnibus. Deinde fiat secūdo puluis. ℞. cinamomi gar. spice nardi zuccari piperis longi. anā. ʒ.5. ligni al'. macis galange zedoarie granorū paradisi liquir. ana. ʒ.5. misceantur ⁊ fiat puluis. Postea. ℞. duas partes de aqua ⁊ radicibus distillati feniculi petro. raffani ebuli nasturcij betonice rute eupatorij ⁊ tertiam partem duorū puluerum. ⁊ incorpora simul totam. ⁊ distilla per sacculum cum manu cōprimendo ⁊ postea pone ad distillandum. Quādo vero distillas proba frequēter si ardet. quādo vero non ardet pone aquā distillatam ad partem in vase vitreo bene obturato. residuum vero aque pone in alio vase. ⁊ caue diligenter ne cū forti igne exprimas distillandam. quia exiret aqua combusta. Postea aquā distillatam accipe ⁊ pones in ea musci. ℈.i. vel 5. in vno pāniculo suspenso per filum. ⁊ obtura bene ⁊ fac eam aliquantulū bullire in vino ⁊ aqua feruenti: quo facto obturabis bene ⁊ seruabis. de dicta aqua sic facta temperet patiens vinum suum de quarto in quartū diem: de aqua vero simplici bibat quottidie mane ⁊ sero vnū coclear vsqꝫ ad annū si oporteat. In die vero quando temperat vinum cum aqua predicta vt dictum est comedat de secūdo puluere cū alijs cibis in prandio: ⁊ in cena de primo puluere: ⁊ cura perficietur in nouem mensibus. s. ipsius paralesis cuiuscunqꝫ exterioris ⁊ interioris cū regimine competenti exteriori. De eadē aqua similiter lapidem quēcunqꝫ induratum ⁊ quātumcūqꝫ in renib⁹ vel in vesica dissoluere poteris. ⁊ passionem iliacam ⁊ colicā curat. ⁊ virtutē quā habet aqua vite simplex habet etiā ista in corpore humano: ⁊ interim debet vti aqua simplici vite: moderate tamē: qꝛ est valde penetratiua. ¶ Itē aquā radicum aliquando aliter facio q̄ꝫ suprascriptū est sic. ℞. radicum feniculi petros. brusci radicum millefol. iringorum endiuie scolopendrie capill'. vene. ana. ℥.iij. tere ⁊ pone in bono vino forti ⁊ distilla in alembico et sint due quarte anglicane que erit lagena anglicana ad min⁹.

¶ De aqua vite simplici multa possū dicere ⁊ vere. sed laici non debent scire secreta ista nec mulieres. Primo sciendum ꝙ dosis aque simplicis vite est a i. vsqꝫ ad ij. valet epilepsie apoplexie bibita ⁊ odorata ⁊ capite inde loto. ⁊ aliquando distemperetur cum tyriaca. ⁊ detur bis vel ter per dies īterpolatos in ieiunio. sanat perfecte paralesim ⁊ valet bibita ⁊ odorata. ⁊ si lesa membra inde

lauentur ꝛ origo neruorum. tardat canos. conseruat in iu-
uentute. valet in doloribus capitis antiquis. ꝛ curat scabiē
si omni die lauetur cum ea scabies. Similiter in tortura
faciei inuncta cum ea facie vel lota curat. Si tamen mo-
dicum de ea bibatur valet similiter melancolie: si dimi-
dium coclear accipiatur quolibet die in mane cum vno
ciato vini odoriferi. Ualet debilitati ꝛ caligini oculorū ꝛ
debilitati visus temporibus ꝛ palpebris ex ea lotis. lachry-
mas stringit telam dissoluit. si cum aqua feniculi in ocu-
lis vna gutta ponatur. Similiter valet in omni gutta fri-
gida bibita ꝛ lenita post debitam purgationē. valet idro-
pisi frigide frequenter bibita. valet etiaz surditati posita
in aure cum bombace. valet etiā dolori dentium ꝛ corro-
sioni gingiuaruz linita ꝛ bibita. valet asmati in omni ma-
litia anhelitus cum decoctione ficuuz ꝛ liquir. anhelituz
fetidum emendat. valet colice ꝛ iliace. ꝛ omni dolori fri-
gido stomaci. ꝛ omni opilationi ex materia frigida. Et bi-
bita similiter quartanam curat cū decoctiōe camedreos
scolopendrie ꝛ melonis ꝛ ante accessionez data sanat eā.
Similiter valet sterilitati bibita ꝛ pensarizata si sit de cā
frigida. ꝛ ideo valet mulieribus pinguibus et albis fleg-
maticis. Lienteriam sanat ꝛ alios fluxus ꝛ vulnera inde
lota iuuat. cancrum ꝛ fistulam. noli me tangere. curat cuz
decoctione consolide minoris ꝛ herbe roberti ꝛ agrimo-
nie ꝛ celidonie. venenum expellit. ꝛ acetum et vinum ad
pristinum statum reducit. Similiter de argento ꝛ auro
potest fieri aqua que optima est in omni passione frigida
vt dictum fuit cap. de lepra. Et si sit diues cum balsamo
potest inungi lingua ꝛ partes posteriores capitis. ¶ No-
ta tamen de tortura oris quod vaporatio cum auricula mu-
ris maiorana camomilla melliloto folijs lauri ꝛ origano
est optima. Deinde fiat emplastrum super membro de si-
napi ꝛ melle vel grano rute agrestis cum nitro. i. sale gros-
so vel euforbio modico ꝛ castor. ꝛ oleo de lilio. ꝛ cum ce-
ra rubea potest fieri cerotum bonum super locuz. vel de
gūmis calidis simul collectis potest fieri emplastrū opti-
mum. cuiusmodi sunt galbanum oppoponacuz serapinū
armoniacum bdelium myrrha mastix laudanum eufor-
bium ꝛ castoreū ꝛ talia optima sunt. Deinde fiat piria de
lapidibus ignitis stuphando quasi sint stuphe sicce ꝛ va-
lent post purgationem ꝛ inunctionem de saluia lauandu-
la primula veris pulegio petro. macedonico prassio feni-
culo vrtica hedera terrestri ꝛ similibus. Deinde fiat bal-
neum post emplastra predicta cuz decoctione vulpis in-
tegre in aqua vsque ad dissolutionem ossium cum ruta ca-
lamento acoro karui peonia herba paralesis ꝛ herba iue.
tamen non fiat antequam purgetur corpus. Deinde ventose
cum stricto orificio sine scarificatione frequenter apposi-
te super capita neruorum multum iuuant. Deinde in fi-
ne potest dari vinum calidum in parua quātitate ꝛ mem-
brum eleuetur ꝛ fricetur cuz manu ꝛ pelle vulpina coope-
riatur. vel de oleo laurio costino muscellino nardino. po-
nantur coria in principio ꝛ pelles de quibus fiunt suffultu-
re ꝛ tradantur pelliparijs ille medicine. ꝛ ego feci frequē-
ter pro diuitibus contra hyemē. Uel medicine cōfortantes
neruos possunt ibi poni sicut castoreū ꝛ folia lauri ꝛ silia.

¶ De cardiaca passione. Caplm. XIII.

Cardiaca passio est passio cordis. ꝛ dici-
tur quasi cor cadens. et tre-
mit ꝛ inclinat deorsum ratione grauitatis: lz
virtus erigat membruz. ꝛ est tremor cordis.
Cuius diffinitio est. Cardiaca est motus cor-
dis tremulus preter naturam propter timorem vel angustiā
ꝛ tristitiam causatus. Sed cardiaca que est sincopis est
ablatio sensus ꝛ motus in toto corpore secundum maiorez par-
tem propter debilitatez cordis. ¶ Unde nota quod tremor
ꝛ sincopis nō differunt nisi secundum magis ꝛ minus. quia cau-
se tremoris sunt debiliores. sed cause sincopis sunt fortio-
res. Est enim sincopis quasi parua mors. Et ego dico
quod sincopis est magis cardiaca quam tremor. quia cor magis
cadit et vincitur.

Cause cardiace sunt duplices. intrinsece et extrinse-
ce. Intrinsece sicut omne illud quod facit ad ex-
halationem subitaz caloris a corde: ꝛ accumulationes in
corde. Extrinsece sunt sicut calor subitus nimius aut frigi-
ditas nimia aut inanitio multa. sicut sudor multus ꝛ bal-
nea multa ex lignis malis facta. vt dicitur 2ª afforis. com-
mento. 41. coitus superfluus ꝛ omne quod subito inanit. et
accidentia anime cum sunt nimis intensa: sicut dolor tri-
stitia gaudium imoderata angustia. venenum assumptū
ꝛ morsus reptiliū. febres pestilētiales ꝛ vermes: ꝛ omnia
que in excessu debilitāt cor. ꝛ nimia repletio cibi ꝛ potus.
aer cauernarum ꝛ metallorū ꝛ aer pestilentialis ꝛ coitus
cum tineosa vel cum leprosa ꝛ studiuz excessiuū. ¶ Cau-
se intrinsece sunt passiones magne membrorum habētiū
vicinitatem aut colligantiam cum corde. ꝛ ideo propter
passionem cerebri venit cardiaca: sicut propter epilepsiam
vel apoplexiam: sicut patet in passione stomaci: sicut ē ni-
mia inanitio: ꝛ sicut in canino appetitu ꝛ in bolismo ꝛ fa-
me sincopali ꝛ dolore stomaci ꝛ mordicatione eius: quia
os stomaci est sensibilius omnibus membris. dicit Ga. 3º
interioruz 7º cap. ꝛ in fine. c. ꝛ. 12. de ingenio sanitatis. c. 6.
Similiter colica ꝛ iliaca sunt causa cardiace propter vehe-
mentiam doloris: quia dolores prosternunt virtutem. primo
pronost. ibi. Apostemate vero molli existēte. Similiter flu-
xus ventris: quia omni inanitioni superflue annexus est ca-
sus virtutis: vt innuitur 5ª particula affo. cōmento illius. In
fluxu muliebri spasmus non de stomaco. cōmēto. 53. ꝛ 2º
pronost. cōmento. 14. ꝛ illud est verum de omni fluxu siue
ventris siue emorroydaruz vel menstruorū vel narium
vel sudoris excessiue. ¶ Item illa que malum vaporem
mittunt ad cor sicut vermes. matrix in qua retinētur mē-
strua corrupta. ꝛ ideo in suffocatione matricis contingit
sincopis. ꝛ in constipatione magna ventris ꝛ in humori-
bus corruptis existentibus in epate ꝛ splene. ꝛ vapores me-
lancolici vadunt ad cor vel vētositas. ¶ Et venit cardia-
ca sincopalis propter corporis nimiam repletionez vel in-
anitionem. ꝛ similiter propter corporis opilationem in po-
ris ꝛ meatibus. ꝛ propter cordis nimiam caliditatem ꝛ hu-
morum subtilitatem ꝛ eorum frigiditatem ꝛ grossitiem.
ꝛ propter febres pestilentiales ꝛ propter initium paroxismo-
rum. ꝛ propter dolores dentium vehementes vel laterum
vel gingiuarum vel capitis vel inguinuz ꝛ aliarū partiuz
corporis. ꝛ propter accidentia vehemētia que superueniūt
febri. ꝛ propter vlnera ꝛ apostemata ꝛ dolores fortissimos
ex punctura neruorum. ꝛ propter corrosionez pellicule os-
sium. ꝛ vocant laici corrosiones ossium. ꝛ propter dolores
tam animales quam corporales. ꝛ propter flebotomiaz in non
assuetis propter non consuetum esse: dicit Auicen. capi. de
flebotomia. ꝛ omnia similia que subito cōculcant calorē
in corde: aut ipsum faciunt exhalare. ꝛ illa que exhalant
continue multiplicando vices. ꝛ continue renouando. si-
cut solutio continuitatis paulatiz est causa doloris fortis
plusquam subito. vt dicitur 4º de accidenti ꝛ morbo. Et bre-
uiter Galie. 2ª particula affóris. cōmento. 41. in cōmento
illius. Qui exoluuntur frequenter ꝛ sine manifesta occa-
sione repente moriuntur. ponit causas cardiace manife-
stas. sicut fluxus ventris emissio sanguinis longe egritu-
dines vbi est magna debilitatio spirituuz ꝛ consumptio.
quia conualescentes habent modicum de sanguine ꝛ ca-

lore ⁊ spiritu. ⁊ ideo cor est ibi debile ⁊ debilis sub onere aliquo cito tremit. ⁊ causa maxima ibi est: qꝛ spirit⁹ est radix ⁊ cor est ramus. vt dicit Auic. fen. xi. tertij cañ. tractatu p̃mo. cap. vltimo. ⁊ leso fundamento ledunt̃ omnia instrumenta. ¶ Hic est dubitatio. an spiritus sit radix cordis: ꝙ non videt̃: quia spiritus generat̃ in corde. vt dicit̃ p̃mo cañ. ca. de cõplexionibus membrorũ vbi dicit: Calidius qđ est in corpe nostro est cor ⁊ spiritus a quo ꝓcedit. ergo cor est fundamentũ ⁊ radix ipsius spiritus. ¶ Item cor stat ablato spiritu ⁊ ante ipsum. quia est illud qđ p̃mo viuit ⁊ vltimo morit̃. vt innuitur 2°. ꝓno. ibi. ex signis huius que putribilia sunt. ergo ipsum est radix spũs. ¶ Oppositum vult Auic. vbi p̃us. ⁊ Gal. in 2° ꝓnost. cõmẽto 6°. vbi dicit ꝙ corpus cõponit̃ ex deferẽte ⁊ delato. deferẽs est spiritus vel virtus. delatũ est corpus. ergo spiritus est radix. ¶ Ad istã questionẽ dico ꝙ spiritus accipitur vno modo pro calore innato. ⁊ sic loquit̃ Gal. cap. de simplici medicina distinctione 2ª. c. 5°. Alio modo accipit̃ pro vapore subtiliori ⁊ calore innato: quia in corde sunt duo vapores. ⁊ grossior est calor naturalis. ⁊ calidior et subtilior est spirit⁹. ⁊ sic loquit̃ Haly 3ª particula tegni. Tertio modo accipit̃ spiritus pro ipsa anima vel pro virtute vitali que est vita radicalis. licet non sit vita fluens. ⁊ sic loquit̃ Gal. de ingenio sanitatis. cap. vltimo versus finem. ꝙ vita est duplex. vel est virtus pro radicali vel est actio eius pro vita fluente. Et sic dicendo dico ꝙ duplex est vita sicut dicit Isido. 2ª particula affo. Damas. cõmẽto. 67. vbi dicit ꝙ vita est duplex. vna que est nutrire. alia que ẽ sentire. ⁊ ideo illo modo accipiendo spiritu3. s. pro virtute vitali. dicit Gal. 5°. de simplici medicina. distinctione 2ª. ca. 5°. ꝙ spiritus est p̃mũ instrumentũ anime. ⁊ sic dicit Gal. 2° ꝓnost. cõmento 6°. ꝙ corpus componit̃ ex deferente ⁊ delato. deferens est virtus vel spiritus actuatus cum virtute defert. Et ideo viso in affo. s. 5°. dicit ꝙ corp⁹ mortuũ est grauius seipso viuo ꝓpter deperditionẽ spirituũ deferentium ⁊ leuigantiu3. Et ideo Gal. in lib. de rigore ⁊ iectigatione. dicit ꝙ corpus hominis stans habet virtute3 erigentem aliter caderet. ⁊ hꝰ p3 in debilibus. Similiter dico de aue volante quasi quiescente in aere. ⁊ hꝰ cu3 spiritu quia spiritus est delator virtutis. dicit Auic. fen p̃ma. p̃mi lib. doctrina 6ª. ca. 4. ¶ Istis p̃suppositis dico ꝙ radix ⁊ cor est ramus. sed cor accipit̃ vno modo ꝓprie ꝓ illa massa sanguinea: ex qua generat̃ cor ꝓprie dictum: que habet figuram pineatam sicut ⁊ cor. saltem modicu3 ante inductione3 anime ꝓprie accipitur cor pro isto sic formato in quo inducitur anima. ⁊ p̃mo modo precedit cor alias partes corporis tẽpore quo ad generari. sed quo ad generatũ esse non precedit essentiales partes tẽpore sed natura tñ: tamẽ partes particulares ad bene esse precedit tempore sicut sunt manus ⁊ pedes. Dico ꝙ tunc est duplex spirit⁹. complantatus ⁊ fixus in substantia membri a p̃ncipio generatiõis: sicut dicit Gal. 5° de simplici medicina vbi p̃us. Et est spiritus informatiuus ⁊ gignitiuus. ⁊ iste venit a patre cum spermate. ⁊ iste manet diu post natiuitate3 ẜm totum vel ẜm partẽ. ⁊ est iste radix cordis. Tamen spiritus fluens nõ est radix cordis accipiendo cor pro parte p̃ncipali cordis. sed pro partibus circũferentialibus ⁊ pro cassula sua qua defert ad illam virtute3. Uel potest dici virtus ẽ in spiritu vt in radice: in corpore cordis vt in ramo. ⁊ ideo cor est ramus virtutis: qꝛ ab illa cor dicit̃ esse cor. sed spiritus est spiritus q̃diu durat vapor iste. qui 6° interioru3 dicit spiritu3 vaporẽ temperatu3. ⁊ hꝰ non est incõueniens. Sed accipiendo spiritum ꝓut est quasi frater caloris naturalis: sicut dicit Dam. 2ª particula affo. cõmento. 71. sic nõ manet nisi q̃diu viuit homo. qꝛ postea infrigidatur ⁊ corrumpit̃ calor naturalis. sed tamen manet vapor putridus postea. vel dico ꝙ spiritus est radix. i. instrumentu3 radicale: quo mediante cor operatur ⁊ super quo mittitur ⁊ cui mittitur. Unde sicut annectit̃ ramus ⁊ immittit̃ radici: sic cor ipsi spiritui tanq̃ illi sine quo nõ põt cor facere operationes suas. s. viuificare ⁊c̃. Et sicut ram⁹ defertur ab arbore vel a radice: sic cor a spiritu. Et per hꝰ ad rõnes. ¶ Ad p̃mũ dicitur ꝙ spiritus fluẽs generatur in corde. tamẽ est radix confortatiua vel instrumentũ radicale cum quo operatur. vnde omnis spiritus generat̃ a corde substantialiter generatiõe ꝓpria ⁊ essentiali. tamẽ generatione secũda ⁊ accidẽtali generant̃ alibi sicut animalis in capite: quia ibi accipit vna3 dispositionẽ: per quã dicit̃ animalis. s. per quã põt in operationes virtutis animalis que est sentire ⁊ moueri localiter. ¶ Ad scđa3 dicitur ꝙ p̃mo viuit cor inter mẽbra nobilia. cuiusmodi non sunt spũs ⁊ humores: vt innuit Auer. 2° colliget. vel dicit̃ ꝙ stant illa simul. ꝙ cor sit membrũ p̃ncipale. ⁊ ꝙ tamen spiritus sit p̃mu3 instrumentale ⁊ radix instrumentoru3 cordis. ¶ Et si dicat̃. p̃ma operatio est alimento vti. ergo epar est p̃mũ. Dico ꝙ est p̃ma operatio p̃mitate officij: nõ tamen primitate dominij vniuersalis ⁊ dignitatis: quia sic solum cor est p̃mũ. vel ipsum est p̃mu3 formaliter vel preparatiue. Et sic dicendo dico ꝙ p̃mitate dominij vniuersalis: vel etiam dignitate est cor. sed p̃mitate particulari dominij est epar ⁊ cerebrum ⁊ testiculi. ⁊ sunt tria p̃ncipia. i. principalia. sed primitate officij vel principalitate: sunt multa prima ⁊ principalia sicut stomacus ⁊ pulmo. vt ponit Galie. libro de anothomia: ꝙ sunt p̃ncipalia ẜm naturam septem planetarum.

Signa causaru3 exterioru3 sunt habita per indicium patientis. Et si veniat ex passione alioꝝ membrorum discernit̃ per passiones ⁊ signa illoru3. ⁊ si venerit de sanguine: scitur illud per res naturales: non naturales ⁊ contra naturã. ¶ Si igitur vrina fuerit rubea ⁊ calor in p̃cordijs: ⁊ patiatur siti3: ⁊ patiens fuerit adolescẽs: ⁊ in ocio: ⁊ comederit cibaria multiplicantia sanguine3: ⁊ fuerit homo letus ⁊ liberalis: tunc vtplurimu3 illa passio est de sanguine. ¶ Eodẽ mõ de colera. si vrina fuerit citrina ⁊ tenuis ⁊ subtilis. ⁊ pulsus velox ⁊ frequens. ⁊ sitis nimia ⁊ calor intẽsus. ⁊ ipse est iuuenis animosus qui cucurrerit ⁊ laborauerit ⁊ multiplicauit ea que generant coleram: tunc cardiaca est colerica. ¶ Si de flegmate: vrina est remissa ⁊ spissa. pulsus inordinatus ⁊ paruus. ⁊ ipse sit somnolentus ⁊ stupidus ⁊ flegmaticus ⁊ tẽpus hyemale. ⁊ ipse fuerit pusillanimus. videt̃ tunc humiditate3 flegmaticam petere cor. ⁊ non permittit ipsum moueri motu naturali suo cum ĩpediat eius situm. ⁊ cor ideo mouetur motu ĩordinato tremuloso. ¶ Similiter de melia si fuerit patiẽs melãcolicus extenuatus in autũno ⁊ fuerit humidus qđ nõ est mirum si semper timeant: qꝛ cãm timoris secum portant. dicit Gal. 5°. de morbo ⁊ accidenti. ⁊ 4°. ⁊ expressius 2° interioru3. c. 8°. videt̃ tunc ꝙ sit ꝓpter fumos melancolicos cor inuadẽtes ⁊ cassulã eius. sicut narrat Ga. 5°. quasi in principio de simia sua ⁊ gallo suo: quos anothomizauit. ⁊ inuenit hũores grossos ⁊ melancolicos malos inter cor ⁊ cassulam suam. Idem narrat Auicẽ. 3°. cañ. fen 4ª. tractatu 2°. cap. p̃mo. Et quia cor est indignãtis nature ⁊ nõ sustinet istos fumos horribiles: ideo mouetur motu inordinato sicut tremor accidit in capite manibus ⁊ pedibus. ⁊ virtus membrum regere non potest: quia tremor est morbus cõpositus. vt dicit̃ 5° de morbo ⁊ accidenti ⁊ motu morbi. Et si fuerit a vermibus plus affligitur ante cibum. Et si fuerit ex repletione plus affligitur post cibum: ⁊ cum cibus assumit̃ incipiunt ascendere

vermes. Et si fuerit ex inanitione plus affligetur ante ci
bum. Et si ex nimio sensu ⁊ raritate aduenit sibi ex quali/
bet facili causa. Et si ex ventositate cito venit ⁊ cito rece/
dit. Et si ex calore pulsus ⁊ anhelitus sunt veloces ⁊ fre/
quentes ⁊ inordinati. Et si ex frigiditate pulsus ⁊ anheli/
tus sunt tardi ⁊ inordiati. ¶ Signa cardiace sincopalis
sunt pulsus raritas ⁊ tarditas ⁊ mutatio coloris in facie ⁊
clausio oculorũ ac si vellet dormire ⁊ sudor madefactiuꝰ
circa collum. istis visis sincopis erit ventura. ¶ Sũt igi/
tur signa triplicia cardiace sincopalis. pronostica ⁊ demõ
stratiua ⁊ rememoratiua. ¶ Pronostica sũt sicut tremor
cordis ⁊ mutatio coloris faciei in non naturalez colorez.
mutatio pulsus in paruitatẽ ⁊ tarditatem ⁊ frigiditas ex/
tremitatum. ¶ Signa demõstratiua sunt ablatio sensus
⁊ motus. pulsus formicans ⁊ mortificatio faciei. vt dice/
batur. ca. de epilepsia. ¶ Signa rememoratiua sunt que
significant causas exteriores vel iteriores: ⁊ sunt illa que
dicta sunt. ¶ Et si sincopis venerit sine omni causa mani
festa tam extrinseca ꝙ̃ intrinseca ⁊ venerit subito: tũc si/
gnum est ꝙ sincopis venerit ꝓpter passiones ꝓprias cor
dis. ⁊ illa est pessima ⁊ mortalis. ¶ Inquirat̃ ergo si fue/
rit densitas vel raritas nimia inanitio repletio caliditas
vel frigiditas: cause scientur. ¶ Venenuz discernitur qꝛ
vapor vel sapor horribilis est in ore ⁊ signa veneni: vt vi/
debitur inferius.

Pronostica. Tremor cordis diu durans mortẽ
significat. ¶ Itez si ex longo tẽpo/
re aliquis patiatur tremorez cordis ⁊ subito veniat sinco
pis: expeditũ est: quia causa est adequata. ¶ Item si post
tremorez veniat vomitus prassinus ⁊ tremor nõ cessat: si/
gnificat spasmuz ⁊ mortem. ¶ Item omnis mala cõple/
xio cum excedit debilitat virtutẽ. ⁊ virtus debilis indu/
cit tremorez: ⁊ tremor sincopim. ⁊ sincopis mortẽ. ¶ Itẽ
si aliquis patiatur longam sincopim ⁊ color faciei fuerit
mutatus in liuorem aut virorez aut nigredinem nunquã
calcabit terram. ¶ Item si subito veniat sincopis ⁊ sine
omni causa manifesta ⁊ sincopis fuerit longa: mortale.
¶ Item si alicui sincopizanti datuz fuerit sternutatoriũ
sicut est puluis electuary albi: scilicet ꝙ puluis iniectus
fuerit in nares ⁊ non sternutauerit: nulluz est remedium.
¶ Item si apostema venerit cordi. aut est paruũ. aut est
magnũ. si magnum aut calidũ aut frigiduz. ⁊ si calidum
interficit in eodem die. si frigidum interficit in scđa die.
si paruum sicut pustula tunc interficit in quarta. ⁊ tunc e/
mittit sanguinez per nares sicut encaustruz. ¶ Item do/
lor anime cõtingit cordi sicut tristitia angustia furor: sed
corporalis dolor minus accidit cordi. ⁊ si sit: non diu mo/
ratur. et animal moritur ante confirmationem doloris
in eodez. dicit Haly. 2ª particula tegni in cõmento illius.
Ea que ꝯm cor ex disnie speciebus. ¶ Item si vulnꝰ sup/
uenerit cordi aut est in parte dextra aut sinistra. si in dex
tra aut est paruũ aut magnũ. si magnum interficit statiz.
si paruum eodem die vel hora. vnde paruuz siue magnũ
vlcus in corde inducit mortez. vnde Gal. 6ª particu. affo.
cõmento 8°. cordis incisio mortalis est. sed aliorum mem
brorum non necessario nisi sit magna ⁊ perforans sit. Et
post dicit. ꝙ cordis ⁊ diafragmatis incisiones non cõsoli/
dantur: quia semper mouent̃. ¶ Item Auic. fen. xi. tertij
cañ. ca°. ꝑmo. cor non tolerat nocumentuz ⁊ apostema. Et
Aristo. in de animalibus. cor nõ tolerat graues infirmita
tes. ¶ Cõtra. cor tolerat sincopi que est parua mors: ⁊ to
lerat apostema per argumentũ Auic. ꝙ omne membruz
potest apostemari. qꝛ omne membruz qđ extenditur na/
turaliter in aduentu nutrimẽti extenditur innaturaliter
in superfluo nutrimẽti. ergo ⁊c̃. Dico ꝙ cor tolerat passio
nes malas: sed non diu. imo cito aduenit mors. iđ nõ tole
rat sicut alia membra: qꝛ non patitur nisi a causa fortissi/
ma grauem morbum. ¶ Ad scđm dico ꝙ cor aliquando
apostemat̃ sed non patitur eius confirmationẽ. quia mo/
ritur ante statum eius. scilz in ꝑncipio vel in augmento. ⁊
h innuit Haly vbi prius. Et eodem modo de dolore mo/
mentaneo verum est ꝙ dolet: sed nõ dolore mansiuo: vel
dici potest ꝙ dolet cor ꝓpter compassionem aliorũ mẽ/
brorum ⁊ ꝓpter colligantiam ad os stomaci. ⁊ vocat̃ pre/
cordium. sed nõ per ꝓpriã passionem. vel dolore momen
taneo dolet nõ dolore mansiuo corporali. Vel põt dici ꝙ
apostemat̃ cor in cassula ⁊ in medio illius: sed non apatur
in substantia ipsius. imo si incipiet apari ipedit̃ ab opera
tione sua que est viuificare ⁊ est mors. Est eniz cor oibus
tribuens a nullo recipiẽs. Auic. c. de membris.

Cura cardiace requirit multa. ꝑmo cordis cõfortatio
nem. 2°. materie digestionem. 3° eius euacua
tionem. 4°. regimen in dieta. 5°. operationem particula
rem que pertinet paroxismationi eius qđ forte in execu/
tione est primuz illorum: licet ꝯm artem causa primo de/
beret auferri: deinde effectus.
¶ Circa ꝑmuz nota ꝙ in omni tremore cordis competũt
aromatica. que si causa sit calida debẽt esse frigida. tamẽ
cum modica appõne calidorum aromaticoruz vt melius
penetrent. Et si causa est frigida administrent̃ aromati/
ca calida cum modica appõne aromaticoruz frigidorum
vt fiat melior cõseruatio nisi discrasia esset nimis inten/
sa. tunc enim nõ debent administrari nisi soluz cõtraria:
⁊ nullo modo similia. ¶ Cõfortantia igit̃ cor sunt simpli
cia ⁊ cõposita. Simplicia sunt triplicis generis. qꝛ quedã
cordialia sunt calida. quedã frigida. ⁊ quedã tẽperata. Ca
lida sunt sicut ambra muscus storax calamita lignuz alo.
gariofi. cortex citri nux musc. cinamomũ se. moiorane se.
basiliconis vinum aromaticum poliuz enula crocus mel
lissa doronicuz cassia lignea macis zedoaria olibanum.
¶ Frigida cordialia sunt rose sandali nenufar campho/
ra acedula acetum ficus succus malorum granatorũ ace
tositas citri ⁊ citrangulorum aqua ros. karabe coriãdrũ
preparatũ fructus aromatici sicut citonia pira dulcia po/
ma lac acetosum ptisana viole coralli mirtus endiuia sil/
uestris camphora emblici kebuli spodium tamarindi.
¶ Temperata que sunt cordialia. aurum puruz foliatuz
flor. boraginis. lz declinent ad caliditatez. buglo. ⁊ succus
eius. ¶ Descendentia ad frigiditatez sunt rasura eboris
os de corde cerui iacincti smaragdus bizantie aqua car/
nis ꝯm moduz ꝯm quem ordinat Auicen. in lib. de viribꝰ
cordis. siricum cõbustum ⁊ cruduz. tamẽ declinat ad cali
ditatem ⁊ siccitatez: sed non sicut crudum. ⁊ tunc coctum
potest sumi vel crudum ⁊ clarificat visum oculis illinitis
cum eo reparat materiã. ⁊ ideo confortat spirituz anima/
lem. similiter spirituz vitalem a tota specie: qꝛ letificat. ⁊
naturalem qꝛ purgat corpus. ¶ Item been album decli
nat ad caliditatem ⁊ confortat cor optime: sed rubeũ est
magis caliduz. ⁊ ista valent in omni causa. Similiter ista:
corallus argentũ purum foliatuz margarite doronicũ bo
rago bugl. crocus spodium mellissa lingua auis spigranel
la spica nardi lignũ alo. ¶ Cõposita sunt duplicia. calida
⁊ frigida. Frigida sunt sirupus rosatus violatus nenufar.
triasandal. zuccarum rosa. ⁊ violatum diacicoreatuz dia/
dragantum frigiduz. ¶ Cõposita calida sunt letitia gali
diamargariton tyriaca metridatum potio muscata diam
bra diacameron ros. nouella diarodon iulij alipta muscꝰ
gallia muscata. ⁊ pulla lardata cum gari°. ⁊ assata cum vi/
no aromatico ⁊ aqua ros. aspersa. ¶ Tẽperata cõposita
sunt diaboraginatum. qꝛ dixit borago gauª semper ago.

diarodon abbatis dialignū aloes simplex ⁊ lignum alo.
macis ⁊ flores boraginis ⁊ succus buglose ⁊ zuccarū rosꝫ.
quia dialignū aloes compositū est magnuꝫ ⁊ magis cali-
dum. cuius receptā ponit Cōstantinus 7° practice sue. c.
de mala digōne. ⁊ valet stomaco frigido ⁊ eius defectui.
℞. spice nardi masticis garꝫ. macis. anā. ʒ. ß. anisi apij amei.
anā. ʒ. ij. been ligni alo. anā. ʒ. vi. kebuli in vino infusi ⁊ post
assi. ʒ. iiij. mellꝫ ⁊ zuccari qd̄ sufficꝫ ⁊ fiat electuariū. ¶ Ele-
ctuarium meū. ℞. cinamomi. ʒ. i. ß. spice nardi ligni alꝫ. san
dali citrini anisi se. endiuie. anā. ʒ. i. ro. ru. gari. assari cimini
sandalorū ru. anā. ʒ. ß. ozimi cardamomi spodij nucis musꝫ.
ana. ʒ. i. storacis calamite folꝫ. boraginis ossis de corde cer
ui blance bizantie margaritarū perforatarꝫ. anā. ʒ. ß. musci
ambre. ana. gra. iiij. folꝫ. auri ⁊ argenti. ana. gra. ij. zuccari
lib. ß. conficianꝫ cum duabus partibꝫ aque ro. ⁊ tertia aq̄
boraginis. ⁊ istud est diamargariton magistrale. ⁊ valꝫ in
omni cardiaca quocūqꝫ tēpore data. ⁊ valet plus q̄ꝫ aliqd̄
electuarium posituꝫ in antidotario Nicolai vt expertus
sum multotiens. ¶ Item in tremore cordis pōt sumere
ʒ. ij. de succo boraginis quottidie ⁊ valet in cardiaca siue
calida siue frigida. Et si causa sit frigida pōt poni. ʒ. ß. garꝫ.
⁊ plus valebit. ¶ Item in causa calida valet puluis garꝫ.
cum lacte dulci. Similiter puluis sansuci. i. maiorane cuꝫ
aqua frigida. ¶ Iteꝫ contra cardiacā ⁊ sincopim ⁊ omnē
passionem cordis. ℞. limature auri. ʒ. i. been al. ⁊ ru. anā. ʒ.
iiij. margaritaruꝫ perforatarū ⁊ non perforatarū. ʒ. i. ossis
de corde ceruí. ʒ. ß. fac puluerem: ⁊ vtatur patiens in cibis
⁊ potibus. ⁊ cū succo mellisse possunt fieri trocisci. Et cuꝫ
vti voluerit patiens distempereꝫ vnus cum aqua valēte
ad propposituꝫ: sicut cum aqua distillata de floribus bora-
ginis ⁊ buglose. ista est medicina optima pro passionibus
cordis. nec est sibi par. ⁊ vocatur puluis aureus. ¶ Item
vinuꝫ aromaticū in quo ponitur lignū alo. per aliqd̄ tem
pus ad potādū in cardiaca tremore sincopali valꝫ. ¶ Et
signum tremoris est ponere manū super mām̄illam sini-
stram. si videꝫ tibi tremor: tunc est cardiaca tremens: ⁊ si
non: est tūc sincopalis. ¶ Iteꝫ puluis blance bizantie cū
succo boraginis ⁊ aqua ro. cōmixtus est optimū remediū
cardiacis. ¶ Item os de corde cerui cum vino bono lim
pbato cum aqua ro. vel cū aqua buglꝫ. optimū est in omni
cardiaca. purgat. n. melancoliā a cassula cordis: ⁊ ideo cō-
fortat cor. ¶ Pro quo sciendū ꝙ res dicꝫ. 6. modis con-
fortare. Reparando spūs vt res aromatica. Restauran-
do humores vt vinū ⁊ cibi digestibiles. ⁊ fit offa in vino
vel in bono brodio capponis optime cōfortat. Nutriēdo
augendo calorem naturalē vt res calida. Cōstringendo ⁊
adunando partes cordis ⁊ stomaci moderate vt stiptica:
sicut rose ⁊ cinamomuꝫ confortant ⁊ intus ⁊ extra in em-
plastris: qꝛ virtus vnita fortior est seipsa dispersa. Quinto
confortat educendo superflua vt laxatiua. ⁊ ideo agarꝫ. et
mirabolani sunt medicine cordiales. qꝛ euacuant fumos
grossos ⁊ materiā melancolicaꝫ ⁊ corruptā ⁊ nigraꝫ. ⁊ isto
modo medicine tyriace valent contra venenū: ⁊ confor-
tant resistendo vel expellendo ip̄m. ⁊ sic puluis radicum
aristo. ro. ⁊ longe in potu datus valet cōtra potionē vene
nosam ⁊ cōtra morsus reptiliuꝫ. Silꝫr eodem modo valꝫ
tormentilla vel cum brodio pingui vel cū aqua buglꝫ. con
tra omne venenū. Sexto modo pōt res cōfortare dilatā-
do cor moderate sicut crocus: sed nō debꝫ dari in magna
quātitate: quia interficeret ridendo dicit Auicē. si dētur
aurꝫ. ij. de ipso. ¶ Item sumanꝫ rose lignuꝫ aloes crocus
garꝫ. ⁊ puluerizenꝫ cum aqua rosꝫ. ⁊ intingatur camisia no
ua. ⁊ post cōprimatur ⁊ induaꝫ patiens. illud enim reno-
uat ⁊ confortat ⁊ viuificat et valet ethicis et consumptis
⁊ melancolicis ⁊ tristibus. ¶ Nota tamen ꝙ nulla medi
cina simplex debet dari in passionibus cordis nisi detur
cum ea aliquod cordiale ⁊c̄.

¶ Secūda res perficiꝫ cum digerentibus diuersis s̄m ꝙ
materia est alia ⁊ alia. ¶ Si igiꝫ materia fuerit sanguiea
vtaꝫ patiens sirupo rosꝫ. ⁊ acetoso in quo sint sandali ⁊ cā-
phora. ⁊ odoret sandalos odoriferos rosꝫ. ⁊ aquā ro. ⁊ ace-
tositatē citri. ¶ Si mā sit colerica vtaꝫ sirupo de borag.
buglꝫ. ⁊ sirupo violꝫ. ⁊ nenufarino: vbi sint cāphora rose san
dali. ⁊ fiat odoramentū de istis positis in sacculo. s. de ro-
sis violis nenufaris camphora pauca. ¶ Et si mā fuerit
flegmatica digeraꝫ cum sirupo boraginis ⁊ buglo. ⁊ oxi-
melle diuretico vbi fuerint cortices citri nux musꝫ. ⁊ semē
maiorane ⁊ basilicōis: ⁊ odoret pomū de ambra ligno alꝫ.
⁊ musco. ¶ Sed si materia sit melancolica digeraꝫ sicut
p̄us cum sirupo de boragi. ⁊ buglo. ⁊ cum sirupo de fumo
terre ⁊ oximelle squillitico vbi fuerint epithimū lignum
alo. garꝫ. cinamomuꝫ. ⁊ odoret aliptaꝫ muscatā. ¶ Si ma
teria fuerit ventosa: tunc fiāt fricatiōes ⁊ detur dianthos
cum musco ⁊ diagalanga ⁊ gariofilatum ⁊ diaciminuꝫ: ⁊
vitet omnia que generant ventositateꝫ vt faba pisa ⁊ si-
milia. ¶ Et si fuerit ex nimio sensu denꝫ aromatica frigi
da cum paucis calidis. ⁊ vitet omneꝫ laborem nimiū taꝫ
animalem q̄ꝫ corporalem. ¶ Et si fuerit ꝑpter alia mem
bra illa rectificentur. ¶ Et si fuerit ꝑpter vermes: tunc
denꝫ succi enule recētis. ʒ. ij. ⁊ semē apij datum interficit
omnes vermes cū sirupo acetoso vlꝫ lacte acetoso. ⁊ semē
attriplicis educit eos cum mortificatiōe. Silꝫr semē cana
bis ⁊ caulꝫ. ʒ. ij. radicis enule campane desiccate educūt ⁊
interficiunt. hec Auic. 3° cañ. fen 6ª versus finem.

¶ Tertiam rem complent laxatiua ⁊ materiam cardiace
euacuantia ⁊ cor cum hoc confortantia a proprietate: cuius-
modi sunt in causa sanguinea pruna viole cassiafi. florꝫ. bo
raginis ⁊ buglo. dando ista cum brodio capponis vel cuꝫ
sero vaccino clarificato. Deinde fiat flebotomia parua
que licet euacuet calorē ⁊ spirituꝫ debilitet plus alijs eua
cuationibus: vt dicꝫ 9° megategni. tamen cōpetit. qꝛ est
intelligenduꝫ sic: ꝙ sanguinis euacuatio plus debilitat q̄ꝫ
euacuatio alterius hūoris. Et si loquimur de flebotomia
vel minutione: tunc sic debet intelligi ꝙ flōmia quando
superfluit plus debilitat q̄ꝫ alia euacuatio quecūqꝫ facta
per medicinaꝫ: ⁊ ꝙ flebotomia euacuat omnes humores
⁊ calorem ⁊ spiritum. sed nulla alia euacuatio tantuꝫ eua
cuat: quia appropriatur certis humoribus: nec euacuanꝫ
spiritus tantum in alia euacuatione. i. in tanta quātitate:
licet abundet ⁊ superfluat nisi sit medicina venenosa vel
ducens ad sincopim. Sed ego loquor de euacuatione cū
qua stat virtus vel natura. euacuatio enim ita facit sinco
pizare sicut flebotomia per subitam emissionem sangui-
nis ⁊ caloris ⁊ spirituum. In alijs euacuantur humores
et spiritus magis paulatine vt in pluribus: nisi contenti-
ua deficiat vel nisi medicina detur vltra dosim debitam
nimio excessu. ¶ Si materia sit colerica: tunc debet eua
cuari cum violis tamarindis cassiafistu. ⁊ prunis. tamen
de tamarindis dicit Auicen. de viribus cordis ꝙ confor
tant cor in habentibus malam complexionem ⁊ coleri-
cam declinantem ⁊ temperatam caliditateꝫ colere: ⁊ co-
leram mundificant cuꝫ virtute solutiua quā habent. hec
Auicen. Sed emblici confortant quando est tristitia vel
cardiaca ex subtilitate sanguinis. quia ratione cōplexio-
nis infrigidant ⁊ stipticant. ⁊ ratione ꝑprietatis laxant il
lud qd̄ est adustum: sed citrini plus valent ibi. Similiter
reubarbaruꝫ confortat cor: quia confortando p̄mo epar:
quia est vita epatis: vt dicitur in secretis secretorum: ⁊ cū
hoc euacuat sine nocumento. ¶ Composita euacuantia
coleram in cardiaca colerica sunt zuccarum violatum

diapapauer diareubarbarum ⁊ electuarium de succo ros.
¶ Si materia sit flegmatica purgetur cum agarico tur/
bit carthamo cuz modico çinçib. ⁊ detur.ʒ.i.vel.5.cuz vi/
no aromatico. ¶ Composita sũt diaturbith ierapigra ga/
lieni ⁊ ieralogodion acuitum cum pulpa colloquintide.
¶ Si materia sit melancolica: purgetur cum sene ⁊ poli/
podio ⁊ epithimo. Sed polipodium dicit Auic. in de viri/
bus cordis letificat per accidens euacuãdo meľiam a ce/
rebro ⁊ a corde ⁊ a toto corpore: sed debet decoqui cũ eo
acetum vel oximel vel ciminuz ad cõsumptionẽ ventosi/
tatis. ¶ Composita euãntia sunt diaboraginatũ diasene
puluis gualtery ierarussi. ieralogodiõ acuitum cum lapi/
de armeno vel loto. separat eniz lapis iste vaporem melã
colicuz a spiritu ⁊ mundificat corpus ab humore meľico.
dicit Auic. vbi prius. Idem iudiciuz de lapide laçuli ⁊ açi
mo qδ idem est: sed est debilior armenico. ¶ Item catho
licon põt in omni specie cum modico acuente appropria/
to materie euacuãde. Et valent ista oĩa in passione melã/
colica ⁊ mania ⁊ amore yreos. i. ilischi ⁊c̃.

¶ Quartã rem cõplent cibi boni conuertentes vel cõuer/
tibiles in nãz spiritus. ⁊ ideo aqua carnis sũme valz: vt di
cit Auic. in de viribus cordis ⁊ vinũ dicit Auicẽ. sũma de
pulsibus. c. ii°. habet per sui essentiam ꝙ velociter cõuerti
tur in spiritũ. Et in cã caľa succus mali granati fortificat:
sz in cã frigida idromel redditur vigorosuz. ¶ Et scias di
cit Auicẽ. 3°. cañ. fen ii^a. in fine ꝙ virtus augeꝛ cibo ⁊ vino
subtilibus ⁊ odoriferis bonis ⁊ tranquillitate ⁊ gaudio et
dimissione eoꝝ que cõtristant ⁊ tristari ⁊ rixari faciunt ⁊
renouatione rerũ amabiliuz ⁊ habitatione cũ dilectis. Et
iõ p° viatici. c. de amore hereos dicit Cõstantinus auctori
tate Gal. Colloqui inquit cuz amantibus atq; sapientibꝰ
laborem ⁊ dolorem eycit de membris interioribus. ꝙ si
fit in locis decentibꝰ ⁊ odoriferis seu fructiferis: optimuz
⁊ iocundissimum fit. ¶ Item pullus galline valet larda/
tus ⁊ assatus ⁊ cuz aqua ro. aspersus ex vino aromatico et
ꝙ odoretur. Et si causa sit frigida pullus calidus comeda
tur: ⁊ tunc inlardari debet cum gar̃. Et si cã sit calida: co/
medatur cũ fuerit ĩfrigidatus si possit comedere carnes.
si non: dentur pisces squãmosi de aquis dulcibus ⁊ cancri
fluuiales. Et cõficiantur cibaria sua cũ croco si stomacus
non patiatur fastidium. Et si sic: dentur citonia assata vel
carnes citonioꝝ: vel pira tenere substãtie aromatice cum
vino: quoniã sine vino sunt quasi virus: qδ ꝑcipit antido/
tum semꝑ dare post pira potum. Sed per potum ĩtelligit
Hyppo. vinũ. dicit Gal. 2ª ꝑticula affo. in cõmento illius:
Potus indigẽtiaz soluit. Sed dicta in cardiaca sincopali
⁊ in causa caľa denꝛ lac acetosuz butyro extracto ⁊ pisces
frigidi ⁊ medicina ⁊ cibꝰ ⁊ çuccaruz roſ. ⁊ pruna damasce
na ⁊ mora matura ⁊ pira bona ⁊ poma aromatica. Sz in
causa frigida dentur vitelli ouorum calidi ⁊ caudellum ⁊
oua trita cum carnibus. ⁊ claretum de ouis cuz carnibus
⁊ lacte ⁊ croco factũ cum brodio caponis vel vitulli. dein
de exprimaꝛ a brodio ⁊ infundanꝛ vino est optimus cibꝰ.
¶ Item assentur perdices vel galline ⁊ caro montonis ⁊
fasiani. ⁊ lardenꝛ cũ gariofi. ⁊ lardo. ⁊ asperganꝛ aqua ro.
muscata in vino aromatico. ⁊ odoreꝛ diu a patiẽte. ⁊ post
teratur fortissime ⁊ aspergaꝛ vino aromatico: tunc pona/
tur in pãno lineo mũdo ⁊ extrahaꝛ succus: ⁊ liquor lento
igne calefiat ⁊ exhibeatur ⁊ est optimũ ꝯfortatiuũ. ¶ Cõ
sumptis dentur cibi nutriẽtes ⁊ cõfortatiui ⁊ resumptiui
facilis digõnis: sed aromatica gradatim ⁊ paulatine den/
tur in parua quãtitate: sed mulieri sincopiçãti ex suffoca/
tione matricis debent dari per inferius versus os matri/
cis. viris superius per nares ⁊ os. ⁊ mulieribus illud non
patientibus. Sed ista cibaria nutrientia dentur inanitis
⁊ defectis ex inanitione: sed non defectis ex repletione. et
ideo errant qui dant vinuz per inferius in sincopi ⁊ in ca/
su virtutis ex repletione dicit Hal. scδa particule regimis
acutorum. cõmento. 5i. in cõmẽto illius. Maluz est nimi/
rum. ⁊ ideo non in omni sincopi debet dari cibus: sed ma/
gis oportet cum clisteri ⁊ vomitu euacuare ⁊ abstinentia
curare ⁊ cum fricationibus ⁊ ligationibus in extremitati
bus vt videbitur.

¶ Quintam rẽ complent sternutationes ⁊ fricationes ⁊ li
gationes in extremitatibus ⁊ odoramenta bona. Cum er
go accidit in paroxismo sincopis: intingatur pẽna galline
in forti aceto. ⁊ ponatur intra nares ad sternutãdum ⁊ sta
tim reuiuificat. ¶ Item proyciatur aqua rosata ⁊ aqua
alia subito: quia in proposito illud semper valet. lz postea
aliquando noceat si moretur: sicut in sincopi ex humori/
bus crudis: vel ex timore: incrudando ⁊ spiritus includẽ
do plus in timore vel tristicia: sed tunc debet proyci ⁊ diu
manere. aliquãdo debet paulatine proyci ⁊ diu manere:
sic̃ in sincopi ex gaudio ⁊ ex fluxu ventris. ⁊ ibi debet etiã
fieri vomitus. ⁊ nares debent teneri ⁊ spatule debent fri/
cari ⁊ venter suffumigari: vt innuit Cõstantinus. capľo vl
timo. sexto libro practice sue. ¶ Aqua igitur frigida subi/
to proiecta valet ratione ictus calorem excitantis: sed ta/
men melius esset cũ fricationibus ⁊ rebus odoriferis ex/
citare. In causa igitur frigida ⁊ de repletione nõ valet pri
ma intentio sz secũda non ratione sue ꝯplexionis: sz rõne
iactus quo proycitur. ¶ Deinde ponantur odoramenta
sicut in causa calida rose sandali viole nenufar̃. ⁊ ponanꝛ
in paruo sacculo lineo: sz in causa frigida odoretur pomũ
factuz de ambra ligno al. musco laudano ⁊ cortice citri. ⁊
in causa melancolica põt odorari alipta muscata. ¶ De/
inde fricentur exteriora ⁊ ligẽtur maxime in causa reple/
tionali. Sed in causa venenosa detur tyriaca bacca lauri
⁊ tormentilla in vino vel lacte. vel dentur nuces cuz ficu/
bus vel auellane que vocantur philolers ⁊ alie parue nu/
ces loco earum: lz iste plus valeant. Et detur succus mil/
lefoly tepide: ⁊ ponatur lignum latum inter dentes ⁊ vo/
cetur alta voce ⁊ detur diamargariton cum vino vel cum
aliquo tali. ¶ Sed in cardiaca tremente fiant in paroxis
mo fricationes in extremitatibus ⁊ circa cor. ⁊ odoretur
muscus vel ambra cum rosis: quia frigida debent misce/
ri cum calidis: vt calida diutius remaneant: ⁊ calida cum
frigidis penetrare faciant: ⁊ cum panno lineo intincto in
aqua rosata muscata. Regio cordis fricetur ⁊ dentur ma
cis ⁊ gariofili ad confortationem cordis ⁊ electuaria pri/
us dicta. ⁊ leue balneuz in vtraq; cardiaca valet. ¶ Sed
si fuerit propter ventositatẽ sicut est in iectigatione ⁊ sal/
tu: tunc valent fricationes cum panno calido ⁊ cum aue/
nis torrefactis circa stomachum ⁊ cor. ⁊ vtatur dianthos
cuz musco ⁊ diacimino ⁊ diagalanga dianiso ⁊ cimino au/
rea alexandrina et ciminata alexandrina diaspermaton
diatriton pipereon diacitoniten diacalamẽto. Et vitet ge
nerantia ventositatem: sicut sunt pise ⁊ fabe. Et panis ca/
lidus intinctus in vino optimo valet eis: ⁊ calorẽ recreat
⁊ a pestilentia preseruat. similiter a veneno.

¶ De dolore capitis. Capľm. XIIII.

Dolor capitis habet multa nomina:
sicut dicit Haly scδa
particula tegni. cõmento. 24. in cõmento illi/
us: Secundum partem vero eorum que sunt
ꝺm cerebruz. vbi dicit. ꝙ loca sode sunt diuer/
sa. Ubi etiam dicit ꝙ omnes dolores capitis nomine cõ/
muni dicuntur soda. Et alius dolor est qui comprehendit

caput totū ⁊ dicitur dolor ōnalis vel cephalea. Alius est qui comprehendit vnam duaruȝ partium cerebri: scȝ medietatem. ⁊ dicitur emigranea quasi semicranealis: quia medietas cranei quod est os vel ossa capitis. Et alius est qui sentitur intra. ⁊ si figatur in aliqua parte circa medietatem dicit̄ clauus vel monopagia. Si de ventositate est pulsatiuus: ⁊ si inflatiuus est apostemosus ⁊ econtra. Et si de sanguine est intensiuus. si de colera est pungitiuus ⁊ mordicatiuus. si de flegmate est infixus ratione viscositatis. si de melacolia est aggrauatiuus rōne ponderositatis nimie. si de vētositate est erratiuus. vñ versus.

Infigit. pungit. extendit ⁊ aggrauat errat.

Et ita apparet noīa doloris ⁊ diuīsio: ⁊ rōne loci ⁊ rōne materie ⁊ rōne modi affligendi. Alie sunt diuisiones que videbunt̄ inferius. ¶ Dicit̄ ergo dolor capitis a dolendo: qm̄ destruit sensuȝ: q2 oīs dolor destruit virtutē ⁊ facit eā cadere. dicit̄ 3ª ꝑticula regimīs acutoꝝ. cōmē. 34. cū destruit virtutē aīalem fluentē cū spiritibꝰ dissoluēdo spūs. tñ radicalis virtus aīalis nō ꝓsternit̄ nisi in morte totius vel partis. vel destruit ⁊ ꝓsternit q̄tuȝ ad operationē secundā vel q̄tum ad 2ᵐ actū: que est sensatio debita obiecti ꝓprij: nō tñ ad actū p̄mū qui est esse vel sentire absolute: q2 in dolore sentit̄ ꝯtrariū. Et ex hoc pȝ diffinitio doloris quā ponit Auic. fen 2ª. sūma 2ª. caº 19º. vbi dicit ꝙ dolor nō est nisi ꝯtrarietatē rei cōtrarie sentire. ⁊ dic̄ post. ꝙ dolor est sensibilitas rei ꝯtrarie. ⁊ Auer. in 3º colliget. cº de actibꝰ virtutis sensibilis sensus tactus. dicit ꝙ mala sensibilitas dicit̄ dolor. ⁊ Gal. 2º interioꝝ in p̄nº. dolor nō est nisi sensus nociuus: sicut delitia ē sensus amabilitatis. ⁊ 4º de morbo ⁊ accñte. c. 6º. dic̄ sicut cōtrariū delitie est passio subitanea extra nām exñs ꝯtrariū delitie. ergo est dolor. pȝ igit̄ ex p̄dictis ꝙ dolor capitis est sensibilitas rei ꝯtrarie subito capiti aduenīētis. vel extra craneū vel intra in cerebro ex mala cōplone īmediate ꝓueniens: lȝ aliq̄n cā ꝯtinuitatis sit cā remota ⁊ semꝑ concomitans: sicut dicit Gal. 4º de morbo. caº 6º. ⁊ in de mala ꝯplone diuersa. dicit Gal. dolores nō sunt nisi vlcera. i. dolor nō est sine vlcere. i. sine solone cōtinuitatis: q2 mala ꝯplo calida rarefacit ⁊ distendit. mala ꝯplo frigida cōstringit. Et iō dico ꝙ solutio ꝯtinuitatis est duplex. s. debite ⁊ īquisite: in arefactiōe est solutio cōtinuitatis debite ad sanitatē: sed non requisite ad esse. ¶ Hic silr̄ est alia dubitatio. Utrū cerebrum sit sentiens ⁊ dolēs: ꝙ nō doleat videt̄ q2 nō sentit. dolor enim est sensus rei ꝯtrarie. ꝙ non sentiat dicit Auic. iiº de aīalibus. caº de humoribꝰ. vbi dicit. ꝙ est talis qualis est medulla inter ossa. ⁊ dicit Aui. ibi. putauit Aꝝ. ꝙ substātia cerebri sit sentiens. sȝ nō est ita. ¶ Ad oppositū arguitur. membrū qd̄ est p̄ncipiuȝ sensus ⁊ motus: est sentiens: vt dicit ibi: sȝ cerebrū est hꝰ. est enim qd̄libȝ fortius in radice q̄ȝ in ramis. ¶ Dico ꝙ cerebrū rōne substantie medullaris nō sentit nisi sicut substātia a qua ꝓcedit sensus: non sicut illud per qd̄ completur sensus. ⁊ ideo dicit ꝙ est p̄nᵐ visus: non tamē videt. vel dicit̄ ꝙ sensu interiori sentit non sensu exteriori: nisi rōne substantie velatiue ⁊ panniculoꝝ. ¶ Dolor capitis diuidit̄: q2 alius est a causa priuata in capite. alius a causa remota. vel ab epate vel splene vel renibꝰ vel diafragmate vel ītestinis: sicut in pleuresi ⁊ constipatione ventris. ¶ Itē q̄dam dolor est a mala ꝯplone cū mā: ⁊ q̄dam sine materia. q̄dam cū reumate ⁊ q̄dam sine reumate. ¶ Iteȝ q̄dam est fortis ⁊ q̄dam debilis. Fortis qui aliquādo separat ossa capitis in īfantibꝰ ⁊ viris inducit aliquādo alienationem ⁊ spasmum. Debilis sicut est litargia ⁊ soda cuius cā est debilis. accidit vniuersaliter illi cuius cerebrum est sensus fortis: ⁊ nō cui cerebrū est sensus debilis. p̄mus eniȝ patit̄ ab omni cā quānis causa sit debilis. ¶ Et de hoc est dubitatio: q2 ex hoc videt̄ ꝙ ad fortitudinē sensus seq̄tur debilitas membri: qd̄ videt̄ falsuȝ: q2 fortitudo arguit temperamētū mēbri: ergo ⁊ fortitudinē complexionis: sicut per Haly pȝ in caº de signis testiculoꝝ. 2ª ꝑticula tegni. Dico ꝙ membꝝ pōt esse fortis sensus duplr̄. vno mō ꝙ sit bone discretionis ⁊ certi iudicij. ⁊ hoc modo pulpe digitoꝝ dicunt̄ fortis sensus. ⁊ talis fortitudo sensus arguit fortitudineȝ membri. Alio mō dicit̄ fortis sensus in mēbro. ita ꝙ sit multū sensibile ⁊ passibile. ⁊ ex tali fortitudine membri seq̄tur mēbri debilitas: q2 ex tali passibilitate īcurrit dolor qui prosternit virtuteȝ. Uel dicit̄ fortis sensus in membro rōne ꝯplexionis equalis vel rōne ꝯpositionis. p̄mo mō arguit fortitudinē membri. 2º modo eius debilitatem rōne raritatis: q2 percipiunt ⁊ citius ledunt̄ a causa exteriori ⁊ si non a causa interiori. ¶ Iteȝ dolor alius est nouus alius antiquus ⁊ cronicus. ¶ Contra arguit̄: q2 galeatus nō facit dolorem nisi ꝯtrarium sit subito eueniens. dicit Auic. caº de causis delitiarū. fen 2ª. p̄mi lib. sȝ ille qui per annū durat vel per tēpus longū non venit subito. ergo nō facit dolorē. Dicit̄ aūt longus iste dolor magis ⁊ temporalis ⁊ mālis. ⁊ est ibi reuocatio materie vel vaporis vel motus eius nouus. aliter nō lederet sensibiliter sicut nec granuȝ positū in oculo nisi rōne motus. ¶ Item alius dolor est morbus. alius est accidens morbi vt in fe. ⁊ vomitu ⁊ constipatione ventris ⁊ sil'ibus morbis qui diu durant. Sed hoc intelligo ꝙ dolor accipitur dupliciter. aliquando pro causa doloris. aliquando pro ipsa sensibilitate mala. p̄º modo aliquando est morbus. 2º modo non. vnde Hali. 3º de morbo. capº 6º. dicit ꝙ omnis mala cōplexio est morbus: a qua prouenit scilicet nocumentum sensibile in operationibus prouentu p̄mo ⁊ immediate: sicut est frequenter de causa doloris. Et isto modo accipitur dolor 2ª particula affo. Quicunq3 dolentes aliquid corporis plurimū dolorem non sentiunt. i. causam doloris.

Cause. Cause doloris capitis sunt multe: aut interior aut exterior. Interior autem est in capite aut venit aliunde: ⁊ siue sic siue sic. vel est cuȝ materia vel sine materia. Si cum materia. vel est sanguinea vel colerica vel flegmatica vel melancolica aut ventosa vel apostemosa: lȝ ipsa sit de membris. tamen tunc est causa composita ex mala complexione cum materia ⁊ solutione continuitatis: vt dicit Aui. fen scd̄a. primi libri. caplo 5º. in alijs non sic. Si sine materia vel est calida vel frigida vel sicca: quia humiditas sine materia non facit dolorem. dicit Auicen. fen prima. libri tertij. tractatu secundo. ⁊ fen secūda. p̄mi libri. caplo de causis doloris. Et adhuc vel est calida tantum vel frigida tantū. vel sicca ⁊ calida: vel frigida ⁊ sicca. vel cōposita ex humiditate ⁊ qualitate actus. ¶ Cause igitur calefacientes in quinq3 generibus comprehēduntur: scȝ motu superfluo corporali ⁊ animali: obuiatione rei superflue calefaciēti sicut igni vel soli in estate. materia calida corpori aduenienti vel capiti vt cibus calidus: aut medicina calida: aut ventositas aut vapor calidus sic̄ de aromaticis ⁊ fumosis vel de alijs. vel coopertura nimia est de hoc genere. vel spissitudo cutis prohibētis euacuationem ab intra. aliquādo a putrefactione alicuius humoris in capite vel in stomaco vel in pectore vel epate vel in splene vel pulmone vel matrice vel in renibus. ⁊ ita de membris cōicantibus capiti. Et ita causa interior ⁊ exterior hic comprehenduntur. ¶ Cause frigidefacientes dolorem capitis in septem generibus ꝯprehenduntur. s. motu sup̄fluo quiete superflua ⁊ eius obuiatione: ꝙ infrigidat nimis aut ꝙ vehemēter calefacit: ⁊ resoluēdo subtile calidū infrigidat: etiā per accidēs suffocādo

calorem.⁊ nimia nutrimenti paucitas. Et accidentia ani/
me ⁊ reponãtur sicut tristicia nimia ⁊ sollicitudo et studi/
um multũ. Et coitus superfluus qui ſm Haly 2ª particu/
la tegni. reponit̃ inter accidentia anime quo ad imagina/
tionẽ precedentẽ ⁊ delectationẽ ⁊ verecundiã sequentẽ:
licȝ motus sit ibi corporalis ⁊ expulsio naturalis caloris ⁊
spirituũ ⁊ spermatis ⁊ sanguinis. ¶ Cause desiccãtes sũt
multe: sicut motus ⁊ vigilie,⁊ vehementer euacuantia to
tuȝ corpus: aut caput totũ pro euacuatione particulari cũ
fluxu sanguinis nariũ cũ reumatismo gargarismate ster/
nutatorijs caputpurgijs.⁊ ex eis est coit⁹ ⁊ nutrimẽti pau
citas ⁊ eius siccitas.⁊ ieiunare in pane tñ ⁊ modico aque
⁊ similib⁹. ⁊ medicine desiccantes ⁊ desiccãtibus obuia/
re sicut sunt emplastra calida ⁊ rubificantia ⁊ exterius re
spicientia.⁊ dies caniculares ⁊ motuũ frequentia.⁊ tristi/
cia ⁊ studiuȝ multum.⁊ balneare se in aquis stipticis.⁊ fri
gus congelans: quia ꝓhibet membrũ attrahere nutrimẽ/
tum obturãdo rõne constrictionis: ⁊ res superflue calefa/
cientes resoluẽdo.⁊ multuȝ balneari: licet balneũ ventre
constipato vel super repletionẽ faciat caput dolere replẽ/
do ipm vaporibus malis: sed quãdo superfluit: resoluit ⁊
desiccat: ita ꝙ in ꝑncipio est causa doloris replendo: ſȝ in
fine est causa doloris quãdo superfluit desiccãdo rõne ca
loris sui. aliter enim humefaceret rõne humiditatis sue.
Sed qꝛ humiditas nõ facit dolorẽ: nisi qꝛ ↄiungitur cum
caliditate vel frigiditate: ideo ex pte humidi nõ pono cau
sas doloris nisi accidat per accidens rõne materie cõiun/
cte extendendo: ⁊ ita cõtinuuȝ soluendo: ad quã solonem
cõtinui seqtur dolor vel calor ⁊ spiritus ad remouẽdũ no
cumentũ: ⁊ tunc fit ibi mala cõplexio subita ⁊ ꝑ cõsequẽs
dolor. vnde humidum: qꝛ qualitas obtusa non facit alte/
rationẽ nociuã subitã: nec per se nec per accñs facit dolo/
rẽ rõne q̃litatis: ſȝ per accidens rõne motus ⁊c̃.

Signa. Signa causaꝝ extrinsecarũ habentur per in/
dicia patientis ⁊ assistentiũ ⁊ per visum ⁊ per
tactuȝ ⁊ per iuuatiua ⁊ nocitiua. Si ergo color faciei ver/
git ad ruborem aut liuorẽ ⁊ locus ad tactũ est calidus vel
frigidus: ⁊ si calida iuuant: causa est frigida.⁊ si ecõuerso
cã est calida.⁊ sic apparet de exterioribus: ⁊ qꝛ fuit disco/
opertus in capite vel in vento vel in ꝓfundo cellarij vel
in volta capite vel corona rasa de nouo vel post sudorem
vel balneũ ⁊ post omnia cutem rarificantia. Ista oĩa sunt
signa habita per indicia patientis. Eodeȝ modo si post lõ/
gam moram in sole incipit reuma in estate currere ⁊ frigi
da iuuant: ⁊ tunc est de causa calida. ¶ Signa causarũ ĩ/
trinsecarũ. dicit Auicẽ. 3º. cañ. fen ꝑª. tractatu 2º. caº 7º: sunt
hec. Si fuerit. cum materia: tunc est grauitas in mẽbro.⁊
si caput inclinet̃ ⁊ subito eleuetur ⁊ tunc sentiat perturba
tionẽ ⁊ ponderositatẽ maiorẽ q̃ꝫ ꝑus: est tunc discrasia cũ
materia.⁊ si superfluitates vadãt ad nares ⁊ oculos ⁊ ad
os ⁊ ad palatum. ¶ Signa discrasie sine mã sunt ꝑuatio
istoꝝ signoꝝ: ſȝ tamen quãdo mã est ventosa non est gra/
uitas: sed extensio. vel est punctura ⁊ sonitus ⁊ tinnitus ⁊
ↄstipatio vẽtris vtplurimũ.⁊ ita est in colerica: qꝛ est pun
ctura sine extensione cum pauca vel nulla grauitate.⁊ h̾
est qđ dicit Auic. vbi ꝑus. ꝙ cuȝ materia est sicca minora
tur grauitas nisi sit melica.⁊ tũc est grauitas rõne substã/
tie in se nõ rõne grauitatis q̃ꝫtitatis sic̃ est in sanguine rõ/
ne multitudinis eius. ¶ Si ergo sanguis sit in cã: tunc ca
lor ⁊ rubor ⁊ apparitio venarũ paruarũ in albis oculorũ.
⁊ calor.⁊ aliqñ est fluxus sanguis nariuȝ.⁊ per ea que ꝑus
comedit. s. carnes ml̾tas: ⁊ qꝛ nõ fuerit flobotomatus diu
⁊ silia. ¶ Si cola sit in cã: tunc est pũctura ⁊ mordicatio
sitis ⁊ vigilie ⁊ citrinitas coloris.⁊ qꝛ est colericus. tẽpus
estiuuȝ.⁊ comedit assata frixa.⁊ potauit vinũ bonũ. Si sit
de flegmate: tunc est paruitas sitis ⁊ inflãmatiõis ⁊ color
vergẽs ad albedinẽ. somnus grauis ⁊ q̃si subeth.⁊ multi/
tudo superfluitatis.⁊ comedit pisces fructus ⁊ lacticinia.
⁊ tẽp⁹ est hyemale.⁊ ipse est senex vel flegmaticus. ¶ Si
de melica: tunc dolor est paucus ⁊ color liuidus sõnia ter
ribilia ⁊ grauitas ⁊ pondus ⁊ alia. s. etas ↄplo melica tẽp⁹
autũnale.⁊ sic discurrẽdo per nãlia nõ nãlia ⁊ ↄtra nãm.
per non nãlia: qꝛ est vsus carnib⁹ bouinis ⁊ piscibus ⁊ sale
induratis ⁊ alijs melicis. ¶ Signa igit̃ caliditatis cogno
scunt̃ ex calore loci ⁊ inflãmatiõe. ¶ Signa frigiditatis
sunt ↄtraria illis vel cũ malitia cognitiõis. ¶ Signa sic/
citatis sunt qꝛ res euacuantes ⁊ inanientes precesserunt.
¶ Signa vẽtositatis sunt tinnit⁹ motus de loco ad locũ
cũ extẽsione. ¶ Signa vermiũ sunt corrosio ⁊ dolor acu
tus.⁊ est fetidus odor.⁊ qꝛ dolet minus cũ quiescit q̃ꝫ cuȝ
mouet̃.⁊ in sõno spuma in ore quasi masticaret cibum.⁊
maxime si sit in ventre. ¶ Signa nimij sensus ⁊ debilita
tis eius: qꝛ pro q̃libet facili cã ledit̃ patiẽs ⁊ frequẽter: ita
ꝙ nõ põt pati voces hoĩum nec aĩalium sicut in debilita/
te sensus ⁊ ꝑturbatio sensus ⁊ ĩpedimentũ in oꝑationib⁹
cerebri. ¶ Signa reumatis sciunt̃ per illa que distillant
per nares aut palatũ aut per oculos aut per tussim: aut ꝙ
vrina est valde granulosa circulus aquosus ⁊ aliqñ caro/
pos. ¶ Signa doloris ex cã priuata in eo sunt cõtinuitas
sine ĩterpolatione.⁊ ꝓpter renouationẽ mãe ⁊ motus sui:
qꝛ dolor trahit mãȝ: qꝛ oĩs dolor acuit reuma 3ª ꝑticl̾a te/
gni. Et simil̾r membrũ ↄsuetũ ad malã mãm gnãt sibi si/
mile.⁊ ita renouat̃ cõtinue ⁊ subito. aliter nõ fieret dolor.
⁊ est nocumentũ in oꝑationib⁹ cerebri: sicut tenebrositas
ĩ oculis ⁊ grauis sõnus.⁊ grauitas capitis cũ sanitate alio
rũ membroꝝ. Et si sit ab alijs mẽbris est cũ ĩterpolatiõe.
Et si est in stomaco cognoscit̃ per grauitatẽ stomaci ⁊ an/
gustiaȝ ⁊ per vomitũ ⁊ per nauseã ⁊ fastidiũ ⁊ malitiã di/
gestionis ⁊ paucitatẽ appetitus. Et cũ fit ꝓpter mãm ve/
hementẽ ad stomacũ fit fortior cũ vacuitate stomaci. Et
si sit ab hũorib⁹ frigidis est minor in vacuitate: ⁊ sedat eũ
famis. cũ oĩs dolor capitis veniens a stomaco ex q̃cunqꝫ
cã fuerit est minor post prandiũ: qꝛ cibus ĩpedit ascensuȝ
vapoꝝ. Si tñ humor est flegmaticus vel melicus qui est
in stomaco post satis breue tẽpus molestabit̃ magis. Et si
ex inanitione lõgo tpe durabit iuuamẽtũ. Et si ex colera:
mediocriter. tñ ex colera magis molestatur patiens ante
cibum. sed ex humoribus frigidis magis post. Sed si do/
lor fit ab epate: tunc est grauedo in dextro ipocundrio et
in dextra parte capitis. Et si sit a splene: tunc in parte sini
stra est grauedo ⁊ in parte capitis sibi proportionali. Et si
est ex ventre: tũc est dolor in parte anteriori capitis. Et si
ex matrice: tunc est dolor in circunferentia occipitij.⁊ for
te est cum retentione menstruoruȝ. Et si dolor sit in vela/
minibus cerebri eius aduẽtus est vsqꝫ ad radices oculo/
rum. Et si sit dolor in cute exteriori non peruenit dolor
vsqꝫ ad oculos: ſȝ cute tacta dolet. Soda frigida facta cũ
febre ⁊ cũ tussibus augetur ⁊ debilitatur ſm ꝙ febris au/
getur vel debilitatur: ⁊ quãdoqꝫ est vrina alba: ⁊ tũc pro/
pter declinationem materie calide ad caput. Et multoti/
ens res subtiliantes sunt causa sode aperiendo viam va/
poruȝ ad caput sic̃ oximel. Et si dolor capitis sit a renib⁹
⁊ mẽbris dorsi est decliuior ad posteriora capitis. Et ali/
quando est dolor propter apostema freneticum vel litar/
gicum vel compositum ex his.⁊ est cum alienatione vel
somnietate nimia sine dormitione vigilatiua.⁊ aliquan/
do percipitur per saniem existentem vel ab aure exeun/
tem.⁊ versus communis est ad hoc.
Hic dolor ⁊ partis actio lesa docet.
Et similiter vbi dolor ibi egritudo.

Pronostica. Pronosticatio a parte vrine. pª est vrina granulosa vtplurimū reuma ⁊ dolorem capitis significat. q2 granula reumatice semꝑ sunt nuncia cause. ¶ Item vrina velut subiugaliuȝ grossa .s. turbida ⁊ caropos dolorē capitis presentē aut futurū significat. ⁊ de hoc est affo. 4ª particula affo. affo. 7i. Quibus in febribꝰ vrine sunt cōturbate velut subiugaliuȝ his capitis dolores aut adsunt aut aderunt. Et sic est ītelligēdum ꝙ si vrina mingit̄ turbulenta ⁊ sic manet: tūc significat dolorē capitis presenteȝ. Si mingat̄ tenuis ⁊ post turbatur: significat dolorē capitis futurū. Et si mingat̄ turbida ⁊ post clarificet̄: tūc significat dolorē capitis p̄terituȝ. ¶ Et theophilus in vrinis suis ponit signum distinctiuū inter vrinā turbatam a frigiditate aeris ⁊ cōmotione humoꝝ īterius: q2 scd̄a est in mictura. pª nō. Et dicit sic. Urina calefacta ad ignem: si ampulle generent̄ in superficie: tūc fit turbatio a frigiditate aeris. Et si fuerit in mictura tunc non gn̄ant̄ur. ⁊ est notabile. Nec est credendū ꝙ tornata ⁊ cōturbata sint eadē: q2 ꝯturbata est peruia: ⁊ sic visus eam percipit: sȝ tornata non. hoc eniȝ est tornari vrinā .i. eam obscurari vel obtenebrari: sic ꝙ visus nō percipiat eā purā. ⁊ hoc fit ꝑpter coagulationē: ⁊ nō ꝑpter inspissationē: sicut de cera liquefacta ⁊ cuȝ infrigidat̄. vn̄ sepe in estate tornata vrina non redit: q2 spiritus exhalant: sed in hyeme redit: q2 occultant̄: nisi frigiditas sit nimis penetrans: ⁊ q2 ablatio spuūm est cā tornatiōis: ⁊ per cōmixtionem partiū purarū cū īpuris. Ideo vrina gulosoꝝ cū modicuȝ moret̄ in corpore solū defert secum transparentiaȝ ⁊ peruietatē: nō spiritus per quoꝝ ablationē vel mortificationē vel occultationē vrina tornatur. iō ipsa tornatur. ¶ Item vrina in febribꝰ acutis que sine crisi efficitur alba subito: ⁊ dolorē capitis ⁊ alienationē ⁊ raptuȝ materie significat ad sup̄iora. ¶ Iteȝ vrina cū circulo grosso opaco capitis dolorē significat. Simil'r omnis dolor ⁊ potissime auferens sensum somnū ⁊ cibuȝ pessimus est ⁊ mortalis. Et hoc dicit Auic. p°can̄. fen 4ª. ca°. penult°. omnis dolor qui sit fortior q̄ȝ virtus queat tolerare interficit ⁊ virtuteȝ ꝓsternit. Sil'r omnis dolor acutissimus in febre cū alijs signis malis signū est perniciosum valde siue sit dolor in ventre siue in capite siue in latere: ita ꝙ nō permittit patiētē alicubi quiescere: q2 est apostema in aliquo mēbro nobili vel sibi cōicante. ¶ Iteȝ dolor capitis in febre frequēter significat crisim per vomitū si cuȝ hoc ꝯtingit dolor in ore stomaci: ⁊ putat q̄si muscas an̄ se volare: vel aliqd̄ tale nigruȝ: vt dicit̄ 3° ꝓno. can̄. 3z. Sed p̄us can̄. i3° dicit ꝙ dolor in capite vsq3 ad dies. xx. manens in febre si signū nō appareat maluȝ: significat febrē nō abeuntē: sanguinē de naribꝰ exire cretice vel exiturū infra septē dies: a quo dolor īcipit fortificari. ⁊ si vltra durauerit erit apostema in aliqua ꝑte corporis ⁊ exitura cretica. ⁊ hoc si dolor sit versus frontem ⁊ tēpora. ¶ Iteȝ oīs dolor fortis ⁊ maxime capitis ante oīa alia dȝ medicari primo: q2 ꝓsternit virtutē. ¶ Itē dolor fortis galeaticus: q2 totuȝ caput tenet sicut galea: antiquus est pessimus ⁊ cure difficilis īter dolores. ¶ Itē dolor capitis repentinus acutissimus sine voce pessimus: q2 appoplexiam significat. ¶ Itē oīs dolor cū reumate est malus: q2 reuma oēm opationeȝ rectam impedit. ¶ Itē priuatio doloris in febribus acutis pessimū est: q2 stuporem significat. ¶ Item oīs dolor capitis ad queȝ sequitur spasmus ⁊ apostema vel febris aut oculoruȝ eductio vel nimia sūmersio pessimus est ⁊ mortalis. Unde generaliter omnis dolor capitis est malus: q2 si caput infirmuȝ cetera membra dolent. ⁊ Anticlaudianus ait: Defluit in membra capitis iactura dolētis. ⁊ hoc propter compassionem ad ipsum caput.

Cura. Cura doloris capitis cōsistit in tribus. in dolorum sedatione cuȝ eo qd̄ alterat ⁊ mutat cōplexionē que est cā doloris. ⁊ cuȝ eo qd̄ ipsaȝ cām doloris aufert. s. euacuādo ⁊ a corpore resoluēdo. 2°. cū inebriantibꝰ .i. cum leuiter somnum prouocantibus. 3°. cum stupefaciētibus: sicut dicit Auicē. fen scd̄a. primi libri. doctrina scd̄a. sūma scd̄a. cap'lo 2i°. sedans tamen certum est p̄mum. Et cap'lo penultimo. p̄mi libri dicit. ꝙ istud qd̄ soluit dolorē est quod malam complexioneȝ alterat ⁊ mutat. 2°. id qd̄ soluit materiam ⁊ euacuat ⁊ resoluit. 3°. illud quod stupefacit. tamen aliquando stupefaciens est sedans apparenter sensum mortificando: quia in dolore est cā imprimēs ⁊ cā percipiens. 2ª īpedit stupefaciēs p̄mū aliqn̄ augmentat. ⁊ iō non est vere sedans. ⁊ qn̄q3 accidens superat morbum p̄ncipalem sicut est in dolore forti: q2 dolores ꝓsternunt virtutem: vt patet in colica: tunc aliquādo incipiendum est ab abscisione accidentis. deinde ad morbuȝ: sed quādo accidens dat inducias: tunc p̄mo incipiendū est a morbo p̄ncipali: sicut innuit Auic. p̄mo can̄. cap°. vltimo.

p°ergo dicam curam doloris materialis que consistit in materie digestione si sit materia humoralis alia a sanguine. 2° in eius euacuatiōe. 3°. in accidētis amotione ⁊ male qualitatis alteratione. 4°. in diete ordinatione. ¶ Si ergo materia sit sanguis vel cuȝ materia peccante sit sanguis. p̄mo fiat. i. ī p̄ncipio flobotomia de mediana partis opposite parti dolenti vel cephalice eiusdem partis. deinde de venis capitis sicut vena frontis nasi ⁊ venaruȝ partis auris. ⁊ aliquando debet fieri de vtroq3 brachio simul ⁊ aliquando de venis colli. ¶ Et si non potest pati flobotomiam fiant ventose cuȝ scarificatione in parte posteriori capitis ⁊ inter spatulas. vnde Hyppo. 5ª particula affo. affo. 68. posteriora capitis dolentia in fronte vena recta īcisa iuuat. Tamē si materia sit in dextra parte capitis nō ad sinistram trahere debes sed ad inferiorē: vt dicit Aui. p̄mo can̄. fen 4ª. 3°. c°. ⁊ loquitur de diuersione: q2 diuersio debet esse ad opposita ⁊ ad longinqua: nō ad propinqua: si corpus sit plectoricuȝ. tamen 5ª particula affo. vbi p̄us. dicit Hali. ꝙ deberet fieri a dextra parte in sinistram. ⁊ h̄ est veruȝ quādo volumus purgare purgatione particulari quādo corpus est plectoricuȝ: sed quādo volumus prope diuertere: tunc opȝ per longinqua illud facere. Et illa diuersio potest fieri fricando pedes ⁊ extrema ⁊ ligando illa: sed non lauando si cā sit reumatica calida. vel pōt fieri scarificatio in tibijs ⁊ flobotomia de vtraq3 saphena. ⁊ flobotomia de brachio satis diuertit a capite. ¶ Nōnᵐ h̄ ꝙ omnis materia potest tribꝰ modis minui ⁊ inanitioneȝ habere: aut per euacuationē sensibilē vel occultā: aut per diuersionem a parte nobili ad ignobilem: aut per vtrūq3. vt dicit Mesue in practica sua. cap°. de cura sode. ¶ Euacuatiōes occultas natura regulat: vt innuitur ibi. Uētres hyeme ⁊ vere. p̄mo ꝓnost. in ꝯmē. illius: Que omnia si sic fuerint. in p̄n°. cōmento. s. ii°. ¶ Euacuationes aūt sensibiles natura regulat quādoq3 per se: q2 ipsa est oīum operatrix: qn̄q3 adiuta a rebus exterioribꝰ ⁊ per artem. ⁊ hoc fȝ duos modos: aut vniuersaliter aut particulariter. Uoco aūt vniuersaleȝ purgationē que mām euacuat a toto corpore aut a pluribus mēbris aut a fumosis ⁊ p̄ncipalibꝰ sic colera in epate abundans ⁊ in kisti fellis: ⁊ flegma in stōco: ⁊ mel'ia in splene. Et voco particularē eūonem que ex vno membro vel ex parte illius mām euacuat que in illo abundat vt ex epate ⁊ emunctorijs eius sicut mām cerebri per palatū ⁊ nares ⁊ oculos ⁊ aures. ¶ Et est hic notāduȝ ꝙ particularis eūatio dȝ preponi vniuersali nisi in q̄tuor casibus: aut q2 mā non multū abundat in q̄ātitate ꝙ suffic̄ in emūctorijs mēbri lesi exhi: aut q2 mēbrū mādās

nõ est forte ĩmittendo:nec recipiens natũ est in recipien/
do.aut qꝛ membrũ nõ recipit nec h3 cõitatẽ notabilẽ cu3
alys mẽbris.aut qꝛ corpus ꝛ alia membra nõ sunt posita
sub dominio materie facientis egritudinẽ in illo mẽbro.
Diuersiones a pte nobili ad ignobilẽ debẽt fieri per frica
tiones extremitatũ ꝛ ligaturas ꝛ cõpressiones dolorosas
earũ ꝛ cũ ventosis ꝛ cũ vesicantib⁹ in eis sic̃ cantarides ꝛ
cicade posite in tibys faciunt ibi vesicã. Res que habẽt
intentionẽ vtriusq3 sunt sic̃ clisteria ꝛ suppositoria ꝛ q̃ ad
longã distantiã trahunt ꝛc̃. ¶ Modo circa digõne3 ma/
terierũ tam caľarũ q3 etiã frigidarũ sciẽdũ est ꝙ cũ in vn/
ctionib⁹ ꝛ emplastris ꝛ epithimatib⁹ ꝛ embrocationibus
d3 fieri digestio mãe ꝯiuncte in capite. In cã g̊ caľa capi/
tis ab alterantib⁹ frigidis exterius appositis:cũ inunctio/
nibus.s.ꝛ emplastris frigidis ĩcipere debemus ad repres/
sionẽ excessus caliditatis ad ꝓhibẽdũ aduentu3 alterius
mãe nocitiue ad locũ:nisi in q̃tuor casib⁹. ¶ Primus est
in soda caľa que est in febrib⁹ mãlib⁹.vsus tũc epithima/
tũ frigidoꝝ repcussiuoꝝ multiplicat talẽ dolorẽ capitis:
qꝛ nõ permittũt vapores exire:s3 attractio aceti ꝛ aq̃ roš.
vel vioľ.per nares vehemẽtiã eius sedat. ¶ Scðs casus
est qñ fit soda.i.dolor capitis ꝓpter vapores acutos q pue
niunt ad caput ex cõitate toti⁹ corporis aut mẽbri alicui⁹
ꝛ iam caput recipit eos.ꝛ tũc op3 facere vt fiat eoꝝ diuer
sio ad oppositũ ꝛ diuersu3 ex vna pte ꝛ ex alia ia3 receptũ
resoluere:ꝛ hoc sedat eu3 ꝛ nõ frigida exterius applicata.
¶ Tertius casus est qñ soda fit a nocumẽto qð infert a
multitudine.ꝛ tũc eũatio eã sedat. ¶ Quartus est qñ so/
da fit a multitudine vapoꝝ existẽtiũ in capite ꝛ post cõi/
tatẽ corporis aut alterius mẽbri.ꝛ tũc resolutiuoꝝ admi/
nistratio cũ facilitate pticulariũ p eũonẽ eã sedat. ¶ Ul/
terius nota ꝙ emplastra ꝛ linimẽta alterãtia nõ sunt ex/
polianda ab aliq̃ triũ virtutũ. p̊ª est cõferentia in gradu
alterationis ꝙ fit.s.ꝯria discrasie ineq̃li gradu. zª est vt
coadiuuet nã3 mẽbri ꝛ v̾tutẽ vt nõ recipiat supfluitates.
3ª vt ꝯfortet mẽbrũ cui applicař ꝓp̃etate sua.ꝛ illa repe/
riunř in roš. in sandaľ.in cã caľa.ꝛ in ligno aľ.ꝛ in cinamo
mo in cã frigida.ꝛ h̾ dicit Haly in 3ª pticula tegni.cõmẽ.
7i°.in cõmẽto illius:Altera v̊o in his. ¶ Mõ dicendũ est
de cura doloris mãlis alteri⁹ a sanguine qꝛ raro ab absci/
sione cãe incipe debemus nisi sit cã sanguiea aut mã acu/
ta cũ sanguine. ¶ Si colera tũc d3 p̊ digeri cũ sirupo ace
toso ꝛ aq̃ de lupulis ꝛ aq̃ ordei ꝛ aq̃ buglo. vtriusq3 dome
stice ꝛ siluestris.ꝛ sirupo viola.ꝛ sirupo rosa.ꝛ sirupo ne/
nufař. ¶ Si materia sit flãtica digestione3 faciũt oximel
simplex ꝛ squilliticũ:qꝛ diureticũ nõ valet si cã sit reuma
tica.nec aliq̃ ponãř diuretica nisi mixta cũ nõ diureticis.
Et de simplicib⁹medicinis val3 ysopus rutha thimus spi
ca nardi rõne terrestreitatis ꝛ rõne aromaticitatis ꝛ siľia
sic̃ cinamomũ ꝛ nux mu. ¶ Si fuerit mã adusta colerica
digõne3 faciunt sirupus acetosus ꝛ aq̃ lupuli ꝛ fumiterre
ꝛ alterasecon.i.rostrũ porcinum vel endiuia siluestris qð
idẽ est. ¶ Si aũt cã fuerit meľica erit regimẽ ei⁹ duplex.
ex vna pte q̃ hũectant ꝛ remolliunt duriciẽ ꝛ siccitatẽ ter
restreitatẽ.ꝛ ex altera pte cũ eis que resoluũt resoľone nõ
pducẽte ad lapideitatẽ ꝛ sclirosim cũ opantib⁹cũ medio/
critate ꝛ tẽperie vicissi3 vt cedat eq̃liter maturatio absq3
cõsũmatione subtilis:sic̃ q̃dã que hoc faciũt ex p̃cedente.
dicit Auer.zª pticula sue practice.in 3°.canticoꝝ.c.de mol
lificatiua medicina.vbi dicit.ꝙ medicie mollificãtes de/
bent hr̃e caľitatẽ a p̊n°.scði gradus vsq3 ad finẽ eiusdẽ.Et
d3 esse talis mã ꝓpinqua ꝯplexioni mẽbri mollificandi:
sic̃ si duriciẽ exteri⁹ debemus mollificare:valet galbanũ
armoniacũ bdelliu3 storax calamita medulle tibie ceruí/
ne. Iste eni medicine dissoluunt ꝛ resoluunt ꝯgelatũ vel

inuiscatũ in mẽbro p̃ter ꝙ dissoluãť vel ꝯsumant subtile
in illo.Et iõ freq̃nter qñ mã est in capite facio sibi empľ3
sup caput de laudano ꝛ storace calamita cum cera. ¶ Ad
istã eãdẽ intẽtionẽ iterũ tñ val3 sirup⁹ de boragi.ꝛ fumo
terre cũ aliq̃tulo oximellis diuretici ꝛ squillitici.sic̃ dcm̃
fuit in p̊ li°.de digerẽtib⁹ mã3. ¶ Hic tñ nõn⁹ ꝙ in oĩ do/
lore capitis si sit mãlis val3 iste sirup⁹. ℞.attriplicis eupa
tory capilľ.ve.ysopi rostri porcini.añ.M.i.roš.3.s.ãthos
3.y.liquir.q̃r.s.çuccari.q̃r.i.s.fiat digestiuu3.Et si sit cum
reumate frigido tũc ponař nucleoꝝ auellanarũ assatarũ
vel torrefactarũ.3.vi.vľ.3.i. Et si sit sine reumate frigido
debẽt esse nõ torrefacte cũ pineis ad pondus.3.vi. Et vo/
co illð sirupũ auellanarũ assatarũ vel torrefactarũ. ꝛ ego
expertus su3 in oĩ dolore capitis sine febre.

¶ Circa zm p̃ncipale.s.circa eũonẽ mãe sciendũ ꝙ mã san/
guinea eũatur cu3 flõmia ꝛ vẽtosis ꝛ scarificatione.S3 si
mã sit colerica d3 eũari cũ cassiafi.ꝛ prunis ꝛ tamarindis
si nõ sit malitia pectoris.vel cũ eľario de succo roš.vel cũ
diaprunis acuitis cũ diagridio cocto cũ mastice ĩ citonio
ꝛ illud citoniũ post p̃parationẽ illã optime laxat ꝛ secure.
vel cũ isto colalegio. ℞.floꝝ borag.floꝝ vio.añ.3.i.vuaꝝ
passa.mũdataꝝ ab arillis.3.i.fiat ðcoctio in sero caprino.
ꝛ in decoctiõe tẽperenř per diẽ ꝛ noctẽ cortices mirabola
noꝝ citrinoꝝ hñ gũmosoꝝ.3.i.fricenř lẽto igne ꝛ colenř.
ꝛ colature addař cassiefi.mũde.3.i.masticis diagridy.añ.
℈.i.misceanř ꝛ denř in aurora. Reubarbarũ nisi mã fue
rit in stõ vel in epe abundans modicũ val3.ꝛ iõ in dolore
capitis de cã caľa ꝛ cũ fe.val3 reubarbaꝝ ꝛ plusq3 mirab.
qꝛ mirabolani hñt stipticitatẽ quãdã rõne cui⁹ ledũt ali/
qñ plusq3 iuuant. ¶ Si cã fuerit flãtica:tũc d3 eũari cum
diaturbith acuito cũ modico agarici:s3 tñ qꝛ plus pillule
trahũt mã3 de capite in cã frida.dic̃ Dam.zª pticula affo.
suoꝝ.affo.25°.vbi dř ꝙ siquis vult purgare caput d3 dare
pillulas magnas post cenã:facta.s.pª digõne:qñ vadit dor
mitũ.iõ cũ pillulis de ierapig.gaľi pñt purgari patientes
in cã flãtica acuitis cũ turbith ꝛ agař.vel in antiq̃ cã cum
pulpa collogntide.s.3.iy.represse cũ mẽtha absinthio ma
stice aniso vel miraboľ.kebuľ.tẽperatus ꝛ fricat⁹ cũ sero
cocto ꝛ bñ clarificato.Et in oĩ cã mãli fiat clistere cõe.tñ
in cã caľa ꝯforteř cũ electuario de succo roš.in cã frigida
flãtica cũ ierapig.gaľi.s3 in cã meľica cũ ieralogodion vel
ierarussi. ¶ Si cã fuerit meľica eũetur cũ diasene diabo/
raginato acuito cũ lapide laçuli bñ abluto.vľ cũ pilľis ie/
ralogodion ꝛ ierarussi.catholicon acuito cũ lapide laçuli
ꝛ modico esule.vel in sero decocto clarificato tẽpenř mi/
rabolani indi emblici gũmosi ꝛ sint ibi per diẽ nãlẽ.ꝛ fiat
colatio ꝛ deř colatura in mane.vñ mirabolani debent vt
cõiter dari in mane:qꝛ sũt tarde opõnis.ꝛ debẽt fieri mo/
tus cũ fuerit acuiti:qꝛ tc̃ pľs opanř. Siľr salgẽma est bom
acuitũ in cã frida vel meľica:tñ in mã meľica vel flãtica
grossa nõ d3 fieri subito ꝛ freq̃nter magna eũo:s3 semp ĩ/
teruallata.s.digerẽdo ꝛ eũando hũores cũ reb⁹ lenitiuis
ꝛ hũectatiuis dãdo cũ h̾ semp aliqd cordiale ad cõforta/
tionẽ cordis:sic̃ ponẽdo in pilľis vel eľarys crocũ cũ bora
gine ꝛ siľia. ¶ Ulteri⁹ nõnm ꝙ ierapigra gaľi h3 sex spẽs
notas.s.masticẽ cinamomũ spicã nardi cassiã ligneã car/
pobalsamũ xilobalsamũ aloem ad pondus oĩum:sicut di
cit Auer.zª pticula canticoꝝ.ꝛ Mesue in practica sua ad/
dit cubebã macẽ nucẽ musca.agař.squinantũ crocũ.cap⁹
de solutiuis in cã flãtica. ¶ Si mã sit ꝯposita de colera ꝛ
flãte tũc. ℞.aloes loti scamonee cocte in citonio collogn.
ĩterioris albe ꝛ leuis agař.masticis.absq3 roš.añ.ptes eq̃/
les ꝯfice cũ succo solatri aut endiuie da a.3.i.vsq3 ad.3.i.s
mũdificat.n.caput ꝛ stõm ꝛ instřa visus ꝛ sunt pillule co/
chie minoris. ¶ S3 si sit flegma vel meľia. ℞.aloes loti

agarici sene turbith çinçib. squille assate sticados epithi-
mi. an. ʒ. ij. absinthij. ʒ. iij. salis gemme. ʒ. i. esule vel collo-
quintide interioris. ʒ. i. mellis qd̄ sufficit. Et si colera esset
admixta pruna ⁊ mirabolani citrini: tunc valent cū alijs.
⁊ ꝙ modicum de diagridio ibi ponatur cum mastice. Et
ista sufficiant de purgatione vniuersali. ¶ Sed in purga
tione particulari oportet aliquando cum caputpurgijs et
gargarismatibus ⁊ sternutatorijs euacuare sicut dictum
fuit prius caplo de lepra ⁊ cura eius.

¶ Tertium principale scz doloris de causa calida sedatio
⁊ male qualitatis alteratio completur cum localibus re-
medijs cum emplastris linimentis odoramentis suffumi
gijs ⁊ vnctionibus. Et p̄mo in causa calida emplastrū fiat
de florib⁹ camomille roſ. ⁊ farina ordei radice altee fol.
attriplicis semine lini semine papaueris. Si non pōt dor
mire de viol. siccis floribus nenufar. contritis cum oleo
roſ. aut violato aut nenufar. ⁊ de istis fiat emplastrum su
per caput in loco dolēti ⁊ frequēter amoueatur ne vapo-
res prohibeantur exire. Et linimēta fiant de istis in soda
calida pulsatiua scz de oleo roſ. violato cum pauco aceto
⁊ succo agreste ⁊ modico camphore diu contusis adinui-
cem ⁊ caput illiniatur. ¶ Item cum succo extremitatis
vitis cum farina ordei ⁊ oleo rosato fiat linimētū ⁊ exper
tum est. ¶ Odoramenta fiant de roſ. floribus nenufar.
⁊ viol. ⁊ maluarum positis in sacculo ad nares. Vel de ro
sis sandalis laudano camphora fiat pomum ⁊ odoret̄ per
vices non nimis frequēter. ¶ Suffumigia fiant de roſ.
sandal. ⁊ camphora floribus camomille vł modico spice
positis in olla stricti orificij cuz aqua roſ. ⁊ ibi bulliant su
per cineres calidos ⁊ obturetur vas: deīde aperiatur ⁊ ca
piatur fumus per nares. Et si patitur vigilias ponatur cū
alijs de cortice papaueris albi vel semine eius. Et sit doſ
istorum. ʒ. ij. vel. i. ſm estimationem medici. ¶ Embroca
tiones fiant de violis siccis roſ. nenufar. ordeo excortica
to fol. salicis ⁊ semine maluarum. Et si sint vigilie addat̄
semē vel cortex papaueris albi ⁊ lactuce. Et si sit ꝑmixtio
rationis ponatur semen vel herba portulace ⁊ decoquat̄
in aqua. ⁊ cum cannula per distantiam longam capite ex-
halans fundat̄ si reuma non timueris. Si vis addere ali
quid habens virtutem resoluendi adde camomillaz vel
mellilotum. ¶ Epithimata fiant de semine maluaruz ⁊
euisci ⁊ pulegio separatim ⁊ coniunctim. ⁊ supra caput po
natur cum aceto prius conquassata. tamen cum predicta
decoctione potest fieri embrocatio manuū peduz faciei.
vnde embrocatio fiat ab alto: epithima de prope. ¶ Ca-
putpurgia fiāt de aceto in quo mastix decoquatur posita
ītra nares vel in ore more gargarismatis vel de oleo vio-
lato vel roſ. cum camphora. ¶ Inunctiōes fiant de oleo
rosato ⁊ aceto albo cum modico aque roſ. simul contusis
diu donec totuz ingrossetur: ⁊ tunc permittatur infrigida
ri ⁊ caput ⁊ tempora inungātur. Et si adsint vigilie addat̄
opium vel succus semperuiue. ⁊ alia dicta prius in p̄mo li
bro. caplo de accidentibus febrium. de quoꝝ numero est
dolor capitis ⁊ frenesis. ¶ Modo videndum est eodem
modo de dolore in causa frigida. fiāt emplastra p̄mo sic.
Accipiatur cera alba ⁊ malaxetur cū oleo de camomilla.
deinde extēdatur ⁊ ponatur super frontem ⁊ partem an-
teriorem capitis. ⁊ sepe calidu3 iteretur. Similiter illa di
cta prius. ca° de reumate sūme valent. Et iunctiones fiāt
cum oleo nardino aut laurino. ⁊ possunt confortari cū co-
sto ⁊ pipere: ⁊ in cōmissura anteriori valz ⁊ in lateribus ⁊
in temporibus in emigranea ⁊ posteriorib⁹ in nucca ī ouo
⁊ galea: ⁊ simił in anteriori parte. ¶ Silr oleum de bal-
samo valet ⁊ muscellinuz. similiter oleum roſ. infrigida-
tos calefacit ⁊ calefactos infrigidat; dicit Isido. p̄ma par
ticula affo. Dam. ꝯmēto. 28. ⁊ Gał. p̄ de simplici medicia.
cap°. 3°. distōne 3ª. nō inueni aliquid ita dolorem sedans si-
cut oleuz roſ. Et si vis adde vitellum oui vel flores gene-
stre valet in omni cā. ¶ Linimēta ad dolorem frigiduz.
accipe tyriacam cuz succo menthe misce ⁊ superpone vel
illinias super caput ⁊ tempora ⁊ frontem in medio eius.
¶ Itez ad emigraneam frigidam ⁊ dolorem frigidu3 ex
cinere ⁊ cimino ⁊ aceto fiat permixtio: decoque in oleo et
fiat illinitio: sodā resoluimus. ¶ Embrocationes fiāt in
soda frigida ⁊ vētositate cuz camomilla melliloto folijs
lauri saluia origano ysopo berbena bethonica sauina ma-
iorana ⁊ maluis. ¶ Si causa fuerit melācolica separatiz
vel coniunctim. vel sic. ℞. olei camomille olei laurini vel
de costo. ana. q̄r. 5. musci modicū misceatur cū istis actua-
liter calidis. ⁊ totuz caput embrocetur. ⁊ de istis oleis te-
pidis ponatur intra aurem ex parte dolente cum coto in
eis submerso. deinde apponatur lana succida actualiter
calida super totuz caput aut pellis arietina calida. ¶ Sz
epithimata ⁊ lotiones capitis non fiant in causa reumati
ca nisi post purgationē corporis ⁊ in declinatione reuma-
tis. ¶ Euaporationes fiant sic. ℞. florum camomille flo
rum melliloti florum absinthij viridium rosarum. ana. ʒ.
ij. ⁊ ponantur in tribus sacculis. deinde sacculi ponantur
in aqua calida ⁊ compressi vnus superponatur capiti ⁊ ali
us super aurem. ¶ Item excorietur aries iuuenis ⁊ acci-
piatur pellis īmediate post excoriationem ⁊ actualiter ca
lida ponat̄ sup caput ⁊ ipsam teneat de nocte ⁊ die. ¶ Itē
abluantur nares cū oleo de camomilla tepido. ⁊ in omni
causa calida cum oleo volato vel roſ. tepido. ¶ Item ali
ud vaporatiuum. ℞. miliuz ⁊ torrefiat super tegulam ca-
lidaz: post ponatur in sacculo ⁊ raso capite actualiter cali-
duz ponatur super caput. ¶ Itē accipe. libr. 5. anisi ponat̄
in tribus sacculis ⁊ sacculi ponātur in aqua calida ⁊ vnus
actualiter calidus ponatur sup caput ⁊ alius super aurez
a parte doloris ⁊ sepe iterentur calidi. ¶ Odoramēta sic
fiant. ℞. maiorane. ʒ. i. floruz camomille. ʒ. 5. nigelle corti-
cum foliorum lauri. ana. ʒ. iij. ligni al. spice. ana. ʒ. 5. si sit di-
ues ponatur in olla cooperta ⁊ coquatur vsq3 ad mediuz
⁊ discooperiatur olla ⁊ accipiat fumum per nares. ¶ Ali
ud valens epilepsie ⁊ sode ⁊ prefocationi matricis fiant
de gallia musca. ⁊ ligno al. odoramenta ⁊ ponantur intra
matricem. ¶ Nota tamen ꝙ aromatica faciunt doloreȝ
capitis nimio vsu: sed moderato vsu confortāt: nec debēt
fieri super repletionem: sed post euacuationez. ⁊ hoc reco
lit de aromatibus Hyppo. 5ª particula affo. Mulieribus
confert ex aromatibus ꝯfortatio ⁊c. ¶ Caputpurgia fiāt
que valent in tortura ⁊ opilatione nariu3 ⁊ impedimento
olphatus. Accipiat̄ nigella ⁊ die ac nocte infundat̄ in ace
to. deīde siccetur ⁊ teratur subtiliter ⁊ puluis naribus ap
plicetur ⁊ trahatur quasi sugendo. Masticationes etiam
fiant de duab⁹ partibus masticis ⁊ vna piperis. ⁊ aliquan
do apponatur staphisagria vel piretruz. aliquando radix
capparis. ¶ Item gargarismata fiant cum oximelle ⁊ si-
napi ⁊ yreos aut cuz cortice capparis aut squilla cum yso
po ⁊ piretro ⁊ çinçi. ⁊ similibus. ¶ Itez succus hedere ar-
boree calidus narib⁹ īmissus caput optime purgat. ⁊ suc-
cus hedere terrestris naribus iniectus putredinez tollit.
¶ Idem facit succus cepe ⁊ porri iniectus vel attractus
per nares caput purgat. ¶ Idez fumus radicū celidonie
cocte ī vino per os acceptus caput purgat ⁊ vulnera sub-
leuat. ⁊ decoctio illa gargariçata idem facit.

Cura emigranee.

Emigranea curatur cū eis-
dē: sz localia variant̄. post
purgationem lauetur caput cum lixiuio facto de cineri-
bus radicuz caulium vrtice maioris ⁊ vitis ⁊ radicis albe

.i. brionie. ⁊ est in omni dolore capitis optimuz. ¶ Item succus foliorum hedere cuz oleo ⁊ aceto misceant̃ ⁊ inungant̃ ⁊ stati dolor sedabit̃ ꝫ Sa. in dinamidys. ¶ Itẽ patiẽs recipiat tres pill'as in modũ fabe factas ex aloe ⁊ succo cauliũ: aut vix aut nũq̃ꝫ vexabit̃ a dolore capit'. ¶ Itẽ tere aloem cuz succo oleo roſ. ⁊ aceto distempera ⁊ vnge frontem ⁊ mirabiliter valet ſm macrum. ¶ Item cũ atriplicib⁹ tritis ⁊ emplastratis aufertur dolor capitis. Et corona de verbena super caput posita valet. ¶ Itez medulla panis mixta cum succo coriandri curat oẽm dolorẽ capitis capite raso. eodẽ mõ serpillũ qđ est piretrũ anglicanũ valet. eodẽ mõ celidonia. ¶ Itẽ oleũ aneti inunctũ optimũ est. ⁊ si sit diues vna gutta balsami ĩfundat̃ ad solem in narib⁹ ⁊ curat intinctũ. ⁊ hoc in cã frigida. In cã vo cal'a portulaca ⁊ plantago verbena optime valẽt. ¶ Itez dialtea in antiquo dolore capitis inuncta optime valet ⁊ mitigat dolorẽ. Et q̃r morb⁹ iste. s. dolor capitis est cõis et cure difficilis ꝑpter latentiã cãe. iõ scribo hic diuersa. Et opꝫ aliq̃n satisfacere populo ⁊ dicere ei diuersa. vni dicas ꝙ vtatur saluia quocũq̃ꝫ mõ voluerit. alteri dicas ꝙ vtatur bethonica. aly dicas ꝙ vtatur lauandula. ⁊ quibusdã ꝙ vtantur peonia. ⁊ alys ꝙ silere montano. ⁊ alys ꝙ vtãtur cubebis vel mace vel nuce mus. vl' cinamomo vel sedraganti. ¶ Sacellationes fiant de milio torrefacto vel assato in patella vel de furfure posito in sacco prius. deinde apponat̃ de floribus camomille vel de maiorana vel de rore marino vel de rutha in causa frigida. vel de roſ. in causa calida. ¶ Electuaria in cã frigida sunt diagalanga pliris cuz musco dianthos. Sed in cã cal'a sunt diapapauer triasãdali ⁊ cãphora. roſ. nouella sine opio vel opiata vt requiescat. vel rubea trociscata. vel in tẽporibus emplastrare acetũ q̃n itur dormitũ. ⁊ sic pñt curari multi capitis dolores. ¶ Si vo dolor veniat a stomaco tũc facta digõne mãe cuz sirupo de mẽtha vel de ysopo fiat eũatio cũ pillulis de aloe sic factis. ℞. aloes loti. ʒ. ij. masticis. ℈. i. ß. mirabol'. kebuloꝝ citrinoꝝ indoꝝ. añ. ʒ. ß. fiant pillule cũ oximelle simplici ⁊ dentur in sero. Et si abhorreat det̃ decoctio in qua dissoluãt̃ trifera saracenica ⁊ diaturbith ⁊ catholicon cũ catartico impiali ⁊ colatura detur. Et deinde fiat scarificatio inter spatulas in occipitio. ⁊ ventose apponant̃. deinde stomacus inungat̃ cuz oleo de mastice myrthino ⁊ nardino. ⁊ ante prandiũ vtat̃ coriandro ad ĩpediendũ ascẽsuz vapoꝝ ad caput. ⁊ post prandiũ vtatur diagalanga diacitoniten. ⁊ ante prandiũ vtatur pliris cũ nuce mus. Et in prandio vtatur isto puluere. ℞. anisi peonie. añ. ʒ. i. cinamomi nucis mus. ʒ. ij. çuccari. q̃rt. ß. optime cõfortat stomacũ. coriandri valent ad ĩpediendũ ascensũ vapoꝝ ad caput. ⁊ detur mica panis ĩtincta in succo coctanoꝝ calidoꝝ: ⁊ ꝓuocat appetitũ: ĩpedit ascensuz vapoꝝ.

Cura sode. Si soda ꝓuenerit ex calore solis: intentio est infrigidatio cũ oleo ro. vel vio. vel nenufar̃. cũ succo semꝑuiue vel solatri ⁊ modico aceti albi. Et vtatur sirupo viol'. vel nenufar̃. cuz aq̃ frigida ⁊ succo solatri ⁊ aq̃ ro. Intincti pãni ponant̃ in fronte ⁊ tẽporibus applicent̃ ⁊ sternant̃ ante lectũ folia salicis ⁊ vitis. ⁊ fiat cataphorata in domo ad infrigidandũ aerẽ. ⁊ dieta sit tenuis ⁊ gruellũ factũ de auenis vel aliq̃đ leue cũ absti^a pot⁹ ⁊c̃.

¶ Cura sode calide facte a vẽto calido estiuali est cuz oleo camomellino anetino ⁊ oleo ro. ante tepefactis ⁊ in aurẽ dolentẽ missis vel in naribus. ¶ Deinde fiant sacellationes de floribus camomille viol'. roſ. in aqua cal'a positis. Et si sit ex vẽto frido tũc oleũ nardinũ muscellinũ anetinũ. añ. cũ modico castorei ponat̃ in aurẽ tepiduz. obturet̃ auris. ⁊ euaporatiua fiãt cũ aniso asso ⁊ milio ⁊c̃.

¶ Curatio sode ex ebrietate est ꝓuocare vomitum. vñ vomitus nõ valet in curã doloris capitis nisi cã fuerit in stomaco. ⁊ fricando pedes cuz sale ⁊ aceto ꝓuocet̃ somnus. ¶ Deinde intret balneuz. deinde inungat̃ caput cũ oleo rosato: ⁊ ciberur cum caulibus decoctis in pullis gallinaceis coctis cum lactuca. ⁊ tunc postea modicum deambulet: vnde semen calidũ ebrietatem curat ⁊ interficit vermes. ⁊ iõ valet in dolore capitis facto per vermes. Et valent folia persicoꝝ amigdal'. amararuz. ⁊ oleuz de istis super vmbilicũ de ordeo ⁊ succo crassule minoris ⁊ albo aceto. Et si sine fe. fuerit: panni linei intingantur in vino calido ⁊ compresso ponantur super vmbilicum.

¶ Quartum principale scꝫ dieta debet esse sicca. sic ꝙ vitet omnia vnctuosa piguia vaporosa ⁊ acuta allia porros cepas vinũ lac. Uentosa etiam vt sunt fabe pise. ⁊ omnes cibos difficilis digestionis. debet etiam vitare cenam nocturnam repletionem stomaci. ⁊ statim super repletionẽ dormire. vitet coitum exercitium super cibuz panem acimum ⁊ actualiter calidum. cogitationem nimiam ⁊ fletũ rixam ⁊ similia: ¶ Curam doloris ex percussione vel vulnere ponam in 3° libro domino concedente.

¶ De discrasia calida epatis. Caplm. XV.

Calefactio epatis dicit̃ discrasia distemperantia in caliditate scꝫ: lapsus a colore suo naturali ad ĩnãlez: ꝑpter quẽ lapsum impeditur ab opationibus suis nãlib⁹: que sunt digerere retinere attrahere ⁊ expellere: q̃r ex caliditate epatis rarefit epar ⁊ nõ ꝯtinet per tempus sufficiens. ⁊ iõ remanet chilus indigestus nõ ꝯuersus in bonũ chimũ. ⁊ tũc nõ nutrit q̃r nocumẽtũ in 2ª digõne nõ corrigit̃ in 3^a. ⁊ iõ opatio nãlis epatis impedit̃. ⁊ ex isto patet nomen morbi ⁊ diffinitio sua ⁊c̃.

Cause. Causa hui⁹ morbi est cib⁹ calidus nimio vsu: vt sunt allia porri ⁊ salsamentum calidum. et cibi assati calidi salsi frixi ⁊ adusti. vinum ⁊ species calide statim post vinum. labor immoderatus ⁊ sitis magna et abstinentia nimia ⁊ calor estatis magnus. ⁊ rixa ⁊ contentiones ⁊ pugne. ⁊ carentia flobothomie: ⁊ caro cito ebullitionem faciens: sicut caro anatis ⁊ anseris. ⁊ cibi qui de facili putrescunt: vt lac ⁊ sanguis animalium: pisces putridi ⁊ ceruisia noua ⁊ res mellite ⁊ consimiles. ¶ Discrasia frigida causatur ex oppositis eorum ⁊ fructibus frigidis ⁊ piscibus ⁊ lacticinys ⁊ ex repletione nauseatiua ⁊ ex fluxu superfluo ⁊ coitu multo spiritus euacuãte ⁊ ex solutione nimia ⁊ a frigiditate temporis ⁊ complexione patientis ⁊ etatis. ¶ Complexio sicca epatis causatur ex abstinentia ⁊ cibis siccis colericis ⁊ melancolicis ⁊ ex coitu superfluo ⁊ labore immoderato ⁊ similib⁹. ¶ Humiditas epatis fit naturaliter ex cibis bonis bñ digestis: quia solus cibus humectat substantialiter. dicit Gal. quarta particula affor. ibi. Ad elleboros. Non naturaliter fit ex potu aque frigide ex fructibus ⁊ ex ebrietate ⁊ ex retentiõe vrine ⁊ menstruorum ⁊ sudoris ⁊ aliorum superfluorum que sunt cõsueta exire. ⁊ sunt cause idropisis ⁊ malitie digestionis stomaci. ⁊ ex lacte ⁊ piscibus aque quiescentis: ⁊ tempus humidum ⁊ caput reumaticum ⁊ complexio cordis flegmatica ⁊ epatis. ¶ Signa discrasie calide epatis sunt vrina colerica ⁊ egestio ⁊ color corporis vergit ad citrinitatem: ⁊ appetitus in potu est augmentatus ⁊ in cibo diminutus. ⁊ pulsus est velox. ⁊ accidit aliquando vomitus aliquorum ciborum vel colorum aliquando citrinus modo liuidus modo viridis: ⁊ leditur a calidis: ⁊ iuuatur a frigidis. ⁊ patiens est iuuenis colericus ⁊ laborauit ⁊ comedit cibaria calida ⁊ tempus est cal'm ⁊ similia. ¶ Si labatur ad frigiditatem tunc est color fedus in facie. et est paucitas sitis et pulsus tardus et vrina remissa.

Et si est frigiditas cum siccitate:tūc est vrina tenuis.si cū
humiditate:tūc est vrina spissa.Et si v̄tus attractiua epa/
tis est fortis:tunc est venter strictꝰ.ꝛ si est debilis:tunc est
laxus.ꝛ qꝛ frigida nocēt:qꝛ tempus est frigidū ꝛ etas ꝛ cō
plexio frigida.Si labit̄ ad siccitatē:tunc vrina est tenuis
ꝛ egestio sicca pulsus durus:sitis adest cuꝫ corporis aridi/
tate:ꝛ vrina multa:vt cōiter:qꝛ dicit Egidiꝰ in vrinis suis.
Siccuꝫ monstrat epar effusio longa liquoris.i.vrine.Si
mala cōplexio epatis sit humida:tunc vrina est spissa ege/
stio humida ꝛ pulsus mollis nulla sitis faciēs incōmoda.
ꝯplo flegmatica tempus hyemale:ꝛ comedit pisces ꝛ fru
ctus ꝛ multū potauit ꝛ fuit eūatus ꝛ similia.

Pronostica. Mala complexio epatl calida ter/
minatur ad ictericiā croceā ꝛ idro
pisim calidā ꝛ in colericas febres putridas ꝛ in fluxuꝫ co
lericū.Sed mala ꝯplexio frigida inducit idropisim frigi/
dā ꝛ paralesim ꝛ epilepsiā ꝛ litargiā ꝛ fluxū ventris ꝛ pin
guedinē malā.Sꝫ complo mala sicca inducit ethicā ꝛ sin
thesim:qꝛ siccitati epatis nō est ꝯtraria opatio.Et est sic i/
telligendū ꝙ qn̄ epar est nāliter siccū nō est ꝯtra operan/
tia qn corpus sit siccū.tn̄ humefieri pōt substātialr per ci/
buꝫ ꝛ actualr per medicinā:ſꝫ nunq̄ꝫ erit qn nāliter sit de/
clinans ad siccitatē maiorē q̄ꝫ si epar esset humiduꝫ.ꝛ est
tn̄ dictū ꝙ tale corpus nō pōt fieri humidū ꝛ sanguineū
sed semp erit nāliter colericum.Sed mala ꝯplo humida
inducit idropisim ꝛ cacochimiā vel caceticū facit corpus:
ꝛ cū sputo ꝛ ventris humiditate ꝛ cuꝫ pigricia ꝛ pinguedi
ne superflua aquosa.ꝛ erit litargicus ꝛ apopleticus si cere
brum sit lapsum multum ad humiditatem.

Cura huius morbi consistit in multis. p̄o in male dis
crasie alteratione. 2o in materie peccātis euo/
ne. 3o in epatis cōfortatione. 4o in diete ordinatione.

¶ Circa p̄m est sciendū ꝛ p̄mo de discrasia cala epatis.si sit
sine mā tunc valet oxiçaccara sirupus violatus ꝛ nenufa
rinus aq̄ endiuie ꝛ solatri ꝛ nenufaris per interiꝰ ꝛ per ex/
terius super epar.¶ Item triasandali cū aq̄ endiuie opti
me valent.Et si vis fortius facere detur cū pauca cāpho/
ra.silr çuccarū rož.valꝫ ꝛ diadragantū fridū ꝛ diarodon
abbatis.¶ Deinde inungat̄ regio epatis cum oleo nenu/
farino ꝛ puluere sandalorū superaspergat̄. Iste potenter
calidā discrasiā epatis alterat.colorē icēsuꝫ vrine in vna
appōne vel duabus remittit fere vsq̄ꝫ ad nāleꝫ colorem.
¶ Deinde cū vrina ꝓpria in mane lauet̄ ne oleuꝫ opilet.
Et tunc pāni linei intingant̄ in succo solatri vel sempervi
ue cū pauco aceto ꝛ superponant̄ ꝛ frequēter moueantur
ne actualis frigiditas opilet. Silr vnguentū sandalinuꝫ
est bonuꝫ.vel de epatica rosis endiuia sandalis farina or
dei pōt fieri emplastrū:qđ valꝫ etiā in ictericia ꝛ in oībus
istis discrasiẏs. ¶ Deide fiat emplm de rož.sandal.endi/
uia.an̄.ʒ.i.ꝛ ponant̄ in sacculo ꝛ intingat̄ sacculus in aqua
nenufar̄.ꝛ rož.ꝛ succo solatri tepido ꝛ super regioneꝫ epis
ponant̄ ꝛ frequēter amoueant̄ ne actualis frigiditas opi
let.Similr vnguētū sandalinū est bonū predictis aquis
lotū.Et si sit cala discrasia cū mā fit decoctio talis.℞.en
diuie scariole lactuce epatice accedule.an̄.M.i.oīuꝫ san
daloꝝ.iiẏ.seminuꝫ frigidoꝝ floꝝ nenufar̄.an̄.ʒ.ſ.rasure
eboris berberis.an̄.ʒ.ẏ.spodẏ.ʒ.ẏ.cāphore.ʒ.i.vini malo/
rum granatoꝝ si vis aceti albi.an̄.q̄r.ſ.çuccari lib.i.vel.ſ.
fiat potus.q̄r.i.anglicana.Et si eēt calefactio cū opilatio/
ne addant̄ istis radix apẏ succus feniculi capill.ve.recen
tium.¶ Deinde purget̄ cū cassiafist.prunis tamarindis
vel cū trifera saracenica reubarbarata vel cū diareubar/
baro vel cuꝫ electuario de succo rosaꝝ. ¶ Discrasia frigi
da epatis sine materia sic curatur cū sirupo de absinthio
ꝛ cum decoctione eupatorẏ absinthẏ.spice nardi yuaruꝫ
passarum squinanti cinamomi ꝛ aque extinctiōis ferri cū
melle dulcoret̄.est enī optimū.tn̄ abs.ꝛ squinātū qꝛ sunt
sic amara nō debent dari nisi in parua q̄ꝫtitate. ¶ Dein/
de dentur ista electuaria diagalanga diambra diamarga
riton dianthos diacitoniten cū spēbꝰ. ¶ Deinde fiat em/
plastrū super epar de melliloto absin.rož.spica nardi ma/
stice costo calamo aro.dissoluant̄ in oleo de mastice non
decoquendo.mane ꝛ sero apponat̄ super epar:sed p̄us ca/
lefiat ad ignē.est eniꝫ optimū qꝛ epar calefacit.ꝛ ideo va/
let in idropisi frigida sine pari.ꝛ in dolore epatis de ven/
tositate.ꝛ posset anisuꝫ addi istis cuꝫ rutha ꝛ furfure.ꝛ vo
co istud emplastrū de costo:qꝛ de eo debꝫ poni plus q̄ꝫ de
alẏs. ¶ Si epar sit cū frigiditate opilatuꝫ in oī discrasia
epatis ponant̄ aliqua silia lapsui ꝛ aliqua ꝯtraria aroma/
tica ne operatio sua siue ꝯplo ex pure ꝯtrarẏs corrumpa/
tur.nec etiā ex oīno cōsilibꝰ nālr augeat̄:qꝛ membrū te/
nere ē p̄ncipale. ¶ Si aūt discrasia frigida sit cū mā tūc
vtatur oximelle diuretico ꝛ tali sirupo. ℞.radicū aristol.
feniculi petrosilẏ brusci apẏ ꝛ gramis si vis:qꝛ ego repu/
to gramē debilis virtutis.an̄.q̄r.i.mundent̄ ꝛ ꝯterantur
ꝛ temperent̄ in aceto fortissimo per diem ꝛ noctē. ¶ De/
inde. ℞.eupatorẏ ysopi calamēti scolopendrie.an̄.M.ſ.
assari cassielignee costi calami aro.an̄.ʒ.ẏ.absinth.ʒ.ẏ.se.
endiuie scariole anisi maratri.an̄.ʒ.i.cinamomi.ʒ.ẏ.spice
nardi.ʒ.i.squināti.ʒ.ſ.rož.ʒ.ſ.sandaloꝝ ru.ʒ.iẏ.aceti.ʒ.ẏ.
mellis rož.lib.i.çuccari.lib.i.fiat digestiuū optimū:qđ et
valet in idropisi frigida ꝛ in oī opilatione epatis de cā fri/
gida. ¶ Deinde purget̄ cuꝫ agari.ꝛ aloe loto reubarbaro
turbith çinçi.infusis in parte istius decoctiōis.ꝛ detur in
mane.Vel pn̄t fieri pillule cū oximelle diuretico tempe/
rato cū spica ꝛ lacca inuncta.Vel cuꝫ diaturbith fiat pur
gatio ꝛ cū catartico impiali.ꝛ hoc valet illis qui sunt con
stipati cōiter:ꝛ habent cum hoc ventositates. ¶ Deinde
epar inungat̄ cū oleo nardino costino ꝛ oleo amigđ.ama/
rarū ꝛ cū oleo in quo coquat̄ absinthiū:qꝛ absinthiū endi
uia agrestis eupatoriū spica lacca valent in cā cala ꝛ in cā
frigida.silr scariola sandali rose capill.ve.cinamomuꝫ li/
gnū al.gariofi.ꝛ ista sunt que cōfortant epar. Et ita cōplē
tur tria p̄ncipalia.ſ.discrasie alteratio:māe peccātis euo:
ꝛ ipsius epatis confortatio.

¶ Si aūt in epate sit mala ꝯplo sicca sic̄ est in ethicis ꝛ cō
sumptis a fluxu epatico ꝛ a coitu ꝛ silibꝰ:tūc humectetur
cū cibis bonis ꝛ potibꝰ sic̄ cū colaticẏs ꝛ rebꝰ coctis in pa/
ne ꝛ elixis ꝛ vitellis ouoꝝ. ¶ Deide cū balneo in aq̄ dul/
ci calo post prādiū in qua coq̄nt̄ malua viola liliū bismal
ua ꝛ silia. ¶ Deinde vngat̄ cū dialtea ꝛ oleo amigđ.dul/
ciū ꝛ butyro recēti ꝛ cū vnguēto ptisicoꝝ ꝛ silibꝰ.tamē so
lus cibꝰ subaliter humectat. ¶ Deinde detur electuariū
ad restaurādū ꝛ diadragātū frigidū diapenidion sine spe
ciebus calidis ꝛ penidie ꝛ carnes citoniorum.

¶ Si vō lapsus ēpis sit ad malā ꝯplonē humidā tunc den
tur desiccantia extenuantia ꝛ deopilātia:tn̄ tēperate. In/
iungat̄ q̊ abstinētia a cibo ꝛ potu nālr. ¶ Deiñ dent̄ assa/
ta salsa frixa ꝛ salsamēta de mētha saluia petrosilio serpil
lo cinamomo nuce mus.ligno al. ¶ Deide vtat̄ bono vi/
no forti antiquo ꝛ bono clareto facto cū spica nuce musc.
cinamomo galāga gar̄.ꝛ silibꝰ. ¶ Deide vtat̄ diacimino
diacalamēto diatriton pipereon ꝛ silibꝰ. ¶ Deide vnga/
tur epar de oleo pulegino ꝛ silibꝰ. Et balneet̄ an̄ prādiū.
sed modicū moret̄ nisi sit valde calm.ꝛ balneū aque cali
de vel sulfuree sit interius vt est in anglia apud betanicā
multuꝫ valet eis ꝛ idropisi etiā de causa frigida.

¶ 4m p̄ncipale.ſ.diete ordinatio iā pꝫ in discrasia ad q̄lita
tes passiuas.Sꝫ de actiuis sciendū ꝙ si est cā cala dꝫ vti
piscibꝰ paruulis squāmosis de aq̄s mundis ꝛ coctis in aq̄

⁊ aceto: ⁊ debet vti carnibus hedulinis agninis ⁊ perdicibus ⁊ pullis ⁊ vitulo lactenti ⁊ auibus paruis cãpestrib⁹ ⁊ lacte ⁊ acetoso. Uinũ vitet nisi digestiua sit debilis aut cõsuetudo in ꝯriũ. ⁊ sit tunc vinũ limphatũ ⁊ debile in se. ⁊ condiant̃ cibi sui cuꝫ aceto ⁊ aqua roſ. ⁊ agresta. Uitet oĩa interiora aĩaliũ ⁊ oĩa dure digestiõis ⁊ multe pinguedinis. ⁊ ideo oua dura ⁊ caro mõtonina nõ valẽt ⁊ maxĩe circa renes. tñ lactuca scariola epatica valẽt in cibis suis ⁊ lac vaccinũ qđ est ebutiratum: pira poma ⁊ mala granata. Utat̃ pane cocto bene fermẽtato lꝫ panis azimus stipticando aliqñ valeat nisi fuerit opilatio epatis. ¶ Sed in cã frigida dent̃ volatilia vsualia assa p̃terq̃ꝫ illa q̃ degunt in aquis cũ salsamẽto de petrosilio saluia ligno al'. cinamomo nuce muſ. ⁊ vino cũ modico coriãdri. vtat̃ vuis passis auellanis: qꝛ valẽt oib⁹ ep̃icis. sed in cã frigida debent assari. ⁊ amig. fisticis pineis castaneis assatis cũ aniso: qꝛ castanee faciũt ventositatẽ. valet panis calidus infusus in vino. vitet lac ⁊ oĩa que sunt difficilis digõnis et poma ⁊ res crudas ⁊ coitũ multũ ⁊ similia.

Opilatio epatis est ꝯstrictio seu coartatio seu clausio venarũ que sunt in epate seu poroꝝ ⁊ foraminũ que sunt in substãtia ei⁹ siue sit a mã obturãte siue a frigiditate coartãte vel a caliditate corrugante vel ab ap̃ate cõprimente. ⁊ sic pꝫ diffinitio. Et dr̃ opilatio q̃si operis dilatio: qꝛ impedit̃ op̃atio mẽbri ꝑpter ip̃edimentuꝫ transitus sp̃ũum: qꝛ nõ possunt trãsire pp̃ mãm obturanteꝫ viã illoꝝ. vel dicit̃ opilatio quasi pori obturatio ⁊ in idẽ redit. ¶ Silr̃ opilatio splenis est eius durities vel tumor vel inflatio vel ip̃edimẽtũ op̃ationis eius que est attractio melĩe vl' sanguinis ⁊ mũdificatio. Et dr̃ splenetica passio diuturna durities splenis: sicut dic̃ Gal'. 6ª par. affo. cõmento. 43. sed epaticus dicit Auicẽ. fen. 14. 3°. cañ. tractatu 2°. ca. p̃mo. est ille in dispõnib⁹ epatis cui⁹ est debilitas absq̃ꝫ re manifesta ex ap̃ate aut solõne cõtinuitatis ⁊ silĩbus. lꝫ debilitas illa semp̃ sequat̃ malitiã cõplõnis ep̃is vel nocumẽtũ in mẽbro cõicãte sicut in felle vel in splene vel in stõaco vl' in vesica vel in renib⁹ vl' i mr̃ice

Cause opilatiõis epatis est efficiẽs vel mãlis vl' localis. Efficiẽs est debilitas digõnis ⁊ sep̃ationis ⁊ debilitas expulsiõis ꝑpter malitiã cõplõnis calide aut frigide aut aliq̃ cã in ipso sicut veruca ⁊ ap̃ata. vel veniẽtia ad ip̃m ab extra sicut sunt cibi grossi vt carnes bouĩe interiora aĩaliuꝫ ⁊ bestiales pisces ⁊ oua dura ⁊ pira ⁊ sorba nespile ⁊ anguille. ⁊ caro anatis ⁊ anseris ⁊ pauonis. ⁊ panis pastillarũ ⁊ omnia que extrinsec⁹ cõstringũt. ⁊ vnguenta frigida ⁊ emplastrũ frigidũ ⁊ silĩa. labor fortis super cibũ idẽ facit. ⁊ potatio vini multi supra cibũ facit penetrare cibũ ante digestioneꝫ ad epar ⁊ cõstipatio vẽtris ⁊ retentio vrine ⁊ menstruoꝝ ⁊ silĩa. ¶ Cã mãlis est humor opilans aut ꝑpter suã grossitieꝫ aut viscositateꝫ aut ꝑpter multitudinẽ suã aut pp̃ repletionẽ factã ex eo aut est ap̃a aut ventositas aut q̃litas cõstrictiua. s. frigiditas vel siccitas. vñ sanguis opilat rõne multitudinis. flegma rõne frigiditatꝭ ⁊ q̃ꝫtitatis grossiciei ⁊ viscositatis. melĩa rõne inflatiõis ⁊ extensiõis sue: rõne cui⁹ eius penetratio est difficilis: sicut dicit Haly 3ª part. tegni. cõmẽto. 136. in cõmẽto illius. Que vero ex stercore. ¶ Cã instrumẽtalis vel localis est cõstrictio venaꝝ a p̃ma creatiõe vel ab aliquo stringẽte. aut inuolutio. aut intricatio venaꝝ epatis aut illud qđ exit ex eis sicut in ramis parte epatis: qꝛ mã opilatiõis epatis ꝑuenit ad ipsos p̃us per illud qđ colat̃ ab ipsa ad orificia venarũ ramificatiuarũ ex vena ascẽdẽte ⁊ iam diuisit feceꝫ: ⁊ illud qđ grossius est illic. ⁊ pp̃ hoc plurimũ opilationũ nõ fit nisi in latere cõcauo. dic̃ Auic. 3°. cañ. fen. 14. tractatu 2°. c. de opilatiõe epatis. Aliqñ tñ fiunt opilatiões in gibbo epatis ꝑpter adustionẽ sanguis ⁊ humoꝝ ⁊ eoꝝ lapideitatẽ. Aliqñ rõne ap̃atis aut ꝑpter aquositatẽ sanguinis repudiati a mẽbris tertie digõnis ⁊ ad epar regurgitãtis vt in idropisi. ⁊ gulosis cõtingit frequenter. Aliqñ ꝑpter percussionem vel casum sup̃ latere dextro vel appodiationẽ ad illud sic̃ in studentib⁹ ꝯtigit q̃ cõtinue iacẽt super vno latere ⁊ ad aliud appodiãt. Aliquãdo ꝑpter defectũ flebotomie ⁊ ex mutilatiõe membrorum magnoruꝫ ⁊ sanguis regurgitat ad epar ⁊ opilat. Aliquãdo ꝑpter defectum fellis: ⁊ splen nõ oĩno mundificat epar ex superfluitatibus suis ⁊c̃.

Signa opilationis epatis p̃mo dicaꝫ. 2°. signa causarũ. ¶ Signa q̃ epar sit opilatũ sunt quatuor. Primũ cũ facies nõ est in suo colore. ĩmo distat multũ. ⁊ sunt oẽs iõ male colorati ⁊ cachochimi ⁊ in re sunt ep̃ici hñtes debilitateꝫ epatis cũ aliqua malitia cõplõnis ignote nobis. Et est color faciei decliuis ad albedinẽ citrinaꝫ vel viriditatẽ fuscam. Sed in debilitate ex caliditate est corpus vergẽs ad citrinitatẽ ⁊ rubedinẽ obscurã. ⁊ in debilitate ex frigiditate ẽ color sic̃ flegmatis crudi. ¶ Sꝫ stomatic⁹ hꝫ colorẽ faciei declinantẽ ad albedinẽ obscuram vel fuscaꝫ vel ad liuiditatẽ vel ad plũbeitatẽ. Color eniꝫ epatici est q̃si color hoĩs sincopizantꝭ. ⁊ stomatici q̃si excanirizati vel a sincopi resurgentis. Sed splenetici est q̃si hoĩs moriẽtis vel a frigore deuicti. ⁊ ista sũt signa mihi secreta per experientiã aliqualẽ inuenta. 2^m^ signũ est qñ vrina est tenuis. 3^m^ signũ est grauitas in p̃te dextra ⁊ in regiõe epatis. 4^m^ signũ est difficultas anhelit⁹ cũ ascẽdunt mõtes ⁊ gradus. ¶ Signa in qua parte est opilatio sunt: qꝛ si in sima fuerit ep̃is. tũc egõ est humida sicut ptisana feculẽta. aliqñ sanguinea qñ epar nõ attrahit chilũ. ⁊ iõ talis sanguinis fluxus nõ dꝫ stringi. ¶ Si aũt fuerit opilatio in gibbo tũc egestio est sicca. ⁊ si fuerit in vtraq̃ꝫ parte: tũc egestio est partĩ sicca ⁊ partiꝫ humida. ¶ Et signa hũoris in ea sunt q̃ si opilatio fuerit de sanguĩe color est vergẽs ad rubedinẽ faciei fuscaꝫ. ⁊ si ex colera vergit ad citrinũ. si ex flegmate vergit ad albuꝫ. si ex melĩa v̾git ad nigrũ liuiduꝫ. ⁊ si fuerit ex vẽtositate nõ mutat̃ color faciei nec egõnes mutant̃ nec vrina. ¶ Si cã sit ap̃a: tũc est ibi dolor ⁊ ẽt febris vtplĩm: sed in opilatiõe pura non. Unde opilatio est duplex: pura ⁊ nõ pura. pura ẽ sine apostemate. non pura est cũ ap̃ate: ⁊ aliquo morbo cõposito. ¶ Tñ hic notandũ q̃ in opilatõe sime epatis est egestio subtilis chilosa multa. subtilis qꝛ aquositas colerica non ĩuenit viaꝫ ad epar. chilosa qꝛ epatis op̃atio nõ p̃ualet in ipso chilo: ita q̃ cõuertat ip̃m ad sanguinẽ: multa qꝛ ad h̃ qđ dꝫ exire: sicut fex addit̃ illi ꝑportio q̃ deberet cõuerti in melĩaꝫ: ⁊ illa dꝫ cõuerti in flegma. sed in opilatiõe gibbi epatis est grauitas magna ⁊ magn⁹ dolor: qm̃ pãniculus extẽdit̃. aliter. n. nõ faceret dolorẽ: qꝛ epar est mẽbrũ insensibile. vt dicit Aui. c. de mẽbris. Et cã est iã dicta: qꝛ illud qđ intrauit epar retinet̃ ibi ꝑpter op̃ationẽ gibbi: ⁊ nõ purgat̃ per vrinã: nec vadit ad corpus: ⁊ raro purgat̃ p̃ ventrẽ: ⁊ iõ est ibi grauitas magna. ¶ Signa cãꝝ extrinsecaꝝ habent̃ per idicia patiẽtis. ⁊ qꝛ potauit aquã fridã: vel qꝛ accepit opilãtia. Et signa cõcomitãtia sũt sicut siccitas corporis ⁊ aeris. ¶ Signa lesionis ep̃is pp̃ vicinitateꝫ mẽbroꝝ sunt lesio in mẽbro p̃ncipaliter patiẽte: sicut in kisti cũ amaritudine oris ⁊ p̃uatione corporis in vrina. Et si in splene appetitus cibi est augmẽtat⁹ ꝑpter regurgitationem melĩe ad os stomaci: ⁊ sic de alys.

Pronostica. Pronosticatio est q̃ hñs opilõneꝫ epatis est pauci sanguinis: ⁊ corrupti coloris. Silr̃ opilatio fere est mater oium egritudinũ epatis. dicit Aui. in 3°. Opilatio silr̃ p̃dicit idropisiꝫ futu-

ram aut apa aut colicam aut iliacam aut fluxũ ꝛ similia.
¶ Itẽ putredo sequit̃ multotiẽs opilatiões ꝛ priuationẽ
expiratiõis: dicit Haly 3ª parti. tegni. cõmen. 200. ¶ Itẽ
siccitas sup̃flua est cã opilatiõis vere aut nõ vere: que est
strictura meatus pp cõsumptionẽ humiditatis currẽtis
in meatu: dicit Haly 3ª parti. tegni in cõmẽ. 154. ¶ Item
Auic. 3º cañ. fen 2ª. c. de stupore. dicit ꝙ opilatio cõtingit
aliqñ ab hũiditate absq; mã humorali sicut ab humidita
te balnei vel aeris: quãdo. s. villi claudentes ꝛ aperientes
meatus remolliunt̃: ꝛ tũc cadit vna pars super aliã. estq;
ibi clausio ꝛ opilatio nõ pura vel nõ vera. ꝛ hoc vult Aui.
aliter enim verbũ suum esset cõtra rõnem.

Cura opilationis epatis requirit tres res p̃ncipales. s.
digestionẽ materie cũ abstersiuis ꝛ confortati-
uis si sit opilatio humoralis. 2º eius euacuationẽ cuz so-
lutiuis. 3º vrine ꝓuocationẽ ꝑm ꝙ materia fuerit in gib
bo vel in sima: sicut canit̃ de h 3ª particula tegni cañ. illo.
Et quãdo superfluitas. cõmento. 144. 4ª res non p̃nci-
palis est cum appositis extra.

¶ Primam rem complent cibi ꝛ medicine de quibꝰ canit̃
3ª parti. tegni in cõmento. 144. sicut medicine que abster
gunt ꝛ liniunt sicut idromel ꝛ aqua ficuum. sed tñ dulcia
opilant epar. vt dicit̃ 3º regiminis acutoꝝ. cõmẽto. 14. per
penetrationem a vena ampla ad venas strictas. ecõuerso
est in pulmone. ¶ Medicĩe igit̃ subtiliatiue ꝛ aperitiue
cõpetunt in opilatiõe epatis: sed nullũ forte medicamen
dz dari in opilatione epatis nisi signa manifeste digestio-
nis appareant. Et debẽt dari medicine ante cibũ vel mul
tum post. ꝛ debẽt bene cõteri. ergo medicina aperitiua cõ
petit fere in oibus egritudinibꝰ epatis. ¶ Silr̃ medicina
amara qꝛ aperit. pontica quia cõfortat. odorifera qꝛ viui-
ficat spũs. ꝓhibens putredinẽ: qꝛ expellit virus ꝛ resistit
veneno. ꝛ h oĩa reperiunt̃ in cinamomo squinãto myrra
cassia lignea spica nardi. ꝛ de h tangit Haly 3ª parti. tegni
cõmento. 171. vbi dicit. dz vt misceant̃ cum medicinis re-
solutiuis medicine ꝯfortantes. ꝛ medicine meliores epar
confortãtes sunt stiptice ꝛ in quibus est aromaticitas: si-
cut sunt rose lignũ al'. sandali spica. hec Haly. ¶ Itẽ meª
abstergens ꝛ mũdificans cõfert sicut mel silr̃ maturans
cũ lenificatione ꝛ siccitate vt crocus. ꝛ si cuz h est suauis
saporis ꝛ amica epatis magis ꝯfert. ¶ Medicine aperiẽ
tes sunt endiuia hortulana ꝛ siluestris que crescit in locis
nõ altis sicut altaraxacon. i. rostrũ porcinuz vel cicorea. ꝛ
cõferunt omni epati calido a ꝓprietate ꝛ cõfortant: qꝛ fri
gide ꝛ aperitiue ꝛ pontice ꝛ cõfortãtes ꝛ epati frigido a ꝓ-
prietate: ꝛ qꝛ aperit ꝛ cõfortat: sed in epate frigido dz dari
cum melle. ¶ Mãlia aũt in opilatiõe epatis sunt medi-
cine frigide diuretice calide ꝛ equalitati ꝓpinq̃. ¶ Me-
dicine aperitiue frigide sunt endiuia vtraq; altaraxacon
aq̃ plantaginis ex fol'. suis ꝛ radicibus. Reubarbaꝝ ꝛ ab-
sinthium cõfert in causa calida ꝛ frigida. Cuscute est val-
de aperitiuũ. eupatoriuz antera. i. semen rose amigð. ama
re feniculũ humidũ sirupus acetosus cum seminibus fri-
gidis cum zuccaro facta sunt ꝓxima eis. Et si vis calefa-
cere aliquantulũ fac ip̃m cum melle. ¶ Medicine ꝓxi-
me equalitati sunt lupinꝰ qui est meª melior ꝑpata. came-
pitheos est ei quasi ꝓxima: sed est parui caloris: fumꝰ ter-
re radix apy oximel sparagi lacca. ¶ Medicĩe calide sũt
assaꝝ cassia lignea petrosiliũ anisuz aristologia reubarba
ruz ireos fistici epithimꝰ squilla cẽtaurea minor poliũ gẽ-
tiana sirupꝰ acetosus squilliticꝰ factꝰ cuz melle agar̃. lz in
parua q̃titate laxet datꝰ aperit ꝛ aperit euãdo mãz opi-
lantẽ ꝛ cũ cõpl'one ꝛ ꝓprietate p̃parãdo vias: qꝛ dic̃ Aui.
in 2º cañ. ꝙ ipse ducit medicinas alias ad extrema corpo-
ris. De istis p̃nt fieri sirupi ꝛ electuaria vnguenta emp'la

ꝛ lotiões ꝛ silia ꝑm ordinẽ medici. ¶ Ista ponit Aui. c. de
cura opilatiõis epatis ꝓ maiori pte in pticulari. ꝛ sic ope-
randũ ẽ in cã frigida. ℞. radicũ feniculi petro. rubee ma-
ioris ireos areos aristo. Deide. ℞. camepiteos eupatory.
añ. M. i. cinamomi squinãti assari. añ. ʒ. ij. calami aroma
tici spice nardi cassie lignee. añ. ʒ. i. sandaloꝝ ru. anisi car-
ui maratri amei amomi. añ. ʒ. ß. cuscute. ʒ. iij. sũmitatũ fe-
niculi. ꝛ extrahat̃ succus. ꝛ ab̃s. añ. ʒ. ß. mellis lib. i. ß. aceti.
quar. ß. fiat sirupus optimꝰ in opilatiõe ep̃is. Et si vis ope
rari ꝓ splene adde scolopendrie corticez salicis ꝛ fraxini
genestre capparis ꝛ tamarisci succi cauliũ caprifoliũ ꝛ sgl
le. ¶ Itẽ. ℞. ab̃s. partẽ. i. spice partes. ij. confice cũ melle:
qꝛ iuuat valde in opilatione epatis. dicit Serapio. ¶ Sz
in cã calida pticulari sic est operandũ. ℞. radicũ apy bru-
sci graminis añ partẽ. i. endiuie cicoree epatice lactuce ca
pil. ve. añ. M. i. sandaloꝝ omniũ quatuor seminũ frigido
rum maioꝝ ꝛ minoꝝ. ana. ʒ. ß. spody. ʒ. i. rasure eboris. ʒ. i.
zuccari lib. ß. aceti albi. quar. ß. fiat potꝰ. ¶ Et si ꝓ splene
adde scolopẽdrie camepitheos corticũ salicis semis por-
tulace in maiori quãtitate q̃ p̃us. ꝛ decoquat̃ in aqua fe-
niculi. ꝛ lupinus valet ꝛ liliuz radix nenufaris. ista valent
spleni calefcõ. Uel p̃nt dari sirupi cões in cã frigida sicut
oximel diureticũ squilliticũ. ꝛ in cã calida cũ oxizaccara
ꝯposita ꝛ sirupo acetoso mellino. ¶ Cõfortãtia epar sim-
plicia sunt iam dicta ꝛ ꝯposita: vt triasandali in cã calida
ꝛ cũ spica deopilat diarodon. In cã calida medioᵉ se h̃nte
cũ oxizaccara cõposita ꝛ sirupo acetoso mellino. ¶ Con-
fortantia epar simplicia sunt iã dicta ꝛ cõposita. vt diani-
sum ꝛ diacinamomuz vel diaspermaton. In cã frida ꝛ in
splene opilato diacapparis. in cã frigida diacalamẽtũ. sed
in cã calida splenis triasandalũ acuitũ cũ semine portula
ce. ¶ Mõ videndũ est de cibis valẽtibꝰ epati ꝛ de cibis
medicinalibus. Sit igit̃ panis illoꝝ qui patiunt̃ opilatio
nem fermẽtatus ꝛ cũ sale cõfectus q̃tuz opz ꝛ modicum
plus. vinum sit claruz subtile odoriferũ: sed sumat̃ in par
ua q̃titate. qꝛ si in magna quãtitate sumeret̃ faceret cibũ
indigestũ penetrare ad epar etiã si sumeret̃ cito super ci-
bum. Et ista de causa motus super cibuz ꝓhibetur eis ꝓ-
pter talem penetrationẽ. Cauere etiã debent ab acceptio
ne cibi super cibũ indigestum. ꝛ errare in ordine cibãdi. s.
p̃mo sumere grossa: deinde subtilia est error in opilatiõe.
similiter potare aquã frigidã in ieiuno ꝛ post coitũ ꝛ exer
citium nocent eis. Uitent ergo carnes grossas ꝛ panẽ azi-
mum vinũ grossuz ꝛ nouũ rizi ꝛ miliũ pedes ꝛ capita ani-
malium frixa ꝛ sicca ꝛ assata ꝛ omnia viscosa ꝛ frumentũ
ꝛ similia. Caueant balneũ post cibum ꝛ potum plurimũ ꝛ
ꝓprie potum vini: tamen vbi nõ est multa caliditas: vinũ
antiquũ subtile clarũ bonum odoriferũ purũ post cibum
sumptum confert per aliquos dies: sed nõ in magno vsu.
¶ Itẽ fistici valẽt eis qꝛ sunt aromatici stiptici cõfortan
tes ꝛ mundificãtes vias cibi: sed sunt vehemẽtis calidita
tis. Etiã fisticata valz facta cũ zuccaro in cã frigida. ꝛ vue
passe valẽt: qꝛ sunt abstersiue ꝛ maturatiue suaues. Silr̃
amigð. amare valent. ꝛ dulces epati valẽt: sed in ap̃atiõe
eius nõ: nec in opilatiõe eiꝰ. ¶ Itẽ auellane valent oĩbus
epatibus: qꝛ nõ sunt vehemẽtis cal'itatis ꝛ sunt ap̃itiue. ꝛ
chimus eaꝝ ẽ bonꝰ: dic̃ Aui. in 3º cañ. fen. 14. ꝛ iõ dr̃ in v.
Dic auellanas epati semper fore sanas.
Sanãt reumaticos frigidos et idropicos. s. quãdo assant̃
pro reumate frigido: ꝛ odorant̃ ꝛ dant̃ nisi esset tussis ni-
mia: tunc nõ deberẽt dari nisi essent earũ nuclei q̃si pleni
non corrugati ꝛ pellicula exteriori amota. Et pro idropisi
ante cibũ debent dari. ꝛ maxime ille que vocantur phili
beis. ¶ Et est hic notandũ de nucibꝰ ꝙ iste parue de co-
rulo non vocantur nuces ꝓprie a medicis: sed auellane: ꝛ

nuces vocant̃.s.gallice nugages.⁊ de illis dr̃. Nux medicina p̃ma:cibat altera:3ᵃ mors ẽ.i. mors stomaci.s. v̓tutis digestiue stomaci.⁊ dicunt̃ nuces medie que vocant̃ gallice noys de nober:anglice valciotes.⁊ dicit̃ de illis.
Nux homini salus est si sumitur vt medicina.
Si velut esca datur non est salus:imo ruina.s. si homo comedit de eis scilicet de cibo.omnes tamen valent contra venenum vt videbitur infra.

¶ 2ᵐ p̃ncipale est eũo materie peccãtis ⁊ fit in opilatione antiq̃ cũ flebotomia basilice dextre si de sanguie. si tñ de alio hũore q̃3 de sanguine:purget̃ tũc cũ hyera pigra Ga. polipodio agarico turbith reubarbaro : ⁊ d3 fieri eũo ẽm q̃ mã requirit. Uel p̃ñt purgari in cã frida cu3 bñdicta ⁊ theodoricon ⁊ emperiscon. ¶ In cã cal'a cu3 trifera saracenica reubarbaro vel cassiaf. vel tamarindis agarico cũ sirupo acetoso administratis velcũ succo absinthy vel cũ decoctiõe vuaꝝ pass.mũdataꝝ. ¶ S3 in cã frida cũ agarico polipodio aniso turbith zinzi.cu3 oximelle diuretico vel squillitico vel cũ decoctõe agrimonie vel artemisie ⁊ rubee maioris.põt distẽperari hiera pigra Gal'. ⁊ colari ⁊ dari cũ diaturbith ꝯfortato cu3 cartamo vel agarico vel reubarbaro vel cũ cartamo iperiali. ⁊ quãdo causa ignoratur cum catholicon acuito cum reubarbaro.

¶ 3ᵐ p̃ncipale.s.vrine ꝓuocatio fit cũ eisde3 cum quibꝰ fit digestio ⁊ deopilatio.tñ in cã calida val3 ad hoc semẽ endiuie scariole liquir̃.⁊ nuclei cerasoꝝ milium solis. In cã frigida semẽ saxifragie ameos anisu3 spica nardi:q2 aliqñ ipsa facit migere sanguinẽ. Dicit Gerar.q̃ puluis leporis cõbusti ⁊ stercus leporis ⁊ vitri albi cõbusti ⁊ scorpiõis ⁊ radicis filicis ⁊ rubee maioris ⁊ nasturcium ⁊ sil'iu3:sicut videbit̃ infra de cura lapidis ⁊ vesice. Et si sanguis exñs in epate vadit ad vias vrĩe ⁊ ledat sicut aliqñ cõtingit qñ mã diu est ibi cõtẽta:tũc in cã cal'a vtat̃ aq̃ ordei:in cã frigida vtatur aq̃ mellis vel isopi vel rosaꝝ siccarum.

¶ 4ᵐ p̃ncipale nõ tñ p̃ncipaliter.⁊ p̃mo intelligẽdũ est cũ emplastris ⁊ fricatiõibꝰ ⁊ vnctiõibus. Empl'm fiat de spodio ⁊ farina lupioꝝ seminibꝰ diureticis fenugreco armoniaco absinthio camedreos mastice croco ⁊ oleo de spica ⁊ cera optime deopilat.sed d3 calefieri aliqual'r añ appõne3:q2 in cã frida plus val3 ⁊ in duritie epatis. S3 in cã calida plus val3 empl'm in p̃nᵒ de citonys farina ordei sandalis virga pastoris endiuia cũ aq̃ ro. Et si vis cõfortare adde parũ spice nardi ⁊ abs̃.⁊ ciperi. In fine fiat empl'm de lilio storace calamita camomilla cum oleo masticino.
¶ Itẽ ex aloe mastice camomilla melliloto croco rubea assaro cera armoniaco cũ oleo de lilio fit optimũ resolutiuum mãe remanẽtis siue in ap̃ate calido ep̃is siue de mã hũorali opilãte. ¶ Unguẽta sunt sicut oleũ nardinũ sandalinũ p̃mũ in cã frigida.sed in cã cal'a nõ d3 diu stare:q2 opilaret exterius.s3 cũ aq̃ abs̃.ordei ⁊ capill'.ve.d3 lauari ⁊ fricari.deinde tergi ⁊ desiccari cũ panno aspero : q2 illa deopilat.⁊ per hoc p3.lotio multa ilioꝝ val3 in opilatiõe splenis:nisi q2 pro splene debent esse fortiores. ⁊ recurre p̃us in p̃mo libro ad capl'm vbi ponunt̃ medicine pro splene. ¶ Modo quia aliquãdo epar opilatur ⁊ materia opilans facit dolorem maximũ si sit vẽtosa:ideo si causa vergat ad caliditatem:tunc sacellet̃ locus dolorosus cu3 sandalis camõilla melliloto furfure ⁊ milio. Et si causa vergat ad frigiditatem ponatur in sacculo anthos sticados anisum ciminum rose ⁊ camomilla.

¶ De egritudinibꝰ splenis. Capl'm. XVI.

PLurime egritudines splenis sunt autũnales.dicit Aui.3ᵒ cañ.fen.14. tractatu 2ᵒ cap.p̃mo. Si apostemet̃ splen:tunc est ap̃a in parte inferiori splenis vel in vna certa parte.sed quando est durities sine apostemate: tũc per totũ est duritiea. ¶ Disinteria superueniens spleneticis bona moderata.⁊ sil'r qui incurrũt freq̃ter corrizã non sunt splenetici.q2 passio splenetica est de mã grossa.⁊ coriza de subtili. Et passio splenetica in p̃ncipio de facili curatur.sed qñ antiquat̃: vix aut nunq̃3 curat̃. Et iõ errant illi qui dicunt q̃ post.x.annos meliꝰ curat̃: sicut dicit Gilbertus ⁊ Rogeriꝰ.q2 q̃to magis antiquat̃ tãto magis indurat̃.g̊ minꝰ tũc resoluit̃.ergo tardiꝰ curat̃. ¶ Hic notãdu3 est ꝓ v̓bo Gal'.5ᵒ de iuuamẽtis mẽbroꝝ 4ᵒ.ca. vbi dicit q̃ splen nutrit̃ ex sanguine subtili:⁊ epar de grosso.qđ sic est itelligẽdũ:q̃ splen nutrit̃ de subtili sanguie.s.de nigro.epar v̓o de grosso sanguie: sed de rubeo vt dicit. Uel splen nutrit̃ de sanguine subtili : q2 mel'ico g̃ ẽ subtilis in actiõe rõne acetositatis. ¶ Itẽ nota ꝓ illis versibus.
Cor sapit:pulmo loquit̃:fel cõcitat iram:
Splen ridere facit:cogit amare iecur.
Cor sapit:q2 ab ipso ẽm Ioãnitiu3 ꝓcedit ira indignatio victoria dominatio. Pulmo loquit̃ attrahendo aerẽ qui est mã vocis. Fel concitat iram.ꝑꝑ abundantiã colere in eo:q2 colera est furiosa. Splen ridere facit per accñs purgando sanguinẽ ab humore mel'ico q̃ trahit qñ nõ opilat̃. Cogit amare iecur.i.epar in hoie. vel stomacus in auibꝰ ⁊ simil'r in homie.vt p3 per istum versum.
Nõ valet in iecore quicquid dulcescit in ore.
Unde stõacus facit amare cibũ: sed epar coitũ ꝑꝑ calorẽ qui ꝓuenit ab epate a quo calore est appetitꝰ coitꝰ: vt videbit̃.c.sequenti.c.de sterilitate. ¶ Ite3 duritiea splenis inducit maciem in toto corpore.q2 ista duritiea ex mel'ia multiplicata impedit debitã generationẽ hũoꝝ corrũpẽdo digestiuã.⁊ per ꝯñs non bene nutrit̃: q2 mel'ia acetosa facit sanguinẽ abhomiabilẽ quãdo abũdat nimis:⁊ nihil nutrit nisi dulce.vt dicit̃ in 2ᵒ cañ. Auic.

Cura. Circa curam ap̃atis splenis vel duritiei splenis que vocat̃ gallice cortẽ:anglice elfat. Sciẽdu3 q̃ op3 digerere mãm in cã cal'a cũ scolopẽdria fol'.salicis ⁊ seminibꝰ portulace ⁊ tamarisco. S3 in cã frida cũ seminibꝰ cuscute ⁊ calamẽto ⁊ cortice capparis fraxini ⁊ genestre radicis lily ⁊ lapaty acuti in aceto infusis:⁊ cũ oxizaccara cõposita. Deinde fiat flõmia in cã calida de p̃te eadem vel saluatella.sed in cã frida de saphena eiusdẽ partis. Deĩde accipiat̃ filtrũ infusu3 in aceto calefacto ⁊ ꝓprie in quo decocta est ruta:⁊ ponat̃ supra splene3 ⁊ iteret̃ freq̃ter. Deĩde. ℞.7.vespertiliões pigues ⁊ decola ⁊ decoque in aceto ⁊ coctos manibꝰ bñ dissolue cola ⁊ da in potu.est.n.cura experta. Deĩde fiat vaporatio sup splenem cũ furfure cocto in aceto cũ aneto ⁊ furfure calido ⁊ superponat̃:q2 dissoluit mirabil'r qđ est in splene. Deinde det̃ succus caprifoly coctus ⁊ colatꝰ cũ aceto modico vel cu3 radice vel cortice capparis:q2 cõfortat ⁊ deopilat ille cortex ⁊ sepe educit vrinã ⁊ egestionẽ sanguineã ⁊ sanat:⁊ ꝓprie cũ bibit̃ cũ sirupo acetoso. Deinde igrediat̃ balneũ ieiunus cũ tolerauerit eũ.⁊ resupinet̃ in eo. Deĩde accipiat semen portulace tẽperet̃ cum aceto ⁊ sup splene3 ponat̃. Est.n.ꝓprietas sua resoluere ap̃ata ⁊ duritie3 splenis. Idem facit puluis arnoglosse sicce cũ aceto. Deinde bibat vinũ cũ quo decocta sint folia tamarisci ⁊ virgulta eius.⁊ faciat spleneticus vas ex ligno eiꝰ in quo ponant̃ cibaria sua. Sil'r in fraxino fiant ciphi ⁊ disci in quibus capiat cibũ suu3 ⁊ potũ ⁊ cibaria p̃parent̃ cum aqua extinctionis ferri. Ista sunt simplicia q̃ cõferũt duritiei ⁊ opilationi epatis ⁊ splenis:assaru3 scolopẽdria agnuscastus acorus squilla cũ aceto intus ⁊ extra. lac camellaru3 ⁊ vrina eaꝝ.omne aliud lac nocet eis.tamariscus centaurea camedreos camepitheos nasturciũ nigella epithimũ

feniculū apium sticados raffanus ⁊ semē eius corallus ⁊
semen acetose pulmo aut epar vulpis. Deinde fiat em-
plastrum tale super splenē de armoniaco ⁊ stercore ouiū
⁊ aceto. ⁊ ex armoniaco dissoluto in aceto fit optimū em-
plastrum. Acetū eniꝫ rōne acetositatis ꝯfert in omni pas-
sione splenis. ¶ Itē stercus vaccinū exiccatū coctum cū
aceto est bonū. ⁊ si sulphur superponat̄ vel superasperga-
tur est melius. ¶ Itē empl'm in cā calida cū flore salicis
est mirabile. sed de bleta ⁊ radice altee cū aceto fit empla
struꝫ tēperatuꝫ. ¶ Itē nigrū de vase eris suppositū opti-
muꝫ est. ¶ Itē farina ordei cū aceto ⁊ sirupo acetoso est
vltimi iuuamenti. ¶ Itē sinapis cōterat̄ cum aceto ⁊ su-
perponatur. ¶ Ultimo pōt fieri talis potus. ℞. oppopo-
naci. ℥.i. pone in duobus sextarijs musti vel vini per duos
menses: ⁊ ibi bulliat. ad potandū da illud mustum vel vi
num clarificatum. ⁊ est optimuꝫ. Ista extraxi ab Auicen.
2°. ⁊ 3°. cano. fen 15ª. ⁊ posui multa. ⁊ si forte deficiat alicubi
vnum capiatur aliud. ⁊ medicus posset elicere ⁊ variare
multa: quia cura est difficilis.

¶ De sterilitate. Capitulum. XVII.

STerilitas est defectus generādi in vi-
ro ⁊ muliere. vt in viro dica-
tur defectus agendi ⁊ fetuꝫ ꝓducēdi. ⁊ in femi
na defectus cōcipiendi. Et dicit̄ sterilitas q̄si
sternēs ꝓlē. vel dr̄ sterilitas q̄si stans: qꝛ stat. i.
deficit vel gescit. vel dr̄ q̄si fetū ledens. i. ipediens. cuius
diffinitio est. Sterilitas est quedā dispō mala in viro vel
muliere: rōne cuiꝰ vir nō gnāt vel mulier nō cōcipit.

Cause. Causa huius passiōis est multiplex s'ꝫ ꝙ mul-
ta sunt ꝯtentiua istius passionis: que sunt cōi-
cantia ⁊ quasi cōtinue. sicut approximantia ꝙ est defectꝰ
coitus. aut satiriasis que est īmoderata ⁊ continua virge
erectio cum appetitu ad coitū. ⁊ priapismus qui est īmo-
derata virge erectio sine appetitu coitꝰ. ⁊ gomorrea que
est inuolūtaria ⁊ insensibilis q̄si emissio spermatis ⁊ sine
erectiōe virge. ⁊ pollutio que est dormiēdo cōiter emissio
spermatis: ⁊ si frequens sit īpedit gnātionē. ¶ Dic tn̄ no
tandū ꝙ vnūq̄dq3 dicit̄ perfectū cū pōt sibi sil'e gnāre 2°
de aīa. ⁊ cū omne totū ⁊ perfectū super tria ponant̄. vt dr̄
p̄mo celi. Iō sciendū ꝙ tria sunt necessaria ad coitū. cali-
ditas. vētositas ⁊ humiditas. Et dicit Aui. fen. 20. tracta-
tu p̄mo. c. p̄mo. ⁊ 2° tertij can̄. Scias ꝙ virge aduenit vir
tus erectiōis ⁊ vētositas a corde. ⁊ aduenit ei sensus a ce-
rebro ⁊ nuca. ⁊ aduēit ei sanguis eq̄lis ⁊ desideriū ex epa-
te. ⁊ desideriū nāle. q̄nq3 fit cā renum. tn̄ cor est p̄muꝫ p̄n
cipale omniū illoꝝ. ⁊ sunt de istis tribꝰ duo versus.
In coitu tria sunt: calor excoquit: hūor abundat.
Spiritus impellit: sic coitus hec tria querit.
Sunt etiā in viro tria mēbra gnātioni deputata virga et
duo testiculi. in femina matrix tota ⁊ duo testiculi in cor-
nibus matricis. ¶ Tria igit̄ membra que sunt p̄ncipalia
ad esse requirūtur sana ad hoc ꝙ fiat gnātio. cor: epar: ce-
rebruꝫ. Et ideo ponit Haly 2ª parti. tegni ibi. Ab illis ve-
ro exorta ꝙ vnus spiritus geniture conflat̄ ex tribꝰ ⁊ exit
ex spermate: sed debet esse ꝓlificum. ⁊ hoc vnū est cōpo-
situm ex spiritu aīali nāli ⁊ vitali. Sil'r tota illa fermenta
tio est a cerebro. ⁊ ideo si vene iuueniles que sūt retro au-
res forent incise homo fieret sterilis. dicit Aui. 3°. can̄. fen
2ª. c. 3°. Si ergo oīa p̄dicta bene se habeāt fiet generatio:
si vir ⁊ mulier fuerint etatis cōueniētis ⁊ cōcurrāt ad coi
tum cuꝫ dispōne laudabili ⁊ appetitu ordinato postq3 cō
pleta est prima ⁊ scd̄a digestio ⁊ 3ª sit mediata. vt dicit̄ 3°.
can̄. fen. 20. c. de horis coitus. Et si aliqd predictoꝝ defi-
ciat vel male se habeat: erit generatio predicta impedita
vel s'm totū vel s'm parteꝫ. vt videbit̄ ꝯsequēdo de istis
s'm ordinem. ⁊ p̄mo ex parte viri.

¶ Primo ergo ponā causas sterilitatis ex parte viri. qꝛ h
est aut ꝓpter causas itrinsecas aut extrinsecas. Propter
extrinsecas vt quia accipit sterilizātia sicut sunt lactuca
apium iusquiamum vermis lucens de nocte si frequen-
ter a viro comedatur: dicit Gilbertus in 7°. vnde dicitur
in quibusdam versibus.
Lucens de nocte vermis nō comedatur a te:
Sentinaꝫ curat vermis: tamen est sterilizans: qꝛ erectio-
nem virge īpedit q̄si in perpetuū. Sil'r cāphora frequen-
ter data multū īpedit erectionē. ⁊ ideo dr̄ in versu cōi.
Camphora per nares castrat odore mares.
Sil'r acus cū qua suebat̄ hō mortuus fixa in lecto vel in
pānis hoīs vel mulieris cū oꝫ fieri coitꝰ: impedit erectio-
neꝫ virge: ⁊ per ꝯn̄s gnātionē. vt dicit Cōstātinus 8° pra-
ctice sue tractatu de maleficijs. ⁊ Urso in affo. suis com-
mento. 34. dat cām istius. ⁊ Cōstan. ibi recitat multa ma
leficia. ¶ Cōtingit etiā non solū a medicinis frigidis sed
a calidis sicut est ruta agnuscastus ciminū. ista. n. ꝯsumēꝰ
ventositatē minuūt venerē: vt dr̄ in quodā ver.
Rutā viris venereꝫ minuit: mulieribus auget.
Unde nimis frida īpediūt gnātionē vētositatis: ⁊ nimis
calida cōsumūt. vt dicit̄ 6°. de morbo. Et Auic. 3°. can̄. fen
23. c. de diminutione coitus. ⁊ p̄mo can̄. fen 3ª. doct. 2ª. c.
16. dicit de diacalamēto diatriton pipereon ⁊ diacimino
ꝙ percrescāt dn̄iuꝫ caliditatis. i. nimis calefaciūt. ¶ Itē
potus multus aq̄ frigide ⁊ ieiunare in pane ⁊ aq̄ īpedit ge
neratione: qꝛ sperma minuit̄ per abstinentiā: ⁊ per aquaꝫ
frigidā cōgelat̄. Sil'r gulositas īpedit generationē: vt di-
cit Aui. vbi p̄us. vbi dicit ꝙ ebrius ⁊ gulosus nō generat.
¶ Iteꝫ ex parte viri est alia cā: qꝛ forte vtit̄ nimio coitu.
vel cuꝫ muliere que forte nō ꝑuenit ad annos. aut qꝛ ipsa
est vetula cū qua coit. aut qꝛ cognoscit eaꝫ inepto modo.
aut qꝛ est mēstruosa. aut scabiosa vel tineosa. aut fetida.
aut horribilis aspectus: rōne quoꝝ vir nō delectat̄ in coi
tu. ¶ Itē cōtingit aliq̄n īpedimentū: qꝛ vsus est fleboto-
mia: aut medicia laxatiua: aut cucurrit: aut laborauit: aut
nimis superflue coiuit. Sil'r accn̄tia anie sicut sunt timor
furor ⁊ sil'ia. ⁊ oīa que caloreꝫ nāleꝫ aut diminuūt aut cō-
sumunt ventū aut hūiditates sterilizant calorē diminuē-
do ⁊ destruēdo: sicut acetū ⁊ acetosa ⁊ abstinētia ⁊ vigilie
sup̄flue. ¶ Si veniat a cā itrinseca: tūc est ꝓpter morbū
cōsil'eꝫ aut officialē aut cōem. Propter cōsimilē morbū:
qꝛ peccāt res nāles. s. ꝙ etas est nimis humida sicut sunt
pueri ⁊ puelle. nimis frigida ⁊ sicca sicut in etate decrepi
ta. ⁊ ista mala cōplexio aut est in toto corpore aut in mē-
bris generatiuis. Si in toto corpore: hoc est ꝑꝑ passiones
mēbroꝝ p̄ncipaliū cū veniat sperma in hora coitus a mē
bris p̄ncipalibꝰ. ⁊ ab alijs per quādā resudationē: vt inuit
Haly 2ª parti. tegni. ⁊ ita fit sterilitas ꝑꝑ passiōes cerebri
sicut litargia ⁊ mania. que lꝫ exterius appareāt morbi cō-
sil'es: sunt tn̄ interiꝰ cōpositi ex oībꝰ generibꝰ morborū: ⁊
maxime litargia: qd̄ est apā in p̄te posteriori cerebri. ⁊ si i-
cidant̄ vene post aures: per quas venit fermentū sperma
tis. ⁊ ideo ebrij ⁊ reumatici nō bn̄ generāt ꝑꝑ nocumētū
cerebri: sicut innuit̄ 6ª p̄ti. affo. cōmē. 2°. ¶ Et accidit ēt
sterilitas ꝑꝑ passiōes cordis sicut est tremor tristitiaq3. ⁊
ꝓpter passiōes epatis sicut est idrop̄. ⁊ sil'ia. Cōtingit etiā
ꝑꝑ passiōes stomaci: sicut est friditas ⁊ īdigestio: ꝑꝑ regi-
minis iordinationē vel aliq̄ alio mō factā. Cōtingit ēt ꝑꝑ
passiōes renū aquositatē a sanguine nō bn̄ mūdificantiū.
Sil'r ꝑꝑ passiōes intestinoꝝ sicut ꝑꝑ colicā ⁊ iliacaꝫ ⁊ di-
sinteriaꝫ ⁊ fluxū vētris quecūq3 sup̄fluuꝫ. ⁊ emorroydaꝝ
q̄n refluit. ⁊ ꝑꝑ vomitū superfluū. ⁊ ꝑꝑ paralesim vl'eꝫ ⁊
cōsil'ia. ⁊ ita est de morbis officialibꝰ vel cōpositis: sicut

est opilatio epatis ⁊ apostematio. quia si via inter os ossis ⁊ epar sit clausa non nutriret: posito ꝙ nutrimentuz esset coniunctuz. Similiter si via esset clausa inter epar ⁊ testiculos nō foret generatio nec veri spermatis nec fet⁹. Similiter ꝓpter opilationez splenis non trahentis melācoliam a sanguine q̄ sanguinē facit acetosuz ⁊ malū. ¶ Itē ꝓpter passionē pulmonis. cuiusmodi est asma disnia ortomia tussis ⁊ ptisis. que ptisis est morbus cōis: q̄r somnum impedit ꝓpter tussim: ⁊ euentationē cordis etiā impedit ꝓpter vlcerationē morbi etiā cōis stomaci ⁊ epatis: sicut est perforatio in eis vel in ītestinis vel in cerebro: vel mutilatio mēbri magni notabilis a quo fluxit sanguis nimis: rōne cuius corpus infrigidat̄ ⁊ desiccatur sterilizant: ⁊ q̄r dolor capitis magnus ⁊ cōtinuus vt cōiter impedit generationem. ¶ Si impedimētum fit ꝓpter nocumentū in mēbris generatiuis: hoc est ꝓpter testiculos aut virgam aut didimos. ¶ Si ꝓpter virgaz hoc est aūt q̄r est nimis longa. aut nimis breuis. aut nimis gracilis. aut q̄r est mollificata. aut paraleticata. aut spasmata. aut contracta vel excoriata vel cancrosa. aut q̄r foramen habet tortuosuz. ⁊ ipsa erecta torquet̄ versus vnam partez ⁊ nō versus aliā. ¶ De longitudine sciēduz ꝙ longitudo virge tēperata est inter sex vel octo vel nouē digitos vel pollices: vt possit attingere ad locuz generationis destinatū in ꝓiectiōe spermatis. vt innuit Auic. 3°. cañ. fen. 21. c. de matrice ⁊ ei⁹ quātitate per vsum coitus cuz magno vel paruo. Et si sit citra sex digitos nō bene generat. vel si sit multum vltra ix. ꝙ sperma in via longa infrigidat̄. vt dicitur fen. 20. tractatu p̄mo. c. p̄mo de spermate generante ⁊ non generante. vbi dicit̄ etiaz ꝙ sperma ebrij ⁊ decrepiti ⁊ infantis et multi coitus ⁊ patientis nauseatiuam satietatez nō generat. ⁊ qui est debilis in creatione: raro generat sanum. vt innuitur fen. 21. cap. de sterilitate. ¶ De gracilitate virge sciendū ꝙ si ipsa sit nimis gracilis: nō est ꝓportio inter virum ⁊ mulierem. q̄r matrix ⁊ eius os sunt multū extensibiles ⁊ large: nisi in puella que de nouo ⁊ p̄mo cognoscit̄. Et ideo illi qui a coitu abstinent diu habent virgaz gracilem plus q̄ȝ illi qui vtuntur moderate: vt dicit Hyppo. ⁊ Auic. fen. 20. c. 2°. ꝙ operatio ingrossat ⁊ dimissio liquefacit. ¶ Item dicit̄ 6°. interiorum in fine. ⁊ ponit exempluz de mām̄illis de breuitate ⁊ curtitate virge. ¶ Sciēduz ꝙ si est citra. vi. pollices sicut citra quatuor vel quiq̄ȝ: tūc non generat nisi sit in muliere que habet matricez eminentem extra: cuius os interius de facili attingit̄ a digito obstetricis imposito: nisi etiaz vbi matrix sit calida ⁊ trahit sperma ad se: sicut dicit Auerr. 2° colliget. de muliere concipiente se inuita que balneauit se in balneo vbi mali homines p̄us se balneauerāt ⁊ sperma emiserant ⁊ attraxit matrix a tota specie postq̄ȝ mlier ibi fuit stimulata ad coitum ⁊ ex caliditate balnei. Et ideo nō est necessarium ꝙ concurrant sperma viri ⁊ mulieris adinuicez. sed conceptio fit facilis ⁊ idonea si concurrant. q̄r sperma mulieris nō est verum sperma: sed quoddā menstruum aquosum dealbatum. tamen in coitu sperma viri p̄parans humefaciendo os interius matricis vt de facili aperiatur ⁊ sperma viri viscosum ⁊ globosum ⁊ grandinosum de facili quasi lubricando intrat. Est ergo necessariuz quasi sine quo non vt declarat Egidius sine quo in lib. de formatione fetus in vtero. ¶ Hic tamen notandū ꝙ viri aliquando nimis cito emittunt sperma: ⁊ tarde mulier ꝓpter frigiditatez suaz: ⁊ tunc vir debet vti menta: q̄r fortiter retinet sperma: ⁊ menta sicca optima est in gomorrea. i. in immoderata effusione spermatis inuoluntarie. Et vnguentum super renes cum populeon ⁊ oleo ro. ⁊ masticino cuz modico camphore temperate calido ⁊ in iuuene. ⁊ debet tangere mulierem cum manu contra muliebria ⁊ mām̄illas ⁊ osculari eam. deinde cognoscere eam. ⁊ de hoc valz in cura. vel forte illud in viro est in paralesi didimoꝝ vel virge: q̄r virga non est nisi quasi neruus concauus: vt dicit Gal. 6° interiorum in fine. ¶ Si sit ꝓpter testiculos: tunc est ꝓpter eorum caliditatez adurentem. vel frigiditatem mortificantem: vel siccitatez consumentez: vel humiditatem extinguentem. ⁊ ꝓpter eorum contractionez versus orificiuz interius vel inferius. que cōtractio in fe. acuta est signum maluz ⁊ significat debilitatem cerebri. vt dicit̄ 2°. ꝓnosti. ¶ Aliquādo est ruptura intestinoꝝ sicut in hernia cum cadūt in osseuz. i. in bursaz testiculoꝝ. vel replent̄ aquositate vel ventositate: vel apostemant̄. ⁊ ista oīa impediūt generationē in viris. ¶ Itez si vesica incisa fuerit ꝓpter lapidē: didimi vtplurimū ledunt̄ ⁊ fiunt steriles vt cōiter ꝓpter illum morbū.

Cause. Modo videnduz est de causis sterilitatis ex parte mulieris. ⁊ sunt extrinsece sicut a parte virorum: sicut acceptio frigidorū vt aque frigide ⁊ lactuce ⁊ similium. ⁊ post coitum saltatio retro. vel motus nimius statim post: vel quia receperit sterilizantia: vt q̄r comedit apem vnaz que facit mulierez sterilem. ⁊ si frequēter comedat os de corde cerui nō concipiet: vel si portet secum lapidem agatis. vel si scolopendria suspendat̄ sup lectum. vel si transeat super sanguinem menstruū alteri⁹ mulieris. vel si inunxerit ex eo. Similiter cor mule potatum vel portatuz: si applicet ad inguina cornua limacie: vel succum mente iniectum in matricez. ista post coitum facient ꝙ illa mulier non concipiet. ¶ Et ista sunt sterilizantia exterius vt cibi acetosi ⁊ salsi impediunt debitam conceptionē. quia sal comestuz a muliere impregnata facit puerum sine vnguibus: vt Auicen. 9° de animalibus: ⁊ accidentia anime: vt ira tristitia timor ⁊ similia. ⁊ q̄r mulier non delectatur in coitu ⁊ est meretrix: q̄r semina contraria viri aliquādo intrāt ⁊ quasi simul. ¶ Cause intrinsece aut sunt ꝓpter totum corpus aut ꝓpter mēbra generationis. ¶ Si ꝓpter totuz corpus: hoc est ꝓpter passiones notas ⁊ māifestas cerebri cordis epatis stomaci splenis. aut quia menstrua sunt nimis retenta. aut q̄r nimis fluunt. aut q̄r mulier est nimis extenuata. aut puella. aut vetula. ¶ Si autez fuerit ꝓpter matricez hoc est ꝓpter morbos consimiles. aut officiales. aut cōes. ¶ Si consimiles: tūc est mala cōplexio calida. aut frigida aut humida aut sicca. vt dicit̄ 4ª particula affo. Sed vbicūq̄ȝ frigidas ⁊ dēsas matrices ⁊ depressas habent ⁊ quecūq̄ȝ humidas nō concipiunt: q̄r in eis extinguitur semen: ⁊ quecunq̄ȝ siccas ⁊ ardentes nō concipiunt: ex indigentia nutrimenti corrumpit̄ semen. sed quecunq̄ȝ ex his tēperiez habent generantes fiunt. ¶ Si officiales: est sicut veruca emoroys. aut cicatrix. aut pinguedo lubricans vel opilās in orificio eius. aut nimia strictura. aut nimia laxitas ⁊ amplitudo ⁊ tortura ⁊ sanies: aut descēsus eius deorsuz vt in precipitatione: aut ascensus eius sursum: vt in suffocatione eius ⁊ similib⁹. ¶ De emorroyde vel veruca impediente coitum vel impregnationē narrat Haly 3ª particula tegni. 177. cōmento illius. Hac igit̄ rōne omnia fere possibile est curare. ¶ De pinguedine opilāte dicitur 5ª particula affo. affo. 46. vbi quecunq̄ȝ p̄ter naturā crasse existētes nō concipiūt: his pinguedo os matricis obturat. ¶ De tortura ⁊ sanie dicit ibidē cōmento. 46. ibi. Si matrix in vertebro posita saniez fecerit necesse est cōmotum fieri. ¶ De laxitate nimia lubricante ⁊ humiditate dicit̄ ab eodez. 15. particula affo. affo°. 44. ibi. Quecunq̄ȝ corpus moderate habentes ⁊c̄. loquit̄ ibi de mucillagine lubricante ligamēta fetus ⁊ neruos matricis: rōne cuius

nõ retinet fetuꝫ ꝑ tp̃s sufficiens. ¶ Si aũt fuerit morbus
cõis: tunc est solutio continuitatis aut vlcus. Si ex coitu
cũ aliquo habẽte virgã ĩmoderatam. vel ex lapide sicut
aliquãdo cõtingit in mulieribus: vt vidi vnũ lapidem ad
quãtitatẽ oui: qui de muliere venit. aut apã ruptũ interiꝰ
ꝛ saniosum ꝛ apertũ: vel cancer vel herisipilla: vt ibi tãgi-
tur 5ª parti. affo. cõmento. 42. ¶ Ex parte vtriusqꝫ ẽ ste-
rilitas vt si conueniãt in malitia cõplexionis. vt si vterqꝫ
sit nimis calidus aut nimis frigidus vł humidus vel sic-
cus. vel ꝙ vnꝰ sit excellẽter frigidus alter calidus: ita ꝙ
virtus nõ possit regulare illas cõplexiones ad tẽperãdũ.
tamẽ cõtrarietas nõ multũ excedens obtemperat se. ꝛ a
matrice regulaꝝ ꝛ a spiritu gignitiuo. ¶ Cõtingit etiã ste-
rilitas quãdo nõ cõueniũt in emissione spermatis: sicut si
vir ante incipiat vel ecõtra. lꝫ enim hic nõ sit necessarius
cõcursus spermatũ. tñ vtile est: licet sine illo fiat ꝯceptio.
¶ Contingit etiã sterilitas. qꝛ menstrua nõ sunt ꝓportio-
nata vel instrumenta. vt qꝛ virga est gracilis ꝛ breuis ni-
mis. matrix est ampla concaua ꝛ lata ꝛ similia.

Signa causarũ interiorũ p̃mo in mulieribus haben-
tur ex indicio patientis. similr̃ morbi p̃cedẽ-
tes aut totius aut partis satis sunt noti ꝛ ĩuestigati. ¶ Si-
gna male cõplexionis calide sunt: qꝛ vrina est intẽsa. circa
pudibũda est multitudo piloꝝ. calor ꝛ punctura. appetitꝰ
ad venerẽ. velox emissio spermatis ꝛ delectatio. mẽstrua
sunt citrina in muliere: ꝛ sunt ad tactuꝫ calide ꝛ animose.
pulsus velox. sitis. veloces sunt in motibꝰ ꝛ in oĩbus suis
actionibus. ¶ Si aũt frigide cõplexionis fuerit: tũc sũt
signa opposita. vrina remissa. paucitas piloꝝ. paucitas ap-
petitus in venere. tarda emissio spermatis. paucitas men-
struorũ in muliere ꝛ albedo eorũ. modica delectatio in
coitu. pulsus tardus ꝛ paruitas sitis. pigricies in motibꝰ.
¶ Si fuerit mala cõplexio sicca: tũc mulier est extenua-
ta ꝛ modicũ aut nihil emittit in coitu. mẽstrua pauca. vri-
na tenuis. labia vulue sicca ꝛ similia. ¶ Si aũt fuerit ni-
mia humiditas causa sterilitatis: tũc matrix est humida
ꝛ post menstrua permanet humida ꝛ semper quasi exit a
matrice quoddaꝫ liquidum fluidũ album aquosum ꝛ nõ
delectaꝝ in coitu. ꝛ matrix est lubrica: ita ꝙ semen nõ põt
retinere. ꝛ ista cã plurimũ aduenit iuncta cũ frigiditate.
¶ Signa sterilitatis a parte virorũ de causis extrinsecis
habenꝝ per indicia patientis. ꝛ ideo Dam̃. dicit 2ª partic.
affo. nec te pudeat interrogare per oĩa patientes. ¶ Si-
gna causaꝝ intrinsecaꝝ sũt manifesta per passiões nota-
biles mẽbrorũ p̃ncipalium a quibus ꝓueniunt. Si ergo
fuerit ꝓpter paralesim virge: si ponaꝝ in aqua frigida nõ
contrahiꝝ: qm̃ membrũ mollificatum nõ cõtrahiꝝ: cuꝫ sit
ꝓlongatuꝫ ꝛ humectatũ. nec etiã suũ sentit nocumentũ.
ꝛ cũ hoc etiã sperma exit sine erectione virge ꝛ sine dele-
ctatione. ¶ Si aũt fuerit ꝓpter frigiditatẽ testiculorũ:
tunc ipsi nõ abundant in pilis ꝛ maxime inferius. ꝛ vene
sunt stricte: ꝛ non appetũt coituꝫ: ꝛ semen est tardi exitus
ꝛ grossum ꝛ frigidũ. ꝛ testiculi tactu sunt frigidi ꝛ leduꝝ
a frigidis. ¶ Si fuerit ꝓpter malaꝫ cõplexionẽ nimis ca-
lidam: tunc testiculi ꝛ oĩa que sunt in circuitu sunt pilosa:
ꝛ vene virge ꝛ pelles testiculoꝝ sunt late multũ: ꝛ a quo-
libet occursu mulieris cito appetunt: ꝛ semen eorũ est ca-
lidũ ꝛ velociter expelliꝝ. ¶ Si fuerit ꝑꝑ siccitatẽ: tũc se-
men est modicũ ꝛ grossuꝫ. ꝛ facile satiaꝝ tales: ꝛ habitu-
do corporis est extenuata. ¶ Si aũt fuerit ꝓpter nimiaꝫ
humiditatẽ: tũc semen est plurimũ aquosuꝫ ꝛ lubricum.
¶ Ex istis pꝫ ꝙ sanguinei multũ appetũt ꝓpter calidita-
tem: ꝛ possunt ꝓpter humiditatẽ. Colerici frequẽter ꝛ ve-
locissime appetunt ꝛ ex qualibet modica causa intẽse: sed
parũ possunt. Melãcolici nec appetũt multũ nec possũt
nisi paꝝ. Flegmatici paꝝ appetũt rõne friditatis: sꝫ mul-
tuꝫ possunt rõne humiditatis. ¶ Modo eamus ad em-
perica. Hyp. 5ª particu. affo. affo. 6º. dicit sic. Si velis scire
an mulier cõcipere possit: vel an iam cõcepit cõtege eam
vestimẽtis ꝛ deorsum suffumiga cũ aromatibꝰ sicut myr-
ra thure storace: ꝛ siquidẽ videatur transire odor per cor-
pus interius ad os vel ad nares: cognosce ꝙ ipsa tũc ĩpe-
ditur a cõceptione: nõ ꝓpter se sed ꝑꝑ culpam viri. ¶ Si
aũt non sentiꝝ: tũc est sterilis cã manente. s. qꝛ opilatio est
in cã. ꝛ hoc in virginibꝰ. ¶ Sꝫ si mulier fuerit corrupta
supponaꝝ sibi de dersa ally quãdo vadit dormitũ. ꝛ si sen-
tiat odorem ally ab intra ascendere ad os ꝛ nares parata
est ad conceptionẽ. si nõ: non. ¶ Item aliud est sed vile ꝛ
malum. semen post pollutionem ꝓiectum in disco pleno
aqua frigida: si descendat fecundus est. si supernatat ste-
rilis est. ꝛ ita de muliere. ¶ Item de gallia balsami ꝛ gut-
ta aque misce ꝛ in bombace inuolue ꝛ cum filo ligato in
ore matricis mitte ligato filo in coxam mulieris. ꝛ si ma-
trix attrahet: tunc concipiet.
¶ Signa a parte cuius est defectus sunt: vt accipianꝝ duo
vasa terrea. ꝛ ponãtur ibi grana ordei. ꝛ vrinet vir in vno
ꝛ mulier in alio. ꝛ stent sic in loco frigido per septem dies:
ꝛ granum cuius non germinat vel crescit: ille est in culpa.
¶ Item ponatur furfur in duabus ollis nouis de terra ꝛ
mingat vir in vna ꝛ mulier in alia. ꝛ stent sic per. xv. dies:
ꝛ in vrina illius qui est sterilis inuenies vermes ꝛ putre-
dinem. Uel mulier mingat super maluã saluaticaꝫ ꝛ stet
sic per tres dies. ꝛ si malua ita marcescat: tunc est mulier
illa sterilis. ꝛ si remanet viridis ꝯcipere põt. ¶ Itẽ si vir
emittat sperma ꝯgelatũ ꝛ multũ simul sterilis est vel nõ
ꝓlificus: qđ sciaꝝ a muliere cum qua coit. ¶ Et si mulier
habeat os matricis semper humidũ ꝛ post purgationem
menstruoꝝ ꝛ ante: sterilis est: qꝛ matrix rõne lubricitatis
non põt semen retinere. ꝛ istud est certum.
¶ Modo videamus in speciali signa causarũ in muliere:
sicut si fluunt menstrua vel si multuꝫ fluxerunt: patꝫ per
indicia patientis. Et cause fluxus ponuntur 5º affo. cõmẽ-
to. 57. ꝛ ibideꝫ ponũtur cause retentionis. ꝛ sunt cause flu-
xus menstruorũ ex larga apertione oris venarũ ad vul-
uam venientiũ. vel qꝛ sanguis est calidior ꝛ subtilior. vel
per totũ corpus in malas qualitates mutantur. ꝛ ideo in-
degeneranꝝ ꝛ impediũtur: vel qꝛ sanguis manens in suo
tẽperamento: in quãtitate nimis abundat. ꝛ corpus inde
grauatum ad venas matricis expellit ipsuꝫ. ¶ Sed cau-
se retentionis menstruoꝝ ꝛ paruitatis sunt cõtrarie istis
. s. ex cõplexione vel venaꝝ cõstipatiões per quas mẽstrua
veniunt ad matriceꝫ: vel ex grossitie sanguinis: vel ex eiꝰ
frigiditate: vel ex venaruꝫ fortitudine sanguinẽ non reci-
piente. ¶ Signa fluxus ꝛ retentionis ponit Gal. 6º inte-
riorum. c. 4º versus finẽ. ꝛ post retentionis dicens aucto-
ritate Hyppo. 5ª particula affo. affo. 38. Si mulier que ne-
qꝫ pregnans est neqꝫ generauit lac habet: hꝰ menstrua de-
fecerunt. ¶ Deinde ponit alia signa ꝙ ista accidentia se-
quunꝝ menstrua retenta. s. dolor in femoralibus ꝛ in col-
lo ꝛ in craneo capitis. ꝛ aliquando acuta febris. quia san-
guis p̃ter naturam retentus corrumpiꝝ ꝛ putrescit. vt di-
citur 6ª particula affo. cõmen. 20. Similiter est grauitas
in inferioribus ventris: ꝛ etiã totius corporis. dolor dorsi
ꝛ paucitas vrine constipatio ventris nausea ꝛ vomitus ꝛ
sine vomitu angustia stomaci ꝛ dolor. Et dicit Galie. vbi
prius ꝙ vrina in eis est nigra viridis ꝛ eruginosa quasi lo-
tura mixture carbonis ꝛ carnis. lꝫ vrina aliquãdo prohi-
beatur vt dicit. ꝛ istis apparentibus causa retentionis est
in matrice. Gualterius ponit ꝙ vrina in retentione men-
struorum erit alba in colore. tenuis in substantia. habẽs

resolutiones cinerosas subtiles multe adherentie ⁊ nigri coloris residentis in infima regione vrine. lꝫ aliquando quādo mulier est colerica ⁊ extenuata laborās multuꝫ ⁊ sudans ⁊ vomens fit retentio menstruoꝝ cuꝫ alia vrina: qꝛ in colerica tingit̃ ⁊ in laborante ⁊ ieiunāte similr̃: qualiscunqꝫ sit: erit contentū nigrum in fundo: ⁊ sanguie illo denigrato interius: qꝛ melr̃cus. Et si cōtēta nigra eēnt in fundo cū pauca adherentia ⁊ cū multitudine vrine significaret cōstipationē vētris: nisi esset magna q̄ntitas cū cruditate. qꝛ hoc euenit aliquādo ex crapula ⁊ potatiōe multa. ⁊ aliqñ retinet̃ ꝑꝑ īpregnationeꝫ. vt dicit̃ 5ª parti. affo. affo. 6z. vbi dicit sic. Si mulieri purgatiōes non exierint neqꝫ rigore neqꝫ febre superueniēte anxietates ei accidāt ꝓpter fumū. s. eleuatū a sanguine illo: reputa hanc in vtero habere. ⁊ tūc dꝫ obstetrix īponere digitū: ⁊ si inuenerit duricieꝫ cum clausura: matrix patit̃. si sit ꝯstricta sine duricie: cōcepit. si cū hoc sit appetitus fructuū ⁊ carbonuꝫ ⁊ similiū dicit Gal̃. 6° interioꝝ. ℭ Signa fluxus mēstruoꝝ ponit Gal̃. ibidē. dicit ꝙ qñ modū excedunt sequit̃ discoloratio tumor pedū ⁊ totiꝰ corporis: digestio ⁊ desideriuꝫ. deficiūt ⁊ casus virtutis: qꝛ in oī fluxu sup̄fluo annexus ē casus virtutis: vt dicit Hyp. de regimīe acutoꝝ. Aliqñ tñ cōtingit moderatus sine lesiōe matricis ⁊ corporis ⁊ sine discoloratiōe: qñ. s. sanguis purgat̃ a toto corpore a nā aut a matrice: vt in delicatis gētis teneris flegmaticis: qꝛ totum corpus mūdificat̃ per matricē sicut per renes. vt dr̃ ibidē. ⁊ tūc cōfert ⁊ bene ferūt nec est stringēda. Sed qñ superfluit: tunc dolor est pectinis ⁊ ancaꝝ ⁊ grauedo crurium ⁊ coxarū. ⁊ color fit pallidus. ℭ Signa cuiꝰ sit sanguis in cā pāno lineo intincto ⁊ bene desiccato. quia si tūc color sit citrinꝰ colera est in cā. si albus flegma. si liuidus melr̃a. si ad rubedinē declinis: tūc sanguis est in cā. si sit a repletiōe corporis: tūc est plenitudo venarum ⁊ pōderositas. Et si humor sit calidus: tunc est calor sitis punctura ⁊ mordicatio. Si tñ fluxus sanguis est subtilis ⁊ aquosus nō calidus: tūc mulier videt̃ ꝙ sit īpregnata: cū tñ nō sit. Et ꝺm Aui. fen. zi. tractatu 3° c. z. Intelligendū ꝙ oīs fluxus sanguis a p̄ncipio est subtilis ⁊ paruꝰ: ⁊ postea est multus ⁊ rubeus. postea paruus subtilis aquosus. ⁊ cāꝫ ponit ibideꝫ. Et si fuerit ex ruptura est multus ⁊ subito venit. ⁊ si ex corrosione vel desudatiōe: tunc paulatine venit ⁊ in parua q̄ntitate. Et si fuerit ꝓpter putredinē sanguis ⁊ q̄litatem malā humoꝝ: tunc est sanguis fetidus turpis aspectus cū dolore ⁊ pūctura. ℭ Signa a parte vrine sunt: qꝛ vrina est nigra in colore. spissa in substātia. multa in q̄ntitate cum sedimine nigro residēte in fundo solutionē mēstruoꝝ significat. Aliquādo tñ vrina est tincta ꝑꝑ guttas sanguinis mixtas cū ea. ⁊ sunt cōtenta rubea q̄si sanguis. ⁊ ideo nō libenter tūc mōstrant vrinas suas nisi homini noto. Et qñ in vrina apparet sedimen albū ⁊ trūbosuꝫ residēs mixtū cū gutta sanguis: talis significat fluxus imoderatos. vnde de illo fluxu ponit Gal̃. 6° de accñti ⁊ morbo. c. 5. talem ꝓpositioneꝫ. Oīs sanguinis fluxus excepto eo qui in mulierū mēstruis fit: extra naturā est: qui aūt in mulieribus est nisi q̄ntitateꝫ excedat: extra nām minime est: est. n. extra nām particularē īdiuidui oīs alius sanguinis exitus: sed extra naturā vniuersalē nō. nec extra regitinā. sicut emorroydes ⁊ fluxus sanguinis nariū.

ℭ Signa suffocatiōis matricis sunt triplicia. quedā sūt signa causaꝝ eius. quedā sunt signa paroxismi actualis. q̄dam sunt distinctiua inter ip̄am ⁊ alios morbos. p̄ª sunt: qꝛ si sperma sit in cā: tūc est vidua vel iuuenis: que a coitu abstinuit: ⁊ bñ reficit se: ⁊ in ocio: ⁊ inter hoies eā tāgētes: ⁊ stimulantes ad coitū: ⁊ per cardiacā cōicantē. Si ꝓpter mēstrua retenta: tūc apparēt signa prius dicta. Si ꝓpter tristitiaꝫ ⁊ angustiaꝫ patet per indicia patiētis. ℭ Signa paroxismi actualis sunt disnia difficultas anhelitꝰ dolor capitis sincopis permixtio rōnis debilitas in crurib' ⁊ citrinitas coloris. ⁊ ponit manus sup p̄cordia ⁊ stomacuꝫ ⁊ ventrē ad cōprimendū deorsum matricem ⁊ incuruat se anterius. ℭ Signa distinctiua īter suffocationē matricis ⁊ alios morbos sunt ꝙ ab epilepsia differt: qꝛ subito accidit: epilepsia non. Et in suffocatiōe frigiditas nō minoratur. ⁊ post paroxismū narrat vtplurimū mulier que fiūt in ea. ⁊ spuma nō apparet in ea sicut in epilepsia. Et dicit Auic. ꝙ si spuma apparet spuma sedat suffocationē stati. Differt ab apoplexia: qꝛ in suffocatiōe nō destruit̃ sensus integre sicut in apoplexia: ⁊ ē in apoplexia maior difficultas anhelitus. in suffocatiōe nō. Differt a litargia: qꝛ in ea nō est febris sicut in litargia. ⁊ specialiter discernit̃: quia mulier que debet pati suffocationē patitur scotomiam ⁊ vertiginē ⁊ dolorē capitis. ⁊ sentit fumuꝫ nociuum ascendentem ad superiora. ⁊ tenet genua sua reflexa ⁊ manus suas compressas super ventrem vt dixi. ⁊ si vocet̃ ꝓprio nomine bene intelligit: sed respondere non pōt. ⁊ post paroxismuꝫ de omnibus recordat̃. ℭ Item vrina rubea in colore aut similis loture carnis. aliquātulū grossa. in substantia liuens superius cum resolutionibꝰ cinerosis ⁊ nigris in fundo residentibꝰ habentibus multā adherentiā suffocationem matricis significat ⁊c̃.

ℭ Signa precipitationis ⁊ descensus matricis sunt dolor magnus in dorso ⁊ pectine durities egestiōis: difficultas vrine: qꝛ matrix cōprimit meatuꝫ fetus ⁊ vrine. ⁊ accidit spasmus ⁊ tremor ⁊ timor sine causa manifesta. ⁊ sentit rē rotundam in pectine. ⁊ sentit apud vuluā rem descendētem si tangat̃. ℭ Item vrina alba in colore spissa in substantia siue grossa liuens superius cuꝫ resolutionibꝰ cinerosis flaui coloris ⁊ nigri ⁊ multe adherētie residentibus in fundo significat matricis p̄cipitationeꝫ. Distinguit̃ tamen p̄cipitatio a casu. quia in precipitatione est tumor in altero laterum ⁊ dolor ⁊ grauedo. ⁊ si fuerit casus tūc sentitur dolor versus inferiora. ⁊ qꝛ notabiliter apparet aliquando extra. Et si passio fuerit occulta: obstetrix debet ponere manū vel digitū. ⁊ si foramen matricis in directo est alteriꝰ foramis exterioris: nulla dislocatio est ibi: ⁊ si foramē interius est tortuosum: tūc est dislocatio. ℭ Dic tñ est vnum dubiū de suffocatione ⁊ ascensu matricis. qꝛ Gal̃. 6ª parti. affo. cōmē. 44. in cōmē. illius. Quibuscūqꝫ ex strāguria ileos innascitur ⁊c̃. dicit ꝙ vulua vel matrix ascēdit vsqꝫ ad diafragma. ℭ Oppositū dic̃ Gal̃. 6° īterioꝝ rū. c. 4. de suffocatōe m̄ricis. ℭ Dico ꝙ diafragma accipitur dupl̃r. vel pro musculo vel pro pellicula. sicut īnuitur 8° de iuuamētis mēbroꝝ. c. 3°. vñ ipsa ascēdit vsqꝫ ad musculuꝫ vētris qui mouet diafragma. nō tñ vsqꝫ ad pelliculam diuidentē sp̄ūalia a nutritiuis. Uel potest dici ꝙ ipsa ascendit cōprimendo intestina: ⁊ ita diafragma. non tñ substantialiter. i. cōpressio sua attingit diafragma. Uel h̄ dicit̃ qꝛ vapores ⁊ fumi a matrice ascēdūt ad cor: ⁊ diafragma: a quibꝰ cor fugit ⁊ claudit se ⁊ suffocat̃. ⁊ hoc est effectiue ascendere ⁊ non formaliter.

Pronostica.

Circa ꝓnosticationē sterilitatis videnduꝫ p̄mo de viris. pingues nō sunt potētes in coitu sicut extenuati. imo citius deficiūt. ℭ Itē pueri ⁊ decrepiti ⁊ ebrij ⁊ crapulosi. ⁊ qui hñt virgam nimis longā. ⁊ qui vtunt̃ nimio coitu nō generāt aut raro. aut feda erit eoꝝ generatio. ℭ Iteꝫ valde calidi in inferioribꝰ aut valde frigidi aut valde sicci sunt steriles ꝓpter p̄uationē ventositatis que inflare dꝫ. qꝛ inflatio est adiutrix bona in virge erectione. ⁊ iō melācolici hñt magnam erectionē ꝓpter ventositatē inflāteꝫ. lꝫ parum pos

sent rõne frigiditatis ⁊ siccitatis: qꝛ hñt cõiter papismũ. Ista innuit Auic. fen. zo. tertij libri. tractatu pmo. c. de diminutiõe coitus. ¶ Itẽ verecũdia coeundi ⁊ rememorari defectus cõtingentes post in illo pp timorez ĩpedimẽti facit frequẽter deficere a coitu. ¶ Itez diabetici raro generant ⁊ idropici. ⁊ caliditas magna in renibꝰ est cã multi coitus ⁊ frequẽtia motꝰ vel coitus: ⁊ maxime super repletionez debilitat: qm̃ facit aliqñ mingere sanguinez. vnde sterilizat dicit Auic. pmo de hystorijs. ⁊ 3° cañ. fen. zo. ca. de nocumentis coitus. ¶ Item sperma prolificuz debet esse grandinosum ⁊ odoriferũ: sicut odor florũ palmaruz. ⁊ debet ascendere in aqua proiectum.

¶ Pronosticatio circa mulieres ẽ talis: ꝙ sicut mã nimia ⁊ notabilis paruitas virge nõ est curabilis ⁊ facit vlrũ nõ plificuz. ita nimia largitas ⁊ amplitudo oris matricis est nõ plifica. qꝛ talis raro delectaẽ in coitu: qꝛ vix inuenitur virga sibi pportiõalis in qua delecteẽ: nec põt bene claudere se super sperma ad bene retinẽdũ ipz: ĩmo ipsa vacillat hinc inde ⁊ q̃si perdiẽ ibi. lꝫ tñ matrix amplissima possit aliqualr cõstringi vt videẽ. tñ illud est accidẽtale ⁊ nõ durabile ⁊ est violentũ. ¶ Itẽ emorroydes ⁊ excrescẽtia in matrice nõ recipiunt curationẽ: sicut innuit Haly 3ª ptícula tegni vbi loquiẽ de mẽstruis. ¶ Itez tortuositas foraminis virge virilis: ita ꝙ nõ directe pijcit semen in matricem ⁊ tortuositas oris matricis interioris: ita ꝙ non directe opponiẽ virge virili facit sterilizare. ¶ Itẽ mulier sterilis est magis egrotatiua q̃ꝫ fecunda ⁊ parturiẽs ⁊ magis ⁊ diutius cõseruat iuuentutẽ: ⁊ plifica citius senescit. ¶ Itẽ si mulier est in matrice vulnerata vel ex coitu vel ex partu ⁊ post cicatrizata nõ recipit curationẽ: raro cõcipit. ⁊ si cõcipiat tunc valde timendũ est de morte matris: qꝛ orificiũ matricis nõ est dilatabile ad exituz fetus: imo opꝫ aliqñ ipsam scindere ⁊ aperire. Et qꝛ locꝰ est ita sensibilis ꝙ matrix est quasi aĩal: dicit Gal. auctoritate Platonis 6° interiorꝝ. c. de suffocatõe matricis. ⁊ ideo est ibi tũc dolor magnꝰ ⁊ dolores psternũt virtutẽ. vt dẽ pmo pno. Et ideo silr colica ⁊ iliaca ⁊ tristitia aĩe faciunt sterilitatẽ in viro ⁊ muliere: ⁊ dolor capitis galeatus ⁊ oualis eodez mõ. qꝛ fermentũ spermatis venit a cerebro ⁊ dolor psternit virtutem. ⁊ cum h nihil quasi volũtarie mittiẽ ab eo ad testiculos. qꝛ natura ad cõseruationez membri pncipalioris est magis sollicita: ⁊ ideo retinet spũs aĩales ⁊ calorem naturalem ⁊ aĩalez. ex quibus dꝫ delectatio in coitu venire. ⁊ delectatione ĩpedita impediẽ generatio vtplm.

¶ Pronosticatio retentiõis ⁊ fluxus menstruoruz ⁊ precipitationis matricis ⁊ suffocationis patebit in cura ponẽdo curam illarum passionum.

Cura sterilitatis viroruz ⁊ mulierum requirit multa: sed tamẽ dicam pmo curã sterilitatis virorum: deinde mulierũ. pmo ergo in defectiõe coitus ⁊ sterilitate virorũ opꝫ membra pncipalia cõfortare in eis si causa fuerit: curam apponere. 2° opꝫ malam cõplexionez corporis ⁊ testiculorum ⁊ virge alterare si qua fuerit. 3° opꝫ dietaz ordinare cũ cibis puris ⁊ medicinalibus. 4° oportet accidentia anime amouere ⁊ modum generandi docere ⁊ fugientia precauere.

¶ Primũ istorũ cõpletur cum cõfortantibꝰ. deinde cũ curantibus. Confortantia varianẽ fm ꝙ mẽbra principalia varianẽ ⁊ eorꝝ debilitas. Cõfortãtia capitis pmo sunt ponenda deide epatis. 3° cordis. deide stomaci ⁊ intestinorꝝ. vltimo renuz. ¶ Ista ergo simplicia cõfortãt caput in cã frigida. muscus ambra anthos folia lauri folia camomille olibanũ odoramenta comesta siẽ cinamomũ nux mus. sisileos. i. siler mõtanus. ⁊ hoc ante coitũ frequẽter datũ. cerebrũ galline assatũ peonia. ¶ Cõposita sunt pliris cuz musco dianthos diambra. ⁊ per exteriꝰ illa que dicta sũt cõtra reuma valẽt hic. ¶ Cõfortãtia epar in pposito sũt rasura eboris que mirabiliter fecundat. lactuce auellane amigdale dulces vue passe ⁊ epata aĩaliuz reubarbarum assum zinzib. nux mus. gaẽ. ficus sicce. lac sine butiro confert epati calido. sed frigido valet mastix ⁊ pdicta. ¶ Cõposita sunt diazinzib zinzib. cõditũ dialacca. cuiꝰ recepta in pposito est. ℞. lacce. ʒ. vi. ⁊ loco eius ponaẽ vernix medicorꝝ nõ fictorum cinamomi masticis. añ. ʒ. i. spice nardi reubarbari. ʒ. ß. seminis eruce iringorum. añ. ʒ. iij. zuccari lib. ß. fiat electuariũ. ⁊ ego aliqñ addo auellanas ⁊ pineas ⁊ amigdalas. ⁊ pinocata est optima. Et confectio facta de ficubus ⁊ nucibus ⁊ auellanis ⁊ amigdalis ⁊ zinzib. valet etiã cõtra venena ⁊ ꝯtra maleficia cũ herba ioãnis. ¶ Cõfortantia cor sunt lignũ al. crocus gaẽ. nux musc. foliũ florum boraginis aurũ argentũ ambra citonia succus eoruz cortex citri maiorana melissa ⁊ margarita ozimũ tẽperatum cubebe cõfortãt in cã frigida. ¶ Cõposita sunt dianthos cuz musco diambra diamargariton leticia gali gaẽ. In cã frigida diaboraginatũ. In oĩ cã dialignũ alo. ¶ Cõfortantia stomacũ ⁊ intestina sunt mẽta calamus aromaticus galanga nux mus. gariofili glans assata castanea zinziber basilicon: sed detur in parua quãtitate: qꝛ desiccat. piper albũ ⁊ nigrũ eruca ⁊ rape iringi peonia squinantuz fabe pisa faciẽdo ventositatez. ⁊ ideo in pposito valent: ⁊ si digestionẽ aliqualiter ipediant. De fabis enim dicit pº Gal. pmo regiminis acutorũ. cõmento. 18. in cõmẽto illiꝰ. Ptisana ordeacea. ꝙ inflatio inest fabis: ⁊ si eas decoxeris per tres dies nõ amouebis inflationẽ imo remanet in tertia digestione. ⁊ ideo valet in coitu. ⁊ hinc est qꝺ dicit ꝙ quidã coqui cõterũt fabas crudas super tabulas. dein de calefaciũt eas post illud paululũ ⁊ mittunt eas dominis suis non decoctas cõplete vt ibi de virtute erectionis multũ remaneat. h iste pro maiori parte. ¶ Itẽ cepe decocte valent ⁊ maxime cepulle parue que vocanẽ bulbi. ¶ Cõposita sunt diagalanga diatriton pipereon caro citoniorꝝ stomaticon zinzib condituz adrianum diamenta diamastix. quarum recepte ponenẽ inferius de passionibus stomaci ⁊ zinziberatuz bonũ. ¶ Confortantia renes ⁊ partes inferiores sunt radix satirion cauda stinchorꝝ fistici renes animaliũ coagulum leporis virga tauri desiccata testiculi gallorum ⁊ arietũ cum butiro frixa anisum assum: aliter enim desiccando noceret: eruca aqua extinctionis ferri: que etiam confortat epar. iringi porri ⁊ maxime radix ⁊ totum album ipsius. anas qꝛ sperma auget. semen lini cũ pipere ⁊ melle cõmouet. crocus pisces aque dulcis comesti dum sunt calidi. et braco vel caro callosa apri auget sperma si bene digeratur: sed est dure digestionis: ⁊ ideo multi sunt decepti comedendo ipsam si stomachus eorum sit debilis. cartamum datum pinguibus et flegmaticis: quia ipsi indigent modica purgatione: alij non: ĩmo medicine laxatiue generationem in viro ⁊ muliere impediunt. ⁊ ideo errant illi qui volunt illa de causa tales purgare: nisi cum abstinentia moderata et clisteribus conuenientibus. ¶ Composita sunt diasatirion acuitum cum cauda stincorum et cum sale eorum. diacameron diacostus in flegmaticis ⁊ dispositis ad idropisim frigidam cum generare volent: quia paucus coitus talibus sufficit. nam multus nocet omnibus volentibus bene generare. ¶ Nunc dicendum est de cura istorum membrorum. Si enim caput sit calidum nimis confortetur sic: bulliant in aqua rose viole nenufar sandali ⁊ caput suffumigetur. ⁊ si sit hyems cõtemperenẽ ⁊ in estate augeanẽ. Si aũt caput fuerit frigidum suffumigeẽ cum camomilla melliloto anthos mastice. ⁊ ista intendantur in hyeme

⁊ remittanť in estate. In ꝯplexione ergo calida dentur fri
gida cibaria. ⁊ alia frigida applicenť contraria sicut in oi-
bus non nālibꝰ. ⁊ ita agendū est de epate ⁊ stomaco ⁊ reni
bus. applicentur eis ꝯtraria lapsui eoꝝ: ⁊ sic terminabun-
tur sufficienter q̄tum ad ꝓpositum.

¶ Circa 2m pͥncipale. s. circa alteratione male cōplexionis
corporis ⁊ testiculoꝝ ⁊ virge sciendū ꝙ maxime circa al-
teratione testiculoꝝ ⁊ virge: qꝛ alia mēbra corporis curā-
tur cura eiꝰ ꝓpria in capl'is suis posita. ⁊ iō ad ea recurras.
Si igiť fuerit sterilitas ꝓpter malaꝫ ꝯplone testiculoꝝ ⁊
vasoꝝ ⁊ seminis: tūc debet patiens vti ordeato ⁊ lacte ace
toso ⁊ lacte vaccarū vbi bullierit portulaca. Et si stomacꝰ
fuerit frigidus opꝫ modicū de mētha ponere in isto lacte.
Et si epar sit opilatū opꝫ aliqd de rasura eboris ⁊ sandal'.
īponere. Et si caput sit reumaticuꝫ vel dolens: qꝛ tunc lac
nocet: vt diciť 5a ꝑticula affo. dꝫ misceri cuꝫ lacte sal cum
modico nucis musca. vel cinamomi vel saluie. ⁊ serū vac-
cinū etiā valet. ⁊ lac caprinū ⁊ ouinum sunt substātialia ⁊
multū nutrientia ⁊ in sperma cōuertibilia: sꝫ detur cuꝫ sa-
le ne in stōaco coaguleť. ⁊ valet in ꝓposito hic cū sale stin
ci: qꝛ iste ꝓuocat coitū. Et inunctiōes possunt fieri cū oleo
rosarū ⁊ violato circa genitalia: qꝛ nō est bonū ibi appone
re nimis frigida nisi esset ibi arsura ⁊ ardor intolerabilis:
qꝛ si sic oporteret cū succo plātag. ⁊ aq̄ rosata ⁊ aceto infri
gidare. Sed iusqamus ⁊ opiuꝫ ⁊ stupefaciētia nō ponanť
ibi qꝛ sensuꝫ stupefaciunt ⁊ in coitu delectatione ⁊ sensuꝫ
īpedirent. ⁊ per ꝯn̄s coitū ⁊ gnōneꝫ destruerent. ¶ Si sit
ibi mala ꝯplexio sicca vtatur patiens ouis sorbilibꝰ ⁊ bro-
dys carniū ⁊ lacte vaccino bullito ⁊ balneis ⁊ oībꝰ resum
ptiuis ⁊ nutrientibꝰ: ⁊ que sint illa pꝫ ṗ liº caº de cura ethi-
ce. ¶ Si aūt sit ibi mala ꝯpl'o frigida: tūc calefieri debēt
cū seminibꝰ valentibꝰ ad coitū ⁊ cū granis ⁊ corticibus ⁊
cū medullis fructuū. i. cū nucleis eoꝝ ⁊ cuꝫ genitiuis ⁊ ra
dicibus ⁊ herbis ⁊ cum aīalibus terrestribus ⁊ cū auibus
⁊ cū aquaticis ⁊ cū partibꝰ aīalium ⁊ cū sup̄fluitate eorū:
sic est lac ⁊ coaguluꝫ ⁊ sil'ia. ⁊ mel ⁊ sanguis. ⁊ cuꝫ fructibꝰ
⁊ oleribus ⁊ aquis ⁊ cū medicinis ꝯpositis. ⁊ de illis sunt
electuaria vnguēta suppositoria clisteria empl'a ⁊ sil'ia vt
videbiť. ¶ Primo vidēdū de seminibꝰ ⁊ sunt semina va
lentia hic semē cauliuꝫ ⁊ vrtice ⁊ eruce ⁊ sinapis semē ra-
phani ⁊ semē fenugreci decoctū semē lupini apy ⁊ semē li
ni. Grana suat cicer faba fasioli ⁊ sil'ia. Cortices sunt cina-
momū macis. Medulle fructuū sunt auellane semē pini
⁊ fistici. Gūme sunt dragantū assa qꝛ inflat valde. Nā cuꝫ
infridatus bibit de assa auꝛ. i. ⁊ est. ʒ. i. 5. cuꝫ vino magnifi-
cať eius iuuamentū ⁊ calefit ⁊ virgā erigit. Radices ⁊ li-
gna sūt radix serpētarie ⁊ ben vtrūq꞉ çedoaria costus dul
cis satirion qꝛ fortiter erigit virgā cepa assatū squilla assa-
ta. secatul. i. iringi çinçi. ⁊ ꝓprie vtrūq꞉ cōdituꝫ ⁊ galanga
piretrū assarū hermodactili ciperū bibitū ⁊ inūctuꝫ. rapa
ēt rapella. i. schidoith. Herbe sunt sic mentha lingua auis
Aīalia sunt sic stinchus ⁊ ꝓprie radix caude sue ⁊ eius se-
men ⁊ renes ⁊ sal ipsius. lacerta etiā sumať in diebꝰ veris.
⁊ maxie lacerta viridis ⁊ decolleť ⁊ mundenť interiora
eius ⁊ viscera ⁊ ipleatur sale ⁊ suspendať in vmbra donec
exicceť: tūc accipe sal eius ⁊ ꝓyce corpus eius ⁊ sufficit ibi
de isto sale nō minus q̄ꝫ de illo sale stinci. eodeꝫ mō fit sal
stinci. Aues sūt passeres ⁊ columbe anates ⁊ perdices. vn̄
Auic. caº de cibis puris coitus dicit ꝙ ille qui assiduat co
mestione passeruꝫ ⁊ bibit lac loco aque sine cessatione est
erectus in virga ⁊ multi sꝑmatis. Pisces sūt parui fluuia-
les sicce cut] ⁊ marini vt cācri marini vt gornardus ⁊ mu
rena ⁊ cete ⁊ ꝓpenus ⁊ ostrea ⁊ sil'ia: cū salsa viridi ⁊ men
tha: qꝛ mēbra sꝑmatis ꝯfortat ⁊ eiꝰ facit fortitudinē super
sperma qꝛ facit desideriū forte coitꝰ. dicit Aui. 2oa fen. ca.
de cibis puris. Partes aīaliuꝫ sunt cerebella oīa ꝓpe pul-
lorū ⁊ paruarū auium ⁊ arietū ⁊ pulloꝝ galline cum sale.
renes ⁊ testiculi aīaliuꝫ luxuriosoꝝ nāliter. Et de illis qui
currunt cursu ꝓprietatis est vt sumať veretrū tauri: de-
inde desicceť deinde teratur ⁊ pulueriçeť ⁊ de eo res mo
dica super oua sorbilia sorbeatur. ¶ Sup̄fluitates aīaliū
sunt coaguluꝫ leporis iuuenis masculi ⁊ est illud qd̄ est in
stomaco leporis iuuenis. s. chilus eius vel sup̄fluitas chi-
li ⁊ coaguluꝫ fily masculi ⁊ camelli parui exiccatuꝫ suma-
tur ante necessitatem. xy. horis q̄titas parua ⁊ dissoluať
in. ʒ. iy. aque ⁊ bibatur. ꝙ si ledat abluatur cuꝫ aqua frigi-
da. ¶ Itē de melle decocto sumať aqua mellis absq꞉ spe
ciebus ⁊ bibať cuꝫ oleo amigd. dulciuꝫ vel nucuꝫ. ⁊ si est
ibi parū croci erit melius. ¶ Item lac camellinū de quo
bibatur. xx. diebꝰ omni die q̄titas que digeratur ⁊ nō gra
uet. butyrum etiam recens est optimū. Simil'r puluis pi-
scium recentiū fluuialiū exiccatoꝝ ad pōdus. ʒ. vy. Simi
liter oua pisciuꝫ ⁊ oua galline ⁊ ꝓpric oua columbe ⁊ oua
paruarū auiuꝫ ⁊ oua anatis ⁊ maxime vitella elixa ⁊ assa-
ta moderate in colaticys. Simil'r sanguis aīalium ⁊ arie
tis ⁊ porci ⁊ anseris debito modo preparatis cuꝫ aliquali
pinguedine optimus est. Simil'r medulla tibialis cuꝫ sa-
le ⁊ vino optimo si stomacus non sit inuiscatus. Fructus
sunt vua dulcis que bona est ad coituꝫ ⁊ ꝓprie quādo est
recens: qꝛ implet sanguinē humiditate ⁊ ventositate cuꝫ
caliditate ⁊ spissitudine cibi. ⁊ ficus ⁊ vua passa ⁊ dactyli.
⁊ in estate pruna magna rubea. ⁊ fructꝰ spine albe post fe-
stum sancti Michaelis de quo comedunt porci multū: sꝫ
siccus ideo debet accipi cū butyro recēti. Olera sunt eru-
ca ⁊ succus eius in mane bibitur cū lib. i. vini puri. ⁊ porri
magni ⁊ caulis magni cū pinguedine porci. Aque sunt aq̄
extinctionis ferri ⁊ aqua putrefacta in stipite ⁊ vinuꝫ no-
uum. Antiquū aūt vinū subtiliat vaporē resoluit euꝫ ⁊ no
cet. ¶ Item qui coire nō pōt vinū aromaticū portet secū.
¶ Itē succus dipthami bibitus ⁊ cuꝫ ouis comestus vir-
gā erigit. ¶ Item. ℞. asse fetide. ʒ. i. cū melle misce ⁊ cum
vino bibita per. y. horas anteq̄ꝫ coeat vel ipsaꝫ edat statiꝫ
erigit. ¶ Medicine ꝯposite et electuaria sūt metridatuꝫ
diambra diamuscꝰ in defectu coitus qui ex debilitate cor
dis est. pliris cū musco ei qui est cū debilitate cerebri. sto-
maticū ꝯfortatiuū ei qui est ex debilitate stomaci. diasati
rion ⁊ diacamerō ei qui est ex debilitate renū. electuariuꝫ
restauratiuū ei qui est cū ꝯsumptiōe corporis ⁊ inanitiōe.
diarodon abbatis ei qui est ex cal'itate ep̄is ⁊ ictericia. ro-
sata nouella ei qui est ex cal'itate stomaci cū siti ⁊ sudore.
¶ Unguēta fiunt sic. ℞. asse fetide piretri stafisagrie eru
ce ceparū ciperi castorei myrrhe storacis calamite. an̄. ℥. i.
assungie leonis vel tassi vel gatti. ʒ. y. musci. ℈. i. bulliant
in oleo costino ⁊ addať cere: qd̄ sufficit. ⁊ fiat vnguentū. ⁊
vngatur spina dorsi ⁊ renes testiculi et v̄ga et pitomeon ⁊
plante pedum. ¶ Iteꝫ oleuꝫ de been. i. de pipere albo est
optimū i illo casu. ¶ Itē oleū muscellinū et nardinū lau
rinū et masticinū et costinū sūt optima in isto casu. ¶ Et
vnguēta cōia sic vnguētū aureuꝫ agrippa arogon marcia-
ton. ¶ Suppositoriū fiat ex adipe anseris gruis et gatti
et piretro cuꝫ oleo de nucibꝰ indicis. i. magnis. et ex adipe
asini. et est mirabile. et hrabene apri et sil'ibꝰ. ¶ Clisteria
bona sūt de iuribꝰ caponis et pulloꝝ colūbarū et vitellis
ouoꝝ et testiculis arietū sic qn̄ ponunť in clisteribꝰ. et est
iuuamētū i ꝯfortādo cerebrū et totuꝫ corpꝰ. ¶ Itē caput
arietū et. iy. vl'. iiy. testiculi eiꝰ et frustū natis et cicer d̄co-
quāť i parella i furno et sumať aq̄ eoꝝ et vnctuositas pꝰ
d̄coctionē eoꝝ vehemētē et pōať d̄sup oleū de nucibꝰ: et
fiat clisteř cū isto: et ē optm. In hoie ianito fiat clisteř d̄ co
latitio capom ⁊ brodio eoꝝ ⁊ brodio cānis arietie. ēpl'a sūt

de assa fetida ⁊ pice cum apostolicon. ⁊ maxime circa vir-
gam ⁊ pectinē: qꝛ ibi magnificaꝛ virga ex h̄ ꝙ coitꝰ stimu
latur. ⁊ ista faciunt erectionez virge. ⁊ frequens palpatio
multuz facit ad hoc ⁊ amplecti mulieres ⁊ facere empl'm
eque lōgū cū corpore. i. approximare iuuēculā corpori nu
do stimulo. ⁊ maxime tactꝰ mulieris circa vuluā. ¶ De-
inde fiat empl'm cū assa fetida ꝯtra virilia sup pectinez ⁊
virgā ⁊ vngaꝛ locꝰ aut cū oleo nardino vel camomillino
vel masticino vel nucū circa spinā dorsi ⁊ renes ⁊ genita-
lia. s. virgā testiculos ⁊ maxīe i radice v̄ge. Et si fiat in stu-
pha vel balneo plus valet sic̄ expertus fui de quodā socio
qui p duos dies post semp habuit erectionē v̄ge. Si tn̄ ti-
meres de calore asse fetide debes miscere cū oleo de vio-
lis ipsaz ⁊ ibidē ipsam dissoluere. ⁊ ista valēt in paralesi ⁊
mollificatiōe v̄ge: ⁊ maxīe si cū istis cū assa ⁊ vnguētis iā
dictis aliqd castorei misceaꝛ ⁊ piguedinis vulpis que opti
ma est in isto casu. ⁊ pinguedo etiam anatis valet optime.
¶ Si mala ꝯpl'o hūida sit in cā: tūc valet abstinētia mo-
derata ⁊ euacuatio modica cū hermodactilis ⁊ agarico ⁊
cibis siccis ⁊ assatis ⁊ corpꝰ reficere cū cinamomo ⁊ gar̄. ⁊
medicinis calidis ⁊ siccis cōficere cibaria ⁊ salsamēta sua
⁊ labor multus ⁊ sudor magnus ⁊ clisteria ⁊ ꝯsimilia que
desiccant. ⁊ in clisteri ponaꝛ centaurea absinthiuz ⁊ men-
tha. ⁊ vti mentha q̄si cōtinue in cibis sic̄ est decocta vel in
puluere cū potagijs ⁊ salsamentis. sil'r dico de lingua auis
que optima est quocūq; modo sumatur.
¶ 3m p̄ncipale. s. regimē in dieta cū cibis suis puris ⁊ medi-
cinalibꝰ. Cibi puri sunt qui fiūt ex carne hedi pinguis ma-
sculi ⁊ carne ouina ⁊ cicere ⁊ cepe absq; frixione: qꝛ frixuz
ꝓhibet cōfortationē carnis ⁊ multitudinē nutrimēti eiꝰ.
Sil'r galline sūt bone ⁊ pulli colūbini īpinguati ⁊ oua sor
bilia puluerīçata cuz ciamomo ⁊ pipere ⁊ galāga ⁊ mētha
⁊ sale stinci. sil'r oua pisciū ⁊ caro pisciū cal'oꝝ. Et si fuerit
illic frigus cū çinçi. ⁊ pipere allio ⁊ cinamomo ⁊ similibꝰ.
¶ Itē caro ouina cōfortat coitū ⁊ cerebella passerū ⁊ co-
lumbarū ⁊ carnes agni ānualis ꝑdices fasiani braco apri
⁊ caro vituli cū lacte ⁊ ouis de q̄bus fit cibꝰ qui vocaꝛ car
letum qđ optime valet in coitu. de q̄bꝰ granis fit cibꝰ me-
dicinalis: sic̄ cū tritico excoriato quo fit fermētū: ⁊ cibꝰ fa
ctus de rapis cū pinguedine bona vel butyro. ¶ Itē cice
ra ⁊ fabe fracte ⁊ riçi cuz adipe renū caprarū ⁊ dorici cum
musculis caponis ⁊ galline fit cibꝰ qui vocaꝛ cibꝰ albꝰ cū
lacte amigdal'. vel cū lacte dulci ⁊ çuccaro ⁊ aspergaꝛ pul-
uere ciamomi. ¶ Itē turta facta cū ficubꝰ ⁊ vuis ⁊ dacty-
lis ⁊ carnibꝰ cōtritis cū çinçi. cinamomo gar̄. ⁊ croco ⁊ cuz
auibꝰ paruis ibidē mixtis optime ꝓuocat coitum bonū ⁊
sperma gn̄āt māliter. ¶ Itē de cepis ⁊ eruca decoctis cū
brodio bono ita ꝙ cepe ītegre decoquātur optimus cibꝰ
ad coitū. ⁊ porrete albi sil'r valēt. ¶ Itē accipe testiculos
arietū ⁊ decoquanꝛ bene. deinde minutim incidanꝛ ac si
deberēt fieri artocree ex eis. deinde misceanꝛ ouoꝝ vitel
li ⁊ maiorana sil'r incisa ad modū farsete. totū in pane co-
quatur ⁊ comedaꝛ ab illo qui vult gn̄āre. Et si aliqd de si-
lere montano vel de coagulo leporis ibi ponaꝛ magis est
fecundū. ⁊ qui isto vtunꝛ p̄nt. xij. vicibꝰ coire si volunt: sꝫ
tn̄ nō est bonū gn̄āre volentibꝰ coire nisi modicū: ⁊ tūc 3a
digōne mediata. ⁊ valꝫ tn̄ sic̄ diasatirion. ¶ Itē cerebel-
la passerū elixata ⁊ postea assa si sumanꝛ cū lacte faciunt
hoīez fecundū. ⁊ çinçi. cōditū ⁊ iringi cōditi ⁊ priapus tau
ri ⁊ testiculi galli ⁊ arietum desiccati ⁊ elixati ⁊ comesti.
Si tn̄ patiēs sit calidus tūc lac acetosuz bibat ⁊ pisces sa-
litos calidos comedat ⁊ melones ⁊ olera humida ⁊ spina-
chia maluā mercurialē que optime valēt eis. ⁊ sen̄ portu
lace addit in spermate. ⁊ albumē oui est plurimi iuuamē-
ti multiplicās sperma. ⁊ cerebella aīaliuz ⁊ crura tibiarū
⁊ cor salmonis ⁊ cancri fluuiales ⁊ marini.
¶ 4m p̄ncipale cōpleꝛ si accidentia aīe amouenꝛ ⁊ modus
generandi docetur ⁊ fugienda precauere cū ꝯtrarijs eoꝝ.
¶ De accidētibus aīe. sint viri in leticia ⁊ audiāt cantile-
nas ⁊ loq̄ntes de coitu ⁊ coeuntes hoīes ⁊ coeuntia aīalia
videāt ⁊ nō tristenꝛ aliquo mō ⁊ videant facies pulchras
⁊ loquanꝛ cū eis ⁊ sedeant ad ignē ⁊ vēter calefiat. ⁊ ira ⁊
sollicitudo oīno dimittanꝛ ⁊ sic de alijs. ¶ Vn̄ nota ꝙ h̄
coitus tripl'r ꝯsideraꝛ. vno mō per cōparationē ad illđ qđ
ip̄m comitaꝛ: ⁊ est vehemēs delectatio. vl' per ꝯparatio-
nē ad illud qđ ip̄ꝫ seq̄tur ⁊ est cibi postremi eūatio qui est
sup̄fluitas residuitatis nō superfluitas impuritatis. p̄mi
duo modi sunt de accidentibus aīe. ⁊ sic loquitur Haly 3a
ꝑticula tegni. cōmento. 36. 3o modo cōsideratus inanitio-
ni naturali attinet ⁊ eūationi: vt ponit Auic. 3o can̄. fen 20a
cao de nocumētis coitus ⁊ dispōnibus eius.
¶ Circa modū generādi sciendū ꝙ vir ⁊ mulier debēt eē
tēperati vel vergere ad tēperamētū ⁊ debēt esse ordinati
in cibis ⁊ potibꝰ ⁊ alijs sex rebꝰ nō nālibꝰ cibo digesto ⁊ su-
perfluitatibꝰ expulsis post mediā noctē ⁊ an̄ diem dꝫ ma
sculus excitare feminā ad coituz loquēdo osculando am-
plexando mām̄illas tangēdo pectinē ⁊ peritoneon ⁊ totā
vuluā in manu accipere ⁊ super nates percutere. ⁊ hoc to
tum est vt mulier appetat ⁊ semina concurrant: qꝛ vt plu-
rimū mulieres tarde emittunt. ⁊ cuz mulier incipit loqui
balbutiendo: tūc debēt se cōiungere seu cōmiscere. ⁊ pau-
latim dꝫ coire. ⁊ opꝫ se vnire oīno pectori mulieris ne aer
possit īgredi sil'r pectini q̄tuz pōt. ⁊ post seminis emissio-
nē dꝫ stare ⁊ iacere sup mulierē sine motu ⁊ nō statim sur
gere. ⁊ postq̄ surrexerit dꝫ mulier extendere crura ⁊ iace-
re resupina ⁊ dormire: ne semen exeat. nullo mō indebite
moueaꝛ. ⁊ iō tunc nō dꝫ loqui vel tussire nec sternutare. ⁊
in mane quādo surrexerit vel hora p̄a vel 2a aut 3a: qꝛ dꝫ il
lo die stare diu in lecto tūc si deambulet paulatiue fiat. ⁊
nō currat neq; equitet sup equo male portante per illum
diem nec descendat per gradus q̄tuz possibile est. ¶ Et
si virga viri sit nimis breuis tunc eleuenꝛ crura mulieris
⁊ caput deprimaꝛ in tn̄ ꝙ sperma possit cadere in fundū
matricis. Et si ipsa sit gracilis magnificeꝛ sic. vulneretur
suauiter cū virgis paruis ⁊ emplastreꝛ cū pice: vt dic̄ Aui.
in 4o can̄. fen 7a. ca. p̄. tractatu 4o ⁊ loq̄tur ibi de pinguedi
ne corporis. mēbrū friceꝛ cū adipe anatis ⁊ cuz oleis cali-
dis de sambuco ⁊ musco. deinde pix liquefiat ⁊ appliceꝛ
mēbro. vel ipsa sola ad ignē misceaꝛ: dissoluaꝛ ⁊ appliceꝛ
⁊ iuisceꝛ mēbro. ⁊ cuz fuerit īfrīdata subito amoueaꝛ. ⁊ h̄
trahet sāguinē ad cutē. dein̄ iste sāguis iduraꝛ. ⁊ freq̄nter
ista iterenꝛ. ⁊ ante pōnē picis friceꝛ aliq̄l'r mēbrū cū pāno
aspero donec rubefiat. Et si vis effundere lac ouinū sup:
pōt fieri. ¶ Dein̄ aspgaꝛ cū sāguisugis ꝑ hebdomadā re-
tētis i olla cū aq̄ earū. dein̄ desiccenꝛ cū lūbricis terrestri
bꝰ. Ista spāl'r magnificāt virgā. ⁊ vsus moderatꝰ coitꝰ fac̄
hoc ⁊ tāgere eā frequēter ⁊ ipsaz cū testiculis ad ꝑitoneū
ꝑcutere vt faciūt ribaldi vt fiat sonꝰ q̄daz. vn̄ dicit Auic.
fen 20a. tractatu p̄. vsus finē. Nō est turpe medico cū loq̄
tur de magnitudīe v̄ge ⁊ coāgustatōe m̄ricl: qꝛ sūt ex cāis
q̄bꝰ ꝑuenit ad gnōnē. Et Hali. 14. de ige. sani. ⁊ megaregni
loq̄ꝛ de magnificatiōe mēbroꝝ ꝑ adherētiā picis: ⁊ tu vi-
de ibi. ¶ Itē si v̄ga erigaꝛ tarde post p̄m coitū ⁊ vis 2o co-
ire i mane: vt forte ml'ier q̄ nō emisit sp̄ma ꝯpleat deside-
riū suū. ⁊ h̄ p̄t scire si ip̄a post coitū bn̄ pꝰ approxieꝛ ⁊ oscu
leꝛ ⁊ āplexeꝛ ⁊ pꝰ ponat manū q̄si de abrupto ad v̄gā ⁊ te-
sticulos. et h̄ fac̄ vt videat si tu sis paratꝰ iterato ad coitū.
tc̄. n. bom̄ ē 2o coire ⁊ an̄ illđ sr dorsū ⁊ renes iacere: qꝛ h̄ fac̄
in viro erectionē virge. ⁊ si dormiat sic citius erigeꝛ. ⁊ fre
quenter tunc hoīes polluūt se: ⁊ qn̄ p̄us nō coierunt. s. si il-

lo modo iaceant in dormiendo. vñ sic dormire super ven
trem iuuat digestionem ⁊ super latera facit deopilationē:
sic super dorsum facit ad erectionē ⁊ ad generationez. Et
per ɔñs si vir vel mulier nõ delectetᷣ multum in coitu: su/
mat vir in ore suo candi: ⁊ tũc vir in comedendo obscule/
tur mulierē ⁊ linguã suã ponat ad os ⁊ aperiat labia sua: ⁊
labia mulieris capiat intra sua ⁊ ecõuerso. Similiter sali
ua cubebarũ delectat ⁊ piper cuz melle vel çinçi. cũ mel/
le ⁊ cũ illo inungat virgam ⁊ matricem ⁊ facit optime de/
lectari. sed caueãtur ista in illo qui cito spermatiçat qꝛ so/
lus tactus bis vel ter faceret sperma exire. tales eniz de/
lectantur per se nisi sit paralesis.

⸿ Ultimo oz cauere nocentia. ⸿ Pro quo sciendũ ꝙ coi/
tus ineffectuatᷣ sex modis. ꝑ per inspissationē spermatis
vñ nõ effluit: qđ fit per vsuz lactuce portulace ⁊ cãphore.
2º. per alterationē vt per infrigidationē cũ lamina plum
bea sup renes. 3º. per auferẽtia ventositatē sic est anisum
mentha carui ciminũ. 4º. per defectũ humiditatis spma
tice sic per ieiuniũ ⁊ laborē multũ ⁊ fluxũ ⁊ febrē. 5º. per
occupationez in rebus necessarys per quã auferᷣ imagi/
natio rei dilecte. 6º. per acceptionez eoꝝ que spma desic/
cant que sunt calꝰa moderate sumpta coitũ stimulãt. tñ i/
moderata qꝫtitate ɔsumẽdo humiditatē ledunt: sic agnꝰ
castus rutha ⁊ silꝰia. ista ergo fugiãt hoĩes gnãre volentes
vel coire. ⁊ vitent crapulã vel ebrietatē nimiã ⁊ frequẽtē
repletionē magnã ⁊ inanitionē magnã. ⁊ iõ flobotomia ⁊
farmacia nocẽt. ⁊ per ɔñs errãt qui volunt purgare hoĩes
vniuersalꝰr ad ĩpregnationē faciendã. Similꝰr balneũ vni
uersale nõ valz nisi raro: ⁊ ꝙ ibi sit parua mora. Silꝰr vite/
tur coitus cũ vetula ⁊ cũ menstruata ⁊ tineosa ⁊ idropica
⁊ fetida ac scabiosa ⁊ ĩmunda ⁊ cuz illa que nonduz venit
ad annos. ⁊ breuiter vitetur omne illud qđ corrumpit cõ/
plexionē ⁊ cõpositionē ⁊ affectus aĩe. Et vitetᷣ potus aque
frigide ⁊ aceti: ⁊ nõ vadat nudis pedibꝰ: qꝛ hoc deycit de/
sideriũ coitus. dicit Aui. ca. de exiccãtibꝰ sperma. Fugiãt
ꝰ oĩa illa que sunt cã sterilitatis que dicta sũt ꝑus. ⸿ Si/
militer oz ne hõ ĩtret aquã frigidã nec lauet testiculos cũ
aq̃ frigida nec sedeat sup marmor nec attingat vẽtus fri/
gidus virgaz ne paraleticetᷣ. Et si ipsa fuerit mollificata ⁊
paraleticata detur thus ⁊ ciperuz ⁊ testiculi leporis ⁊ gut/
tur galli adustũ ⁊ dentur cũ vino tepido odorifero mane:
⁊ ista valent in paralesi vesice. ⸿ Deinde fiat clistere q̃le
fit de oleo de rutha ⁊ de oleo costino laurino ⁊ nardino et
sambucino in q̃bus sint castoreuz assa cẽtaurea collog̃nti
da galbanũ oppoponacũ. Et si ē difficultas vrine cũ para/
lesi vesice vel virge tunc cõfert bibere ex corticibꝰ melo/
nis sicci ad pondus. M. i. cuz çuccaro ⁊ vino ⁊ cũ aq̃ vite
simplici vel ɔposita vel cũ vino saluiato in quo ponatᷣ oli
banũ. ⸿ Deide balneetᷣ in aq̃ maris vel natet vel in aq̃s
termarũ. s. balneoꝝ nãlium. ⸿ Deinde inungatᷣ circa re/
nes ⁊ pectinē ⁊ peritoneon cũ oleis calidis ꝑdictis. s. cum
oleo costino laurino ⁊ cũ arogon ⁊ cũ vnguẽto aureo acu/
to cũ castoreo olibano ⁊ musco. ⸿ Deinde fiat emplꝰz de
olibano cinamomo bdellio cipero spica ⁊ musco ⁊ camo/
milla ⁊ cera ⁊ laudano vel q̃busdam istoꝝ. ⸿ Deinde fre
quenter fricetur locus circa virgã ⁊ renes cũ vrina ꝓpria
patientis calꝰa ⁊ deinde tergatᷣ. Deinde cũ aq̃ vite ⁊ cũ ci/
naprio circa occipitiũ ⁊ cũ assungia vulpis ⁊ oleo laurino:
⁊ isto mõ curaui vnũ qui nõ habuit erectionē vq̃e per triē
nium ⁊ potauit herbã sancti Joãnis quottidie ɔtra male/
ficia in aq̃ vite in hyeme ⁊ dedi sibi agaᷣ. ⁊ diaturbith se/
mel in hebdomada pro flegmate peccãte in eo: ⁊ sic pꝫ cõ
tra maleficia. ⸿ Sꝫ si sit calꝰe ɔplõnis potet herbã iperi/
con cũ aq̃ calida. Deinde si adhuc prohibeatur coitus ꝓ/
pter nõ erectionē rõne maleficy: tunc dicit Constantinus
8º. practice sue ꝙ tota domus debet aspergi cũ felle canis
nigri ⁊ parietes domus aspergantur cũ canino sanguine.
⁊ tota domus ponatur plena herba ipericon que vocatur
fuga demonum: ⁊ inquirat si super limina sit aliquid vel
in lecto vel in pannis eoꝝ ⁊ auferatur. Tamē dicit diasco
rides ꝙ corallus portatus maleficia aufert. similiter ma
gnes portatus a muliere facit eam amari a viro suo. simi/
liter lapis gagatis aufert maleficia. ⸿ Quia tamen ista
veniũt a mala credentia vt fide mala: ideo oportet time/
re talia. ⁊ ideo vir ⁊ mulier bene cõfiteantur: ⁊ in die pen/
thecostes vel pasche vel ascensionis cõmunicẽtur. ⁊ tunc
sacerdos bñdicat eos ⁊ det marito hunc versum scriptũ.
Uox domini supra aquas deus maiestatis intonuit deus
super aquas multas. Et mulieri istum versuz. Confitean/
tur tibi populi deus confiteanᷣ tibi populi omnes. omnis
terra dedit fructum suuz: ⁊ illum. benedices tu roze anni
benignitatis tue ⁊ campi tui implebunᷣ vbertate. Et tũc
vadant domum ⁊ sint in abstinentia a coitu per tres dies
⁊ noctes. deinde coeat ⁊ rogent deum si placet sibi ꝙ det
eis prolem ⁊ generationem multam ⁊ bonam.

Modo circa sterilitatem mulieruz videndũ ꝙ sunt
multa facienda. ꝑmo eniz debet talis com/
plexio mala totius corporis amoueri: ⁊ materia sꝫ qua fue
rit digeri: sed debet leuiter euacuari si oporteat. 3º. opor/
tet mulierem confortare. 4º. matricem preparare. Circa
quã preparationem sunt multa facienda. ⸿ Debet enim
ꝑmo confortari per stuphas ⁊ suffumigationes ⁊ iniectio/
nes ⁊ potationes ⁊ comestiones ⁊ suppositiones. ⸿ Dein
de 2º. debet mundificari si indigeat. ⁊ mũdificatio illa est
dependens a duobus. vel a mundificatione humoruz vi/
scosorum lubricantiuz: ⁊ a sanie apostemosa si ibi fuerit. ⁊
scđo debet mundificari a menstruis si retineantur. deide
si menstrua fluant nimis debent stringi. deinde si matrix
precipitetᷣ debet reduci. deinde si ascendet ⁊ suffocet de/
bet deponi ⁊ deprimi. deinde matrix confortari debet cũ
iniectionibus vt recipiat semē ⁊ illud appetat. deinde de/
bet matrix rectificari ⁊ coequari. si sit stricta elargari. ⁊ si
ampla constringi secundum variationem passionum. de/
inde debet variari dieta sicut oportet. ⁊ ideo in toto sunt
.xy. facienda in generali.

⸿ Circa ꝑmũ scienduz. s. circa malam complexionē mulie
rum. Si sit calida ⁊ ꝓpter illam sit sterilis in ꝑmis si par/
ticularia cõueniãt fiat flõmia de epatica. deinde de saphe
nis. deinde vtatur sirupo ro. violꝰ. nenufarino. deinde vta
tur çuccaro roꝭ. triasandalis diadraganto frigido. deinde
odoret camphoram rosas sandalos aquã roꝭ. sꝫ quando
vult approximare viro suo non tangat camphorã aliquo
mõ. ⸿ Ordinenᷣ. 6. res non nãles in gradu opposito do/
nec caliditas in muliere excedens ad tẽperamentũ redu
catur. Sed si venerit sterilitas in muliere ꝓpter cãm fri/
gidam ⁊ humidam tunc digeratᷣ mã per hunc moduz. ℞.
arthemisie rubee maioris sauine. añ. lib. 5. tñ sauina ama/
ra est: iõ põt poni in minori qꝫtitate folꝰ. menthe folꝰ. absin
thy sũmitatuz origani ⁊ calamẽti. ana. ʒ. y. spice nardi. ʒ. i.
squinanti. ʒ. y. calami aroma. ʒ. iy. anisi maratri carui. añ.
ʒ. i. sileris montani ameos. ana. ʒ. y. peonie. ʒ. 5. mellis roꝭ.
lib. y. fiat sirupus quo vtatur mane ⁊ sero. ⁊ est sirupꝰ ru/
beus a rubea maiori nuncupatus. non ponatur acetum in
medicinis mulierum quando passio earum est rõne ma/
tricis qꝛ acetuz nocet matrici. dicit Hypp. 3º. regimis acu/
toꝝ. cañ. 3. ⁊ Gal. in cõmento ibidem dicit idem.

⸿ Circa 2m. s. circa euacuationē fiendã sciendum ꝙ in cau
sa calida debet fieri euãtio cũ cassiafi. prunis violis ⁊ reu
barbaro ⁊ cũ mirabolanis citrinis. ⁊ ista nõ ĩpediunt ɔce/
ptũ: ĩmo pñt dari mulieri pregnanti sine periculo. tamen

diapapauer nõ detur:qꝛ ibi intrat scamõea vel diagrediū que ɔceptionē īpediunt ⁊ aborsum faciūt. Sꝫ triasandali reubarbarū ⁊ trifera saracenica ⁊ reubarbarata ⁊ çuccaꝝ ⁊ viole ⁊ gallia pñt dari sine ꝑiculo. ⁊ cassiafi. põt dari cuꝫ sero caprino vel alio clarificato. ¶ In cã frigida ⁊ humida purget̃ mulier cū agarico ⁊ turbith cū çinçi. mirabolanis kebulis. ⁊ si sit ibi friditas cū siccitate cuꝫ sene ⁊ polipodio ⁊ aniso dꝫ purgari:sꝫ nõ det̃ agaricus in īpregnatione nec in fluxu menstruoꝝ:qꝛ ꝓuocat mēstrua ⁊ facit aborsuꝫ. Sꝫ qñ humores frigidi ⁊ viscosi grossi īpediunt cõceptionē:tūc põt dari pre manib⁹:sꝫ in parua q̃ꝫtitate ⁊ raro. Vñ clisteria plus valēt mulierib⁹ purgandis cã impregnatiõis faciendo q̃ꝫ laxatiua per os. Simil'r diaturbith valꝫ vel catholicõ ⁊ diasene qñ est melica ⁊ diaboraginatum. Et est medius modus operãdi hic ꝙ accipiat̃ rubea maior arthemisia ysopus calamītū origanū ⁊ nepita ⁊ decoquant̃ ⁊ stent in īfuso per noctē agar̃. ⁊ turbith vel sene ⁊ mane clarificet̃ ⁊ det̃. vel polipodiū cum aniso ⁊ peonia põt poni in ꝑncipio decoctionis ⁊ eodē mõ fieri.

¶ 3m. s. ɔfortatio mulieris fit cū pulueribus ⁊ electuarys ⁊ medicinis simplicib⁹ ⁊ cū cibis. ¶ Pulueres sunt tales. ℞. ligni al'. ʒ. i. nucis mu. ʒ. ß. sileris mõtani. ʒ. ij. cinamomi ʒ. iij. macis. ʒ. i. calami aro. ʒ. ß. fiat puluis quo vtatur in potagys suis ad cõfortationē stomaci. Et si latera sint opilata ponat̃ anisuꝫ ⁊ ciminū ⁊ carui. Et si caput sit debile ponatur peonia. Et si matrix in se est opilata vl' male se hñs ponat̃ spica nardi costus oçimuꝫ ⁊ storax calamita in parua q̃ꝫtitate. ⁊ põt poni çuccaꝝ ad dulcorandū. ¶ Deinde vtatur tali electuario. ℞. pulueris potionis musci trifere magne sine opio:pulueris stomaticon cõfortatiuū conserue citonioꝝ. añ. ʒ. ij. ligni al'. ʒ. i. ambre gallie musca. añ. ʒ. i. panis çuccari. lib. i. fiat electuariū satis ɔfortatiuuꝫ ⁊ prolificuꝫ. ¶ Deinde vtatur isto puluere. ℞. testiculū verris dextrū si vult masculū:⁊ sinistrū si vult feminã:desiccet̃ in vmbra ⁊ puluerięet̃. ¶ Tunc. ℞. limature eboris sisileos matricis leporis ⁊ coaguluꝫ leporis. añ. q̃ꝫtū vis post desiccet̃. fiat puluis ⁊ vtatur eo sero ⁊ mane cū brodio ciceris aut carniū aut cū vino albo aut liquir. çuccari q̃ꝫtuꝫ sufficit ad dulcorãdū. ⁊ iste puluis optime fecundat. ⁊ voco eum puluerē eburneuꝫ. ⁊ iterato vtatur electuario predicto. ⁊ sic vicissiꝫ modo vno modo alio quousqꝫ ɔcipiat. Sil'r vir vtat̃ leticia Hal'. ⁊ pliris ⁊ musco ⁊ diagalãga.

¶ 4m. s. ꝑparatio matricis fit per stuphas ⁊ suffumigationes. Suffumigatio cū confectione posita super carbones ita ꝙ fumus per embotū intret matricē. ⁊ hoc dolorē matricis mitigat ⁊ ad ɔcipiendū maxime preparat. dicit Nicolaus in suo antidotario. ℞. deinde ambre bone. ℈ij. storacis calamitē. ʒ. ß. myrrhe masticis thuris gar̃. ciamomi nucis mus. cypressi. añ. ʒ. ß. ligni al'. ʒ. i. ⁊ plus si patiēs sit diues. Sil'r ⁊ de ambra. cõficiant̃ cuꝫ melle diuretico qᵭ sit sic oximel diureticū:sed non intret acetū:vel cū oximelle diuretico ⁊ aq̃ ro. ⁊ fiat massa vna. deinde diuidat̃ in. iiij. ꝑtes. de vna fiat pomū ambre ad odorandū. de scđa fiant pillule parue ad q̃ꝫtitatē ciceris. ⁊ quottidie de mane trãsglutiat tres integras. ⁊ ex 3a fiat pēsariū ⁊ iungant̃ ꝑus cū balsamo. fiat magdaleon ⁊ iponat̃. ex 4a fiat fractura in aq̃ cal'a ⁊ per calamū fumus ascendat ad matricē. ⁊ sit aq̃ ita cal'a ꝙ mulier sentiat calorē vltra tēperamentū ⁊ dormiat si potest. vñ de istis medicinis caris multū dꝫ accipi in ista cura:sed ꝓpter caristiam dimittunt̃ frequēter. ⁊ iõ operatio est debilior. vñ sunt versus de istis.

Septem sunt cara:qꝛ bona vel qꝛ rara:
Balsamus ambra tirus caro lignū cãphora muscus.

Per tirū itelligit̃ tyriaca. per h nomē caro:caro leonis. ꝑ lignū lignū al'. ⁊ alia sunt satis plana. Et nota ꝙ balsam⁹ ē succus balsami. i. illius arboris que est parua quasi frutex circa babyloniã tantū crescēs. ⁊ vocat̃ opobalsamus. ⁊ lignū eius vocat̃ xilobalsamus. Et est versus de hoc.

Est opos succus xilo lignū carpoqꝫ fructus.

Et istū modū loquēdi notat Aui. 2o can̄. xilo al'. i. lignū al'.

¶ Itē laudanū suffumigatū ⁊ empl'atuꝫ calefacit matricem ⁊ iuuat ad ɔcipiendū. ¶ Itē nepita suffumigata ⁊ imissa optime cõfortat matricē frigidã ⁊ humidã. Simil'r mellissa suffumigata ⁊ imissa optime cõfortat matricē ad cõcipiendū. ¶ Deinde cõfortet̃ matrix cū stuphis factis de calendula arthemisia pulegio dipthamo nepita absinthio rutha ysopo calamēto ⁊ celidonia. deīde mulier desiccet̃ cū pãnis lineis. ⁊ tūc iterū suffumiget̃. ⁊ sic etiã vicissim stuphet̃ ecõtra. ¶ Iteꝫ fiat sepe fomentū cū decoctione roris marini. ¶ Et est hic notandū ꝙ celidonia dicitur q̃si celi donuꝫ:qꝛ ipsa aufert maculã oculoꝝ. ⁊ iõ hirūdo querit eã qñ pulli ei⁹ nõ vidēt. ⁊ matricē mūdificat. ɔceptionē ꝑparat. ictericiã curat. ⁊ scabiē succ⁹ ei⁹ suppositus curat ⁊ aufert. Et iõ vt dixi p. c. de ictericia.

Ictericos per se sanat celidonie succus.
Iniectus oculis:maculas disrumpit eorum.
Aufert ⁊ cancros qualitercunqꝫ capiatur.

Itē fiat talis suffumigatio. ordeū myrrhã nigellã crocuꝫ thus cape. s. farinã ordei:tunc mulier ex his bñ suffumigetur. ɔcipiet statim si cuꝫ viro suo copulet̃:sꝫ detur in potu coaguluꝫ leporis. ¶ Deinde accipe sanguinē vespertilionis liga in pãno nigro ⁊ pone sub capite mulieris ipsa nesciente ꝙ vir suus sibi approximet̃ ⁊ cõcipiet. deinde coaguluꝫ leporis ad pondus. ʒ. ij. detur mulieri ad potãduꝫ. ⁊ viro. ʒ. ß. facit virū gnãre ⁊ feminã cõcipere. ¶ Iteꝫ vir comedat de coagulo lepor' masculi ad põdus. ʒ. iiij. ⁊ mulier de coagulo leporis femelle tantūdē ⁊ coeat ⁊ cõcipiet mulier. ¶ Opꝫ autē cauere a cibis acutis ⁊ calidis sic̃ sūt cepe allia ⁊ a balneis nimis cal'is ⁊ vnguētis nimiū cal'is. ¶ Deīde accipiat theodoricon anacardinū ⁊ modicū scamonee ⁊ sil' ɔficiat̃ per pēsariū in mr̄icē imitte ⁊ pa nocte vel 2a ɔcipiet si a viro debito mõ cognoscat̃. ¶ Deinde si ex alys oib⁹ nõ fuerit fecūda accipe stõaticon ɔfortatiuū:⁊ in hora sue ꝑfecte decoctiõis ꝓyciat̃ cal'm in cõcauitatibus cãne. deīde extrahat̃ qᵭ est in isto ɔcauo ⁊ fiat pensariū ⁊ cooperiat̃ cū pãno lineo gracili ⁊ optime ad cõceptum ꝑparat. ¶ Et si eēt stomaticon laxatiuū factū. s. cū scamonea vel diagridio:⁊ sil'r ꝑparatū ꝓuocat mēstrua optime. ⁊ ad ɔceptū ꝑparat si ex retentione mēstruoꝝ īpediatur. ¶ Deinde si adhuc oꝫ odoret mulier:⁊ sil'r vir ⁊ maxime mulier odorē buxi qui iuuat ad gnõneꝫ ſm Albertū in li. de plantis. ¶ Deinde adhuc si oꝫ da triferã magnã cum vino decoctiõis mandragore ad potandū:⁊ fac̃ mulierem sterilē ɔcipere. ¶ Itē vuluã leporis assam tere ⁊ da cū vino mulieri bibere in balneo. ⁊ si coeat ɔcipiet ſm Hali. in dinamidys. ¶ Deīde cape fenugrecū ⁊ adipē anat' ⁊ suppone matrici ⁊ cõfortat multū ad cõcipiendū. ¶ Deinde muscus dissoluat̃ aliq̃liter cū oleo ro. ⁊ fol'. lauri īmittantur in matricē satis ɔfortãt ad ɔcipiendū. ¶ Deinde vir ⁊ mulier comedãt puluerē vulue leporis ⁊ ɔcipit̃ masculus:si mulier post coitū supponat sibi testiculū dextrū vl' post mēstrua eū biberit. Sil'r dico de femella supponēdo testiculū sinistrū. Et qꝛ Haly dic̃ ꝙ debilitas v̄tutis est cã gnõnis femellaꝝ:iõ vt⁹ debilitet̃ aliq̃l'r. ¶ Deiñ vngant̃ mēbra virilia ⁊ muliebria cū succo satiriõis ⁊ asꝑgat̃ puluere vulue leporis. h. n. facit sterilē ɔcipere:⁊ qꝛ act⁹ coit⁹ itēdit̃ ⁊ auget̃ delectatio. ¶ Itē testicl's dexter mustelle mixt⁹ ⁊ cū lana pēsariçat⁹ fac̃ statim ɔcipe. ¶ Itē trifera maga dissoluta ī succo arthemisie ⁊ cū bombace pēsariçata iuuat ml'tū ad ɔcipiēdū ſꝫ Nicolauꝫ in ãtidotario suo.

¶ Item si mulier sterilis sepe suffumigetur cū lignoal'.cōcipiet ꝫm Cōstantinuz. ¶ Item post menstrua supponat sibi mulier coagulum leporis ⁊ concipiet. Similiter nigella puluericata ī sacculo posita ⁊ supposita post mēstrua matricem mundificat ⁊ preparat ad cōcipienduz: sed non oꝫ diu manere q2 lederet. ¶ Item facta purgatione matricis mulier balneetur ⁊ cū fuerit calefacta bibat duo oua plena de succo nepite cum vino albo. nec vrinet nec assellet quousq3 cuz viro coiuerit ⁊ post coituz tranquilla permaneat sicut mulier post partū. ¶ Deinde potet mulier aquā decoctionis cicute mane ⁊ statim preparatur ad cōceptū. sz non detur in īpregnante q2 vomeret ⁊ forte abhortiret. Ista sunt secreta medicine. Ego eniz posui multa q2 ista cura est valde difficilis ⁊ rara. tñ cuz quibusdam hic positis lucratus fui magnam pecuniam in multis locis. ⁊ ideo q2 tm̄ mihi valuit: ideo facio eā prolixiorem: nec opz medicum alibi recurrere.

¶ Quintū. s. mūdificatio matricis ab humorib9 grossis lubricātibus viscosis ⁊ aquosis ⁊ saniosis sic fit. ℞. myrrhe aloes masticis thuris laudani nucis cypressi ⁊ fol'. ei9 blācebiçantie lignial'. galange çedoarie nucis mus. aluminis de pluma sumach cuppularū glandiuz. ana. ʒ. 5. cōficiantur cū oximelle squillitico ⁊ fiant pensaria ⁊ magdaleones et suppositoria ⁊ inuoluantur. ⁊ tunc corpore mūdificato cuz clisteri vel laxatiuo ⁊ vomitu precedēti matrici supponātur ⁊ teneantur ibi per vnā horā ⁊ quiescat patiens per aliā ⁊ sic deinceps. Ista eadē cura valz qñ matrix est humida nimis ⁊ aquosa. vel de oximelle squillitico ⁊ melle rosa. ⁊ idromelle fiat mixtio cū aqua furfuris ⁊ ī qua extinguitur ferrū. ¶ Et si dicas acetū nocet mřici. dico ꝙ verū ē matrici sane: sz nō egrotanti egritudine hūorali viscosa. Uel dico ꝙ verū est qñ per se accipitur vel administratur: sz non qñ miscetur cū melle ⁊ talib9 refrenātibus. ¶ Deinde. ℞. celidonie ysopi capill'. ve. herbe roberti apy. añ. M. i. coquantur in aq̄ furfuris vel in ptisana in estate ⁊ cū melle clarificetur ⁊ inyciatur. est eniz optime mundificatiuū. Et si sit ibi vlceratio aliqua cū istis vltimis ponatur auena ⁊ consolida maior ⁊ minor ⁊ fol'. caulis ⁊ rubee. ⁊ ista cōsolidāt ⁊ vulnera curant. Ubicūq3 tñ in estate cū istis debent poni rose plātago gnquineruia fol'. quercus. Deinde si sit ibi sanies tūc est ibi corruptio. ⁊ tūc valet psidia balaustia olibanū myrrha ⁊ aloe ⁊ sarcocolla cum melle ro. conficiantur ⁊ omnia vlcera putrida mundificant.

¶ Sextū. s. retētio menstruoꝝ multa requirit. ⁊ iō q2 multa mala de indebita retentione cōtingunt: ideo rñdeo ad causas aliq̄s retētionis ꝙ sunt tres. dicit Gal'. 5a affo. cōmēto. 20. pa est grossicies sanguis. 2a est ꝯstipatio venaruz sanguinē ad vuluā mittentiū rōne apatis vel rōne humorū opilantiū. 3a est angustia oris ipsarū ꝓpter corrugationē matricis. ¶ Auic. 3. cañ. fen 21a. tractatu. 3. ca. de retentione menstruoꝝ. dicit ꝙ cāe retētionis extrinsece sunt ⁊ intrinsece. Extrinsece sic̄ exercitiū nimiū ⁊ labor multus fames ⁊ abstinētia. accñtia aie ⁊ oia que corp9 extenuant. dicitur 3a ꝑticula tegni. cōmē. 35. pinguedo nimia macies et extenuatio nimia sicut est in febrib9 ptisi ⁊ in idropisi aut cicatrix in vulua retinent ea. ¶ Cāe intrinsece sunt tres. aut eniz fit retentio rōne virtutis aut mēbri aut humoꝝ. si rōne virtutis hoc est ꝓpter aliquā malā ꝯpl'onē debilitantē virtutē sic̄ est mala ꝯpl'o cal'a cū excedit aut frigida aut humida aut sicca. Ista. n. debilitāt virtutē ⁊ nō expellitur sup̄fluū aut expellitur in locū incōgruū: ⁊ q2 mēstruuz retentuz aliqñ expellitur ad nares aliqñ ad emorroydes ⁊ ita de alys. 2o. retinentur ꝓpter membrū vt q2 est strictuz corrugatū opilatū clausuz sic̄ est matrix ⁊ orificia venaꝝ. Si ꝓpter humorē hoc est aut ꝓpter q̄ntitatem aut q̄litatem. Si ꝓpter q̄ntitatem hoc est q2 sanguis in corpore est in parua q̄ntitate aut in nimia q̄ntitate ꝓpter multitudinē opilans. hoc est tñ raro. Si ꝓpter q̄litatē vt q2 nimis grossus aut frigidus: ⁊ sic de alys.

Signa. Si mēstrua retineantur ꝓpter cām frigidā tūc mulier est discolorata somnulenta ⁊ cū paruitate sitis ⁊ pulsu tardo ⁊ vrina remissa. ⁊ aliqñ emittit superfluitates mucillaginosas per ītestina. Si aūt fuerit ꝓpter cām cal'am tūc colorata est cū siti ⁊ cū velocitate pulsus ⁊ vrina intensa. Cā humida pz per habitudinē mulierū ⁊ per vrinā turbidā ⁊ spissam ⁊ aliqñ saniosaz. Cā sicca pz per extenuationē mulieruz ⁊ per dietā precedentē que fuit q2 accepit assata ⁊ frixa ⁊ salsa ⁊ per cōtenta adustionalia in vrina ⁊ per vrine tenuitatem. ⁊ recurre ad cāz retentionis mēstruoꝝ ꝑus positā īter signa sterilitatis.

Pronostica. Si mēstrua preter nām retineantur pōt medicus predicere maniā melancoliā epilepsiā caliginē oculoꝝ ptisiz vel suffocationē matricis. i. ab ea. ⁊ hoc q̄ntum ad sp̄ualia. q̄ntum ad stoma cū nauseā sitim mordicationē. q̄ntum ad epar idropisim. q̄ntuz ad pedes podagram. ⁊ aliqñ ꝯtingit eis barba sicut si esset vir: qñ mulier est q̄si virago a pa creatione. Et qñq3 totuz corpus apatur ita ꝙ venter tumescit ac si esset pregnans ⁊ cutis ventris rumpitur vt vidi frequēter. Aliqñ ꝯtingunt horripilationes ⁊ febres. ⁊ qñq3 putrefiūt menstrua: ⁊ maxime si colligantur ad faciendum apa in matrice. etiā difficultas vrine ⁊ lapis si sint cal'e ꝯpl'onis. ⁊ patiuntur in capite dolores ⁊ grauitates. ⁊ lingua aliqñ desiccatur ex fumis eleuatis ex menstruis.

Cura. Cura hui9 morbi est ꝓuocare mēstrua. ¶ Pro quo sciendū ꝙ sic̄ menstrua aliqñ sunt retenta nāliter: ⁊ tunc nō debēt ꝓuocari. ⁊ aliqñ p̄ter nām ⁊ tunc debent ꝓuocari. Nāliter retinentur vsq3 ad 12m annū ⁊ post 50m annū. ⁊ aliqñ exiccantur citius. s. aliqñ in 35o. anno aliqñ in. 40. aliqñ in. 45. ꝫm diuersas dispōnes mulieruz. aliqñ ēt si veniant nō tñ per tēpus sufficiens: nec semꝑ qñ oporteret. Uñ dicuntur menstrua q̄si de mēse trahētia vel ruentia. vel dr̄ a mene qd est defect9 ⁊ ruo is: q2 ex defectu caloris superfluitates in mulierib9 nō ꝯsumuntur sic̄ in viris. ⁊ iō currunt ⁊ h̄ de mēstruis superfluis. Et pura mēstrua sunt mā fetus. ⁊ iō sanguis mēstruus in īpregnāte diuiditur in q̄nq3 portiones. vñ vna portio mittitur ad nutriendū fetuz in vtero materno. alia mandatur ad mămillas ad nutriendū ex̄ ventrē vel vterū. 3a est ex qua fit secūdina. 4a est pars mālis in gnōne ⁊ fetus formatione. 5a circundat fetū ⁊ secūdinā vt hora part9 fiat facilior exit9 rōne lubricitatis quā fac. Si g̊ p̄ter nāz retineantur debēt ꝓuocari p9. si ꝑticularia ꝯueniāt oz fieri flōmia. ¶ Deide si oporteat oz digeri mā ⁊ meat9 apiri. 3o. oz euari cū clisterib9 ⁊ medicis laxatiuis q̄ hñt aspectū ad mēstrua. 4o. oz ꝯfortari mulier cū el'arys ꝓuocātib9. 5o. oz balneari mulier ī herbis valētib9 ad ꝓpositū. 6o. debent localia remedia adhiberi sic̄ suppositoria anterius suffumigationes vnguenta ⁊ empl'a ⁊ saccellationes ⁊ iniectiones in matricē.

¶ Primā rē ꝯplent flōmia circa h̄ facienda de vtraq3 basilica si ꝑticl'aria ꝯueniāt ꝑꝑ māz añtē. ¶ Deide de vtraq3 saphena ꝑꝑ cāz ꝯiūctā: ⁊ ꝙ mā trahatur v̄sus iferiora. vl' fiat p̄ de saphenis iteriorib9 q̄ sūt sub cauilla pedis īferi9 ꝑ q̄ntitatē pollic̄: ⁊ ex trāsuerso ⁊ añ tp̄s mēstruoꝝ. ⁊ p̄ de vno pede. deiñ altero die de altero pede: sz ī tp̄e mēstruorū nihil oīno fiat. Et si sanguis abundaret nimis tunc de mediana posset in principio modicum extrahi vt cā añs diminueretur. ⁊ hoc qñ mulier sentit ponderositatem: sz tñ non cōsulo ꝙ fiat flōmia in brachio nisi in illis que parate sunt īcurrere morbū ī capite vel pectore vel ep̄e vl' īple

ne ex retentione. ¶ Sit ergo B gnāle ꝙ modicū semꝑ debꝫ
extrahi ⁊ inferius de vena geniculi vel poplitis ex saphe
nis, ⁊ oꝫ ter fieri ad trahendū deorsum. ¶ Deinde fiāt li
gature in tibꝭs fortes. deinde fiant scarificatiōes de vno
pede. deinde de alio in parua q̄ititate: ⁊ hoc ante tēpꝰ mē
struoꝝ. deinde fiant vētosationes sine scarificatione suꝑ
crus ⁊ calcaneū ⁊ in coxis. ⁊ illa oīa faciūt sanguinē moue
ri in matrice versus exitū. ¶ Deinde si istis factis nō va
leant vt veniāt mēstrua tēpore suo trāsacto ſm computa
tionē mulierū fiat flobotomia de mediana: ne sanguis re
manēs ascendēdo noceat. deinde de saphenis vt residuū
transeat ⁊ in bona q̄ititate: q² tunc daẽ flōmia ad purgan
dū: nō tamen ad diuertendū ⁊ attrahendum.

¶ Scdam rem cōplent diuretica ⁊ vrinaꝫ ꝓuocantia: que
ꝓuocant vrinā ꝓuocant menstrua: vt dicit Serap. in ag
gregationibꝰ suis. ꝙ medicine ꝓuocantes sputū ⁊ screatū
ꝓuocant mēstrua. Et Auer. 7º colliget. dicit ꝙ medicine
purgantes mēstrua ꝓuocant vrinā. ⁊ que ꝓuocant vrinaꝫ
sunt ex genere ꝓuocantium menstrua. ¶ In cā igiẽ frigi
da que est cōior: medicine ꝓuocantes ⁊ apientes vias sūt
rubea maior arthemisia origanū calamentū pulegiuꝫ di
pthamus nepita filex sauina calendula anisuꝫ ameos ma
ratrū ciminū silermontanus peonia spica nardi squinan
tū calamus aro. myrrha nigella muscus papauer ruffum
piper assaꝝ cassialignea assa piretrū castor. fella serapinū
collogntida agaricus celidōia cinamomū gaẽ. cubebe ga
lange lignūal'. carpobalsamū xilobalsamuꝫ balsamus mi
liūsolis liquir. paritaria ⁊ sil'ia. ¶ In cā cal'a medicinalia
sunt radix apꝭ brusci spargi scolopē. nuclei cerasoꝝ melo
nū capill'. ve. recens endiuia scariola lactuce se. brusci se.
spargi ⁊ se. cucurbite citrulli rasura eboris. ¶ In vtraqꝫ
cā sunt spica nardi lignūal'. endiuia ⁊ se. eius liquir. oçimū
miliū solis cortex cassiefi. borax gentiana a ꝓprietate ar
themisia flores calendule ⁊ solsequiū lacca camepitheos
ysopus capill'. ve. recens de istis pn̄t fieri electuaria ⁊ po
tus empl'a vnguēta iniectiones pensaria suffumigatiōes
⁊ sil'ia. nō tn̄ opꝫ accipere semꝑ oīa sꝫ sufficit vnū vel duo
eoꝝ. ¶ In pticulari est sic operādū. p̄mo digeraẽ mā pec
cans frigida sic. ℞. radicū petro. domestici ⁊ macedonici
apꝭ feniculi aristo. lon. yreos lilꝭ enule cāpane rubee ma
ioris. an̄. M. ſ. arthemisie pulegꝭ calamēti ysopi epatice
origani dipthami solsequꝭ. an̄. M. i. ciamomi anisi carui
peonie dauci maratri ameos. an̄. ʒ. i. spice nardi. an̄. ʒ. i. spi
ce celtice. ʒ. ij. cassielignee costi. ana. ʒ. ſ. liquir. q̄r. i. mellis
qd̄ sufficit. fiat potus digestiuus ⁊ ꝓuocatiuus mēstruorū
optimus quē voco sirupū macedonicū. Et si vis fortifica
re apponaẽ sauina ⁊ prassiuꝫ si nō sit mulier delicata: quia
ista sunt amara. ⁊ sil'r gentiana optima est ⁊ squinātū sil'r.
¶ Deinde vtatur isto puluere. ℞. spice nardi ameos gaẽ.
maratri xilobalsami carpobalsami calami aro. an̄. ʒ. ſ. ga
lange cinamomi cubebarū. an̄. ʒ. i. ſ. ⁊ si sit pro muliere di
uite apponaẽ. ʒ. i. vel. ſ. lignial'. ⁊ tunc vocaẽ puluis aloeti
cus quo vtaẽ ante tēpꝰ mēstruoꝝ per. vij. dies quottidie
in vino albo subtili vl' in brodio caponis vel in aq̄ fenicu
li. Et iste puluis ỽtutē ꝯfortat venas aperit sanguinē sub
tiliat. ⁊ hoc ideꝫ facit aloe epaticū: sꝫ lauari oꝫ cū çuccaro
vel melle. vel in pillulis q² a ꝓprietate purgat sanguinē.
deinde q̄libet nocte vtatur vno cocleari de diaprassio. Et
statiꝫ post vtatur apoçimate isto. ℞. arthemisie vtriusqꝫ
calamēti sauine pulegꝭ. an̄. M. i. oīa in vino decoquanẽ ⁊
vltimo ponaẽ lib. i. de melle. ¶ Iteꝫ. ℞. castor. accori ani
si se. apꝭ. an̄. ʒ. i. tere ⁊ cribra da in potu cū vino. ⁊ si est gra
uida calefacit fetum ⁊ cōfortat ⁊ nō nocet. Et si nō sit pre
gnans aperit ⁊ ꝓuocat menstrua ⁊ affert iuuamentū ma
gnū. ⁊ illud est de meis secretis ⁊ voco istū potum castori
nuꝫ. ¶ Vel vtaẽ isto electuario. ℞. cinamomi cardamo
mi macis. an̄. ʒ. ſ. piperis longi çinçib. an̄. ʒ. ij. croci cimini
gaẽ. an̄. ʒ. ij. cassielign. spice nardi galāge calami aro. nucis
mu. an̄. ʒ. i. lignial'. ʒ. ſ. ambre musci balsami. an̄. ℈. i. teren
da teranẽ pulueriçanda pulueriçenẽ ⁊ conficiaẽ inde ele
ctuariū albuꝫ. ¶ Item diaciminū optimū est cuꝫ vino ⁊
diacalamentū ⁊ dianisum ⁊ diaysopus ⁊ diairis. ¶ Si tn̄
cā esset calida: tunc valet triasandalū acuitū cū spica nar
di ⁊ lignoal'. ⁊ sirupus factus de radice apꝭ brusci capillo
rū ve. ⁊ spica cū liquiri. ⁊ çuccaro. ¶ Itē in oī cā matrica
ria. i. matricē regens ⁊ curans. ⁊ ista est spālis in isto casu.
¶ Item saturegia bibita optima est in prouocatione mē
struoꝝ sic expertus sum frequenter sed est aliq̄liter ama
ra. ⁊ cū çuccaro detur in cā cal'a ⁊ cū melle in frida. ¶ Itē
decoctio solsequꝭ in vino albo vel aqua clara potēter mē
strua ꝓuocat. ⁊ hoc ē aliq̄liter abhominabile. Et sil'r vsus
cimini frequēs mēstrua ꝓuocat. ⁊ aliqn̄ triasādali misceā
tur in estate vel in calore nō nāli vel in colericis.

¶ Tertiā rē complent clisteria in q̄bus p̄ter cōia ponatur
centaurea abſ. sauina ciminū aloe ierapigra Hal'. agaẽ. et
nux mus. colloquintida: sꝫ caue ipsam nisi quādo alie defi
ciunt. ¶ Medicine purgantes sunt theodoricon anacar
dinū bn̄dicta turbith esula. an̄. ʒ. ſ. agaẽ. çinçi. ⁊ possunt fie
ri pillule sic. ℞. theodoricon anacardini bn̄dicte. ana. ʒ. i.
ſ. turbith esule. an̄. ʒ. ſ. çinçib. ℈. i. ſ. ex his fiāt pillule ⁊ cō
ficianẽ cū succo apꝭ ⁊ dentur in sero. ⁊ pōt agaẽ. addi istis
mēstruis. Et si vrīa sit discolorata ⁊ tenuis: tūc trifera ma
gna vel theodoricon anacardinū antheodoricō emperis
con valent spāliter ⁊ accipianẽ cū nebulis ꝓpter amaritu
dinem. Et si vrina sit colorata multuꝫ: ⁊ si mulier sit exte
nuata: tūc cibaria bone digōnis ⁊ facilis ⁊ frida aliq̄liter
valent eis. Sꝫ si sint carnose ille mulieres: tūc pn̄t purga
ri cū reubarbaro ⁊ cū electuario de succo rosarū: q² ratio
ne etiā scamonee vel diagridꝭ etiā ꝓuocat menstrua. ⁊ ēt
cum cassiafist. possunt purgari si indigeant.

¶ Quartā rem. s. circa retentionē menstruoꝝ. s. conforta
tionē mulierū cū electuarꝭs ꝓuocantibus cōplebis ⁊ ele
ctuarꝭs iam dictis. s. cū diacimino dianiso diaprassio dia
iris diacalamēto diaysopo elleboro albo. ¶ Et troc. myr
rhe optimi sunt ad B. quoꝝ recepta ē. ℞. myrrhe. ʒ. iij. lu
pinorum. ʒ. vi. folioꝝ ruthe pulegꝭ cimini rubee tinctoꝝ
vel maioris: qd̄ idē est: asse fetide serapini oppoponaci. ʒ.
ij. fac troc. ad pondus. ʒ. i. da vnū in die cū aqua decoctio
nis iuniperi. Ista enī est medicina vehemens in tm̄ ꝙ fe
tū eycit. dicit Rasis 9º Almā. ¶ Iteꝫ diaçinçi. ⁊ çinçi. cō
ditum sunt optimi cuꝫ potu decoctionis dactyloꝝ ⁊ fenu
greci. dicit Tagnus tabula 4iª. ¶ Iteꝫ gaẽ. ⁊ dianthos ⁊
diagalanga optime valent. triasandali ⁊ dialignūal'. ⁊ dia
reubarbarum. ¶ Itē in tēpore frido diagalanga. ⁊ in de
bilitate splenis diacapparis ⁊ dianisum ⁊c̄.

¶ Quinta res. s. balneationes debent fieri cū herbis subti
liantibꝰ: cuiusmodi sunt calamētū origanū pulegiuꝫ pari
taria leuisticū nepita filex prassiuꝫ ipericon folia lauri sa
uina arthemisia dipthamus agrimonia saturegia fenicu
lus camepitheos camedreos nasturciū ⁊ sil'ia: sic sunt mē
tastrū celidonia gallitricum camomilla regina prati sam
bucus elleborus. Et intret balneū quottidie post medici
nā ⁊ in exitu a balneo dētur. ʒ. ij. trifere magne sine opio
distemperate cū vino albo. ¶ Deinde 3º die post balneū
⁊ in decremēto lune flōmeẽ patiēs de saphenis iterioribꝰ
vtriusqꝫ pedis. deīde sirº arthemisie p̄us dicto vtaẽ i sero.

¶ Sextam rem scꝫ circa retentionem menstruorum ⁊ lo
calia remedia ꝯplent fomētationes suffumigationes em
plastra inunctiōes in matricē sacellatiōes ⁊ pēsaria ⁊ sup
positoria an̄riora. ¶ Fomētatio fit de aq̄ deco. celidōie.

et ista valet multum ad mundificationē matricis. silr de
coctio gallitrici eodē modo valz. ¶ Suffumigatio sic fit
℞. arthemisiā sauinam cētaureā maiorē ruthā feniculuz
abs. saluiā abrotanū pulegiū calamētū menthā daucum
ameos spicā celticā et osilia que sunt nāe apitiue et cale: in
olla terrea bulliāt in vino albo. et per embotū. i. per instrz
factū ad modū tube recipiat mulier fumū iferi⁹: ita q ps
strictior instri intret matricē et fumus aliūde nō ascēdat.
¶ Itē suffumigatio cū aceto posito sup tegulā calaz puo
cat mēstrua stat: 3. Sz pro diuite fiant suffumigatiōes de
isti troc. ℞. cimini maratri anisi. ʒ. ij. ligni al. ʒ. s. musci am
bre balsami. aā. ℈. i. ex his oficiant troc. vel pillule cū suc
co arthemisie vel cū aq̄ rosarū et exiccent ad solē. et cū fue
rint bn̄ exiccati vnus ponat sup carbones. et mulier bene
cooperta pānis ex pte iferiori recipiat talē fumū itra ma-
tricē. et h fiat bis vel ter in septimana cū oz dormire. Istō
eni frequēter exptus sum q puocat menstrua. Idē fit de
cassia lig. costo amomo carpobalsamo cinamomo sgnan-
to si ex istis fiat suffumigatio. vn̄ 5ª ptiˡª affo. Muliebria
educit ex aromatib⁹ fcā calefactio. cōmē. 29°: sz nō oz mu-
lier diu sedere sup talia: qz dolorē capitis faciunt. ¶ Itez
suffumigatio cū sola collogntida ofert multū. silr cū op-
poponaco serapino. et optiᵐ est cū gallia mus. tn̄ fetida me
lius est ponere ad nares. odorifera vo inferius. ¶ Empla
fiūt cū arthemisia trita et emplata sup vmbilico et sup pe-
ctine. Idē fit de ciclamine calamēto filice nepita pastina-
ca prassio et diptamo: sz frequenter amoueant ne actualis
friditas ledat. ¶ Pensaria vel suppositoria fiāt de gētia-
na formata ad modū vge virilis iuoluta in lana et itincta
post in oleo de lilio. et tūc post itus mittant. et hoc fiat per
q̄tuor dies per vices. et post 4ᵐ diez fiat tale suppositoriū.
℞. asse galbani. aā. ʒ. s. et forment pensaria ad modū digi-
ti et intingant in oleo de lilio et supponant itra matricē: sz
pus inungant iteriora vulue cuz oleo violato ne acuitas
medicaminū apa generet vel vlceret. ¶ Deinde si opor-
teat. ℞. laudani. ʒ. s. formet ad modū digiti et intingat in
oleo muscellino aut in melle aut in butyro. et postea asper
gat isto puluere. ℞. euforby. ʒ. ij. et pulueriçet. addat tunc
iste puluis ad precedens. et teneat mulier intra vuluā par
ua hora. tn̄ hora sōni nō debent que sunt fortis vtutis ma
nere in matrice. et debēt modica hora stare ibi. Vel cotuz
vel bombax intingat in oleo muscellino vel nardino vel
cōi cū decoctōe cassie lig. supponat ofortat matricē et puo
cat menstrua. ¶ Itez. ℞. olei violati abs. aā. ʒ. ij. myrrhe
ʒ. iij. armoniaci. ʒ. i. tere et ofice cū felle taurino et suppone.
¶ Itē ieralogodion paulinū ierarussi. pēsariçata optima
sunt. et stomaticū laxatiuū positū in cāna anteq̄ infridet.
deide suppositoriū factū. ¶ Itē. ℞. radicē yreos vel enu
le cāpane cū melle supposite. puocat. n. menstrua et abor-
suz facit. ¶ Itē. ℞. nigelle pulpe collogntide ciclaminis
radicem lily celestis. aā. ʒ. ij. fellis tauri et galli. aq̄ cepe. aq̄
feniculi. aā. coclear vnū. ofice cū melle et pone super lanā
et suppone. est. n. exptissimū. et potes si vis ofortare cū ab-
sinthio rutha pipe thure accoro assato et meli⁹ erit. ¶ Itē
de radice rubee maioris per se itincta in felle alicui⁹ aīa-
lis rapacis: vel in melle cū puluere nigelle supasperso fit
optiᵐ suppositoriū et a me pbatū leue et leuis pcy. ¶ Sa-
cellationes fiant cū costo et cinamomo ebullitis et tritis et
positis in bursa vel sacculo. deinde cuz coto calefiat vm-
bilicus. Silr myrrha pulueriçata ponat in sacculo et sac-
culus supponatur. ¶ Iniectiones fiāt sic. ℞. ruthe absin
thy lupinoꝝ. ana. M. i. coquant in aq̄ in qua ponat myr-
rha. et cū pēsario inyciat et clisteriçet pensariçādo. ¶ Un-
guenta fiāt de oleo in quo decoquantur collogntida vel
radix lily. oleuz de lilio optimum est: qz vrinā puocat cir
ca renes et pectinem inunctuz et menstrua puocat. ¶ Itē
morsus galline tritus et torrefactus posit⁹ supra matricez
puocat mēstrua. vel in oleo frixus et ibidē positus. ¶ Itē
de allys tritis coctis in oleo fiat vnguentū optimū. et cuz
sacculo lineo oblongo paruo fiat suppositio ipsi matrici et
est optimū. ¶ Deinde si ista non sufficiant det medicina
spālissima lapis gagates et addat. vl pulueriçet et detur in
potu. vel suffumiget. deponit etiā matricē et mēstrua opti
me puocat. et sic dictū sit de istis minus pncipalibus.
¶ 7ᵐ pncipale. fluxus menstruoꝝ curatur cum medicinis
stringentibus ventrē. Tn̄ hic nota q menstrua fluunt q̄-
libet lunatione semel. Et si durat minus q̄ per duos dies
malū est. et si vltra q̄tuor nimis est. Variatur tempus mē
struoꝝ. s. fm variationem etatis et cōplexionis: qz vsq3 ad
25ᵐ annū mulieribus plus veniunt mēstrua in pma qua-
dra lune: sed in senioribus veniunt in 3ª vel 4ª ipsius lu-
ne. Et ideo puellis in pma quadra. iuuenib⁹ in scda. senio-
rib⁹ post illud. ¶ Et ex hoc possumus scire q iuuenes de-
bēt flobotomari in noua luna et senes in antiqua. et hoc se-
nes a senectute: quia senes a senio non debēt flobotoma-
ri via electionis. vnde dicitur.
Luna vetus veteres: iuuenes noua luna requirit.
¶ Hic est notandū q est pprium tempus menstruādi a
14° anno vsq3 ad 40ᵐ vel 50ᵐ annū. dicit Aristo. 9°. de aīa-
libus. Sed q a 18°. anno vsq3 60ᵐ. dicit Cōstantinus in 2ª
pantategni. ibidez. Sz q a 17° vsq3 ad 30ᵐ. dic Aui. 3° can̄.
ca°. de iudicys menstruoꝝ. Sz q a. xx. die vsq3 ad. ij. men
ses. dicit Haliabas. 9. de dispōne regali. Sed de animali-
bus dicit q accidit quolibet mense. et quibusdā vno men
se: alio nō. et quibusdā post tres menses. Ideo ppter istas
cōtrarietates dico q duplex est tempus mēstruationis. s.
durationis et interpolationis. Tempus ppriuz duratiōis
distinguit per relationē: vt dicat temp⁹ nāle et tēpus exi-
tus eoꝝ cuz mulier est sana. Alio modo est per certā tēpo
ris durationē. et illa duplex est. vlis et pticularis. Vlis est
illa q̄ icipit a muliere ab initio sue mēstruationis vsq3 ad
vltimū finē. Particularis est fm q mulier purgat conti-
nue in q̄libet purgatione. ¶ Tēpus reuolutionis duplex
est. Vnū qd cadit inter duas menstruationes. et illud fm
Auic. est a. xviij. die vsq3 ad. xxx. Aliud est tēpus fm qd i-
cipiunt fluere mēstrua in q̄libet mēstruatiōe. et hoc in pn°
mensis et in medio fm Ar. 9°. de aīalib⁹. qz crescente luna
crescit oē humidū. c. de ventosis. Auic. 4ª fen. pmi lib. fz
Ar. est fortitudo menstruoꝝ: et p in fine mensis vel in de-
cremento lune. vn̄ in augmēto fluunt mēstrua per corp⁹:
sz in decremēto fluūt ad extra nāliter q̄tū est a pte māe.
lz aliqn̄ pus exeant. s. sinthomatice qn̄ mā stimulat ab eis
rōne augmenti fantastici qd est rarefactio eoꝝ. Ulterius
dico hic q ante 12ᵐ annū vel 14ᵐ et post 50ᵐ et pregnātib⁹
nālr menstrua retinent: sz in alys tēporib⁹ pter nām nisi
fm q Aui. determinat 3° can̄. fen 21ª. tract. 3°. ca°. p° vbi di-
cit q menstruatio eq̄lis est vt menstruet mulier oī mēse
vsq3 ad 30ᵐ diez. et qd est supra illud. et qd est infra illud q
cadat infra. xv. vel in. xij. est nō nāle. et est tm̄ dictu q iter
duas menstruatiōes si sint. xxx. dies adhuc est retētio nā-
lis: sz vltra ināle est. Et si veniāt citius post vnā mēstrua-
tionem ante 15ᵐ diem vel ante 17ᵐ diē nimis cito veniunt
et debēt stringi: qz ex eoꝝ fluxu nimio. aliqn̄ fit ethica. ali-
qn̄ idropisis. aliqn̄ febris ppter cōmotionez. aliqn̄ dolor
dorsi. aliqn̄ debilitas digōnis stomaci et ablatio appetit⁹.
Et qz oī fluxui superfluo annexus est casus vtutis 5°. affo.
ideo opz festinare retentionez. quādo sic currunt nāliter
ificit speculū mulier tēpore illo. et si ipsa tūc circueat cam
pum: grandines vel bestie male nō possunt nocere: sed oz
ire nuda pedibus et discooperta caput.

Cura. Cura huius fluxus menstruoꝝ est facienda qñ
mulier icipit esse discolorata ⁊ virtus debilis.
Reducunt̃ igit̃ omnes cãe ad duas.s.ad nimiã frigidita-
tem aquosam subtilem indigestã:aut ad nimiã caliditatẽ
subtilem acutã.Cãe silr̃ posite fuerũt ꝑus. ¶ Cura igitur
est facienda cũ diuersione sanguis. 2º.per euõnẽ mãe hu
moralis a corpore si fuerit ibi. 3º.per sirupos ꝯstrictiuos.
4º.per electuaria. 5º.per pulueres. 6º.per emplr̃a. 7º.ꝑ
vnguẽta. 8º.per iniectiões. 9º.per fomẽtatiões. 10º.per
balnea. 11º.per suffumigationes. 12º.per pensaria vel sup
positoria. 13º.per dietam.

¶ Circa ꝑm sciẽdũ ꝙ diuersio faciẽda est si corpꝰ sit plecto-
ricũ ⁊ mulier tolerat per flõmiã vtriusqꝫ basilice. deinde
debẽt ventose poni sub mãmillis.deinde ligent̃ brachia
cũ fortibus vittis.deinde fricent̃ manus fortiter ⁊ super
spatulas.Et ibi pñt silr̃ vẽtose apponi ⁊ alie sup renes mo
dicum.deinde ꝓuocetur fluxus sanguĩs nariũ.

¶ 2m.s.euõ mãe peccãtis fit si cã sit colr̃a:qđ cognoscit̃ per
citrinitatẽ sanguĩs:sic.℞.rosarũ.ʒ.ij.balaustiarũ violaꝝ
mirabolr̃.citrinoꝝ.añ.ʒ.i.çuccari lib.ß.fiat sirupus cuꝫ aq̃
pluuiali. ¶ Deĩde post duos dies detur ista decoctio.℞.
aque ro.lib.ß.mirabolr̃.citrinoꝝ.ʒ.ß.dragãti.ʒ.i.ista pulue
riçent̃ ⁊ misceant̃ cũ dcã aq̃ ro.⁊ decoquant̃.⁊ stet ibi de-
coctio sub diuo.mane colet̃ ⁊ detur.vel põt dari trifera sa
racenica cũ aq̃ plantagi.vel colatura mirabolanoꝝ vsti-
latoꝝ vel reubarbarũ vstilatũ modicũ. Sed si cã sit fleg
ma lubricans:tunc cũ mirabolanis kebulis vstilatis cuꝫ
aq̃ extinctionis ferri euacuet̃ ⁊ apponat̃ mel rosatũ:sꝫ in
cã calr̃a dꝫ dulcorari potius cũ çuccaro rosato.

¶ 3m.s.sirupi cõstrictiui fiunt sic.℞.plantagi.sanguinarie
lanceolate virge pasto.pẽtafilonis celidonie agrestis.añ.
M.i.coralloꝝ ru.carabe.añ.ʒ.ij.rosarũ.ʒ.i.fiat sirupꝰ cuꝫ
aq̃ pluuiali vel cũ aq̃ extinctionis ferri:⁊ ponat̃ mellis ro
sati.lib.i.Et si cã sit frigida:tũc appone cũ istis consolidã
maiorem olibanũ ⁊ masticẽ. ¶ Jtẽ purũ thus in vino co-
ctũ ⁊ datuꝫ est sine pari:⁊ in cã calr̃a põt addi gũmi arabi-
cũ dragantũ spodiũ cinamomũ myrthilli.vñ ṽsus.
Quando superflua menstrua sunt da coriandrum.
Tritum cõmixtum masticem puluericatam.

¶ Jtẽ lapis emathites fricet̃ ad cutem in pelui.⁊ sepe la
pis submergat̃ in succo plãtagi.quousqꝫ succus fuerit ru-
beus.⁊ tepefiat ⁊ det̃ in mane ad bibendũ. ¶ Jtẽ alumẽ
de pluma det̃ cũ aq̃ ro.vel cũ aq̃ pluuiali vel cũ aqua ex-
tinctionis ferri.vñ ego vidi alumẽ illud qđ ad põdus de-
narij vnius datũ est stringere:vbi oĩa alia defecerunt. Et
si stomacus patientis esset frigidus dꝫ dari cũ vino stipti-
co vel cum succo citoniorum sirupicato.

¶ 4m.s.electuaria constrictiua in cã calr̃a sunt çuccarũ ro-
satũ dragãtũ frigidũ triasandali acuitũ cũ bolo ⁊ sanguĩe
dra.Et si cã sit calr̃a:tũc cũ spodio debẽt cõfortari ⁊ fortifi
cari triasandali cũ camphora. Sed si cã sit frida valꝫ dia
citoniten acuitũ cum corallis diamargariton. ¶ Opiata
sunt tyriaca requies vel rubea trociscata vel nucleata.vl̃
vtatur isto electuario oĩ die mane ⁊ sero.℞.cõsolide ma-
ioris ⁊ mioris.añ.M.i.coralli albi ⁊ ru.sandaloꝝ alboꝝ
⁊ ru.añ.ʒ.i.rosaꝝ.ʒ.ij.spodij gar̃.margaritarũ integraruꝫ
añ.ʒ.i.karabe.ʒ.ij.seis nasturcij agrestis.ʒ.ß.radicũ sãgui-
narie pimpinelle paritarie.añ.ʒ.i.çuccari alexãdrini lib.
ij.fiat electuariũ;q2 tñ illud foret magnuꝫ de cõsolida po
nat̃.ʒ.ß.⁊ de alijs ꝓportionalr̃ diminuet̃ ita ꝙ ad.ʒ.i.pul-
ueris ponatur.lib.i.çuccari vel mellis.⁊ voco illud diana
sturciũ:qđ valet in oĩ fluxu sanguinis menstruoꝝ ⁊ emor
roydarũ ⁊ ventris ⁊ est mihi valde speciale.

¶ 5m ẽ.s.plr̃ueres.℞.dragãti gũmi arabici gallarũ sumach
myrthilloꝝ rosarũ coralloꝝ ru.sanguis dra.añ.ʒ.i.sangui
narie.ʒ.ß.de pluma.ʒ.i.fiat puluis quo vtatur cuꝫ aq̃ plu-
uiali extinctionis ferri. ¶ Jtem coriandrũ ⁊ mastix simr̃
puluericata optima sunt cũ aq̃ rosarũ vel cũ aqua planta
ginis ⁊ puluis folioꝝ quercus desiccatus. Et fiãt illa que
dicta sunt ꝑus.c.de fluxu sanguĩs nariũ ⁊ de fluxu vẽtris.
¶ Jtem.℞.cõcularũ marinarũ que portant̃ a sancto Ja
cobo adustarũ.ʒ.ij.dent̃ in cibis vel ĩ aq̃ citonioꝝ. ¶ Jtẽ
puluis testarũ ouoꝝ vñ pullus exiuit optime stringit mẽ-
strua:⁊ puluerem cornu cerui da similiter.

¶ 6m.s.emplastra fiant sic.℞.argillaꝫ vocatã anglice clei
⁊ est terra rubea viscosa ⁊ tenax.pistet̃ cũ succo plantagi-
nis:⁊ vitellis ouoꝝ ⁊ cum.ʒ.i.aceti ⁊ misceant̃ cũ puluere
emathitis ⁊ boli armeni ⁊ sanguine dra.añ.ʒ.i.fiat emplr̃ꝫ
super anchas ⁊ pectinẽ. ¶ Jtem emplr̃m ante ⁊ retro fiat
de stercore arietis ⁊ faria frumẽti ⁊ lacte ⁊ melle. ¶ Jteꝫ
de fructu myrthi,i.de myrthillis cũ albumĩe oui fiat em-
plastrũ super pectinẽ ⁊ renes. ¶ Jtẽ folia prunoꝝ piroꝝ
quercus cũ sũmitatibꝰ ramoꝝ añ.coquant̃ cũ aceto ⁊ po-
nant̃ sup renes ⁊ pectineꝫ.⁊ istud silr̃ dissinteriã curat qñ
ponit̃ sup ventrẽ.⁊ vomitũ qñ ponit̃ super stõacũ. ¶ Jtẽ
radix nenufaris citrine est fortior omni re cocta ⁊ empla-
strata ⁊ accepta. ¶ Jtẽ cinerẽ rane magne ĩ sacculo secuꝫ
portet mulier. ¶ Jtem de caneceto ⁊ succo porri fiat em
plastrũ vl̃ cibꝰ cũ ouis ⁊ caneceto strĩgit optĩe sic̃ ego vidi.

¶ 7m.s.vnguenta sunt oleuꝫ myrthinũ oleuꝫ masticinum
oleũ rosatũ ⁊ vnguentũ genestricũ cõfortatũ cũ corrigio-
la ex centinodio ⁊ glandibus viridibus in vere ⁊ alijs.Et
vnguentũ sandalinũ cõfortatũ cuꝫ corallis rubeis ⁊ ema
thite ⁊ se.portulace.Et in oĩ causa valet populeon cuꝫ bo
lo super vmbilicuꝫ ⁊ pectinem ⁊ renes inunctum.

¶ 8m.s.iniectiones fiãt de succo plantagi.⁊ mucillagi.dra
ganti ⁊ gũmi ara.⁊ h optim est. ¶ Jteꝫ arnoglosa iniecta
stringit. ¶ Jtẽ puluis gallarũ cũ succo plãtaginis inijcia
tur. ¶ Jtẽ acatia cũ aq̃ ro.iniecta. ¶ Jteꝫ gũmi arabi.cũ
sanguine dra.⁊ aq̃ ro.iniecta optime valꝫ. ¶ Jtem cinis
glandiũ vel succus glandiũ iniectus vulue sanguinẽ strin
git ⁊ humores putridos ⁊ saniẽ siccat ⁊ curat. ¶ Jteꝫ.℞.
aluminis.ʒ.ß.se.iusqami albi opij.añ.ʒ.i.cũ aq̃ ros.vel cuꝫ
lacte in quo extinguunt̃ galle vel ferrũ inijciat̃. ¶ Jtem
karabe cũ olibano ⁊ succo reste bouis vel sanguinarie in-
iectis optime stringit:sic̃ ego frequẽter vidi ⁊ est mihi ꝓ-
priũ. ¶ Jtẽ fumꝰ porci ⁊ asini cũ succo sãguĩarie inijciat̃.

¶ 9m.s.fomẽtatiões fiant sic de genestra cocta in aqua plu
uiali. ¶ Jtẽ cotũ vel bombax ĩtingat̃ in aqua pluuiali in
qua decoquant̃ galle puluericate pectini superponatur ⁊
aliqñ epati. ¶ Jtẽ millefoliuꝫ tritũ cũ aqua decoctionis
balaustie optime fomentat̃ ⁊ valet ad stringendũ. Simi
liter sanguinaria ⁊ rose eodem modo.

¶ 10m.s.balnea fiant sic.℞.argille libr.i.arnoglose radicis
barbe hircine ṽge pasto. qnquineruie.añ.M.iiij.cuppu-
larũ glandiuꝫ scutellã vnã.oĩa bulliant in aqua ⁊ fiat bal
neũ vsqꝫ ad vmbilicuꝫ tm̃.⁊ sit aqua tepida ⁊ nõ calida.⁊
fiat ter in septimana 2a 3a ⁊ in media. ¶ Jteꝫ ex corticibꝰ
vlmi ⁊ folijs pruni albi decoctis fiat balneum. ⁊ ex corti-
cibus quercus antique. ¶ Jtem de tanto soº istorum va-
let multũ. ¶ Jtem de cortice quercus ⁊ sorbe ⁊ folijs ea-
rũ cũ aq̃ pluuiali fiat balneũ. ¶ Jtẽ de resta bouis ⁊ mẽ-
tha ⁊ plantagine ⁊ sanguinaria fiat balneum. ⁊ ista per se
stringunt sine alio medicamine. ⁊ sedeat in balneo super
sacculũ rosaꝝ. ¶ Jtẽ folia pruni rubea optima sunt.

¶ 11m.s.suffumigatiões fiant de fetidis ⁊ de cornu ceruino
combusto:cuius fumus intret matricẽ per embotum. Si
militer stercus recens porci ⁊ asini combustum suffumi-
getur ita ꝙ fumus nõ attingat nares. vnde stercus recẽs
ponatur statim postqꝫ egreditur:sed antiquuꝫ combura-

tur ꝛ puluis inijciatur. ſtringit enim fluxum ſanguinis a proprietate vt dictum eſt prius.

¶ Duodecimũ.ſ.ſuppoſitoria vel penſaria fiant de bõbace intincto in forti encauſtro ꝛ ſupponatur. vel puluis corallorũ rub. cum croco ꝛ ſerico penſarizatis optime ſtringit. ¶ Itẽ de maſtice ꝛ cornu ceruino cõbuſto bolo armenico ꝛ ſepo caprino formentur in modũ digiti fiat penſariũ: ꝛ pars ſi vis poteſt poni ſuper renes ꝛ pectinẽ. Et ſi ſit vlceratio vel corroſio: tunc debet fieri peſſariũ de litargirio bolo armenico ꝛ draganto balauſtij. ꝛ pſidijs cũ ſepo caprino. ¶ Itẽ cum carta vſta ꝛ flore eris vſto ꝛ roſ ꝛ plũbo vſto ꝛ melle roſato vel oleo roſarum fiat peſſariũ in vlceratiõe ꝛ ſanie. Tamẽ ſi ſit aquoſitas ſanguinis: tũc corpus debet fricari cũ idromelle ꝛ cũ prouocatione ſudoris cum aſſaro apio ruta attriplice exterius applicatis: ꝛ cum emplaſtris idropicorum fiat peſſariũ. vnde olibanũ maſtix ꝛ ireos optima ſunt iniecta vel comeſta vel ſuppoſita vel ſuffumigata ꝛ aquoſitatem deſiccant.

¶ Tertiũdecimũ.ſ. regimẽ in dieta. debet patiẽs vitare exercitium ꝛ irã ꝛ oĩa accidẽtia: ꝛ vitet oẽs res rubeas ne eas inſpiciat. Et de eis que cõferunt his: ſi nõ febricitẽt eſt lac acetoſum bene coctũ cũ ferro ignito: ꝛ acetoſitas citri eſt valde bona. ¶ Item vitent ſalſa ꝛ frixa coitũ ꝛ aerẽ nimis frigidũ. Vtatur pulla iuuene cõdita cũ ſumach abluto cũ aqua roſata. ꝛ bibat vinũ nouum bene limphatũ cum aqua pluuiali aut aqua roſata. Comedat etiã lẽtes rizi: ſed in cã calida dentur lentes cũ aceto portulaca lac acetoſum coctũ panis ordeaceus ſubſtãtia cauliũ duabus aquis abiectis: pira coctana neſpila ꝛ ſilia. ſed in cã frigida detur lac coctũ frumentũ coctum farina tritici faba fracta ꝛ cinamomũ: vinũ groſſum rizi menta. ꝛ cũ hoc põt exerceri ꝛ corpus fricari ꝛ ſudor prouocari. Et in cibis ſuis ponatur in cauſa frigida aniſum aſſum ſtorax calamita ꝛ gallia muſ. Sed in cã calida cuppule glandiũ ſandali ꝛ ſpodiũ debet poni in cibis ſuis ꝛ coriandrũ ſi vis. ſumach ꝛ corallus margarite ꝛ lapides ſicut ematites bolus ꝛ ſimilia. ¶ Hic in iſtis duabus paſſionibus multa ꝛ prolixa poſui: quia iſte ſunt paſſiones multũ nocẽtes mulieribus ꝛ maxime cões. ꝛ iõ quia vidi multos frequẽter errare: ꝛ lucrũ meum fuit plus cum iſtis capitulis quam cũ alijs: ideo prolixius dixi.

¶ 8m principale.ſ. precipitatio matricis ꝛ deſcẽſus cauſatur vel a cauſa nimis conanti ꝛ longa ſeſſiõe ſuper lapidẽ frigidum aut in aqua frigida. aut quia inunxit ſe vnguẽtis frigidis. aut quia expoſuit ſe vento frigido. aut quia nimis balneatur ꝛ frequẽter. vel a cã iteriori que eſt paraleſis ꝛ mollificatio lacertorum. aut per curſũ humiditatis aquoſe verſus matricem: aut propter ventoſitatẽ: aut propter nimium coitũ: ꝛ aliquñ aborſu trahente eam ſecũ. ¶ Signa ſunt poſita prius. c. ſpeciali. ꝛ ideo ad illum locũ vade.

Cura ſi matrix ſteterit diſlocata ꝛ maxime ſi exiuerit ad exteriora: ex difficili aut nũquam curatur. Sed ſi ita non fuerit: tunc cura eius eſt triplex.ſ. cura regalis: cura leuis: ꝛ cura cõmunis.

¶ Cura regalis eſt talis. Accipe lanã ſuccidã.i. nõ lotã bulliat bene in forti vino. ꝛ vinũ exprimatur. ꝛ totũ calidũ ſuper vmbilicũ ponatur. ¶ 2o. capiatur muſcus ꝛ ambra ꝛ ponatur ad nares: vel ſtorax calamita ponatur ſuper carbonẽ vnũ viuũ ꝛ ponatur ad nares. ¶ 3o. ponantur fetida inferius ad os exterius matricis ſicut aſſa fetida poſita ſuper carbones: ſuffumigetur inferius ita quod ad nares nõ attingat: vel terbẽtina que eſt curialior in cameris dominarum: vel amaruſca ponatur inferius ꝛ camomilla ad nares ꝛ eſt curialis. ¶ 4o. accipiatur apoſtolicon. calefiat ad ignẽ: ꝛ tũc tangatur cũ eo matrix ꝛ redibit. ꝛ hoc fiat ter vel quater quãdo exibit. ¶ 5o. fiat balneũ in aqua paritarie vel in aqua ſpodij vel foliorum ficus vel porrorum. vel cũ ſũmitatibus vrticarum grecarũ tangatur matrix inferius ꝛ aſcẽdet ſtatim. poſt ſicut ꝛ prius balneetur. ¶ 6o bibat iſtũ puluerẽ. ℞. cornu cerui fol. lauri mirtillorum. añ. ʒ. i. diſtẽperẽtur ſimul ꝛ fiat puluis ꝛ bibat patiens cum brodio capponis vel bono vino aromatico muſcato ꝛ ſtatim redibit matrix ad locũ ſuum.

¶ Cura leuis eſt talis. odor ꝛ aromatica ſicut lauri regina prati olibanũ pix reſina. Deinde inferius capiantur ſole ſotulariũ vel pãnus aliquis vel pẽna ꝛ cõburantur ꝛ fumus per canale intret matricẽ: quia ipſa fugit fetida. Deide ponantur ventoſe ſuper vmbilicũ ſi ipſa deſcendat ad extra. Et ſi ipſa declinet ad vnã partẽ: ponantur ventoſe in parte oppoſita cũ igne ſine ſcarificatiõe: ꝛ cũ manu oleo maſtici. vel cum oleo roſato inuncta: obſtetrix deponat matricem leuiter. Deinde fiat emplaſtrũ ſuper ventrem ꝛ pectinẽ de folijs ꝛ corticibus vlmi ꝛ cũ albumine oui. ꝛ teneat illud diu mulier iacendo reſupina quam diu bono modo põt: quia retinet matricẽ in loco ad quẽ deponitur.

¶ Cura cõis multa requirit. primo ſi ſit mã debet digeri. 2o euacuari. 3o ſi nerui paraleticentur debẽt confortari. 4o debẽt localia apponi: que ſũt emplaſtra vnguẽta iniectiones ſuffumigatiões ſuppoſitoria balnea. ꝛ vlterius ſi oporteat fiant ligamẽta ſuperius in extremitatibus ſi dolor ſit inferius intolerabilis. ¶ Circa primũ eſt ſciendũ quod ſi ſint humores groſſi flegmatici lubricãtes remolliẽdo debẽt digeri ſic. ℞. radicum ireos lilij iringorum radicis apij ꝛ radicis buglo. añ. M. ß. artemiſie camedreos camepitheos thimi capil. ve. roſarum ſticados roriſmarini. añ. M. i. aniſi maratri epithimi florũ vtriuſque ſticados ſeminis petro. añ. ʒ. i. ſpice celtice ſquinãti. ʒ. ij. florũ camomille flo. meliloti liquir. añ. ʒ. i. zuccari lib. ß. mellis lib. i. vini granatorum. ʒ. i. fiat ſirupus quo vtatur mane ꝛ ſero cum aqua calida: quia aqua frigida nocet eis maxime. vel cũ aliquibus iſtorum digeratur. ¶ 2o. digeſta mã purgetur cum iſtis pillulis. ℞. theodoricon anacardinũ benedicte. ana. ʒ. i. ß. agarici. ℈. i. eſule. ℈. ij. fiant pillule ꝛ dentur in ſero cum nebulis in vino ſtiptico. vel detur cum catholicon agar. vel puluis agar. cum puluere albo quod comeditur cõiter vt dixi in primo libro. ¶ 3o. ſi ſit paraleſis neruorũ purgetur cum agarico et diaturbit. ꝛ corpus deſiccetur per abſtinentiam ꝛ ieiuniũ. ꝛ dentur electuaria confortantia: ſicut ſunt pliris cũ muſco dianthos. ꝛ põt dari diacaſtor. ſi paraleſis eẽt manifeſta ꝛ multum ledens. ¶ 4o apponantur localia remedia ſicut emplm tale. ℞. maſticis thuris albi oppoponaci terbẽtine galbani ſerapini reſine ligde ſtoracis liquide colophõie. añ. ℥. i. cere albe. ℥. i. fiat cerotũ: ꝛ cũ matrix redierit ad locum ſuũ nãlẽ ponatur iſtud ſupra matricẽ ante ꝛ retro. tñ poſt medicinã debet mulier reſupinari ꝛ aperire crura: ꝛ tũc obſtetrix vel cũ aliqua alia debet accipere lanã leuẽ ꝛ adherere eã matrici. ¶ Deinde aliã lanã infundere in vino in quo fuerit infuſa acatia vel ſumac: ꝛ tunc ponatur ſuper os matricis interius vt tota lana redeat ad interiora. ¶ Deinde accipiat lanã aliã ꝛ ĩfundat in aceto ꝛ aqua. ꝛ ponatur ſuper vuluã ꝛ precipiatur mulieri vt iaceat ſuper latus ſuũ. ꝛ adunet crura ſua ꝛ cõſeruet lanã ſuã ne exeat vel cadat. poſtea ponatur ventoſa ſup dorſum mulieris ꝛ fac odorare aromatica ꝛ fetida inferius. ¶ Deinde fiat tale balneum. ℞. myrtẽ quinqueneruie celidonie agreſtis vtriuſque iacee virge paſto. añ. M. iiij. ſquinãti. ʒ. iij. ſi ſit potens patiẽs. oĩa bulliãt in aqua ꝛ fiat balneũ particulare: ꝛ poſt balneũ ponatur cerotũ predictũ: vel fiat balneum de roſ pſidijs balauſtij. glandibus gallis mirtillis fol. quercus pirorum cocta norum plantaginis. ¶ Deide fiat ſuffumigatio cũ folijs neſpilorum prunorum cũ cimino decoctis in aceto. vel de colophonia ponatur ſuper carbones. ꝛ de capillis hũanis cõbu-

ana
×Aliter. ſtoracis liquide ℥ j
×Camphore ʒ j. Cere rub
ʒ ij. ft Emplaſtrum.
de Gummis vocatum

×adiunget

Aliter. quinqueneruiæ
×menthe, arnogloſſæ,
vtriuſque iacie &c.

ftis: ⁊ de futellaribus veterib⁹. ¶ Itē stercus tauri paratum cū fol. vlmi desiccet̄ ⁊ suffumiget̄. vel de galbano vel de assa fetida ⁊ castoreo. ¶ Deide totus vēter vngat̄ cū armoniaco distēperato cū succo absinthij: ⁊ coquātur artemisia saturegia in vino forti: ⁊ post exp̄ssa calida pōatur sup̱ vmbilicū. ¶ Deide iungat̄ pectē ⁊ vēter cū oleo muscino masticino ⁊ cū alijs p̄parat̄ frequēter. ⁊ sic vicissim vsq̄ ad curā. ¶ Deide. ℞. radicē bismalue pinguem caricaꝝ simul bulliant̄ in oleo. addat̄ modicum de cera. fiat vnguentū qđ valet ad indurationē matricis ⁊ īflationē ⁊ nodositatē ad berbeles ⁊ ad turpē scabiez corporis ⁊ ad oēs passiōes quas mulieres habēt pp̱ matricē. ⁊ pone oleū ro. cū hoc: ⁊ tunc valebit scrophulis. ¶ Deide fiant iniectiōes in matricē cū decoctiōe seminis lini fenugreci amarusce. si sint hūores grossi indurati: tūc addat̄ isti decoctioni oleuz ⁊ medulle ⁊ pinguedines anseris ⁊ galline cū butiro si vis. ¶ Deide cū vino stiptico calido iniecto locus mūdificet̄. ¶ Deide fiāt suppositoria de apostolicon ⁊ galbano vel de mastice thure ⁊ ruta. ¶ Deide fiat fomētatio de vino decoctiōis cicute cū aqua salsa in quo eadē herba coquat̄. ¶ Deinde si sit ibi vētositas tegula calida extincta in aceto ibi sup̱ locū posita valz. vl' furfur coctuz in vino vel ruta. ¶ Deide dieta ordinet̄ sic. q̄ abstineat a salsis frixis acetosis faciētib⁹ tussim ⁊ sternutationē: q2 illa nocent hic. ⁊ ideo non dz patiēs olfacere elleborū nec euforbiuz nec respicere multū radiuz solis: imo dz esse tranquilla ⁊ quieta.

¶ 9^m p̄ncipale. s. suffocatio matricis.

Suffocatio est ablatio anhelitus propter matricem ascendentem vel fumos ascendentes ad cor: a quibus cor fugit ⁊ claudit se. fit enim ex colligantia cerebri ⁊ cordis cum matrice. Generat̄ ergo hec egritudo ex repletiōe matricis vel ex sanguine menstruo retento p̄ter nām: aut ex retentiōe spermatis in matricez p̄pter illud q̄ mulieres elōgant̄ a cōceptiōe vel copulatiōe: ad quā habent ꝯsuetudinē: tūc. n. auget̄ sperma in vasis: ⁊ tn̄ non eijcit̄ calor nālis vel extinguit̄ ⁊ matrix infrigidat̄. Et iō dicit Haly 2ª parti. tegni. cōmē. 36. q̄ ex spermate coartato interi⁹ ⁊ nō expulso: sicut in eis q̄ coire cōsueuerūt ⁊ diu dimiserūt: accidit simile virtuti veneni sicut accidit viduis ex p̄focatōe matricis ⁊ m'ltis viroꝝ: q2 moriunt̄ subito pp̱ vapores corruptos ⁊ venēosos ascēdentes ad cor ⁊ ad sp̄ūalia cōprimentes ea. ⁊ ideo accidit sincopis ⁊ abla° sensus ⁊ mot⁹ in toto corpore. vn̄ Gal'. 7° de igenio sanitatis. c. 5°. dicit q̄ sperma ⁊ lac facillime corrūpunt̄. sil'r 7°. megategni ponit idem.

Cause. Causat̄ ergo iste morb⁹ a trib⁹ vel a spermate nimis retento. aut a mēstruis nimis retentis. aut ab hūorib⁹ in matrice corruptis: ⁊ a vētositate in matrice ab eis resoluta. Et de isto Auic. 3° can̄. fen p̄ª. trac. 5°. ca. de epilepsia dicit sic. Et quidā mot⁹ epilepsie est ꝯpositus cū sincopi quā forsitā medici extrahūt de. c. epilepsie. veꝝ in ipso est sp̄ēs ei⁹: ⁊ pp̱ ip̄m noiat̄ p̄focatio matricis: ⁊ est qn̄ mulieri accidit q̄ ei⁹ mēstrua retineant̄ nō in sua hora. aut cōstringat̄ cū retinent̄ ab ea. ⁊ pp̱ dimissionem balnei ꝯuertit̄ illud in matrice sua ad q̄litatē venenosaz. ⁊ adsunt ei mot⁹ ⁊ vapores: aut cum periodis aut sine. q̄re accidit vt eleuet̄ vapor eius ad cor ⁊ ad cerebrū ⁊ incurrit epilepsiā mulier. h̄ Auic. Et dicit Auic. multa in 3°. fen 21. tractatu 4°. c. de p̄focatiōe matricis. q̄ sincopis p̄cedit suffocationē sicut debilius p̄cedit fortius. Et dicit q̄ p̄focatio mēstrualis est saluior q̄ȝ spermaticalis. sperma eniz q̄ȝuis sit generatuz ex sanguine: tn̄ est magis susceptibile ꝯuersatiōis male q̄ȝ sanguis mēstruus: sic lac gnātū a sanguie est magis susceptibile ꝯuersiōis q̄ȝ sanguis, ⁊ ampli⁹ in autūno ⁊ cū periodis aliqn̄ in oī die aliqn̄ tardius euenit ⁊ ꝯtigit. aliqn̄ ex ira tristitia vel angustia in mulierib⁹: ⁊ isti vocāt istū morbū cardiacā passionē p̄pter ornatum modū loquendi: ne hoīes morbū suum percipiāt.

Signa huius morbi a parte vrine sunt vrina rubea in colore. aut sil'is loture carnis. aliq̄ȝtulū grossa. in suba linens superi⁹ cū resolutiōib⁹ cinerosis ⁊ nigris residentib⁹ in fundo habētib⁹ multam adherentiā: suffocationē matricis sign̄at. cui⁹ accn̄tia sunt in instāti paroxismo disnia ⁊ difficultas anhelit⁹ dolor capitis ⁊ sincopis ⁊ permixtio rōnis debilitas in crurib⁹ ⁊ citrinitas oculorū. ¶ Itē mulier que dz pati suffocationē patit̄ scotomiaz ⁊ vertiginē ⁊ dolorez capitis. ⁊ sentit fumū nociuū ascendētem ad superiora. ⁊ tenet man⁹ cōpressas super ventrez ⁊ stomacuz. ⁊ tenet genua reflexa. Si vocet̄ noīe p̄prio bn̄ intelligit: sed rn̄dere nō pōt. ⁊ post paroxismū de oib⁹ recordat̄. Et ex hoc ponit̄ dr̄ia inter suffocationez ⁊ epilepsiam verā. q2 in suffocatiōe ideo nō minorat̄ valde. sed in epilepsia valde miorat̄. ⁊ quādo euadit prefocata narrat plurimū eius qđ fuit in ea. ⁊ spuma nō apparet in ea sicut in epilepsia vera. tn̄ dicit Auicē. Si spuma app̱et in ea sedat suffocationē. est tn̄ similis epilepsie q̄ subito venit: ⁊ est in re epilepsia nō vera. ¶ Itē differt suffocatio ab apoplexia: q2 in suffocatōe sensus nō destruit̄ integre sicut in apoplexia. nec est hic tāta difficultas anhelit⁹. ⁊ in apoplexia est gemit⁹: in suffocatiōe nō. ¶ Itez differt a litargia. q2 in litargia semp̱ est febris: in suffocatiōe non. ¶ Item differt a sincopi vera ⁊ a subeth. sicut dictū est prius. c. de sincopi ⁊. c. de epilepsia. ¶ Discernit̄ aūt vtruz sint viue aut mortue per illa que dicta sunt p̄us. ca. de apoplexia. s. per flosculū lane ad nares ⁊ per ciphum plenū aq̄ positū super pect⁹. que duo ponit Gal'. 6° iterioꝝ. c. de p̄focatiōe. ⁊ discernit̄ per speculū nouū qđ positū ad os inficit̄ si viuunt. si nō: nō. Tn̄ mulier mēstruosa inficit speculuz solo visu per fumos exeūtes. ⁊ de isto nō loquit̄ hic: sed de infectione quā facit anhelit⁹ qui est quedā madefactio.

Pronostica. Pronosticatio est q̄ parientes tardius hn̄t hāc passionez q̄ȝ alie: q2 in eis sperma nō claudit̄. Sil'r inter oēs sp̄ēs eius illa est peior que ducit ad difficultatē anhelitus. ⁊ si cū hoc paroxismus est lōgus: frequēter moriunt̄. ⁊ ideo oz curā festinare in eis. ¶ Itē si sit mēstrualis frequenter ad idropisim ducit ex debilitate epatis p̄pter fumos eleuatos ad epar ip̄m inficiētes. Si spermaticalis ducit ad sincopiz verā ⁊ ad cardiacā ⁊ ad mel'iaz ⁊ maniā maxie in colericis. aliqn̄ ad amores hereos humorales ducit ⁊ epilepsiam.

Cura huius morbi requirit duo. vnū circa accidēs. s. circa paroxismū. aliud circa causam eius.

¶ Circa paroxismū p̄mo fricent̄ eis fortiter pedes cū sale ⁊ aceto ⁊ pāno lineo aspero. deide fiant ligature dolorose in coxis. Deinde ponant̄ fetida in narib⁹ sicut assa fetida galbanū castoreū. ⁊ odoret capillos vstos ⁊ plumas vstas ⁊ sil'ia. Deide apponant̄ odorifera inferius ori matricis. ⁊ suffumiget̄ cū alipta muscata vel cū ligno al'. vel cū musco ⁊ ambra vel cū gar̄. ⁊ olibano: ita q̄ fum⁹ istoꝝ nō ascēdat ad nares. Deinde apponat̄ vētosa magna sine scarificatione pectini ⁊ inguinib⁹. plus tn̄ valet post euōnē. Deinde p̄uocet̄ sternutatio cū pēna intincta in aceto forti. ⁊ tūc inter nares ponat̄ pēna. facit eniz sternutare: ⁊ cū hoc cogit matricez descendere. Vel puluis piperis cuz euforbio vel castoreo vel sinapi sufflet̄ cū pēna vel cāna intra nares. ¶ Deide iterato si oporteat fiat alia suffumigatio de isto puluere inferius. ℞. pulegij regalis sauie. an̄. 3. ij. anthos epithimi. an̄. 3. ij. nucis mus. gar̄. an̄. 3. i. fiat puluis qui ponat̄ supra carbōes viuos ⁊ suffumiget̄. ¶ Deinde

ponat medicus vel obstetrix manus cōprimendo os sto/
maci ⁊ ventrem ⁊ pellat deorsum. ⁊ accipiat muliebria in
manu sua ⁊ stringat fortiter. deinde obstetrix inūgat ma
num vel digitū in oleo muscellino vel nardino vel de bal
samo vel laurino. Et si mulier fuerit corrupta ītromittat
digituz intra matricē: ⁊ cōcutiat hinc inde fortiter vt ma/
teria venenosa expellatur siue sit mēstrualis siue spermati
ca. Uel huic mulieri copuletur vir suus sibi fortiter adherē
do. ⁊ forte coitus tūc valet in multis in quib⁹ licitum est.
Ideo oportet ꝙ quando spermaticalis est mariteť si fre/
quenter eueniat eis. Deinde distēpera armoniacū cū suc
co absin. ⁊ totū ventrē ⁊ stomacū cū pēna illinias. ¶ Itē
felix decoquatur in aqua vel in vino. ⁊ de eo ab ore stoma/
ci vsq₃ ad muliebria fiat cataplasma vel emplz. ⁊ pⁱma ap
positione p̄stat remediū. ⁊ h̄ expertus sum frequēter. eo/
dem modo absinthiū vel leuisticū vel isopus. Deinde si
aliquo mō expergefiat distēperet semen pastinace in vi/
no vel in aq̄ ⁊ detur. statiz p̄stat remediū nec est ei par. illud
eniz semen semper mihi sufficit. Idem facit semē colūbi/
ne pro certo. aliquādo tn̄ addo puluerē spice nardi vel pul
uerez cimini ad pōdus. ʒ. i. vel. 5. ⁊ aliqui ponūt puluerez
cornu cerui cōbusti. qđ tn̄ multū laudo. ¶ Itez si sit mu/
lier diues da sibi. ʒ. i. vel. 5. lapidis agatis in potu cū aqua
vel vino vel ceruisia clara. ⁊ mēstrua prouocat ⁊ mingere
facit. ⁊ pone sup carbones viuos: ⁊ circūtecta muliere cuz
pānis vapora matricē. ⁊ h̄ deponit eā ⁊ menstrua ꝓuocat
sine noxia dicit Diascorides. silr demonib⁹ resistit ⁊ ma/
leficys. ⁊ valet epilepticis potatus ⁊ odorat⁹: ⁊ in naribus
positus per triduū facit parere mortuū. illud est mihi se/
cretum vel secretissimū. similiter de pastinaca.

¶ Circa 2ᵐ. s. circa ablationē cārum huius morbi est scien
dum ꝙ si cā fuerit retētio mēstruorū oz fieri flebotomia
de saphenis inferiorib⁹. ⁊ aperiatur si vis vena basilica eius
dem partis ad quā declinat matrix. Deide ꝓuocentur mē/
strua dādo. ʒ. 5. cimini pulverizati in potu cum aqua vite.
detur deinde oximel diureticū vel squilliticū. deinde pur/
getur cū hyerapigra gali vel ierarufini vel ieralogodion
vel cū theodoricon emperiscō. q₂ ista hn̄t respectū ad hu/
mores venenosos. Si nō sit tamē superflua albedo in pa/
tiente ⁊ causa retentiōis nō sit humiditas flegmatica vi/
scosa anteq̄₃ fiat cōmotio vel suffocatio incipere debes a
flebotomia basilice ⁊ 3ª die flebotometur de saphena inte/
riori sub cauilla pedis sinistri. Deinde fiant suppositoria
acuta ꝓuocātia mēstrua que dicta sunt. c. de retētiōe mē/
struorum. Deinde post euacuationē pone vētosas sine scari
ficatiōe super coxas ⁊ crura ⁊ inguina ⁊ calefac interiora
cum fricatiōib⁹ vaporationib⁹ ⁊ vnctionib⁹. ⁊ vtatur gētia
na q̄si cōtinue. Deinde semē vrtice cū vino detur. iuuat eni
statiz s̄m Cōstantinū. sed semē pastinace est sine pari. De
inde ponantur fetida ad nares ⁊ aromatica ad orificiū ma
tricis inferi⁹. sed sulfur superi⁹ ⁊ storax calamita inferi⁹.
¶ Sed si fuerit suffocatio ex retentiōe spermatis: oz vt
mariteť ⁊ vsq₃ ad horaz illam: vel si noluerit vel forte nō
pōt: q₂ religiosa est: vel q₂ maritata ⁊ maritus decrepitus
vel iuit vltra mare: tunc vtatur frequēti exercitio ⁊ medici
nis exiccantib⁹ sperma: sicut diacimino cū vino decoctio
nis rute calamēti mērastri agnicasti. Et obstetrix īponat
digitū suū inuolutū in oleo de lilio vel laurio vel costino
in matricē ⁊ fortiter cōmoueatur si aliqn̄ sincopizet. Da si/
bi oī die post prandiū diamargariton cū vino decoctiōis
gar. ¶ Deinde piper ⁊ sal trituz in narib⁹ īmitte. ⁊ in p̄n°
comestionis vtatur isto puluere cū brodio vel vino. ℞. ma/
cis nucis mus. gar. an̄. ʒ. 5. foliorū galange spice nardi cina
momi maiorane zinzib. piperis longi. an̄. ʒ. ij. fiat puluis.
deinde q̄libet septimana accipiat bis. ʒ. ij. tyriace aut me/
tridati cū vino decoctiōis radicis bugl. ¶ Et si arguitur:
ista aromatica faciunt matricē ascēdere. dico ꝙ q̄uis cō/
moueant matricē ⁊ sperma: tn̄ in hoc ꝙ ɔfortant cor ⁊ na
turaz ad expellendū resistūt egritudini ⁊ vincunt ipsam.
deinde stringantur nares ⁊ moueas ipsam ad vomitū cum
pēna in gutture. deinde fac eā sternutare sicut dictum est
prius. deinde ponatur ventosa super coxā ɔriaz parti decli/
nationis matricis. deinde voca eā ꝓprio noīe ⁊ osculetur
frequēter. deinde coxas coniunctas liga fortiter. ⁊ nō ca/
piat in isto casu vinū nisi sit medicinale. i. cū aliqua medi
cina ad ꝓpositū sumptū. aqua. n. est cōueniens qn̄ passio
est spermatica. neq₃ des ei carnes grossas neq₃ ea que aug
mentāt sperma: sicut carnes gallinaceas ⁊ fasianos ⁊ per/
dicinas ⁊ silia. deinde detur bruneta ⁊ comedatur cuz sale si/
cut comeditur mēta in estate. ⁊ bibatur cū vino vel aqua fur/
furis ⁊ mirabilr curat hanc passionē. deinde fiat emplm
de furfure tritici ⁊ veteri assungia ⁊ vino ab ore stomaci
vsq₃ ad pectinē. deinde detur ad bibendū cassia lignea ru
ta cū artemisia cimio decoctis cū vino. ¶ Et si sit passio
inueterata: ⁊ ꝓpter oīa illa: frequēter fit talis sirupus. ℞.
brunete pētafilonis artemisie amarusci diptami ipericō
scabiose endiuie lingue ceruie fumi terre. an̄. M. i. absin/
thy rute. an̄. M. 5. cimini. ʒ. 5. decoquantur cū vino limpha
to ⁊ cū melle ⁊ zuccaro ⁊ pauco aceto fiat sirupus optim⁹:
⁊ vocatur sirupus de bruneta. ¶ Et si isto nō obstāte paro/
xismus accidat calefac oleū nardinū ⁊ superinfundatur su/
per caput patiētis. deinde ponatur suppositorium de gallia
mus. ⁊ laudano cū aqua ro. mixtis intra matricez. ⁊ fit de
gallia. ʒ. 5. ⁊ laudano. ʒ. i. deinde fiat sirup⁹ qui nō fallit in
passiōe que durauit per. x. ānos. ℞. artemisie. M. ij. sana
munde calamēti caprifoly origani pulegy camōille mel/
lisse costi balaust. sisimbry radicis feniculi petro. leuistici
lapacy radicis lily capill. vene. recentis adianthos enule
campane. an̄. M. i. maratri seminis petro. calami aroma
tici vtriusq₃ sticados anthos thimi epithimi nucis musc.
macis seminis basilic. cameđ. endiuie pastinace. ana. ʒ. ij.
mellis lib. ij. zuccari lib. ij. vini albi quar. i. 5. fiat sirupus.
⁊ vocatur sirupus puleginus quē ponit Albuca. in practica
sua. ¶ Deinde. ℞. aloes castor. an̄. ʒ. i. fiant troci. cuz suc/
co spatule fetide. ⁊ odoret ponendo ad nares: et ista suffi/
ciant. Est enim ista passio inter passiones matricis peior ⁊
frequentior: ⁊ ideo plura pono.

¶ ioᵐ. s. cōfortatio matricis vt semen retineat sic fit. Acci/
pe spolia serpentis cū mica panis da comedere nescienti
⁊ semē ⁊ fetū retinebit. ¶ Itez vt abortum nō faciat ⁊ fe/
tum retineat. cancrum fluuialez coque in vino veteri da
bibere. vel leporem pregnantē viuam accipe ⁊ tolle eius
catulos de ventre ⁊ coagulum eius cū vino potui da. ⁊ nō
eyciet fetū nec sperma. ¶ Itē cū serpētis spolys suffumi
getur. ⁊ est optimū. ¶ Itē cortex oui a quo pullus exiuit
mixtus cū pice nigra ⁊ appositus matrici facit eaz redire
superius ⁊ fetū retinet. ¶ Itē da istū puluerez. ℞. zedoa/
rie mēte sicce nucis mus. coriādri semis nasturcy agrestis
corticis oui a quo pullus exiuit ⁊ spoly serpentis. an̄. ʒ. ij.
fiat puluis ⁊ ꝓ certo preseruat ab aborsu. Et si doronicuz
inueniatur addatur ⁊ satis erit melius. Et potest de isto pulue
re fieri electuarium ⁊ erit optimum.

¶ iiᵐ. s. de elargatiōe nimia matricis vel eius strictura sic
curatur. pⁱmo amplitu° vel largitas sic curatur. Accipe gallaz
cum alumine de pluma pulverizentur ⁊ ponatur pars pulue/
ris in pāno lineo. ⁊ ponatur pānus cum puluere in aq̄. ⁊ stet
ibi aliquātulū. ⁊ cū aqua illa abluatur vulua interius q̄₃ ꝓ/
funde poterit. ⁊ reliq̄ pars pulueris in panno lineo sicco
vulue īponatur. ⁊ cum tp̄us coeundi affuerit apparebit vir
go. ¶ Itez galle īmature superiora squinanti cribellentur

cum cribro subtili. ꝛ supponaẽ cũ panno subtili infuso in
vino vna vice post aliam. facit.n.illud redire virginitatẽ
dicit Auic.3°.caň.fen 2ª.tractatu p̃mo.in fine.¶ Itez.℞.
cortic.pini part.ij.aluminis par.ij.ciperi par.i.decoquan
tur in vino odorifero.ꝛ madefiat in illo pãnus line⁹.ꝛ sup
ponaẽ ꝛ cõseruet illud in nare obturato capite.¶ Itẽ in/
ungaẽ inferius cũ oleo mirtino cõfortato cũ alumie ꝛ gal
lis ꝛ bolo ꝛ mastice ꝛ resta bouis: ꝛ stringit q̃tuz oportet.
¶ Modo elargantia vuluã ꝛ aperientia sunt p̃mo radix
ebuli elixata ꝛ fomentata oẽm duritiez matricis ꝛ clausu
ram aperit.¶ Itẽ assungia anseris ꝛ succus porri misceã
tur ꝛ vngaẽ collũ matricis per tres dies ; cõtractã matri/
cez relaxat.¶ Itẽ decoctio malue vel altee vel radic̃ lily
in oleo duritiem tollit ꝛ clausuraz aperit. Sil'r radix lily
cocta in oleo cum vino apostema ibidẽ durũ curat.
¶ iz^m.s.dieta variaẽ ſm diuersas passiões matricis ꝛ ipsa/
rum mulierũ.p̃mo ergo ordinanda est dieta in sterilitate
ĩpedita a mala cõplone calida.Deẽ ergo ordeatũ ꝛ panis
ordei pisces squamosi.vtaẽ coriandro in salsamẽtis.ꝛ vta
tur lacte acetoso ꝛ alijs reb⁹ non nãlibus in gradu oppo/
sito.Sed in cã frigida ꝛ hũida vitet ociũ ꝛ exercitet se añ
cibuz.vitet oẽs fructus ꝛ oĩa legumina ꝛ oẽs herbas cru/
das.ꝛ vitet oĩa que sunt dure digõnis:sicut sũt carnes bo
uine caules caseus vet⁹.oĩa dura cõchilia ꝛ pisces bestia/
les.Et vitet repletionẽ nimiaz cibi ꝛ potus. vtaẽ carnib⁹
assis ꝛ auib⁹ nõ degentibus in aquis.ꝛ oĩa sint assa ꝛ sicca
q̃tum est possibile.ꝛ alie res nõ nãles ordinenẽ in siccita
te eleuate donec humiditas matricis ad tẽperamẽtũ sit
reducta.Sed si venerit sterilitas ꝑpter siccitatẽ iniunga
tur quies ꝛ ociũ.ꝛ vtaẽ dieta resumptiua ꝛ nutriẽte.ꝛ vta
tur lacte:ꝛ sint in leticia ꝛ gaudio perpetuo. ¶ Sz si fue/
rit in cã ventositas denẽ cõsumptiua:sicut est ruta anisuz
ciminũ anetũ castoreũ intra ꝛ extra. Sed si sit ibi nimia
pinguedo:tũc cõpetit ieiuniũ ꝛ dieta subtilis ꝛ parum nu/
triens:ꝛ accidẽtia aĩe vt sollicitudo tristitia vigilie pluri/
me durus decubitus.pessarizeẽ cuz aurea alexandrina ꝛ
tyriaca:vel cum milio ꝛ sale ꝛ nuce cypressi ꝛ nuce musc.
ista torrefiant ꝛ fiant pessaria ꝛ sacellatiões. ¶ Itẽ vtaẽ
frequẽter lactuca ꝛ acetosa:qꝛ illa duo demacrãt.vel deẽ
modicũ de puluere tartari frequẽter in cibis suis. Simi/
liter myrra demacrat quocũq̃ mõ accipiaẽ.Sed in retẽ/
tione mẽstruoꝝ dieta dz esse ĩpinguatio ꝙ vtaẽ cibis hu/
midis ꝛ cicere ꝛ iure pingui.Et si sit ꝑpter irã reducaẽ ad
gaudiũ.ꝛ si ꝑpter morbos corporis curenẽ illi p̃us. denẽ
igiẽ petro.isopus ꝛ mentastrũ in cibis ꝛ potagijs. Sed in
fluxu menstruoꝝ deẽ substãtia cauliũ duab⁹ aquis abie/
ctis citonia pira lac acetosum coctũ:panis ordeace⁹ lẽtes
cũ aceto portulaca.ꝛ hoc in cã calida.Sz in cã frigida de/
tur frumentũ coctũ lac amigdalinũ faba fracta cũ cina/
momo ꝛ nuce mus.menta ꝛ rizi ꝛ olibano ꝛ mastice aniso
asso.valent etiã tũc fricationes exercitia ꝛ sudor.Sed in
suffocatiõe matricis denẽ illa que valẽt in sincopi que di
cta sunt p̃us:cuiusmodi sunt galline assate asperse cuz aq̃
ro.ꝛ aceto.sed in p̃focatiõe dentur cibi p̃parati cum aqua
extinctionis ferri.ꝛ vitenẽ relaxantia pinguia.¶ Intelli
gendum tñ ꝙ cibi qui a tota specie fecunditatẽ inducunt
sunt coagulum leporis cor salamonis matrix leporis coa
gulũ masculi leporis cor lepor] testiculi vulpis. Si vis.n.
masculũ accipe dextrũ.si vis feminã accipe sinistrũ.pria/
pus tauri testiculi arietis ꝛ passeres.ꝛ ista bñ p̃parenẽ.

Signa

impregnationis. Quia p̃us dixi de sterilitate
ꝛ de ꝓlificantib⁹:modo dicã signa ĩpregnatio
nis ꝛ sunt ista.Si collũ matricis sit calidũ ꝛ dorsum frigi
dũ pregnans est.Si vero fuerit in equali calore nõ conce
pit.¶ Itẽ si in ĩpregnãte alba oculoꝝ sint viridia ꝛ facies
ipsarũ denigratur semper desiderat res diuersificandas.
¶ Item pupilla oculoruz in pregnante minuiẽ ꝛ albugi/
na ingrossanẽ. ¶ Item si pulsus fuerit velox in brachijs
ꝛ in furcula sub gutture:similiter tunc pregnãs est: ꝛ si sit
remota a febre.Et si velocitas sit in dextro brachio indi/
cat masculum.ꝛ si in sinistro significat feminaz.¶ Item
si mulier concepit tunc sentit quãdã horripilationẽ ver/
sus pudibunda ꝛ versus vmbilicũ. ꝛ venter gracilaẽ ꝛ se/
men retineẽ ꝛ menstrua cessant.ꝛ diminuiẽ appetitus coi
tus in p̃mo.ꝛ constringitur orificiuz matricis interius:ita
ꝙ acus penetrare non posset preter hoc ꝙ habeat aposte/
ma vel duritiez.ꝛ viro videẽ ꝙ virga remaneat sicca post
coitum.ꝛ ꝙ caput virge quasi sugaẽ.Deinde incipiũt mã/
mille ingrossari ꝛ habẽt dolorez capitis. ꝛ color minuiẽ:ꝛ
appetunt enormia aliquãdo.¶ Itẽ a parte vrine.si vrina
appareat in p̃ncipio colorata ꝛ post discolorata : signũ est
conceptus.¶ Itẽ si grana ascendant ꝛ descendant in vri
na ꝛ quoddã rotundũ appareat in medio tanq̃ȝ bombax
vel cotum carminatũ vel lana carminata: signũ est cõce/
ptus. Aliquãdo hipostasis est per totuz diuulsa ac si lana
esset per totũ carminata. ꝛ si sit diuulsa ventositate: tunc
habet tortiones ꝛ rugitus:ꝛ si non: tunc est ex spirituũ cõ/
motione in coitu in pregnante. ꝛ quãdo est de ventosita/
te:tunc est vrina in colore naturali: sed in impregnatione
est magis tincta.vnde Auic.dicit p̃mo cañ.ꝙ vrina in p̃n
cipio impregnationis est citrina ad albedinez declinans
habens quasi cotum in medio eius de spermate tũc exeũ
te.Et si sit ibi cum pura substãtia:tunc certius est: tamen
si sit rubea habens in se grana ascendẽtia:finem ĩpregna/
tionis significat. Et quãdo monetur vrina in pregnãte:si
turbeẽ est in fine impregnatiõis:si nõ turbeẽ est in princi
pio.¶ Item si in medio vrine inuenianẽ tria grana ẽ cer
tissimũ signuz cõceptus. ¶ Item si grana ascendũt ꝛ de/
scendunt ꝛ declinant ad albedinẽ sciendũ est ꝙ concepit
feminã.si ad citrinitatẽ vel rubedinẽ signuz est ꝙ conce/
pit masculũ.ꝛ aliquãdo ista granula apparẽt sub circulo:
aliquãdo in medio aliquãdo in fundo:sed frequentius in
medio.¶ Item per experimenta possumus scire an con/
cepit mulier:de nocte:quãdo vult ire dormitũ melicratũ
cum aqua pluuiali accipiat.si sentiat tortiones pregnans
est.si nõ:nõ.ꝛ dicit Auic.ꝙ illud hz veritatem dũmõ mu/
lier fuerit vsa in sanitate sua:ꝛ sint.ʒ.ij.aque:ꝛ.ʒ.ij. mellis
crudi.Istud ponitur 5° affo.ꝛ a Serap.5°.tractatu.cap.35.
¶ Itẽ suffumigeẽ mulier cum aromatibus.ꝛ si sentit fu/
mum ab intus p̃gnans est.si nõ:non. ¶ Itez accipiat mu
lier ꝛ supponat sibi allium cũ iuerit dormitũ.ꝛ si post som
num sentit saporem allij in ore pregnãs nõ est.si nõ sentit
pregnãs est.¶ Signa masculinitatis sunt ꝙ mulier que
concepit masculum vtplurimũ est melius colorata ꝛ ve/
locior in motibus suis ꝛ leuior ꝛ melius appetit ꝛ dexter
oculus est magis mobilis ꝛ mãmilla dextra citius incipit
ingrossari ꝛ pupille rubificari ꝛ vene eius ꝛ color ei⁹ ĩmu/
tari ꝛ tumor in dextra parte ventris ꝛ citius ibi fit mot⁹.
Et similiter cuz vult ire citius mouet pedem dextrum ge
nu se appodiando ꝛ velocius moueẽ in vtero : quia in tri/
bus mensibus moueẽ ꝛ mulier in quatuor:ꝛ lac est magis
grossum ꝛ mũduz.Cum est masculus est pulsus maior in
parte dextra.ꝛ gutta lactis super vnguez posita est stans:
sicut gutta argenti viui aut granum margarite quãdo est
masculus.¶ Itez si mulier sit leuis ꝛ parũ mingit mascu
lus cõceptus est:ꝛ si multũ mingit ꝛ grauis fuerit: femia.
¶ Item accipe aristo.rotun.auř.i.teratur ꝛ conficiaẽ cũ
melle ꝛ supponaẽ cum lana nõ lota a mane vsq̃ȝ ad meri/
diem in ieiuno.ꝛ tunc si dulcescit saliua eius concepit ma
sculum.si est amara tũc est pregnans cum femina. ꝛ si nõ

alteratur:tunc nõ est pregnans. ¶ Itẽ in pregnante:cũ fe
mella sunt vlcera in pedibus ⁊ coxis ⁊ apatio. ⁊ si sit ma/
sculus est debilis corporis. ¶ Itẽ a parte mulieris signa
masculina sunt φ ipsa est gaudẽs lete aĩe:⁊ φ hʒ venas ap
parentes.⁊ φ est equalis corporis ⁊ formosa nec mẽstrua
sunt subtilia aquosa nec adusta quoruʒ digõ est bona. nec
vẽter est assidue laxus nec constipatus.⁊ oculi sunt decli/
ues ad fuscedinẽ absqʒ albedine. Et ille quibꝰ veniũt mẽ
strua spaciũ est breue.s.a 3° die vsqʒ ad. z4.opposita sunt
concipiẽti femellas. ¶ Iteʒ si mulier habebit multos fi/
lios considerandũ vmbilicũ in pmo nato. ⁊ si in ipso fue/
rint ruge ⁊ nodi:ßm numerũ illoꝝ erit multitudo filioꝝ.
Et mulieres que cõcipiũt geminos sunt hñtes corpora te
nera ⁊ sunt multoꝝ piloꝝ ⁊ multi sanguinis. ⁊ vria est di/
scolorata hñs nubem superiꝰ. nec erit febris tũc in mulie
re nec apa:qꝛ de illis fit discolor vrina. ¶ Itẽ fractura li/
ni ponat in vrina.⁊ si descẽdat cõcepit femellã.⁊ si stet in
medio nõ cõcepit.⁊ si ascẽdat cõcepit masculuʒ. ¶ Et de
signis ipregnatiõis vide 5ª pticu.affor.affo.6i.Si mulieri
purgationes nõ exeant neqʒ rigore neqʒ febre superueniẽ
te anxietates ei accidant in stomaco: hanc in vtero habe/
re reputa.dicit Hyppo.vide ibi ⁊c̃.

Aborsus. Cuʒ aliquãdo ipregnatio sit de fetu mor/
tuo ⁊ aliqñ fit aborsus ⁊ partus ante tem
pus:ideo causas aborsus dicam:deinde signa.

Cause aborsus extrinsece sunt vt coitꝰ nimius super
impregnationeʒ ⁊ casus ⁊ saltus retro seu toni
truũ percussio fortis ventus septẽtrionalis post meridio
nalẽ carentia rei desiderate fumus candele extincte cla/
mor cursus.accidentia aĩe vt est ira tristitia timor:aut fe/
cit flebotomiã aut habuit mẽstrua aut est valde extenua
ta:aut valde iuuenis:aut semen viri fuit exiguũ:aut fluxꝰ
ventris aut accepit medicinaʒ laxatiuaʒ aut vomitiuam
aut ꝓuocanteʒ menstrua aut ꝓpter apostema aut ꝓpter
omnia fortiter cõmouentia. ¶ Cause intrinsece sunt ven
tositates aut humores aut debilitas matricis.ista eadem
mundificant fetum ⁊ carentia nutrimenti.

Signa aborsus sunt.si ꝓpter ventositatẽ tũc venit in
pmis tribus mensibus ⁊ tribꝰ vltimis:qꝛ tunc
sunt ligamẽta debilia in tribus pmis ꝓpter teneritatẽ:in
tribus vltimis ꝓpter maturitatẽ ⁊ fetus põderositatem
sicut est de fructu in arbore.⁊ illa ligamenta vocanť coti/
lidones.⁊ ꝓpter humiditatẽ currentem a matrice:tũc fit
aborsus in primis tribus mẽsibus medyȝ.si ꝓpter debili
tatem viri ⁊ mulieris fit aborsus in tribus vltimis mensi
bus. ¶ Signa igiť sunt fluxus menstruoruʒ ⁊ ipregnatio
fluxus lactis cuʒ gracilitate mãmillaꝝ.qꝛ postqʒ cõtingit
mulieri dum mãmille nõ gracilantur nõ oportet timere
nisi subito veniret.sed hoc est ab extrinseco tantum.Et si
dextra mãmilla gracilatur masculũ abortiet. ⁊ si sinistra
femellam.vt dr̃ 5°.affo.affo.38.⁊.45.Quecũqʒ corpus ha/
bentes moderate abortiunť z°.vel 3° mense sine cã mani
festa his cotilidones mucillaginibꝰ pleni sunt ⁊ nõ possũt
fetũ pre grauedine retinere sed rũpunť. ¶ Signa fetus
mortui in vtero sunt dolor circa vmbilicuʒ mulier sibi ti/
met ex omni causa.matricis frigiditas etiã ventris scilicʒ
laterũ ⁊ nõ ante.minoratio appetitus.fetor oris ⁊ ipsa sen
tit fetorẽ. vẽtrl imobilitas cũ moueret añea ex se:⁊ forte
precessit egritudo acuta cũ terribilitate accidentiũ.emis/
sio rerum fetidarum.oculus pregnantis gracilatur.albu/
mina oculorum sunt fusca. nares frigide sunt ⁊ aures.la/
bia sunt rubea rubore vergente ad liuoreʒ mortificatuʒ.
venter assimilatur ventri idropicorũ. ⁊ est in ventre gra/
uitas ad modum sarcine.

Pronostica. Pronosticatio ẽ φ mulier que fre/
quenter patitur in matrice de facili abortitur. Et si mu/
lieri pregnanti venerit durities epatis tumor ventris aut
non sanatur aut cuʒ difficultate.similiter maior est dolor
in aborsu qʒ in partu naturali:dicit Auicen.3°.cano.fen.zi.
tractatu z°.capitu.de aborsu.

Cura ⁊ preseruatio ab aborsu est φ mulier que est ple
na sanguie plusqʒ embrio indigeat potest flebo/
tomari ne menstrua fluant ꝓpter abundantiam illã:sed
in parua quãtitate sicut innuit Auerro.4° colliget.capit.
de farmacia. Et in tali muliere ita abundante:⁊ si men/
strua fluant nõ oportet timere maxime si veniant ꝓpter
causas extrinsecas matricis.⁊ hoc si mulier non debilite/
tur ex illo fluxu nec mãmille gracilẽtur nec motus fetus
inueniatur.⁊ ista fiant in tribus pmis mensibus. ¶ Et si
timetur aborsus in mensibus medyȝ ꝓpter lubricitateʒ
detur cassiafist.quia coleram ⁊ flegma sine periculo pur/
gat.Sed in tribus vltimis mensibus oportet nutrire mu
lierem ⁊ confortare cum cibis bonis ⁊ electuaryȝ ad re/
staurandum.Sed in humiditate nimia vtatur assis ⁊ fri/
xis ⁊ exercityȝ ante cibum ⁊ aliqualiter desiccantibus.
¶ Deinde.℞.corticem vel testam pomi colloquintide
vel maligranati: ⁊ decoquatur ibi oleum de lilio. et tunc
inyciatur in matricem:in lubricitate est optimuʒ. ¶ De/
inde accipiatur mastix ⁊ myrra ⁊ gallia musc.in oleo nar/
dino vel adipe anseris cum lana succida supponatur post
mundificationem.⁊ coagulum leporis est optimũ si non
sit complexio calida vel apostema caliduʒ. ¶ Iteʒ intin/
gatur spolium serpentis ⁊ non abortiet aliquo modo.sed
aliqui dicunt oppositũ:⁊ ideo intingatur in succo citonio/
rum. ¶ Deinde spoliũ ⁊ zedoaria ⁊ cardamomũ cũ aqua
frigida clisterizentur in matriceʒ ⁊ detur spodiuʒ ⁊ zedoa
ria ad comedendũ.ista enim preseruãt ab aborsu. ¶ De/
inde si fetus sit mortuus vel viuꝰ ⁊ tardatur partus:⁊ sit
aborsus balneetur prius in tina vbi sint malue lilyȝ camo
mille calamenti saturegie.ana.M.i. ¶ Deide suffumige
tur cum ambra orientali musco laudano:ita φ sint quasi
fabe de istis ⁊ ponatur supra carbones ⁊ sint de laudano
ʒ.y.⁊ de alyȝ.ana.ʒ.5. ¶ Deide detur eis cito post ista po/
tus.℞.spodyȝ.ʒ.y.cortic̃ cassiefist.ʒ.iy.pulueriʒentur ⁊ dẽ
tur cum vino vel ceruisia vel aqua benedicta ⁊ statim pa
riet. ¶ Item cum laudano solo facta suffumigatione vel
pensario fetum mortuuʒ educit ⁊ secundinã ⁊ apostema
matricis resoluit ⁊ maxime per viam suppositoryȝ imposi
tum. ¶ Item crocus cum vino potatus fetum educit ce
leriter. ¶ Item cinamomũ potatuʒ est bonum valde.nã
alleuiat accidentia ⁊ partum.bibatur cum vino vel cum
aqua mellis. ¶ Item capill'.vene.est optimũ. ¶ Iteʒ bo
rax cum qua operanť aurifabri qđ vocat Auic.in z° illud
quo aurum adheret data ad quãtitatem nucis magne cũ
vino cum ceruisia alleuiat accidentia partus ⁊ accelerat
eum sicut sum expertus. ⁊ illud ⁊ cortex cassiefistu.mihi
sufficiunt. ¶ Item si vis vt ista facilius fiant.℞.polipo/
dyȝ ⁊ folia maluarum ⁊ decoquanť ⁊ calida supponantur.
¶ Deinde accipe artemisiam ⁊ decoquať ⁊ ponatur sup
vmbilicum vsque ad muliebria ⁊ super crura et statim
pariet.⁊ tunc amoueantur ne matrix insequatur.vel po/
rorum folia torrefiant et super vmbilicum pone et cito
amoueantur ne intestina exeant. ¶ Idem dico de suc/
co porri si ad quãtitatem teste oui potetur et istud educit
secundinam. ¶ Et si fetus sit mortuus lac caninuʒ cum
melle ⁊ vino bibat ⁊ statim liberatur. ¶ Item myrram
ad quãtitatem parue nucis da bibere tritaʒ subtilissime
cum vino ⁊ statim liberabitur siue sit mortuus siue viuꝰ.
¶ Item vinuʒ decoctionis saturegie est expertũ. ¶ Itẽ
similiter herbena bibita cum aqua vel vino statim eycit

fetum mortuū. ¶ Itē suffumigatio ex stercore equi est
optima. ¶ Item. ℞. myrre castorei storacis. an̄. ʒ. i. cina-
momi sauine. an̄. ʒ. 5. fac puluerem da in potu cum vino. ⁊
est confectio bona ⁊ vltima cui nō est par. Et succus saui-
ne det calefactus colatus ⁊ depuratus vel puluis sauine
desiccate: vel decoctio sauine est optima. educit eni men-
strua ⁊ fetum. ⁊ hoc sciunt mulieres male que nolunt im-
pregnari. accipiunt sauinā ⁊ potant ⁊ abortiunt cū angu-
stia. Et caueant medici ne talia doceant nisi in casibꝰ lici-
tis ne homicide fiant: ⁊ mulieres per cōsequens. ¶ Item
omnes medicine laxatiue fortes abortire faciunt: ⁊ fetuz
quēcunqꝫ expellunt. ¶ Tamē quia latet aliquādo vtruz
īfans sit viuus an nō: ideo vt hoc sciatur fac balneū vt ibi
mulier sedeat. ⁊ si infans sit viuus statiz mouebit. ¶ Itē
si mulier sit acutaria ⁊ timeatur tunc de aborsu vt dicit
Hyppo. 5ª particula afforis. fiat sicut ego feci vni dn̄e tale
emplastruz. ℞. farinam ordei ⁊ succuz morelle ⁊ semper-
uiue ⁊ acetum. fac emplastrum super ventrē ⁊ remoueat
frequenter ⁊ hoc cōseruat fetum a nocumēto febris: ⁊ de
eodē ponatur super epar mulieris. ¶ Deinde si vis opa-
ri fortius cōtra fetum mortuū ⁊ secundinaz: fiat suffumi-
gatio cum vnguibꝰ equi vel asini. ¶ Deide capias pēnaz
de ala aquile ⁊ ponat sub pede mulieris vel in sotulari et
cito amoueat. Uel teneat in manu sinistra magnetē. vel
suspendat corallum in coxa sinistra vel storacem: vel fiat
vnum rotundellū de croco sicut esset nux magna ⁊ ad co
xam liget ⁊ facit parere statim dicit algalapinqui. ¶ De-
inde capiat pinguedo caballina ⁊ per suffumigationē in-
ferius capiatur fumꝰ ⁊ deliberat de fetu mortuo ⁊ de se-
cundina. Similr̄ illa pinguedo vel medulla doloreȝ den
tium sedat: dentes cadere facit. ¶ Itez oua perdicuȝ im-
missa per vuluā elargant eam. ¶ Itez cerebrum anseris
oleum ⁊ olibanum suffumigata fetuz mortuum eyciunt.
¶ Item liget mulier noueȝ grana coriandri dextre coxe
per vnam horā ⁊ hoc facit exire fetum dicit a quibusdaz
valentibus: sed non credo. ¶ Item malū terre quocūqꝫ
modo sumat expellit fetum mortuū vel viuū certissime.
¶ Deinde si mulier inflat post partū: qꝛ non bene purga
tur: artemisiam ⁊ celidoniā in aqua coque ⁊ illud liberat
mane ⁊ vespere. Et si pedes inflantur abluant cum aqua
vbi bulliant absinthiū camomilla mellilotū abrotanuȝ
spica nardi ⁊ sal. Si aūt mulier pregnās appetat enormia
dietet cum assis ⁊ frixis ⁊ odoriferis ⁊ post cibū vtat pi-
ris coctanis assis ⁊ malis granatis auellanis assis ⁊ casta-
neis assis ⁊ ciceribus assis. ¶ Deinde fiat emplastruȝ de
mellissa buglosa sandal' cortice citri ⁊ corrigat cum blādi
cys ⁊ det dianthos cū musco ⁊ potio muscata. ¶ Est hic
notandum ꝙ aromatica ad nares valent: quia spiritus re
tinent nec matrix pōt ascendere ꝓpter fetum. ¶ Itez si
fetus statim quādo nascitur sternutet signuȝ est bonuȝ ⁊
fortitudinis virtutis: sed mulieres statiȝ incipiūt flere ꝑꝑ
humiditatē earū: ⁊ ꝑꝑ mutationē ad aerem frigidū: ⁊ ita
viri ⁊ masculi debilis complexionis. vnde versus.
Flere loqui vere statuit deus in muliere.

De mola matricis modo videamus: que assimila-
tur impregnationi que est quidaz globꝰ
enormis ⁊ deformis generatus in matrice: cū multitudo
seminis calidi currit ad matricem cum carentia seminis
virilis. ⁊ ideo nō fit ibi embrio: sed vnuȝ frustum carnis:
ita aliquādo magnus vt a menstruis venientibus ibi ac
si esset īpregnatio. ⁊ aliquādo ita īdurat ꝙ vix posset scin-
di cum securi. Et vocat mola: vel ꝓpter molē ⁊ pōdus qđ
patitur mulier ab illa massa carnis: vel qꝛ maculat matri
cem: sicut mola in pāno discolorata.

Cause igitur sunt vel spermatis retentio vel mēstruo
rum ⁊ cum cōstipatione ventris.

Signa sunt durities ventris ⁊ maior magnificatio et
repentina qꝫ in impregnatiōe inordinata iter-
dum perseuerans ⁊ interdū recedens: māmillaruȝ molli-
ties ⁊ gracilitas ⁊ punctio ⁊ dolor in ventre: ⁊ nō mouetur
a loco suo omnino nisi post vehementē īpressioneȝ ⁊ post
moraȝ redit. In vera īpregnatione est econtra: ⁊ assimila-
tur impregnationi vere. p̄mo qꝛ menstrua retinent. scđo
qꝛ venter est tumidus ⁊ sentit motū sicut si esset embrio
⁊ aliquando māmille indurantur: ⁊ ita cadit appetitus ⁊
discolorat mulier. ¶ Signa distictiua sunt: quia motus
in mola nō est ordinatus nec periodalis nec mouetur de
latere in latus nisi comprimat. ⁊ vēter est durior qꝫ in cō
ceptu naturali. ⁊ pedes sunt molles valde: ecōtra in vera
impregnatione. Sed aliquādo inflatur mulier ac si esset
idropica. sed distinguitur qꝛ venter eius percussus manu
nullum reddit sonuȝ: nec sicut vter semiplenus aqua: nec
sicut timpanū: sed in idropisi sonat percussus.

Pronostica. Mola antiqua nō curatur ⁊ recēs
est difficilis. stat eni per plures an-
nos. aliquando vsqꝫ ad finē vite. aliquādo mulier super-
impregnat: ⁊ tūc complent totuȝ tempus a p̄ncipio mole
vsqꝫ ad partum in quo partus exit sine mola ⁊ credunt se
esse impregnatas per totum illud tēpus sicut est de mul-
tis. ¶ Notandū ꝙ mulieres posse impregnari vltra. i4.
menses inuenit in medicina. ⁊ ꝙ ita diu pōt. ponit Arist.
9º de animalibus. sed per. io. ponit Gal'. 5ª particula affori.
cōmento. 37. sed. 7. vel. 9. menses sunt terminus natura-
lis. vt dicit Auic. in 3º ⁊ Ga. innuit lib. de. iz. porcis. Tamē
Haly narrat 3ª particula tegni. cōmento. i78. ꝙ vnus na-
scebatur cum dentibus ⁊ barba. ergo fuit ibi per plures
menses. ¶ Ideo ꝓpter ista dico ꝙ per. 9. menses aliquā-
do est fetus in vtero lȝ raro vltra. 9. tamē mulieres com-
putant vt dixi a p̄ncipio mole vsqꝫ ad finem partus: ⁊ de-
cipiuntur quando superimpregnant. Et ꝙ simul possunt
impregnari ⁊ molam habere. pȝ: qꝛ depregnantur cuȝ os
matricis clauditur: ita ꝙ acus non intraret. qđ tamē post
ex delectatione recipit. similiter dico de mola. Et tūc ad
Haly dico ꝙ monstruȝ fuit illud qđ dicit Haly: ⁊ habuit
illa preter naturam: sicut narrat ibi de fetu cum duobus
capitibus: ꝙ est monstrum manifeste. ⁊ tale potest fieri ⁊
terminari nullo termino cōi a natura errante vel impedi
ta. Et ideo illi qui dicunt ꝙ mulier aliqua impregnat per
i4. vel. i5. annos mentiuntur ⁊ decipiunt per modū iam
dictum. multuȝ tamen assimilant impregnatis: sicut mo
la assimilatur fetui ⁊ non sunt.

Cura. Si est ex ventositate est per consumptiua ven
tositatis: cuiusmodi est ruta ciminū anisuȝ gra
na lauri diaciminū ⁊ ciminata alexandrina ⁊ diasperma-
ton. ⁊ pone super locuȝ emplastrū de istis ⁊ de furfure co
ctis cum vino vel cum vrina. ¶ Sed si sit ex retentione
menstruorū ꝓuocentur menstrua cum fortibus sic. ℞. sa
uine artemisie abrotani calamenti leuistici rubee maio-
ris. an̄. M. i. decoquant in aqua ⁊ apponat mel: ⁊ fiat si-
rupus quo vtatur mane ⁊ sero. ¶ Deinde ꝓuocet vomi
tus cū raffano ⁊ semie attriplicis ⁊ succo sambuci. ¶ De-
inde detur succus porri ⁊ sauine mane quātū tenet quar-
ta media. ¶ Deinde si particularia cōueniant fiat flebo-
tomia de saphenis. deinde in brachio. ¶ Deinde det far-
macum de agarico ⁊ esula cū modico diagredy vel collo-
quintide vel ellebori vel laureole expressis bene. ⁊ lapis
lazuli bene lotus optimꝰ est: qꝛ mola vt cōiter est de ma-
teria melancolica. ¶ Deinde det diagalāga ⁊ diaturbit
ante prandiū ⁊ post diaciminū cum vino. Et dētur diure-
tica: cuiusmodi sunt spica nardi cinamomū ⁊ ciminum ⁊

fistula vt ameos cardamomū. ℞. myrre.ʒ.ij.pulverizētur. ⁊ de isto pulvere accipiatur.ʒ.i. ⁊ distemperetur cuȝ aqua decoctionis rute ⁊ detur mulieri ad bibendū. ¶ Deinde sedeat mulier omni die mane ⁊ sero vsqȝ ad vmbilicū in aqua rute artemisie calamite. an̄.M.ij. bulliant in aqua ⁊ fiat balneum. vel sic. ℞.sauine diptami malue.an̄.M. iij.fenugreci seminis lini an̄.lib.ß. oia bulliant in aqua et fiat balneuȝ omni die. ¶ Deinde in exitu a balneo obstetrix inungat manū suam cuȝ petroleo ⁊ imittat intra vulvam ⁊ intingat partes interiores.illud enim oleuȝ fetum ⁊ molam ⁊ secundinā educit. ¶ Et si patiens fuerit diues inungātur partes matricis interiores cum balsamo ⁊ def̄ balsamum cū litontripon.illud eniȝ optimum est in menstruis ⁊ in mola ⁊ in lapide. ¶ Deinde ꝓuocetur sternutatio cum pipere in naribus vel cuȝ castoreo ⁊ oppoponaco. ¶ Deinde tota matrix inungat̄ exterius ⁊ interius si possibile fuerit. ℞.olei de lilio olei de camomilla an̄.q̄r.i. medulle ceruine adipis anatis anseris butiri.an̄.ʒ.i.incorporent̄ ⁊ fiat inunctio. ¶ Deinde emplastrū tale superponat̄. ℞.cere rubee lib.ß.liquefiat in catia ⁊ resoluantur in ea tres vitelli ouorū. ⁊ quar.ß.olei de lilio ⁊ olei de aneto ʒ.ß.olei camomille.ʒ.i.⁊.ʒ.ij.olei de fenugreco vel tantuȝ de semine eius ⁊ fiat cerotū ⁊ pone super ventrē. Vel q̄rtarium.i.vini bulliatur ⁊ addatur vino.ʒ.ß.adipis anseris recentis:olei violati.ʒ.ß.farine fenugreci lib.i.incorporētur in modū emplastri ⁊ dentur illa que faciūt abortum: cuiusmodi est ciclamē quasi a ꝓprietate. ¶ Dieta in mola sit ꝙ abstineat a cibo generante ventositatē vt a fabis pisis caulib⁹ caseo veteri salso.⁊ ab omni cibo indigestibili sicut a pane azimo ⁊ a carnib⁹ melicis ⁊ a piscib⁹ aque recentis.ante prādiū vtatur diātbos diamargariton. sed post prandiū cū vino accipiat̄ diaciminū diagalanga dianisum.⁊ sic poterit perfecte a mola liberari.

Cura in defectu lactis. Aliqn̄ post partū lac deficit citius solito vel debito ⁊ maxime in nutricib⁹ que de lactatione nutriunt̄: ⁊ tunc amouent̄ a seruitio suo vt sepe vidi. Et ideo opȝ sic facere vt ego feci. dentur eis cibi calidi ⁊ humidi boni chimi sicut galline perdices fasiani caro arietina recēs ⁊ agnina ⁊ hedulina ⁊ porcia assata cū zinzibere data:parū exercitent̄. ¶ Et si mulier est calida ad frigida ⁊ humida declina vt est aqua ordei citrulli cerebella auiū ⁊ aīaliuȝ lac vaccinū aut caprinū caro porcina pisces recentes fluuiales plumentuȝ de ordeo ⁊ lacte. ¶ Et si mulier est frigida da calida in p̄mo vel 2°.cū pauca exiccatione.rapistrū feniculū.s.herba anetū apium humidū ⁊ rapa eruca. ¶ Itē. ℞.semen apij triticū ordeum cicera excorticatis oībus:ficus pingues bulliant in aqua ⁊ confice cū lacte amigdalarū da in potu. ¶ Item pisces saliti conferunt.similiter sisami.⁊ loco eius ponitur semē lini vel fenugrecū emplastratū vel fricatū cum vino ⁊ in potu datū. ¶ Iteȝ pulmo asine tritus cū aqua super mā‑millas positus facit lac abundare. ¶ Itē crocus distēperetur cum vino ⁊ locus inūgatur cū lacte tepido: qꝛ nihil debet māmillis superponi nisi tepiduȝ:⁊ totus thorax inungatur cū lacte ⁊ vino. Deinde fiat balneū ⁊ in exitu detur ei maratrū distēperatum cum brodio galline ⁊ habebit lac. ¶ Si aūt lac sit nimis spissum:tunc. ℞.mēte.M. ij.⁊ bulliat cum vino ⁊ ligetur super māmillaȝ. istud eniȝ subtiliat.⁊ menta detur ad comedendū. Sed si lac nimis abundat detur semen canabi frequēter ⁊ hoc aufert lac. ¶ Item comedat attriplicē coctā ⁊ crudam ⁊ pro emplastro ponatur super māmillam ⁊ hoc generationē eius impedit. Idem facit cicuta supposita. Silr̄ abstinentia fiat ⁊ dentur res parui nutrimenti ⁊ potet aquam.⁊ res frigide superponantur dictis māmillis vt lactis generatio in māmillis impediatur.

Māmillaruȝ dolori sic remediatur. mel in sartagine pone ⁊ cum tepiduȝ fuerit extende super stuppā post vel super asperge pulverem cimini ⁊ puncture māmillarū ⁊ dolori impone:certum est. ¶ Sed si nimis magne fuerint:tunc particularib⁹ cōuenientibus fiat flebotomia de mediana. deinde fiat lenis purgatio. Deinde fiat emplastrū tale pluries de assungia porcina recenti ⁊ de altea accipe. deinde accipe fabas fractas vel farinaȝ earum ⁊ in vino ⁊ aceto modico cuȝ furfure coque ⁊ superpone:expertum est. ¶ Si sint dure de altea ⁊ malua ⁊ semine lini fenugreci ⁊ vuis passis ⁊ ficubus in aqua coctis fit remollitiuū optimuȝ. ¶ Et ista eadem valent in inflatione ⁊ dolore ⁊ duritie testiculorum. Vel si operetur de hedera terrestri fiat fomētatio vl̄ balneum particulare. Deinde de paritaria torrefacta in patella cum vino calido distēperata fiat emplastruȝ. vel de pane calido vel succo apij de succo ebuli ⁊ sambuci cū ruta ⁊ farina milij vel fabarū vel furfure fiat emplastrum expertuȝ in omni timore siue ex casu vel vulnere vel de earum inflatione apostemosa. Similiter absinthiū ⁊ sal simul in panno lineo cocta in aqua ⁊ superposita optima sunt. ¶ Item folia ebuli in pāno lineo cocta sub cinerib⁹ calidis ⁊ superposita sunt experta. vel de radice brusci fit expertissimū vt dixi p̄mo.c.de apostematib⁹.⁊.ca.de gutta. ¶ Sed si vis in puellis preseruare māmillas ab inflatione ⁊ magnitudine:tunc fomētent̄ frequenter cū aqua ⁊ aceto. deinde cum iusquiamo ⁊ semperuiua ⁊ plantagine papauere albo ros̄ ⁊ mucillagis psilij fiat emplastrū ⁊ frequenter remoueat̄. est eni optimuȝ ⁊ satis reprimēs ⁊ impediens cursum sanguinis ad locū. ⁊ ita impedit inflationem. ¶ Itē in omnibus istis passionib⁹ māmillaruȝ ⁊ testiculorū multuȝ valet ventosatio inter spatulas in passione māmillarū ⁊ circa renes in testiculorū lesiōe ad diuertendū ⁊ minorandum. Adhuc si duret inflatio p̄dicta cum rubedine:tunc aqua ro.⁊ aceto illiniantur vel succo semperuiue. Vel si non sit rubor:tunc spoliū serpentis coctum cum vino superponatur vsqȝ ad curam. Vel calendula in vino cocta in causa frigida:⁊ in aqua cocta in causa calida. ⁊ loco calēdule potest poni bleta hortulana. Et ista calendula crescit in hortis portans floreȝ rubeū vel croceum:de quo flore faciūt puelle coronas. ¶ Et in mulieribus in quibus aliquādo inflant̄ māmille propter retentionem menstruorū : tunc dentur flores calendule cū spica ⁊ vino:qꝛ tumoreȝ sedat ⁊ menstrua ꝓuocat. ¶ Sȝ si māmille fistulentur lauent̄ tunc quottidie cuȝ vino puro calido in quo coquat̄ myrra ⁊ post desiccent̄. ¶ Deinde. ℞.sarcocollaȝ ⁊ aloem an̄.pulverizent̄ ⁊ misceant̄ cū melle ⁊ inuoluatur tenta ⁊ in fistula itromittatur.⁊ illud est secretum. ¶ Sed si māmilla vel testiculi vel virga excorietur:folia brusci cocta superponantur ⁊ curāt quālibet excoriationem. vel scories lignorum:vel super apertura lignorum antiquorū,idem facit:⁊ de isto patebit deo omnipotente concedente in lib.3°⁊c̄.

Cura vlcerum virge. Vlcera virge virilis cōtingunt vel ex coitu cum iuuēcula. vel ex coitu cū menstruata. vel ex retentione vrine ⁊ spermatis. Si p̄mo modo:tunc vnguentum albū Ras̄ ⁊ Lafranchi optima sunt. Si secundo modo: tunc inungatur cum oleo vitellorum ouorum. illud enim statiȝ sanat. Si tamen ibi sit calor ⁊ ardor:tunc cum oleo ros̄.⁊ pilis leporis tritis simul fac emplastruȝ vel cum aqua ros̄. tepida lauetur. deinde cuȝ panno lineo molli desiccetur. ¶ Item de calce viua sepius in aqua lota ⁊ myrra ⁊ thure an̄. fac pulverem.⁊ precedente fomentatione de aqua

decoctionis foliorum salicis ꝛ plantaginis ꝛ vitis tepide superponatur. ¶ Item radix vngule caballine aquatice cocta ꝛ cataplasmata vna nocte tumorez ꝛ inflationez sedat. ¶ Item de puluere corticuz maligranati intus suppositio optimũ est. ¶ Idez de canna per se fit. ¶ Itez de succo ipericon fometetur ꝛ herba superemplastretur. ¶ Itẽ in supercalefactione virge fomentetur virga cuz lacte caprino ꝛ alio tepido ꝛ superponatur. lanceolata in sepo frixa arietino recenti vel per se torrefacta supponatur. ¶ Sz siquis vult membrum ab omni corruptione seruare cuz recedit a muliere quã habz suspectã de imundicie: lauet illud cum aqua frigida cum aceto mixta vel de vrina ꝓpria interius vel exterius intra prepuciuz. ¶ Item. ℞. vini albi boni cophniam vnam vel lib. ij. viride eris. ʒ. i. auripigmenti. ʒ. ij. terantur illa duo subtilissime ꝛ ponantur in vino illo ꝛ sepius moueantur ꝛ vsui reseruentur. ꝛ quãto antiquius tanto melius stante virtute vini. In illo vino madefiat pãnus lineus vetus ꝛ superponatur loco egro. vulnus enim desiccat ꝛ cancruz interficit ꝛ vlcera curat. ¶ Sed si ibi non sit nisi excoriatio sola: tunc pãnus lineus vetus in aqua ros. calida intingatur ꝛ superponatur. deinde desiccetur ꝛ alius pãnus superponatur. ¶ Item pulnis alius. aloes curat vulnera ꝛ excoriationez. Similiter puluis cucurbite sicce. Deinde desiccetur alius pannus superponatur. Deinde puluis olibani cum agrippa superponatur: quia consolidat vulnera in virga habita ex coitu cum virgine. ¶ Sed si sit pruritis in virga hederam terrestrez rosas absinthiũ in aqua coque ꝛ superpone. ¶ Et si virga tendatur ex grossa ventositate: sicut imoderata eius erectione si locus sit calidus. ℞. olei ro. ʒ. iiij. cere partem vnam liquefiant adinuicez ꝛ post in aqua frigida sepe lauetur donec vnguenti albi formam recipiat ꝛ vngatur virga ꝛ loca circunstantia si fuerint calida. Et da ventositatem consumentia sicut agnũcastum semen rute ciminum anisum ꝛ similia. ¶ Sed si virga induretur vel testiculus vnus vel ambo. ℞. tunc furfuris tritici quãtum vis ꝛ fortiter pista in mortario donec fiat puluis ide: qui distemperetur cum oximelle de duabus partibus aceti facto ꝛ vna mellis: in quo armoniacum dissoluatur ꝛ supponatur tepidum ꝛ sepe remoueatur. Istud enim valet in apostemate duro ꝛ in duritie splenis ꝛ in nodositate iuncturarum. ꝛ ideo in mente tua illud tene ꝛ memorie commenda: quia vtile est quãplurimum.

Cura apostematis

virge. Uirga aliquando apostematur ex humoribus calidis: ꝛ tunc est pruritus ꝛ ardor. Aliquãdo ex humoribus frigidis: ꝛ tunc est laxitas ꝛ grauitas. Aliquãdo ex ventositate vt non cedat tactui: ꝛ est tensio fortis sine pondere. Igitur premissa flebotomia ꝛ leui euacuatione fiat tunc cura cum localibus. ¶ In causa igitur calida a ꝓncipio fiat emplastrum tale repercussiuum speciale. ℞. corticum granatoruz rosarum siccarum lentium plantaginis. añ. ʒ. i. coquantur in aqua ꝛ cum aqua dissoluantur: ꝛ tunc addatur oleum rosatum ꝛ fiat emplastruz. ¶ Itẽ succus solatri est bonus cum lana suppositus. Et si sit dolor fortis epithimetur cum lacte mulieris ꝛ oleo rosato ꝛ vitellis ouoruz. ꝛ si oportet adde apium: ꝛ tunc omnẽ dolorem sedat. Deinde matura sic. radix iusquiami coquatur in aqua: ꝛ tunc teratur cum assungia porcina recenti ꝛ superponatur. ¶ Idez fac de radice altee ꝛ senatione eodem modo preparatis. ¶ In causa vero frigida emplastrum expertum in ꝓncipio. ℞. ossium dactiloruz partes ij. altee partem vnã terantur cum aceto ꝛ fiat emplastrũ. Deinde matura cũ radice lapacij acuti aut porri in aqua cocta: ꝛ post cum assungia veteri frixa. fluente autem sanie: vt exeat libere in canali ipsius virge ponatur tenta de bombace vel stuppa ꝛ dẽtur in potu diuretica. ¶ Or si fuerit ex ventositate et non multa caliditate detur in potu semen agni casti vel ruta: quia curat istum morbuz satis opportune.

Cura apostematis

testiculorum. Testiculorum apostema curatur eodem modo sicut apostema virge. Uel fiat emplastrum de folijs caulium cum farina ordei ꝛ vitellis ouorum et oleo. ꝛ hoc in principio. Deinde maturetur cum farina fabarum camomilla altea mucillagine seminis lini vel ex farina ordei cum melle et aqua. Deinde resoluantur ista apostemata cum passulis enucleatis et cimino simul contusis ꝛ cum vino mixtis. ¶ Et est notandũ ꝙ in passionibus virge vel testiculorum peplo vel benda supposita conuenit ne suspensio noceat faciendo currere materiam ad locum.

Matrix vulneratur

ꝛ vlceratur ex partu aut extractiõe secundine: vel ex humore acuto vel coitu cum aliquo habente virgam nimis magnam aut ex ferro.

Signa.

Signa sunt quãdo matrix aperitur ꝛ per humiditatem emissam: si illud quod egreditur est album grossum bonum est. si sit multum fetens virulentum malum est.

Cura.

Cura est triplex. regalis. leuis ꝛ cõmunis. Cura regalis est clisterizare matricem cum lacte femine aqua plantaginis oleo ros. ¶ Cura leuis sedere in aqua cucumeris vel cucurbite vel in aqua decoctionis ysopi ꝛ furfuris. ¶ Cura cõmunis si sit ex cõtusiõe ꝛ sanguine puro emisso: superponatur lana infusa in succo plãtaginis: ꝛ bibat de aqua sumach. ¶ Et si emittatur sanies alba fiat clistere mundificatiuum cuz aqua ordei ꝛ aqua mellis et decoctione yreos: et hoc est in vlcere sordido. ¶ Et si sit dolor magnus oleum rosatum inyciatur cum lacte mulieris. Deinde caro regeneretur cum isto vnguẽto. ℞. litargirij sarcocolle añ. confice cum oleo ro. ꝛ cera. ¶ Et si forte sit ibi aliqua sordicies vel virulentia adde parum floris eris. Et quãdo caro incipit nasci fiat hoc vnguentum. ℞. litargirij abluti thuris cachimie argenti ceruse confice vt prius: ꝛ est expertum.

Apostema matricis

calidum causatur ex causa exteriori vel casu vel percussione vel inferiori vt retentione menstruorum vel difficili partu.

Signa

Signa sũt. sincopis. dolor capitis ꝛ colli ꝛ fontanelle. grauedo oculorum. mollities extremitatum. sitis et dissuria et cõmuniter febris. ¶ Apostema autem frigidum causatur ab exteriori causa scz a balneo in aqua frigida ꝛ vento frigido ꝛ a sessione super marmor: et a cibis frigidis sicut a lacte: et a viscosis sicut caseo. et a fructibus multiplicantibus materias malas. Et ita fit de causa interiori: vt a retentione vrine et a repletione humorum frigidorum. ¶ Signa sunt grauedo et ponderositas in inferiori parte ꝛ frigus et leditur a frigidis. ¶ Et si sit durum apostema: tunc est durities in pectine ꝛ in ore matricis. grauedo in motu membrorum et ꝓprie in saphena ꝛ in motu corporis ꝛ in apostemate matricis ipsa semper fugit ad partem oppositam. Et distinguitur a mola matricis: quia ipsa mouetur ad compressionem manuuz sicut esset pregnans. Sed apostema distinguitur a ventositate: quia ipsa mouetur de loco ad locum sine ponderositate notabili.

Cura.

Cura apostematis calidi est cuz minutiõe basilice: sed quia retinet mẽstrua sequitur floboto-

mia saphene. deinde fiat vomitus. deinde vtatur ptisana
in qua coquantur viole ꝛ semē portulace. ¶ Dieta sit ta-
lis quia potus sit paucus. ꝛ cibus similiter de gallinaceis
spinachys ouis mollibus. fiāt multe vigilie: ꝛ domus ea-
rum sint boni odoris. deinde detur cassiafistula cuz iulep
in principio. ¶ Item fiat talis embrocatio de oleo rosato
mixto cum stipticis. ꝛ papauer dissolutum cum oleo pon-
tico est bonum. 2° impone lanam infusam in decoctio-
ne malue seminis lini arnoglose bethonice cum oleo ros.
3° matura cum dactylis ysopo adipe anseris farina ordei
faciendo emplastrum super pectinem ꝛ locuz dolorosuz.
4° resolue cum aqua sisimbry vel maiorane vel sansuci:
quod idem est ꝛ folys polipody. 5° si est maturatum ape-
ri cū ficubus sinapi ꝛ fimo columbino. 6° mundifica vul-
cus cum aqua mellis. ¶ Sed apostema frigidum curaṫ
cum vomitu ꝛ clisteri atractiuo ꝛ cum agarico. ꝛ tunc di-
geratur materia sic. ℞. radicū feniculi petrosily ysopi re-
centis radicum lily radicum apy capilľ. vene. recentium
ceterach pollitrici adianthos radicum scabiose buglose.
anā. M. i. herbe sancti Christophori amarusce pedis colū-
bini pimpinelle consolide minoris vtriusq lactis corticū
mori celsi fumiterre ipericon. ana. M. ß. liquiri. munde.
quar. ß. maratri florum boraginis floruz camomille semi-
nis brusci seminis sparagi florum violaruz. ana. ʒ. i. çucca-
ri. lib. ij. fiat sirupus quo vtatur mane ꝛ sero. ¶ Iste siru-
pus curat omne apostema ꝛ omnem inflationem tempo-
re frigido ꝛ a veneno liberat. ꝛ voco eum sirupuz colum-
binum. ꝛ in tempore calido valz etiam: sed tunc calida di-
mittantur ꝛ frigida augeantur: ꝛ in tempore calido valet
etiam cum succo morelle ꝛ rosa. ꝛ ideo habeo eum semp
in mente. ꝛ in omni apostemate excepto apostemate fre-
netico. ¶ Sed si apostema sit durū: tunc. ℞. medulle cer-
uine adipis anseris anatis medulle bouine cum vitellis
ouorum assatis butyri cere rubee bdelly. ana. ʒ. ij. ¶ De-
inde accipe fenugreci seminis lini. ana. ꝛ decoquantur in
aqua ꝛ vino. ꝛ etiam que supradicta sunt cum vino deco-
quantur ad lentum ignem ꝛ per pensarium mittantur et
exterius illiniatur. ¶ Deinde capparis caseus coquatur
in aqua mellis ꝛ apostema inde illiniatur. ¶ Item de fo-
lys vitis oleo aqua mellis ꝛ fol. caulis simľ mixtis valde
confert emplastrum. Tamen dicit Auicē. ꝙ si apostema
durum transit mensem ꝛ dolor non sedatur: tunc non po-
test resolui per medicinas. ¶ Notandum etiaz ꝙ primo
debet fieri remollitio cum marciaton. deinde resoluere
cum diaquilon. deinde cum ista medicina. ℞. adipis por-
ci veterl. lib. i. mellis. ʒ. iij. cere. lib. i. adipis anseris vel pul-
lini. lib. i. butyri. ʒ. iiij. galbani. ʒ. ij. sic confice. galbanuz in
mortario tere cuz. ʒ. iiij. olei ꝛ alys omnibus simul lique-
factis cōmisce ꝛ vtere ad omnes tumores ꝛ durities ꝛ fri-
giditates ꝛ dolores neruoruz ꝛ torturas ꝛ ad omnes egri-
tudines frigidas. ¶ Hic nota ꝙ melior medulla est cer-
uina quia subtilior ꝛ post illam vitulorū medulla. Et me-
lior ex adipibus est adeps anatis quoniaz est subtilis val-
de nō acutus ꝛ post adeps galline. Et melior adipuz qua-
drupedum est adeps leonis: quia est subtilis ꝛ post adeps
vrsi. deinde vaccarum. deinde capraruz. ¶ Item adhuc
maturatiuum ꝛ aperitiuum optimum fit de semine lini ꝛ
fenugreci ꝛ farina ordei farina tritici ꝛ ficub⁹ fimo colū-
bino ꝛ fermēto coctis. Similiter puluis stercoris colum-
bini cum oleo mixtus omnes durities expellit ꝛ dolores.
¶ Sed si sit ventositas in matrice prouocetur sternuta-
tio ꝛ detur diaciminum. deinde filicem crudum in aqua
cum cineribus coctum. ꝛ ab vmbilico vsq ad muliebria
super renes positum potenter operatur. ꝛ ista multa suffi-
ciunt pro tot passionibus mulierum.

¶ De speciebus ictericie. Caplm. XVIII.

Istud caplm est de tribus īfectioni-
bus. ictericia. morphea
ꝛ lētigine. Ictericia est cutis defedatio vniuer-
salis in croceitatem vel nigredinem tendens
absq putredine. Et diciṫ ictericia ab ictu ꝛ te-
ro ris. quasi ictus cutem terens: ratione cuius color muta-
tur. Et est iste ictus a colera rubea citrina vel eruginosa
vel inflatiua quando est color viridis. Sed a colera adu-
sta vel nigra quando est color niger sicut est in malanchi-
ron. ¶ Et sunt tres spēs ictericie. crocea. viridis ꝛ nigra.
P̄ma apparet in calefactione epatis ꝛ in febribus coleri-
cis ꝛ in opilatione splenis ꝛ debilitate epatis. 2ª fit ex po-
tu venenoso ꝛ in sincopi ꝛ nimio potu aq̄ ꝛ in colera prassi-
na vel eruginosa generata in stomaco vt apparet in vomi-
tu eius. 3ª apparet in quartana ꝛ in opilatione splenis. et
aliquando in calefactione epatis vel magna eius frigidi-
tate non potente sequestrare ꝛ in adustione solis ꝛ silib⁹.

Cause. Cause igitur patent ex istis. scilicet ꝙ in pluri-
bus ictericys. s. citrina nigra tingitur vrina. ꝛ
quāto magis vrina est magis tincta tanto est magis signi-
ficatiua sanitatis epatis ꝛ v̄tutis eius: quia epar expellit
quando est sanum in primis coleram ad fel. ꝙ si non fe-
cerit tunc ad vrinam probibet ipsaz penetrare ad sangui-
nem quantum potest. Uerum quando multiplicatur re-
manentia vrine albe cum ictericia aut parum tincta ma-
gis timendum est habens eam non cadat in idropisim:
quoniam significat ꝙ opilatio est ex frigore. Si autez vi-
deris in vrina eorum ꝛ egestionibus eorū paucitatem tin-
cture scias ꝙ materia in eis est grossa vel est in poris inte-
rioribus opilatio. ꝛ hoc potes scire: quia quando est opila-
tio in poro felleo ꝛ superiori īferiora corporis sunt tincta
plusq quando est econuerso. ¶ Itez in ictericia epar du-
rum est malum.

Cura. Cura istius morbi dicta est in p̄mo libro de ac-
cidentibus febrium de ictericia. ꝛ ideo ad locū
illum recurrere oportet. Tamen si sanguis abundaret
posset fieri flobothomia parua. ¶ Deinde detur sirupus
acetosus vel oxiçaccara cum aqua endiuie ꝛ aqua poda-
gre lini ꝛ aqua agreste acedule et ordei et aqua caprifoly
aspersī cum succo maligranati. ¶ Deinde purgetur cum
reubarbaro et cassiafistula tamarindis. Et post purgatio-
nem balneetur. ꝛ ibi dentur ei diuretica. et fiat vomitus
aliquando et detur trifera sarracenica reubarbarata ꝛ re-
spiciat res citrinas. ¶ Deinde detur talis potus. ℞. succi
plantaginis. partes duas. succi nucis arboris partes tres.
cum rasura eboris potui tribue et sanabitur. ¶ Si vero
sit ex opilatione in vtraq causa. vtatur tali sirupo. ℞. sco-
lopendrie endiuie caulis agrestis arthemisie lunarie fo-
liorum caprifoly pentafilonis. ana. M. i. absinthy modi-
cum spice nardi. ʒ. ij. çuccari. lib. ß. fiat sirupus quo vtatur
mane ꝛ sero. ¶ Deinde datur talis puluis quottidie ad
pondus denariorum quinque. ℞. saldalorum alboruz spi-
ce nardi rasure eboris spody reubarbari. Et si sit diues li-
gni aloe. ana. ʒ. i. çuccari ad pondus omnium vtatur ma-
ne. ¶ Sed in ictericia nigra oportet dare oxiçaccaram
compositam ꝛ sirupum de radicibus feniculi et endiuia
scolopendria camedreos ꝛ podagra lini ꝛ cum cortice ge-
nestre et squinanto et cuz sene et epithimo polipodio ani-
so et modico agarici purgare. ¶ Ista tamen ictericia ra-
ro venit. et homines non credunt ꝙ sit ictericia: ideo
non curatur nisi post longum tempus: quia vellent deco-
rari: sed hoc raro est. ¶ Hic notanduz ꝙ ad hoc: vt scias
an ictericia sit curabilis an non: ꝛ similr idropisis cala. ℞.

succi solatri semperuiue aque rosꝫ.aceti farine ordei ana.
fac emplastrum ꝛ superponatur epati.ꝛ stet ibi per duas vel
tres horas.post extrahe.ꝙ si exiccatum fuerit emplastrū
scias ꝙ est incurabilis.si autem aliqua humiditas reman
serit curabilis est. ¶ Itez nota ꝙ ictericia que accidit ex
corruptione ꝯplexionis venarū aut ex cibis fit paulatim.
que post ex alijs fit causis accidit subito.

¶ Secunda pars huius capituli est de morphea.

Morphea est defedatio cutis maculosa cutem ex-
asperās:per qḋ differt a lentiginibꝰ que
cutem inficiunt s̄m q̄ntitatem ad modum lentiginis. Et
dicitur morphea quasi morbus cutis: quia morphea est in
cute sicut lepra in carne.

Cause. Cause lepre sūt cause morphee:nisi quia lepra
est in carne:morphea est in cute. ꝛ cause lepre
sunt profundiores ꝛ fortiores. causatur enim ex defectu
virtutis assimilatiue in cute. Ideo diffinitio morphee est
ꝙ morphea est error virtutis assimilatiue in cute. ¶ Ul-
terius sciendum ꝙ morphea habet quatuor species sicut
lepra:sed non sunt famose nisi due: quia ille frequentius
apparent:scilicet alba ꝛ nigra. Unde infectiones de san-
guine in facie appellātur gutta rosacea ꝛ alique appellan-
tur rubores.Et si de colera sint infectiones vocantur im-
petigo aut serpigo.Unde dico ꝙ si sint de sanguine:tunc
sunt rubei coloris ꝛ cum fuscedine maculosa.Et si sint de
colera sunt citrini ruffi vel crocei coloris. ¶ Ulterius no
tandum ꝙ vtraqꝫ morphea:scz alba ꝛ nigra differt ab al-
baras:quia morphea soluz est in cute.ꝛ si est profunda est
periculosa valde.Sed albaras est in carne ꝛ cute vsqꝫ ad
os.ꝛ vtrobiqꝫ est assimilatiua debilis nō complete assimi
lans.Sed differunt aliter:ꝙ materia vtraqꝫ est subtilior:
in albaras est grossior.similiter in morphea expulsiua est
fortior q̄ꝫ in albaras. ¶ Item materia que est causa ista-
rum infectionuz est venenosa.ideo corrumpit nutrimen-
tum adueniens ꝛ ipsuz sibi assimilat:quia complexio mē
bri corrupta est.ꝛ ideo corrumpit nutrimentuz cum agat
assimilando: cū cibus absolute non alteret:sed cibus me-
dicinalis alterat ꝛ conuertit membrum ad naturam suaz
sicut exemplificat Auic.capᵒ.de morphea.Et Halie.in de
accidēti ꝛ morbo de arbore transplantata de persia.quia
in egypto habuerit bonuz fructuz:ꝛ in persia venenosuz.
similiter animalia mutantur s̄m pascua sua. ¶ Hic notā
dum ꝙ albaras nigra ꝛ albaras alba non proportionan-
tur:sicut morphea alba ꝛ nigra: quia albaras nigra est il-
lud quod vocatur impetigo ex comitiua ꝛ est scabiositas
cuti accidens asperrima vehemens ꝛ facit squammas:si-
cut squamme piscium cum pruritu propter humorez ma
lum colericum ledentem cutem de eo quod est iuxta eaz
imbibitione fortiore q̄ꝫ ꝙ imprimat tantum in corpore:ꝛ
est de accidentibus lepre.ꝛ cum est antiqua non sanatur:
sed in morphea nigra non est squammositas.tamen si fri
cetur cadit de ea vt furfur.ꝛ locus fricatus rubet: non sic
in albaras:sꝫ ipsa morphea antiqua salua est magis q̄ꝫ al-
baras alba.Et causa albaras albe est ventosatio:quia seq
tur ventosas cum scarificatione:quoniam aquositas exi-
uit ꝛ aliud remanet.Signa patēt ex dictis.

Pronostica. Pronosticatio ē ꝙ morphea noua
curabilis est:antiqua non. antiqua
post annuz vnum ꝛ post tres quartas anni de difficili cu-
ratur. ¶ Item si morphea occupat modicuz spacium:cu
rabilis est.si magnum difficilis est. ¶ Item si locus mor
pheatus pungatur in superficie cutis tantum:ita ꝙ nō p-
fundetur intra cutem ꝛ vltra eam.si sanguis exierit cura-
bilis est.ꝛ si aquositas:est incurabilis vel cum magna dif
ficultate.Et per ista patet differentia inter morpheam al
bam ꝛ albaras albaz.qr punctura cū acu extrahit ex mor
phea alba sanguinem:ꝛ ex albaras non:imo humiditatez
aquosam:ꝛ ista non sanatur. ¶ Item fricatio faciēs rube
re morpheam arguit eaz esse curabilem.ꝛ ex fricatione si
non rubeat est mala. In illa ergo que est submersa ꝛ non
rubet neqꝫ sanguinez emittit ꝛ est vehemens dilatata ca-
piens locum magnum non est spes.Similiter in illa que
in omni hora recipit additionem. ¶ Itez in morphea al-
ba aliquando pili sunt flaui ꝛ nigri:sed super albaras non
nisi albi:ꝛ leuior albaras est deterior: quia significat cor-
ruptionis materie diminutionem:quia tunc est morphea
ꝛ non albaras.ꝛ cutis est vehementius depressa in alba-
ras alba q̄ꝫ in alio corpore.ꝛ ideo quāto minus aspera ra-
tione eminentie exterioris non apparentis est peior et si-
gnificat profunditatem ad os ꝛc̄.

Cura. Cura morphee requirit multa. pᵒ materie di-
gestionem. 2ᵒ.eius euacuationem. 3ᵒ.localius
appositionem. ¶ Primū fit cum sirupo de fumoterre et
cum alijs dictis in caᵒ.de lepra. ¶ Scōm eodez modo.ta
men Aui.4ᵒ.cañ.fen 7ᵃ.tractatu pmo.caᵒ.de morphea.di-
cit.Si fuerit sanguis in ea oportet incipere a flobotomia:
ꝛ si fuerit humor adustus oportet euacuare cum aqua ca-
sei ꝛ epithimo:ita ꝙ quolibet die potet.ʒ.i.epithimi cum
lib.i.aque casei vel cuz lib.5.si vis.Similiter detur in po-
tu sambucus in morphea alba ꝛ aquam eius scias exper-
tissimum.vnde epithimum agaꝛ.mirabolani indi polipo
dium sticados cuz passulis enucleatis ꝛ ficubus ꝛ lapide
armeno ꝛ lapide laçuli lotis quando ponuntur in medici
nis ꝛ ieralogodion ꝛ ieraruffini ratione ellebori albi post
ti.ista sunt optima. ¶ Modo veniamus ad localia reme
dia supposito bono regimine.fricetur locus pmo cuz pan
no aspero.deinde cum sanguine leporis tepido.ꝛ hoc fre-
quenti vsu curat morpheam.deinde accipiat colloquinti
dam decoquatur in aqua fumiterre et raffani vel lapacy
acuti vel fabarum.ꝛ cum illa aqua omnis morphea laue-
tur ꝛ fricetur ꝛ curat.ꝛ hoc est de expertis meis. ¶ Item
sperma hominis linituz sanat omnem maculam in corpo
re hominis:similiter sordicies dentium.ꝛ ista sunt certis-
sima. Similiter accipe lac ficus ꝛ lac rostri porcini ꝛ lac
laureole vel spurgie ꝛ locus fricetur.tamē hoc post inun-
ctionem cum vnguento citrino acuto cum semine nastur
cy ꝛ sarcocolla ꝛ mastice ꝛ thure in causa calida. Sed cuz
vnguento ad salsum flegma:ꝛ cum vnguento fusco acui-
to cum staphisagria in causa frigida. Ista omnia predicta
auferunt maculas ꝛ infectiones omnes in cute. ¶ Dein-
de fiat balneuz de fumoterre scabiosa lapacio acuto enu-
la campana hedera terrestri.ana.deinde accipiatur sina-
pis cum aceto ꝛ apponatur.ꝛ est vltima.deinde cum sali-
ua hominis ieiuni lauetur.vltimo si oporteat apponatur
mel anacardinuz.deinde cuz absinthio ꝛ melle locus fre-
quenter fricetur ꝛ sint omnia tepida.Et ista eadem curāt
ipetiginez: quia ipsa est de materia assafati.idest tineosa.
¶ Deinde apponantur ventose super locum cum scari-
ficatione.deinde semen sinapis cuz melle superponatur.
deinde calx mixta cum aqua curat.sed non diu iaceat ni-
si misceatur cum melle. ¶ Sed impetigo curatur maxi-
me cum oleo frumenti extracto de frumēto cū ferro cali-
do. Sꝫ morphea curabilis curatur cū vitellis ouorū. Sed
albaras liniatur cum nigella ꝛ baurach ꝛ aceto:ꝛ tunc cu-
ratur.deinde in morphea alba detur talis potus. ℞.agri-
moniā pimpinellā saluiā abrotanū spatulā fetidam.ana.
decoquantur in vino.ꝛ de illo sumat mane ꝛ sero. Ista po
tio non solum soluit morpheam albam:sed fistulas ꝛ scro
fulas potenter desiccat:vt dictum est supra. ¶ Ultimo si
vis fiat ruptorium:sicut dictū est caplo de lepra. ¶ Dei-

de in causa frigida vngatur cū oleo de carthamo qđ oleū omnes tales infectiones mirabiliter curat. ¶ Ultimo si vis consolidare cum olibano ⁊ litargirio consolidabitur locus ⁊ curabitur. Adhuc dicit Auicē. ꝙ succus extremitatuz vitis albe: idest brionie potatus curat albaras ⁊ desiccat. ¶ Item acetositas citri confert albaras colere et pannum aufert. ⁊ cortex eius adustus cōfert albaras si ex oleo locus illiniatur. ¶ Notandū ꝙ albaras ⁊ morphea non differunt nisi ẜm magis ⁊ minus: q2 albaras est morphea profundata ad carnem: sed morphea dicit̄ dum manet in cute. ¶ Item elleborus vterqꝫ cum aceto confert morphee ⁊ albaras: quia est fortis resolutionis. ¶ Item radix mandragore ⁊ proprie humida fricata per hebdomadam delet albaras: q2 desiccat fortiter sine vlceratione. ¶ Item aqua sulfurea confert albaras: ⁊ morphee in se confert semen cepe: quia abstergit ⁊ aperit. ⁊ cum melle mixtum aufert verucas. ¶ Item altea ⁊ semen eius confert etiā morphee mollificando ⁊ resoluendo. ¶ Itē lac titimali cum melle valet morphee: q2 resoluit. ¶ Itē nux cypressi delet eam resoluendo. ¶ Item gentiana et succus eius abstergendo. ¶ Item ostracum adustuz confert morphee. ¶ Itez vrina abstergit morpheam. ¶ Itē succus spatule fetide delet eam. tamen prius fricetur cuz panno aspero in balneo vel stupha ⁊ liniatur ibi cuz semine raffani. ¶ Item morpheam albam curat carthamus per interius datus: quia humorem grossum ⁊ melancolicum ⁊ flegma educit.

¶ Tertia pars huius capituli.

Lentigines impetigo serpigo. Lentigines autez in facie aut in cute ex colera adusta vel calore solis fiunt ad modū lentiginis aque diuise ẜm diuisionem materie per minuta. Sed impetigo est infectio in cute de colera adusta subtili mixta cum aliqua parte terrestri flegmatis salsi vel colere nigre. Serpigo est de materia subtiliori: ⁊ ideo serpit de loco ad locum quasi volaret. Et sunt iste due infectiōes in cute rubee vel nigre occupantes magnuz spaciuz ⁊ latum. aliquādo totuz membrū circuunt ⁊ maxime serpigo. ⁊ sunt aliquando ex coitu cū muliere menstruata: aliquādo de cibis putridis. ⁊ sunt signū pͥmū ad leprā. ⁊ iō opꝫ cū cautela operari.

Cura lentiginum.

Cura lentiginum est euacuare coleram adustā cū cassiafistula ⁊ prunis ⁊ epithimo. deīde detur nux muscata ad comedendum. ⁊ fiat puluis de allys ⁊ superaspergatur ⁊ tollit eas secure. simil'r testa cancri marini maxime abstergit lentigines. ¶ Item radix mandragore euellit lentigines. simil'r lac eius. ¶ Nota ꝙ pānus in facie precedit lentigines ẜm Rasim in diuisionibus: sed nigredo aliquando est de sanguine mortificato ex percussione vel alio modo. ⁊ ad ista fiat talis medicina. ℞. argenti viui. ʒ. i. extinguatur cum saliua hominis ieiuni. ¶ Deinde. ℞. amigdal'. amararum. ʒ. ij. terātur simul ⁊ mollentur mollitione vltima: ita vt non appareat vestigiuz argenti viui: ⁊ si tota mollitio fit nigra. ¶ Deinde proyciatur super ea tantūdem de semine mellonis trito valde. ¶ Deinde facies per septem noctes liniatur ⁊ in mane lauetur cuz aq̄ calida vel cum aqua fabarum: cui non est in decorando ⁊ mundificando par. ¶ Itez aqua maris confert sanguini mortuo resoluendo. ¶ Item amidū cuz croco delet pannum mundificando ⁊ lenificādo. Similiter aloes cū melle confert vestigys percussis exiccando. ¶ Item ad liuorem sub oculis valet ciminum tritum cum cera commixtum calidum frequenter super liuorem illum positum. ¶ Item acetum cum melle delet vestigia cutis. Similiter adeps asini eodez modo. ¶ Item crocus hortulanus confert panno ⁊ morphee maturando. ¶ Itez cinis cancri fluuialis confert panno abstergendo. ¶ Itez orobus crudus confert morphee panno ⁊ lentigini. certū est. Similiter radix yreos serpentarie radix lily conferunt seorsum ⁊ coniunctiꝫ. ¶ Item maiorana cum melle confert nigredini sanguinis sub oculo. ¶ Item semen rafani cuz melle confert omnibus vestigys. ¶ Item sinapis mundificat faciem a sanguine ⁊ vestigys mortuis. ¶ Itez sarcocolla dissoluta cū aqua vel felle vaccino aufert omnes tales infectiones. ¶ Item oleum amigdalarum amararum cum melle ⁊ radice lily ⁊ cera liquefacta confert rugis ⁊ panno ⁊ vestigys. ¶ Item peonia abstergit vestigia nigra in cute. Similiter epithima de ordeo abstergendo valet in istis vestigys. ¶ Ut igitur habeamus medicinā cōpositam que valet omnibus istis. ℞. amigdalaruz dulcium ⁊ amararum farine fabaruz farine ciceris farine ordei lupinorum riçi amidi draganti albi gummi arabici radicum lily celestis seminis rafani seminis eruce sinapis mandragore si vis. ana. ʒ. i. terantur simul. confice cuz aq̄ decoctionis violarum siccarum ⁊ fenugreci. fiant tortelli parui ad pondus. ʒ. ij. exicca in vmbra. ⁊ cuz vti volueris distempera vnum cum aqua decoctionis radicis lily celestis. ⁊ inde facies epithimetur vel liniatur: aut super locuz ponatur in panno lineo in vespere. mane auferatur et lauetur facies cum aqua fabaruz. Ista medicina dealbat ⁊ colorem bonuz facit ⁊ omnes infectiones leues aufert. Tamen Rasis in antidotario suo in omnibus talibus ponit medicinam laxatiuam optimam que melancolie confert impetigini scabiei ⁊ morphee. ℞. mirabolanoruz indorum sticados epithimi. ana. ʒ. x. polipody passularum enucleatarum eupatory anisi. ana. ʒ. vi. sene. ʒ. i. turbith. ʒ. iiij. çinçib. ʒ. ij. omnia coquantur preter epithimuz donec dissoluantur. deinde adde epithimum cū decoctione predicta completa cola ⁊ da ẜm vires patientis. Si vis fortius facere adde agari. ⁊ aloem. Et adhuc dicit Auicē. ꝙ calamentum coctum in vino remouet vestigia nigra ⁊ sanguinem sub oculo: calamus aromaticus sanguinem mortuuz resoluit. Similiter humiditas fraxini positi ad ignē aufert hoc abstergendo. Si times calorem a sole liniatur facies cum albumine oui. vel de albumine oui fiat aqua in distillādo ⁊ lauetur facies. Similiter coquatur ouum: vt durum fiat. ⁊ tunc albumen scindatur minutim et exprimatur illa aqua exiens valet in rubore oculorum. pre ceteris ista faciunt pulchram faciem.

Cura impetiginis

⁊ serpiginis. Impetigo curatur: et similiter serpigo cum alterantibus ⁊ euacuantibus ⁊ conuenientibus faciendo flobotomiam si oportet. ¶ Deinde sanguisuge apponātur super locū ⁊ statim recedent infectiones. ¶ Deinde fiat inunctio cum oleo de lino ⁊ cum oleo de iunipero. deinde cum oleo de frumento. deinde cum semine cepe cum aceto: quoniam est vltimum. ¶ Item spuma maris ⁊ pix sunt mirabiles in cura earū. Similiter mel anacardi est vltimum. Similiter cinis alliorum mel furfur terbentina been cum aceto auferunt omnem infectionē. ¶ Item oleum de sinapi delet ⁊ oleuz de tartaro. Similiter acetositas citri ⁊ sinapis cum aceto sulfur citrinum cum aceto ⁊ cortices maligranati. ¶ Uel. ℞. vnguenti citrini vnguenti fusci litargiry. ana. ʒ. ij. misceantur. ¶ Itē fiat balneum frequenter de lapacio acuto fumoterre hedera terrestri scabiosa leuistico. ¶ Deinde serpigo fricetur cum saliua hominis ieiuni. ¶ Deinde pone gummi arabici cum aceto quando ista multiplicatur et extenditur. ¶ Unguentum ad omnes rubores ⁊ infectiones cutis de colera aut sanguine aut vtriusqꝫ inficiētib9 cutē. ℞.

sulfuris noui auripigmenti rubei.ana.ʒ.ij.puluericentur
et cribellentur. ꝛ vltimo conficiatur cum succo fumiter-
re vel sirupo eius. et fiant trocisci et desiccentur in vm-
bra. et cum vti volueris distemperentur cum vnguento
citrino.et vngatur locus.et cuz aqua furfuris clari ablua-
tur.et hoc fiat totiens donec curetur. ¶ Item ex inuen-
tione mea. ℞.succoꝛuz celidonie lapacij acuti lactuce bar
dane saponarie.ana.quarta media.vrtice rostri poꝛcini.
ana.ʒ.ſ.assungie poꝛci.quarta.ſ.cere albe.ʒ.ſ.floꝛis eris.ʒ.
ij.coꝛticum cucurbite magne combuste vel coꝛticuz gra-
nati prius pleni oleo combusti.ʒ.vi.fiat vnguentum con-
tra omnes infectiones in coꝛpoꝛe. Et si facere vis foꝛtius
adde.ʒ.i.argēti viui extincti.Et si sit impetigo in foꝛti ru-
stico fiat ruptoꝛiū de auropigmento sapone et calce viua
per noctem. ꝛ fiat ibi crustula que postea cuz vnguento al
bo curat̄. ꝛ sic recedet impetigo. vel assungia liquefiat in
catia.deinde acetum foꝛte sibi cōmisceatur.deinde argē-
tum viuum extinctum cum saliua: ꝛ fiat vnguentuz opti-
mum.Et si vis facere foꝛtius pone ibi alumē ꝛ thus ꝛ suc-
cum absinthij. ꝛ tunc erit certū in serpigine ꝛ impetigine.
ꝛ in foꝛmica miliari ponantur oleum plantago panis fur-
fureus lactuca poꝛtulaca cuz mucillagine psilij sal in tan-
tum rutha in fine cuz vrina pueri sic̄ dictuz est prius.

Coloꝛem bonum facientia. Nota ꝙ eoꝛum que co-
loꝛē bonuz faciunt interius sumpta que-
dam faciunt sanguinem subtilem bonum: sicut sunt oua
soꝛbilia iura bonarum carnium vinum odoꝛiferum cibi
bone substantie. Alia faciunt bonum coloꝛē: quia sangui-
nem spargūt ꝛ expellunt ad exterioꝛa: sic̄ ficus piper apiū
gar̄.crocus ysopus. Alia faciunt bonum coloꝛem quia san
guinem mundificant materiam malam euacuando: sicut
trifera minoꝛ mirabol̄.cuscute ꝛ similia. ¶ Exteriꝰ appo
sita quedam faciunt coloꝛem bonum pꝛohibendo cursuz
humoꝛis mali ad locum: ꝛ exiccando sicut acatia. Quedā
cutim clarificando vt pinguedo anatis. Quedaz subtiliā-
do aperiendo ꝛ resoluēdo sine moꝛdicatiōe sicut accoꝛus
aristo.ro. ꝛ similia. Quedam sanguinem ad locuz trahen-
do: sicut baurach pix ꝛ fricatio ꝛ ignis. Quedaz humoꝛes
in sua qualitate conseruando: putredines rectificando: vi
scera confoꝛtando vt crocus potatus ꝛ cuz medicinis ex-
terius appositus cōmixtus. Quedam sanguinem moꝛtuū
ꝛ nigrum resoluendo: vt calamentum cum vino ꝛ calamꝰ
aromaticus. Quedā abstergendo: vt fabe cuz coꝛtice suo
ꝛ mastix cum liquefactione humoꝛez peccantem resoluē
do ꝛ liniendo. Quedaz superflua consumendo: vt squilla
ꝛ acetum eius: ꝛ sirupus squilliticus coꝛpus debile cōfoꝛ-
tant. Quedam odoꝛata rubefaciunt subtiliando: vt sansu
cus multuz odoꝛatus. Quedam putredinem resoluendo
vt sal cum melle ꝛ intus ꝛ extra. quedam pungēdo ꝛ moꝛ
dificando: vt vrtica greca. ꝛ ista medicina cepe ꝛ alliuz cū
lacte distemperetur ꝛ illiniat̄ facies in nocte. ꝛ mane ab-
luatur cum aqua decoctionis melliloti violarum siccaꝝ.
facit eniz rubere multū. Quedaz vero lenificando: vt aq̄
decoctionis carnis ostrearū linita in facie. Quedam dige
rendo ꝛ leniendo: vt oleum de fenugreco.

Odoꝛem bonum facientia. Odoꝛem bonū faciunt
myrrha ꝓhibendo putredinem ꝛ cinamo
mum. ꝛ ideo non moꝛiretur homo sepe comedens ꝛ de ci
namomo.i.nō moꝛiretur de coꝛruptione humoꝝ: qꝛ a pre
seruatione humoꝛum preseruat: vt dictuz est prius. Que-
dam abstergendo ꝛ exiccando sup̄flua vt plumbū vstuz.
ꝛ aufert fetoꝛē assellarum. Quedā membꝛa p̄ncipalia cō-
foꝛtando: vt nux muscata lignū aloes masticatuz ꝛ come-
stuz. Quedam fumū bonū emittendo: vt folia lauri ꝛ flo-
res camomille regina prati: ꝛ pulegium montanuz thimꝰ
ꝛ ros marinus ꝛ maioꝛana. Quedaz sudoꝛē ꝓhibendo: vt
spica ꝛ myrthilli rose sup̄asperse ciperi ꝛ aqua ros. Quedā
posita in igne euapoꝛādo: vt olibanū stoꝛax calamita lau-
danuz. Quedam masticata cuz humiditate oꝛis cōmiscē-
do: vt gar̄. si moderate sumant̄: qꝛ nimius vsus facit feto-
rem. Quedam fumū a stomaco ꝛ eructuationē ꝛ singultū
impediendo: vt çedoaria coꝛiandrū semē aneti ꝛ coctana.
Quedam faciunt in manu retenta: vt poma. Quedam ge
stata vt muscus ꝛ ambꝛa. Quedam in pannis poꝛtata: vt
absinthiuz qꝛ etiam preseruat a tineis. ¶ In omnibus tn̄
istis opoꝛtet p̄cauere a cibis coꝛruptis ꝛ fetidis ꝛ a reple-
tione nimia ꝛ ab his que eructuationē faciunt. ꝛ ab allijs
ꝛ ceruisia noua. ꝛ opoꝛtet vti balneis ꝛ pānis mundis fre-
quenter mutatis. Ista posui ꝓpter mulieres et dominas
delicatas que tantum in decoꝛe laboꝛant. ꝛ plura ponam
in tertio cum de capillis fiet mentio.

¶ De passionibus stomaci. Capl̄m. XIX.

Passiones stomatice sunt multe.s.mala
complexio multiplex. debili-
tas digestionis ꝛ indigestio. vētositas. rugitus
ꝛ iflatio. doloꝛ. fames nimia appetitus. destru-
ctio eiꝰ ꝛ coꝛruptio. vomitus ꝛ singultus ꝛ sitis.
ectuactio. Et ideo capl̄a specialia erunt multa. Primū de
mala complexione. 2m de indigestione. 3m de ventosi-
tate rugitu ꝛ inflatiōe ꝛ toꝛtura ꝛ apostemate. 4m de eiꝰ
doloꝛe. 5m ō fame canina ꝛ bolismali ꝛ fastidio ꝛ casu ap-
petitꝰ. 6m de vomitu. 7m de singultu. 8m de eructuatio-
ne. 9m de sanitate stōi ꝯsuāda ꝛ alioꝝ mēbꝛoꝝ cōi regie.

Mala complexio stomaci est multiplex: quia
simplex ꝛ composita cum
materia ꝛ sine materia que posset diuidi in.16. Tamen in
breui membꝛi complexio est quadruplex scꝫ calida frigi-
da humida ꝛ sicca: ꝛ composita ex his cum materia ꝛ sine
materia. Malitia complexionis stomaci quandoqꝫ fit a
causis intrinsecis quādoqꝫ ab extrīsecis. Intrinsece sunt
sicut colera abundans ꝛ flegma ꝛ melancolia ꝛ aliquādo
humoꝛes adusti: ꝛ aliquādo in eo generati sic̄ colera pꝛas-
sina ꝛ eruginosa. Cause extrinsece sunt cibi inoꝛdinatio et
eius malitia potatio vini ꝛ aque ꝛ comestio fructuuz ꝛ la
cticinioꝝ ꝛ multe vigilie coitus multus ꝛ caloꝛ ꝛ febris et
frigus ꝛ cōsimilia: vt ira tristicia ꝛ ieiuniū multum.

Signa. Signa calitatis sunt. sitis. pūctura. oꝛis ama-
ritudo. vomitus colere. siccitas lingue. defe-
ctus appetitus cibi. et digerit subtilia et leditur a calidis.
¶ Signa frigiditatis sunt rugitus indigestio eructuatio
acetosa et saliua multa ꝛ sputum quando est cuz humidi-
tate: quia quando est cum siccitate: tunc est appetitus ci-
bi vehemens ꝛ sollicitudo ꝛ gulositas ꝛ malitia splenis ꝛ
coloꝛ coꝛpoꝛis fuscus. ꝛ est ibi humoꝛ flegmaticus cōmix-
tus cum alijs. Sed si sit cum materia tali est ibi pondus
ꝛ grauedo. ꝛ est aliquādo in oꝛe sapoꝛ acetosus. Sed si sit
cum siccitate: significat melancoliam. Sed cum humidi
tate: flegma acetosuz. Et si sit salsus: flegma salsuz. si ama
rus: coleram adustam. si ponticus melancoliā. ¶ Signa
humiditatis sunt saliua plurima ꝛ lesio ab humidis ꝛ ab
eis terreri. et existimant patientes ꝙ si mouerentur post
cibuz vomerent. paucitas sitis ꝛ appetitus. ¶ Signa sic-
citatis sunt siccitas lingue. ariditas coꝛpoꝛis. ꝛ nō tolerat
multum cibum simul nec multū potum: quia ratione sic-
citatis male extēditur. ꝛ ideo est saliua pauca ꝛ tussis sic-
ca frequenter.

Pꝛonostica. Pꝛonosticatio est ꝙ mala comple-
xio calida ducit ad febꝛes. et si sit
cum siccitate: tunc ad ethicam. et si cum humiditate:
tunc ad putridas ꝛ ad idigentiaz frequenter flobotomie

ꝛ ad apostemata ꝛ ad pustulas in corpore ꝛ ad rugitum et ad eructuationes multas. Sed mala complexio frigida ducit si cum humiditate fuerit ad idropisim ꝛ ad vomitum frequenter ꝛ nauseam ꝛ fastidium ꝛ casum appetit⁹. Sed cum siccitate ducit ad sinthesim que est extenuata macies propter indigestionem ciborum grossoruz. ꝛ quia gulose viuit patiens ꝑpter appetitum caninū. ꝛ habet oxiremiam ꝛ inflationē in stomaco ex causa leuissima. ꝛ maxime si tristetur vel irascaẗ: quia tunc excitatur melancolia ꝛ extenditur ꝛ ducunẗ tales ad timpanitem.

Cura. Cura istius male complexionis stomaci variatur ſm variationem complexionum. ꝑmo si sit mala complexio calida vtatur lactucis spinachys acedula lacte acetoso piscibus recentibus. deinde vtatur çuccaro rosato triasandal'. ꝛ emplastra frigida ponantur super stomacum de rosis sandalis camphora absinthio coriandro ordeo berbena. Et si cuz siccitate iungatur: vtatur sirupo violato ꝛ nenufarino ꝛ iulep ꝛ diadraganto frigido ꝛ spinachys ꝛ attriplicibus maluis ꝛ pomis ꝛ aqua ordei ꝛ vngatur cum oleo violato. Et si iungatur cum humidite vtatur oxiçaccara sirupo acetoso. vtatur etiam prunis piris coctanis. deinde vngatur cuz oleo rosato. ⸿ Sed si colera abundet. ℞. florum violarum vuarum passarum mundatarum liquiri. munde absinthy. ana. ʒ. i. fiat decoctio ꝛ in decoctione temperentur cortices mirabolani citri. ʒ. i. ꝛ fricentur ꝛ colentur ꝛ in colatura addatur. ʒ. i. aloes loti misceantur ꝛ dentur in aurora. deinde accipiat succum maligranati misce ad obtemperandum ardorem colere. ⸿ Caue in emplastrādo cum frigidis ne noceas diafragmati nec epati: ꝛ ideo frequēter amoueatur. ꝛ hoc est quod dicit Auic. ca°. 2°. fen 4ª. ꝑmi libri. ꝛ 3°. libro. fen 13ª ꝛ 14ª. ca°. de curationi. cum medicinis vniuersalibus. ꝛ Ga. 7°. de ingenio sanitatis. ꝙ in calefaciendo ꝛ in infrigidando est tempus equale: sed timor nō est equalis: quia in frigefaciendo stomacū caliduz est timor maior ꝑpter membra vicina iam dicta si sint frigida ꝛ debilia ꝗ̄ calefaciendo eum ꝛ vicina: quia calidū est amicum nature ꝛ non frigidum: vt ponit Auic. fen scďa. primi libri. ca°. de signis cōplexionuz. Nec valet si arguatur: frigidum agendo in calidum inuenit raritatem. ꝛ calidum agendo in frigidum densitatem. ergo frigidū citius agit: quia calor citius agit: quia calor est agens fortius naturaliter ꝛ frigidum debilius. ⸿ Tamē pro illo verbo Auic. primo libro. fen ꝑma. cap°. de virtutibus. doctrina 6ª. ca°. 3°. Frigidum non ponit pedem in opere suo. sciendum ꝙ calidum eodem modo: quia in omni gradu: in quo nocet frigidum nocet caliduz: quia in primo ꝛ in secundo gradu neutrū nocet nisi ratione ꝗ̄titatis. in tertio vtrūqꝫ ledit. in quarto vtrūqꝫ interficit. ergo sicut non potest ponere pedem in opere nature frigidum: ita nec calidum. ꝛ quantus timor est in frigido tantus est in calido. ⸿ Pro isto dico licz sit difficile bene dicere ꝙ calidum in omni gradu ledit temperatū: in quo frigidum ledit. sed non sic in lapso: quia digestio viget per calidum vbiqꝫ ꝛ non per frigiduz. ideo bene dicitur ꝙ frigidum non ponit pedem in opere nature digerentis digestione iuuatiui vel necessary: sed in opere nature lese aliquando ponit pedem sicut patet in fe. ꝛ ideo calidum est amicum nature digerenti: quia digestio naturalis fit per calidum naturale. ꝛ alia calida iuuant moderato vsu. non sic frigidum: vt patet.

Cum ex dolore aliquando ꝑueniat ardor stomaci ꝛ cordis morsura: qr os stomaci vocatur cor ꝛ precordiuz. ꝛ aliquando est ex flegmate salso ꝛ putrido. ꝛ est passio cōmunis valde. ⸿ Ideo sciendū ꝙ in ardore cordis ꝛ morsura valet granum thuris integre transglutituz ꝛ statim sedat eam. similiter valet in reumate. ⸿ Item bibere aquam calidam quantuz poterit iuuat. idem facit granum vnuz masticis transglutitum. similiter succus grani frumenti masticati transglutitus. similiter nuclei cerasorum sunt mirabiles. ⸿ Itez de quacunqꝫ causa sit. ℞. diadraganti. ʒ. i. distempera cuz aqua rosata. ꝛ da in potu. ⸿ Item dicunt quidaz ꝙ. x. vel xiiy. grana pisorum cruda comesta conferunt statim. aut quattuor amigdal'. cum corticibus suis transglutiat ꝛ liberabitur. ⸿ Item panis conficiatur cum aceto ꝛ agresta. ⸿ Deinde coctana conficiantur in aceto vel aqua rosata. similiter sumach: ꝛ simul misceantur: ꝛ fiat emplastruz super stomacuz: ꝛ fiant illa que dicta sunt prius in ꝑmo lib°. cap°. de defectu appetitus. ⸿ Item succus arthemisie liberat a morsura oris cordis. Et ī dolore precordy: scilicet oris stomaci vtatur nuce muscata que est precipua. vel semine nasturcy in lacte caprino bibat ꝛ curabitur. Uel vinum decoctionis bethonice berbene agrimonie. ana. est optimum. ⸿ Item passule sedant mordicationez abstergendo quādo ipsa est parua. Similiter pimpinella sanat omnes dolores stomaci.

Mala complexio stomaci frigida sic curatur scilicet cum vsu alliorum ꝛ vini fortis in parua quantitate. Similiter extrema calefiant ꝛ ponatur ventosa super stomacuz. vtatur etiam aniso cimino ameos quod est precipuuz. siſileos etiam ꝛ spica nardi ligno aloes vtatur in potione. muscata diatriton pipereon çinçi. ꝯdito. ⸿ Et si friditas iūcta fuerit cū siccitate: tūc minorentur calida ꝛ euaporatiua. vtatur lacte ꝛ aqua ordei cum melle ꝛ vino cuz aqua: ꝛ fiat emplastrū tale super stomacum. ℞. masticis. ʒ. s. spice nardi. ʒ. i. bulliant in oleo ꝛ malaxentur. cera in oleo misceatur cuz modico picis naualis: ꝛ fiat emplastrum. ⸿ Et si est cuz materia calida digeratur cuz sirupo de boraginibus ꝛ buglosa materia illa: ꝛ etiaz sirupo squillitico vbi fuerint folia absinthy. ⸿ Deinde purgetur sic. ℞. floruz boraginis florum vtriusqꝫ sticados foliorum absinthy liquiri. munde vuarum passarum mundataruz. ana. ʒ. i. fiat decoctio ꝛ in decoctione temperentur mirabolani citrini indi. ʒ. i. fricētur lento igne ꝛ colētur ꝛ colature addatur lapidis armeni nouies abluti. ʒ. i. ꝛ detur in aurora. Utatur etiaz diambra dianiso. ⸿ Deinde emplastretur stomacus cuz absinthio cum camomilla buglosa spica nardi ꝛ oleo costino. ⸿ Deinde vtatur vnguento super stomacū cuz oleo nardino ꝛ masticino ꝛ de balsamo ꝛ cera. ⸿ Deinde amplexetur infantem carnosuz sane complexionis: ꝙ hoc facit stomacum acquirere caliditatē digerentem cibum. Uel capiatur catulus niger vel gattus masculus pinguis ꝛ nō sudet infans. Et ideo bonuz est in principio ponere ibi ꝓhibentia sudorem: vt rosas ꝛ myrthillos. ꝛ calefiat stomacus paulatine ne cum fortibus cōsumatur humiditas stomaci naturalis. vel mastix pinguis eligatur ꝛ misceaẗ cuz oleo nardino ponatur super stomacum. deinde dentur cibaria calida ꝛ humida facilis digestionis: sicut sunt volaticia carnes galline ꝛ caponis ꝛ heduline ꝛ caprioline ꝛ ꝑdicum ꝛ passerum ꝛ oua sorbilia ꝛ carletum ꝛ similia.

Si mala complexio stomaci fuerit frigida ꝛ humida flegmatica digeratur materia cum oximelle diuretico vbi fuerit ysopus ꝛ absinthium. ⸿ Deinde purgetur sic. ℞. floruz vtriusqꝫ sticados polipody anisi maratri liquiri. munde vuarum passarum mundatarum foliorum absinthi. ana. ʒ. s. menthe calamēti bethonice ysopi. an̄. M. i. fiat decoctio: ꝛ in decoctione temperentur cortices mirabolanoꝝ keb. ʒ. i. lento igne fricenẗ ꝛ colentur ꝛ colature addaẗ turbith

çinçib.ana.ʒ.ij.clarificetur in istis passionibus frigidis cū
melle ⁊ detur ante diem ⁊ cum çuccaro.in calidis vtatur
diacalamēto diambra diatriton pipereon. ¶ Deinde em
plastretur stomacus cū mentha costo maiorana. ¶ Die
ta sit ꝙ vtatur aqua ferrea:scilicet in qua extinguitur fer
rum:quia exiccat humiditatem stomaci. et vtatur assis
⁊ frixis. et quando est pauca humiditas vtatur ameos.
et quando est multa vtatur allijs cepis coctis integris et
cortice exteriori ablato.et fiat salsamentū de mentha sal
uia çinçib.galanga gar̄.nuce musca.cinamomo et sinapi ⁊
bonum est pro eis. ¶ Et fiat tale sinapinum speciale. ℞.
seminis sinapis.ʒ.i.cinamomi.ʒ.ß.gar.ʒ.ij.nucis mu.çinç.
piperis.ana.ʒ.i.anisi.ʒ.ß.mēthe sicce.ʒ.ij.galange.ʒ.i.mel
lis dispumati.q̄r.i.vel lib.ß.vini optimi.q̄r.i.anglicanam
vel cophinam.fiat sinapinum ad confortanduz stomacū
frigiduz et humidū.et valet paralesi vel idropisi cum spi
ca. ¶ Item si esset stomacus frigidus et humidus et pe
ctus strictū cū tussi sicut in ptisicis et talibus: tunc cōiter
ꝓhibetur sinapinum. ℞.cinamomi.ʒ.ß.sinapis.ʒ.i.nucis
muscate çinçib.ana.ʒ.ij.liquir.ʒ.i.candi penidiorum succi
liquiri.ana.ʒ.ß.ysopi sicce.ʒ.iij.amigdalaruz dulciū excor
ticatarum.ʒ.ß.çuccari.q̄r.i.vini limphati cuz aqua ordei
lib.ij.fiat sinapinum optimum in casu predicto. ¶ Dein
de vtatur dianiso diacimino rosata nouella et minuatur
cibus humidus. ¶ Deinde vtatur isto sirupo. ℞.ysopi ca
lamēti bethonice.ana.ʒ.iij.absin.ʒ.i.anisi matratri ame
os sisileos calami aromatici.ana.ʒ.i.spice nardi squinā ti
an̄.ʒ.ij.mellis rosati.lib.i.fiat sirupus quo vtatur mane et
sero tepide.Et de istis eisdem potest fieri electuariuz vel
empl'm vel cerotum cuz laudano. Et si sit diues ponatur
de balsamo et puer.x.annorū vel puella stomaco applice
tur ita ꝙ non sudet.dicit Dam̄.2ª ꝑticula affo.cōmēto 4º.
Qd̄ vere si calor puelle iuuat paraliticos:iuuaret etiaz sa
nos iuuamēto infallibili.Et ponat̄ manus cal'a super sto
macū diu.illud ꝯfortat et calefacit stomacuz calore nāli.
¶ Deinde detur diagalanga.vnde dicit versificator.
Confortat stomacum diagalanga meum.
¶ Et detur simil'r bonū pigmentū vel claretū qd̄ sic fit.
℞.cinamomi.ʒ.i.gar̄.nucis musca.cubebaꝝ macis galan
ge çinçib.çedoarie.an̄.ʒ.ij.anisi maratri.ʒ.ß.spice nardi.ʒ.
ij.saluie sicce.ʒ.iij.mellis çuccari.an̄.lib.ß.vini optimi lib.
ß.vel octo fiat pigmentū vel claretū optime ꝯfortans sto
macū ⁊ caput ⁊ neruos.⁊ valz etiā idropisi frigide ⁊ para
lesi ⁊ appetitū ꝓuocat ⁊ valet ante prandiū ⁊ post. ¶ Itē
olibanuz est optimū eis transglutitū integre. Et si est hu
mor ibi lubricus:tunc cōfert iera sine melle ⁊ puluis iere:
qꝛ mel valet:dicit Auic.in 3º.libº de cura male ꝯplexionis
stomaci cū materia ⁊ de cura opilationis eius. ⁊ frāgit de
fortitudine aloes ⁊ iere in formādo ⁊ soluendo. ¶ Cuius
recepta est. ℞.floꝝ squinanti xilobalsami assari cinamo
mi.ana.partē.i.alias ꝑtes.vi.⁊ quādo nō querit̄ nisi mun
dificatio ponat̄ medicinarū singularū pars.i.ß. ¶ Et pil
lule bone sunt. ℞.aloes.ʒ.ij.mirabolanoꝝ citrinoꝝ rosa
rū.an̄.ʒ.ß.cōficiant̄ cū aqua endiuie.quādo humor est co
lericus:tunc valz diacitoniten solutiuū factū de citonijs
⁊ çuccaro ⁊ scamonea.Caue tamē diagrediū ⁊ scamoneaz
qꝛ nocent stomaco.Et si vis addere iere predicte de abß.
ligno al'.⁊ mastice ⁊ roß.⁊ decoquere et infundere aloem
plus valet:qꝛ hoīes huius temporis sunt delicati ⁊ colatu
ras plus accipiūt.Tamē modus meus est dare sibi agar̄.
vel turbith vel reubarbarum loco aloes.facias tamē ßm
tolerantiam patiētis. ¶ Et si humor sit infusus in stoma
co:tunc fiat vomitus cum aqua raffani ⁊ oximelle calida
sola. ¶ Et si humor sit grossus:tunc da oximel ⁊ capparē
⁊ diacapparem ⁊ sinapim ⁊ piper ad incidenduz. ¶ Dein
de fiat vomitus fortis sic. ℞.mucillaginem carthami sic
dissoluti in aqua aneti contusi ⁊ ꝓyciatur oleum laurinū
desuper detur in potu īfirmo ⁊ ponatur pēna in ore ⁊ euo
mat. ¶ Deinde fiat balneuz in aqua marina vel in aquis
sulfureis artificialibus ⁊ ambulent ⁊ moueantur:et tunc
purgentur per iferius sic. ℞.anisi maratri seminis apij pi
peris albi.ana partem.i.assari absinthij costi spice masti
cis.ana partez.ß.ana part].vij.vel diaturbith vel aloe in
sirupo acetoso vel oximelle diuretico.Et si sit flegma ace
tosum detur iera cum oximelle ⁊ vtatur diacalamento.
¶ Deinde vtatur çinçib.condito ⁊ kebulis conditis ⁊ si
rupo de absinthio. Sȝ si humor sit in stomaco colericus
cum quo est sincopis fiat vomitus leuis cuz aqua tepida
⁊ semine attriplicis.Et si humor effusus est melācolicus:
tunc detur decoctio epithimi cum boragi.alias decoctio
calamenti cum melle ⁊ infundatur spongia infusa in ace
to calido ⁊ superponatur stomaco. Et Auic.concedit ꝙ si
sint humores grossi in stomaco:ius paruaruz auium ⁊ ius
pullorum columbarum est bonum:quia diu in stomacho
moratur.⁊ tales debent comedere ⁊ raro ⁊ cibum non de
facili conuertibilem.Et iō errant qui putant paruas aues
facilis digestionis.Et ideo nec in stupha assati nec prepa
rati valent vbi credunt.Tamen cum est humor flegma
ticus in stomaco valent porri cocti ⁊ expressi ⁊ cum aceto
⁊ sinapi ⁊ aqua pauca preparati. Et quando est stomacus
rarus:quod scitur quia non tolerat multū cibum nec sub
tilem nec grossum:nec potest mouere se sine nocumento
super cibum ⁊ potum:nec potest potare post cibuz nisi no
ceat:tūc dentur aromatica stiptica vt nux musca.cinamo
mum ⁊ spica xilo al'.⁊ diarodon abbatis rosata nouella.⁊
comedat paulatim.⁊ non potet vinum multum subito:sȝ
modicuz.⁊ sit aliqualiter antiquum.⁊ vtatur pellibus an
terioribus stomaci gallinarum.⁊ carnes gallinarum per
dicum fasianorum valent. ¶ Idez dico ꝙ quādo stoma
cus est paruus non potest comedere quantū oportet vna
vice sed comedat frequenter ⁊ nunꝙ̄ ad saturitatem. et
fiat emplastrum super stomacum de citonijs laudano et
roß.⁊ mastice. ¶ Istud capl'm est maxime necessariū vo
lenti regere stomacum alicuius.

Et in mala complexiōe stomaci calida ⁊ humida
bonum est ꝙ vtatur patiens acetosis
stipticis sicut malis granatis ⁊ citonijs ratione humidita
tis minuatur cibus ⁊ potissime humidus vtatur çuccaro
rosata nouella diarodon assa ⁊ agresta ⁊ aceto:qꝛ valent.
¶ Sed si caliditas iungitur cuz siccitate:tunc vtatur la
cte acetoso ⁊ lacte dulci sicut mulget̄.⁊ aqua ordei ⁊ çuc
caro violato diadraganto frigido diapapauere ⁊ carnibꝰ
citoniorum. ¶ Sed nota ꝙ diacitoniten parum valet in
materijs calidis:sed cum pipere ⁊ çinçib.in materijs gros
sis frigidis valz. ¶ Cuius descriptio est hec. ℞.succi cito
niorum acetosorum vel aquosorum parum ponticorum
partez.i.vel de substantia eoruz.eodem modo mellis ad
calefaciendum çuccari ad infrigidandū partez.i.aceti for
tis ⁊ boni partez.i.preparentur super ignem lentum ⁊ ca
lide reponantur. Qꝛ si vis fortius facere ad calefaciendū
ponatur ibi çinçib.⁊ piper.Unde apothecarij accipiunt ci
tonia ⁊ scindunt per medium ⁊ extrahunt grana ⁊ semi
na ⁊ arillos ⁊ medullam eorum coquunt in aqua ⁊ addūt
succuz ⁊ pistant simul in modum electuarij.⁊ tunc voca
tur caro citoniorum vel diacitoniten purum ⁊ cuz specie
bus calidis sic compositum. ¶ De quo dixit versificator
in his versibus.
Si vis me mitem:si vis dissoluere litem:
Da mihi diacitoniten da mihi frater item.
Nec multum plangam si iungas diagalangam.

¶ Sed ista valent in causa frigida ꝛ ventositate iliaca ꝛ
tortionibus ventris et eructuationibus et rugitu ꝛ vomi
tu et similibus.

Indigestio stomaci fit vel q꞉ digestio auferť vel
minorať vľ corrumpiť:sicut dicit Ga.
2ª pticula tegni. versus finē.cañ.146.ibi. Nocetur autez
operatio leuiter aut mediocriter aut oio nō fit.Et hoc est
qd̄ diciť cōiter:sicut pꝫ in lieteria:aut corruptiōe digōnis
sicͭ pꝫ qñ est eructuatio acetosa aut fumosa aut sapor ma-
le q̄litatis:sicut sunt eructuatiōes ac si homo comedisset
oua dura ꝛ vocať mutatio digestionis:aut patitur mino-
rationem ꝛ debilitatē sicut quādo male digeritur cibus
absq̧ corruptione:ꝛ tamen multum cibus moratur in sto
maco ꝛ cum grauitate.

Cause sunt intrinsece aut extrinsece.Extrinsece sicut
ira tristitia sollicitudo.ꝛ nimia q̄ꝫtitas cibi aut
potus aut nimia paruitas.ꝛ cibus inordinate sumptus:vt
q꞉ grossum aut subtile aut crudū super semicoctū.Aut p-
pter qualitatē cibi cuius est ventositas:vel frigiditas vel
aquositas.vel q꞉ est vētosus vel durus vel pinguis vel ni
mis adustus vel frixus:aut q꞉ horā solitā comedendi trā-
siuit.vel q꞉ somnus diminutus fuit.vel ꝓpter multū mo
tū super cibū cū digestio vigeat sup quietē:sed motus an-
te prandiū cōfortat digestiuā.vel ꝓpter coituz nimiū.vel
ꝓpter vomitū ꝛ similia. ¶ Si ꝓpter intrinsecas causas:
tunc hoc est aut ꝓpter stomacū aut ꝓpter alia mēbra.Et
si ꝓpter alia mēbra:vt q꞉ caput mittit sibi reuma . vel q꞉
epar mittit sibi nimis de colera.vľ q꞉ splen mittit plus q̄ꝫ
opꝫ de meľia:aut ꝓpter matricē aut ꝓpter pulmonem vt
in ptisicis:aut ꝓpter intestina:vt pꝫ in ileos stercus mitti-
tur ad os. Si ꝓpter stomacū vel rōne male cōpľonis vel
male cōpositionis vel soľonis ꝯtinuitatis:aut ꝓpter mor
bos officiales vt est a p̄ma ꝛ ꝯsimilia.ꝛ ꝓpter dolorē in se.
ꝛ ꝓpter cōpassionē alioꝝ membroꝝ.vel rōne debilitatis
in se que cognosciť : q꞉ de facili cognosciť vel ledať ab oī
causa.ꝛ non est alia debilitas stōaci nisi ꝙ opationes eius
ledunť ꝛ causa ignorať:cū tamē mala ꝯplexio cuꝫ mā vel
sine materia vel in se vľ in mēbris vicinis sit cā illius de-
bilitatis. ¶ Et est vtplurimū debilitas illa lesio in ꝯposi-
tione stomaci in debilitate.s.qñ est nimis rarus cū quadā
frigiditate ꝛ siccitate:ꝛ tunc non patitur multū cibuꝫ.ꝛ fe
re omnis cibus nocet sed inequaliter.

Signa. Signa causarū extrisecaꝝ habenť ex indiclo
patientis.vñ Dam.Nec te pudeat per omnia
interrogare patientē. ¶ Signa causarū intrinsecarū pa-
tent ex dictis in p̄cedēti ca°.de mala ꝯpľone. ¶ Cōpositio
mala pꝫ per tactū.ꝛ solutio ꝯtinuitatis scitur per pūcturā
cū dolore.ꝛ cibus parū morať. ¶ Itē signū a parte vrine
est q꞉ vrina alba in colore.tenuis in suba.ꝓꝫ oēs sui regio-
nes corruptōeꝫ digōnis sigñat.Et dicͭ Egidiꝰ ī vrinis suis.
Alba subtilis vrina iugata colori.
Splen idropē crapulā frenesim nefresim diabeten.
Et post multa dicit.
Ut se iudicÿ fallax non inserat error:
Talis cruda potest aut indigesta vocari.
¶ Signat ergo indigestionē.Et si vrina sit caropos vel la
ctea significat idigestionē vel stomaci apostemationē vel
grauedinē vľ duritiē stōaci in cā frida ꝛ cū pulsatiōe ꝛ do
lore ꝛ febre.in cā caľa semp appetitꝰ minuiť.in cā frigida
intēdiť:ꝛ lediť a siľi ꝛ iuuať a ꝯtrario moderato vsu.

Pronostica Stōaci debilitas fortasse ē cā oiuꝫ
egritudinū in corpore.dicit Aui.in
3°.cañ.fen 13ª. ¶ Item dicit ꝙ corruptio digōnis ꝛ indige
stio adducit egritudines plurimas malignas sicͭ epilepsiā
appoplexiā leprā scabiē idropisim ꝛ meľiam colicā arteti
cam lapidē ꝛ silia:imo est radix ꝛ mā ꝛ origo fere omniuꝫ
egritudinū cronicarū. ¶ Item indigestio cuꝫ oris siccita
te in cōualescentibus arguit recidiuam. ¶ Item si crapu
latus habet pustulam in facie multorum coloruꝫ sicut ru
bei liuidi nigri cito morietur. ¶ Iteꝫ de inebrietate si su-
bito sine voce existente fiat spasmo īnato moritur.prono-
sticatur Hypp.5ª pticula affo.suoꝝ. Quia ergo indigestio
ꝛ corruptio digestionis tot mala faciunt oportet curaꝫ fe-
stinare ꝛ curam diligenter adimplere.

Cura. Cura ergo varianda est:vt dicit Constantinus
in lib.stomaci ꝭm variationem causarū indige
stionis:accipiendo indigestionē large pro diminuta dige-
stione ꝛ corruptione eius ꝛ ablatiōe. ¶ Si ergo fuerit de
mala qualitate ciboꝝ vel eoꝝ multitudine aut inordina
tione:tunc ꝓuocetur vomitus cum aqua calida vel succo
blete vel cuꝫ aqua ꝛ oleo ꝛ semine attriplicis . Quia dicit
Constantinus vbi prius:ꝓprium est vomitus mundifica-
re omnem malam corruptionem in cibis.ꝛ cuꝫ fuerit sto-
macus mūdificatus a cibis corruptis: inungatur cū oleo
masticis aut cuꝫ oleo nardino aut cū oleo de citonÿs sim
plicibus vel cōpositis adinuicem. ¶ Deinde emplastreť
cum stipticis odoriferis confortatiuis sicut cum sandalis
roꝭ.mastice cinamomo nuce musc.citonÿs galanga semi
ne basiliconis myrthillis maiorana absinthio pane aceto
so cuꝫ aceto modico ꝛ aqua roꝭ.vel fiat emplm̄ de cōmu-
nibus tantū dictis in p̄° libro in ca° de defectu appetitus.
¶ Deinde vtatur bis electuarÿs ante prādiū ꝛ post.s.ro-
sata nouella diacitonitē diagalāga ciminata alexādrina.
¶ Quo ad dietā attinet accipiat facilia ad digerendū bo
ni chimi cū abstinētia temperata . Capiat ergo colatitia ꝛ
carnes tritas ꝛ carnes perdicū gallinarum ꝛ similiū.ꝛ po
tet vinū purū aut moderate mixtū.ꝛ exerciteť ante cibū
moderate.ꝛ balneeť bene post nisi ex crapula sit inflatus
ꝛ opilatus.ꝛ tunc de die in diem pōt augere q̄ꝫtitatem sui
cibi si eam potest digerere . ¶ Et si corruptio digestionis
sit ꝓpter malam complexionē:reducatur ad temperamē
tum:vt dictū est in capľis precedētibus. vnde in ꝯplexio-
ne calida detur caro citoniorum vel diacitonitē frigidū.
¶ Cuius descriptio est. ℞.citoniorum mundatoruꝫ.q̄r.i.
omnium sandalorum seminis melonis cucumeris cucur
bite citrulli seminis portulace seminis lactuce.añ.ʒ.i.reu
barbari ligni aloes.ana.ʒ.ʃ.gariofilorum cinamomi anisi
çinçi.çedoarie.ana.ʒ.i.rosarum.ʒ.ÿ.çuccari. lib.ʃ.conficia
tur cuꝫ sirupo iulep vel çuccaro rosato.ꝛ valet in causa co
lerica contra vomitum colericum.ꝛ prouocat appetitum
ꝛ arsuram stomaci sedat:sed citonia infundantur in aceto
per noctem anteq̧ conficiantur cuꝫ alÿs. ¶ Sed in cau-
sa frigida detur diacitoniten caliduꝫ quod ponitur in an-
tidotario Nicholai.ꝛ dentur pillule ante cibuꝫ in ouo sor
bili quinq̧ vel septem per duas horas ante cibuꝫ si sit ibi
materia frigida in stomaco.ꝛ detur puluis confortatiuus
stomaci indigestionem emendans qui debet sumi in prin
cipio comestionis. ℞.anisi.ʒ.i.carui.ʒ.ʃ.çinçi.galange ori-
gani maiorane menthe sicce pulegÿ ꝛ saluie calamēti thi-
mi saturegie ysopi.ana.ʒ.ÿ.piperis longi gariofiľ.folÿ spi-
ce nardi macis xilobalsami carpobalsami calami aroma-
tici cassie lignee.ana.ʒ.ʃ.cinamomi nucis muscate.ana.ʒ.
ʃ.eufrasie eupatorÿ sileris montani seminis ruthe bacca
rum lauri camedreos ameos seminis coriandri sandalo-
rum alborum salis armoniaci maratri.ana.ʒ.ÿ.squinanti
.ʒ.i. Et si vis pone menthe vel cinamomi.ana.ʒ.iÿ.panis
çuccari.quar.i.omniuꝫ mirabolanorum.ana.ʒ.ʃ. Et si vis
confortare visum plus cuꝫ hoc pone sene.ʒ.i.ꝛ fiat puluis
optimus ad confortanduꝫ digestionem ꝛ deopilationem
laterū ꝛ ad confortationē capitis cordis ꝛ visus. Et si vis

confortare auditum pone bethonice.ʒ.ß. Tñ si vis expen
sas abbreuiare fac puluerez de çinçi.cinamomo carui ca
lamento bethonica ysopo ꝛ liquir. ¶ Itē puluis amarus
qui ponit in antidotario Nicolai est optimus: ꝛ ad oēs in
firmitates corporis de cā frigida. Simil'r gentiana per se
est optima. ¶ Deīde si sit diues vtat isto electuario post
prandiū qd vocat diaciminū nouū. ℞.corticū citri sicco
rū.ʒ.ß.gar.nucis mus.macis piperis cinamomi.añ.ʒ.ij.ga
lāge çinçi.macis.añ.ʒ.ß.cassie lignee spice nardi ciperi fo
lioꝝ calami aro.añ.ʒ.i.anisi maratri ameos origani pule
gij xilobalsa.carpobalsami cubebe costi cardamomi.ana
ʒ.i.ambre musci.añ.ʒ.ij.çuccari.lib.i.fiat electuarium cū
sirupo albo qui vocatur iulep.valet enī stomaco frigido.
ꝛ valet cardiacis ꝛ opilationibꝰ vtriusqꝫ lateris ꝛ ventosi
tatibꝰ ꝛ tortionibꝰ.ꝛ iō idropicis ꝛ colericis optimus est.

Inflatio stomaci fit de ventositate.simil'r rugitus
ꝛ gurgulatio ꝛ tortura. ¶ Pro quo scien
dū ꝙ iste passiones sunt q̄si de eadē cā.vñ Gal'.4ª pticula
affo.cōmento io°.ꝛ 5ª pticula ꝯmēto 4.i°.dicit ꝙ tortiones
sunt illis de humoribꝰ pungitiuis vel de grossa ventosita
te non potente exire.tñ diuersimode est de inflatiōe ꝛ tor
tura: qꝛ tortura est passio īferioris ptis stomaci vel intesti
noꝝ superiorū vt cōiter: lꝫ aliqñ sit in intestino gibboso.
Sꝫ inflatio stomaci est de vētositate aggregata in stoma
co ꝑpter debilitatē vtutis digestiue vel ꝑpter mām ven
tosam comestā.Et si ventositas illa vadit ad itestina gra
cilia facit tortionē.Si ad os stomaci facit singultum. Si
vadat ad intestina grossa facit rugituz ꝛ gurgulationem.
Et si moretur imbibita in stomaco aliquādo facit timpa
nitem: de qua dictum est prius.

Causa istius vētositatis est aut exterior aut interior.
Exterior sicut frigiditas aeris penetrās ad in
teriora sicut in regionibꝰ frigidis ꝛ tēporibꝰ frigidis ꝛ cor
poribus debilibꝰ ꝛ raris.Vñ ventres hyeme ꝛ vere cali
dissimi sunt nā: in corporibꝰ fortibꝰ ꝛ solidis intelligit: in
debilibꝰ autē raris fit ex calore exteriori nimis exhalan
te.Et fit ex ipso cibo vel rōne q̄ntitatis nimie vel rōne q̄li
tatis: sicut quādo est nimis frigidus sicut aq̄.vel calidus
sicut allia ꝛ cepe ꝛ porri.vel rōne substātie vt fabe ꝛ pisa
rape ꝛ ficus que sunt ventosa substantialiter.vel que sunt
aquosa in substātia vt fructus vel lacticinia.vel grossa in
substantia: qꝛ grossities pertinet ad substantiā medicina
lem: vt pꝫ in vrinis.vel ꝑpter iordinationē: vt qꝛ stipticū
precessit lubricum vel subtile.vel qꝛ nimis calida sumun
tur in medio mēse: vt adusta vel panis calidus . vel qꝛ nō
sequunt que deberent: vt quies ociuꝫ.qꝛ motus super ci
bum facit ventū nisi fuerit valde leuis: vt dicit Ruffus.
modicꝰ incessus post prandiū.hoc est qd mihi placet.som
nus ꝛ accidentia aīe tēperata. ¶ Si fit a cā interiori hoc
est rōne stomaci vel alioꝝ membroꝝ.rōne stomaci qꝛ de
bilis est in se.ꝛ fridus vel rarus ꝛ paruus rōne humorū ꝛ
ciboꝝ ibi existētiuꝫ. ¶ Si ab his membris hoc est ꝑpter
opilatione meseraicarū vel ꝑpter splenē opilatuꝫ vel ꝑ
pter mirach ventris ꝛ emittentē mām sursum: aut ꝑpter
matricē ascendentē vel nō purgatā sufficienter . ¶ Sed
tortura aliqñ fit ꝑpter acceptionē nimiā allioꝝ ceparuꝫ
porroꝝ.ꝛ aliqñ ab acceptione frigidoꝝ sic est lactuca por
tulaca.aliqñ a venenis.aliqñ a vermibus ꝛ similibus.

Signa. Si ꝓuenit a caliditate est cum siti ꝛ ardore ꝛ
est eructuactio fumosa ꝛ est punctura ꝛ est do
lor acutus. ¶ Et si fuerit a frigiditate: tūc est eructuatio
acetosa.ꝛ tunc est cū grauedine: leditur a frigidis.iuuatur
a calidis moderato vsu.ꝛ vētositas illa mittit de loco ad
locū.Et si est a stomaco est passio ꝯtinua.Si est a flegma
te est cū humiditate.Si ē a melā cū siccitate.Si ab alijs
mēbris: tūc discernit cuꝫ grauedine ꝛ nocumēto illoꝝ.Et
si est ibi apā discernitur qꝛ est febris continua.Et si est ab
exterioribus scitur per indicia patientis.

Pronostica. Pronosticatio est ꝙ tales ꝗ patiun
tur ista: habent erectionez virge si
ne voluntate ꝑpter ventositatē.Simil'r de facili incidūt
in timpanitē ꝛ in colicam ꝛ in tinnitū auriū ꝛ vertiginem
ꝭm ꝙ vētositas ad loca diuersa vadit.Vñ ventositas ali
quādo venit ex forti expulsiua.sed magna ꝛ frequēter se
quens est mala per viam signi: qꝛ significat corruptionez
digestiue ꝛ per viam cause: qꝛ corrumpit digestiuā cuꝫ in
ducat motū.ꝛ digestio viget in qete post prandiū. ¶ Itē
illi qui habent fortem calorē nō habent ventositatē: nisi
materia in quā agit sit grossa vel aquosa ꝛ cruda vel mul
ta ventosa: tunc enim pōt resoluere ꝛ nō cōsumere ꝑpter
inobedientiā passi.Sed qui habēt frigiditatē magnā nō
habent ventū qꝛ non resoluitur: sꝫ qui medio modo se ha
bēt: ita ꝙ calor nō sit ita debilis: quin possit resoluere: nec
ita fortis: ꝙ possit ꝯsumere.tunc eniꝫ si agit in mām gros
sam non resoluit de quo sit curandum: sed in mām subti
lez ita facit: sicut exemplificat Gal'.6° de morbo ꝛ genera
tione ventorum.ꝛ ibi vide causam.

Cura hꝰ morboꝝ est quasi vna.tamen si sit colera sic
raro contingit: fiat clistere de malua bismalua
violis oleo violato furfure cassiafistula. ¶ Deinde dige
ratur materia cuꝫ oxiçaccara sirupo de nenufar.ꝛ violis
ad minuendū calorem ꝛ acuitatem. ¶ Deinde purgetur
cuꝫ mirabolanis citrinis cassiafi.aut electuario de succo
rof.ꝛ trifera saracenica reubarbarata. ¶ Deīde fiat bal
neum de camomilla melliloto furfure . ¶ Deinde fiant
sacellationes cuꝫ milio assato aut cum furfure assato aut
cuꝫ vesica enea plena aqua calida. ¶ Si aūt causa fuerit
grossa frigida ventosa: tunc fiat clistere de origano rutha
calamēto bleta abrotano aniso maratro oleo laurino ie
rapigra ꝛ similibus. ¶ Deinde digerat materia cum oxi
melle diuretico vel squillitico vbi bullierit absinthiuꝫ ꝛ
ysopus ꝛ similia. ¶ Deinde purget cum mirabolanis ke
bulis turbith aut agarico aut bñdicta . ¶ Deinde ponat
in balneo vbi sit anisuꝫ maratrū camomilla anthos stica
dos rutha paritaria leuisticū. ¶ Deinde sacelletur cū sa
le costo ꝛ aniso. ¶ Deinde vngat cū oleo laurino costino
ruthaceo castoreo. ¶ Deinde ventose apponant sine sca
rificatione sup stomacū ꝛ intestina.Et ista eadem valent
in tortura stomaci ꝛ intestinoꝝ. ¶ Tamē in spāli contra
inflationē ꝛ vētositatē: qꝛ est cōiter de causa frigida: ideo
ponā de hac vlteriorē curam.ꝛ ponā triplicem curā: rega
lem.s.leuem ꝛ cōmunē. ¶ Cura regalis est cū exercitio ꝛ
balneo ante prandiuꝫ.deinde detur decoctio polij vel pu
legij regalis in vino: ꝛ curat cito.ꝛ detur puluis origani et
mentastri: vel decoctio eoꝝ.sil'r galanga ꝛ eius decoctio
statim curat.ꝛ electuariū eius.s.diagalanga optimū est et
sine pari: si bene fiat ꝛ confortetur cum ligno aloes.dein
de detur calcaneus porci adustus.operat eniꝫ a proprie
tate. ¶ Cura leuis est cuꝫ emplastro stomaci facto cuꝫ sa
le tosto ꝛ cimino torrefacto ꝛ auenis assatis calidis posi
tis supra inflationē.deīde detur castor.cū bono vino lim
phato.est enim optimū in inflatione stomaci. ¶ Deinde
detur talis potus. ℞.absinthij.ptl.ij.ruthe partē.i.coque
ꝛ da bibere.Et si inflatio fuerit in febre: tunc sisimbrium
cuꝫ spuma cere stomaco appone.deinde impleatur pului
nar de coto ꝛ calefiat ad ignem ꝛ iaceat super ipsum.dein
de inungatur cuꝫ oleo laurino vel aureo in quo coquatur
ciminum ꝛ rutha. ¶ Cura cōmunis est dare tale digesti
uuꝫ. ℞.anisi cimini carui ameos maratri seminis nastur
cij.añ.ʒ.ij. peonie.ʒ.ß.sileris montani.ʒ.ij.çinçi.nucis mu.

minutim incisorum.ana.ʒ.ß.zuccari vel liquir. qđ sufficit
fiat digestiuuꝫ.Et si patiens sit diues:tunc addatur cube-
baruꝫ macis gar.ana.ʒ.ij. de ꝙ accipiat mane ꝛ bene post
prandium.Et si vis adde coriandrū.Tamen quādo ma-
teria est grossa: tunc nō dentur diuretica ante euacuatio-
nem:q꞉ euaporant ꝛ non consumunt: q꞉ medietas opera-
tionis caloris est euaporare:dicit Auic.fen.iꝫ.tractatu 5°.
ca°.pmo.ꝛ ita addunt in ventositatez. Tamen si materia
est leuis vtat semine nasturcij torrefacto ꝛ cimino torre-
facto cum aceto vel vino.deinde vtatur diacimino gario
filato zinzib.condito ꝛ diazinzib.ꝛ zinziberata alexandri
na ꝛ zinziberato adriano diacitonitē diatriton pipereon.
Tamen si esset homo melancolicus qui illa pateretur bo
num esset dare diamargariton ꝛ letitiam Hal.pliris cum
musco.ꝛ masticet ciminuꝫ ꝛ thus.Et in causa humida va
let ciminum olibanum transglutitum. Et in causa calida
mastix nux musca.lignum alo. ¶ Unde materialia sunt
ista que inflationi valent.ameos leuisticuꝫ ciminuꝫ ruta
semen eius bacca lauri sisileos anetum isopus ꝛ eoruꝫ se-
mina costus spica nardi ꝛ aristo.rotun.anisum et similia.
Deinde vngatur stomacus oleo masticino ꝛ nardino ꝛ ru
taceo ꝛ de lilio qđ est speciale in pueris iflatis. Et somn⁹
post potum vini puri est optimum. Utat cimino ꝛ petro-
silio in cibis suis. Et caueat sibi inflatus talis a grossis ꝛ
viscosis ꝛ ventosis ꝛ a cena ꝛ nimia repletione cibi ꝛ pot⁹
ꝛ a coitu ꝛ a lacticinijs ꝛ a fructibus ꝛ a melācolia ꝛ a simi
libus. ¶ Deinde fiat emplastrū cōmune super stomacū.
vel sic.℞.rute lib.i.baccarum lauri numero.35.armonia-
ci.ʒ.ij. caricarum lib.i. vel.ij. terantur simul et super sto-
macum ꝛ ventrem ponant:q꞉ dolorem ꝛ inflationē ꝛ fri-
gus sine mora sedant. ¶ Deinde si oportet detur ista po-
tio bona ꝛ mirabilis.℞.fol. masticis croci piperis bacca-
rum lauri an.fiant troc cum vino:ꝛ in ieiunio vel post ce-
nam per dies.v.vel.vi.potui dabis.℞.baccarum gariofi
lorum foliorum rute sicce.an.ʒ.ij. cum succo calamenti ꝛ
detur in potu medietas vnius trocisci. Et si non sufficiat
detur post alia medietas:ꝛ sic quousqꝫ curet.est eniꝫ opti
mum rugitui ꝛ inflationi. ¶ Tamen q꞉ castoreuꝫ ꝛ ruta
sunt amara valde.ideo fiat bonuꝫ pigmentuꝫ tale.℞.ci-
mini anisi carui ameos petrosilij macedonici.an.ʒ.i.bac-
carum lauri seminis iuniperi aristo.rotun.an.ʒ.ß.nigelle
anati galange zinzib.cinamomi.an.ʒ.iij.gar. macis cube-
be granorū paradisi piperis longi ꝛ cardamomi xilobal-
sami ꝛ carpobalsami.an.ʒ.i.spice nardi.ʒ.ß.saluie sicce be-
tonice calamenti ysopi pulegij montani ꝛ regalis.an.ʒ.ij.
mellis lib.ij.vini lagenam.i.vel.ij.fiat claretum ꝛ pigmē
tum de quo potet mane ꝛ sero tepidum vel calidum. Et
post vtatur diaspermaton diatriton pipereon:ꝛ tunc sto-
macus ꝛ venter vngatur hoc vnguento. ℞.nigelle bacce
lauri rute anisi amei sileris mōtani.an.ʒ.ß.coquant in vi-
no ꝛ postea colentur ꝛ colature addatur olei nardini vel
laurini vel costini.quar.i.ꝛ iteruꝫ coquant simul. ¶ Dei-
de addatur cera ꝛ fiat vnguentū Auic.qđ ponit Auic.fen
iꝫª.tractatu 5°.ca° pmo.℞.nigelle baccaꝝ lauri rute an.in
vino vehementer decoquant ꝛ colent.deinde medietas
illius vini cum oleo decoquatur cuꝫ illo vino cocto quo-
usqꝫ vinum consumat ꝛ remaneat oleum solum ꝛ stoma
cus inungatur.ꝛ istud voco vnguentū nigelle minus:pre-
cedens maius. Cum isto pigmento: ꝛ cum istis vnguētis
ego curaui vnum qui per septēniuꝫ habuerat inflationē
stomaci ac si esset timpaniticus. Sed vrine fiunt remis-
se qđ non est in timpanite vt cōmuniter si diu durauerit.
Tamen Auicen.ordinauit tres potus in isto casu.Prim⁹
est.M.polij in aqua decoctum de qua potetur. Secun-
dus est decoctio calamenti fluuialis. idest mentastri cuꝫ
melle dulcorata. Tertius est de galanga ꝛ sirupo aceto-
so fiant pillule sicut cicer: ꝛ fit dosis.ʒ.i.ß. cum aqua cali-
da ꝛ ex eis que educunt ventositatem plurimam ꝛ humi
ditatem paucam.Et quartū ponit abhominabilem casto
reum bibitum cum aceto permixto cum aqua. Sed qui
habent ventositatez in ventre cum feb.dicit Auic.ca° de
rugitu.bibat aquā in qua coquatur ciminuꝫ cum semine
apij ꝛ cum penidijs. ¶ Ultimo dicam vnum puluerem
optimū quo vtatur in cibis ꝛ salsamentis si fuerit grossa
ventositas ꝛ dolor ex ea.℞. castorei.ʒ.i.cimini anisi ma-
ratri seminis petro.seminis apij leuistici rute macedoni-
ci.ana.ʒ.ij.fac puluerem.adde tamen zuccari.ʒ.i.vel.ß.ad
dulcorandum:q꞉ amarus est ꝛ abhominabilis. ¶ Item
puluis seminis pastinace optimus est. ¶ Item oua for-
micarum optima sunt in eductione ventositatis. ¶ Iteꝫ
contra ventositatem valet sauina cocta in vino que post
emplastretur ꝛ vinum illud bibatur. ¶ Item puluis pe-
regrini qui ponitur in antidotario Nicholai optimus est
contra ventositatem ꝛ contra tinnitum aurium et ad vi-
sum clarificanduꝫ. ¶ Item puluis gualterij similiter po
situs in antidotario optimus est ad visum ꝛ ad ventosita
tem cum constipatione ventris ꝛ ad inflationem ipocun
drij a causa que venit a melancolia mirachia.Qn̄ aliquis
irascitur vel grauat:tunc puluinar plenū de coto calefiat
ꝛ superponatur ventri ꝛ auena.ꝛ detur bonuꝫ vinū ꝛ dia-
boraginatum ꝛ letitia Hal.ꝛ similia.

Cura apostematis

stomaci. Apostema sto-
maci curatur: sicut alia
apostemata prius dicta: ꝛ sicut apostemata matricis: ta-
men in speciali addam hic quedam leuia: quia in aposte-
mate stomaci calido est calor febris cōtinuus ꝛ dolor pū-
gitiuus.Sed in apostemate frigido est dolor remissus et
non est febris nec sitis nec inflatio ꝛ in vtrisqꝫ est appeti-
tus debilis. ¶ Cura apostematis calidi est dare in princi
pio succum morelle cum cassiafistula ꝛ scabiosa:vbiqꝫ est
sūma medicina:ꝛ succus pedis columbini est mirabilis:ꝛ
pimpinella curat apostema ꝛ dolores cordis soluit: ptisi-
cos sanat ꝛ variolas:venenum expellit ꝛ demonia eijcit.
Deinde minuatur de mediana vel basilica. Laxetur vē-
ter cum cassiafistula ꝛ decoctione absinthij ꝛ endiuie.Et
vtatur aqua ordei sirupo ros.vio.ꝛ nenufar.Utatur suc-
co maligranati muzi. Aqua nec calida nec frigida detur
nisi cum zuccaro ꝛ absinthio: in pncipio fiat emplastrum
cum sandalis ros ordeo.Deinde in augmento fiat empla
strum de absinthio melliloto sandalis farina ordei oleo
violato ꝛ calida apponantur.Et in statu ponantur sanda-
li absinthium camomilla mellilotuꝫ radix altee radix li-
lij cum farina frumenti ꝛ ficubus siccis et oleo de camo-
milla. ¶ Deinde accipiātur.ʒ.iij.aque ficuum in qua po
nantur.ʒ.iij.fermenti:quia aperietur apostema.ꝛ hoc est
si est sine fe. Et apostemate rupto bibat de lacte caprino
cum sirupo de papauere ꝛ gūmi arabico. ꝛ vtatur diadra
ganto frigido.ꝛ non apponas mollificantia sine stipticis
in apostemate calido stomaci dicit Auic. ¶ Sed in apo-
stemate frigido stomaci detur decoctio apij feniculi ꝛ ra
dicum eius ysopi melliloti lilij calamenti calami aroma-
tici:qđ est speciale in apostemate frigido stomaci.radicis
buglos.liquir.munde scabiose an.cum melle ro.fiat siru-
pus digestiuus. ¶ Deinde in parte huius decoctionis re-
soluatur cassiafistula ꝛ turbit cum zinzib.ꝛ agar. sed aloe
non detur hic. ¶ Deinde fiat emplastruꝫ de absinthio in
pncipio cum rosis buglosa oleo rosato ꝛ masticino ꝛ vio-
lato. ¶ Deinde in augmento ponatur de radice lilij yso-
po recenti ꝛ absinthio recenti et decoctis et incorporatis
cum oleo violato vel de lilio. ¶ In statu. ℞.ficuuꝫ alba-

rum.ʒ.iij.storacis liquide vel picis resine que a me ꝑ eo/
dem sumuntur.ʒ.i.radicis lilij.ʒ.i.masticis.ʒ.i.armoniaci
ʒ.ß.farine fenugreci lib.ß.vini albi lib.i.bulliat vinum et
adde farinam:⁊ tunc gumme ⁊ radices sumantur ⁊ soluā
tur ⁊ fiat emplastrum. ¶ Sed si esset apostema in meri
debent ista poni inter spatulas. ¶ Deinde. ℞.vnguentū.
℞.olei de lilio camomellino masticino. ań.ʒ.i.adipis an/
seris anatis galline medulle ceruine storacis liquide cere
albe.ana.ʒ.i.fiat vnguentum quo stomacus inungatur.
¶ Sed si apostema sit durum ⁊ aliqualiter sensibile:tūc
est spes cure.⁊ tunc prius molliatur cum dialtea ⁊ postea
purgetur ⁊ in sudorem resoluatur. ⁊ iterum remolliatur
⁊ resoluatur ⁊ sic paulatim. ¶ Deinde inungatur stoma/
cus cum dialtea ⁊ oleo laurino ań.acuitis cum castoreo ⁊
baccis lauri.ana.ʒ.i.fiat emplastrum tale.℞.galange zin/
zib.ań.ʒ.iij.masticis.ʒ.ij.carnis dactil.ʒ.ß. cere rubee.ʒ.ij.
baccarum lauri.ʒ.ß.⁊ dactili cū pinguedine porci in omni
duricie valent.etiam ficus cum mellicrato facto de aqua
⁊ melle.¶ Et talis sirupus ad idem valet.℞. nucis mus.
gariofi.cinamomi.ana.ʒ.ij. radicis lilij yreos calami aro/
matici.ań.ʒ.i.vel.ʒ.i.camedreos thimi filopendule lipha
gi mente origani scolopendrie corticis radicis ebuli.ana.
M.ß.polipodij anisi.ana.quartā.ß.sene epithimi florum
boraginis.ana.ʒ.i. enule campane raffani.ań. ʒ.ij. liquiri.
quartā vnaʒ mellis qđ sufficit: succorum scabiose pimpi/
nelle.ana.ʒ.ß. Iste enim sirupus omne apostema frigiduʒ
curat:⁊ maxime in stomaco:quia endiuia absinthium ro/
se sandali spica squinantum curant apostemata epatis et
stomaci:⁊ hoc bene memorie tene.

Dolor stomaci causatur ab humorib⁹ calidis pungitiuis ⁊ a ventositate gros
sa inflatiua ⁊ ab humoribus salsis ⁊ adustis et ab aposte/
mate calido ⁊ solutione continuitatis ⁊ a cibis malis acu
tis ventosis et fumosis et in quantitate multa acceptis.
Dolor est sensus rei contrarie subito euenientis: et ideo
signa sunt manifesta.

Pronostica. Dolores prosternunt virtutem.Et quia stomacus est maxime debilis:
⁊ ideo citius sequuntur febres ad doloreʒ stomaci: ⁊ quā/
do est dolor omnino stabilis h̄ significat effusionem cole
re ad stomacum.Similiter dolor stomaci diu durans at/
trahit apostema stomaci.¶ Item illi quibus dolor acci/
dit stomaci duʒ comedunt ⁊ sedatur post digestionē sunt
melancolici ⁊ habent mirachiam ⁊ est ꝑpter effusionem
melancolie acetose ad stomacū a splene. Sed illi qui ha/
bent doloreʒ hora conuersionis cibi.s.hora.x.vel.iiij.sunt
illi qui habent effusionem colere ab epate ad stomacum
⁊ non sedatur nisi cum vomitu vt cōiter. Et sunt aliqui
qui ante prandium dolent ⁊ accepto cibo sedatur ⁊ illi ha
bent materias adustas ad stomacum.¶ Item dolor sto/
maci facit sincopim ⁊ aliquādo inducet colicam ⁊ impre/
gnantibus ꝑdicit suffocationeʒ matricis.

Cura. Cura est euacuare vt dictuʒ est.ca° de cura ma le cōplexionis stomaci. Deinde si sit mordica/
tio detur lac acetosum ⁊ ebutiratum ⁊ succus granatoruʒ
cum farina ordei ⁊ cum pane ordeaceo ⁊ similagineo. Et
stomacus emplastretur cum teneritatibus vitis tritis cū
mica panis ⁊ succo citoniorum plantaginis:⁊ semperuiue
⁊ oleo rosaceo.¶ Sed si sit dolor sincopalis.℞.succi mē
te.ʒ.i.succi absinthij.ʒ.ß.gar.ligni alo.xilobalsami. ań.℈.
i.fiat puluis ⁊ misceatur et accipiatur tepidum omni die
de mane stomaco vacuo.vel accipiatur cum ouo sorbili ⁊
curat certissime sincopiʒ.¶ Sed si sit dolor ventosus qđ
scietur ex rugitu ⁊ eructuatione ⁊ inflatione:tunc si sit do
lor leuis ventosa magna calida posita super locum statiʒ
sedat dolorem. ¶ Itē aristo.rotun.est vehementis iuua
menti in resoluēdo humores ⁊ dolores ventosos quāuis
sint fortes.¶ Item castoreum cum aceto potatum con/
fert:aut venter vaporetur ex eo cuʒ oleo antiquo. ¶ Itē
vinum purum allia grana lauri ciminuʒ assatum exerci/
tium ante prādiuʒ conferūt valde.¶ Item corallus po/
tatus aut super locum suspensus confert a proprietate:di
cit Auic.in 3°.fen.iʒ.cap.de dolore stomaci. Et illi qui do/
lent post cibum vtantur coriandro ⁊ mastice ⁊ carnibus
citoniorum.Et qui ante cibum dolent vtantur euacuan/
tibus coleram ⁊ accipe lac acetosuʒ:⁊ stomacus debet cū
stipticis emplastrari.⁊ vtantur storace calamita ⁊ zucca/
ro rosato. ¶ Item prius dictum est de arsura stomaci et
dolore cordis. ⁊ ibi vide. ¶ Item fiat talis sacellatio in
dolore stomaci.℞.ʒ.ij. maratri anisi florum camomille.
ań.ʒ.i.terantur parum ⁊ torrefiant ⁊ sacellentur.¶ Dein
de in causa calida dentur iste pillule deponentes coleraʒ.
℞.aloes.ʒ.i.mirabolanorum citrinorum rof.ʒ.ß.confice
cum succo endiuie.¶ Similiter pillule deponentes cole
ram a stomaco splene ⁊ epate. ℞. aloes.ʒ.ß.gūmi arabici
masticis.ana.ʒ.ij.confice cum succo absinthij vel solatri
⁊ dētur in causa frigida.hierapigra ⁊ succus marrubij bi/
bitus dolorem tollunt.¶ Deinde detur electuarium ex/
pertum.℞.enule.ʒ.ß. seminis feniculi.ʒ.vi. piperis semi/
nis eruce sileris montani.ana.ʒ.iij.mellis ⁊ zuccari quod
sufficit optimum est ad omnes dolores stomaci ꝓm Ale/
xandrum in practica sua. Ut.℞.spice.ʒ.i.piperis.ʒ.ij.cas/
sie lignee costi.ana.ʒ.iij.da in mane et sero cum aqua ⁊ vi
no.Et si oportet vngatur stomacus ipsorum cuʒ oleo ma
sticino ⁊ nardino : quia ista olea sunt precipua in istorum
dolorum stomaci curatione ⁊c̄.

Fames est multiplex. cania ⁊ bolismalis. Fames canina ē ap
petitus irratiōalis nunq̄ʒ satiatus. cuius causa est humor
acetosus in stomaco inclusus ⁊ a splene effusus:⁊ euacua/
tio nimia vel debilitas retentiue vel superfluitas calidi/
tatis consumentis vel frigiditatis comprimētis.¶ Sed
bolismus est fames stomaci cum satietate membroruʒ.
cuius causa est ex intensa mala cōplexione frigida in ore
stomaci. vel ex pauco cibo vel ex debili virtute stomaci
cuʒ calore forti.Et dicitur bolismus:quia a bolo satiatur:
⁊ videtur sibi ꝙ omnia possit comedere.⁊ cū accipit vnū
morsellum satiatur. ¶ Sed caninus appetitus dicitur:
quia sicut nunq̄ʒ canis satiatur:sed continue comedit vs/
q̄ʒ ad vomituʒ : ⁊ statim redit adhuc ad comedendū post
vomituʒ:sic faciunt isti.¶ Sed defectus appetitus eius
est respuere cibum desideratum.cuius causa est ex mala
complexione calida vel ex humore salso ⁊ viscoso et pin/
gui remolliēte os stomaci ⁊ ex vomitu frequēti⁹. ¶ Sʒ
appetitus irrationalis est appetere extraneum vel lutuʒ
vel carbones ⁊ similia : vt faciunt mulieres pregnantes.
cuius causa est ex humore male qualitatis in ore stoma/
ci faciente appetere contrariuʒ:quia naturalis appetitus
appetit similia:sed innaturalis contraria. 2ª particula te/
gni.¶ Pro istis tamen notanduʒ ꝙ appetitus in ore sto/
maci est digestio in fundo. sicut dicit Auicen.in 3° fen.iʒ.
tractatu 3°.⁊ Gal.etiam dicit in regimine acutoruʒ. libro
ꝑmo in cōmento:ptisana ordeacea.¶ Sed vlterius sciē/
dum ꝙ passiones oris stomaci sunt multe.s.fastidiuʒ ab/
hominatio subuersio anime ⁊ nausea et vomitus. sed ta/
men fastidium est tanq̄ʒ genus ad ista. ¶ Abhominatio
ergo est cibi prius amati ⁊ desiderati abhorrentia ⁊ indi/
gestio:ita ꝙ solo aspectu refugit et tristatur. et si cogatur
accipere euomit aut patitur eructuatiōes fumosas ⁊ ace/
tosas.⁊ est inter species fastidij deterior: quia aufert hoc

appetitiuam et digestiuam. ℭ Nausea est voluntas vomendi sine effectu propter humores in villis stomaci inuiscatos. ℭ Subuersio anime omnis appetitus nauseandi. ⁊ est motus expulsionis sine expulsione: dicit Auicen. ⁊ de vomitu apparebit.

Cause. Cause istorum omniuz sunt omnia illa que digestionem corrumpunt: sicut coitus nimius ⁊ vigilie superflue ⁊ repletio cibi et potus. gulositas et frequens comestio anserum ⁊ pinguium rerum: ⁊ nimis etiã tempestiue comedere. ⁊ retentio nimia superfluitatum: ⁊ debilitas contentiue oris stomachi. malitia complexionis humide et calide: et superflua frigiditas: et vomitus multus: tristitia et angustia ⁊ sollicitudo nimia circa temporalia. studium multum. reuma. tussis. ptisis. et similia que appetitum defedant.

Signa. Signa rerum calidarum patent per calorem sitim ⁊ appetitum rerum frigidarum. ⁊ est dolor stomachi cum punctura et angustia inquietudo dolor spatularum tristitia somnia terribilia sincopis: et vomitus iuuat eos.

Pronostica. Pronosticatio est q̄ ista frequẽter aduenientia inducunt idropisiz tumorem pedum ⁊ faciei ⁊ oculoruz: ⁊ aliquãdo mortez subitaz: sicut aliquãdo aliqui in prandio subito moriuntur: quia incidunt apoplexiam ⁊ suffocationez.

Cura appetitus canini. Cura variatur s̄m passionum variationez. Cura appetitus canini est dare oua mollia. ⁊ si sit de flegmate acetoso detur hiera pigra gal'i ⁊ potet vinuz puruz calefactũ. Unde Hyppo. 2ª particula affo. potus indigentiaz soluit. ⁊ per potum intellexit vinum. ⁊ per indigentiam appetitum caninuz. vt dicit ibi Hal'. sed non vinum ponticum. ℭ Deinde dentur pinguia calida maxime ex oleo ⁊ vitello oui valde assato post cibum. Et si sit ex calore resoluente: ⁊ h̄ est vtplurimum da amigda. cum zuccaro ⁊ panem azimum ⁊ frigida viscosa grossa. claude poros cum ponticis vt cum oleo mirtino aceto alumine ⁊ aqua frigida et sumat paulatim. Et si venter sit fluxibilis vtatur diacitonitẽ. ⁊ vitet etiam acetosa frigida.

Bolismus curatur cum pane infuso in sirupo porroruz gassellis et cum galliculis ⁊ perdicibus. ⁊ vtatur pane infuso in sapa. Et est sapa vt dicit Hirar. 4º. viatici. cap. de stomatica passione. vinum coctum. aliquãdo tamẽ sumit̄ pro decoctione radicum diureticaruz. ℭ Deinde facies irroret̄ cum aqua frigida ⁊ cuz aqua ros. maxime si accidat sincop̄.: q꞉ illa fames est frequenter sincopalis. Odoret patiens res boni odoris ⁊ aromatica calida: vt sunt muscus ambra lignum alo. conditum cum aqua ro. Emplastret̄ stomacus cum mirtillis lilio' ros. tritis ⁊ musco pauco. ligentur manus: ⁊ pedes fricentur. euellantur capilli: et sonet̄ magna vox in aure: ⁊ pũgatur corpus. Et sincopi mitigata detur de pane infuso in sapa vsq̄ ad tertiam eius. ℭ Deinde cibetur cum perdice fasiano cum herbenis: ⁊ odorentur cibi delectabiles prouocantes appetitum: fructus pontici odoriferi ⁊ alia aromatica dentur. ℭ Item sumat panez infusum in vino odorifero. Bibat vinum cum camphora in causa calida: aut cuz ligno alo. ⁊ gallia mus. in causa frigida. Et si non sit debilis ⁊ in stomaco sit colera subtilis da parum de oximelle cum hiera pigra. A somno ꝓhibeatur aliqualiter ⁊ percutiatur cum virgis vt doleat vt virtus reminiscatur ⁊ expergescat ⁊c.

Fastidiuz abhominatio subuersio nausea curant̄ cuz digerentibus. In causa materiali cum oxizaccara cõposita si non vomat de facili. vel cum oximelle diuretico in causa frigida nisi esset paratus ad vomendum. Et detur tunc sirupus de absinthio qui optime appetitũ prouocat. ⁊ confert ad debilitatem stomaci ⁊ molliciez viscerum ⁊ debilitatem epatis ⁊ dolorem emendat. ℞. absin. quar. i. fol. ros. ℥. i. spice nardi. ℥. i. ß. vini antiqui boni et odoriferi lib. ij. succi vel carnium citonioruz quar. i. dimittatur per diem ⁊ noctem in vase lapideo. Deinde coquant̄ cum facilitate vsq̄ ad medium ⁊ cum lib. i. mellis ⁊ lib. ß. zuccari fiat sirupus optimus ad idẽ. ℭ Uel det̄ sirupus de menta qui stomacũ frigidum confortat: nauseam singultuz et fluxuz ventris sedat. dicit Damas. in antidotario suo. ℞. succi menthe lib. i. succi granatorum acetosoruz ⁊ dulciũ añ. quar. i. mellis dispumati aut zuccari lib. i. Uel sic. ℞. succi citoniorum succi granatoruz. añ. quar. i. proyciatur desuper menthe sicce quar. i. ß. rosarum. ℥. i. ⁊ dimittatur per diem ⁊ noctem. Deinde coquantur cum facilitate vsq̄ ad medium cum lib. i. mellis vel lib. ß. zuccari: fiat sirupus: ⁊ aromatizetur cum gallia muscata. est eniz optimus melior priore ⁊ appetituz optime prouocat. ℭ Ulterius sciendum q̄ in causa calida valent triasandali zuccarum ros. diarodon abbatis. Et in causa frigida potio muscata diambra dianisum diacitonitẽ. vtatur cinamomo menta mastice absint. nuce musc. Sed in causa calida ligno alo. rosis ⁊ sandalis ⁊ coriandro ⁊ corallus: quia ista rectificãt nocumenta stomaci a ꝓprietate. ℭ Ad purgandum stomacuz in causa calida detur trifera saracenica reubarbarata ⁊ modicũ hyere pigre acuite cum turbith. vel detur diaturbit q̄d est speciale in causa frigida stomaci. Sed nõ detur crocus in istis passionibus: q꞉ appetitum defedat. ℭ Deinde fiat emplastr̄ super stomacũ de menta absin. ros. ⁊ zedoaria galanga gar̄. storace calamite calamo aromatico mastice sandal' corallis aniso maratro nuce mus. ligno al'. ⁊ cũ oleo de mastice ⁊ oleo nardino ⁊ modico cere cõficiat̄ emplastrũ ⁊ tepidũ stomaco applicet̄ appetitũ ꝓuocat ⁊ nauseã ⁊ vomitũ sedat. ⁊ ideo notato eũ bene ⁊ vide in p̄mo lib. que valent in defectu appetitus ⁊c.

Appetitus irrationalis curat̄ nisi sit in pregnante cum vomitu ⁊ oximelle cũ mentha ⁊ aqua calida cocta cuz radice vna raffani aneto et sale fracto cõi. ⁊ h̄ si materia sit flegmatica. Sed si sit pregnãs detur lignum alo. ⁊ emplastrum eius. cuius recepta est posita superius. Et vtantur ameos omnes isti qui hoc patiũtur. sil'r amigdale amare cum amido ⁊ sale h̄ conferunt. ℭ Item ruta est maximi iuuamenti. ⁊ detur. ℥. i. seminis apij anisi mente sicce cum aqua calida. Et in pregnante oportet vti blandientibus ⁊ promittere multa: ⁊ ita ꝓlongare quousq̄ fetus maioret̄ ⁊ materia consumatur. Sed si materia sit acuta vel salsa: tunc vtatur vomitu cum aqua calida tantuz. ℭ Deinde da istam medicinam. ℞. cardamomi ameos reubarbari zuccari maratri cimini carui. ana. ℥. ij. fiat puluis quo vtatur mane ⁊ sero. Et dentur in non pregnante mirabolani cirrini in causa calida: sꝫ kebuli emblici in causa frigida. Et vtat̄ passulis nucleis cum puluere nucis mus. ⁊ capiãt pullos columbarum assatos: ⁊ pregnans suggat ossa gallinulorum. ⁊ vtatur carnibus citoniorum. Et dormire moderate iuuat omnem malam appetitus corruptionem: si non sit reuma ruens ad stomacum.

Uomitus est motus stomaci ad expellenduz aliquid q̄d est in ipso per viam oris. Dicit̄ enim vomitus quasi venter tensus versus sursum ad expellenduz contentũ in stomaco. Et ita similiter singult⁹ vt dicit Hal. 6ª particula affo. cõmento. 39. vbi dicit q̄ singultus est quidã motus ad vo-

mendum: fortior tamen ꝙ̃ vomitus: qr vomitus est propter rem natantem. singultus ppter materiaʒ inuiscatã. Sed cum vomitus fiat de materia illa inuiscata: tunc vomitus est fortior. sed si ppter materiaʒ natanteʒ: tunc singultus est fortior: sed de cõmuni vomitu loquitur Galie. ibi ⁊ de singultu cõmuni quia talis vomitus cõmunis est passio oris stomaci: sicut dicit Galie. 5º interiorum. capitulo 6º. ⁊ ideo natantia versus superius proprie ⁊ facilius expelluntur ⁊ superius per vomitum.

Cause. Cause vomitus multe sunt. extrinsece ⁊ itrinsece. Extrinsece sunt nimia repletio cibi ⁊ potus ⁊ inordiata acceptio ⁊ cibi fastidiosi vt pinguia ⁊ anseres ⁊ medicine vomitiue ⁊ percussio capitis vsqꝫ ad craneum ⁊ cerebruʒ ⁊ similia. ¶ Cause intrinsece sunt vel a parte stomaci vel ppter alia membra. Si ppter stomacũ hoc est ppter humores aggregatos in stomaco ipsum aggrauantes ⁊ ppter vlcera ⁊ ppter debilitatem cõtentiue ⁊ fortitudinem expulsiue. Si ppter alia membra hoc est quia mittunt ad stomacum: sicut est cerebrum epar splen ⁊ matrix. Et aliquãdo a toto corpore venit vt in initio paroxismi ppter cõmotioneʒ materie de nouo preter nãm: natura eniʒ nitit̃ expellere ⁊ facit vomitũ: sed est vomitus ille sinthomaticus: quia fit vi morbi a natura stimulata. ¶ Silr̃ vomitus sanguinis est ppter aptionẽ vene in stomaco vel alio mẽbro sicut cõtingit in vulneratis ⁊ mutilatis ⁊ in retentione menstruoꝝ vel emorroydarum vel fluxus consueti vt per nares ⁊ similia.

Signa. Signa membroꝝ extrinseca habent̃ ex indicio patientis. ¶ Signa membrorũ patẽt per dolorem eorum ⁊ per operationes eorum lesas. Et quãdo est a stomaco est passio cõtinua. quãdo ab alys est interpolata. Et si sit a colera color est citrinus ⁊ os amarũ ⁊ cuʒ siti est. Si sit a flegmate: tunc est coloris albi ⁊ est viscosum humidũ vel acetosum ⁊ sine siti. Si a melãcolia est nigrum ponticuʒ. Si a colera eruginosa vel prassina est coloris viridis: ⁊ tunc est malum: vt dicit̃ 2º pronosticorum. Alia patent de se ⁊c̃.

Pronostica. Pronosticatio est ꝙ laudabilis vomitus est ille cũ quo flegma est mixtum cum coloribus. qr quãto ad simplicitatem est remotior tanto etiã est suspectior. qr translatio antiqua 2ª particula pnosti. esset falsa nisi in noua esset ly suspectior. qr antiqua dicit: quãto vomitus est plus propinquior vt sit purus: est deterior. ergo cõpositus melior ⁊ minus suspectus: ⁊ ponitur illud ibidem cañ. 38. ¶ Item vomitus est optima purgatio in passionibus membrorũ inferioruʒ: sicut dicit fen 4ª. pmi lib. capi. 3º. de vomitu. quia eradicat ⁊ euacuat. hoc est a superioribus euacuat tantũ nisi extẽdendo nomen eradicationũ ad euacuationẽ ex ppinquo: tunc a superioribus eradicat: vel eradicare est materiam cum violentia vel cum vehementia ex longinquo extirpare: ⁊ tunc eradicatio est ab inferioribus tantũ in vomitu. ⁊ ista dico ppter contrarietateʒ inter verba Auic. fen 4ª. pmi lib. caº 3º. ⁊. xi. ¶ Item vomitus curat vomituʒ. dicit Auic. in 3º fen. iʒ. tractatu 5º. qr vomitus materie que est causa vomitus curat vomitum factuʒ sinthomatice a malitia vel materia morbi. ¶ Item vomitus in febribus pestilẽtialibus est malus. ¶ Item vomitus in die cretico post signa digestionis et alleuiationis est bonus: contrarius vero malus. ¶ Item vomitus ptisicus malus est et habentibus pectus debile. ¶ Item vomitus leuis in passionibus capitis est bonus.

Cura. Uomitus curatur sicut est dictum in pmo lib. caº. de vomitu superueniente febri. ¶ Sed tamen sciendum vlterius ꝙ in causa calida detur zuccarũ rosꝫ. ⁊ carnes citoniorum ⁊ berberis ⁊ plantago ⁊ coriandruʒ spodiũ ⁊ coralli ⁊ rose sicce in cibis. Similiter camphore inest pprietas sedãdi vomitũ ex caliditate. ¶ Itẽ panis assatus vel calidus extinguatur in duabus partibus succi mente ⁊ 3ª aceti ⁊ simul distempera subtilissime: ⁊ in illo liquore spongia mollis infusa super stomacuʒ emplastretur calidũ. residuum vero in plicaturis brachiorũ alligetur. ¶ Item pone ante vomenteʒ trifoliuʒ: ⁊ cõstringit. ¶ Item de menta sicca aniso assato vel a sso ⁊ mastice in duplo cum succo plantaginis: fac pillulas ⁊ da in cã calida omni die. Similiter somnus est radix cure. ¶ Itẽ tamarindi optimi sunt: qr stringunt ventrem laxando: et ita diuertendo. Et bonum est ligare ⁊ fricare extrema et maxime inferiora ⁊ ponere ventosas sine scarificatiõe super ventrem ⁊ super coxas: ⁊ vitet pinguia ⁊ oleaginosa ⁊ dulcia nimis. ¶ Odoret rosas camphoraʒ ⁊ sandalos in causa calida. In causa frigida odoret muscũ ambrã ⁊ camomillam. ¶ Item fabe cum cortice suo in aceto cocte conferunt. comedat coriandrũ in cibis si vomat cibum: ⁊ vtatur in cibis suis agresta. ¶ Sed in causa frigida det̃ diamuscuʒ vel gallia muscata vel pliris cum musco ⁊ diacitonitẽ muscatum ⁊ detur lignũ alo. ⁊ gar̃. cum succo pomorum: quia est expertum bonuʒ. ¶ Item mel emblicorum optimũ est in quo emblici iacuerint per triduũ. deinde coquantur: ⁊ debet esse mel ro. ¶ Itẽ thus cubebe cardamomum sunt optima. ¶ Item coclear. i. succi rute potatum est mirabile. ¶ Item gar̃. contritus ⁊ cibis superaspersus confert statiʒ. tamen durante vomitu nõ sumat cibum stante virtute. ¶ Item pulegium confert multũ. ¶ Item granata acetosa ⁊ grana eorum valent vomitui ex caliditate. Sed in causa frigida detur sirupus de menta cum expressione granatorũ cum pulpis suis: ⁊ illa dixi superius auctoritate Mesue. Deinde fiant emplastra super stomacuʒ posita prius frequenter. ¶ Hic tamen notandum ꝙ vomitus frequẽs est malus: qr facit de stomaco lacunaʒ: sed ꝺm aliquos semel vel bis in mense cõfert: ita ꝙ non obseruet̃ certa hora. Sed qr Gal̃. ponit 2ª affo. cõmẽto. 35. ꝙ vomitũ constat omnibus esse periculosuʒ. ideo non laudo ꝙ semel vel bis fiat in mense nisi in colericis ⁊ facile vomentibus et assuetis in pueritia. et hoc si homo bene se regat in cibis suis ⁊ potibus ⁊ in. vi. rebus non naturalibus. ¶ Cura vomitus sanguinei pꝫ per dicta in libro pmo. capº. de fluxu sanguinis narium. per flebotomiam ⁊ similia si oporteat. ¶ Item plantago ⁊ sanguinaria ⁊ bolus et sanguis draconis carabe rose portulace sunt bone: vt dictum fuit supra. Ego addo terram sigillatam cui non inuenio forte parem.

Singultus dicitur a sin qđ est con: ⁊ cultus quasi concultus vel cõculcatus: cuius diffinitio est ista. Singultus est spasmus stomaci in initio pleni: aut desiccati: aut inordinatione aliqua initiati: vt dicit Galie. 5ª particula affo. cõmento 4º. tamen in 6ª particula affo. dicit ꝙ singultus non est spasmus: sed quidaʒ motus ad vomendũ: tamen qr spasmus est de repletiõe ⁊ de inanitione: ideo est quidam spasmus.

Cause. Causa est repletio plurima ⁊ res nocẽs sua q̃litate sicut res frigide: ⁊ sua acuitate vt piper ⁊ similia. ideo dicit Gal̃. 6ª particula affo. cõmento. 39. ꝙ si quis comedat piper solum vel mixtũ. deinde bibat vinũ cum aqua calida mixtum: statim cadet in singultuʒ: quia piper inuiscat illud vinum cum substantia stomaci cuius acumine cuʒ sibi noceatur mouetur stomacus vt per singultum eyciat. ¶ Iteʒ mouens se laboriose ⁊ mouẽs terrefaciendo ⁊ ira ⁊ timor ⁊ gaudium subito accidens ⁊ tristitia superflua ⁊ aspersio aque frigide super facieʒ subi

to post motum ⁊ exercitium ⁊ equitationez. ⁊ expectatio super retentionem tussis ⁊ expectatio super sitim. omnia ista sunt causa singultus ⁊ defectus exercitij. ¶ Simil'r singultus ex inanitiõe causatur ex defectu cibi ⁊ euacuatione intensa ⁊ superflua quecũq; fuerit: ⁊ ex consumentibus ⁊ desiccantibus superflue resoluẽtibus. ¶ Cause ergo in generali sunt sic cõprehense. quia singultus vel fit a frigore constringente vt in rigore febriuz. aut a calore indurante vt in acutis. aut a re mordicante vt sinapi pipere humore acuto. aut a ventositate: quia vix dissoluitur. aut a re grauante et extendente vt in repletione cibi ⁊ potus ⁊ apostemate epatis.

Signa. Signa causaruz extrinsecarum patent ex indicio patientis. ¶ Signa quãdo est de inanitione: sunt q febris ⁊ labores ⁊ abstinentia ⁊ euacuatiões fortes precesserunt. ¶ Signa de repletione sunt otium ⁊ quies: ⁊ quia replet se ⁊ est cum grauitate. ¶ Et si est a frigiditate iuuatur a calidis et sentitur frigiditas in stomacho. ¶ Si est a caliditate: tunc est cum mordicatione et punctura ⁊ calore. Et si est ex apostemate est febris dolor ⁊ nausea. Et si sit ex vlcere: tũc acuta pungitiua sumpta statim faciunt ipsum dolorem.

Pronostica. In ileon singultus malum. vt dicit Hypp. septima particula affo. affo. 10. ⁊. 40. Si purgato seniori singultus superueniat nõ bonum. ¶ Item in epate flõnem patiente singultus superueniens malum. 5ª particula affo. affo. 5º. ¶ Item singultus post quãcunq; euacuationem eueniens maluz est. cõmento. 4. 7ª particula affo. ¶ Item si post vomituz singultus non minuatur sed aggrauetur apostema vel inanitio significatur. ¶ Itez singultus in crisi signis bonis apparentibus bonum est: q2 significat vomitum creticũ venturum: sed si mala signa appareant maluz: q2 spasmus significatur. ¶ Item si post singultuz veniat spasmus aut alienatio malum ⁊ mortale. ¶ Itez post vomituz singultus continuus in febre apostema lateris vel stomaci significat. ¶ Item si post singultũ veniat apostema in latere dextro aut super humero mors festina significat̃. ¶ Itẽ mulieres que habent stomacũ frigidum ⁊ matricẽ frigidam ⁊ retentionẽ menstruoruz vt cõiter habent singultũ cum alta voce ⁊ acuta ⁊ in prandio quasi semper.

Cura. Curatur singultus cura generali: ⁊ cura speciali. ¶ Cura generalis est per sternutationem ⁊ per somnuz longum ⁊ per retentionez longam anhelitus ⁊ per fricationes extremitatum ⁊ per nuncia terribilia et accidentia anime subita nõ preuisa vt tristitia ira gaudiũ: ⁊ per calida apposita super stomacuz ⁊ per ventosas sine scarificatione super spatulas aut super stomacum aut vociferationem ⁊ obturationem aurium. ¶ Cura specialis est talis. si ex repletione prouocetur vomitus: et illud qd leuiter prouocat vomitum est dare cariem ligni in potu: quia statim reuocabit. Deinde aspergatur cito aqua frigida super faciem ⁊ ponãtur ambe manus ⁊ pedes in aqua calida. Uel accipe semen aneti ⁊ ligetur in panno lineo ⁊ bulliatur in vino ⁊ odoretur ⁊ cessabit vbicunq; fuerit. Uel detur semen aneti ad comedenduz puluerizatũ vel sicut est ⁊ curat omnez singultuz de repletione ⁊ facit pro tempore cessare: ⁊ hoc est de experimentis meis: ⁊ habui illud ab Auicen. capi. de aneto. 2º can̄. ¶ Tamen si sit singultus de repletione in febre sicut frequenter ɔtingit ex inuiscatione stomaci ⁊ comestione fructuum ⁊ potatione aque frigide ⁊ similiuz. Tunc detur tale medicamen. ℞. seminis aneti. ʒ. ij. zedoarie ligni alo. masticis corallorum rubeorum nucis musc. an̄. ʒ. 5. detur pulverizatum in potu vel in cibis ⁊ statim cessabit nisi fuerit de apostemate epatis vel stomaci. Et vtatur carnibus citonioruz: sed sine febre da gar̃. quia gariofili retenti in ore restringũt singultum dicit Nicholaus in antidotario suo. Et gariofilatum optimum est in causa frigida ⁊ aliqui dant philoniũ. ¶ Item trifolium tere ⁊ da bibere ⁊ curat. ¶ Item. ℞. piperis par. ij. castorei partem vnam ⁊ cum aqua calida ⁊ coclear vnuz dabis. ¶ Item aliqui accipiunt nouẽ haustus vini calefacti ⁊ zinzib conditu3: ⁊ zinzib simplex optimum est. ¶ Item sirupus de menta prius dictus multũ valet. ¶ Item dentur tres offe de pane azimo calido singulis diebus cum vino. ⁊ hoc mulieri que patitur singultum cum frigiditate matricis. Et idem mulieri detur rasura cornu hirci. ¶ Item dicat ter in nomine patris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti benedicendo os suuz ⁊ cessabit: vt ego vidi de vna muliere que habuit semper singultuz in prandio cum alto sono quousq; vsa fuit isto emperico. et tunc hoc facto pro tempore cessauit. ¶ Item sirupus Auicen. ⁊ electuarium est sine pari. cuius descriptio est hec. ℞. spice nardi squinãti calami aromatici anisi maratri fol'. mẽte fol'. absinthij costi. ana. ʒ. i. croci ligni aloes ambre gari. aloes succotrini. an̄. ʒ. ij. apij coriandri preparati seminis papaueris albi cassie lignee. an̄. ℈. i. conserue citrangulorum vel malorum granatoruz. ʒ. ij. panis zuccari qd sufficit fiat sirupus vel electuarium optimum. Sed Auic. ca. de singultu dat causam cuiuscũq; medicine intrantis febre. ¶ Si fuerit de ventositate valet ruta anisuz origanũ calamentum maratrum castoreum dianthos diagalãga diaciminum ⁊ vinum purum stupha ⁊ balneum. ¶ Sed si fuerit ex causa calida: tunc digeratur cuz sirupo acetoso oxizaccara simul mixtis bullitis. deinde purgetur cuz hiera pigra ⁊ trifera saracenica reubarbarata in plus vel cassia fistula tamarindis ⁊ mirabolanis citrinis: ⁊ vtatur malis granatis ordeato et aqua ordei portulaca ⁊ similibus. ¶ Et si sit sensus nimius possũt dari oppiata: vt philonium tyriaca metridatum: ⁊ in causa frigida maxime. ¶ Sed si sit ex inanitione: tũc vtatur lacte optimo caprino ⁊ balneo aque dulcis. vtar̃ nutriẽtibus ⁊ resumptiuis ⁊ humectantibus: vt dictũ est prius. cap. de ethica ⁊ ptisi. Deinde fiat inunctio cum oleo violato circa collum et a supremo dorsi vel spondili vsq; ad inferius. ⁊ caueat sibi a consumentibus ne amplius inaniatur.

Eructuatio est passio stomaci dicta ab erectione et actione: quasi stomachi erigens se ad superiora actio. Cuius diffinitio est. q eructuatio est ventositas fumosa ex indigestione stomachi procreata ad superiora oris proiecta: virtute expulsiua stomachi confortata.

Cause. Causa est ordinatio diete ⁊ quãtitas nimia et mala qualitas frigida et cibi ventosi vt fabe pisa rape cibi crudi ⁊ fructus ⁊ dulcia vt ceruisia noua et mustum. ¶ Et cause interiores sunt mala complexio stomaci frigidi vtplurimuz. l3 aliquando faciant calida eructuationes fumosas vel acetosas propter cõplexionẽ cibi vel eius grossitiem vel multitudinem. ⁊ opilatio epatis ⁊ retentio fecis ⁊ ventositatis ⁊ similia.

Signa. Signa causarum extrinsecarum sciuntur ex indicio patiẽtis. ¶ Signa materie sunt: quia si sentiat patiens eructuationem acetosam cum humiditate ⁊ saliua multa: tunc est ex flegmate. Et si cum siccitate ⁊ stipticitate: tunc est ex melancolia. Si autem fit eructuatio oris fetidi est ex corruptione ⁊ putredine humorum. ¶ Sed fetidus acutus pungitiuus attestatur super humores calidos. ¶ Si rancidus abbominabilis ⁊ innominatus supra melancolicos. ¶ Sed acris sicut pisces corrupti vel oua corrupta vel assata: supra flegmaticos

⁊ supra indigestionem.

Pronostica. Pronosticatio ē ꝙ eructuatio vna vel due ⁊ hoc fumose cum alleuiatione patientis sunt bone. Sed eructuatio frequens ē mala: quia corruptionem digestionis significat ⁊ ratione cōmotionis indigestionem facit. ¶ Item in lienterijs oxiremia. i. eructuatio acetosa. Cuius causam. s. eructuatiōis acetose ponit Halie. in scđo regiminis acutorum. cōmēto zi. in cōmento illius. Qui semel vel bis. Cui⁹ causa est disgregatio caliditatis innate. est bona si ex frigiditate stōaci vel ex flegmate generato ex ciborū multitudine vel ex cibis tēperatis in quātitate quorū virtutes sunt frigide aut humide: ita ꝙ ex isto patet ꝙ acetositas fit a frigido sicut a causa remota. ¶ Item accide eructuationes non valde spleneticis fiunt sicut dicitur sexta particula affor. ⁊ ibi ponit Hal. causam illius eructuationis.

Cura. Cura est talis. rectificare dietam si sit error in ea. Et in causa calida vtantur sirupo rosa. ⁊ zuccaro ⁊ violis ⁊ similibus. Et stomacus emplastretur cum sandalis corallis rubeis. ⁊ colera purgetur cum mirabolanis citrinis. ¶ Si causa sit frigida sicut est vtplurimū: tunc detur castoreum cum aceto squillitico. ¶ Deide fiat emplastrum super stomacum de consumptiuis ventositatis sicut cum ruta origano calamento aniso maratro cimino granis lauri ⁊ similibus. ¶ Deinde dent electuaria sicut diatriton pipereon cum vino ante cibum. ⁊ post cibum detur diagalanga ⁊ diacitonitē et zinziber conditum. ⁊ anisum conditum est specialis medicina hic: ⁊ puluis zinziberatus: ⁊ fiat exercitium forte ante prandium ⁊ non repleat se patiens cibis: ⁊ non accipiat grossa nimis nec ventosa vt lacticinia nec porros nec allia. ¶ Et si materia sit humoralis purgetur ſm exigentiam humoris. Si flegma cum mirabolanis chebulis ⁊ diaturbith. Si melancolia cum mirabolanis indis ⁊ cum puluere gualterij: qui optimus est melancolicis ⁊ senibus sepe eructuātibus. Et detur diasene qđ optimum est. Deinde si oporteat detur tyriaca cum vino. et fiant balnea et stuphe de rutha paritaria leuistico apio macedonico ⁊ cimino sicut dictum est prius. cap. de inflatione stomaci. ¶ Prouocātia eructuationē sunt menta mastix thus ameos garī. karui raffanus anisum. Sed si sit eructuatio acetosa abstinētia valet ⁊ vinum calidum ⁊ claretum bonum ⁊ pigmentum ⁊ saluiatum. ¶ Et fiat emplastrum super stomacum de stercore columbino galbano ⁊ calce viua: sed non diu moretur: ⁊ panno lineo. s. interposito: ⁊ debet fieri in timpanite aliquando. ⁊ auellane torrefacte valēt. ¶ Hic notandum ꝙ acetum dicitur fortis penetrationis. ⁊ hoc nō est ratione penetrationis: sed ratione substantie quia subtilis. Tamen Auicen. dicit. cap. de regimine aque et vini. ꝙ vinum est fortissimus penetrator. ⁊ hoc est veruꝫ inter calida. sed inter frigida acetuꝫ est forte penetrans. ¶ Et ego dico ꝙ melancolia acetosa nec ratione complexiōis nec ratione substantie cadens in terram ebulit: sed ratiōe acetositatis: quia illa pars est penetratiua. ⁊ ideo intrans poros terre expellit aerem sursum. nec est proprie ebullitio: sed coniunctio ⁊ cōmixtio aeris ascendentis ⁊ melancolie descendentis. ⁊ ideo in humido loco non apparet illa ebullitio: sed tantum in sicco raro puluerulento. ¶ De siti vero facio capitulum speciale supra in p̄mo libro. ⁊ iō ibi est dictum satis sufficienter.

Regimen sanitatis est triplex. cōseruatiuū. preseruatiuum et reductiuum. vt innuit Hali. tertia particula tegni. cañ. 197. Cōseruatiuum competit sanis. preseruatiuum neutris. reductiuum egris. Sed preseruatiuum nominatur conseruatiuū: vt dicit Haly tertia particula tegni. cōmento. 55. vł. 53. Dico ergo ꝙ ꝯseruatio fit per similia. Unde tertia particula tegni. Si vis conseruare crasim qualem concepisti similia similibus offeras. Corpori ergo temperato debēt dari omnia similia in gradu ⁊ forma. Sed corpori lapso lapsu naturali debent dari similia in forma: sed nō in gradu propter inclinationem quā habent ad lapsuꝫ. vt dicit Auicen. 6° colliget vltra medium lib. cap. de regimine cōplexionum malarum. ¶ Si dicas similia non patiuntur a similibus sibi. dicit Auicen. libro p̄mo. fen. 2ª. capitu. de signis complexionis. Dico ꝙ membra agūt a tota specie in cibum. ⁊ ideo dico ꝙ digestio fit a tota specie membri per calidum tanquā per instrumentum: sicut dicit Auer. 5° colliget de stomacho structionis: ꝙ in minori tempore dissoluitur ferrum q̄ꝫ in igne a tota specie. Sic dico in proposito. vel dico ꝙ a simili non fit passio in rebus inanimatis. sed in reb⁹ animatis bene potest fieri. ¶ Corpora ergo lapsa regantur cum similibus in forma quando ipsa sunt in temperamento eis debito. sed non in gradu: quia gradus debet esse remissior in cibo q̄ꝫ in corpore nutriendo. Et debet talis regi per cibum medicinalem. quia per cibum absolute complexio tēperata absolute regi debet: dicit Haly tertia particula tegni in cōmento illius. Calidiora calidioribus indigent adiutorijs. ꝙ lapsum corpus vel calidū ab equalitate per duos gradus debet regi cū calidis. in p̄mo gradu vocat frigidum: quia calidū remisse frigidum est in ore medici. Et ideo aliqui errando dicunt ex Haly ꝙ calida debent conseruari cum frigidis. hoc est falsum. tamen preseruari possunt cum frigidis remissis et in gradu remissioribus q̄ꝫ sit corpus preseruandum. sed reductio debet esse perfecte in opposito latere in eodem gradu. ¶ Hic tamen sciendū ꝙ calida debent regi per remisse calida. ⁊ frigida per remisse frigida. ⁊ sicca per remisse sicca ⁊c̄. sicut melancolica cum remisse frigidis ⁊ siccis remisse. ⁊ hoc est cum calidis ⁊ humidis nō absolute sed respectu complexionis melancolice. sicut cōmentator Dama. particula quinta affo. cōmēto. 67. ꝙ vinum est calidum ⁊ siccuꝫ. tamen respectu melancolie est calidum ⁊ humiduꝫ. Sic dico in proposito ꝙ ita complexio flegmatica debet regi per frigida remisse ⁊ humida: ⁊ hoc est per calida ⁊ sicca remisse. ¶ Si tamē complexio flegmatica sit lapsa lapsu accidentali ad frigiditatē ⁊ humiditatem: tunc debet regi per calida ⁊ sicca intensa. ⁊ h̄ est reducere. ¶ Consideranda tamē sunt in regimine sanitatis. qualitas. quātitas. ordo. tempus anni. hora prādēdi. consuetudo ⁊ etas. De qualitate cibi iam dictum est: quia debet esse similis vel in gradu ⁊ forma. vel in forma licet non in gradu. quia vt dixi prius: remisse calidum vocatur frigidum a medico: ⁊ simile est frigiduꝫ frigido. Et cum hoc vinum omne calidum. ⁊ ideo non est intelligenduꝫ ꝙ frigida sint similia corpori humano nisi frigida remisse que sunt calida more medici.

Quantitas cibi debet esse talis ꝙ cum appetit comedere debet dimittere. quia dicit Aristo. in epistola ad Alexandruꝫ. Dum adhuc appetitus durat manuꝫ retrahe. ⁊ Auicen. capitu. de regimine eius qđ comeditur ⁊ bibitur dicit ita. Ita comede ꝙ sint tecum reliquie desiderij. quia melius est multiplicare vices q̄ꝫ quantitatem. quia plus valet comedere bis et modicum q̄ꝫ semel ⁊ multum. quia cibus sumptus ex multa quātitate cibi vna vice non potest digeri: ⁊ tunc errat digestiua stomachi. ⁊ error in p̄ma digestione quando est magnus non corrigitur in scđa: ⁊ cōmentator particula p̄ma affo. Dama. cōmento. 16. ⁊ ideo non nutrit tunc debito modo. Et ideo dicit Auic. in 3° gulosi non crescūt.

⁊ etiam cibus excedens debituȝ opilat. ⁊ est causa putredinis. dicit Haly scđa particula tegni: propter carentiam euentationis. ¶ Signum autēȝ ꝙ satis comedit patiens est cuȝ ex ipso cibo assumpto non prouenit magnitudo in pulsu nec paruitas in anhelitu. Hoc nanqȝ non accidit: nisi quia propterea ꝙ stomachus comprimit diafragma. ⁊ ꝓpter hoc fit paruus anhelitus et frequens: et tunc cordis necessitas euentandi prebet augmentū. igitur pulsus magnificatur: quia in virtute non est debilitas. ¶ Iteȝ si nō est mutatio in vrina nec egestione nec viscera ⁊ maxime hipocundria extenduntur. nec sentit tortiones: nec etiaȝ ventositates nec grauitatem nec debilitatem. nec habet nauseam nec caninum appetitum nec pigritiam in genu: imo ꝙ ita bene posset stare post cibum sicut ante: nisi scilicet post cum ipse descendit ⁊ incipit digeri: ⁊ tunc vapores boni ascendunt qui faciunt somnuȝ ⁊ studium impediunt. nec est somnietas: nec sapor cibi post tempus reperitur in eructuationibus. si eniȝ ista omnia ita se habeāt: tunc declaratur cibus moderatus esse. In hoc tamen cōsuetudo obseruanda est nisi fuerit pessima vt videbitur. ¶ Sic etiam dico de potu ꝙ non debet esse tantus ꝙ in stomacho natet sicut est in ebriosis. ⁊ ideo illud quod aliqui dicunt inebriari semel in mense est bonum: est falsuȝ sicut ostendit Auerroys in canticis in particula secunda. cōmento. 33. vbi dicit ꝙ assensus ebrietatis semel in mense est erroneus: quia si vinum sit ex rebus magis conferētibus calori naturali moderate acceptū: est tamen ex magis nocentibus calori naturali ⁊ cerebro ⁊ sensibus quando excedit debituȝ. Et ideo dicit ꝙ habentes neruos debiles plus iuuat aqua mellis: licet senibus possit dari parum vini aromatici vt dicit. Tamen Auicen. capi. de regimine aque ⁊ vini. dicit ꝙ pueris dare vinum est addere ignem igni in lignis viridibus. Iuuenibus da moderate: sed seni quantū vult. ergo competit eis in magna quātitate. ¶ Dico ꝙ seni a senectute debet dari quātū vult. ⁊ hoc seni temperato: quia tantum appetit quantuȝ digerere potest. ⁊ est homo summe discretionis talis. Sed seni a senio non debet tantuȝ dari: quia sunt decrepiti ⁊ deficiunt: quia habent paucum caloreȝ ⁊ sunt sicut lucerna parata extinctioni: vt dicitur primo afforismorū. Et ideo Galienus ꝑma afforis. cōmento illius. Qui crescunt. dicit ꝙ vbi calor paucus ibi cibus expedit paucus. Si enim paucis carbonibus multa ligna apponantur: necesse est ignem extingui. ¶ Similiter dico de potu ꝙ per potuȝ intelligitur vinum dicit Galienus ibi. Potus indigentiā soluit. ¶ Ideo quero de vino quo tempore debȝ dari. nō ante prandiū: vt dicit Auicen. capitulo de regimine aque ⁊ vini. quia sapiens sibi preuidere debet ne ieiunus vinū bibat. nec post prandium dicit Auicē. eodem capitulo. vinum post quodlibet cibariorū omnino est malum. Et capitulo de eo qđ comeditur ⁊ bibitur dicit. vinum post cibum est ex rebus magis nocentibus ⁊ impedientibus: qȝ facit cibum penetrare anteqȝ sit digestus. Nec competit vinum in prandio ſm Auicen. capitulo eius qđ comeditur ⁊ bibitur vbi dicit. oportet ꝙ post comestionem bibat quis ⁊ non in hora comedendi. Et dicit parum ante non est bibendum donec cibus de stomacho descendat. ¶ Oppositus est communis vsus potare vinum in prandio ⁊ post. Dico ꝙ vinum ante prandium in tempore sanitatis non competit. tamen in tempore egritudinis aliquādo competit: vbi scilicet plus timetur de defectu virtutis qȝ de nocumento vini: sicut in sincopi ex debilitate virtutis: nisi virtus ingrederetur: tunc dico ꝙ competit in prandio: ⁊ etiam post. ¶ Et cum arguitur ꝙ non competit post. dico ſm Auicen. capitulo de regimine aque et vini. ꝙ duas brialas bibere super cibum non nocet ei qui consueuit: ⁊ similiter sano post minutionem. et est in hoc consuetudo obseruanda: si fuerit antiqua nisi sit pessima: ⁊ tunc paulatine dimittenda ⁊ nō subito. ¶ Et intelligo per brialam vnam mensuram continenteȝ tantum quātum esset vnus bonus haustus: quantuȝ scilȝ homo caperet sine mutatione anhelitus: scilȝ cum anhelitu vno nō coacto nec violenter contento. Dico tunc ꝙ vinum post quodlibet omniuȝ cibarioruȝ bibere est male nisi postqȝ iste cibus fuerit digestus ⁊ descenderit: nisi in canino appetitu vbi primo debent dari pinguia: ⁊ tunc vinum hoc est dandum via medicine: tamen post cibum mali chimi non competit vinum nec ante nec dum comeditur: dicit Auicen. ibidem. quia facit eum scilȝ malum chimum penetrare in extrema corporis. Et ideo errant illi qui post cibaria mala volunt potare vinum vt cibus digeratur: quia transit ante digestionem ⁊ corpus grauat. Unde dico breuiter ꝙ in parua quātitate potest dari vinum post prandium non in magna: ⁊ inusitato similiter ⁊ flebotomato non aliter nisi in casu magne necessitatis ⁊ aliorum que ponuntur in capitulo aque ⁊ vini. ¶ Et cum dicitur ꝙ in prandio non competit vinum. dico ꝙ verbum Auic. debet sic intelligi ad summum: oportet vt post comestionem bibat quis ⁊ non in hora comestionis vel comedendi: idest post deglutionem bucelle vel boli et non duȝ cibus est in ore: vel non debet multum potare dum comedit. hoc dicit Auicen. idest quātitateȝ que cibo conferat: idest non debet homo in prandio potare qđ conferat cibo transitum vel qđ tribuat sibi transituȝ nimis festinū: nec separationem faciat inter stomacum ⁊ ipsum nec faciat ipsum supernatare. tamen modicuȝ potest potare vt cibus sit permixtus bene ⁊ obtemperatus et non facere nimis magnum fundamentum: et tunc potare vna vice multum: nec post primuȝ morsellum potare multuȝ: sed multiplicare vices debet non quantitatem continuam. ¶ Et ideo dicit ꝙ triplex est potus: scilȝ alteratiuus: permixtiuus ⁊ delatiuus. Alteratiuus competit ante prandium sicut sirupus et potus medicinalis. Permixtiuus debet accipi in prandio scilȝ modicum comedere ⁊ modicuȝ bibere vt fiat debita permixtio. Sed delatiuus post prandiuȝ facta delatione: ⁊ postquā descenderit cibus de stomaco vel in descendendo. Et ideo dicit Auerroys secunda particula. cōmento. 19°. ꝙ sicut aqua effusa in olla bulliente facit ebullitionem cessare: sic aqua vel potus si effundatur super cibum in stomaco duȝ est in digerendo facit digestioneȝ cessare. ⁊ ideo non est bonū potare multum post prandiuȝ quousqȝ cibus digeratur ⁊ digestio in stomacho compleatur. immo si sitim tolerare potest post prandium est conferens ad digestionem. Tamen qȝtitas offerendoꝝ certis litteris non potest denotari: vt Hal. dicit. 3° megategni. fiat ergo ſm estimationē ꝓpinquā veritati: ⁊ ſm experimentuȝ vt vsus conseruetur.

Ordo dietandi ⁊ sumēdi cibos sit tal. ꝙ ꝯ mane cū surrexerit homo extendat brachia ⁊ collum. Deinde induat vestimenta munda. deinde expellat superfluitates prime ⁊ secunde digestionis: ⁊ tertie per sputum ⁊ vomitum ⁊ assellationes. sunt eniȝ iste superfluitates tertie digestionis. Deinde fricet corpus si tempus est conueniēs ꝓpter reliquias sudoris ⁊ pulueris in cute. quia cutis porosa est ⁊ trahit sibi omne qđ est vicinum. dicit Galie. primo de simplici medicina. deinde pectinet caput. deinde abluat manus ⁊ faciem cum aqua frigida in estate ⁊ cuȝ calida in hyeme. Deinde oculos cum aqua retenta in ore ⁊ ibidem calefacta ⁊ in manu posita cum digito modicū

intintco lauet. illud enim aufert lippitudinem oculorum
⁊ eos clarificat. Deinde fricet dentes cum folys citrulli
in estate ⁊ cum cortice citri in hyeme. Deinde dicat matu
tinos vel illud qđ est sibi deuotum. Deinde exercitet se
per loca alta munda: ⁊ tunc cibus preparetur: ita ꝙ tunc
statim post exercitium cum incipit naturaliter appetere
cibum accipiat ⁊ non ante nec tardet. quia dicit Auicen.
capi. de regimine eius qđ comeditur ⁊ bibitur. ꝙ stoma/
chum preter solitum pati famē putridis humoribus euz
replet. Et tunc venit repletio fantastica propter coleram
contractam ad os stomachi: ita ꝙ postea quādo volet co
medere appetitu naturali non potest. nec etiam debet su/
mere cibum ad satieratem. nec debet sumere in eadem
mensa nisi vnum cibum. quia dicit Auicen. vbi prius: ni/
hil deterius q̃ cibaria multiplicare ⁊ in eis tempus ꝓlon
gare. Et ideo dicit in fine de regimine cibi. ꝙ antiqui erāt
contenti de solius carnis comestione in mane. ⁊ solius pa
nis in cena: nec accipiebant simul diuersa. Si tamen plu/
ra debent sumi in eodem prandio: tunc est melius ꝙ ꝑus
dentur subtilia: deinde grossa q̃ econuerso. quia subtile
sequens grossum cito digeritur ⁊ grossum non: ⁊ tunc pe/
tit exitum ⁊ non inueniens propter grossum in fundo cō/
miscetur cum eo ⁊ totum corrumpit. Si tamen homo sci
ret proportionare eum ꝙ in tanto ꝑmo daretur grossior
in quāto profunditas stomachi est calidior orificio: tunc
esset faciendum. sed hoc facere est malum ⁊ difficile. Et
ideo cum ignoras quid sit faciendum declina ad subtile:
dicit Auicen. capi. de cura quartane. ⁊ scđo regiminis acu
torum. non accipiat quis crudū super semicoctū. ¶ Pro
quo sciendum est ꝙ cibus moratur in stomacho anteq̃
complete digeratur per. 16. horas dicitur scđa particula
canticorum. Et idem dicitur capitulo vltimo. vi. colliget.
licet quidā habeant ibi. 9. horas. ⁊ hoc est falsuz: quia scri/
ptor inuenit forte aliquem numeruz scriptum ⁊ nesciuit
quid fuit ⁊ errauit in scribendo. ⁊ debent esse. 16. hore in/
ter duas comestiones. quia dicit Auicen. capi. de regimi/
ne cibi. ⁊ Auerroys in canticis. ꝙ ordinata comestio est
duobꝰ diebus comedere ter. scʒ bis vno die ⁊ semel alio.
tunc inter duas comestiones debent esse. 16. hore vt duo
dies naturales qui continent. 48. horas diuidātur equa/
liter in tres partes. Et causa ē vt si illo die q̊ comedit bis
fuit erratuz in secundo die comedendo semel. corrigatur
defectus ⁊ econuerso. quia quecunq̧ ex plenitudine ma/
la generantur inanitio sanat. ⁊ econuerso: vt dicit secūdo
afforis. Tamen Auicen. dicit 3° cañ. fen. 12. tractatu 3°. cap.
de cardiaca de descensu cibi in stomacho. ꝙ remanentia
equalis cibi in stomaco ⁊ eius egressionis est illud quod
est inter. 12. horas ⁊. 16. ⁊ hoc est propter tarditatem ope/
rationis digestiue. Et ideo dico ꝙ cibus grossus intrans
stomachum diutius ibi moratur q̃ in alys digestis: quia
chilus est subtilior pane. ⁊ ideo cito conuertitur in rorem
in poris membrorum. Et ideo cōmuniter cum isto dicto
Auicen. stat ꝙ in. 16. horis digeratur cibus ⁊ in omnibus
membris. ⁊ si forte tunc nō totaliter assimiletur eis: tamē
aliquando propter debilitatem stomachi ⁊ grossitiem et
viscositatez cibi moratur per. 18. horas vel. 20. vt patet in
inflatione stomachi. ⁊ quando homo comedit cibaria no
ciua que aliquando in poris stomaci morantur per men/
sem vel per quartam anni: vt a fidedignis audiuimus ꝙ
ipsi euomuerūt cibuz quem sumpserunt: ⁊ medicinaz in
eadem quantitate ⁊ substantia qua accepta fuerunt per
mensem prius. ¶ Ulterius notandum ꝙ lac ⁊ pisces in
eadem mensa non competunt nec vinuz ⁊ lac: quia dispo
nunt ad lepram. nec accipiant electuaria multum calida
post cibum nec aliqua diuretica: quia corrumpunt cibuz
vel adurendo vel cursuz nimis faciendo cito. Et ideo tra
zea statim post prandium de aniso maratro ⁊c̃. est mala.
sed post cibum quiescat stando vel paulatine deambulā/
do: quia modicus incessus post prandium debet esse. hoc
enim est qđ mihi placet dicit Ruffus. sed motus post prā
dium siue equitando: siue etiam ambulando corrumpit
cibum ⁊ digestionem impedit. Deinde dormire modera/
te: quia hoc iuuat digestionē sicut dicitur ibi. ventres hie
me ⁊ vere. Quantum somnus iuuat digestionem bonum
est perpendere. sed somnus et vigilia magis modo facta:
idest magis modo debito facta malum: vt dicitur secūdo
afforis. Et sit somnus de nocte: quia vt dicit Hyppo. scđo
ꝓnosticorum. Somnus naturalis est qui noctem nō effu
git ⁊ diem non impedit. Sed multi sunt qui noctem ver/
tunt in diem dormiendo de die ⁊ vigilando de nocte qđ
pessimuz est. ¶ Scire tamen debes ꝙ ꝑmus somnus de/
bet esse super latus dextrum: quia digestio sic melioratur
propter suppositionem epatis ipsi stomaco: sed post debʒ
vertere super latus sinistrum ne attrahatur ad epar cibꝰ
anteq̃ digeratur complete a stomacho: sed debet post re
uerti ad stomacum vt digestio in stomaco facilius traha/
tur ad epar. Et hoc innuit Auicē. capi. eius qđ comeditur
⁊ bibitur. ⁊ capitu. de somno ⁊ vigilia. vbi dicit ꝙ incipe/
re dormire super ventrem auxilium fert magnum in di/
gerendo: ꝓpterea ꝙ calorem retinet naturalem: ⁊ ipsum
cōprehendit quare augetur. Et resupine dormire est ma/
lum. Et statim super cibum dormire est maluz visui. ⁊ de
die dormire nisi quasi sedendo. ⁊ hoc bene post prandiuz
in estate: ⁊ tunc modicū. Et ideo dicit versificator.

Aut breuis aut nullus sit somnus meridianus.

Si tamen ante prandium debet fieri fiat a mane vsq̧ ad
tertiam: dicit Hyppo. secundo pronosticoruz. Et caueant
ne dormiant ore aperto propter aerem frigidum intran/
tem ⁊ malū qui digestionez impediret. Sed caput in dor
miendo bene eleuet̃ ⁊ pannis bene cooperiat̃ patiens: di
cit Auic. ⁊ hoc confert valde ad digestionez ipsaz. ¶ Itē
accidentia anime tēperentur. ⁊ ideo dicit versificator.

Sit tibi mens leta: labor ⁊ moderata dieta.

Balneum vel lauacrum aque dulcis confert valde: dum
tamen cibus non est in stomacho. Cena sit breuis et le/
uis nisi consuetudo sit in contrarium. Unde quantuz est
ex parte digestionis que fit in somno plus potest maiorē
cibationem facere de nocte. tamen quia post cibum dor/
mitur anteq̃ descendat de stomaco vel de ore eius: ideo
multum nocet magna repletio de nocte ipsi visui. ⁊ ideo
sunt multi versus de hoc ⁊c̃.

Nocturna cena stomacho fit maxima pena.
Si vis esse leuis: sit tibi cena breuis.
Cena breuis vel cena leuis fit raro molesta.
Magna nocet: medicina docet: res est manifesta.
Sume cibum moderando modum natura fouetur.
Sic corpus refice ne mens humana grauetur.

Et ideo da bene quantum cito natura appetit. ¶ Item
egestio et vrina expellatur nec aliquo modo retineatur
vltra ꝙ homo appetit illa emittere. quia sic: generant op
pilationes laterum. vel tinnitum in capite ex ventosi/
tate redeunte sursum. vel lapidem retentione vrine. vel
idropisim vt dicit versus.

Nec mictum cohibere velis nec cogere ventrem.

Ultra illud. s. ꝙ homo potest bono modo. Et ideo nō est
bonum nimis sedere ad sellam nec ibi multū conari vel
morari. vnde in die ⁊ nocte que est dies naturalis sex vici
bus fit mictura ad bonum: sed in equali tempore bis vel
ter fit egestio pura: ita ꝙ bis vel ter construatur cuz ege/
stione ⁊ non cum tempore equali ⁊c̃.

Tempus ãni cõsiderandũ est: qr dãdũ est aliquid etati regioni ⁊ tempori. vt dicitur p̄mo affoꝛis. In hyeme enim detur cibus grossus ⁊ multus. quia ventres hyeme ⁊ vere calidissimi sunt natura et somni longissimi: ⁊ ideo plures oblationes sunt dande prima particula affoꝛis. Et non debent esse frequentes cibationes: quia caloꝛ nõ est acutus sicut est in estate. sed est caloꝛ modicus in estate accipiendo caloꝛem pro corpoꝛe calido. licet sit maioꝛ extensiue extensione raritatis: sed non extensione quãtitatis. ¶ Et debet vergere cibus ad caliditatem. ⁊ per illud patet qualiter sit dicendum de caloꝛe iuuenum et puerorum. ¶ Item in vere competit cibus tẽperatus: sed qui vergat ad paruitatem propter repletionem hyemis precedentis. In estate competit subtilis cibus vergens ad frigiditatem. et debet esse in parua quantitate vna vice: quia substantia caloꝛis: tunc est parua ⁊ consumpta ⁊ resoluta a caloꝛe exterioꝛi. vnde cibus subtilis in substantia: tunc a caloꝛe igneo aduretur. vnde Galie. ibi: ventres hieme ⁊c. dicit ꝙ caloꝛ congaudens de suo simili petit exterioꝛa in estate: ⁊ interius debilitatur. In autumno detur cibus in parua quãtitate. ⁊ debet vergere ad caliditatez ⁊ humiditatem. vnde dicit.

Quantum vis sume de cibo tempoꝛe brume.
Tempoꝛe sed veris cibo moderate frueris.
Et caloꝛ estatis dapibus nocet immoderatis.
Autumni fructus extremos dant tibi luctus.

Hoꝛa comedendi est cuz fames vera adest vt dixi. In estate electionis hoꝛa est frigidioꝛ ante tertiam: ⁊ hoꝛa vesperarũ. Tempus necessitatis est quando homo potest habere cibum. vnde Galie. in libro de regimine sanitatis. Nullus potest obseruare nisi ille qui non est occupatus in aliqua operatione necessaria aut libere cõditionis in omnibus. ¶ Et in hyeme eligatur hoꝛa calidioꝛ: et ita in vere ⁊ in autumno: quia participat cum estate et autumno: et in illis partibus que appropinquant estati sit hoꝛa comedendi hoꝛa estatis. in partibus viciniorib9 hyemi eligatur hoꝛa calidioꝛ temperata.

Consuetudo dietandi est obseruanda: nisi fuerit pessima: ⁊ tunc debet paulatim dimitti. vnde consuetudo cõueniens cum naturalibus est obseruanda. ⁊ si parum discrepet adhuc potest obseruari. sed si multum tunc debet reduci non subito vt dictum est. ¶ Tamen caueant illi qui male se regunt: quia si in presenti non sentiũt: in futurum tamen percipient dicit Auicen. ¶ Et illi qui dicunt ꝙ frequenter comedunt ⁊ repleuerunt se ⁊ nihil mali habuerunt caueant quia percutiẽtur. vnde si deus puniret statim pro quocunq3 delicto perpetrato homo non viueret. Et sicut est de natura vniuersali que est deus: ita de particulari in homine: quia non statim punit: sed in processu tempoꝛis. ¶ Item de fructibus aliqui comedunt plus q̃3 de alijs cibis: qui tamen agunt male: quia omnes fructus faciunt sanguinem aquosum ⁊ inutilem ⁊ putrefactibilem. Tamen fructus stiptici comedantur post prãdium vbi homo sit laxus in ventre sicut sunt pira coctana poma. licet assata in colericis ante prandiuz laxent: tamen cruda sunt stiptica: sed nõ omnia equaliter: quia dulcia minus ⁊ acetosa plus. Sed pruna cerasa vue passe ficus plus debent accipi ante prandium: vt dicit Isaac in particularibus dietis. Cuius oppositũ est vsus cõmunis ⁊ malus: quia ficus propter ventositatem oppilat. ⁊ ideo debent accipi cum zinzib. quod omni coꝛruptioni fructuum resistit. dicit Auicẽ. Melius est tamen totaliter oẽs fructus dimittere. Unde Galienus sexto de regimine sanitatis. dicit ꝙ pater suus vixit centum annis: quia non comedit fructus. ¶ Item sunt quidam qui diligunt caudas animalium comestibilium plus: alij capita: alij ossa: ⁊ sic de alijs. Unde scribitur.

Pisces ⁊ vxoꝛes in cauda sunt melioꝛes.

Et est tantum dictu ꝙ piscis est cum minoꝛi superfluitate in cauda propter motuz caude. tamen alie partes sunt facilioꝛis digestionis: vt patet de ventre in salmone: ⁊ sic de alijs. vnde illa pars que magis est in motu paucioꝛes habet superfluitates. ⁊ ideo si sit de animali comestibili ab homine est melioꝛ: tũc ceteris paribus. Eligatur ergo pars tenera que aliqualiter est in motu ⁊ melius sapit: qr qd̃ melius sapit melius nutrit ceteris paribus.

Non est in iecoꝛe quicquid dulcescit in oꝛe.

Dico tamen hic de auellanis ꝙ inter fructus post ficus ⁊ vuas sunt melioꝛes. Unde versus.

Dic auellanas epati semper foꝛe sanas.

¶ Ulterius dico ꝙ illi qui volunt vti coytu nõ vtantur eo pleno ventre: sed digestione p̄ma completa ⁊ secunda ⁊ tertia mediata nimis. nec frequenter quia stomachum sũme debilitat ⁊ totum coꝛpus. ⁊ maxime nocet visui. nã facit sensibiliter oculos profundos. ¶ Ulterius notandum de flebotomia ꝙ non est bonum nimis frequenter flebotomari: quia frequens flebotomia dicit Auicen. inducit apoplexiaz. Quia dicit Galienus nono megategni. Minutio ceteris euacuationibus virtutem maioꝛi debilitate impedit. et hoc est: quia sanguis est amicus nature plus q̃3 alius humoꝛ. et ideo extractio sua plus debilitat quando excedit. Uel non frequenter fiat nisi homo sit sanguineus ⁊ iuuenis in ocio et replens se carnibus et cibis bene nutrientibus. talis enim propter timoꝛem squinantie ⁊ apostematum interioꝛum debet se flebotomare frequentius alio. Et debet esse regula talis quã ponit Damascenus secunda particula affoꝛismoꝝ. cõmento sexto. vbi dicit. Si aliquis in iuuẽtute sua consueuit quater flebotomari in anno. in etate quadraginta annoꝛum tm̃ ter flebotometur. in etate sexaginta annoꝛum tantũ semel. ⁊ vltra septuagesimum ⁊ octuagesimum annum ex toto non flebotometur. Tamẽ in quadragesimo anno de mediana fiat flõmia. ⁊ in septuagesimo de basilica. Et post septuagesimũ non flebotomet̃ omnino. nec post quadragesimũ annum minuant cephalicam: quia exiccant visuz ⁊ memoꝛiam coꝛrumpunt. ¶ Tamẽ hoꝛa anni ad flebotomandum est ver ⁊ autumnus ꝭm electionez. tamẽ flebotomia veris plus valz. vnde nihil ita preseruat ab egritudinibus ⁊ moꝛbis estatis: sicut flebotomia veris dicit Auic. ¶ Totũ tamen tempus anni diuidit̃ in duas partes ꝭm vulgarem. s. in hyemẽ ⁊ estatez: sed in frigidissimo tempoꝛe ⁊ in calidissimo nõ fiat flebotomia: ⁊ ideo errãt illi cõiter qui volunt se flebotomari in die sancti Stephani ⁊ sancti Ioãnis baptiste ꝑpter frigus in vno ⁊ caloꝛez in alio: nisi aliquãdo illud in natali p̄seruat a moꝛbis qui fierent propter repletionem ibi cõiter factam. De qua tamen parte debet fieri flebotomia sunt versus.

Estas ver dextras: autũnus hyemsq3 sinistras.
Flebotomare venas: vt longo tẽpoꝛe viuas.

A parte lune est versus.

Luna vetus veteres: iuuenes noua luna requirit.

¶ Sed tunc de dieta post flebotomiam est sciendum ꝙ ibi est erroꝛ magnus: quia homines volũt potare ⁊ comedere multum vt redeat sanguis quem amiserunt. Debent igitur tunc modicum comedere. plus tamen potare de vino in cõparatione ad illuz paruũ cibuz quẽ solebãt: quia multum facilius est repleri potu q̃3 cibo. Dimittant

ergo caseuz carnes grossas pisces salsos ⁊ fructus.nec ira/
scantur nec moueantur.nec igni nec coitui approximent:
⁊ cenent modicum. Unde versus.
Prima dies vene modicum vult sumere cene.
¶ Tñ sciendũ quãdo incipiunt tẽpora anni. versus.
Uer petro detur:estas hinc inde sequatur.
Quã dabit vrbanus:autũnum simphorianus.
Festum clementis hiemis caput est orientis.
Et est ẜm astronomos qui ponunt tempora equalia.
Medi. vero non sic: sed vocant ver tempus temperatuz
anni: qđ aliquando durat per mensem aliquando minus
aliquando plus. Sed estas est tempus excessiue calidu3.
autumnus modo calidus modo frigidus ẜ3 horas diuer/
sas dici. hyems est tempus excessiue frigidum. ¶ Ulte/
rius notandum ꝙ oua ⁊ candellum de ouis valent flebo
tomatis si stomacus eorum sit mundus. Si tamen vas
imundum inuenerint facillime corrumpunt͛.tamen oua
fracta in aqua sunt saniora. ¶ Ulterius sciendum ꝙ con
suetudo comedendi potagium ꝑmo est bona. sed tamen
in hyeme fiat potagiuz de caulibus ⁊ maluis ⁊ saluia ⁊ pe
trosilio vel de albis capitibus porroruz decoctis ⁊ expres
sis ⁊ cum lacte amigdalaruz confectis. ¶ Ulterius dico
ꝙ amigdale comeste sicut sunt vel excorticate sunt opti/
mi fructus flebotomatis ⁊ ethicis. Sed in estate de bo/
ragine buglosis malua viola mercuriali spinachia pati/
na lactuca ⁊ de sũmitatibus feniculi petrosi. ⁊ similibus.
tamen in stomaco frigido bonum est ponere aromatica.
De pisis non comedatur nisi cum cimino nec de fabis no
uis nec de antiquis nisi cum sale ⁊ cimino. Et illi qui ha/
bent debilem stomacum ⁊ ventositates non comedãt ea
aliquo modo. tamen brodium pisaruz valet ⁊ laxat si ni/
hil sit ibi de substantia earum. ¶ Ulterius sciendum ꝙ
lac nocet stomaco nisi calido. ⁊ tali valet in estate lac ace
tosum. sed butiruz comedatur ante alia cibaria ⁊ nõ post
potum. ⁊ post cenam non comedatur pinguedo lactis vel
crema: quia est valde opilatiuum ⁊ viscosuz. ¶ Ulterius
sciendum ꝙ res crude vt ostrea ⁊ res semicrude ⁊ res as/
sate stomaco multum nocent. vnde masticatio bona cibi
⁊ bona eius ⁊ completa assimilatio vel decoctio extra est
quasi medietas decoctionis vel digestionis intra. ⁊ ideo
errant illi qui nimis festinanter comedunt ⁊ aliquãdo co
medunt nociua ⁊ non aduertunt.

Etas ⁊ complexio quasi per similia regant͛. ⁊ iuuenes magis digerũt
grossa ⁊ dura. senes a senio: ⁊ pueri hũida. idest liquida et
mollia. Debet igitur esse dieta resumptiua ⁊ enutriens in
senibus a senio. ⁊ debent frequẽter comedere ⁊ modicũ.
Unde studentes debent regi sicut senes: quia studiũ de/
siccat eos. Comedant igitur subtilia que cito conuertan/
tur. sed laborantes comedant assata ⁊ grossa: quia plus re
sistunt labori: quãuis enim assata sint humidiora ꝗ elixa
ta humiditate substantiali interius: tamen sunt sicca ex/
terius ⁊ solidiora per totu3. ideo minus diuisibilia a calo/
re: ⁊ per consequens minus digestibilia. Similiter cocta
in pane sunt humida ⁊ bona: sed panis pastilloruz est ma
lus. ¶ Sit ergo regula generalis ꝙ cibus adherens digi
tis cum tangitur dimittatur: quia est viscosus: ⁊ res assa/
te ⁊ per noctem retente cooperte non valent: nec multuz
pinguia in fine mense vel prandy. ¶ Abstinentia eni mo
derata est sũma medicina. ideo dicit Halie. Comedo vt
viuam: non viuo vt comedam. Unde ꝑma affo. Senes
facillime ferunt ieiunium: senes a senectute. deinde iuue
nes. deinde pueri. deinde senes a senio. ⁊ similiter flegma
tici bene possunt ieiunare: sanguinei modicum: sed coleri
ci ⁊ melancolici non possunt. Melancolici tamẽ melius
possunt ꝗ colerici: quia calor dispersus est minor ⁊ possũt
plus resistere. Uerificator tamen posuit quosdam ver/
sus de regimine sanitatis.
Si vis incolumen: si vis te reddere sanum:
Curas pelle graues: irasci crede profanum.
Ad plenum cenare caue: ne sit tibi vanum
Surgere: post epulas somnum fuge meridianu3.
Nec teneas mictũ: neq3 cõprime fortiter anum.
¶ Et de vino sunt tales versus.
Dat vinum purum tria nobis cõmoda primũ.
Confortat stomacũ cerebru3: cor dat tibi letum.
Uires multiplicat ⁊ viscera plena relaxat.
Efficit audacem: sudorem prouocat: aptat
Ingenium: tali luxus congaudet amico.
Sit mensura comes ne violetur opus.
Nam sine mensura sic deperit omne qđ est.
¶ Item vtantur homines frequenter cinamomo: quia
os redolere facit. ⁊ valet contra reuma frigidum ⁊ preser
uat a corruptione humorum. Et ideo dicitur.
Cur morietur homo qui sumit de cinamomo.
Supposito bono regimine. ¶ Ulterius sciendũ ꝙ aqua
debet esse munda ⁊ aer depuratus per artificiũ per igne3
bonum nisi habeatur naturaliter. ¶ Ite3 quia potus ali
quando datur tarde. vnde versus.
Potus tarde datus: multos faciet cruciatus.
Et hec sufficiant l3 multa possent dici.

¶ De colica ⁊ iliaca passione. Caplm. XX.

Colica est opilatio in itestino co lon. vt dicit͛ secũda particula tegni. cõmento. 137. Dicitur
colica quasi colon capiens. ¶ Pro quo scien
du3 ꝙ sunt sex intestina. tria superiora ⁊ sub/
tilia. ⁊ tria inferiora ⁊ grossa. ⁊ sunt versus de hoc.
Intestina tria sursum primum duodenum.
Et tunc ieiunum post est ilion reuolutum.
Sunt tria tunc orobus colon est post vltimo rectum.
Et diffinitio colice est talis. Colica est passio intestinalis
dolorosa cum qua fit difficilis exitus eius qđ egreditur
per naturã. vel sic. Colica est passio vltimi intestini qđ co
lon appellatur cũ difficultate exitus substantiarũ per in/
feriora intestina cum dolore magno ⁊ punctura.

Cause. Cause colice ⁊ iliace aut cadunt proprie in co/ lon aut cadunt in alys. ⁊ proueniunt ad ipsu3
ẜm semitam continuitatis. ¶ Et cause quidem proprie
cadunt in ipso: aut sub malitia diuisionis aut egritudinis
singularis calida aut frigida aut sicca. ¶ Et plurimũ qui
dem accidit frigida a flegmate grosso. deinde a ventosi/
tate frigida penetrante in tunicas intestinorum ⁊ villos.
¶ Et colicam ventosam plurimu3 facit vinum multe cõ
mixtionis ⁊ olera ⁊ coytus ⁊ maxime ventre repleto. ⁊ re
tentio fecum ⁊ ventositatis volentium exire. ¶ Item a
causa extrinseca fit vt a vento boreali aut ab aere calido
⁊ sicco desiccante ⁊ ab exercitio nimio et a fructibus sti/
pticis: sicut sunt pira citonia persica. ⁊ lacticinia: vt durus
caseus ⁊ colusca ⁊ oua dura ⁊ frixa ⁊ carbonate ⁊ caro an/
seris ⁊ anatis: ⁊ frumentum ⁊ rizi. ⁊ medicine stiptice da/
te in fluxu ventris aliquando inducunt colicam. Aliquã/
do fit ex ruptura vel relaxatione sifach: ratiõe cuius inte
stina descendũt in osseũ: ⁊ tunc fit colica. ¶ Cause interio
res sunt humores viscosi vt flegma vitreũ ⁊ mucillagino
su3 ⁊ colera mixta cu3 flegmate faciẽs ipm penetrare in/
tra tunicas intestinorum ⁊ pungẽs ipsa: ⁊ fit ab epate ibi/
dem vel in renibus vel in vesica. et fit ꝑpter vermes ibi

existentes. ¶ Et ab extra adhuc fit a potu aque frigide ꝛ ex nimia sessione ad sellam in loco frigido ꝛ super aquā. ꝛ a carnibꝰ bouinis salsis ꝛ ab ostreis ꝛ a conculis ꝛ ab anguillis ꝛ a congio pisce ꝛ a murena ꝛ a pisis fabis ꝛ inordinatione ciborum ꝛ potuum ꝛ a motu super eos. ¶ Sunt igitur septem cause in generali. scꝫ p̄ma apostema calidū vel frigidū. scd̄a defectus colere demisse ad intestina. tertia humor frigidus inuiscatus. q̄rta est debilitas virtutis sensitiue ītestinoꝝ ꝛ debilitas expulsiue coꝝ. q̄nta est vētositas grossa inclusa. sexta est fex indurata in intestinis. septima est vermes inuoluti in ītestinis. ꝛ breuiter oē illō qd̄ claudit ꝛ ꝯstringit ꝛ opilat ītestina. Et sunt versus.

Sunt colice cause septem sub carmine clause:
Fex ignita. cibus constipans. flegmata grossa.
Uentus. apostema. vermes. destructio sensus.

¶ Iste eedem sunt cause iliace passionis. Sed tamē iliaca est passio in intestinis superioribꝰ maxime in intestino inuoluto qd̄ est infimū intestinorum graciliū. Cuius diffinitio est. Iliaca est passio intestinoꝝ gracilium cum constipatione ventris ꝛ frequenti vomitu ꝛ dolore vehemēti tanq̄ intestina terebello proforarentur. ¶ Sed differunt iste passiones inter se: qꝛ in iliaca est maior dolor ꝛ citius interficit ꝓpter subtilitatem intestinorū. 2º. qꝛ dolor in iliaca est magis deambulatiuus versus dextrū ꝛ sinistrum. 3º quia iliaca magis prouenit ab aere pestilentiali. 4º. qꝛ iliaca est passio magis ab vmbilico superius: sed colica inferius. 5º. qꝛ colica magis remediat̄ ex clisterys: sed iliaca magis per ea que intrant per os. ¶ Item ista differunt a dolore renum: ꝛ maxime colica: quia dolor renum est magis infixus in vno loco ꝛ ibidem quietus: sed colicꝰ non. Similr̄ in dolore renali est dolor magis circa posteriora ꝛ ancas: ꝛ quia paruū similiter alleuiatur cū clisteri. sed colica iuuatur cum eo. ꝛ hec bene notentur.

Signa. Signa colice sunt retentio fecis et prostratio appetitus: ꝛ appetitus aque frigide ꝛ dolor et punctura ꝛ vrina tincta ratione doloris: ꝛ quia colera nō mundificatur per intestina: ꝛ ideo redundat ad vias vrinales. Urina tamen karopos vel lactea in colore: in substantia spissa habēs resolutiōes cinerosas separatas mixtas cū resolutionibus squāmosis apparētibꝰ in vltima regione vrine colicam significat. s. māliter: qꝛ formaliter scꝫ quādo dolor est in actu vrina tingit̄: vt dictū est. ¶ Signa sp̄alia ꝛ p̄ma colice flegmatice sunt vehemens dolor intestinoꝝ: ac si intestina eēnt perforata cū terebello. eructuatio acetosa. abhominatio vomitus. ventris constipatio ꝓpter flegma. ¶ Sed colica ex ventositate significatur ex dolore ibi deambulatiuo ꝛ gurgulatione ꝛ sine grauitate ꝛ ex nimio dolore ꝛ tortura ꝛ abhominatōe. ¶ Colica ex a p̄ate significatur ex calore nimio in loco intestini colon ꝛ punctura ꝛ dolore febre siti ardore vomitu abhominatione ꝛ pulsatione in loco. ꝛ hoc est apostema cal'm. sꝫ si fit frigidū: tunc omnia remissiora ꝛ cibaria frigida et humida precesserūt. ꝛ ē tumor ꝛ mollities ibi. ¶ Signa colice ex humoribus pungitiuis ꝛ acutis sunt sicut nimia oris siccitas ꝛ ligue: ꝛ vrina est rubea subtilis. ꝛ egestio est colerica. ¶ Signa ergo humoris peccantis habētur per exeuntia. Quia si sit de flegmate: illud qd̄ egredit̄ est mucillaginosum album. Si de melancolia: est nigrū siccū valde. Et si a colera pungente: tūc est citrinū aliq̄liter. Et si a debilitate sensus: tunc est tumor in ventre cū modico dolore ꝛ morbi longi precesserūt. Et si a retentione fecis indurate: tunc est dolor grauis. ꝛ videtur ꝙ intestina scindantur ꝛ ꝙ perforent̄ quasi terebello. ꝛ est quādo materia est viscosa vel vētositas grossa. ꝛ est sicut dolor parturientis cum reuolutione de latere ad latus cum inflatione ꝛ indigestione: ꝛ cum continuo appetitu vomendi sine effectu: ꝛ cum punctione sub diafragmate. Aliquādo stercus exiens cū clisteri vel alio mō ꝓiectum sup̱ aquā natat ibi sicut facit stercus bouīū ꝓpter ventositatē ibi admixtam. Ista dicit Gal. 2º. interioꝝ. caº. 4º. narrans ibi de seipso q̄liter ipse istum morbū patiebat̄. Si sit ex vermibus: tunc est dolor ex somno ex masticatione in ore ꝛ spuma. ꝛ videt̄ ꝙ q̄si acus sit in intestinis. Si sit tñ vrina tincta rōne doloris ꝛ sit ibi sitis ꝛ calor: tunc oportet inquirere de regimīe precedēti. ¶ Si fuerit multiplicatiuū flegmatis: ꝛ tunc enim cum grauitate intestinoꝝ argue de cā coniuncta: sed dolor attrahit ad se spiritꝰ: qꝛ omnis dolor acuit reuma. ꝛ dolor est acutissimus quo ad paroxismum ꝛ quo ad accidens. ꝛ ideo dicit Auic. fen q̄rta. p̄mi lib. ca. vltimo. ꝙ in colica accidens superat cām suā qꝛ dolores ꝓsternunt virtutes. tamē cā materialis cōiter est frigida: vt dicitur. q̄rta p̄mi libri. caº p̄º. in fine. ¶ Si sit colica ex ruptura: tunc precessit casus vel percussio vel saltatio vel consimile: vt patebit de causis hernie in 3º libº. qui erit cyrurgicus aliq̄liter. Sed qꝛ vt dicit Gal. 2º. īterioꝝ. ipse credebat dolorem colicum esse renalem ꝛ de lapide ibi existente: ideo multo magis contingit illud credere. ¶ Ponam ergo signa distinctiua inter dolorem renalem ꝛ colicū: quāuis prius aliqua dixerim. ¶ Differunt ergo quatuor modis. quātitate. loco. tempore ꝛ motu. Quantitate qꝛ dolor renū paruus est. colicus vero magnus: scꝫ maior alio. Loco differunt qꝛ dolor colicus incipit ab inferiori parte dextri lateris ꝛ extēditur ad superiorem sinistri lateris: ꝛ etiam magis ad inferiora ꝛ versus pectinem decliuior quasi subito descenderet ab vmbilico deorsum versus pectinem ꝛ peritoneon: sed renalis incipit a superioribus ꝛ descendit paulatim vsq̄ ad renes ꝛ est plus ad posteriora dorsi. Tēpore vero differunt qꝛ renalis dolor fit fortis in tēpore vacuitatis. ꝛ colicus: tūc alleuiat̄ ꝛ fit fortis cū sumit̄ aliquid. ꝛ colicus īcipit subito ꝛ in breui tempore. ꝛ lapidosus fit paulatine ꝛ est prius dolor in dorso ꝛ difficultas mingendi: ꝛ in vrina in p̄ncipio apparent quedam cōtenta filosa deinde harenosa. ꝛ vrina est tenuis lapide cōfirmato: ꝛ tunc excoriat loca per que transit. Motu vero differunt quia renalis figitur in vno loco: sed colicus mutatur de loco ad locū: ꝛ exitus ventositatis ꝛ fecis alleuiat colicum non renalem de quo sit curandum. per predicta patent signa iliace. Tamen vnum est ibi speciale: quia stercus euomitur ꝛ exit per os aliquando. Et si sit ex venenis: tunc est tremor cordis ꝛ aliquando sincopis ꝛ frigiditas extremitatum.

Pronostica. Pronosticatio ē ꝙ mortalia signa sunt in istis passionibꝰ vomitus stercoris fetidus. similiter spasmus ꝯtinuus ꝛ singultus. permixtio rationis. sudor cū frigiditate extremitatū. ¶ Itē vrina spissa ꝛ pauca. ¶ Item si vrina exeat cum distillatione morietur in die septima nisi soluatur per febrem superuenientem: vt dicitur sexta particula affo. ꝛ affori. 20. ¶ Item septima particula affo. affo. 10. In ileon vomitꝰ ꝛ singultus ꝛ spasmus ꝛ desipientia malum. ¶ Idē vult Auic. 3º. cañ. fen 16. tractatu 4º. caº de ileos. ¶ Item si appareat magna pustula super ventrem sicut faba: sequenti die morietur. ¶ Item colica mutatur in iliacam. ꝛ aliquando est causa idropisis. ꝛ aliquādo terminatur in paralesim. aliquando in arteticam. aliquando in epilepsiā vel maniam. ¶ Item omnimoda retentio fecis in colica est mortalis. ¶ Sed in ileon dicit Ga. septimo affo. nihil descendit. ꝛ hoc est proprium illi passioni: sꝫ vomitꝰ nō semper durat sꝫ superuenit cū aliquis ad mortem venit ¶ Contra dicit Galie. 6º. interiorum. In ileon exit egestio

⁊ 7°.capitulo de iliaca.dicit. Ileon futurum ab apostemate significat duricies fecum ⁊ velocitas in egestione. Dico ꝙ in iliaca facta a mala complexiōe sine materia nihil exit. ⁊ hoc est vtplurimum: quia plurimuz fit a mala complexione frigida. ¶ Et argumenta fiunt de iliaca materiali. Adhuc in iliaca si accidētia minorentur ⁊ medicina sumpta per os descendit per inferiora bonum signuz est. ¶ Iliaca item est passio vilissima: qr stercus per os emittitur: ⁊ facit de stomaco in ore cloacaz. ¶ Dubitatio alia est de dicto Galieni 2°. interioruz.capitulo q̄rto. vbi dicit. ꝙ materia tenuis minorem dolorem facit q̄z grossa. ⁊ tamen colerica facit dolorem acutiorem q̄z flegma vel melancolia. ⁊ ideo apostemata frigida sunt quasi sine dolore vt dicitur scđa particula affo.cōmento.33. Et omnia apostemata calida sunt cum dolore. ¶ Item quieta minorē dolorem facit q̄z mobilis ⁊ minus frigida q̄z magis frigida vel frigidissima. dicit Galie. scđo interioruz. vbi prius. ¶ Sed contra. mobilis minus manet in vno loco. ergo minus imprimit. ¶ Similiter frigidissima materia imprimit seu mortificat ⁊ stupefacit. ergo non facit dolorez. ¶ Solutio. dico ꝙ vnus dolor est maior alio dupliciter. vel intensiue vel extensiue. vnde materia tenuis dolorez intensiorem ⁊ acutiorez intensiue facit. sed grossa diuturniorem ⁊ maiorem extensiue: ⁊ diutius duratiuum ⁊ tardius resoluitur. ¶ Ad secundū dicitur ꝙ materia mobilis facit dolorem intensiorē ⁊ acutiorem: quia minus moratur: ideo citius terminatur ⁊ sedatur. Et dicitur ꝙ materia mobilis tantuz facit in pauco tempore quātum materia fixa ⁊ grossa in duplo tempore. ¶ Ad tertiuz dico ꝙ frigidissima materia que in corpore est non facit dolorez accipiendo frigidum absolute. sed frigidissima materia q̄ est in corpore facit dolorem: nec illa stupefacit. ⁊ sic loquitur ibi Galie. cum dicitur ibi ꝙ flegma vitreum est frigidum anteq̄z exeat corpus. ⁊ hoc est verū respectiue respectu aliorum humorum naturalium: sed non est flegma in corpore frigidū absolute: sed solū respectu alioꝝ humoꝝ.

Cura.

Cura istarum passionum multa requirit. Primo oportet dolorē sedare. deinde causam morbi oportet auferre.

¶ Circa primum sciendum ꝙ dolorem sedantia sunt tria: vt dicebatur capitulo de cura doloris capitis. Primū est illud quod mutat complexionem que est causa doloris. Secundū est illud quod resoluit materiam doloris. Tertium est illud quod stupefacit. ¶ Primo ergo ponenda est cura doloris colici ex frigiditate: sed in p̄ncipio narcotica sunt vitanda: quia sensum destruunt: materiam frigidam plus ingrossant et ventositatem interius claudunt. ¶ Incipiendum ergo est ab euaporatiuis in causa frigida. ℞. florum camomille anisi maratri melliloti. ana. ℥. ij. decoquantur in aqua. ⁊ postea accipiatur linteamen triplicatum ⁊ submergatur in dicta aqua: ⁊ actu calidum superponatur vmbilico et pectini aut cum filtro blauo infuso sepe in aqua. ¶ Uel sic. ℞. milij lib. i. torrefiat super tegulam: ⁊ tunc ponatur in magno sacculo ⁊ ponatur sup locum doloris. vel de ciminio vel de auena torrefactis ⁊ ī sacculo positis fiat euaporatio. ¶ Uel sic. accipiatur cucurbita vetus in qua diu steterit oleuz ⁊ impleatur aqua decoctionis istaruz rerum. ℞. seminis basiliconis. ℥. ß. anisi maratri seminis lini aneti cimini ameos florum melliloti camomille. ana. ℥. ß. terantur aliquantulum in mortario: ⁊ postea decoquantur in aqua ⁊ ponantur omnia actu calida in dicta cucurbita: inuoluantur in pāno lineo: ⁊ ponatur super vmbilicum quousq̄z causa doloris fuerit resoluta. vel ista eadem ponantur in vesica enea. ⁊ eodez modo fiat. ¶ Sed si causa fuerit calida fiant talia euaporatiua. ℞. omnium sandalorum. ana. ℥. ß. rosaruz. ℥. ij. de his fiant sacculi. ⁊ ponantur in aqua calida. ⁊ deinde expressi ponantur super ventrez. ⁊ hoc fiat frequenter. ¶ Ad idē ℞. violarum. ℥. ij. ponantur in sacculo. ⁊ sacculus coquatur in aq̄ ⁊ expressus ponatur super locū doloris. ¶ Uel sic. ℞. rosarum florum violarum. ana. ℥. ij. coquantur in aqua: submergatur in aqua linteamen triplicatuz: ⁊ ponatur super locum doloris frequēter. ¶ Deinde si dolor nō cessauerit intret patiens frequenter balneum virtute forti existente sic. ℞. floruz camomille florum melliloti. an̄. ℥. ß. radic̄. buglose mercurialis. an̄. M. ij. senationis. M. ß. bulliant in aqua. ⁊ intret balneum frequenter si fuerit fortis. si fuerit debilis semel. Et fiat istud ī cā frida. ⁊ odoret aquam rosataz ⁊ caue ne cooperiantur super pectus ⁊ cor. vel fiat balneum de aquis termarū: que scz aque sint calide naturaliter que valent sūme colice frigide. ¶ Sz in causa calida fiat hoc balneum. ℞. rosarum violarū. an̄. libr. ß. malue. M. ij. omnia bulliant in aqua. ⁊ fiat balneum vsq̄z ad vmbilicum. ⁊ intret ipsuz bis vel ter si fortis fuerit. si debilis semel in die. ¶ Item balneum de aqua calida simplici in causa calida multum iuuat frequenter intrantē. ¶ Deinde si dolor adhuc sit intolerabilis ⁊ nō cessauerit fiat emplastruz in causa frigida. ℞. anisi maratri cimini. an̄. ℥. i. pulueriçentur. ⁊ accipiantur vitelli ouorum ⁊ liquefiant in sartagine ⁊ in moduz emplastri ponatur super foramen vmbilici: mirabiliter soluit dolorem. ¶ Ad idē. ℞. cimini libr. i. assetur sup tegulaz calidā. deinde pulueriçetur ⁊ incorporetur cuz melle liquefacto in catia ad modum emplastri. deinde ponatur super lanam succidam. deinde ponatur super locuz doloris. ¶ Ad idē ℞. olei aneti. lib. ß. calefiat in patella ⁊ submergatur lana succida in eo. ⁊ ponatur actualiter caliduz super locuz doloris. ¶ Sed in causa calida dolore non cessante. fiat tale emplastrum. ℞. foliorum malue quātum vis decoquātur in aqua ⁊ incorporentur cum butyro recenti sine sale. ¶ Uel sic. accipe. lib. i. olei violati calefiat in catia. ⁊ accipiatur cotum ⁊ submergatur in dicto oleo ⁊ calidum ponatur super ventrem. ¶ Uel sic. ℞. folio. marrubij albi. M. ij. vel nasturcium aquaticuz abluatur fortiter ⁊ decoquatur in sartagine cum oleo oliuaruz: ⁊ ponatur super locum doloris. mirabiliter enim dolorē remouet. ¶ Deinde si dolor ex toto non cessauerit vngatur venter cum huiusmodi oleis. ¶ In causa frigida. ℞. olei camomille aneti olei de lilio. ana. ℥. ij. misceantur in sartagine calefiant: ⁊ cum istis calidis totus venter vngatur. ¶ Item de vnguēto marciaton vel arogon potest fieri similiter vel cum oleis calidis: sicut oleuz nardinum muscellinum costinum laurinuz que sunt optima. ⁊ oleum de sinapi optimum est: scz illis qui sunt parati ad paralesim: qr iste morbus sic aliquādo terminatur. ¶ Sed in causa calida. ℞. oleum violarum oleum rosarum. ana. quart. i. olei camomilla. ℥. ij. misceantur omnia: ⁊ cuz istis actualiter calidis totus venter vngatur vel cum dialtea et oleo rosa. simul mixtis vel cum oleo de lino. ¶ Item localia non debent aliquādo omnia fieri: sed eligat medicus. ideo posui multa. Ideo tamen si morbus dat inducias oportet materiaz euacuare ⁊ residuum doloris mitigare cū istis iā dictis.

Scđm principale

est scz causam morbi auferre. ¶ Circa qđ sciendu ꝙ colica īmaterialis curatur cū alteratiuis frigidis in causa calida. s. cū roſ. viol. florum nenufar. Et in causa frigida cuz floribus camomille melliloto bethonica ysopo ⁊ furfure sil' decoctis in aqua ⁊ nōdiu in loco remaneāt ⁊ ante ⁊ desiccent. ¶ Sz ꝯtra colicā māle sunt faciēda iij. p° oꝫ mā per clistere diminui. 2°. oꝫ cum digestiuis digeri. 3°

complete euacuari. ¶ Deinde cum localibus residuum consumi. 5° debet virtus cum electuarijs bonis confortari. 6° debet dieta ordinari. 7° debent emperica fieri.

¶ Circa primum sciendum q̄ sm variationem causaruz variatur cura sm q̄ dicit Haly 3ª particula tegni. cōmento. 137°. ¶ Si ergo sit de fecib⁹ induratis fiat clistere mollitiuū. ℞. malue mercurialis senationis buglos. ana. M. i. ficuum albarum pinguium. x. furfuris. lib. ß. olei violati anetini. ana. ℥. ß. cassiefistule munde. ℥. i. olea dicta inijciātur per clistere: ⁊ fiat bis in die si virtus sufficiat. ¶ Deinde fiat clistere acutum de eisdem cum. ʒ. ij. turbith in causa frigida: ⁊ cum oleo ruthaceo. Unde materia clisterioꝝ in proposito sunt rutha ciperus carui anisum origanū ysopus agnus castus camomilla anetum centaurea petros. oppoponacum bdellium storax liquida castoreum cuz sale ⁊ oleo vel cum oleo nardino vel de raffano. Si vis addere fenugrecum semen lini ficus siccas: sed bothomariem .i. ciclamē est mirabile valde. ⁊ pulpa colloquintide in clisteribus confert maxime in colica flegmatica et ventosa sm Mesue. ⁊ ben albuz est mirabile sm eundem. ⁊ castoreo inest proprietas mirabilis. ⁊ turbith etiam est forte.

¶ Sed in causa calida fiat tale clistere. ℞. folioruz malue herbe mercurialis ⁊ violarum florum violaruz. ana. ℥. i. olei violati. ℥. i. cassiefistule munde. ℥. i. ex his fiat decoctio vsq̧ ad lib. i. ⁊ tunc resoluatur cassiafistula ⁊ oleū violatuz ibi ⁊ per clistere inijciatur. Et si vis fortius operari adde. ʒ. ij. salis gēme vel reubarbari. Sed si virtus fuerit debilis non est faciendum clistere: sed suppositorium. et primo mollificatiuum sic in causa frigida. Accipiatur butyrum ⁊ liquefiat. ⁊ cū illo liquefacto misceantur. ʒ. ij. vel iij. de alumine cum pluma ⁊ agitentur ad moduz vnguēti: ⁊ fiat suppositorium. vel inunctio in ano profunde vel cum costa caulis: vel cum malua ibi inuoluta fiat suppositoriuz. ¶ Deinde fiat clistere de melle ⁊ sale. s. cum quar. i. mellis bulliti ponat̄ medius pugillus salis, deinde ponatur in aqua frigida: ⁊ cum infrigidatum fuerit formentur quasi candele. vel de felle taurino vel de oculo piscis saliti aut de stercore muris fiat suppositorium. ¶ Item de lardo infundito possunt fieri optima suppositoria. Et de pinguedine animaliuz: ⁊ de oleo potest fieri clistere lenitiuum ⁊ mollitiuum. ¶ Item volubilis minor est medicina optima in clisteri in causa calida cū decoctione florum boraginis ⁊ violarum ⁊ oleo amigdalarum dulciuz.

¶ Item de nitro. ℥. i. capiatur ⁊ oleum ⁊ aqua simul mixtū ⁊ de decoctione fiat clistere in vtraq̧ causa educit oēs feces induratas ⁊ viscosas. humores etiā spissos sm Alexandrum. Et potest addi succus blete ⁊ ierapigra si vis. Et in clisteri contra colicam frigidam ponatur anisum cīminum rutha nasturcium abrotanum centaurea absinthium camomilla: ⁊ similia.

¶ Secundam rem complent in causa frigida incisiua ⁊ diuisiua sic. ℞. radicum feniculi petrosilij brusci apij sparagi. ana. M. i. conquassentur ⁊ temperent̄ in aceto. ¶ Deinde. ℞. calamenti origani ruthe. an̄. ℥. ij. anisi maratri seminis ruthe baccarum lauri piperis longi. an̄. ℥. ij. mellis lib. i. abijciatur acetum: ⁊ tunc fiat sirupus libr. iij. vel. ij.

¶ Sed in causa calida digeratur materia cū endiuia scariola lactuca quattuor seminibus frigidis cum vino maloꝝ granatoꝝ ⁊ floribus borag. ⁊ vio. ⁊ ista optime valēt.

¶ Tertiam rem complent medicine euacuantes in causa frigida sic. ℞. floruм boraginis violarum vtriusq̧ sticados liquiri. munde vuarum passarum mundatarum polipodij. an̄. quar. ß. fiat decoctio. ⁊ in illa addatur vel resoluatur. ℥. ß. turbith. coletur ⁊ exhibeatur. vel detur. ʒ. i. agarici cuz. ʒ. ij. diaturbith vel pulueris albi facti de çuccaro ⁊ çinçib. ⁊ optime aufert dolorem flegmaticum. ⁊ hoc facit agar̄. per se. Uel purgetur cum benedicta vel cuz theodoricon empeiriscon acuitis cum aloe ⁊ mastice turbith ⁊ çinçib. Et si fuerit delicatus decoquatur gallus antiquus cum polipodio aniso turbith folliculis sene: et post detur brodium eius: sed in principio ponatur tanta aqua q̄ sufficiat toti decoctioni ⁊ decoquatur vsq̧ ad separationem ossium. Et in cibis istoruz ponatur çinçiber ⁊ turbith ⁊ in vino. Sed tamen in principio colice non dentur aliqua per os. nec fiat clistere cibo existēte in stomaco: sed fiat vomitus leuis. ⁊ clisteria non fiant continue sed per interualla. ⁊ caue narcotica in causa frigida inq̄tum potes. ¶ Sed in causa calida purgetur sic cum prunis ⁊ cassiaf. sana mūda: ⁊ tamarindis cuz modico diagredij ⁊ mastice. ¶ Uel fiat cum diaprunis ⁊ oxilaxatiuo trifera saracenica ⁊ reubarbaro catartico imperiali electuario de succo rosa. vel simplicibus vel acuitis cuz diagredio ⁊ mastice. ⁊ hoc cū vno vel pluribus. ¶ Sed hic notandum est illud: quod narrat Hal'. i 2° de ingenio sanitatis. ⁊ in megategni de tribus colicis. caplo 8° ⁊ 9°. quoruz primus erat quadragenarius cui nihil proficiebat fomentum nec calefactio nec cataplasma nec clistere: sed his appositis dolor augmētabatur. ⁊ cum clisteriçaretur cum pingualeon. i. cum oleo de rutha dolore augmentato peioratus est. Similiter clistere in quo castor miscetur apposito multo deterior factus est. Cūq̧ mel coctuz in quo miscetur piper biberet dolor augmentatus est ⁊ multo plus. Similiter succo fenugreci cum melle potui dato augmentatus est dolor ⁊ eger in vltimo peioratus est. ¶ Tunc Hal. in vltimo arbitratus est pungitiuos humores ⁊ acutos intrinsecus intestina lacerare. Dedit ergo ei cibum conuerti difficilem ⁊ candarusum. i. farruz vel frumentatum ⁊ ptisanam non colatā ⁊ panē grossuz cum furfure ⁊ dolor mitigatus est. ¶ Deinde purgauit illos humores cum ierapigra sua paulatiz. ⁊ sm vices ⁊ sic curatus est. ¶ Tamen dicit ibi Halie. q̄ materia in concauitate intestinoruм expellitur cum egestione. Sed si intra tunicas eoꝝ fuerit. habent eniz duas tunicas. tunc egestio ⁊ clistere quasi non alleuiant: sꝫ medicine fortiter trahentes ⁊ vnguenta exterius euaporatiua ⁊ fomentationes ⁊ balnea ⁊ similia que dicta sunt p̄us.

¶ Secundus vero eger qui colicam patiebatur qui accipiendo scamoneam aliqualiter laxatus est: ⁊ tunc balneū ingressus ptisanam ⁊ pisces accepit. In nocte vero omnia euomit: ⁊ secunda die iterū balneatus est. ius galline sumpsit ⁊ viscosum ius frumenti cum vino pontico coctum. In tertia die similiter: ⁊ tunc habuit acutam ⁊ pungitiuā egestionem maioris quantitatis q̄ cibus fuerat. In quarto die multo maiorē dolorem passus est in intestinis. vnde cum oleo de rutha clisteriçatus est ⁊ dolor augmentabatur multuz. ⁊ tamen habuit egestiones vt vix tāta materia posset contineri in intestinis: sed ab alijs venit partibus corporis. ⁊ hic Halie. perpendit scamoneam in intestinis nocuisse que prius ex colica defecta erant: ⁊ materiaz a toto corpore recipiebant. precepit ergo vt ista dimitteret. Dedit etiam ei ius frumenti viscosi cuz malis granatis: ⁊ tunc illa die nihil doloris sensit. In crastina die dedit ei sumach vt consolidaret intestina vlcerata ⁊ cursuz materie ab eis prohiberet. Similr̄ in cena tribuit: ⁊ tunc panem de simula grossa in vino pontico ⁊ veteri infusuz dedit ⁊ precepit vt de stipticis comederet: vt de coctanis piris granatis acetosis ⁊ pomis acetosis. In 4ª die tyriacam accepit ⁊ sanus factus est. ⁊ istud dedit ad extinguendū acumē scamonee penetrātis itestina. Sꝫ Ha. nō dedit ei tyriacā nec danda est h̄ nisi solone durante ꝑpter somnifera ⁊ diuretica in ea exn̄tia. Et forte semē apij cū opio

⁊ iusquiami ⁊ raffani in plus valerent. et ideo cauendum est multiplicare laxatiua: qꝛ frequēter subsequitur colica ⁊ ducit intestina ad malam consuetudinem. Tertius est qui in estate colicam passus est: ⁊ dedit ei Hal'. aquam frigidam ⁊ sanus factus. ⁊ hoc est in colica calida non materiali ⁊ praua: quia si fortia essent accidentia: aqua frigida noceret: nec maioraretur adhuc sufficienter nisi causa eēt in ieiuno intestino. Ista ponit Halie. ne oporteat medicuz solum contrariare significatiōes manifestas: vt paralesis ⁊ dissinteria: sed opꝫ cum ingenio ⁊ arbitrio perpendere. ⁊ ideo dicit Dam̄. ingeniuz nāle adiuuat artem.

¶ Quartam rem complent residuum materie consumentia. ⁊ hoc cum localibus que sunt euaporantia ⁊ fomentationes emplastra ⁊ vnctiones ⁊ ventose sine scarificatione cum igne super locum: ⁊ maxime in colica ventosa. ibi enim debent apponi carminantia ventositatem. ¶ Unde notanduz ꝙ primo debent leuia euaporatiua apponi. deinde facta purgatione fortia: quia vt dicit Hali. iz°. megategni. cap°. 5°. nimis calida materiam eliquant: ⁊ non cōsumunt: ⁊ tunc materiam humidam in ventositatem conuertunt. ⁊ ideo oportet materiam grossam cuz medicina non multum calida: vel cum tali in parua quātitate attenuare que habeat virtutem exiccatiuam ⁊ ventositatis extenuatiuā. Sed in his qui sunt fortes nihil confert eis. sicut abstinentia cibi ⁊ aque ⁊ potus longo spatio. ⁊ illi securius ⁊ melius sanantur. ¶ Deinde fiat balneuz de grimandria bethonica calamento origano maiorana ⁊ sulfure. ⁊ sedeat ibi vsqꝫ ad diafragma. ⁊ custodiatur cerebruz ⁊ cor cū odore aque rosacee cū irroratione sup cor. ⁊ epar custodiatur a caliditate istorum dissolutiuorum ne ei approximetur. Et in cā ca'a fomentetur cuz folys salicis vitis harūdinis papauere albo ordeo. Et in causa frigida cū ameos sticados melliloto aniso cimino rutha camomilla. Et sacelletur cum sale tosto vel cum sale ⁊ milio. Et in causa calida saccelletur cum ordeo fracto asso ⁊ cum furfure. Et non detur istis mentha: quia inflat.

¶ Quintam rem scilicet confortationem cuz electuarys complent diatriton pipereon diagalanga dianthos cum musco ⁊ pliris cum musco diambra diamargariton dianisum diacitoniten diaciminum roſ. nouella diarodon abbatis ⁊ diarodon iuly leticia Hal. ad confortationē virtutis: que parata est ex dolore sincopiçare. ⁊ regimen sincopis hic valet ⁊ dialignum aloes ⁊ diamacis. Sed diaciminum caueant: quia colicam facit. çinçiber conditum ⁊ çinçib. madrianum ⁊ muscatuz pinochadi fisticadi puluis albus anisum condituz omnia ista valent. Et diaturbith cōfortat ⁊ laxat stomacum. stomaticon confortatiuum: ⁊ gariofilatum diagea gariofilata fusti traçea: que fit de çinçibere cinamomo galanga gariofilis nuce muscata ⁊ çuccaro. ista eadem valent in debilitate stomaci intestinorum cordis capitis neruorum ⁊ iuncturarum.

¶ Sextam rem. s. dietam sic ordinamus. ꝙ ipsi accipiant cibum lubricatiuum ⁊ lenitiuum ⁊ confortatiuum ꝑpter vehementiam doloris ⁊ multitudinem euacuationis. Et cibaria cōfortatiua sunt vt medulla panis dissoluta in iure ⁊ vino ⁊ carnes hedorum ⁊ fasianorum ⁊ pullorum iuuenum. vel ista decoquantur cum petrosilio aut cum spinachys ⁊ bletis. Et post accipiant aquam carniuz. ⁊ tunc ius siue brodium fit laxatiuum sic. Accipe. ʒ. iy. de polipodio ⁊ decoquantur cum dictis herbis: aut cum dictis carnib⁹. ⁊ de illo iure sumatur subtile. ⁊ dicte carnes fortiter decoquantur. ¶ Uinum bibat aromaticuz ⁊ valde subtile ⁊ mediocriter mixtum in colica calida: sed in colica vētosa caue vinuz multe cōmixtionis. ¶ Uitet pisces ⁊ oīa legumina: vt sūt pise fabe ⁊ stiptica ⁊ pontica assata viscosa frixa ⁊ caseuz. ¶ De fructibus potest comedere pruna nigra damascena vuas hyemales ficus siccas non humidas: quia inflant. ¶ Hic tamen nota de allys illud quod narrat Hal'. iz°. de ingenio sanitatis. vbi dicit. ꝙ quidā rusticus frequenter patiebatur colicam. qui cuz preuidebat doloris aduentum festinanter modicum panis cum multis allys comedebat. ⁊ femore suo ⁊ ventre fortiter vincto exercitiuz per totam diem operabatur. ⁊ nihil bibebat. ⁊ vespere vinum puruz bibens per totam noctem dormiebat ⁊ mane consurgens nihil sentiebat. Et addit Halie. dico autem allium ceteris cibis magis dissolutiuum ventositatis esse ⁊ alterius maxime bonitatis: quia sitim non generat qđ est maximum adiutorium in hac passione ne potuz multiplicet: ⁊ maxime aque frigide: nec est ita de cepis. vnde allia sitim non faciunt ⁊ ventositatē dissoluunt. vocantur ergo tyriaca rusticorum: ⁊ ideo in regione frigida optima sunt. ⁊ hec sumpta moderate. ⁊ ne odor eorum percipiatur non comedantur post potū. ⁊ accipiatur post rutha ⁊ çedoaria que optima sunt ad deprimendum vaporem malum.

¶ Septimam rem scilicet emperica multa complent. primo illud de stercore lupi albo: quia ipsum cum vino bibitum aut suspensum ita vt tangat locum doloris confert a proprietate. ⁊ hoc est experimentum Hal'. in passionario. ⁊ stercus canis sola ossa comedentis est sine pari potatuz vel suppositum vel pulueriçatum: ⁊ cum çuccaro mixtuz. ¶ Item intestinū longum murene comestum curat perfecte. ¶ Sꝫ nō ꝙ si stercus lupi fuerit recens: nihil oportet addere: sed si antiquū fuerit: tunc cum oleo veteri opꝫ ꝙ dissoluatur. ¶ Item intestinum eiusdem desiccatū cō tritum ⁊ bibitū cuz vino ⁊ melle confert sine pari. ¶ Itē cornu cerui adustum vel cornu rotundum eius smaltum ⁊ potatum sedat statim dolorem. ¶ Item accipe corium bouis marini: ⁊ fac çonam ⁊ buccolaz eius fac de balena. ⁊ ligamina eius buccule fac de dēte balene si potest haberi. vel si nō de balena met. ⁊ cingatur patiens colicā. quādiu portauerit illaz çonam non appropinquabit ei colica. ⁊ est certum ⁊ a me approbatum in quodaz fratre cui cingulum tale feci: qui anteꝗ͞ꝫ habuerit continue vexabatur colica: ⁊ postea non. Et est illud animal marinum pilosuz ⁊ vocatur anglice çele. ¶ Item vmbilicus qui abscinditur a puero siccus portatus tollit omnem ventris dolorē. ¶ Item radix tormentille trita ⁊ bibita statim tollit dolorem ⁊ tortiones ventris. ¶ Item Halie. in dinamidys. dicit. ℞. baccarum lauri ruthe. ana. ʒ. y. cimini. partem. i. calefiat super ignem de fraxino ⁊ dolori supponatur: ventositatem optime dissoluit. ¶ Idez facit siler montanus ⁊ ciminum in vino cocta ⁊ emplastrata. ¶ Itez Isaac in dictis particularibus: gallus antiquus impleatur polipodio ⁊ carthamo ⁊ caulibus siluestribus: vel cum caulicu lo agresti coquantur vsqꝫ ad carnis resolutionē. ⁊ ista decoctio est vtilissima colicis. ¶ Item balneum in quo ponantur omnia stercora que possunt inueniri myre valet in ventoso dolore. ¶ Sed emplastruz de stercore muris hominis bouis columbe capre galline cum calce viua ⁊ oleo ⁊ assungia: emplastrum optimum est. ¶ Idem facit fimus qui inuenitur in stabulo iumentorum vbi mingitur torrefactus: ⁊ cum oleo emplastratus myre dolorem sedat. ¶ Item stercus columbe tritum: ⁊ cum vino coctum ⁊ emplastrum super omnia valet ad dolorem colicum. ¶ Idem facit stercus ouis cuz paritaria ⁊ stercus bouis cū cimino ⁊ rutha cū vino cocta. Dētur oua formicarū ad prādiū cū brodio galli antiqui: sicut dictū est preparati. est de meis experimētis: qꝛ cū illo medicamine solo longo vsu curaui timpaniticum: excepto ꝙ tūc appono

spicam nardi cum eis. ¶ Item radix iringoꝝ cuꝫ aqua mellis potata: vel cum pigmento optima est in colica et iliaca: sed bethonica plus valet in iliaca. ¶ Item cinis caulium combustoꝝ cum assungia mixtus dolorem ventris lateris renum tollit. ¶ Item puluis coralli cuꝫ aqua pluuiali bibitus dolorē stomaci ⁊ ventris tollit: ⁊ est optimus in iliaca. ¶ Itē idroleon missum per inferius in clisteri optime remollit ⁊ fit de.xij.partib⁹ aque ⁊ 3ª olei cocti vsqꝫ ad aque consumptionem. ¶ Item emplastrū de lapacio acuto est optimuꝫ in colica ⁊ iliaca. ¶ Idem facit de nasturcio aquatico ⁊ macedonico rutha paritaria cimino ⁊ marrubio simul coctis. ¶ Notanduꝫ ꝙ in iliaca ponantur ista super vmbilicum ⁊ in colica sub eo. ¶ Iteꝫ in iliaca detur diaturbith vel pillule de.ʒ.xx.turbith ⁊.ʒ.x. ȥinȥiberis ⁊.ʒ.xxx.ȥuccari ⁊ curat. ¶ Itē.ʒ.ij.diatessaron cum decoctione gari.potui tribue patienti sedenti in balneo ⁊ statim tribuit iliaco iuuamentum. ¶ Item ventose valent sine scarificatione ⁊ vesica enea cum rerū diureticarū decoctione in vtroqꝫ morbo: ⁊ in causa calida valꝫ post purgationē. ¶ Item succus quinquefolij ad duo coclearia bibitus statim dolores istos tollit. ¶ Iteꝫ.ʒ.i.pulueris sene vel pulueris gualterij dat⁹ a pncipio prestat remedium colico. ¶ Idem facit.ʒ.i.tartari vel attramēti ⁊ plus ſm tolerantiam patientis. ¶ Item pillule facte de ȥinȥi. ⁊ serapino soluunt iliacaꝫ ⁊ colicā. Unde breuiter q̄ soluunt colicā soluunt iliacam: nisi ꝙ in colica plus valēt clisteria: sꝫ in iliaca plus data per os: lꝫ vtraqꝫ valeāt vtrobiqꝫ. ¶ Sed quādo apostema est in cā istorū morboꝝ.s. colice ⁊ iliace: tunc in causa caľa incipiať a flobotomia basilice si fuerit virtus fortis: ⁊ alia particularia cōueniant. Si ꝟo in colica ex apostemate retineať vrina flobotometur de saphena post de basilica. ¶ Deīde fiant emplastra que dicta sunt in colica calida ⁊ eadē clisteria ⁊ suppositoria. ⁊ addať clisteri radix albee ⁊ malue ⁊ semen lini ⁊ vnctiōes predicte. ¶ Deinde fiat euacuatio talis. ℞.catartici iperialis electuarij de succo roš.diaprunis laxatiui.aā. ʒ.i.ß.conficianť ⁊ denť. ¶ Aut. ℞.electuarij de succo ro. ʒ.ß.ierepigre.ʒ.i.confice ⁊ detur. ¶ Alij dant potuꝫ aque calide ⁊ loco superponunt succum solatri cum malua mētha aceto roš. ⁊ melle ⁊ farina tritici: vel cum pulte tritici: Tamen si dolor sit vehemēs ⁊ punctura: tunc deť semen portulace lactuce cum mucillagine psilij ⁊ modico apij ⁊ totum sit ad moduꝫ auellane. ⁊ hoc in accessione. ¶ Deinde fiat empľm. ℞.violarū.ʒ.ij.decoquanť in aqua postea colentur. deinde addať decoctioni farine ordei.lib.i. adipis anseris galline cimini recentis.aā.ʒ.ij.olei violati ʒ.i.ex his oībus fiat empľm: ⁊ ponatur super locuꝫ apostematis calidi. ¶ Deinde in amotione emplastri vngať cū oleo rosato ⁊ reponať emplastruꝫ. ¶ Deinde in alia amotione vngatur cum oleo de camomilla ⁊ reponať empľꝫ. ¶ Sꝫ in apāte frigido facto clisteri mollificatiuo: ⁊ post acuto detur deinde ierapigra aut benedicta cū aqua caľa aut vino in parua q̄ntitate. est enim salutiferū. ¶ Deinde venter vngatur cuꝫ isto. ℞.olei laurini.quar.i.olei de oliuis.quar.i.adipis anseris olei de lilio.aā.q̄r.ß.oīa simul incorporētur: ⁊ fiat inunctio. ¶ Deinde fiat emplastruꝫ sic. sumať vini albi.q̄r.i.bulliat in catia: ⁊ ipso bulliēte addatur lib.ß.farine fenugreci adipis anseris.ʒ.i.olei violati ⁊ camomille.aā.ʒ.i.incorporenť cū dicto vino: ⁊ fiat emplastruꝫ super locū apātis.s. vbi est tumor ⁊ dolor ⁊ grauitas. ¶ Et si dolor remāserit: tunc. ℞.anisi cimini maratri.aā. ʒ.i.puluis istoꝝ cōficiatur in sartagine cū vitellis ouoruꝫ in modū emplastri: ⁊ ponať sup foramen vmbilici in iliaca ⁊ sub eo in colica. ¶ Uel sic. vinū ciminatū oleuꝫ parꝫ mellis simľ coque: ⁊ lana succida intincta loco dolenti calida īponatur ⁊ sepe renoueť. ⁊ si dialtea addať erit melius. ¶ Et ad dissolutionē apātis frigidi in fine pone diaglon dissolutū in oleo laurino vel de lilio vľ nardino: ⁊ fiāt illa que dicebanť ṗus de apostemate. Ista sunt cōia colice ⁊ iliace. ¶ Medicine simplices ibi valentes sunt maiorana rutha cardamomū ameos sene castoreū: ⁊ hec valent inferi⁹ in colica ⁊ iliaca. Sꝫ super locum ebulus filix ysopus pulegium origanū dipthamus saluia camomilla. ¶ Si sit iliaca ex abstinētia dentur cibi vnctuosi ⁊ mica panis in iure pingui tincta ⁊ carne pingui. ¶ Si sit ex ruptura intestinoꝝ reducanť ad locū suuꝫ patiente iacente resupino. ⁊ ligetur. ⁊ ligatura remaneat sic per.40.dies si sit possibile. ⁊ cuꝫ suppositorio laxeť. ⁊ hoc est cōe hernie: vt videbitur in 3º.huius. ¶ Et si sit ex veneno cito apparebit cura que dicetur in sequenti tractatu.

¶ De lapide renum ⁊ vesice. Capľm XXI.

Lapis est morb⁹ officialis in numero addito preter naturaꝫ: sicut dicit Auic.fen.2ª.pmi li.ca.3º. ¶ Notandū ꝙ pprie illa suba lapidis nō est morbus: qꝛ morbus est qualitas: vt pꝫ per Auic.fen 2ª.pmi lib.ca.p̊.de morbo ⁊ 3º. Sed illa opilatio quā facit in meatu vrine vľ alterius loci est morbus: tn̄ a cā denoīatur qꝛ opilatio illa vocať lapis ad drn̄tiā illarū opilationuꝫ humoraliū. Uel pōt dici ꝙ est morbus in numero.i.faciens peccatū in numero: qꝛ sunt ibi plura q̄ꝫ debent esse opationē mēbri officialis impediētia. Ita ꝙ pmo peccatū est ꝯtra membruꝫ officiale rōne ꝯpositionis nō rōne ꝯpľonis: qꝛ si membrū officiale peccet rōne ꝯpľonis dꝫ dici morbus cōsimilis: sꝫ si peccet p̊ cōtra ꝯpositionē: tunc est officialis. ¶ Est igiť lapis materia indurata in vijs ⁊ meatib⁹ membri officialis opationē īpediens ⁊ ꝯpositionē ledens: ſm ꝙ in diuersis mēbris diuersam operationē ledit. Sꝫ hic loquor specialiter de lapide renū ⁊ vesice: q̄uis possit alibi eē in corpore fere in oī cōcauitate: sič Gaľ. explicat p̊ interioꝝ. qui cum tussi expuit lapidē. Et ego vidi in ore patris mei sub lingua lapidem ad longitudinē medietatis parui digiti: ⁊ adherebat palato inferiori: quē ego mōstraui in scholis ⁊ mecū adhuc porto. citius curā ego feci per gargarismata ⁊ lotiones oris: ⁊ cū cultello tenui extraxi. Et sola saxifragia cū melle ⁊ ysopo in aqua fecit mihi honorē infinitum. Tamē in pncipio nesciui quid foret: sꝫ duriciem ibi inueni ⁊ credidi fuisse apā: sed qꝛ dilexit fructus ⁊ lacticinia oī tēpore vite sue ⁊ fuit colericus: cōiecturaui ibi esse lapidē ex mā viscosa ⁊ a lacticinijs generatuꝫ ⁊ a cōplexionis calore adustum qui est causa lapidis.

Cause. Cāe lapidis sunt multe. mālis ⁊ efficiēs. Materialis duplex. ppinqua ⁊ remota. Et ideo dicit Auicē. ꝙ materia lapidis habet duas causas. materiā materie ⁊ retentionem materie. 3º cañ. fen 16ª. vbi loquitur de lapide renuꝫ: quia in fen sequenti loquitur de lapide vesice. ¶ Materia materie sunt cibi grossi et viscosi: vt lac caseus carnes grosse carnes paludestriuꝫ: caro vaccina ⁊ hircina ⁊ ferina: ⁊ omnes cibi difficilis digestionis. ⁊ qui generant humorem grossum ⁊ viscosum: sicut sunt anguille ⁊ pisces bestiales ⁊ panis aȥimus ⁊ fabe ⁊ pise et frumentatum panis pastillorum ⁊ artocree. retentio vrine ⁊ spermatis postq̄ꝫ sit in via exeundi. potus turbidus ⁊ nouus equitatio fortis ⁊ quilibet motus fortis super cibum ⁊ coitus statim post cibum. repletio multa ⁊ vigilie multe sequentes: ⁊ ideo indigestio ⁊ humoruꝫ cruditas ⁊ opilatio ⁊ debilitas virtutis expulsiue sunt cause intrinsece: ⁊ quasi proxime. Unde versus.

Multa superfluitas viscus strictura viarum.
Debilis expellens virtus lapidem faciunt hec.

¶ Similiter causam lapidis ponit Gal. 3ª particula afo.
cōmēto 27º. vbi dicit. ꝙ lithiasis est morbus ꝓprius pue-
ris. i. lapis vesice. sicut enim nefresis est passio renū: ita li-
thiasis est passio vesice: ꝛ ꝓprie lapis ibidez. Cuius causa
mālis. dicit Gal. sunt humores crudi ꝛ multi generati ex
eorum gulositate qui ingrossescunt in vesica eoꝝ cuz vri-
na ꝛ inde fit materia lapidis. cuius efficiens est calor eoꝝ
qui in multis mām mollem coagulat ꝛ in petrā indurat.
hec ille. ¶ Retentor materie est debilitas vtutis expul-
siue in renib⁹ ꝛ vesica vnde superfluitates retinent̄: ꝛ tūc
caliditas agens in mām clausam ex opilatione vel putre-
dine vel ex labore vel calefactione harenam facit de illa
materia. ꝛ rōne pinguedinis vel frigiditatis supueniētis
cōglutinantur ille harene simul ꝛ faciunt lapidez. ¶ Ul-
terius notandum ꝙ lapis renū ꝛ vesice differūt ꝑm ꝙ di
cit Haly 3ª ꝑticula tegni. cōmento. 138. in cōmento illius.
Que vō ex lapide circa vesicā: qꝛ lapis renum est minor ꝛ
subtilior ꝛ magis declinās ad rubedinē ꝛ forma ei⁹ rotun
dior q̄z lapis vesice. Et ille q ē in vesica ē maior ꝛ durior ꝛ
decliuior ad albedinē vel nigredinez vel citrinitatem. Et
ille qui est in renibus cum dantur medicine lapidis exit
cum vrina. lapis vesice nō sic nisi raro. ꝛ ideo indiget me-
dicina trāsportāte eū de loco suo. s. ab orificio vesice vsq
ad ꝓfundū ne impediat exitum vrine: sicut innuit Gal. ꝛ
Haly ibidez ꝛ minor lapis vesice est maior maximo lapi-
de renū. ¶ Ulterius notandū ꝙ ille cui accidit plurimū
lapis renū vtplurimū est pinguis ꝛ senex ꝓpter debilita-
tem virtutis expulsiue ad distātiā remotaz: ꝛ qꝛ in pingui
meatus sunt stricti rōne pinguedinis opilantis: sz in sene
ꝓpter frigiditatē coartantē. Sed in macilētis ꝛ pueris ꝛ
iuuenibus frequentius accidit lapis in vesica: qꝛ expulsi-
ua exn̄s fortior expellit longius: ꝛ qꝛ humores sunt in pue
ris ꝛ iuuenib⁹ subtiliores ꝛ sunt ipsi etiaz calidiores. ideo
meatus sunt magis aperti ꝛ plus per ꝯn̄s penetrat ad ve-
sicam q̄z per meatus strictos. ¶ Et hic est vlterius notan
dum ꝙ paruz accidit puellis ꝛ mulierib⁹ lapis in vesica:
qꝛ meatus vesice earū ad exteriora est breuior ꝛ latior et
paucoꝝ anfractuuz: ꝛ in breui est de facili expulsiuus: qđ
non est in viro. ꝛ tamē vidi lapidem extractuz a muliere
ita magnū fere sicut ouū galline ꝛ cuz harenula alba. ꝛ vi-
di in quibusdā harenam rubeam venientē a lapide renū
in eis cōminuto. tamen hoc est raro.

Signa. Signa lapidis a parte vrine sunt vrina karo-
pos. remissa in colore. grossa in substantia. ha-
bens sedimē harenosuz rubeū in īfima regione. talis vri-
na lapidem renum significat. Et si sedimen sit album ha-
renosum vel cinerosum lapidem vesice significat. Unde
Egidius ponit hos versus.

Renum vesice lapidem testantur harene:
Renum si rubee: vesice si magis albe.
Emula contenti fit forma suo retinenti.

¶ Tamen nō semꝑ est vrina grossa in lapide renū sz in ꝑn
cipio qn̄ est in gnāri: qꝛ post subtiliat̄ grosso remanēte in-
terius ꝛ ꝯdensato in lapidē. ꝛ iō dicit Auic. 3º. can̄. fen 16ª.
Ōis vrina ī qua est plurim⁹ humor est dignior vt ex eo ge
neret̄ lapis. ꝛ maxime cū ille humor sit talis ex quo gene
rat̄ sal ꝓpter terrestreitatē ei⁹ vel ꝓpter ei⁹ adustionē cali
di agētis. Et ꝓpter talē calorē est vrina pueri pluris salis
q̄z vrina senū: vt dicit ibi. ꝛ iō sunt vrine eoꝝ turbide pro-
pter multitudinē ꝑmixtiōis istoꝝ ꝛ ꝓpter raritatē corpo
ris. ꝛ iō resoluitur ab eis plurimū aquositatis resol̄one oc
culta. ꝛ iō qꝛ in hyeme īpedit̄ resol̄o talis ꝓpter clausionē
poroꝝ: iō est vrina tūc feculentior: vt dicit Ga. vētres hye
me ꝛ vere ꝛc̄. ¶ Hic notandū ꝙ nō semꝑ harenula in vri
na arguit lapidem: qꝛ in patientib⁹ duplicē tertianā ꝛ sim
plicem ꝛ viscosos humores habentibus harene rubee ap
parent ꝓpter dissolutionē febrilem. Unde tribus ex cau
sis apparent harene in vrina. vel ex calculo. vel ex arteti-
ca. vel ex longa febre vt est quartana. vel ex febre adurē-
te vel ex calore renū epatis ꝛ artetica ꝛ humorum indige
stione. ꝛ indurant̄ ꝓpter motū iuncturaruz: qꝛ motus est
cā caloris. In longa febre vt in ethica ꝯsequēte ptisiz: vbi
partes pulmonis desiccant̄: vel reuma descendēs ibidē:
sic̄ narrat Alexan. de ptisico qui lapidē expuit qui genera
tus fuit in cānalibus pulmonis ex humorū indigestione:
ꝛ per ꝯn̄s ibi harene fuerūt de calculo: vt dcm̄ est. ¶ Sz
tamen aliquādo harene significant lapidem dirimendū
aliquādo cōfirmandū aliquādo cōfirmatū. Dirimenduz
sicut si non apparētes cōtinue multiplicent̄ magis ac ma
gis cū vrina aliq̄liter spissa quousq minus appareāt signi
ficāt lapidis diminutionē. Sed si ꝑus multis apparenti-
bus quottidie diminuant̄ magis ac magis significāt lapi
dem ꝯfirmandū. Sed quādo penitus nō apparent: cū tn̄
non purgate fuerint significant lapidem confirmatū ma
xime quādo vrina est spissa turbida cuz harenis multis ꝛ
subito efficitur tenuis cū dolore illaruz partiū: qꝛ vbi do-
lor ibi morbus. ¶ Sz si tamē vis scire an harene sint la-
pidose vel non: coletur vrina per mediū pāni linei: ꝛ tunc
inter digitos fricetur. ꝛ si cedant tactui vel dissoluant̄ fa
cillime ꝛ euanescant: tūc est a sanguine adusto a calore fe
brili vel innāli. Et si resistant tactui ꝛ sint dure nec de fa-
cili euanescant: tunc sunt lapidose. Et si sunt albe grosse:
sunt de vesica que alba est ꝛ ibi lapidez significāt. Si sint
subtiles ꝛ rubee: tunc lapidem in renibus significāt. Sed
si sint nigre vel melancolice tunc sunt pessime: qꝛ signifi-
cant lapidem de mel̄ia. Qꝛ si sit magnus: tunc non curat̄
nisi per incisionē. ꝛ non per diuretica nec calida: nec rōne
siccitatis in ꝑmis ꝛ rōne frigiditatis in scdis. Aliter enim
est de alys lapidibus: vt videbit̄. ¶ Alie sunt harene tan
tum de vno humore cōiter: sz dominānti humori domina-
tur calor ꝛ ad calorem illius vergunt: nisi ꝙ colerice ver-
gunt ad viriditatem citrinam ꝓpter aquositatem existē-
tem in vys vrine. Intelligitur tamē ꝙ illi in quibus vri-
na multa apparet ꝛ vrina est spissa raro incurrunt lapidē.
si tamen incurrant durior erit inter alios. ¶ Signa lapi-
dis in renibus sunt dolor vehemens in spina dorsi ꝛ in an
chis. ꝛ videbit̄ sibi ꝙ continue pungatur. ꝛ descendit ali-
quādo ad inferiora. ꝛ vrina est in ꝑmis grossa: deinde mu
tatur ad citrinitatem. ꝛ quādo vrina est valde clara ꝛ assi
due clara ꝛ paucitas sediminis: tunc lapis est durior ꝛ ha-
rene sunt rubee. ¶ Signa vero motus lapidis sūt graui-
tas dolor ꝛ eius vehemētia ꝛ descendentia a renibus ei⁹
vsq ad inguina ꝛ emūctoria: ꝛ tunc lapis ꝑuenit ad mea-
tum vesice ꝛ quiescit dolor cum lapis est in vesica et exit
vrina paulatim ꝛ cū ardore ꝛ patitur dolorem in anchis.
ꝛ est dolor in testiculo dextro si lapis sit in rene dextro. et
in sinistro si lapis est in sinistro rene. ꝛ dolor renum est cū
dormitatione pedum illius lateris. ¶ Ex istis patent si-
gna lapidis vesice quia quādo lapis est ibi tunc est dolor
pectinis ꝛ peritoneon ꝛ semper appetunt mingere ꝛ min-
gunt cum difficultate. ꝛ cum mingunt appetunt assella-
re ꝛ venit tenasmō ꝛ exit anus ꝛ in capite virge est dolor
intolerabilis ꝛ illam partem tenent frequenter in mani-
bus: sed pueri habent pruritum cum hoc in radice virge
ꝛ coguntur fricare radicem virge ꝛ virga frequenter eri-
gitur propter calorem ꝛ spiritus ibi venientes ratione do
loris in loco. ¶ Sed in lapide renum est vnum speciale:
quia cum incedunt appodiant se ad aliquid ex parte illa
in qua est lapis: quia illa pars opilata est a lapide: et ideo
spiritus prohibentur descendere ꝛ est quasi membri sup-

positi dormitatio ⁊ ita q̄dam paleticatio: ⁊ est per ꝯn̄s
debilitatio maxia: iō oz appodiare ne illa ps deficiat.

Pronostica. Pronosticatio est ꝙ lapis renum
⁊ vesice est morb⁹ hereditari⁹ ẜm
Aui. ¶ Itez dolor ex lapide aliqn̄ interpolat aliquādo
plus aliqn̄ minus. Unde quidaz hn̄t exituz lapidis de
mense ad mensez vt illi qui vtunt̄ cibis grossis ⁊ visco/
sis ⁊ multuz sedent ⁊ sunt cōplexionalr̄ colerici ⁊ aliq̄/
liter carnosi. ⁊ tunc qn̄ egreditur aduenit q̄si colica. Et
cōiter ĩ lapide vesice fit colica: qꝛ colon iacet iuxta col/
lum vsice. Sed ex lapide in renib⁹ frequēter fit iliaca.
vnde cum magnificatur valde lapis: ⁊ calor renū mul/
tum excedit a medio desiccant̄ feces que sunt in ileon.
qꝛ hoc intestinū iacet aliqualiter sub renibus declinās
ad latera. sed in quibusdam interpolat per annum sicut
in macilētis: qui aliqn̄ vtunt̄ grossis cibis ⁊ lacticinys
⁊ laborant frequenter ⁊ in ꝯsimilibus. ¶ Itē ex lapide
vesice fit stranguria. ¶ Item qn̄ lapis in vesica est par
uus ponit se in via vrine ⁊ est peior q̄z magnus ⁊ ĩducit
dolorem intolerabilem. sed magnus non intrat meatū
vesice: ⁊ iō minus ledit operationem mingendi. in se tn̄ ē
peior ad curandū: sed est min⁹ dolorosus. Econuerso in
renibus q̄ꝫto maior tāto peior. ⁊ similiter in vesica quā
to maior est dumtn̄ non possit intrare foramē virge tan
to peior. aliter nō vt dictū est. ¶ Item lapis frequēter
apostemat rōne doloris ⁊ oppilationis. rōne doloris ve
sice alleuiat dolorem lapidis: qꝛ duoꝝ doloꝝ maior de/
nigrat reliquū. ¶ Item dignior pueroꝝ vt in eo gene/
tur lapis est ille qui est sicce nāe ẜm plurimum ⁊ calidi
stomaci nisi pp attractionē hūiditatuz ad epar: deinde
ad mēbrū vrine. ¶ Item nefretici vltra. 40. annos nō
sanātur: dic̄ 3ª particula affo. affo. 68. ita nec lapis renū
in senibus etatꝭ bn̄ficio. vt dr̄ ibi in ꝯmēto ⁊ 6ª ptiª affo.
Nefretici ⁊ circa vesicam dolores laboriose sanant̄ in
senibus. ⁊ 7ª ptiª affo. Quib⁹ in vrinis āpulle magne su
pernatāt nefreticā significāt ⁊ longā egritudinez.

Cura. Cura lapidis renuz duplex est. s. gnālis ⁊ spā/
lis. Generalis est abscisio māe lapidis ⁊ ꝓhi/
bitio generationis māe ⁊ rectificatio cause eius. deide
mollificatio ⁊ fractio ei⁹ ⁊ eradicatio ab ei⁹ suspensorio
⁊ extractio ⁊ subtiliatio cū medicinis vrinā ꝓuocātib⁹
deforis adiuuātib⁹. deinde doloris sedatio. nō ilioꝝ in/
cisio ⁊ dorsi: qꝛ hoc ē ꝯtra rōnē. ¶ Cura spālis fit ꝑ icisi
onē cāe mālis. ⁊ hoc fit dupliciter. ꝑ digestionē ⁊ ꝑ ma/
terie euacuationem. Per euacuationem duob⁹ modis.
vno mō per solutionē vētris. alio mō ꝑ vomitū. ¶ In
primis igitur digerat̄ sic. ℞. radicū rafani ꝑitarie saxi/
fragie enule campane rubee maioris feniculi petrosily
brusci an̄. M. 5. saturegie arthemisie pentafilonis scolo
pendrie isopi calamēti camedreos diptami. M. y. ani/
si maratri carui ameos milysolis nucleoꝝ cerasoꝝ an̄.
ʒ. i. cinamomi cassielignee an̄. ʒ. y. vuarū passarū mūda
tarū seminis malue melonū an̄. ʒ. i. 5. liquir̄. q̄r. i. mellis
⁊ zuccari. an̄. lib. 5. vini albi lib. i. fiat sirupus optim⁹ cū
aqua in qua illa decoquātur ⁊ mane ⁊ sero ad digerēdū
māz lapidis ⁊ ad lapidē frāgēdū ⁊ educēdū ⁊ ad dolorē
mitigādū quē ego voco sirupū rafaninū ꝗ mihi fec̄ ĩfini
tū honorē in quodā calculo quē aly dimiserūt: ⁊ cū isto
solo curaui eū. ¶ Deinde oz mā̃ euacuari cū supposito
rys ⁊ clisteribus mollificatiuis ⁊ cum vomitu: qꝛ mira/
biliter cōfert in ista passione. ⁊ fiat cū rafano qui iacuit
in oximelle diuretico per diem ⁊ noctē. ⁊ tūc fiant de il
lo rotule ⁊ illas comedat ⁊ cū semīe attriplicis vomat.
¶ Item cū aq̄ calida ⁊ cū pēna posita in gutture. ⁊ ista
debent fieri in ꝑ̄ncipio ad diuertendū ⁊ ad repletionez
minuēdā si sit. ¶ Et laxatiuū nullū accipiat in ꝑ̄ncipio
nisi lenitiuū. sꝫ facta eūatione minoratiua ⁊ mā̃ digesta
tunc fit eūatio sic. ℞. benedicte. ʒ. iy. electuary ducis. ʒ.
i. turbit. ʒ. i. esule. ℈. 5. zinziberis. ʒ. i. ex his fiant pille ⁊
dentur sero cum vino decoctiōis radicis rafani. qꝛ istō
vinū per se mingere facit ⁊ lapidē frangit si frequenter
accipiat̄. Sed nō accipiantur diuretica fortia post prā/
dium cito nec corpore existente plectorico qꝛ ducūt ma
teriam ad locū lapidis ⁊ eū augent. Et ideo errāt illi ꝗ
volunt statim trazeam fortē accipere de aniso maratro
miliosolꝭ ⁊ silr̄ibus. sed sumant mane vel cibo digesto in
stomaco. ¶ Deinde vtant̄ electuario ducis confortati/
uo cū modico balsami qꝛ lapidē frangit ⁊ fractū extra/
hit. ⁊ hoc facit silr̄ ameos ẜm Aui. ¶ Deinde fiat balne
um ieiuno stomaco ad sedandū dolorē ꝺ lapide ⁊ ad re/
molliendū mām ⁊ fiat in aqua in qua decoquant̄ mal/
ua bismalua sebesten viole ꝑitaria mercurialis camo/
milla folia enule cāpane ⁊ scutella plena fructib⁹ fagi
excorticatis. ⁊ si nō habeant̄ accipe semē lini ⁊ fiat vsqꝫ
ad vmbilicuz. ⁊ caue ne aqua attingat cor ⁊ spiritualia.
Istud enim balneum sicut satis expert⁹ suz sedat dolo/
rem renū ⁊ vesice fere ex quacūqꝫ cā fuerit siue ex lapi/
de siue ⁊ alia q̄cūqꝫ sit. vnde versus. Uino bullita nefre
sim fugat enula cocta. ⁊ tūc supposita. Sed in dolore de
lapide vesice cū ꝑ̄dictis ponat̄ morsus galline ⁊ celido/
nia domestica ⁊ vrtica minor vel area anglica. Et in do/
lore renū ex lapide valet in balneo rapistrum ⁊ vngula
caballina cāpestris q̄ vocat̄ anglice glete ⁊ vrtica mor/
tua. ⁊ quelibet istaꝝ frixa in oleo ꝯfert gutte supempla
strata. ¶ Deide fiat emplastrum super renes ⁊ pectinē.
℞. foly nasturcy aq̄tici foly apy. an̄. M. i. ꝑitarie. M.
5. pista fortiter cū sepo hircino vel arietino. ⁊ cū fuerit
incorporatū in mortario calefac ipsum in patella ⁊ sup/
pone post exitū a balneo ꝯtinue ꝑ tres dies. Iste. n. her/
be nasturciū aquaticū apiū ꝑitaria simul ⁊ diuisim vri/
nam ꝓuocant siue detur decoctio eaꝝ siue emplastrē/
tur. Et contra lapidē valēt silr̄ miliūsolis herba ⁊ semē
saxifragie filopēdula leuisticū macedonicū ⁊ panisꝑ por
cinus filix artemisia diptamus petrosiliū ⁊ feniculuz.
¶ Deinde fiat vomitus post prandiū cū semine attri/
plicis vel rafani aut mediani corticū sambuci cū aqua
calida ⁊ oleo ⁊ pena galline missa in ore vel cuz digitis.
¶ Deinde detur electuariū tale. ℞. electuary ducis li/
tōtripō nefrocatari filony iustini an̄. ʒ. 5. diapapaueris
simplicis q̄r. i. vtat̄ māe ⁊ sero ⁊ an̄ prādiū. ¶ Deiñ inū
gant̄ renes pectē ⁊ ꝑitoneō cū isto vnguēto. ℞. marcia/
ton agrippe an̄. q̄r. i. misceant̄ ⁊ cū axūgia cuniculi vel
vulpis acuant̄. ille. n. due axūgie per se vrinā ꝓuocāt ⁊
lapidē frangunt. ¶ Deinde vtat̄ filātropos ⁊ dianiso ⁊
diaris versus noctem qn̄ ipse nō cenat. ¶ Deinde vtat̄
clisteri mollificatiuo ⁊ vomitu. ¶ Deide iungat̄ pectē
cum oleo scorpionū: qō sic fit. ℞. radicū capparis vl̄ cor
ticū ei⁹ aristologie gētiane ciperi an̄. ʒ. 5. olei costini vel
nardini vel amigō. amaraꝝ lib. 5. ꝯquassent̄ fortiter ⁊ ĩ
oleo ꝑ̄dicto bulliant ⁊ aq̄ vsqꝫ ad aque ꝯsumptionē co/
letur. ⁊ in colatura ꝑ̄dicta ponant̄ sex scorpiones vl̄ sca/
rabei ⁊ ponant̄ in olla coopta ⁊ fortiter lutata: ⁊ ponant̄
in furno vnde exiuit panis ⁊ stet ibi per vnam noctē. et
de isto oleo inūgat̄ pectē quottidie bis vel ter. vel lana
abluta inūgat̄ in predicto oleo et tepide cōtinue pecti/
ni applicet̄. Et qꝛ olea predicta sunt cara ĩ oleo laurino
vel de camomilla ꝑ̄dicta decoquātur: et fiat sicut ꝑ̄us
¶ Unde dicā hic quēdā casum quē ego vidi. Habui
vnū calculosuz quē nō potui sanare per longū tp̄s. tan/
dem feci colligi scarabeos multos qui ĩueniunt̄ in ster/

corib⁹ bouū in estate ⁊ cicadas que cātant ī cāpis.abla
tis capitib⁹ ⁊ alis.de cicadis posui illas cū scarabeis in
oleo cōi in olla.tūc obturata olla posui hanc in furno in
quo fuit tarde panis:⁊ dimisi ibi per diem ⁊ noctē.⁊ ex/
tracta tunc olla ad ignē calefeci modicū ⁊ totū silʳ cōtri
ui ⁊ renes ⁊ pectē inunxi:⁊ infra triduuz cessauit dolor:
⁊ lapis cōminutus ⁊ fractus exiuit.Tunc dedi patienti
continue mane ⁊ sero in magna quātitate fisticadam ⁊
fisticos sicut si esset panis:qꝛ habent virtutē cōminuen
di lapidem.¶ Item sanguis vulpis inunctus super pe/
ctinē lapidem frangit in vesica sicut dicit Cōstantinus
7°.practice sue.cuius ꝓbatio est.ponatʳ ibi aliquis lapis
ꝑ triduū resoluetʳ.⁊ h̄ sū expt⁹.Et ego feci aliā desiccari
istū sanguinē ī puluerē strangulosis ⁊ calculosis ⁊ cura/
ti sunt cū illo.¶ Item septē vel nouē bacce hedere cuz
aqua calida vel vino potui date lapidē vesice frangunt
vrinā potēter educunt ſm Cōstantinuz ibidez.¶ No/
ta tñ ꝙ cicade loco cantaridarum ⁊ scarabei loco scor/
pionuz possunt poni in oī loco.¶ Tamen nota ꝙ cura
lapidis ꝑ illa fortiora diuretica nō debet fieri nisi sup/
posito bono regimine ⁊ bona dieta:⁊ ꝙ corpus non sit
plectoricū nec reumaticum:nec nimis extenuatū:⁊ tūc
demū fiat.¶ Cura igitʳ existit ī trib⁹.s.ī doloris mitiga
tione ⁊ in preseruatione ⁊ mãe ablatiōe:Et illa tria cōsi
stunt in euacuatione cū clisteri ⁊ vomitu ⁊ farmacia le
ui ⁊ in fractione lapidis ⁊ eius eductiōe.Mitigatio do
loris fit sicut dictum est cū balneo ⁊ fomētatiōe de mal
ua bismalua semīe lini ⁊ fenugreci ⁊ semīe malue ⁊ ro.
⁊ camomilla ⁊ cuz emplastro de malua bismalua altea
semine lini butiro recēti cū ꝓus dictis.¶ Preseruatio
fit a lapide non comedendo grossa nec aliquas carnes
nisi auiū ꝓterqꝫ degentiū in aquis.⁊ vtanʳ vomitu fre/
quenter ⁊ clisteri.⁊ nō iaceāt super dorsum sed sup ven/
trem:qꝛ hoc est melius qꝫ super latus.Utantur aue tre
mula que ē iuxta aquas quocūqꝫ mō siue assata siue eli
xata siue puluerizata.⁊ h̄ siue sit recens siue salita.Utā
tur brodio cicerum rubeorum:⁊ potent vinum album
limphatū cum aqua distillationis rafani:qꝛ illa aq̄ pre/
seruat a lapide.Fiāt balnea sulfurea nālia ⁊ artificialia
bulliendo sulfur in aqua ⁊ ītingatʳ spongia ⁊ pectini ap/
plicetʳ.¶ Materia aufertʳ digerendo ⁊ euacuando:vt
dictum est.Tamen in causa calida in estate ⁊ in coleri/
co digeratur materia sic.℞.radicū brusci apy feniculi.
añ.ptē.i.capilloꝝ venerl adiāthos ceterac politrici añ.
M.i.q̄tuor seminū frigidoꝝ maioꝝ ⁊ minorum milly
solis nucleoꝝ cerasoꝝ.añ.ʒ.i.ligri.q̄r.i.vuarū passaruz
mūdataꝝ ab arillis q̄r.5.zuccari lib.5.in aq̄ ordei deco/
quātur ⁊ fiat sirup⁹.de spica nardi ponatʳ.ʒ.i.⁊ tunc erit
melius.Et pruna possunt apponi ⁊ cassiafistula ⁊ carta/
muz si vis cum hoc laxare.Et vtantur electuario ducis
in bona q̄ttitate.¶ Nota vlterius hic circa quedā que
operantur a tota specie cuius sunt saxifragia quasi saxū
frangens sed calida valde ē.⁊ ideo flegmaticis valent
miliū solis ⁊ nuclei cerasoꝝ.Una trazea facta de nucle/
is cerasorū milio solis ⁊ liquirʳ.sine pari curat lapidem.
Uñ q̄dā sūt q̄ valēt lapidi renū ⁊ lapidi vesice sic lapis
iudaicus:in quo ponim⁹ lapidē gagatis qui valēt ī vtro
qꝫ sed plus in lapide renū.Et quedā valēt in lapide ve/
sice ⁊ modicū econtra:sicut lapis extractus per medici/
nam vel cirurgiam de aliquo frāgit lapidez vesice ⁊ iu
uat ad lapidem renū:sed debiliter operatʳ ibi ⁊ sanguis
vulpis.Uñ illa que oꝑantur a complexione debent esse
fortiora in lapide vesice qꝫ in lapide renū ⁊ calidiora:ſꝫ
a tota specie non oꝑantʳ.Similʳ lapis inuentus in spon
gia marina frangit lapidē renū.sed in vtrisqꝫ valz auis

tragades.i.cauda tremula ⁊ sanguis hircinus:⁊ cinis le/
poris.¶ Pro quo sciendū ꝙ hircus antiquus dꝫ nutri/
ri cum herbis diureticis sicut feniculo petro.hedera ar
borea ordeo saxifragia milio solis betonica.deinde in
estate decolletur ⁊ sanguis per frusta desiccetur et pul/
uericetur ⁊ detur cum vino albo mane et hora quietis
curat ⁊ ꝓseruat.¶ Itez lepus vnus īteger ponatʳ in olla
in furno calido quousqꝫ assetur in tātū ꝙ possit pulueri
zari.⁊ tūc de isto detur.ʒ.i.pulueris in exitu a balneo fa
cto de malua paritaria feniculo hedera terrestri vrtica
mortua.et detur cū aqua mellis vel cū aqua ordei vel
cū aq̄ ciceruz rubeorum.¶ Deinde detur pinocada:qꝛ
ꝓseruat renes ab vlceratione medicinaruz diureticaꝝ
fortiū.vel detur diagrediū frigiduz cum puluere lepo/
ris.vel detʳ puluis ille cum seminibus frigidis mūdis
vel cū semine maluaꝝ vel cum tiriaca in tempore fri/
gido ⁊ homine flegmatico.Uñ homo macilent⁹ habēs
renes siccos debet cauere a diureticis fortib⁹ ne renes
vlcerentʳ.⁊ talis debet vti tali medicina.℞.semis melo
nū mundatoꝝ.ʒ.5.se.citrulli se.portulace se.cucurbite:
se.papaueris albi añ.ʒ.iij.semis iusqami albi.ʒ.ij.panis
zuccari ad pōdus oīuz ꝯmisceantur simul.⁊ fiat trazea
optima ꝯtra renū vlcerationez et ecōtra ardorē vrine.
¶ Ulteri⁹ notandū ꝙ cinis scorpionū frangit lapidē.⁊
silʳ vitrū albū cōbustū:vt dicit Haly.in 3ᵃ pᵗiᵃ tegni.cō
mento.138.Et debēt scorpiones vel scarabei loco illoꝝ
poni in olla terrea ꝑua stricti orificij bñ obturata q̄ po/
natʳ in furno vbi sit ignis leuis et stet ibi.ꝑ.vi.horas.tūc
extrahatur et fiat puluis et cū vino ī quo coquatʳ radix
bardane.i.lappe īuerse bñ mūdate in q̄tuor ꝑtes prius
scissa detʳ pōdus triū granoꝝ vel.ʒ.5.Sed cicadas vel
cācros nō est securū dare vt ponit Galʳ.4ᵃ pᵗiᵃ regimis
acutoꝝ.ꝯmento penultimo.lꝫ ipse ducāt alias medici/
nas ad locum lapidis:qꝛ locū vlcerant et vesicam.Dic
Aui.3° cañ.de vitro albo subtili ꝯbusto puluerizato de/
tur pōdus.ʒ.5.cū vino albo vel cum aq̄ ordei in tp̄e cali
do.⁊ est optimū cū vino lapidi vesice ⁊ renum:vt ponit
Auic.2°cañ.c.de vitro.⁊ hec ego expertus sum frequēter.
sed non dico patientibus de quo sit ille puluis:qꝛ nō cu
rarentʳ.⁊ dicerent ꝙ hō vellet īterficere ipsos:cū vitro
sicut canes etiam interficiuntʳ.Sed decepti sunt:qꝛ vi/
truz non interficit canes nisi qꝛ canes accipiūt vitrum
integrū cum pinguedine aliqua:⁊ tunc stans in gutture
non pōt exire.si enim esset puluerizatuz nō noceret eis
nisi desiccando aliqualiter.Sed hominib⁹ debet dari
vitruz subtile clarum mūdum combustuz puluerizatū
subtilissime ⁊ cuz zuccaro dulcoratū ne desiccet nimis.
Et vtātur oēs isti oximelle diuretico ī hyeme ⁊ oxizac/
cara composita in estate.vel sirupo acetoso de seminib⁹
⁊ radicibus diureticis.⁊ ſꝫ hoc iuuas vt mā magis ꝑpa
retur ad expulsionē.¶ Item gūmi arabicū dragātum
amidum semina frigida ⁊ liquirʳ.ponantur cum diure/
ticis ne vlcerent vt dictum est.et detur stercus galli cū
vino distemperatum ⁊ inde colatum.Similiter sterc⁹
columbaruz vel decoctio dauci cretici et petrosily ma/
cedonici et paritarie in ceruisia vel vino vel aqua fre/
quenter data pauperes curat.et dentur illa post remol/
litionem materie et in balneo plus valebunt.¶ Item
accipere ad pauperes qualibet die succi artemisie me/
dium cifum plenuz prius modicum disputatum:et in/
fra tres dies lapidem frangit:et sicut harenam exire fa/
cit.Et de herba puluerizata detur in hyeme quottidie
ad pōdus.ʒ.i.¶ Itē medicina que non fallit:Accipe se/
minis petrosily portulace seminis leuistici ana.coclea/
ria duo.de sanguine hirci coclearia duo:et hoc desicca/

to.de puluere pellis recentis leporis capti luna existente
in augmento super lapidem marmoreum puluerizatum:
succari coclearia tria cum vino bono bibat in nomine do
mini in balneo facto ex iunipero vel lauro vel paritaria.
¶ De lapide vesice sciēdū ꝙ aliquādo sunt duo lapides
in vesica vna: ⁊ tunc difficile est valde curare: qꝛ extracto
vel fracto vno alter moratur ⁊ exit cuꝫ harenositate fex
furfurea: ⁊ aliquādo dubitaṫ de lapide vesice. ¶ Et ideo
ad lapidem ꝓbanduꝫ ibi esse resupinetur lapidosus ⁊ ele
uentur anche eius ⁊ intromittatur digitus per anuꝫ ⁊ cō/
cutiatur. et si remouetur lapis a meatu intelligitur lapis
esse in vesica. ¶ Et est istud remediū quādo lapis īpedit
operationem mingendi: amouere ipsuꝫ a loco illo per im/
positionem digiti in ano ⁊ permutare ipsum ad locū aliū.
vel caput patientis deprimatur ⁊ pedes ⁊ anche eleuenṫ
⁊ concutiatur corpus hinc inde vt lapis a via vrine remo/
ueatur ⁊ locus fricetur bene. ⁊ hoc iuuat ad hoc. Uel cuꝫ
siringa a loco remoueatur vel cum costa caulis vel mal/
ue intincta in oleo scorpionum vel de vino raffani vel aq̄
eius per siringam inyciatur. ¶ Aliter probatur lapidem
esse in vesica. accipiatur morsus galline in quātitate ma/
gna ⁊ decoquatur in aqua ⁊ ponatur super pectineꝫ ⁊ ra/
diceꝫ virge. ⁊ si dolor tunc augmenteṫ lapis est in vesica.
si vero non augetur: tunc est in renibus. ¶ Aliter ad idē.
si medicus faciat fortem compressionē cum manu super
pectinem ⁊ eyciatur vrina: lapis est in vesica. in cuius cu/
ra fiunt illa que dicta sunt. ¶ Si vero illis adhibitis la/
pis descendat ad locum virge: fiat istud emplastrū exper
tum ⁊ mirabile. ℞. lapidis spongie. ℥. i. vitellos ouoꝝ qua
tuor olei nardini olei muscellini. añ. ℥. 5. decoquātur oua
integra in aqua. ⁊ cum fuerint valde decocta accipiantur
vitelli ⁊ cum predictis oleis misceantur. ⁊ vltimo addaṫ
puluis lapidis predicti. ⁊ aly addunt lapidem qui inueni
tur in felle bouū. ⁊ aly filicem. ⁊ tota virga de ista empla/
stretur vsqꝫ ad medietatem virge. et statim incidetur la/
pis ⁊ exibit. ¶ Si igitur lapis fractus fuerit in diuersas
partes fiant tenacule subtiles a parte capitis: ⁊ cum illis
partes lapidis extrahātur. ¶ Si vero partes lapidis sic
non possunt extrahi: incidatur aliquantuluꝫ pellis prepu/
cy: ⁊ sic liberius extrahetur si sit in puero: quia aly nō ha/
bent prepucium nisi vel ablatum vel dilatatum nimis.
¶ Si vero post exitum lapidis vrina retineatur vngan/
tur renes ⁊ pectē cū tota virga cū assungia cuniculi ⁊ oleo
violato ⁊ nardino ⁊ prouocabitur: vel ponatur pediculus
in foramine virge. vel cimex qui vocatur gallice cimise ⁊
fetet cū frangiṫ ⁊ emittit putoreꝫ: vel pulex ibideꝫ ponaṫ
vel pediculus ouis. ¶ Itē galbanū super caput virge po/
situꝫ emplastratū incōtinenti expellit vrinā. De māsione
lapidis in vesica videbiṫ deo concedente in lib. 3°.

Dieta. Dieta sit talis ꝙ caueant sibi isti a superfluo
cibo ⁊ potu ⁊ ab omni generante flegma. et a
cibis grossis: ⁊ a lacte ⁊ caseo. ⁊ a carnibus auium cum pe
dibus latis integris. ⁊ a carne vaccina hircina. ⁊ a pingui/
bus sicut est vēsona caro vel ferina. ⁊ a piscibus fabis an/
guillis. ⁊ ab omnibus piscibus grossis ⁊ viscosis. ⁊ a cibis
in patella frixis. ⁊ a pane nouo ⁊ azimo. ⁊ ab allys ⁊ attri/
plicibus. ⁊ a fructibus ponticis ⁊ imaturis: sicut sunt pira
poma cruda. ⁊ ab omni exercitio multo super repletionē
⁊ super cibum. ⁊ a ceruisia noua vel vino nouo. ⁊ omnibꝰ
aquis turbidis. ⁊ a carnibus porcinis recētibus. ⁊ ab ouis
duris. ⁊ a piscibus non squamosis. ¶ Modo videndum
est quibus possunt vti isti. s. exercitio temperato ante prā
diuꝫ potagio de boraginibus feniculo petrosilio origano
calamento recenti serpilio vel piretro hortulano patina
malua betonica ⁊ similibus. ¶ Carnes accipiant gallina
rum caponum fasianorū perdicum ⁊ similia preterqꝫ de/
gentia in aquis: quia anseres ⁊ anates non valent eis. Et
caro arietina recens ⁊ caro hedulina est bona eis. ⁊ cuni/
culina ⁊ pisces habentes squamas valent: aly non. Potēt
vinum subtile album: ⁊ non super cibum nisi paucuꝫ val/
de. Utātur gaṙ. ⁊ antesil ⁊ cinamomo ⁊ petro. ⁊ pipere sa/
xifragia in salsamentis suis. Et de tertio in tertium acci/
piant gūmi cerasorum in vino bono mane: quia lapidem
frangit ⁊ educit. Et hec dicunt aliqui de gūmi prunoruꝫ:
sed non est verū. valet tamen sed nō tātuꝫ quantū aliud.
Utantur ꝫinꝫib. condito ⁊ radice iringorum conditoruꝫ:
quia optimi sunt. ¶ Experimenta mea sunt vesica porci
⁊ maxime apri cum tota vrina collecta. et vrina ista cum
tanto vino quāta est ipsa potetur ⁊ vesica ista desiccetur
⁊ puluerizetur ⁊ detur patienti: quia lapidem in renibus
⁊ vesica frangit ⁊ educit ex ambobus: vt dicit Auic. in se/
cundo. ⁊ ego expertus sum. ¶ Item bacce lauri cuꝫ vino
frangunt lapidem ⁊ educunt ⁊ curant idropisim. ¶ Iteꝫ
lapis humanus datus potui mane lapideꝫ frangit ⁊ edu/
cit. ¶ Item sanguis menstrualis desiccatus ⁊ potui da/
tus lapidem frangit. ⁊ cuꝫ isto vna mulier curauit distem
peratos a medicina a qua habui ibi pro secreto maximo.
⁊ dedit cum vino forti. Et huius confirmatio est: quia san
guis menstruus cum aceto cristalluꝫ dissoluit. Et Alphin
qui ponit ꝙ sanguis hircinus ⁊ asininus ⁊ anserinus cum
aceto mixtus leui igne coctus gēmas impositas ⁊ vitruꝫ
mollificant vt ad libitum possint incidi. Et dicit Alber/
tus ꝙ si sanguis hirci cum aceto ⁊ succo absinthy simul
in vitro bulliant reddit vitrum molle ad moduꝫ paste ⁊
poterit proyci ad murum ꝙ non frangetur. ¶ Iteꝫ abro
tanum vrinam prouocat ⁊ lapidē in renibus ⁊ vesica frā/
git in potu datum vel emplastratum. ¶ Item feniculus
porcinus idem facit. ¶ Iteꝫ ciperus optime lapidē rum/
pit ⁊ extrahit. sed minus est in vsu quia aduredo generat
lepram. Similiter saxifragia est calida valde. ⁊ ideo non
debet accipi in nimio vsu. ¶ Item nota ꝙ medicinis la/
pidis miscende sunt medicine ducentes ad locum sicut
piper cinamomum calamentuꝫ spica. Et dicit Auicen. ꝙ
medicine extrahentes lapidem sunt daucus siseleos assa
rum acorus ameos fenugrecum squinantū carui. ¶ Do/
lorem mitigantia sunt nuces ⁊ auellane semen lini ⁊ mu/
cillago eius. semē altee. capilli veneris. virga pastoris sco
lopendria eupatorium pulegium radix tribuli et fructus
eius. ⁊ radix tamarisci prouocat ⁊ mitigat. Et ego dico ꝙ
lapis inuentus in spongia frequenter datus curat. Et ad
vltimum detur metridatum ⁊ tyriaca recens diarodon
iuly quia optima sunt. ⁊ balsamum cum eis positum ope
rationem felicitat. ⁊ istud pro diuitibus. ¶ Item carpo/
balsamum cum aqua raffani ⁊ filicis curat omnem lapi/
dem curabilem. ¶ Iteꝫ diacapparis valet melancolicis
habentibus lapidem cum decoctione scolopendrie ⁊ ta/
marisci ⁊ corticum fraxini. ¶ Item gentiana cum vino ⁊
liquiṙ. est precipua. ⁊ maxime valet senibꝰ ⁊ flegmaticis.
⁊ ista sufficiant. ¶ Item cinis teste oui a quo pullus exi/
uit curat lapidem. ¶ Quia tamen aliquando lapis facit
mictum sanguis excoriando ⁊ vlcerando. ⁊ vlcus est solu
tio continuitatis cum deperditiōe substantie. ⁊ est cōmu
niter cum sanie que aliquādo impedit debitaꝫ operatio/
nem mingendi faciendo stranguriā. ⁊ aliquādo vrina nō
retineṫ ꝓpter debilitatem cōtentiue sicut in diabetica:
⁊ ex putredine saniei generate ⁊ ex calore renum. ⁊ cum
isto aliquādo fit dolor renū ⁊ apostematio. Ideo p̄mo di/
co de stranguria. 2° de diabetica passione. 3° de mictu
sanguinis. 4° de vlceratione vesice. 5° de apostemate
renum ⁊ vesice. 6° de dolore renum.

Stranguria est pua ⁊ sepissima mictura: sicut dicit Gal. 5ª particula affoꝛ. cōmento 5°. ⁊ 7ª particula affoꝛ. cōmento. 47. dicit ꝙ stranguria est cum vꝛina guttatim ⁊ velociter exit ⁊ frequenter. ⸿ Propter qḋ notandū ꝙ vꝛina aliquādo emittitur inuoluntarie. cuius emissio inuoluntaria est duplex. quia aut emittitur in nimia quātitate ⁊ coꝛpus cōsumit: ⁊ tūc est diabetica. aut emittitur inuoluntarie ⁊ in parua quātitate: qꝛ guttatim ⁊ paulatine: ⁊ tunc est stranguria. Si retinetur inuoluntarie hoc est dupliciter. aut enim appetit mingere ⁊ non pōt aliquo modo: ⁊ tunc vocatur suria: aut appetit sed non pōt nisi per hoꝛas certas ⁊ cum difficultate: ⁊ tunc vocatur dissuria. Et ideo dicit Gal. 6ª particula affo. cōmento. 47. ꝙ in dissuria ⁊ duritie et angustia nec sine magno doloꝛe actionē suam cōplet vesica. Et est versus de ℞. Strangur guttatim: nil suria: disqꝫ per hoꝛas. .i. in dissuria mingitur per hoꝛas ⁊ cū difficultate. Fit enī in die naturali sex vicibus mictura bona. ⁊ si amplius est: a malo est: ⁊ si minus q̄ꝫ per quatuoꝛ vices nimis paucuz est. ⁊ dicitur stranguria quasi strangulans vꝛinam.

Cause. Causa strangurie aut est ex defectu cōtentiue virtutis in vesica. aut de acumie vꝛine. ⸿ Cōtentiua autem deficit aut ratione male cōplexionis. aut apostematis. aut causa grosse ventositatis. aut rōne vulneris. Complexiones vero sunt octo vel nouem. quarum vnaqueqꝫ deficiente deficit ⁊ virtus cōtentiua ⁊ deuenit ad stranguriam: vt dicitur 3ª particula affo. cōmento. 17. Similiter de vulneribus aduenietibus vesice ex apostematibus ⁊ ex mala dieta nascitur debilitas cōtentiue sicut ꝑpter acceptionem aque frigide post magnū caloꝛez: ⁊ ꝑpter diuretica nimis foꝛtia post pꝛandium sicut super litrontipon electuarium ducis ⁊ similia. ex quoꝛum acceptione in passionibus renum contingit: ꝙ ex colamento sanguinis ⁊ alioꝛum humoꝛuz ad renes descendentium ⁊ vꝛinam acuentium: ⁊ per consequens pungentium vꝛina īmoderate expellitur. ⸿ Fit etiam ex cōplexionis coꝛruptione ⁊ maxime calide tantū vel calide ⁊ humide: etiaz solius humide adhuc. In apostematibus deficit contentiua: qꝛ Hyppo. dicit quinta particula affoꝛi. in affo. In ano flegmonem patienti ⁊ matrice flegmonē habente strāguria accidit: quia his membꝛis vesica colligatur: dicit Gal. in cōmento. quia apostema in ano pꝛemit vesicam: quia anus ⁊ vesica sunt vicina. ⸿ Idem dicenduz de stranguria. tamen vtplurimuz est ex defectione virtutis ratione cōplexionis frigide vel ex apostemate. cōicant tamen in causis ꝭm magis ⁊ minus. ⸿ Similiter suria quādo cause foꝛtificantur fit totalis vꝛine operationis ablatio. sed minoꝛatur operatio virtutis in dissuria ⁊ coꝛrumpitur in stranguria: quia exit guttatim vel inoꝛdinate. Unde breuiter cause possunt reduci ad duas. s. ad caliditatez nimiā pungentem ⁊ moꝛdicantem ⁊ ad nimiam frigiditatē paraleticantem ⁊ moꝛtificantem.

Signa. Signa quādo a causa calida sunt iste passiones: tunc est ibi arsura ⁊ punctura. caloꝛ. sitis. moꝛdicatio. Et quando a causa frigida tunc doloꝛ est modicus: ⁊ est quasi cum quadaꝫ insensibilitate ⁊ leditur notabiliter a frigidis. ⸿ Item a parte vꝛine sunt signa. vrina pallida in coloꝛe. remissa grossa vel tenuis in substantia. superius liuens. pauca in quātitate. cuꝫ contento grosso trumboso in fundo albo in coloꝛe: stranguriā sinificat. ⸿ Sed quando causa est frigida vꝛina est alba ⁊ multa frequentia mingendi ante tempus ⁊ sensibilitas frigoris in vesica. ⸿ Sed quando causa est calida: tunc vꝛina est rubea ⁊ ardoꝛ in vꝛinando ⁊ inflāmatio quā sentit infirmus in extremitate virge.

Pronostica. Pꝛonosticatio est ꝙ strāguria si cōtinuetur est turpis ⁊ verecundiosa ⁊ omnes impedit notabiles operatiōes tam naturales q̄ꝫ animales: cuiusmodi sūt speculatio disputatio comestio. quia opoꝛtet hominez quasi continue poꝛtare vꝛinale vel ollā vel sub zona sua vel ītra tibias sicut ego vidi de vno monacho qui continue habebat vas secum in quo vrina distillabat guttatim. Sed de dissuria ⁊ suria dico ꝙ ablatio vꝛine si diu duret moꝛtez significat: qꝛ vel ex opilatione cōpleta ꝑpter feces induratas in intestinis. vel ꝑpter lithiasim vel ꝑpter lapidem vel fluxuz ventris vel defectum ex coꝛruptione memoꝛie ⁊ ꝑpter febꝛes adurentes vel ꝑpter sudoꝛem diafoꝛeticuz vel ꝑpter vomitū continuum vel fluxum sanguinis superfluū. quia tria sunt que diminuta se augmētāt ⁊ augmētata se diminuūt. s. sudoꝛ vꝛina ⁊ egestio. ⁊ ista p̄dicta sūt moꝛtalia: quia moꝛtificationem virtutis significāt. Si sit ab epate est tumoꝛ ⁊ febꝛis. Si a ventositate est doloꝛ extensiuus ⁊ inflatiuus. Si ab vlcere est sanies in vꝛina pꝛecedens: si a lapide pꝛecesserunt harenule ⁊ per doloꝛez loci ⁊ per passionē alioꝛum membꝛoꝝ. ⸿ Item aliqui ꝑpter locū venerabilem nō audent mingere vel obliuiscunꝰ: ⁊ tunc vesica extēditur superius ⁊ coartatur inferius ⁊ constringiꝰ tunc vesica: ⁊ tunc quādo vult mingere nō pōt ⁊ rumpiꝰ. Sed vesica incisa moꝛtale. 6ª particula affo. affo. 18.

Cura. Cura strangurie sic fit. p̄mo fiat clistere si causa sit materialis. deinde vomitus. deīde flebotomia si particularia cōueniant. Unde 6ª particula affo. dissuriam flebotomia soluit incisa vena que intus in talo est: ⁊ est vena saphena interioꝛ. Et eodem mō dico de strāguria. ⁊ ℞ si toti coꝛpoꝛi insit sanguinis abūdātia. ⁊ ℞ p̄us in tibia subtiliando sanguinez per scarificationez vel lotionem in aqua calida. Et valet etiam talis flebotomia quādo est ibi sanguis opilans coagulatus vel conglobatus in loco inter vesicaꝫ ⁊ virgam. 2ª particula affo. affo. 47. dicit Hyppo. ꝙ stranguriaꝫ ⁊ dissuriā soluit potio vini ⁊ flebotomia. Dicit Gal. ꝙ si sint illi moꝛbi de frigida causa iuuat vinum potatum in maxima quātitate aut parum mixtuz. Et tunc si sit apostema frigiduz vel sanguis grossus opilans ⁊ coꝛpus non fuerit plenum humoꝛibus nutrit similiter vinum potatuz. Et si sit coꝛpus plenum: tunc valꝫ flebotomia vt dicit. quia est vniuersalis purgatio totius coꝛpoꝛis. vt dicitur 6ª affo. cōmento. 22°. ⸿ In causa calida semen lactuce ⁊ scariole cum vino mixto cū aqua granati acetosi tribue ⁊ liberabitur. ⁊ semen poꝛtulace cum semine malue est optimum. ⸿ Fiat ergo talis potus. ℞. radicum bꝛusci apij añ. partem vnā quatuoꝛ seminum frigidoꝛuz mundatoꝛum maioꝛuz ⁊ minoꝛuz. añ. ʒ. ß. sandaloꝛum alboꝛuz ⁊ rubeoꝛuz. añ. ʒ. ß. milij solis floꝛum nenufaris. añ. ʒ. ß. liquiꝛ. quartam. ß. zuccari quartaz vnaz. fiat potus quo vtatur mane ⁊ sero. Deinde purgeꝰ cum reubarbaro ⁊ cassia fistula ⁊ pꝛunis et tamarindis. Deinde vtaꝰ attriplicibꝰ mercuriali lactucis spinachijs in potagijs suis. ⁊ vtatur ante sirupo violato vel ro. ⁊ vtatur zuccaro rosato triasandalis rubeis confoꝛtatis cū spica nardi. ⁊ carnibus citonioꝛum conditoꝛuz cum zuccaro sine speciebus. Deinde balneum fiat vsqꝫ ad vmbilicum cum camomilla pitaria maluis rosis vrtica minoꝛe ⁊ ipia ⁊ toꝛmentilla. vel teneatur spongia super pectinem in dicta aqua intincta. Deinde inungantur renes virga ⁊ pecten cum isto vnguento cōposito. ℞. olei violati populeō rosati. añ. ʒ. i. adipis anseris ⁊ galline recentium. ana. ʒ. ß. olei camomille. ʒ. ß. cere albe. ʒ. ij. fiat vnguentum. Sed si sit de apostemate: tunc detur succus solatri dispumatus cum cassiafistula ⁊ potet aquā oꝛdei. Et si sit membꝛi la/

xitas vel raritas latitudo vel apertura: tunc fiat empl'm super pectinem cū mirtillis rosis sumach plantagine sandalis laudano ⁊ mucillagine psily. vel cuz oleo rosato cōficiatur. vel lac acetosum de quo butirum est abstractuz superponatᷣ. ¶ Et si cum isto tunc sit ardoꝛ vꝛine. ℞. psily. ʒ.i. coquatur in aqua: ⁊ colligatur mucillago ⁊ misceatᷣ cum oleo violato vel cum lacte mulieris puellam nutriētis. ⁊ in isto liquoꝛe cōposito misceatᷣ. ʒ.i. camphoꝛe. ⁊ per siringam inyciatur totū ⁊ ardoꝛem mitigabit. Et vtatur patiens diaboꝛaginato frigido in isto casu vel triasandalis camphoꝛatis. ¶ Modo videndū est de causa frigida facto clisteri ⁊ vomitu si opoꝛteat. tunc materia si sit: digeratur cum radice toꝛmentille ⁊ nasturcio aquatico ⁊ ysopo ⁊ cum radice ireos añ. partē vnā. filopendule artemisie. añ. M. s. sticados cimini. añ. ʒ.ij. anisi ameos. ana. ℥. s. nucleoꝛum cerasoꝛuz mily solis. añ. ℥. s. spice celtice. ʒ.ij. spice nardi. ʒ.i. liquirᷣ. quar. i. mellis: qđ sufficit. Deīde purgetur cum benedicta hermodactilis. qui de harena sanie ⁊ de omni humiditate coagulata vesicam mundificant: vt dicit Girardus 5º. viatici. Deinde post purgationē detᷣ musa enea que in omni difficultate mingendi valet. Deīde denᷣ. ʒ.ij. succi artemisie in potu: qꝛ doloꝛem vesice et stranguriam soluit: vel detur puluis in consimili dosi cuz aqua feniculi. ¶ Item filopendula trita ⁊ cuz vino albo subtili bullita ⁊ bibita colice remediatur. ¶ Itez toꝛmētilla cuz vino bibita toꝛmenta vrine distillantis curat sicut expertus sum nec est ei aliquid par. ¶ Item vinū decoctionis lily facit mingere statiz. similiter succus nasturcy aquatici vel lapaty acuti bibitus cum vino. ¶ Item pilusella ⁊ filopendula ⁊ pentafilon ad idem mirabiliter ⁊ cito operantur. ¶ Item decoctio sticados sicci optima est. vel succus millefoly cum aceto bibitus ⁊ statim minget. vel da rasuram lapidis gagatis. vel suffumigetur cuz eo. hoc est certum. ⁊ ego sum expertus. ¶ Item radix rafani bibita cum vino albo in quo admisceatᷣ puluis piloꝛum lepoꝛis detur ad potandum ⁊ statim minget. ¶ Itē due vel tres cantarides capitibus ⁊ alis remotis cum lacte capꝛino bibite stranguriaz soluunt: qꝛ illud lac est eaꝛum tyriaca. eodem modo de cicadis fiat. ¶ Item fiant illa que dicta sūt. c. de cura lapidis vesice que hic optima sunt vt patet. ¶ In causa frigida potent vinū odoꝛiferū. si sit paralesis vesice: ⁊ tunc fiat emplastrū super pectinē de laudano mastice olibano rutha menta absinthio calamento cinamomo nuce muscata. ⁊ est fere eadez cura sicut in diabetica. Vtatᷣ assis frixis. ⁊ in omni causa valent auellane: sed in causa frigida assentur nuclei ⁊ dentur. Et sirupus mirtinus cum mastice ⁊ nuce mus. valet in omni causa quādo guttata emissio vrine est nimis frequēs. Et ideo vt rarius veniat dentur stiptica: sed quādo guttatiz venit ⁊ raro: tunc valent diuretica ⁊ non stiptica: ⁊ hoc in suria. Sed in stranguria est aliter: quia stranguria est guttata vꝛinatio. ⁊ hec. s. dissuria raro eueniens: ita ꝙ nō vꝛinat patiens nisi raro ⁊ guttatim: ⁊ tunc valent diuretica. ¶ Sed quādo guttatiz venit ⁊ quasi cōtinue ⁊ frequenter: tunc denᷣ stiptica in causa calida: vt rose sumach mirtilli ⁊c̄. ¶ Sz in causa frigida denᷣ calida vt mastix thus cinamomū assuz stoꝛax calamita nux cypꝛessi myrra garᷣ. macis ren lepoꝛis assus vel exiccatus. ⁊ karabe mirabolani kebuli modicum tosti cuz alys valent optime. Et dentur stiptica aromatica cū calidis: ⁊ in causa frigida modicum cum frigidis. ⁊ ecōuerso est in causa calida. Et tyriaca diambꝛa diaolibanuz diacitoniten in causa frigida valent: sicut diadragantū frigidū ⁊ zuccarū rosa. in causa calida. Ista pono hic ꝑpter erroꝛez multoꝛum qui in omni strāguria dant diuretica: ⁊ hoc facit eos mingere frequētius: ⁊ ideo errāt illi in casu iam dicto. ¶ Sed in paralesi vesice valet dianthos cuz musco. pliris cū musco. ¶ Sz in dissuria ⁊ suria est spāle dare decoctionem celidonie ⁊ emplastrare celidoniaz ⁊ paritariaz ⁊ leuisticū ⁊ ipericon ⁊ folia nucis maioꝛis super pectinē ⁊ facere de eis balneū vsqꝫ ad vmbilicū: qꝛ qđlibet istoꝛum vꝛinā ꝓuocat per se potatuz vel emplastratuz. ¶ Sed in emplastro ponatᷣ cum istis furfur tritici. deinde intingatᷣ cuz oleo nardino ⁊ costino inferius. ⁊ vna gutta mittatᷣ intra virgam. ⁊ hoc facit balsamum per se intra iniectum si patiens sit diues. ¶ Item sal album dissoluatᷣ in aqua calida ⁊ totū inyciatur per anū cum clisteri. ⁊ hoc soluit ventrē ⁊ vꝛinaz ꝓuocat. ¶ Item in omni difficultate mingendi. ℞. paritarie ipericon saxifragie herbe milysolis berbene ireos pollipody. añ. M. i. anisi carui ameos. añ. ʒ.i. decoquantur in vino in causa frigida. in aqua oꝛdei in causa calida. ⁊ hoc melius est: qꝛ ꝓuocat ⁊ laxat. ¶ Item reubarbarū ⁊ spica nardi valent omni homini. sed agaricus in causa frigida laxat ⁊ ꝓuocat. nec est sibi par. certū est. omnia ista vltimo posita ego ipse expertus sum. ¶ Vlterius notāduz ꝙ perdices sunt bone in stranguria frequentis micture. sed nō in stranguria rare micture. sed ibi valent aues parue vt caudatremula. fasiani ⁊ galline oībus valēt. ¶ Et vinum aromaticū foꝛte in ꝑma valet. sed in scđa vinū album subtile. sed istam secundā non dixi in diffinitiōe superius: qꝛ illa nō est vera. alia est vera. Et ideo Girardus ⁊ Gualterius in pꝛacticis suis diminute dixerūt: qꝛ soluz de vera loquebanᷣ. de quo miroꝛ: qꝛ Auic. nō respexerūt vt videtur. ¶ Adhuc vnum medicamentuz dico ꝙ linire virgam cum cepis ⁊ allys ꝓuocat vꝛinam.

Diabetica passio

est imoderatus fluxus vel exitus vꝛine per renes cum vehementia sitis. ⁊ vocaᷣ anglice candepise. ⁊ diciᷣ a diabetes qđ interpꝛetaᷣ dissoluens renes: qꝛ ex caloꝛe renuz vtplurimū venit. ⁊ sicut diaria ventris quo ad fluxū vrine hic sicut fluit ibi venter: sed quo ad sitim est simile canino appetitui. qꝛ sicut accipiᷣ ibi cibus imoderate ⁊ velociter expellitur per vomitū vt cōiter sicut canes faciūt. ita hic accipitur potus imoderate ⁊ velocissime expelliᷣ per vꝛinam ꝑpter foꝛtitudinem attractiue renū: quia trahit anteqꝫ digeraᷣ in stomaco ⁊ epate. ⁊ ideo cruda exit. Unde Egidius dicit in vrinis suis ꝙ vrina alba ⁊ subtilis diabetem signat quando imoderate exit plus qꝫ potatur vel fere tantū ꝙ coꝛpus ibi cōsumitur continue ⁊ humoꝛes coꝛpoꝛis eliquantur.

ab hepate.

Cause.

Cuius causa ē caliditas ⁊ siccitas renū vtplurimuz. vnde virtus attractiua viget in eis pꝛeter naturā. ⁊ debilitaᷣ virtus eoꝝ cōtentiua ꝑpter poꝛoꝛum nimiam apertionē in ipsis renibus: ⁊ ideo exit cito. sicut enim potaᷣ ita mingitur. Prouenit etiā a frigiditate renum ⁊ totius coꝛpoꝛis: qꝛ frigidū paraliticans ⁊ moꝛtificans non permittit continere vꝛinaz: ⁊ sic coꝛrumpiᷣ contentiua. Attractiua tamē aliquādo coꝛrumpiᷣ a frigiditate nimia. ⁊ lꝫ causa sit frigida: est tamē aliqñ cum siti ꝑpter stomaci desiccationez ⁊ totius coꝛpoꝛis causatam ex fluxu vrine imoderato ⁊c̄.

Signa.

Signa diabetice passiōis sūt manifesta quādo vrina mingitur in magna quātitate ⁊ frequenter. ¶ Sed quādo est a caliditate: tunc sentiᷣ caloꝛ in renibus doloꝛ ⁊ punctura ⁊ fantastica repletio: que fit a causa eleuante vapoꝛes ad os stomaci. ¶ Sed quando est a frigiditate: tunc sentiᷣ frigiditas in renibus ⁊ in extremitatibus. lediᷣ a frigidis: ⁊ iuuatur a calidis. ⁊ ibi est appetitus cibi ⁊ fames rōne frigiditatis: nisi ipsa sit moꝛtificās. ⁊ vtrobiqꝫ est coꝛpoꝛis extenuatio ⁊ est frequēter

i. si de Canthar vel de Cicadis fe.

cum febre. Urina ergo alba in colore vt aqua: tenuis in substãtia: multa in quãtitate cũ pinguedine residẽte vel supernatãte diabeticaz significat passionem.

Pronostica. Hec passio in senibus cuz febre est incurabilis. quia si diuturna fuerit in. xv. diebus vel tribus septimanis causat idropisim vt plurimũ. Et si fuerit ista passio cõtinuata ⁊ remediata nõ fuerit: corpus maceratur ⁊ crura debilitantur et ducit in perditionem. vnde in senibus quecũq̧ passiones cronice fuerint cum eis plurimũ moriuntur 2.° afo.

Cura. Cura istius passionis est. in causa calida: q2 frequentius aduenit. pmo clistere mollificatiuũ dare. Deinde pvocet̃ vomitus. Deĩde si particularia cõueniant fiat vna parua flebotomia. ⁊ purget̃ patiens cuz mãna ⁊ cass. ⁊ prunis ⁊ tamarindis. Deinde detur eis aq̃ frigida multa postea euomat eam. ❡ Deinde. ℞. ʒ. i. spodij succi liquir. ʒ. ß. lactuce. ʒ. i. portulace. ʒ. ij. rosarum coriãdri. añ. ʒ. iiij. gũmi arabici lentiginis exiccate balaust. boli armeni. añ. ʒ. i. camphore. ʒ. ß. fiant pillule parue cum aqua rosata vel cum succo granatorũ acetosoruz ⁊ detur vna in potu vel due cum aqua vel sirupo rosato vel mirtino vel cum aq̃ plantaginis. ❡ Uel sic. ℞. coriandri preparati cuz aceto spodij coralli albi karabe sanguinis dra. ⁊ sandali albi. añ. ʒ. ij. camphore. ʒ. ß. conficiant̃ cum mucillagine psilij sandalis aqua rosa. aceto ⁊ camphora. vel cassum barbassum mẽbranaz vlmi cum fabis fractis. in aqua pluuiali decoque quousq̧ fiat sicut gluten. deinde extende super pannuz ⁊ renibus impone. Uel accipiatur lamina plumbea subtiliter formata ad modum brachalis ⁊ sumat̃ in panno lineo. ⁊ post liniatur cum farina lentium vel cuppularuz glandiũ vel aqua ordei pistata cum aqua ros. ⁊ cum albumine ouorũ ⁊ ponat̃ super renes. Et cum calefit amoueat̃ ⁊ predictis illiniat̃. vel intingat̃ in aceto vel succo plantaginis ⁊ supponat̃ frequẽter. vel de succo sanguinarie virge pastoris' reste bouis lẽtiginis aq̃ ⁊ panno lineo intincto fiat emplastꝝ vel fomentatio. ⁊ h̾ est optimũ. vngantur renes cum populeon. ❡ Utantur isti ordeato auenato amido piris citõijs portulacis cucurbitis vino grosso cum aqua multa. ❡ Uitent oĩa diuretica. caueat ab exercitio ⁊ vsu venereo ⁊ vnctuosis. Nõ iaceat super culcitrã de pluma nec super dorsum vel super latera vel parũ. ❡ Frigida ⁊ humida que nõ sunt diuretica cõpetunt eis vt viole ⁊ flores nenufaris. ⁊ berberi nõ sunt dimittendi. nec cibus debet esse multe grossitudinis sicut frumẽtũ rizi amigda. ⁊ similia. ❡ Si aũt causa fuerit frigida vel fuerit cum siti: tunc cura est difficilis. vtat̃ tunc cura ista. s. vino odorifero. fricent̃ extrema. ponãtur ventose super renes sine scarificatiõe. ⁊ si sit materia peccans purgetur cum hiera pigra ⁊ prouocet̃ vomitus cum raffano. vtatur sirupo mirtino ⁊ diaolibano et rosata nouella: quia ipsa sedat sitim: ⁊ cum hoc calefacit ⁊ est stiptica aliqualiter: ⁊ ideo optima est. Tamen bonũ esset amouere opium de recepta eius in isto casu. vel fiat emplastꝝ de myrra laudano mastice thure aniso asso ruta mentha. ❡ Et cibaria preparent̃ cum aqua extinctionis ferri. ⁊ in aquis termaꝝ potest balneari. ⁊ fricetur donec rubescat. ⁊ vtatur pasta regia que est medicina confecta ad modũ zinziberati. ⁊ est alba: quia fit de zuccaro ⁊ candio ⁊ gũmi arabico ⁊ draganto ⁊ amigd. ⁊ auellanis ſm aliq̃s. ❡ Sz si causa fuerit frigida sine siti fiat potio de castoreo myrra piretro cuppulis glandium ⁊ coquant̃ in sirupo mirtino ⁊ sumatur mane ⁊ sero. Et diacastoreum valet eis. Et vtantur vitellis ouorum in aqua fractoruz ⁊ gallina pingui. vtatur assis ⁊ frixis. Tamen quia sunt consumpti ⁊ quasi ethici vtantur electuario ad restaurandum ⁊ diacitoniten ⁊ pasta regia que valet omnibus ethicis ⁊ cõsumptis. ❡ Et super stomacũ istorum fiat emplastruz in causa calida de ros. menta absinthio. Et in causa frigida de mentha calamẽto galanga cimino zedoaria olibano: vel spongia infusa in decoctione predictarũ rerum stomaco superponatur. ⁊ hoc est leuius.

Semi[n]. lentis excorticat.

Deinde comfortantur renes sic ℞ cupul. glandium, psidiæ, balaustiæ, acatiæ, ros. boli arm. Hypoquist. ana ʒi ß ladani ʒij cum syrup. mirtino fl[at] Emplastrum.

lentium

Diamnes. Juxta istud cap. imediate precedẽs dicenduz est de diamne que est passio vesice in qua vrina egreditur inuolũtarie aut ignoranter sicut in somno. ⁊ dicit̃ diamnes quasi duoruz damnũ. s. renum ⁊ vesice quasi duplex dãnũ: q2 cõtentiua vesice deficit. ⁊ est passio in lacertis vesice: q2 ipsi sunt vtplm mollificati ⁊ nõ possunt cõtinere. aut q2 dormiẽdo imaginatur esse in cloaca vel in loco vbi cõsueuit mingere: ⁊ tunc pcipit virtus imaginatiua virtuti expulsiue: ⁊ ita mingit in lecto credens alibi esse. ⁊ cõtingit ex superfluo potu ⁊ tarda retentione vrinandi. Et sic p3 causa.

Cura. Cura in causa frigida est dare olibanũ. ⁊ in causa calida ossa mirabolanorũ assata. tñ in speciali fit. ℞. ossa mirabolanoꝝ assata. deinde assent̃ glandes ⁊ extinguant̃ in aqua ro. vel assetur nasturciũ ⁊ extinguatur in succo agreste: ⁊ tunc desiccet̃. ⁊ cũ fuerint desiccata puluerizent̃. deinde misceant̃ cum myrra storace calamita nuce musca. ⁊ nuce cypressi mastice thure. conficiãtur cum sirupo mirtino ⁊ dentur. vel cum laudano potest fieri emplastrum. vel vnguentuz cuz oleo masticino vel cũ zuccaro. ❡ In predictis speciebus põt fieri electuarium qđ valet in passionibus renum ⁊ vesice de causa frigida ⁊ corpore mundificato. ℞. glandis thuris myrre añ. coquãtur in vino vsq̧ ad tertiam partez ⁊ dent̃ in potu cũ sirupo mirtino. ❡ Itẽ puluis vesice caprine taurine vel porcine cum decoctione glandis in potu sumptus celeriter iuuat. ❡ Item vesicam piscis fluuialis luna crescente et decrescente transglutire liberat eos ſm Constantinum. ❡ In causa calida detur ordeatũ cum succo crassule maioris ⁊ portulace. ĩmo probibet gomorreaz ⁊ diamnez de causa calida. Et detur tyriaca in causa frigida. ⁊ rubea trociscata in causa calida. sed in etate lactanti minuat̃ cibus ⁊ potus ⁊ non pfundent̃ in somno. Uitent mollificantia neruos. ⁊ detur eis caro citonioruz ⁊ pira cocta. Ungant̃ renes ⁊ vesica cum oleo masticino ⁊ ros. vtantur saluia ⁊ betonica. ❡ Si fuerit ppter imaginatiuaz locus decoretur ita q͏ de die abhorreat ibi mingere. fiãt igitur ibi cruces in pariete: locus dealbetur ⁊ cõsimilia.

et

sem. ru[tæ]. labdani.

et

Sanguis aliquãdo mingit̃ cum vrina aliqñ ante vrinam aliquando post. venit enim aliquãdo de epate aliquãdo de renibus aliquãdo de vesica aliquãdo de venis medijs. aliquãdo est purus aliquãdo est ĩpurus: q2 est cum sanie vel aliquo tali. aliqñ est sicut lotura carnis. aliqñ puenit cretice aliquãdo vi sinthomatis. ⁊ isto modo loquor hic.

Cause. Cuius causa aliquãdo est exterior sicut pcussio. casus. coitus superfluus. exercitiũ nimiũ. ocium nimiuz post laborem. repletio nimia cibi ⁊ potus. dimissio fluxus soliti sicut sunt menstrua ⁊ emorroydes ⁊ membroruz mutillatio. ❡ Causa interior est ppter humorem nimiuz replentem aut ppter eius acuitatem: aut ppter ventositatez descendentem aut vlcus aut apã: aut ppter debilitatem renum ⁊ vesice: aut ppter vlcera: aut ppter latitudinem: aut ppter mẽbroꝝ raritatem.

Signa. Signa causaruz extrinsecaruz habentur per indicia patiẽtis. Si sit a causa interiori vt ab epate: tunc exit sine dolore. Si a renibus: tunc est cum dolore renum ⁊ sanguis est purus. Sed quãdo ab epate: tũc nõ omnino est purus nec oĩno turbidus. sed cum venit a

Diam valet lac vaccinum in quo ferrum sit sepe extinctum.

vesica hoc scitur per dolorem loci ꝛ per turbulentiam. et hoc est q̄d dicit Hyppo. 4ª particula affo. affo. 79. Si sanguinem mingunt ꝛ trumbos: circa vesicaȝ dolorem significant. ꝛ sanguis est sicut lotura carnis: ꝛ tunc prouenit ex debilitate epatis ꝛ renuȝ. Et sanguis quãto plus ꝓuenit a partibus remotis tanto plus est mixtus cum aquositate: quãto plus a ꝓpinquis tanto minus. Sanguis cum sanie sigñat vlcerationē ꝛ rupturaȝ epatis. Sed si sit odor grauis ꝛ squame: tunc sigñat vlcerationeȝ. vt innuit Hyppo. 4ª affo. affo. 80. Sed cum sanguis venit multus ꝛ subito sigñat rupturaȝ vene. Sed quãdo venit paulatim significat corrosionem aut desudationeȝ aut modicam apertionem. Cum venit ꝓpter multã repletionē discernit̄ ex habitudine. Si venerit cretice discernit̄ ex alleuiatiōe ꝛ ex morbis precedentibus ꝛ signis digestionis.

Pronostica. Pronosticatio est ꝙ omnis fluxus sanguinis rubei ꝛ mundi si sit multus est malus. Fluxus sanguinis de vesica tardius curat̄ q̄ȝ ab alijs partibus. Unde passiones vesice tardius curãtur ꝛ difficilius q̄ȝ in renibus ꝓpter aquositateȝ salsaȝ cõtinue ibi fluenteȝ ꝛ ꝓpter paucitateȝ sanguinis ꝛ carnis. In renibus non est aquositas ita acuta ꝓpter maiorē portionem sanguinis: ꝛ qr habent plus de carne vnde frigida vesica est sicca ꝛ sine sanguīe. vt dicitur 3ª particula affo. cōmento 6º. ℂ Item quicũq; sponte. i. subito ꝛ multuȝ sine causa exteriori manifesta vel subita sanguinē mingũt: his de renibus vene rupturaȝ significat. 4º affo. affo. 76. ℂ Item sanguis longo tēpore apparēs in vrina pessimus est: quia significat vlcerationem vesice.

Cura. Cura micture sanguinis est talis. p̄mo det̄ succus calendule distemperatus cuȝ vino ad pondus. ʒ. i. ꝛ statim cessabit fluxus. vel det̄ succus sanguinarie cū aqua rosa. ꝛ aqua plantaginis. vel det̄ decoctio prouēce cum lacte dulci vel cum aqua extinctionis ferri. Et si per ista nō curetur: tunc sic est operandũ. ℂ In p̄mis si causa sit recēs fiat flebotomia de epatica postea de saphena exteriori vel interiori. Si ab alijs membris: fiant ventose in posteriori parte ex vtraq; p̄te spine dorsi supra renes aliqualiter ꝛ super emũctoria. vel q̄d melius est inter spatulas. vel super epar. vel sub mãmillis virorũ. vel sub anchas ꝛ ilia ꝛ pectinē quãdo sanguis venit de vesica: qr in fluxu menstruoꝝ sub mãmillis mulieruȝ. ℂ Et est regula generalis: ꝙ si fluxus fuerit multus paulatim debet intercipi ꝛ non subito sicut omnis alius fluxus ne materia trahat̄ ad aliq̄d membrum ꝛ sit causa maioris sinthomatis. ℂ Item cuȝ frigidis constrictiuis admiscēda sunt aliqua aperitiua ne sanguis coaguletur ꝛ opilationes faciat in corpore. ꝛ ideo aq̄ frigida nō ē danda hic. ℂ Aliud est notandũ ꝙ stiptica nō debent poni quousq; vie vrinales sint mundate ꝛ sanguis coagulat⁹ fuerit expulsus. Decoquatur igitur radix ireos ꝛ apij ꝛ ysopus ꝛ liquir̄. in lacte ꝛ coletur et colatura sumatur aut solum lac aut decoctio capill̄. vene. in aqua cuȝ modico mellis ꝛ in colatura furfuris vel in aqua ordei vel in aqua ficuum. omnia ista mundificant vias vrinales ꝛ pectus. ℂ Uel vtat̄ isto medicamine. ℞. seminis cucurbite melonum citrulli. an̄. ℥. i. seminis apij. ℥. i. seminis portulace. ʒ. ij. rosarum. ʒ. iij. succorum plantaginis sanguinarie virge pastoris pimpinelle rubee. an̄. quar. i. vel de substantia herbarum. an̄. M. i. cū zuccaro fiat medicamen optimũ quo vtatur mane ꝛ sero. ℂ Et vtatur isto puluere. ℞. olibani. ʒ. ij. amidi. ʒ. iij. draganti boli armeni. ana. ʒ. iiij. sanguinis draconis. ʒ. iij. ros̄. rubearum. ℥. i. sumach. ʒ. ij. seminis portulace. ʒ. ij. foliorũ quercus succorum sanguinarie. ana. ℥. ß. solsequij. ʒ. vi. coriandri. ʒ. ij. fiat puluis quo vtatur in potagijs. Et fiat de isto electuarium. vel vtatur zuccaro ros̄. facto de conserua antiq̄ et diaconidion ꝛ diadraganto frigido vel de medicina predicta cuȝ sirupo mirtino forment̄ pillule troc̄. de quibus sumatur vnus in die cum sirupo de papauere vel sirupo ros̄. Et potest si vis addi opium ꝛ tunc est fortius. Uel fiat emplastrum super renes ꝛ pectinē de mastice thure ros̄. pulúerizatis ꝛ cum albumine oui cōmixtis. Et detur atanasia ꝛ rubea trociscata vel requies. Sed tyriaca non detur nisi semel: vel sit iuuenis in tempore frigido aliter non. vel detur patienti ter in septimana ꝛ mane ʒ. ij. de nucleata distēperata cum succo plantaginis. ꝛ alijs diebus detur patienti succus plantaginis ad bibendũ in quo emathites sepe fricetur ad cotē ꝛ sepe submergatur in dicto succo. Et detur frequenter zuccarum violatuȝ cũ triasandalis in mane. Et flebotometur de saluatella dextre manus. Et si venter sit constipatus: tunc de violis floribus boraginis nenufare carnibus prunoruȝ tamarindorum cassiafistu. fiat decoctio ꝛ detur mane. ꝛ post det̄ diadragantum frigidum cum spodio ꝛ corallis: quia est optimum. ℂ Uel fiat emplastruȝ super epar ꝛ renes ꝛ pectinem. ℞. sandalorum rub. karabe boli armeni emathites sanguinis drac. draganti gũmi arabici seminis portulace seminis plantaginis farine fabarum ordei an̄. quantum vis. de omnibus vel de quibusdam istorũ fiat emplastrũ actualiter frigidum cum succo plantaginis ꝛ aqua ros̄. ꝛ succo sanguinis dracōis lanceolate ꝛ sanguinarie. ꝛ ponatur super epar ꝛ partes vicinas. vel super renes ꝛ pectinē h̄ stringit. Uel fiat emplastrum Gal̄. de pilis leporis albumine oui olibano aloe q̄d posui sup̄ius cap̄lo de fluxu sanguinis narium in p̄mo libro. ℂ Deinde consolidatiua dētur. ℞. plantaginis corrigiole virge pastoris cōsolide maioris ꝛ miōris ꝛ medie gariofilate ꝛ piloselle lactee nigre ꝛ albe: lanceole pentafilone. an̄. M. ß. seminis caulis seminis canabis. an̄. ʒ. i. draganti gũmi arabici amidi. ana. ʒ. ß. omnia ista coquantur in aqua pluuiali. et addatur zuccarum. ꝛ fiat sirupus consolidatiuus ad vlcera interiora et exteriora ꝛ curat fistulam: non tamen ante mundificationem vlceris q̄d scitur per claritatem vrine. ℂ Sed si sanguis fluat a vesica: tunc est trumbosus ꝛ statim precedit vrinaȝ. Et si veniat a locis remotis a vijs vrine vrina precedit sanguinē. ℂ Sed quãdo a lumbis: tunc est sanguis fortiter cōmixtus cuȝ vrina. ℞. ergo aluminis de pluma balaustiarum sanguinis draco. an̄. ʒ. i. draganti. ʒ. ij. gũmi arabici. ʒ. ß. detur in potu cum vino pontico dulci ꝛ succo portulace. ℂ Ulterius notandũ ꝙ vrina inopos vel kianos in colore. spissa in substantia. ꝛ cum ipsa sit sang. ꝛ cuȝ pauco liuore superius rupturam chilis vene sigñat. ℂ Et notandum ꝙ hypostasis talis si vehementer fuerit commixta cum vrina rupturam chilis sigñat. Si vero fuerit separata ꝛ residens rupturam vene in renibus significat. Si vero fuerit plurimum separata ꝛ apparet sicut gutta sanguinis in infima regione corrosionem vene in vesica significat. Et de hoc sunt hi versus.

Nuncia fit pura vene chilis ex crepatura.
Et dolet a fine grauiter pars septima spine.
Fundit trumbosum vesica grauem maculosum.
Si fluit a lumbis: purus manet ꝛ sine trumbis.
Renum testatur id punctio que comitatur.
Et ibi vide de ista materia ꝛ cura sicut dictum est.

ℂ Dieta in omnibus istis debet esse: quia opȝ vt patiens se custodiat ab omnibus causis mouentibus sanguinem vt sũt allia porri mel cepe piper ꝛ similia. saltus ꝛ clamor rixa coitus anhelitus altus locutio plurima ꝛ intueri res rubeas. potus vini plurimi multitudo balnei. vitet etiaȝ aperitiua ex medicinis sicut est apium petrosilium rutha

caseus antiquus: quia est nociuus ei. tamē caseus recēs ⁊
nouus confert illi. ¶ Cibi conuenientes sunt glutinatiui
opilatiui consolidatiui infrigidatiui ꝓhibentes a sangui-
ne feruorez eius. ¶ Cōglutinatiui sunt lac decoctū capri-
num cum tribus lapidibus fluuialibus candētib⁹ ⁊ extin
ctis in dicto lacte ꝓpter illud qđ in ipso est de cōglutina-
tione. ⁊ lac vaccinuz de quo butirum est extractuz ꝓpter
illud qđ in ipso est de stiptico. ¶ Cibi opilatiui ⁊ cōsolida
tiui sunt amidū coctum ⁊ infrigidatum auenatū ⁊ ordea-
tum lentes excorticate: qꝛ sanguinē ingrossant. portulaca
cum aceto albo limphato. ¶ Item ligenť extremitates
fortiter: vt coxe ⁊ brachia. ⁊ caueant sibi ab ira ⁊ sollicitu
dine ⁊ ab imoderato gaudio ⁊ a nimio frigore et a nimio
calore ⁊ ab imoderato exercitio. ⁊ sit maxime in quiete.
¶ Sed quādo venit de vesica: tunc deť panis triticeus
cum lacte a quo butirum est extractū. ⁊ deť eis cibus con
ditus cū succo granati. Et si fuerit debilis confortet̄ cum
iure perdicū masculorū ⁊ cuz turbit conditis cū aceto et
succo agreste. Et si oporteat dare vinū deť vinū grossum
⁊ magnū. tn̄ postq̄ cōualuerit bibat vinū cum aqua. ⁊ ab-
stergat ⁊ ꝓuocat ⁊ nō retineať vrina oino. ¶ Et de leui-
bus que in ista passione magis iuuant est emplm̄ cū spon-
gia infusa in succo plantaginis ⁊ succo sanguinarie ⁊ aceto
albo cōmixtis que ponanť in oib⁹ laterib⁹ dorsi ⁊ in duo-
bus emūctorys: qꝛ ista passio est periculosa: ideo plura po
sui vtilius ⁊ melius ipsis scholaribus cōplacendo.

Vlceratio renum

⁊ vesice derelinquunť ali-
quādo a labore. aliquādo
a percussiōe vel casu: sicut mictio sanguinis: ⁊ ab acumine
medicaminis ⁊ diureticis: sicut a cantaridib⁹ datis in ma
gna quātitate que vlcerant vesicaz ⁊ similia. venit igitur
magis ab itus. ¶ Aliquādo sicut ab apostemate male cu
rato ⁊ male mundificato. aut ꝓpter hūores ibi peccātes
rōne quātitatis vel qualitatis aut viscositatis ⁊ adheren-
tie cum separeť sanies veniens de pulmone ⁊ epate cor-
rodens. ⁊ qꝛ sanguis extra locum suum cōuertiť in saniez
vt diciť 7ª particula affo. ¶ Item post mictū sanguinis
venit mictura saniei que facit vlcerationem.

Signa.

Signa vlcerationis renum sunt dolor ibi-
dem ⁊ in coxis existens et sanies commixta
cum vrina. ⁊ cōtenta in vrina sunt ru. ⁊ vrina exit cū diffi-
cultate. ⁊ si sit vlceratio in vesica: tūc est dolor in pectine
⁊ sanies facit residentiā ⁊ est quasi separata ab vrina. ⁊ cō
tenta sunt alba. ⁊ vrina exit cuz difficultate. ⁊ est ibi odor
grauis ⁊ squame. maxime si sit in vesica scabies: sicut dici
tur in versibus Egidy in vrinis suis versus finem quarte
particule affo. cōmēto. 8. vbi dicit ꝙ fetor est ꝓprius mor
bus vesice ⁊ magis squame. Hoc dolor ⁊ partis actio le-
sa docet. s. vbi sit causa morbi.

Pronostica.

Pronosticatio est ꝙ in senibus vl-
cera in renibus ⁊ vesica vel in vys
vrinalibus tarde ⁊ laboriose vel nunq̄ sananť sicut dicit
Hyppo. ⁊ Gal. 6ª particula affo. cōmento 6°. vbi dicit Gal.
ꝙ per h̄ transit humoꝝ acuitas vel superfluitas qui cum
per aliquē locum transeūt vulnera ibi renouanť ⁊ magni
ficant. ¶ Et alia causa est: qꝛ his mēbris patiētib⁹ quies
est necessaria vt sanenť ⁊ actio eorū nunq̄ quiescit. ⁊ ideo
nunq̄ vel dure sanantur ⁊ maxime in senibus: quia etas
declinat. ¶ Item vlcera renum citius curantur q̄ vesice
vel viarum mediarum: qꝛ magis carnosi sunt. ⁊ alia sunt
neruosa ⁊ pāniculosa ⁊ frigida ⁊ carētia sanguine. ¶ Itez
vlcera renum ⁊ vesice diuturna nunq̄ curantur: quia fi-
stulata sunt. ¶ Item ille cuius vesica rumpitur moritur
ꝭm plurimū. que si scindatur nō incarnatur: nisi sit scissu-
ra in parte carnosa ꝭm Auicen.

Cura.

Cura est vt in primis clisterizeť cum lenitiuis
si venter fuerit constipatus. Deinde fiat vomi
tus ante cibuz vel post. ⁊ maxime post. qꝛ hoc est optimū
in passionibus renum ⁊ vesice. Et si particularia cōueniāt
fiat flebotomia de basilica ⁊ de saphenis. vel purgeť ma-
teria peccans ꝭm exigentiā humorū suauiter ne materia
trabatur nimis deorsum. deinde mundificeť sine mordi-
catione vt cum zuccaro ptisana succo fenugreci cum mel
le decocto cum adianthos ⁊ capill'. vene. ⁊ melliloto. Et
lac quottidie qualitercūq̄ sumptū ⁊ p̄cipue caprinū ⁊ asi
ninum est optimū. ⁊ sugatur ab vbere si fieri possit. ⁊ post
non sumat aliquid donec lac exiuit stomacuz ⁊ epar si sit
possibile. i. quousq̄ fuerit digestū. ⁊ ne corrumpatur in sto
macho admisceatur sal ⁊ ysopus ⁊ menta ⁊ calamentum.
sit igitur cibus ⁊ medicina. ¶ Itez decoctio liquir. desic-
cat mortificat ⁊ maturat ⁊ cōglutinat vt dicit Aui. ¶ Itē
mel aquaticum cum decoctione ysopi capill'. vene. prassy
ireos optime mundificat. ⁊ sirupus dictus. ca. precedenti
bene mundificat. vel accipiatur furfur triticeū coquatur
in oleo nucis ⁊ saccelletur. optime valent in sanie ⁊ humo
re coagulato in vesica. ¶ Et si aliquid in vys vrine impe
diat inyciatur oleum muscellinuz vel nardinū per sirin-
gam in ipsam virgaz. ⁊ de illis inungatur peritoneon ⁊ in
pectine. vel clisterizenť cum benedicta hermodactil'. Et
facta mundificatione dentur consolidatiua: sicut bolus
arme. sanguis draco. myrra rose spodiuz ⁊ similia. ¶ Ta
men ante ista dolor mitigetur cum narcoticis si oporteat
sicut cum iusquiamo papauere opio mandragora psilio
rof. carui camomilla ⁊c. ¶ Uel fiat medicamē optimū. *Trochisci Gordonij*
℞. iiy. seminū frigidorū mundatoruz seminis papaueris
albi seminis malue seminis bombacis se. portulace se. ci-
toniorum mirtillorū draganti gūmi arabici pinearū mū-
datarum fisticorum iuiubarū candy penidiarum liquir.
munde ordei mundi amigda. mundataruz mucillaginis
psily. añ. ℥. i. boli armeni sanguinis dra. spody rof. myrre
añ. ʒ iy. cōficianť cuz idromelle ⁊ fiāt pillule vel trocisci. ⁊
cū vti volueris distēpereť vn⁹ cū lacte ⁊ exhibeať. ¶ Et
si fuerit vlceratio in vesica distēpereť vn⁹ i lacte ⁊ ꝓycia
tur per siringā. si sanies eēt nimis grossa: addať in p̄dictis
trociscis ysopus spica nardi radix lily ⁊ apy: ⁊ tūc est mun *abstersiuum*
dificatiuū ⁊ doloris sedatiuū: q̄ oia hic sunt nec̄ia. ¶ Uel *consolidatiuum.*
pn̄t mundificatiua poni per se ⁊ cōsolidatiua per se ⁊ erit
opatio leuior. vel facta mūdificatiōe denť carnis regene-
ratiua sicut spāliter succus est barbe hircie succus gnqui-
neruie succus agreste cauda egna coralli bolus armenus:
cū quib⁹ pp eoꝝ asperitatē ⁊ acumen supadmiscēda sunt
aliq̄ cōglutinatiua cuiusmodi sunt amigdale dragantum
semē altee q̄tuor semina frigida. Et vt facile ⁊ sine lesiōe
penetrent ad locū: admiscēdū est aliqđ diureticū vt apiū
daucus petrof. ysop⁹ ireos prassiū vel capil. ve. aristo. ro.
que cū hoc est cōsolidatiua. ¶ Deinde si oporteat fiāt ta-
les trocisci. ℞. iiy. seminū frigidoꝝ mun. ʒ. iy. seminis por
tulace se. iusquiami albi se. malue semi. papaueris albi se.
lactuce amigda. dulciū mundataꝝ draganti amidi succi
liquir. boli armeni seminis apy croci. añ. ʒ. y. thuris sāgui-
nis dra. añ. ʒ. ß. sumach. ʒ. i. ß. puluerizenť subtilissime cum
sirupo rof. ⁊ fiant troc. ad pōdus. ʒ. iy. vel. y. ⁊ deť vnus in
potu cū sirupo vio. vel cū ouo sorbili vel cū lacte caprino
vel vaccino mane ⁊ sero. ¶ Ad vlcera renū ⁊ vesice ⁊ ad
eoꝝ apostema. ℞. iiy. seminū frigidoꝝ mūdatoꝝ seminis
portulace dragāti amigđ. dulciū se. papaueris albi se. mal
uarū se. rute agrestl. vel loco illius se. nasturcy hortulani
vel aquatici zuccari. añ. ʒ. y. amidi. ʒ. ß. cū succo plātaginis
fiāt. ⁊ da cū sirupo vio. ¶ Dieta sit ꝙ vetet oia salsa ⁊ oia
acuta ⁊ omnia acetosa ⁊ oia que sunt vehemētis dulcedi-

nis sicut ficus: qꝛ in se habent quoddā lacticiniū respectu cuius vlcerant. ⁊ oīa nimis diuretica ⁊ cōuertibilia in coleram faciliter. vitet motū fortem lꝫ exercitium bene valeat eis. vtatur ordeato ⁊ aqua ordei ⁊ gallinis ⁊ perdicibus ⁊ auiculis paruis ⁊ ouis sorbilibꝰ. qꝛ oua quasi cruda tepida sumpta dolorez mitigant. Utaꝛ etiā piscibꝰ squamosis de aquis mundis. vtatur pineis ⁊ pinocbada ⁊ fisticada ⁊ candello de amigdalis.

Cura ardoris vrine. Qꝛ vlcera vesice sequitur ardor vrine ex acuitate saniei: iō circa ardorē vrine sciēdū ꝙ pultes de farina siliginis efficiatur patienti ieiuno stomaco. vel fiat cataplasma super virgā de eadē. sed precedēte inunctione cū vnguento populeon. ¶ Sed si sit ardor magnus fiat hoc apozima vel decoctio. ℞. liquiꝛ. ℥. ij. seminis cucurbite citrulli. ana. ℥. i. draganti gūmi arabici. aā. ℥. ß. fiat decoctio ⁊ cuꝫ zuccaro dulcoreꝛ ⁊ detur mane. ¶ Uel. ℞. iiij. seminū frigidoruꝫ mūdatoꝝ draganti succi liquiꝛ. seminis papaueris albi seminis portulace amig. dulciū. aā. ℥. i. seminis malue seminis citonioꝝ seminis apij. aā. ℥. i. cōfice cū sirupo ro. ⁊ valet ꝯ dolorē renū ⁊ vesice ⁊ ad mictū cum ardore. ¶ Uel sic. ℞. dragāti gūmi arabici. aā. ℥. iiij. quatuor seminū frigidoꝝ mūdatoꝝ anisi seminis papaueris albi semis portulace. aā. ℥. ij. boli armeni croci roꝛ. violarū succi liquiꝛ. spodij. aā. ℥. ij. cū sirupo vio. vel cum succo plātaginis. fac troc. rotūdos. vel cū zuccaro electuariū. vel cum aqua ordei fac decoctionē ⁊ da. Sed trocisci debent dari cū sirupo violato vel cū ouo sorbili vel cū lacte caprino vel vaccino mane ⁊ sero. ¶ Qꝛ si ardor vrine fiat cū lapide: tunc fiat sirupus talis. ℞. iiij. seminū frigidoꝝ mūdatoꝝ succi liquiꝛ. seminis lactuce portulace papaueris albi. ana. ℥. ß. lingue ceruine politrici epatice. aā. ℥. i. nuclei cerasorū saxifragie granorū solis lingue auis seminis vrtice seminis citonioꝝ seminis feniculi. aā. ℥. ß. croci. ℥. i. ista cōcussa bulliāt in succo nasturcij aq̄tici coleꝛ ⁊ addito zuccaro fiat sirupus. Et in fine decoctionis adde penidioꝝ. ℥. i. dragan ti gūmi arabici. aā. ℥. ij. sumanꝛ cum aqua decoctiōis draganti ⁊ gūmi arabici quādo īstat ardor vrine. valet ardori ⁊ oībus calculosis inueteratis. Ex alia fiat electuariuꝫ valde vtile ex amido ⁊ gūmi arabico dragāto liquiꝛ. enula semine melonū citrulli cucurbitaꝝ cipo papauere psiliolicio spodio roꝛ bolo armeno semi. iusqami portulaca croco reubarbaro. Uel deꝛ diadragātū frigidū reubarbaratū cū triasandalis vel diapapauere cū zuccaro. violato vel mucillago psilij cū lacte asinino ⁊ modico camphore inyciaꝛ per siringam in caput virge ⁊ optime valet.

Apostemata renum ⁊ vesice causanꝛ ab inepta equitatiōe ⁊ a potibus turbidis ⁊ a repletione ciborum viscosoꝝ.

Signa. Signa āpatis renū: si sit calidum sunt febris fortis cū dolore pūgitiuo acuto: ⁊ vrina est tincta aliqualꝛ qn̄ āpa calidū est in renibꝰ. ⁊ est sitis ⁊ dolor capitis ⁊ grauitas infirmi renis. ¶ Sed signa āpatis frigidi sunt grauedo ⁊ pondus. vrina remissa. oīa remissiora vt febris ⁊ alia signa. A parte āpatis renū signa sunt. vrina nigra in colore. grossa in substātia. fetida ⁊ pauca cū sedimine sanioso. rupturaꝫ āpatis renū significat. Sed vrina inopos kianos. spissa in substātia. pauca in q̄ꝫtitate cuꝫ sedimine nigro fetida. āpa renuꝫ nō rupturam significat. ¶ Et si āpa sit in rene dextro: tūc ascendit dolor vsqꝫ ad epar. ¶ Et si est in rene sinistro: tūc descēdit vsqꝫ ad vesicam ⁊ est dormitatio pedis ex parte illa ex qua est āpa. Et si iacet in latere opposito sentit quasi pōdus suspensuꝫ in alio latere. Et si in vtroqꝫ rene sit āpa: tunc illo mō sentit qualitercūqꝫ iaceat. Et si āpa in vesica fuerit: tunc est dolor in pectine ⁊ peritoneon ⁊ ascendit vsqꝫ ad renes ⁊ mingiꝛ vrina cū difficultate. Et si dꝫ terminari per saniez: tūc febris fortificaꝛ ⁊ calor ⁊ pulsatio est in loco. qꝛ circa generationē saniei sunt febres ⁊ dolores ⁊c̄. Et si rumpaꝛ ē tremor ⁊ vrina apparet spissa sanguinolēta. ¶ Ulterius notandū ꝙ āpa in renibꝰ diuersificaꝛ a parte māe. qꝛ aliqn̄ est de sanguine subtili colerico. aliqn̄ de grosso sanguine. A parte loci silꝛ qꝛ aliqn̄ āpa est in corpore renis. aliqn̄ in latere cōcauitatis. aliqn̄ in pāniculo velante renes. aliqn̄ mā est declinās ad partes meatꝰ emūctorij. aliqn̄ ad ꝑtez dorsi. aliqn̄ ad partes meatus qui est ad supiora. ¶ Sed si vrina sit nigra in colore. grossa ⁊ pinguis in suba. fetida. pauca in q̄ꝫtitate valde cū sedimie sanioso. rupturā āpatis vesice signat. Et in āpate vesice aliqn̄ tumor ad tactū perceptibilis est ⁊ est maior sanies q̄ꝫ in āpate renū. ⁊ ē maior cōstipatio vētris ꝑꝑ cōpressionē vesice ad interiora.

Pronostica. Pronosticatio est ꝙ āpata renū velociora sunt ad hoc ꝙ in lapidē conuertanꝛ q̄ꝫ āpa vesice. ¶ Itez cū āpa est calidū in rene ⁊ cum febre ⁊ supuenit ꝑmixtio rōnis mortale est. ¶ Itez āpa renū qn̄qꝫ rumpiꝛ ad partē vesice ⁊ est meliꝰ oībus: ⁊ si rumpaꝛ versus epar ⁊ mittatur ad ītestina ⁊ stōm ipsa sanies: est malū. Et si remanet mā in renibꝰ: tūc extēdit se ad loca vacua vicina: vnde īdiget perforatiōe cū ferro calido ⁊ cū cauterio circa renes ⁊ hoc est malū. vel cuꝫ sagittella ⁊ vtrūqꝫ est periculosum. ¶ Itē signū eūonis est cū febris ⁊ accidētia mitiganꝛ ⁊ cū vrina est multa cū bona residētia ac sanie alba eq̄li sine fetore. ¶ Quādo aūt vrina est globosa aut cū sanie fetida. aut cū vrīa est alba ⁊ tenuis ⁊ febris nō alleuiaꝛ ⁊ accidentia nō mitiganꝛ tūc est signū mortis. ¶ Et qn̄ egritudo ꝓlongaꝛ ⁊ vrina est alba ⁊ tenuis ⁊ coxe maceranꝛ signū est īcurabilitatis. ¶ Itē āpata renū ⁊ vesice in corporibꝰ macilētis sunt valde periculosa: qꝛ deficit caliditas ⁊ hūiditas ad digerendū. silꝛ tales passiōes in renibꝰ dure sanāꝛ. 7ª particula affo. affo. 31. dicit Hypp. ꝙ quibuscūqꝫ nefreticis exn̄tibꝰ ipostasis pinguis ⁊ cōglobata vel simul subito apparent ⁊ ampulle nō appareāt in vrinis eoꝝ ⁊ dolores acuti sunt circa musculos spinales versus lūbos. si circa loca extrinseca fuerit āpa: futurū extrinsecū expectabis. si vero dolores circa interiora fuerint: futurū expectabis intus.

Cura. Cura huiusmodi āpatū est. si vēter sit ꝯstipatꝰ. ꝑmo cū clisteri mollificatiuo de violis maluis mercuriali aq̄ ordei oleo violato colatura furfuris ⁊ cassia. Et si hꝫ fluxuꝫ ventris fiat sirupus de rosis siccis mirtillis sumach ⁊ pane de zuccaro. Deīde si causa sit calida ⁊ particularia ꝯueniāt fiat flebotomia de basilica eiusdē lateris. ¶ Et si vlterius indigeas fiat de saphena eiusdeꝫ partis. Unde regula est ꝙ vētre cōstipato vel multū solubili ⁊ laxo nō dꝫ fieri flōmia. ¶ Itē plus iuuāt clisteria q̄ꝫ medicie laxatiue ꝑ os in istis morbis. ¶ Itē nulla fiat ꝓ fortis eūatio ⁊ laboriosa: sꝫ leuis ⁊ paulatina. vn̄ inter oīa ꝓualet aq̄ ordei cū cassia fistula taꝫ subtus clisterizata q̄ꝫ ꝑ os sumpta. ¶ Itē āpate maturato ⁊ corpore exn̄te plectorico nō denꝛ diuretica fortia nec mordicatiua. ¶ Itē nullo modo obmittatur aq̄ ordei ⁊ aq̄ zuccari vel iulep ⁊ aqua mellis: qꝛ in mūdificatiōe sunt optima. ¶ Deide in cā calida fiat talis sirupꝰ. ℞. portulace lactuce. ℥. i. ß. seminū fridoꝝ se. papaueris albi dragāti se. malue liquiꝛ. mūde vuaꝝ passaꝝ mundataꝝ se. endiuie se. scariole. aā. ℥. i. zuccari lib. ß. fiat sirupus quo vtaꝛ mane ⁊ sero. ¶ Deide purgeꝛ sic. ℞. floꝝ boragis floꝝ violaꝝ liquiꝛ. mūde mucillagis psilij ordei dragāti. aā. ℥. i. fiat decoctio in sero caprino ⁊ in decoctiōe resoluaꝛ cassie mūde ⁊ tamarindoꝝ aā. ℥. i. ⁊ deꝛ in aurora. ⁊ pruna possūt poni in decoctiōe si

voluerit medicus. ℭ Deinde fiat emplastruz. ℞. malue
bismalue mucillaginis psily coriandri recentis vel ꝑpa/
rati cum aceto mucillaginis se. citonioꝝ ordei mũdi fari/
ne tritici olei de lino medulle vituli vel cruris bouis fiat
emplastruz. Si dolor est vehemens addaꝰ se. papaueris
albi ꝛ foliorũ iusquiami ꝛ locꝰ vngaꝰ cũ oleo ro. ℭ Uel
sic. ℞. vini albi lib. i. ꝛ farine fenugreci lib. ʒ. assungie anse
ris. ℥. i. olei violati. ℥. ʒ. bulliant vinum ꝛ adeps anseris: et
oleum violatũ admisceaꝰ. vltimo addatur dicta farina: ꝛ
est optimũ emplastrũ ad maturandũ aꝑa renũ ꝛ vesice ꝛ
matricis. ℭ Itẽ a ꝑncipio aꝑatis vaporeꝰ locus cũ aqua
infusa in aqua decoctionis florũ camomille florũ melli/
loti seminis lini ꝛ oleo roꝭ. ana. ℥. i. ꝛ hoc fiat vsqꝫ ad dies
quatuor ꝛ postea fiat dictũ emplastrũ. Et tunc vnganꝰ re
nes cũ auẽleon alꝰ auetileon ꝛ camomeleon ꝛ oleo de lilio
calefactis aliqualiter. dialtea optime maturat. ꝛ fiãt ista
in augmento. Et cũ venerit ad statuz fiat emplastrum de
caricis. i. de ficubus siccis ꝛ maloch ꝛ aqua mellita. Uel
fiat emplastruz de radice lily semine fenugreci ꝛ semine
lini oleo de lino ꝛ camomilla vel de lilio vel de aneto. ꝛ ℏ
si dolor sit ibi magnus: qꝛ omnia ista sunt anodina. i. miti/
gatiua doloris. ꝛ in declinatione addatur anisum et spica
nardi. Et detur ad sorbenduz succus feniculi cum lacte.
quoniã abstergit ꝛ mundificat. Idez facit serũ caprinuz.
ℭ Si igiꝰ maturatuz fuerit cuz rumpi tardauerit fiat ta
le emplastrũ de gallis balaustꝉ. stafisagria cortice pineaꝝ
añ. misceanꝰ. ℭ Item stercus caninũ est in omnibꝰ opti/
mum in cataplasmatibꝰ: qꝛ flegmatica apostemata ꝛ me/
lancolica siue interius siue exteriꝰ sint eliquat. ꝙ si de la/
cte caprino bibaꝰ omnes putredines vlcerum in vulneri
bus mundat. ista ponit Cõstantinus 7º. practice sue. ca. de
apostemate renum. ℭ Rupto apostemate. ℞. casei vete
ris lib. i. decoquatur in aqua ꝛ in illa resoluaꝰ mellis. ℥. i. ꝛ
fiat clistere mundificatiuũ ꝛ abstersiuũ. ℭ Si vero apo/
stema collectionẽ nõ fecerit. i. nõ fecerit caput ad rumpẽ/
dum per saniem: flebotomeꝰ patiens de saphena exterio
ri sub cauilla pedis. ꝛ 3ª die post fiat ventosatio cũ scarifi
catione. s. inter dorsum ꝛ renẽ. vel euaporetur latus cum
lana ĩfusa in istis oleis. ℞. olei de camomilla olei de lilio
anetino añ. quar. i. misceanꝰ cuz decoctione radicũ altee
radicuz lily ꝛ radicũ ireos. ꝛ dicta lana infundaꝰ vel spõ/
gia aliq̃. ꝛ calida ꝛ cõpressa ponatur super renes. ℭ Dieta
quo ad cibũ sit sicut ordeatum ꝛ auenatũ amiduz spina/
chia attriplic̃ lac amigdalarum brodium parue pulle. In
casu suo non detur aqua nec vinũ in apostematibꝰ renuz
ꝛ vesice. aqua. s. frigida nullo modo nec in declinatiõe cõ
petit. carnes etiaz nocent nec in colaticys ꝛ diuretica. Cõ
petit ergo aqua ordei ꝛ serum caprinũ. ꝛ aquã mellis po/
tet tamen minus ꝙꝫ poterit. Balneũ non competit nisi in
declinatione vbi dolor sit intolerabilis: tunc eñi oportet
ꝑmo ire ad accidens: scilꝫ in decoctione malue bismalue
cortice papaueris. Et locus tunc emplastreꝰ cum farina
ordei ꝛ papaueris roꝭ ꝛ modico opy. ℭ Si autez aposte/
ma esset frigidũ de materia melãcolica qꝺ scitur: qꝛ ꝓlon
gatur egritudo ꝛ vrina est alba ꝛ tenuis ꝛ sentit magnam
grauedinem ꝛ pondus sine magno dolore ꝛ sentit quẽdã
stuporem ꝛ dormitationẽ ꝛ maturatur: tunc virtute forti
existente postꝙꝫ cruditas aliquo modo fuerit digesta: põt
fieri modica flebotomia sub cauilla exteriori pedis sini/
stri. Et locus debet inungi cũ oleo nardino costino camo
mellino. ꝛ emplastreꝰ cum caricis ꝛ radice lily ꝛ fenugre
co ꝛ semine lini. ꝛ emplastreꝰ cuz armoniaco bdelio sera/
pino. ℭ Et fiat sirupus de menta absinthio radice lily ra
fani camedreos scolopendrie melonibus liquiꝰ. munda.
vuis passis enucleatis zuccaro et melle et sero caprino et
alys que digerunt melancoliã. Purgetur cum polipodio
aniso sene epithimo sero caprino. Fiant clisteria cuz adi/
pibus. Uitetur omne qꝺ est fortis virtutis ꝛ omnis res la
boriosa ꝛ angustiosa: ꝛ iniungatur ociũ ꝛ quies. ℭ Sed si
materia sit flegmatica qꝺ scitur per vrine grossitudinez ꝛ
multitudinez maxime postꝙꝫ digeritur: tũc possunt addi
alia diuretica: sed in parua quãtitate. ꝛ purgetur cum tur
bith ꝛ polipodio ꝛ agarico ꝛ cum clisteri in quo ponaꝰ be
nedicta. ꝛ fomenteꝰ cum melliloto camomilla anthos et
floribus vtriusqꝫ sticados. ℭ Sed apostema vesice cura
tur cũ flebotomia basilice sinistre in ꝑncipio. ꝛ si transeat
apostema ad septimanaz: tunc flebotometur de saphena
exteriori sinistri pedis. nec est ibi febris semper in aposte
mate renũ: quia non põt fieri ita libere euaporatio ad cor
nisi ratiõe sensibilitatis doloris. ℭ Et si dolor fuerit for/
tis fiat euaporatio dicta superius de camomilla mellilo/
to semine lini fenugreco ꝛ maturatiua ꝛ alia omnia sicut
in apostemate renum. ℭ Tamen apostemate rupto. ℞.
lib. i. furfuris ꝛ decoquatur in aceto ꝛ ponatur super locũ
apostematis. tamen a ꝑncipio vsqꝫ ad tres dies liniaꝰ cũ
oleo cõmuni: deinde cum oleo de camomilla: ꝛ non ponã
tur frigida neqꝫ stiptica: imo cum semine lini lacte dulci
ꝛ pane de simula frumenti emplastretur. Et post cũ istud
cum leuibus resoluetur fiat emplastrum: sicut cuz camo/
milla semine lini farina fabaruz cum rob. i. vino decocto
vel cum succo vue mature per se inspissato. ℭ Tamẽ ru/
pto apostemate de oleo violato ꝛ lacte ꝛ roꝭ et camomil/
la cum aceto bullitis ꝛ farina frumenti fiat emplastrum
optimũ supra locuz apostematis. deinde fiat mũdificatio
sicut dictũ est in cura apostematis renum.

Dolor renum causatur ex humoribus calidis:
ꝛ tunc est cuz punctura ꝛ siti. Et
si sit ab humoribus frigidis: tunc est ponderositas et fri/
giditas nocens. ꝛ tempus anni ꝛ complexio dicta prece/
dens arguunt hoc.

Cura. Et si sit a lapide ꝛ ab equitatione caueant et a
caseo ꝛ a cibo viscoso sicut ab anguillis. ꝛ a ven
tosis sicut a pisis ꝛ allys. ꝛ equitatiõe post prandiũ super
equo troctante. ꝛ a coitu super cibum. ꝛ a saltu ꝛ eleuatio/
ne onerum ꝛ a tensione balestraruz ꝛ a percussione ꝛ simi
libus. ℭ Cura in omni causa calida est centauream bibe/
re cum aqua frigida. ℭ Itez trifera saracenica quottidie
mane ꝛ sero exhibita salubris est cura. Deinde inungãtur
renes cum oleo violato ꝛ butiro: ꝛ post emplastrenꝰ cum
semine lini ꝛ fenugreci decoctis in aqua ter vel q̃ter. hoc
facto liberatur eger. ℭ Itez si causa sit reumatica caue a
sirupo acetoso ꝛ huiusmodi aperitiuis. Deinde renibus
fiat superficialis scarificatio. ꝛ tunc renibus inunctis cuz
albumine oui sinapizentur cum puluere sandalorum la/
ctuce portulace roꝭ. serico crudo minutim inciso semine
apy semine feniculi ꝛ parum picis nigre. ꝛ stuppas cana/
binas minutim incisas superpone. ꝛ non cadant donec ca
dat egritudo. ℭ In causa vero frigida renum fiat inun/
ctio de camomeleon ꝛ oleo anetino vel vnguento de suc/
co cepe pipere ꝛ veteri succo vel de pinguedine antiqua.
ℭ Et emplastrum oxicroceum iuuat vbiqꝫ. Aut. ℞. suc/
ci betonice vini añ. ouum plenum mellis coclear vnũ pi/
peris. gra. xi. contere simul ꝛ da bibere per tres dies: con/
festim enim sanat. sed mel prius sit dispumatum. vel re/
nibus scarificatis ꝛ prius inungantur de melle despuma/
to. ꝛ locus sinapizetur cuz puluere feniculi petrosily apy
carui dauci zinziberis spice nardi thuris masticis ꝛ absin
thy. ꝛ prius stuppas superpone ꝛ non cadant donec cadit
egritudo. ℭ De nefresi ꝛ dolore renum dixi prius: ꝛ ideo
recurre illuc ꝛc.

¶ De spasmo. Capl'm. XXII.

Spasmus est cõtractio neruoꝝ versus suam originem sm Gal'. 6° affo. cõmento. 39. i. versus cerebrũ. ⁊ vocatur grãsus. Et dicit spasmꝰ quasi musculus passus. Cõponit enĩ musculus vt dicit 2ª particula tegni de carne simplici pura ⁊ villis nerueis qui inuoluuntur. ¶ Cuius spasmi diffinitio est vna sm Gal'. 5ª particula affo. cõmẽto. 40. Spasmus est inuolũtariꝰ motus voluntaria obtinẽs loca. Auic. ponit 3° cañ. fen. 3. eius diffinitionẽ. Spasmus est egritudo neruosa qua mouent lacerti ad sua pncipia. ⁊ inobediẽtes sunt in dilatatiõe sic est in extensiõe sz locũ. Sz dic Auer. 3° colliget. Spasmꝰ est ꝯctio nerui in se ⁊ decurtatio sue lõgitudinis pp qd ꝯ͂bit ⁊ colligit. Aliq dicũt ꝙ spasmus est egritudo neruialis ꝯ͂hens neruũ ad suã originẽ cũ ablatõe motꝰ. ¶ Nota ꝙ Auer. 3° colliget. arguit ꝯ͂ medicos de ista cõtractiõe neruorum sm suã longitudinẽ. quia dicit ꝙ materia diffusa in neruis facit extensionẽ sm omnes dimẽsiones exquo per totũ vadit. ideo extendunt nerui sm longũ. igitur nõ contrahunt sm longũ. ¶ Item sciendũ ꝙ extensio est in spasmo materiali sm oẽs diametros. tamẽ quia conuertitur in ventũ vel aeritatez que difficile cõprehendunt in neruo. ⁊ que mouet vt plus a latere. ⁊ sm locuz vincit extensionem sm longũ. ⁊ h vocatur attractio vel cõtractio: quia ꝓpter dolorez non põt fieri extensio quãta solebat: lz in se membrũ sit extensuz. tunc ratione doloris patiens non audet illud manifestare. Uel dico ꝙ ibi est cõtractio sicut patet sensibiliter. ideo nõ extenditur sm longũ: quia materia est in poris transuersalibus neruoꝝ ⁊ non in longitudinalibus. ⁊ ideo est extensio sm latũ ⁊ non sm lõgũ. econtra est in paralesi. ⁊ ideo ibi membrũ elõgat. ¶ Ulterius notandũ ꝙ spasmus generaliter est triplex. vt dicitur 4° affo. cõmento. 56. ibi. A spasmo ⁊ tetano habito febris superueniens soluit egritudinẽ. Uel enim est ante et vocatur empitostonus. Uel est retro ⁊ vocatur epitostonus ab epi qd est supra: q2 ibi patiẽs cogitur respicere sursuz. Uel est vtrũq3. s. ante ⁊ retro ⁊ vocatur tetanus quasi totum tenens. Unde versus.

Tetanus omne tenet: em curuat: epiq3 supinat.

Quem tetanũ diffinit Gal'. 5ª particula affo. in cõmẽto illius. Quicũq3 a tetano apprehendunt in quatuor diebus pereunt. sic. Tetanus est peracutus morbꝰ ab vtrisq3 spasmi motibus cõtrarijs cõpositus. Et ꝙ spasmus sit morbꝰ acutus ponit Gal'. pma particula affo. cõmẽto. 10. ⁊ 5ª particula cõmento. 72. ⁊ cõmento. 31. ¶ Et si arguit. omnis morbus frigidus dure digerit cõmento. 33°. 7ª particula affo. ⁊ Auic. ca. de emigranea. sed spasmus est de materia frigida sm Gal'. 6ª particula affo. cõmento. 56. igitur dure digeritur. igit est cronicus. ¶ Itez spasmus de inanitiõe etiã esset acutus. cõsequens falsum: q2 paulatine venit et paulatine discedit sicut ipsa inanitio sm Auicẽ. vbi ponit differentiã inter spasmũ de inanitiõe ⁊ repletiõe. quia secundus subito venit: pmus paulatine: sed morbus acutꝰ est cuius motus est velox ⁊ fortis sm Gal'. acutoruz morborum 2° affo. ¶ Dico ꝙ morbꝰ acutus multipliciter accipitur. absolute ⁊ cum determinatiõe: sicut dicit 3° ꝓno. cõmento. 9. Absolute est ille qui terminat in quatuor diebus vel circa: cum determinatiõe: vel ante vel post. Ante est peracutus: ⁊ tunc in. 7. vel. 9. terminat. vel peracutus tunc in 4°. vel in 5°. vel in 3°. Si a parte post vel est acutus tropicus vel cõuersiuus. Acutus tropicus est ille qui transit. 20. dies. Sed conuersiuus est ille qui conuertitur ad cronicum. ⁊ est ille qui durat vsq3 ad. 40ᵐ diez. quia ille dies est terminus cronicorũ primus ⁊ vltimus acutoruz sm denominationẽ. vt dicit 3°. affo. cõmento. 29. Similiter acutuz accipitur vno modo sm ꝙ est velocis motus. Alio modo pro toto tẽpore motus. pmo modo spasmꝰ est de repletione ⁊ est acutus: q2 velocis terminatiõis motꝰ cum fiat subito. 2° modo spasmus est de inanitione: ⁊ est acutus: q2 ⁊ si fiat paulatine tñ terminꝰ est velox. s. mors. ⁊ hoc est qd dicit 6ª particula affo. in cõmẽto illius. A q̃rtanis habito ⁊c. ¶ Ad pmũ dicit ꝙ morbus frigidus dure digerit rõne materie frigide. sed tamẽ q2 spasmus est ꝓpter ventositatez replentẽ neruũ sicut vult Auer. in 3°. colliget non cito dissoluit. Uel dico ꝙ natura nititur cito expellere materiam illam: ideo breuis est ⁊ acutus. tamẽ ratione materie est cronicus. Uel dico ꝙ spasmus materialiter est longus: sed paroxismaliter est breuis sicut dictum fuit prius de epilepsia. q2 spasmus est epilepsia mẽbri: sicut epilepsia est spasmus corporis sm Auicen. in 3°. ¶ Ad scdm patet per dicta.

Cause.

Causa cõis spasmi est inanitio vel repletio sz Gal'. 7ª particula affo. cõmento. 19. ⁊ 4ª particula affo. cõmento. 56. ⁊ sm Hyppo. 6ª particula affo. affo. 19. Et sm Auerr. in 3° vbi dicit ꝙ hoc accidens. s. spasmus aduenit membro ꝓpter duas res sicut accidit in rebꝰ extrinsecis ⁊ cordis ⁊ similibus. Et iste due res aut sunt mala cõplexio calida dominãs super mẽbruz ꝓpter quã colligitur ⁊ cõtrahit sicut chorda cuz magno estu. Aut mala cõplexio humida materialis que implet neruuz ⁊ distentat ipsum. ⁊ ꝓpterea crescit latitudo ⁊ diminuitur lõgitudo sm ꝓportionem lõgitudinis extense in ista distẽsiõe. Et repletio ex qua fiunt spasmi in mẽbro propterea inest ꝙ illa humiditas conuertitur in substantiaz aeream ⁊ ob hoc neruus eã laboriose continet vt videmus in vase vel in vtre aque bullientis: quia partes aeree indigent maiori capacitate partibus aqueis ⁊ terrestribus. ¶ Spasmꝰ igit ex repletione fit aliquãdo ex sanguine replente neruosa loca. aliquãdo a melancolia. s. a fumis melancolicis. aliquãdo a flegmate. ⁊ hoc est vtplurimũ. Et causatur ex crapula ⁊ ebrietate ⁊ ocio ⁊ somno nimis profundo: ⁊ aliquãdo ab exterioribus sicut a frigore aeris cõprimentis ⁊ claudentis materiaz in neruo coartãte ⁊ corrupto: ⁊ per consequens ꝓhibito exire ⁊ extendi in longũ ⁊ iste est de repletione. ¶ Sed quãdo fit a frigore non inueniẽte materiam replẽtẽ frigus penetrat ⁊ irrugat ⁊ exprimẽdo materiam condensat neruũ vel congelat: tunc talis spasmus de frigiditate ꝓportionat spasmo de inanitione: ⁊ vocat spasmus siccꝰ. Sed tamẽ q2 frigus raro inanit: ideo talis spasmus de frigiditate melius reponit sub spasmo de repletione. ¶ Item aliqñ apa in origine neruoꝝ est cã spasmi. vel apa in capite musculi trahendo mãz ad se. vel diffundendo a se ad neruos. ⁊ vterq3 est de repletiõe vel vniuersali vel particulari. vniuersalis. s. corporis. particl'aris. s. mẽbri spasmati. q2 possibile est in corpore inanito fieri spasmũ particularẽ de repletiõe particulari ipsius membri. rõne. n. doloris trahitur materia ad locũ ⁊ replet. ⁊ sic loquit Gal'. 3ª parti. tegni ibi. Nerui ⁊ tenantos punctura parata est aduocare spasmũ trahẽdo materiã ad se: ⁊ tũc est de repletione. vel infundẽdo materiã venenosaz sicut scorpio facit. ⁊ sic punctura venenosorũ animaliũ adhuc est de repletione. vel punctura attingit venam ⁊ sanguis exit. ⁊ tunc põt fieri spasmus de inanitione. vel rõne puncture membrũ refugit ab illo nociuo versus originẽ: ⁊ tũc est cõtractio ibi sm longũ. ⁊ ibi nihil imittit nec attrahit sensibil'r: ⁊ tunc est spasmus de inanitiõe ⁊ siccitate. Uñ breuiter oia corpus consumentia in processu possunt esse causa spasmi de inanitione: sicut coitus nimius ⁊ fluxꝰ vẽtris superfluus ⁊ menstruorum et sanguinis vndecunq3

⁊ labor etiā īmoderatus ⁊ vulnera ⁊ sanies ⁊ vigilia. ⁊ me
dicine fortes laxatiue ⁊ helleborus vt dicit̄ 5ª affo. Et hoc
vel rōne mordicationis in ore stomaci vel rōne laxatiōis
superflue. ⁊ in isto genere est colera prassina et eruginosa
que desiccādo ⁊ pungēdo facit spasmū: vt dicit̄ ibidē. ⁊ in
lib. de rigore ⁊ iectigatiōe idem ponit̄. Et vermes sunt de
hoc genere. ⁊ ideo febres longe faciūt spasmū de siccita
te vel inanitiōe. ¶ Pro quo sciendū ꝙ febris est duplex
liquefaciens ⁊ cōsumens. Pria est cā spasmi de repletōe.
2ª est cā spasmi de inanitiōe. vnde lꝫ omnis febris sit cō
sumens: tn̄ qn̄ꝙ plus cōsumit q̄ꝫ liquefaciat. ⁊ tunc voca
tur ꝑprie cōsumens: ⁊ talem febrē liquefacientē hn̄t pue
ri vtplurimū ꝓpter magnā eoꝝ humiditatē. sed cōsumē
tem ⁊ inanientē habēt iuuenes ac senes. vnde pueri velo
citer liberant̄ a spasmo sicco. ⁊ hoc rōne magne humidita
tis eoꝝ. ⁊ ideo ꝓhibent̄ a veloci casu in spasmū siccū ⁊ de
difficili cadunt in euꝫ. ⁊ posito ꝙ cadant de facili curant̄:
qꝛ spasmus ille siccus nō fit nisi de humiditate accidēta
li que satis est curabilis. ¶ Pro quo sciendū ꝙ spasmus
de inanitiōe est triplex. vel de inanitiōe humidi accidēta
lis vel humidi nutrimētalis vl' humidi radicalis. Primꝰ
est quādo cōsumit̄ humiditas extranea vltra modū ⁊ cū
violentia. ⁊ hoc in partibꝰ circūferentialibꝰ mēbri. 2ꝰ est
cuꝫ cōsumit̄ humiditas nutrimētalis vt sanguis sicut in
vulnere ⁊ in talibꝰ. 3ꝰ est cū consumit̄ humiditas radica
lis sicut ros cambiū ⁊ gluten. ⁊ prime due sunt curabiles.
3ª vero est incurabilis. ¶ Ulterius notandū ꝙ spasmꝰ
de repletione aut est de repletione neruoꝝ anterioꝝ. vel
de repletione neruoꝝ posteriorū. vel de repletiōe neruo
rum motiuorū. vel de repletiōe neruoꝝ sensitiuoꝝ. ⁊ ali
quādo de repletiōe superficiali sicut in ossitatione. ⁊ ideo
ibi cito redit mēbrū ad suam dispōnē naturalē. Et Auer.
3º colliget. dicit ꝙ aliquādo est cōtractio ꝓpter fortitudi
nem virtutis expulsiue que est in neruo ad resistēduꝫ rei
ledenti: ⁊ tunc colligit̄ in se ipso ⁊ ꝯbit̄ fortiter super rem
quā expellere intendit sicut faciūt aīalia que volunt mo
ueri ad cursuꝫ vel saltū. sed h̄ nō est egritudo: ꝫ vocat̄ ex
pādicatio. ⁊ ista supficialis curat̄ cū pauca fricatiōe. Alia
est repletio essentialis. ⁊ illa est de qua loqmur cōiter.

Signa. Signa spasmi a parte pulsus dicit Auic. sunt
ꝙ pulsus spasmatoꝝ est debilis durus inordi
natus ⁊ est quasi caprizās: qꝛ est chordosus ⁊ extēsus. ⁊ h̄
est in spasmo de inanitione. i. cuꝫ vacuitate. Sed in reple
tione est cum tarditate ascensus ⁊ descensus sicut sagitte
euadentis ex arcu sagittarij. ⁊ motus percussionis diuer
sificatur in velocitate ⁊ tarditate. ⁊ vena est calidior ce
teris mēbris. ⁊ est vena colli non sicut in rigore sed sicut
partes intestini extensi ab extremitatibꝰ suis p̄ter extre
mitates quinꝙ. ¶ Signa spasmi facti a repletione sunt
quādo venit subito ⁊ nō bibit velociter qđ super ipsuꝫ po
nitur ex oleo ⁊ vnguento nisi aduenerit ei caliditas extra
nea. Et hoc est verū si sano subito venerit spasmus: ⁊ hoc
de repletione. ¶ Signa spasmi de inanitiōe sunt quādo
venit paulatim ex successiōe egritudinū euacuantiū: qđ
cunꝙ genus fuerit siue colerica siue melancolica euacua
tiua vel per se: tunc est cōtractus ƒm latū ⁊ longum: quia
consumit̄ humiditas sicut pꝫ in corrigijs positis ad ignē:
sicut innuit Gal'. 6ª particula affo. cōmento. 39. ⁊ 5º de mor
bo ⁊ 2º interiorū. ¶ Signa a parte vrine sunt ꝙ quando
materia est flegmatica vrina est alba spissa. quādo melan
colica est alba ⁊ tenuis. sed quando sanguinea est rubea ⁊
spissa. ¶ Item vrina viridis in pueris spasmū significat.
¶ Item vrina viridis in colore. subtilis in substantia si
milis erugini eris post laboreꝫ īmoderatuꝫ talis vrina ap
parens spasmū de inanitiōe significat. ¶ Item vrina est
aliquādo colorata ꝓpter febrem ⁊ doloreꝫ. aliquādo re
missa ꝓpter ascensum materie ad caput. ¶ Si fuerit ex
sanguine tunc est in loco rubedo ⁊ apparet dn̄iuꝫ sanguis
in toto corpore. sic dico de melīa ⁊ de flegmate. ¶ Si vo
spasmus fit ex stomaco tunc precedit angustia ⁊ mordica
tio ipsius stomaci. ⁊ paulatine venit ⁊ vocat̄ singultus. et
sequit̄ aliquādo vomitus eruginosus. ¶ Et sunt signa si
gnificantia spasmū venturuꝫ. rubor faciei. tortura oris ⁊
oculorum. inordinatio pulsus in anhelitu ⁊ strictura ⁊ cō
stipatio ventris ⁊ retentio vrine quādoꝙ. ⁊ quādoꝙ exit
aquosa subtilis cū ampullis. ⁊ quādoꝙ est singultus ⁊ vi
gilie ⁊ dolor capitis ⁊ dolor sub iuncturis ceruicis ⁊ inter
spatulas ⁊ renes. ¶ Spasmus vero in pueris significat̄
ex acuta febre p̄cedente. ⁊ sunt ibi vigilie ⁊ cōstipatio vē
tris ⁊ color citrinus: ⁊ membra genitalia sunt sicca. Et de
spasmo puerorūꝫ ponit Hyppo. multa 3º ꝑno. in illo cañ.
Spasmus cōtingit pueris velociter ꝓpter neruorū debi
litatem ⁊ eoꝝ vitam inordinatā: quia non intendunt nisi
comedere vt dicit Halie. ¶ Spasmus qui accidit ex suc
cessione pleuresis vel squinantie significat̄ ex inordina
tione pulsus ⁊ ex malitia anhelitꝰ ⁊ ex dolore lateris vel
gule. ¶ Item spasmum de inanitione precedit timor in
somno ⁊ econuersio coloris ad rubedinem ⁊ viriditatem
⁊ plumbeitatem ⁊ constrictio nature. ¶ Item vrina cru
da in febre ⁊ rigor cum eis associatur ⁊ sudor in capite et
tenebrositas in oculis significat spasmuꝫ. ¶ Item dolor
oris stomaci est causa spasmi propter eius sensibilitateꝫ.
non sic de alijs membris: quia vel dolor fit cuꝫ eo vel se
quitur eum. non econuerso nisi raro.

Pronostica. Hyppo. scđa particula affo. affo. 26.
Febrem in spasmo melius est fieri
q̄ꝫ spasmum in febre. quia ille est de inanitione qui sequi
tur febrem nisi corpus sit plenū ⁊ febris non sit acuta vel
liquefaciens: quia omnis spasmus sequens acutaꝫ febreꝫ
est mortalis. vt dicitur quarta affo. cōmento. 56. quia vt
plurimuꝫ talis febris est de siccitate. ⁊ spasmus ille est de
inanitione qui est mortalis vtplurimū. Et verū est de fe
bre colerica acuta vera. s. in colerico iuuene ⁊ ī estate ⁊ in
vere ⁊ in illo qui est vsus cibis colericis. tunc dictuꝫ Gal.
est verū. ¶ Item a spasmo ⁊ tetano habito febris super
ueniens soluit egritudinem desiccando materiā viscosaꝫ
ipsius spasmi de repletione. ¶ Et Gilbertus in vrinis di
cit ꝙ materia spasmi grossa est ⁊ est in superficie mēbro
rum. ⁊ ideo quia omnis febris est in superficie extrinseca:
ideo ethica consumit materiaꝫ spasmi: sed non materiaꝫ
paralesis: quia illa est fluida ⁊ penetrat ad ꝓfundum ad
qđ non attingit febris putrida. ¶ Iteꝫ in fine quinte par
ticule affo. A quartanis habiti non valde a spasmis appre
henduntur. Si vero apprehēdantur prius ⁊ superueniat
quartana sedantur: quia ratione horripilationis purgat
materiā ⁊ ratione caliditatis decoquit. vnde calor febris
liquefacit ⁊ dissoluit materiaꝫ grossam ⁊ ventosam ⁊ ma
lam complexionē ad temperamentū adducit. vt dicit 6º
affo. cōmento 4º. ¶ Item spasmus ex elleboro mortale
maxime si deueniat ad euacuationem humiditatis radi
calis: ⁊ ita de alijs laxatiuis. ¶ Iteꝫ oīs spasmus sequens
vulnus mortalis. Auicē. verū est si a vulnere illo euacue
tur humidum radicale vel humidū nutrimentale ꝓpin
quum. qđ dico ꝓpter sanguinem qui est nutrimentuꝫ vl
timum membroꝝ ƒm Aristo. vnde est in venis nō extra
venas. ¶ Iteꝫ febris effimera soluit spasmū de repletio
ne particulari corpore non existēte plectorico. ⁊ hoc si fit
materia frigida. sil'r facit quartana ⁊ tertiana. ⁊ quotidia
na nō: nec sanguinea nec febris cōposita. ¶ Arguit̄ ꝙ nō
omnis spasmus sit de inanitiōe vel de repletione: qꝛ teta

nus non est de inanitione. quia si sic: esset peioꝛ spasmo de inanitione. consequens cõtra Auic. in 3°. ca. de tetano. qui dicit ꝙ spasmus siccus est deterioꝛ alio sicco. i. tetano sicco. nec est de repletione: quia cõponitur ex duobus tetanis ſm Auicē. vbi ꝓus. ergo esset duplex repletio simul ⁊ semel. ergo duo coꝛpoꝛa simul: qđ est ĩpossibile. ¶ Jtē 5ª affo. cõmento 5°. repletio in spasmo ⁊ singultu pꝛecedente fieri nequit. ergo nullus est de repletione ⁊c̃. ¶ Solutio. Dico ꝙ omnis spasmus est de inanitiõe vel de repletiõe. vnde si humidũ accidẽtale subito repleat facit spasmum de repletione. Et quãdo subito inanitur sic cõtractio fit ⁊ spasmus: sed quãdo paulatine cõsumitur nõ est spasmus. Sed de inanitiõe humidi radicalis raro est spasmus nisi quãdo subito fit: sed de humido nutrimentali sic. sicut in moꝛdicatione stomaci ꝓpter colligantiã. qꝛ caloꝛ fugit ⁊ per cõsequens sanguis insequit̃. Et in vulnere quãdo sanguis exit nimius: caloꝛ naturalis currit ⁊ fugit versus pꝛ̃cipium retrahendo se. i. natura nõ mittit caloꝛez ⁊ spũm: ⁊ tunc naturaliter mẽbꝛũ insequit̃ versus pꝛ̃cipiũ. s. cerebꝛum vt confoꝛtet̃. Unde dico ꝙ aliqñ est simul spasmꝰ de repletione vnius mẽbꝛi ⁊ inanitione alterius: sicut de repletiõe neruoꝝ sensitiuoꝝ. aliquãdo vniuersalis aliqñ particularis. ⁊ aliquãdo est repletio in villis trãsuersalibus: ⁊ inanitio in lõgitudinalibus: per quos venit sensus. ⁊ ideo pꝛiuat̃ aliquãdo motus manente sensu ⁊ econtra. Et aliquãdo est repletio in neruis anterioꝛibꝰ et inanitio in posterioꝛibus. aliquãdo in neruis coꝛdialibꝰ. aliquãdo in neruis cerebꝛalibꝰ. Jn apoplexia est vtraqꝫ repletio: sꝫ in spasmo nõ nisi sit tetanus vniuersalis: ⁊ tunc est moꝛs. Et spasmus simplex de inanitiõe neruoꝝ coꝛdialium est peioꝛ q̃ꝫ tetanus neruoꝝ cerebꝛaliuꝫ. Et per hec ad argumenta. ¶ Ad pꝛ̃mũ dico ꝙ tetanus de repletiõe peioꝛ est spasmo simplici de inanitiõe ſm rõnē ⁊ veritatez. tamen ſm apparentiã nõ: qꝛ seruat figurã suam magis ſm apparentiã cũ sit tractio magis essentialis. ⁊ hoc qñ eẽntialis est tetanus anterioꝛ cuꝫ posterioꝛi. qꝛ duo tetani pñt esse simul. vnus in neruis sensitiuis anterioꝛibus ⁊ posterioꝛibus. alius in neruis motiuis. vnus silr̃ in neruis coꝛdialibus. alius in cerebꝛalibꝰ ante ⁊ retro. ¶ Et si queras qui sunt nerui coꝛdiales: dico ꝙ oẽs oꝛiuntur a coꝛde oꝛigine pꝛimaria: sed tũc nõ veniunt ad cerebꝛũ. ibi aliqñ vlteriꝰ incipit noua ramificatio: ⁊ illi tunc vocant̃ cerebꝛales: sꝫ tñ raro est tetanus anterioꝛ essentialis cũ posterioꝛi: quia plures sunt nerui posterius. vt dicit̃ 5ª parti. affo. in cõmēto illius. Jn ano flegmonē patienti. Licet possit dici ꝙ illi pauci anterius sunt ita foꝛtes sicut illi multi posteriꝰ. Et verũ est ꝙ sunt foꝛtioꝛes in sentiendo lꝫ nõ in mouẽdo ⁊ resistendo. ¶ Adhuc dico vlterius ꝙ tetanus de vẽtositate est moꝛtalis ſm Auic. qꝛ significat digestiuaꝫ deficere in toto coꝛpoꝛe ⁊ ventositatē in toto dominari. Sꝫ spasmus simplex de vẽtositate nõ est moꝛtalis nisi vẽtositas per totũ dominaret̃. glosa moꝛtale. i. de difficili curabile. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ repletio cibalis noua spasmo pſente vniuersali. i. tetano fieri nequit. qꝛ non põt tunc transglutire: qꝛ tunc moꝛiret̃. Uel dico ꝙ veruꝫ est repletio alia q̃ꝫ est repletio spasmi in se non põt fieri. tunc tñ rõne alteriꝰ bñ põt sicut rõne doloꝛis superuenientis vel rõne male complexionis cũ materia de nouo veniente. ¶ Ulterius notandũ est ꝙ solutio cõtinuitatis in neruo vsqꝫ ad mediuꝫ facit spasmum ⁊ punctura nerui. Sed abscisio ipsius ſm totũ non. sed facit in mẽbꝛo lesionē ⁊ destructionem que sequit̃ partem incisaꝫ: qꝛ illa peius se hꝫ. ¶ Et ideo si dicatur incisio nocet. igitur maioꝛ magis nocet. dicendũ est ꝙ est verũ ceteris paribus. s. manẽte colligãtia cerebꝛi in membꝛo sicut ꝓus: sed ita nõ est in neruo totaliter inciso. sed spiritus nõ possunt ibidē venire nec ad cerebꝛuꝫ redire. ¶ Ad hoc ꝓnosticatio est ꝙ omnis tetanus a percussione cui associat̃ singultus ⁊ punctio ⁊ permixtio ratiõis est moꝛtalis. ¶ Jtem cũ vꝛina est sicut putredo ⁊ virus ⁊ est opilatio ⁊ tenebꝛositas in visu ⁊ sudoꝛ in capite ⁊ ceruice: tunc tetanus vniuersalis est venturus. ¶ Jtē in regionibus meridionalibꝰ multiplicat̃ tetanus ꝓpter repletionem ⁊ motũ humoꝛuꝫ ⁊ ꝓpꝛie flegmatis: sed tñ tetanꝰ incipit cum quiete: dicit Auic. hoc est veꝝ cum quiete apparente. qꝛ contractio equalis ad oĩa facit ꝙ motus nõ sensibiliter apparet sicut in spasmo simplici. ¶ Similr̃ accidit tetanus ⁊ spasmus in regionibus septẽtrionalibꝰ ⁊ maxime mulieribus: quia sunt debilium membꝛoꝛuꝫ. ¶ Et cum incipit tetanus fit sermo difficilis ⁊ transglutio. ⁊ est ruboꝛ in facie ⁊ palpitatio ⁊ lachꝛymatio ĩ oculis ⁊ doloꝛ foꝛtis ⁊ pꝛuritus sine delectatiõe scalpendi. ⁊ saltus in coꝛpoꝛe. ⁊ grauitas ⁊ durities in lacertis posterioꝛibus. ⁊ aliquando sequitur febꝛis adurens.

Cura spasmi

de repletione est similis cure paralesis. ⁊ ideo ad illud capitulũ recurre. Tunc in pꝛ̃cipio confoꝛtet̃ cerebꝛum ⁊ posterioꝛ pars cum fricationibus inunctiõibus ⁊ emplastris. Et supꝰ mẽbꝛo ponant̃ ventose. plus tñ hoc fiat in tetano vt caloꝛ reuocetur ⁊ sint sine scarificatione si sit res leuis. si nõ: fiãt cum scarificatione aliquali. naꝫ trahẽdo ad locũ foꝛet cã moꝛtis vel ad minꝰ apostematis mali. ¶ Si ergo fuerit de sanguine abũdante ⁊ vinũ cõsueuit potare flebotometur de cephalica. ⁊ non extrahas multũ de sanguine: imo retine aliquid vt resistat spasmo. vt innuit Aui. pꝛ̃mo cañ. cap. vltimo. Deinde fiant clisteria. Deinde ponant̃ cõfoꝛtatiua super oꝛiginē neruoꝝ: cuiusmodi sunt oleũ laurinũ costinũ de lilio. ¶ Si materia sit flegmatica digerat̃ cuꝫ medicinis pꝛedictis. cap. de paralesi. Uel sic. ℞. betonice rute pꝛimuleueris iringi lauandule pulegÿ vtriusqꝫ calamenti vtriusqꝫ saluie nasturcÿ artemisie thimi camedreos sanamunde eufragie. añ. M. i. radicum lilÿ consolide maioꝛis radicũ ciperi radicũ peonie. añ. M. ß. nucis muscate calami aromatici ⁊ gentiane maioꝛane siseleos ana. ʒ. ß. anisi maratri polipodÿ. ana. quar. ß. vtriusqꝫ sticados ʒ. ÿ. liquir̃. quar. i. mellis lib. i. ß. fiat sirupus ⁊ detur mane ⁊ sero tepidus. ¶ Et si doloꝛ sit in loco ⁊ spasmus sit etiã intolerabilis: tunc in pꝛ̃cipio accipiant̃ linteamina ⁊ triplicata sint ⁊ ponantur in aqua feruenti. ⁊ cum bene fuerint calida inuoluantur in eis loca spasmata et sepe calefiant ⁊ iterentur. Ungantur posterioꝛa capitis ⁊ nuche cũ oleo de camomilla calido aliqualiter vel cũ fece olei antiqui calidi. ⁊ ista duo aliquãdo sufficiunt in colica ⁊ spasmo nuche: sed in colica ego inungo vẽtrē. ¶ Deinde materia digeratur cum isto vel cum oximelle diuretico vel squillitico. vel euacuetur cum istis pillulis. ℞. hyere pigre. ʒ. iÿ. turbith aloes loti. ana. ʒ. i. pulpe colloquintide ʒ. ß. anisi masticis zinzibe. ana. ʒ. ß. Ex his fiant pillule ad modum ciceris et dentur sero cum nebulis et vino pauco. ¶ Uel sic. ℞. agarici. ʒ. iiÿ. turbith zinzibe. ana. ʒ. ÿ. polipodÿ quart. vnã anisi maratri. ana. quart. ß. folioꝛum ebuli vel radicum vel coꝛticum sambuci añ. libꝛã. ß. foliorum laureole. M. ß. decoquantur in aqua cum melle vel zuccaro dulcoꝛetur. detur homini foꝛti ⁊ laxat sufficienter. tamen bonum est in istis poni aliquid de castoꝛeo. Similiter agaricus curat datus cum puluere albo vel in pillulis hyere pigre vel diaturbit. ¶ Tertia die post medicinam calefiat furnus. ⁊ cum fuerit bene calefactus patiens induat pellicium de pellibus lupoꝛum aut vulpiuꝫ inuoluatur pꝛedictis pellibus ⁊ in stupha moꝛet̃ quousqꝫ bene sudauerit. et hoc fiat per duos dies virtute existen-

te forti. Si vero non habeatur furnus sedeat patiens in
aquis termarũ.i.naturaliter calidaruꝫ vt ſunt aque tran/
ſeuntes per terraꝫ ſulfureã ⁊ per loca calida. ¶ Uel fiat
ſibi ſtupha de iſtis herbis. ℞.abrotani betonice agrimo/
nie foliorũ lauri centauree maioris ⁊ minoris camomil/
le primule veris hedere terreſtris leuiſtici. añ.M.ij. oĩa
bulliant in aqua in quadam olla enea ⁊ magna ⁊ fumus
per quãdam fiſtulam perforatam inter tinaꝫ.⁊ cum tina
fuerit bene calefacta paruꝫ intret ibi ⁊ ſudet. ⁊ cuꝫ bene
ſudauerit caueatur ne patiens multuꝫ moreť in tina nec
in ſtupha aliqua.⁊ caueatur ne aer frigidus ſuperueniat:
quia mollificaret virtutem. Fiat igitur bis in die ⁊ non
diu vna vice. ¶ Item accipiatur ſuccus aneti ⁊ bulliat ⁊
ĩmittatur in ipſo catulus canis vel catulus vulpis vľ gat/
ti ⁊ decoquatur quouſqꝫ diſſoluatur ⁊ eger infundatur in
ipſo bis. vel pannus infundatur ⁊ intingatur ⁊ mẽbro ſu/
perponať. et loco ſucci aneti poteſt poni ſuccus betonice
vel hedere terreſtris vel decoctio earum que preualet.
¶ Si vero ſpaſmus ſiue tetanus fuerit ex percuſſione ſi
ue caſu ſiue ex vulnere: tunc patiens ſubito ſubmergatur
in aqua frigida vt exteriora corporis condenſentur: ⁊ ita
calor naturalis interius vniatur: ⁊ ita accidentaliter va/
let cum calorem naturaleꝫ in corpus reuocet. ſed iſta me
dicina debet fieri in tẽpore calido ⁊ in corpore bene car/
noſo in iuuenili etate. Uel aqua mľta ⁊ frigida ſubito aſ/
pergatur ſuper tale corpus vel linteamina intingãtur in
ea ⁊ cõprimantur ⁊ inuoluatur patiens frequenter ⁊ paꝝ
moretur. iſta ponit Hypo. quarta particula affo.affo. zz.
Tamen ſi oporteat fiant cliſteria frequenter attractiua
poſita in caplo de paraleſi. quia multuꝫ conferunt. Dein/
de vngantur loca ſpaſmata ⁊ nuca cum hoc vnguento qꝺ
valet contra paraleſim ⁊ contra ſpaſmũ ex repletione ſi
fuerit ſine fe. ℞.baccarum lauri zinziberis.añ.ʒ.i.piperiſ
albi.ʒ.ſ.maiorane calamenti ſaluie artemiſie hedere ter/
reſtris herbe paraleſis primule veris betonice lauandu/
le ſticados arabici.añ.M.i.olei laurini camomille nucũ
olei ſinap.añ.quartã.ſ.olei de lilio.ʒ.i.terenda terantur ⁊
cum vino albo ponantur per diem ⁊ nocteꝫ. tunc cũ aloe
decoquatur illud vinum colatum. poſtqꝫ herbe ⁊ medici
ne in illo vino prius decocte fuerint: coquantur ſimul fe/
re vſqꝫ ad vini conſumptionem: tunc colature addatur
quar. vna cere rubee ⁊ cum puluere zinzib. baccaruꝫ lau/
ri caſtorei terbentine oppoponaci galbani bdelij. añ.ʒ.ij.
nucis muſcate gaŕ.cinamomi.añ.ʒ.i.muſci ſi vis.∋.i.fiat
vnguentum optimũ contra guttam frigidam ſpaſmuꝫ ⁊
paraleſim. ⁊ fricetur bene corpus. ⁊ fiat cliſtere de vtraqꝫ
centaurea rutha caſtoreo ⁊ hyera pigra cum oleo laurino
vel muſcellino. ¶ Deinde fiat vnguentuꝫ expertum ad
ſpaſmum vel ad contractionem neruorũ. ℞. olei muſcel
lini.ʒ.ſ.butiri.℥.ij.olei.℥.iiij.confice. ¶ Item ad doloreꝫ
neruorum ⁊ contractionem ⁊ contra omnẽ guttam frigi/
dam ⁊ paraleſim vnguentuꝫ expertum. ℞. piperis nigri
caſtorei euforbij.añ.ʒ.ij.piretri.ʒ.ij.coſti amari.ʒ.ij. coſtũ
reſoluatur in.ʒ.iij. vini albi per vnam diem ⁊ noctem. in
craſtino addantur.℥. iiij.olei ⁊ bulliant vſqꝫ ad conſum/
ptionẽ vini: ⁊ poſtea addanť pulueres ⁊ fiat vnguẽtũ qꝺ
ego voco vnguentũ caſtorinũ. Deinde vtatur tyriaca ⁊
metridato. ⁊ hoc maxime ſi ſit a veneno vel a punctura
venenoſi animalis. ⁊ etiam ſi ſit ſine febre valet tyriaca
optime poſt purgationeꝫ. ¶ Deinde fiat emplaſtrũ pro/
batum. ℞.allij piretri cimini ſinapis añ. quantuꝫ vis pul
uerizanda puluerizentur ⁊ diſtemperata cuꝫ aceto ⁊ mel
le in modum emplaſtri. Et inter emplaſtrum ⁊ carnẽ po/
ne pannum lineum veterem ſubtiliſſimũ ne caro combu
ratur. ¶ Item cauterium in collo multũ confert. ¶ De
medicinis rubificantibus ⁊ de curis mirabilibus ſpaſmo
expertum eſt vt ſuper ſpaſmo contra membrum in radi/
ce eius ponatur ren contentus cuꝫ pinguedine ſua. vel di
mittatur ſuper ipſum donec ſiccetur ⁊ permutetur. ¶ Et
quia febris ſuperueniens huiuſmodi curat eum: ſi nõ ve/
niat per ſe corpore exiſtente purgato prouocetur vt dictũ
fuit de cura paraleſis. Inungatur ergo adipe leonis ⁊ cuꝫ
pinguedine cerui ⁊ vrſi ⁊ gatti ⁊ vulpis in collo ⁊ in tem/
poribus ⁊ in pulſibus brachiorum. Et detur caſtoreum ⁊
aſſa fetida.ana.ʒ.i.vel.ij.cum melle cocto ad quãtitatem
nucis. ⁊ aqua mellis cum aſſa. ⁊ pillule de hermodactilis
proſunt multum. Similiter flamula inuncta in pulſibus
febrem prouocat: ⁊ piretrum ſumptum cum melle. ſimili
ter decoctio carpobalſami. vnde multitudo ſudoris ſe/
quens febrem valet qui ſudor horripilationem vel rigo/
rem cõiter ſequitur. ¶ Signa mortalia in ſpaſmo prius
non poſita ſunt ventoſitas. laxatio multa ventris. vrina
acuta ⁊ ſaltus ⁊ pulſatio. Similiter ſpaſmus de inanitio/
ne quando occupat totum corpus et maxime in acutis.
¶ Item ſpaſmus cum debilitate virtutis dominante fe
bre ⁊ ſpaſmus de inanitione quando inueteratus eſt: eſt
incurabilis. ¶ Adhuc ſi pulmo arietis calefactus pona/
tur frequenter ſuper membruꝫ ſpaſmoſum optimuꝫ eſt.
¶ Sed ſi ſpaſmus ſit vniuerſalis: tunc valent caputpur/
gia ⁊ ſternutatoria de pluma galline intincta in aceto: et
tunc poſita intra nares. Deinde inijciatur ſi oporteat ca/
ſtoreum. ⁊ hoc fortius eſt ad purgandum nares: vel gar/
gariſmata ⁊ maſticationes valent dicte. caplo de parale/
ſi. ¶ Sed ſi ſpaſmus ſit de frigiditate inungatur cũ oleo
de lilio ⁊ de coſto vel de caſtoreo ⁊ cum agrippa ⁊ cũ mar
ciaton ⁊ aureo ⁊ cum arogon. ¶ Si vero fuerit ex calidi/
tate inungantur nerui ⁊ capita eorum cuꝫ oleo roſato ne/
nufarino ⁊ ſalicino. ¶ Et eſt ſciendum ꝙ in ſpaſmo faci/
ei debent medicine poni ſupra occipitium: ſed ſi fuerit in
alijs partibus inferioribus ponatur ſuper dorſum. ¶ Si
autem fuerit ſpaſmus ex punctura nerui: tunc ponať de/
ſuper quaſi feruens oleum de euforbio oppoponaco pire
tro caſtoreo. ⁊ aperiatur locus ne retineatur ibi venenuꝫ:
⁊ ꝑpter continuitateꝫ rapiať ad cerebrum ⁊ faciat epile/
pſiaꝫ vel ſpaſmũ vniuerſaleꝫ. Uel ſi fiat putridum faciet
apoſtema in loco pũcture ſm Meſue in practica ſua. Et
vniuerſali purgatiõe antecedẽte cauterizeť locus niſi ſit
nimis ſenſibilis. ¶ Sed ſi eſſet pũctura recens cũ vino
albo ⁊ calidis ſtuphis cureť. ¶ Sed ſi antiquať: tũc cali/
da apponanť vt oleũ antiquũ calidũ: qꝛ frigidũ eſt inimi
cum neruis ⁊ vlceribus 5ª affo.affo. 5º. Et ad mitiganduꝫ
oleũ ro. ⁊ camomille calida imponanť corporibus humi/
dis. ¶ Sed in ſiccis ⁊ duris corporibus ponanť iſta cum
euforbio ⁊ ſerapino ⁊ oppoponaco ⁊ ſulphure viuo. Me/
dijs corporibus medio modo fiat. ponatur terbentina in/
ter duos pãnos lineos tepefacta ⁊ fermentũ. ⁊ caueať ne
claudatur punctura. Et quãdo aperta eſt fiat emplaſtruꝫ
de farina ⁊ orobo decoctis in lixiuio. Et imponanť olera
mitigatiua ſicut roſe camomilla. Deinde fiat emplaſtruꝫ
cũ muſco arboris vel lapidis cum furfure vel olibano cũ
vino ⁊ modico aceti ⁊ calefac ⁊ ſuppone. Cum iſto ſolo cu
raui manum vnius damicelle que cum acu operãdo pun
xit neruum in digito medio ⁊ manus fuit inflata ⁊ quaſi
perdita. ⁊ ideo notate iſtũ muſcuꝫ. ¶ Sꝫ ſi iſta punctura
claudatur: cuꝫ ferro ignito vel auro cauterizetur vſqꝫ ad
ꝓfunduꝫ: ⁊ emplaſtrũ de maluis ſuper apoſtemata opti/
muꝫ eſt. ⁊ emplaſtrũ Januenſe. ⁊ iſta fiant. ¶ Si ſit ſpaſ/
mus ꝑpter apoſtema videť ꝙ ſit bonũ inungere cũ oleo
ro. in ꝑncipio ⁊ in circuitu cum populeon vel ſuccis frigi/
dis potentialiter ⁊ actualiter calefactis ꝑpter ſpaſmum.

¶ Sed si fit spasmus propter venenū scorpionis vel al-
terius deñt illa que valent cōtra venenū: cuiusmodi sūt
tiriaca metridatum tormētilla gentiana saluia aristolo-
gia ro. bacce lauri ⁊ millefoliū. vt videbitur in. c. sequē-
ti. ¶ Sed si fuerit spasmus ꝓpter vermes: interficiant
cum amaris: sicut est absinthiuz betonica paritaria aloe
agar. ⁊ fella aialium ⁊ semen zedoarie ⁊ amigdale ama-
re. Et possunt fieri emplastra de qbusdaz istaꝝ super vē-
trē. ⁊ quedam possunt dari per os cū lacte ⁊ silib⁹. ¶ Sz
si mā fit melācolica digeratur cū oximelle squillitico ⁊
purget cū ierarufini ieralogodion acuitis cuz euforbio
⁊ pulpa coloquintide. vel digeratur cuz chimone came-
dreos lapatio acuto. ⁊ purgetur cū polipodio sene agar.
⁊ aniso ⁊ sticados ⁊ esula. deīde fiant vnguēta sicut pri⁹.
Sed tamē loca in qbus debent poni vnguēta sunt nuca
ceruix ⁊ spōdilia ⁊ subaselle ⁊ inguina. Et loca spasmata
⁊ iūcture calefiāt. calefiant igit olea ⁊ lana vel cotū ītin-
gat ⁊ in locis predictis ponat. ¶ Sed si sit cū febre fiat
sicut dcm̄ est prius de paralesi cū febre. Si sit ex dolore
dolor mitiget cū oleo calido ⁊ cū vitellis ouorū croco ⁊
pane azimo intincto in lacte dulci calido vel in oleo rosa
to vel de camomilla aliqualr̄ calido: qr ista dolorē sedāt.
Et emplastruz de musco arboꝝ cum vitellis oui vl̄ fur-
fure optimum est in omni nocumento neruorum sicut
iam expertus sum frequenter.

Cura spasmi de inanitione. Si sit cuz febre est dare
sibi ordeatū lac amigda. factuz de aqua furfu-
ris diadragantū frigidū. ⁊ inungat cū oleo violato ⁊ ne-
nufaris ⁊ salicis. ⁊ domus sit frigida. ⁊ aspergat tota cuz
rebus frigidis. Et aselle ⁊ iguina ⁊ renes dorsi inungan-
tur frequēter cū oleo violato. Et si sit possibile totū cor-
pus inungat in oleo tepido vel rosato vel violato. vl̄ mu
cilago psiliȷ optima est. Et fiat caputpurgiū cū oleo hu-
mido ⁊ rebus hūidis. Balneet patiēs in aqua dulci te-
pida. In exitu a balneo inungant iūcture ⁊ radices ner-
uoꝝ de oleis ꝑdictis. añ. quātum vis. cōmisceant ⁊ spas-
mo supponant. ¶ Deīde embrocent iuncture ⁊ radices
eaꝝ cū lacte asine actualr̄ calido prout mulgetur a mā-
milla. vel cū lacte mulieris eodē modo. ¶ Deīde fomē-
tentur musculi faucū ⁊ ceruix ⁊ collū ⁊ spina vsq3 ad lū-
bos cū lacte mulieris puellā nutriētis. ⁊ cuz decoctione
maluaꝝ violaꝝ floꝝ nenufaris ⁊c. Sed aqua nō diu re-
maneat in loco: sed siccet cito ⁊ abstergat. ⁊ cū oleis cali
dis: ⁊ cū lana intīcta fomētetur eodē modo: sicut cū oleo
violato: ⁊ cū oleo camomille ⁊ cū dialtea ⁊ butiro recēti
⁊ cū oleo amigdalaꝝ dulcium ⁊ cuz oleo lini ⁊ cū terbē-
tina ita ꝙ nerui per totū sint hūectati. ¶ Deinde si ista
non sufficiāt fiat tale emplastrū in forti decoctiōe radi-
cuz altee malue brāche vrsine violaꝝ: ⁊ distēperent for
titer. semen lini fenugreci ⁊ psiliȷ ⁊ farina ordei ⁊ oīa sil
ibi ꝯficiātur. ⁊ addat paꝝ olei vel butiri vel sanguinis
porci. ⁊ pone super ceruicē ⁊ colluz vsq3 ad fauces. Est. n.
ceruix origo ⁊ ꝑncipiū neruoꝝ. Uel lana succida cuz aq̄
farina ⁊ oleo intincta superponat: ⁊ totus balneetur ī la-
cte ⁊ caput totū irroret cū lacte. Et nutriatur cū vitellis
ouoꝝ mollibus ⁊ cū ouis digestibilib⁹: que poti⁹ sint po-
tabilia ⁊ liquida q̄3 solida ⁊ spissa. Capiant ordeatū aue-
natum ⁊ colatura ⁊ carnes elixas ⁊ omnia sicut dictuz ē
. c. de ethica ⁊ alia nutrientia intus ⁊ extra. Et si non fue-
rit febris detur lac dulce cuz aqua ordei vel iulep ⁊ mo-
dicū vini albi limphati cum aqua ordei si sit aliqs calor
innaturalis vel per se: dūmō non sit nimis forte illud vi-
num. s. gallicanum. Et fiat clistere cum lacte dulci quod
etiam valet post clisteria acuta ne adurant. Et detur dia
dragantum frigidum ⁊ diapapauer ⁊ zuccarum viola-
tum si sit cum febre. Si sine febre: tunc ad restaurandu3
est bonum ⁊ pinochada ⁊ penidie ⁊ diapenidion sine spe
ciebus calidis. Et in cā calida zuccaꝝ rosatum ⁊ viola-
tum ⁊ sirupus violatus ⁊ nenufarinus ⁊ iulep: vt dictuz
est. Et fiant balnea in aquis in quibus cocta sint hume-
ctantia sicut ordeuz viole capita ⁊ pedes hedoꝝ ⁊ agno-
rum ⁊ arietum pinguium. ⁊ quādoq3 de istis fiant cliste-
ria multum conferentia hic ⁊ in ethica.

Spasmus puerorū3 sic curatur. ℞. radicum liliȷ.
M. i. anisi. ℥. i. croci. ʒ. z. omnia terant
⁊ cōmisceantur cum melle bullito ⁊ fiat emplastruz pri-
mo. ¶ Deinde balneentur cū decoctiōe istarum herba-
rum. ℞. camomille melliloti añ. M. i. fenugreci lib. s. ð-
coquantur in aqua ⁊ fiat balneum. Et in exitu a balneo
inungātur omnes iūcture cū oleo de camomilla actua-
liter calido. ⁊ deinde apponat emplastruz dictū. Nō bi-
bant vinum nec repleant se. tamen seniores post purga-
tionem possunt potare vinum vetus in pauca quantita-
te quia resoluit spasmum humidum.

Tortura oris quedam est a spasmo contrahēte su-
perius quedam a paralesi mollificante
⁊ relaxante ad inferius. ideo curatur cura spasmi ⁊ para
lesis diuersimode in diuersis speciebus. ¶ Primuz igi-
tur studium sit cuz emplastris ⁊ linimentis in spondili-
bus vnde nerui faciei habent ortū ⁊ musculi: sicut cum
aqua decoctionis vulpis vsq3 ad dissolutionem ossium.
Embrocare partem spondiliuz ceruicis: ⁊ perueniendo
sic ad mandibulam ⁊ partē faciei. Et linimentuz in par-
te opposita sit cum oleo de lilio. Et emplastruuu cum ra-
dice liliȷ sup locum ⁊ calefaciendo ⁊ vngendo omni mo-
do valet. Gargarismata non fiant nisi post purgatione3.
tūc. n. curant. ¶ Deinde fiant gargarismata de ieris ma
gnis cum aceto squillitico ⁊ aqua decoctionis origani ⁊
thimi. est. n. expertum. vel etiā de sinapi stafixagria zin-
zi. piretro macropipere decoctis in aqua et cum iera-
pigra fiāt gargarismata. ⁊ de calamēto siluestri ⁊ de thi-
mo fit eodem modo. ¶ Scōm studium est cum locali-
bus remedyȷs super locum lesum ⁊ cum ingredientibus
in ore ⁊ cuz masticatione eoruz: sicut nuxmuscata reten-
ta ex parte passionis aut masticatio aut retētio castorei
ex parte passionis ⁊ sub lingua. ¶ Item accipe nucem-
mus. integraz non habētem marciditatem nec disconti-
nuitatem: ⁊ lini super eam ex oleo anacardino. ⁊ teneat
patiens in ore ex parte lesa per horas tres ⁊ masticet eā
ibi ⁊ teneat. ⁊ hoc faciat bis in die quoniaz sanat. ¶ De-
inde habito clisteri attractiuo fiat tunc caputpurgium
cum nigella infusa in aceto. deinde distēperata cum pa-
ne porcino vel ciclamine. ¶ Deinde cum fuerit exicca-
ta sit postea distēperata cuz succo auricule muris ⁊ ma-
iorane. ⁊ tunc distilletur in nasum ⁊ fugatur vehemen-
ter quoniaz sanat. Et similiter cū succo primuleueris ⁊
auricule muris fit caputpurgiuz optimuz ⁊ a me exper-
tuz. Uel sic. fel perdicis aut gruis aut galli cuz aqua au-
ricule muris aut sansuci sanat celeriter. ¶ Deinde fiat
euaporatoriuz ⁊ ablutio faciei cuz aceto decoctionis si-
napis. Uel. ℞. calamenti sticados foliorū3 saluie origa-
ni lauri camomille melliloti sansuci marrubiȷ seminis
piretri lauandule. añ. decoquantur in aqua vel in aceto
albo duplo ad pondus oīum vsq3 ad mediuz. ¶ Deinde
vaporetur pars capitis posterior ⁊ collum ⁊ spondilia ⁊
ceruix ⁊ mādibula ⁊ tempora ⁊ frons. deinde lauetur os
comprimēdo ⁊ fiat emplastrū ex fece. Uirtus. n. isti⁹ ꝓ-
fundatur interius ⁊ incidit ⁊ resoluit humores grossos
⁊ viscosos. ⁊ curat torturam ⁊ spasmum ⁊ paralesim. ⁊ da
istud sic. teneat olibanum in ore vel zinzi. vel nucēmu.

¶ Deinde iungat̃ locus cũ oleo costino aut oleo balsa-mi aut oleo de pipere albo. Curaui.n. vnã dominã anti-quã a tortura oris sic. locũ ex opposito inunxi cũ marcia ton acuito cũ assa fetida ⁊ castoreo. ⁊ feci gargarisma de ruta saluia lauandula primulaueris ⁊ auricula muris. ⁊ dedi nucẽmuscatã ⁊ pliris cuz musco. ⁊ fuit clisterizata cũ ierapigra gal̃i ⁊ ꝯsimilibus ⁊ ruta ⁊ abrotano. ¶ De-inde sal tostũ vel calefactũ posui in origine neruoꝝ ⁊ cu raui. resoluit.n. spasmũ ⁊ paralesim. Et in cã frigida ⁊ in etate ⁊ ꝯplexione frigida valẽt sũme oppopira bibita cũ vino in quo ꝯcocta sit saluia ⁊ castoreuz. curat.n. datũ in modũ auellane ⁊ paralesiz oculoꝝ oris lĩgue ⁊ gutturis manuũ ⁊ pedum. ⁊ optime valet tremulosis datũ sero cũ aqua vite. fricaui originẽ neruoꝝ ⁊ locum lesuz: ⁊ in ore sepe posui: q2 optima est hic. Et aliqui emplastrãt in pte lesa ⁊ ex opposito paulinũ. sed apostolicon plus valet. ⁊ ĩ duritie loci diaglon dissolutũ cũ semine lini ⁊ oleo ꝯ ca-momilla. Et ieralogodion mẽfiticum curat ĩpeditã locu tionẽ vndecũqꝫ sit. ⁊ aliqñ hic sicut alibi oꝫ ꝓuocare fe-brem: ⁊ tũc distẽpera flamulã ⁊ sticados ⁊ scarabeos co-medentes arbores in estate ⁊ distẽpera simul cuz modi-co dialtee ⁊ vnge digitos tuos ⁊ tãge pulsus brachioruz patiẽtis ⁊ febricitabit quicũqꝫ fuerit. Vtant̃ oẽs isti ga-riofilata arietina hedera arborea peonia calẽdula beto nica lauãdula saluia origano. Capiant spasmati ⁊ torti ⁊ paraleticati de pliri duplicato ⁊ dianthos cũ musco cuz modico diacastorei. Et si queras qd ẽ pliris duplicatuz. ⁊ h̃ pauci sciũt. ⁊ ego nesciui qd eẽt ante quintuz annum quo audiui medicinã. ¶ Dico ꝙ in pliri ista duplicant̃ gar̃. galãga croc᷒ nuxmu. foliũ medietas cinamomi ⁊ 3ª pars ligni aloes. In diagalanga duplicant̃ ista: galanga gar̃. nuxmu. foliũ lignũ aloes zinzi. ¶ Adhuc est experi mẽtũ vnũ in paralesi: piretrũ in aqua coque ad tertiaz ⁊ da bibere in momẽto subuenit. ¶ Itẽ radix pedis cor-uini cocta ⁊ comesta paralesiz curat ⁊ pueros epilẽticos liberat vt vidi in puero. io. annoꝝ. ¶ Itẽ sup oẽs medi-cinas fimũ asini recẽtem cola per lintheuz ⁊ da bibere. de masculo da masculis. ⁊ de femina da feminis. 3ᵐ stu-diuz est administrare vẽtosas super ceruicẽ. ⁊ apponere rubificãtia ⁊ cauterizãtia. ¶ Post aurẽ ex pte egritudi nis ⁊ locus cuz dialtea in pn᷒ vngat̃. sil̃r in paralesi vl̃i. Sꝫ vinũ nõ detur ĩ paralesi vsqꝫ ad. zo. dies nec in tortu ra sequẽte paralesim ad min᷒ ante purgationẽ. sed aqua mellis vel ordei vel claretũ factũ de aqua decoctionis radicũ peonie feniculi petrosily ⁊ seminis aneti. isti sũt optimi h̃: Signa ĩcurabilitatis paralesis sunt. s. qñ para-lesis trãsit sex mẽses. ⁊ vrina rubea ⁊ multũ intẽsa in pa-ralesi est pessima. ¶ Itẽ accipe rutã mirrhã pulegiũ sal-uiã ⁊ corticẽ tremuli. de his fac potionez ⁊ da bibere. ⁊ si euomit nõ curabit̃. ¶ Itẽ si vẽtose sine scarificatiõe po nant̃ super locũ paraleticũ ⁊ adhereãt ⁊ locus nõ rubet: incurabilis ẽ. ¶ Itẽ mẽbrũ paleticũ si ẽ sil̃e sano curat̃. si nõ: nõ. ¶ Itẽ cẽtineruia lota cũ. 9. aquis ⁊ adde duo co clearia mellis ⁊ da paletico post gallicãtuz. si laxat non euadet. ¶ Itẽ est vnuz carmẽ ꝯ grãfũ. ✝. tebal. ⁊ guth. ⁊ guttanay. Ista noĩa cũ cruce scribant̃ in pgamẽo. ⁊ q̃diu has lr̃as secũ portauerit nõ nocebit sibi grãfus nec spas-mus qꝺ idẽ ẽ. Istꝺ tñ ẽ sine rõne ⁊ tñ exptũ ẽ. Et nisi sint noĩa sancti vel sanctoꝝ aliquoꝝ nõ adhibeo fidẽ. tũc.n. est carmẽ de deo nr̃o in cuius virtute oĩa sanãtur amẽ.

¶ De venenis. Caplm. XXIII.

Venenum quasi vetans hoiem dr̃. Cui᷒ diffinitio est ꝺm Haly 2ª pti-cula tegni cõmẽto. 14 z. in comento illius. Ita vero ⁊ ꝺm ventrẽ. Venenũ est hũiditas aquo-sa subtilis horribilis q̃litatis corpus humanũ a tota spe-cie perimens. ¶ Pro quo sciẽduz ꝙ aliud est venenũ ⁊ aliud est venenosuz. vt pꝫ p Aui. p̃mo cañ. fen 2ª. c. ꝺ his que ꝓueniũt ex his q̃ comedunt̃ ⁊ bibunt̃. Venenũ est ꝙ nullo modo a corpe mutat̃ mutatiõe cõuersiõis: sic ꝙ nutriat: ⁊ corpus mutat ⁊ pimit. Et idẽ dr̃ in. z. cañ. c. 4. qꝺ venenũ est medicina que corrũpit ꝯplexionẽ nõ cum ꝯtrarietate tm̃: sed cũ ꝓprietate: que est ĩ ipso: sicut ẽ na-pellus. Sꝫ venenosuz est qꝺ corpus mutat ⁊ a corpe mu-tat̃: ⁊ ad vltimũ destruit corpus nec in ei᷒ ꝯuertit̃ similitu-dinẽ. sed medicinale nutrimẽtũ mutat ⁊ mutat̃ ⁊ in fine conuertit̃ in nãm corporis. sꝫ medicina absolute mutat corpus ⁊ a corpe mutat̃ ⁊ in fine destruit̃ ei᷒ opatio a cor pore. h̃ Aui. ¶ Mõ de opatõe venenosoꝝ ⁊ diuisiõe eo-ruz sciẽduz ꝺm ꝙ dicit Auer. 5. colliget. c. qual̃r opantur venena in corpe hũano. q2 q̃dã opant̃ primis qualitati-bus sicut opiuz qꝺ priuat sensuz ⁊ motũ frigiditate sua: q2 parua q̃ntitas eius põt refrenari p medicinaz ꝯriã ne ledat. igit̃ nõ opat̃ a tota spẽ. lꝫ Gal̃. 3. ꝺ ꝯplexionib᷒. c. 3. dicat ꝙ opiũ sua ꝓprietate ĩfrigidat. ergo non qualitate sua. ¶ Dico ꝙ q̃litas duplex est. medicĩalis ⁊ el̃entalis. prima est tota spẽs ⁊ ꝓp̃etas. 2ª nõ. opiũ ergo infrigidat sua proprietate: q2 de se amarꝫ est. igit̃ calidũ aliqual̃r. lꝫ Auer. 5. colliget. dicat ꝙ amarꝫ seqtur ꝯplexionẽ frigidã ⁊ siccã ⁊ calidã ⁊ siccã. p̃mus sapor amarus est min᷒ acu-tus q̃ꝫ secũdus ⁊ min᷒ apitiuus. ¶ Dico igit̃ ꝙ opiũ ĩfri gidat per suã q̃litatẽ potẽtialẽ que est sua ꝯplexio p̃ma ⁊ ꝓprietas. q2 ⁊ si calefiat exteri᷒ adhuc p istã ĩfrigidat: q2 illa accñtalis cal̃itas cito recedit. Frigiditas.n. ẽ sibi ꝓportionata eẽntialis. ⁊ iõ ꝓprietas vocat̃ nec reducit̃ ad actũ nisi per diuisionẽ nõ in ptes paruas: ⁊ sic in ĩfini tũ: q2 talis diminuit in virtute: q2 ad opandũ reqrit̃ cer-ta q̃ntitas ad hoc. s. ꝙ fiat opatio notabilis. Sed diuisio est sepatio ei᷒ a loco sano ad locũ ĩfirmũ vt ibi alteret̃. sꝫ medicina laxatiua stãs in stomacho vel ĩtestinis trahit ad se. ⁊ sic loqtur Gal̃. 3. de ꝯpl̃onib᷒. ꝙ corpus nihil agit in medicinã frigidã nisi diuisionẽ: q2 nõ calefit vt ĩfrigi det. ĩmo statim cũ intrauerit portat̃ ad locũ alterãdũ vl̃ separat̃ a ptib᷒ calidis cũ ea mixtis: ⁊ pdit ĩ via aliquos gradus nãles: sed nõ mãles. vnde agens approximatum passo agit: ⁊ ideo est in potẽtia vt ꝯiungat̃ cũ parte lesa: q2 mẽbrũ egrum trahit ad se medicinaz: sed sanũ trahit ad se cibũ sicut dicit Haly scꝺa pticula tegni. c. de signis stomaci. Tñ Auer. dicit. 5. colliget. ꝙ Gal̃. fuit seruus fu-gitiuus de actuatione medicine frigide: q2 ꝯuertit̃ ĩ san guinẽ frigidiorẽ q̃ꝫ sit mẽbrũ alterandum. Sed dico ꝙ reprehendit eũ quãtuz ad cibum medicinalẽ vel ad me-dicinam cibalez: q2 illa cõuertit̃ ⁊ alie nõ. multa possent hic dici. ¶ Dico igitur ꝙ quedã venena opant̃ suis q̃li-tatibus vt opiũ sua frigiditate. quedã a tota substantia: q2 permutãt corpus ex toto sicut aurum ꝯuersum in cal-cẽ. ⁊ quedaz interficiũt fortitudine attractiõis sicut di-citur de eleboro albo nimis laxando. ⁊ quedã remouen-do calorẽ vitalẽ sicut illa que nimis euacuant sanguinẽ. h̃ Auer. Sed Auic. 4. cañ. fen. 6ª. c. z. dicit sic. ꝙ species venenoꝝ sunt due. s. faciẽs operationẽ cũ qualitate que est in ipso: ⁊ efficiẽs cũ forma sua ⁊ tota subã sua. Primũ quidẽ aut est corrodens ⁊ putrefaciẽs sicut lepus mari-nus ⁊ cantarides. aut inflãmans ⁊ calefaciẽs sicut eufor biũ. aut infrigidãs stupefaciens sicut opiuz. aut oppilãs vias anhelitus in corpe sicut plumbũ adustuz. aut putre faciẽdo tantũ sicut vermes viui. Efficiẽs a tota substã-tia sicut napellus ⁊ fel leopardi. ⁊ quedam interficiunt rõne quãtitatis vt lactuca ⁊ iusquiamus. vt dr̃. 6. de sim plici medicina. c. 3. 4. ⁊. io. ⁊ scꝺo affo. ꝯmento. 7. in ꝯmẽ-

to illius. Ubi cibus pter nām intrat rc. q medicina mē-
brum corrūpens non generat morbum: nec corrūpit ni-
si quātitas earum augmentetur: vt dicitur de mādrago
ra euforbio r opio. ¶ Itē vene quedam sunt que agunt
supra membrū vnuz: vt cantarides sup vesicā. r lepus ma
rinus super pulmonem. quedam super totum corpus vt
opiuz. ¶ Et ponit Aui. q napellus nutriebat puellā. 4.
canō. fen. 6. c. z. r Gal. 3° de simplici medicina. de mulie-
re ateniensi que vsa est iusquiamo. r Urso in affo. cōmē-
to. 9. de heremita qui nutriebatur ex eleboro. quia pri-
mo die multum laxabat. z° minus. 3° die nihil: qr mē-
bra ex consuetudine traxerūt quēdam habitum r ipsuz
in nutrimentum converterūt: vt dicit. Dico q venenū
a substātia non nutrit: imo quātūcūq minimū sumatur
nocet sicut dicitur 5° de simplici medicia di. 5ª cap°. pri-
mo. Similiter est de veneno corrosiuo: sicut est arseni-
cuz: r flos eris r redelgar. sed non īterficit nisi quātitas
sit sm aliquā dosim certam cum qua agit operationem
a tota specie sensibiliter. Uenenuz a cōplexione nō īter-
ficit nisi ratiōe nimie quātitatis sicut est de iusquiamo:
r lactuca r euforbio rōne caloris: r tale in parua q̄titate
nutrit: lz debiliter. vnde tale venenū rōne cōplexionis:
dicit magis venenosum q̄ venenum. ¶ Dico tunc ad
pmū q napellus hz duas substantias. vnam cōuenientē:
aliā discōuenientē. respectu vnius nutrit: respectu alte-
rius interficit: nisi sumat in parua quātitate: sic q illud
respectu cuius nutrit separet r expellatur cuz superfluo
alimenti. vnde nō est corpus cōsimile. sic nec caulis qui
respectu iuris laxat: ratione substantie grosse constipat.
sic in proposito respectu vnius nutrit: respectu alterius
ītoxicat. Tamē Auer. 7. coll'z. cap°. z°. dicit q illa puel-
la non fuit nutrita napello: vel veneno sicut ipse ostēdit:
vt dicitur in epiª ad glauconem. tamen vsa fuit ipsa cuz
cibo suo: vt cibus īficeret: r corpus ex cōiunctiōe. r ideo
nutrita debz glosari. i. cibata. nec Auer. recitat illud nisi
sm opinionē aliorum. nec Gal. 3° de simplici medicina.
¶ Per idem pz responsio ad vrsonē de eleboro: qr me-
dicine solutiue sunt vniuersaliter pernecātes r pimētes
corpora. qr ipse soluūt sm Gal. z° regiminis acutor cōmē-
to. iz°. Dico q in parua q̄titate data non īterficiūt. sed
si nutriunt dico q hūt duas substātias diuersas ethero-
geneas. respectu vnius laxāt. respectu alterius nutriūt.
vel forte faciunt nutrimentū venenosuz. Et ideo saliua
istius puelle īterficiebat gallinas. dicit. A. r ideo non nu
trita fuit nutrimento bono r sano: sed nutrimento malo
r venenoso qd ducit ad interitum in pcessu temporis sz
non statim. Unde Auic. cap° de regimine eius qd come
ditur r bibitur. Caueāt illi qui malo regimine vtunt. q
r si in pn̄ti non sentiant: tn̄ in posterū nō euadēt. ¶ Ul-
terius dico q rōne q̄titatis optimus cibus faceret opa
tionem q̄rti gradus. qr panis respectu q̄titatis īterficit
vt inuitur 5° coll'z in pn°. Et quedam interficiunt nimis
aperiendo cor sic crocus dicit Auic. r iō inter venenosa
potest cōputari non respectu totius sube: sed per accn̄s.
quia per se cōfortat. gaudiū r risuz faciendo p accn̄s: r ex
cōn̄ti interficit. ¶ Et si quereres quid est tota substātia
rei r tota species. Auic. ponit pmo can̄. fen. zª doctria. zª
r sūma pma cap°. 54. dicit q tota spēs est per quā res ē
illud qd est. r in de viribus cordis ipse dicit. cap°. 4°. q
pprietas vel tota species est nā inuēta ī mixtis corpib⁹
pcedens in eis a superna r plenissima īfluentia p cōplo-
nem ppriā. per quā dispositionem ppriā acquirunt ad
sustinēdum istaz nām. Tamen sm cōsuetam opinionem
vulgariū r debilitatē pscrutantiū differt pprietas a nā
rei. qr pprietas vt dicūt quidam est virtus in cōmixtis
inuenta corpōribus a qua procedit in alio corpore actio
īsueta q̄tū ad manifestā nām. Dr vero nā virtus q̄ cor
pora simplicia opantur. tn̄ in re non est aliud de h q̄ in-
quirere de igne: q̄re ascendit. q̄re oīa cōuertit in se. r si de
ipso capiatur non minuit: qr h facit nālr. Si eni eēt res
raro visa plus de opibus eius mirarentur q̄ mō de tra-
ctu ferri a magnete: r iō ferr trahitur a nā magnetis p
quā nām est illud qd est. Uel si sit pprietas qualitas ali
qua: tūc est illud per qd res est illud: qr est actiuū: qr per
illud agit actionē extraneā. Et iō aliqñ idē ē cibus vni
r venem alteri sicut eleborus est cibus coturnicis. i. q̄lie:
r iusquiamus turdor: r napellus porcor. r hominē īter
ficiūt pp totam spēm cū qua nutrit vnū r cōuenit sibi: r
per illam ēt discōuenit alteri. nisi sint corpora etheroge
nea. vt inuit Auer. in cāticis. pticula pma. cōmen. 30. De
pūcturis aīaliū venenosor videbit ī li° 3° dn̄o cōcedēte:

Signa q aliqs sumpsit venenū sūt cū aliquis sentit
saporē horribilē. aut odorē. aut mordicatio-
nem. aut arsuram. aut fluxū saliue. aut permutationem
coloris: qr modo apparet vnus modo apparet alter. nau
sea r inquietudo. Signa veneni calidi sm Rasim. 10°.
Almā. in diuisionibus sunt febris r ardor faciei siue ru-
bor r tumor venar sudor sitis malus odor r fetor oris ci
trinitas coloris r oculoruz. Or si fuerit acutum siue cor-
rosiuum: h sunt signa eius morsus pūctura: r corrosio in
stomaco: aut in ventre: aut ī alio loco. Sed veneni fridi
hec sunt signa casus virtutis: r sincopis r patitur stupo-
rem. r si euomat tūc cognoscitur per colorē. Si eni sum-
psit cerusam vergit vomitus ad albedinē. Si opiū ver-
git ad odorez horribilē. Si ranam: per abominabilē sa-
porē. Si litargirium r gipsum r sanguinē congelatuz r
lac coagulatū per visum. Ex eleboro dato accidunt spas
mus pfocatio r pulsus cordis adustio ligue. Et ex napel
lo r loco eius ponitur ciclamen r tūc accidit exit⁹ oculo
rū ptisis r labia apant fit r sincopis r tenasmon. De ius-
quiamo nigro accidit pfocatio r frigus extremitatū te-
nebrositas oculor r destructio imagis. Sz de iusgamo
al. fit apostematio lingue r mēbror r mollificatio r ocu
li rubēt r obtenebrāt r accidit v̄tigo cōstrictio anhelitus
r surditas prurit⁹ corpis r gingiuar ebrietas r pmixtio
rōnis. r qñq rugit. r qñq hinnit sic equus. r qñq vt mu
lus vociferat. Sed de squilla accidit vlceratio ītestino-
rum r viar epatis. r antecedūt eaz pūctura r īcisio. De
mādragora fit litargia pruritus r spasmus. De rana la-
cunali r viridi fit casus dentiū r gomorrea r apatio cor
poris r exit⁹ mēstruor sine volūtate. Signa lactis coa-
gulati in stōaco sunt casus virtutis v̄tigo sincopis tortu-
ra in ore stōaci r aliquādo pūctura colica. Signa sangui
nis coagulati in stōaco sunt īfrigidatio corporis puitas
pulsus sincopis cōtinua. Si sit in pectore tūc fit frequē-
tia pulsus r destruit color r ducit ad sincopim r debili-
tatem. Signa redelgar sunt ardor in ore stōaci r pūctu-
ra r corrosio in ventre r laxatio ventris cū vlceratiōe r
sine cessatiōe. r aliqñ fit sincopis r ītolerabilitas iacen-
di. vel eūdi vel dormiendi vel aliquid faciendi. Signa
aranee sunt inflatio ventris ac si esset idropicus exitus
oculor r nausea r dolor colic⁹ r iliac⁹. r ita discurrendo
p singula rōne cōplonis r cōpositionis pn̄t poni signa.

Pronostica. Ista sūt signa mortalia illis q sū-
pserunt venenū. s. cū occultat pu-
pilla r sola alba oculor apparēt tumor faciei r gule. mu
tatio coloris in liuorē r nigredinez r viriditatē lingue.
nigredo r eius exit⁹ r multitudo saliue. dolor pcordio-
rum. spasmus. sincopis fortis. paruitas pulsus r āhelit⁹.
sudor frigidus r paucus. occultatio pupille vel nigredi-

nis oculoꝝ. infectio vnguiū ꝛ q̄ſi mortificatio: qꝛ venena premūt coꝛ: ꝛ vngues fiunt de ſuperfluo nutrimento cordis. ideo diſpōnes cordis p̄mo apparent in vnguib⁹: ſic diſpoſitio epatis p̄mo appet in oculis. ¶ Itē venena calida citius īterficiunt q̄ꝫ frigida ceteris paribus: qꝛ citius penetrant: ꝛ in tpe calido citius ꝑpter aperturā viarum in eis: qꝛ artarie plus trahunt in talib⁹ ad ſe ꝛ ad coꝛ rōne caliditatis eoꝝ. ꝛ iō dico ceteris parib⁹. qꝛ corpora calida cōiter ſunt fortiora q̄ꝫ frigida. ꝛ iō magis reſiſtūt per ſuam caliditatē nālem venenis calidis ꝛ frigidis: vt dicit Auicen. fen. 2ª primi li. cap.º de ſignis cōplexionuꝫ. ꝛ hoc per ſe. lꝫ per accn̄s rōne ꝯpōnis venaꝝ ꝛ cōplexionis eaꝝ citius ibi veniat venenū. ꝛ ideo ſuppoſita fortitudine equali vtrobiq̄ꝫ: tūc eſt verū qđ dc̄ꝫ eſt. ¶ Nota ꝙ retentio vrine eſt mortalis.

Cura preſeruatiua.

Cura veneni ē duplex. ſ. p̄ſeruatia ꝛ curatiua vel eradicatiua. p̄ª dꝫ fieri dūmō hō ſit ſan⁹ ꝛ timet ſibi de intoxicatiōe. Fiat igitur tūc ſic. Accipiat̄ radix mille folly ꝛ bene conterat̄ ꝛ remolliatur in lacte vel in vino. vel modicū decoquatur. in craſtino ieiuno ſtōaco ꝛ meridie potet de eo timēs ſibi de veneno. ꝛ per totū anū n̄ timebit. Et ſm̄ aliquos qui ſemel biberit de eo: per totuꝫ anū non timebit de veneno. tn̄ melius eſt accipere multotiens. vel de herba tota cū radice deſiccata fiat puluis quo vtat̄ in vino vel lacte: ꝛ optime preſeruat. ¶ Itē radix gentiane in dolio vini potata preſeruat bibentes eaꝫ a veneno ꝛ ipſa gentiana frequenter comeſta. ¶ Item radix afodiloꝝ omne venenum ſtatim excludit. ꝛ mane ſumpta a malo cibo ꝛ veneno p̄ſeruat. ꝛ qui comedit eaꝫ de mane letam diem ducit. diaſcorides. ¶ Iteꝫ ſanguis capre ad ignē calefactus ꝛ ſūptus valet ꝯtra omnes venenoſas potationes. ¶ Item grana iuniperi ſumpta ſūt medicina contra venena cui non eſt par. ꝛ morſus ſerpētis curāt. ¶ Item ſuccus vel herba vel radix tormētille potatus ſtatim facit venenū exire q̄ꝫtūcū q̄ꝫ intātuꝫ ꝙ datur canibus ꝛ curat morſus animaliū venenoſorum. Idem facit pimpinella que hꝫ florem rubeū ꝛ creſcit inter blada. ¶ Itē pimpinella cum vino bibita ꝛ cum puluere gentiane: ꝛ olei ciamomi cētauree ab omni veneno coꝛ hominis defendit. vnde nullus valꝫ iſtaꝫ medicinā appreciare ſi menſe ſeptēbris conficiatur: qꝛ non ſolum venenū extinguit. ſed ab homine etiam demonē expellit: vt dicit Cōſtantinus 4.º practice ſue in fine. ¶ Item teſta oui plena de ſucco agrimonie data potui ſtatim expellit omne venenū per os potiſſime. ꝛ cum mira facilitate morſus ſerpentū ꝛ alioꝛum animalium venenoſoꝝ ſanat. ¶ Iteꝫ caro famule ſilueſtris ſalita eſt de fortib⁹ medicinis contra venenū ſm̄ Auic. ¶ Itē de auricalco fiat ciphus. ſi ei venenū appropinquauerit vel in menſa appoſitū fuerit: ſtatim cupa incipiet mutari in diuerſos colores per lineas multas. ꝛ ſic deprehendet̄ venenū ſꝫ Iſidorum ꝛ albertū. ¶ Idem fit de electro naturali: qꝛ in aſpectu ꝛ tactu veneni ſtridet ꝛ in varios colores colorem naturalē ſtatim mutat. Modus meus eſt dare talē puluereꝫ ad p̄ſeruandū ſicut frequēter dedi. ℞. pipinelle radicū tormentille ciamomi an̄. ʒ. 5. ligni aloes macis an̄. ʒ. i. granoꝛū iuniperi. ʒ. ij. fiat puluis. ꝛ ſi nō ſit multuꝫ delicatus ponat̄ gētiane. ʒ. i. ꝛ tunc valꝫ ꝯtra omne venenū p̄ſeruādo ꝛ curando. ꝛ hoc in p̄n.º ꝛ det̄ cum vino decoctionis boraginis. ꝛ voco eum puluerē iunipinum. ꝛ poſt detur dyamargariton vel leticia gal̄i. ꝛ ſic p̄ſeruat̄ optiē. Tamen qꝛ nulla peioꝛ peſtis ad nocenduꝫ q̄ꝫ familiaris inimicus: iō iter famulos ſuſpectos non comedat aliqd ſubito: ſed diu in oꝛe tenendo. qm̄ venenū eſt tante horribilitatis ꝙ non poterit eſſe quin cognoſcat ꝛ percipiat per guſtum ꝛ per odoꝛatum. ideo caueant omnia vehementer dulcia ꝛ acuta ꝛ acetoſa ꝛ ſalſa. Non ergo ſic famelicus vel auidus ſumat cibuꝫ ſuū. Sed anteq̄ꝫ comedat in menſa ſuſpecta ſumat nucē aut auelanā aut ficus aut rutam aut metridatum aut tiriacā. qm̄ tiriaca ſumpta an̄ medicinaꝫ p̄ſeruat. ꝛ ſumpta poſt attrahit ad ſe ꝛ expellit ꝯfortando coꝛ. ¶ Pro iſto ſciendū ꝙ oēs medicine: quarū ꝓprietas eſt vt conſeruent ſanitatē ꝛ virtutem in ſpū: vel mediantibus eis expellat̄ nocumentū venenoſum vocatur tiriaca bezar ſm̄ Auic. can̄. 2.º ꝛ cap.º 4.º verſus finē. Sed tn̄ vt dicit: tiriaca magis ꝯuenit artificialibus ꝛ bezar medicinis ſimplicibus que valent contra venenū: vt dicit Gal̄. 5.º de ſimplici medicina. diſtinctione 4ª. cap. 5º. ꝙ medicine liberantes a veneno ſunt medie inter corpus nr̄m ꝛ venenū. ꝙ ſi dentur corpori ſano nocent. ſi toxicato ꝛ egro liberāt: ꝛ ideo medie ſunt. cōtra dictum Auer. 5º. coll̄ꝫ. cap.º de cōpoſitione medicinarum cōtra venenū. vbi dicit ꝙ mediū ꝛ extrema ſunt vni⁹ generis. ꝛ que ſunt vnius generis ſunt ſilia. ꝛ ſic nō eſt in bezarys cū veneno: qꝛ mediū eſt ratione ꝯrietatis. ergo cū bezar liberet a veneno: igit̄ cōtrariat̄ ei. ergo nō ſunt ſimilia. ergo nō eſt medicina illo mō quo dixit Gal̄. Et Auer. rn̄det ad argumētū Gal̄. ꝙ iſte medicie faciūt iſtas duas operatiōes reſpectu diuerſitatis diſpoſitionū in corpoꝛibus diuerſis. qꝛ ſi ſit ibi diſpoſitio venenoſa in corpoꝛe iuuāt. ſi nō: non. Et per iſtū modū loquēdi dicit Gal. verſus finem 7ª ꝑticula affo. ꝙ cibus eſt v̄tus ſanis ꝛ moꝛſus infirmis: ꝛ attractiua in mēbꝛo attrabit cibū in tempoꝛe ſanitatis. ꝛ in tpe egritudinis attrabit medicinam ſm̄ Haly 2ª ꝑticula tegni. ꝯmento. ii8º ibi. Ex egritudinibus tn̄ in ventre. ꝛ ſerap. in 3ª ꝑticula. cap.º 5.º idem ponit reſpectu diuerſarum diſpōnū. Medicina igit̄ tiriacalis vna cum adiutoꝛio nature ꝛ regimine pōt cōtraria facere. vnde ſiue attrahat venenū ad ſe: ſiue expellat: dūmodo h̄ fiat rōne eiuſdeꝫ finis. ſ. rōne ſalutis ꝛ euaſiōis: eadeꝫ quaſi opatio eſt: qꝛ a fine nūq̄ꝫ dꝫ denominari. Et Haly 3ª ꝑticula tegni. cōmento. i95. ibi. Alterat̄ igit̄ aut digeſtiua. dicit ꝙ de ꝓprietate medicinarum que faciūt euadere ē vt ꝯfortēt mēbꝛa p̄ncipalia īterioꝛa: ſicut ꝯfortāt ea medicine aromatice ſtiptice. Si igit̄ illa medicina faciat euadere ex venenis optima eſt. Et de illis q̄ faciunt euadere ex venenis habentiū venena que nō cognoſcunt̄ niſi per expimentū eſt tiriaca que ꝯponit̄ ex carne tiri que eſt venenoſa. tn̄ venenū ſuum eſt humiditas expulſa per verberationē eius. vnde verſus.

Allia nux ruta pura rafanus ꝛ tiriaca:
Hec ſunt antidota contra moꝛtale venenum.

Curatio a veneno.

Poſtq̄ꝫ aliquis ſumpſit venenū: ꝛ foꝛte ſūpſerit illud per caſuꝫ aranee vel alicui⁹ talis in vaſe cibi pot⁹. vel in paſta panis vel in farina vel in aliquo alio liquoꝛe vel in cibo. vel ſi aliqs a ꝓpoſito illud dedit ꝙ ſentit moꝛdicationē vel inflationem vel arſurā vel ſcothomiam. vel eſt ſōniculoſus. ſtatim ſurgat. ꝛ ſi ſit in ꝑādio omni verecūdia poſtpoſita: euomat q̄ꝫtum poterit cum oleo cōi antiquo. vel cum oleo de nucibus qđ ſpāle eſt: ſicut ꝛ nuces ſunt. ꝛ accipiat butirū ꝛ lac ꝛ oleū multuꝫ ſi vult leuiter vomere. ꝛ euomat cū pēna ꝛ digitis poſitis in gutture. vel cum ſucco ēt mediani coꝛticis ſambuci ꝛ cum ſucco rafani. Uel ſic. ℞. baccas lauri ireos terrā ſigillatā ſi īueniat̄. an̄. vel cuꝫ duobus p̄cedentib⁹. ꝛ ꝯfice cum oleo ꝛ da in potu. ꝛ facit exire venenū cū ip̄etu. ꝛ dato ꝙ nō vomeret: adhuc ille motus laboꝛioſus traheret venenuꝫ de coꝛde. Et ſi venenū nō aſcēdat: qđ ſcit̄: qꝛ nō

eructuat nec abominaṫ:sed deſcēdit:qd̓ ſcitur per tortio
nes ⁊ pūcturas ⁊ pōdus in fūdo ſtōaci ⁊ in inteſtinis:fiāt
tunc cliſteria fortia attrahētia deorſuꝫ.⁊ ponanṫ ibi iera
logodiō ⁊ iera rufini ⁊ ruta ⁊ oleū laurinū calēdula agri-
monia : diptamus ſerpiliū cētaurea:qꝛ iſta ſeorſum ⁊ cō
iunctim valēt ꝯtra venenū.vel ſumat patiēs bolū arme
num cum vino.⁊ fricet̄ totū corpus.⁊ caueat ſibi a ſōno
oībus modis vt poterit.Et ſi cōſideret ꝙ venenū ſit fri-
giduꝫ ſumat allia:qꝛ ſunt tiriaca ruſticoꝝ ſm̄ Gal.12°.de
igenio ſanitatis.⁊ ſumat vinū odoriferū vinoſum ⁊ claꝝ
ſiue lucidū ſubtile aliqualiter declinans ad citrinitateꝫ
vel rubedinem mediocriter ſeu aliquo modo antiquū.
non tn̄ nimis vetꝰ:qꝛ tale vinū eſt fortis calefactionis.
cū tali tn̄ vino dicit Gal.3°.de ſimplici medicina.diſtōne
4ª.cap°.2°.ꝙ ipſe liberauit vnū qui fuit īfrigidatus q̄ſi
ad mortē cum opio.ꝓpria tn̄ tiriaca opij eſt crocus ⁊ ca
ſtoreū.⁊ illud vinum dꝫ eſſe antiquū:qꝛ tale eſt purius
⁊ facit vigilare ſicut dicit Gal.2° īterioꝝ in fine de ſeruo
notarij qui ꝑꝑ potuꝫ vini antiqui īcurrebat vigilias ꝑpe
tuas.¶ Et ſi venenū calidū ſumat coriādrū ⁊ cāphorā.
Et ſi fuerit de illis q interficiūt a tota ſpē ſumat tiriacā.
¶ Itē agar̄.ſemē vrtice pulpa coloquītide ſerapinū ca
ſtoreū optima ſunt contra venenū:qꝛ faciunt euomere ⁊
ducūt per ſeceſſum:⁊ valēt a tota ſpē.Ut igiṫ homo poſ
ſit iudicare ſapores venenorū lauet os cuꝫ aqua frigida
frequenter.⁊ de oībꝰ venenis ⁊ rebus malis maſticet in
ore.vt ꝑ ſapores ea cognoſcat.Et hoc d̓beret medicꝰ ma
xime facere.deinde expellanṫ ⁊ nō tanſglutianṫ.¶ No
tandum ēt ꝙ tiriaca andromaci non valet tꝑatis corpo
ribus nec lapſis oībus:ſed lapſis magno lapſu mālī.ſ.ꝓ
ueniente ex flegmate ⁊ melancolia.In ſanguineo lapſu
⁊ in colerico lapſu non valꝫ niſi vehemēter exirēt termi
nuꝫ nālē.Et in tꝑe frigido ⁊ in etate frigida:nec etiaꝫ in
febre valet.¶ Iſta ponit Auerro.li.de tiriaca.⁊ Dama.
2ª particula affo.ſuoꝝ.cōmento.xi.ꝙ in nullis defectis
eſt danda tiriaca ſicut pueris ⁊ ſenibus ⁊ adoleſcentibꝰ
debilibus:qꝛ non pn̄t tiriacā retinere nec regulare.⁊ ibi
vide de etatibus tiriace.Et idē ponit Aui.5°.can̄.cap°.de
tiriaca.⁊ poſt.10.ānos plus valꝫ cōtra venenū.ſꝫ ante va
let plus ī fluxu vētris ⁊ poſt purgationē māe ad reſidui
ꝯſūptionē ⁊ fortitudinē cordis.Oībꝰ igr̄ ꝑt dari:ſꝫ iuue-
nibꝰ ī maiori q̄ꝫtitate ī caſu dcō.ſꝫ alijs ī minori q̄ꝫtitate:
vt dicit Iſido.in ꝯmēto.Adhuc notandū ꝙ nō oīa cal̓a ī
4°gradu ſunt venenū:ſicut alliū piꝑ cepe ⁊ ſil̓ia.nec oīa
frida in 4°.vt lactuca ſm̄ aliquos ⁊ iuſquiamꝰ:qꝛ iſta va
lent in lapſibꝰ multis.⁊ multos debiles ꝯfortant iſta ca-
lida:ſicut ⁊ illa frigida multos calefactos iuuant in ꝑua
q̄ꝫtitate.vn̄ frigidū non ponit pedē in opere nāe ſicut ca
lidū.tn̄ in oī gradu in quo nocet frigidū nocet cal̓ꝫ.ſ.ipſi
tꝑato:lꝫ cal̓m ſit amicū nāe.tn̄ in 4° gradu.ſ.in vltima
manſione eius calidū eſt venenū:⁊ in doſi debita datuꝫ
īterficit.ſꝫ in manſione illius gradus ṗma frigidū īterfi-
cit ſi deṫ in illa in magna q̄ꝫtitate ſicut calidū:vel ſenſibi
liter ledit pluſq̄ꝫ calidū.vn̄ in oī etate valꝫ cal̓m:qꝛ vita
ſtat per cal̓ꝫ.ſꝫ nō in oī valꝫ frigidū niſi in iuuētute ſolū.
⁊ in tꝑe cal̓o niſi ſolū per accn̄s.Tn̄ venena a q̄litate nō
īterficiūt niſi denṫ ī magna q̄ꝫtitate.¶ Itē venena cal̓a
īterficiūt citiꝰ q̄ꝫ frigida:qꝛ penetrāt ad cor citiꝰ.ſꝫ poſtq̄ꝫ
deueniunt ad cor frigida citiꝰ īterficiunt ꝑꝑ maiorē ꝯrie
tatem īter illa ⁊ cor.de iſtis dixi alibi.

Cura veneni generalis ē:vt dcm̄ eſt cū videris muta
tionē coloris in aliū colorē:vel caliditatē in fri
giditatē:vl̓ ecōuerſo.vel eſtuationē huius:dare ad potā
dū aquā tepidam vel oleū vſq̄ꝫ ad repl̓onē.vel aquā de-
coctionis aneti cū melle nitro vel ſale.vel decoctionem
butiri cū ſale vel ſemē paſtinace ⁊ hꝫ.Et vice pꝰ vicē vo-
mere ⁊ ventrem cū cliſteri ſoluere.⁊ cū medicīa.¶ Iteꝫ
ſtercꝰ galli cū velocitate ꝓuocat vomitū:deṫ ergo cum
vrina homis reſeruata per aliquos dies ⁊ ē certiſſimuꝫ.
Et q mane de tiriaca ⁊ de terra ſigillata.i.bolū ſꝫ Girar-
dum ſumpſerit vōere non ceſſabit donec totū venenuꝫ
euomet.cuius cōfectio eſt hec.℞.terre ſigillate baccaꝝ
lauri.an̄.ʒ.i.teranṫ ⁊ cū butiro vaccino iungantur ⁊ cuꝫ
melle cōficianṫ.de quo an̄ cibū vel poſt cibū:ī quo ſit ſu-
ſpectio cum decoctiōe mente aliquid ſumaṫ.vel ſi aliqd̓
malū accidens ſuperuenerit poſt cibū.naꝫ vtēs eo ſi ve-
nenū ſumpſerit:ilico eū vomere faciet.⁊ ſi venenū non
acceperit vomitū non ꝓuocabit.Mūdificato igitur ſto-
maco ſtatim per tres dies detur tiriaca maior cuꝫ deco-
ctione rute caſtor̄.ſaluie ad pondus.ʒ.ij.bis vel ter ī die.
⁊ recipiat patiens poſt primā exhibitionē:in lecto bn̄ co-
opertus iaceat ⁊ ſudet ⁊ vtatur ſorbili dieta ⁊ teneaṫ faci
lis ad cōſūptionē veneni.¶ Et h̓ eſt regula ꝙ pᵃ die ve-
neni ſōnus ē ꝓhibendus:qꝛ ī ſōno plus peneraret.4ª aūt
die ꝑticularibꝰ ꝯueniētibꝰ extrahatur paꝝ de ſanguine
cū apoforeſi.⁊ alia die fiat balneū ad exteriora.vn̄ ſi pa-
tiens iaceat īuolutus in corio thaurino recenti calido op
time attrahit venenū ad exteriora.⁊ iſta eſt q̄ſi cura ge-
neralis:tn̄ ſpecialior q̄ꝫ prima.

Preſeruatio a venenis.Ut igitur ab ītoxica-
tione aliqs preſerueṫ ieiuno ſtōa
co quolꝫ die ſemē feniculi comedat ⁊ nutriatur cum fi-
cubus ſiccis nucibus ⁊ auellanis fiſticis vuis paſſis ſiſa-
mo iuribus galline ⁊ agni annualis edipiſcibus groſſis
⁊ rebus calidis vnctuoſis:⁊ celidoniam ſecum habeat:⁊
aliquando de ipſa comedat:⁊ ſuccum hauriat.tunc eniꝫ
citius venenū de manu caderet q̄ꝫ de ipſo accipere poſ-
ſet:⁊ aſſidue nuces ⁊ due ficꝰ ⁊ fol̓.ij.rute ꝯteranṫ ⁊ ī ma
ne recipianṫ:⁊ in illa die nō ītoxicabiṫ.¶ Itē ſuccus cē-
tauree potatꝰ oīa mala eijcit a corpore.¶ Quicūq̄ꝫ igiṫ
de veneno ꝑimere timet:de h̓ medicamine ad q̄ꝫtitateꝫ
nucis an̄ cibū ſumat.℞.nucū a duobꝰ corticibꝰ excorti-
cataꝝ ꝑtē.i.ſalis grādinoſi folioꝝ rute.an̄.ʒ.i.partes.ij.
ficuū albaꝝ q̄ꝫtū ad ṗdictoꝝ mixtionē ſufficit.hec nāq̄ꝫ
medicīa ē q̄ venena remouet ⁊ oēs aīaliū venenoſorum
morſus nocere ꝓhibet.¶ Itē hꝫ meᵃ eſt optima ꝯ vene
nuꝫ futuꝝ:⁊ iam acceptū.℞.calamēti auellanaꝝ nucis
cōis rute Ariſto.baccaꝝ lauri mēte gētiane granoꝝ iuni
peri boli terre ſigillate.an̄.ꝯfice cū prunis ⁊ da.¶ Itē vt
venenū ſibi nō noceat ſuccū feniculi aut rafani:aut rute
aut abſinthij ieiuno ſtō bibat. Sil̓r bibita pīpinella ab
oībus venenis cor hoīs optime defendit.Sil̓r facit tor-
mentilla.ſ.radix eiꝰ comeſta aut puluerizata bibita:⁊ ac
cipiaṫ q̄ꝫtū vis de ea.curat eniꝫ oēs morſus ⁊ pūcturas
īdifferenter accidentes oībus hominibꝰ ⁊ quadrupedi-
bus.⁊ cōfert venenis ſumptis per os.⁊ eam dant venato
res canibus ſuis qn̄ punguntur a ſerpentibꝰ ⁊ ſtatim cu-
rantur.¶ Notādū ꝙ ſi poſt vomitū ⁊ ventris ſol̓onē ⁊
ex oībꝰ que ſumpſerit patiens non ꝗeuerit:cōſideranda
ſunt accn̄tia q̄ ipſum comitantur vt ſic ꝑ ꝯriū ſemꝑ fiat
cura.¶ Notandū ꝙ quedā reſiſtūt venenis ſtōacum ⁊
mēbra ṗncipalia ꝯfortādo vt mēta muſcus ⁊ huiuſmodi
Quedā veneni acumē actiuū frāgēdo ⁊ ipm̄ igroſſando:
vt lac oleū amigdalaꝝ ⁊ butirū.⁊ hec ꝓprie corroſionē
eiꝰ repm̄ūt.Et q̄dā ex ꝓprietate actionē veneni frāgūt
⁊ extiguūt ⁊ ꝓhibēt ipꝫ ſubmergi in ꝓfundū corpis ſm̄
Serapionē.Et vinū antiquū forte puꝝ dulce:potus la-
ctis cōeſtio cepe ⁊ porroꝝ ⁊ maxime allioꝝ.⁊ h̓ facit vi-
nū confortādo cor:quo cōfortato lōgiꝰ ꝓijcitur. Quedā
ꝟtute ꝯpl̓onali:vt gētiana Ariſto.lōga ⁊ ro.ruta ſaluia

castoreũ diptam⁹ ⁊ silia. Quedã a tota spẽ vt tiriaca dia
tesaron cuius recepta ẽ. ℞. mirrhe baccaꝝ lauri excorti/
cataꝝ gẽtiane romane ana. longe. añ. cõficianť cum tri/
plo sui de melle dispumato. valet eniƺ hominib⁹ toxica/
tis a. ʒ. i. vsq; ad. ʒ. ij. ⁊ canis rabidi morsib⁹ ⁊ alijs veneno
sis aialibus datũ cũ succo mente ⁊ apata venenosa sanat
cum decoctione gẽtiane. ¶ Adhuc notãdũ. q̧ iste. 7. her
be dicunť valere tm̃. s. herba pforata q̃ vocať herba sci
Joãnis vel ipericon vel herba sanguinaria vicetoxicuƺ
enula rasan⁹ diptam⁹ cornu cerui. ꝯbustũ. Aꝝ. lõga ⁊ ro.
¶ Jtẽ notãdũ. ꝭm Rabi amoiseƺ li°. suo de venenis. ⁊ ꝭƺ
Auer. li°. de tiriaca. datur de ea põdus a. ʒ. s. vsq; ad. ʒ. i. s.
tñ ꝭm Rasim datur cũ vino lipbato. ¶ Jtẽ sanguis ana
tis bibitus sanat ab oĩ veneno si dať cum vino. ¶ Jtem
lapis smaragdin⁹ inuentus in capite buffonis viridis. s.
⁊ splẽdidus sicut dicit Auẽ. trit⁹ dat⁹ cũ aqua vel cuƺ vi/
no ad põdus granoꝝ. 9. educit venenũ cũ võitu. ¶ Jteƺ
ciminũ puluerizatũ ad põd⁹. ʒ. iij. cũ aq̃ vel vino ⁊ anisuƺ
silr. ⁊ cimini triti. ʒ. i. s. ⁊ spicenardi cũ vino. ʒ. i. ⁊ allia ex/
corticata a. ʒ. i. s. vsq; ad. ʒ. iij. in oĩbus venenis fridis va/
lẽt. ⁊ radix a. ʒ. ij. vsq; ad. ℥. i. mel ro. mẽta ⁊ coagulũ lepo
ris a. ʒ. s. vsq; ad. ʒ. i. s. cũ modico aceti. ⁊ gra. citri ⁊ citrã/
guli a. ʒ. i. s. vsq; ad. ʒ. ij. vel. iij. cũ aq̃ calˀa vel vino. ¶ Jtẽ
mel crudum cum oleo ro. ⁊ decoctio cãcroꝝ fluuialium
⁊ semẽ rute vtriusq; cũ vino. Jsta sunt simplicia optima
⁊ expertissima: de quibus eligat medic⁹. ¶ Jtẽ succ⁹ bu
glose clarificat⁹ pellit omne venenuƺ a corde. ⁊ vtantur
diacameron ⁊ similibus.

Cura in morsu. Gnãlis cura in morsu ⁊ pũctura aia/
liũ venenosoꝝ ⁊ reptiliũ taliũ ẽ strigere qđ est
supra morsum vel pũcturã. vel cum ventosis ipm locuƺ
statim suggere. vel cũ aliq̃ vili persona attrahere. ⁊ loca
propiqua scarificare. ⁊ emplˀa calˀa venenũ fortiter attra
hentia supponere. ⁊ ea que venena destruũt per os sume
re. Breuiter ergo detur tiriaca. vel sic. ℞. rute sicce pt. ij.
medulle nucũ tãtũdem salis pt. ij. ficuũ siccaꝝ pt. i. icor/
poreť fricando cũ manibus. qui eniƺ ista tiriaca vtitur
frequenter non aget venenũ in eo per tp̃s magnũ. ¶ Jn
morsu igitur serpentis succũ alliorum da bibere abun/
dãter ⁊ exibit virus per vulnus. aut alia in prunis deco
cta da abũdanter comedere. ¶ Jtẽ ad oẽƺ morsum pul
uerẽ radicũ tormẽtille cũ vino da bibere ⁊ sanabitur. ⁊
post tassum barbassum in aqua coctũ sup morsum pone
⁊ extrahit oẽ venenuƺ. Et emplˀƺ de allijs ficubus sale ⁊
nucib⁹ ẽ salubre. ¶ Ad morsum apis vel vespe pone su/
per locũ ferꝝ frigiduƺ. ⁊ folia malue ⁊ ruta puluerizata
sup locũ ẽ optima. ⁊ ponať mẽbrũ in aqua calida. ¶ Ad
morsum scorpionis de quo loquitur Gal. 6°. iterioꝝ. cap°.
4°. Scorpio coctus in oleo positus curat. ⁊ cuƺ oleo isto
vngať locus. ⁊ dentur allia cũ vino vel cũ decoctiõe ani/
si. ⁊ terbentina inuncta optima est. ¶ Jteƺ olibanũ opti
muƺ est. aut repleat se ficubus nucib⁹ ⁊ ruta ⁊ iebrieť bo
no vino. ¶ Jtẽ assafetida cũ vino optima est. Et deť ista
tiriaca. ℞. ari. ro. ʒ. iiij. pipis. ʒ. ij. seis apij. ʒ. i. s. piretri. ʒ.
iiij. ⁊ fiant pillule cum melle ad q̃ttitatem fabe vel lupi/
ni. ⁊ dentur. ʒ. ij. cũ. ℥. i. vini fortis. ¶ Sƺ morsus a cane
rabido ẽ piculosus. cui⁹ signa sunt. frustũ panis itinge in
sãguie q exit ex morsu: ⁊ cani alteri da quẽ si cõederit: ca
nem pculdubio non esse rabidũ scias. Si aũt non come
dat canis pculdubio fuit rabiosus ꝭm Cõstã. ⁊ canis va/
dit iordinate: ⁊ caudaƺ portat inter tibias: ⁊ facit alia si/
milia. ¶ Ad curã: rutã sal mẽtam ⁊ alliuƺ misce ⁊ desup
pone per. 5. dies. ¶ Jtẽ betonicam cõtusam suppone ⁊ li
berat. ¶ Sed morsus canis non rabidi ⁊ hominis ⁊ lu/
pi ⁊ cuiuscũq; alterius talis aialis curat certa cocta cum

sepo pice ⁊ galbano. Et ꝯfert ẽt in vulnerib⁹ qbus acci/
dit cõtusio ⁊ icisio. ⁊ vnguentũ nigrũ positum in. cap°. de
cura idropisis. ¶ Jtem muscas cum fermẽto suppone
hic ⁊ in morsu aranee ⁊ cerebrum galli ẽt. ¶ Jtẽ alliuƺ ⁊
sanguis galli calˀs cum vino bibitus p̃seruat ab oĩ repti/
li. ¶ Jtẽ sup locũ morsum caudam galline deplumatã
appone ⁊ teneať ibi. ⁊ si ipsa moriať apponať alia. ¶ Jtẽ
agrimonia potata cũ vino mire valƺ ꝯ antraceƺ: morsus
serpentis ⁊ canis rabidi ⁊ eris. ¶ Jtẽ cõestio cepaꝝ cru/
daꝝ eijcit foras venena. ꝭƺ Sera. ¶ Jtẽ ꝯ morsus vene/
nosos sputũ vel saliua hoĩs ieiuni suppositũ optĩe valƺ
Et cũ sagitta itĩcta ĩ saliua tali fit toxiccatio. ¶ Jtẽ ster/
cus capre cũ melle distẽperatũ ⁊ superpositũ sanat oẽm
venẽosaƺ pũcturã. ¶ Sƺ si sanguis sit coagulat⁹ vel cõ/
gelatus iterius detur coagulum leporis ⁊ vinum calˀm ⁊
acetũ acutũ lac ficus ⁊ aq̃ cineris lignoꝝ ficus aut sisele
os aut carpobalsamũ aut agaŕ. ⁊ caueat a salsis. ⁊ detur
ciminum ⁊ cãdij. ¶ Sed ꝯ coagulationẽ lactis deť ace/
tum solum aut mixtũ cũ aq̃. Et detur in potu calamenti
sicci ad põdus. ʒ. v. qm̃ est mirabile resoluens ipm stati.
Et aqua cineris ligni ficus valƺ in oĩ coagulatiõe sangui/
nis ⁊ lactis. Et oƺ aliqñ cinerẽ illuƺ dare ĩ ea. ¶ Et ĩ coa/
gulatiõe sãguĩs in vesica dentur diuretica ⁊ clisteria de
eis. ⁊ aqua cineris vitis optima est. Nisi. n. ista curent oƺ
talem sanguinem ex vesica ex̃here cuƺ incisione sic̃ lapis
ex̃hitur. Et in oĩbus istis spõgia ĩfusa in aceto decoctõis
calamenti ligni aloes peonie blãce bizantie ⁊ supposita
loco dissoluit sanguinẽ ⁊ lac. Uñ comedẽtes lac debent
illud accipere cũ melle vel sale vel menta nisi stõacus sit
colericus valde. vel in lacte extinguanť lapides fluuia/
les vel ferꝝ candẽs. vel in ipso ponatur zuccaꝝ albuƺ. ⁊
sic tollitur malitia ipsius lactis. Et in hoc sit terminata
materia de venenis: ⁊ per cõsequẽs liber secũdus p̃ntis
operis duce christo. Amen.

¶ Liber tertius Rose medicine continẽs tractat⁹ q̃nq;
vtilissimus ⁊ maxime cirurgicis.

Uia principale vel vlˀe dicit duplex. vlˀ vlˀe
vlˀitate dñij. vel vlˀitate officij. p̃mo mõ ẽ
cor vlˀe vel principale p̃ncipalitate dñij.
Sed dñiuƺ est duplex. vlˀe ⁊ particulare.
vlˀitate dñij vlˀis ẽ cor p̃ncipale vel vlˀe: qr
omnibus influit ⁊ a nullo recipit virtutẽ
aliq; ꝭm Auic. c. de mẽbris. Sed vlˀitate vel p̃ncipalita/
te dñij pticularis sicut epar cerebrum testiculi sunt p̃nci
palia vel vlˀia: qr respectu pticulariũ opationũ dñantur
que opatiões sunt vniuersales respectu aliaꝝ opationũ
in corpe: sic̃ cerebrũ respectu v̓tutis aĩalis dñať. ⁊ epar
respectu virtutis nãlis. ⁊ testiculi respectu v̓tutis gñatio/
nis: que ẽ vlˀis respectu spẽi. ⁊ de omnibus istis dictũ est.
¶ Sƺ adhuc restat dĩe de vlˀi vlˀitate officij. ⁊ sic stõac⁹
⁊ epar sũt vlˀia ⁊ pulmo. qr stõac⁹ seruit epati. epar cordi
⁊ toti corpi. ⁊ pulmo cordi. vñ Aui. c. de mẽbris. quedam
seruiũt v̓tute p̃patoria vt pulmo cordi p̃pando aerẽ con
uenietẽ. q̃dã officio vel seruitio delatorio: sic̃ vene epati.
artarie cordi ⁊ nerui cerebro deferẽdo calorẽ ⁊ spũƺ mẽ
bris diuersis: sic̃ nerui spũƺ aialẽ ad faciẽdũ sẽsũ ⁊ motũ.
Uñ nerui non sunt ꝯcaui ꝯcauitate notabili: sed occulta
Uene deferunt sanguinem ⁊ calorem nãlem ⁊ spũm: vt
mẽbra nutriantur. Artarie deferunt calorem ⁊ spũm vi/
talem portãdo vitam singulis membris a corde. in cui⁹
v̓tute omnia opantur sicut dicit Auer. in cãticis. q̧ si ca/
merarius habeat dominiũ respectu sibi seruientiũ: h̃ hƺ
a rege. ita mẽbra que sunt q̃si camerarij respectu cordis
vt dicit. ⁊ isto seruitio p̃paratorio ⁊ dñio officij ⁊ seruitio

declaratorio ⁊ preparatorio seruiũt oculi aures ⁊ nares ⁊ os ipsi cerebro ⁊ cordi ⁊ stõaco ⁊ epati. Et morbi in istis dñr vl̃es vl̃itate dñij. officiales officio. s. ꝑpatorio vel delatorio. ⁊ ista tangẽtur in isto 3°. li°. Et sũt alij vl̃es ⁊ cões morbi ꝓut morbus distinguitur ꝯtra cõsimilẽ ⁊ officialem. ⁊ sic solo cõtinuitatis ⁊ vulnera ⁊ vlcera ⁊ fistule ⁊ cãcri vlcerati ⁊ illa q̃ indigẽt aptura cũ ferro sunt morbi vl̃es. ⁊ de istis ẽ hernia: qꝛ est ibi ruptura siphac.

Primus igitur tractat⁹ tertij li. erit de oculis vbi ꝑmo tangam de aꝑatib⁹ oculoruz vel de obtalmia ⁊ dolore eorum.

2°. De rubore oculorum.
3° De macula ⁊ pãno ⁊ tela vel ꝑla oculoꝝ.
4° De lachrymis ⁊ lippitudine.
5° De cataractis.
6° De debilitate visus ⁊ noctilupa. ⁊ de his q̃ vident de longe ⁊ non de prope.
7° De passionibus palpebraꝝ. De verucis ⁊ aꝑatib⁹ duris i eis: ⁊ ita de ordeolo ⁊ nodo ⁊ lupia ⁊ petrificatione. Et de prurițu oculoꝝ ⁊ palpebraꝝ. De carnositate in palpebris vel in cõiũctiua oculi. De pediculis in eis. De tumore eoꝝ. De pilis inuersatis vel cadentibus. De difficultate claudendi ⁊ aperiendi. De vlcere ⁊ sanie ⁊ fistula in eis ⁊ in oculis.

Secundus tractat⁹ tertij libri erit de auribus.
ꝑ°. De surditate auriũ ⁊ õbi^te audit⁹.
2° De tinitu aurium.
3° De dolore aurium.
4° De vermibus in aure intra.
5° De aꝑatibus in aure intra siue in radice extra.
6° De vulneribus ⁊ sanie aurium.
7° De sanguine exeunte ab auribus.

Tertius tractat⁹ tertij li. erit de passiõib⁹ nasi ⁊ nariũ. Et primo de fetore narium ⁊ ex consequenti de fetore oris.
2° De defectu odorat⁹ ⁊ de oppilatiõe nariũ.
3° De fluxu sanguinis narium.
4° De sternutatione.
5° De coriza ⁊ reumate.
6° De polipo ⁊ aꝑatibus narium.
7° De vlceribus ⁊ vulneribus nasi ⁊ narium.

Quartus tractacus tertij libri erit de passionib⁹ oris lingue ⁊ labiorum.
ꝑ°. De fissura labioꝝ ⁊ excoriatiõe oris ⁊ vlceratione gingiuarum ⁊ lingue.
2°. De dolore dentium.
3°. De cõmotione dentium.
4°. De corruptione colorum.
5° De corrosiõe ⁊ ꝑforatõe ⁊ vermib⁹ eoꝝ.
6°. De stupore ⁊ congellatione eorum.
7°. De eradicatione dentium cum ferro ⁊ sine ferro ⁊ de eorum regeneratione.
8°. De grauedine ⁊ paralesi lingue.
9°. De spasmo.
10°. De saliua nimia: ⁊ nimia humiditate lingue ⁊ de impedimento loquendi.
11°. De cãcro in ore ⁊ in gĩgiuis ⁊ labijs ⁊ facie. ⁊ ita ꝑ ꝯñs de noli me tãgere q̃ se tenet in facie.
12° De mollificatione ⁊ tumore gingiuarum ⁊ caruz sanguinositate ⁊ similibus.

Quintus tractatus tertij libri erit de ꝯpl̃onibus distinguẽdo cõe ꝯ ꝯsimile ⁊ officiale.
ꝑ°. De vulneribus recentibus.
2°. De fractura ossium.
3° De vulneribus ⁊ vlceribus antiquis.
4° De cancro.
5° De fistula.
6°. De antrace.
7° De ranula in vulnere.
8° De malo mortuo.
9° De dislocatione.
10°. De cõtusione neruoꝝ ⁊ alioꝝ mẽbroꝝ.
11°. De hernia.
12°. De opere cum ferro in oculis ⁊ lapide ⁊ idropisi ⁊ apostematibus.
13°. De decoratione ⁊ tinea de fauo ⁊ combustiõe.

¶ De obtalmia ⁊ de dolore oculoꝝ.

PRimo dicenduz est de obtalmia ⁊ dolore oculoꝝ. Est igit̃ obtalmia aꝑa cal̃m in cõiunctiua oculi ẜm Sera. i practica sua. li° 2°. ca° de obtalmia. ꝙ obtalmia ẽ aꝑa cal̃z qd̃ fit ĩ pãniculo q̃ noĩatur ꝯiunctiua. ⁊ est cõiunctiua tũica extrinseca in oculo. ¶ Pro quo sciendũ ꝙ ad ꝯpõnẽ oculi cõcurrunt septẽ tunice ⁊ tres hũores. Tunica interior versus cerebrũ vocat̃ scliros. i. dura vel durities: qꝛ fit a dura mr̃e. ⁊ alia cornea a ꝑte añriori exteri⁹. tunica cornea in q̃ est trãslucentia sicut in cornu lucido trãsluceñti vel trãsparenti. 2ª tunica a parte ĩteriori ẽ secundina que oritur a pia matre que ẽ pellicula imediate adherens cerebro. ⁊ sibi corrñdet a parte anteriori vuea tunica que hꝫ foramẽ ad modũ vue: de q̃ extrahitur cauda vel radix cũ qua pẽdet. Est enim rotũda: sꝫ hꝫ foramẽ in vna extremitate: ⁊ illud vocat̃ pupilla. vñ Haly 2°. tegni. c. de signis oculoꝝ. cõmen. 64. pupilla ẽ foramẽ qd̃ videt̃ in oculo. ⁊ est foramẽ tunice vuee. Tunica 3°. a parte interiori vocat̃ retina: qꝛ est ad modũ rete. ⁊ oritur de rete mirabili ipsius cerebri: que est pellicula intercepta ĩter partes cerebri distiguẽs eius cellulas. ⁊ ꝯponitur de venis subtilibus ⁊ artarijs ĩtricatis adinuicem portantibus calorem ⁊ spiritũ ⁊ sanguinẽ a corde ⁊ epate ad ipsum cerebrũ: ⁊ sibi corrñdet a parte anteriori ipsius oculi tunica aranea: que est sicut tela aranee. ⁊ iste tunice semicirculares ꝯiungunt̃ ⁊ faciunt oculum: ⁊ ĩcludũt in se tres hũores vel tres humiditates. humorẽ christallinũ vel glandineũ. cuius nutrimentum est hũor vitreus a parte interiore assil̃atus vitro liquefacto. ⁊ a parte anteriori est hũor albugineus positus in foramine vuee que est sup̃fluitas nutrimẽti hu. albuginei ⁊ assil̃atur albumini oui. Et ista hũiditas grãdinea est qua fit visus ⁊ in ea formant̃ imagines coloris eoruz q̃ vident̃. Et oĩa que sunt in oculo ⁊ ex tunicis ⁊ hũorib⁹ aut sunt iuuãtia in ea aut ei seruiẽtia. ⁊ qñ ipsa indurant̃ faciũt oculũ sicciorẽ. ⁊ qñ mollificant̃ faciũt oculũ molliorẽ ⁊ hũidiorem. ⁊ hũiditas albuginea de foris rorat christallinã. Cũ igitur sup̃fluit grãdinea sic ꝙ sup̃ eaz non rorat sup̃fluitas albuginea: tunc illa fit durior ex eo ꝙ nõ rorat albuginea: ⁊ tũc oculus fit sicciór. ⁊ si minuit̃ grãdinea ab ea alterat eã albuginea q̃re facit eam molliorez q̃propter fit oculus humidior. H ponit. Haly. 2ª parti ª tegni de signis oculoꝝ cõmento vltimo. Hẽm⁹ tres tunicas a ꝑte interiori oculi ⁊ tres a ꝑte exteriori ⁊ est vna alia totum oculũ cooꝑiens ⁊ oĩa ista ꝯiũgens. ⁊ vocat̃ cõiunctiua q̃ vocat̃ albũ oculi. vt dicit Gal. ꝑ ꝑno. ꝯmen. 13° ibi. (Etenĩz si lumẽ effugerint ⁊c̃.) ⁊ orit̃ a pellicula posita sup̃ craneũ intra craneuz ⁊ carnẽ capitis: ⁊ palpebre sunt de suba cutis exterioris capitis. Et sunt v̾sus de H.

Est intus sclirosis oculorum tunica prima.
Estq̃ȝ secũdina post hanc atq̃ȝ inde retina.
Tũc hũor est vitreus: post christallinũ venit albũ.

Anterius tunica ponitur aranea:post hanc
Est vuea:sed post appet cornea pellis.
Septima tūc sequit̄ q̄ cōiunctiua vocat̄.
Et sic appet anotomia oculi. ¶ Dr̄ ergo obtalmia q̄si op
tans medelam ꝑꝑ nocumentū suuz:q2 oculus est facilis
lesionis ⁊ maxie sensibilitatis. vt dicit Serap. vbi prius.

Cause. Cā eius est multiplex sicut dixi supius. in 2°
de alys apatibus. fit. n. de oibꝰ hu. tn̄ vtplimū
de sanguine ⁊ colera. de hu. fridis nō nisi putrefiant vel
nimis calefiāt:alr̄. n. nō penetrāt in pelliculis oculoꝝ sic̄
inuit̄ in 6ª parti ª affo. in cōmento illius. Acide eructua/
tiones nō valde pleuretice sunt. ¶ Fit igr̄ a cā exteriori
vt a calitate nimia vel friditate ⁊ a balneo nimis calido
aut a puluere aut a vento turbine ⁊ fumo grosso. vel ab
aspectu oculoꝝ ifirmoꝝ ꝯsili morbo:q2 est morbus ꝯta/
giosus maxime qn̄ emittit lippā. Et fit a cā interiori sic̄ a
sanguine ⁊ colā vtplurimū. vel a flāte ⁊ mlīa:⁊ h̄ rarius.
vel a vētositate ꝑꝑ vapores ascēdētes ad oclos a stōaco
vel descendentes a capite ꝑ venas exteriores in fronte
⁊ tꝑibꝰ. vel ꝑ venas itrinsecas. ⁊ h̄ est peius.

Signa. Si fuerit ex sanguine tūc ē ibi dolor tumor
⁊ pulsaꝰ ⁊ lippa claudens oculos ⁊ palpebras
in sōno ⁊ reliqua signa sanguinis. Et si ex colā adest do/
lor veniens pūgitiuus ⁊ citrinitas ⁊ paucitas lippe ⁊ alia
signa cole. ¶ Et si fuerit ex flāte tūc tumor adest ⁊ lippa
multa ⁊ albedo vincit ruborē cū grauitate ⁊ dolore re/
misso:⁊ ita de alys. Si igitur fuerit de melīa tunc adest
paucitas doloris ⁊ colorationis ⁊ lippe ⁊ silīa. Et si fuerit
de ventositate tūc est cū extēsione ⁊ modica grauitate.
Et si est a stōaco est cū nausea. Et si est a capite a ꝑte exte
riori est cū grauitate ꝑtis exterioris. Et si ē ab intꝰ est cū
sternutatione ⁊ cū pōderositate interiori.

Pronostica obtalmia in hyeme ⁊ cū ꝑticulari
bus cōcurrētibꝰ in fridtate tardiꝰ
venit ⁊ tardiꝰ recedit. ⁊ est magis ꝑiculosa ꝑꝑ clausionē
poroꝝ. Illa aūt que est in estate ⁊ in regione meridiona
li citius venit ⁊ citius recedit. vn̄ Hippo. 3ª ꝑtiª affo. affo.
12°. dicit ꝙ qn̄ hyems austrina est ⁊ pluuiosa ⁊ ver siccuz
⁊ boreale:tūc obtalmie fiūt sicce:q2 nihil exit ab oculis ⁊
hoc i colericꝭ fit. Silr̄ qn̄ estas ē borealis ⁊ hyems aquo
sa ⁊ silr̄ autūnꝰ:tunc calīs ⁊ siccis nā fiunt obtalmie ⁊ fe.
acute ⁊c̄. Itē q̄zdiu lippa est aquosa subtilis egritudo est
in ꝑn°:⁊ cū icipit igrossari ⁊ dealbari tūc est in augmēto:
⁊ cū lippa est multa claudēs palpebras tūc est starꝰ. ⁊ cū
icipit minui tūc ē decliatio. ¶ Itē lippa q̄ hz frusta ꝑua
est mala ꝯm Auic. ¶ Itez obtalmia male curata malas
religas dimittit sic̄ est macula pānus tela ⁊ ita de alys.
¶ Itē obtalmia antiqua i q̄ nō ꝑficiūt meⁿª est pessima
inter oēs:q2 significat̄ hūor corporeus iuiscatꝰ corrūpēs
nutrimentū. aut ꝙ vene capitis intrinsece administrant
māz. ¶ Itē dolor acutꝰ ē timēdus i obtalmia q2 frequē/
ter iducit rupturā cornee aut corrosiones. ⁊ iō obtalmia
nō est negligēda:q2 iducit cecitatem.

Cura. Cura obtalmie est ꝯm duas itentiōes. vlēm ⁊
ꝑticularē. Cura ꝯz ꝑmā itentionē sunt sex res.
ꝑª est cōmēsuratio regimis. 2ª ē subtractio māe suꝑan/
tis vel exuberantis. 3ª est ꝓhibitio catarri ⁊ descensus
eius ad oculū. 4ª est declinatio eius ⁊ diuersio ad aliā
ꝑtem. 5ª est alteratio ⁊ digō eius qd̄ transmissuz ē. 6ª
est correctio accidentiū. ¶ Particularis itētio diuidit̄ i
curatione vel eūatione ⁊ sedatione accn̄tiū. vel ꝑticula/
ris itentio ē sedare dolorē ⁊ pūcturā ⁊ mitigare accn̄tia.
¶ Primā rē ꝯplent mēsurationes sex reꝝ nō nālīū. ⁊ pro
prie diminutio cibi ⁊ potus. ⁊ vitatio vaporosoꝝ. ⁊ cōe/
stio ciboꝝ pauci nutrimēti sz laudabilis. ⁊ alleuatio ꝑrā/
dy. ⁊ dimissio vel diminuꝰ cene. ¶ Et si mā est calā sint
cibi fridi actualr̄ ⁊ potētialr̄. ⁊ ꝯdiant̄ cū succo granatoꝝ
vel cū agresta remisse acetositatis. ⁊ da eis tunc lac fcm̄
d̄ amigd̄. ⁊ cucurb. ⁊ melōibꝰ ⁊ citrullis ⁊ se. papa. al. ⁊ da
post cibum coriandrū vl' ꝯditū cū eo. ⁊ ante cibū da bro/
diū in quo coquit̄ coriandrū vel psiliū. ⁊ dimittat pati/
ens vinū ⁊ carnes in ꝑn°. Et si cā est frigida sint cibi vitel
li ouoꝝ ⁊ mica panis de brodecta aqua pisoꝝ vel cicerū
⁊ ordeatū. cū amigd̄. vel auenatū cū eis. ⁊ gruellū fcm̄ cū
lacte amigd̄. qd̄ lac exhat̄ cū ceruisia. ⁊ sumat in matuti/
nis mel cū aq̄ calā vel idromel. ⁊ supra cibū sumat aliqd
ex piris aut citonys assatis ad impediendū ascēsum fu/
moꝝ ⁊ vapoꝝ ad caput. ⁊ vt venter teneatur laxus cum
facilitate. vnde Gal. 6ª partiª affo. affo. 17°. In oculis pati
entem a diaria capi bonū. ⁊ in cōmento ibidē. In oclōꝝ
doloribus clisteri vel farmacia medicādum. vt videbit̄.
Et sit domꝰ i qua hitat tēperati aeris ⁊ tenebrosa. ¶ Sō
nus aūt est ei medicamē bonū sed vitent superreplōnē.
⁊ vitetur fatigatio oculoꝝ vidēdo lr̄as minutas ⁊ scribē
do. ⁊ vitetur ira:sollicitudo:tristicia ⁊ motꝰ imoderatus
supra repletionē vel cibum.
¶ 2am rē ꝯplēt flōmia ⁊ eūo cū medicis solutiuis. flōmia
aūt ex cefalica cōueniens est oibus spēbus eius ⁊ ꝓprie
sanguinee ex latere opposito prius. deide ex latere eodē
si flōmatiōis iteratio necessaria fuerit. ⁊ interduz nō suf/
ficit h̄ flōmia:⁊ ꝓprie qn̄ mā fluit ad oculos aut per arta
rias extrinsecas temporales ⁊ auriculares aut per venas
frōtales: tūc. n. necessaria ē flōmia artarie tꝑalis: vt ab/
scindat̄ cursus eius per ipsam. Et modus icidēdi hꝰ arta
riam est si sit magna:qd̄ scit̄ q2 est plenior ⁊ calior alys ⁊
maioris pulsationis. Scindit̄ igit̄ tūc ꝯz lōgū:⁊ tūc cau/
terizantia iponātur. si sit artaria ꝑua icide eā ꝯm totuz:⁊
tūc cū calce nō lota ⁊ arsenico ⁊ sale armoniaco cauteri/
zetur. vel si nō cōferat fiat cauteriū sub cōmissura capitꝭ
añriori. ¶ Deinde si mā ē colerica purgetur nō expectā
do digōnē. ⁊ hoc si dolor sit vehemēs cū aqua fructuū ⁊
oxilaxatiuo ⁊ elīo d̄ suc. ro. aut cū mirabo. citri. ⁊ cassiafi.
¶ Si ergo nō est tātus dolor digeratur mā cū sirº ro. ⁊
violato ⁊ nenufar̄. oxizacara tn̄ nō detur nec diuretica:⁊
maxie si cā sit reumatica. deinde purgetur cū diaprunis
⁊ reubar°. ⁊ trifera saracenica reubarbarata ⁊ cū çuc. vio/
lato ⁊ tamaridis ⁊ ꝯsilibꝰ. Uel detur decoctio capill' ve.
posita in antido°. Mes̄. ⁊ sirꝰ de fumo terre. ¶ Si autez
fuerit mā flātica digeratur cū idromelle vbi bulliat iso/
pus. ⁊ pꝰ purget̄ cū ierapigra vel cū decoctiōe polipody ⁊
turbit vel cū pillīs cochys. Sz si fuerit mā mlīca ꝑdicte
digōni addat̄ sirꝰ de borraginibꝰ. ⁊ purgetur cū diasene
⁊ diaborraginato ⁊ cū modico ierarufini vel cū decoctōe
mirabol'. idoꝝ ⁊ epithimi. ¶ Si aūt fuerit ꝯstipatꝰ fiāt
suppositoria ⁊ clisteria ⁊ fricatiōes extremitatū. ⁊ nō sit
medicꝰ ꝯtētꝰ vna eūatiōe vel duabꝰ. sz fiat frequēs itera
tio cū facilitate q̄liscūq3 fuerit mā.
¶ 3am rē ꝯplent cauteria q̄ dixi ⁊ ēplatiōes sup frontē iter
duo supcilia. ⁊ maxie qn̄ mā venit per vias extrinsecas
sicut de aloe ⁊ antera ⁊ ros̄. fa. orobi balaustia ⁊ succo so
latri. vel fiat strictoriū sicut dictū fuit supra de albumie
oui olibano psidys bolo ros̄ plātagis ⁊ silibꝰ. ¶ Et si fri
da māz ingrossauerint fiāt euaporatoria de aq̄ mellilotí
⁊ camomille. et fiāt alia q̄ dicta fuerūt. c. d̄ reumate ⁊ co/
riza in 2°. libro cōtra descēsum reumatis.
¶ 4am rē ꝯplēt. s. diuersiōes māe ⁊ aliā ꝑtē. s. gargarisma
ta caputpurgia cū facilitate diminuēdi de mā ⁊ fricatio
nes extremtatū ⁊ cōpressiōes ⁊ ligature dolorose in ex
tremitatibꝰ. ⁊ clisteria et vētosatiōes in nuca et inter spa
tulas. et ꝓuocatio emoroidaꝝ ⁊ fluxus eaꝝ. et scarifica/

tio facta in cartilaginibus auriū ē optima:qꝛ oēs fluxus
humoꝝ ꝑ oculos stringit:vt videbit̄ inferius.
¶ 5am rē.s.digōnē ꝛ alteratiōnē ei⁹ qđ trāsmissum est ad
locū ꝯplēt admistratiões medicinaꝝ ₰m itentiones di-
uersas.s.cum localib⁹. In ꝑn°.n.in mā cal'a denī repcussi
ua acuitatē ꝛ iflāmationē san. ꝛ col'e reprimentia:qualia
sunt portulaca trita ꝛ supposita ꝛ ēdiuia ꝛ solatrū ꝛ aqua
ro.plantago ꝛ vio a ꝛ mucilago psilij facta ī aqua ro.h oia
singl'r vel cōiunctim cū oleo ro.ꝯquassata ꝛ oculis iposi
ta sedāt dolorē ꝛ digerunt mām cal'am. Sil'r distillet̄ in
oculis lac mulieris puellā nutriētis.lac asine ꝛ albumē
oui distillatū.qꝛ hoc est medicamē spāle ꝛ expertū in oī
ardore ꝛ rubore oculorum. ꝛ aqua ro. ꝛ mucilago psilij.
¶ Hic tn̄ sciendū ꝙ nullū actu frigidū ponat̄ in oculo
nisi dolor necessitaret:qꝛ mām ingrossaret nimis. ꝛ ideo
non lauent̄ oculi cū aq̄ frida in isto casu:qꝛ poros clau-
dit.ſ; potētial'r frida tepefacta ponit̄ h. sil'r narcotica nō
apponant̄ nisi in dolore vehementi de col'a acuta subti-
li. ¶ Deinde in tpe augmēti cū digō icipit apparere: qđ
scitur per diminutionē lachrymaꝝ ꝛ igrossationē eaꝝ ꝛ
per lippā aliqualē.tūc.n.ponant̄ medicine aliqd matu-
rationis ꝛ resol'onis hn̄tes simul cū istis ꝑcedentibus:
sicē mucilago.se.citonioꝝ decoctio meliloti ꝛ decoctio
fenugreci. ¶ Et si vis sōnū ꝑuocare fiāt mucilagines ð
istis oīb⁹ in aq̄ decoctiōis papaueris. ¶ Si aūt matura
tio ꝯpleat̄:qđ scitur per carētiā lachymaꝝ acutaꝝ subti
liū:ꝛ per effusionē lipitudinis:tūc balneatio optima est.
subtiliat.n. ꝛ resoluit māz. ꝛ h corpe mundificato:ꝛ fiat
frequēter. ¶ Si aūt mā fuerit frida ꝛ fl'atica tūc fiat re
percussio cū spica nardi mixta cū succo mente ꝛ rof.vel
cuz succo virge pastor̄. ꝛ spica vel cū succo rafani ꝛ spica:
vel rose decoquant̄ in sacculo cū spica vel cū meliloto ꝛ
camomilla. ꝛ tūc saculo expresso ponat̄ frequēter super
oculos:ꝛ nō iaceat diu:nec aliqđ empl'z sup ocl'os. ¶ De
ide i ꝑcessu cū mā appet aliq̄l'r digā fiat empl'z de ane-
to ꝛ folijs malue coctis in vino stiptico.deinde mucila-
go fenugreci facta in aq̄ mellilotí inyciat̄ in ocl'is.ē eniz
ista mucilago experta a me frequēter in rubore oculoꝝ
mā existēte digesta vel ꝯglobata in loco.deinde fiat bal
neum. ꝛ post potet̄ vinū puꝝ ꝛ albū ꝛ aliqd de tali vino
in oculis inyciat̄.ē.n.optimū ad dissoluēdū māz grossaz
in oculo.vn̄ Hip.6a ꝑticula affo.affo.31°.Dolores oculoꝝ
meri potatio aut lauacꝝ aut piria aut calefactio aut eua
poratoriū qđ idē est vel balneū siccū aut flōmia aut far-
macia soluit. Sz meri potatio fiat qn̄ mā est grossa ꝯglo
bata vel corpe nō exn̄te plectorico. ¶ Pro itellectu isti
us auctoritatis Hip.dic̄ Mesue.c.de cura obtalmie.ꝙ
posteriores itellexerūt ꝙ vini potatio ꝯfert fl'icis dolori-
bus.sed balneatio ꝯfert col'icis dolorib⁹ ꝛ m'l'icis.flōmia
sanguineis.vel si hūores eq̄l'r cū sanguie crescāt eūatio
per ventrē fl'aticis col'icis ꝛ m'l'icis. Sz Mesue dicit ꝙ
vini potatio ꝯfert fl'icis:dum tn̄ maturatio ꝛ eūatio ꝑces
serint:ꝛ frequēter iterata fuerit. ꝛ balneatio oīb⁹ dolori-
bus oculoꝝ ꝯfert post debitas eūatiōes:qꝛ resoluit ꝛ ha-
bilitat residuū materiei adherentis. ¶ Si aūt a vetosi-
tate fuerit fiant embrocationes ꝛ balnea euaporantia ꝛ
empl'a. Accipiat̄ ergo feniculus ꝛ ex eo ꝛ vitello oui fiat
empl'z.ē optimū. Et feniculus in mā ventosa ₰m oēs mo
duz admistrationis valz.in alijs casibus non:nisi raro.
ꝛ iō multi sunt decepti in vsu eius.
¶ 6am rem.s.mitigare accn̄tia ꝯplent medicie dolorē se-
dātes ꝛ puncturā reprimentes:sicut albumē oui ꝯquas-
satū cū aq̄ papaueris vel lactuce vel solatri aut mucila-
go psilij cū aq̄ papaueris ꝛ mucilago se.citonioꝝ ꝛ fenu-
greci ꝛ se.lini cū aliquo ꝑdictoꝝ. ꝛ aliqn̄ oz addere aliqd
de opio:ſ; cū cautela. Et si ꝯtigat nocumētū a narcotico:
tūc postea fiāt embrocatōes cū melliloto ꝛ camomilla ꝛ
fenugreco.q̄re ista remouēt malitiā narcotici. ¶ Mō ō
dicā curā ꝑticularē cōiter vsitatā. Si sit apa in oculo de
col'a vel de sanguine tūc fiat vētosatio in occipitio.dein̄
rof.in aq̄ bullitas exp̄ssas super oculos pone.vel in eis
liquorē inyce.aut sandalos cū rof. ꝛ aq̄ ro.vel albumīe
oui.ē.n.efficax valde.vel albumē oui cuz aq̄ ro.fortiter
agita ꝛ stuppis ad moduz oblate itinctis vna post aliā ne
calefiat ocl'us sepe ipone.vel vitellū oui cū croco ꝛ oleo
ro.suppōe in dolore vehemēti. ¶ Et si sit ibi tumor tūc
stuppas intinctas in decoctōe ro. ꝛ ꝑitarie superpone:qꝛ
tumorē ꝛ dolorē remouēt. ¶ Et in vtraqꝫ cā vsus noctē
dz fieri strictoriū ad intercipiēdū fluxū hūoꝝ.deinde fi-
at colliriū optimū in vtraqꝫ cā ꝯtra arsuras ꝛ pūcturas ꝛ
ruborē ꝛ iuersiones palpebraꝝ. ℞.thur̄.masticl.dragāti
al.gūmi arabici tutie lote ꝛ exticte nouies amidi rof.an̄.
puluerizent̄ subtilissime ꝛ distēpent̄ in aq̄ rof.cū lacte
mulieris ꝛ succo lactuce vel portul'. ꝛ cū iuerit dormituz
inyciat̄ vna gutta cū pluma galline in singl'is angl'is ocu
lorū. ¶ Sz si dolor ocl'oꝝ fiat ꝑꝑ emigraneā:farinaz or.
bn̄ cribratā. ꝛ tātūdē thuris bn̄ triti misce cū albumine
oui ꝛ fiat empl'z ꝛ pone sup coriū vel pergamenuz in tpe
ex illa ꝑte in qua patit̄.ē.n.exptū. ¶ In cā vo frida stup
paz itinctā in decoctione melliloti ꝛ fenugreci ocl'is ap-
pone.mitigat.n.dolorē mire. Sil'r vitella ouoꝝ coctorū
cū cimio bn̄ turbata ꝛ cū vino albo distēpata oculis sup-
ponāt̄.vl' spōgia itīcta i decoctiōe vbene melliloti curat
i cā frida:ꝛ i cal'a i declinatiōe frequēter supposita.

¶ De rubore oculorum.

Rubor oculoꝝ sequit̄ aliqn̄ apa calidū in
oculis. ꝛ aliqn̄ est ex ꝑcussione vel
vēto vel fletu vel puluere vel fumo.vel ex de-
fectu flōmie vel ex inspectione l'rarum minu-
tarum assidua ꝛ similibus.

Cura. Cuius cura variat̄ in ꝑncipio ī medio ꝛ in fine.
In ꝑn°.n.ꝯpetit flōmia de mediana.deinde si
oporteat de cefalica.deinde fiāt vētosationes cū scarifi-
catione in collo ꝛ iter spatulas.deinde fiat flōmia de ve
na cefalica inter pollicē ꝛ idicē ex ꝑte exteriori manus:
q̄ ē exꝑta a me in rubore oculi. Deinde fiāt clisteria ꝛ fri
cationes extremitatū. Deinde ponant̄ repcussiua in ocu
lis de bolo ar° cū albumie oui.deide cū lacte mulieris a
māmilla distillato. Deinde distilletur in oculo sanguis
pulli colūbini vel turturis stati cū decollat̄ de ala fracta
vel pēna extracta.vel sanguis ꝑdicis:qꝛ curat. ¶ Dein̄
si vis accipiat̄ arsenicū citrinū sublimatū ꝛ bene lauet̄ ꝛ
fricet̄ cū aq̄ coriādri ꝛ isufflet̄.sed piculuz est nisi in ru-
bore antiquato ꝛ in hyeme ꝛ in sene. Et adhuc est picu-
luz.vel armoniacū dissoluat̄ in aq̄ coriādri vel vbene ꝛ
inyciat̄ colatura.tn̄ securi⁹ ē i ꝑn° facere empl'z de rof. ꝛ
fenugreco coctis in aq̄ ro.dein̄ coctis in vino ꝛ ꝑprie in
augmēto.deide euaporet̄ cū decoctione camomille aut
melliloti aut decoctione folioꝝ cauliū. ꝛ tūc emplastret̄
cū folijs caulis coctis ꝛ ꝯtritis cū vino forti ātiquo. Sz
ad oēs oculoꝝ ruborē puluis aloe cū vino albo ē exꝑtuz.
aut pul'.sarcocolle distēpa cū succo feniculi cola ꝛ ipone.
certissimū est.sed non fiat in ꝑn° ſ; post digōnē mãe. ꝛ h
colliriū ē ꝑbatissimū. ℞.calamie exticte ꝛ lote aloe an̄.
vinū albū ꝛ lac m'l'ieris bullire fac paꝝ ꝛ tūc despumet̄.
nihil ē efficaci⁹. ¶ Itē aq̄ filagis q̄ vocat̄ ianuēsis aufert
ocl'oꝝ ruborē. Deide fiat vētosa de cubito vtroqꝫ si vis.
¶ Itē tutia exticta cū axūgia caponis vel gallie ꝯfecta
sanat rubores ꝛ lachrymas ocl'oꝝ. ¶ Itē lap.sanguina-
rius vel ematites fricet̄ cū cote ī vino albo donec vinū

rubeat.ꝛ baccas lauri frica eodē mō in eodē vino ꝛ thus.
ꝛ tūc paꝝ ꝑmitte tpari.oī die duas gutas vel tres in an⸗
gulis ocl'oꝝ ipone ꝛ curabiť in breui.℄ Jtē fit de tutia ī
aq̄ ro.ꝛ aceto extīcta ꝛ ꝺ aloe succotrio ꝯfecto cū axūgia
gallinacea lota de gbꝰ fiat vnguētū ꝛ ī anglis ocl'oꝝ paꝝ
ponať.valꝫ.n.ꝯtra obtalmiā rubores ocl'oꝝ lachrymas
ꝛ lippitudines.℄ Empl'ꝫ cōe.accipe cerā vgineā ꝛ pulue
rem cimni ꝯmisce ꝛ fac q̄dā lata rotūda ad modū obla⸗
te vel floreni magni:ꝛ cal'uꝫ ocl'is idē frequēter appone.
ꝛ fiāt talia multa ꝛ frequēter apponanť ꝛ frequēter amo
ueanť.ꝛ valēt ꝯtra liuorē sub ocl'is sicut appet frequēter
in oculis mulieꝝ ex percussione vel mēstruoꝝ retētiōe.
Uel accipe stuppā ꝛ ītingať in succo verbene ꝛ absinthy
ꝛ oleo ro.ꝛ oculis supponať.℄ Jtē ruta pulueriȝata bñ
cū puluere cimini misce cū vitello oui ꝛ fac empl'ꝫ:qꝛ mi
rabil'r abstergit oculuꝫ a sanguine coagulato.℄ Jtē mo
dus meꝰ ē decoquere carnes bouinas in aq̄.in nouitate
carnes recētes.sꝫ in antiq̄ carnes salitas.ꝛ tūc accipe stu
phaꝫ per oculos ita ꝙ fumꝰ illaꝝ olla discoopta ascēdat
ad oculos.ꝛ h̄ ieiuno stōaco.ꝛ teneanť nares ꝛ os ne fu⸗
mus ītret.deinde empl'm de cimino ꝛ cera supponať.h̄
eniꝫ curat certissime corpe mūdificato sicut expertꝰ suꝫ.
℄ Jtē si oporteat accipe thuř ꝑtē.i.ꝛ tere vltima ꝯtritio
ne ꝛ fūde sup ipꝫ ex aq̄ pluuiali in q̄ sit dissolutū sal gros
suꝫ vel sal armoniacū vel salgēma ad pōdus tertie ꝑtis
thuř.diu ꝯteranť ꝛ distillētur in ocl'o mane ꝛ sero fcā co
latura ꝑ mediū pāni linei.ē.n.optimū coliriū ī cā antiq̄⸗
ta ꝛ in hyeme.℄ Jtē vinū decoctionis rute vsq3 ad 3^{am}
ꝑtē oculis inyciať.ocl'os ab oī sorditie ꝛ sanguine mūdi⸗
ficat ꝛ clarificat:certū ē.℄ Jtē absinthiū recēs cū albu⸗
mine oui bene agitato oculoꝝ sanguinē ꝛ rubore3 tollit.
℄ Jtē succus apy cū albumīe oui īmittať ꝛ sanguinē ꝛ
rubōrē tollit ℄ Jtem pulmo mōtonis vel ouis cal'us su
perpositꝰ oculis oculoꝝ ruborem ꝛ sanguine3 dissoluit.
Jdē facit decoctio fenugreci ibidē iniecta.℄ Jtē grana
gallitrici vel cētrūgalli ponātur in oculis ꝛ non sentien⸗
tur ꝛ educūt sorditiē oculi cū eis ꝛ pūctū sanguinis dis⸗
soluūt.℄ Jtē masticeť a medico vel aliquo hñte os re⸗
dolēs ꝛ nō fetēs ciminū:ꝛ tūc īsufflet ī oculis rubōrē pa
tientibus.ꝛ h̄ dissoluit sanguinē ibi coagulatū.ꝛ fiat fre⸗
quēter:ꝛ istud faciūt laici ꝛ bñ.sꝫ dꝫ fieri pꝰ digōnē māe
ꝛ nō in ꝑn°:ꝛ iō aliqñ laici ibi errāt.℄ Jtē ciminuꝫ torre⸗
factū nō ꝯbustū tritū cū albumine oui ꝛ mica panis mix
tuꝫ sup oculos sanguinolētes positū sanat eos.℄ Ulte⸗
riꝰ notādū ꝙ illi qui ponūt aquā rosatā cōtinue in ocl'is
rubeis nocet eis multū qꝛ sanguinē ingrossat.Sꝫ in ꝑn°
valet sil'r lac mulieris facta digōne.Et in augmēto non
valꝫ nisi aq̄ feniculi vl' eufrasie vel rute vel celidonie ei
misceatur:ꝛ tūc īfūdatur tm̄ in aq̄ feniculi vel rute vel
eufrasie ꝛ tūc tepefiat.qꝛ tepida ocul' sanis nocēt ꝑ iteriꝰ
sꝫ nō ocl'is īfirmis de mā g̊ssa.vñ oculi nō īfridanť nisi
qñ accidit eis mors ꝫꝫ Hal.ꝑ ꝑno.cōmen.iꝫ°:ꝛ iō ꝓseruā⸗
tur cū fridis ꝛ nō leduntť nisi excedāt frigida.

℄ De tela ꝛ pāno oculorum.

Ela ꝛ pānꝰ ꝛ ꝑla ꝛ macula diffundūtur ī
oculis ꝫꝫ magl ꝛ minꝰ.qꝛ ex reūa⸗
te frequēter fit obtalmia.ꝛ ex obtalmia male
curata surgit albugo.ꝛ est illa macula.deiñ te
la.ꝛ ex tela īspissata ꝛ indurata fit pānus.ꝛ ex
pāno ꝯdensato fit vnguis qñ extendit se cornea ad ꝯiū⸗
ctiuā.vñ tela ꝛ macula sunt passiones cornee directe añ
pupillā vel ꝫm totū vel ꝫm partē.Que cornea hꝫ q̄tuor
cortices:intra quas mā īuiscatur frequēter.ꝛ aliqñ ē ibi
cicatrix vulneris:ꝛ tūc appet macula vl' albugo:ꝛ hōies
laborāt ad sanandū:ꝛ in vanū laborāt.Sꝫ ꝑla ē directe
corā pupilla in centro.ꝛ aliqd de pupilla ī circuitu rema
net illiꝰ īfectionis nō infectū:ꝛ vocať keuilla ī oculo:an⸗
glice piri:gallice espingle.vnde in istis nigrū oculi deal⸗
batur albedine obscura ꝑpter coopertura m pupille ꝫm
totum vel ꝫm partem.

Cause. Causa istoꝝ morboꝝ ē iā dcā.reuma.obtal⸗
mia.variola in oculis.sanguis ibi diu retētꝰ.
ꝑcussio oculi vel vlceratio.ꝛ aliqñ aspectus eris cādētis:
sicut si peluis cādēs nimis iux̄ ocl'os tenereť ꝛ fil'ia:ꝛ de
istis fit vngula.Uñ vngula est cū aliqd sil'e pāniculo ex
palpebra q̄ ē ex ꝑte naris oriri dř ꝛ albū ocl'i coopiť ꝛ ꝑue
nit vsq3 ad nigredinē oculi.ꝛ est sil'e cū scebel.Est aūt sce
bel cū sup albedinē ocl'oꝝ ꝛ sup nigredinē videť silitu⸗
do pāni ꝯtexti ex venis rubeis ꝛ grossis.ꝛ causať ex san⸗
guine ꝛ ꝯcursu eiꝰ ad oculū sicut vngula ex mā g̊ssa fl'ica
descendēte ad nares:ꝛ per ꝯñs ad oculū.ꝛ ex mā dilatā⸗
te se vsq3 ad oculū ꝑꝑ eiꝰ abūdantiā ꝛ malitiam.

Signa. Signa aūt sunt māifesta intuēti.ꝛ iā vsitato
ī cura ocl'oꝝ ꝛ exꝑto:qꝛ al'r possꝫ credi macu
lam vel telam esse cataractam vel ecōuerso.

Pronostica. Inter istas passiones scebel ē mor
bus hereditarius propter sangui⸗
nem vapores emittentē per poros venaꝝ ocl'oꝝ.sed alia
iaꝫ dicta sunt duriora nec fumū emittūt.℄ Jtē macula
vel tela vniꝰ āni nō curať.illa q̄ est medietatis āni vix.
sꝫ cū ē mēsis vel q̄rta anni satis curať leuiter.

Cura. Cura haꝝ egritudinū est q̄si cōsil'is.nam q̄ est
subtilis ex istis ꝛ nō multi tꝑis idiget ꝑ̊ corꝑis
mūdificatiōe cū flōmia ꝛ ventris sol'one ꝛ ventosatione
in occipitio ꝛ nuca. 2°:idiget regimine oculi sbaꝫ tenerā
faciente sicest balneatio ꝑꝑe ꝛ fomētatiōes ꝛ stuph̄.ocu
lorum cū hūid.s.cū folys maluaꝝ ꝛ violaꝝ ꝛ ꝯsil'ibꝰ.Et
aliud est regimē hūectatiuū acq̄situm ex aere ꝛ quiete ꝛ
ex his que cōeduntť ꝛ bibuntur. 3°:idiget medicinis qua
ruꝫ ꝑprietas est curare scabiem oculoꝝ ꝛ maculā ꝛ telaꝫ
aranealē ꝛ alias īfectiones.Jn antiq̄ ꝛ grossa oꝫ aliud fa
cere vt videbitur.℄ Circa nouā īfectionē sciēdū ꝙ fcā
euōne ꝛ diuersione digerať mā ꝑ fumū decoctionis fenu
greci camomille mellilotí ligř.ꝛ farina ordei faciēdo stu
phaꝫ ꝑticularē oculi ꝛ suffumigationē.deinde lac ml'eris
recētis ml'geať in ocl'o frequēter.deiñ puluis ossis sipie
insuffleť frequēter.ꝛ fiat meª mea cōis.frequēter inycia
tur in ocl'is sic maculatis puluis cādi.ē.n.meª secura q̄ in
ꝑn°:curat telā ꝛ maculam.ꝛ in ꝓcessu ꝛ antiq̄tate matu⸗
rat ꝛ lenit sine mordicatiōe sic iā exꝑtus sum.imo vt cōi
ter curat.nec ē aliqꝺ aliud necessarium nisi raro.Et fiat
istud qꝺ dixi in 2°:li.de cura variolaꝝ.de gūmi arabico
īfuso in aq̄ ro.imisso in ocl'is:qꝛ optimū ē.℄ Jtē puluis
albꝰ cōis vocatꝰ gall'.blauich pōdere optime valꝫ in ma
cula ꝛ tela corꝑe mūdificato.vl'.℞.succi papaueř ru.suc
ci cētauree mioris añ.misceantur cū melle ꝛ modicū di⸗
spumetur ꝛ in oculis inyciatur:qꝛ albugines ꝛ maculas
nouas curat in pueris ꝛ mulieribꝰ.℄ Si aūt fuerit iue⸗
terate iste infectiones in oculis ꝛ grosse:tūc pꝰ farmaciā
ꝛ flōmiā ꝯpetētes fricetur macula vel tela.vel īfectiōes
iste fricentur cū folys ꝑitarie vel fici aut cū radice ligř.
℄ Deinde lauetur oculus cū aq̄ ro.vel cū vino albo for
ti bono.Deinde fiat empl'ꝫ sup oculū in tꝑe cal'o cū oleo
ro.ꝛ viol'.ꝛ vitellis ouoꝝ.ꝛ in tꝑe frigido cū amigꝺ.ama
ris cimio mica panis īfusa in vino stiptico ꝛ croco pauco.
Deiñ ordineť tenuis dieta ꝛ purgeť cap.cū ierapig.vl' cū
iera ꝯstātini.ꝛ vtāť puluere gualtery cū agař.Deiñ mol
lificetur macula cū aqua decoctiōis malue bismalue pa⸗
lee or.ꝛ auene ꝛ viol'.ꝛ ro.ꝛ nenuphare ꝛ camomilla.De⸗
inde iste puluis ponatur in oculis frequenter mane.℞.

pumicis.ʒ.ij.zuccari albissimi.ʒ.iij.fiat pl'uis ⁊ ꝓyciat̄ in oculis. Uel iste puluis. ℞.ossis sipie.℈.ij.zinzi.albissimi ℈.i.pipis.℈.ß.pluerizent̄ sicut decet collíria:⁊ misceant̄ ⁊ in oculis inyciantur. ¶ Itē. ℞.lapidis calaminaꝝ.ʒ.i. tutie.ʒ.ß.ligni al'.ʒ.i.flo.eris vel copose qd̄ idē ē.℈.i.Pre paret̄ tutia sic.igniat̄ decies ⁊ extinguatur q̄libet vice in vrina pueri virgis:⁊ septies in aq̄ ro.deinde puluerizet̄ ⁊ tunc demū distēperet̄ cū succo maiorane.deīde succ⁹ re moueatur ⁊ tutia desiccetur in vmbra ⁊ custodiat̄.⁊ idez dico de calamina.de iam dictis fiat pl'uis.q trib⁹ modis pōt admistrari.p̄mo sic.inyciat̄ in oculis.2º.misceat̄ cuz aq̄ celidonie ⁊ feniculi ⁊ eufrasie distillate ⁊ inyciat̄. 3º ꝙ misceattur cū axūgia porcina recēti vel qd̄ meli⁹ ē cuz axūgia coturnicis vel ꝑdicꝭ ⁊ tūc inyciat̄:q² maculā anti quissimā aufert aliq̄n illa pīguedo ꝑ se. Ul' fiat meª mea. ℞.tutie p̄parate vt dixi ⁊ misceatur cū balsamo ⁊ ponat̄ in ocl'is q² infra tp̄s duoꝝ dieꝝ rūpit telā ⁊ vngulā:⁊ p⁹ curat.q² balsamū fortissime penetratiōis est:⁊ confortat oculū a tota sp̄ē.⁊ cādi puluerizatū frequenter inyciatur in oculis.⁊ cādi ⁊ balsamū optīe curāt. ¶ Et si vis face re fortē meªᵐ ad scebel ⁊ vngulā ⁊ maculā ⁊ albuginē: tē ℞.ceruse lote ꝑtes.ij.flo.eris ꝑtē.i.terant̄ ꝯtritiōe vltīa ⁊ ponantur in vase eneo lipido ⁊ polito cū vīo albo ⁊ suc co rute ⁊ succo celidonie ⁊ dimittātur ꝑ diem ⁊ noctem. deinde colētur.⁊ colatura pōatur in vase vitreo.⁊ distil letur ex ea in oculis mane ⁊ sero.ē.n.sine pari.vn̄ succus celidonie ꝑ se iniect⁹ in oculis aufert oēz maculā sed est dolorosuz valde. ¶ Idē facit succ⁹ cētauree.sil'r succus pipinelle ru.⁊ ei⁹ puluis aufert maculā oculoꝝ. ¶ Idez facit succus ebuli macl'e supposit⁹ q² curat. ¶ Idē pl'uis limatie cōbuste in tribus dieb⁹ aufert maculā vt satis ex pert⁹ sum.sed aliq̄l'r mordicat. ¶ Itē ad vngulā oculoꝝ accipe sanguinez anguille viue ⁊ mitte in oculis ⁊ curat ꝭm Gal'.in dinamidys. Idē facit fel anguille.⁊ sil'r post balneū ⁊ fomētationes inyciantur collíria acuta de flo. eris ⁊ viride eris ⁊ tutia p̄pata ⁊ de testis ouoꝝ ꝯbustis ⁊ de sarcocolla ⁊ cerusa cū succo celidonie ⁊ vino al.ſ3 in ꝑua q̄ntitate ⁊ raro inyciatur ⁊ post purgationē corporis ¶ Notādū h̄ ꝙ est differētia inter collíria ⁊ sief.q² pul ueres ⁊ iniecta in ocl'is vocātur sief.ſ3 collíria sūt illa q̄ i suba liquida inyciuntur. Sief idē est quod succ⁹.⁊ alcol ē collíriū vel pl'uis idifferēter. ¶ Itē notādū ꝙ modus inyciendi est palpebra supiori inuersa cum nodo stamis in ea posito ⁊ cū pil'cilioꝝ reuersa cū pēna isuffletur pul uis vel liquor istilletur. ¶ Itē sal nitrū vel sal grossuz vl' sal armoniacuz vel salgēma ponatur ꝑ.ix.dies in ignē ⁊ in patella ferrea vel enea.deīde fac puluerē ⁊ tēuissimū in oculis mitte. Cōtra pānū ⁊ vngulam ꝭm Gal.vbi p̄us exꝑtū est vnguentū. Adbuc ꝯ maculā ⁊ telā fac tale vn guentū. ℞.axūgie ardee.i.berody axūgie coturnicis axū gie lucy aq̄tici vel lupi aq̄tici.an̄.ʒ.i.vel.ß.salisgeme.ʒ.ß. ⁊ oculi iterius inungātur.deinde pip nigrū ⁊ mirrba pul uerizentur ꝑ se.deīde cū aq̄ ro.⁊ tūc oculis iponātur.vel albū fimi colūbini distēꝑetur cū ol'o ro.vel cū vino al.⁊ lacte mulieris ⁊ oculos interius linias ⁊ curabūtur. Aut ℞.tutie ꝑtes.ij.suꝑ laterē vel tegulā cal'az ponāt̄ ⁊ in ol'o ro.vel aqua ro.extinguantur vel aspergātur.⁊ sic decies fiat.cāphore puluerizate ꝑtes.iij.ꝯmiscebn̄ ⁊ oculis ipo ne.ē.n.iste puluis vltim⁹ in bonitate in macula ⁊ sangui ne ocl'oꝝ.⁊ voco eū puluerē cāphoratū. ¶ Itē subtilissi mus puluis spoly serpētis cū aq̄ ro.optime tollit pānuz in ocl'is. ¶ Itez sperma bois qd̄ emittitur in polutōe vl' q rēanet in virga post coitū cū succo lapaty acuti positū in oculis delet maculā ⁊ telā sine dubio.sed est vile exꝑi mentū:tn̄ est bonū. ¶ Si pānus ocl'oꝝ vel macl'a sit cū

rubore:tunc. ℞.puluis tutie preparate sarcocolle mar garitaꝝ al.succi rubi vel mor̄ ei⁹.succi solatri an̄.cāpbo re modicū.totū simul ponatur ⁊ desiccetur ⁊ oculis ipo natur.est.n.secuꝝ ⁊ ē iste puluis margaritaꝝ. ¶ Itē ꝭm Rasim in diuisionib⁹ suis ad oēz excrescētiā in ocl'o. ℞. tutie extīcte.ʒ.viij.vel.x.aloes.ʒ.ij.fiat puluis ⁊ ocul' ipo natur. ¶ Itē zinzi.fricetur ad cotem ⁊ cadat in pelui il la fricatura.⁊ cum aqua ro.vel feniculi ponatur in ocul'. ¶ Item vermis claudens se ⁊ rotūdās cū tangitur pul uerizet̄ ⁊ detur ad potādū cū vino vel ceruisia ⁊ oculis iponatur q² sanat ⁊ ē de secretis meis. ¶ Itē aloe cabal linuz valet ꝓ oculis equoꝝ ⁊ bouū.sed aloe succotrinuz val3 ꝓ oculis bominū cū albuīe oui ⁊ melle vel cū aq̄ fe. vel eufragie. ¶ Item. ℞.mell'.ʒ.i.fell'.galli fell' anguille fell' bouini fel' aīaliū viuētiū de rapina.s.falconis milui agle si poteris.an̄.ʒ.iij.succi ippie maioris.i.morsus galli q² ippia mior est pipinella.cū flo.ru.succi feniculi.an̄.ʒ.i oīa icorꝑentur ⁊ colētur.⁊ vna gutta iponat̄ oculis de 3º in 3ᵐ ⁊ delebit̄ macula oīno. ¶ Itē mel ⁊ fel galli ⁊ aloe curāt istas īfectiōes ꝯiūctim ⁊ diuisim. ¶ Itē mature tur macula an̄ vsum dissoluentiū cū oleo de auellanis facto de auellanis itegris decoctis in aq̄.deinde expres sis post enucleationē.deīn fiat puluis de ro.⁊ zucc.⁊ sale gēma ⁊ ponatur suꝑ maculā. ¶ Itē radix fe.decoq̄tur in aq̄ ⁊ peluis supponatur.⁊ gutta aq̄ adberens pelui po natur in oculo ⁊ dissoluit maculā cū vsu frequēti. ¶ Itē aq̄ q̄ exit a ramis vitis postq̄ scinditur posita in oculis rubore tollit ⁊ maculā delet. ¶ Itē in macula magna ⁊ pāno accipiatur radix celidōie ⁊ ꝯficiatur cū aq̄ ro.⁊ tūc ponatur i saculo lineo ⁊ suspēdatur.⁊ qd̄ guttatī distilla uerit pone in ocl'o in macula antiq̄ ⁊ magna q² dissoluet nisi macula eēt durior ⁊ maior. ¶ Itē cāpbora cū succo fe.curat maculā paruā. ¶ Itē cinis cornu cerui ꝯbusti ī olla rudi maculā tollit in bominib⁹ ⁊ aīalibus:ſ3 in ocl'is bouū ⁊ equoꝝ ponatur puluis testaꝝ ostreoꝝ ꝯbustarū. Itē vrina bominis cū melle bullita in oculis posita d̄let albuginē. ¶ Itē lac rostri porcini aufert telā ⁊ maculaz ⁊ infectiones cutis:vt dixi in 2º li.de īfectiōb⁹. ¶ Idē fa cit lac ficus. ¶ Itē ꝭm Theodoricū dragagantū cāpbo ra aloe an̄.distēperata cū aq̄ ro.vel fe.⁊ tres gutas i ocu lis pone ⁊ sanabitur macula ⁊ vngula in oculo. ¶ Notā duz ē ꝙ si ex pulverib⁹ īducat̄ asperitas in oculis tūc de mucilagine psily draganti se.citōioꝝ fenugreci in ocl'is inyciatur ⁊ fiat mucilago in aq̄ ro.vel lacte ml'ieris.vel lac mulieris inyciāt̄. Adbuc ꝭ3 Gal. in diamid. olibanū cū melle ⁊ aceto ⁊ stercor̄ muriū maioꝝ mixtū ⁊ inūctū pānū ocl'oꝝ diluit ⁊ caput dēudatū pilis vestit ⁊ disinte rie obstat sūptū cū aq̄. ¶ Itē anser repleatur āguila mi nuti icisa ⁊ tūc assetur ⁊ liquor distillās i pelui enea cuz ematite ad cotez fricetur quousq̄ rubeat ⁊ ocl'is istille tur ꝭm Gilbertū. Q² ista passio accidit cōiter:multa po sui vt medic⁹ vel cirurgic⁹ possit eligere ⁊ variare et sunt certa ⁊ exꝑta. ¶ Tn̄ aliq̄n o3 operari cuz ferro:⁊ tūc sic operādū ē.cū vncino suspēdatur macula si possibilis sit suspēsio.deinde icidatur ita ꝙ nō ꝓfundetur icisio:ne fiat ꝯtinua lachrymaꝝ ifusio.vel eleuetur modicū ma cula vel vngula et tūc pilus vel filū sericuz cuz acu tali separet ab oculo et tunc suspendatur et quasi excoriādo separentur:vel cuz ferro radatur quousq̄ excorietur.de inde ciminuz masticatuz cuz sale i ocl'o distillabis. Et si ardor ibi aut mordicatio generetur:emplastra cum oleo rosato.et vīo.et vitello oui.et fiat vaporatio aque calide frequēter cum collirys dictis ꝯsumatur materie rema nentis residuū. ¶ Itē experimentū meuz qd̄ diuitibus ꝯuenit, Accipe auri.boni q̄ntū vis.fricetur ad cotē cū suc

co caprifolij vel cũ aceto: ⁊ tũc oculis ĩstilleť. ℭ Itẽ san/
guis leporis frangit maculã ⁊ telã. siľr sanguis ei⁹ ⁊ san/
guis vulpis ⁊ sanguis irũdinis calidus ĩpositus.

ℭ De lachrymis.

Lachryme cãntur aliqñ ꝓpter debi/
litatem ꝯtentiue. aliquã/
do ꝑꝑ debilitatẽ instri: vt q̄ȝ patiť obtalmiã.
aut mã descendit a capite ad oculos: sic pʒ in
reumate crudo ĩdigesto. vel ꝑꝑ mľtitudinez
mãe. aut ꝑꝑ q̄litatẽ facientẽ ĩstillationẽ. aut
ꝑꝑ febrẽ dissoluentẽ. ⁊ ꝑꝑ apa capitis. ℭ Aliqñ cõtingit
a causa exteriori: sic a fumo vento pľuere. ꝑꝑ accñtia aĩe
.s. tristitia: angustia ⁊ gaudiũ vehemẽs. ⁊ a ꝓfunda ĩcisio
ne in angulo lachrymali: qñ vngula ĩcidiť vel cataracta
remoueť. ⁊ ꝑꝑ ꝑcussionẽ ⁊ casuʒ. ⁊ ꝑꝑ frigus mordicans.
⁊ ꝑꝑ siľia. Dñr ãt lachryme q̄si ocľʒ lacerãtes.

ℭ Signa sunt manifesta pro indicia pacientis.

Lippa. Lippa ẽ superfluitas cibi oculoꝝ. c⁹ digõ ñ
rectificať in oculo vel in capite ꝭʒ Gal. ꝑmo
ꝓno. ꝯm̃. iʒ. Et est dr̃ia ĩter lippã ⁊ lachrymã. q̄ȝ lippitu/
do ẽ ex sup̲fluitate nutrimẽti a v̾tute mẽbri appȝẽsi: sed
nõ in nãm mutati. Sʒ lachrymatio ẽ ex sup̲fluitate hũi/
di superflui nõ appȝensi. Etiã ꝯtingit lippa ꝑꝑ cãʒ q̄ est
in istro visus sic ꝑꝑ obtalmiã vel aspitatez palpebraꝝ ⁊
alioꝝ morboꝝ ocľi. vľ ꝑꝑ debilitatẽ v̾tutis nãlis regẽtis
oculũ: qñ nõ p̄t digerere cibũ qui venit ad oculũ. Et ẽ lip
pa q̄si lappa ꝯglutinãs ⁊ tenẽs palpebras: ne possint sepa
ri. ⁊ ẽ alba vt appet mane in ocľis multoꝝ: g nõ p̄ñt eos
apire. Et diuiduñť lachryme q̄ȝ quedã sunt volũtarie ⁊
q̄dã ĩuolũtarie. vt dr̃ 4ª p̄ti ª affo. affo⁹. 5i. ℭ Cõtra. si la/
chryme aliq̄ essent volũtarie: tũc possemus lachrymare
qñ vellem⁹. qõ falsuʒ est. ℭ Dico q̄ volũtas vno mõ di
citur q̄libet affectio sequẽs appȝẽsionẽ aĩalẽ alic⁹ rei de
lectabiľ ⁊ tristabiľ: ⁊ sic non sunt lachryme ꝓprie volun
tarie in ꝓposito. Alio mõ dñr volũtarie q̄ȝ dicunť a cau
sa ĩtrĩseca nõ ab aliq̄ extrinseca mãifesta. ⁊ sic sunt volũ
tarie. ⁊ ex hoc non seq̄ť q̄ possem⁹ lachrymare qñ velle/
mus. ℭ Ulteri⁹ sciendũ q̄ a cã remota descẽdũt lachry
me ab hũore vel ab hũiditate sicut a cã ꝓxima. ⁊ mãľr
sũt passio capitis vel cerebri. formaľr ocľoꝝ. sʒ effectiue
cordis. ℭ Itẽ ocľi magni ⁊ eminẽtes plus lachrymãtur
q̄ȝ alij: q̄ȝ sunt molliores ⁊ debiliores. ℭ Itez lachryme
alie sunt ex ꝯcursu hũoꝝ ꝑ venas exteriores supra crane
um: qõ cognoscitur per carnositatẽ ⁊ deãbulationẽ ĩ ve/
nis frontis ⁊ t̄poꝝ. Alie ex ꝯcursu hũoꝝ ꝑ venas ĩterio/
res sub craneo ad oculos. ⁊ tũc fiunt lachryme cum ster/
nutationibus ⁊ pruritu in naso ⁊ in palato ĩterius: ⁊ sunt
fere incurabiles.

Cura. Cura lachrymaꝝ est diuersa ꝭm variationem
cãꝝ faciẽtiũ eas: q̄ȝ ille que sunt ex ꝯcursu hu/
moꝝ per venas exteriores cranei cũ strictorijs curãtur
⁊ cũ vẽaꝝ cauterizatiõe. ℭ Sʒ si sit lachrymatio ꝯnati/
ua. i. a nã ⁊ gnãtione tũc ẽ ĩcurabiľ. q̄ȝ qõ nã dedit tolle/
re nemo p̄t. ℭ Sʒ si ꝑꝑ fe. liq̄facientẽ: tollũtur ablata fe.
ℭ Sʒ si sint a debilitate v̾tutis ꝯtẽtiue dentur resũpti/
ua ⁊ enutriãtur cuʒ stipticis sic carnes citonioꝝ ⁊ colati/
tia bona ⁊ caro ꝑdicũ ⁊ zuccaꝝ ro. ⁊ eľiuʒ ad resumendũ
⁊ diarodon abbatis ⁊ ro. nouella ⁊ pliris. ℭ Si aũt fiãt
ab hũore crudo ⁊ ĩdigõ sicut est in p̄n⁹. reumatis: tũc den
tur illa que valẽt ꝯ reũa q̄ dicta fuerũt in 2° li. c. de reũa
te. ⁊ fiat sic. ℞. olibani. ʒ. ij. puluerizẽtur ⁊ ponãtur super
carbones viuos ⁊ fum⁹ recipiatur per oculos ⁊ nares: ⁊
nõ per os: ⁊ hoc frequẽter. ℭ Sʒ si fuerit ꝓpter multitu
dinez mãe aut ꝓpter q̄litatẽ faciẽtẽ distillationem tunc
cura ẽ q̄tuor res. ꝑma ẽ obuiatio ⁊ eq̄tio cãe faciẽtˡ. 2ª.
mũdificatio capitis. 3ª. ẽ admĩstratio ꝯmẽsurate stipti
citatis. 4ª. ẽ diuersio mãe ad aliã partẽ.

ℭ Primã rẽ ꝯplet admĩstratio mediciaꝝ remouentium
malitiaʒ ꝯpľonis ⁊ ꝯfortãtiũ cerebrũ ⁊ vigorantiũ digõ/
nẽ ex his q̄ dcã sũt. c. de reũate p⁹ mũdificationẽ corpis.

ℭ Secũdã rẽ ꝯplẽt medicie euãntes. q̄ si abũdare vr̃ ex
mľtitudie: cũ clisteri vľ cũ pilľis cochijs vel cũ ieris ma/
gnis vľ diaturbit: vľ cũ agarico vľ cũ cassiaf. ⁊ tamarind.
si mã exigat: gargarismata euãntia cap̄. q̄ posita sũt ĩ. c.
de epi ª ⁊ apoplexia ⁊ alijs capľis optia sunt h̄.

ℭ 3am rẽ ꝯplẽt admĩstratiões mediciaꝝ q̄rũ ꝓpetas flu/
xuʒ lachrymarũ stringit sicut istõ medicamẽ. Accipe la/
naʒ nõ lotã ⁊ cõbure: ⁊ cinerẽ ei⁹ diligẽter tere. ⁊ ex ea cũ
albuĩe oui super frõtẽ ⁊ tẽpora pone. statim. n. mãei flu/
xuʒ ⁊ lachrymarũ ãputat ⁊ dolorẽ tollit.

ℭ 4am rẽ ꝯplẽt flõmia aut ĩcisio vene vľ artarie ꝑ q̄s ꝯphẽ
dim⁹ mãʒ fluere ⁊ deriuari: ⁊ vẽtosatio posteri⁹ ĩ nuca. ⁊
si strictoria in tẽporib⁹ nõ ꝯferãt nec alie medicie: tũc fi/
at cauteriũ ĩ cõmissura capitis añriori: q̄ȝ strigit lachry/
mas ⁊ viã õsiccat. ⁊ ita facit tractũ ꝑ capillos istos añrio/
res q̄ cutis eleuať: q̄ȝ viã eleuat ⁊ lachrymas stringit. sʒ
p⁹ ponatur ibi empľʒ de mastice ⁊ laudano. vel ouũ calʒ
duꝝ excorticatũ ꝯpressum ponatur in cõmissura vel in
nuca vel vtroq̄ȝ mõ ⁊ p⁹ purgationẽ maxie valʒ. ℭ Fcã
ergo purgatiõe tũc in ꝑpãli in cã frida q̄ cõior ẽ cõcdat
patiẽs rutã frequẽter mãe ⁊ in potagijs ⁊ quocũq̄ȝ mõ: ⁊
ꝓ certo strĩgit lachrimas sic exꝑtus suʒ. ⁊ isto mõ ruta lu
mina reddit acuta ꝯsumẽdo hũiditates ĩpedientes visũ.
ℭ Itẽ rutã siccã cuʒ melle ꝯmisce ⁊ ide oculos vnge: q̄ȝ
sanat. vel subtilissimũ pul. vue acerbe in furno desiccate
oculis ĩpone. strigit. n. lachrymas. sʒ dʒ fieri talis pľuis ĩ
dieb⁹ canicularib⁹ añ t̄ps videmiaꝝ. ℭ Itẽ sterc⁹ galli
al. cũ melle mixtum ⁊ aceto modico ⁊ colato ꝑ pãnuʒ in
ocľo iniectũ stringit lachrymas. ℭ Itẽ cãcer marin⁹ ꝓ/
hibet lachrymas ꝭm Aui. 2°. cañ. ℭ Itẽ radix ligr̃. delet
vngulã ocľi. siľr 2° cañ. ℭ Caueat patiẽs ab acutis vapo
rosis sic a cepis allijs sinapi ⁊ pipe ⁊ a fabis ⁊ pisis ⁊ a la/
cte ⁊ a somno sup cibũ statim ⁊ a tardo ⁊ multo potu ⁊ a
vigilijs ⁊ ab aspectu radioꝝ soľ ⁊ siľib⁹ sicut a tristitia ⁊
ebrietate ⁊ luxuria ⁊c. ⁊ ab aspectu oculorũ lipposorum
⁊ patientiũ obtalmiã. Et detur diaolibanũ p⁹ euãtiõem
vel tria grana olibãi qñ itur dormitũ. ⁊ ẽ leue ⁊ bonuʒ ⁊
securũ valde. ℭ Et si ista nõ sufficiant: tũc. ℞. radic. ma
ratri ⁊ folia ⁊ radic. celidonie añ. decoq̄ in vino ⁊ cola ⁊
laua oculos. certũ est. ℭ Item v̾benã tere ⁊ succo exp̄s/
so per liteam̃ cola ⁊ ocľos vnge exteri⁹: ⁊ nõ ĩtret succ⁹. ⁊
herbã tritaʒ super ocľos pone donec sanẽtur. ℭ Itẽ ra/
pas siluestres tere fortiter ⁊ cũ aq̄ ro. distẽpera ⁊ super
ocľos põe ꝓbatũ ẽ. ℭ Itẽ succũ rute ⁊ mel misce ⁊ ocľos
sero inũge. certũ ẽ. Oʒ si flux⁹ earũ. s. lachrymarũ fuerit
a capite ĩteri⁹. ℞. balsami pondus denarij. saľ gẽme ꝯbu
ste. ʒ. i. sarcocolle ĩticte in lacte mľieris. ʒ. 5. croci. ʒ. i. fiat
pľuis g mãe ⁊ sero ĩpõatur oculis. ℭ Itẽ experimẽtũ cer
tissimũ setones ponãtur ĩ extremitate. i. in mollitie vtri
usq̄ȝ auricule. ⁊ dimittãtur ibi setones q̄usq̄ȝ libereť pa.
⁊ liberabitur sine dubio. ⁊ ñ placet mľtˡ ꝑꝑ penetratio/
neʒ auricľe. tñ nõ nocebit: q̄ȝ cito recedet setone ablato.
ℭ Itẽ gnãlis regľa ĩ lachrimis ocľorũ ⁊ cataractˡ ⁊ alijs
collectiõib⁹ eoꝝ vt fiãt duo cauteria duob⁹ ĩ fõtib⁹ iux̄
ãgľos ĩter collũ ⁊ fauces sub teneritate auriũ: ⁊ vene cau
terizẽť ĩ frõte ⁊ t̄pib⁹: ⁊ ista vẽa ex trãsuerso q̄ ẽ retro iux̄
auriculã. ℭ Itẽ radať caput. deiñ laueť cũ aceto tepido
deiñ vngať cũ melle. deiñ sinapizeť cuʒ pul. rute sauine
sinap̄. deinde fiat colliriũ cũ tutia ꝑparata aloe mirabo/
lanis citrinis indis cũ cortice et osse corraľ. al. ⁊ ru. ⁊ cã/

phoꝛe.ſucco eufragie ⁊ v̄bene vel de aloe ⁊ mirrha ⁊ oli/
bano diſtēꝑatis cū ſucco rute. Uel fiat vnguētū cū ſucco
feniculi mellilоti rute vꝛina pueri ⁊ patico aloe.eſt enim
conſtrictiuum lachꝛymarum.

Cura lippe. Lippa curatᷣ nō cum repercuſſiuis:quia
ꝯtagioſa.quia antrax lippa lepꝛa freneſis con/
tagia ꝓbēt.ſꝫ fiat fomentatio cum decoctiōe camomille
mellilоti.⁊ fiat emplꝫ de olibāo.ſe.feniculi ſepo arietino
ſꝫ frequēter amoueatᷣ.deinde quottidie ieiuno ſtōaco la
uentur oculi cū lacte mulieris tepido ⁊ mulgeatᷣ in ocu/
lis.deinde cū ſalina hoīs ieiuni vel cuꝫ aqua retēta ī oꝛe
calꝭa poſita in manu poſtꝗ̄ caleſit in oꝛe lauentᷣ ocꝉi.h.n.
curat lippaꝫ.vel mitigat in loco aliquo vbi p̄t ſpuma re/
manere.⁊ cū tali ſpuma illiniat ocꝉos:qꝛ valꝫ lippitudini
⁊ puſtulꝭ oculoꝝ. ¶ Itē de folijs verbene ſuꝑ oculos po/
ne frequenter.⁊ folia apij viriđ. ¶ Itē cū ſucco agrimo/
nie oculos quotidie laua. Roꝛē:q̇ ſuꝑ feniculū cadit col/
lige:⁊ in oculis mitte qꝛ nihil ē meliꝰ. ¶ Itē caſeū recē/
teꝫ in aq̄ bulliente īfūde ⁊ toꝛtellū fac ⁊ ſuperliga ocꝉis.
¶ Itē atramētū albumē oui mel eq̄lr̄ tere ⁊ ſuper ocꝉos
ſero ⁊ mane pone ſḿ Galꝭ.ī diamiđ. ¶ Itē pumex ī igne
calefactꝰ ⁊ ter in vino extinctus pulueriꝫatꝰ in oculis la/
chꝛymalibꝰ ardoꝛē patientibꝰ ponatᷣ ⁊ ſanat. ¶ Iteꝫ ſuc
ci verbene olei ro.aceti albumīs oui.an̄.ponantᷣ in vaſe
eneo.⁊ ibi foꝛtiter agitentur ⁊ permittantᷣ diu donec va/
ſi adhereat.⁊ qđ adheret colligatur ⁊ guttatim in oculis
īſtilletur.ſūmuꝫ eſt experimentum.

¶ De cataracta.

Cataracta dicitur paſſio oculoꝝ in qua
hūoꝛ vel aqua fluit īter vue
am tunicam ⁊ criſtallinuꝫ hūoꝛeꝫ in foꝛamīe
pupille viſum īpediēs aut deſtruens. Cuiꝰ cā
eſt aliqn̄ a ſtōaco qn̄ vapoꝛes aſcēdūt a ſtōaco
ad oculos ⁊ ꝑturbāt hūiditates oculi.⁊ iſti peius ſe hn̄t
an̄ pꝛādiū ꝗ̄ poſt.⁊ eq̄liter eſt in vtroqꝫ oculo. ¶ Aliqn̄
venit a cerebꝛo vapoꝛ ⁊ deſcendit:⁊ tūc generatur cata/
racta cito.⁊ iſti equaliter ſe hn̄t an̄ pꝛādiū ⁊ poſt.⁊ in vno
oculo plus ꝗ̄ in alio vt cōiter. Et in p̄n°. iſtiꝰ egritudinis
aque appēt imaginationes diuerſe an̄ oculos ſic̄ muſce
volātes ⁊ cimices.aut coꝛꝑa ꝑfoꝛata.aut diuerſis modis
ſe hn̄tia ꝑꝑ diuerſum ſitum hūoꝛis ⁊ diuerſam ꝗ̄titateꝫ
humoꝛis.ſ.ſituati an̄ pupillā intra coꝛneā ⁊ vueā īpediē/
tes ſpēm reꝝ viſibiliū libe venire ad oculos. ¶ Cauſatᷣ
igitur cataracta ex fumis ⁊ vapoꝛibus qn̄ īcipiūt ꝯdēſa/
ri.ſic̄ de iſtis narrat Galꝭ.multa 4°.de moꝛbo.ca°.2°. Cau/
ſatur ſilr̄ a multo fletu ⁊ a reumate deſcendente ad ocu/
los.⁊ a moꝛa in niue ⁊ viſu eius.

Signa. Signa hn̄tur ex īdicio patiētis.tn̄ ſi humoꝛ
iſte ſit aquoſus recēs viſum īpedit. Si vero
groſſus turbidus īueteratꝰ viſum deſtruit ꝑeitꝰ:⁊ tūc nō
curatᷣ niſi cū acu. ¶ Sed tūc diſtīguitᷣ.ſi.n.videatur pu
pilla cū aſpicitᷣ clara:⁊ cū pꝛemis eā pollice tuo dilatatur
deinde redit:facile curatur cū acu. Si aūt videatᷣ pupil/
la opilata ⁊ obſcurata:⁊ cum pꝛemis eā non redit vel re/
ditus eius non eſt facilis:non curatur cū acu. Qn̄ aūt aq̄
eſt nimis ſubtilis non eſt ſubijcibilꝭ acui.qꝛ ſtatī rediret.
qn̄ ſilr̄ eſt groſſa non eſt ſubijcibilis:ſed qn̄ medio modo
ſe hꝫ. ¶ Ponatur ergo pa.in loco lumīoſo ⁊ reſpiciatur
ocꝉus.⁊ ſi coloꝛ aq̄ videatᷣ ſic̄ coloꝛ fūgi aut calcis:aut grā
dis aut coloꝛ niger:tūc nō ē ſubijcibilis acui. ¶ Itē vter/
qꝫ oculus claudatur:⁊ tūc fricetur oculus īfirmus cū po
lice alio remanēte clauſo:⁊ tūc celeriter aꝑiatur.⁊ ſi pu/
pilla nō dilatetur nō ē ſubijcibilis acui:qꝛ ꝯfirmata ē ni/
mis. Si autē dilatetur ⁊ reuertatᷣ aq̄ ad p̄ſtinā diſpōneꝫ
ſubijcibilis eſt.⁊ ſi remaneat diſperſa adhuc non eſt ꝯfir
mata.⁊ tūc vtatur piſcibus ſquamoſis:⁊ tūc ꝯfirmabitᷣ.
alr̄.n.piſces debent vitari.vn̄ tūc erit ſubijcibilis. ¶ Si
aūt coloꝛ aque eſt diafanꝰ aereus trāſparens vel ꝗ̄ſi:tūc
eſt ſubijcibilis:qꝛ tunc eſt in diſpōne meꝰ inter ꝯfirmatā
⁊ nō cōfirmatā.⁊ maxime qn̄ aq̄ illa nō rūpitur:⁊ ē coloꝛ
ille diafanꝰ.tūc ē curabilis cū acu.vn̄ aliq̇ iudicant cata
ractam eſſe maculā.aliqui eꝫ.ſed macꝉa eſt ex̄ coꝛneā.ca
taracta ītra:⁊ cū fricatione oculi cū pollice appet:qꝛ ma
cula nō depōitur nec in aliquo diſrūpitᷣ:nec ē clara dia/
faᵃ.⁊ ē in coꝛnea aſperitas manifeſta ſi tāgatur cū pītel/
la curta:cuꝫ qua oꝑantur pictoꝛes libꝛoꝝ ⁊ appet ſatis.⁊
ſi cū inſtrō rotūdi capitis pollice tangatur:pꝫ in fricatōe
oculi eleuata palpebꝛa īeq̄litas ꝗ̄dā:vn̄ multi cirurgici
decipiuntur vt ſepe vidi. Iſta paſſio eſt cōis:⁊ credūt ali
qui ꝙ ſit macꝉa ⁊ male.⁊ cū poſſit hō curare hic habebit
pecuniā ꝗ̄ſi īfinitā.vt vidi de multis oꝑatiōibus cū acu
ꝙ ꝗ̄ſi mirabilia fecerūt ⁊ lucrū hūerūt plus in vna cura
ꝗ̄ alij in deceꝫ curis alioꝝ moꝛboꝛum.

Cura. Cura igᷣ cataracte in p̄n° variatur a cura eiuſ/
dem ꝯfirmate.in p̄n°.n.curatur:qn̄.ſ.pupilla in
cipit obſcurari vna plus ꝗ̄ alia niſi a ſtōaco deueniret:
tunc.n.cū abſtinentia ⁊ diminutiōe curatur ciboꝝ ⁊ vita
tiōe ḡſſoꝝ ⁊ vapoꝛoſoꝝ ſicut ſunt pulmēta pīguia ⁊ iura
vel bꝛodia vel piſces ⁊ vinū:⁊ q̄ ſunt ſilia iſtis.⁊ cū mūdi
ficatiōe ſepius iterata.⁊ ꝓpꝛie cū pillꝭis cochijs ⁊ ieraꝑ.
Un̄ de ierapiᵃ narrat Galꝭ.2°.īterioꝝ.c.2°.ꝙ qn̄ cataracta
eſt de ſtōaco iſta ſola curat eaꝫ.⁊ ſi ſit de capite iuuat val
de:ſꝫ tūc meliꝰ eſt dare ieram Meſ.quā ponit in ātido/
tario ſuo:q̄ ē. ℞.aloes boni.ʒ.iij.epithimi coſti.an̄.ʒ.v.eu
foꝛbij croci ſpice cāedreos.an̄.ʒ.vi.agarᷣ.ʒ.ix.garᷣ.ʒ.ij.ca/
lami aromatici maſticis caſſ.an̄.ʒ.ß.lignialꝭ.ʒ.iiij.piperis
albi ⁊ nigri gētiane armōiaci.an̄.ʒ.iij.ſcāonee cocte ī po/
mo.ʒ.ij.mellꝭ qđ ſuffic̄.doſ ē a.ʒ.i.ß.vna vice.valꝫ.n.ī ob/
ſcuritate viſus ⁊ vētoſitati ḡſſe dn̄anti ſuꝑ caꝑ.⁊ ſtoᵐ ⁊ to
tū coꝛpꝰ.⁊ educit ſuꝑfluitates ſilꝭes coꝉe ⁊ flꝉati.h Meſ.
¶ Itē accipe folioꝝ violaꝝ albaꝝ ſe.ra.an̄.ʒ.i.armonia
ci.ʒ.iiij.ꝯfice cū balſamo.⁊ ex eo māe ⁊ ſero ī ocꝉis mitte:
qꝛ ſanat ſine ferro. ¶ Itē ſal armoniacū ⁊ oppoponacuꝫ
reſoluta ī aq̄ ficuū ſtᷣ ꝑcipua.deīn̄ fiāt cliſteria acuta fre
quēter.deīn̄ ponantᷣ medicīe reſoluentes in oculis:ſic̄ ē
aq̄ rute ꝓpꝛie cū ſerapino cū felle hircino ⁊ melle ⁊ ſuc.
fe.aut cū aliq̄ đ fellibꝰ aīaliū cū melle ⁊ ſucco fe.ē vltiꝰ.
Deinde fiat iſtđ colliriū. ℞.fellꝭ hircini vel taurini exic/
cati ī vaſe eneo ⁊ granoꝝ lauri excoꝛticatoꝝ.an̄.ʒ.v.ſapi
ni.ʒ.i.gūmi arabici.ʒ.ß.fiat ex eis colliriū cū ſucco celido
nie ⁊ vꝛia pueri n̄ pollꝉti cū melle pauco. ¶ Itē agarᷣ.fre/
quēter datꝰ curat cataractā nouā purgādo māꝫ aquoſaꝫ
ī capite ⁊ in ocꝉis. ¶ Itē. ℞.granoꝝ lauri excoꝛticatoꝝ
ꝑtes.x.gūmi ꝑtē.i.cū vꝛia pueri n̄ polluti. ¶ Itē fel auiū
volatiliū cū melle ⁊ ſucco fe.iuuat valde. ¶ Itē flōmia
artariaꝝ pꝰ aurē iuuat in p̄n°.ſilr̄ appō ſāuiſuge ſuꝑ tꝑa.
¶ Itē odoꝛ ſāſuci vꝉ maioꝛane:qđ idē ē.⁊ odoꝛ olei eiꝰ
ꝯfert valde. ¶ Itē cerebꝝ veſꝑtiliōis vꝉ hirūdis cū mel
le ꝯfert ī p̄n° đſcēſus aq̄ ad ocꝉuꝫ. ¶ Itē vomitū fugiat
niſi ſit de ſto°.⁊ tūc ꝯfert đcoctio abſinth.cū oximelle ſq̇l
litico an̄ cibū.deīn̄ collirizetur ocꝉus cū melle ⁊ ſucco fe.
⁊ baſilicō.vel cū eufoꝛbio poſito ī melle vꝉ cū illo melle
qđ plus valꝫ. Et ſi ſit diues fiat tale colliriū. ℞.fellꝭ alicꝰ
auis viuētis de rapi. balſami.an̄.℈.ij.eleboꝛi albi piꝑis.
an̄.℈.i.ꝯficiatᷣ ī aq̄ rafani ⁊ oculꝭ īſtilletᷣ.deīn̄ ponatᷣ ma/
ioꝛana ſuꝑ oculū ⁊ purgetᷣ cū pillulis aureis ⁊ ierapigra
Gal.frequēter ⁊ fiāt gargariſmata.deinde detur tiriaca.
Qn̄ aūt paſſio antiquata ē ⁊ cōfirmatᷣ ⁊ appet ſignū cura
tionis iam dcm̄ ſupiꝰ.tūc curetᷣ cū ferro ⁊ deponatᷣ.ſubti
lietᷣ aūt regimē eius ex cibo ⁊ potu:⁊ dimittat vinū oīno.

⁊ sit cibus eius aq̄ ciceris ⁊ boreta pura pisoꝝ subtilis ⁊ grueilū tenue ⁊ sorbilia facili⁹ digōnis ⁊ boni nutrimēti ⁊ pauce q̄titatis ⁊ corpus mundificetur ⁊ caput iterando sepe cū clisterib⁹ ⁊ medicinis laxatiuis ⁊ flōmia si necessaria fuerit. Tn̄ añ oꝑatiōez cū ferro nihil cōedat illo die stante virtute. Sedeat ergo pa. inter manus medici ⁊ plumaceolū planuz in loco lucido cū radio solis absq̄ȝ nebula. colligant̄ ⁊ genua eius vsq̄ȝ ad pectus ⁊ ligentur sedeat super scānū q̄si supinus ⁊ conuertat pa. ītuitū suum ad nasum aperiendo oculū lesum. ⁊ seruiens teneat caput ei⁹ posterius ⁊ eleuet palpebrā. deinde accipe istr̄z vel acuz ferreā cū capite rotūdo ⁊ acuto. ⁊ icipe ꝑforare ex parte siluestri lachrymali in ipsa cōiūctiua cū violentia impellendo v̄sus pupillā. incipiēdo a cauda ocl'i. ⁊ ꝑforet vsq̄ȝ quo veniat supra vueā ⁊ supra pupillaz ꝑforādo intra tunicā ⁊ tunicā quousq̄ȝ veniat ad vacuū oculi: qđ est añ pupillā. Et teneat medic⁹ ocl'm q̊usq̄ȝ ꝑforatio fcā sit. ⁊ cōprimat aq̄ȝ dorsū cū istr̄o ⁊ occl'tet eā sub cornea. ⁊ ꝙ istr̄z sit i foraie sciet̄ ex tactu policis suꝑ locū. Et nō ex̄bat̄ statiz istr̄z illō: sȝ maneat aliq̄ȝtulū vt aq̄ supi⁹ nō r̄uertat̄. ⁊ itera depōnē illi⁹ aq̄ frequēter si vis. eleuet̄ igr̄ acus ⁊ postea cōprimat̄ ⁊ inuoluat̄ ibi. deinde ex̄bat̄. Ex ꝑte iferiori oculi nō fiat ꝑforatio: ne humor albugineus exeat: sed in angulo eque alto cū pupilla. Cōfortetur pa. cū bono elogo ⁊ mitiget̄ timor eius. ⁊ q̄ras si videat aq̄ deposita. si sic: bn̄ est. si nō: nō ē tūc cōplete deposita. vel est error i perforando vel mā̄ ista dimissa est. ⁊ tūc redeundū est ⁊ deponat̄ melius. deinde empl'm fiat suꝑ oculum de vitello oui oleo ro. ⁊ viol' supponat̄ cū puluillo de stupa. Stet i loco obscuro p̱.7. dies. vitet motū ⁊ sternutationē ⁊ tussim. Cibet̄ cū cibis coctis cū agresta vel v̄nco qđ idē est cū mica panis optimi vsq̄ȝ ad. 7. dies fugiat repl'onē. vinū. coitū. pisces. fructus. carnes grossas. vomituz. fiant ista quousq̄ȝ remoueat̄ dolor. ⁊ nō soluat̄ ligatura nisi de 3°. in 3ᵐ. ⁊ duz dissoluit̄ vaporet̄ oculus cum aqua decoctiōis salicis ⁊ similia. Deinde ꝓpter vlc⁹. ℞. ceruse lote. ʒ. ij. gūmi arabici dragagāti. añ. ℈. iij. opij. ℈ i. fiat colliriū cū lacte mulieris vel albumie oui. deiñ fiat colliriū de aloe mirha ro. san. dra. añ. ʒ. i. ⁊ cū aq̄ ro. facta subtilissima pulue. ⁊ fiat colliriū ad ꝯsolidādū ⁊ mūdificandū. sȝ ad mūdificādū addat̄ mel. sȝ aloe sarcocolla nutrita. in lacte ml'ieris ⁊ oliba ᵐ carnē regenerāt. sȝ mirrha mundificat. ⁊ mel ⁊ aq̄ feniculi ⁊ corone regie vel hasce regie aꝑiēdo mūdificant saniē vel decoctio eaꝝ. ¶ Consolidantia sunt dragantū rose antimoniuz san. dra. ⁊ sarcocolla nutrita in lacte mulieris. deinde in aq̄ ro. deide in succo rubi vel plantaginis mucilago gūmiarabici. ⁊ tutia lota aufert vestigia vlcerū distēperata cū melle ⁊ succo agrimonie ⁊ celidonie. ¶ Istā oꝑationē nescit cirurgicus nec medicus nisi prius viderit in oꝑe eā vel ad minus non erit ausus. al'r. ⁊ tūc manus foret tremula ⁊ toᵐ opus violaret. Tn̄ bonū est tētare ꝑ̄us ꝑforare oculū canis vel catuli vel galli vel vituli vt hō in oꝑatione sua vsitetur. s. vt sciat directe iponere acum inter tunicas sine lesione humiditatis oculi. Laus deo nostro.

¶ Capl'z de d̄bilitate visus ⁊ cecitate ꝯtinet q̄tuor capl'a.
p̄° De visus debilitate ⁊ cecitate absolute.
2°. De his q̱ nō vidēt v̄sus noctē sic̄ hn̄tes noctilupā.
3°. De his qui vidēt de ꝓpe ⁊ non de longe.
4°. De his qui ecōtra vidēt de longe ⁊ nō de ꝓpe.

¶ De debilitate visus ⁊ cecitate accidentali.

Visus debilitatur ab omnibus his q̄ nocent visui. ⁊ sunt cāe extrinsece multe sicut coit⁹ mult⁹. ebrietas repletio cibi. somnus super repletionē statim: sōnus super collum: cibi ⁊ potus grossi omnia vaporosa vt porri allia cepe. omnia ventosa: vt pise fabe ficus. omnia vnctuosa ⁊ natantia ⁊ oleaginosa ⁊ pinguedo animaliū. omnia inflāmātia vt ceruisia noua ⁊ mustū. oīa ꝯstipātia: vt pira ante prādiū ⁊ panis pastiloꝝ ⁊ caseus antiquus. ⁊ oīa viscosa: vt anguille ⁊ pisces butirati. ⁊ cibi ml'ici: vt caro bouina ⁊ ceruina. ⁊ fermentatū ⁊ lacticinia. excessus vigilie ⁊ sōni. excessus calidi ⁊ frigidi. vōit⁹ mult⁹. puluis. vent⁹. fum⁹. fletus. ītueri rez vnā diu luminosam aut radiū solis. aut rē nimis albam vt niuē: q̱ albedo disgregat visuz. aut eē in loco tenebroso diu. vt in carcere. q̱ tūc spūs fiunt turbidi ab aere turbido: q̱ cōtinens mutat cōtētū ad suaz crasiz ꝫ philaretuz. respicere subti^a multū. ⁊ l'ras minutas nimis frequēter legere. dormire pedibus nō discaltiatis. flōmia multa ⁊ ꝓprie de cefalica ⁊ cū frequētib⁹ vētoꝫ: balneū post repl'onē. ⁊ lauare caꝑ̄ post prādiū. ꝯstipa°. ventris. retētio ventositatis. cena mag^a ⁊ tarda. ⁊ tardus pot⁹. ⁊ conatus egerēdi vl' onera eleuādi vl' trahēdi. res acute salse. frixe acetose. dimissio lotōis pedū. dimissio pectiatōis capitl'i mãe. tristitia ira studiū nimiū. oīa replētia caꝑ: sic̄ dimissio exercitij añ prādiū ⁊ mot⁹ suꝑ cibū. vn̄ sī v̄sus cōes.

Allia vina venus ventus faba fumus ⁊ ignis:
Ista nocēt oculis: sed vigilare magis.

¶ Itē Aui. addit alia sicut fum⁹ argenti viui destruit visuz sua fr̄itate ⁊ hūiditate. assidua cōestio aneti d̄bilitat visuz. alliū debilitat ⁊ attrahit aꝑ̄a ad oculū sua fumositate. assiduatio aceti debilitat visuz sua friditate ⁊ acuitate. caul' obtenebrat visū sua grossa fumositate posit⁹ i oculis ireos attrahit lachrymas sua nimia aꝑtiōe. lactuca assidue cōesta obtenebrat visum. lens sil'r: sil'r opium sua stupefactiōe. multus vsus portulace facit accidere̅ pānū. oīs piscis recēs nocet oculis. sȝ piguedo pisciū fluuialiuz cū melle mixta clarificat oculū: ⁊ valz i ꝑn°. descēsus aq̄ in oculū. semē canabis obtenebrat visum. ¶ Cāe iteriores sunt tres. q̄dā minorātes visuz. q̄dā corrūpentes. q̄dā destruētes. Destruentes ⁊ corrūpētes sūt morbi capitis. vt reuma. frenesis. v̄tigo. scotho^a. epi^a. palesis ⁊ similia. ⁊ aꝑ̄a nerui optici. ⁊ opilatio ⁊ aꝑ̄a ocl'oꝝ: vt obtalmia ⁊ macl'a ⁊ cataracta ⁊ sil'ia. ⁊ q̄libȝ q̄tuor ꝯpl'onū taz simpliciū q̄ȝ ꝯpositaꝝ cū mā̄ vl' sine mā̄ qn̄ excedit. H idē fit ꝑꝑ malas dispōnes tūicaꝝ ⁊ hūoꝝ vitrei ⁊ albuginei ⁊ ꝑꝑ hūorē christallinū ⁊ sitū ei⁹. qm̄ si torqueat̄ v̄sus angulos videt̄ oīa obliq̄. si aūt torq̄at̄ v̄sus supi⁹ aut iferi⁹: tūc vnū vident̄ duo. Et debilitat̄ visus ꝑꝑ cās dcās mãifestas: sicut sūt passiōes vuee aut cornee aut ꝯiūctiue ⁊c̄. Et debilitat̄ visus ꝑꝑ vapores ascēdētes a stōmaco. ⁊ H scit̄: q̱ si sint imagines apꝑentes añ ocl'os vl' in eis. ⁊ H si p̱.7. mēses durauerit ⁊ pupilla apꝑz mūda. tūc a stōaco venit. qn̄ aūt venit a cerebro nō ē tāto tp̱e sine aggregatiōe aq̄: vt dcm̄ fuit. c. ꝑcedēti. ¶ Itē visus debilitat̄ aut miuit̄ aut corrūpit̄ ꝑꝑ dispōnē spūs visibilis. ¶ Iste āt spūs si fuerit mult⁹ ⁊ clar⁹ ⁊ subtilis: fac̄ ꝙ res visibilis bn̄ discernit̄ de lōge ⁊ de ꝓpe. Si āt ē ml't⁹ ⁊ grossus: tūc videt ⁊ discernit meli⁹ lōginq̄ q̄ȝ ꝓpinq̄. ⁊ H ꝫm istos q̱ ponūt visuz fieri ex̄ mittēdo q̱ subtiliat̄ in via. sȝ ꝫ Aꝝ. visus fit int⁹ suscipiēdo. ⁊ tūc H fit ꝑꝑ fortē motū cristallini hūoris i apꝑhēsiōe rei remote: ⁊ rōne mot⁹ subtiliat̄ spūs. Si aūt fuerit paruus ⁊ subtilis bn̄ videt ꝓpinqua ⁊ discernit: ⁊ remota non. Si autem fuerit paruus ⁊ grossus tunc male discernit ꝓpinqua ⁊ remota. ¶ Itez sunt aliqui qui satis mediocriter de die vident: ⁊ versus noctez nihil aut paꝝ: sicut in illis qui hn̄t noctilupam. ⁊ hoc est ꝓpter grossitiem spūs visibil' ⁊ hūorum oculi. Et aliqui ecōtra se hn̄t qui de die paꝝ aut nihil vident: sed

de nocte aliq̃l'r meli⁹ ꝓportiõabil'r loquẽdo.ꝛ h̃ qꝛ spũs
sunt nimis subtiles ꝛ parui.❡ Jtem aliqñ est oppilatio
in neruo optico iterius:ꝛ tunc hõ fit cecus.ꝛ tñ oculi sũt
satis pulchri.ꝛ ita est aliqñ de percuss.in tꝑib⁹:qꝛ illi ner/
ui obturant̃.ꝛ tũc spũs visibilis nõ p̃t transire ad humo
rem christallinũ.❡ Jtem ꝑuitas pupille p̃ter nãm ꝛ ei⁹
dilatatio preter nãm nocet visui. Sed q̃ttitas humoris
cristallini nimia ꝛ ei⁹ paruitas ꝛ ruptura cornee directe
añ pupillã iducit cecitatẽ.tñ perforata in aliquo loco:q̃ꝫ/
uis aliqd humiditatũ oculi exeat aliqñ remanet visus:sꝫ
raro:sicut narrat Hal'.de ista mã multa ꝛ hñ 4.º de mor/
mo ꝛ accñti.cap.º2.º ꝛ ibi ponit cãm oium istoꝝ.ꝛ ibi vide
cuꝫ diligentia.ꝛ sil'r 4.º interioꝝ.cap.º p̃mo ꝛ 2.º ❡ Jntelli
gẽdũ ꝙ animalia q̃ hñt spũs visibiles subtiles ꝛ debiles
non vident de die:sed de nocte sicut bubones:qꝛ fortifi/
catur visus ꝓpter frigiditatem noctis. Sed qui hñt spi/
ritus subtiles ꝛ fortes vident de nocte ꝛ de die sic̃ muri/
legi. Qui aũt hñt spirit⁹ vergentes ad grossitiẽ vidẽt de
die qñ purificatur spũs rõne claritatis exterioris sic̃ ho
mines. Et qui itra ista se hñt medio mõ iter subtiles ꝛ ni
mis grossos:vident in crepusculo. Et illi in quibus ver/
git spũs ad multã grossitieꝫ nõ pñt videre postq̃ꝫ dies de/
clinat:sicut in noctilupa. Jstud est dictum clari⁹ q̃ꝫ illud
qd̃ dicebat̃ prius.vñ cause debilitatis visus cũ augmen/
tantur destruunt visum.ꝛ hoc si ꝯtinuent̃.

Cura. Cura cecitatis accñtalis strabonie ꝛ debilita/
tis visus q̃si coincidũt. Cõsistit ergo cura i duo
bus.i obuiatõe cãꝝ exterioꝝ:ꝛ i obuiatõe ꝛ amotõe cãꝝ
iterioꝝ ❡ Primũ ꝯsistit i dimissiõe oiuꝫ illoꝝ q̃ dicebã
tur i p̃n.º isti⁹ capl'i:q̃ sũt cãe exteriores debilitatis visus.
Sꝫ oꝫ cauere a fumo.pl'uer̃ vento coitu ml'to ꝛ repl'one ꝛ
a dormitiõe imediate sup cibũ donec digestio sit q̃si cele
brata in stõaco.ꝛ non nimis vigilare nec nimis dormire
nec flere.nec oua dura nec caseũ nec aliqua dure dige/
stionis accipe ꝛc̃.sicut dictum est supra.ꝛ facere ꝯriũ isto/
rum. ❡ 2.m p̃ncipale.s.resistere causis interioribus com/
plet̃ per.v.mõs primo alterãdo ꝛ ꝑmutãdo malaꝫ ꝯpl'o/
nem sine mã vel cũ mã ꝛ vias deopilare. 2.º eũare mãꝫ
si peccet in q̃ttitate vel in substantia. 3º vtrũq̃ꝫ ipsoruꝫ
faciendo sil'r cum hoc:regimẽ in sex rebus non nãlib⁹ or/
dinando. 4.º oꝫ resistere pctõ in organizatione vel ꝯpõ
ne.ꝛ si tale sit illõ amouere. 5º oꝫ oculos ꝯfortare ꝛ spũs
depurare.ꝛ cor ꝛ caput ꝛ stõacũ ꝯfortando regere.ꝛ el'ia
ꝛ aquas artificiales ꝛ pulueres administrare.

❡ Primã rẽ.s.malã ꝯpl'oneꝫ alterare ꝛ meatus deoppila/
re conplent medicine calefacientes aut ifrigidantes:aut
desiccantes:aut humectantes aut deoppilantes. ❡ Ca/
lefacientes aũt sunt zinzi.musc⁹ pipera nuxmu.mel zizi.
datum per interius ad comedendũ mane vel post pran/
diuꝫ.ꝛ zinzi.ꝯditũ ꝛ pul'.albus ꝛ zinzi.cuꝫ zuccaro pulue
rizatum ꝓiectuꝫ in oculis calefacit valde. Sil'r nuxmu.
mixta cũ melle calefac̃ valde:ꝛ visus sanitatẽ custodit in
tus ꝓiecta ꝛ sumpta vna ex eis quolibet mane ieiuno sto
maco. Simil'r muscus odoratus ꝛ cõestus cũ electuario
pliris ꝛ distemperatus cum vino vel melle ꝛ ꝓiectus in
oculis. Sil'r piꝑ masticatuꝫ a medico ꝛ retentum in ore:
ꝛ tũc isufflando in oculo patientis anhelitũ tm̃ vel totũ
ꝛ comestum valet multum.ꝛ el'iuꝫ fcm̃ de eo sicut diatri
ton pipereon. Tñ salsamẽtũ de pipere in tꝑe calido ꝛ in
ꝯpl'one cal'a nõ valꝫ:sed solũ in mala ꝯpl'one frida.cui⁹
signa sunt signa frigiditatis cerebri.ꝛ diagalanga ꝓhibꝫ
ascensum vaporis ad caput.ꝛ gar̃.valet ꝛ el'ia eoꝝ ꝛ ga/
riofilatum. ❡ Res ifridantes malã ꝯpl'onẽ in oculis ca
lidam sunt albumen oui mucilago psiliꝫ aq̃ ro.succus so
latri succus granati decoctio portulace lactuce ꝛ similia.

❡ Desiccantes sunt tutia ro.calamina olibanũ ꝛc̃.ꝛ illa
que dicta fuerũt.cap.º de lachrymis. ❡ Hũectantes sunt
albumẽ oui hñ ꝯmotũ ꝛ subtiliatum.lac mulieris candi
zuccaꝝ mucilago se.citonioꝝ ꝛ suffumigatiões de viol'
floribus maluaꝝ ꝛ succ.liquir̃. ❡ Res deoppilãtes sũt
q̃dã ꝑ exteri⁹ q̃dã ꝑ iteri⁹.s.ꝑ os date. Exteri⁹ i ocl'is deo/
pilãtia sũt succ⁹ fe.ꝛ aq̃ feniculi.vñ Auic.3.º cañ.fen.3.ª do
cet facere colliriũ oi hora ex aqua feniculi:ꝛ est mirabi/
le ꝛ magni iuuamenti in ꝯfortando visum. ❡ Jtem per
iterius semẽ feniculi valꝫ in nouitate.ꝛ cũ antiquat̃ tũc
cuꝫ liquir.ꝛ zuc.ne adurat hũores. ❡ Jtem aqua celido
nie exterius in oculis posita ꝛ succus celidonie abstergit
oculũ:ꝛ cum melle securi⁹ ꝛ alie aque bone pro oculis:vt
videbit̃ infra. ❡ Et per interi⁹ deoppilãt oximel diure
ticum ꝛ oxizaccara ꝯposita ꝛ decoctio radicũ peonie fe/
niculi petro.cũ seibus diur̃.ꝛ cũ spica ꝛ aniso. Sed in cã
cal'a valꝫ bruscus seĩa frigida maiora ꝛ minora cũ aqua
solatri ꝛ zuccaro ꝛ cũ cicorea ꝛ verbena q̃ specialia sunt i
causis calidis oculorum.

❡ 2.am reꝫ.s.eũare mãm peccãtem in passionibus oculoꝝ
ꝛ debilitate visus ꝯplent eũantia diuertentia resoluẽtia.
qꝛ eũant oĩa ista vl'r vel ꝑticul'r. Euacuantia sunt flõmie
spẽs solonũ ꝑ vẽtrẽ.gargarismata caputpur.ª vẽtosatões
scarificatiões ꝛ fricatiões extremitatũ. ❡ Extctio mãei
de loco fit ꝑ res educẽtes lachrymas:sic̃ est sal armonia/
cũ sal cõe.ꝛ odoratio cepaꝝ ꝛ cõestio sinapis fortis i ma
gna q̃ttitate. ❡ Resol'o quoq̃ꝫ fit per medicinas sicut ꝑ
sarcocollaꝫ ꝛ succũ feniculi.ꝛ per medicias decoctas in
aqua vel vino.ꝛ superpositas:sicut est ruta eufrasia meli
lotum ꝛ camomilla apiũ ꝛ sil'ia. ❡ Si ergo corp⁹ sit ple/
ctoricũ ꝛ nihil ipediat:fiat flõmia de cefalica ꝛ de ramo
eius ꝛ de vena inter pollicẽ ꝛ indicẽ.vel de mediana vel
de basilica.deinde fiant ventose cũ scarificatiõe suꝑ col
luꝫ ꝛ spatulas.deinde fiat flõ.ª de venis in angulis oculo
rum.ꝛ ꝓuocet̃ flux⁹ sanguis nariũ:aut de venis frõtalib⁹
extham⁹ san.cũ sãguisugis vel flõmia. ❡ Diuersio fit mã
abũdante aꝑiendo saphenas vel emoroides.ꝛ frican.º ꝛ
ligan.º extma.ꝛ cũ vẽtosis in posteriorib⁹ capitis. ❡ Gar
garismata ꝛ caputpurgia dicta sunt in 2.º hui⁹.c.de epi.ª ꝛ
reumate. ❡ Eũatiões per medicias fiũt purgãdo mãꝫ
mel'icã ꝛ adustã ꝛ fl'aticã:qꝛ iste vꝑl'iꝫ cãnt tenebrosita/
teꝫ visus.ꝛ medicie purgãtes sunt ierapigra gal'.qꝛ facit
ad diuersas capitis passiões.ocl'oꝝ ꝛ auriũ distẽꝑantiaꝫ
emẽdat ꝛ stõacũ purgat. Sil'r iera ꝯstãtini valꝫ ad visuꝫ
recuperandũ ꝛ clarificandũ.ꝛ maxie qñ ẽ oppilatio iteri
us in neruo obtico. ❡ Jtẽ pill'e sine q̃b⁹ eẽ nolo.purgant
.n.hu.suꝑiores ꝛ valẽt ad catarꝝ ꝛ ocl'oꝝ caliginẽ.caput
purgãt a colera fl'ate ꝛ ml'ia.ꝛ ab oib⁹ hu.visũ custodiũt.
iliosis valẽt ꝛ auriũ doloribus. ❡ Jtẽ pill'e auree purgãt
caput:lumẽ oculoꝝ acuũt.vẽtositatẽ stõi ꝛ itestinoꝝ ex/
pellũt:ꝛ sine molestia purgant. ❡ Jtẽ pill'e cochie optie
valẽt.ꝛ sil'r pill'e optomere hu.spissos a capite deponũt ꝛ
ocl'os clarescer̃ faciũt ꝛ catarros ꝓhibẽt.ista põit Nicola
us i ãtidotario ꝛ hñ. Jtẽ i mã fl'atica det̃ catarticũ iꝑiale
maxie si sit ibi aliqd col'e.ꝛ det̃ diaturbit ꝛ ierapi. Hal'.ꝛ
ieralogodiõ ꝛ cũ pulpa colõgntide ꝛ mastice.ꝛ aniso bde
lio ꝛ gar̃.acuat̃ in cã ml'ica.det̃ dyaborragiatũ ierarufini
acuant̃ cũ lapide lazuli vel armoniaco nouies ablutis.

❡ 3.am rẽ.s.digerere ꝛ eũare ꝛ dietã ordiare ml'ta cõplent
.s.digerẽtia ꝛ eũantia ꝛ admĩstratio.6.reꝝ nõ nãliũ.di/
gerẽtia sũt ꝯfortãtia caput ꝛ ocl'os.fiat g̊ talis pot⁹ digesti
uus ꝑtim ꝛ ꝑtiꝫ laxatiu⁹. ℞.radic̃ feniculi petro.peonie
ꝛ rafani.ana.par.i.eufrasie saluie betonice v̇bene celido
nie cameð.thimi lauãdule fragarie.ana. M.vnum sco/
lopendrie cicoree capilloꝝ veneris.tempore estiuo.ana.

M.ʒ.anisi maratri dauci karui peonie sileris montani. añ.ʒ.i.nucismu.cinamomi maiorane floꝝ borragis.añ. ʒ.ʒ.epithimi sene.añ.ʒ.i.polidody qr.i.agarici.ʒ.ʒ.liquir. qr.ʒ.mellis lib.i.ʒ.fiat pot⁹ q̄rta vna ꝛ didia anglicana.ꝛ vtatur mane.ꝛ optimū est cōfortans visuz.ꝛ vtantur mirabol'.kebul' ꝯditis ꝛ pillulis de gnq; generib⁹ mirabol'. accipiat frequenter catbolicon ꝛ silia de pill'is. ℂ Regimen in dieta ē cōedere potagiū bonū fcm̄ de borraginibus buglo.fragaria viol' maluis patientia feniculo nouo summitatib⁹ vrticaꝝ puarū in nouitate saluia eufrasia petro.domestico ꝛ macedonico ꝛ sil'ib⁹.capiendo oīa vl' quedā cū brodio capōis vel galline vel bouis.tñ carnes bouinas nec ceruinas cōedat nec porros nec allia nec serpillū nec lacti^a nec oua dura nec nimis mollia.Et caueat a cena ꝛ a tardo potu ꝛ multo.ꝛ a repl'one ꝛ a coitu ꝛ a vigilia ꝛ sōno ml'to ꝛ a vēto ꝛ sil'ib⁹ vt dcm̄ fuit supra.Sint in leti^a ꝛ i motu añ prādiū.post in quiete ꝛc.ꝛ in aere tpato nō nimis luIoso.vtanᷣ lotōib⁹ pedū cū decoctione feniculi bedere terrestris cāomille.deinde terganᷣ ꝛ desiccentur. Non lauēt caput post prādiū nec añ: nisi venter sit p̄us laxat⁹.teneāt vētrē mollē q̄ztū pñt.caueāt a reumate ꝛ a retētiōe vētositatis ꝛ a frigore pedū.vtanᷣ spica fm oēm modū:ꝛ in cibo ꝛ in potu.vz.ꝛ cōbusta ꝛ pulverizata.ponaᷣ in oculis si vis:q2 fm oēm modū valet. ℂ Itē comedat epar bircinū ꝛ caprinū ꝛ carnes bedulinas ꝛ gallinas.ꝛ epar tale lardeᷣ de zinzi.ꝛ gar.ꝛ pipe lōgo ꝛ assetur.ꝛ piguedo q̄ fluit desicceᷣ.ꝛ ps lardoꝝ p̄dictoꝝ teraᷣ minutissime cū distillatione ista desiccata ꝛ misceaᷣ ꝛ fiat pul'.ꝛ oculis istilletur.vel fiat colliriū cuz aq̄ ro.ꝛ ep tale suffumigetur ꝛ boc frequēter.ꝛ boc valz in noctilupa.Deinde vtātur isto puluere in oib⁹ cibis eorū. ℞.sileris mōtani isopi floꝝ abrotani calamēti granoruz iunipi pipis lōgi.añ.q̄ztū vis.deinde se.feniculi i triplo plus q̄z de quocūq; p̄dictoꝝ.oīa in pul.redigantur.ꝛ in oī cibo pone ꝛ comede.visuz clarificat ꝛ a supfluis bu. caput purgat.appetitū puocat.epar ꝛ splenē in bono statu ꝯseruat.Uel fiat tal' pul'.℞.eufrasie saluie mēte anisi maratri karui sileris mōtani peonie mūde.añ.ʒ.ʒ.zinzi. gar.pipis lōgi.añ.ʒ.ij.floꝝ borragis folioꝝ sene epithimi lig.mūde.corticē mirabo.idoꝝ.añ.ʒ.i.ʒ.pāis zuc.ʒ.i.fiat pul'.ꝛ vtaᷣ patiēs i oī cibo suo. ℂ Itē Aꝝ.i ō secretis suis. pectinatiōes capitis añ prādiū cū pectine eburneo vapores visuz ipedientes ex̄bit:poros cutis aperiendo. ℂ Itē aspect⁹ rerū viridiū in loco multe tēperiei visum corroborat.ꝛ iō fiūt fenestralia viridia ꝛ coloris veneti vel celestis vel nigri coloris ꝛ visum congregāt.s3 colores medy tenebrosi sunt meliores extremis p visu. ℂ Itē aspicere speculuz grossuz ꝛ diu ītueri sup ipm visum corroborat ꝛ oculi fatigationē remouet. ℂ Itē post oculi fatigationē itret bomo domū obscuram nō multe tenebrositatis.ꝛ ītueri p fenestras ex̄.ꝛ videre aquā viridē.ꝛ submergere oculos in aq̄ frida.fatigationez oculi remouet. ℂ Itē exercitiū legēdi l'ras mediocres visuz corroborat ꝛ oculi sanitatē custodit.vnde versus.

Limpba viror speculum clarificant oculum.

ℂ Item cōedere carnes auiū de rapina viuentiū visum corroborat ꝛ sorbitiōes iuriū ipsaꝝ fm Diasco.ꝛ ius serpentis ꝛ caro ipsoꝝ ꝯfortant visuz.colligātur ergo serpētes nemorales de locis succisiuis ꝛ ligeᷣ v̄sus caput ꝛ caudam.ꝛ verberentur cuz v̄gis minutis.ꝛ subito vno ictu aut duobus abscindantur cauda ꝛ caput.ꝛ excorientur ꝛ abluantur cum vino ꝛ sale.ꝛ decoquātur in vino albo cū feniculo donec caro separetur ab ossib⁹.ꝛ ista caro sumatur p sev̄l' cū pane.ꝛ de succo fiat el'iuz.ꝛ lōg⁹ vsus facit mirabilia.vn̄ vsus tiriace ꝯfortat visuz mirabil'r. ℂ Itē trifera saracenica optima ē in frequēti vsu.ꝛ potus aceti squillitici est laudabilis valde in passiōe oculoꝝ.

ℂ 4am rem.s.pctm̄ in ꝯpōne corrigere ꝛ amouere ꝯplent multa.s.abstergētia oculū.Abstergētia sunt succus feniculi ꝛ eius aq̄ ꝛ fella aialiū ꝛ aurū ꝛ argētū ꝛ eoꝝ supfluitates vel scorie.Et de succo feniculi sic fiat.decoq̄tur in vase eneo facil'r.ꝛ tūc ibidē resideat.ꝛ clari ei⁹ colligaᷣ ps vna ꝛ de auro limato vel foliato ps.ʒ.ꝛ mellis puri ꝛ clari pt.i.tertia.bulliant iteꝝ ebullitione vna ꝛ coletur. colatura ponatur in āpulla vitrea ꝛ suspēdatur in sole.ꝛ pmuteᷣ de vase in vas abyciendo ipostasim vel feculentuz.deinde cū instr̄o īstilletur in oculo.istud.n.custodit sanitatē oculi.abstergit oculū ꝛ clarificat visū.ꝛ qñq; depuratur totū in sole p̄terq̄z decoq̄tur in igne.ꝛ ē sil'r expꝰtuz.Et aliqñ admiscendū ē pt.i.sexta de felle galli ꝛ erit meli⁹. ℂ Itē zuccarū lenit oculū.ꝛ mel abstergit ꝛ balsamus.ꝛ sil'r grana gallitrici posita in oculo abstergunt sine mordicatione.Et si oculus nimis emineat fiat abstinētia.ꝛ euacuetur corp⁹ cū flōmia vel farmacia vel clisteri.deinde fiat empl'z de farina fabaꝝ thure albumīe oui ꝛ nucleis dactiloꝝ adustis.S3 in pfundatiōe nimia fomētetur oculus cū decoctiōe aque dulcis:ꝛ decoctiōe fenugreci ꝛ sil'ibus.Et si sit strābositas tunc respiciat ad oppositū strābositatis respiciēdo cādelā vel filū rubeū vel rem rubeā pendentē ex opposito vel aliaz rē ibi pendentē.Un̄ Auic.fen 4.^a p̄mi li.capl'o primo.versus finē. puero lusco p̄cipiatur vt sintillas itueatur vel rem apparentē ei tm̄ in vnā partē:sicut p̄cipitur torturaz patienti vt speculū ītueatur calibis vel speculū ardēs.qm̄ boc pducet euz ad boc vt laboret in rectificando faciē suam:ꝛ frontē ꝛ oculū:ꝛ fortasse ītuit⁹ redibit ad boc vt melioretur.b Aui.ibidē.ꝛ sic pz de cura ꝯpositionis oculi.

ℂ 5am rez cōplent confortantia oculos.depurantia sp̄us. membra principalia confortantia vt cor caput ꝛ stomacum ꝛc.p electuaria ꝛ colliria ꝛ sirupos ꝛ pillulas aquas ꝛ pulueres ꝛ sil'ia. ℂ Cōfortātia oculos sunt aer tpat⁹ cibus ꝛ potus bumidi.balnea tpata ꝛ alia non oppilantia bumida temperate sicut igredi aquā tepidam claram ꝛ aperire oculos in ea.ista.n.sanitatē oculi cōseruant:ꝛ eorum substantiam reddūt tenerā ꝛ iuuenilem.Similiter videre aquā clarā lucidam ꝛ vapores aque cū decoctiōe feniculi aut rute aut berbe adilis singulariter aut cōiunctim.Herba adilis est berba lupi īterficiēs eum ꝛ est satirion.ipsa.n.fm oēm modū administrationis eius est sublimis in cōfortatione visus.fm aliquos ē berba eufrasie ꝛ vtraq; est bona. ℂ Itē tbim⁹ cū melle optime ꝯfortat oculos et visum.sil'r berba adilis cum melle. ℂ Et collirium acuēs visum et oculi sanitatem custodiens sic fit.℞.succi feniculi.ʒ.vi.succi rute.ʒ.iy.ponatur in ampulla vitrea cū melle bono et claro ad pondus.ʒ.y.obturetur orificiū et dimittatur in sole per.ʒ.menses et abyciatur fex eius.linianᷣ ex eo oculi:qm̄ ē expertū. ℂ Itē expertuz aliud.℞.fell' galli aut perdicis aut fasiani:qui vocaᷣ alcbubugi a mes.mellis crudi.añ.partes eq̄les. succi feniculi partes.y.misce et pone in oculis. ℂ Depurantia sp̄us et confortantia spiritum visibilem in claritate sua.℞.berbe satirionis vel eufrasie.ʒ.y.se.feniculi.ʒ.ʒ.macis cubebe cinamomi piperis longi gar.añ.ʒ.i. pulverizētur.et cribellētur.et accipe mellis dispumati lib.i.succi feniculi cocti et depurati.ʒ.i.succi celidōie sil'r cocti.ʒ.ʒ.coq̄nᷣ succi cū melle quousq; mell' bēant spissitudinem.ꝛ conficianᷣ cū eo sp̄ēs ꝛ reseruenᷣ in vase vitreo.ꝛ sit dosᷣ ei⁹.ʒ.iy.cū vino in sero.ꝛ alleuieᷣ cena vel dimittaᷣ ꝛ simil'r in mane. ℂ Itē diaborraginatū bonū ē ad boc.ꝛ diamargaritō ꝛ crocus ꝛ macis.ꝛ medicie cor

diales que ponebant̃ in z°. li.cap°.de cardiaca.Jsta eadẽ
ꝯfortant cor.s.diamargariton ꝛ macis ꝛ gar̃.nuxmus.le/
titia Hal.Cõfortantia caput sunt pliris ꝛ diãthos.Cõfor/
tantia stõacũ sunt rosata nouella diagalãga diaciminũ
ꝛ ꝯsumptiua vẽtositatis.ꝛ diagalanga ꝓhibet ascensum
vapoꝝ ad caput.Colliria ꝯfortantia oculos sunt colliriũ
Hyp.qd̓ facit videre stellas de die.s.in meridie.℞.fellis
galli.fell'ãguille.fell' leporis añ.succi feniculi parũ aloes
succotrini qd̓ suff.cãphore paꝝ ꝛ fiat collirium.Uel sic.
℞.fell' galli anguillaꝝ ꝛ leporis vt p̃us misce cũ aq̃ lim/
pida.ꝛ adde modicũ mell' ꝛ pone ĩ vase eneo.ꝛ cũ iuerit
dormitũ illinire oculos optimũ hꝫ effectũ.¶ Jtez se.fe
niculi tritũ bñ ꝛ cũ melle mixtũ valet multuꝫ.¶ Jtem
colliriũ de puluere pipis longi cũ succo feniculi vel ver/
bene vel endiuie ꝯferũt valde.¶ Jtem vinũ albũ deco
ctiõis radicis feniculi zinzi.ꝛ salisgẽme reseruetur in va
se eneo ꝛ in oculis inyciat̃.¶ Jtez succus acori ꝛ succus
lactuce siluestris si clarificent̃ ꝛ in oculis inyciantur vi/
sum acuũt ꝛ maxime succus acori.¶ Jtem succus celi/
donie cũ albumine oui mixtus ꝛ depuratus optimũ col/
liriũ est.¶ Jtẽ.℞.succi celidonie feniculi succi ippie ma
ioris vini maligranati aceti añ.ʒ.iy.fell' hirci.ʒ.ß.mellis
dispumati.ʒ.y.fiat colliriũ.¶ Jtẽ accipe succi apy rute
feniculi verbene bethonice agrimonie bñdicte sanamũ/
de pipinelle grimãdrie eufragie saluie añ.ĩfunde in vri/
na pueri virginis ꝛ mitte in mortario ꝛ cũ.8.granis pipe
ris tere ꝛ adde mellis ꝛ aceti coclearia duo.dimitte ꝛ mi
sce vrinam pueri ꝛ tempera.ꝛ cũ spissum fuerit cola per
pãnũ rudeꝫ ꝛ repone in pixide cuprea.ꝛ si siccauerit sem
per de vrina pueri infunde vel asperge.ꝛ liquefiat.ꝛ mit
te inde in oculis mane ꝛ sero.ꝛ valꝫ ꝯ oẽm distẽperãtiaꝫ
visus ꝛ cecitatẽ:ĩfra.40.dies lumẽ restituit.¶ Sirup⁹
ꝯtra debilitatẽ visus ꝛ cecitatẽ.℞.radicis feniculi.M.
iy.radicis buglos.ireos pẽtafilonis scolopẽdrie rute pi/
pinelle añ.M.i.succi boraginis lib.i.vtriusqꝫ sticados
añ.ʒ.i.epithimi q̃r.ß.sene.ʒ.i.mellis çuccari qd̓ sufficit
fiat sirupus quo vtatur patiens mane et sero.¶ Jtem
vinũ decoctionis tormẽtille bibat assidue ꝛ sine alio po
tu.ꝛ herbaꝫ decoctam super oculos ponat optimuꝫ ẽ.qꝛ
ĩllis qui pulchros oculos hñt ꝛ non vident remediũ pre/
stat.Jdẽ facit vinum decoctionis pipinelle vel eufragie
vel pulegy vel betonice decoquatur ꝯiunctim vel diui/
sim cũ ceruisia bona.vel cũ aqua linfet vinũ.optime cla
ritatẽ oculoꝝ repat.Et electuaria ꝯfortãtia oculos ꝛ ca/
put:sunt diagalanga pliris diãthos diaciminũ diatriton
pipereon gariofilatum ro.nouella diarodon abbatis car
nes citonioꝝ diasene per vices zinzi.cõditũ diazinziber
stõaticon diacitonitẽ ꝛ similia.Aque mirabiles oculos
clarificantes mũdificantes ꝛ ꝯseruantes.℞.tormentil/
le eufragie celidonie feniculi verbene ippie millefoly pẽ
tafilonis v̓ge pasto.pedis corui agrimonie hedere arbo/
ree apy sanamũde grimandrie pipinelle ros.pedis colũ
bini.añ.in bona quãtitate ꝛ bene ablute ꝛ pistate ponan
tur per diẽ ꝛ noctẽ in vino al.deinde ponant̃ in alẽbico
ad lentũ ignẽ sicut fit de aqua ro.ꝛ p̊m⁹ liquor distillãs
ẽ argẽte⁹.z⁹ aure⁹.3⁹ q̃si balsam⁹ p̃ciosior alys.ꝛ ĩ ampul
lis diuersis pone ꝛ vtere qñ volueris.¶ Jtez ad idẽ.℞.
feniculi rute verbene eufrasie endiuie betonice ros.ru.
capill'.ve.recentis.sileris mõtani.añ.q̃tũ vis ponant̃ in
vino calido per diẽ ꝛ noctem.deinde in alẽbico vel distil
latorio qd̓ idem est ꝛ extrahatur aqua.ꝛ est optima sicut
ꝛ prima.Unde versus sunt.
Feniculus verbena ruta celidonia rosa.
Ex istis fit aqua que lumina reddit acuta.

Sed melior ad ea dicit̃ eufragia.Ad ea.s.lumĩa.De istis
similiter loquitur Theodoricus 4°. cirurgie sue auctori
tate dñi Ugonis de lucca.¶ Jtẽ aq̃ feniculi optima est
per se:vt dicit Auic.¶ Jtẽ aqua spãlis qua vtor ꝓ me ꝛ
socys meis:ꝛ voco eam aquã socialeꝫ.℞.feniculi herbe
rute eufragie verbene tormẽtille betonice ros.endiuie
siluestris.i.rostri porcini gallitrici ippie pĩpinelle rute ce
lidonie canusie vel filaginis qd̓ idẽ est herbe peonie fo/
lioꝝ vitis apy agrimonie caprifoly añ.p̊ma die ponant̃
trita in vino albo.zª die in vrina pueri virginis.3ª die in
lacte mulieris.4ª die in melle bono.ꝛ tũc ponant̃ in di/
stillatorio.ꝛ qd̓ exibit reseruet̃:qꝛ valꝫ senib⁹ iuuenibus
mediocribus ꝛ scriptorib⁹ ꝛ medicis ꝛ hñtibus noctilu/
pam ꝛ cataractam.ꝛ oĩ debilitati visus valꝫ ꝛ ꝯseruat vi
sum vsqꝫ ad finẽ vite.Et dꝫ poni aliqñ in vino ꝛ tunc po
tari.ꝛ oculi cũ ea lauari.ꝛ in ocl'is frequẽter dꝫ de ea ipo/
ni.Nec iueni aliqd meli⁹ ꝓ ocl'is:qꝛ.z.die quo vtetur pa.
sentiet alleuiationem ꝛ meliorationẽ visus sensibilẽ.ꝛ iõ
hẽat̃ aq̃ ista in honore.Tñ si eẽt tela in ocl'o tũc pono d̓
felle galli cũ ista aq̃ ꝛ aufert.Et ad remolliendũ maculã
fiat aq̃ de maluis violis senatione mercuriali.ꝛ valꝫ in
duritie aꝑatis ꝛ tele.Pulueres ꝓ visu sunt illi dicti iam
in illis que cõplent tertiã rẽ.¶ Jtẽ.℞.anisi maratri car
ui peonie mũdate añ.ʒ.ß.cinamomi nucismus.añ.ʒ.iy co
riandri p̃pati.ʒ.y.gar̃.macis ligni al'.spice nardi.añ.ʒ.ß.
saluie betõice eufrasie camedr̃.piperis lõgi cardamomi
añ.ʒ.ß.liquiritie.ʒ.i.fiat puluis quo vtat̃ quolibꝫ die ĩ ci/
bis ꝛ potagys suis.¶ Jtẽ.℞.auri limati vel argenti.añ.
℈.i.flo.boraginis sene.añ.ʒ.ß.anisi maratri sileris mõta
ni.añ.ʒ.ß.fiat puluis quo vtat̃ alternatis diebus vel quo
libet die ad q̃ttitatẽ coclearis.i.ꝛ ħ mane cuꝫ brodio vel
cũ vino vel cũ sero clarificato.¶ Jtez puluis gualtery
optimũ ẽ.c⁹.℞.anisi maratri karui se.petrosily añ.ʒ.i.li
quir̃.ʒ.ß.croci.ʒ.i.sene.ʒ.iiy.zizi.ʒ.i.vel.ß.fiat puluis quo
vtat̃ patiẽs frequẽter qꝛ optĩa ẽ.¶ Pillule ad visuꝫ cla
rificãdũ ꝛ ꝯfortãdũ.℞.se.vtriusqꝫ cẽtauree se.galitrici.
zinzib.croci spice nardi.añ.ʒ.iy.aloes abluti.ʒ.ß.reu.ʒ.y.
ꝯficiat̃ cũ succo feniculi ꝛ dent̃ de 4°.in 4ᵐ.¶ Jtẽ pill'e
sine qb⁹ esse nolo.pillule de qnqꝫ generibus mirabolano
rum ꝛ pill'e auree ꝛ pillule regis rogery qb⁹ vtebat̃ ꝓ vi
su q̃s põit Nicola⁹ ĩ ãtidotario suo:optĩe sꝫ.Electuariũ
optimuꝫ.ꝛ si visus fere fuerit amissus.℞.se.feniculi q̃r.
i.sileris mõtani.ʒ.i.ß.camedr̃.radicis celidonie sicce añ.
ʒ.v.se.anisi apy se.leuistici.añ.ʒ.ß.piperis zinzi.ciamomi
añ.ʒ.y.pulegy isopi aneti eufrasie floꝝ abrotani granoꝝ
iunipi saxifragie.añ.ʒ.i.galange foltoꝝ rute.añ.ʒ.y.cor/
ticũ oĩuꝫ mirabol'.añ.ʒ.y.ß.sene.ʒ.i.medietas isti⁹ ꝯficia
tur cũ melle cocto ꝛ dispumato ꝛ cũ zuc.ꝛ fiat el'iuꝫ ꝛ ca/
piat̃ mane ꝛ sero.ꝛ alia medietas accipiat̃ ĩ cibis.lumen
restaurat.stõacũ ꝯfortat ꝛ de hũorib⁹ sup̃fluit.curat.Em
plastrũ fiat sic sup̃ panẽ ordei cal'ꝫ ꝛ ꝑ mediũ fissuꝫ plue/
reꝫ karui asp̃ges ꝛ añ oculos patientis tenebis vel super
eos pone.¶ Jtẽ q hñt pulchros oculos ꝛ nõ vidẽt:sterc⁹
galli albi cuꝫ melle ꝛ aceto distẽpera ꝛ colaturaꝫ oculis
inyce:certũ ẽ:ꝛ lachrymas stringit.vel empl'ꝫ de eis fac.
¶ Jtez ꝯ defectionẽ visus ex labore vel senio vel coitu.
℞.tutie nouies ablute balsami.añ.ʒ.iy.fortiter terant̃ ꝛ
ad solẽ desiccent̃.ꝛ iteꝝ terant̃ ꝛ postea aliquãtulũ vini
albi vl' aq̃ ro.misceant̃ cũ p̃dictis ꝛ vtere:optiᵐ ẽ.¶ Jtẽ
de rore descẽdẽte sup̃ herbas in estate cũ succo feniculi
fac coliriũ ꝯ caliginẽ oculoꝝ.Hal.ĩ diamiõ.¶ Jtẽ de ra
mis pomery viridis accipe fac manipulos ꝛ pone ĩ igne
ꝛ collige aquã ex vitẽ fluẽtẽ ꝛ ĩ oculis pone.ꝛ tũc ĩ vino
albo optĩe decoq̃ semẽ feniculi ꝛ petro.cũ suis radicib⁹.

deinde stuppā canabinā diu in aqua simplici purgata ⁊ expressa intinge in p̄dicto vino: ⁊ leuiter expressam nocte oculis appone. ⁊ in die cū eodē vino bis vel ter oculos laua. ⁊ sic fiat donec videat. Sic. n. curatus fuit vn⁹ qui videre nō potuit per. 25. annos. ¶ Itē vtāt̄ seminibus diureticis in cibis ad ꝯsumptionē vētositatis ⁊ caueāt ab istis que nocēt visui q̄ dicta fuerūt p̄us. ¶ Itez de tutia extincta quinquies in vrina pueri v̄ginis ⁊ in aqua ro. cū vino albo ⁊ balsamo ⁊ fit optima medicina pro oculis pro cecitate eoꝝ ⁊ debilitate. ¶ Itē d̄ silere montano ⁊ maiorana eufragia feniculo gar̄. spicanardi calamo aromatico pipere lōgo lignoal'. tutia extincta ⁊ felle corui vl' galli vel irūdis cū melle dispūato fit optimū colliriū ꝑ ocul' ⁊ puluerizata ꝑ p̄te ponant̄ i cibis ꝑ p̄te i collirio. fac̄. n. videre lr̄as miutas vsq₃ ad finē vite ⁊ videre contēta in vrina ⁊ venas in brachys. Et iō barbitōsoribus oībus valz. vtātur fragaria agrimonia verbena feniculo tenero in cibis vel potagys. vel fiat aqua de eis quia optima est.

¶ Capl'm de noctilupa. De eis qui vidēt de prope ⁊ nō de longe vel econuerso.

Noctilupa est passio oculoꝝ per quā homines versus noctem nihil vident: ⁊ dicitur noctilupa quasi nocte lucem pellens.

Cause. Cuius cā sunt grossities spūs ⁊ humoris qui de die subtiliant̄ ⁊ versus noctē igrossant̄. s. circa horā vesperaꝝ: ⁊ cōtingit ex humorib⁹ grossis melācolicis ⁊ alys adustis a q̄bus fumus eleuatus ad oculos eos subfuscās ⁊ spūs ifisciens ⁊ obtenebrās. ⁊ iō versus tenebrā incipiēte. s. versus noctē non vident sed tenebra recedente spiritus incipiunt clarescere digestione ciborum ⁊ potuum ⁊ humorum in somno cōpleta. Signa sunt māifesta.

Cura. Cura huius morbi est q̄tuor res. p̄ma est regimē vite. 2ª ē subtractio māei. 3ª ē abstractio ei⁹ qd̄ fluxit. 4.ª est correctio nocumēti accidētis ī spū.

¶ Primam rem complent commēsuratio. 6. rerum nō nālium ⁊ ꝓprie alleuiatio comestionis ⁊ dimissio cene. ⁊ sint cibaria digestioni obediētia. ⁊ post d̄scēsuz cibi a stō potet vinū antiquū bonū puꝝ. ⁊ mane det̄ diāthos. deinde det̄ puluis gar̄. galāge cinamomi zedoarie cum vino puro bono ⁊ tūc qescat. deīde comedat illud quod vult. Et ex cibis q̄ currūt cursu ꝓprietatis ē epar caprinū vel hircinū assum vel elixum cū salegēma modicuz ⁊ cum pipere longo comestum.

¶ Secūdam rem complet flōmia ex cefalica si sanguis abundauerit. ⁊ ex venis lachrymalibus. s. in angulis oculorum exterioribus. ⁊ ī naribus ēt si necesse fuerit. Si aūt ex hūoꝝ grossitie fiat: eūo fiat cū ierapigra ⁊ cuz ieracologntidos ⁊ cū ieralogodion ⁊ pillulis cochys ⁊ cū gargarismatib⁹ ⁊ caputpurgys.

¶ Tertiam rem complēt colliria de fellibus ⁊ instillationes in oculis. ⁊ maxime illud qd̄ currit ex epate hircino aut caprino quando scinditur in multis partibus ⁊ aspergit̄ sup̄ ip̄z salgēma ⁊ pip̄ lōgū post cōtritōez eoruz. deīde assatur cū eisdē spēb⁹ sup̄ prunas. ⁊ fiat inclinatio sup̄ fumū ei⁹ vel suffumigatio. ⁊ comestio eius iuuat. ⁊ iclinatio sup̄ vaporē elixatiōis eius.

¶ 4ᵃᵐ rē ꝯplet admīstra° medicaminū spūz visibilē subtiliātiū ⁊ illustrātiū: sic̄ ē vsus cubebe ⁊ feniculi ⁊ kebuli ꝯditi ⁊ nucesmu. ꝯdite. deīde fiat colliriuz tale. ℞. succi feniculi cocti ⁊ depurati p̄t]. i. mell' ⁊ fellis hircini vel caprini vel bouini an̄. p̄tē. i. fiat colliriū. adde tn̄ sterc⁹ lacerte viridis si possit hr̄i. si nō adde stercus muris aut caprinū ⁊ sanabit̄ i paucis dieb⁹. Vtat̄ sene ⁊ diasene ⁊ diaboraginato ⁊ catholicō ⁊ trifera saracenica: q₂ ista spūs purificāt ⁊ māz adustā eūant: ⁊ p̄ ꝯn̄s curāt. ¶ Itē aqua caprifoly curat noctilupā. idē facit aq̄ hedere arboree: q₂ de istis viuūt capre. ⁊ q̄cq̄d est i capra et hedo valet in cura istius passiōis. tn̄ caro capre nō valz ad comedeñ. s₃ aq̄ d̄coctōis ei⁹ valz ad fometañ. ⁊ ad lauādū oculos ⁊ ad submergeñ. ⁊ istud scio eē veꝝ. ⁊ i cecitate sūme valz h̄ aq̄ ⁊ ambe ēt. Et ista eadē cura valz eis qui vidēt de prope ⁊ nō de lōge vel e°. sicut p₃ ponēdo ꝯ̄ria ad cās isti⁹ visiōis subtiliando spūs vel eos igrossando vel multiplicando ꝭm q̄ reqrit h⁹ dispositio. ⁊ ideo recurratur ad capl'a precedentia pro cura vlteriori.

Capl'm de passionibus palpebraꝝ continet. 9. capl'a.

¶ De inuersatione palpebrarum.

Palpebrarum inuersatio vel inuersio est qn̄ palpebraꝝ iteriora vertunt̄ ⁊ reuertūt̄ versus exteriora ⁊ app̄et eaꝝ rubedo q̄si eēt ꝯ̄ctio pellis exterioris ⁊ elōga° iterioris.

Cause. Cui⁹ cā est tard⁹ pot⁹ ⁊ multus ⁊ paucus somnus: q₂ ibi fumi indigesti petūt oculos ⁊ igrossant interiora in tm̄ q̄ exteri⁹ eminēt. Et ꝯtingit ex repl'one cerebri ⁊ ex fumo ⁊ ploratu: q₂ talia mordicādo ⁊ fluendo faciunt materiā ire ad oculos. Signa sunt manifesta.

Pronostica. Talis morb⁹ facit oculos lipposos paratos ad obtalmiam ⁊ facit patientes abominabiles corā oī hoīe. ⁊ ipedit visuz de mane diu. ⁊ ipedit motum in vēto ⁊ pluuia: q₂ de facili cā gnātur ⁊ cito inducit cecitatem nisi remoueatur.

Cura. Cura reqrit tria. eūationē. regimē in dieta ⁊ localia remedia. p̄ᵐ. s. euacuatio fit cū clisteri in p̄ncipio. deīde cū flōmia i brachio. deīde cū flōmia ī ramo cefalice q̄ est iter pollicē ⁊ indicē. s. in radice pollicis. ¶ 2ᵐ. s. dieta d₃ eē talis sic̄ dcm̄ ē i capitulis p̄cedētibus: s₃ maxīe valet abstinētia hic a cibo ⁊ potu. q₂ h̄ i principio curat remotis causis exteriorib⁹. s. vēto fumo pluuia vigilia ⁊ a fletu ⁊ a puluere ⁊c̄. ¶ 3ᵐ. s. localia remedia fiāt cū lotōe aq̄ i ore retēte mixte cū saliua ieiuna mane. deīde cū aq̄ ro. deīde cū aq̄ verbene ⁊ filagis ⁊ agrimonie. Et si sit ibi lippositas addat̄ aq̄ celidonie vel cētauree. vel aq̄ caprifoly optima est ⁊ ippie. deīde stuphent̄ oculi cū fumo olibani ⁊ picis. deīde inūgātur palpebre cū axūgia coturnicis anglice q̄lie. deīde cum isto vnguēto exp̄to. ℞. calcis viue i aceto extīcte pur̄. ℥. iy. cup̄ose. ℥. i. axūgie porcine recētis qd̄ sufficit. liniant̄ oculi cū iuerit dormitū. ⁊ in mane silr̄. ⁊ valet ad ruborē oculoꝝ ⁊ ad lachrymas. ⁊ vocat̄ vnguētū calcineū. ⁊ in breui sanat vt exp̄tus su₃ in vno q̄ habuit palpebram inferiorē i tm̄ subuersaz q̄ tota appuit q̄si rubea: ⁊ fuit curat⁹ optīe. ¶ Et si forti⁹ facer̄ voluer]: aloe distēp̄et̄ cū albuⁿᵉ oui ⁊ tutia extīcta cū eis misceat̄ ⁊ ꝓrsus valebit. imo ista tria aloe tutia p̄pa. ⁊ albumē oui curāt.

¶ De veruca in oculis.

VEruca in oculis cāta de mā mlica fac
veručā durā. sȝ flatica fac mol/
lem ⁊ est depēdēs ⁊ vocatur lupia. ¶ Ordeo/
lum ē sile grano ordei iacens in extremitate
palpebre supioris sm Auic. 3° cañ. fen 3ª tra/
ctatu 3°. c. de ordeolo. Cui⁹ cā est vtplurimū sanguis do/
minās. ¶ Petrificatio est q̄si arene ⁊ puluis eēnt in ocu
lo vel parue petre. Et 4° cirurgie theodorici vocat iste
morbus anchubit⁹. Et causaṫ de adustione humoꝝ ⁊ de
ventositate mouente illas adustiones. ¶ Nodus ē apa
durū crescēs in medio palpebre supioris ad q̄ꝫtitatē pisi
vel fabe. Et est de mā mlica vel de flate grosso ad locuȝ
illum reumatizante.

Cura verucarum. est illa que dicta est in 3°. lib. pur/
gando melancoliam cuȝ sene ⁊ epithimo. de/
ide cū succo agrimonie frequēter purgare locū ⁊ fricare
vel cū succo portulace: vel cū succo folioꝝ ficus. ¶ Iteȝ
aqua corrosiua aufert oia ista. q̄ talis ē. ℞. calcis viue ptē
.i. ponatur in aqua ⁊ extinguaṫ: ⁊ sic ter accipiatur noua
⁊ noua calx: deinde cū aqua distēpetur salis armoniaci
salgēme salis grossi aluminis glacial. añ. ℥. ß. deide distil/
letur. si vis vel coquatur modicū ⁊ coletur p mediū pāni
⁊ appone guttā vbi vis ⁊ corrodit optime. Idē facit ar/
senicū sublimatū sed valde forte ē. Et aq̄ nigra cirurgico
ruȝ optima ē: quā ego dicā in antidotario in 4°. vel in 5°.
huius domino concedente.

Cura lupie. Sȝ lupia sic purgatur. p̊ fla purgeṫ cuȝ
diaturbit ⁊ agarico. deinde ponanṫ repcussi/
ua sicut aloe ⁊ succus caprifolij ⁊ mente cuȝ aq̄ ro. deide
resoluatur cū armoniaco dissoluto in aceto vel cū bdelio
vel cū oppoponaco resoluto in aqua celidonie vel in suc/
co ei⁹. Uel. ℞. olibani mirrhe. añ. ʒ. i. laudani. ʒ. ß. cere alu
minis sal armoniaci. añ. ʒ. i. linianṫ cuȝ fece olei de lilio ⁊
apponanṫ. vel galbani. ʒ. ij. salgēme vel grossi. ʒ. i. linian
tur cū succo apij super lupiam. Et si ista nō ꝯtulerint fiat
icisio illius lupie vel veruce pendentis. deinde cauteri/
zetur cum ferro candēti leuiter non ꝓfunde. vel p⁹ inci
sionē supponaṫ san. dra. cuȝ albuīe oui ⁊ curabiṫ ⁊c̄.

Cura ordeoli. Ordeolum curabitur cū flōmia ⁊ cuȝ
eūatione cū ierapigra Gal. deinde vaporetur
loc⁹ cū decoctione ordei ⁊ camomille: deinde cum diatri
ton dissoluto cum oleo de camomilla vel in oleo de lilio.
deinde emplastreṫ quousq3 resoluatur. cū sanguine colū
be loc⁹ laueṫ. ⁊ tūc oppoponacū vel galbanū dissolutuȝ
in vino dissoluaṫ ⁊ superponaṫ. vel laudanū cū fermēto
vel panis calefactus cuȝ iteratione ponaṫ super ipsum.
vel cera malaxeṫ i oleo lilij ⁊ supponaṫ. Idē fac mirrha
⁊ olibanū cū laudano ⁊ sale modico.

Cura petrificatiōis. Petrificatio curaṫ cū fumoter/
re ⁊ eius sirupo. ⁊ cū eūationē cum diascene ⁊
dyaborragiato cum ierarufini ⁊ cum pillulis cochijs et
aureis ⁊ sine quibus esse nolo: que valēt in multis passio
nibus oculoꝝ. deinde ocl'us mūdificetur cū vino al. ⁊ la/
cte mulieris ⁊ aqua feniculi ⁊ aqua de floribus viol. de/
inde de verbena eufrasia feniculo ruta betonica ro. ca/
pill. ve. positis in vino albo per diem nālem. fiat aqua in
distillatorio: q2 curat omnes tales passiones oculorum
⁊ palpebraꝝ ⁊ visum restaurant.

Cura nodi. Nodus vel apa duꝝ curaṫ cum flōmia ⁊
farmacia purgāte melācoliam ⁊ colerā ⁊ fla:
sic cuȝ pillulis cochijs ⁊ ierapigra Gal. ⁊ cū agarico. Uñ
diagaricum optimū est. qd sic fit. ℞. agarici boni albi le/
uis ⁊ pluerizabil. ℥. ß. turbit. ʒiʒi. añ. ʒ. ij. nucismu. ʒ. i. auel/
lanaꝝ. ʒ. iij. çuccari lib. ß. purgat. n. fla a capite ⁊ a iūctu/
ris ⁊ cū hermodactilis plus. ⁊ tñ sene hūorē mlicū plus.
⁊ valet in paralesi ⁊ in omni morbo de mā grossa. Deide
cū succo plātagis mā repcutiaṫ vel cū aq̄ ro. ⁊ aceto. de/
inde cū cera ⁊ oleo de cāomilla simul malaxatis fiat em
plastrū sup locū. vel cum diaquilon ⁊c̄.

¶ De pruritu ⁊ scabie oculoꝝ.

SCabies ⁊ pruritus oculorum ⁊ palpe
brarum causatur ex mā sal
sa ⁊ ex sanguine colico ⁊ humore acuto: facien
do pmo prurituȝ. deinde asperitatē. deinde ru
borem. deinde scabiem.

Cura. est pmo cū euacuatione ⁊ flōmia bis in men/
se. deide in lachrymali ⁊ i occipitio ⁊ i nuca. ⁊
cū ventris solone ⁊ ventosatione in occipitio ⁊ nuca. de/
inde opȝ fomētare oculū cum balneis ⁊ vaporationibus
cū decoctione ordei fumiterre scabiose. deide oȝ curare
sic. ℞. aloen optimū pulverizatū in vino al. ponatur p no
ctem ⁊ in mane per pānū subtile coleṫ: ⁊ in mane tunc in
vino isto oculi lauentur. ¶ Item accipiaṫ cineris sarmē
torum vitis tpe quo vinee ꝑparantur pars. i. ꝯficiatur cū
vrina pueri ⁊ pille inde formentur. ⁊ qñ erit opus fiat ex
eis puluis: ⁊ oculis cū aq̄ ro. resolut⁹ iponatur. deide fa/
cta eūone cū aq̄ casei ⁊ epithimo ⁊ sene ⁊ cū clisteri ⁊ fri
catione extremitatum: caueatur a puluere ⁊ a vento ⁊ a
fumo ⁊ a loquela multa ⁊ ab ira ⁊ clamore ⁊ coartatione
colli ⁊ strictura capitis. Deinde fricetur cū folijs pitarie
aut cū folijs fici aut cuȝ cortice granati pulverizato. cuȝ
melle illiniatur vel cum aloe pt. i. ⁊ sale armoniaco pt. ß.
⁊ melle ⁊ ro. oleo ro. ⁊ aliqñ cū lacte mlieris fricet. ⁊ ali/
quando cū oleo amig. dulc̄. q2 curat scabiem palpebraꝝ
⁊ labioꝝ. certū ē ⁊ a me sepissime ꝓbatum.

¶ De carnositate in palpebris.

CArnositas in palpebra vel in ꝯiūcti/
ua ē quādo caro ad q̄ꝫtita
tem pise vel fabe adheret ꝯiūctiue versus an
guluȝ vel palpebre iterius. ¶ Cuius cura est
flomare ⁊ deinde vaporē in oculis accipere
de malua ⁊ hedera. deinde succū pimpinelle inijcere vel
succū celidonie. ℞. aloes litargirij. ʒ. ß. floris eris. ʒ. i. cōfi
ciantur cum succo celidonie. ⁊ si sic non curetur: tunc cuȝ
istro abscidaṫ. ⁊ post sal ⁊ ciminū masticatū apponatur.
deinde pānus subtilis lineus. deinde tot⁹ oculus empla/
stretur cū stuppis intinctis in albumine ouoꝝ. vel vitel/
lum oui cum oleo ro. superponatur. istud ego feci totuȝ
preter incisionem in famulo meo qui ex fumo in cogna
et defectu flobotomie collegit sibi taleȝ carnositatem ⁊
optime curatus fuit.

¶ De pediculis palpebrarum.

PEdiculi generantur in palpebris a cali
ditate egrediēte nām ⁊ ab hu/
more putrido. ¶ Quoꝝ cura est purgare cor/
pus ab hūore putrido cū fumoterre scabiosa
⁊ borragine ⁊ epithimo sene ⁊ agarico. Deide
purgare caput cū pill'is cochijs et pill'is de aloe et iera ru
fini. deinde lauenṫ palpebre cū vrina pueri virgis. dein/
de ponatur aloe epaticū dissolutū in aq̄ ro. ad interficiē
dum vmes istos. vel absinth. artemisia sauina decoquā/
tur in aq̄ et ocli lauentur: q2 h iterficit pediculos. deinde
lauentur palpebre cū vino al. ¶ Itē accipe flores gene/
stre ⁊ in nouitate sua et cōterantur ⁊ succus extrahatur.
et tūc palpebris et pectine cuȝ isto inunctis pediculi ibi
existentes cadēt: loco si vis prius raso. ¶ Uel sic fomen
tetur palbebra cū aqua decoctionis blete stafisagrie sal
piretri et sulfuris. deide inūgaṫ cū isto vnguēto. ℞. sal ar
moniaci aloes succotrini aluminis stafisagrie añ. q̄ꝫtum

vis cõficianꝰ cũ aceto squilliticovel cũ aqua marina vel
salsa ⁊ abluãtur palbebre. ¶ Et si sint in toto corpe mũ
dificetur cum sero ⁊ epithimo ⁊ fumoterre ⁊ cũ mirabo
lanis citrinis ⁊ indis ⁊ keb. ⁊ belliricis ⁊ emblicis. Et ca/
ueatur a cibis pediculos generantibꝰ sicut a ficubus ca/
staneis pane azimo ⁊ a fructibꝰ ⁊ a caseo ⁊ a cibis putri/
dis. ⁊ vestes frequenter mutentur: ⁊ totum corpꝰ balnee
tur vel lauetur in aqua salsa vel sulfurea. qꝛ ista mundi/
ficat cõcauitatez cutis in qua pediculi generanꝰ. ¶ Itẽ
stafisagriam distẽpa in aceto ⁊ totũ corpꝰ inũge. ¶ Itez
accipe argentũ viuũ extinctum cũ saliua. deinde cũ axũ/
gia porcina ⁊ aceto forti. ⁊ addatur modicũ stafisagrie.
⁊ fiat vnguentum. ⁊ in bracali ponatur. ⁊ ibidẽ oẽs pedi/
culi corporis fluent. vnde stafisagria ẽ pedicularis meᵃ.
ideo qñ spargitur super carnes ⁊ datur auibꝰ viuentibꝰ
de rapina optime liberat ab eis. s. pediculis. ¶ Idẽ facit
aloe qñ cũ carnibus miscetur. ¶ Item terbẽtina in bõ/
bace cũ puluere stafisagrie inuoluta si in sinu teneaꝰ tra
hit ad se oẽs pediculos corpis. ¶ Itẽ accipiatur corigia
de corio lupi ⁊ vngatur cũ piguedine erity ⁊ cũ puluere
stafisagrie ⁊ karui: ide circũcingatur. ⁊ curat trahẽdo ad
se omnes pediculos corpis ⁊ pulices. Unde virga coru/
li inũcta cũ pinguedine pdicta in domo posita trahit ad
se omnes pediculos. ¶ Unde in causa frigida valz vn/
guentum de auropigmẽto ⁊ oleo de amigð. amaris ⁊ sta/
fisagria ⁊ aceto ⁊ p capite ⁊ pro corpore. ¶ Sed in cã ca
lida valet vnguentum de argento viuo litargirio ⁊ oleo
⁊ aceto. ¶ Tango hic multa: qꝛ religiosi ⁊ aly qui nõ cu/
rant de ornatu corporis: sicut vtentes cilitio frequenter
abundant nimis in istis: ⁊ petunt ꝯsiliũ a secretis medi/
cis. prius tñ tetigi in 2º li. tñ hic ex abũdãtia nec recolui
qð pus dixi de eis añ finẽ istius capituli.

¶ De tumore palpebrarum.

Tumor palpebrarum curatur cuz euã/
tione humoꝝ descendentiũ ibi
dem cũ ierapigra Gal. deinde puocetur dia/
ria cũ brodys ⁊ potagys ⁊ clisteribus. deide
mã remolliatur cũ mucilagine fenugreci las
cte mulieris ⁊ albumine oui. deinde auellane cum testi/
suis coquãtur cum aqua: ⁊ tunc nuclei extrahantur ⁊ cõ
terantur: ⁊ oleum extrahatur: qð iponatur in oculis ⁊ in
palpebris mane ⁊ sero. deinde ciminũ anisum coctũ vel
paritaria in vino al. tepido superponanꝰ. ¶ Et fiat tale
colliriũ. ℞. succi corticis radicũ feniculi bene lote ⁊ mel/
lis albi añ. coquãtur ad lentũ ignẽ: ⁊ cũ necessariũ fuerit
ponaꝰ in oculis. ¶ Et si tumor sit in palbebra ppter pin/
guedinẽ: tunc fiat incisio modica in palpebra ⁊ pingue/
do paulatine fluat. ⁊ cõcutiatur hincinde leuiter. deinde
pãnus intinctus in aceto ⁊ aqua salsa superponaꝰ. Utan/
tur dieta tenui ⁊ caueant a reumate ⁊ a puluere ⁊ fumo
⁊ alys prius dictis.

¶ De casu pilorum.

Casus piloruz in palpebris si sit ex defe
ctu materie tũc curaꝰ cũ cibis bo
nis ⁊ hũectantibus ⁊ enutriẽtibus. ¶ Sed
si fuerit ex humore corrupto corpus purge/
tur. deinde. ℞. corticẽ medianũ vlmi ⁊ corti/
cem salicis ⁊ radicem arũdinis tere ⁊ cũ oleo decoque: ⁊
cap. ⁊ palpebrã inũge. ¶ Itẽ panis ordeaceus tritus cuz
sale equalr ꝯburatur ⁊ palpebre vngantur. ¶ Itẽ vt ser
ues pilos maluam coque cum sua radice ⁊ laua locũ vbi
vis. ¶ Itẽ medulla cerui pilis iposita seruat eos. ¶ Itẽ
de auellanis ⁊ testis suis cõbustis: ⁊ cũ axũgia anatis ve/
teris mixtis locus depilatꝰ vngaꝰ. ¶ Itẽ semẽ lini con/
buratur ⁊ cuz oleo misceatur ⁊ inungatur. Idẽ faciũt fo/
lia salicis cum aq̃ cocta. Tñ certissimũ est de apibus cõ/
bustis ⁊ de limacia rubea cum sale supasperso in nocte.
⁊ in crastino cũ melle dispumato inũge vbi volueris qꝫ
pili nascantur ⁊ nascenꝰ ibi. ¶ Itẽ post euãtionẽ hũoris
salsi corrodẽtis fiat inclinatio super vaporẽ aque calẽ. ⁊
emplastretur mucilago se. citonioruz aut amigð. dulces
cuz lacte. aut mucilago psily cũ oleo ro: qꝛ pruritũ remo
uent. aut portulaca cum lacte. Et si cutis palpebraꝝ idu/
retur ita qꝫ vapor non ĩueniat exitũ: oꝫ purgare cap. ⁊ cor
pus cũ iteratione ⁊ flõmia ⁊ ventosatione cruriũ ⁊ cum
vsu balneationis. ¶ Deinde accipe vnũ granatuz inte/
gre ⁊ decoq̃ illud in aceto quousqꝫ dissoluaꝰ ⁊ emplastre
tur super palpebras qꝛ pruritũ ⁊ scabiem aufert. ⁊ tũc cu
tis fricetur cũ pãno aspero. deinde ponantur illa q̃ pilos
regenerant: cuiusmodi sunt lap. lazuli ⁊ lap. armenꝰ ⁊ spi/
ca nardi: ⁊ cũ adipe caprino. qꝛ lap. lazuli ẽ ppriꝰ in gnõ/
ne piloꝝ palpebraꝝ. ¶ Itẽ antimoniũ ⁊ spica sunt opti/
ma cuz oleo de laudano. ¶ Itẽ experimentũ ꝫm Mesue
accipe muscas exiccentur abscisis capitibꝰ. ⁊ cum auel/
lanis assis ⁊ adipe caprino aut vrsino fiat linimẽtuz sup
locum depilatũ ⁊ efficaciter crescẽt. ¶ Itẽ semia citrã/
guloꝝ. i. pome de orẽge: si ꝯburantur ⁊ linianꝰ cũ adipe
caprino faciũt facilẽ generationẽ piloꝝ. Idẽ faciũt ossa
mirabolanoꝝ adusta cum thurꝰ spica ⁊ lapide lazuli ꝫm
Rasim in diuisionibus. ¶ Pilus additus aut inuersus
euellatur. deinde locus iungaꝰ cũ piguedine vel sangui
ne rane aut cũ ouis formicaꝝ aut cuz rubigine ferri aut
cum mucilagine psily. ¶ Tñ certius est cũ ouis formi/
carum cũ oleo in quo eritius ẽ decoctꝰ inungaꝰ. qꝛ pilis
prius abrasis i perpetuũ postea non crescent. ¶ Quidã
tñ reducunt pilũ ad ordinẽ pforando palpebrã cũ acu ⁊
in foramine acus pilũ iponere: sed est dolorosum valde.
¶ Multa hic pono que valent in decoratione capilloꝝ
⁊ piloꝝ alibi. Et qꝛ pili palpebrarum multũ iuuãt ad vi/
sum phibendo puluerem ab oculis ⁊ vniendo lumen in
eis. ⁊ illi pili vocanꝰ cilia: sicut pili sup radicẽ palpebraꝝ
vocãtur supcilia: in quibus opꝫ ꝯsilr opari aliqñ.

¶ De difficulate aperiendi palpebras.

Difficultas aperiẽdi palbebras ⁊ clau
dẽdi ꝯtingit aliqñ a sicci/
tate corru gante. ⁊ aliqñ ab hũiditate remol/
liente. pᵐ quo ad clausionẽ. 2ᵐ quo ad aper
tionem. ¶ In cã sicca corpus remolliaꝰ cum
fumo aque calide ⁊ maluaꝝ. ¶ In cã mãli hũida cor/
pus mũdificetur cũ pillis aureis ⁊ sine quibus esse nolo.
deide cũ aqua feniculi retẽta in ore mane ieiuno stõaco
⁊ cũ saliua mixta oculi lauenꝰ si inuiscentur. ¶ Sed in
causa colica purgeꝰ cũ cassiafi. ⁊ sero deinde spongia in/
tincta i aq̃ calida super oculũ frequẽter ponatur. vel ipo
naꝰ albumẽ oui diu agitatũ cũ oleo ro. vel qð melius est
cũ oleo amigð. dulc. nõ in oculo sed super palpebras. vel
cũ oleo ro. ⁊ mucilagine se. lini ⁊ axũgia galline. vñ i ape/
riendo ponanꝰ sicca: sed in claudendo humida. Caueant
pmi a ieiunio: secũdi vtantur eo.

¶ De fistula vlcere cãcro ⁊ sanie oculoꝝ.

Fistula est aliqñ i coniunctiua aliqñ in
palpebris pp apata mollia ibi/
dez male curata. ¶ Cuiꝰ cura ẽ icipẽdo a cor
poris mũdificatiõe ⁊ capitis cũ iteratiõe: qusqꝫ
corpus pfecte mũdificetur. deinde añ eru
pi[...]nez ponaꝰ ibi aliqd resoluẽs leue sic armoniacũ dis
solutũ cũ oleo nucũ ⁊ cũ succo feniculi aut bdeliũ cũ mo
dico atramẽti: aut nux rãcida ꝯtrita. ⁊ ẽ nux magna post/
qꝫ icipit iueterari ⁊ corrũpi: qm est vltima in resoluẽdo.
vñ fere oĩa apata mollia resoluũt nuclei nucis maioris.

¶ Post eruptionē vero si morbus ē recēs triplici genere curationis indiget. ¶ p^{m} qdē est mūdificatio cū eis q̄ sunt ꝓprie moderate abstersionis: sicut est aq̄ mellis aut meliloti aut mellicratū. ⁊ fortius illo est mellicratū cū modico aq̄ rute aut mel cū aq̄ rute. vn̄ aq̄ mellis fit de quadruplo aque respectu mellis: sz mellicratū fit de melle ro. ⁊ aqua. ⁊ aliqn̄ fit de specieb⁹ aromatib⁹ ⁊ melle ⁊ aqua. deinde loc⁹ exprimat̄. ⁊ tūc lanugo arūdinis inuenta iuxta radicē cū melle vel per se īponatur. qꝛ est mūdificatiuū fistule optime. ¶ 2^{m} v̄o gen⁹ curatiōis est appositio medicamīs desiccatiui ⁊ īcarnatiui mediocris exsiccationis: sicut est administratio aloe mirrhe sarcocolle ⁊ san. dra. ⁊ kamedreos ⁊ aristologie ⁊ thur̄ ⁊ ꝓprie post expressionem vulneris ⁊ mūdificationē ⁊ ablutionē eius cū vino stiptico hora post horā. ¶ Itē ruta ēt est mirabilis ad hāc egritudinē: facto emplastro ex ea cum expressione vel succo granatoꝝ simul cōtritoꝝ sanās eū ⁊ remouēs vestigia. ¶ 3^{m} genus ē cōsolidatio cū reb⁹ minoris exiccationis. sicut est agrimonia ⁊ auētia ⁊ filago ⁊ cetrach. vn̄ corpe existente mūdificato ⁊ supposito bono regimine. ℞. folioꝝ agrimōie folioꝝ oliue ꝯquassent̄ ⁊ tēpentur in vino albo ⁊ accipiatur illud vinum frequēter ⁊ curat fistulaz. ¶ Itē. ℞. folioꝝ rute celidonie agrimonie an̄. ponant̄ ītegra in aqua vite ⁊ vna gutta in fistulam īstilletur. deinde radix scolopendrie posita in fistulam curat eaz. ⁊ sil'r radix elebori ibidem posita. sed iux̄ oculum nō ponat̄ eleborus. ¶ Si aūt inueterata fuerit ista egritudo tunc indiget quintuplici genere curatiōis ¶ p^{m} est remotio eoꝝ que sunt p̄ter nām que sunt caro corrupta in fistula ⁊ filtrosa cū medicis acutis: sicut sunt flos eris sal armoniacū atramentū viride eris alumen calx viua tartaꝝ esvstum teste ouoꝝ combuste in furno figuli arsenicum viuū extinctum cū limatura ferri sapo gallicus sal tostum succus titimali cicade cerusa spuma maris stercus humanū ꝯbustū hermodactili succus celidonie aq̄ rute. ista īterficiūt fistulā distēpata cum vrina pueri. deinde desiccata in fistulā ponant̄ vnū istoꝝ vel plura. tn̄ leuiora ponant̄ iuxta oculum sicut succus celidonie mirrha spuma maris stercus cōbustū sal tostū ⁊c. Et si os inficiat̄ auferatur totū quousq̧ purū appareat: aliter nūq̄ fit curatio qꝛ fundamentū deficit quia super osse fūdatur caro. vt dicit Gal'. 3^{a} pti^{a} tegni cōmento 121°. in cōmēto illius. Eoꝝ g̊ q̄ adhuc crescūt ⁊c. ¶ 2^{m} genus ē abscissio māeꝝ fluere ꝯsuetarū cū eo qđ ꝯuenit. cuiusmodi sunt ista que dixi supra in isto li. c. de fluxu lachrymaruz. ¶ 3^{m} est mūdificatio ⁊ abstersio cū illo qđ dictū est: cū aqua mell' cū modico aloes ⁊ olibani ⁊ vnguento egyptiaco. ¶ 4^{m} ē administratio īcarnatiuoꝝ nō expoliatorum ab eo qđ est sicut viride eris ⁊ attramentum. ¶ 5^{m} est sigillatio ⁊ cōsolidatio cū eis q̄ dicent̄ de quoꝝ numero est istud medicamē. ℞. aloes sarcocolle nutrite san. dra. mirrhe thuris balausti. boliarmeni. an̄. ʒ. vi. floris eris. ʒ. i. aluminis de pluma. ʒ. ß. fiat colliriū īponēdū in fistulam. prius tn̄ cum vino stiptico lauetur postq̧ virus exprimitur. ¶ Itē fiat istud medicamē leue. accipe folia camedreos sicca ⁊ tere ꝯtritiōe vltima. ⁊ fac liquorem inyciendū cū succo solatri. ⁊ valz ad vlcera oculoꝝ ⁊ ad algarab. i. ad fistulam ibidē. ¶ Itez de kameđ. mirra aristo. ro. fiat puluis optim⁹ ad curā fistule post mortificationē. ¶ Item. ℞. mirrhe aloes thuris an̄. vtere ꝯtinue cū aqua althbaraxacon. i. rostri porcini. ¶ Tn̄ nōduz est ꝙ medicine acute posite in fistulis lachrymaliuz debent ꝯpelli ad angulū siluestrē. i. remotiorē ab ocl'o v̄sus tēpora cum spongia infusa in aqua frigida vel in succo solatri aut portulace ⁊ sepe inouet̄. Tn̄ si ex istis non curetur fiat cauteriū carne prius incisa vsq̧ ad os. ⁊ si īficiat̄ radatur vsq̧ ad ꝑtem sanaz nisi penetret vsq̧ ad colatoriuz: tunc enim cura est fortuita. de tali dicit Mesue ꝙ multos curauit ⁊ pauci ex eis grauati sunt.

Cancer oculorū est apa duruz nascens ī coniunctiua vel in tunica cornea cū dolore pūgitiuo vsq̧ ad tempora. ⁊ maxime īmoderatū dolorez faciens capitis cū fastidio. ¶ Cura eius est hec. si sit cū corrosione palpebraꝝ. p̄mo opz dare sirupū de fumoterre. deide purgare corpus cū ierapigra. Post purgationē ponat̄ populeon in nocte sup̱ oculis ⁊ mane abluant̄ cū vrina pueri virginis. deinde ponat̄ mica panis cū aqua ro. sup̱ oculos. deinde fiat experimentū ꝓbatū ꝯtra cācrū. ℞. succi squille ⁊ cōfice cū axūgia galline mane ⁊ sero vngant̄ palpebre in circuitu. Dieta sit talis ꝙ abstineat ab oibus acutis alliatis pip̱atis frixis assatis. ⁊ detur diasene mane quolibet die. ⁊ in nocte detur oxizaccara. ⁊ in oculis ponat̄ colliriū de rebus acetosis ⁊ frigidis ꝓpter ꝯuenientiam tunicaꝝ oculi que sunt fride. Acuta collyria in ꝓposito sunt nociua p̱p̱ materie acuitatem.

Secundus tractatus tertij libri erit de auribus ⁊ earum egritudinibus.

¶ De anoto^{a} auris surditate ⁊ debilitate auditus.

Auris creata est p̱p̱ auditū. ⁊ accipit̄ dupl'r. vno mō ꝑ illa cartilagine exteriori. ⁊ illa nō ē mēbrū nobile f̄m ꝙ dic̄ Gal'. 3° ꝑno. ꝯmēto 12°. Alio modo capitur ꝑ illo neruo īteriori veniente a cerebro p̱ qđ fit audit⁹: sic̄ p̱ hūorem cristallinū fit visus: ⁊ sic est mēbrū nobile. ⁊ omnia que sunt in aure sunt p̱p̱ neruuz illū adiuuantia auditū. Et foramē auris ē sic̄ pupilla ī ocl'o. ⁊ ē os anfractuosuz tortuosū: qꝛ spatiū īter aurē ⁊ cerebꝝ ē breue. ⁊ ē petrosum cuius est illud foramē. ⁊ dicit̄ petrosum qꝛ ei⁹ durities est media inter duritiē petre ⁊ ossis. Tn̄ si esset rectum cito venirēt ad cerebrū nociua ex vocib⁹ ⁊ sonis ⁊ aere. Et ē foramē auris anfractuosum aere ge̱to repletū vt in ꝓlatione varie vocis ⁊ diuersoꝝ sonoꝝ d̄rie percipiant̄: qđ non foret si esset rectum. Simil'r alia ē causa q̄re auris est tortuosa sicut pz in istis versibus.

Tortilis est auris ne qn̄ frigidus aer
Ad cerebrum pergat liberiore via.

¶ Durities ossis sil'r ē vt melius ⁊ p̱fectius fiat vocū ⁊ sonorum reuerbatio. ⁊ ē illud os interius vestitū villis nerui audibilis venientis a cer°. Residua p̱s ab osse ex̄ ē cartilaginosa nō mollis sicut caro vt debitā figurā retinere possit. neq̧ dura sicut os: vt flecti possit ⁊ nō frangi. qꝛ si flecti nō posset lederet ⁊ lederetur.

Cause. Accidūt g̊ auribus multe egritudines. p̄mo surditas ⁊ audit⁹ d̄bilitas. Surditas ꝓuenit a m'ltis causis vt a natiuitate. ⁊ ista n̄ curat̄: aut p̱p̱ apa ī aure. aut p̱p̱ saniē ī ea. aut p̱p̱ lapidē: aut aliqđ tale sic̄ p̱p̱ verucā ⁊ carnē additā. aut p̱p̱ sorditiē auris. aut p̱p̱ vermes. vel ex repl'one. vel ex coartatione hūoris grossi viscosi. vel ex vētositate grossa īflatiua. Et aliqn̄ fit cretice qn̄ mā mittitur ibi. ⁊ fit qn̄q̧ ꝓpter ꝯstipationē colere ī corpe ⁊ ei⁹ redūdationē ad aures. sic̄ d̄r 4^{a} pti^{a} affo. cōmento 28° ⁊ ꝯmento 60. Et fit ēt aliqn̄ p̱p̱ nocumētū ner

ui audibilis vel spūs vel alioꝝ membroꝝ vel cerebri vel ex morbo ꝯsili vel officiali vel cōmuni.s.solōne ꝯtinuitatis. Dicitur aūt surditas quasi superans auditū vel separans auditū: qꝛ separat eum a corpore.

Signa cāꝝ extrīsecaꝝ sunt sicut ꝑcussio vulneratio tonitruū. ꝛ talia nota sunt ꝑ patiētē vel ꝑ assistentes vt cōiter. Silr fit a natiuitate vel ꝓpter morbos alioꝝ mēbroꝝ. Si sit ꝓpter apā in aure tūc est semꝑ dolor magnus ꝛ calor ꝛ pulsatio ꝛ febris saltim effiª. Si ꝑꝑ saniē ꝛ sordes hoc apparet visui si patiens ponatᷣ in loco luminoso. Eodē mō si sit ibi nocumētū in foramine vel ī osse vel aliqd ibi additū. Signa v̄miū sunt motꝰ ꝯtinuus vel frequēs ꝭ3 oēs dr̄ias pōnis: sicut pꝫ de pulice vel v̄me auriculari. ꝛ est dolor circūuolutiuꝰ vertiginosus. ¶ Signa nocumenti in neruo audibili ꝛ intrinsecꝰ sunt. si est cū mā erit cū grauitate capitis ꝛ loci. ꝛ ꝯtrariū si est sine materia. Si est ex ventositate tūc est tīnitus in aure ꝛ sonus ꝛ tuba. ꝛ sentitur ascensus ꝛ descensus sicut cuꝫ mustum bullit. ꝛ si ventositas vergat ad hūidiatem videtᷣ quasi pluuia. ꝛ si vergat ad grossitiē videtᷣ q̄si sonus molendini. ꝛ si v̄gat ad siccitatē vr̄ q̄si fragor arboꝝ. Et si ē a cola ꝯstipata ītus est cū pūctura ꝛ cū imaginibꝰ citrinarum reꝝ. Et si sit a siccitate est cū vigilijs ꝛ cū leuitate capitis. Et si sit ab hūiditate facies tumescit ꝛ de facili īcurrit reuma ꝛ cū grauitate. Et si fuerit a frigiditate leditur a frigidis ꝛ iuuatur a calidis. Et istud ē veꝝ gnāliter nisi corpus sit plenū. tūc.n. leditur a contrarijs ꝛ a similibus ꝛ sentit caliditatem intus ꝛ iuuatur a contrarijs moderato vsu materia minorata. Si sit ab vlcere est ibi punctura ꝛ mordicatio.

Pronostica. Surdi naturaliter sunt muti quo ad quodlibet idioma regulare ꝛ vsitatuꝫ. Similiter surditas natiua īcurabilis est. similr ātiquata postq̄ꝫ trāsierit duos ānos desperata est. Similiter surditas ex solōne ꝯtinuitatis neruoꝝ auditus īteriꝰ īcurabilis ē. Silr surditas ex apāte duro est īcurabil. Illa āt surditas q̄ mō crescit mō minuitᷣ remediabilis ē. ¶ Itē q̄cūq̄ꝫ surditas felleis suꝑuenientibꝰ egestionibꝰ solō fit. ꝛ ē veꝝ de surditate accn̄tali que ē de cola que ꝯtingit frequenter ꝑꝑ eiꝰ ascensuꝫ facilē ad caput.

Cura. Cura surditatis ꝛ debilitatis auditꝰ multa requirit obseruātia auditū ꝛ curātia. ¶ In cōseruatione auditus caueat patiēs omne nimis calidum aut frigidū. ꝛ ne res ex̄nee vt aq̄ vel pul. vel aliqd aliud in eas ingrediatᷣ. ꝛ caueat ventū fortē ꝛ sonū fortē inter cāpanas. Deinde mūdificentᷣ sordes ꝛ q̄libet hebdō semel distillatio fiat olei de amigd. amaris in aures. Silr succꝰ mēite.i. celidonie agrestis est q̄si securū semel in septimana in fluxu descendente ad aures. tn̄ si cū emplis ꝛ stuphis ꝛ suffūigatiōibꝰ possit ꝯseruatio fieri. ꝛ cura fieri. plus valent: qꝛ ingredientia nisi cito mundificentᷣ nocent. ¶ Itē oē qd in aurē mittitᷣ dꝫ eē tepidū ꝛ nō debꝫ diu morari.s. vltra.3. horas. Et ex eis que nocēt auditui ꝛ reliquis sensibus sunt fastidiū ꝛ replō ꝛ somnus suꝑ repletionem. ¶ Cura reductiua reqrit in surditate māli vbi mā est subtilis mediocriter ꝛ nulla opillatio est in corꝑe: eūationē sine digōne māe: qꝛ ipsa est satis obediens. Deinde stuphetᷣ auris cū decoctiōe betonice camomille auricule muris ꝛ folioꝝ salicis rubee. Sꝫ si mā sit grossa ꝛ corpus opilatū tūc digestiua ꝓcedere dꝫ. ꝛ qꝛ vt plurimū est de mā grossa frida: lꝫ aliqn̄ sit de alia vt vr̄: ideo tunc dꝫ mā digeri. zo dꝫ eūari cū clisteribꝰ ꝛ farmacijs. deinde cum caputpurgijs per gargarismata ꝛ ꝑ sternutationē ꝛ ꝑ tussim ꝛ screatū. deinde dꝫ cap. ꝯfortari cū elarijs ꝛ tūc dꝫ mā diuerti ꝑ fricatiōes pedū. Deinde dꝫ auris stuphari ꝛ demūꝫ emplari. ꝛ vltimo si oporteat tūc debent aliqua liqda inijci vt aque ꝛ piguedines ꝛ olea ꝛ succus ꝛ cōsimilia. tn̄ dieta bona obseruanda ē: ꝛ sic sunt nouē facienda. ¶ Circa pm.s. circa māe digōnē scienduꝫ est ꝙ oximel simplex ꝛ diureticū ꝛ sqlliticū valꝫ in digōne māe mlice vel flice in īstr̄is auditꝰ ꝛ in partibꝰ ꝓpinquis ꝛ remotis. ¶ Itē. ℞. aristo. lōge ꝛ ro. rafani fenicu li petro. ań. ꝑtem.i. eupatorij saluie auricule muris betonice lauādule calamēti isopi. ań. M.i. rute. M.5. anisi karui maratri peoniaruꝫ maiorane baccaꝝ lauri. ań. ℥.i. mellis dispumati qd sufficit. fiat digestiuū cuꝫ modico aceti īpositi tꝑe ebullitiōis digestiui. ¶ zm digōne facta ꝯplēt eūantia clisteria acuta de ruta absinth. abrotano cētaurea ebulo calamēto cimino agarico ꝛ ierapigra Gal. cuꝫ modico colognitide si vis. ꝛ h si patiens sit pinguis ꝛ cuꝫ melle ꝛ furfure ꝛ sale pauco ꝛ oleo laurino. Tamē clistere mūdificatiuū valꝫ in p̄no ad diuertendū ꝛ ꝑ eūatione miorativa ꝛ vt venter teneatᷣ apertus qꝛ ꝯstipatio sūme nocet eis. Deinde eūetur sic. ℞. rute betonice cimini ebuli. ań. decoquātur in aq̄. ꝛ tūc. ℞. agarici. ℥.5. turbit zinzi. ań. ʒ.ij. cassiefi. ℥.5. sene. ℥.i. qꝛ sēsus mūdificat. ꝛ cū melle fiat laxatiuū vel cum pillulis cochijs vel ierapigra Gal. purgetᷣ ꝛ acuatᷣ cū modico esule ꝛ detur diaturbit. ¶ 3m.s. caputpurgia fiāt cū gargarismatibus de ruta calamento piretro se. sinap. ꝛ pipere nigelle ꝛ melle. silr ex stafisagria sinapi ꝛ mastice. ¶ Sternutatiōes fiāt de succo primuleveris ꝛ hedere arboree posite īfra nares ꝛ cum pēna intincta in aceto ꝛ posita infra nares ꝛc. ¶ Qartū.s. cōfortatio capitis fiat cū electuarijs ꝛ cū elr̄io pliris ꝛ cū diagalanga ꝛ dianthos. ꝛ dentur siler mōtanꝰ ꝛ peonia ꝛ nuxmuscata ꝛ saluiatū.i. vinū ꝑparatū cū melle ꝛ zucc. ꝛ spēbꝰ calidis. sed saluia sicca sit ad pōdus oiuꝫ. ꝛ valꝫ silr stōaticon laxatiuum ꝯfortatiuū: qꝛ cofortantia stōacū cōfortāt cap. ¶ 5m.s. diuersio māe fit fricando pedes cū sale ꝛ aceto ꝛ lauādo eos cū decoctiōe fe. hedere terrestris folioꝝ p̄mule verl camomille ꝛ paritarie ꝛ leuistici. silr ligatio extremitatū valꝫ. ¶ 6m.s. suffūigatio auriū fit sic. ℞. rute folioꝝ lauri ꝑitarie betonice auricule muris cimini saluie pulegij mōtani calamenti. ań. M.i. decoquātur in vino al. subtili ꝛ cooꝑiatᷣ olla. ꝛ cū ligno sambuci ꝯcauo in cooꝑticulo posito recipiat fumū ꝑ aures ań prādiuꝫ sed nō post nec post cenaꝫ. ꝛ olla tūc remoueatur ab igne ꝛ nō iaceat patiēs nec īcuruetᷣ nimis diu super olla: sꝫ iterato fiat frequens. ꝛ illo die quo stuphari dꝫ priꝰ assellet si possit fieri. ¶ Item de abrotano ebulo feniculo folijs p̄mule veris cāomilla regia prati ꝛ melissa ꝛ isopo fiat stupha sicut p̄us in vino. cū tali.n. stupha multos curaui ab auditꝰ grauitate ꝛ debilitate ꝛ ab accn̄tali surditate. ¶ Itē sulfuris suffumigatio reddit audituꝫ. ¶ 7m.s. empla fiant sic. ℞. folioꝝ raffani camomille melliloti absinth. cētauree betonice. ań. M.5. decoquātᷣ in vino vel in aceto al. fiat emplꝫ suꝑ aures ꝛ ibi iaceat diu. sꝫ tn̄ p̄us corpꝰ mūdificetᷣ ꝛ purgetᷣ. aliter.n. nocet. ¶ 8m.s. iniectiones fiāt fcā mūdificatiōe cū aq̄ rafani distillati. vel sic. ℞. castor. ʒ.ij. elebori albi. ʒ.i. vini fortl li.i. distillatio fiat ꝛ tepida pōatᷣ ī aure ꝛ iaceat pa. tc̄ suꝑ ꝑtē sanā ꝛ ī ꝑua q̄ꝫtitate ī aure pōatᷣ. ꝛ diligēter postea mūdificetᷣ auris. ꝛ nihil viscosuꝫ ponatᷣ in auribꝰ. Et iō errant illi q piguedinem anguille ponūt in auribus nisi ipsa collecta misceatᷣ cū vino tepido vel ꝙ colletᷣ ꝑ mediū pāni p̄us ꝛ tūc īponantᷣ. ¶ Itē balsamꝰ bonꝰ ꝛ boni odoris ꝛ fel ācipitris vl galli ꝛ aq̄ rafani ꝛ aq̄ sābuci ꝛ ebuli optīa sūt ī surditate vl oīa sil vel qdlibet ꝑ se. ꝛ tūc facta iniectione ponatᷣ modicuꝫ de coto in foramīe auris: ita ꝙ illo ex̄cto liquor exeat facta oꝑatione ibi. ꝛ iō tn̄ liqda debent īponi auribus

vt citius penetrēt ꝛ velocius exeant. ❡ Item. ℞.radic. elebori al.costi spicenardi gar.an̄.ʒ.i.sinap.se.rute casto. an̄.ʒ.ij.pipis lōgi anisi karui maiorane baccaꝝ lauri fructus iuniperi sal'euforbij an̄.ʒ.5.cū vi°. distillent̄ ꝛ inyciantur in aurē ꝛ sanāt surditatem. ❡ Itē aq̄ rafani vel feniculi cū storac̄.calamita ita ꝙ virtus storacis denudata sit ē optīa in tīnitu ꝛ surditate ꝛ audit⁹ debilitate. ❡ Itē aq̄ que exit de fraxino viridi posito in igne est optima ℔. ꝛ curat debilitatē audit⁹ sicut aq̄ que exit de icisione vitis vel de ligno in igne posito curat debilitatem visus. ❡ Itē si fuerit surditas ex humore frido opilante accipe eleboꝝ al. ꝛ castor̄.nitruʒ piretrum coquantur in forti vino ꝛ distilla ex eo in aurib⁹.prius tn̄ fiant sternutationes de pipere zinzi. ꝛ mūdificatio auriū cū festuca iuoluta in melle ro. ❡ Itē succ⁹ scariole vel camomille tepidus iniectus valʒ in omni cā. ꝛ sil'r succus vermiū terrestriū ꝛ vi^m castorei ꝛ semperuiue ꝛ sambuci. ❡ Item pīguedo anatis masculi siluestris cū succo cepe expertū est. ❡ Itē accipiat̄ sempuiua ꝛ ponat̄ in alembico ꝛ fiat aq̄. ꝛ illa aq̄ distillet̄ in aure. ꝛ valʒ in omni casu. ❡ Iteʒ de cepis ꝛ porris ꝛ sempuiua cētaurea eleboro ꝛ rafano fiat aq̄ distillata. ꝛ ista pre ceteris valʒ in omni surditate curabili.qδ scitur si aliqua fit alleuiatio:tunc.n.est aliq̄ spes. ❡ Item vrina tauri ꝛ capre īueterata. ❡ Itē accipiatur cētaurea absinth̄.ruta thus oua formicaꝝ lūbrici terrestres ꝛ sanguis anguille coquātur in vino. ꝛ illud vinuʒ distillet̄ in auricula tepidum: ꝛ est sine pari. ❡ Iteʒ per hos versus sequentes pʒ cura optima.

Hoc medicamē est surdis auribus aptum.
De semperuiue succo coclearia bina.
Tantū si sumas olei qδ prestat oliua.
Lactantis puerū tātūdem sumito lactis.
Hinc in oui testaʒ porroꝝ collige succum.
Hec tribus ad solem simul suspende diebus.
Noctibus ac totidē sub aperto desine celo.
Ex hoc auricule studeas apponere surde.

❡ Itē cōtra diminutionē audit⁹ accipe cepam albā ꝯcauetur īteri⁹ ꝛ repleatur oleo muscellino ꝛ coq̄tur sub prunis ꝛ facta decoctione exprimatur per pānū subtilē coletur ꝛ in aurē mittat̄. ❡ Notādū ꝙ succi ꝑdictaꝝ herbarum pn̄t decoqui ꝛ despumari ꝛ tūc colari ꝑ mediū pāni vel clarificari cū albumine oui ꝛ tunc īstillari in aurib⁹. ꝛ est optimū gd:sicut ꝛ aqua distillata:sicut ꝛ ego expertus sum.sed succus crudus non iponat̄. ❡ Sed si surditas sit de humore colerico eūetur cū cassiafi.reubarbaro ꝛ tamarindis prunis ꝛ mirabolanis citrinis. ❡ Sʒ si sit de sanguine tūc valet flo^a de cefalica ꝛ purgatio cum diaborraginato ꝛ el'io de succo ro.deinde fiat fomētatio auris cū aqua decoctiōis ro.salicis nenufar̄.lactuce morelle ꝛ fum⁹ recipiat̄ per aures.deinde lana intingat̄ in oleo ro. ꝛ camomillino ꝛ albumine oui extra super aurē emplastret̄.deinde costus cāphora muscus coquātur in lacte vel in aq̄ feniculi ꝛ auribus īstillent̄ facta colatura. ❡ 9^m.dieta sit talis ꝙ nō cenet nec comedat piguia nec vētosa nec fumosa nec vaporosa nec lacticinia.nec potet ceruisiaʒ nouā nec mustū.Caueat a repl'one ꝛ a vēto haustrio:q2 haustrini flat⁹ grauāt auditū.3^a pti^a.affo.affo°.6°. Utat̄ puluere gualterij ita ꝙ vēter sit moll'.vl' qδ meli⁹ est vtatur puluere meo laxatiuo quem voco puluerē ioannis.c⁹ recepta ē. ℞.agarici turbit zinzi.reubarbari.ʒ.i. sene ad pondus oīum zuccari modicū. ❡ Itē potagium fiat de boraginibus nasturcio lauādula isopo auētia betonica pet°.Carnes sint porcine vituline macres edualine arietine gallinacee ꝛ n̄ alie.Caueat pa.a sōno cito post cibū ꝛ a tardo ꝛ multo ꝛ frequēti potu ꝛ a pisis ꝛ fabis nouis ꝛ antiquis ꝛ a frixis ꝛ salsis ꝛ viscoꝝ. ❡ Item equitare per loca arenosa ꝛ decliuia ꝛ lotiones ꝛ balneationes in locis termaꝝ ꝛ salsis ꝯfert valde.Utat̄ cimino in cibis ꝛ peo^a qn̄ voluerit. ꝛ per vices ponat̄ aqua elebori nigri distillata in aurib⁹ corpe mūdificato. ꝛ ego inueni ipsaʒ sine pari.Et facio aliqn̄ sicut prius decoquendo ipsuʒ in vino vel coquendo succū ꝛ colando.nec est aliqd ei par. Sil'r puluis elebori al.cū aceto īstillatus ē exptus.

❡ De tīnitu aurium.

Tinnitus est corruptio auditus.Pro q̊ sciēdū ꝙ audit⁹ aliqn̄ destruitur dicit Aui.3°.can̄.fen.4^a.c.de nocumento audit⁹. ꝛ ē qn̄ hō nihil audit oīno ꝛ vocat̄ surditas.Aliqn̄ minuit̄ audit⁹ sicut qn̄ nō audit patiēs nisi multū clametur.Aliqn̄ corrūpit̄ ꝛ alterat̄ sic est in tīnitu ꝛ sibillo ꝛ sono q2 q̄si ꝯtinue videt̄ audire sonuʒ ꝛ cantū ꝛ aliqd tale: licʒ nullū sit extra sonās vl' pulsans. ꝛ audit qδ non est.vel alio mō q̄ʒ est. ꝛ iō corrūpitur audit⁹ nālis ꝛ fit īnālis ꝛ alterat⁹ a nāli ꝛ ab eo mutatus Et dicit̄ tīnit⁹ q̄si tūdēs auditū vel abscindens eū ne mō debito fiat.Tinitus igitur est corrup°. audit⁹ ꝑꝑ vaporē ventosum agitātē per modū īundationū violenter aerē īterius ꝯquietū.Sʒ audit⁹ nālis fit cū aer inūdando mouet aerē intrinsecū ꝯquietū sine violentia.

Cause. Cā tinitus est triplex.ꝑmitiua.an̄s ꝛ ꝯiuncta. Primitiua vel cōiuncta est debilitas sensus ꝛ debilitas corꝑis ꝛ capitis ꝛ acuitas sensus.q2 spūs ē sic vapor grossus ventosus in capite. ❡ Cā aūt an̄s ꝓpinq̄ vel remota est repl'o corꝑis ꝛ capitis cursus vapoꝝ ascēdētiū a stō vel a toto corꝑe. ❡ Cā ꝑmitiua vel exterior ē oē qδ mouet aerē īteriorē violēter sic vōit⁹ cursus labor circūuolutio crapula ebrietas multitudo ciboꝝ īdigestibiliū ꝛ vētosoꝝ sic pisoꝝ fabaꝝ ꝛ lacticinioꝝ ꝛ casus fames angustia ꝛ sil'ia sic vēt⁹ magn⁹ ꝛ tonitruū ꝛ son⁹ cāpanaꝝ magnaꝝ ꝛ molēdinū ꝛ similia.

Signa. Signa cāꝝ exterioꝝ patēt per īdicia pa. Si sint cāe remote tūc ē tinitus cū īterpolatiōe q2 si de stōaco veniat:tūc est maior an̄ prādium q̄ʒ post. ꝛ cito p⁹ prādiū alleuiat̄ q2 fumi ꝛ vapores p⁹ nō ascēdūt: q2 cibus ꝯprimit deorsuʒ.sʒ ipso īcipiēte ebullir̄ fit passio peior. ❡ Sʒ si ē de inanitione tūc post prādiū foret melius cū patiente nec percipet malū nisi stōaco ieiuno nisi cib⁹ foret īdigest⁹ vel vētosus vel vaporosus. sil'r ex acumine sensus p⁹ cibū minorat̄ sonus plusq̄ʒ an̄. ❡ Si aūt sit ex debilitate:℔ ꝑꝑ aliq̄ʒ de malis ꝯpl'onib⁹ q2 egritudines lōge ꝑcesserūt malā ꝯpl'onē generātes. ❡ Si aūt sit ex vētositate tūc ꝭm diuersitatē vaporis illi⁹ ꝛ ventositatis sunt diuerse corruptiones auditus vt dixi capl'o. precedēti. ꝛ ibi vide signa eius.

Pronostica. Tinit⁹ est ꝑco surditatis. ꝛ si antiquat̄ tūc nō curat̄.vn̄ tīnitus biē nal' ē īcurabilis maxie si sit de cā ꝓpria ī capite.si de stōaco curari pōt.Sil'r surditas nālis veniens ꝑꝑ malā ꝯpl'onez nerui audibil' ē īcurabil'.Sʒ si veniat ꝑꝑ opilatōes ī via exteriori opilatiōe remota curat̄.sʒ raro illud fit.

Cura. Cura reqrit multa:tot.s.quot reqrit surditas. digerat̄ ğ mā cū betonica isopo saluia lauādula ruta ꝑitaria cimino aniso ꝛ melle ꝛ aceto in cā frida. ꝛ vtat̄ diacastor̄.diacimino diagalāga. ❡ In cā cal'a digeratur cū oxizaccara ꝯposita.vel sic. ℞.radicū fe.pet°.brusci roꝝ.endiuie scolopendrie capill' ve.eupatorij isopi.an̄ M.i.zuccari q̄r.i.5.Purgatio fiat cū clisteri ꝛ ierapigra Gal'.acuita cū euforbio aut cū ieralogodiō acuita cū colloquintide pulpa:sed dent̄ in ꝑua q̄ʒtitate. ❡ Sed in cā cal'a q̄ raro ꝯtingit det̄ trifera saracenica vel diaprunis.

vel elitum de succo ro. deinde fiant caputpurgia ⁊ sternu
tatiões sic ꝓus. deinde suffumigatiões post mũdificatio
nem. ⁊ in declinatiõe morbi fiat frequẽter: quia balnea ⁊
fomẽtationes ꝯmouẽdo mãm nocẽt. Fiant igiť suffumi
gationes de betonica ruta calamẽto camomilla maiora
na isopo thimo abꝫ. recipiẽdo fumũ per traiectoriũ. De
inde si sit de hũore grosso facta vaporatiõe fiat iniectio.
℞. elebori al. castoř. croci aceti olei de lilio. distilla in au
rem sic dictũ est. c. ꝑcedenti. Sed si sit ex ventositate: ac
cipe gař. se. porri. añ. ʒ. ʃ. musci gra. ij. distilletur in aurẽ cũ
aqua maiorane vel sambuci vel folioꝝ pini aut rute vel
cũ vino. ¶ Itẽ oleũ de scorpionibus curat tinitu ⁊ surdi
tatem de oĩ cã. ¶ Item oua formicaꝝ trita per pãnũ co
lata in auribus ĩfusa ãtiquissimũ auditũ restituũt. Sed
si tinitus vel surditas sit recẽs: tũc salgẽma ⁊ mel distil
lata valent optime. Sed si surditas sit de causa cal'a tũc
accipe marrubiũ albũ teratur cũ vino al. coquatur ⁊ ad
datur paꝝ de aqua. ⁊ ponat patiens aurẽ super ollam ita
ꝙ fumũ recipiat: ⁊ caꝑ. coopiať. ¶ Itẽ ꝺ quacũq; causa
fiat tinitꝰ seu surditas: accipe cepã albã ⁊ ꝯcauetur ⁊ ĩple
foramẽ vino albo aquato vel lĩphato: ⁊ fac bñ decoque
re in prunis calidis. ⁊ cũ bñ cocta fuerit exprime liquorẽ
valde bñ ⁊ cola per pãnũ albũ mũdũ subtilẽ. ⁊ illi liquo
ri misceatur oleum muscellinũ vel nardinũ tepidum in
auricula ĩpone. ¶ In cã ergo cal'a vbi sunt pũcture mor
dicatiões ⁊ arsure decoquať semẽ aneti ꝯquassatũ ĩ vino
maloꝝ granatoꝝ. ⁊ loco illiꝰ suc. põať succꝰ maloꝝ macia
noꝝ. ⁊ loco aneti ciminuȝ ⁊ due gutte tepide inyciant in
auriculã ⁊ obtureť cũ bombace. Si fiat de cã frigida. qꝺ
scitur per friditatẽ ⁊ algorẽ auriũ: tũc ĩ oleo amigꝺ. ama
raꝝ coquať anisuȝ quassatũ ⁊ due gutte inyciãť in aurẽ.
⁊ loco olei de amigꝺ. amaris ponať vbicũq; terraꝝ suc
cus porri vel cepe: ⁊ loco aneti anisum vel ciminũ. ⁊ ħ est
leue ⁊ bonũ. ¶ Itẽ isopus granũ lauri folia pini coquan
tur in aqua feniculi vel in vino ⁊ distilleť in aureȝ. ⁊ nisi
ꝯferat: tinitꝰ est de hũore grosso incluso in pãniculis ce
rebri: ⁊ tũc oȝ purgare vt dictũ est ꝭm Targnũ. ¶ Iteȝ
castoreũ cũ oleo nardino ꝯfert bñ est ex vẽtositate. nec ẽ
ei par. ¶ Itẽ vapor isopi lily lauri ꝯfert. silr colognti da
aut ireos aut eleborus cocta in aceto vaporata valent.
¶ Itẽ vapor aque decoctionis maiorane sticados arabi
ci abꝫ. mẽtastri origani cõfert valde. ¶ Et post purgatio
nem sternutatio fiat cuȝ puluere thuris. Et caueanť ster
nutationes in illo q solebat multũ emittere de sangui
ne a naribꝰ. qr ego vidi in vno tali de quo medicꝰ nõ fuit
monitꝰ: ꝙ dato sternutatorio de pipe ⁊ ȝiȝi. in tm̃ emisit
de sanguine ꝙ vix per tres dies potuit cessare. ⁊ sincopi
zauit ĩfirmꝰ ⁊ reputabať mõtuꝰ. ⁊ cũ pl'uere piloꝝ leporis
curatus fuit ⁊ ꝯualuit: cũ difficultate tñ. ⁊ iõ ĩquiratis in
cura qꝺ patiẽs solebat pati ne infameť meᵃ. ¶ Itẽ oleũ
de stafisagria ꝯfert surditati ⁊ tinitui: qꝺ sic fit. ℞. stafi
sagrie. ʒ. i. ʃ. coquanť in succo rute vel in aq̃ feniculi. deiñ
appõať oleũ laurinũ vl' nardinũ ad põdus li. ʃ. vl' lib. i. co
quãtur vsq; ad cõsumptionẽ q̃rte ꝑtis ⁊ coleť. ⁊ fit oleũ
de stafisagria. ⁊ istud valȝ in cã frida. sed in cã cal'a pona
tur aq̃ vel succus rafani aq̃ lactuce aut solatri. Silr suc
cus granati acetosi: acetũ thus oleum ro. valẽt sũme ĩ cã
calida. ¶ Sed cõtra ventositatẽ valȝ ꝑcipue succꝰ rute
mel castoř. oleum aneti vrina caprina fel eiꝰ cũ galbano.
¶ Itẽ aristo. ro. costus succꝰ abꝫ. euforbiũ nitrũ cũ felle
vaccino ꝯferunt cũ succo porri. ¶ Itẽ succus rute coctꝰ
in cortice granati aurẽ mũdificat. Dolorẽ sedat. tinitum
remouet. vermes interficit. ⁊ ista ẽ meᵃ mea in oibꝰ istis
passiõibꝰ. vel aq̃ rute eodẽ mõ cocta. ⁊ ẽ sine pari. ¶ Itẽ
q̃ñ tinitus est de vẽtositate: tũc accipiať cornu cũ stricto
capite ⁊ fiat quasi fistula in alia extremitate ⁊ extrahať
illud qꝺ est in aure sugendo ab aliqua villi persona. isto
mõ vidi vnũ qui q̃si fuit reputatꝰ curator omniũ surdo
rum. qr isto mõ q̃si statim extrahit totã mãm ꝯiũctaȝ in
aure. ¶ Itẽ cepa alba repleať aceto albo ⁊ muscellino ⁊
succo bedegar ⁊ apponať puluis thuris ⁊ mirrha decoq̃
tur ad prunas ⁊ liquor exprimať ⁊ ĩponať. ⁊ ẽ medicina
cõis ⁊ leuis ⁊ bona. ⁊ loco olei muscellini potest poni ole
um de pipere albo vel lauri in ꝓposito. ⁊ valȝ optie. silr
bacce lauri valẽt cõeste ꝯ ventositatẽ capitis ⁊ tinitum.
Itẽ succꝰ fraxini porri ebuli añ. coctꝰ ⁊ colatꝰ a tĩnitu libe
rat secure. ¶ Itẽ stupha leuis fiat de absinth. sauina fo
lys lauri ⁊ cimino in vino. ⁊ vinũ decoctiõis sauine ⁊ ca
stoř. auribꝰ ĩstilletur. ¶ Itẽ. ℞. succi verbene ꝑmule ve
ris betonice. añ. masticis. ʒ. i. decoquãtur silr vsq; ad depu
rationẽ succoꝝ ⁊ tũc colentur. ⁊ puluis castoř. ad pondus
duaꝝ. ʒ. lignial. ʒ. i. storacis calamite stafisagrie. añ. ʒ. i. ad
danť succis ꝑdictis. ⁊ cũ vino iteꝝ decoquãtur ⁊ colenť
⁊ inyciantur. ⁊ ẽ medicina mea ꝓpria expta in surditate
⁊ tĩnitu pro diuitibus. Et si addatur balsamus curat tin
nitum biẽnalẽ ⁊ surditatem oẽȝ curabilẽ post corpis mũ
dificationem ⁊ capitis. ¶ Itẽ puluerẽ gař. ⁊ se. rafani di
stẽpera cũ succo rute vel vino ⁊ ĩfunde: siue sit sonitꝰ ex
debilitate v̇tutis vel ex opilatione vel ex humore curat.
Et si fuerit tĩnitus ꝓpter acumen sensus: tũc oleũ ro. cuȝ
aceto ĩstilletur. vel terantur grana pini ⁊ castoř. cuȝ pau
co aceti ⁊ oleo ĩstilletur vel sine oleo. vel iusquiamꝰ cum
oleo ro. in tp̃e calido ⁊ in etate iuuẽtutis ⁊ cõplexione co
lerica. tñ narcotica caueãtur nisi tp̃e magne necessitatis.
¶ Sed si cretice veniat tĩnitus: tũc silendũ est quousq;
omnia accidentia morbi cessent. ⁊ si illud duret tũc fiat
remedium. sed raro oportet operari in crisi completa.
sed in incompleta aliquando oportet. Dieta sit facien
da secundum hos versus.

Motus longa fames vomitus percussio casus
Ebrietas frigus causant tĩnitus in aure.
Balnea sol ventus clamor repletio ledũt.

¶ Et iõ ꝯtraria istoꝝ fiant. Et dicit Aui. sit istis cena oĩo
aliena ⁊ tardus potꝰ ⁊ multꝰ. ⁊ ventosa dimittanť: sicut
pisa fabe ⁊ porri ⁊ viscosa ⁊ lacticinia ⁊c̃. ⁊ sõnus cito post
prãdiũ nocet silr coitꝰ stati sup cibũ. ⁊ egtatio ⁊ saltatio
⁊ motio magna. ⁊ ventũ fugiãt haustrinũ ⁊ oẽm ventum
⁊ ꝯstipationẽ. Et iõ puluis gualtery optimus ẽ vt vẽter
sit laxus. Uel fac ꝭm hos versus.

Si vis subsidium per fluxũ ventris habere.
Sume diagridiũ: nec opȝ plus adhibere.

¶ Et ħ in pomo vel citonio coctũ. ¶ Si aũt fiat tĩnitus
a virtutis debilitate: tũc cõfortatiua dentur ⁊ resũptiua
quousq; virtus cõfortetur. que sint illa pȝ primo li. capi
tulo de ethica. ⁊ 2º. libro. c. de ptisi. ¶ Hic posui multa:
quia surditas ⁊ tĩnitus sunt morbi frequenter venien
tes: pro quibus medicus pecuniam magnaȝ recipiet: vt
ego frequẽtissime feci.

¶ De dolore aurium.

Dolor aurium aliq̃ñ fit de causa ca
lida. aliq̃ñ fit de cau
sa frigida. aliquãdo ꝺ apostemate. aliq̃ñ de so
lutione ꝯtinuitatis. aliq̃ñ ab ex̃. aliq̃ñ ab ĩtra.
¶ Signa cãe calide sunt punctura mordica
tio nimia ingẽtudo ⁊ lediť a calidis. ¶ Signa cãe frigi
de sunt: quia ibi est ponderositas extensio ⁊ leditur a fri
gidis ⁊ meliꝰ tolerat ⁊ ẽ sine pulsatiõe ⁊ ẽ dolor r̃missior.
¶ Signa solõnis ꝯtinuitatis sť pũctura ⁊ mordicatio ⁊
malitia v̇tendi se ⁊ iacendi. Si est ex ãpate venit dolor
subito ⁊ fe. vt cõmuniter.

Pronostica. Dolor acutus auriū cuꝫ acuta fe. ⁊ permanente maluꝫ est ⁊ mortale ⁊ frenesim ꝑnūciat. tñ dolor acutus citius interficit iuue-nes ratiōe sinthomatis ⁊ sensibilitatis in eis maioris ꝙ̄ pueros vel senes. et habetur 3º ꝓno. c. i2º. Et si sit ex apo-stemate calido interius est pessimus.

Cura. Cura doloris auriuꝫ de cā calid ē digerendo māām ⁊ euāndo vl'r: deinde ꝑticulariter sic. ℞ maluā violā palleā ordei. coquātur in aqua ⁊ suffumiget̄ auris. deinde vna gutta vel due de succo lactuce ⁊ succo maloꝝ macianoꝝ tepiđ. īstilletur ⁊ tūc auris obturet̄ cū bōbace. vel fiat flōmia ⁊ farmacia colerā purgās. ⁊ tunc lac mulieris sicut mulget̄ est medicamē boꝝ. ⁊ succꝰ ius quiami ⁊ succus solatri ⁊ papaueris al. ⁊ salicis ⁊ vitis. si-mil'r: mucilago se. citonioꝝ cū oleo ro. optimū est. ⁊ lac mulieris cū modico cāphore. Et si nocumentuꝫ ꝯtingat ex istis fridis: tunc castor̄. bullitū in oleo auribꝰ īstilletur ¶ Item oleū de cāomilla tepidū iniectū ⁊ sacellatiōes de cāomilla dolores intolerabiles sedāt. sil'r oleum de amigđ. dulc̄. optimū ē. ¶ Si aūt sit dolor de cā frigida: tunc fiat suffumigaº cum aqua decoctionis radicum pe-tro. apy feniculi absinthy anisi betonice auricule muris vel alicꝰ istoꝝ. deide inyciant̄ due gutte de oleo amigđ. amaraꝝ. vel de oleo vel de succo persicoꝝ vel porrorū. Sil'r oleū de scorpionibꝰ ⁊ de scarabeis ⁊ de lūbricis ter re optimū est. Sil'r oleū nardinū ⁊ de cinamomo ⁊ ane-tinuꝫ ⁊ cāomellinū sunt optia postꝙ̄ subtiliant̄ in vino. ¶ Itē fel tauri cū adipe anatis est iuuatiuū sublime ad dolorem auris frigidū. ¶ Itē radicem rafani cum oleo decoque ⁊ distilla ex eo in auribꝰ ⁊ lanaꝫ capiti superpo-ne. est. n. sine pari. ¶ Ad dolorē ventosuꝫ dent̄ ꝯsumpti-ua ventositatis. deinde fiat suffumigatio cū decoctione caulis camomille melliloti volubilis folioꝝ lauri ⁊ rute deinde fiat vaporatio cum milio aut bacc̄. lauri aut cum pulegio aut olibano. deinde saccelet̄ cū furfure cocto in vino. deide fiant iniectiōes cū vino folioꝝ rute ⁊ bacca-rum lauri ⁊ castor̄. ⁊ calamenti ⁊ sinapis ⁊ cimini ⁊ anisi ⁊ aneti ⁊ costi ⁊ aristo. vtriusꝙ̄. ⁊ piperis ⁊ maiorāe ⁊ por ri ⁊ ally ⁊ capparis ⁊ spice nardi singul'r ⁊ ꝯiunctiꝫ. ⁊ suc cus porri ⁊ cepe cū melle ⁊ oleo laurino sil' cocta cū ruta inyciant̄ pꝰ colaturā qꝛ dolorē vētosuꝫ ⁊ tinitū auferūt.

¶ De vermibus aurium.

Vermes in auribꝰ gnānt̄ sic̄ in alys ꝑti bus corpis. ⁊ aliqñ intrant ab extra: quoꝝ cura est necare eos. 2º post iter-fectionē educere: ne pꝰ remanentiā eoꝝ acci-dant putredines ⁊ vlcera. ¶ pᵐ qde ꝑficit̄ cū medicis in quibꝰ est ꝓprietas h̄ faciendi: sic̄ cuꝫ amaris acutis ⁊ acetos̄. ⁊ aliqñ talia dantur cū aliq̄ dulcedine vt auidiꝰ recipiant̄. ¶ Res igitur in qbus ē ꝓprietas iter ficiendi eos sunt abs̄. ⁊ cētaurea qđcūꝙ̄ eoꝝ coctū cum vino ⁊ distillatū. ⁊ calamētū ē fortius his qꝛ necat vmes ⁊ dolorē sedat. ꝓprie succus eius. ¶ Itē vinū decoctio-nis cappis aut elebori distillatū i aurē ē expertū. ¶ Itē aloe cū succo calamēti aut cū vino est optiᵐ. sil'r fella aia lium sunt bona mixta eis. aut euforᵐ. ⁊ oleandro inest ꝓ prietas mirabil' interficiendi vermes ⁊ pulices i aure vl' in lecto. ⁊ est anglice oser. Et si ista nō conferāt calx viua ⁊ sulfur viuū teraf̄ cum melle ⁊ distillet̄ de iº toto in au-re cū aceto. ¶ Itē semē sinaꝑ. cum succo iusquiami ⁊ se. caul' ⁊ se. apy sꝫ fortia i necādo eos. sil'r scamoª dissoluta in aceto. ¶ Itē succꝰ saluie ⁊ succꝰ canabis iterficit eos. ¶ 2ᵐ ꝑficitur cum sternutatorys ⁊ caputpurgys. ꝓycia-tur q° piꝑ vel zinzi, pulueriꝫatuꝫ vel euforᵐ vel eleborus si corpus sit mūdificatū i nares, ⁊ oleū tepidū pōat̄ itra aures. ⁊ retineat os ⁊ nares vt spūs referat̄ ad aures cuꝫ impetu. ⁊ aliqñ applicantur ventose ad aures ⁊ confert. vel accipiatur pomū matuꝝ scissuꝫ per meᵐ ponat̄ suꝑ aurē ⁊ iaceat desuper. ⁊ tūc vermis descendet ad dulce-dinē. ⁊ tūc subito amoueat̄. ¶ Iteꝫ saliua homis pona-tur in aure vbi sunt pulices. ⁊ tūc ponat̄ auris illa vsus su periꝰ ⁊ exibūt. ¶ Itē lana itingat̄ i terbenª: ⁊ cū festuca iuoluta ibi exhant̄ sordes auris ⁊ vmes. Et si sit ꝓruritꝰ i aure oleū in quo absinthiū fuerit coctū inyciat̄.

¶ De apostematibus.

Apostemata nascunt̄ in radice au-ris ⁊ aliqñ in aure. ali-qñ per viaꝫ crisis. aliqñ ꝑ viā congestiōis. ali-quādo ꝑ viā deriuatiōis. Et aliqñ ē cal'ꝫ ml'tū ⁊ aliqñ mediocriter cal'm. nūꝙ̄ tñ est ibi apa simpl'r frigidū: nisi eēt via reumatis frigidi descendētis a cerebro. Aliqñ tñ est a percussione vel casu: ⁊ tūc ē cali-ditas. ¶ Signa sꝫ manifesta ꝑ pūcturā ⁊ dolorē i cā cali da. ⁊ ꝑ friditatē ⁊ tumorē in frida: ⁊ per pōderositatē.

Pronostica. Apa in aure est pessimū ⁊ mortale vtpl'ꝫ. qꝛ cal'm inducit sincopim cū frenesi ⁊ litargiā durā. sed in radice auris post signa di-gestionis ⁊ in die cretica possibile est ꝙ sit ad bonuꝫ. ⁊ si aliter eueniat si euadāt cū difficultate euadunt.

Cura. Cura ē facta māe digōne purgare s̄m hūoris peccantis exigentiā. ⁊ in apate calido auris fi-at flōmia ex cephalica magna vel cum iteratiōe. ⁊ detur cessiafi. ⁊ id qđ māām lenit. Et in oibꝰ apatibꝰ istis fiat cli stere bonū. deinde ꝓ vehemētia doloris inyciat̄ lac no-uiter mulsum. ⁊ si oporteat cū modico cāphore aut opy. sed opiū cauendū ē ꝙ̄tū possibile ē. deiñ pꝰ 3ᵐ diē distil-let̄ mucilago se. citonioꝝ aut fenugreci aut altee aut se. lini. ¶ Si āt nō fuerit magne cal'itatis tūc cū istis muci laginibus īstillāda sunt adeps galline aut anatis aut me dulle cruris vituli deinde dissoluat̄ diaglon in oleo de cāomilla aut de aneto ⁊ fiāt vaporatoria ꝑus dicta. dein de fiat empl'uꝫ qđ resoluit ⁊ maturat. Accipe farinā faba rū ⁊ fac empl'ꝫ cū expssione caul' ⁊ oleo đ lilio ⁊ suppōe. vel farinā ordei cū oleo de cāomilla. ¶ Itē cepe album elixet̄ ⁊ cōterat̄ cū butiro ⁊ vtere. ¶ Item cerotū isopi optimū ē qđ sic fit. ℞. adiꝑ. galline butiri loti cere citri-ne mellis olei đ lilio isopi hūide. añ. ꝑt. eq̄les. fiat cerotū tepidū ⁊ in aurem mittat̄ ⁊ liniat̄ in circuitu qꝛ doloreꝫ sedat ⁊ apa maturat. ¶ Sꝫ si sit apa in radice auris non cōpetunt repercussiua. sed maturent̄ apata talia cū fari-na tritici vel ciceris se. lini fenugreci axūgie anatis ⁊ gal line radice malue ⁊ oleo de cāomilla: qꝛ cōiter mā ver-git ad grossitiē. ¶ Et si apa eēt ātiquū tūc diaglon disso lutū in oleo de cāomilla appōat̄ vel armoniacū cū cari-cis ⁊ oleo de lilio. Et si ꝑ se nō rūpat̄ cū calce viua ⁊ sapo ne molli apiatur. ⁊ aliqñ sanguisuge debēt poni ⁊ valēt. ¶ Hic pono multa ꝓpter periculū. qꝛ cum fe. cōtinua ⁊ vrina cruda talia apata sunt mortalia. tñ non debēt poni pura maturatiua qñ apa ibi est cū vlcere: sed cū multis siccis sic̄ dicit Gal. 5º de igeº sanitatis. c. 6º. Sꝫ qñ est sine vlcere hñ pñt: nisi ꝙ rōne mēbri qꝛ siccū est: debēt eē ali qua sicca cū alys mixta: qꝛ igeniū curādi sumit̄ ex mor-bo ⁊ ex accñtibꝰ ⁊ ex particula patiēte. ⁊ vide. Gal. ibi po-nit. ⁊ sil'r 5º megategni. ferruginē ferri tritā minutissime ⁊ stercus colūbinū cū aceto ad desiccationē putredinis ⁊ saniei in vlcere ibi. ¶ Et si vis leuiter oꝑari in aposte-mate frido fiat empl'ꝫ de farina tritici oleo vino ⁊ melle ⁊ inūctio fiat in circuitu cū butiro. ¶ Sed in apate cali do accipe sūmitates ramoꝝ iusquiami et aliqd de radi-ce lapaty acuti ⁊ inoluātur in stuppis canabinis in aqua

madefactis ꝛ decoquãtur sub cinerib⁹. ꝛ cũ decocte fuerint terantur cuꝫ axũgia porcina vel galline vel anseris vel anatis. ꝛ facta inunctione cuꝫ butiro ꝛ oleo superponatur. dolorem enim mitigat. calorem extinguit. saniem generat: vt dixi in 2° libro.

¶ De vlceribus aurium.

Vlcera in auribus fiunt a cã exteriori vl' iteriori. ꝛ ab apatib⁹ ruptis ꝛ debilitate vťutis imutatiue fit ibi sanies. ꝛ ab humore ibi delegato ꝛ putrefacto. ¶ Cura vlceruꝫ recentium est cum rebus mediocris exiccationis ꝛ abstersionis: sicut cum aqua mellis: aut sicut est vinum cuꝫ melle ꝛ acetũ cum melle. aut oximel squilliticũ iniectũ cũ pẽna anseris vel cũ siringa. ꝛ fiat abstersio cũ bõbace vel lana iuoluta in terbẽtina vel in melle. vel cum carpia. i. rasura pãni eodẽ modo circa festucã vl' iniectũ. ¶ Et ad exiccandũ saniem ponat̃ os alic⁹ vilis psone ad aurẽ: vt rõne anhelit⁹ relaxent̃ meat⁹ ꝛ sanies digeratur ꝛ subtilietur. deinde fortiter sugat. ꝛ istud idẽ valꝫ i aqua ingressa in aures. Uel cũ instro qḋ hñt pueri cum quo trahũt aquã: ne fiat vacuũ: posito in aures põt sanies ꝛ aqua exhi. Deinde capiat̃ festuca ꝛ circũuoluat̃ cotũ in vna extremitate ꝛ in alia nõ. ſꝫ illa ponat̃ i aures ꝛ ponat̃ cotũ in circuitu ꝛ tũc ps remotior accedat̃. ꝛ tũc ignis ascendet versus aurẽ per mediũ illius straminis. ꝛ penetrabit ꝛ desiccabit aquã ꝛ saniẽ. Et fiãt sternutationes fortes ponendo pẽnã in nasum ꝛ similia. ¶ 2^m gen⁹ curationis est exiccatio ꝛ ꝯsolidatio cũ illis q̃ nõ sunt nisi mediocris exiccationis sine mordicatione multa sicẽ olibanũ cũ vino ꝛ melle pauco ꝛ mirrha ꝛ aloes dissoluta in vino. ꝛ alumen tritũ vltima ꝯtritione cũ aceto ẽ vltimũ. simil'r san. dra. cũ olibano ꝛ spuma maris cuꝫ vino ꝛ melle. ¶ Si aũt antiquũ fuerit vlcus: tũc opꝫ habere fortiora abstergentia ꝭm ordinem tñ: vt paulatim veniamus ad fortiora. ꝑmo cũ vrina pueri cũ melle. deinde cum absinthio ꝛ vino ꝛ melle ꝛ modico salgẽme. deinde cũ oximelle squillitico ꝛ modico floris eris. vel cuꝫ vino decoctionis radicum serpentarie cum melle. ¶ Jtem confert succ⁹ folioꝝ nucis cũ vino. ꝛ melle. Et si sit fistula valꝫ fel tauri cũ vrina pueri vel flos eris cũ succo porri. ¶ Jtem in antiquo vlcere carice bulliant in lixiuio ꝛ auribus istilletur. ¶ Jtẽ ꝯcula marina alba assetur pulueriʒet̃ misceatur cum oximelle ꝛ coletur ꝛ aurib⁹ istilletur. deiñ ꝯsolida⁹ fiat sicͥ pus cũ mirrha aloe ꝛ thure ꝛ balaustꝫ. ꝛ ro. deide vnguẽtũ egiptiacũ ꝭap. appõat̃ qḋ valꝫ ad vlcera sordida ꝛ putrida ꝛ fetida vbicũqꝫ fuerit ꝛ ad fistulas. ℞. mell' dispumati. ℥. iiij. aceti boni. ℥. ij. viride eris. ℥. i. ꝯfice igne leui vsqꝫ dũ mellis habeat spissitudinẽ ꝛ est absterſiuũ sublime. ¶ Jtẽ ad vlcera auriuꝫ cõfectio scorie ferri ẽ spãlissima. Accipe scoriaꝫ ferri ꝛ laua eã cũ aceto forti postq̃ triueris eã vehemẽter. deide exiccet̃ cũ latere calido. ꝛ sic vicissim vsqꝫ septies. deide teratur vsqꝫ fiat puluis subtilis ꝛ decoquatur cũ aceto vsqꝫ ad mellis spissitudinem. ꝛ distilletur in aurem vel intromitatur cum licinio

¶ De sanguine qui fluit ab auribus.

Sanguis fluit ab auribus a percussiõe vel casu. vel ab itra rõne multitudinis sanguis. vel rõne eius acuminis vel cretice. Si ab extra fiat flõmia diuertẽs. deinde stringatur cum succo plantagĩs ꝛ virge pastoris ꝛ sanguinarie. Si ab intra tunc ꝑmo fiat diuersio. deinde mũdificatio ne in saniẽ ꝯuertat̃ deinde ꝯstrictio. Diuersio fit per flõmiaꝫ cephalice vel basilice si sanguis abũdet. deinde mũdificatio fiat cum succo porri ꝛ vino albo. deinde sicut prius succus plantagĩs cũ ro. ꝛ sanguinaria inyciat̃ ad stringenduꝫ vel aqua plantagis vel lotionis lapiḋ ematitis vel galle. sumac. mastič. thur̃. ro. psidie balausti. acatie vel mirtill'. ꝛ san. dra. ana. ℥. i. pulueriʒentur ꝛ bulliant in aceto vel vino pontico. ꝛ vna gutta auribus instilletur. Tñ in acumine sanguinis fiat mũdificatio purgando corpus cum cassiafi. prunis ꝛč. ¶ Et si aquositas fluat nitrum ꝛ armoniacum bulliant in oleo scorpionis ꝛ inyciant̃. ꝛ ista sufficiãt. Laus deo.

Tertius tractat⁹ tertij libri erit de passionib⁹ nasi ꝛ nariũ ꝛ habet septẽ capla.

¶ De fetore narium ꝛ oris.

Fetor narium ꝛ oris est corruptio accñs i illis mẽbris ex qua destituunt̃ hũores in illis mẽbris a regimine nãe. ꝛ sentit̃ odor malus apud eos ꝛ apud alios. ꝛ iudicant̃ fere oia esse fetida pp putrefactionẽ itrinsecam. ¶ Pro quo sciendũ. q̃ nares hñt duo foramina. ꝛ qḋlibet eoꝝ tendit ꝟsus interi⁹ ad oris extremitatẽ sup radicẽ lingue p quã ptez fit solita aeris attractio. ꝛ vtrũqꝫ foramẽ tẽdit ẽt supi⁹ ad os: qḋ assilat̃ colatorio qḋ est pforatũ. ꝛ pãniculus ẽt cerebri a pte anteriori ibi ẽ pforat⁹ ꝟsus colatoria: vt expellat̃ sua supfluitas p illa ꝛ vt aer attrahat̃ p illa ad ꝯtẽperãdũ calitateꝫ arteriaꝝ in miringis cerebri. ꝛ coraꝫ colatorio exeũt q̃si duo capita mamillaria: ꝛ sunt spõgiosa vt cõgregẽt ꝛ cõtineãt fumũ deferẽtẽ odorẽ. ꝛ in additamẽtis istis est iudicium de odorabili. Et sunt cartilagines in naso exteri⁹ ad tuitionem aliorum ꝛ ꝯseruationẽ vapoꝝ: ꝛ vt ibi aer alteretur ꝛ ꝑpetur añq̃ attrahatur ad cerebꝝ: ne subito veniens ledat. ꝛ sunt ibi lacerti mouentes ꝛ dilatantes ꝛ ꝯstrigẽtes pp attractionẽ ꝛ expulsionẽ. ¶ Et supi⁹ in radice nasi sunt duo foramina versus lachrymalia ocloꝝ. ꝛ iõ cum coliriũ ponitur in oculo aliqñ odor pcipitur in naso pp illã aperturam ibi versus nasum.

Cause. Cã fetoris in narib⁹ ꝛ in anhelitu ẽ corruptio pectoris ꝛ pulmonis. ꝛ corruptio dentiũ ꝛ giuaꝝ. ꝛ vlcera nariũ. ꝛ polip⁹. ꝛ ꝟuca. ꝛ opilla⁹ in carũcul' nariũ. ꝛ pp malã ꝯplonẽ in additamẽtis ꝛ colato⁹ ꝛ cerebro: ꝛ ꝑpter reuma putriduꝫ. ꝛ pp hu. salsos. ꝛ ꝑpter malitiam stomaci ꝛ indigestionem.

Signa. Si est a pectore sputũ ẽ grossuꝫ ꝛ globosum aut saniosum: vt pꝫ in ptisicis ꝛ empicis. Et si est a stõaco fetor appet magis añ cibũ q̃ post. Et si ẽ a gingiuis aut dentibus: hoc scitur ponendo digitum in ore ꝛ fricando eos: ꝛ tunc odorare digitum. Et si est a cerebro aut additamentis: hoc scitur quia est continuus. ꝛ quia si impleatur os aq̃ et cuꝫ ea fetor sentiatur: tunc a cerebro aut additamentis venit.

Pronostica. Qñ in fe. acuta nullo pñti odorabili videtur patiẽti q̃ sentiat odorem fetidum corruptum ad moduꝫ piscium corruptoꝝ: signum est mortale. Nam odores fetidi sigñant chimuꝫ corruptum et putridum. et acuti sigñant acutuꝫ chimuꝫ. et boni sigñant laudabilem. dicit Haly 2ª pti⁹ tegni cõmento 174. in ꝯmen. illius. Secũdum tactũ ꝟo qñ ieq̃litas gdẽ. ¶ Jtẽ fetor oris et nasi ẽ vilis et contagiosus: et

facit hominē odiosum alijs ꝛ ē turpe medico.

Cura. Cura in cā māli requirit eūonem cū ierapigra ꝛ cū catholicon. Sꝫ si cā sit calida tūc flōmia valet nisi colera nimis abūdaret. tūc enim bonū eēt dare pill'as cochias vl' cassiā fi. vel mirabol'. citrinos. ¶ Si pp vlnera patebit cura iferi⁹. ¶ Si fuerit a pectore: tūc denť mūdificantia aromatica: sic decoctio isopi ro. viol'. saturegie ꝛ sil'ia. ¶ Si a sto⁹: tūc digestio ꝑuoceť cōfortando stōacū cū cibis bonis nō corruptis. ꝛ cū moderantia cibi ꝛ pot⁹ ꝛ cū puluere gar̄. ꝛ nucismuscate ꝛ calami aromatici. ¶ Si fiat a cerebro vel a colatorio vel a naribus tūc opꝫ frequenter dare cōfortantia cap̄. sicut pliris cū musco ꝛ diātbos cū musco. deinde lauētur os ꝛ nares cum vino odorifero frequēter: in quo coquātur cinamomū spica mirrba rose calamus aromatic⁹ cipus. s. cortex citri lignū al'. gar̄. folium. ꝛ folia lauri ꝛ similia. Jtē fiat ablutio talis expta de aceto vino aqua ꝛ melle ꝛ ad os et ad nares ꝛ in fetore oris ꝛ nasi. deide fiat tēta de iera pigra ad pōdus. ʒ. iij. calami aromatici mirrbe gar̄. an̄. ʒ. ij. ꝛ fac tētas in vino bono. Jtē vrina asinoꝝ est ex melioribus: lauacris ꝛ ifusionibus ad fetorē nariū. Jtē exsufflatio in narib⁹ fiat de puluere calamēti aut ligni al'. aut folioꝝ lauri aut fruct⁹ iuniperi cuꝫ modico sal' gēme. ꝛ cum alijs aromatib⁹ etiā valet. Deide fiat masticatio ꝛ comestio frequēs ipsius apij ad fetorē oris. ꝛ est optimum ꝼm Rasim 9° Almāś. Deide os ꝛ dētes fricētur cuꝫ puluere thuris. ꝛ idē puluis suffleť in narib⁹. Jdē facit granū musci ambre vel cāphore. Jtē. ℞. piperis zedoarie nucismu. an̄. ℥. i. sal' gēme. ℥. ß. fiat puluis q diu in ore retētus ꝛ post trāsglutitus est optimus. Jtē si mulier vel vir paꝝ de fo° lauri vel gar̄. ꝛ paꝝ de musco sub lingua teneat nunq̄ꝫ ei⁹ anbelitus sentieť grauis. vel si babeat in caputio suo vel retro aurē. Jtē portet mirrbā sub ligua ieiunus. Jtē macis sub lingua retēta ꝛ paꝝ masticata oēꝫ fetorem tollit. ¶ Jtem granū frumenti masticatū tollit odorem vini. ¶ Jdē facit acetum. Jdeꝫ facit odoramentū sicut ē pomuꝫ ambre de laudano maiorana se. basiliconis storace calamita nucemuscata gar̄. cortice citri florib⁹ camomille floribus regine prati que per se curant fetorem talem cum calamo aromatico musco ambra balsamita florib⁹ albe spine ꝛ roś ꝛ folijs lauri ꝛ oleo nardino vel laurino. ꝛ est optimū oēm fetorē palliās. ¶ Jtē colliganť in estate flores albe spine ꝛ flores regie prati ꝛ cū laudano fiat optimū odoramentū ꝯtra omnem fetorem in causa frigida vel parum calida. Sed in causa calida de roś nenufare ꝛ laudano fiat odoramentum. ꝛ ista sufficiant. ꝛ venter teneatur laxus in omnibus istis.

¶ De defectu odoratus.

Nocumenta odoratus sunt diminutio eius aut ꝑuatio aut ꝑmutatio aut mendositas: qn̄. s. credit se sentire aliquid qđ nō iuenitur in aliquo sensibili ꝑsenti iuxta odorantem. vn̄ odorabile aut sentiť debil'r aut nullo mō sentiť aut sentiť in ꝯrium buius quod raro comprebendit.

Cause. Cā est exterior aut iterior. Exterior cāus ꝛ ꝑcussio in vijs odorat⁹ ꝛ in colatorio. Interior est malitia ꝯpōnis aut cōpl'onis aut malitia morbi ꝯpositi: sic apatis ꝛ cancri ꝛ opilatio in vijs vel in emūctorijs. Malitia ꝯpl'onis ē cū mā̄ ꝛ sine mā̄. ¶ Signa ꝯpl'onis sunt manifesta per pūcturas ꝛ oppositū eaꝝ. ¶ Signa ꝯpōnis male bn̄tur ꝑ ꝑuationē alioꝝ. ¶ Pronostica: nocumentū natiuū aut cronicū est icurabile.

Cura. Cura male ꝯpl'onis cal'e est cuꝫ lauacris ex rosis ꝛ coriandro ꝛ cū suctionib⁹ ꝑ nares ex oleo ro. ꝛ modico aceti. ꝛ aliquando miscetur cāphora ꝛ aqua decoctionis mēte bumide aut sicce aut vaporatio aceti est vltima. ¶ Cura male ꝯpl'onis frigide est cū lauacris ꝛ embrocationibus q̄ sunt sicut spica ꝛ calam⁹ aromaticus calamentū ꝛ sansucus ꝛ similia. ꝛ cū vnctionib⁹ ꝛ suctionibus que fiūt a naribus ex oleo costino ꝛ rutaceo ꝛ oleo de neridē. i. cū oleo nardino vel de nuce muscata cū castor̄. euforbio ꝛ musco. ¶ Si aūt mala ꝯpl'io fuerit cū mā̄ aut cū ventositate grossa aut opilatione: tunc cura ē duplex. vl'is ꝛ particularis. ꝑma quidem perficitur cum eūone māe ꝛ iteratione ei⁹ si oꝫ. 2ª perficitur cū embrocationibus ꝛ lauacris ꝛ inclinatione capitis super vaporem camomille sansuci calamēti spice ꝛ similiū. deinde cuꝫ gargarismatibus de bis que mundificant cap̄. s. cum ruta isopo decoctis i aceto squillitico: ꝛ frequēter masticet zedoariā. deinde cū caputpurgijs ꝛ suctionibus ꝑ nares cū castoreo ꝛ fellib⁹ aīalium ꝛ nigella cū rebus odorabilibus sicut est serapinū ꝛ castor̄. mirrba piper musc⁹ mixtus cū oleo nardino ꝛ camomillino ꝛ sil'ibus. ¶ Jtē assiduatio odoris rute est experta in boc. c. sil'r caputpurgia ex ea ꝛ ex nigella trita ꝯtritione vltima: que fuit ꝑus infusa in aceto ꝛ mixta cū oleo antiquo ꝛ suctio cuꝫ naribus. ¶ Jtem vrina bominis infusa per nares est mirabilis. ꝛ caputpurgia ꝛ sternutatoria ex eufor°: ꝛ pēna itincta in aceto ꝛ deide iposita itra nares. ¶ Cū ergo caputpurgia ꝛ suctiones generant ardorem ꝛ cōbustioneꝫ in naribus: tunc succurrať cum oleo ro. ꝛ cum lauacris ex aqua calida ꝛ aq̄ furfuris: ꝛ aq̄ ro. ꝛ fiāt illa q̄ dicta fuerunt 2° buius. c. de cura lepre de opilatione nariū: de quo dictuꝫ est superi⁹. ꝑmo li. ꝛ simil'r 2°. De fluxu sanguinis nariuꝫ modo nibil dicam. Laus deo.

¶ De sternutatione.

Sternutatio est motus fortis cerebri ꝑpter expulsionē nociuoꝝ ꝛ ē mot⁹ nāe nō morbi ꝼm Gal. 5° de mor⁹ ꝛ Gal. 7ª affo. cōmen. 52. dicit sic. Hip. sonitum sternutationis dicit eē multitudineꝫ aeris exeuntis subito per nares.

Cause. Cā est duplex. interior aut exterior. Exterior sicut radius solis cū penetrat ꝑ carūculas narium. aut pēna itincta in aceto ifusa ibidē. aut puluis piperis aut euforbij. aut consil'is mordicās ꝛ pūgens. sicut vent⁹ acut⁹ ꝛ fum⁹ ꝛ approximatio ad iuuēculā ꝛ besita° ꝛ desideriū coit⁹ ꝛ frig⁹ extrinsecū. ꝛ odorabilia sic rosa odorata generat sternutationē calefaci. ꝛ folia mirti cū aceto ꝛ succus folioꝝ vitis ꝛ salicis ꝛ agresta ꝛ cāphora ꝛ opiuꝫ odorata ꝛ isufflata. ꝛ nenufar odoratū ꝛ solatrū ꝛ vapor aceti ꝛ celido° agrestis. Sꝫ ifridatis sternutatōeꝫ stimulātia sūt eufor^m elebor⁹ ꝯdisi pip fella aīaliū castoreū panis porcin⁹ zinzi. piretrū maiorana auric'la muris nigella ifusa i aceto pl'pa cologntide sal' spēs oppoponacuꝫ serapinū aloe sinap̄. ruta siluris gallia muscata ꝛ muscus ꝛ odor albe spine. ꝛ gallia ē de ꝯpositis istud facientib⁹. ¶ Cāe itrinsece sunt būor aut vapor aut vētositas aut aliqua res aggrauās vtutē aīalē. virtus aūt aīalis sensibilis sentiēs nocumentū suscitat nālem expulsiuam: q̄ sic stimulata mouetur cū magno ipetu ad expellēdū nociua. ꝛ permiscens cū aere expellit ad exteriora et sonat. qꝛ ꝑ locū angustū transit sic ostēdit Ga 5ª affo. ꝯmen. 52. ¶ Signa sunt manifesta per idicia pa.

Pronostica. Pronosticatio ē q sternuta° i qbusdā vtil' ē: in qbusdā nociua. Util' p⁹ maturatōeꝫ corize et p⁹ digōnē sode ꝛ frenesis ꝛ litargie ꝛ subetb ꝛ epilepsie et apoplesie et scotbomie et egritudinum neruoꝝ et corruptōis memorie, et facilitat ꝑtū ꝛ

expellit secūdinam. vt dr̄ 5ª ꝑtiª affo. cōmēto 34° ⁊ 48°. ¶ Nociua ē sternutatio in pn̄° catarri difficilis ⁊ in egritudinibus catarralib⁹ pectoris ⁊ pulmonis ⁊ faucium ⁊ costarum an̄ digōnez sode ex plenitudine. ⁊ omniū morborum ꝓdictorum an̄ digōnē ⁊ an̄ corpis mūdificationē cōem. ¶ Jtē datis medicinis ad sternutandū. si nō sternutet mortalis ē ⁊ signū mortiferū ⁊ casus vͣtutis. Jtem 2° prono. can̄. 49. in can̄. illo. Si in pulmone coherens. dicit sic. Sternuta° cū reumate in oī egritudine pulmonis ⁊ coste malū est: siue illa sternuta° ꝓcedat siue coeq̄lis sit egritudini malū est. Sꝫ sternuta° in oī egritudine acuta sine reumate bo^m est: ⁊ maxie post digōnē ⁊ p⁹ pn^m. ⁊ h̄ qn̄ per se venit nisi a causa extriseca. ¶ De sternutatiōe vide 3° can̄. fen 5ª tractatu. 2° ⁊ ꝑmo de histoꝛys aīalium caplo. 7. ⁊. 31ª problematum.

Cura. Cura sternutationis fit cū retinētib⁹ eā sic cuz forti ⁊ longa retentiōe anhelit⁹ ⁊ cū accn̄tibus aīe: sicut est gaudiū ira sollicitu° cogitatio magna ⁊ fricationes auriū ⁊ extremitatū ⁊ ꝯtorsio. ⁊ fricatiōes gigiuarum ⁊ palati ⁊ lingue ⁊ oculoꝝ valent optime. ¶ Jtē succus ozimi iniectus naribus aufert sternutationē a ꝓprietate. ¶ Postea veniendū est ad cās in particulari si contingat ꝓpter icitationē factā a caloꝛe solis aut ab austro: tūc oleū ro. aut de salice ⁊ nenufare odoꝛata ⁊ effusa ī ambas auricl'as ⁊ super caput. ⁊ soꝛbitio aq̄ frigide ⁊ sugere eam narib⁹ ⁊ lauar̄ faciem cū ipsa sedāt sternutationez. Si v͛o ꝯtigat ꝑ ꝑ icitationē a frigoꝛe ⁊ boꝛea: tūc curatur per cōtraria istoꝝ. Olea ergo cal'a sine moꝛdicatiōe infūdant̄ sup̄ caput. ⁊ in ambab⁹ auriculis ⁊ naribus soꝛbeatur aqua cal'a. ⁊ fiat balneatio ī ea ⁊ odoꝛetur cāomilla. ⁊ ponant̄ redolentia ⁊ gallia muscata ⁊ spica mirrha āb͛a ⁊ lignū al. ⁊ odoꝛ spōgie maris optim⁹ est. ⁊ odoꝛ thuris ⁊ stoꝛacis calamite ⁊ folioꝝ lauri. deinde fiant euapoꝛatoꝛia. ¶ Si cā fuerit frigida fomētet̄ caput coꝛpoꝛe mūdificato cū aqua decoctionis cāomille melliloti anthos anisi maratri spice nardi maioꝛane betonice. ⁊ nares iungātur cū oleo de camomilla ⁊ cū oleo laurino. Jn cā cal'a fiāt talia cū frigidis sicut cū oleo ro. nenufarino viol'. ⁊ cū istis tēpera ⁊ nares iungātur. Et si fuerit ex reumate calido suffumiget̄ caput cuz rosis ⁊ sandalis ⁊ aqua ⁊ aceto. Et si fuerit ex reumate frigido tūc suffumiget̄ cū amb͛a ⁊ laudano ⁊ olibano. ¶ Et nota ꝙ ī omni reumate plus valēt odoꝛamēta q̄ꝫ suffumigatōes ⁊ fomētationes. Oia cibaria dētur actu cal'a. ⁊ fiat somnus ꝓfundus. ligentur extremitates doloꝛose ⁊ foꝛtiter.

¶ Capitulū quintū de coꝛriza ⁊ reumate de quo dictū est supꝛa secūdo libꝛo. ⁊ ideo ad locū illū recurratur.

¶ De polipo.

POlipus est excrescētia carnis infra nares pēdens ibi obturās nares. ⁊ est q̄si enoꝛmis īfra eas. Et dr̄ polipus quasi plenus pedib⁹. q͛ multos ramos hꝫ ⁊ radices multas q̄bus adheret narib⁹ ac si pedib⁹ ⁊ vngulis ibi īfigeret̄. ¶ Apa in narib⁹ fit aliqn̄ de reumate descendēte. aliquādo de sanguine exeūte ꝑ nares. ⁊ ibidē reliquias dimittēte sicut fit polipus. ¶ Signa sunt manifesta. ¶ Pꝛonosticatio est ꝙ apa nariū frequēter terminatur in guttā rosaceā. aliquādo in noli me tangere. ⁊ aliquādo in lepꝛā. ⁊ ideo opꝫ curā festinare.

Cura. Cura apat| ē per euōnē ꝑ flōmiā ⁊ farmaciā ⁊ clisteria ꝓut natura requirit. deinde in pn̄° ponantur repcussiua infra nares: sicut oleū ro. mirtinum ⁊ aqua ro. ⁊ hoc in cā calida. deinde vtendū ē oleo cōi conquassato cū mucilagine se. lini aut fenugreci aut oleo ro. cum lacte recēter mulso, vltimo apponat̄ diaquilon dissolutū in oleo aut mucilago radicū lily cocta cuz lacte ⁊ trita cū adipe galline aut perdicum. Et adeps galline trita cū oleo de amigd. dulc̄. ⁊ cera ꝯfert optime. Similiter mucilagines lily ⁊ fenugreci mixte cuz oleo. ¶ Deinde in apatibus sanguineis accipe farinā oꝛdei ro. an̄. ℨ. 5. cāphoꝛe. ℨ. 5. tere ⁊ cōfice cū aqua ro. vel cum succo granatorum acetosoꝝ vnge intus ⁊ extra q͛ ꝓbatū ē. ¶ Jtez accipe succi solatri ⁊ succi granatoꝛum acetosoꝛuz aq̄ ro. an̄ ꝑtes eq̄les olei ro. pt. y. ꝯquassent̄ cū modico cāphoꝛe ⁊ vnge intus ⁊ extra. ¶ Sed si apa sit col'icū: tūc accipe mucilagines psily aut citonioꝝ aut albumen oui conquassatū cum oleo ro. aut violato ⁊ īfrigidet̄ ⁊ vtere bonum est ⁊ expertū: ista oīa valent in oī apate calido vbicūqꝫ fuerit. ¶ Sed si apa fuerit frigiduz in naribus: qd̄ raro est: tūc de mucilagine radicū lily ⁊ fenugreci ⁊ oleo ro. fiat inunctio ⁊ curabitur. ¶ Cura polipi nigri non est curabilis. ⁊ polipi mollis putridi est rara. sꝫ polipi elōgati pendentis extrahentis radicem gracilē non nimis pꝛofundā est cura possibilis cum incisione cuz ferro. s. cū foꝛficib⁹. ipso appꝛehenso pꝛius cum tenaculis. deinde post incisionē cauterizet̄ cū ferro ignito vel cuz medicamine acuto. ⁊ hoc fiat post coꝛpoꝛis mūdificationē pluries iteratā ⁊ post flōmiā. ⁊ aln̄ in fluxu reumatis oꝫ cauterizare in ꝯmissura anterioꝛi: vt dictū fuit 2° huius. c. de reumate. ¶ Si aūt incisio nō fuerit facilis: tunc cū pilo caude equi circūligādo ⁊ retoꝛquēdo. ⁊ cuz acu plūbea īponēdo extrahat̄ polip⁹. deinde cauterizet̄ sicut p̄us cū foꝛficibus ignitis vel cū calce viua vel cū arsenico vel cum olibano ignito vel cum alys combustis calidis. Abiecta carne polipi tunc inungatur locus cum vnguento viridi ⁊ cum vnguento de cerusa. ¶ Sed si polipus fuerit cancrosus: tūc vnguentū viride ē bo^m qd̄. ℞. viridis eris. ℨ. 5. ⁊ dialtee. ℨ. y. vel radix serpentarie misceat̄ cuz granato ſm totum ꝯtrito ⁊ ꝯtuso ⁊ circūquaqꝫ inungat̄ ⁊ lana intingatur ibi ⁊ narib⁹ īponat̄. īmo granata ꝯtusa ⁊ ꝯtrita ⁊ succus cum coꝛtice sunt optime operationis in cācroso loco vbicūqꝫ fuerit. ¶ Jtem. ℞. calcis non extincte partes. y. floꝛ. eris partez. i. gallarum balaustia. an̄ part. 5. distēperent̄ cū aceto foꝛti ⁊ cū lixiuio: ⁊ vtere. ⁊ ē exꝑtum.

¶ De vlceribus ⁊ vulneribus nasi.

VLcera ⁊ vulnera in naribus quedā sunt manifesta exterius ⁊ quedam occulta interius. Que autem manifesta sunt aliqua sunt humida ⁊ leuia. aliqua sunt sicca sicut cruste. ¶ Sicca curantur cum medicinis mediocris exiccationis. quia sicca siccis: humida humidis curantur secūduz Gal. 3° de ingenio sanitatis. ⁊ in ꝓposito valet vnguentum de cerusa cum oleo ro. dissoluto cum mastice ⁊ puluere ro. ¶ Si autem fuerint vulnera humida curantur cum medicinis minoꝛis exiccationis sicut oleo ro. ⁊ adipe galline ⁊ cera simul dissolutis. ¶ Occulta autem vulnera interius latentia pꝛaua sunt. et pꝛauioꝛa que fiunt in caruncul is ⁊ ventriculis ⁊ iuxta capita māmillaria. ¶ Et occultoꝛum quedam sunt recentia in quibus non pꝛeterit multum tempus. Quedaꝫ sunt antiqua cronica. ¶ Recentiuꝫ duo sunt genera curationis. Pꝛimuꝫ quidem est mundificatio. ⁊ perficitur cum medicinis lauatiuis debilis abstersiōis: sicut aqua mellis: ⁊ similia. ¶ 2^m vero est consolidatio ⁊ sigillatio ⁊ perficitur cū medicinis debilis exiccationis: sicut cuz vnguento de cerusa confoꝛtato cum modico mirrhe et olibani ⁊ sanguinis dꝛaconis. cuius recepta hec est. ℞. cerusе merdasengi idest litargiry. an̄. ℨ. vi. plūbi vsti scoꝛie argēti. an̄. ℨ. iiy. masticis olibani. an̄. ℨ. y. 5. olei ro. ⁊ aceti al. qd̄ suffic̄. terāt̄ ī moꝛtario. ⁊ pōat̄ p̄us oleū deiñ acetū

añ.paruꝫ infunde ita ꝙ ſine itermiſſione terantur nunc hoc nunc illud infundendo donec iſpiſſetur. Et ſi ſit ibi colera aduſta adde argenti viui.ʒ.v. Et ſi ſit ibi aliquod putridum pone.ʒ.ij.ʒiniar.i. viridis eris.ꝛ loco iſtius ponatur vnguentũ album Raſ. ¶ Cronica aũt ꝛ putrida vulnera triplici genere curationis egent. ¶ Primũ eſt mũdificatio eoꝝ cũ eo qđ eſt mediocris abſterſionis: ſicut eſt vinum ꝛ mel.ꝛ apud multitudinẽ putredinis miſceat̃ flos eris vel vnguentũ egiptiacũ ipſius Meſ. qđ eſt. ℞. flor̃. eris aur̃.v. mellis aur̃.8. aceti fortis aur̃.7. coquãtur ſup ignẽ donec inſpiſſent̃.ꝛ olibani aur̃.ij.5. adde.ꝛ valet ad vulnera antiqua ꝛ ad fiſtulas. abſtergit.n.ꝛ mundificat a carne mortua ꝛ putredine. Et aureus idẽ eſt qđ ſolidus. Si ſolidũ q̃ris tres.ʒ. dimidiab.ꝛ eſt.ʒ.i.5.ꝛ tunc leuiter apparet qđ ꝯtinẽt aurei multi vel pauci. Jtẽ vrina ĩfantiũ eſt mũdificatiuũ bonũ.ꝛ ſuperius dixi multa de vlcerib⁹ auriũ. Sed vulnera auriũ ĩdigẽt ſicciori ꝛ acutiori medicamine q̃ȝ vulnera nariũ. ¶ 2ᵐ vero eſt ĩcarnatio vulneris cũ eis q̃ ſunt ſicut vnguentũ tetrafarmacuꝫ qđ eſt tale. ℞. litargiry triti ſubtil̃r p ſe ptẽ.i.ꝛ funde ſup ipſuꝫ nũc oleũ nũc acetũ.ꝛ terat̃ ꝛ adeq̃tur ꝓprie.ꝛ adminiſtret̃: qꝛ ĩcarnat ꝛ ꝯſolidat. vel ſic. ℞. litargiry ptẽ.i. aceti tantũdẽ. olei antiqui ptes.ij. coq̃tur ꝛ cũ facilitate quouſqꝫ iſpiſſet̃ ꝛ vtere. operat̃.n. ſicut p̃mũ. vel cũ vnguẽto de ceruſa fiat ĩcarnatio.ꝛ ſi vis aliq̃d corrodere adde modicũ de colcotar.i. de atramẽto citrino vel de auripigmẽto citrino. ¶ 3ᵐ eſt ꝯſolidatio vulneꝝ ꝛ ſigillatio eoꝝ faciẽdo cutẽ ꝛ pficitur cũ medicinis nõ multe exiccationis ſicut eſt marã.i. medicamẽ de mirrha ꝯfectũ cũ olibano ſarcocolla mirrha. Et quãdo timemus de futura putredine: tũc adde aliquãdo de ariſto.ro.ꝛ modicũ de colcotar. Et ſi vulneratio fuerit intra nares verſus colatoriũ ꝛ palatũ. tũc ponatur filũ ꝓfunde ĩterius quouſqꝫ ſanguinetur ꝛ tũc extrahatur.ꝛ vnge cũ medicamine p̃dicto et repone. Uel fiat vnguentũ de flore eris pulueriꝫato ſubtiliter. ℞. cere.℥.iiij. olei antiqui.ʒ.vi. floris eris puluerizati ſubtil̃r.ʒ.ij. fiat vnguentũ.ꝛ vtere cũ licinio vel cũ tẽta qđ idẽ eſt. Uel de ceruſa ꝛ litargirio ꝛ plũbo vſto tritis ꝛ ablutis frequẽter cũ vino ꝛ oleo mirtino diu terẽdo in mortario nũc ĩfundẽdo oleũ nũc viᵐ donec iſpiſſetur. eſt .n. expertũ in vulnere ſanioſo.ꝛ illa que dixi.c. de vlceribus auriũ valẽt hic.ꝛ iſta etiã hic dicta valẽt in omni vulnere ꝛ vlcere ſordido.ꝛ ideo multa hic poſui vt ad iſtũ locũ fiat recurſus in cura fiſtule ꝛ vlcerũ ſordidoꝝ. ¶ Jtẽ fiat lotio frequẽter in talib⁹ de vino decoctionis plantaginis roſaꝝ abſ. mirrhe tanaceti centauree ꝛ pſidiaꝝ ꝛ balauſt.ꝛ ambroſie ꝛ celidonie ꝛ mellis.ꝛ valꝫ in fiſtulis ꝛ cãcro ꝛ vlceribus putridis ꝛ ſanioſis ꝛc̃.

Quartus tractatus tertij libri erit de paſſionibus oris ꝛ lingue ꝛ labiorum.

¶ De ſciſſura labiorum.

Sciſſura labioꝝ qñqꝫ fit in labio ſuperiori cũ cõitate narium ꝛ fit poſt corizam ſolentem fluere ad illas ptes quas naſus tangit ꝛ labiuꝫ veſtigijs rubedinis: qñqꝫ aſperitate qñqꝫ puſtulis ꝛ cruſtis puis. Et aliqñ eſt fiſſura in labio inferiori pp calorem adurentem ꝛ pp fumũ aſcendentem a ſtõaco ad os excoriantẽ illas partes. Et aliquãdo a cibo nimis calido.ꝛ aliqñ a borea.ꝛ vento forti. cuius ſigna ſunt manifeſta.

Pronoſtica. Sciſſura labioꝝ ꝛ puſtulatio poſt ſigna digõnis ĩ fe. colerica ẽ ſignũ criſis: añ ẽ malũ. difficile curat̃ ꝓpter motũ labioꝝ ꝛ humectationẽ cũ cibo ꝛ potu. ſil̃r de facili in corpe diſpoſito negligente ꝯuertitur in noli me tangere.

Cura. Cura requirit tres res. pᵃ ẽ mũdificare corp⁹ ab hũore ſupabũdante.ſ. cũ medicia purgãte col̃am aduſtã cũ ſene ꝛ caſſia ꝛ ſero. 2ᵃ ẽ diuertere mãꝫ cum flõmia ſi pctm̃ ẽ in ſanguine. aut cũ ventoſis vel cuꝫ ſcarificatione in occipitio ꝛ in collo. aut cum cauterio in cõmiſſura anteriori ſi oporteat. 3ᵐ eſt equatio loci ꝛ correctio nocumentoꝝ q̃ in locis ipſis accidũt cũ iaꝫ dictis capl̃o de vlcere nariũ. ¶ Et ſi fiat in labio aliquo abſqꝫ cõitate aliaꝝ partium: ſciſſura talis curat̃ cũ vnguẽto de ceruſa aut oleo ro. ¶ Et ſi ſit ſciſſura ſꝫ tranſuerſũ: tunc cũ puluere cinamomi ꝛ gallaꝝ curari dꝫ.ꝛ aliqñ dꝫ cauterizari cũ iſtro aureo ſubtili ignito. deinde cũ vnguento de ceruſa vel cũ vnguento Raſ albo. vel cũ armoniaco diſſoluto in oleo ro. ¶ Jtẽ ad ſciſſurã labioꝝ accipe furfuris ꝛ piloꝝ caude eq ptes eq̃les ꝯbure ſup laminã ferream.ꝛ miſce cinereꝫ eoꝝ cũ melle.ꝛ vnge locũ mane ꝛ ſero quouſqꝫ ſanetur.ꝛ iſtud eſt medicamen democriti. ¶ Jtẽ de terbentina maſtice ꝛ iſopo hũida ꝛ melle fiat cerotũ optimũ. ¶ Jtẽ maſtix mollificata cũ albuĩe oui crudi appoſita ſanat ſciſſuras labioꝝ. ¶ Jtẽ galle pulueriꝫate mixte cũ melle ſunt optime. ¶ Jtem ſi ſit ardor ꝛ vlceratio ꝛ ꝯbuſtio labioꝝ tũc. ℞. litargiry ceruſe fricatiõis plũbi olei iuſqami vl̃ olei ro. añ. tere ꝛ fiat iunctio. ¶ Jtẽ de ceruſa gallis capiat̃ ps vna: de amido dragãto ps.5. ꝯfice cũ adipe galline aut anatis ꝛ vtere. ¶ Jtẽ d̃ cera citrina ꝛ mucilagĩe ſe. citonioꝝ ꝛ oleo ro. fiat vnguẽtũ optimũ ꝓ excoriationib⁹ calidis. ¶ Si ſit ibi cũ friditate: tunc de mucilagine ſe. lini ꝛ fenugreci ꝛ cera fiat ſicut p̃us. ¶ Jtẽ ꝯ̃ excoriationẽ oris ꝛ lingue ꝛ gĩgiuaꝝ dixi in p° li. ſꝫ adhuc accipiat̃ dragãtũ ponat̃ in aq̃ ro.ꝛ fiat mucilago ꝛ illiniat̃ loc⁹. vel de pſilio fiat eodẽ modo. ¶ Jtẽ ꝯ̃ excoriationẽ oris cinogloſa.i. lingua canis ſanat in breui. ſil̃r ꝯtra puſtulas in ore valꝫ lotio facta de verbena ĩ aqua vel vino. ¶ Jtẽ pro puſtulis ꝛ ſciſſuris labioꝝ valꝫ oleũ de amigđ. dulc̃. ꝯtritis ꝛ liquore expreſſo. vel ſi maſticentur ꝛ ſugantur ſicut ſatis expertus ſum in meipſo frequenter qñ ꝯtra ventum vel in ſole calido equitaui. Uel pellicula oui duri ſuperpoſita vel cortex vel pellis craſſule. maiorane.ꝛ non cadet donec cadat egritudo. ¶ Tamen ſi ſciſſura ſit antiquata vix curatur.ꝛ vidi vnũ qui non potuit diu curari. tãdem vnus appoſuit realgar expreſſum cum albumine oui prout decet.ꝛ tunc poſuit ſuper pelliculam vnam ꝛ ſuperpoſuit labio ꝛ iacuit ibi per.7. dies.ꝛ tunc ipſe cum penna eleuauit pelliculam ꝛ ſubito extraxit.ꝛ ſequebat̃ vermis magn⁹ ꝛ totũ corruptum qđ fuit in labio ꝛ tũc appuit caro ſana.ꝛ cũ empl̃o ianuẽſi curatus fuit ſtatim. tñ in p̃n° ſuperpoſuit foliuꝫ

plantaginis ꝓpter arsuram ⁊ curatus fuit.

¶ De dolore dentium.

Dentes creati sunt ꝓpter tria iuuamēta. p̄mū ē pp cibi decisionē ad ꝑpa- randū stōaco. 2m ē ꝑ vocū ⁊ lrāꝝ formatio nem. 3m ꝓpter arma in quibusdaꝫ animali- bus sicut in apris. ¶ Dentium tres sunt spēs anteriores qui vocanᷓ icisiui. canini qui dñr concussiui. ⁊ molares qui dñr ꝯminutiui. s. in ꝑtes minutas cibū cō- minuentes vt facilius digeratᷓ. ⁊ ē illud vna digō. ⁊ ideo frumentū masticatum maturat: frumentū coctum non. Et sunt dētes vt cōmuniter. 32. vt patet per hos versus.

Bis duo scindentes supra: sub bis duo dentes.
Bis duo canini sunt: molaresq̃ viginti.

¶ Ex omni partes. 5. vñ supra sunt duo dentes qui vocan tur duales ⁊ corrñdent duo oppositi inferius. Et ex vtra q̃ ꝑte sunt duo qui vocātur quadrupli: ⁊ sunt oēs isti ici- siui. Sꝫ illi qui non hñt nisi. 28. dentes nō hñt nisi q̄tuor molares ex oī parte: ita ꝙ sunt in toto. 16. ¶ Dens glibꝫ hꝫ vnam radicē exceptis molarib⁹ qui iferi⁹ hñt duo vl' tria capita vel radices. sed suꝑiores habent tres vel qua- tuor ꝓpter dependentiā ⁊ grauitatem eoꝝ. Dentes isti cū ligatione sui cū osse mādibule cooperiuntur gingiua: ⁊ eoꝝ radices cooꝑiunᷓ quibusdā additamētis carneis ⁊ venit eis ex cerebro neruus dans sensuꝫ: tñ nullū ossiū sentit nisi dentes. ⁊ hoc est veꝝ accipiendo dentes ꝓ cō- posito ex osse ⁊ ligamento ⁊ neruo et pellicula tegēte. al'r .n. non esset veꝝ. Et dētes patiunᷓ oīa gnā morboꝝ. quia qō nutritur ⁊ extendiᷓ nāl'r: pōt distendi ⁊ infici nāl'r ex suꝑfluo nutrimēto ꝭꝫ Auic. in. 3°. cañ. fen. 7a. c. de dētib⁹.

Cause. Cā ergo doloris dentiū ē multiplex. exterior ⁊ interior. Exterior ē sicut casus ⁊ ꝑcussio ca- liditas nimia ⁊ frigiditas nimia. ⁊ cū aliquis cōedit ciba- ria multū calida ⁊ statim post potat potum nimis friduꝫ frigiditate actuali. aut si frangit cū dētib⁹ res de difficili frāgibiles. aut si cōederit res duras ꝯfectas cum melle: sic̄ est zinziberatū. aut si nimis curiose fricauerit dentes cū re acuta remolliente carnē radicis: aut faciēte sangui nem fluere. aut si fuerit negligens in mundificādo eos. tunc. n. liositates ⁊ suꝑfluitates colligunᷓ ibi: q̄ sunt po- stea cā nocumēti. ⁊ si cōederit cū vna parte ⁊ nō cū alia: ī parte in qua non cōedit plura suꝑflua aggreganᷓ. aut si vtaᷓ cibis de quoꝝ ꝓprietate est corrūpe dētes: sic̄ sunt acetosa ⁊ porri ⁊ lac ⁊ pisces ꝑui siue recentes siue salsi ⁊ sil'ia. ¶ Interior cā aut est a cerebro aut gingiuis et ner- uis deuenientibus ad dentes. aut a stōaco: qꝛ ab eo ascen dunt vapores corrupti q̇ veniētes ad dentes cānt ibi ver mes ⁊ corrosiones cācrū fistulā aꝑa ⁊ īfectiones coloreꝫ eoꝝ ⁊ dolorē. Uomit⁹ sil'r est cā istoꝝ: potissime si fuerit acetosus fumosus acutus aut putridus aut corruptus. ⁊ indigō ⁊ eructuatiōes fetide idē faciūt.

Signa. Signa cāꝝ extrinsecaꝝ hñtur ꝑ idicia patiē- tis vel assistentium. Signa cāꝝ intrinsecarū variantur per variationē cāꝝ. Si a capite hoc scitur per grauedinē ⁊ dolorē capitis. ⁊ per reuma: qm̄ freq̄nter ac- cidit ex illo ⁊ qꝛ ꝯtinu⁹ est. Et si ex dētib⁹ aut gigiuis: ma nifeste appet. ⁊ si non discernaᷓ ex quo dente est: icipiaᷓ p̄mo a masticatione vnius: deinde cū alio. ⁊ cum veneris ad illum est dolor manifeste in illo. Et si fuerit a neruis discernitur qꝛ in alys nihil appet. Et si fuerit a stōaco di- scerniᷓ per dolorē ⁊ grauedinē stōi. ⁊ plus grauaᷓ añ prā- diuꝫ q̃ cito post: nisi cōestio fuerit iordinata ⁊ reꝝ mala ruꝫ corruptaꝝ. Et si sanguis est in cā discerniᷓ per calorē ⁊ ruborem ⁊ tumorē gingiuaꝝ. Et si col'a: ⁊ tūc ē pūctura ⁊ mordicatio: ⁊ cōpl'o ⁊ etas ⁊ tempus ⁊ regimē ꝯcordāt. Et si flegma: tūc est albedo loci ⁊ dolor remissus. ⁊ ē mul titudo sputi cū reumate. Et si ml'ia: tūc adest liuor ⁊ duri ties in gingiuis ⁊ hora ml'ie plus affligiᷓ. s. versus mediā noctē. Et si sit ex hūiditate: ℞ pꝫ ꝑ saliuā multā ⁊ graue- dinē. Et si ex siccitate adest ariditas ⁊ siccitas oris ⁊ den- tiuꝫ ⁊ tēpus ē siccū ⁊ dieta sicca ⁊ vigilia multa. Et si ex ventositate tūc est pulsatio ⁊ mot⁹. Et si ē a cal'is iuuatur a fridis ⁊ lediᷓ a cal'is. eꝯ si sit de friditate. Et qñ ē a calo re tūc ē dolor acut⁹ pūgitiu⁹ cū mordicatiōe ⁊ siti ⁊ vigi- lys. ⁊ ē ỏ die plus vt cōiter. Sꝫ si sit ỏ friditate: tūc lediᷓ a frigidis ⁊ iuuaᷓ a cal'is moderato vsu. ⁊ qñ potat aliq̇d vel accipit reꝫ liq̇dā nisi calefiat: vr̄ sibi ꝙ penetret vsq̃ ad medullā ossis. ⁊ plus fit in nocte ⁊ horis fridis ⁊ tem- pore frido. ⁊ sic de alys ꝯcurrentib⁹ ad fritatē sic̄ ē dieta frida: vt lacticia ⁊ pisces butirati ⁊ fruct⁹ ⁊ sil'ia.

Pronostica. Pronosticatio ē ꝙ dolor dentium ꝓsternit virtutē ⁊ oēm oꝑationeꝫ rectā īpedit. s. studendi ⁊ comedendi ⁊ sōnū īpedit ⁊c. est eni sensibilitas nimia pp colligātiā cū cerebro ⁊ ꝓping- tateꝫ. ¶ Itē liuor viriditas nigredo in dētibus in febri- bus rōne fe. pessimū est. Item liuositas in dente cuꝫ fe. longitudinē egritudinis signat. vt dr̄ 4a ꝑti a affo. ꝯmēto 53°. Et in febrib⁹ ꝯtinuis si fuerint dētes aridi vt ligņuꝫ: mortale: nisi patiēs teneret os apertū nimis ⁊ aer eēt sic- cus valde. ⁊ sunt duo versus de hoc.

Est limus dētis morbi longi: recedentis
Est vite signū dens siccus maxime dignum.

¶ Ita ꝙ li signū ꝯstruaᷓ cū li morbi lōgi: ⁊ li recedētis cū li vite. qꝛ dens sicc⁹ vt lignū est signū vite recedētis.

Cura. Cura doloris dentiū hꝫ fieri ꝭm duas intentio nes. quaꝝ vna est vl'is. alia est ꝑticularis. Ul'is intētio est tres res. p̄ma ē eūo māe. 2a ē diuersio. 3a est ꝓhibitio flux⁹ illius. ¶ Et p̄ma quidē res ꝑficitur cum eūone per flōmiā ⁊ vētris sol'onē. ⁊ illud tibi significabi- tur cū cōitate capitl ⁊ cerebri ⁊ ꝑtiū eoꝝ. vñ si dolor fue- rit pp aꝑa qō est in gingiua: c⁹ mā est sanguis acut⁹ con- fert flōmia cefalice ⁊ scarificatio ⁊ incisio venaꝝ q̄ sunt sub labys ⁊ sub lingua. ⁊ hoc fiat gradatim. ⁊ ꝯferūt san- guisuge apposite ī radice dētiū ⁊ vētosationes sub mēto cū īcisiōe. Et si sine aꝑate fuerit de ꝯsil'i sanguie. vꝫ. flō a ⁊ vētris solutio cū cassiafi. ⁊ prunis ⁊ sil'ib⁹. Si aūt ex hūo re frido fiat eūo cū pill'is cochys ⁊ cuꝫ diacologntidos ⁊ ierapigra gal'i ⁊ cū diaturbit acuitl cū agarico vl' cartamo vel cū modico de pulpa cologntide p̄pate cū mastic̄. ⁊c. ¶ 2am rem ꝯplēt flōmia ⁊ vētosatiōes in ꝑte opposita in p̄n°. ⁊ fricatiōes extremitatū ⁊ ꝯpssiōes dolorose ⁊ caute- riū in guendeg. i. in cōmissura añriori. ⁊ ē loc⁹ in quo ter- minatur lōgior digit⁹ man⁹ extremitate nariū suꝑi⁹ ap- plicata vel iferi⁹ si caput sit teneꝝ. Itē in diamiỏ. si teraᷓ alliū ⁊ ponatur ī radice palme man⁹ ex domestica ꝑte. ⁊ ꝓprie ex ꝑte q̄ seq̄tur dolorē: sedat dolorē dētis. exꝑtū ē. ⁊ idē fit si pōatur supra pulsū brachy ex ꝑte dolēti. Ideꝫ dicit p̊ libro. passionary. Idē ponit Mes. ī practica sua. ¶ 3am rem cōplent administrationes medicamium ꝓhi- bentiū fluxū declinare ad dētes: sicut cum pill'is sub lin- gua: quas ponit Nicolaus ⁊ cū iam dictis capl'o de reu- mate in 2°. huius. ¶ Particularis intentio diuiditur in curā veram ⁊ curam mēdosam. Uera cura habet tres se- mitas. p̄ma est vt in p̄n°. doloris administrentur medica mina que cōfortāt dentes ⁊ repellant reumatizationem māe. ¶ In mā q̇dē calida sunt hꝯ. retentio aque frigide in ore cuꝫ aceto ⁊ aqua ro. aut vicissitudo aut aliqua īfri- gidantia que sunt ex succis: vt succus plantaginis ⁊ deco ctio rosaꝝ ⁊ mirtillorum cū mōico camphore: qꝛ cāpho- ra optime stringit. ⁊ iōvalꝫ in cā calida ⁊ frigida in parua

q̄ʒtitate. sed muscus ⁊ ambra aliq̄n dissoluūt plus q̄ʒ con
sumant: ⁊ tunc odor eoꝝ augmētat reuma ⁊ dolorez ni
si corpore prius mūdificato. ⁊ sirupus rosaceus ⁊ mirti
nus sunt valentes hic. ⁊ aliqui ponūt oleum ro. ⁊ oleum
de salice. ⁊ debēt poni exterius vel interius in ore si nō
sit pa. delicatus. Cū aūt īcipit transire tempus principij:
administrandū est oleum ro. cū decoctione vini ⁊ passu
larū ⁊ fenugreci intus ⁊ ex̄. Ultimo vero gradatim ꝑue
niendū est ad resoluenᵃ ⁊ maturantia: sicut est mucilago
se. citonioꝝ ⁊ se. maluaꝝ ⁊ radix iusquiami cocta: q̄r folia
⁊ semen eius stupefaciunt. ¶ In cā vero frigida denꝛ
in p̄nᵒ que sunt sicut oleū ro. cū mastice aut cū sumac. de
inde sero deꝛ oleū ro. cū isopo ⁊ thimo vel decoctio eorū
tm̄ cum oleo. vel origanū per se aut succus porri post eiꝰ
ebullitionē. ¶ 3ᵒ ⁊ vltimo administrenꝛ ea que sunt sicut
coloquītida cū aceto aut stafisagria vel piretrū cū aceto.
¶ Cura aūt mendosa est cura q̄ blandiendo sedat dolo
ris vehementiam. ⁊ hoc q̄dē stupefaciēdo cū narcoticis.
sed illud non fiat nisi in necessitate magna: q̄n pa. nō pōt
aliquo modo dolorem tolerare: ⁊ tunc cum cautela. Fiat
ergo sic. semē ⁊ foᵃ iusquiami coq̄nꝛ in aqua ⁊ fumus re
cipiatur per os tenendo nares ne ibi intret fumꝰ. vel de
opio ⁊ oleo ro. sil'r mixtis fiat illinitio super dentes. Idez
facit decoctio radicū iusquiami cū oleo ro. ⁊ aceto. simil'r
piretrū ⁊ cāphora si applicenꝛ sup dētē sedat doloris ve
hementiā. ⁊ est de exꝑtis. ℞. iusquiami albi opij storacis
calamite galbani. an̄. ʒ. i. pipis assefetide. an̄. ʒ. ß. misce cū
agresta ⁊ liniaꝛ sup dētē dolētē. Uel accipe opij ⁊ castorī.
an̄. partes eq̄les. ⁊ distilleꝛ ex eis granū vnū vel duo cuz
oleo ro. in aurē sequentē dolorē si vis. Item succi hedere
terrestris ex parte doloris in aure missi miraberis effcm̄
in dolorē dētis f'm Gal. li. p̄mo passionarij. Itē succꝰ calē
dule ex parte opposita missus sedat dolorē dētiū. ¶ Cir
ca curā in sp̄ali est sic operādū. p̄mo euacuādū est cū cli
steri vel meᵃ f'z exigētiā humoris. ¶ 2ᵒ faciēda sunt gar
garismata de piretro stafisagria ⁊ masticatiōes de eisdē.
¶ 3ᵒ fiāt suffumigatiōes oris de semīe iusq̄ami ⁊ se. porri
⁊ se. cepe. Itē de iusquiamo ⁊ se. porri ⁊ thure simul vstis
fiat suffumigatio per embotū ita q̄ attingat dentē dolen
tem. ⁊ sunt versus de hoc.

Dentes sic sana porroꝝ collige grana.
Ne careas thure cum iusquiamo simul vre.
Demum per embotum fumum cape dente remotum.

¶ Idest ꝑ embotū remotuz a dēte. ¶ 4ᵒ fiāt collutiones
oris sic. Accipe spoliū serpētis coq̄tur in aceto in cā cal'a.
⁊ in vino in cā frigida. ⁊ colluaꝛ os cū isto aceto ⁊ spoliuz
sup locū ponaꝛ ītus in ore ⁊ extra supra maxillā. Itē ace
tū coq̄tur in pomo collogntide. s. in testa eius spacio lōgo
⁊ colluaꝛ os cū isto. Sil'r decoctio calamēti cū aceto aut
vino est iuuamēti sublimis. simil'r dico de origano. Sʒ
si vis maturare tūc radix altee cocta in aqua vel in oleo.
Sil'r camomilla ⁊ mellilotū ⁊ fenugrecū eodē mō cocta
collutione facta sedāt ⁊ maturāt. Idē facit decoctio zizi.
in aceto in cā cal'a. vel in vino in cā frigida: vt ego exꝑtus
sum frequēter. Idē facit decoctio radicis rafani ⁊ folioꝝ
laureole. ¶ 5ᵒ opʒ applicare sup dētes emplastra ⁊ pulue
res ⁊ vnguēta. emplastrū fiat de zinzib. solū in cā frigida.
⁊ de sale tosto ⁊ de allijs cōbustis ⁊ cepe asso. sed in cā ca
lida de portulaca ⁊ radice iusquiami cocta sub cineribꝰ.
Sil'r piper positū sup dentē resoluit dolorē frigiduz. sil'r
galbanū ꝯfert dolori dētis molaris ⁊ dēti corroso subito.
Itē cipressus coctus in aceto sedat dolorē calidū. Itē ro
sas abꝛ. thus panē calidū simul ꝯtūde ⁊ cum aceto vel vi
no tēpera ⁊ tepidū sup dentē dolentē pone ⁊ liberabitur.
Itē bacce hedere arboree ꝯtrite ⁊ sup dentē posite dolo
rē sedāt. Itē alumē adustū extinctū in aceto cū tāto salis
remouet dolorē dentis. ¶ Itē radicē cinoglose vel ligue
cāis q̄d idē ē: cū butiro frixā loco dolēti suppone. ¶ Itē
pomū rubeū ꝯcaua ⁊ thure albo iple ⁊ coopi ⁊ sub p̄ūis
coq̄. deinde cortice deposito pista ⁊ cal'z loco dolēti em
plastra. dolorē. n. sedat ⁊ tumorez aufert mirifice. ¶ Itē
grana hedere cū folijs suis coquātur in vino ⁊ vinum in
ore teneatur ⁊ residuū emplastreꝛ ⁊ sanat. ¶ Itez radix
hedere terrestris coquatur in vino ⁊ teneatur in ore ita
calidū vt poterit pati ⁊ radix supponaꝛ post ⁊ statim ces
sabit dolor. ¶ Itē radix pedis colūbini idē facit. ¶ Itē
alumē de pluma vel piretrū sup dentē dolentē positum
in cā frida ſt'ica est ꝑcipuū. ¶ Itē. ℞. pulueris pipis pire
tri. an̄. se. iusquiami in duplo coquatur in vino in sacculo
⁊ sacculū calíduz suppone denti ⁊ extra si vis. ¶ Itē ra
dix fragarie ⁊ folia masticata a dēte dolente statim dolo
rem tollunt. ¶ Idem facit radix marrubij masticata.
¶ Idē facit radix pētafilonis ⁊ decoctio eius in ore retē
ta. ⁊ radix celidōie est optima posita sup dētem dolentē.
¶ Idē facꝛ mastix masticata ieiuno stōaco. ¶ Itē masti
catio piretri idē facit postq̄ʒ mā̄ fluxa est: sed nō in p̄nᵒ iō
errant multi qui ponūt in p̄nᵒ. ¶ Itē os dactili incēsum
super dentē dolentē positum sedat dolorē. ¶ Itē tanga
tur cū dēte hōis mortui ⁊ ē empericū. ¶ Deinde vngan
tur dentes cū medulla caballi ⁊ certissime sanat. ¶ Itē
cum succo abꝛ. inūgatur. ¶ Itē spoliū serpētis cōbustū
mixtū cum oleo ad spissitudinē mellis linitū sup dentes
optime ⁊ mirabiliter sedat dolorē. Postea pulueres sup
ponantur de origano ⁊ nitro sup dētes ⁊ gingiuas ⁊ mox
tollit dolorē. ¶ Itē. ℞. stafisagrie pipis piretri febrifu
ge an̄. fiat puluis qui ponaꝛ sup dentes ⁊ statim cessabit
dolor. ¶ Itē succus millefolij potatus dolorem statim
tollit: ⁊ radix eius masticata in ieiuno idē facit. ¶ Item
hederā arboream incide ⁊ in crastino inuenies ibi guttā
exeūtē: cū q̄ tāgaꝛ dens ⁊ curat sine dubio. ¶ Idē facꝛ de
genestra viridi. ¶ 6ᵒ fiant euaporatiōes exterius de mal
ua altea aneto camomilla mellíloto fenugreco semine
lini se. cauliū ⁊ folijs eius. se. porri ireos ⁊ radice lilij iso
po. ⁊ aliq̄n fit empl'm de istis exterius. ⁊ aliq̄n fumus re
cipitur per os tenēdo nares: ne ibi īgrediaꝛ. ⁊ lana succi
da intincta in decoctione istoꝝ omniū vel aliquoruz sup
maxillā ponaꝛ. ⁊ vngaꝛ exterius cū oleo anetino ⁊ de li
lio ⁊ de ruta. deinde fricenꝛ dolētes cū radice ebuli ⁊ cū
radice diptami. ¶ 7ᵒ fiāt cauteria si oporteat ⁊ maxime
q̄n dens est corrosus ⁊ dolet. tūc. n. capiꝛ ferrū ignitum ⁊
īuoluaꝛ in pāno lineo ītincto in succo solatri vel iusq̄ami
vel ponaꝛ in cānula sambuci ⁊ tangaꝛ cū parte anteriori
dens dolens corrosus ⁊ statim curat ꝑ certo. ¶ 8ᵒ si non
pōt aliud fieri dens extrahatur: sed non in principio. sed
quomodo hoc fiat diceꝛ post. capl'o ꝓximo de hoc. Mo
do fiant emperica que aliquando curant in p̄ncipio. Ra
dix apij collo suspēsa dolorē dētis tollit. ¶ Idē facꝛ radix
piloselle maioris ⁊ minoris ⁊ radix diptami. ¶ Itē scri
be in maxilla patientis ista nomina. In nomine patris ⁊
filij ⁊ spiritus sancti Amē. ✠. rex. ✠. pax. ✠. nax. ✠. i xp̄o
filio: ⁊ statim cessabit vt vidi frequēter. ¶ Itē quicūque
dixerit orationē in honore sancte apollonie virginis: die
illo non habebit dolorem dentis. Similiter dicitur de
sancto nichasio martire. Item caracteres fiant in perga
meno vel in tabulis ⁊ tangat infirmus digito dentez do
lentem q̄ʒdiu illud fit ⁊ curat. ⁊ sunt formate ad modum
vndarum aquarum trahendo lineam continuam nō in
rectū: sed modo sursum mō deorsuz sic faciendo tres tra
ctatus in nomine sancte trinitatis ⁊ sic frequēter. ¶ Itē
vermis multorum pedū qui cum tangitur rotūdatur si

rumpit

pungatur cum acu: ꝛ cū acu dens dolens tangaꝛ̄ dolor se
datur. ¶ Itē ꝑm aliquos rostrū pice collo portatum do
lorem dentium ꝛ vuule ꝛ squinantie sanat. ¶ Itē quā
diu legitur euangelium in missa quolibet die dum audit
homo missaz signet dentez ꝛ caput signo sancte crucis et
dicat pater noster ꝛ aue. ꝓ aīabus pr̄is ꝛ mr̄is sancti phi
lippi ꝛ hoc ꝯtinue. ꝛ ꝓseruat a dolore futuro ꝛ curat ꝓsen
tē ꝑm veridicos. Modo vt nunq̄ȝ doleāt accipe radicē ti
timali. i. esule ꝛ decoq̄tur ī vino ꝛ cū illo vino colluaꝛ̄ os
bis vel ter in quolibet mēse ꝛ nō dolebūt vel auferet do
lorē. Itē limatura cornu cerui bullita in aq̄ in olla terrea
noua sepe ponaꝛ̄ in ore ꝛ nō dolebūt dētes. Sed si dētes
cito patiūtur a frigore folia saluie ponātur suꝑ eos ꝛ ꝯfor
tāt ꝛ dolorē sedāt. Idē facit ruta cocta in vino qn̄ est ibi
vētositas. ¶ Modo canones sunt ꝓ ꝯseruādo dētes. ca
ueāt cibū cito corruptibilē vt lac pisces salitos ꝛ paruos
vomitū masticationē rei viscose aut dure aut nimis fri
de assūptionē rei frigide post rē multū calidā. mūdificēt
dētes absq̄ȝ multa ꝑscrutatiōe ꝛ absq̄ȝ nocumēto carnis
rubee q̄ est ītra dētes. caueāt porros: q2 nocēt gingiuis et
dētib⁹ a sua ꝓprietate. colluāt os ex vino decoctiōis titi
mali: ꝯseruat. n. sanitatē dentiū ꝛ odorē facit bonū ꝛ ꝓhi
bet aduentū doloris. fricētur dētes cū folijs coruli. Itez
medicine tēperate in actis declinātes ad siccitatē ꝯferūt
dētib⁹. caueāt acetū nisi misceatur cū medicinis dētiū.

¶ De commotione dentium.

Ommotio dētiū fit ꝓpter malā cō
plexionē fridā ꝛ humi
dā remollientē: ꝛ ꝓpter malā ꝯplōnē calidā
rarefacientē. ꝛ ꝓpter ṽtutis debilitatē sicut
in senibus ꝛ ꝯualescētib⁹. ꝛ fit corrosio in ra
dice dētis aut gingiuis. ꝛ fit ꝓpter humiditatē lubricātē
effusam ībibitā in neruo ligante dentē. ꝛ aliqn̄ cū cōitate
cerebri sicut est in cā reumatica ꝛ similib⁹. ꝛ ꝯtigit ꝓpter
ꝑcussionē: casū ꝛ ꝓpter fracturā nucū ꝛ auellanaꝝ ꝛ ele
uationē oneꝝ cū dētibus ꝛ similiū. ¶ Signa sunt mani
festa. ¶ Pronosticatio est ꝙ in senibus si sit ex debilita
te virtutis vix aut nunq̄ȝ curatur. vel si radix frangatur
ipsius dentis non curatur.

Cura. Si sit a mā humida lubricāte: ꝛ hoc cū cōitate
cerebri est tres res. Prima vt euacueꝛ̄ mā. ꝛ
si oporteat itereꝛ̄ frequenter cū diaturbit ꝛ cartamo. 2ª
est vt fiat exiccatio humiditatis mollificātis ligamenta
dentiū cū mirrha ꝛ aceto decoctionis piretri ꝛ cuz aceto
squillitico ꝛ aceto decoctionis stafisagrie aut coloquinti
de ꝛ similium facientium humiditatē fluere ꝛ cōsumen
tium ꝛ abstergentium. 3ª est administratio medicami
num stringentiū ligamenta dentiū ꝛ gingiuarū ꝛ abster
gentium humiditates sicut ꝓprie masticatio masticis ꝛ
collutio oris ex decoctione ipsius cū rosis ꝛ balaustijs ꝛ
olibano: ꝛ emplastrū de eisdem cū laudano. vitet masti
cationē cū dente cōmoto. ꝛ vitet lotionem. nec tangatur
cum manu nec cum lingua. vtantur sorbilibus. ¶ Dein
de si causa sit calida tunc materia purgetur cū catartico
īperiali: ꝛ accipiantur galle ꝛ bulliant in aceto forti vsq̄ȝ
ad aceti cōsumptionem ꝛ exicca totum acetū in ipsis gal
lis. deinde exicca eas in vmbra ꝛ tere subtiliter ꝛ frica gi
giuas ꝛ radices dentium. deinde capiātur sumach ꝛ cup
pule glandium ꝛ psidie ꝛ balaustie ꝛ rose. ꝛ teranꝛ̄ ꝛ fri
centur in radicibus dentium. vel coquanꝛ̄ in aq̄ ꝛ fiat lo
tio oris. vel cum cera fiat emplastrum ibidem īponēdū.
¶ Sed in causa frigida alumē coquaꝛ̄ cum melle ꝛ fiat
fricatio ꝛ valet. vel de olibano mirrha ꝛ aniso asso ꝛ sale
tosto cū laudano ꝛ storace calamita ꝛ roꝛ̄. fiat optimum
emplastrū iterius ponēdum super dentē. Et si sit ꝓpter
diminutionem cibi tunc denꝛ̄ calida ꝛ humida ꝛ talia fa
cilis cōuersionis ꝛ digōnisque cito nutriūt. ¶ Si radix
dentis frangaꝛ̄ tunc extrahaꝛ̄ residuū cū tenaculis ꝛc̄.

¶ De corruptione coloris dentium.

Entes inficiunꝛ̄ colorib⁹ extraneis fre
quēter sicut citrio ꝛ viridi ꝛ nigro
cū tn̄ sint nāliter albi. Cuius cā est frequens
vomit⁹ ꝛ eructuatio acetosa ꝛ cito post cibuz
dormire ꝛ comestio porroꝝ ꝛ alliorūz ꝛ lactis
ꝛ ciboꝝ corruptorū putridoꝝ. ꝛ fit ex reumate descendē
te ad eos ꝛ ex defectu ꝛ negligentia mūdificationis den
tium. ꝛ mel ꝛ pinguia ꝛ pulmenta de frumento ꝛ pisces
cū butiro ꝛ similia. ꝛ sorbere res nimis calidas ꝑꝑ pene
trationē in substantiaz dentis. ꝛ viscosa adherentia eis
inficiunt eos vt anguille ꝛc̄.

Pronostica. Pronosticatio ē ꝙ talis color est
signuz corruptionis dentis. aliqn̄
in tātū penetrat ꝙ non curaꝛ̄: vt vidi de vno qui habuit
dentes nigros. ꝛ aliqn̄ mā illa induratur ꝛ fit lapis diffi
cilis curationis. ¶ Itē si caput vngaꝛ̄ cum ouis coruoꝝ
denigrant capillos ꝛ etiam dentes nisi oleū teneatur in
ore. ꝛ hoc ipso ouo prius contrito in vase cupreo diu ꝑm
Cōstantinum 4° practice sue.

Cura. Cura est dimittere ea que corrumpūt dentes
que dicta sunt in causis hui⁹ morbi. deinde cū
medicis abstersiuis ꝛ mūdificatiuis q̄bus est virtus ra
dendi: curandi sunt dentes infecti. Abluanꝛ̄ igitur den
tes cū vino decoctionis mētastri ꝛ pipis. deinde fiat pul
uis de osse sepie ꝛ de cōculis marinis ꝛ de spuma maris
vel pumice ꝛ de cornu cerui cōbusto. ꝛ dentes frequēter
fricentur ꝛ mundificentur. Idem facit per se os sepie cū
quo fricentur dentes frequenter. ꝛ optime curat ꝛ deal
bat sicut ego sepe feci de dentibus meis. vel sic. cuz vino
decoctionis saluie lauetur os. deinde fricetur cum corti
ce citri ꝛ cinamomo ꝛ cum corticibus radicis nucis ma
gne aut oliue ꝛ cum folijs coruli que optima sunt ꝛ stipti
ca ꝛ odorifera. ¶ Item alumen cum aceto mixtuz den
tes cōmotos conseruat ꝛ putredinem remouet. ¶ Itez
℞. nitri ossis sepie mirrhe ana. fac puluerem ꝛ inde den
tes frica: quia dealbat os ꝛ bene olere facit: ꝛ dentes a
vermibus comedi non permittit. ¶ Itē olibanuz mala
xeꝛ̄ cū puluere thuꝛ̄ mastic̄ cornu cerui vsti ꝛ alumis. ꝛ
dentibus relaxatis superpone optimuz est. ¶ Item fre
quēs inunctio cum oleo oliue dentes dealbat. ¶ Item
fricentur dentes cum pāno intincto in grano. i. Scarlet

¶ De corrosione dentium.

Orrosio dentium causatur ab humo
re putrido īuiscato radici dē
tis. ¶ Cura est tres res. p̄ma est euacuatio hu
miditatum putridarū cū turbit agarico sene
catholicon. 2ª est solutio ipsarum ex ipsis dē
tibus cum aceto decoctionis nigelle. aut cum aceto de
coctionis capparis. aut zinzi. aut similiū. aut nigella tri
ta cū cinamomo linita super dentē. 3ª est ꝓhibitio cor
rosionis cuz eo qd̄ est sicut galla ꝛ ciperus quando ipleꝛ̄
eis dens corrosus aut linitur eis. ¶ Item galla sola ꝓ
hibet dentis corrosionem ꝛ mastix ꝛ ciperus ꝛ collutio
oris cum aceto. ¶ Item replere dentem cum campho
ra est vltimum remedium in prohibitione corrosionis
dentis. ¶ Item replere dentem cum zinzi. decocto in
melle vel aceto est optimum. ¶ Item assa fetida bulli
ta cuz cera est vehemens. Similiter castoꝛ̄. ꝛ iusquiam⁹
simul mixta valent valde. Silr̄ replere dentē corrosum
cum coralis tritis ꝓhibet corrosionem. ¶ Item mirrha
optima ē ꝛ castoꝛ̄. ꝛ opium ꝛ piper torrefactuz ꝛ assa feti

da ⁊ storax calamita ⁊ zinzi. ⁊ se. iusquiami. qḋlibet istorū valet per se cū melle aut cū pice radice dentis fricata. Sed si vermes sint in dentibus: tunc. ℞. se. porri se. iusquiami ꝯtere ⁊ misce cū cera. pone super carbones ⁊ fumus recipiatur per embotum qm̄ sanat. imo soluz semē iusquiami coctuz in aqua calida: supra quā aquā patiēs teneat os apertum ⁊ cadēt vermes manifeste in aqua illa vel in aq̄ alia ibidem iuxta posita. ¶ Itez de mirrha ⁊ aloe ponatur in dente vbi est vermis. vel semē caulis per se interficit vermes ⁊ absinthium.

¶ De stupore dentium.

Stupor dentium ⁊ congelatio contingit ꝑꝑ causas extrīsecas frigidas ⁊ acetosas: sic̄ est comestio fructuū acetosoꝝ vt pomorum in nouitate ⁊ cerasoꝝ ⁊ ꝯsimilium. ⁊ ꝑꝑ causas intrinsecas sicut est vomitus acetosus ⁊ fl'atis vitrei ⁊ ꝯsimiliuz causaꝝ īfrigidantiū ⁊ desiccantiū aliqual'r. ⁊ aliqñ est de re frigida ⁊ humida obtūdente neruos dentium sensitiuos.

Cura. Cura est tenere vinū calidū in ore aut sal assū. fricent̄ dentes cū portulaca: aut se. eius a proprietate valz. aut fricentur cū baccis lauri aut cū radice Aristo. longe aut squille. teneas super dentes nuces auellanas assas. ⁊ breuiter valent oīa calefacientia dentes: sicut panis cal'us ⁊ sil'a. vnde mastix tenta in ore valz. ⁊ nuclei nucis ⁊ amig. ⁊ auellana facta suffumigatiōe ex vna de eis ꝑ traiectoriū valent sil'r. ¶ Itē q̄nq̄ de adipe renum capraruz ⁊ de semīe portulace ⁊ se. porri ⁊ cepe ⁊ se. iusquiami valent parue pillule ad tenēdū in ore. ⁊ aliqñ fit collutio oris cum aceto decoctionis eoꝝ. deinde seq̄t̄ suffumigatio. ⁊ dimittant̄ acetosa ⁊ fructus noui ⁊ recētes. ⁊ sal: qꝛ opponit̄ acetositati ꝯfert valde s̄m Aui.

¶ De eradicatione dentiū ⁊ eoꝝ regnātione ⁊ stridore.

Quia aliquādo venit ex dente doloroso vt non recipiat curaz oīno. ⁊ fit q̄nq̄ vt sedet̄ nocumentum quo leditur in ꝓximo vel cito post recedat. ⁊ aliquando fit nocumentū in dentib⁹ vicinis ꝓpter illud qḋ pertrāsit ex ipso ad eos ⁊ non inuenitur ad eius rectificationem semita.

Cura. Cura eius ē eradicatio facto p̄us regimine ꝓhibitiuo a p̄atis. ⁊ maxime cū euātione iterata cū clisteri ⁊ diaturbit. ⁊ catholicō. ⁊ ꝓpter illud nō fiat extractio talis cā mortis vel sincopꝭ. si fiat ante purgationē corporis. ⁊ forte foret cā reumatis ꝑiculosi descēdētis ad pulmonē ⁊ suffocātis: sicut narrat Gal'. p̄mo passionarij. vbi dicit ꝙ dēs ꝗ nō mouet̄ nō oꝫ moueri nedū euelli. qꝛ apud īsulā delphos molaris dēs tm̄ dolēs ab īperito medico euulsus cā fuit mortis vnius ph̄i. qꝛ medulla dētiū a cerebro p̄ncipatū habēs decrepuit ⁊ in pulmone descēdēs accidit. h̄ iste. Expectādū est igit̄ vsq̄ dū maturet̄ ⁊ sedetur dolor si possit pa. tm̄ tolerare. Et tunc si cā doloris sit in ipso dente nō in neruo nec in gingiua extrahat̄ cū tenaculis postq̄ excarnaueris eū a carne gigiuaꝝ ⁊ tūc tenacule applicētur radici dētis. ⁊ trahat̄ deorsum directe aliquo tenēte caput īfirmi in loco vno ne dēs in radice frāgat̄. qꝛ illud remanēs foret cā ꝯtinui mali ⁊ putredinis gigiuaꝝ nec posset post bene euelli. Uel capiat̄ ferꝝ latū anterius ⁊ acutū scindēs anterius ⁊ tūc cōpellat̄ dēs deorsū ⁊ cū illo cadet. Caue tm̄ ne isto mō oꝑatio fiat in dēte difficilis eradicationis: qꝛ foret cā fe. aliqñ et doloris oculi ⁊ augmētationis doloris ⁊ putredinis in loco. ⁊ maxime nisi dēs moueat̄ est periculū cū ferro ⁊ violentia maxīa eradicare. Et si oporteat in tali casu euellere eū tunc fiat scarificatio cū flōmia in circuitu. ⁊ super ipsum tunc ponat̄ medicamē de cortice radicis mori celsi ⁊ piretri contritis in sale cum aceto forti donec totum fiat sicut mel. deinde liniatur cum eo radix dentis in die tribus vicibus. ⁊ tunc vel per se cadet vel cum ferro facile euellitur vel exhibitur sicut expert⁹ sum. ⁊ postq̄ extraxeris ipsum teneat in ore suo acetū infrigidatum ⁊ ꝓprie decoctionis gallaꝝ aut balaustiaꝝ. si remaneat dolor teneat in ore suo oleū ro. cū decoctione masticis. ¶ Alius modus extrahendi est cum stillo ferreo ignito imisso ꝑ canulā vsq̄ ad dētem ⁊ est bonus modus facta p̄us excoriatiōe circa radicē dentis: qꝛ dolorē mitigat ⁊ dens post tempus cadet in frusta. ¶ Et q̄nq̄ cauterizat̄ dens cuz nucleo nucl accēso aut cū grano olibani ignito. ¶ 3⁹ modus est extrahere dentē cū medicina. ⁊ tunc fiat scarificatio sicut ante dixi. deinde ponat̄ medicamen in radice dentis ⁊ distinguatur inter ipsum ⁊ alios dentes ne alijs dentib⁹ noceat. ⁊ fiat hoc quousq̄ fiat facil' ei⁹ extractio. Capiat̄ ergo lac titimali ⁊ misceatur cū farina ⁊ cū cera fi[at] capsula denti ⁊ quasi sine dolore facit eū cadere. Eodem modo fit de lacte ficus ⁊ alioꝝ hn̄tiū succū album. Uel fiat medicamē tale de puluere stercoris corui suppone ita ꝙ nō tāgat alios dentes ⁊ cadet per se. ¶ Itez cū gūmi hedere crescentis in quercu frica quēcūq̄ vis ⁊ statim cadet. vel ponātur sup ipsuz folia volubilis maioris: qꝛ optima sunt ad hoc ⁊ semē eius ⁊ gūmi. ¶ Sed illud qḋ non fallit ⁊ est de meis secretis ꝓ quo habui bonam pecuniam a barbitōsoribus. Accipiat̄ rana viridis q̄ est arborea ⁊ in eis habitat ⁊ ascēdit de arbore in arborem que reperit̄ in ꝓuincia satis. ⁊ sumat̄ adeps eius ⁊ liniatur dens quicūq̄ ⁊ statim cadet. Cuius ꝓbatio est: qꝛ boues ibi aliqñ inter herbas comedūt eas. ⁊ tūc in masticando quot tangit dentes tot cadūt. Et de rana viridi vel paludosa aquea fit idē: tm̄ non est tante virtutis. sil'r cicada in cāpis cātans ꝯterat̄ ⁊ cum cera īponat̄. ⁊ Aui. fen. 7ᵃ tertij li. pōit hoc de rana arborea. ¶ Itē radix celsi in forti aceto per tres dies: p̊ soli exsiccata ⁊ puluerizata in sacculo: denti corrupto apposita sine dolore ipsum īsensibiliter euellet relaxādo lacertos. tm̄ succus ei⁹ ventrem laxat ⁊ vuulā relaxatā corrigit s̄m Gerardū p̄mo viatici. c. 2°. ¶ Itē radix iusquiami igni calefacta fortiter: si dens aliquis tangatur frequēter cū hac cito cadet. ¶ Item cerebrū perdicis cauo denti īpositum ipsuz rūpit. ¶ Itē īpleatur dens cauus tiriaca ⁊ tūc tāgatur cuz ligno fraxini accenso ⁊ valz. ⁊ tūc post extractionē cū decoctione bedegar. i. eglētie colluatur os: qꝛ gīgiuas ⁊ dētes firmat. ¶ Et si vis dētes regenerare vel facilē exitū in crescēdo habere: frica gingiuas ⁊ mādibulā cum cerebro leporis ⁊ valz ad hoc a ꝓprietate. ¶ Stridor dentium fit ꝓpter debilitatem lacertorum mandibularum ⁊ est sicut spasmus ⁊ accidit pueris frequēter ⁊ recedit cū pubescunt. ⁊ quādo multiplicatur stridor dentiuz ⁊ sonitus eoꝝ in sōno ꝓnosticat apoplexiā vel epilépsiam aut spasmum aut vermes in ventre. Et ille qui ē ꝓpter vermes habet interpolationes ⁊ curatur cura vermiuz ⁊ curatur cum abstinentia ⁊ euacuatiōe capitis ⁊ vigilijs exercitio ⁊ cum vnctione colli ex oleis calidis odoriferis in quibus est virtus stiptica: sicut est oleum nardinum masticinum ⁊ similia. ¶ Item in fe. acuta stridor dentium preter consuetudinem suam in sanitate est signum malum. vt dicitur primo ꝓno. cōmento. 24. in ꝯmento illius. Grēdere dentibus. In isto cap'lo sunt secreta medicine. ¶ Adhuc est medicina sp̄alis alia ad leniter extrahendum dentem. Accipe vrticam ⁊ folia ficuū ⁊ thuris bonā ꝑtem decoque ⁊ applica denti ita ꝙ nō tangat alios ⁊ manu potest extrahi.

¶ De grauedine ꝛ paralesi lingue.

Lingua aliqñ paraleticatur vel mollitiem patitur vel grauedinez: ꝛ ideo locutio ĩpeditur. vñ lingua in duo opa nature ꝯgruit: in gustum ꝛ loquelam. ꝛ aliqñ impeditur quo ad vnũ non quo ad aliud. qꝛ aliqñ est nocumentũ in neruis motiuis: per quos fit motus locutionis. ꝛ aliqñ est nocumentũ in neruis sensitiuis: per quos fit gustatio. ꝛ ideo Gal. 4° de simplici medicina: dicit ꝙ ad linguam multi nerui veniunt quasi septem paria propter nobiles operatiões suas multas quas habet.

Causa paralesis ligue vel grauedinis ipsius est multiplex. vel natiua. i. a natiuitate. ꝛ aliquando tꝑalis: sicut post litargiam. ꝛ tunc fit cronica nimis. ꝛ aliquãdo fit ab humiditate sanguinea aut aquosa sepulta ꝛ ĩbibita in lacertis ꝛ musculis lingue cum cõmunitate cerebri aut sine cõmunitate eius.

Signa. Signa sunt manifesta qꝛ sanguinem significant signa sanguinis. s. repletio venaꝝ faciei ꝛ oculoꝝ ꝛ habitudo corporis carnosa ꝛ dieta ꝑus copiosa. ¶ Signa flegmatis sunt sputũ multum ꝛ rascatio ꝛ reumatizatio ꝛ habitudo flegmatica ꝛ dieta aquatica.

Pronostica. Ponosticatio est ꝙ natiua non curatur nisi raro. ꝛ tũc in ꝓcessu dierum cũ etas sicca venerit ꝛ dieta sicca cũ abstinentia cõuenienti. ¶ Itẽ cronica post quẽcũqꝫ morbũ non curat̃. recẽs curat̃ cum difficultate tñ. ꝛ maxime in sene ꝛ flegmatico ꝛ reumatico.

Cura. Cura istius morbi est quatuor res. pª est euãtio materie. 2ª est diuersio eius. 3ª est resolutio ꝛ exiccatio residui eius ex parte opposita eius. 4ª ẽ exiccatio residui ei⁹ per eãdem partẽ. ¶ Prima quidez perficitur cum flõmia si mã est sanguinea ꝛ ꝓprie ex cephalica. deĩde venaꝝ que sunt sub lingua. ꝛ si adhuc aliqua necessitas expedit ventosetur sub mento. ¶ Si aũt mã flegmatica aquosa fuerit: euacuetur euacuatiõe post eũationẽ cũ ieris minoribus in ꝑncipio: deinde cum maioribus. ꝛ hoc cuz iteratione non cuz multitudine vt perueniatur paulatim ad illud qđ sufficiens est. Detur ergo ierapigra Gal. post oximellis exhibitionẽ diuretici. deinde detur ieralogodion mẽphiticũ. ꝛ locutionẽ ĩpeditam ex quacũqꝫ cã fuerit curat ꝓm Nicholaum. ꝛ agar̃. per se hic valet ꝛ diaturbit.

¶ 2am rem ꝯplent fricationes in extremitatibus ꝛ ventosatões in spatulis ꝛ administratio clisterioꝝ acutoꝝ vna vice post aliaz. ꝑmo leuiũ non multũ eleuatoꝝ in gradu acuitatis. deinde fortium. s. ꝑmo cũ cõi in quo ponit̃ centaurea. deinde cũ cõi in quo ponitur abrotanũ. deinde in quo ponitur ierapigra Gal. ꝛ agar̃. deinde cũ illo in q̊ ponitur ieralogodion vel pulpa coloquintide.

¶ 3am rem cõplent administrationes medicinaruz ꝓpriaruz puro cerebro ꝛ nuce resoluentiũ ab eis hũiditates ꝛ suꝑfluitates aggregatas ĩ ipsis ꝛ neruis ꝛ lacertis superuenientibus lingue: sicut ꝓprie euaporatoria ꝛ inunctiones ꝛ embrocationes facte ex rebus q̃s dixi prius in 2° huius. c. de paralesi. ꝛ cauterizatio ĩ pupi capit l. s. in fontanella colli. ꝛ fiãt duo ex transuerso in radice cranei ꝛ tria lineal'r descendendo ex vtraqꝫ parte spine dorsi vel colli ꝓm distantiam pollicis inter illa.

¶ 4am rem cõplent gargarismata ꝛ oris collutiones ꝛ administrationes fricationum factaꝝ ex rebus que maxime residuũ exiccant. ꝛ oꝫ incipere a debilib⁹ ꝛ gradatim ire ad fortiora. ꝛ per ĩterualla vt dando castor̃. ꝛ tenẽdo ipsum sub lingua. ꝛ sil'r diacastor̃. deinde da rutã ꝛ metridatum. ¶ Gargarismata ergo fiãt sicut dictũ est 2° hui⁹ capl'o de apoplexia ꝛ epilensia ꝛ paralesi. vel sic. ℞. ierepigre Gal. sinap. stafisagrie zinzi. origani piretri ꝛ cappis mirrhe añ. fiãt gargarismata cũ oximelle ex eis. Uel fiat tale gargarisma. ℞. origani piretri zizib. piperis nigri albi ꝛ longi sal' armoniaci serapini cĩnamomi isopi nigelle maiorane costi añ. ꝯfice cum oximelle squillitico ꝛ vino ꝛ fiat gargarisma diebus cõtinuis qꝛ dissoluit hũorez aggregatũ in capite neruis ꝛ ligua ꝛ ꝯfert palesi. ¶ Itẽ gargarisma cum oximelle squillitico solo est iuuamenti sublimis. Similiter cũ aceto squillitico ꝯfortato cuz origano ꝛ thimo ꝛ stafisagria ꝛ tribus piperibus ꝛ zinzib. ꝛ sinapi ꝛ piretro coniunctim vel diuisim. Et modus meus est ꝑmo fricare linguã cum sale armoniaco ꝛ zizi. ꝛ piretro cũ cepe vsqꝫ dum euacuetur flegma. deinde facio gargarismata cum oximelle squilitico ꝛ optime valẽt in paralesi lingue ꝛ in ĩpedimento locutionis. deinde teneatur vinũ in ore cal'z ꝛ loquelam restituit. ¶ Item puluerem casto. sub lingua teneat pa. quousqꝫ ꝑ se dissoluatur ꝛ ꝯsumatur. ꝛ si statiz non loquatur tere castor̃. cũ succo nasturcy ꝛ inde frica linguam: ꝛ loquetur tunc vel infra septem dies. ¶ Itez pul'. se. caulis agrestis vel lappe inuerse ꝛ puluis condisi naribus iniectus statiz facit loqui faciendo sternutationem. sed non fiat illud ante corꝑis purgationem. ¶ Item caulis agrestis masticetur ꝛ cõedatur in potagys. ꝛ succus eius vel vinũ decoctiõis eius gargarizetur frequenter ꝛ curat paralesim lingue ꝛ loq̃lam restaurat. ¶ Deinde fiant inũctiones super linguã de oximelle assa fetida ꝛ sale ꝛ teneatur os apertũ vt humor decurrat. deinde lauetur lingua cum oximelle ꝛ pipere sinapi ꝛ isopo ꝛ origano. deinde fiat inunctio colli ꝛ occipity ꝛ partiũ posterioꝝ cũ vnguento aureo aut lauatiuo. deĩde iterato fiat gargarisma ex castor̃. pipere ꝛ zizi. cum vino addito pauco aceto. ¶ Itẽ se. basilicõis cuz vino tꝑatũ ꝛ in ore aliqual'r diu retentum facit loqui patientem. ¶ Item folia saluie pistata ꝛ cum vino distẽpata ꝛ potui data faciunt loqui patientẽ ꝛ curãt palesim ꝛ grauedinem lingue. Idez facit frequẽs vsus cinamomi: Sed in causa cal'a succus radicis plantaginis vel iusgami in ore retentus valet. ¶ Itẽ puluis in oĩ causa. ℞. piretri saluie diptami. añ. ʒ. i. peõie castor̃. añ. ʒ. iiij. da quãtum duobus digitis sumere potes: febricitantibus cum aq̃: non febricitãtibus cũ vino. ¶ Itẽ aqua vite optima est: vt dixi 2°. huius. c. de paralesi. ¶ Notandũ est hic' ꝙ aliqñ loquela reddit̃ filo mediano sub lingua resecato vel inciso. ¶ Notandum vlterius ꝙ qñ ꝑalesis lingue accidit ꝑꝑ lesionẽ neruoꝝ posterioꝝ: caputpurgia cõferunt: qꝛ ad diuersuz trahũt. Recurre ad capitulũ de paralesi ꝓ alys medicis si oporteat

¶ De spasmo lingue.

Spasmatur lingua aliquando cã febrium adurentium, et qñqꝫ accidit in ea spasmus ex hũiditate grossa viscosa replente lacertos eius ꝛ extendẽte ꝓm latitudinem ꝛ abbreuiationem a longitudine sua naturali sicut accidit saccul' factis ex corio cum ĩplentur. ꝛ ẽ idem ac si diceretur ꝙ aliqñ fit ab inanitione aliqñ a repletione. ¶ Signa ꝙ appet accurtata manifeste mõ iã dicto ꝛ ꝑ signa dicta in 2° li. ꝛ iõ ad illa recurre. ¶ Pronosticatio. ꝙ spasm⁹ lingue loquelã ĩpedit ꝛ gustũ corrũpit ꝛ masticationem destruit. lingua priuatur motu aliqualiter. ꝛ ita predicit spasmum vniuersalẽ ꝛ torturam oris ꝛ faciei.

Cura. Cuius cura si ꝯtingat causa febrium adurentium est retentio oleorum ĩfrigidatiuoruz in

ore ⁊ rerum plurime humectationis ⁊ refrigeratiōis: sicut olei viol. ⁊ zuccari violati ⁊ olei nenufarini ⁊ electuarij de florib9 eius ⁊ zuccari ⁊ olei ro. ⁊ de salicibus singulariter aut cōiunctim cōquassatoꝝ cū mucilagine psilij. aut cum succo portulace. aut cū aq̄ īfusionis seminum fridoꝝ maiorum mūdatoꝝ prius ꝯtritoꝝ. aut cum mucilagie malue. aut cū lacte dulci ⁊ similib9. ¶ Itē cōferūt embrocationes ⁊ lauacra in collo ⁊ nuca in aqua dulci calida. ⁊ inū-ctiōes cū predictis oleis super posteriora capitis ⁊ super loca p̄dicta ⁊ cerotū Hal. qd̄ ponit̄ p̄mo de simplici medicina. ꝯquassatū cū lacte dulci. aut sine eo ꝯfert p̄cipue in omni causa ⁊ desiccatione mēbroꝝ ⁊ caputpurgia cum p̄dictis. ¶ Sz si ꝯtigat ex replōne tūc valz cura dicta. c. imediate p̄cedenti nisi q̄ opz vt medicinas īcisiuas p̄cedant medicine maturatiue: sicut ꝓprie vaporent̄ in primis radix colli ⁊ collū ipsum cū camomilla mellilota ane to maiorana ⁊ silibus. ⁊ fiant gargarismata ⁊ caputpurgia ⁊ flōmia si oporteat ⁊ cōia clisteria sicut dictum est capitulis precedentibus.

¶ De saliua multa ⁊ humiditate lingue.

HUmiditas lingue causat̄ vel ex calore dissoluente vel ex multitudine flegmatis ⁊ reumatis ⁊ indigestiōis: ⁊ ꝓpter mltitudinē sōni: ⁊ ꝓpter repletionē cibi ⁊ pot9: ⁊ ꝑꝑ sōnū stati sup cibū: ⁊ ꝑꝑ cibaria cruda ⁊ piguia: ⁊ ꝑꝑ fruct9 ⁊ lacticinia.

Signa. Signa caliditatis sunt rubedo coloris ⁊ plenitudo corpis vt cōiter ⁊ quies ⁊ otiū ⁊ larga cibaria ⁊ silia. ¶ Signa frigiditatis sunt albedo coloris eructuatōes ⁊ q2 frigida ledūt ⁊ ꝯtinue quasi spuit.

Pronostica. Pronosticatio est q̄ vile est talia pati. quia facit linguam cespitare ⁊ blesam vel traul. ⁊ impedit operationem debitam gustandi ⁊ loquendi.

Cura. Si sit a calitate ⁊ ꝑticularia ꝯueniant fiat flōmia ⁊ abstinentia. ⁊ vtatur cibis stipticis q̄ sūt lentes fabe cū sumac ⁊ cū zuccaro ro. de ꝯserua antiqua ⁊ quasi tota ꝯseruat̄. ¶ Et si sit ꝑꝑ multitudinem flegmatis fiat abstinentia ⁊ digerat̄ mā cū isopo bullito cum oximelle. deinde purgetur cū ierapigra Hal. deinde fricentur lingua ⁊ os cum saluia lauādula ⁊ cū aurea alexādrina ⁊ cū vino decoctionis olibani ⁊ teneat̄ olibanū in ore frequēter. ⁊ accipiat ter fumū p̄ nares qn̄ itur dormitum. ⁊ vtat̄ cinamomo ⁊ vigilijs ⁊ ieiunet. ¶ Itē cōtra saliuā multam de reumate descendente ad glādulas sub lingua vbi generatur saliua valet lenticula aque cum sumac. ¶ Itē tiriaca magna data ad modū fabe fcā euācuatione dissoluta in vino experta est. ¶ Itē fiat de laudano olibano ⁊ ros ⁊ storace calamita vnū emplm̄ puū super ꝯmissurā āteriorē capitis. tn̄ in p̄rādio nō iaceat nec aliqua hora nisi ante prandium: ⁊ tunc nisi venter teneatur laxus. ⁊ valz ista medicina cū istis conditionibus in reumate frigido. ⁊ cāphora bene stringit cū istis p̄dictis. Caueatur muscus ⁊ ambra: q2 dissoluūt plusq̄ ꝯsumāt. ¶ Item rasura pergameni galla cortex granati ponant̄ sub lingua ⁊ gnātionem saliue ipediūt. Caueant gariofi. quia dissoluunt plusq̄ consumant. vtantur assatis ⁊ frixis salsis moderate. ⁊ vtantur contrarijs causis huius morbi. Istam curam ego feci in vno baccalario nobili iuris ciuilis qui propter humiditatem multam impediebatur ⁊ non fuit a natura. tamen feci sibi gargarismata sicca multa valde: fricationes extremitatum: ⁊ omni nocte dedi sibi olibanum.

¶ De cancro in ore ⁊ in gingiuis: de noli me tāgere ⁊ earum vlceratione. *De herpete, Cingulo, Lupo.*

GIngiue vlcerant̄ ⁊ vulnerantur. ⁊ sunt ex eis quedam saniosa in quib9 est multa ꝓfundatio. ⁊ ex eis sunt vulnera putrida multe putrefactionis cācrosa ⁊ corrosiua. ¶ Causant̄ sicut dictū est prius in vlcerib9 nariū ⁊ ex causis doloris dentium. ¶ Prima qdē curantur duplici genere curationis. ¶ p̄m qdē est mūdificatio cū vino ⁊ aceto decoctiōis folioꝝ salicis ⁊ sumac ⁊ arist. ro. ⁊ psidiaꝝ. silr diacameron est bonū mūdificatiuum ⁊ ꝓprie cū croco. Et si videris in eis abūdare sanguinem post flōmiam cephalice fiat scarificatio gigiuarū cū extractiōe multi sanguis. deīde abluat̄ sicut dixi. ¶ zm vo ꝑficitur cū medicinis stringentib9 gingiuas ⁊ solidantibus vulnera: sicut alumē ꝯfricatū super gingiuas: ⁊ collutio facta ex aceto decoctiōis eius ⁊ sicut balaustie ⁊ psidie ⁊ rose ⁊ cuppule glandiū ⁊ alumē coctum in aceto in quo fiat collutio. deīde de rosis cupulis glandiū ⁊ thur̄ cipo ⁊ orobo sanguīe draconis añ. fiat puluis subtilis ⁊ aspergatur super gingiuas vulneratas ⁊ vlceratas. ⁊ alia que dicta sunt. c. de cōmotione dentium valēt hic. ¶ za vulnera sunt s̄m vnum duoꝝ modoꝝ. alia. n. sunt fistularia. alia cācrosa ⁊ herpetica. Et intentio in curatione eoꝝ est duplex. vniuersalis ⁊ particularis. ¶ p̄a qdem perficitur cū flōmia ⁊ solōne vētris sic necessitas expedit. ¶ za vo ꝑficitur triplici genere curatiōis. ¶ p̄v qdē est mūdificatio ⁊ abstersio virus putredinis ⁊ ꝑtium corruptarum in ipsis. Et si vulnus fuerit fistulatū: ⁊ sit in carnibus tm̄ pone medicamē cācri: qd̄ posui in. c. de polipo in fine. deīde mūdificet̄ cū aceto squillitico quousq̄ caro pura appareat. ⁊ medicine acute ponant̄ quas posui. c. de fistula lachrymali oculi. Et si ex eis fiat calor magnus in ore et dolor: teneat pa. in ore oleū ro. p̄ se aut ꝯquassatū cum albumine oui: aut cum lacte donec dolor mitiget̄. Si aūt fistula ꝓfundauerit se vsq̄ ad radicē dentium ponant̄ medicie acute. ⁊ si nō sufficiat fiat cauteriū ⁊ dens abijciat̄. Et si nō penetret vsq̄ ad os mādibulare oz elargare vulnus vsq̄ ad os corruptū. deiñ totū qd̄ ē ex osse corruptum abijciat̄ vsq̄ dum appareat purū. Et inter alias medicinas oleū de ouis optimū est in cā fistularū. Sed qn̄ caro apparet munda tunc curetur cum sanguine draconis olibano aristo. ro. ⁊ aloe. ¶ zm genus curatiōis pz ex isto: q2 perficitur cum medicina incarnatiua sicut cum olibano cocto in vino aut aceto aut oximelle squillitico facta collutiōe cum eis. deinde cū corticibus nucū aut cū diacameron aut cū vnguento egyptiaco. deinde liniatur sup̄ gingiuas thus san. dra. mastix sarcocolla mirrha aloe per vices. ¶ 3m vero genus curationis est cōsolidatio ⁊ coadunatio carnium gingiuarum cū stipticis dictis. c. de cōmotione dentiū. Et si vlcus fuerit cācrosum curet̄ cū medicamine acuto vna vice post aliā vsq̄ ad corrosionē carnis cācrose corruptione cessante cum aceto squillitico ⁊ cū oleo ro. Sz si caro cācrosa mltū dura fuerit ⁊ difficilis cōsumptionis per medicias acutas tūc cauterizetur super ipso cū cauterio de auro ignito multis vicibus quousq̄ veniatur ad viuū. ⁊ tunc teneat̄ butirū cū oleo ro. in ore vel oleum ro. per se. ¶ Itē cācrū in ore specialiter curant pes colūbinus ⁊ nux muscata pīpinella herba roberti cornu ceruinū ꝯbustū. ⁊ succus caprifolij ē secretum magnū. ⁊ succ9 gladioli cōfert multum. Puluis ad idē. ℞. corticis maligranati balaustie nitri albissimi. añ. optimū ē. ¶ Item excoriationē oris sanat in breui cinoglosa superposita. ¶ Item acetū decoctionis colognitide aut frusta titimali collutiōe facta ex eo ꝯfert putredini ⁊ vlcerib9 gigiuarū. similr acetum elixationis piscium salitorum. similr ossa pisciū salitoꝝ ꝯburant̄ vel ossa

cācrox ⁊ cū duplo cineris eox ⁊ medietate ro. siccarum
pulverizent ⁊ linianť cū capitib⁹ eax sup gingiuas: pus
tñ lotas ⁊ fricatas cū aceto squillitico. ꝯsumit eniz istud
putredinē gingiuax. ¶ Itē alumē fricatum super gingi
uas curat putredines eax. s. collutio facta ex aceto deco
ctiōis ei⁹. ¶ Itē colcotar adustū. i. auripigmētū citrinū
adustum cum aceto squillitico illinitū sup gingiuas post
contritionē fortem eis valz multū. deinde teneat aquaz
ro. in ore cū sumac. deinde lauet os cū vino olibano mel
le simul decoctis. deinde. ℞. farine orobi q̄ꝫtū volueris
⁊ misce cum eo tm̄ mellis vt ꝯfici possit ex eis sicut pasta
dura: ⁊ fac trociscum vel tortellū ⁊ pone super laterem ⁊
mitte in furno quousqꝫ semel aduratur ⁊ facit nasci opti
maz carnem. ¶ Item adhuc agrimonia curat specialr̄
cancrum oris ⁊ vinum eius.

¶ 2ª pars est de noli me tangere qđ est apa de colera eru
ginosa adusta qꝛ in facie dicitur noli me tangere. In ven
tre vō dr̄ herpes cingulus ⁊ hestiomenus. i. seipz cōedēs.
In tibijs ⁊ cruribus dr̄ eē lupus. ⁊ ē v̄sus de hoc.
In facie noli: in medijs dicitur herpes.
Sed si sit inferius dicitur esse lupus.

¶ Notandū est hic ꝙ herisipila fit de colera ignitissima.
lupus de minus ignita. sed cācer adhuc de minus ignita
qm̄ lupus ⁊ noli me tangere de min⁹ ignita respectu alio
rum. ⁊ quāto mā est calidior tanto corrosio maior ⁊ deni
gratio. ¶ Adhuc sciendū ꝙ noli me tāgere dicitur mor
bus qui fit in ore aut in vultu ⁊ naso: ⁊ lente crescit quasi
pustula toto āno manēs parua. Et in sūma noli me tāge
re est apa qđdam qđ fit a mēto superius. ⁊ dicit̄ noli me
tangere qꝛ īficit tangentē: qꝛ ē de morbis ꝯtagiosis. Uel
dr̄ noli me tāgere: qꝛ si tāgatur augmentat̄: qꝛ humores
magis fluunt ad locū. ¶ Fit ergo de duplici colera. qua
rum vna est non adusta. ⁊ ideo circa radicem est color ru
bens. ⁊ altera est adusta vnde ꝓtendit superius nigrum
colorem. ¶ Signa ergo ipsius noli me tāgere sunt quia
pa. vult frequēter manus apponere ⁊ est pūctura quasi
cum acubus vel cum vrtica.

Cura noli me tangere. Cura eius est cura vlcex iam
dictox supi⁹. Sed in spāli mā digerat̄ in p̄mo
cum oxizaccara simplici ⁊ sirupo de fumoterre. deinde
purget̄ cū oxilaxatiuo vel diaprunis. deinde digeratur
cum oxizaccara ꝯposito ⁊ sirupo acetoso ⁊ de fumoterre
⁊ borraginibus. deinde euacuetur cū electuario psilitico
vel cum trifera saracenica reubarbarata. vel diasene ⁊
diaborraginato. vel cū electuario de succo ro. vel cū cas
sia fi. ⁊ solatro. deinde fiat stupha de fumoterre ⁊ linaria
⁊ lentigine aque ⁊ plantaginis. Deinde. ℞. piperis alumi
nis de pluma salꝭ gēme fuliginis celidonie plantagīs qn
quineruie calcis viue. illa silꝭ pistent̄ ⁊ superponāt̄ quot
tidie semel vsqꝫ ad tres dies. postea tollantur ⁊ videat̄ si
sanguis exeat purus. ⁊ si sic: tūc curatur. ¶ Item puluis
auripigmenti cum melle superpositus est vtilis nimis.
¶ Itez folia rute pistentur fortiter ⁊ extrahat̄ succus ⁊
vngat̄ loc⁹. deinde de substantia superponat̄ sanabitur
sine dubio. Et ne crescat vlteri⁹ vnge īfirmitatem cum
succo caulis rubei vel cum hūano sanguine ⁊ ampli⁹ nō
crescet. ¶ Item sanguis illius qui habuit istuz morbuz
optimus est illinitus. ¶ Item fiat ruptoriū sub mēto ⁊
ponant̄ ventose cū scarificatione in collo ⁊ in cubitis ⁊
scarificet̄ in anterioribus tibiarum. ¶ Sed herpes cin
gulus qꝛ est in loco zone vel cinguli locus infectus sca
rificetur ⁊ cū ipso sanguine sepe illiniatur ⁊ liberabitur.
¶ Item sanguis leporis sūme confert. ¶ Itē vnguētuz
ad cingulum ⁊ ad omnem guttam in corpore. ℞. sepum
ceruinum sepum hircinum ceram olibanū vel thus san
guinem porcinum non salitum ius parelle ⁊ rafani ⁊ ta
naceti ⁊ ꝯmisce bulliant cola ⁊ reserua: qꝛ optimum est.
¶ Item cum solo succo linarie curaui vnū a noli me tā
gere dando ipsum sirupizatum ⁊ locum inungendo cum
ipso. ¶ Itez pīpinella linaria radix lilij multum valent
trite ⁊ superposite ad mitigationē ⁊ ꝓhibitionē corrosio
nis. ¶ Item lauetur locus cum aceto. deinde lentigo aq̄
ꝯquassetur ⁊ superponat̄ ⁊ expertū est in noli me tāgere
⁊ lupo ⁊ cancro ⁊ herisipila ⁊ īpetigine ⁊ serpigine ⁊ sacro
igne: qꝛ idem sunt fm̄ substantiam. sed fm̄ locū diuersifi
cantur ⁊ fm̄ formā differunt. i. formaliter differunt ⁊ fz
dispositionez. sed iste morbus ꝯfirmatus raro vel nūqꝫ
curatur. Tamen si vis secure opari post euacuationez ⁊
stupham detur tiriaca vel rubea trociscata. deinde fiat
flōmia de epatica vel cephalica. deinde crustula remol
liatur cum dialtea ⁊ populeon. deinde populeon circūq̄
qꝫ liniatur ⁊ cum rasorio si vis īcidatur crusta. deinde fi
at pulꝭ. de sale gēma cineribus vitium siccarum attramē
to calce viua ⁊ tartaro añ. distēperatis cū lixiuio facto de
cineribus dictarum vitium vt sit mediocriter spissum ⁊
tota nocte superponatur. vel cum cera ⁊ oleo ro. fiat vn
guentū ⁊ vngat̄ ⁊ in crastino illo amoto supponat̄ puluis
salꝭ gēme cū succo plātaginis: ⁊ tūc foliū plantagīs suppo
nat̄. pri⁹ tñ locus lauetur cum predicto lixiuio ⁊ desiccet̄
cum pāno lineo antiquo. ⁊ ita fiat per. 9. dies. Mortifi
cato apate apparebit caro rubea sine corruptione emit
tens guttas sanguineas. ⁊ tunc linaria contrita sicut ē su
perponatur qꝛ preseruat ⁊ curat. ⁊ tunc post lauetur cum
p̄dicto lixiuio vel cum vino albo mirrhato ⁊ rosato. si sit
in ore ⁊ tūc puluis thur̄ masticis ro. superponatur ad cō
solidandū. ¶ Abstineat ab acutis ⁊ salsis ⁊ ab iflāmāti
bus sanguinem ⁊ a caseo vino porris pisis fabis ⁊ a car
ne mlꝭica sicut bouina ceruina leporina anserina. vtatur
dieta frigida ne incurrat fe. acutam.

¶ De mollificatione gingiuax sanguine ⁊ eax tumore.

Gingiue mollificantur sic ꝙ ex q̄libet
facili cā exsanguinentur. ⁊ est
ibi aliqñ tumor ⁊ putredo ꝑꝑ vapores malos
ascendētes a sto° acetosos aut fumosos. aut
ꝑꝑ malam ꝯplōnem frigidam gingiuax. aut
ꝓpter reuma descendens ad eas ⁊ corrūpens ⁊ putrefa
ciens ⁊ extendens ⁊ remolliens ⁊ similia: sicut sunt cibi
corrupti ⁊ fricatio nimia gingiuarum ⁊ repletio cibi ⁊ po
tus ⁊ ventus.

Signa. Signa frequenter dicta sunt qꝛ si a stōaco ē
ibi dolor ⁊ aggrauatio. similr̄ si a capite. ⁊ si
causa sit calida sentit̄ calor ⁊ pūctura. ⁊ si causa sit frida
sentitur discoloratio minoratio doloris: ⁊ leditur a frigo
re ⁊ iuuat̄ a calꝭo. ⁊ econuerso in causa calida.

Pronostica. Pronosticatio ꝙ mollificatio cito
transit in fistulam cuz materia est
humida flegmatica adusta si diu durauerit. eodem mo
do vlceratio ⁊ putredo ⁊ corrosio. sed ista transeūt in cā
crum cū est mā sicca mlꝭica. sed mollificatio non fit de ta
li mā nisi per accidens rōne idigōnis: quā facit mā melā
colica. ⁊ iō lz senes sint sicci nālr: dicim⁹ tñ ꝙ sunt hūidi
accidentalr rōne idigestionis sicut hic.

Cura. Cura ē talis: particularib⁹ ꝯsideratis fiat flō
mia de cephalica. deinde fiant ventose in col
lo cū scarificatione. deinde fiat de venis labiox. deinde
de venis que sunt sub lingua. deinde scarificentur gingi
ue ⁊ maxime qñ augmentant̄ vel iflant̄ aut putresiunt
aut corrūpuntur aut fetēt. deinde purget̄ corpus fm̄ exi
gentiam humoris peccātis ⁊ particule patientis. Sed si
fuerit reuma restringatur. ⁊ tunc fiat lotio cum spica ⁊

olibano ⁊ ro. ⁊ mirrha coctis in vino: quia valent in cancro ⁊ corrosione ⁊ tumore ⁊ sāguinositate ⁊ mollificatione. ¶ Si ergo sit morbus in pͥncipio ⁊ sit parua mollificatio fiat gargarisma cū diacamerō ⁊ croco. vel bulliāt i vino ⁊ aceto galla sumac balaustia alumē ⁊ fiat gargarisma ⁊ misceant̃ cū melle ⁊ fiat illinitio. vel fiant illinitiones cū sale asso ⁊ alumine asso ⁊ galla assa ⁊ frixa positis in aceto. ¶ Si autē fuerit corrosio putredo cācer fetor aut fistula: tunc dicta est cura. c. ii°. Tñ fiat gargarisma vt prius. deinde cum oximelle squillitico. deinde. ℞. vtriusq̧ aluminis sal' cōis ⁊ assentur. psiđ. balaust. gall'. cuppul'. glandium ro. radicū aristo. lō. piperis lō. cinamomi spice nardi ligr̃. gūmi arabici dragantí. ana. pulverizent̃ ista ⁊ bulliāt in aceto: ⁊ addat̃ mel ⁊ ꝯfuetur. ⁊ gingiue corrose cancrose q̊ttidie linian̄t. ⁊ p̄cedat ablutio oris cū đcoctione agrimonie ⁊ verbene ⁊ oximelle squillitico. ⁊ sic fiat bis vel ter in die donec perfecte curetur. istud pro certo curat gingiuam mollificatam corrosam putridā fetidaz ⁊ cancrosaz. Tñ cura mea leuis est ista. s. lauare os cum vino melle ro. simul coctis. deinde capiatur dragantum olibanum mirrha cū melle distempentur ⁊ fricet̃ locus. ⁊ vltimo ponat̃ de lacte mulieris tepido in ore. Et si fortius vis facere pone alumē de pluma mirrham cuz vino vel melle ⁊ os lauetur. Simil'r puluis ossis sepie multuz valz. ⁊ puluis stipticoꝝ sicut puluis balaustiarum psidiarum mirtilloꝝ. Et si sit ibi fetor teneat in ore aliptā muscatam in causa frigida. Sed in cā calida fiat lotio cum decoctione folioꝝ persicoꝝ sanđ. portulace viol'. ro. ⁊ cāphore cum triasanđ. vel cuz gūmi arabico vel draganto. Teneantur in ore gar̃. non laudo tñ eos in tali fetore: qr nimis dissoluunt ⁊ non tantuz cōsumunt sed cortex citri ⁊ cinamomū optima sunt. ⁊ olibanum ⁊ ro. in omni causa valent. ⁊ ista sufficiant.

Quintus tractatus tertij li. erit de cōmunibus distinguendo cōem cōtra cōsimile.

p̊° Ergo de vulneribus recētibus in carne ⁊ neruis.
2° De fractura ossium.
3° De vlceribus ⁊ vulneribus antiquis.
4° De cancro.
5° De fistula.
6° De antrace.
7° De rancula in vulnere.
8° De malo mortuo.
9° De dislocatione.
10° De cōtusione neruorum ⁊ alioꝝ mēbroꝝ.
11° De hernia.
12° De opatiōe cū ferro in oculis ⁊ lapide ⁊ idropisi.
13° De decoratione.

¶ De vulneribus recentibus in carne ⁊ neruis.

Vulnus est solꝰ ꝯtinuitatis fcā in mēbro ꝯsili ⁊ officiali ⁊ ita est morbus cōis. cuiꝰ cā est vt cōiter interior aut exterior. Interior quia a col'a adusta aut sanguine adusto ⁊c̃. fiunt vlcera sordida vt patebit. c. de vlceribꝰ. ¶ Fiunt ergo vulnera a casu vel p̄cussione cuz gladio ⁊ similibus. Cuius diuisio est multiplex. qr si fiat tm̄ in cute vocat̃ excoriatio. si in carne appellat̃ plaga. sed in osse vocatur fractura. Si autem accidit s̄m latitudinem vocatur incisio. si s̄m lōgitudinem ⁊ eius nūerus nō fuerit multꝰ vocat̃ scisura. ⁊ si eiꝰ nūerus fuerit multus vocat̃ cōtusio. ⁊ h̄ est qñ corpꝰ vel musculus vel lacertus cum lapide vel baculo comprimit̃ ⁊ conquassat̃ ⁊ flagellatur. ⁊ si in artarijs ⁊ venis ꝯtingerit vocat̃ ap̄tio. ⁊ si i pāniculis fuerit vocat̃ ruptura. ⁊ de istis ponit Aui. p̄mo cañ. fen 2ᵃ doctrina p̄ma 3°. c. ⁊ ibi vide. ¶ Est ergo solꝰ continuitatis simplex sine deperditione substantie. ⁊ hec est spēs p̄ma. 2ᵃ ē cū deperditione substantie. 3ᵃ ē vulnus profundum triangulare vel quadrangulare ⁊c̃. vel circulare. 4ᵃ est contusio. ¶ Signa sunt manifesta ⁊ detecta consideranti.

Pronostica. Dis solꝰ ꝯtinuitatis fcā in mēbro bone ꝯplonis de facili curat̃. s; cū est in corpe male ꝯplonato de difficili. ⁊ ideo vlcera idropicoꝝ aut leprosoꝝ aut non curant̃ aut cum difficultate magna curant̃: vt dicit Aui. p̄mo cañ. fen. 2ᵃ. c. 3°. ⁊ Hip. 6ᵃ p̄ticͣ affo. affo°. 8°. Idropicis que nascuntur vulnera in corpore non facile sanant̃. qr s̄m Gal. ibidē vulnera non sanant̃ nisi desiccentur. Sed in idropicis ꝓpter abūdantiam humiditatis ipossibile esse videtur illud fieri. Itez vesicam icisam aut cerebrum aut cor aut diafragma aut renes aut aliqđ itestinoꝝ graciliū aut ventrem aut epar mortale est s̄m Hip. 6ᵃ p̄ticͣ affo. affo. 18. dicit Gal'. in cōmen. ibi q̧ cordis incisio necessario mortal' est. s; alioruz mēbroꝝ nō: nisi cū magna fuerit ⁊ pforās vsq̧ in ꝯcauitatē sicut in cerebro. aut si in vētriculos penetrat. al'r nō op;. ⁊ per diafragma intellige ēt pulmonez: cum vulnus est incurabile nisi fiat in additamentis exterioribus: qr in continuo motu est. ¶ Itē vulnera mēbroꝝ radicaliū sine deperditione subē in pueritia consolidari pñt. s; in alijs etatibus non. qr in pueritia sunt quasi carnea ⁊ mēbra sanguinea. ⁊ carnea in pueritia pñt restaurari et reuniri. qr si membra radicalia sunt spermatica in alijs etatibus qr non manet v̊tus spermatis parentū: ideo tūc nō ꝯsolidant̃: vt inuūt Gal'. ⁊ Haly i 3ᵃ p̄ticͣ tegni. ꝯmēto. 65°. ⁊ 116. ¶ Itē si vene minute ⁊ capillares deperdantur in magnis musculis nā generat loco eaꝝ meatus ⁊ poros carnosos. S; si sint maiores ⁊ fiat in eis solꝰ ꝯtinui: tūc incarnant̃ qñ sectio minima ⁊ p̄ua ⁊ corpꝰ ē hūidum ⁊ leue ⁊ nō icarnat̃ in diuersitate ab eo. ⁊ h̄ p̄bat Auic̃. auctoritate Gal'. 4°. cañ. fen 4ᵃ. c. p̄mo. quia artarie ⁊ vene sunt medie iter ossa ⁊ carnē. ⁊ ideo minus recipiūt ꝯsolidationem q̧̃ caro: ⁊ facilius q̧̃ ossa. ¶ Itez solꝰ ꝯtinuitatis in neruo sicut est pūctura aut icisio p̄ua spasmū ⁊ alienationem signat ⁊ mortem. vt dicit̃ 3ᵃ p̄ti. tegni in cañ. illo. nerui vero ⁊ tenantos. ⁊ ē cañ. 121ꝰ. sed si total'r icidat̃ nō est aliud periculū: nisi qr mēbrum suppositū caret sensu vel motu vel vtroq̧ prout nerui incisi sunt vel sensitiui vel motiui. ¶ Itē cum accidit vulnus in ventre vel intestinis cum nausea aut singultu aut solutione ventris mortale est. vt dicit Auic̃. fen 4ᵃ q̃rti li. c. 2°. Itez 5ᵃ p̄ticͣ. affo. affo°. 67°. Si vulneribus malis ⁊ fortibus exñtibꝰ tumor non apparuit sed quasi subito euanescat: magnū malū ē: qr hūores fluūt tūc ad mēbra nobilia. ⁊ est illud veꝝ in vulneribꝰ de capitibꝰ lacertoꝝ: vbi dolor ⁊ apa debēt eē q̃si necessario: sed non sic mortale ē. ⁊ si sit tumor minus mortale est. Et iđ Hip. in 5ᵃ affo. p̄cedente. dicit q̧ q̄buscūq̧ tumores in vulneribus apparent nō valde spasmātur neq̧ isaniunt. ⁊ de istis dixi 2°. huius. c. de spasmo. ⁊ ibi vide. Item si vulneribus ꝓpter fluxum venerit alienatio malū est. ⁊ si spasmus: vt plurimū moriunt̃. ⁊ si sincopis cum singultu: mors est in ianuis. ⁊ 5ᵃ p̄ticula affo. q̃si in principio vide hoc vbi dicit. In vulnere spasmus superueniens mortale.

Cura. Cura vulneꝝ recentiū. 8. regrit. p̄mū ē extractio teloꝝ ⁊ alioꝝ q̄ inter labia vulneris sunt p̄ter nām. 2ᵐ est restrictio sanguinis fluentis. 3ᵐ est eligere medicamē conueniens ⁊ q̄uo debeat applicari. 4ᵐ est ligare ⁊ suere ⁊ artificial'r soluere. 5ᵐ ē flōmare ⁊ farmacare aut potionare in quibus ista sunt oportuna. 6ᵐ est

ordinatio diete. 7m est ꝯseruatio a discrasia simplici ⁊
ꝯpate calo ⁊ similib9. ⁊ curatio eoꝝ si fuerit introducta.
8m ē itroducere pulchras cicatrices: ⁊ ꝯsumere carnes
supfluas vel malas si in vulnerib9 generent̄.

¶ Circa pm sciendum. ꝙ tela ⁊ iacula ⁊ sagitta ⁊ cultelli ⁊
alia vulnerantia multiplr̄ variant̄: ⁊ ideo opꝫ modū ex-
hendi variare. Si ergo ex corp9 appareant: exhant̄ si fie
ri possit per eādē ꝑtem per quā itrarūt. si non: per partez
oppositaz ipellendo exhant̄: qꝛ forte sic minus nocebit.
Sed qñ infigitur ossi ⁊ firmiter adheret: tūc oꝫ aliqñ tē-
dere balistā vel arcū ⁊ ligare chordā circa telū ⁊ ānecte-
re baliste. ⁊ tūc distēdatur balista tenēdo fortiter caput
vel mēbrū patientis trahendo ad partem oppositā: ⁊ exi
bit statim: sed dolorosum est. Si aūt ꝓfundet̄ ad itra ⁊
occultet̄: si sit cuz barbis: tunc oꝫ elargare vulnus ⁊ itro
mittere cānulas circa barbas illas: ⁊ tunc cuz terebello
iponendo vsqꝫ ad ꝯcauitatem circūligando terebellum
quousqꝫ adhereat ipsi ferro ifixo ⁊ tūc extrahat̄. Et si te-
lum occultaz habeat aliquā ꝑtem iuxta cutem que tan-
gendo appet: tūc ꝯprimant̄ deorsum ꝑtes circūferentia-
les: ⁊ tūc cū tenaculis vel torquesijs fabroꝝ apprehēda-
tur telū ⁊ extrahat̄. Si aūt sit telū vel sagitta vel pilotū
in vena organica vbi est timendū de fluxu sanguinis na
riuz: tūc ꝑparent̄ stuppe cū foramine i medio ⁊ itingant̄
in albumine oui vel in medicina Hal. ⁊ superponant̄ vul
neri ita ꝙ telū transeat per mediū. ⁊ tūc hēat̄ plumaceo
lus itegre rotūdus itinctus sicut prius: ⁊ statim post ex-
ctionem instri applicet̄ firmiter ne sanguis fluat. ⁊ per. 6.
dies non amoueatur. Si sint ista infirmantia in homine
armato: tūc opꝫ dilacerare arma maxie si sint occultata
sub armis: ⁊ est forte in mēbro nobili vbi non dant̄ indu
tie meco nec patiēti. imo mora ibi trahit piculū. ¶ Alius
modus opandi est terere polipodiū cū axūgia veteri mo
dica ⁊ superligare. ⁊ statim exibit foras qđ intus est: siue
sit sagitta siue spina vel pars ossis fracti. ¶ Itē stercus
anseris recens super plagā ligatum sine dolore exhit in
fixa. ¶ Idē facit abrotanuz cū axūgia sua ꝓprietate ꝺm
macrū. Idē facit aristo. trita ⁊ supposita. ⁊ silr̄ semē eru-
ce. Idē facit succus blete ⁊ diptami ꝯfecti cū fimo anse-
ris. ⁊ similr̄ spolium serpentis cū axūgia leporina. similr̄
cinis irundis cum aceto. silr̄ loliū tritū ⁊ pistatū ⁊ super-
positum spinā ferrū cānam lignuz mēbro ifixa extrahit.
¶ Itē allium elixatum ⁊ tritum cuz pice appositum ex
trahit oia que in vulnere ꝯtinent̄. Idez facit radix cāne
⁊ radix enule cū axūgia cuniculorum ⁊ melle. De spolio
serpētꝭ ⁊ stercore anseris feci ego frequēter istud experi-
mentū ⁊ valuit. ⁊ hoc sciūt fere oēs laici. ⁊ colligat̄ illud
spolium in bladis in autūno ⁊ reseruetur.

¶ 2m ꝯsiderādū est restrictio fluxus sanguinis in vulne-
re. Circa qđ sciendum ꝙ mēbrum vulneratū qꝫtum est
possibile debet eleuari. ⁊ tūc vbi timetur nocumentum
ex tali fluxu statiz stringatur: vel suēdo vel labia aliquo
mō vniendo vel ligando: vel digitū superponendo: vel
plumaceolos intictos in medicina Hal. 5o megategni. c.
5o. qđ medicamē dixi in pmo li. c. de fluxu sanguinis nari
um. ⁊ tūc non amoueatur medicamē illud donec cirur-
gicus sit de restrictione securus. nec cū violētia amouea
tur: sed cum plumaceolis in vino calido madefactis mol
lificando aut cū aliquo alio remolliente leuiter amouea
tur. ⁊ tūc vulnus ꝯsolidet̄ vt videbitur. Similr̄ opꝫ ne vi
deat res rubeas ⁊ assistentes de camera amoueant̄. ⁊ ꝙ
ipse pa. quiescat. ⁊ non moueatur nec turbetur nec irasca
tur nec appetat vindictam: sed ꝯfortet̄ cuz tosto pane in
vino. ⁊ ꝙ non respiciat vulnus nec sanguinem suū. ⁊ di-
catur sibi ꝙ amplius non fluit. ⁊ qꝫuis flueret: ad bonuz
suum esse hoc: oꝫ dicere. ⁊ nō ligetur locus nimis doloro
se qꝛ dolor facit plus fluere. ⁊ detur zuccaꝝ ro. ⁊ silia vt
refrenetur acuitas sanguis. ⁊ fiat ligatio ⁊ fricatio in mē
bris oppositis ⁊ ventosatio ⁊ scarificatio stante virtute.
¶ Et vltimo si medicamina dicta superius in pmo non
sufficiant: fiat cauterium cum ferro ignito in orificijs ve
narum ⁊ artariarum ibidez existentiū. vel cū vrtica ⁊ sa-
le vt faciunt laici. nesciunt tñ cām. vrtica tñ opat̄ a pro-
prietate ⁊ caliditate adurente non apiendo. ⁊ sal desiccā
do ⁊ crustam faciendo. vtendo plantagine in cibis. ⁊ po-
tent sanguinariam ⁊ similia.

¶ 3m ꝯsiderandū est circa medicamen locale applicāduz
oibus vulnerib9 inqꝫtum vulnera sunt. ⁊ hoc ē dum sūt
simplicia nō apata nec ātiquata nec cū deperditiōe sub-
stantie ⁊ est medicamē vnū illud solū forte ⁊ optimū ca
liduz qꝫtum pa. poterit pati. ⁊ stuppas in eo madefactas
⁊ expressas loco applicare facta prius applicatione labio
rum vulneris adinuicez vel suēdo vel ligādo. ⁊ hꝫ statim
in pncipio. nec est ꝑmittendū sanguinem fluere vt dicūt
antiqui cirurgici: sed statiz itercipiendus ē. ¶ Modus
applicandi est pus mūdificare vulnus ab infixis ⁊ cete-
ris extrīsecis: ⁊ tūc labia vnire vel suere si sutura idigeāt.
deide fiāt puluilli vl̄ plumaceoli ⁊ ꝑssure de stuppis mū
dis canabinis prius carpinatis deinde rotūdatis q̄ ma-
defiant dicto vino. ⁊ tunc ex eis foment̄ vulnus cōsue
tum vel ligatum vel vnitum ⁊ partes adiacentes. deide
exprimant̄ puluilli ibi intra manus ⁊ intra ꝑtes burales
iferiores vel collobij ipsius medici vel inter ꝑtes manu-
tergij ⁊ tunc erunt lati. ⁊ tunc vulneri applicent̄ aliqua-
liter cōprimendo. deinde iterū madefiāt ⁊ exprimantur
⁊ applicentur ⁊ fiant lati. ⁊ rectificent̄ puluilli ⁊ pressure
ex vtraqꝫ parte labioꝝ applicate. quia ibi in laterib9 de-
bent pressure applicari tot. s. ⁊ tante: quot. s. ⁊ quāte suffi-
ciunt ⁊ desuper pressuras ⁊ vulnus ponant̄ duo aut tres
de dictis plumaceolis madefactis ⁊ expressis. deide plu
maceolus secūdus maior ꝑdictis applicetur: ⁊ tunc lige-
tur fortiter vsqꝫ ad cōpletam sanitatē si sit facta debita
applicatio partiū vulneris adinuicez. ⁊ oꝫ fieri istud pri-
ma die statim. qđ non faciūt opantes moderni ꝗ ꝺm āti-
quas practicas opantur: ⁊ ꝺꝫ Lafrācū ⁊ Rolādū ⁊ Bru
num. ⁊ est error manifestus vt ego vidi frequēter. qꝛ in
brachio inciso ⁊ trāsuerso cū magna parte ossis ⁊ neruo-
rum volunt suere ⁊ ligare quousqꝫ os consolidetur vt di
cunt qꝛ aliter caro nō supregeneret̄. ⁊ tūc remanebit qꝫsi
in eternum fouea in brachio. ⁊ ꝑdetur mot9 mēbri vel
digiti vel manus. ⁊ iō nesciūt qđ dicūt qꝛ statiz vulnere
existēte recenti: dūmō aliquid remaneat cōtinuū brachio
statim applicentur ꝑtes ossis ossi ⁊ ꝑtes carnis carni ꝓut
pus qꝫtū est possibile. ⁊ tūc fiat sutura cū forti ꝯnexione
⁊ nodo ꝓut videbitur. c. sequenti. ⁊ tunc fiat medicamē
cū vino calido albo ⁊ stuppis sicut pus. Et tūc si ossa vel
nerui vel vene sint lese ligentur astelle vel tabule tenu-
es ⁊ rigide ex vtraqꝫ ꝑte vel q̄tuor partibus. nec oꝫ vnqꝫ
amouere quousqꝫ fuerit sanus supposita operatione cō-
uenienti. ¶ Sed in consolidatione carnis tm̄ sufficiunt
in bona ꝯplone ⁊ in iuuene. 4. vel. 5. dies. sed in ossis ꝯso-
lidatione cum hoc opꝫ tpus triplicare vel duplicare vel
quadruplare ⁊ plus. tñ stuppe possunt amoueri ⁊ astelle
reponi cum aliquibus stipticis si vis quousqꝫ porus sar-
coides sit durus. ⁊ tunc stuppis amotis cum forficibus
nodus fili scindat̄ ⁊ cum tenaculis residuum fili extra-
hatur: tamen cum manu. Et si caro extra consolidet̄ nō
operetur nec confidat ꝙ os remanebit per. lx. dies ante
qꝫ cōplete consolidetur vt videbitur inferius. vñ Hal.
ponit in de ingenio. ꝙ vulnera inquātum vulnera sunt

solum curanda cum vino.
¶ 4m cōsiderandum est circa ligaturam ⁊ suturam vul/
nerū. ⁊ p̄mo de ligatura dicēdū. lz prius sit suendum añ
tñ ligatio sꝑ cōpetit ⁊ non sꝑ sutura. ideo ligatura ē cōior
⁊ ideo p̄or est sutura in intentione: lz aliqñ sit posterior
in executione. ¶ Sciendū igit̄ ꝑm Auic. 4o. cañ. fen 5a
.c. de radicibus rastaurationis ossium. ꝙ opz ꝙ fascie ⁊
ligamenta ⁊ binde sint munde molles leues ⁊ suaues si
ne sutura grossa dura aut plica aut limbo. ⁊ si sint ista ibi
opz ꝙ pars exterior suture sit versus mēbrū aliud. simi/
liter opz ꝙ fascie debent ꝓportionari in longitudine ⁊
latitudine mēbris ligādis. vnde fascia que debet ligare
humerum debet habere latitudinem sex digitoꝝ trans/
uersalium. fascia coxe. 5. fascia cruris. 4. fascia brachy. 3.
vel citra: ⁊ sic de alys. opz ēt ꝙ in vulnere recenti strin/
gatur vulnus fortius q̄z partes adiacentes. tamen nō dz
stringi nimium nec paruz sed mediocriter. Si tñ vuln⁹
faciat ꝓpter aliquē errorem saniem: tūc debēt adiacen/
tes partes fortius stringi vt sanies facilius exeat. Simi/
liter vulnera dolorosa ⁊ apostemata non debēt tm̄ strin
gi q̄ztum vulnera simplicia. debet ergo ligatura incipe a
loco vulnerato ⁊ a parte laby dependentis aut eleuati
si sit aliqđ tale trahendo ⁊ eleuādo ⁊ reponēdo ipsuz cū
tractu fascie versus aliud labium. ⁊ debet p̄mo duci fa/
scia versus corpus vel versus partē a q̄ magis timet̄ flu/
xus humoꝝ voluendo super partes adiacentes vsq̄z lon
ge bene a vulnere. ⁊ trahat ibi extremitatez fascie alicui
tenendā. deinde redeat ad alteraz extremitatē. ⁊ opere/
tur eodem mō semꝑ laxādo manus in parte magis distā
te a vulnere. ⁊ tūc accipiat aliam ⁊ redeat ⁊ liget vice cō
traria p̄me q̄ztum ad modū voluendi. tñ q̄ztum ad mo/
dum stringendi vniformiter. ⁊ sic fiat quousq̄z extremi/
tates earum cōiungant̄ ⁊ nectantur ibi. vel suantur con
stringendo vt patienti videat̄ quasi modicū dolorosuz.
et iste modus trahitur a Gal. in megategni. deinde cum
voluerit medicus vel cirurgicus dissoluere ligamēta fi/
at sicut dixi p̄us. c. de fluxu sanguinis a vulnere. Deinde
si sit labium depēdens vel eleuatū: p̄mo ab eo remouea/
tur ligatura leuiter palpādo cum tasta ex omni circūfe/
rentia. deinde cū vino calido stuppis intinctis madefiāt
ligature ⁊ plumaceoli. ⁊ tunc tentet̄ iteruz cū tasta. ⁊ sic
paulatine quousq̄z totalr̄ dissoluatur: ⁊ tūc vltimo a vul/
nere amoueat̄. ¶ Mō videndū ē de mō suēdi vulnera
Circa qđ notādū ꝙ omnib⁹ vulneribus inquātū vulne/
ra sunt quorum labia sunt eleuata que pñt illa inuicem
approximari: ad quorum approximationē vnionem ⁊ re
tentionē non sufficit artificialis ligatura: sutura ꝑficit.
¶ Ulterius notandum ꝙ cirurgicus anteq̄z suat debet
īspicere an suēdum vulnus habeat in longitudie plusq̄z
spacium digiti transuersalis. si sic ⁊ non excedat mensu/
ram duoꝝ digitorum sufficit vnicus pūctus. si excedat ⁊
deueniat ad mensuram trium digitorum ⁊ nō vltra qua
tuor sunt duo pūcti. si aūt longitudo vulneris excedat di
ctam mensurā: tunc fiant tot pūcti quot sufficiūt ꝑm mē
suram ⁊ numerū digitorum trāsuersalium supradictaz.
Item si sufficiat vnus pūctus tunc fiat in medio nisi vul
nus sit magis ꝓfundū versus vnam ꝑtem. tunc eniz ver
sus partem ꝓfundiorē dz magis declinare. sed si debeāt
fieri duo pūcti: tūc ꝑtiat̄ vuln⁹ in tres partes: ⁊ si debeāt
fieri. 3. pūcti: tunc fiat p̄mo vnus in medio: deinde vn⁹
ex vtraq̄z parte. sz si nō fiant. 3. pūcti: tunc fiāt duo iuxta
duas extremitates. deinde vnus in medio īter illos du/
os. deinde ex vtraq̄z parte illius puncti medy fiat vnus
pūctus donec inter quoslibet duos nō sit nisi spaciuz di/
giti transuersalis. ¶ Modo de modo pūgendi vidēdū.

quia p̄us oz vulnus mūdificare ab extrinsecis ⁊ reduce/
re labia sicut naturalr̄ fuerūt q̄ztum possibile est. ⁊ tunc
vbi volueris facere pūctum: labiū oppositum accipe can
nula vel tuello cōcauo in quo sit fenestra iuxta extremi
tatem inferiorem per quā acus cū transierit videatur ⁊
appodietur. ⁊ versus illū tuellū acus impellatur ꝑforan/
do duo labia vulneris citi⁹ q̄z poterit donec acus videa/
tur intrare dictam cānulaz per dictaz fenestrā. ⁊ cānula
amoueat̄ ⁊ trahat̄ acus cū filo donec sufficiat. ⁊ sit acus
triangulata ⁊ subtilis in paruo vulnere ⁊ cū filo subtili. ⁊
cū grossiori acu ⁊ filo duplicato in mag⁰ vulnere. deīde
filū nectat̄ extremitatē cū extrēitate strīgēdo donec pa
tiens aliq̄lez sentiat dolorē sed non magnū. ⁊ fiant p̄mo
due reuolutiones. deinde fiat 3a reuolutio suꝑ ambas.
⁊ sic faciendo sufficit pro vno puncto. deinde scindatur
filum non multum prope nec multū longe ⁊ sic de alys.
¶ Ulterius notandum ꝙ vulnera suunt̄ ꝓpter eorum
vnionem ⁊ incarnationem. ⁊ ibi sutura non debet solui
donec īcarnetur nisi in tribus casibus. p̄o. si dubitet̄ ꝙ
caro pūctorum rūpatur ante īcarnationem. 2o. si ex ali/
quo errore sanies in vulnere generet̄. 3o. cū superuenit
dolor fortis. Alia suunt̄ ꝓpter aliqualē approximatiōez
q̄zuis oīno vniri non possint: sicut aliqua in quibus aliqđ
de substantia deperditū est. Et alia in quibus sperat̄ ꝙ
nā ante īcarnationē debeat aliquid expellere sicut frag
mentum ossis aut silr̄. vnde in istis sutura dz solui tota
vel in parte anteq̄z incarnet̄. s. ex quo labia approximata
per suturam ⁊ quietem pñt cum sola ligatura absq̄z sutu
ra retineri. Alia suuntur solum ꝓpter fluxum sanguinis
stringendi. ⁊ in istis debet solui sutura ex quo fluxus san
guinis mitiget̄ ⁊ debet ibi esse sutura sicut pelipary suūt
cirotecas quia non manebit diu ⁊ est sutura magis festi/
na. ⁊ tunc scindatur filum iuxta nodum ponendo acum
vel testam sub filo. ⁊ tunc cuz pincicariolis extrahatur
stringendo nodum. tñ caueatur q̄ztum possibile ē de pū/
ctura nerui. ⁊ ideo nō fiat sutura ꝓfunda nisi in loco nō
musculoso vel lacertoso. ⁊ q̄zto recētiora vulnera suunt̄:
tanto citius curantur. ⁊ si alterata sint tunc cum acu vel
cum testa labia fricentur vt sanguis effluat ⁊ fiant qua/
si noua ⁊ tunc suantur.
¶ 5m cōsiderandū in cura vulneꝝ est eūatio ⁊ potio: quia
medicina consistit in tribus: vt dicit Auic. fen 4a primi
libri. c. p̄mo. s. in dieta potione ⁊ cirurgia. Potio est du/
plex. vel euacuans sicut farmacia. vel consolidans ⁊ mū
dificans vt ordinat cirurgia. p̄mo tñ eūandū est tā cum
flōmia q̄z farmacia maxime si oēs humores abundent.
Si vero vn⁹ tm̄: tunc ꝯpetit farmacia p̄us quousq̄z eque
tur: vt habetur a Gal. 6a ꝑticula affo. ꝯmento 3io in fine
cōmēti. Uñ si flōmia ⁊ farmacia sint necessarie tūc a flō/
mia incipiendum est: maxime si fortis medicīa cōpetat.
si debilis tunc ipsa p̄cedat. Similr̄ qñ sanguis cuz alys
hūoribus q̄zuis flegmaticis abūdet ꝯpetit prius flōmia
vt dicit Auic. p̄mo cañ. fen 4a. Sed si humores frigidi ⁊
viscosi: debet p̄mo digeri deinde cum farmacia eūari. de
inde flōmare si oporteat. vnde illi qui sunt vulnerati ⁊
sunt iuuenes calide cōplōnis qui consueuerūt flōmari ⁊
habent vulnus paruū cum cōtusione: ⁊ qui habent ma/
gnuz vulnus cuz incisione sine deperditione substantie
debent flobotomari in principio ad diuertenduz ad par
tem oppositam. sed materia iam fluxa debet flōmari ꝑ
eādem partem ad consumendum materiam residuam.
Et si virtus sit debilis vel etas sit tenera vel nimis anti/
qua: tunc debet fieri ventosatio diuertens. vel si post flo
botomiam vniuersalem remaneat sanguis niger circa
vulnus qui non potest per localia remedia resolui: ven/

tosatio diuertens competit sicut ⁊ flomia si vis. ⁊ ita de
alÿs cōditiōibus. ¶ Farmacia ergo si cōpetat tūc fiat cū
cassiafi. ⁊ reubarbaro ⁊ cum sene ⁊ agar̄. non cum polipo
dio ꝓpter cōmotionem hūoꝝ. ⁊ deinde diaturbit diasene
catholicon diareubar^m. ¶ Potiones dande sunt multi
plices. q̄dā sunt ad tentandū curabilitatē. ⁊ quedā sunt
ad curatōis facilitatē. q̄dā sunt ad virtutē vigorādā. q̄dā
sunt ad superflua expellenda. ¶ Prima sunt sic. bibat
infirmꝰ succū trifolÿ. ⁊ si eo hausto nō vomat: curabilis
est. si euomat: non. Aut de succo piloselle seu pimpinelle
q̄ztum testa oui capit vulnerato da bibere. si reÿcit mo/
rietur. si non: nō. sed exiet tota viridis per vulnus. ⁊ q̄dā
ipsam herbam terunt cū vino albo: ⁊ sic succū extrahūt
⁊ potui tribuūt. ¶ Itē. ℞. betonice leuistici nepite ꝓuen
ce. an̄. ʒ. i. cū modico melle tempera ⁊ da ei bibere. si per
plagam exierit potus: viuet. si non morietur. ¶ Itē. ℞.
rubee maioris sūmitatum canabis cum semine tanaceti
siluestris ⁊ oleris rubei ⁊ da bibere. si per plagā tota vi/
ridis exierit: viuet. si non: morietur. Idem facit succꝰ ce/
lidonie bibitu . ¶ Item ꝓuencam linguam bouis tere
cum vino ⁊ pipere pauco ⁊ melle da vulnerato bibere. si
vomit: non euadet. si non: viuet. Item qui vulneratꝰ est:
si anus eius doluerit morietur. si non: viuet s̄m cirurgi/
cos. ¶ Modo videamus de potionibus curantibꝰ vul/
nus. ℞. pipinelle buglose sauamūde agrimonie. an̄. M.
ß. terāt̄ ⁊ distēperēt̄ cū aq̄ vel vino vl' cū ceruisia ⁊ da vul
nerato bibere ⁊ exibit per plagam ⁊ bene sanabit̄. Item
℞. sanamūde se. canabis foliorū caulis rubei piloselle
buglose saliūce. an̄. M. ß. de semine canabis. ʒ. i. pista in
mortario cum optimo vino ⁊ decoquatur modicū. ⁊ ca/
piat tria coclearia mane ⁊ tria bene post prandiū. sit tn̄
rubee maior ad pondus omnium. pone super vulnus.
folium caulis rubei ⁊ pānum lineū cū quo ter liget̄. Itē
℞. pedis colūbini cū radice sua. radicū cōsolid. radicū os/
mūde ozimi senationis fabarie sūmitatū rubi. an̄ quas/
sentur parū ⁊ in olla ponant̄. ⁊ superfundatur vinum al/
bū vel ceruisia de bono blado. ⁊ potet̄ mane ⁊ sero p. 9.
dies: q̄r omne vulnus ⁊ rupturā sanat. ¶ Itē. ℞. planta/
ginis auentie. i. gariofilate. se. canabi. an̄. rubee maioris
plus. ⁊ si os sit fractum appone cōsolide mioris in dupla
q̄ztitate. ⁊ decoquant̄ herbe in aqua: si caput vulneratū
fuerit. si corpus: in ceruisia. si ab vmbilico inferius: in vi
no. bibat patiens istā decoctionē ⁊ sanabitur pro certo.
Tamē ego abhorreo istas potiones. ⁊ vtor medicamine
cum vino ⁊ stuppis. q̄r iste potiones nocēt stōaco ⁊ sunt
de cirurgia antiqua. tn̄ ne medicus ignoret tales potus:
ideo posui eos hic. ¶ Modo videamus de potione vi/
gorante que est in vsu. ℞. zinz. al. galange cinamomi car
damomi. an̄. ʒ. i. piperis longi. ʒ. ß. gētiane. ʒ. ß. croci. ʒ. i. vl'
fiat pondus duplum vel triplum si vis. ⁊ cum vino opti/
mo fiat bonum pigmentū. ⁊ da per tres dies bis in die
dicendo qualibet die. Dextera dn̄i fecit virtutē ⁊c. non
moriar sed viuā ⁊c. ⁊ si vulneratus recipiet istam potio/
nem: viuet. si non: morietur: maxime si sit vulneratus in
capite profūde. ⁊ hoc si vomuerit eam tertia vice. ⁊ tn̄ de
duabus primis vicibus non est cura. Itē fiat de optimo
vino ⁊ cinamomo ⁊ spica ⁊ zinzib. ⁊ cubebis ⁊ gar̄. ⁊ nuce
muscata ⁊ calamo aromatico ⁊ saluia optimus potꝰ con
fortans vulneratos et reuigorans. ¶ Sed in vulnere
pectoris fiat potio de isopo liquir̄. vuis mundis ⁊ zucca/
ro ⁊ detur diapenidion diadragantum. ¶ Modo videa
mus de potu superflua resecante. ⁊ talis est potus laxati
uus s̄m materiā peccantē. pro quo recurre ad capitulū
de quartana in primo li. ⁊ ibi dictū est de medicina que
humorē purgat. tn̄ potest fieri de cassiafi. prunis reubar
baro sene agar̄. cum sero clarificato vel cū vino vel cū
decoctione herbaꝝ cōfortātium ⁊ aliqualiter cōsolidan
tium: sicut cum decoctione auētie saluie betonice ⁊ ros̄.
Potꝰ tn̄ cōfortātes fortiter ponā īferiꝰ. c. de hernia.

¶ 6^m cōsiderandum. in cura vulnerū est ordinatio diete.
pro quo notandū. q̄ panis eoꝝ dꝫ esse panis fermentatꝰ
mediocris inter antiquū ⁊ nouū. Carnes ⁊ pulmēta de/
bent diuersificari s̄m diuersitatem mēbroꝝ vulnerato/
rum. q̄r in fractura ossis s̄ꝫ Galy. 3^a pti^a tegni. cōmen. ii9°.
cibi conuenientis ex quo generat̄ sanguis spissus sicut
assature ⁊ frumentum coctum ⁊ panis de simula ⁊ caro
porcina ⁊ vitulina lactens que preparat̄ vt cōedat. caro
hirci ānualis ⁊ duoꝝ dentiū ex ouibus. ⁊ caro galline. ⁊
vi^m rubeū grossum. ⁊ ista ponit in cōmen. izi°. Et dꝫ su/
mere patiens ex cibo: cuius q̄ztitas sit parua ⁊ virtus eiꝰ
in nutrimento corporis sit multa. ⁊ videat̄ q̄ bn̄ cibaria
digerat. aliter. n. nō faciūt bonū. Cōfortet̄ ergo salsamē
tum suum cū cinamo° zinzi. pipere ⁊ vino ⁊c. vt dicit̄ cō/
mento izo°. ¶ Sed in vulnere carnose partis ⁊ muscu/
lose debet eē cibus facilis digōnis tenere substātie mul/
ti ⁊ boni sanguinis sicci non adusti gn̄ātiuꝰ. sed sit in pau
ca q̄ztitate sicut sunt galline capones hedi oues iuuenes
porcelli fasiani ꝑdices aues parue cū rostro subtili habi
tantes in cāpis. oua gallinarum cocta cū testis suis. ⁊ ista
omnia plus valet n in ꝓposito si assent̄: nisi q̄ crusta ex/
trinseca dꝫ amoueri. Et accipiat eger plus in mane. s. ho/
ra p^a vel 3^a de cibis q̄z in cena. tn̄ vtroq̄ tp̄e minus accipi
at q̄z fecit tp̄e sanitatis. ⁊ cōedat tn̄ de carnibus q̄ztum
de pane: tn̄ nō satisfaciat appetitui: sed tātū capiat q̄ztū
vtꝰ pōt sustētari dōec fluxꝰ sedet̄ ⁊ donec fluxꝰ hūoꝝ ces
set ⁊ donec timet̄ de apate. ⁊ ex tūc paulatine augmētet̄
cibꝰ vsq̄ ad cōsuetudinē tp̄is sanitat̄. ¶ Potꝰ sit vinū bo
nū subtile aromaticū delectabile subrubeū aut album
mediocre nō aquosū: ⁊ est vi^m gallicanū. nec ita forte vt
vinū de antisiodoro. nec ita grossum vt de monte pesu/
lano. detur tn̄ in pua q̄ztitate ita q̄ non ante prādiū nec
īter cōestiones: nisi maior vrgeat necessitas. nec in pran/
dio nisi lib. i. ß. vl' ad plus. ÿ. lib. ⁊ i cēa medietatē. ¶ Sꝫ
in anglia potēt ceruisiam claram defecatam granosā. i.
fortitudinē grani retinētē: q̄r talis est mediocris. ⁊ ē vi/
num de ordeo ⁊ frumēto vt loquitur Isaac. in dietis pti
cularibꝰ in fine. Antiqui tn̄ cirurgi i ꝓhibēt vinū vul/
neratis. sed hoc est veꝝ in vulneribus capitis. ⁊ hoc ē ve
rū in p̄n° ⁊ in tp̄e calido vbi timet̄ de fe. vel de alienatio
ne mentis. ⁊ in alÿs non opꝫ. ⁊ in tali casu potest dari aq̄
decocta cum betonica ⁊ ros̄ vel cum plantagine ⁊ ros̄ si
rupizata cū zuc. ¶ Ulterius notandum. q̄ in p̄n° ēt bo/
num est cauere a vino coitu carnibus fructibus crudis
motu caseo lacte. ⁊ omni tempore bonum est cauere ab
īdigestibilibꝰ sic a carnibꝰ bouinis anserinis anetis lepo
rinis pisis fabis recentibus ⁊ alÿs. ⁊ a carnibꝰ ⁊ iuribus
⁊ brodÿs ⁊ liq̄dis ⁊ aquosis: nisi q̄ in debilitate virtutis
valet candellum de vitellis ouoꝝ vino ⁊ aqua. ⁊ iura car
nium solū ad humectandū panē: q̄n̄ non pōt comede
re panem siccum non ad sorbeñ. ⁊ panis optimus cibus
est eis. ⁊ potagium de herbis bonis valentibus ad ꝓposi
tum sicut de folÿs fragarie vel de plantagie vel de auē/
tia ⁊ borragine ⁊ silibꝰ. ¶ Sed in vulnere pectoris det̄
dieta humida sicut in ptisicis ⁊ ethicis ⁊ cōsumptis. ⁊ cū
zuc° ꝓparet̄ vinum suum si ipsum potet.

¶ 7^m cōsiderandum est preseruatio in discrasia simplici ⁊
ab apate calido ⁊ similibus. ⁊ curatio eoꝝ si fuerit ītro/
ducta. ¶ Pro quo notandū. q̄ oꝫ cauere a repl'one ⁊ la/
bore nimio corporis ⁊ mēbri vulnerati. ⁊ a dolore ⁊ a stri
ctura ⁊ cōpressione ipsius mēbri. ⁊ a cōstipatione ipsius

ventris ⁊ retētione sanguinis nimia qñ ipse multuz abū
dat:sz moderate currat si vis. Si times de discrasia vel
apostemate futuro fiat flōmia diuertens ⁊ post de eadē
parte si oporteat. ¶ Signa vero discrasie future in vul
nere sunt aquositas aliqualis liuida subrubea quasi lo
tura carnis exiēs a vulnere. dolor. rubor. ⁊ tumor ⁊ simi
lia cum incipiunt ⁊ sunt debilia: ⁊ tunc succurrenduz ne
confirmentur: ⁊ tunc generent saniem ⁊ per consequens
fe. quia in generatiōe saniei fiunt fe. ⁊ dolores plus q̄ꝫ fa
cta sanie fm Hip. z^a affo. ⁊ fe. est periculosa in vulnere.
Unde signa mortis in vulnere sunt ista. febris acuta. ri
gor. detractio vocis ⁊ sensus. vomitus. cordis defectio.
lingue nigredo. rube⁹ oculus. tremulus nimis. extra mor
tem demonstrant fracta ceruice ꝓpinquā. sz in alijs vul
neribus mortem sed longinquā. ⁊ sunt alij versus.

Eius qd ledit īpulsio forma notentur.
Et grauitas nec nō locus etas vis patientis.
Omnes virtutē perpendere cōuenit actus.
Sed nō credantur equalis ponderis esse.
Que pars emergit signū speciale docebit.
Et sunt de minus icertis egestio labiaqꝫ plage.

¶ Si ergo discrasia itroducatur ex aliquo errore vel ne
gligentia. vel q: nō fuit vulnus recenter ꝑparatū: ex tūc
dieta subtilietur ⁊ mēbrum lesum non moueatur. ⁊ fiat
euacuatio si oporteat fm nām materie peccantis. ⁊ tunc
cura vulneris preponat̄ quousqꝫ accidens amoueatur.
vt dicit Haly. 3° tegni cōmento iz9°. Si sint accidentia
multa circa vulnus cōpositum ibi ordo in curando attē
ditur nisi accidentia eundē modū curandi habeant: si
cut discrasia ⁊ apostema non insaniatum ⁊ dolor: q̄ ea
dem cura curantur: scꝫ cum emplastro de maluis. cuius
receptaz posui z° huius de cura apatū. c. de maturatiuis.
⁊ ibi vide ⁊ modum applicandi. ¶ Sed si sit ibi apa sa
niosuz debet sanies mūdificari cū coto aut lana aut cuz
carpia ⁊ cōpressuris ⁊ ligatura artificiali ⁊ ablutione cū
vino calido. ⁊ mūdificando cū stuppis bonis ⁊ carpia. i.
rasura pāni linei. vel pānus lineus antiquus albus mū
dus carpinat⁹. Et si possit mūdificari per vulnus fiat sic
dictum est si nō aperiatur apa iuxta vulnus in loco ma
gis dependenti aut magis maturato. Et quare sanies ge
neratur in vulnere ponit Haly quatuor causas 3° tegni
cōmento. iz6°. ⁊ ibi vide in cōmento illi⁹. Ita vero ⁊ si in
putredine vtantur. Deinde pone super vlcus talis apo
stematis medicamē qd refrenat ⁊ siccat absqꝫ mordica
tione: sicut emplꝫ de tutia abluta. ⁊ deinde deperditum
restauret̄ cū dieta bona. ⁊ concauū repleatur cū regene
ratiuis carnis sicut sunt thus aristo. ⁊ gūma pini. i. pix re
sina rose ⁊ sil'ia. sicut ponit Haly 3° tegni ꝯmento. iz8°. ⁊
ibi vide. Similiter puluis. ru. cirurgicoꝝ optimus ē. ℞.
sanguinis dra. olibani sarcocolle aloes. añ. puluerizētur
⁊ vulneri superponant̄: quia sanguinem stringit ⁊ carnē
regenerat ⁊ vulnus consolidat. Uel. ℞. ij. partes calcis
bñ ablute ⁊ thur̄. ij. ⁊. i. san. dra. ⁊ super vulnus post sutu
ram pone si vis. ⁊ est maxime incarnatiuum.

¶ 8^m considerandū est itroducere pulchras cicatrices. ⁊
vocatur illud sigillum vulneris. ⁊ est cuz hoc carnes sup
fluas vel malas consumere. Circa qd notandum ꝙ ali
quando labia vulneris male consolidantur ita ꝙ labiuz
non equatur labio. ⁊ tunc debet poni tastum vel aliquid
simile inter labia ⁊ subtus. ⁊ cuz eo debet eleuari depres
sum labium. aut eleuatum cōprimi debet donec equet̄.
et puncta suturarum amoueantur anteqꝫ scindant car
nem. ⁊ caro superflua si sit amoueatur cum vnguento vi
ridi dicto prius. c. de vlceribus aurium ⁊ naris ⁊ oris. qd
fit de dialtea ⁊ viride eris addendo vel subtrahendo ꝑ

ut videbitur expedire. cuius receptam dixi superius in
isto 3° li°. Et carne mala cōsumpta ponatur ibi carpia. ⁊ si
militer per vices ponatur vnguentum viride vel foliuz
saponarie: q: omnes carnes malas corrodit. deinde car
pia. deinde vnguentū quousqꝫ deueniat̄ ad illud qd iten
dimus. deinde in cicatrice subtili ⁊ turpi ponatur litargi
rium nutritum solum aut diaquilon aut fermentuz aut
adeps anatis ꝯiunctim aut diuisim. ⁊ ois medicia desic
cans absqꝫ mordicatiōe sigillat vulnus fz Aui. z° cañ. c.
z°. versus finem. sicut est tutia abluta rose litargiriū pre
paratuz ⁊ calx bene abluta ⁊ desiccata ⁊ extincta in oleo
ro. vel aqua ro. ⁊ tūc optima est. ¶ Sed cicatrices gros
se turpes iam introducte corrigātur cum vnctione olei
de balsamo aut olei benedicti aut olei de costo aut olei
de lilio. deinde cum ceroneo vel oxicroceo vel cum dia
quilon vel apl'icon: qd est ad hoc spāle: vt dicit Nicolaus
in antidotario suo. ⁊ vnum est vbicūqꝫ in corpore cicatri
ces male fiant. ⁊ ideo valꝫ in vestigijs variolarum ⁊ ip
sis sil'ib⁹ remollitis ꝑus vt dixi z°. h⁹. ⁊ ꝑmo de cura eoꝝ.
¶ Alio modo operandū est. si vis totum superfluū cum
auro ignito cauterizetur. deinde ꝓcuretur cum axungia
anatis quousqꝫ escara cadat. postmodū ꝓcuretur cum
vnguento facto de pinguedine galline ⁊ mastice. qd vn
guentuz est speciale ad hoc: quia mastix sigillat ⁊ regene
rat carnem ⁊ cutem. tñ sicciora debent regenerare cutē
q̄ꝫ carnem: q: ipsa est siccior. ⁊ hoc loquēdo de parte cal
losa exteri⁹: q: illa iterior est temperata maxime in digi
torum pulpis. vnde Gal. 3° megategni. Sicca cū siccis:
humida cum hūidis debēt gnāre addendo ꝯsil'e ad mē
brum lesum. tñ aliqñ oꝫ aliter operari habēdo respectū
ad vulnus ⁊ discrasiā: q: cura debet esse per cōtrarium.
¶ Ulterius notandū. ꝙ empl'm ianuense optime conso
lidat ⁊ vulnera oia curat ⁊ sigillat. cuius recepta est tal'.
℞. succi plantagis betōice apij colatoꝝ. añ. lib. i. picis re
sine colate cere mūde noue. añ. q̄r. i. coquant̄ sil' lēto igne
continue agitando: donec succi ꝯsumantur. ⁊ tūc addat̄.
terbētine lib. i. moueat̄. icorporetur. nec postea bulliat.
ab igne deponat̄ ⁊ reseruetur. Et si vuln⁹ sit saniosum fi
at foramē in empl'o sup pānū extēsum ꝑ qd sanies libere
exeat. ⁊ sup emplꝫ ponant̄ stuppe madefacte in vino ca
lido in vulneribus capitis ⁊ faciei si vis. ⁊ ista cura valꝫ
oibus vulneribus nouis ⁊ antiquis saniosis penetrātib⁹
ad interiorem ꝯcauitatē cranei ⁊ ad pelliculas cerebri ⁊
ad cerebrū ⁊ ad pect⁹ ⁊ ad itestina ⁊ sil'ia. ⁊ iō istd emplꝫ
habeat̄ in honore. ¶ Et si ꝓ neruis velis opari: lūbrici
terrestres cōtriti superponantur neruis incisis ⁊ curabū
tur. vel puluis eoꝝ misceat̄ cū empl'o ianuensi predicto
⁊ curat optime. Serapinū malaxatū optimuz ē pūcture
neruoꝝ. vel mica panis cū frondibus apij supponatur.
¶ Sz ad pūcturā spine millefoliū ⁊ stercus anseris cō
misce ⁊ suppone. ⁊ ad sagittā vel spinā extrahendaꝫ sine
ferro radicē cardōis ⁊ folia tere cū rasina ⁊ albumie oui
⁊ fac emplꝫ sup. Idē facit radix arūdis cū sanguie lepo
ris. ⁊ diptam⁹ ⁊ costus ⁊ poliuz cū axungia ⁊ armoniaco
vt dixi supius. ¶ Sed si vulnus male curet̄: tūc accipe
stercus caprinū ⁊ cū vino veteri sup vuln⁹ clausuz pone
q: aperit ⁊ sanat. Sz de pūctura neruoꝝ vide in z° li° ad
cap^m de spasmo ⁊ ibi iuenies.

¶ De fractura ossium.

FRactura ossium est solutio continui facta in ossib⁹ ex percussiōe
vel casu. ⁊ est cuz vulnere carnis extrinsece.
vel sine vulnere eius ⁊ cū eius ꝯtusione. Et
est aliqñ cum dislocatione aliquādo sine: si
cuc narrat Aui. 4° cañ. fen 5^a. tractatu z°. ⁊ de ista fractu

ra loquitur Gal. 3° tegni. cōmē. ii4. Aliqñ eni frangit os
ꝯcauū. aliqñ os plenū medulla. aliqñ os solidum nō me
dulare sicut sunt duo focilia in brachio: ꝛ sunt ex vtraqꝫ
parte ossis brachy.

Cura. Cura fracturaꝝ multa requirit. s. quatuoꝛ pn
cipalia: sicut ꝛ requirit vulnus simplex in car
ne. vt dicit Haly 3° tegni cōmēto 110°. in cōmē. illius. Cō
glutinat distantia. ¶ Primus cañ. in curatione ē aggre
gatio partiū q̄ disrupte sunt ꝛ cōplicatio eaꝝ adinuicem
donec fiat figura earum silis figure sue nāli. ꝛ hoc qdeꝫ
fit cū tensione ꝛ equatione. ¶ 2° cañ. est illud qd̄ seruat
figurā quā coequauit ꝛ equauit donec remaneat suꝑ ag
gregationem suam. ꝛ hoc fit cum sutura ꝛ plumaceolis
duplicatis ꝛ ligatis. ¶ 3° est vt caueat̄ ne cadat aliquid
ītra labia vulneris ꝓhibens vt continuet ꝑtes adinuicē
¶ 4° est vt conseruet̄ substantia membri ſm sanitateꝫ
suā. s. ꝯseruetur ꝯplexio ei⁹ nālis cū medicis ꝛ cibis. quo
rum ꝯplō ꝯplōni eius est silis. ꝛ addat̄ super eam paruꝫ
in exiccatione. ¶ Primi duo cañ. iam dicti sunt in cura
vulneruꝫ recētiū in carne. ꝛ simil'r debet fieri in osse: qñ
est caro incisa simul cū osse. Sed veꝝ est ꝙ si fuerimus
securi de apate ꝙ nō fieret ibi nec sanies: ꝛ ꝙ applicatio
partiū adinuicē fuerit sicut fuerat in sanitate: tūc cū plu
maceolis duplicatis ex oībus partibus ꝛ cū ligatura ꝛ su
tura fiet cura ossis sic̄ ꝛ carnis. sed non doꝫ aperiri vulnus
ꝛ ligatura vsqꝫ ad. 30. dies. qꝛ in tali tꝑe ꝛ non in minoꝛi
generatur poꝛus sarcoides ꝯtinuans partes ossis: quia
ossa nō ꝯsolidantur in pueris. sed post continuant̄ cū ta
li poꝛo qui mollioꝛ est osse: ꝛ durioꝛ carne. ꝛ ideo vocat̄
sarcoides: a sarcos caro: quasi poꝛus carneus. vñ in tali
tempoꝛe incipit arisbot. i. poꝛus generari ꝛ indurari ſm
Aui. 4° cañ. fen. 5ª 2° tractatu. c. de q̄litate ligamenti ꝛc̄.
¶ Pro quo sciendum ꝙ fractura mādibule inferioꝛis
requirit ad sui consolidationeꝫ ad minus. 3. septimanas
sed fractura furcule pectoꝛis. 28. vel. 30. dies requirit. ꝛ
fractura coste. 20. dies. sed fractura adiutoꝛy. i. ꝑtis bra
chy supra cubitū versus spatulā. 40. dies. ꝛ fractura bra
chy. i. partis a cubito ad manū. 30. vel circa hoc. sed fra
ctura coxe. 50. dies requirit. Potest tñ aperiri vulnus os
sis si vis post 4m diem. sed videas ꝙ astelle. i. ligamēta
de ligno facta sint in pace si possit illud fieri. ꝛ teneat̄ mē
brū. vel iaceat ita ꝙ nullo modo ꝑtes vulneris non se
parentur. sed sint astelle late non doloꝛose. ꝛ assellet pati
ens ibi in vase supposito. Et caueat̄ a coitu ꝛ ira. ꝛ vtat̄
dieta dicta prius: tñ sic ꝙ digerat̄: aliter non nutriret. ꝛ
iō in pn° sit subtilis: deide ingrosset̄. ¶ 3° cañ. cōpleatur
cum amotiōe cuiuscūqꝫ extrinseci inter labia vulneris.
tñ si sint ossa fracta ꝛ partes ossis ibi separate tūc leuiter
extrahantur cū tenaculis. ꝛ si nō possint leuiter sine ma
gno doloꝛe. qd̄ est periculosum: tunc separentur leuiter.
vel cum medicina extrahente ossa euellant̄: sicut radix
gladioli trita ꝛ superposita extrahit fracta: ꝛ si bibat̄ sa
nat cōquassationes. Idem facit apostolicon qꝛ trahit ēt
sagittas ꝛc̄. ¶ Idem facit betonica ꝛ radix peucedani. i.
feniculi agrestis vel poꝛcini. sil'r folia papaueris. ꝛ ficus
īmatura simil'r trita ꝛ superposita ossa fracta extrahit.
Tamen si sit vulnus in craneo: tunc si os concauetur ad
intra vel frāgatur in frusta tangentia duram matreꝫ pe
riculuꝫ est. ꝛ si dura mater denigratur: periculum ē moꝛ
tis. simil'r si os denigratur ꝛ non ex medicina: opꝫ tantū
q̄ꝫtum denigratum est auferre. Qꝛ ergo os cōcauat̄ infe
rius ꝛ depꝛimitur ꝛ non rūpitur ad extra: opꝫ cum trepa
no foꝛamina facere in craneo ſm circuitum cōcauitatis
illius. ꝛ tunc cum leuatoꝛio leuare non tangendo duraꝫ
matrem. ꝛ est operatio cum trepano sicut operantur illi
qui lapides perfoꝛant: cum quibus cooperitur domus.
Unde signum ꝙ os capitis frangatur ad intra est ꝙ ca
piatur filum foꝛte ceratum ꝛ nodatum in extremitate. ꝛ
tunc teneat infirmus intra dentes nodum ꝛ trahat ipse
filum cum pollice ꝛ indice a sursum ad deoꝛsum cuꝫ eis
descendendo. ꝛ si sit fractura non poterit pati ꝓpter do
loꝛem in loco fracture. si non: poterit satis bene. Itē pā
nus lineus intingatur in albumine oui ꝛ loco raso super
ponatur. ꝛ tunc per spatiuꝫ vnius hoꝛe iaceat ꝛ amouea
tur leuiter ꝛ desiccabit̄ in loco pꝛopoꝛtionali fracture.
sed tunc osse capitis amoto diu erit anteqꝫ consolide
tur. quia poꝛrus capitis est debilioꝛ alys poꝛis ossiuꝫ ꝓ
pter cōmissuras ibidem existentes: quia minus ē in mo
tu: ꝛ tunc opoꝛtet ibi esse cōcauitatem ſm q̄ꝫtitateꝫ ossis
capitis deperditi: vt dicit̄. 3. megategni. c. pmo. ꝛ 6°. affo.
cōmento 45°. ideo aliqui ponunt partem maꝫerini vel
auri loco ossis capitl deperditi. sed nihil est nisi duꝫ vul
nus pꝛeparatur ad impediendum descensum saniei ad
pelliculas. vel ad pꝛohibendum extrinsecum nocumen
tum: ne ad cerebrū intret. ꝛ tunc cura facta paulatīe mi
noꝛentur ꝛ auferantur. ¶ Itē adhuc sunt alia signa fra
cture cranei penetrantis ad pelliculas. vt dicitur 6ª affo.
cōmento 50°. quia sequitur vomitus colericus ꝛ fe. sequi
tur. ꝛ Gal. 3°. interioꝝ vltra mediū dicit. ꝙ talem fractu
ram sequitur vomitus colericus. abominatio: arsura sto
maci ꝓpter neruum venientem a cerebꝛo ad os stoma
ci. ꝛ ideo os stomaci est sensibilius omnibus mēbꝛis. vt
dicit. ¶ Item notandum vlterius ꝙ ossa fracta in coxa
ꝛ in alys partibus nō opoꝛtet ita extrahere sicut in capi
te. quia non sequunt̄ tot accidentia periculosa talē fra
cturam sicut in capite. qꝛ in capite sequunt̄ scothomia
vertigo alienatio febꝛis ꝛ vomitus: non ita alibi. ideo so
luꝫ ossa que leuiter sine violentia possunt extrahi debēt
expelli: alia non. Item semper debet os denudatum ra
di ꝓpter alterationeꝫ aeris ꝛ medicaminis: ꝛ vt caro fir
miter adhereat restaurāda. Et ꝓnosticatio Hip. 7ª affo.
19°. In ossis denudatiōe herisipila malum. s. in carne iu
xta illa ossa. Et frigidum est inimicum ossibus ꝛ fractu
ris eoꝛum. vt dicitur 5ª affo. ꝯmento 19°. ꝛ cōmento 22°.
¶ 4° cañ. cum emplastris ꝛ ceroneis ꝛ vnguētis ꝛ pul
ueribus. Accipiatur igitur oxicroceum ꝛ ossibus fractis
superponatur quia omnia vulnera simplicia siue in car
ne siue in neruo siue in osse curat. ꝛ h̄ dicit Nicholaus in
antidotario ꝛ verum est. Deinde accipiatur catulus ca
nis ꝛ cerebꝛum extrahatur ꝛ extendat̄ super pelliculam
agninam ꝛ omni fracture ossis superponatur: quia curat
omnia ossa fracta vt expertus sum. Deinde si vis pona
tur puluis capitalis. ℞. ireos thur̄ minute farine oꝛobi.
arist. ro. mirrhe sarcocolle sanguinis dra. añ. fiat puluis
qui super fracturas ponatur ꝛ consolidat ꝛ cōplexioneꝫ
membꝛi conseruat: vt ponit Auic̄. 4° cañ. fen 5ª tractatu
3°. c. pꝛimo. ¶ Sed si vulnus sit in capite: tūc folia ver
bene cum sale ꝛ axungia imposita ossa fracta extrahunt
ꝛ plagam sanant. Idem facit succus betonice cum stup
pa vulneri capitis impositus. Item tela aranee cum ace
to capiti fracto imposita doloꝛeꝫ eius mox tollit ꝛ sanat
¶ Similiter ad oēm fracturam cranei ꝛ etiam ad du
ram matrem fiat sic. ℞. picis thur̄ cere sepi. añ. resoluan
tur sil' in patella. superponatur ꝛ sanat. ¶ Item osse fra
cto ꝛ collocato vt decet stuppa canabina in albumīe oui
infusa distemperata cum puluere molendini. aut stuppā
carpinatam super pānum pone ad quātitatem membꝛi
fracti. ꝛ super stuppam liquefactam hoc modo pix diu

bullita super aquam frigidã coletur. deinde manib⁹ malaxetur ⁊ super stuppam collocetur ⁊ aliquãtulum calefacta superaspergatur puluis olibani vt pix non possit videri. ⁊ super olibanum puluis piperis nigri eodem modo mittatur: ⁊ bis albumen oui superponatur ⁊ calefactuʒ loco fracture applicetur: nec postea amoueatur donec sanus fuerit. ¶ Item cum emplastro aureo fractura sanatur ⁊ omnis indignatio neruorum ex repletione curatur. ℞. colofonie picis resine. ana. ʒ. ij. picis liquide ʒ. i. olibani auripigmenti aluminis ana. ʒ. ij. olei. ʒ. iij. aceti qd̃ sufficit. ⁊ loco picis liquide ponatur de terbentina.

¶ Sed si fractura ossis sit cum attractione vel contusione carnis sine vulnere exteriori est timendum de mortificatione vel herpestiomeno. ⁊ ideo fiat scarificatio vt sanguis egrediatur. deinde cum lixiuio salso locus fomẽtetur. ⁊ fiat euacuatio ex parte opposita. ⁊ tunc de oleo rosato. cum puluere mirtillorum locus inungatur ⁊ iterato lauetur cum isto lixiuio. deinde de farina fabarum ⁊ radice altee decoctis in vino locus emplastretur ⁊ tũc post cum astellis locus ligetur ⁊ cum fascijs latis locum totuʒ cooperientibus ne ab aere alteretur. ⁊ hoc sufficit.

¶ Sed si vulnus male restauratum fuerit remolliatur cum malua violis altea ⁊ vngatur cum axungijs ⁊ medullis: et sic tunc rectificetur cum astellis et ligaturis.

¶ Et si fuerit nodositas in vulnere ossis creato in principio lamina plumbea tenuis superponatur: ⁊ sic curabitur. ¶ Sed postq̃ʒ antiquatur oportet cutem scindere: ⁊ tunc superfluum resecare vel radere: ⁊ tunc tractu bono curare. ℞. succi apij betonice sanamunde ossimunde summitatum rubi plantagis ana. quãtum vis. mellis qd̃ sufficit. ⁊ resine ⁊ cere ⁊ olibani ⁊ sanguinis draco. rosaꝝ ana part. 5. fiat cerotum ⁊ tractus bonus sanans omnia vulnera. ¶ Tamen si contingat saniem in vulneribus ex aliquo errore nouo: tunc cum melle rosato: vel cuʒ coto vel cum carpia mundificetur vt dicetur inferius. Et si membrum tale vulneratum cum fractura demacratur. detur patienti cibus ⁊ potus vberior ⁊ digestibilior. deinde fiat balneuʒ temperatum ⁊ fomentatio frequẽs cum aqua tepida. deinde fiat emplastrum cum pice greca ⁊ pice naualli ⁊ resina añ. ⁊ calidum applicetur ⁊ assiduetur vt dictũ fuit pmo li. c. de ethica ⁊c̃.

¶ De vlceribus.

Vlcus est plaga putrida vel putrefactiua emittens pus aut aliam imunditiem diutius aut plus debito. Et breuiter omne vulnus antiquum cum deperditione substantie ratione violentie vel saniei vocatur vlcus. Et est aliud apparẽs ⁊ aliud occultuʒ. Apparens aut planum aut concauum. concauorum aliud virulentum: aliud sordidũ putriduʒ aut corrosiuũ difficilis consolidationis.

Cause. Causa quedã est intrinseca ⁊ quedam extrinseca. Intrinseca est fortitudo membri mittẽtis ⁊ debilitas recipientis ⁊ plectoria. Et extrĩseca vt percussio dislocatio ⁊ similia.

Cura. Cura est primo quousq̧ʒ vlcus carne repleatur inungere labia vlceris a parte qua timetur fluxus humoꝝ ad locum cũ vnguento defensiuo. ℞. boli armeni. ʒ. i. sanguis dra. ʒ. 5. conficiatur vnguentum vt mel spissum cuʒ duabus partibus olei ro. ⁊ vna parte aceti. ⁊ incorporando cum pulueribus predictorum vicissim ⁊ paulatim. deinde oleum ⁊ acetum quousq̧ʒ vnguentũ conficiatur. ¶ Deinde si vlcus fuerit calidum: qd̃ scitur per rubedinem loci ⁊ illius quod exit: ⁊ per puncturas in loco. ⁊ econuerso in frigido est locus albus sine punctura ⁊ mordicatione ⁊c̃. ¶ In vlcere ergo calido lotiones fiant ĩfrigidantes ⁊ desiccantes sicut ex aqua decoctionis roſ. ordei balausti. psidie aluminis foliorum nespili piri plantaginis. quercus. vel cum succo plantagis. in quo coquantur rose anthera. que lotiones ad profundum vulneris impellant. ¶ Sed in vlcere frigido fiant lotiones desiccatiue ex vino decoctiõis mirrhe abſ. marrubij origani calamenti pulegij ambrosie cẽtauree lauandule tanaceti. aliquorum aut omnium ⁊ addatur mel. ¶ Si autem ex predictis medicinis virtus non minoretur: tunc oportet addere cum melle gallas aut alumen in parua quantitate ⁊ augmentare si oporteat. De ista regula loquitur Auic. fen quarta. tractatu tertio. capitulo de cura vlcerum virulentorum. facta mundificatione sufficienti apponãtur carnis regeneratiua. ¶ Si autem vlcus sit corrosiuum ambulatiuum de loco ad locum: tunc dentur cibaria ĩfrigidantia ⁊ purgentur humores adusti acuti cum fumoterre ⁊ cassia ⁊ prunis. deinde ponatur defensiuum in circuitu. ⁊ si illo modo non cesset: cauterizetur. ⁊ si non sufficit: membrum amputare oportet. tamen membrum purgetur cum ventosis et scarificatione. ⁊ si sit fetor in vlcere tunc lauetur cum idromelle mirrha sandalis roſ violis nenufare camomilla melliloto camphora. deinde mundificetur cuʒ abstersiuis fortibus. s. cum lixiuio aqua maris aut salsa. sed si non sit ibi putrefactio: tunc lauetur cum aqua mirthi aqua pluuiali succo plantagis. ⁊ aceto. ¶ Sed si vlcus sit sordidum habens crustas grossas quasi squamas sicut est de carne mali mortui vel scrophularum: tunc cuʒ remollitiuis locus remolliatur. deinde corrodendo auferatur callositas ⁊ nodositas ⁊ glandositas. ⁊ ibi incipe a fortioribus. dicit Auic. quarto canon. fen quarta. tractatu tertio de cura vlcerum sordidorum. quia debilia ibi in principio ĩpressionem non faciunt sed in processu. ⁊ hoc est quia morbus non dat indutias. quia si sic a debilioribus est inchoandũ. ⁊ ipsis mundificatis apponantur regeneratiua carnis ⁊ consolidatiua scilicet replendo vlcus mundificatum cum pulueribus ⁊ vnguẽtis proprijs ad hoc. de quibus videbitur post in isto capitulo. Sed quando est vlcus plenum tunc vocatur planum: ita q̧ non est ibi nisi excoriatio: quia tantum deficit cutis. ⁊ tunc cum vnguento albo Rasis curetur. ℞. olei ro. ʒ. iiij. cere. ʒ. 5. in regionibus calidis ⁊ in tempore calido. Sed in regione ⁊ tempore frigidis ponatur cere ʒ. i. equaliter omni tempore. ceruse. ʒ. i. cãphore. ʒ. ij. duo albumina ouorum. ⁊ potest addi amidi draganti. ʒ. vna apij vel opij. ʒ. 5. tamẽ succus apij optime mundificat. ⁊ ideo opium non ponatur nisi tempore regione complexione calidis. ⁊ valet omni excoriationi ⁊ pustulis omnibus. Et si propter corrosiua in istis vlceribus apposita sint pustule in circuitu vlcerum vel in labijs tunc valet vnguentum de lilio Girardi septimo viatici. quod valet contra omnes pustulas ⁊ fissuras ⁊ maculas. Recipe radicis lilij. ʒ. vnã. ceruse. ʒ. ij. masticis olibãi ana. ʒ. 5. camphore. ʒ. ij. vel. iij. axungie porcine recentis. ʒ. vnã. aque ro. quãtum sufficit. Antiqui tamen solebant vti emplastro quod vocatur sparadrapum: qd̃ Recipit cere. ʒ. iij. resine libras. iij. picis nigre librã vnã. thuꝛ. galbani ana. ʒ. ij. ⁊ aliquando ponunt. ʒ. ij. sepi arietini quod sufficit. ⁊ tunc cum spata quod vocatur anglice sclite: extendatur super pannum lineum ⁊ superponatur vlceri. ⁊ cum illo curabant oĩa vlcera mõ suo. Tñ vnguentum fuscuʒ cõe

in antidotario bñ valet in vlceribus sordidis. Et silr vnguentum fuscum meum. ℞. mellis. lib. i. bulliat ⁊ despumetur. psidiaꝝ. ℥. i. olibāi. ℥. ʒ. picis naualis colofonie. añ. ℥. ʒ. ista puluerizent̃ ⁊ misceant̃ ⁊ icorporent̃ cū melle ⁊ erit vnguentū nigrum vel fuscū: qđ valet in omni vlcere ātiquo ⁊ apate rupto. qꝛ rōne mellis mūdificat. rōne psidiarum corrodit. ratione thur̃ consolidat. ratione picis adheret. ⁊ cū succo apij magis mūdificabit. ⁊ cum succo auētie magis consolidabit. ⁊ si bruneta ⁊ acusmuscata ponantur vel celidonia valebūt in fistulis cācro ⁊ in omni vlcere sordido: ⁊ iō ipsum notate. ¶ Ulterius notandū ꝙ medicina mūdificatiua vulneꝝ carnosoꝝ ē ista. ℞. mell̃ ro. colati. ℥. iij. farine orobi subtil̃. ℥. i. aque parū. icorporent̃ ⁊ decoquātur donec sit equale. Et si vis pro neruis habere tunc facta decoctione incorporetur aliquid de terbentina. si ad pelliculas cerebri: tunc. ℞. mellis ro. colati partem. i. olei ro. partem. ʒ. ⁊ incorporentur cū predictis. ¶ Ulterius est notandū ꝙ ista debent fieri a tp̃e quo in vulneribus ꝗ̄titas notabilis saniei in spissitudiē apparet: quousqꝫ notabiliter minuatur: vt possit tota ibi bi in puluillis. ⁊ qñ est multa sanies tunc debent licinia vulneri iponēda in me^na intingi. ⁊ tūc pānus intinctꝰ in eodem medicamīe debet super vulnere ⁊ licinijs supponi: sed qñ est sanies pauca tūc sufficit pānus solus cū medicamine predicto inunctus ⁊ superpositus. ¶ Modo videndum est de generatiuis carnis ꝙ talia variant̃ ꝺm diuersitatem mēbroꝝ ꝯplonū etatū ⁊c̃. vnde in corporibus humidis sicut in mulieribꝰ pueris eunuchis pinguibus vt natibus sufficit puluis pūm desiccatiuus sic̃ thur̃ vernicis medicorū fenugreci litargirij masticis mirrhe aloes farine fabarum. sed corporibus siccis vt iuuenū masculorum col̃icoꝝ tp̃e calido ⁊ mēbris siccis vt manibus vulneratis. puluis magis desiccatiuus competit vt ari. ireos. farina orobi lupinorum ⁊c̃. ¶ Sed si in dictis corporibus siccis sit vulnus superflue humiditatis medicina sicca vltimo non adherens cōpetit: vt flos eris in parua ꝗ̄titate aut mixta cū litargirio. ¶ Sed si corpus ⁊ mēbra sint humida ⁊ vulnus siccū: parum desiccatiua debent admistrari. ⁊ sic de cera. ℥. i. ⁊ de oleo. ℥. iij. capiātur: ⁊ fiat vnguentū cū dictis pulueribus. erit. n. conueniens: quia tale vnguentū ad ꝓfundū vulneris penetrat. ⁊ si tempus sit estas ⁊ volueris desiccare plus addat̃ in puluerem ⁊ minuatur in oleum. ⁊ si econuerso: ecōuerso fiat. tñ loco olei pōt poni mel ro. vel cū istis pōt poni pix resina ⁊ fiat empl̃m optimū pro talibus ⁊c̃.

¶ De cancro.

Cancer est morbus ml̃icus tumorem faciens cum duricie sicut in cācro apōso non vlcerato. vel vlcerationes faciens cum dolore ⁊ fetore ⁊ horribilitate sicut in cancro vlcerato de quo nunc intendo. qꝛ de apōso dictū est in 2°. huius. ¶ Cācer ergo vlceratus est vlcus apparens rotundum vtplurimum fetidū habēs labia grossa cauernosa reuersa subleuata dura nodosa liuida vel nigra.

Cause. Cā aut est interior aut exterior. Interior vt humor ml̃icus adustus putrefactus trāsmissus ad aliqđ membrum. qꝛ omnes hūores pñt aduri ꝺm Haly 2°. tegni. c. de signis epis. cōmen. primo. vel saltim maior pars eoꝝ. ideo ꝺm h̃ variantur cause cācri ꝺm ꝙ ml̃ia quedam est nālis quedā inaturalis. ⁊ vtraqꝫ potest aduri ⁊ putrefieri. Et cancer qui fit in membris supioribus fit de colera adusta citrina. sed ille qui fit in inferioribus fit de melancolia adusta vel flate salso adusto. sed qui fit in medijs partibus fit de sanguine adusto vtpl̃m. sꝫ aliqñ fit de alio humore adusto. ⁊ fit talis humor malus ex cibis putridis corruptis ⁊ adustis ⁊ acutis ⁊ ex eorum ⁊ aliquoꝝ inordinatione. ¶ Cā exterior est vulnus aut vlcus male curatum. aut de contusione male curata vel de apate melancolico aperto cū icisorio. ¶ Diuisio eius est. alius fit in locis carnosis ⁊ est puus nouus. alius fit i locis neruosis ⁊ in mēbris iteriorībꝰ ⁊ in ꝓ̇ncipalibꝰ ⁊ nobilioribus ꝓpe ⁊ in ossibus. alius antiquus ꝓfundatus. aliꝰ in delicato. alius in robusto.

Signa. Signa patent ex descriptione. tñ tria signa distinguunt inter ipsum ⁊ vlcus sordidū cū quo magis ꝗ̄ cū alio videt̃ ꝯuenire. ¶ pᵐ signū est si cū lixiuio lauet̃ cācer fit turpior post ablutionē ꝗ̄ erat añ. ⁊ fit color eius magis subalbidus. i. cinericius ꝗ̄ añ: ⁊ remāet sup ipꝫ pꝰ ablutionē anqꝫ dsiccet̃ hūiditas viscosa tenax adherēs sic pāniculi: vl̃ sicut illđ qđ vocat̃ anglice lauue. sꝫ si vlcꝰ sordidū lauet̃ ⁊ mūdificet̃ caro eiꝰ ē melioris coloris ꝗ̄ ꝓ̇us ⁊c̃. ¶ 2ᵐ signū est. qꝛ fetor cācri est horribilissimus: nec pōt bene describi: sed experti statim cōprehendūt: ēt si non videat̃. sed fetor vlceris sordidi satis est cōis ⁊ tolerabilis. ¶ 3ᵐ signū est qñcūqꝫ in cācro applicatur aliqđ corrosiuum: dispositio cācri post casum escare peioratur ⁊ malitia augmentatur. totum contrarium est in vlcere sordido.

Pronostica. Cācer, a cā intrinseca in locis neruosis ⁊ in neruis ⁊ ossibus ⁊ in superioribꝰ mēbris magnus antiquatus ⁊ ꝓfundatus: ⁊ g fit ex mā̃ his adusta ⁊ in debili delicato nō affectante curaꝫ cācri nec volente tolerare curā: aut simpl̃r icurabil̃ est: aut ceteris ꝑibꝰ difficilius curat̃ si fuerit curabilis. sꝫ multū antiquatꝰ ⁊ itrinsecatꝰ ⁊ ꝓfundatꝰ ⁊ neruis ⁊ ossibus iteriorībꝰ i ꝓ̇ncipalibꝰ ⁊ nobilibꝰ mēbris aut ꝓpe. ⁊ ex ml̃ia his adusta in delicato in debili ⁊ ꝯsilibꝰ simil̃r icurabilis. De ml̃ia his adusta loqt̃ Gal. 3°. ꝓno. ꝯmēto 26°. in ꝯmēto illius. Febribꝰ iordinate vagātibus. ⁊ ideo Hip. 6°. affo. Quibuscūqꝫ cācri abscōditi fiunt non curare meliꝰ ē. s. per incisionē vel icēsionem ꝗ̄ isto mō curare. ⁊ maxime si sint de cācris vltimo mō dictis: qꝛ cura non est possibilis. ⁊ tūc facta isto mō vitā abbreuiaret. ⁊ iō dicit: nō curare sic multū tp̃s perficiūt. ⁊ loquit̃ vt dr̃ ibi de cācris iteriorībꝰ. qꝛ exteriores g pñt radicitꝰ euelli pñt curari. Et ideo dico ꝙ cācer a cā extriseca exteriori ꝑuꝰ nouus in locis nō tortuos̃ carnosis longe a nobilibus mēbris non intrincatis in forti ⁊ robusto curam appetente ⁊ tolerare volente curam. si cetera ꝑticularia cōcurrant curabilis est.

Cura. Cura cancri vlcerati est triplex. preseruatiua curatiua palliatia. Preseruatiua dꝫ esse in cācro non vlcerato ne vlceretur: ⁊ in vlceribus ne in cancrum conuertantur. qđ fit cum purgatione vniuersali ⁊ particulari ꝓut exigit humor peccans. vt dicit Auic. in 4ª fen. 4. c. de cura cancri nō vlcerati. Uel purgatio vniuersalis est duplex. euacuans ⁊ diuertens. Euacuans magis fit cum flobothomia aut farmacia. ad propositū magis fit cum flobothomia. Diuertens magis fit cum vomitu si cancer sit sub vmbilico. si sit super vmbilicum tūc cū clisteri ⁊ ventris laxitate ⁊ flobothomia de saphenis cum ligatiōe ⁊ fricatione tibiaꝝ. Farmacia igitur in cura cācri dꝫ esse de fumoterre scabiosa floribus borraginis thimo epithimo sene agarico polipodio cum aniso cameđ. ⁊ lapacio acuto. ⁊ cum diaborraginato ⁊ diasene acuitis cum lapide lazuli. ⁊ cum ieralogodion ⁊ cum iera rufini ⁊ similibus purgantibus melancoliam. et ista omnia valent in cura eradicatiua ⁊ palliatiua. ¶ Particularis euacuatio solius membri patientis vt capi-

tis si cācer fit in facie: ⁊ aliquādo post eūationes ⁊ diuersiones fit cum scarificatione ⁊ fricationibꝰ ⁊ sanguisugis ⁊ vētose ꝑpe locū patientem ad consumendū residuū materie ꝯiūcte. Preseruatio ergo fit recte mundificādo vlcera ⁊ maturando apata nihil omittendo de contingētibus. qꝛ negligētia vel ignorantia de vlcere simplici facit ꝯpositum ⁊ sordidum. deinde cācrosum de apate male curato silr̄ vt dictum est. ¶ Cura curatiua vel eradicatiua ⁊ vera fit cum purgationibus ⁊ dieta ⁊ manuali opatione. de purgationibus dictū est. Jam videndū est de dieta ꝺm Ga. 9° megategni. qꝛ debet eē frigida ⁊ hūida. Debet ergo vti patiens pane tritici bene fermētato. bonis carnibus vt agnoꝝ capreoloꝝ vituloꝝ caponum gallinaꝝ pulloꝝ perdicum fasianoꝝ auium ꝑuarum cāpestrium cum rostro subtili. Potagio vtatur de borragine buglosa spinachijs viol̄ lactucis ⁊ similibus. ⁊ aquis ⁊ brodijs carnium ꝑdictarū cū q̄bus pōt icorporare oua aut cōedere oua sorbilia. Potet aquā ordei aut viᵐ antiquū al. aut subrubeū clarum lifatum ⁊ non aliuz potuz. Uitet carnes melancolicas vt capre hirci cerui leporis bouis auium magnaꝝ aquaticaꝝ ⁊ oīa acrumina ⁊ legumina omnia salsa ⁊ acuta assata ⁊ frixa ⁊ caules. ¶ Modo de opere manuali videñ. qꝺ ꝯsistit in duobus modis operandi. s. artificiali ⁊ emperico. Artificialis est duplex cū medicinis ⁊ cū ferro vel igne. Cū medicinis ꝺm Aui. in 4° sic operandū est. accipiatur pānus lineus ⁊ īfundatur in aqua solatri vel plantagīs. ⁊ assiduetur suꝑ cācruz vlceratū. ⁊ q̄cito desiccabitur in eodez succo iterato humectet̄. nec ꝑmittat̄ desiccari vel calefieri. ¶ Et si dicatur ꝺm Hip. 5ᵃ. affo. frigidū vlceribus mordax. ēt hoc dicit Aui. ꝑmo li. fen 4ᵃ. c. zo. Dico ꝙ ipsi intelligunt ꝙ frigidum est vlceribꝰ mordax aut contrariū q̄ꝫtum ad eoꝝ curationem. non tamē q̄ꝫtum ad sedationez doloris maximi: qꝛ vt sic ꝯpetit. silr̄ frigidū actual̄r est vlceribꝰ mordax: potential̄r non. ⁊ ideo debet succus talis tepefieri ⁊ a ꝓprietate valꝫ rōne stipticitatis. Deide detur de epithimo cum aqua casei aut cuz sirupo acetoso. deinde ponatur vnguentum defensiuum in circuitu. deinde accipiatur lapis molaris ⁊ lapis cotis fricentur adinuicem. ⁊ illud qꝺ cadit colligatur ⁊ misceatur cū oleo ro. vel cuz aqua coriandri ⁊ fiat linimentū super cācrū. ⁊ hoc ꝓhibet additionez eius. Jtē inter tabulā ⁊ laminā de plūbo fiat fricatio ⁊ cum illo illiniatur locus vlceratus. vel pistellum de plūbo ⁊ tabula pūblea fricent̄ sil̄ qꝺ idem ē.

¶ Jtem bolus armenicus cum aq̄ semperuiue optimū est. ¶ Jtē cerusa lota cum aq̄ lactuce aut mucilagine psilij est optīa ⁊ empl̄atio cū cācris fluuialibꝰ optima est. similiter cinis cācri cū oleo ro. valꝫ cācro vlcerato simil̄r tutia abluta cū aq̄ portulace aut mucilaginis psilij. Deinde ad curādū. ℞. medulle tritici olibani ceruse plūbi. añ ʒ. i. boliarmeni aloes abluti. añ. ʒ. ij. terātur ⁊ administrētur suꝑ cācrum hūiduz ⁊ supponat̄ empl̄m factum cum oleo ro. ⁊ cera alba. Deinde ad ꝯsumendum māam cācri fiat emplastrū de arnoglosa pane furfuris caulis quia virus resoluit a ꝓprietate ⁊ rōne partis subtilis in eis. Dimittant̄ ī cura cācri fortes medicīe qꝛ addūt ī cācꝝ: ⁊ medicīe ēt mordicatiue. ¶ Sunt g̊ q̄tuor faciēda in cācro. destruere cācrū penitꝰ: ⁊ hoc est difficile ⁊ forte. post cū incisione ⁊ ferro radicitus euellendo ipsum ꝺm totū ita ꝙ nihil eius remaneat. qꝛ si sic redibit. ⁊ ꝓhibere additionem eius. ⁊ ꝓhibere vlceratiōnē. ⁊ h̄ est de cura cācri non vlcerati ne fiat vlceratus. ⁊ si vlceret̄ tunc cōplere.

¶ Quare aūt vocatur cācer iste morbꝰ: est qꝛ hꝫ figuraz rotundam ad modum cācri. 2° qꝛ vbicūqꝫ fit firmiter adheret sicut cācer marinus. 3° qꝛ hꝫ venas circūdantes multas longas tortuosas sicut sunt tibie cancri marini. 4° qꝛ corrodit vndiqꝫ ⁊ corrodēdo perābulat sicut ⁊ facit iste piscis ante ⁊ retro ⁊ ambulat īdifferēter. Modus operādi cuz ferro est in cancro paruo: qꝛ in ꝑncipio incipit sicut parua faba ro. cuz duritie cum colore fusco in quo est caliditas quedā. ⁊ dꝫ totū mēbruz incidi ⁊ oēs vene ībibentes māam: ita ꝙ nihil remaneat. ⁊ currat sanguis plurimus. ⁊ precedat purgatio corporis cum flobotomia ⁊ farmacia cōueniēti: ⁊ dentur cibi frigidi ⁊ humidi in debita quātitate: vt est aqua ordei ⁊ pisces parui. et aliq̄n vaccinuz lac recenter mulctuz. ⁊ tunc ponatur defensiuū in circuitu. ⁊ deinde ponant̄ stringentia sanguinem de plantagine portulaca aloe ⁊ albumine oui. ⁊ deinde frigida dolorē mitigātia sicut pānus infusus in succo semperuiue vel in aqua ro. deinde escara cū pinguedinibus putrefiat. deinde locꝰ mūdificet̄ cū coto ⁊ cū rasura pāni linei. deinde desiccetur. deinde regeneretur caro. ⁊ tunc consolidetur cum predictis in cap. de vulneribus ⁊ vlceribus. Si autez nō tolerat pa. incisionem fiat cauterium cum auro ignito nisi cancer fuerit ꝑpe principalia vel in eis: tunc enim est timorosum. Et si ista non tolerat tunc cum arsenico sublimato curetur. vel lauetur cuz vino vel aceto vrina vel lixiuio. deinde de alumine glaciali vel zuccarino fiat puluis ⁊ cū modico salis super locū ponatur. Uel fiat talis puluis. ℞. attramēti salis piperis viridis eris tartari. añ. fiat puluis ⁊ loco priꝰ loto in parua quātitate superponatur. ⁊ circa vulnus ponant̄ frigida. ⁊ fiant ista fortia post corporis mundificationez. Uel sic. ℞. salis gēme attramēti añ. ʒ. iij. calcis viue litargirij añ. ʒ. i. de oībus istis fiat puluis ⁊ cōficiatur cū succo anabule ⁊ celidonie ⁊ loco patienti superponatur facta ablutione predicta. Jtem semen lapatij rubei puluerizatum in veteri ⁊ antiquo cancro ⁊ in recenti valet: in tantū ꝙ cuz isto solo frequēter curaui cancrū recentē in virga virili. Jtem vitelluz cum tantū de sale cancrū antiquū curat. Et si medicine corrosiue dolorez faciant emplastrū mitigatiuū superponat̄ de pane tritici cocto in aq̄ ⁊ cuz oleo ro. ⁊ vitellis ouoꝝ ꝯfecto. Et post corrosiua regeneretur caro cum olibano ⁊ sepo arietino ⁊ cera alba. deinde ad regenerationez cutis ⁊ cicatrizandū ponat̄ puluis ros̄. vel rafani. Jdem facit mel ⁊ extremitates ꝑsicoruz arborum. ⁊ aliqui addunt alumen. ¶ Modo videamꝰ de empericis ⁊ de operantibus a ꝓprietate. ⁊ sunt q̄daz portata ⁊ quedaz cācro applicata. Portata sunt emperica pilosella minor collecta cum. iij. pater noster. herba sancti Joānis ⁊ agrimonia simul ambe aut vnica. ⁊ pro certo curat ⁊ preseruat. Jlla que applicata valent sunt puluis herbe roberti puluis foliorum mirtillorum ꝯsolida minor trita sola aut cum sepo castrati ⁊ scabiosa. eodem modo cinis aut flor̄. aneti trifolium tritum cū melle succus caprifolij tassi barbassi folia pētafilonis minoris. ¶ Jtem plantago lanceolata celidonia acus muscata ab̄f. caulis ru. pes colūbinus coniunctim vel diuisim curant cācrū. ¶ Jtem puluis fuliginis cācrum pro certo occidit ⁊ mortificat. s. eius corrosionē. Jdē facit solus pl̄uis affodiloꝝ. Jtē puluis stercoris hūani ꝯbusti curat oēm cācrū ⁊ fistulā. Jdē facit herba saude de q̄ tingunt̄ pāni blaui. Jtē sanamūda potata ⁊ ēplastrata sanat. sil̄r oēm putredinē curat. Jdē facit cortex allij ꝯbusti. Jdez fac̄ pl̄uis hermodactiloꝝ ⁊ psidiaꝝ cū succo agrimonie qꝛ curat cācrū ⁊ fistulā. ¶ Nō ꝙ cācer nō dr̄ inueteratꝰ nec ēt oppilatio splenis ⁊ epis nisi īfra. ij. ānos. Lupꝰ vō dr̄ īueteratꝰ in ꝑ̊ āno vel dimidio. Et q̄ valēt ꝯtra cācrū valent ꝯtra lupum. vnde pul̄. cuperose cōbuste. ʒ. i. cum ʒ. ij. boliarmeni vbiqꝫ in cancro valet. similiter puluis

plūbi vsti cuꝫ melle crudo super locum ad ignem inun
ctus optimū est. ¶ Iteꝫ puluis lane succide ɔbuste im
positus cancro curat. Unde cancer vetus curatur per ca
lida. recens per frigida ⁊ temperata sine mordicatione.
¶ Cura palliatiua est cum frigidis ꝓhibentibus eiꝰ ad
ditionem ⁊ cum talibus que vlcerationem consolidant
quo ad tp̄s ⁊ cum cōsumptione ꝑtis māe ⁊ cum eūatiōe
corporis ab hūoribus adustis. Laus deo.

¶ De fistula.

Fistula dicta est quia eius orificium est rotūdum ⁊ strictum ad moduꝫ
fistule vel cāne. ⁊ in ꝓfundo corrodit in latuꝫ
sicut inuitur 2º. ꝑno. ɔmēto 64º in cōmento
illius. Quibꝰ pipleumonia post aurem. Dein
de diffinitur sic. Fistula est vlcus ꝓfundū. aliqñ amplū.
aliqñ non hñs interius duritiem callosam in sui circuitu
sicut habet pēna auis aut arūdo. ⁊ in h differt ab vlcere
ꝓfundo cauernoso abscondito: quia latera interius sunt
mollia non callosa sicut in fistula.

Cause. Cāe fistule q̄dam sunt māles ⁊ quedā dispo
sitiue sicut dictum fuit prius de vlceribus. qꝛ
nulla est fistula quin prius fuerit vlcus. tñ causa cōis est
inducta ex cura vlcerum. ⁊ vlcus a quo extrahitur os ꝑ
violentiam añq̄ꝫ nā fuerit super ipsum opata sufficiēter
vtplurimum ꝑiet fistulam. simil'r vlcus postq̄ꝫ carne re
pletum est: si cito aperiat̄ ⁊ iteruꝫ cito claudatur: ⁊ est in
semita veniendi ad fistulā. Nec est verum qꝺ dicitur a
Cōstantino ⁊ ab antiquis cirurgicis ꝙ omne vlcus trāsi
ens. 40. dies est fistula. qꝛ opꝫ cuꝫ h ꝙ hēat callositateꝫ
in lateribus īterioribus ⁊ duritieꝫ. ⁊ ꝙ mā sit vtplurimū
frigida māliter lꝫ in ꝓcessu aliqñ corrodat. ¶ Diuisio fi
stulaꝝ est ꝙ quedam est recens ⁊ quedaꝫ antiqua ⁊ alia
mediocris. Similiter alia superficialis. alia ītercutanea.
alia ꝓfundata. Simil'r alia in membro nobili aut prope
aut longe ab eodē. Simil'r alia in mēbro sensibili valde.
alia in parum sensibili. alia in mediocriter. Simil'r alia
in iuncturis. alia in ossibus. alia in neruis. alia in carne.
Alia in patiēte forti ⁊ robusto. alia in debili delicato. alia
in corpore bene ɔditionato. alia non. alia emittit multū.
alia non. Similiter alia hꝫ vnum orificium. alia plura.
Et alia hꝫ vnam ɔcauitatē. alia plures. ⁊ de illis alia hꝫ
ɔcauitatē directam. alia tortuosam. alia vtrūq̄ꝫ

Signa. Signa an sit fistula pꝫ per p̄dicta in diffini
tione. Sed signū an sit in carne. ¶ Primuꝫ
est si sit recēs: signū est ꝙ est in carne. ¶ 2ᵐ ꝙ non mul
tum dolet. ¶ 3ᵐ putredo est multum viscosa grossa tur
bida cruda. ¶ 4ᵐ est si tentetur eius ꝓfunditas cuꝫ ali
quo mediocriter solido non ledimꝰ eum multū. ¶ Si
gna fistule neruose sunt quatuor. ¶ p̄ᵐ si sit ātiquata vt
dimidij āni ⁊ i loco paꝝ carnoso: p̄sumimus eā penetras
se vsq̄ꝫ ad neruos. ¶ 2ᵐ si multū dolet. ¶ 3ᵐ si putredo
est multuꝫ subtilis tenuis fetēs ⁊ ad nigredinem tēdēs.
¶ 4ᵐ si tentetur eius ꝓfūditas multū dolet. ¶ Signa
fistule ossuose sunt q̄tuor. ¶ p̄ᵐ si sit antiqua multum vt
vnius āni aut amplius. ⁊ si sit ꝓpe ossa ⁊ multum ꝓfun
data tunc presumimus ꝙ os sit fistulatum. ¶ 2ᵐ signū
est ꝙ non dolet ⁊ h in ꝓfundo. forte tñ in lateribꝰ dolet.
¶ 3ᵐ putredo est quasi subcitrina ⁊ subtilis ⁊ non mul
tum fetet. ¶ 4ᵐ est qñ tētat̄ cum tasta vel cū aliquo so
lido facil'r absq̄ꝫ dolore: tunc iuenit tāgēs ipm̄ asꝑuꝫ q̄si
corrosum ⁊ suꝑ ipsuꝫ adheret nec lubricare pōt ⁊ in sano
osse ē lubricitas nec adheret tasta suꝑ ipsum.

Pronostica. Fistula ꝓfundior ē difficilioris cu
re q̄ꝫ alia. ⁊ tortuosa q̄ꝫ recta. ⁊ anti
qua q̄ꝫ noua. ⁊ est antiqua vnius āni vel modicuꝫ citra.

¶ Item os fistulosuꝫ nō curat̄ quousq̄ꝫ totuꝫ auferat̄. ⁊ iō
6º. afo. quecūq̄ꝫ ānua vulnera fiunt: aut lōgius tempus
habēt os suppositum necesse est dimitti ⁊ cicatrices cō
cauas fieri. ¶ Item fistula q̄ est in mēbro nobili aut pro
pe aut īsensibili ⁊ in ꝓfūdo iūcturaꝝ ⁊ in ossibus ⁊ i ner
uis ⁊ in corꝑe male ɔpl'ionato: ⁊ que plus humiduꝫ emit
tit: ⁊ que duas aut plures cōcauitates hꝫ: ēt que hꝫ orifi
cium strictiꝰ ceteris paribus est difficilior ad curanduꝫ.
Item fistula que minus dolet: si tñ sit ꝓfundata sicut fi
stula ossiuꝫ ligamētoꝝ ⁊ aliquoꝝ mēbroꝝ insensibiliuꝫ
ceteris paribus est difficilior ad curādū. Iteꝫ fistule que
penetrant ad ꝓfundū auriuꝫ ⁊ ad concauitates pectoris
⁊ ventris ⁊ vias vrinales: sil'r fistule mādibulaꝝ non to
lerant corrosiua: ⁊ ideo sunt incurabiles: qꝛ nō curantur
sine corrosiuis vt cōiter. Similiter si sit in nobilibus et
sensibilibus ⁊ delicatis vt in neruosis non tolerant for
tia corrosiua.

Cura. Cura fistularum tria requirit. Primo purga
tionem vniuersalem ⁊ particularē. Secundo
dietaꝫ ⁊ regimen in sex rebus non nālibus. Tertio loca
lia remedia ⁊ modū applicādi. ⁊ est sicut in cancro cura
preseruatiua curatiua ⁊ palliatiua. ¶ Purgationes fiāt
mā digesta cū illis que hñt ꝓprietatē hic sicut est iste po
tus. ℞. agrimonie ceterach añ. M. i. succi briōie quar. 5.
gentiane. ℥. 5. cum vino ⁊ melle fiat decoctio ⁊ detur ma
ne quottidie. Et aliqui addunt scolopendriam ⁊ bene. et
aquam sambuci que optima est ad digerenduꝫ. ita est ra
dix ebuli ⁊ scabiosa. Euacuatio fiat cū carthamo ⁊ agar.
turbith zinzi. ⁊ similibus: qꝛ vt cōiter est morbꝰ: frigidus
⁊ ideo vocatur morbus sancti eligij: qꝛ patiēs ex itinere
ad locum illum calefit. ⁊ ita consumitur mā ⁊ curatur ⁊
hoc in nouitate. tamen aliquādo fit de sanguine. aliquā
do de mel'ia: sed vtplurimuꝫ de flegmate. Si ergo fit de
sanguine: qꝺ scitur: qꝛ hūiditas exit sanguinea: ⁊ qꝛ signa
sanguinis apparent extra in colore ⁊ ɔpl'one ⁊ habitudi
ne: tunc flōmia valet ⁊ vētosatio ⁊ scarificatio ⁊ similia.
Si colera tunc est adusta vel mixta cum alio humore ⁊
tunc valet agaricus cū reubarbaro. ¶ Et si mel'ia qꝺ sci
tur per loci liuiditatem ⁊ ponderositatem qꝛ in colerica
est citrinitas arsura ⁊ pūctura ⁊ leuitas: tunc. n. valet se
ne epitimum lapis lazuli lotus ⁊ cameꝺ. gentiana ⁊ ru
bea maior ¶ Dieta sit sicut est dictū in. c. de vlceribꝰ. ⁊
. c. de cancro. qꝛ melancolica ⁊ flegmatica debent vitari
nisi colera esset in causa. ¶ Modo videamus de locali
bus remedijs post purgatiōes ɔuenientes. ℞. ergo qua
tuor testas ouoꝝ ⁊ īple vnam sale aliam lolio aliam fuli
gine aliam attramento. ⁊ circūligans in pāno blauo cō
bure ⁊ superpone puluereꝫ quousq̄ꝫ curetur. certum est
hoc. ¶ Item puluis ventris bouis impone ⁊ curabitur.
certum est. ¶ Item de quacūq̄ꝫ causa fuerit. ℞. cardo
nis benedicti pedis columbini. añ. M. i. eupatorij sūmi
tatum rubi. añ. M. 5. fiat sirupꝰ cum melle. ⁊ substantia
herbarum ponat̄ suꝑ fistulam. ¶ Iteꝫ potio de brionia
cum vino vel ceruisia est hic preciosa. ¶ Item potus ali
us ad fistulaꝫ in interioribus. ℞. agrimonie tassibarbas
si sanamūde celidonie ab ꝰ. brionie foliorū caulis rubei
herbe roberti pedis columbini summitatuꝫ rubi pimpi
nelle saluie senatiōis lanceolate isopi plantagis. gallitri
ci abrotani marrubij albi millefolij caprifolij scolopen
drie. añ. bulliant̄ in aqua vino ⁊ melle ⁊ detur quottidie
in potu mane ⁊ sero. Et abstineat a coytu ⁊ a repl'one ci
borum ⁊ potuum ⁊ a lacticinijs ⁊ fructibus. Item potio
succi protence ⁊ emplastrum de ipsa herba tri a valet.
similiter attramentū cum succo caprifolij fistule īposi
tuꝫ in breui curat ipaꝫ sil'r ⁊ cācꝝ. ¶ Deiñ fiat vnguētū

ꝓbatissimuz ꝯtra fistulam curabilem infra.9.dies ꝗuis
sit ĩueterata.⁊ si recēs fuerit curat ĩfra.4.dies.℞.lactis
titimali duas partes axungie porcine veteris tertiā par
tem.primo liquefiat axungia ⁊ postea imponatur illud
lac ⁊ bulliat vsqꝫ ad tertiam partem.deposito vero ab
igne appone mirrham pulverizatam et vsui reserua.
⁊ cum vti volueris intinge tentam ⁊ mitte ad ꝓfundum
⁊ curat.Tñ aliqñ ⁊ cõiter fistula hꝫ strictum orificium:
iō oꝫ ꝙ elargeť cū tentis de medullis sambuci ⁊ radicis
gentiane aut cū spongia contrita artificial'r.Et si hoc nō
sufficiat tūc elargeť cum incisiōe aut cauterio aut rupto-
rio aut corrosiuis:⁊ fiant incisiones ſm longitudinē cor-
poris ⁊ membri:vbi longitudo mēbri ꝯrietur lõgitudini
corporis.vt pꝫ in emũctorys vbi debet esse incisio ſm
semicirculuz ⁊ in fronte ⁊ iuxta spinā dorsi qñ debet fie-
ri ꝓfunda ĩcisio.nō debet.n.in istis duobus fieri ĩcisio ſꝫ
lõgitudinē.¶ Corrosiua sunt arsenicū sublimatū ⁊ her-
modactili ⁊ realgar repressum ⁊ tartarꝫ ⁊ calx viua.Elar
gato ergo orificio tunc callositas auferať per ĩcisionē cū
nouacula vel cū cauterio vel cū corrosiuis.⁊ tunc ponať
vnguentū in circuitu defensiuū.⁊ frida reprimētia adu-
stionē ĩponanť.⁊ casus escare ꝓcureť cū putrefactiuis vt
oleo ⁊ piguedinibꝰ ⁊ mollificatiuis.⁊ tūc fiat mūdifica-
tio de melle farina tritici ⁊ succo apy.⁊ pōt addi mirrha
aloe sarcocolla.deinde post mūdificationē desicceť.de-
inde caro regenereť.deinde cõsolideť.deinde ligetur cō
uenienter ex duabus nodationibus ꝯuenientibus ꝑma-
nentibus.⁊ remaneat os apertum vt sanies exeat.⁊ tūc
pressure in lateribꝰ ⁊ plumaceoli ꝯuenientes ĩtincti in vi
no expressi superponanť.⁊ si fiat cauteriū fiat ĩ fontanel
la a q̄ mā fluit ad locū vt fluxus ĩpediať.¶ Notandum
ꝙ fistula ani nō oꝫ curari sꝫ solū palliari.⁊ simil'r fistula
emoroydarum ne cura facta exitꝰ fecis fiat ĩuolūtarius.
Itē qñ vis incidere palpa mēbrū prius dolorose vt sic pa
tiens percipiat dolorē ⁊ incisionē minꝰ.⁊ aliqñ oꝫ tastaz
cū stuppis vel cū coto ĩuolutā imponi vsqꝫ ad ꝑtē quam
tu vis scindere vt facilius fiat.Adhuc Cõstantinꝰ 8°.pra-
ctice sue.c.de fistula mãmillarꝫ.dicit ꝙ stercꝰ caprinum
cū melle tēperatū fistulā interficit.Item cinis de capite
canis aspersus fistulam ⁊ cācrū occidit ⁊ oēm spurcitiā
aufert.¶ Itē si caput mãmillarꝫ cū balsamo vngať do-
lorem aufert ⁊ curat.Itē fel ⁊ butirū misce ⁊ superpone
⁊ cācrū ⁊ fistulā mãmillarꝫ curat.Idē facit succus nepi-
te ĩpositus vel herba trita ⁊ superposita.Itē stercus ho-
minis pulverizatum curat ⁊ oleū fraxini ⁊ iuniperi eodē
modo.Recurre ad illa que dixi superius de cura fistule
in lachrimali oculi.Laus deo.

¶ De antrace.

Antrax dicitur qꝛ antrū vel foueam fa-
ciens.⁊ diciť anglice felomi.cu-
ius diffinitio est.Antrax est ap̄a venenosuz ⁊
pestiferū ex sanguĩe col'a ⁊ m'lia adustis gene
ratum.vñ virgulatam hꝫ formā ⁊ post tp̄s fa
cit crustam ⁊ in medio foramē ad modū vmbilici.Et ē
regula:que curant antracē curāt carbūculum.lꝫ carbū-
culus sit ap̄a venenosum de sanguine solo adusto natuz:
a colore denominatū:qꝛ rubet calet ⁊ dolet cū multa lo-
ci ĩflatione ⁊ sanguine descendente.

Pronostica. Uomitꝰ pulsus cordis fort'l factꝰ ⁊
sincopis sūt si intēdanť signa mor-
talia.¶ Itē antrax cū colore flãmeo ē ĩcurabilis.¶ Itē
fel porci desiccatuz in furno ⁊ ex eo incide tm̄ ꝗtuz tꝫ lo
cus pustule ⁊ superpone.si nihil adheret:signum est mor
tis.si vero adheret antraci:non.Similiter supra morsuz
canis rabidi sanat.

Cura. Cura istius morbi est per flõmiā eiusdez ꝑtis
tm̄ in loco magis remoto a corde ꝗ sit ātrax.
Et si sit in brachio tūc minuatur in manu ⁊ fiat tunc sca-
rificatio in ꝓfundo ⁊ in circuitu antracis ⁊ exsugatur le-
uiterʳ cuz ventosis.Et est regula in mã venenosa vt fiat
flõmia per eādem ꝑtem non per oppositā.deinde in par-
tibus adiacentibus ponanť repercussiua vt populeon ⁊c.
⁊ in loco ap̄atis apponātur resolutiua attrahentia extra.
⁊ non sint nimis calida.sed ab interiori dentur illa que
valēt ꝯtra venenū.vt ipericon herba xp̄ofori egetea ni-
gra amarusca scabiosa ꝯsolida minor valeriana.ĩmo so-
lus succus amarusce linitus sanat antracē.Uenter sepe
soluatur cum mirabolanis citrinis sene fumoterre pru-
nis viol' cassiafi.tamarindis.Deinde ad cito maturan-
dum ⁊ rūpendum vitellum oui cū sale ⁊ pauco melle cõ-
tritum sepe suppone in die.aut emplastrū de ficubꝰ con-
tritis cū melle.aut fermentū cum oleo ⁊ sale.¶ Itē ster
cus pauonis superpositū rūpit ⁊ maturat ⁊ eam sanat.
¶ Itez puluis salis ⁊ cinis vitis ĩcorporati cū oleo ⁊ mel
le mortificant antracem ⁊ carbūculum.¶ Itez empl'm
de succo apy farina frumenti ⁊ melle ꝯfert valde.Item
pĩpinella trita per se vel cū linaria est potentissima.simi
liter scabiosa trita cū axūgia est expertissima.simil'r con
solida minor inter duos lapides ꝯtrita ⁊ superposita.sed
si dolor sit intolerabilis radicē lily tritā ⁊ in aqua coctaz
superpone.aut radicē lily aut radicē ꝯsolide minoris cū
albumine oui.Et si vis trahere antracē de mēbro nobi-
li ad ignobile fiat illinitio cuz succo tanaceti ab antrace
vsqꝫ ad illū locū ad quē vis ipsum trahere:⁊ ibi cum em
plastris mãm total'r resoluentibus extrahe.¶ Itē ocu-
lus xp̄i terať ⁊ vbicūqꝫ volueris ap̄a trāsferri liga ⁊ trās-
feretur ibi.Alia dixi li.3°.c.de carbūculo:sed hic addidi
q̄dā.¶ Itē ꝯ ignē sacrū vl' herisipilā accipe caseū recētē
fortiter ⁊ cū melle distēpa ⁊ locū iunge ⁊ foliū caulis sup
pone.sil'r galle cū aceto sūt ꝓp̄e vt dixi in 2°.Laus deo.

¶ De rancula.

Rancula in vulnere est dolor erraticus
ꝓpter hūores descēdentes ad
locum vulneratum ⁊ dolorosum:⁊ est cum tu-
more ⁊ pulsatione ⁊ in loco isto ⁊ toto mēbro
cuius est.⁊ dicitur rācula quasi replens locū
¶ Signa sunt manifesta.¶ Pronosticatio est ꝙ nisi ci
to succurratur:locꝰ ap̄abiť ⁊ vix curabiť.⁊ frequēter ge-
nerat sincopim ⁊ sõnuz aufert ⁊ similia.

Cura. Cura igitur est cum euacuatione per partem
oppositam in principio.deinde ponenda sunt
repercussiua frigida super locum in principio.⁊ faciende
sunt fricationes in parte opposita.⁊ fiat strictorium su-
perius ne materia descendat ad locum.deinde si oporte
at fiat scarificatio vel modicum supra inter ipsum ⁊ cor-
pus.deinde ponatur emplastrum de maluis.Similiter
stercus equinum calidum est expertum postꝗ materia
fluxa est vel ſm aliquos in principio.¶ Itē.℞.bismal-
ue iusquiami lily prius coctorum:in mortario tere cum
sepo arietino veteri ⁊ addito gruello vl' farine auene cal'z
ĩpone valet vbiqꝫ.¶ Itez mica panis cocta in vino ⁊ cū
visco arboris ibidem cocto mixta ranculam ex vulnere
sanat.¶ Item radix cinoglose bene cocta ⁊ trita cū suc
co morelle ranculam omnem mortificat.¶ Item mar-
rubium album coquatur in aqua salsa vel in aqua dulci
cum sale ⁊ fiat emplastrum:tumores inueteratos sanat
⁊ in scirosi conuersos.Item farina siligis cū puluere sal'
⁊ allys tritis ⁊ melle ⁊ albumĩe oui cuz modico aceti sil'
mixtis sine igne idē facit.Simil'r piguedo verri vel ca-
pre cū succo strigni vel solatri qō idem ē curat rāculam.

¶ Itē cinerē carnis caprine combuste misce cuȝ aqua ⁊ fac emplastrum ⁊ mox sanat. ¶ Item vngatur locus cū oleo ro. de lilio cum puluere cimini.

¶ De malo mortuo.

Malum mortuū est q̄dam scabies occupans extremas partes corporis vt crura ⁊ tibias: ⁊ qn̄qȝ brachia cū infectione coloris tendentis ad nigredinē vel liuorē velruborē obscurū vtplurimū sicca.

Cause. Cā est melia sola vel mixta cuȝ flate salso vel de cola adusta. Et causanť a cibis mlicis sic̄ a carnibus bouinis ⁊ piscibus salsis ⁊ a frigore nō cito remediato ⁊ a coitu cū mēstruata vel leprosa vel tineosa.

Signa. Signa sunt scabies grossa ⁊ lata ad q̄ttitatē vnguis vel magis cum ariditate vel siccitate mēbroꝝ. vn̄ videtur mortificari ⁊ tamē puum aut nihil in membro potest generari ⁊ semper in inguinib᷒ habent glandulas. ¶ Si ergo sit de pura mlia cognosciť per nigras pustulas sine pruritu. ¶ Si vero admisceať fla salsum liuescit loc᷒ cum pruritu ⁊ mordicationibus.

Pronostica. Pronosticatio est ꝙ iste morbus mēbrū mortificat ⁊ postq̄ȝ ātiquatur nō sanatur nisi cura blandiente ⁊ alleuiante ⁊ antiq̄tur post vnum ānum. ¶ Item est spēs lepre particularis in mēbro ⁊ est de genere ipetiginis ⁊ quasi morphea ⁊ ipetigo istum morbum precedit.

Cura. Cura ē digereř māȝ cū fumoterre lapacio acuto cameď. camepitħ. thimo scabiosa celidonia boraginib᷒ scolopendria cū cape radice celsi sticados cētaurea agrimonia gentiana cuscute baccis lauri. deinde eūare cū mirabolanis indis ⁊ omnib᷒ alys ⁊ cum epithimo sene polipodio ⁊ aniso agař. ⁊ enula. deide cū iera rufini q̄ est ppria ⁊ cū diasene acuto cū lapide lazuli vel cū modico elebori nigri. deinde eūare cum mirabo. indis ⁊ oib᷒ alys ⁊ cū epithimo sene polipodio ⁊c̄. deide stuphare mēbrū cū decoctione celidonie scabiose enule cāpane lapacy acuti spatule fetide fumiterre ebuli hedere terrestris ⁊ marruby. deinde locus lauetur cum lixiuio facto de cinere vitis. deinde desicceť. ⁊ tunc cū isto vnguento vngatur. ℞. picis naualť. lib. i. nucleoꝝ nucis maioris lib. ij. argenti viui extincti cum saliua hominis ieiuni denariatum vnum. omnia pistentur in mortario cupreo ⁊ cū oleo oliuaꝝ distēperentur. fiat vnguentū ⁊ patiens sero cum hoc vnguento vngatur. ⁊ mane cū aqua calida loc᷒ lauetur seu abluatur. deinde sero vngatur ⁊ mane laueť cum aqua calida decoctionis celidonie fumiterre scabiose ⁊ spatule fetide ⁊ sic quousqȝ fuerit liberatus. Uel cuȝ vrina pa. abluatur ⁊ cum puluere elebori mixto cum vnguento fusco meo superius posito locus aspergatur vel vngať. vel cinis ebuli cuȝ vrina patientis tempereť ⁊ locus lauetur. ⁊ ē sine pari. ¶ Itē sūmitates tassibarbassi subtilissime terantur ⁊ tunc apponať puluis litargiry in equali pōdere ⁊ distēpereť cū oleo ⁊ aceto ⁊ fiat vnguētum. Et si vis adde sūmitates vrticarum ⁊ sūmitates celidonie cum sale armenico ⁊ alumine ⁊ eleboro. f. folys eius ⁊ folys ficus ⁊ curat scabiem ⁊ malum mortuum ⁊ tineaȝ. Deinde si oporteat fiant scarificationes in tibys sub cauilla. deinde cauterium in fontanella geniculi vel in poplite ⁊ strictorium in coxa. tn̄ cauterium plus valȝ. ¶ Item succus vermicularis mixtus cū aceto forti iunctus super dentes sine dubio omnes remouet. ⁊ valet ēt cōtra malum mortuū. Caueat pa. ab aq̄ frida ⁊ a mlicis ⁊ ventoꝝ ⁊ salsis. ¶ Item mel coctuȝ cū puluere fuligis combusto cōmisce ⁊ ad ignē vnge: serpiginē ⁊ ipetiginē ⁊ malum mortuum curat. Facta igitur mūdificatiōe vlceris cum regeneratiuis curetur.

¶ De dislocatione.

Dislocatio est egressio vel sepatio iuncturaruȝ a loco suo totalr̄ vel ſm ptem ita ꝙ motus eaꝝ modo debito fieri ꝓhibetur. ⁊ qn̄ est dislocatio ītegra: tunc vocať sepatio iūcture. ⁊ qn̄ nō est integra: tūc vocať dislocatio ꝓpe. lȝ vtrūqȝ voceť dislocatio.

Cause. Cā vel est ex saltu vel casu vel pcussione vel ex mā remolliente sicut narrat Haly 3°. tegni ꝯmen. 68°. vbi dicit ꝙ vidit adolescētē cuius humeri iūctura titilabat semp ꝓpter humiditateȝ viscosam q̄ aggregata erat ī pixide eius ⁊ de facili exibat ⁊ de facili reducebatur. Est ēt ex piectione lapidis īsolita ⁊ ex lucta ⁊ ex cōtorsione corporis ⁊ ligatura ⁊ ipulsu ⁊ tractu.

Signa. Signa dislocationis humeri sunt h. inflatio pfunditas insolita iūcture. Si sit in spatula ⁊ dislocatione iūcture pedis cōsidera iuncturam īfirmā cum sorore sua sana illius mēbri. Et cuȝ videris iuncturaȝ nō moueri iudica ꝙ dislocata est ītegre: sicut qn̄ mouetur ad oēs ptes sine lesiōe ē sana. Et silr̄ si ꝯcauitas appareat ī vno latere cū augmēto alteri᷒: dislocatio est.

Pronostica. Pronosticatio ē ꝙ dislocatio q̄dā est facilis ⁊ q̄dā difficilis. Facilis ē sicut iūctura poplitis ꝓpter leuitatē ligamenti sui: ⁊ iunctura humeri est ei pxima in macilentis: tn̄ nō in piguibus. Difficilis dislocationis sunt sicut iūcture digitoruȝ quia vt cōiter citius franguntť q̄ȝ dislocentur ⁊ iunctura cubiti. ⁊ ideo reductio eaꝝ est difficil᷑ etiā. q꞉ vt dr̄ ꝯmento secūde pticule affo. Dama. oīs egritudo que de facili euenit de facili recedit ⁊ curať ⁊ ecōuerso. Medie vero īter duas p̄dictas sunt sic̄ iūcture anche. peior v̄o dislocatio est illa cū q̄ scinduntť vel frāgunť capita v̄tebroꝝ: sic̄ est in capite ossis anche ⁊ in capite adiutory ⁊ in duobus focilibus duoꝝ pedū apud calcaneū. ⁊ silr̄ qn̄ ligamentū ligans os cum osse ē fractum tunc est dislocatio pessima ⁊ quasi incurabilis.

Cura. Cura est talis si dislocatio sit ꝯposita cū vlcere vel apate vel vulnere: p̊ curenť illa si sint in loco isto. deinde reducatur membrum dislocatum. vnde apostemate existente in loco non fiat tensio membri nec dolor ne apostema augmentetur: vel si non sit ne generetur. ⁊ ideo si sit ligatura fortis dissoluatur ⁊ pre alys dolor semper mitigetur. Si sit dislocatio simplex tunc partes membri tendantur hincinde donec sue extremitates in loco dislocationis sibi alterutrum apponantur. deinde reducatur ad locum a quo exiuit ⁊ tunc redit. ⁊ illud sign̄at sonus qui auditur in reditu eius vel gemit᷒ infirmi vel iudicium suum vt cōmuniter. Deinde ligetur sic ꝙ non apponatur nec apponantur pāni calidi super membrum dislocatum ne calefaciēdo attrahant ad locum materiam apostematis sed infundantur pāni in ceroto infrigidato aut in vino pōtico. ¶ Cerotū frigidū fit sic. ℞. cere lib. 5. liquefiat ⁊ aliquātulum infrigidata panni linei infundantur in cera ⁊ expressi ponantur sup locum dislocatum. dixi tamen in p̊mo libro ⁊ 2° cerotuȝ Galť. qđ ponit p̊mo de simplici medicina. ⁊ est illud melius isto. ¶ Deinde si post curam dislocationis remaneat aliqua durities administrentur epithimata lenientia ⁊ embrocationes sic. Accipiatur aqua calida ⁊ oleum ⁊ in aqua resoluatur medule vaccine ⁊ adipis anseris ⁊ anatis ⁊ galline. ana. quar. 5. ⁊ cum ista aqua embrocetur durities iuncture. deinde vngatur cum isto vnguento. ℞. armoniaci bdely. ana. ℥. i. laudani. ℥. 5. olei de lilio olei de semine lini ana. quar. i. adipis anseris. ℥. 5. fiat vnguen-

tum cū quo vngatur durities iūcture. Simil'r si dislocatio non reducat̄ infra .ij. dies vel .iij. tūc ēplastrū de maluis optimus est ad remolliendum ⁊ ad ꝑparandū vt de facili redeat. silr dialtea ⁊ martiaton valz ad duritiē ibidem ⁊ ad sanguinem ꝯgelatū in loco dislocationis. ⁊ ita fac̄ flōmia maxie si sit apa. ⁊ ne fiat apa fiat flōmia i pte opposita. deide ex eadē si oporteat. nec ꝯprimat̄ fortiter nec ligetur nec tendat̄ nisi in loco per quē exiuit. ⁊ ibi cū omni facilitate qua possibile est: qꝛ ex tali tensione aliqñ rūpunt̄ ossa ⁊ apat̄ locus ⁊ fit morbus icurabilis. ¶ Si tñ dislocatio sit semiplena vbi os a loco suo aliqual'r recedit: sed non total'r ex̄ ⁊ dicitur torsio: tunc accipe albumina ouoꝝ ⁊ illiniant̄ iūcture dislocate. deide aspergantur isto vnguento. ℞. masticis thur̄ boli armeni. añ. ʒ. v. fiat puluis. ⁊ ita teneat per .iij. dies. post 3^m^ diē si fuerit securitas ab omni apate: accipe sal tostum liquefiat cum melle ⁊ ponat̄ super locū dislocatū. ⁊ oxicroceū ⁊ diacerafeos ⁊ ceronea valent ad predicta. ¶ Sꝫ si sit ꝑcussio ⁊ casus in iunctura sine dislocatione tūc subtiliter inūgatur iūctura ⁊ cū emplastro ceroneo emplastret̄ ⁊ mēbrū non fatigetur. ⁊ curabit̄ facta ꝑus flōmia vt dixi. ¶ Dieta sit subtilis .ꝑ. 7. dies. sed post detur cibus grossior ⁊ tal' qui ad restaurationem ossium sit vtilis qualis est cibus dictus .c. de vulnerib⁹ ⁊ fracturis. ¶ Sꝫ si dislocatio sit ꝓpter māmᷓ ibibitā inter ossa tunc opꝫ ꝯsumere eam cū purgationibus ꝯuenientibus ad aquositatem ⁊ f'la sicut cum hermodatilis agar̄. ⁊ zinzi. ⁊ cū cartamo. deinde cū cauterio in loco ⁊ cum medicinis causticis si oporteat. ⁊ postq̄ mēbrū reductū est cū gall'. psidijs balaust. ros̄. olibano mastice costo castoreo fiat emplastrū vt nō iterato exeat. ⁊ iō teneat̄ illud mēbrū in pace quousq̄ fuerit os assuetū in loco illo ⁊ tūc post paulatine moueatur ⁊c̄.

¶ De dislocatione mandibule.

DIslocatio mādibule raro accidit: ꝯtīgit tñ aliqñ ex casu sup eaꝫ vel ꝑcussione vel ex frequētibus ossitatōibus nimis os dilatātibus ⁊ ex morsellis cogētibus nimis aperire os. ⁊ ideo hoīes benedicūt se qñ ossitāt ne malū illud ꝯtīgat vel accidat mors subita. vnde ego vidi de famulo meo qui post cōualescentiā vnius fe. sue in tantū ossitando os aperuit ⁊ ita frequēter ossitauit ꝙ mandibula fuit dislocata.

Signa. Signa dislocationis illius est inequatio dētiū īferioꝝ cū superioribus. os etiā remanet apertuꝫ nec pōt claudi. sermo eius īpeditur. ⁊ applicatio vnius mādibule alteri fit difficilis: lꝫ non priuetur motu cum lacertis suis qui veniunt a posterioribus.

Pronostica. Pronosticatio est ꝙ qñ mādibula dislocat̄ nisi festinet̄ cura ⁊ reductio vix postea reducetur. vñ velocius ⁊ facilius redit si velocius succurrat̄. ꝙ si differatur apabitur locus ⁊ īdurabitur ⁊ lacerti extendētur dolorose in tm̄ ꝙ fe. ꝯtinue ⁊ dolores capitis frequenter ꝓpter vehementiam extensionis lacertorum īcurrit. ⁊ aliqñ soluitur venter infirmi ⁊ aliquando vomit coleram purā ⁊ tunc multotiens moritur in die .4. ⁊ ideo opꝫ curā festinare. vnde ista accidentia vidi omnia in mācipio meo īfirmo.

Cura. Cura igitur ⁊ reductio est sic facienda vt teneat minister cap̄ eius. deinde ītromittat cirurgicus vel restaurator pollicem suum in os ⁊ moueat mādibulam ad dextram ⁊ sinistrā. deinde extendat eā subito in tm̄ ꝙ dentes inferiores ⁊ sup̄iores coequent̄. deinde reducat eā. Vel statim qñ fit talis dislocatio īpemet vel alius iuxta eum percutiat eū fortiter in mento v'sus posterius aliqñ eleuando percussionē ⁊ statiꝫ redibit. vt ego vidi de quodam socio meo in mensa qui istum morbum passus est ibidem ⁊ subito curatus est: ⁊ tunc bonū est facere ligaturam. Vel reducatur sic. infirmus ducat̄ ad balneuꝫ ⁊ si durities acciderit ⁊ reductio sit difficilis: durities cū oleo ⁊ aqua liniat̄ in balneo embrocādo embrocatione plurima. deinde liniatur. postea infirmus iaceat resupinus: ⁊ cirurgicus ītromittat pollicem suuꝫ in os eius ⁊ moueat mādibulā vt dixi in ꝑmo mō. deinde extendat eam subito ⁊ minister post caput infirmi teneat vtrūq̄ cap̄ mādibule sub aurib⁹. ⁊ cū sufficienter restaurator extenderit ista trahat capita mādibule ⁊ reducat ⁊ liget: ⁊ cū fascia sursuꝫ eleuet. ⁊ vngatur tūc cū dialtea ⁊ marciaton. ⁊ ligetur ita ꝙ dētes ꝭm ꝯsuetudinē suā ꝯiungantur vt moueri possint. Dieta quoq̄ eoꝝ sit facilis vt infirmus mandibulas non moueat ⁊ resuppinet̄ super puluinar leue. ⁊ aliud puluinar applicet̄ capiti ei⁹ vt non moueat̄ quousq̄ ꝑfecte sanetur. sanabit̄ tñ velociter. ꝭm Theodoricū 2° maioris cirurgie sue.

¶ De dislocatione spondilium.

SPondilia colli sunt septem ⁊ spondilia dorsi sunt .12. Si igitur aliqñ dislocētur spōdilia colli periculū ē mortis subito. qꝛ si ad īteriora īpelluntur remanebit ꝯcauitas ex̄ ⁊ īpediet trāsglutionem. ⁊ est mortale sic̄ dicit Gal'. 4° affo. ꝯmento 35°. ⁊ allegat Hip 2ª parte epidimiaꝝ ad ꝭ. Si ad exteriora disloceт̄ curari pōt si cito succurrat̄. cui tal'r succurrēdū ē. os īfirmi aperiatur ⁊ lignū vt apertum os teneat̄ in ore mittatur ⁊ linteolus sub mandibula ponat̄. vtrāq̄ .n. ꝑtē linteoli medicus ad superiora leuādo firmiter teneat. pedem vnuꝫ in vno humero infirmi: alterum in alio ponat. ⁊ pedibus ad inferiora ꝑmendo ⁊ manibus cū fascia ad superiora trahendo fortiter. spondile cuꝫ īpressione intra equet̄ ⁊ ad iuncturam propriā reducatur. deinde vngatur locus cum oleo ro. ⁊ cum stup̄. puluillatis optime ligetur cum pānis ⁊ astella formata ad figuraꝫ colli in'toto ⁊ ligetur ad caput ⁊ iterum adiutorium vt non cadat ligamentuꝫ ad guttur. ⁊ debet eger resuppinari ⁊ caput extendi ad exteriora cum facilitate. ⁊ tunc equetur spondile cuꝫ cōpressione ⁊ attractione. Tamen quia mortalis est ista dislocatio quando est plurima vel cōpleta ⁊ ne fiat squināntia: minutio fiat tertia die ne sanguis ad locum currens apostemetur. Sed spondilia dorsi dislocata redeunt in principio si ad posterius fiunt. sed si ad intus vel lateraliter fiant mortale est propter nucam. ⁊ primum spondile dorsi dislocatum priuat anhelitū. Sed in pueris dislocatio cuiuslibet spondilis est incurabilis ⁊ facit eos gibbosos. qꝛ tanta ē in eis hūiditas ꝙ si reducat̄ nō morat̄.

Cura. Cura igitur ē in casu curabili. accipiatur tabula ⁊ ponatur super gibbositatem ⁊ fortiter cōprimatur ⁊ ponatur vna extremitas in muro ⁊ alia comprimatur quousq̄ redierit spondile: ⁊ tunc fiat ligatura positis prius astellis ꝭm longitudinem dorsi: ⁊ ꝭm latitudinem quatuor digitorum. ⁊ coniungantur simul due astelle tales sicut ligna barilis coniunguntur concauando latus vnius vt alia ingrediatur ⁊ vt spondile habeat locum in quo recipiatur. deinde stercus bouinum coctū in vino ⁊ furfure ⁊ melle superponatur ⁊ cum stup̄. puluillatis ⁊ cum fascijs latis ligetur. vel super emplastrum ponatur tabula plumbea vel alia latitudinis trium digitorum vel quatuor ⁊ capiat gibbositatem ⁊ plus ⁊ ligetur decenter ⁊ fortiter. tamen bonum est in ꝑncipio opationis ⁊ frequenter cum mollificatiuis preparare locuꝫ ⁊ tunc laminam superponere. Istam'curam feci in scholari quodam. Laus deo.

¶ De dislocatione adiutorij.

Adiutorium aliqñ dislocatur ex saltu vel casu vel ꝑcussione sua ꝓpria ad obstaculum vt accidit mihi ex percussione equi cum pugno. ¶ Signa sunt concauitas apud caput humeri. eminētia plurima sub assella. ⁊ est ipossibile vt cū illa manu tangat aurem sibi oppositam ⁊ cū difficultate mouetur.

Cura. Cura adiutorij facilis est in pueris ⁊ in illis q habēt iuncturas hūidas. Et illud est vt ponatur manus sub assella ⁊ eleuetur ⁊ altera manu trahatur adiutorium ad inferiora. Et forsan in infantibus possibile est vt digitus medius ponatur sub titilico ⁊ impellatur cū eo caput adiutorij ⁊ reducatur. Et in corporib⁹ fortib⁹ leuior modus est vt restaurator intromittat pedem suū in lat⁹ infirmi ⁊ locet calcaneum suum ꝓpe caput adiutorij infirmo resupino existente ⁊ extendat manuꝫ manib⁹ suis ꝫm rectitudinem quasi velit eradicare eā a spatula. ⁊ iclinet manum suā parūper ad interiora ⁊ īgredietur. testāte meipso isto modo curaui vbi alij modi oēs defecerūt. qdam ꝓpter dolorem. qdā ꝓꝑ inartificialitatē sicut ē ipellere cū pila ⁊ suspendere per spatulaꝫ infirmū ⁊ ꝯsimilia que ego renuo ⁊ vitupero. Et postq̄ꝫ reducta fuerit ponatur pila de cirotecis vel de filis sub titillico. ⁊ ibi teneat iūcturam ne recidiuet ad dislocationem. ⁊ fiat ligatura cū ānexatione forti cū vinculis ꝓhibentibus separationem ⁊ tenentibus caput adiutorij ad superiora. ⁊ opꝫ vt binda cadat super ipsum per modū crucis. ꝑmo in humero infirmo. deinde descendendo ad aliud latus sub titillico ad ascēdendū ad humerū oppositū. ⁊ ibi per moduꝫ crucis iterato reducatur ad titillicū īfirmū ⁊ ibi nectatur in humero opposito. ⁊ est modus ligandi artificialis. ⁊ sic maneat per. 7. dies. isto° in me sum⁹ expertus: ⁊ ideo magis fidem adhibete.

¶ De dislocatione cubiti.

Dislocatio cubiti oibus alijs ē difficilior ⁊ simil'r eius reductio. ⁊ hꝫ fit ꝓpter vehementiā ligamentoꝝ que continent ipsum ⁊ eorū breuitatē. ⁊ ꝓpter ꝯrietatem sue cōcauitatis. ⁊ hꝫ dislocatio fit ad oēs partes ⁊ precipue ad partem posteriorē. ⁊ deterior ⁊ grauior oīum est que fit ad posteriora.

Signa. Signa dislocatiōis huius sunt manifesta ex eo ꝙ apparet gibbositas in vno latere ⁊ concauitas in alio. ⁊ non est possibile īfirmo vt duplicet brachiū: nec cū eo pōt tāgere humerū suū. ⁊ declarat tibi illud manifesta diuersitas inter cubitū sanum ⁊ cubitum dislocatū. Caue ne tardetur eius curatio quousq̄ꝫ superueniat apa calidū ꝓꝑ vehemētiam doloris. qr postq̄ꝫ accidit fit eius reductio difficilis valde ⁊ fortasse moritur infirmus ꝓpter grauitatem doloris. sed si est parua dislocatio tunc curari potest.

Cura. Cura igitur est talis. minister teneat humeruꝫ īfirmi ⁊ alter teneat brachiū tensuꝫ valde. deinde restaurator ponat manus suas super cubitum ⁊ īprimat iūcturā cū pollice vtroq̄ꝫ aut cū radicib⁹ palme donec ad locū suū reuertatur. ¶ Et si fuerit dislocatio ad īteriora tunc reducatur sic. a duobus ministris brachiuꝫ sicut dixi. extēdatur. deinde applicet manū cū manu donec cubitus reducatur a palma. deinde eq̄bitur statim. vel supplicaturā brachij bindam ponas: ⁊ ambas extremitates bñ pēdentes de subt⁹ mīster ꝯiungat. ⁊ teneatur a duobus ministris sicut dictum est brachiū extēdentib⁹. restaurator bindā trahat ad inferiora cū pede: ⁊ cū palma restauret. deinde brachiū ⁊ manū ad humerū leuet: ⁊ sic ter q̄ter leuādo ad humeꝝ ⁊ deponēdo faciat. deinde ligetur brachiū eleuatū ⁊ suspēdatur ad collum taliter ꝙ ꝑlicari non possit. p⁹ paucos dies infirm⁹ sepe eleuare ⁊ deponere assuescat. ¶ Qꝫ si fuerit dislocatio ad posteriora tūc est eius reductio difficilis: ⁊ necesse est vt brachium eius extendatur vehementer ⁊ reuoluatur ad omnē ꝑtem: ⁊ vngat restaurator manū suā in aliquo oleo vt sit adiutorium in lubricitate. deinde īprimat iuncturam cuꝫ īpressione vehementi astringendo cubitū cū vehementia donec igrediatur. deinde stringatur cū emplastro restauratorio. ⁊ sit brachiū infirmi suspensum ad collū eius ⁊ dimittat cubitū angulatum ꝫm q̄ꝫtitatem quā tolerat vel exigit in ꝑma hora. deinde nō cesset suspensoriū cōstringere paulatim donec angulo cōstringatur. ⁊ si iūctura sit firma dissolue ligamentum. ⁊ si non: itera empl'm ⁊ ligaturaꝫ donec firmetur. ⁊ si post sanationem remanet grauitas in motu tunc superpone sepum arietinum cuꝫ butiro. deinde balneetur. Laus deo.

¶ De dislocatioue iuncture manus.

Dislocatio iuncture manus est facilis ponendo iuncturam man⁹ super aliq̄ꝫ tabulam ⁊ extendat minister manum extensione decenti. deinde ponat medicus palmaꝫ super eminentiā iuncture ⁊ ꝑmat donec ad locuꝫ redeat nālem. deinde stringatur cū emplastro ⁊ dimittatur aliquibus diebus: ⁊ post resoluatur: ⁊ remoueatur manus: ⁊ cuꝫ aqua calida potest fomentari. si in motu remaneat grauitas. ⁊ si digitus dislocetur ⁊ īpellatur eminētia cum pollicibus donec sit ꝫm formaꝫ nālē ⁊ eodem modo artificiali pedum.

¶ De dislocatione anche.

Ancha dislocatur q̄tuor modis. aut ad interiora. aut ad exteriora. aut ad posteriora. aut ad anteriora. ¶ Signa dislocationis ad interiora sunt quando pes dislocationis longior reperitur alio: ⁊ genu eminentius est altero neq̄ꝫ infirmus potest duplicare genu suū v̄sus inguen. ⁊ loc⁹ inguinis ē īflat⁹ īflatione manifesta ex eo qđ cap. coxe ꝓuenit ad ipsum. ¶ Signa v̄o dislocatiōis ad exteriora sunt ꝙ pes dislocationis abbreuiatur ⁊ in inguine apparet ꝓfūditas. ⁊ ex parte posteriori inguīs ē eminentia ⁊ inflatio. ⁊ genu submersum ē ad interiora. ¶ Signa dislocationis ad anteriora sunt qñ infirmus crus suum ꝫm ꝙ vult pōt plicare. non tñ sic illud absq̄ꝫ dolore genu. nec potest ambulare penitus nisi supra calcaneum. ⁊ loc⁹ inguis tumet ⁊ vrina īpeditur. Et si dislocetur ad posteriora abbreuiabitur pes eius ⁊ extensio est difficilis. sꝫ ī inguīe apparet mollificatio ⁊ caput coxe decliue est ad obliquitatem. genu etiam non potest duplicare nisi duplicet inguina.

Cura. Cura festinetur velociter ne forte effundantur ad eam humiditates ⁊ putrefiāt ⁊ ꝑducāt ad corruptioneꝫ totius mēbri. ¶ Cōis curatio omnib⁹ spēbus est vt coxam accipias ⁊ extēdendo voluas iūcturaꝫ extrorsum donec ad locum redeat nālem. ¶ Alia operatio est vt minister extendat crus infirmi fortiter ad īteriora cum manibus suis aut cum ligamento super genu eius. ⁊ sit alius minister qui corpus suū firmiter teneat. deinde posito subtus ligamēto medicus sit ex latere infirmo ⁊ teneat vnā extremitateꝫ ligamēti. ⁊ sit alius ex alia parte qui teneat aliam extremitatē ⁊ sic ambo equaliter extendendo constrigāt iūcturam. medicus vero sollicitus sit de suo latere ꝙ impellat eā pedibus vel manibus suis donec ad locum ꝓprium reducatur. cuius signuꝫ est qñ ꝯiungit ambo crura īuenit illa eq̄lia. ⁊ potest crus extēdere ⁊ plicare. deinde ponatur empl'm: ⁊ sicut opꝫ strin-

gaẽ. ꝛ precipe infirmo ne ancha moueatur omnino vsq; ad 5m vel 7m diem. ꝛ tunc solue ligamentũ ꝛ empl'm ꝛ cõiunge crus cũ alio crure. ꝛ si videris ipsa equalia tunc ẽ restauratio confirmata ꝛ tunc fiat balneatio. Empl'm stipticum in proposito fit sic. stuppam canabinam aqua prius infusam ꝛ exp̄ssam in albuĩe oui intingas cui icorporeẽ pul'. thuꝛ ꝛ masticis ꝛ supponaẽ ꝛ cũ modico terbẽtine ꝛ melius operabitur.

¶ De dislocatione genu.

GEnu dislocatur aliq̃n. cuius siguũ ẽ q̄ crus non adheret cum coxa Curetur igitur sic. sedeat infirmus super sedem ꝓpinquã terre ꝛ eleuentur pedes eius parũper. deinde extẽdat vir fortiter manũ suam desuper ꝛ subtꝰ extensione forti ꝛ restaurator reducat ad dispõnem nãlem. ꝛ si necesse fuerit fomentatiões fiant ꝛ inunctiões vt facilius restaureẽ. Sed q̃n rotula dislocatur ponaẽ pes planus in terra ꝛ reducatur rotula. deinde ipleatur curuatura pãnis ꝓhibẽtibus curuationẽ. ꝛ ponanẽ astelle desuper in partem decliuẽ ne iteruz dislocetur. Cum igitur stringitur ꝛ adheret non duplicetur genu festinãter sed paulatim donec alleuietur.

¶ De dislocatione pedis.

PEs si fuerit dislocatus fomentationibus ꝛ vnctionibus premissis fortiter extendatur a dextra ꝛ sinistra ante retro ducendo nodum. ꝛ ad ꝓpriam iuncturam redire cogatur ꝛ puluillis ꝛ stuppis ꝛ fascijs ꝛ astellis ligeẽ. ꝛ ista sufficiãt. Ad alia recurre ad Auic. 4°. cañ. ꝛ ad Theodoricuz 2°. maioris cirurgie sue.

¶ De contusione neruoꝝ.

COntusio est vestigium sine vulnere vel contritio vel cõfractio q̃ remanet in exterioribus corporis postq̃ violenter obuiat ei aliq̃d extrinsecum soliduz vt lapis lignuz aut sil'e vt casus ad terrã vel ab alto. ¶ Contusio vel est recens vel antiqua vel media. Recens in corpore potenti eũari curetur cum flõmia q̃cũq; hora fiat ꝯtusio siue añ prãdiũ siue pꝰ siue de die siue de nocte. ꝛ hoc ex parte opposita diuertendo. ꝛ cum medicina fiat farª diuertens. ꝛ si sit sub vmbilico fiat vomitus. si supra fiat clistere vel secessus. ꝛ si sit debilis vel puer fiant ventosationes ꝛ scarificationes ꝛ sanguisuge nisi in neruis ꝛ locis neruosis. ibi. n. non fiãt scarifictiones ne nerui punganẽ. deinde cum vino calido salso fomentetur ꝛ superponaẽ semꝑ de stuppis q̃ cooperiãt cõtusionem. ꝛ madefiant dicto vino ꝛ ligetur ꝛ stringatur ꝛ curabitur vnica prepatione. vel cum abs. cocto in vino curetur. q̃d optimũ est fomentando. ¶ Sed q̃n est media ꝛ materia est fluxa tunc fiat flõmia de vena veniẽte de membro leso. ꝛ cũ ventosis ꝛ scarificationibꝰ fomentationibus ꝛ fricationibꝰ ꝛ stuppis ꝛ cum vino salso sicut prius. ꝛ tãdiu sal ponatur q̃diu dissoluitur a vino illo calido. deinde localia ponãtur sicut diaquilon ꝛ empl'z de folijs porroꝝ tritis ꝛ frixis cũ oleo ꝛ butiro cal'o applicatis. ꝛ si sanguis ibi ingrossetur cum farina orobi ꝛ isopo humida calamento dissolui potest. ¶ Cõtusio antiq̃ vbi est putredo ꝛ forte sanies aperiaẽ post maturationẽ. deinde mũdificetur sicut dictuz est p̄us. c. de vlceribus. sed cõtusio in loco neruoso dz sedari cum oleo ro. tepido ꝓpter doloreз. deinde pul'. mirtilloꝝ super cõtusionẽ cũ oleo inunctã aut lana succida loco olei aut cerotũ de isopo humida super contusionem apponaẽ. Unde nota. q̄ dolore durante nũq̃ fiat eũatio a loco patiente sed a p̄te opposita. deinde fomentatio fiat cum lixiuio salso tepido postq̃ dolor sedatus est ꝛ mã fluxa ꝛ antecedẽs eũata. deinde emplastreẽ cum radice altee cocta. ¶ Sz cõtusio antiqua de qua nõ cõquerunẽ homines nisi q̃ãdo mouentur curatur cuz eũationibus p̄dictis. deinde fiat emplastrũ ex cinere vitis ꝛ emplastretur cũ fimo colũbino cocto cuz vino ꝛ calce pulverizata extincta addita cum eisdeз. Et q̃d optimum est ꝛ a me expertuz fiat emplastruz de farina fabaꝝ ꝛ aceto ꝛ melle ad resoluendũ. ꝛ istud est a me expertum. ¶ Sed si fiat contusio sub oculis cum liuore vel in palpebris facta purgatione vniuersali accipiatur radix napi agrestis frãgatur aut scindatur. vel medulla in medio confriceẽ cum istro aut cũ vngue radendo donec sit ibi quasi mucilago cui addaẽ ꝛ incorporetur pul'. aloes epatici ꝛ illud cuz tasta superponaẽ contusioni aut liuori. ꝛ quater aut pluries in die remoueatur ꝛ infra. ij. dies curabiẽ. Et si antiquaẽ tunc rose fenugrecum aliq̃tulum ꝯtundanẽ ꝛ decoquãtur in vino al. quo cõtusio fomentetur. deinde stuppe madefacte in eo ꝛ expresse cõtusioni applicentur. ꝛ cũ infrigidantur remoueanẽ. ꝛ sic sepe ꝛ sepius de die ꝛ nocte fiat ¶ Sed in contusione vbi coste ledũtur: p̄ter p̄dicta detur mane mumia ad pondus. ij. ℈. cũ modico vino donec dolor confractionis intrinsece mitigetur. Tamẽ in omni forti cõtusione p̄mo fiat flõmia ex parte opposita per. iij. dies. vel. iiij. fiat materie repercussio directe. deinde vtendũ est repercussiuis cũ dissolutiuis. vltimo cuz dissolutiuis. ꝛ si non possit dissolui vtendum est maturatiuis ꝛ putredis eũatiuis. ¶ Tumori aut dolori fiat emplastrum de cicuta trita frixa cum sepo arietino. aut. ℞. farine siliginis olibani. añ. cõmisce cum succo apij ꝛ superpone secure. aut. ℞. cicute. M. i. nasturcij aquatici absinth. añ. M. 5. iouis barbe parum. que omnia pista ꝛ frige cum sepo hircino vel arietino ꝛ loco dolenti suppone. Et si calor ꝛ dolor p̄seuerẽt in ꝓfundo: fiat stuppa mitigatiua maturatiua diaforetica de folijs salicis prunorum alboꝝ plantaginis betaꝝ maluaꝝ apij ꝛc. Et q̃dã miles ictibus contritꝰ ꝛ ꝯquassatus mumia bibita cum fortissimo vino in mane liberatum se iuenit. Sil'r in astiludijs ꝛ torniamentis q̃n verberanẽ milites sepelianẽ in stercore equoꝝ calido ꝛ curanẽ sicut ad oculum vidi frequenter. Ieiunus bibat sil'r vinũ decoctionis betonice ꝑ triduũ ꝛ curabiẽ. ista sunt secreta ꝛ experta de cõtusiõe. vide ab Aui. fen. 4ª. c. 8. vbi vocat ꝯtusionem alpese. simil'r Gal'. 4° megategni. dicit q̄ omne vulnꝰ desiccatiuis indiget: excepta cõtusione q̃ est in carne q̄ humefieri dz ꝛ maturari ꝛ putrefieri ꝛ tũc desiccari ꝛ curari. sil'r 5°. megategni diẽ q̄ ꝯtusio difficiliꝰ curaẽ q̃ scissura propter illa duo que dixi modo.

¶ De hernia.

HErnia est egritudo in qua rũpiẽ sifac vl' relaxaẽ vel dilataẽ preter nãz: ratione cuiꝰ ĩtestina cadũt in osseuz. i. in bursaz testiculoꝝ vel in iguine tument vel circa vmbilicum cũ dolore ꝛ eundi ĩpedimento. sil'r ex dimidio relaxato fit iste morbus. ¶ Pro quo sciẽdũ q̄ hernia hz mltas sp̄ẽs. ẽ. n. q̃dam ventosa. q̃dã aquosa. q̃dã hũoralis. q̃dã carnosa. q̃dã varicosa. q̃daz zirbalis. q̃dã ĩtestinalis. Et ista ĩtestinalis ẽ q̃n ĩtestĩa descendũt in bursam testiculoꝝ: ꝛ h̄ ẽ vera hernia: ꝛ fit ex ruptura sifac. Unde sunt super ventrem p̄mo cutis exterior. deinde mirac. deinde sifac. deinde zirbus. deinde intestina. ꝛ sicẽ diafragma diuidit inter sp̄ũalia ꝛ nutritiua: ita sifac ĩter intestina ꝛ nutritiua ꝛ gñãtiua: ꝛ est quasi saccus in quo suspenduntur intestina. ꝛ ideo q̃n rumpitur cadunt

Cadens ex alto, ꝟ. que pondus graue presse[...] lexiuiam colatam c[...] allio frequenter bib[...] Item ꝛc.

deorsum vel qñ relaxaẗ.sed tũc.s.in relaxatione manet in inguine tumor ⁊ dolor:⁊ raro descendunt ad osseum. Qñ aũt est tumor ⁊ inflatio in bursa testiculoꝝ sine apa/te ⁊ fe.⁊ dolore magno:tunc est passio herniosa.Aliqñ tñ ventositas descendit ⁊ iflat bursam.aliquando aquositas ⁊ aliqñ humor aliqs:⁊ aliqñ est ibi caro ꝑter nãm.⁊ aliqñ vene replentur sanguine mł̄ico ⁊ fiunt ibi varices grosse ad grossitiem digiti.aliqñ zirbus ⁊ didimus qui ē neruus per quē mãm spermaticam mittit nã ad testiculos descendũt qñ relaxantur nimis.

Cause. Cã rupture vel crepature est exterior aut interior.Exterior vt labor clamor saltus:⁊ maxime corpore pleno.exercitium ⁊ coitus.⁊ equitare suꝑ equo male portante ⁊ super alio statim post prandium.⁊ hoc fortiter equitando vel corpus mouendo.Similiter tussis sicca laboriosa ⁊ sternutatio fortis est causa descẽsus.Et similiter qñ semen paratũ exire retinetur ꝓpter aliquã occasionem extendit didimũ ⁊ iflat deinde testiculum ⁊ facit istum morbum:Fit etiam aliqñ ꝓpter retentionem fecis nimis longã ⁊ ꝓpter retentionem ventositatis sicut est in colica.⁊ aliqñ fit ꝓpter conatũ egerẽdi.Et dicitur hernia quasi rũpens enia.i.intestina.vel enia sunt pãniculi ⁊ membra neruosa.Uel dicitur hernia quasi heredẽ necãs:qr ịpedit gnãtionẽ debitã maxime in specie vera illius.Uel dr̃ hernia q̃si telam rũpens araneã q̄ ē zirbus suꝑ intestina.Uel dr̃ hernia q̃si nõ herẽs:qr ītestia nõ adherẽt pellicł̄e cui deberẽt.

Signa. Signa sunt si sit relaxatus vel ruptus.si ponatur pa.resupinus ⁊ tunc cuz manu ītromittatur tumor ⁊ cõprimatur:deinde erigaẗ.tũc dic patienti ꝙ tussiat aut anhelitũ impellat deorsum.⁊ si cadãt ītestina:ruptus est.si non:relaxatus.Item de lignis sambuci fiat ignis:⁊ cum ille qui est herniosus senserit fum istiꝰ ligni:statim descendẽt ītestina:⁊ habebit patiens tortiones ītolerabiles ⁊ rugitum in vẽtre ⁊ intestinis cũ sono qui audietur ab oĩbus extrinsecus.⁊ h̄ faciunt ribaldi in italia qñ volunt nocere herniosis vel ruptis.❡Si fuerit hernia ventosa:tunc est quidã rugitus:⁊ mouetur vẽtositas ab vᵃ ꝑte ad aliam.⁊ est ibi inflatio nõ lucens ⁊ ꝑ digitoꝝ appositionem nõ sentitur inundatio.⁊ nõ est ibi ponderositas:sed leuitas per cõꝑationez ad alias hernias.❡Sed signũ hernie aquose est ꝙ cistis testiculoruz magnificatur cũ põdere ⁊ splẽdore.⁊ si duos posueris digitos duaꝝ manuũ cõprimendo senties sub digitis inũdationez aqueã ⁊ de facili cedit tactui:⁊ est cũ cachocia:⁊ sunt parati ad idropisim.❡Signa carnose sunt ꝙ testiculus augetur sine dolore ⁊ apate scilicet cistis testiculoꝝ:⁊ est cum q̃dam duritie.⁊ cum tangis testiculos sentis eos dura carne circũuolutos.❡Signa varicose sũt ꝙ est dura oblõga ad modũ virgaꝝ tortuosaꝝ:sicut apparet in varicibꝰ in tibys porcoꝝ.❡Sed signa zirbaẗ sunt ꝙ nõ reuertiẗ:dato ꝙ iaceat pa.resuppinus.Et qñ didimus est relaxatus ⁊ mollificatus ⁊ foramen est raꝝ magnum:tũc de facili cadũt intestina in osseuz.vnde ẜz aliquos didimi sunt vasa spermatis ãtia testiculos.sꝫ sunt vasa secũdaria subsequentia postq̃ꝫ iformatũ est in testiculis que deferunt ad virgam.sed ẜm aliquos didimi sunt duo foramina in inguinibꝰ per q̄ q̃si pẽdent testiculi:⁊ per q̄ mã seminalis descẽdit ⁊ in idẽ redit.❡Sꝫ hernia humoralis discerniẗ qr corpus est repletũ ⁊ est sine dolore ⁊ cedit tactui ⁊ est mollities media inter aquosam ⁊ carnosam.

Pronostica. Or ruptura antiqua que hꝫ labia vulneris iterius indurata ⁊ callosa ⁊ hꝫ vnum ãnũ vel dimidium nũq̃ꝫ curabitur.⁊ si sit in parte neruosa sifac vltra.7.dies:antiquatur ⁊ vix aut nũq̃ꝫ curaẗ.Sed omnes rupture de facili curanẗ in ꝑnᵒ in puero maxime.sed in sene non curanẗ.in iuuene medio modo.❡Uaricosa est difficilis curationis.sed intestinalis antiquata nũq̃ꝫ curaẗ:nisi per manuz cirurgicã faciendo cauteria ⁊ brachale.qr incisio in sene nõ potest fieri:⁊ raro deuenit ịcisio nisi ad mortẽ.⁊ iõ ab illa libanos dñe.silr̃ si.3.mẽses transierit idiget cirurgia.silr̃ intestinalis descensus ịpedit a motu ⁊ eq̄tatione.

Cura. Cura requirit multa. ꝑmo dietam ⁊ regimẽ. 2ᵒ intestinoꝝ repositionẽ. 3ᵒ eoꝝ ibidẽ retentionẽ. 4ᵒ vulneris cõsolidationẽ. 5ᵒ cauterizationem vel incisionẽ.❡Primũ igiẗ fit cauendo per.6.mẽses a repletione ⁊ motu suꝑfluo.nõ comedãt fructus recẽtes nec legumia nec ventosa aliq̄:cuiusmodi sunt fabe ⁊ pisa.nõ bibant vinũ nouũ nec ceruisiã nouã.nec comedant ad saturitatez:sed a mẽsa surgãt cũ aliquali fame. post cibuz non surgãt nisi constricti fuerint fortiter ⁊ cõprehensi ⁊ coacti ad expulsionẽ fecũ vel ventositatis.ꝑ gradus non ambulent.non clamẽt.nõ saltent.cũ stapede equũ non ascẽdant:sed in loco alto ascendãt ⁊ suauiter in sella intrent.si laborare debeant ante cibum laborem ꝑficiãt.non coeant.⁊ ventrez laxũ teneant cũ clistери vel cum cassia vel cum reubarbaro vel cum suppositorio vel cum potagys lenitiuis de malua viol̃.borragie buglosa ⁊ similibꝰ.vitet balneũ nisi ītestina sint intantũ inflata ꝙ reduci non possint.tũc põt fieri balneũ ad preparandũ ad hoc.❡2ᵐ cõpleẗ sic.iaceat pa.resuppinus:⁊ hancha bene eleuetur ⁊ caput deprimatur.deinde ītestina cũ manu impellantur sursuz paulatine quousq̃ꝫ ad locum suum redeant:⁊ sic in pace iaceant.❡3ᵐ ꝯpleẗ.s. retentio eoꝝ repositoꝝ cum brachali ꝯuenienti ẜm latitudinem quatuor digitoꝝ facto de tela lini multis plicationibꝰ factis ibidem ⁊ interponaẗ cotuz ⁊ suaẗ fortiter. ⁊ sit ligula conueniens vt de ipsa possit claudi.⁊ pẽdeat ibi pila rotũda de pãno lineo q̄ supponaẗ brachali.⁊ aliq ponũt laminam ferreã ẜm semicircularẽ in medio illiꝰ brachalis linei:⁊ tunc cuz corrigys nectũt:⁊ inter coxas nodant.deinde emplastrũ ponũt super eminentiã inter brachale ⁊ corpus:qđ sic fit.℞.gluten piscium vel pellis arietine decocte.ʒ.iiy.picis grece.ʒ.i.picis naualis armoniaci.añ.ʒ.y.aloes masticis thur̃.roẜ.boli armẽi sanguinis draconis mirtillorum.añ.ʒ.5.aristol.lõ.⁊ ro.cõsolide maioris ⁊ minoris.añ.ʒ.vi.gallarum balausti.psidiarum olibani pilorum leporis.añ.ʒ.iy.sanguinis humani lib.i.omnia ista simul distemperentur in aqua in qua pellis arietina cocta est ⁊ tota lana sua.deinde pili leporis contriti apponantur:gumme resoluantur:⁊ cera pauca post agitando cum spatula puluercs incorporentur.istud emplastrum consolidat quasi omnia vulnera:⁊ ideo habeatur in honore.Uel potest fieri sic leuiꝰ.℞. aloes masticis ro.olibani.añ.ʒ.5.mirrhe:sanguinis dra. boli armeni picis naual̃ colofonie ⁊ grece.añ.ʒ.y.iacee nigre consolide vtriusq̃ꝫ plantaginis balaust.ematitis foliorũ quercus caude equine.añ.ʒ.iy.cere.ʒ.i.5.fiat cuz laudano ⁊ terbentina emplastrum optimum sicut prius ⁊ ponatur super locum iunctũ cum oleo masticino roẜ. mirtino laudano.deinde superponatur brachale predictum ⁊ non amoueatur nisi de quarto in q̃rtum ad minus.⁊ iaceat cum istis localibus in quiete ⁊ ocio per.40. dies.nec debet dimitti brachale vsq̃ꝫ ad curam completam nisi dum preparatur emplastrum ⁊ renouatur.solis suppositorys vtendum est ad laxandum vel cassia fi. sed quando vadit vtatur predictis iam.❡Quartum cõpletur si volueris per data interius.s.cõsolidationẽ per

potus ⁊ per pulueres ⁊ per electuaria faciendo. Potus
fiunt sic. ℞. plantaginis ro. iacee albe ⁊ nigre consolide
maioris ⁊ minoris auentie valeriane caude equine ver
bene añ. M. i. epatice. M. ij. cinamomi nucismuscate
corall. al. ⁊ ru. añ. ℥. s. zuccari vel mell. lib. s. vel qđ suffic.
⁊ si addatur sumac ⁊ radix brusci ⁊ gngneruia plus vale
bit. vnde vinũ decoctionis radicũ brusci valet optime.
Puluerem sic facio. ℞. mirtillorũ cinamomi nucismu.
añ. ʒ. ij. sanguinarie desiccate. ʒ. iiij. se. plantaginis se. por
tulace. añ. ʒ. iij. se. nasturtij hortulani. ʒ. i. qr mali saporis
est. corallorum ru. ʒ. i. s. fiat pul. ⁊ apponatur zuccarũ vt
dulcoretur. ⁊ detur mane quolibet die vel alternis die-
bus ad q̃titatem. ʒ. i. vel. s. cum vino qr brodia ⁊ lubri-
ca ꝯsolidationem ĩpediunt. vel de puluere facto de radi
ce valeriane da cuz vino quottidie. ʒ. i. vel de radice scro
fularie vel saponarie vel scolopendrie. vnde valeriana
⁊ cauda equina sunt spãlia in hernia crepata siue intus
siue extra. Haly tñ 3º tegni cõmento 186º dicit q̄ desic-
catiua ⁊ cauterizantia valẽt sicut nux cipssi ⁊ folia eius
aloe epaticum calx acatia thus. Electuaria sunt zuccarꝫ
ro. diarodon abbatis sirupus mirtinus diacitonitẽ ⁊ ca-
ro citoniorum diamargariton diacodion diadragantuz
frigidum. ¶ Hernia ventosa curatur cum cõsumptiuis
ventositatis sicut dictum fuit 2º huius. c. de tipanite et
de infl'one stomaci dando dialogon diaciminũ. ⁊ facien
do empl'm de ruta bacc. lauri cimino ⁊ aniso assis ⁊ pipe
lõgo calamento ⁊ furfure coctis in vino. vel spongia in-
tingatur in istis ⁊ superponatur. ¶ Varicosa curatur cũ
sero caprino ⁊ epithimo sanguinem purgando melanco
licum ⁊ flõmando venas ⁊ euãndo vel eaꝝ principium
extrahendo ⁊ torquẽdo ⁊ insidendo vel cauterizando. ⁊
residuũ cum medicinis desiccatiuis cõsumendo. ¶ Sz
aquosa curatur cũ medicis euãtiuis aquositatis dictis
. c. de idropisi: sicut cum aqua sãbuci ⁊ cum agar. ⁊ spica-
nardi cum vino. ¶ Zirbalis aũt ⁊ carnosa habent ꝯue-
nientiam magnam que cum operatione manuali habẽt
fieri. ¶ 5m. s. cauterium ⁊ incisio sic fiant: In carnosa sci-
datur pellis exterior testiculorum ⁊ excarnetur a carne
superflua. deinde sic consolidetur. ℞. olibani aloes sar
cocolle san. dra. añ. terantur ⁊ vulneri superaspergantur
vel. ℞. olibani partem. i. sanguinis draconis part. ij. cal-
cis non extincte partem. iij. tamen melius est vt extin-
guatur añq̃ apponatur nisi cauterizare velles cum ea.
¶ Zirbalis curatur cum cauterijs super os pectinis. ⁊
cum eleuatione superius paulatine. ⁊ tunc cũ emplastro
stiptico ⁊ fomentatione cum resolutiuis sicut ẽ origanũ
calamentum ruta camoᵃ. Sed hernia aquosa magna cu
ratur perforando pelliculam exteriorem testiculi iuxta
filum meᵐ burse cum sagittella aliqualiter ampla vel
cum instr̃o cũ acubus multum infixis perforeť. deinde
eleues superius eam ẜm latitudinem digiti. ⁊ tunc per-
fora pelliculam interiorem: exibit aq̃. que si fuerit mul-
ta non extrahas vna vice sed pluribus. Istud. n. idez fit
ex alia parte. ⁊ cũ totam aq̃ euaueris cauteriza locum
qđ aperuisti. ⁊ fac duo cauteria potentialia in inguine.
vnum ex vtraq̃ parte supra didimũ vnum. aliud super
alium: aliter mã redibit sicut prius. sed cauteriuz illud
ĩpedit ne testiculus ⁊ aqua exeat. ¶ Et est notanduz. q̄
in scissura ⁊ ruptura sifac intestina subito descendũt. ⁊ si
reponantur qñ hõ surgit sentiuntur in bursa leuiter. Sz
qñ didimus relaxatur vel zirbus tũc cooperiunť dupli-
ci pellicula. s. mirac ⁊ sifac. ⁊ in bursa nõ sentiuntur cũ tã
guntur ⁊ bursam elongant ⁊ paulatine descendunt ⁊ in
loco descensus aliquã grossitiem relinquunt. Ubi ergo
descendunt intestina per scissuram non labores cuz bra

chali ⁊ emplastris nisi in pueris ⁊ in nouitate scissure in
adultis. sed in parua scissura fiant cauteria penetrantia
mirac vsq̃ ad os pectinis: quia tunc fit cicatrix que plus
aliquid descendere nõ ꝑmittit. sed si magna vel in adul-
tis fiat ĩcisio signando eminentiam cum encaustro faci
endo circulum ro. qui cõprehendat totam eminentiaz.
deinde reduc qđ exiuit. ⁊ tunc sume inter duos digitos
manus sinistre pelliculam exteriorem cum mirac ⁊ ele-
ua ⁊ scinde ẜm corporis longitudinem ab vna ꝑte circu
li ad aliam donec videas scissuram sifac per quã intesti
na videre poteris aut zirbum. deinde suas mirac cum
sifac ẜm vnum pũctum ꝑforãdo mirac ⁊ sifac. ⁊ ẜm aliũ
ecõuerso. ⁊ hoc cũ filo exñte semꝑ ex vna parte pellicu-
larum non transuersando foramẽ sicut cirotece suunť sz
sicut pãni linei suuntur. patiens v̄o iaceat cum tali vul-
nere inferiori ventre donec plene fuerit solidatum. ⁊ vl
tra portet brachale donec cicatrix bene fuerit confirma
ta. ¶ Sed in relaxatione didimi ⁊ sifac dz pa. iacere in
banco ⁊ habere manus ante pectus. ⁊ ibidem debẽt bra
chia ligari ad bancum vel ad pectus ipso iacente resup-
pino ⁊ pes ⁊ coxe similiter. deinde reponanť intestina ⁊
teneat ea superius medicus vel minister. ⁊ tũc cauteria
preparentur de ferro calido ⁊ ꝓmatur firmiter super os
pectinis vsq̃ ad os illud. deinde superpone loco cauteri
zato butirum cum folijs caulis pistatum ⁊ liga fortiter
⁊ tunc in loco ponatur quousq̃ escara cadat: ⁊ tũc vt vul
nera consolidenť. ¶ Locus tñ aliqñ putrefit qr nutri-
mentum non venit ad testiculum ⁊ aliqñ cõsumiť pau-
latine. Et si sit apostema in testiculo illius partis ⁊ putre
fiat: aperiatur ⁊ cuz licinijs extrahatur putredo. ⁊ istud
est melius q̃ perdere vitam. vñ multos in cura habui ⁊
per multa tꝑa curati fuerũt: sed tãdem errãdo recidiua
runt. ⁊ brachale est melius ⁊ empl'm qr frequenter post
incisionẽ euenit mors. ¶ Si tñ vis cum medicinis cau
terizare poteris: sed periculosum est ⁊ dolorosum ꝑpter
corrosionẽ ꝑtiuz circũstãtiũ. sz cũ eis oꝑans cautiᵒ opeť
quo ad vulgus. Haly 3º tegni ꝯmento 129º ⁊c̃.

¶ De opatiõe cũ ferro in oculis ⁊ in lapide.

Lapis cum ferro ⁊ incisione curať qñ
alia medicamina non ꝯfe-
runt ne ethicam incurrat pa. vel mortem ex
dolore. Pro quo sciendũ. q̄ stuppe ꝓus debẽt
ꝓparari ⁊ puluilli ⁊ ligamenta ⁊ medicamina
stringentia sanguinem ⁊ dolorem sedantia. postea liga
crura patientis cuz coxis ita q̄ calcanei sint ad nates cõ
iuncti. deinde liga patientẽ super scãno suppinum ne in
hora incisionis se possit aliquo modo mouere. ⁊ tũc ĩtin-
ge digitum tuũ longiorem sinistre manᵒ: ⁊ silr ĩdicem in
oleo diu ⁊ illud intromitte in ãno patientis: cuius ĩtesti
na per clistere mollificatiuũ ꝓus euãta sint. manum aũt
dextram super pectinem pone palpando leuiter. vel la-
pidem ĩpellas ad extremitatẽ digitoꝝ ĩtromissoꝝ. Cũq̃
tunc duobus digitis lapidẽ cõprehenderis illum ad col
lum ĩpellas vesice iuxta testiculos quãtum potes: ⁊ tũc
senties duritiem lapidis in loco qui est inter anum et
testiculos qui dicitur ꝑitomeon in collo vesice apud ra-
dicẽ coxe. tunc enim cũ manu dextra rasoriũ ĩter filum
q̄ de ano ꝓcedit ⁊ testicl'os ⁊ coxã sinistrã suꝑ lapidẽ ita
q̄ lapidẽ ꝯphẽdas inter digitũ q̄ ẽ in ano: ⁊ rasoriuz ĩpri
me ⁊ vulnᵒ fac ꝑ qđ lapis possit a digitis expulsus exi-
re. ⁊ si sic nõ exierit: tũc vncis vl' ťeacul' deforis iuuate
ipz. lapide ext̃o ꝯiũge ĩpa labia vl'nerl ĩ vno* ⁊ ĩ suꝑficie
pl'uerẽ ꝯsolidatiuũ suppõe. ⁊ deiñ vnguẽtũ nigꝝ vl' ẽpl'z
nigrũ quod posui in 2º. ¶ Si vero san. non cessauerit
fluere accipiatur pãnus lineus ⁊ infundatur in aceto et

*fundo. Puluis Consolidan
℞. olibani, aloes, boliarm
ana ℥j. pul. lumbricorum
terræ combustorum ℥ij. sang
draco.is ℥ß fiat Puluis.

aqua ro.⁊ oleo ro.simul mixtis ⁊ patienti suppino superponatur ⁊ sepe pannus infundatur in eadem re.⁊ superligetur sic ꝙ ligatura in ore vulnerum ⁊ vsq; in diem tertium non soluatur.tñ non fiat incisio in parte neruosa:qꝛ ꝑma nõ ꝯsolidaretur omnino.Et aliqui ligant crura ad collum patientis ⁊ eleuant nates ⁊ intromittunt digitum in ano ⁊ tentant vbi est lapis ⁊ pellunt ad collũ vesice ⁊ tunc fit incisio collateraliter inter virgam ⁊ natem ita vt eam tangat.Et ego habui vnum baccalariuz in theologia qui calculosus.⁊ tunc ante fracturam lapidis ipse posuit quottidie digitum in ano vel semel ĩ hebdomada ⁊ eum pellebat ad funduz vesice:⁊ tunc potuit mingere satis bene.¶ Hic tamen notandum ꝙ lapis ẽ aliquando ita magnus ꝙ non potest exire per colluz vesice:⁊ tunc non debet fieri incisio.Similiter si sit valde paruus vt manibus inueniri non possit.⁊ si inueniat̃ de facili perditur:non debet fieri incisio ad eius extractionem.debet igitur esse mediocris q̃titatis.si sit etiam leuis:minus tolerat̃ incisio q̃ si esset asper.qꝛ qñ est asper pa.habet dolores frequentes quos facilius tolerat cuz scinditur q̃ si eos non haberet ex consuetudine.simil'r si sit cornutus vel bifurcatus ita ꝙ ad collum vesice non possit descendere non debet fieri incisio ad ei⁹ extractionem.Scienduz etiaz ꝙ pueri ⁊ adolescẽtes.xiiij.ãnoꝝ scindi pñt ꝑpter facilem restaurationẽ in eis.sed iuuenes carnosi ⁊ senes a senectute pñt icisionẽ tolerare ꝑꝑ eoꝝ fortem virtutem.sed decrepiti nullo modo debẽt incidi ꝑpter debilitatem virtutis ⁊ defectum consolidationis:quia apostema ⁊ non consolidatio circa vesicam sunt mortalia.⁊ ideo Hip.nefretici ⁊ circa vesicam dolẽtes ⁊c̃.Nec est facienda incisio in lapide renum:ſʒ tñ in lapide vesice vt dictum est.piculosum ẽ tñ aliquẽ oĩno incidere:⁊ iõ non cõsentio icisiõi si possit aliter fieri.

¶ De cura idropisis.

IDropisis cũ ferro curatur.asclites.s.⁊ tĩpanites nõ nec iposarca:nisi raro.tamen non fiat incisio nisi in iuuene forti.qꝛ senes ⁊ decrepiti nõ sunt fortes ad ĩcisionem faciendam:maxime in quibus ẽ idropiś confirmata.Si igitur iuuenem inuenies fortem:de cuius salute es securus quere subtiliter vtrum idropiś fuerit ex ꝑncipali vicio epatis.qꝛ si sic:tunc oꝫ incisionẽ fieri ex latere splenis.Si ex pɼicipali vicio splenis oꝫ ꝙ ex dextro latere fiat incisio inferius epate vel supra.Si vero sit causa diafragmatis vel alterius superioris opꝫ scindi supra pectinem in fine ventris in loco me° iliorũ.Si vero in muliere fuisset causa matricis: tunc solum fiat incisio prope vmbilicum.¶ Cum vero locum cum his cõsiderationibus noueris incidendum fac eos erigi ẽt ventrem ad inferiora premi:vt q̃tum potes aqua descendat.⁊ fac ipsum comedere paruz de pane tosto vino infuso.⁊ sunt talia totilia cum vino valde confortatiua debilibus ⁊ cõsumptis.deinde fac ipsum sedere ante te inter brachia alicuius fortis viri tenentis ne in hora tui operis moueatur.⁊ tunc accipe cum digitis manus sinistre pelliculam mirac in loco vbi vis facere incisionez ⁊ illam pellem perfora sagittella ẜm longitudinez corpis ita ꝙ ducendo non tangas sifac totuz mirac perforãdo.⁊ sifac detege ita ꝙ videre possis sifac.quo viso pellẽ in qua vulnus fecisti eleua superius versus caput ⁊ per vnius digiti latitudinem vel duoꝝ.⁊ tũc sifac perfora ⁊ pone ibi cãnulam cõcauam.extrahe de aqua q̃tuz ẜm virtutis considerationem videris expedire.⁊ tunc cãnulaz omnino extrahe ⁊ pellem exteriorez super vulnus sifac permitte descendere:qm̃ pellis exterior vulnus cooperiens nihil permittet inde exire.mane iterum pellem eleua donec vulnera ẜm rectitudinem opponantur ⁊ canulam mitte ⁊ extrahe de aqua semper cõseruando virtutem q̃tum potes.⁊ sic facias donec aqua auferatur:ſʒ non tota:ĩmo partem dimitte quã postea consumes cuz alijs medicis sibi ꝑprijs vt dictũ fuit 2° huius.caplõ de idropisi.¶ Et h̃ nota ꝙ tempore extractionis aque debet eger refici cibis bonis ⁊ potibus odoriferis ⁊ iocundis bonum sanguinem generantibus ⁊ spiritum multiplicantibus ⁊ brodijs bonis gallinarum ⁊ caponũ cum vino bono ⁊ aromaticis paratoruꝫ. qꝛ oĩs euacuatio magna spũs diminuit:⁊ diminutio spũum virtutem ꝑsternit ⁊ econuerso.⁊ ideo dicitur 5ᵃ affo.Omni eũationi est ãnexus casus virtutis.⁊ ideo 6ᵃ affo.dicit Hip.affo.27°.Quicũq; empici aut idropici vrũtur aut inciduntur:his fluente sanie aut aqua repente omnino pereunt.⁊ repẽte exponitur.i.subito ⁊ multum:qꝛ natura odit subitas mutationes.vt dicitur 2° regi.acut.⁊ 3ᵃ particula tegni.Deinde post ista locus suatur ⁊ consolidetur vt dictum est in incisione lapidis ⁊.c.de hernia.¶ De oculis fiat sicut dixi superius primo tractatu isti⁹ tertij.⁊ ista sufficiãt de h̃.Laus deo ⁊ beate Marie vgini:⁊ oib⁹ scis ⁊c̃.

¶ De tinea.

TInea est scabies capitis cuz squamis ⁊ crustis ⁊ pilorum euulsiõe ⁊ colore ⁊ odore fedo ⁊ aspectu abominabili et dicitur a teneo tenes et eo is: quia eundo per totum caput firmiter tenet ita ꝙ non curatur nisi cum auxilio medicine nisi raro.⁊ dicitur quasi totum caput tenẽs:vnde morbus est cõtagiosus:⁊ maxime si sit in iuuenibus vel senibus.

Cause. Causa eius sunt humores corrupti ab vtero in illo qui in tempore mẽstruorum concipit̃.vel in illo qui est in muliere mali regiminis.⁊ aliquãdo post vteruz ꝑpter malum regimẽ infantis aut nutricis.aut ꝑpter tineositatem patris vel matris eius vel eorũ ĩordinatum regimẽ.⁊ aliqñ est cum sanie fauo ⁊ virulẽtia ⁊ aliquãdo sine.qꝛ vtplurimũ est magis sicca q̃ humida ꝑpter vehementem humorum corruptionem ⁊ adustionem.¶ Item dicitur aliquando ista passio semota:qꝛ multas hꝫ partes semotas quas occupat in capite.dr̃ etiaz ab Auic̃.in 4°.⁊ a Mesue asafati.¶ Signa appẽt ad sensum ⁊ per dicta in diffinitione.

Pronostica. Pronosticatio est ꝙ tinea recens cum difficultate curatur:sed antiqua nũq;:aut cum labore maximo ⁊ in tempore longissimo:quia mala ꝯplõ adequata ẽ.⁊ ideo si curet̃ raro ibi pili nascuntur.⁊ illa pars semper erit debilior alijs ꝑtibus que non fuerunt tineose.

Cura. Cura est varianda ẜm variationem etatis.qꝛ in infantibus ⁊ in etate lactante debet regimẽ nutricis rectificari. deinde de fumoterre scabiosa lapatio acuto folijs ficus celidonia ⁊ folijs enule campane:⁊ cum succis istarum ad q̃titatem lib.s.⁊ cum.℥.ij.litargirij ⁊ axungia porcina antiqua ⁊ oleo nucis ⁊ cera fit optimum vnguentum pro omni etate.Et si vis fortius operari adde ceruse lote.℥.s.⁊ eris vsti tantũdem.⁊ adhuc fortius erit cum fuligine ⁊ cum fece aceti.similiter cum folijs ficus contritis ⁊ cum ramũculis ⁊ cum axungia porcina fit vnguentum optimum.⁊ potest vocari vade mecum quia omnem infectionem curat.¶ Sed in maiori etate digeratur mã peccãs ẜm exigentiaz humoris peccantis cuz sirupo de fumoterre ⁊ oximelle.⁊ purget̃ cum diasene ⁊ cũ catholicon.⁊ deinde ꝑticulariter cum sternutatorijs ⁊c̃.deinde accipe cartas antiquas cõbu-

fantur ⁊ terantur ⁊ distemperentur cum aceto ⁊ linias super locum. ⁊ est expertum. voco istud medicamē cartarum: quod ego feci frequenter. Et. ℞. cartarum cōbustarum calcis lote argenti viui extincti añ. ʒ. i. cōfice cuz aceto ⁊ oleo nucum. ⁊ line cum eo post fricationem loci sufficientem cum pāno aspero. Item fimus colūbin⁹ distemperetur cum aceto illiniatur caput. sanat eniz tineā inueteratam. Item cortex vlmi coquatur in aceto forti donec optime inspissetur. deinde pinguedo vel cera addatur ⁊ fiat vnguentum ad hoc optimuz. ¶ Sed si vis secure operari fac vnguentum Aristo. in li° aureis litteris scripto: quod ponit ɔstātinus 4°. practice sue. c. de tinea. ℞. salis fuliginis olei oliue picis liquide equo pondere. tere hec oīa ⁊ fac vnguentū ⁊ capiti tineoso de quo fuerint capilli rasi superpone ⁊ miraberis sanitatē ipsius ⁊ capillorum redundantiam facientem. ⁊ istud ego scio esse verissimum ⁊ a me sepissime exptū. sed in conficiendo est fetor ꝓpter picem liquidam. i. carpit anglice.

¶ De fauo.

Modo de fauo sciendum est ꝙ ē būiditas spissa sub cute capit] ad modum mellis. non tamen facit pustulā nec tumorem sed cutez reddit mollem. ⁊ cū comprimitur emittit humiditatem sicut est mel. Cuius cura est euacuare flegma salsum cum diaturbit ⁊ similibus. deinde accipiatur puluis vngularum caprinarum testarum auellanarum cornu cerui ⁊ corticum castanee ⁊ superaspergat̄. Or si passio fuerit de cal'is hūorib⁹ cum aceto puluis misceat̄ ⁊ vngat̄.

¶ De decoratione.

Modo de decoratione q̄uis in 2° dixerim de hoc: tamen hic addaz ꝙ lentigines panni macule ⁊ huiusmodi infectiones in facie si sint naturales non curā tur. si non: purgato corpore in omni causa sanguis leporinus aut caprinus calidus superponatur ⁊ ibi dimittatur ⁊ curat. Item puluis cinamomi vel baccarū lauri cum melle aufert eas ⁊ pānos. similiter inūctio cū oleo nucum. ⁊ expertus sum frequēter ꝙ succus lapacy rubei aufert maculas in facie ⁊ sine pari omnes infectiones. ⁊ idem facit medulla cerui ⁊ sepum eius. Item caseus recens cū melle maculas rubeas tollit a facie. Item fel caprinum ⁊ farinam lupinorum cōmisce ⁊ in nocte inūge ⁊ tollit rugas ⁊ omnia vitia faciei. Aut tartarum in pāno madefactuz per noctem dimitte ⁊ in aere de mane permitte humectari vel cum pauco melle misce ⁊ super faciem per vnam horam pone ⁊ vltra moduz aufert rugas ⁊ facit album. Item sunt aliquando vermes i naso ⁊ cuz nasus cōprimitur exeunt qui vocantur barones vel nepones. pro istis accipe sal armoniacum in aqua calida dissolutum ⁊ colla ⁊ cōmisce puluerem olibani ⁊ cōfice cum melle ⁊ superpone ⁊ curat. Itez ad pustulas in facie de quacūq₃ causa axungiaz vetustissimam pelliculis bene mundatam diu in mortario tere: deinde succuz radicū lapaty acuti adde ⁊ inūge. Item ruptorium submento vel flōmia vel scarificatio in fontanella colli valet i istis infectōib⁹. Itē ɔ̄ ifectōes i facie ⁊ i corpe p⁹ ptū mlieꝝ valet lac virginis artificiale qd̄ faciunt archimiste ⁊ aly satis cōiter. Sed si facies sit cōbusta cū sole tūc valet aqua nenufaris ⁊ aqua leuistici. ¶ Sed si fumus vel ignis leserit: tunc valet oleum rosatum cum vitellis ouorum vel oleum de vitellis ouorum quod talia curat. Similiter pili leporis incisi minutim omnem combustionem ignis ⁊ aque curant ⁊ in principio superaspersi Et vnguentum album Ras valet ante vesicationem et post. Ante vesicationes ponendo frigida sicut sandalum rosas plantaginem aquam ro. ⁊ oleum ro. cum vitellis ouorum ⁊ similia. Sed post vlcerationem valent pili leporis ⁊ vnguentum de calce: quod sic fit. ℞. calcez ⁊ pone in aqua frigida ⁊ dimitte per magnam horaz calcem residere ⁊ postea aquā abyce ⁊ calcem solam dimitte: ⁊ ablue cum aqua frigida donec tota acuitas auferatur. ⁊ postea cum oleo ⁊ pauca cera fiat vnguentuz ⁊ vnge ⁊ curat. ¶ Item qr facta est mentio de lacte virginis artificiali: ideo pono hic receptam cōmunez que est. ℞. aluminis plume partem. 5. camphore partē. i. aluminis roche partez. i. salis gēme par. 5. thuris albi pates. y. olei tartari part. i. aque ro. par. y. que sūt terēda terant̄ ⁊ puluerizentur ⁊ misceant̄ cum aqua ro. pt. y. Accipe vnam guttam huius aque ⁊ vnam guttaz aque litargiry in palma manus ex quibus mixtis fiet ad similitudinē lactis ⁊ sil'is substantie lactis suauis odoris ex qua lauetur facies ⁊ gula ⁊ pectus ⁊ manus. ⁊ optime dealbantur ⁊ redolent multū. ¶ Aqua litargiry sic fit. ℞. litargiry argēti lib. 5. teratur ⁊ cribelletur per pānum. ⁊ coque ipsuz in quarta media aceti albi fortissimi semper cum spatula agitando donec minuatur tertia pars aceti. postea cola ⁊ distilla per filtrum ⁊ serua in ampulla vitrea. ¶ Item gratias ago altissimo ⁊ omnipotenti deo qui me ad finē trium libroꝝ practice perduxit: cuius confidentia quartum audeo incohoare: petens ab eo iuuamen qui omnib⁹ dat affluentiam: ⁊ per quem omnia facta sunt: vt mihi peccatori subueniat ⁊ ad finē optatuz perducat. tñ istud qd̄ sequitur breuissimum erit. Amen.

¶ Explicit liber tertius Rose anglicane: subseqtur quartus liber breuis.

¶ Incipit liber 4⁹ de morbis particularibus.

Quartus liber erit breuis de prius obmissis morbis qui sunt particulares: quia particulariter eueniunt: non particularitate corporis tantum: sed paticularitate temporis: quia raro medicus lucratur pecuniam cum eis. ⁊ sunt litargia mania desipientia melācolia. ⁊ particularius de iter agentibus ⁊ de pānaritio ⁊ de regeneratione vnguium ⁊ de scothomia ⁊ vertigie. sunt igitur quinq₃ capitula.

- p̄m De litargia.
- 2m De mania desipientia ⁊ melancolia.
- 3m De scothomia ⁊ vertigine.
- 4m De pannaritio ⁊ regeneratione vnguium ⁊ eius ablatione.
- 5⁹ De iter agentibus.

Pro quo notandum in principio ꝙ frequenter medici vident signa repletionalia ⁊ signa plectorie ⁊ corruptionis sanguinis ⁊ humoris: ⁊ tūc non distinguunt inter illa bene: quia quidam intelligunt illa verba ⁊ quidam non. Et ideo dico ꝙ signa repletionis quo ad vasa: que est noua: sunt contenta alba grossa diffusa in medio vrine vel per totaz vrinam. Sed signa plectorie vel repletionis quo ad virtutē sunt quādo humores corrumpuntur ⁊ sanguis per consequens: quia sanguis vno modo accipitur pro aggregatione humoruz. dicit Haly. de signis epatis. 2°. tegni. ⁊ sunt quando vrina habet cōtenta multa alba parua ⁊ grossa similiter diffusa per totā vrinā cū obūbratiōe supius vel liuore vel cū qbusdaz forte cinerosis vel adustiōib⁹ i vrina. ¶ Itē nōn^m ꝙ ali-

qñ materia in stõaco ibibitur aliquando adheret:quod scitur qꝛ vomitus est de materia natãte ꝛ similr abominatio:sed singultus de materia imbibita:vt dicitur 6º affo.in cõmento illius.Spasmus fit ex replõne ita ꝛ singultus ꝛc.Sed eructuatio est de mã inuiscata adherente lateribus stomaci cõuersa in ventositatem.ꝛ istud nõ scitur per vrinaz.vnde Aui.3º cañ.c.de singultu.dicit ꝙ non est fortior ꝙ̃ vomitus.ꝛ Gal.ecõuerso 6º affo.ꝛ verꝝ est.qñ vomitꝰ est de mã:singultus tunc est fortior eo.sed qñ est de mã diuersa natante tũc ē debilior eo.ista posui hic vt signa morborum ꝑ vrinã meliꝰ distinguant.

ℂ De litargia.

Litargia est apostema i parte posteriori capitis sicut frenesis in ꝑte anteriori.ꝛ hoc loquẽdo de litargia vera ꝛ de fumis ibi existentibus memoriã ipedientibꝰ. vel ꝺ colera mixta cũ flate putrefacto in puppi cerebri ad qꝺ sequit fe.Et dicitur a letos qꝺ ē obliuio ꝛ giro giras vel gero geris q̈si obliuionez generans vel causans.vel girans oẽs sensus cũ obliuione.

Cause. Causa est oẽ illud qꝺ multiplicat flegma ꝛ replet caput vaporibꝰ sicut sunt allia cepe porri fructus aquosi vinum replõ ꝛ crapula ebrietas ꝛ lacticinia.offe in brodys pinguibꝰ carnes porcine pisces quies ꝛ otiũ ꝛ similia.vnde nũꝙ̃ est morbus per se sed superuenit aliqñ morbo:sic quottidiane cõtinue minori emitriteo ꝛ peripleumonie.Et ē apa istud in vys ꝛ foramini bus sub craneo:ꝛ raro in suba medullari ꝛ pãniculis.

Signa. Signa sunt fe.lenta sempꝑ ꝯcomitans dolor modicus obliuio permixtio rõnis.vrina est aliquantuluz spissa ꝛ discolorata ꝛ turbida velut subiugalium.gene rubẽt:oppressio oculoꝝ ꝛ palpebraꝝ sõnus multus ꝛ falsus.ꝛ aliqñ obliuiscitur assellare ꝛ migere. Et si sit de flegmate est cũ ossitatione multa a ꝑ̇ncipio ꝛ multitudine sputi ꝛ sõno ꝓfundo ꝛ stat oculis clausis ꝛ ore.ꝛ si aperiantur obliuiscitur claudere.egestio est hũida frequenter.pulsus ꝛ anhelitus sunt stricti ꝛ parui et occulti ꝛ inequales.tamen si alta voce clament ꝛ ꝓprio nomine appellentur respondẽt ꝛ loquuntur.ꝛ si dimittãtur statim reuertũtur ad sõnum qui est non ꝓprie sõnus sꝫ stupor ꝛ grauitas. Et si mã fuerit composita ꝛ dñetur flegma:tunc multiplicatur sõnus grauis ꝛ taciturnitas ꝛ pigritia motus ꝛ oculi claudũtur ꝛ apparet quasi mortuus.Sed si colera dñetur:tunc sunt vigilie ꝛ motus ꝛ alienatiões.ꝛ tꝫ oculos apertos ꝛ hꝫ intuitũ fixum. Et si equaliter dominentur apparent signa equalia.

Pronostica. Pronostica:io est ꝙ liuor faciei ꝛ tumor ꝛ inordinatio motus sunt signa mortalia in litargia.Item sanguisuge apposite frõti:si non adhereant mortale.Item si solitarius fuerit ꝛ multum comederit ꝛ amplius cõsiderauerit ꝛ loquitur que non decent ꝛ iugiter saliuã suam foras miserit:mortale est,ꝛ maxime si sudor frigidus in facie ꝛ ceruice fuerit.si autẽ ista non affuerint signum est ꝙ euadere possunt.ℂ Ulterius notandũ ꝙ differt a suffocatione matricis.qꝛ hic loqui potest:ibi non.ꝛ si itelligat rñdere nõ potest.ꝛ differt ab apopª ꝛ epilepsia:qꝛ ille subito veniũt ista paulatine.ꝛ differt a sincopi cordis: qꝛ ibi assimilatur faciei mortue:hic faciei sane.ꝛ alia dicta 2º huius.

Cura. Cura est illa quam dixi in ꝑ̇mo liº.c.de ꝓfunditate sõni.fiant igitur clisteria acuta i ꝑ̇ncipio de ierapigra centaurea abrotano ꝛ absinthio ruta ꝛ similibus.deinde fiant fricationes extremitatum fortes ꝛ ligature dolorose vsqꝫquo rubeãt.deide pedes ponãt in aquasalsa vsqꝫ ad medietatẽ tibiaꝝ.deinde corpore existente plectorico:ꝛ forti existente virtute fiat flõmia de cephalica vel de vena frontis aut de illa que est in sũmitate nasi aut cuz setis porcinis aperiantur vene in naso. deinde fiat sternutatio leuis vt cum pẽna vel festuca positis in naso.ꝛ sempꝑ laboret vt pa.excitetur a graui somno cum attractione per capillos posterius ꝛ in naso cum clamore in auribus.ꝛ eleuẽtur partes posteriores.s.pedes ꝛ cum timpano ꝛ clamore.ꝛ per capillos posteriꝰ humanos cõbustos positos ad nares et per alia fetida ibidem posita ꝛ trita.Et circa nares ꝛ palatum fiat inũctio cum mediocriter calidis.deinde prouocetur vomitꝰ cuz pẽna.deĩde capite raso maxime posterius vngatur oleo ro.ꝛ aceto tepidis.deinde addatur succus apy ꝛ acetum squilliticum.Sed confirmato apostemate quod erit in tertio vel quarto.tunc castoꝛ̃.bulliat cũ succo apy ꝛ pauco aceti vel oleo ro.ꝛ eo tepido fricetur occipitium fortiter ꝛ diu vt materia ibi contenta digeratur ꝛ euaporet ꝛ pãnus in eodem intinctus superponatur semper remouendo ꝛ statim meliorabitur.aut vngatur puppis cum euforbio piretro pipere ruta castoꝛ̃ . distemperatis cum oleo.similiter stercus columbinum distemperatum cũ melle iuuat multum.Item sinapis cum succo mente ꝛ castoꝛ̃.etiam assidue bibitum sufficit ad curationem si patiens compos sui sit ꝙ velit talia accipere.ꝛ frequenter suffumigetur cum cornu cerui ꝛ galbano ad exiccandum eum.ꝛ ventose sine scarificatione ponantur in nuca.ista sunt optima.ℂ Et si aliquo modo sit ꝯpos sui ipsius digeratur materia sicut dictum fuit caplõ de epilepsia cum saluia betonica ruta menta calamento origano aniso maratro cimino se.vrtice se.rute cum aceto modico melle ꝛ zuccaro.ℂ Et si febris sit fortis detur sirupus in parua quãtitate cum decoctione capillꝛ̃.ve.ꝛ brusci.ℂ Et si materia sit composita digeratur cum sirupo violato oxizaccara ꝛ oximelle diuretico.ℂ Sed si mã sit melancolica tũc oculi sunt aperti ꝛ est cũ rixa ꝛ motu ꝛ ituitu infixo ꝛ tunc digeratur cum oximelle diuretico ꝛ squillitico ꝛ sirupo de fumoterre.Deinde euacuatio fiat cum ierapigra Galꝛ̃.acuita cum modico coloquintide ꝛ bdelio ꝛ ieralogodion in causa melãcolica ꝛ cum iera rufini vel cuz diasene acuito cũ lapide lazuli loto. ℂ Et si materia sit composita componantur medicine ex iera pigra ꝛ electuario de succo ro.Itez fiant masticationes ꝛ caputpurgia ꝛ gargarismata dicta caplõ de epilepsia.ꝛ prius in multis capitulis secũdi ꝛ.iy.li.deinde ponatur tiriaca super lingua ꝛ transglutiat pa.si possit.Deinde ꝓ corruptione memorie fiat electuarium ex duabus partibus ligni alꝛ̃.ꝛ cassia lignea ꝛ tertia parte euforby ꝛ interioris anacardi substantia cum piretro ꝛ pigano cõfice cuz melle ꝛ detur in parua q̈̃titate.Et raso capite abluatur cum vino calido postea scarificetur ꝛ statiz fiat confricatio cum predictis decoctis. Et in causa composita accipiantur rose viole nenufar.camomilla mellilotum anthos decoquãtur ꝛ fiat fomentatio breuis:sed locus cito post desiccetur.Item conuersio frenet.in litargiaz est mortale.ꝛ econtra est bonum aliquando. Item corphilomene vel vpupe super obliuiosum saspensuz memoriam restituunt.Itẽ cor irũdinis cũ melle coctũ ꝛ acceptum facit reminisci ꝑ̃terita ꝛ futura ꝑ̇dicere.

ℂ De mania desipientia ꝛ mlĩa.

Mania ꝛ melancolia sunt ꝺ materia melancolica sed diuersimode.qꝛ melancolia ē ex abũdãtia colere nigre:mania ex subtiliũ humorũ corruptiõe.vt dꝛ̃ 3ª affo.ꝯm.23º silr 6º affo. ꝯm.56º dicit Galꝛ̃.ꝙ apoplesia epilepsia cecitas spasmus

sunt de flegmate ⁊ colꝫa nigra. mania vͦo non cōicat his
Impossibile enim est de flꝫate nasci: cuꝫ mā vnde nascit
de necessario sit furiosa. ⁊ colera ru. semper est huius q̄li
tatis: qꝛ colera nigra nō nisi cuꝫ incēsa fuerit ⁊ in malas
qualitates transiens ⁊ corrupta fuerit. Et sunt iste passio
nes desipientie que aliā fiūt vicio cerebri aliā vitio alioꝝ
mēbroꝝ. ipsa tñ variatur ſm diuersas causas. quia que
dam ē de sanguine adusto. quedaꝫ de colera adusta. que
dam de melancolia adusta. quedaꝫ de flegmate adusto.
⁊ hoc dicitur 6ª affo. cōmento 59º ꝙ de colera ru. cuꝫ sol
licitudine ⁊ tristitia fit desipientia. cuius intensio si aug
mentatur vt in coleraꝫ nigrā mutetur facit q̄si maniaꝫ.
Et Dam̄. 2ª affo. suoꝝ cōmento 76º dicit ꝙ desipientia
a tribus naturaliter causatur. s. a virtute humore ⁊ mē
bro. A virtute. s. ab eius debilitate. vt pꝫ in senibus qui
fere omnes incurrunt desipientiam loquendo de decre
pitis. Ab hūore sicut ꝑ hūorē mlꝫicum vel quēlibet aliū
humorem adustū. A cerebro vt per solam malitiam cō
plexionis per fumositates delatas sursum. ¶ Et notā
dum ꝙ humores qui sursum ferūtur aliquando tenent
totum caput sicut in mania ⁊ mlꝫia. aliquando vnā ꝑtem
solā vt in litargia ⁊ frenesi ſm Isidor. 2ª affo. Dam̄. vbi
prius. ¶ Et adhuc notanduꝫ ꝙ aliquādo corrumpitur
memoria ⁊ manet rō ⁊ imaginatio salua sicut dicitur de
illis qui obliuiscebantur nominū suorum in q̄dā pestilē
tia. vt dr̄ 3º de morbo. c. 4º. ⁊ 5º de morbo. c. vltimo. Ali
quādo corrumpit imaginatio ⁊ remanet memoria sicut
ponit exemplum Galꝫ. 3º de morbo. c. 4º. ⁊ Haly 2ª ꝑtiª
tegni in cōmento illius: ſm partem vero que ſm cerebꝝ
ponit exempluꝫ Ga. de B. Et aliq̄n cogitatio ⁊ ratio ⁊ re
manet memoria ⁊ imaginatio. sicut Galꝫ. exemplificat ꝺ
illo qui proiecit vasa vitrea ⁊ pueꝝ 4º. interioꝝ. c. 2º. Tñ
proprie loquēdo melācolia vocatur infectio medie ꝑtis
cerebri cū ꝓuatiōe rationis. ſꝫ mania ē infectio añrioris
partis cerebri cū ꝓuatione imaginatiōis.

Cause. Causa est omne illud qꝺ multiplicat mlꝫiaꝫ ⁊
humores adustos siue sit aliquod accidentiū
siue cibus grossus melancolicꝰ ⁊ tristitia ⁊ dolor ⁊ angu
stia ⁊ amissio ꝑpaliū ꝓsecutio dominoꝝ ⁊ similia.

Signa. Signa si ex sanguine sint tunc est risus ⁊ le
ticia īordinata sine causa. Si ex colera fit cū
clamore ⁊ ira ⁊ rixa. Si ex mlꝫia tunc est cuꝫ timore ⁊ tri
sticia ⁊ sollicitudine quia semper vult esse solitariꝰ ⁊ so
lus loquitur. Nec est miruꝫ dicit Galꝫ. 5º de morbo. si me
lancolici semper timeant: qꝛ causaꝫ timoris semꝑ portāt.
qꝛ mlꝫia facit timere nāliter. sed sanguis facit gaudium.
nam rōne nigredis dicit Auer. in cāticis ꝑtiª ꝓª de signis
melꝫie. qꝛ tunc sanguis faceret gaudiū ratione albedinis.
qꝺ non est veꝝ. ⁊ est de hoc affo. 6ª ꝑtiª. si timor ⁊ pusilla
nimitas diu durauerint facient mlꝫicum. Si sine cā ma
nifesta veniet mania aut est cum furia ⁊ alienatione ⁊ vo
cantur dementes vel amētes. Si autem flꝫa salsum adu
ratur ⁊ faciat istuꝫ morbū tūc plorant de facili. ⁊ isti oēs
aliq̄n illud qꝺ mente concipiunt ore dicunt q̄cq̄d sit il
lud. De genere mlꝫie est amor hereos in istis mulieribus
⁊ viris qui inordinate diligunt. ⁊ habent isti omnes di
uersas ꝓprietates qꝛ quidā putant se eē gallos ⁊ erigūt
brachia tāq̄ꝫ alas ⁊ volunt cātare. q̄dam ꝙ sint epi ⁊ vo
lunt conferre prebendas. q̄dam fugiunt ne super eos ce
lum cadat. ⁊ generale est apud oēs ꝙ timent mortē ⁊ nō
vellent eam. ⁊ q̄dā timent omnia nigra. ⁊ cum audiunt
loqui de diabolo passio arripit eos. nec audent stare soli
in camera tales nec ad loca tenebrosa aliquo modo ire
ꝓpter timorem: ⁊ alia talia infinita. sicut de vna mulie
re quā habui in cura mea vidi ꝙ nō audebat loq̄ de dia
bolo nec respicere per fenestram eꝫ ne videret diabolū
timēs de oī homine nigris vestito ne esset ille.

Pronostica. Desipientia cum risu minus mala
est. quelibet tñ est mala. ⁊ si ante si
gna digestionis in morbo acuto venerit mortale. si post
non est timeñ. Item vlcera in pedibus aut in facie ma
niaci non curantur. Item casus appetitus in eo est mor
tale. sed idropisis ⁊ fluxus ventris ⁊ mēstruoꝝ vel emo
roidaꝝ in eis sunt bona. Iteꝫ ꝺ desipientitia 7ª ꝑtiª affo.
multa diuersa. ⁊ affo. 14º. dicit Hip. ꝙ in ꝑcussione in ca
pite stupor aut desipiª malum. vbi dicit Galꝫ. in cōmento
ꝙ desipiª est cum non oporteat īfirmus loquit vel facit
aliq̄d. ⁊ stupor cū nec loquit nec facit aliq̄d ſꝫ oculis mo
dicum apertis q̄si subclausis sicut timēs tacuerit.

Cura. Cura est de ꝓmo cū letificantibus q̄ꝫtum pōt
fieri. ⁊ ꝙ sit cum illis quos timet ⁊ de quibꝰ ve
recūdatur si turpia faciat. ⁊ ꝙ pulchra sint omnia iuxta
patientem nisi venerit ex gaudio: tunc enim aliqua tristi
cia nūciet. 2º dentur humectantia sicut vinum. qꝺ licꝫ
sit siccum: est tñ humidum respectu mlꝫie. ⁊ dent brodia
⁊ capōes ⁊ caro edulina ⁊ agnina ⁊ porcelloꝝ ⁊c. ⁊ colatiª
⁊ electuaria humectent vt dicebatur. c. de ethica. 3º oꝫ
vitare caseum ⁊ carnes bouinas anserinas leporinas et
ceruinas ⁊ omnia que multiplicant mlꝫiam. Deinde me
lancolia digeratur ⁊ eūetur ꝓut dictum fuit ꝓmo huius.
tractatu de quartana. ⁊ 2º. huius. c. de lepra. ⁊ detur dia
borraginatum. Tñ si sit ex vicio cerebri: tunc est passio
quasi continua ⁊ oportet dare confortantia caput in plꝰ:
sicut anthos nux mu. sticados maiorana ⁊ rosas. Sꝫ si sit
vicio alterius membri minor est passio ⁊ cū maiori iter
polatione: ⁊ tunc oportet ꝯfortare mēbrum a quo venit
⁊ dare illa que ascensuꝫ vapoꝝ īpediūt. Et in omnibus
spēbꝰ fiant fricationes extremitatum ⁊ ligature doloro
se ⁊ dentur clisteria fortia ⁊ detur sirupus de fumoter
re. ⁊ detur ista meⁿª frequēter. ℞. trifere saracenice. ʒ. ij
epithimi. ʒ. i. ierapigre. Galꝫ. ʒ. ß. detur in potu. vel sic. ℞.
sene florum borraginis floruꝫ sticados croci. añ. ℥. i. epi
thi cuscute. añ. ʒ. vi. polipody agar. añ. ℥. ß. mirabolanoꝝ
indorum. ℥. i. lapidis lazuli. ʒ. ij. omnia conquassata deco
quātur preter mirabo. ⁊ lapidem lazuli. ⁊ detur in nebulꝫ
ꝓut melius poteris. ⁊ ista medicina longo vsu curat oēs
melancolicas passiones. Item clisterizetur ⁊ caput rada
tur ⁊ pedes fricentur ⁊ manus cum aqua in qua coquit
sal ⁊ acetum ⁊ curabitur. Tamen in mania oportet dare
frigida ⁊ purgare cum electuario de succo ro. ⁊ cum dia
sene. ¶ Item in causa sanguinea fiat flobothomia velit
nolit patiens per totuꝫ diem. post ligetur ne fiat emoro
sagia. ⁊ sit de cephalica vel de vena inter pollicē ⁊ indi
ceꝫ. vel de cute pedis inter ꝑuum articulum ⁊ sibi ꝓxi
mum: tñ non fiat flōmia in ꝓncipio: sed postq̄ꝫ aliqualꝫr
inueterat. deinde fiat vētosatio ī posteriori ꝑte capitis.
Item cauteriū in ꝯmissura anteriori capitis optimū est.
deinde fiat balneum ꝑpatū ⁊ frequenter ieiuno stōaco ⁊
fiat ibi ꝑua mora. Itē coitus moderatus ab aliquibꝰ cō
mēdatur ad expulsionem māe a cerebro. ⁊ q̄ꝫ diu habet
toruū aspectuꝫ scias ipm nō esse curatum. vtatur scolo
pendria ⁊ pentafilone ⁊ borraginibus ⁊ buglos in cibis
suis. Iteꝫ fiat in tꝑe calido flōmia de brachio dextro pꝰ
purgationem ꝑ aliquos dies de mediana vel basilica. ſꝫ
in tꝑe frigido de sinistro vel de saluatella manꝰ sinistre.
deinde vngat frontem ⁊ tēpora cum oleo camomille ro.
⁊ vio. Utatur tꝑe calido letiª Gal. diaborraginato añ. mi
xtis. vel diamargariton ⁊ dianthos in tempore frigido.
Purgetur quolibet āno in medio veris cum purganti
bus mlꝫiam. vtatur aliq̄n ouis mollibus non duris non

frixis ⁊ elixentur. Prouocetur sõnus in istis cũ lactucis
⁊ aromaticis sicut cum zinzi. galanga mace croco carda
momo cinamomo lignoaloes. Uitet amigd. ⁊ nuces: q2
ratione vẽtositatis replẽt caput. tñ oleũ de amigd. dulc.
optimũ est eis super caput ⁊ pectus ad humectandũ sed
non diu moretur: sed cuz pãno fricetur ne oppillet. Fru-
ctus sicut pruna damascena. ĩ pncipio prãdy pñt accipe
re ⁊ pira in fine prãdy in parua q̃titate. vitent iraz ⁊ sol
licitudinem ⁊ tristiciã ⁊ vigilias. ¶ Tñ ĩ speciali de ma
nia ⁊ melancolia dico q balneum valz de maluis ⁊ viol'
nenufar̃ ⁊ lactucis ⁊ folys vitis ⁊ silibus. ⁊ lingua canis
⁊ se. eius quocũq3 modo detur valet in mania ⁊ curat. ⁊
capite raso pinguedo scrophe superponatur ⁊ valet fre-
nesi ⁊ manie. Item succus consolide cum melle mixtus
⁊ naribus infusus epilenticis ⁊ alienatis valet. Itẽ pul
uis testudinis combuste oẽm alienationez ⁊ mentis in-
saniam curat. ¶ Item qui sensum amittit abrotanum
saluiam solsequiuz tere cum vino ⁊ per. xv. dies da bibe
re ⁊ sensum recipiet. Idem facit gentiana ⁊ se. rute bibi-
ta. Itez mirabolani citrini ⁊ kebuli conditi valent ad ħ
Item ad rabiem hominis ⁊ alienationẽ ⁊ desipientiam
se. brusci da bibere ieiuno ⁊ perfecte curat. Item si ma-
nia de morsu canis rabidi contigerit ⁊ per os spumã emi
serit infra. 7. dies morietur. Item si quis de nocte surre-
xerit quasi maniacus da ei bibere de abrotano agresti ⁊
curabitur. ¶ Sed confirmato morbo o3 calida euapo-
ratiua super caput ponere sicut pulmonẽ arietis calidu3
vel gallum fissum per medium vel catulum canis abie-
ctis intestinis. ⁊ valet ħ in frenesi. vel capita arietũ statiz
decollata apponantur. Et de capitibus balneum factu3
valz ethicis ⁊ cõsumptis ⁊ maniacis ⁊ m'licis. Or si dor-
mire non possunt amigd. amaras cum aceto cõtritas su-
per caput ⁊ super frontem pone ⁊ dormient. ⁊ fiant illa
que dicta fuerunt pmo li. Item in istis indigestio infla-
tio rugitus ⁊ vesicula in pollice vel retentio vrine sunt
mala. sed in frenesi sũt mortalia. ¶ S3 in amore ereos
op3 vituperare illam quã diligit vel facere copulationẽ
⁊ dare cãphoram ⁊ lactucã super renes. ⁊ confortare pa-
tientem ne in ethicam icidat. Ista omnia valent istis tri
bus passionibus. s. manie m'ie ⁊ desipientie. ⁊ aliqñ fre-
nesi ⁊ amori ereos quo ad purgationẽ ⁊ balneũ. Et ideo
simul posui ista capitula que si bene inspiciant̃ sunt vti-
lissima in multis casibus: posito q morbi isti raro eueni
ant. vnde in istis amentibus ⁊ alienatis cum istis iaz di
ctis potest medicus facere q̃si mirabilia. tñ op3 frequen
ter hũores adustos eũare sicut satis dixi in primo ⁊ 2°. ⁊
aliqual'r in 3°. ⁊ ideo recurre ad loca illa.

¶ De scotbomia ⁊ vertigine.

Scotbomia est passio sẽsus cõis qua credit patiens se videre
muscas ⁊ cimices. Et dr̃ scotbomia a scotbos
qd ẽ videre: ⁊ mias qd est musca: q̃si visio mu
scarum. ¶ Cãe sunt humores corrupti ⁊ vapo
res corrupti ⁊ tenebrosi existentes ĩ cerebro ⁊ potissime
in pte anteriori. ⁊ venit aliquando talis vapor a stõaco.
aliqñ ab alys ptibus. aliqñ a cã puata in capite. ¶ Uer-
tigo est passio sensus cõis que facit hominẽ credere oĩa
moueri in girum. ⁊ ideo dicitur vertigo quasi vertens gi
rum. ¶ Causa ẽ materia magis subtilis q̃3 sit in scotbo-
mia cu3 ventositate inclusa in humido viscoso que nõ
habet exitum. ⁊ ideo mouetur in girum ⁊ contingit pro-
pter rotationem in girum vt pueri mouentur aliquãdo:
⁊ qñ videt rota3 vel aquã fortiter moueri: vel nubes cre
dit se moueri cũ illis. ⁊ ideo appodiat se reb⁹ vicinis vel
oportet q sedeat vel cadat vtrobiq3. ergo in scotbomia
⁊ vertigine ẽ corruptio visus ⁊ malitia creatiõis idoloꝝ
in cruciatiõe nerui obtici. ⁊ ideo male reddit̃ sensui cõi.
⁊ per 9ñs est malum iudicium in imaginatiua.

Signa. Signa cõmunia sunt visus obscuritas oculo
rum grauitas tinitus aurium. ¶ Propria si
gna scotbomie sunt q hõ est sicut maniacus ⁊ oĩa mem-
bra eius sunt debilia ⁊ habent mollitiem neruoꝝ. Et si
est de causa priuata in capite passio est cõtinua ⁊ est gra
uitas crebri ⁊ est tinitus ⁊ malitia olfatus. Et si sit ex sto
maco est cum grauitate stomaci cum nausea ⁊ abomina
tione: ⁊ est minor cito post prãdiu3. Et si sit vapor iste de
corruptione sanguis apparent corpora rubea cora3 ocu-
lis: ⁊ a colera appent citrina ⁊ videntur in sõnis. Et si fl'a
apparent alba corpora ⁊ videt̃ sibi q sit in aquis. Et si
m'ia apparent corpora nigra ⁊ videtur sibi q transeat p
loca angusta in sõnis ⁊ q cadat. ¶ Propria signa verti-
ginis sunt q infirmi oĩa ante se posita vident moueri et
maxime res rotundas sicut molas. A parte vrine scien-
dum q in istis morbis vrina est alba in colore vt cõmu-
niter tenuis in substantia. cum circulo grosso ⁊ spisso tũc
scotbomiam significat.

Pronostica. Pronosticatio ẽ q isti sunt in via
ad epilepsiam ⁊ ad apoplesiam et
ad cataractam oculorum. ⁊ si multiplicent malum regi-
men in illis cadent.

Cura. Cura est sicut dictum est de epilepsia in 2° hu-
ius ⁊ sicut dictum est de dolore capitis. Quin-
q3. n. sunt facien^a in cura. p°. mãm digeri ⁊ abscidi ⁊ eũa
ri. 2°. si sit membru3 mandans o3 illud rectificari. 3°.
debet dieta dari tpata. 4°. o3 confortare caput ⁊ cere-
brum vt mãm non recipiat. 5°. oportet conuertere va-
pores ad oppositum ⁊ diuersum cũ fricationibus extre-
mitatũ ⁊ ligatura dolorosa ⁊ vẽtosatiõe in eis ⁊ in spatu
lis ⁊ cũ clisterib⁹ ⁊ suppositorys ⁊c. ¶ Quecũq3 igr̃ fue-
rit causa si corpus est plectoricu3 fiat flõmia. tñ in causa
sanguinea fiat pmo flõmia de vena basilica. deinde de
cephalica. deinde si oporteat de vena non pulsatili post
aures. deinde fiat scarificatio cartilaginum auriũ qd va
let in omni causa. deinde si oporteat fiat ventosatio cru
rium. ¶ Tñ si causa sit in capite sola tũc flõmia cepha-
lice suffic̃ cũ venis post aures: ⁊ scarificatio cartilaginũ
aurium. deinde dentur cibi frigidi ⁊ acetosi ad feruore3
sanguinis mitigandum: sicut est agresta acetum ⁊ simi-
lia ⁊ medicine frigide sicut coriandrum infusum ⁊ tama
rindi ⁊ vinũ maloꝝ granatoꝝ cum triasandalis cãphora
tu3. ¶ Et si fl'a sit in causa digerat̃ cum peonys ⁊ saluia
betonica auentia radice feniculi petrosily rafani ⁊ semi
nibus diureticis cũ melle ⁊ aceto. deinde eũatio fiat cũ
ierapigra Gal. acuita cũ agarico ⁊ turbit vel cum pulpa
coloquintide ⁊ modico masticis vel cum esula vel cum
cartamo vel cum mirabolanis kebulis si materia sit in
stõaco. ¶ Sed si mã est colerica detur sirupus acetosus
⁊ fiat vomitus cum aqua cal'a ⁊ detur medicia facta de
mirabolanis citrinis ⁊ infusione aloes cum cassia ⁊ zuc-
caro violato simul mixtis. ⁊ vtatur triasandalis ⁊ zucca
ro ro. ⁊ in cibis detur accedula lactuca portulaca. ¶ Si
mã est melancolica ⁊ ventosa tunc detur sirupus de fu-
moterre ⁊ borraginis. ⁊ purgetur cũ ieralogodion ⁊ iera
rufini acuitis cũ lapide lazuli loto ⁊ cũ diasene ⁊ diabor
raginato. Odoret res boni odoris de maiorana musco
laudano ⁊c. dentur etiã electuaria diagalanga pliris diã
thos diaciminum que etia3 valent in causa flegmatica.
¶ Et si sit de stõaco fiat vomitus cum aqua in qua co-
cta sint anetũ rafanus mel ⁊ sal. deinde euacua cũ pillu-
lis cochys ĩforti virtute quaꝝ recepta est. ℞. colloquin-

tide. ℨ.i. aloe masticis. an. ℨ.5. conficiantur cum succo absĩ. ¶ Tñ si colera sit in stomaco: tunc digeratur mã cũ oxizaccara. deinde eũetur cum oxilaxatiuo vel cum diaprunis vel cum violis prunis cassia ⁊ mirabolanis citrinis reubarbaro ⁊ floribus borraginis ⁊ succo fumiterre. Et vtãtur oẽs isti post prandium vel ante carnibus citoniorum conditis cum zuccaro sine spẽbus calidis. tñ in causa frigida stomaci valet diacitoniten. Sed tñ propter inanitionez stomaci vtantur quolibet die mane bucella panis intincta in succo citonioꝝ aut cuz succo agreste aut piroꝝ. ⁊ vtantur carnibus citoniorum aut rosata nouella. ⁊ hoc valet illis qui hoc patiunẽ ꝑpter coitum supfluũ cũ collaticys ⁊ electuarys ad restaurandũ ⁊ cũ leti[a] Sal. in quibus spũs deficiunt ⁊ videtur eis quelibz res due ⁊ ꝙ omnia moueantur in giruz. Pedes lauẽtur cuz folys vitis in plus ⁊ folys salicis in minus quia sunt minus humide: ⁊ desiccantia eis nocent. Caput cũ aqua ro. et lacte mulieris roretur et detur eis candelum cum succo citoniorum vel pomorum dulcium vel cum agresta vel cũ succo mente. Si de cerebro sit detur diagalanga pliris cũ musco. deinde in causa frigida abluatur caput rasum cum decoctione folioꝝ lauri betonice valeriane rute camomille. deinde tergatur cito post. In cã cal'a accipe celidoniam plantaginem tere adde acetum ⁊ capiti ⁊ temporibus fiat emplastrum vel lotio. ⁊ in causa frigida inũctio tempoꝝ cuz melle ⁊ felle leporis est expertum. Et caput abluatur cum decoctione enule cãpane ⁊ curat vertiginez ⁊ capitis dolorem. aut abrotanũ: bibat ⁊ cito liberabitur. ⁊ quottidie. 3. gutte vrine sue ĩfundantur in auribus. ¶ Si fuerit a motu in girum quiescat ⁊ sit in silentio ⁊ dormiat. ¶ Si a percussione vel casu fiat flõmia de cephalica ⁊ 3[a] die de vena post aurem. deinde. accipiaẽ cera alba ⁊ malaxetur cũ oleo de camomilla ⁊ ponatur super totũ caput in modũ capelli ante prãdium ⁊ non post ⁊ ventre prius laxato. ⁊ accipiatur lana succida ⁊ torrefiat cũ oleo ro. ⁊ actual'r calidum ponaẽ super caput. Similiter pellis arietina de nouo extracta actualiter calida ponatur super caput. ¶ Dieta dz eẽ ꝙ isti alienẽt a se omnem rem cito resolubilẽ ⁊ cito conuertibilem in fumos malos: cuiusmodi sunt porri allia cepe lacticinia pise fabe pinguia vinuz nouũ ⁊ ceruisia noua ficus ⁊ nuces ⁊ oleagina ⁊ frigida ⁊ viscosa ⁊ panez calidum ⁊ indigestibilia oĩa ⁊ cenam ⁊ sõnum statim sup cibum ⁊ ebrietatem ⁊ rixam ⁊ ventuz. ⁊ caueant sibi ab aspectu reꝝ velociter se mouentiũ sicẽ sunt rote ⁊ aq̃ fortes ⁊ nubes ⁊ ab aspectu montium ⁊ cãpaniliũ ⁊ rerum altarum ⁊ ab aspectu ꝑfunditatuz sicut si esset supra nõ aspiciat deorsum ⁊ ꝯsimilia. nec imagineẽ de talibus. ⁊ nõ saltet nec currat nec inclinet se deorsuz. venter teneatur laxus. ⁊ caueant a repletione cibi ⁊ potus. ⁊ dimittãt coitũ oĩno. ⁊ potẽt vinum aromaticũ tꝑatũ ⁊ moderate.

¶ De panneritio.

Paneritium ẽ apostema dolorosuz in radice vnguis generatum faciens cadere vnguẽ vel ẜm totum vel ẜm partem ad qđ sequitur fe. ꝑpter directum respiraculum ad cor: quia vngues nutriuntur ex superfluo nutrimento cordis. ⁊ ideo in sincopi ⁊ in morientibus ⁊ passionibus cordis ⁊ pectoraliũ respicimus vngues. qꝛ mortificatio in eis arguit mortificationem cordis vel simpliciter vel quo ad tempus: sicut in frigore mortificante ⁊ in sincopi que est parua mors ⁊ in rigorib[9] febrium vbi calor retrahitur ad cor. qꝛ fe. est passio cordis vt dictum fuit in ꝓmo huius. Et diciẽ paneritium q̃si totum vnguẽ repẽs vel eripiens: a pan qđ est totũ ⁊ e vnguis: ⁊ eripio eripis.

Cause. Causa est nutrimentũ supfluuz non digestũ: defectus sõni ⁊ constipatio ventris: contusio vnguium ⁊ attritio eaꝝ ⁊ pustule ibi aperte ante tp̃s debitum. Aliqñ sanguis est in causa. aliquando colera. aliquando flegma putridum. ⁊ quandoq3 est cum vlcere ⁊ quandoq3 cum sanie subtili fetida. ⁊ in hoc est timor digiti dicit Aui. i. 4° cañ. fen 7[a] tractatu 4°. c. de paneritio.

Signa. Signa sunt manifesta. qꝛ si sit de sanguie locus rubet ⁊ tumet ⁊ alia signa sãguinis. Si đ colera est citrinitas vel rubedo splẽdens ⁊ punctura ⁊ arsura ⁊ vigilie ⁊ fe. vt cõiter. Si de fl'ate putrido est cum rubedine obscura ⁊ liuida ⁊ cuz mollitie ⁊ appent signa ĩdigestionis ⁊ flegmatis ⁊ est dolor obtusus.

Pronostica. Pronosticatio apparet in diffinitione sua. similiter facit vnguẽ cadere vel scabiosum ⁊ turpẽ vel duplatum vel gibbosum vel mutilatum ⁊ abbreuiatum. ⁊ aliqñ derelinquit ibi sanguinem congelatum sub vngue vel albedinẽ turpem morpheatum. ⁊ aliquando pre dolore ĩterficit ꝑpter respirationem ad cor. tamen respiratio illa est distans. ⁊ ideo possunt poni ibi repercussiua quamuis sit quasi emunctorium cordis.

Cura. Cura est flõmia partis opposite ⁊ post eiusdez partis si oporteat. deinde euacuatio cum farmacia euacuante coleram ⁊ humorẽ adustũ vel flegma salsum putridum. qđ purgaẽ cũ agaẽ. cassiafi. qꝛ agaric[9] trahit a partibus remoti corporis. deinde opz subtiliare cibum ⁊ infrigidare ipsum sicut cum lactuca portulaca acedula scariola: ⁊ viola in potagys ⁊ brodys. deinde apponantur repercussiua in ꝓn° submergendo digitum in aceto calido cũ furfure aut farina ordei aut de mucilagine psily facta in aqua ro. cum cãphora ⁊ farina ordei ⁊ aceto ⁊ opio si oporteat fiat emplastruz iuuatiuũ valde. deinde in augmento illiniatur locus cuz sordicie auris. ⁊ in statu cuz mucilagine psily facta cum lacte. ⁊ in fine status si vis perforetur cum acu. deinde in declinatione curetur cum farina lupinoꝝ ⁊ melle. tamen si videas ipsum tendere ad vlcerationez caue ab oleo ⁊ ab humiditate. ⁊ apponatur radix lily ⁊ olibanũ tritum cuz granis mirti ⁊ curat ipsum. nec apponantur frigida post horam principy: qꝛ inspissant cutem ⁊ materiam obsident interius ⁊ dolorem augmentant. sed ponanẽ resolutiua q̃cq3 sit ibi caliditas. qꝛ talia plus valent sicut adeps anseris ⁊ galline ⁊ submersio ĩ oleo calefacto frequẽter. ⁊ cũ sordities egressa est tũc emplastretur cum rosis ⁊ farina ordei. ⁊ quando vlceratur tunc aloe est de melioribus medicinis. ⁊ thus cum arsenico vel cũ flore eris modico vel cuz psidys. Similiter galle flos eris ⁊ mel simul mixte curant ipsum post declinationem sorditiei vel postq̃3 vlceratur. ⁊ tunc debet caro separari ab vngue vel cuz ferro vel cum tasta vel cum rubigine ⁊ tunc debet emplastrari cuz emplastro predicto. Sed postq̃3 vlceratum ẽ caueatur a frido ⁊ ab aceto ⁊ oleo. Et addo hic ꝙ radix lily contrita ⁊ superposita per se curat. ⁊ similiter iusgami cocta sub cineribus ⁊ postea superemplastrata. nec ẽ ei par vt ego expertus sũ. ¶ Sz si sit leprositas ⁊ difformitas vnguis: ꝓmo ponãtur ibi remolliẽtia vt semẽ lini vel fenugreci vel mucilagines eorum cuz cera simul mixta. vel adeps ouium per multos dies apponatur. vel sepum ouinum malaxatum cum radice lily: hoc adequabit eam. Deinde si vis eam auferre. ℞. sal'grossi fecis vini squille calcis extincte. añ. 3. y. conficiantur simul cuz serapino vel oppoponaco et supponatur: radice vnguis excarnata modicum. Uel fiat sic ⁊ leuius ⁊ melius. em-

plastretur super vnguē per aliquos dies gūma pini.i.pix resina. deinde perforetur cum acu in radice ei⁹ ⁊ currat sanguis plīmus. deinde allia ligentur contrita super radicem illam die ⁊ nocte. ⁊ renouentur allia die ⁊ nocte bis qm̄ cadet. Item oppoponacum cum oleo oliue preparat eam ad casum. silr serapinum cum sulfure. Item arsenicum cortex pilosus glandium vel castanea℞ cantarides pix resina aggregentur cum aceto ⁊ emplastrando p.io. dies sepe renouan⁹. Item sulfur contritum arsenicum ⁊ terbentina cū aceto idē faciunt: quia faciunt ista vnguē cadere. Item nasturtiū ⁊ sal trita cum melle eradicant frusta vnguis scissi vel fracti: sicut ego vidi ter. ¶ Deide postq̄ ceciderit oz custodire ne tangatur cuz manu nec ab aere nec ab alys extrinsecis. ⁊ ideo cooperiatur cum cortice dactilo℞ vel carne eorum nucleo extracto. ⁊ tūc ligetur ibi qz h̄ facit ipsum pulchre crescere ⁊ auget eū. Et cum illud putrefit. accipiatur de alio dactilo ⁊ sine violētia apponatur. tn̄ si p̄mū fortiter adhereat nō amoueatur. vel fiat pileus de argento ⁊ tangat digitum non ex parte vnguis sed ex alia parte ⁊ anterius. ⁊ sit q̄si rete ⁊ tūc capsula de corio de alupta inūcta interius cuz oleo oliue vel cum dactilis ⁊ vuis contritis superponat̄. nec amoueat̄ per mensez qz in tanto tempore crescit vnguis Melius est tn̄ q̄ custodiatur ab aere ⁊ aqua. ⁊ ideo non lauetur per mensem. illud est de meis secretis expertis. ¶ Et si albedo fuerit enormis in vnguibus accipiatur farina lupinorum ⁊ nasturcy ⁊ se. lini cū arsenico rubeo ⁊ gūma pini ⁊ emplastretur super locum ⁊ curat. ¶ Et si fuerit ibi citrinitas mala accipiant̄ galle ⁊ alumen cuz adipe anatis aut cum felle vaccino aut cum semine eruce confecto bene cum aceto superpositum. ¶ Et si fuerit attritio in eis: fiat emplastrum super eos de mirto balaustys ⁊ ro. cū adipe anatis vel anseris. ¶ Or si sanguis mortu⁹ fuerit sub vngue perforetur suauiter vnguis cuz acu ⁊ permittatur sanguinez fluere. deinde fomentetur cum vino albo ⁊ camomilla ⁊ emplastretur cum farina frumenti ⁊ adipe. vel scindatur vnguis suauiter sine scissura carnis ⁊ prematur leuiter. ⁊ embroca ibi aq̄ ⁊ oleuz ro. tepidum. deinde fiat tutamen super vnguē fissum ne ledatur ab extrinsecis. ⁊ in fine ponatur emplastrum basilicon sup eos. ℞. resine picis ⁊ cere partes equales: qd̄ conficitur cum oleo oliue. vel. ℞. cere lib. 5. picis. ʒ. iiy. myrrhe ⁊ resine. an̄. ʒ. y. olei lib. 5. Istud ē vnguentū basilicon maius conferens vulneribus in locis neruosis ⁊ in quibus non est caliditas. ⁊ p̄mū est vnguentum basilicon minus positum ab Aui. in 5°. tractatu.

¶ De regimine itinerantium.

Iter agentes aut transibunt mare aut ibunt ad bellum aut ad peregrinationes aut ad scholas vel ad nūdinas vel ad videndum amicos vel notos vel infirmos sicut medici faciunt. Et q̄ōcūq̄ isto℞ facturi sint bo^m^ est in p̄ncipio flobotomari aut farmacari aut balneari ⁊ ieiunare vt exercitiū iueniat corpus mūdum. aliter. n. timendum est de fe. aut a͞pate aut fluxu aut ruptura vene. istud innuit Gal. in p̄ma affo. in cōmento illius. Vere si quidē manie ⁊ melancolie. Deinde in tempore calido obuiandum est siti ⁊ aeri calido sic. vtatur zuccaro ro. vl' violato vel nenufarino vel diacicoreata facta de cōserua florum cicoree ⁊ zuccaro. vel accipiat candi vel tamarindos vel berberis vel acedulā: ⁊ sepe de his accipiat in via. vel vtatur triasandalis diadraganto frigido diapapauere cum aqua frigida prius cocta ⁊ infrigidata. vel fiat sibi potus de aqua cum zuccaro ⁊ aceto vel de vino malorum granato℞: vel de sirupo ro. vel violato vel nenufarino vel sirupo acetoso: ⁊ intingat panem in aceto vel agresta ⁊ comedat alia que dicta sunt in p̄mo li. Et si nimis potauerit abluantur testiculi in viris: ⁊ mā̄mille in mulieribus cū sale ⁊ cum aceto. ⁊ accipiat de folio caulis vel de trūco vel succo cum zuccaro. ¶ Si autez sit aer calidus vel fetidus tūc odoret itinerans camphoraz ros. violas. si in tempore frigido odoret muscum ambram laudanuz flores camomille ⁊ folia lauri ⁊ maioranaz: ⁊ teneat nares si sit ibi fetor: ⁊ vtatur in mane offa tosta in vino aromatico vel castanea assata cum vino aromatico. ¶ Sed in tempore frigido post laborem magnum lauet pedes suos cum aqua decoctionis camomille feniculi ⁊ betonice ⁊ accipiat radicem artemisie cum vino. quia tota cōquassatio ⁊ fatigatio recedet vt vix percipiatur. ⁊ portet secum artemisiam ⁊ trūcum agni casti ⁊ non offendet pedem in via ⁊ non fatigabitur de quo sit curandū. ¶ Et anteq̄ exeat in mane inūgat se cum aragon ⁊ marciaton. cōedat assata ⁊ alliata cum vino bono vel pigmento. ⁊ accipiat diā-thos diatriton pipereon diagalangaz pliris cum musco. Et pauper accipiat tria grana olibani vel piperis vel sex folia mente. ⁊ odoret laudanum ⁊ olibanum p̄pter reuma. ⁊ non laboret statim super cibuz nec repleat se in nocte. ⁊ si sic: bene dormiat in nocte ⁊ mane. post paulatine incedat cum abstinentia sequentis diei quousq̄ crapula recedat. ¶ Semper pedes vngantur cum aqua salsa calida ⁊ deinde tergantur ⁊ inungantur cum sepo hircino vel arietino. ⁊ similr peritoneon propter excoriationem in via. Adhuc fiat inunctio cum mucilagine lini ⁊ psily ⁊ draganti ibidez. ⁊ aliqui faciunt hoc cum candela: ⁊ bene. Et s̄m Gal. 2°. de regimine sanitatis. loborantes fortiter debent balneari cum aqua calida vltra tēperamētum vel que primo aduentu videatur quasi feruens: nō tamen nisi homo fuerit assuetus. bonum est tamē fomētare extrema cum decoctione ro. vio. ⁊ camomille ⁊ fricare leuiter ⁊ dieta temperata vti. ¶ Et portent itinerantes in hyeme vestem cum duplici tela ⁊ coto in medio punctato iuxta camisiam. ⁊ habeat foderaturas de pellibus vulpinis agninis ⁊ cuniculinis. et habeat in capite pileum foderatum de bogetto spisso. et fit quasi almutiuz descendens vsq̄ ad spatulas. vel habeat manutergium leue super caput. et custodiat pedes calidos et siccos q̄ātum possibile est: et desiccent̄ anteq̄ cubet. Caueat. s. a ventositate ⁊ a sole et ne approximet igni statiz post frigus sed paulatine confricet membra iuxta ignē. et nō potet aquā in via aliquo modo qz facit apostema ⁊ febrem oppillando qua transire moratur ⁊c. ¶ Et sic ē finis quarti libri rose medicine. Laus deo.

¶ Explicit quartus liber rose medicine. Laus deo ⁊ oībus suis sanctis Amen.

¶ Incipit quintus liber de preparatiõe ⁊ administratione medicinarum.

Quintus liber est de modo preparandi ⁊ administrandi quasdam medicinas ⁊ de declaratione quorũdam predictorum.

¶ De modo dealbandi ceram.

Cera duobus modis dealbaṫ. vno mõ sic. Accipe ceram mundam ⁊ coquatur in aq̃.et ꝓyciatur aqua illa ⁊ ponatur alia.⁊ proyciatur ita frequẽter donec fiat alba.⁊ collige tunc ceram ⁊ serua ꝭm modum queʒ volueris.⁊ oportet malaxare eã mãibus ⁊ dum est in coquendo diuersis aquis.⁊ deinde aquã exprime quousq̧ dealbetur.⁊ est illud laboriosum ⁊ lõguʒ opus. 2⁹ modus. Accipe ceram albam nouam et pone in olla noua clara munda ⁊ pone super ignem donec cera liquefiat tota ⁊ natet super superficiem aque.deinde accipe vrinale vel vas vitreum exterius per cõuexum ⁊ lene sicut est vrinale vel fiala rotũda inferius sine asperitate ⁊ madefiat ipsum in aqua frigida.deinde submerge vitrum illud in cera liquefacta ꝭm medium conuexitatis eius et extrahe cum cera que sibi adheret ⁊ dimitte infrigidari ⁊ separa ceram illam a vase.⁊ hoc facias sepe donec totaʒ ceram extraxeris.deinde pone istas formas cere in sole calido ⁊ pluribus diebus ⁊ verte eas sepe ex omni parte donec dealbescant.⁊ fiat cera alba sicut cerusa.⁊ potest illud aliquando fieri in tribus dieb⁹ quando sol est in maiori calore: ⁊ eodem modo posset fieri de quolibet corpore leni rotũdo sicut dictuʒ est de vitro ad extrahenduʒ ceram. Et est talis cera necessaria ad vnguentum pro scabie qd̄ dixi superius ĩ 3º li.⁊ ad cerotum Gal'.qd̄ dixi in p̄mo li.⁊ ad emplastra frigida conficienda ⁊ vnguenta.⁊ ipsa per se sedat doloreʒ dentiuʒ de causa calida quando superponitur.⁊ poniṫ in vnguẽto dealbante faciẽ cum cerusa ⁊ marmore albo ⁊ corallis albis ⁊ osse sepie ⁊ amido ⁊ pinguedine gallinacea qd̄ opti^m est mulierib⁹ volẽtib⁹ habere faciei dealbationẽ.

¶ De modo faciendi penidias.

Penidie sic fiunt. Accipe zuccarum album bonum ad q̃titateʒ vnius lib.⁊ pone in patella ⁊ liquefiat ibi cuʒ tãta q̃titate aque dulcis qua coopiatur.⁊ pone vas super ignem ex prunis vel ex lignis factis sine fumo.⁊ misce semper equaliter.⁊ coque quousq̧ sit prope cõsumptionẽ aque:⁊ experire decoctionẽ sufficientem in ponendo spatulam ibidem ⁊ ꝓyce' fortiter spatulam.⁊ si fiant fila tunc est signum decoctionis. ⁊ tunc accipe petram marmoris ⁊ vnge eaʒ oleo amigd̄. dulciũ vel cum amigda.dulcibus excorticatis positis in pãno lineo ⁊ compressis vngatur marmor.deinde ꝓyce super illam petram zuccarum sic decoctum extendẽdo ⁊ collige partes eius vndiq̧ cum suo calore in q̃tum potest manus operantis sustinere reuoluendo ab angulis ⁊ a circũferentia versus medium.deinde trahe cum manibus sicut trahuntur electuaria.deinde fige clauuʒ curuum ad superiora in pariete ⁊ proyce illud super eum et trahe a clauo ⁊ filando operis ⁊ torquẽdo trahas ⁊ resoluendo ⁊ trahẽdo quousq̧ dealbetur ⁊ calefiat.⁊ esto iuxta ignẽ maxime in hyeme q̃diu traxeris vt fiat obedientior extensioni.⁊ iterum amoueas a clauo ⁊ trahe donec albescat q̃tum vis.⁊ tunc cum forficibus ad voluntatem tuam incide fortiter stringendo ⁊ festines ne induretur:⁊ non possit cum aliqua violentia incidi. Et si vis facere formas rotũdas. ℞.massam penidiarum ⁊ extendere super marmor superaspersum prius puluere amidi ⁊ tunc fac formas quas vis.deinde ponantur in loco frigido super cribrum si vis ⁊ reseruentur.⁊ valent ĩ causa calida ĩ tussi ⁊ ptisi ⁊ raucedine. Aliq addũt ad lib.zuccari.℥.i.mellis.⁊ tunc non erunt albe sed subrubee.⁊ valẽt in hyeme optime pro tussi ⁊ raucedine.⁊ aliqui addunt in consolidando oleum amigd̄.dulcium ipsi zuccaro in patella.aliqui apponunt de amido.aliqui de cãdi:quod satis est conueniens.primus tamen modus est conuenientior et melior.

¶ De modo abluendi oleum.

Oleum sic lauatur.vna olla noua que habeat duo orificia stricta ⁊ lõga accipiatur ⁊ ponas intus oleum commune de oliuis ⁊ aquam dulcem simul ⁊ sit semiplena.⁊ claude orificia ⁊ concutias fortiter oleum ⁊ aquaʒ simul cum manibus.postea aperies orificium paruum et exibit aqua ⁊ remanebit oleum.⁊ h̄ facias quousq̧ videas oleum aliq̃tulum dealbari et sic abluitur oleum. ¶ Alius modus est. Accipe de oleo boni odoris ⁊ boni saporis ⁊ pone in olla ⁊ misce cum aq̃ calida donec albescat.deinde pone in sole quousq̧ sepetur oleum ab aqua.deinde collige oleũ sup̄ sup̄ficieʒ aq̃ cum cocleari ⁊ repone vbi vis.⁊ si p̄ma vice fuerit ablutum tũc bene est.si non:iteretur 2º⁊3º sicut prius donec dealbetur. ¶ Vel si vis sicut prius dictum est capiatur olla cum stricto orificio inferius ⁊ cum latiori superius ⁊ aqua infundatur cum oleo ⁊ concutiantur simul ⁊ tũc oleum supernatabit ⁊ tunc digitus obturans orificium paruum inferius remoueatur ⁊ aqua exibit.⁊ iterato superius pone plus de aqua calida ⁊ sic sicut p̄us de aqua exibit quousq̧ oleuʒ dealbescat. ¶ Alius modus ē ebullire simul aquam ⁊ oleum igni leui ⁊ colare ⁊ proycere aquam iterum super oleum quousq̧ dealbetur. Valetq̧ tale oleum in cibis plusq̧ aliquod aliud:quia nõ iflat in tantũ nec natat ita in stõaco.⁊ valet plus in confectione oleorum odoriferorum sicut nardini ⁊ muscellini ⁊c̄.

¶ Oleum nardinum sic fit. ℞.olei boni dulcis bene loti lib.i.spicenardi.℥.i. masticis.ʒ.vi.puluerizentur ⁊ ponantur ad solem per.xl.dies.vel si necesse fuerit fac bullire ipsum in aqua in vase duplici ⁊ fit oleum nardinum vel nardileon optimum ad cõfortationem stõaci ⁊ epatis ⁊ renum ⁊ matricis ⁊ neruoruʒ. ¶ Aliũ tñ modũ ponit auctor magni antidotarij ⁊ ibi vide .et Gal'.8º de ingenio sanitatis.c.5º.dicit ꝙ cera alba in oleo nardino liq̃fiat ⁊ tunc extrahe ab illo vase ⁊ misce cum ea aloes bene triti ⁊ masticis octauam partem:cere ⁊ olei nardini q̃ debent esse equalia.et tunc cum oleo masticino vel de coctanis conficiatur et optime confortat stõacum.et si vis adde roṡ.⁊ sandalos et micam panis tosti infusaʒ in aceto plus valebit.et valʒ in tali emplastro aloe et lignũ aloe similiter. ¶ Oleum masticinum sic fit. ℞.olei roṡ lib.i.masticis quar.i.vini boni lib.5.laudãi.℥.5.coquãtur

simul vsq3 ad vini cōsumptionem fere in vase duplici ponendo vas vitreum plenum istis in aqua in olla enea ita q3 orificio vasis enei vel erei adhereat. & est optimū pro stomaco & neruis & iuncturis & lenit apostemata dura & dolorem sedat & appetitum prouocat. ¶ Item oleū de laudano sic fit. ℞. laudani. ʒ. i. olei laurini lib. i. conficiantur simul. & est oleum de laudano simplex qd valet in cōfortatione stomaci mollificati & capillos cadentes detinet. Serar. primo viatici quasi in principio ponit alium modum & ibi vide.

¶ De mō adminstrandi reubarbaꝝ.

Reubarbarum diuersimode administratur: aliqñ in colatura tantum. aliquando in electuaria substantia. aliquādo in pillulata. aliquando in liquida. & dicūt aliq q3 in substantia plus laxa & aliqui q3 ī colatura eius plus. Et ideo sciendum. q3 est vt sic. & est vt non. quia colatura eius et infusio competit quādo solū queritur abstersio solutio & oppilationum apertio. & ipsius cōtriti exhibitio competit quando queritur post laxationem in visceribus contractio. Sed tamen contractio magna nocet nisi quādo ipsum est solidum & est in fractura marmoreum & in scissura croceum & tale est bonum reubarbarum. & si cum hoc sit ponderosum tunc est melius. vnde ipsū laxat ratione partis superficialis & constringit & confortat ratione partis centralis. & ratione virtutis est vita epis dicit Aristo. in li° de secretis secretorum. & infusio separat inter substantias eius. & ideo infusio plus laxat. Unde si colera natet in stomaco vel epate vel circa ea tūc debet dari substantia reubarbari q2 laxat cōprimendo aliqualr. Sed si sit oppilatio epatis vel fellis & colera sit imbibita plus valet colatura reubarbari. q2 vtplurimū ꝓpter hominum gulositatem est oppilatio et morbi oppilationum in corpore. ideo vtplurimū valet plus infusio & colatura eius q̄3 suba ꝯtrita & plus laxat vt ego frequēter tētaui tñ decoqui nō d3 q2 decoctio qualiscūq3 fuerit resoluit virtutem eius fm Mes. ¶ Ulterius dico q3 colatura eius & infusio fiat in sero caprino q2 illud operationē eius magnificat. vel fiat in aquis endiuie & apij bullitis prius & colatis. & non permittatur quin cadat in societate eius spicanardi: quia operationē eius felicitat. & ī cura oppilationum sine fe. apponatur modicum vini albi odoriferi. Similiter ipsum valet in cura idropisis & ictericie & splenis grossi. & fe. ex oppilatiōe & antique & periodice. quia purgat coleram & flegma. & maxime mundificat & confortat stomacū & epar. & val3 doloribus pūgitiuis eorum & viscerum. & clarificat sanguinē & est sine nocumento. et ideo datur omni tempore et omni etati intantum q3 pueris & īpregnantibus sine lesione. Nec op3 timere de aborsu si detur pregnanti. vnde ego dedi mulieri pregnanti icterice triasand. cum reubarbaro & sero & curata fuit sine lesione fetus. Similiter ipsum adustū valet cū aqua plantaginis vel cū vino stiptico in disinteria. Similiter substantia eius lota valet sputo sanguis & omoptoice passioni & emanationi sanguis vndecūq3 fuerit. & confert casui & percussionibus. & sanat rupturas intrinsecas & extrīsecas & ꝓprie. ʒ. i. de eo. & de mumia grana. iij. & de rubea tinctorū granum. i. s. & ideo curat herniam. & hec est eius ꝓpria medicina cum vino stiptico. Similiter etiam valet contusionibus lacertorum & doloribus eorum. Et ipsum est medicina singultus de causa frigida vel de replone: q2 est calide & sicce cōplonis in 2° gradu. & ita sunt gariofi. cum vino & possunt sil' iungi & melius erit. & ita facit anetum per se vel cum duobus

reubarbaꝝ nō d3 decoqui

reubarbaꝝ calidū in 2° gnā

predictis vt ego dixi in 2°. huius. c. de singultu. ¶ Modus faciendi oleum de reubarbaro ē sicut modus faciēdi oleum de cinamomo: quod sic fit. ℞. cinamomi lib. s. olei oliuarum lib. s. vini boni odoriferi quar. i. vel. s. fac bullire simul vsq3 ad vini cōsumptionem & erit oleum de cinamomo. & si loco cinamomi ponatur reubarbaru3 erit oleum de reubarbaro & valet in contusionibus & ꝑcussionibus & in rupturis & in paralesi & in tremore & in febrib9 ꝑiodicis & ī initio añ ꝑoxismū in spina dorsi & in iūcturis. & ē medicina spālis tremori mēbroꝝ: maxime si addatur cerebrum leporis assatum. vel si illud comedatur cum puluere cinamomi. & loco cinamomi potest poni cortex cassie lignee & cubebe in duplo.

¶ De modo faciendi lac virginis.

Lac virginis medicinale sic fit. Accipe spumam nitri & litargirij in eq̄li pōdere & pone spumā nitri puluerizatam in aqua calida & litargirium puluerizatum in aceto forti calido. & si vis fac vtrūq3 per se bullire. si nō: fac vtrūq3 in suo liquore residere. deinde coletur sic. Accipe filtrum formatum in modu3 trianguli oblongi & pars latior ponatur in olla aque vitri & pars acutior pendeat extra ollam. & quācito filtru3 aliquid receperit de aqua ta3 cito ascendet superius donec tota aqua attracta fuerit. & acetum tunc in quo iacuit litargirium consimili modo extrahatur vel per medium pāni coletur. & tunc misceatur simul acetu3 illud cū aqua predicta ante si vis. & incipient coagulari & dealbari in modum lactis. Aliqui tñ loco spume nitri accipiūt alumē de pluma & litagirium sicut prius. aliqui accipiūt sal cōmune loco spume nitri: & aliqui cerusam. vnde albedo tota est ex parte litargirij vt p3. Et valet ista aqua in pāno in facie vel colore remanente post partu3 in istis mulieribus. & valet in apostematibus calidis & ī īfectiōibus colericis. est enim repercussiuum forte & est corrosiuum. & ideo in pāno & tela oculorum ponitur post corporis mundificationem & curat: quia corrodit & aufert istā maculam. ¶ Item aqua nigra fit de calce viua & auripigmento ru. simul in aqua temperatis vel aceto. & deinde distillatis per medium pāni linei formati ad modu3 cornete caputij vel kiripij: quod idem est. vel de sale gēma addatur modicu3 & de cinerib9 clauellatis. i. vodeasches. Et similiter fit aqua tartari postq3 tartaru3 cōburitur inter carbones in olla quousq3 albescat: separetur ab illis carbonibus: & tunc ponatur in tali pāno angulari. cum quo fit pigmentum vel claretum: & suspendatur in loco humido in cellario aliquo. & cum īceperit humectari distillabit aqua que erit aqua tartari que colligat̄ in vase vitreo vel stagneo & dealbat cutem & cupru3 & argentum rubiginosum & ponatur super verucas & dertas & maculas & morpheas & īpetigines & serpigines & curat. ¶ Idem facit nigra predicta. ista sunt secreta medicine & archimie. Sed arsenicum sublimatum vel mercuri9 sublimatus plus valet in corrodendis verucis & nodositatibus & similibus. ¶ Modum faciendi claretu3 & pigmentum dixi superius. c. de paralesi. & 2°. huius. c. de frigiditate stomaci & indigestione & ibi vide. Eode3 modo potest sublimari sulfur viuum & erit optimu3 ad corrodendum in fistulis & cācris & verucis et scrofulis. Et eodem modo sapo cōis val3 in scrofulis & glandulis & specialiter in colore nigro vel liuido sub oculis. sed inūgatur postq3 locus lauatur cum vino albo decoctionis absinthij & tergatur. & vltimo potest poni cera cum cimio post purgationem corporis cum flōmia vel ventosatione. Et si sit ex percussione ponatur preter ista aqua ro. in

oculis in aqua ponitur cãphora.qꝛ talis aqua est reper/cussiua ⁊ infectionum abstersiua.

¶ De modo faciendi acetum et restaurandi vinum ad statum meliorem.

Acetum sic fit per Halienũ.4°.de simplici medicina distinctione prima caplõ 5°.qꝛ partes vinose in vino infrigidant̃ ⁊ partes aque putresiunt. et ideo acetum cõ/positũ est sicut cinis.⁊ acuitas ⁊ acredo iuuãt ipsum ad penetrandũ:vt dicit post distinctione 2ª.c.2°.⁊ p̃mo de simplici medicia.non calefacit nisi qꝛ mordicat. Et ideo dicit q̃ vinũ qñ infrigidatur ⁊ redit ad acetosi/tatem q̃ non redit nisi ad eandem acetositatem que fu/it in agresta ante maturationem vel in vua añ maturita/tem.Et distinctione 3ª.c.p̃mo in fine.dicit q̃ acetositas non accidit nisi a frigiditate.Et 2° regiminis acutorum cõmento 21°.dicit q̃ eructuatio acetosa non fit nisi a fri/giditate stomaci vel humore vel a caloris debilitate.qꝛ calor remissus in ore medici vocatur frigiditas.Uñ quã/uis causa remota aceti sit caliditas resoluens p̃tes igne/as ⁊ aereas in vino: tamen causa cõiuncta est frigiditas partium aquearum que tñ prius putresiũt. ⁊ infrigida/tio ⁊ exalatio partium ignearum ⁊ aerearum.Et ideo di/co q̃ acetum fit de vino antiquo ⁊ de vino in quo extin/guitur massa ferri vel calibis frequẽter vel in quo poni/tur fermentum diu vel si ponatur ad solem calidũ.Itẽ ollam plenã vino obturatã pone in aqua bullienti ⁊ sta/tim acescet. ¶ Sed si vis vt vinum redeat postq̃ actor/natur hoc potest fieri in p̃n° quãdo incipit acescere.sed postea non vt dicit Hal.2° affo.in cõmẽto illius.Ubi ci/bus preter nãm intrat ⁊c.Fiat igitur in principio sic.ape/riatur orificium dolij ⁊ exalabitur aer ĩmundus ⁊ emen/detur.Item de ipso vino fac bullire tantum q̃ totuꝫ do/lium possit calefacere.⁊ illud vinuꝫ bulliens impone in dolio ⁊ fortiter obtura ⁊ redibit.Simil'r corticẽ durum amigd.inijce ꝓbatum est.Item radix salicis missa in do/lio non permittit vinum acescere q̃diu moratur.⁊ ideo preseruat.Itẽ cuppa rof.ponatur in vino tornato ⁊ sta/tim redibit ad nãm suam.Itẽ albumina ouorum agita/ta cum melle posita in vino maxĩe illud clarificant. Idẽ facit puluis gipsi trahendo feculentum inferius clarifi/cat. ¶ Adhuc de aceto faciendo.nuces magne quassate modicum ĩmisse in dolium f̃m ꝓportionem dolij mul/te in vino multo:⁊ pauce in pauco acescere faciunt. Idẽ facit cortex quercus cum glandula sil' mixta in dolio po/sita.similiter folia aut radices altee aut folia buxi aut apij aut cudex vitis imissa vinum molle vinum faciunt austeruꝫ. ¶ Et si vis colorem vini mutare:cineres vitis albe pone in vino rubeo ⁊ erit album.⁊ cineres vitis ru/bee vinum album faciunt rubeum. ¶ Et si vis ab ebrie/tate aliquem preseruare:ante comestionẽ magnam acci/piat pulmonem ouis ⁊ illo die non sentiet ebrietatem. Item da ebrioso cinerem irũdinum cõbustaꝝ ⁊ nũquã ĩebriabitur.⁊ detur se.caulis ⁊ medicamen Auic.c.de re/gimine aque ⁊ vini.qđ optimũ est cõtra ebrietatem.⁊ est medicina de caulibus ⁊ se.eorum.

¶ De mõ faciẽdi aquã dulcem ex salsa.

Dulcis aqua de marina fit quadrupl'r.p° sic.aqua marina transeat multis vicibus per harenam ⁊ efficietur dulcis. 2° bulliat aqua salsa in cacabo ⁊ linteamen mũ/dum ponatur super fumũ:postea exprimat̃ ⁊ transeat.erit illa aqua dulcis. 3° sic.distilletur aqua sal/sa per alẽbicum suauiter ⁊ erit aqua dulcis. 4°. modo fiat de cera vnum vas cõcauum subtile ⁊ ponat̃ in alio

vase pleno aqua salsa ita q̃ non intret per orificium su/perius.⁊ tũc intrabit per poros cere illđ qđ subtile erit: ⁊ hoc est dulce ⁊ stabit in vase cereo.⁊ istum modum tã/git Arist.⁊ expositores in 2° metauroꝝ.⁊ sic pisces p̱ brã/cas separant partem salsam terrestrem adustã ab aquo/sa insipida ⁊ nutriuntur dulci aqua aliqualiter.Simil'r carnes salse bis cocte in aqua dulci amittunt salsedineꝫ si cum hoc lauentur bene ⁊ frequenter.

¶ De calore febrili ⁊ de febre ex crapula.

Febris de crapula curatur cuꝫ abstinẽ/tia ⁊ cum vomitu ⁊ cum clisteri ⁊ cum cõfortantibus stomacũ in emplastris ⁊ in electuarijs ⁊ in potibus non per frigida tantũ sicut alie fe.q̃uis fit fe.continua.quia ex frigiditate stomaci ⁊ alioꝝ cõtingit.⁊ iđ frigida aug/mentãt eam sicut ego vidi de vno qui ex fructibus.s.ex cerasis ⁊ pomis incidit in fe.continuam acutam.qꝛ que/libet cõtinua est acuta.⁊ medici dabant aquã endiuie ⁊ mala granata ⁊ sirupum acetosum ⁊ triasandalos zuca/rum ro.⁊ fere interfecerunt eum ⁊ tunc ego videns hoc consului postq̃ inquisiui causam q̃ haberet clistere cõe cum absinthio ⁊ cimino ⁊ ruta ierapigra Hal.deinde or/dinaui emplastrũ super stomacũ de mẽta abs.calamen/to cimino rof.⁊ olibano mastice galanga cum laudano ⁊ oleo ro.ꝓpter fe.qꝛ aliquid dandũ est contra discrasiã deinde dedi rosatã nouellã cuꝫ carnibus citonioꝝ.post dedi sibi pliris cum diagalanga ⁊ modicum triasandal. ⁊ diarodon abbatis.deinde feci sibi gruellum bonuꝫ de brodio carnis bouine cum petrosilio ⁊ botonica ⁊ saluia decoctis ibidem.⁊ feci eum potare vinum bonum cum modico zuccari ⁊ curatus fuit.⁊ feci fieri fricationes cir/ca stomacuꝫ ⁊ apponere sibi puluinar caliduꝫ ⁊ tegulas calidas qꝛ stõac⁹ fuit satis humidus.vnde tegule tales nocent macilentis ratione magne desiccationis.feci tñ eum lauare os cum aceto ⁊ aqua ⁊ potauit vinum p̃mo limphatũ modicũ deinde puꝝ ⁊ curatus fuit.sudando enim ⁊ abstinendo cessauit tempestas.Istud posui pro/pter errorẽ m'toꝝ q̱ opantur in omni fe.dando frigida pura ⁊ male nisi ratione discrasie.sed respiciendo ad cau/sam opꝫ aliqñ dare calida:vt dictũ est.nec est cura si ab/stineat ⁊ sit sine cibo.qꝛ morbus iste non venit per defe/ctum cibi sed de repletione.⁊ ideo abstinẽtia ⁊ inanitio iuuat cum sõno bono ⁊ longo.⁊ tñ homines diebus istis non conqueruntur nisi de hoc q̃ non p̃nt cõedere.⁊ in h̃ morbo de repletione non est curandum maxime in p̃n°. ⁊ ista sufficiãt. ¶ Ulterius notãdũ de cã febrili q̃ ipsa totum corpus occupat.i.totũ corp⁹ hũoris peccãtis.i.to/tam coleram putridam in tertiana.totũ flegma in quot/tidiana.totã m'iam in q̃rtana.⁊ hoc aptitudinal'r.qꝛ ali/quãdo impeditur sic̃ in ĩterpolatis vbi mã extra venas magnas est ⁊ nõ intra.⁊ in cõtinuis aliquando aliquid remanet saluũ in corde vñ ipsum nutrit̃.⁊ hoc in febre salubri.aliter non.Uel totum corp⁹ hoc occupat.i.totaꝫ p̱tem musculosam que est quasi totũ corp⁹.vt dr̃ 2ª p̱tiª tegni ibi.totius corporis hitudo in cõmento.100.⁊ ideo ossa ⁊ nerui ⁊ cartilagines non patiũtur nisi in ethica.i. in eis nõ est putredo lꝫ calor p̱tium vicinaꝝ calefaciat eas.Uel sic.Febris est morbus venaꝝ f̃m Hal.p̃mo de crisi.⁊ ideo interpolata occupat omnes venas paruas. sed continua omnes venas magnas.⁊ occupat in venis vnum humorẽ putrefaciendo.aliuꝫ calefaciendo ⁊ con/sumendo.qꝛ vnus aliqñ plus destituitur a regimine nãe q̃ alius.Uel in minera putredis ẽ hũor putridus ⁊ ab/illo eleuantur fumi putridi ad cor qui in trãseundo infi/ciunt humores quos ĩueniunt.sed tunc in corde supca/

lesiunt. ꝛ tunc calor ꝛ spiritus in corde inflantur qui missi ad totum corpus calefaciunt. Et ideo dicitur totū corpus occupare non in primo ꝓcessu: qꝛ tunc est tantū fe. mālis. sed in 2º. qn̄ inflāmantur in corde: qꝛ tūc est fe. formalis. quia stuppa incenditur in furno a quo ignis tarde extrahitur: ꝛ tunc redit ꝛ recalefacit furnum. ꝛ sic in proposito. Et si arguatur igitur idem ageret ꝛ pateretur respectu eiusdem. ꝛ esset in actu ꝛ in potentia respectu eiusdem. dico ꝙ non est inconueniens: dūmodo ratione diuersorum fiat. qꝛ cor patitur rōne ptis carnose ꝛ agit rōne aie ꝛ forme ꝛ spūum. vnde patit̄ inquātū mixtum. ꝛ agit inquātum aiatum nocumentum expellendo. vñ res aiata seipsaꝫ mouet ꝛ mutat. ꝛ fumus febrilis ē mordicatiuus ꝛ horribilis ꝛ agit ratione illius. ꝛ patitur calorem ꝛ iflāmationē ꝓpter hoc ꝙ calor in corde vnitur et fortificatur. qꝛ cor retrahendo se ab illo fumo vnit se: et ita calorem cū hoc. ꝛ tunc cum toto conamine agit in fumuꝫ calefaciēdo ꝛ expellēdo. ꝛ rōne ēt sue passibilitatis patit̄. Alia pn̄t hic dici sꝫ nō plus pro pn̄ti. Laus deo.

Explicit ista rosa pre cūtis res preciosa.
Plurima si fatur non vilis ob hoc teneatur.
Tot bona sub modicis quis possit ꝓmere dictis:
Hanc tantum semper venerabimur ꝛ sapienter.

¶ Impssa Venetys mādato ꝛ expēsis heredū. Nobilis Viri dn̄i Octauiani Scoti Ciuis modoetiēsis. Per Bonetum Locatellum Bergomensem presbyterum. Anno salutifere incarnatiōis dn̄ice. secūdo supra. Millesimū qngētesimūqꝫ. decimo sexto Kalen. Januarias.

Registrum.

a
Rosa anglica
¶ Qm̄ auctor
¶ Practica Joānis.
russa cū suba

b
ex parte domestica
De disenteria.
vel sandali vel
2º. asso. quibuscūqꝫ

c
nō qbuscūqꝫ
complet. ꝛ est
flegmon qđ est
lera in ore

d
sima: qꝛ omnes
ꝛ durities
reducere vel
dura. ꝛ sanguis

e
Vel pōt sibi
cinamomi spicenardi
ſm Auic.
Innuitur gutta

f
species eaꝝ. s.
cera colata
¶ Circa scōm
de cinere vitium

g
let totum illud
membris suppositis.
vel. ℈. i. cere.
deglutita valent

h
attractiua: ꝛ etiam
omnis fluxus
ꝛ latea. sed
earum siue sint

i
mate opilante
uos que forte
lauentur ꝛ origo
vermes. Et si

k
ꝛ aceto: ꝛ debet
nuces vocant̄
est opilatio epatis.
resolutiones cinerosas

l
tur ꝛ puluis
ponat medicus
alteratur: tunc
silia vt ameos

m
minutim incisorum
appetitiuam ꝛ
to post motum
ꝛ etiam cibus

n
positi dormitatio
to. de puluere
xitas vel raritas
vesica hoc scitur

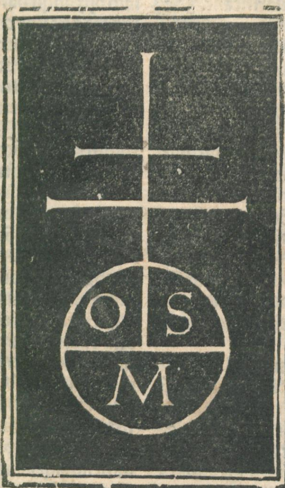
o
to illius. Vbi
eructuat nec
declaratorio ꝛ
tio facta in

p
¶ De veruca
¶ Post eruptionē
vt citius penetrēt
Pronostica. Dolor

q
ore ꝛ rerum
olibano ꝛ ro.
solum curanda
ventris ꝛ retētione

r
gat̄. ꝛ ꝓcipue
potus. ꝛ per
rantur ꝛ terantur
sunt de flegmate

FINIS

Sanguis humanus : fol 121 verso

1502, the 16th before the Kalends of January

